Anotogi Ngago Wik Yisu Kilisiyegi Langaira

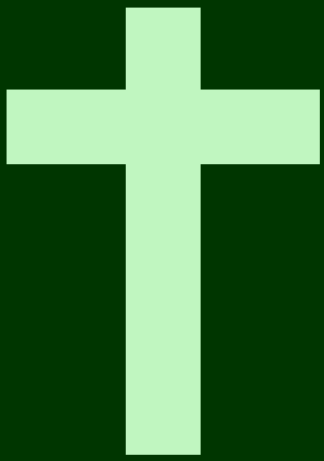

The New Testament in the Biangai language of Papua New Guinea

Anotogi Ngago Wik Yisu Kilisiyegi Langaira
The New Testament in the Biangai language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Biangi long Niugini

copyright © 1985 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Biangai

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:
You include the above copyright and source information.
You do not sell this work for a profit.
You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-11-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Jun 2025 from source files dated 31 Aug 2023
c476c7e1-4f33-5554-be00-9447a1944f07

Contents

FRT 1
Matiyu 2
Mak 66
Luka 103
Yowan 167
Yawe Aposolowiligu Mizayeng 209
Rom 266
1 Korinti 291
2 Korinti 313
Kalesiya 327
Epese 337
Pilipai 346
Kolosi 352
1 Tesalonika 358
2 Tesalonika 363
1 Timoti 366
2 Timoti 374
Taitus 380
Pilimo 383
Iburu 385
Jems 403
1 Pita 409
2 Pita 416
1 Yowan 420
2 Yowan 426
3 Yowan 427
Jut 428
Ngago Kawela Wiyara 430
Read the New Testament 454

ANOTOGI NGAGO WIKTA

The New Testament in the Biangai language of Papua New Guinea

Nupela Testamen long tokples Biangi long Niugini

Anotogi Ngago Wikta
The New Testament in the Biangai language of Papua New Guinea
[big]

Translation by Wycliffe Bible Translators

© 1985, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Print publication 1985, by Bible League International
ISBN 0 8693 158 6

Web version
© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.
www.Wycliffe.org

http://pngscriptures.org

www.ScriptureEarth.org

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons license (Attribution-Noncommercial-No Derivative Works).
http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0

Your are free to share — to copy, distribute and transmit the text under the following conditions:

- **Attribution.** You must attribute the work to *Wycliffe Bible Translators* (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- **Noncommercial.** You may not use this work for commercial purposes.
- **No Derivative Works.** You may not alter, transform, or build upon this work.
- **In addition,** you have permission to port the text to different file formats, as long as you don't change any of the text or punctuation of the Bible.

Notice — For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work.

Tok Orait
Dispela Buk Baibel i kam wantaim tok orait na lo bilong Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivative Works license. Em i tok olsem **yu ken givim kopi long narepela manmeri.** Yu ken wokim kopi na givim long husat i laikim. Tasol, yu mas tok klia dispela samting i kam long *http://tokplesbaibel.org.* Yu no ken kisim mani na salim dispela. **Yu mas givim nating.** Na tu, **yu no ken senisim Tok.**
Ol piksa i kam wantim ol Baibel na narapela buk i stap long dispela sait i gat tok orait long usim wantaim dispela samting tasol. Sapos yu laik narapela tok orait, yu mas askim husat i papa bilong copyright long dispela ol piksa.
Sapos yu laik stretim samting i no orait long dispela tok orait, stretim tok, salim Buk Baibel, o tainim Tok bilong God long nupela tok ples, yu ken **askim mipela.**
Olgeta tok orait na lo long tok ples English i stap long *http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/legalcode.*
Sapos yu gat askim long dispela, **plis askim mipela.**

Ngagoragi Kebiwilekyeng

Matiyu
Ngago Wazono Matiyugu Yisuyegi Langai Lende Mizara

1 Yisu Kilisigi yeligagangmekki yeikyeng kapiya yeikyengkirikke lende miza. Yisu King
Ngai Tawitigi marekngangwiliyaga nak, keya Abalamgi marekngangwiliyaga nak.
2 Abalamgi marekpek Isak, keya Isakki marekpek Yakop. Yakopgi marekwili Yura keya
pigi si keya sakwili.
3 Yuragi marekyau Perese keya Sara, piyaugi panumele Tema. Peresegi marekpek
Eserong, keya Eserongki marekpek Lam.
4 Lamgi marekpek Aminarap, keya Aminarapgi marekpek Nasong, keya Nasongki
marekpek Salemong.
5 Keya Salemongki marekpek Powasi, pigi panumele Leyap. Powasigi marekpek Obek,
pigi panumele Lutu. Obekki marekpek Yesi,
6 keya Yesigi marekpek Tawiti Yudawiligi King Ngai wiziyabek.
King Ngai Tawitigi marekpek Solomon, pigi panumele were yombu Uraya meibek weiya
wiziyamele.
7 Keya Solomongi marekpek Liyabowa, keya Liyabowagi marekpek Abaisa, keya Abais-
agi marekpek Esa.
8 Keya Esagi marekpek Siyosapak, keya Siyosapakki marekpek Yora, keya Yoragi
marekpek Usaya.
9 Keya Usayagi marekpek Yotam, keya Yotamgi marekpek Eyasa, keya Eyasagi marekpek
Esekaya.
10 Keya Esekayagi marekpek Manase, keya Manasegi marekpek Amoso, keya Amosogi
marekpek Yosaya.
11 Keya Yosayagi marekwili Sekonaya keya pigi si keya sakwili. Sekonaya wik wiz-
igeya yombanu ngabelak Pabilong meibekka ngai mizi yongomo miziwiligu kayima
logo Isileiliwili kiling ngai kela logo Isileili yongkambanu mabuwili pongo ngabelak
Pabilong meibekke iza orowei kambela logo pulogo puwili yombanu ngaiwiliyegi yawe
kunengkeyeng yeik mizageya koya.
12 Isileili yongkambanuwili pongo ngabelak Pabilong meibekke kanda pulogo puwili
koya logo Sekonayagi marekpekki yeikta Siyatiyek meibek wazamiya. Keya Siyatiyekki
marekpek Serabebek.
13 Keya Serabebekki marekpek Abayak, keya Abayakki marekpek Elayakim, keya
Elayakimgi marekpek Eso.
14 Keya Esogi marekpek Serok, keya Serokki marekpek Ekim, keya Ekimgi marekpek
Elayata.
15 Keya Elayatagi marekpek Eliyasa, keya Eliyasagi marekpek Matang, keya Matangki
marekpek Yakop.
16 Keya Yakopgi marekpek Yosep, Yosep pok Maliyagi kerekpubek, Maliyamolo Yisugi
panumele. Keya Yisu Kilisibek meibek, Mesiya Anotogo yawe pigi teni yaliya wazayagi
pura miziweki sawiyabek.
17 Togo yombu pongo Abalamyaga paka Tawitiyegi puwiligu mango keya koyang
wazaya puwili meleyau keya pongo ingenazikka mangobektau ono. Keya yombu Tawiti
wazamiyaraga Isileili yongkambanuwili ngabelak Pabilong meibekke ngaiwiliyegi yawe
kunengkeyeng yeik miziweki iza orowei kambela puwekke mango keya koyang wazaya
puwili mabilik meleyau keya pongo ingenazikka mangobektau ono. Keya puraga Yisu
wazamiyaragi pulogo mango keya koyang wazaya puwili meleyau keya pongo inge-
nazikka mangobektau ono mabilik.

18 Yisu Kilisigi wazamiyara pelik lewagela, Pigi panumele Maliya Yosep weiweki yawi
sawiyamele kapura piyau weiyagine were Anotogi Kung Walekpokko pi mandik kogo
sibene kelemiya.
19 Pilik kelemiya logo ngago Maliya mandik kogo kisi puragi Yosep pigi yawi
sawiyabokko kerewiya logo piyaugi sawiya pura pi ngeliweki miza kapura Yosep pangk-
abek keya yongkambanuwiligi wirege Maliyayegi kendek ngago meiyagirikki pi kiyebuk
kopong piyaugi yawi sawiya purik liwik ngeliweki nobiyeng miza.
20 Pi pilik mizagirikki kumulageya wiziya logo iwek kola logo wangakka Yemizibekki
angelawiliyaga nak piyegi tabunda logo angelabokko piyegi pelik meiya, Yosep, Tawitigi
yeligagangmekkabek, kerewiye. Maliya yongok nugumele weiyagirikki kiyebuk mizi
nagani, purik Anotogi Kung Walekpokko yenge pigi yaga mandikpek wazamiya kani.

21 Pi mandik nak wazamiyagi kani logo nugu yeik pugura Yisu meimo. Yeik Yisu mei
puragi solorik, Yaliya wazayibek, kai, logo pi yongkambanu puguwili kaile puwiligiyengki
kozandaga yaliya wazayagi logo puwili ngereke Anotoyegi iza orowei wiriyagibek legi
nugu yeik pugura Yisu meimo, meiya.
22 Pilik lewagela piyeng mabiyeng ngago koka walaka Anoto Yemizibokko Isaya
mana logo Isayago yongkambanuwiliyegi kozak yeiya piyeng logo weik ngizi wameik
lewagelaweki mizi.
23 Kerewiyi, yongok nawekke yombu nak kilindau iwek kola ono namele mandik nak
kogo sagi, logo mandik nak wazamiyagi, logo yongkambanuwiligu yeik pugura
Emanuwele meiyagi. *Isaya 7:14*
Yeik Emanuwele puragi solorik pelik, Anoto teni kiling yolu.
24 Togo Yosep yangalektawekke Yemizibekki angelabokko piyegi mizimo meiya pilik pi
miza logo Maliya weiya.
25 Kapura pi Maliya kiling piyau yongkambu miza ono, piyau yeik koya weik pi
mandikpek wazamiya, logo Yosepgu yeik pugura Yisu meiya.

2

1 Yisu ngabelak Yudaya meibekke yereng Petelem meirage wazamiya. Yisu waza-
miyawekkerik King Ngai Elodogo ngabelak Yudaya meibekkewiliyegi ngai wiziya. Keya
Elodogo ngai wizigeya yombu yemane kangka yemaneyeng kiling nawili logo pelewewil-
iyegi iwaka panuwili, panga koweige yokmek lewagela laga panga yereng Yirusalem
meiragi kayima logo pelik nguk yeiya, Mandik yaka wazamiya logo Yudawiliyegi King
Ngaigibok talege?
2 Purik tonuwa yawe pelewewiliyegi pakelira mizageya tagogei tonuwago pelewe ye-
mane namele paka yokmek lewagela laga yabekelege pakela logo ngai nak wazamiya
purik tonuwago iwaka logo teni pigi ingewerege ingeyeng laliya logo yeik pugura yongolok
meiweki, keya piyegi ya kumuliweki kayimawili, legi tonuwa pi talege yolu miza purikki
iwakaweki, yeiya.
3 Pulaga King Ngai Elodo ngago puragi langai kerewiya logo pi wilek ngelek kumula,
purik nakko yawe pugura weiyagi purikki pi kulili legi pi wilek ngelek kumula. Keya
yongkambanu Yirusalem pulogowili mabuwili mabilik miza.
4 Tegi Elodogo Yudawiligi yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngaiwili keya yombu
Mosegi lo piyengki waligeleyiwili menalege ngago yeiya logo puwili wawere ula logo
pulaga pugu puwiliyegi pelik nguk yeiya, Kilisibek talege wazamiyagi?
5 Pilik kai legi puwiligu pelik meiya to mela, Pi ngabelak Yudaya meibekke yereng
Petelem meirage wazamiyagi, purik yombu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kisaw-
iliyaga nak yeikta Maika meiyabokko Kapiya Walektikke lende mizarik pelik,
6 Ngabelak Yudaya meibekke yereng Petelem meiraga ngai yemane ngaigi nak lewagi
kani. Pok Isileili yongkambanu nogowiliyegi ngaigibek. Piliktikki wiyeke ni yereng
Petelem meira, yerengyeng mabiyengka yemane panu wiziyagi. *Maika 5:2*
Maikago pelik lende miza, meiya.
7 Pulaga Elodogo yaka yombu yemane kangka yemaneyeng kiling puwili menalege
ngago yeiya logo puwili pi kiling liwik wawere ula logo pugu puwiliyegi talikwekke
pelewemele lewagela wizigeya puwiligu pakela miza purikki nguk yeiya.
8 Tegi puwiligu piyegi kanga nara meiya to mela logo pugu puwiliyegi pelik yeiya, Mena,
inuwa pongo Petelem yerengke kambelizo logo mandikpekyegi waberek panu welizo logo
inuwago pi yolok ngela puwekke purik mabura ngereke yorik neyegi kozak neizo, logo
nogorau kanda pigi ingewerege ingeyau laliya logo yeik pugura yongolok meiweki kani,
yeiya. Pilik yeiya logo pugu puwili weik wezayela.
9 Togo puwili weik kambela logo puwili tagoneige puwiligu pelewe yemane puwiligu
ulogo paka yokmek lewagela laga yabekelege pakelamele ngereke pakela logo pelewemolo
puwiligi ngalengale kanda i mandikpek yolumakke ngalege wila wiya yolu.
10 Puwiligu pelewemele wila wiyarikki pakelawekke puwili wilikwilik yemane panu
miza.
11 Pilik miza logo puwili imakke yeke ige kiliya la logo mandikpek yali panu Maliya
koyilege pakela logo yeik pugura yongolok meiweki puwili ingegere puwiligiyeng laliya
logo piyegi ya kumula koya. Pilik miza logo puwili kik puwiligiyengka watabi managi
nayeng weiya logo mana, logo koli nayeng keya kamba kukngizi keli nayeng keya weli
kukngizi keli nayendau mana.
12 Puwili pilik miza logo pulogo wokpok iwek kola. Puwili iwek kola koyigeya Anotogo
puwili wangak nara yana logo wangak puraga Anotogo puwiliyegi Elodoyegi kando
nagani, yeiya legi puwili kazing namek neing yereng ngezewiligirage kandobela.

13 Puwili kuna wizigeya Yosep iwek kola tawizeige wangakka Anotogi angelawiliyaga
nak piyegi tabunda logo piyegi pelik meiya, Kerewiye, Elodogo ami puguwili wezayelagi
logo mandikpek uliweki welagi legi nguk namizi yangalek meiya logo mandikpek yali
panu iza orowei pongo ngabelak Isip meibekke kazi kambele. Pulogo wiziya nogo
pulumeng wizamiweki kai puwekke ngabelak Isip meibek wiya logo yo, kayimi nangine,
meiya.
14 Tegi Yosep nguk namizi yangalek meiya logo kusarikke mandikpek yali panu iza
orowei ngabelak koweige Isip meibekke kangweki kambela.
15 Kanda pulogo morok koya Elodo ibeng.
Togo pilik miza pura ngago koka walaka Anoto Yemizibokko yombu ngagora Anotoyaga
weiya logo kozak kisawiliyaga nak Osiya meiyabek mana logo Osiyago kozak kaiya pura
logo weik ngizi wameik lewagela,
Nogo negi Marekpek ngabelak Isip meibekka ngago meiya logo pi kayima. *Osiya 11:1*

16 Togo yombu yemane kangka yemaneyeng kiling puwili kazing kalogomok naleweng
neing kandobelarikku piyegi ikuyogorik kelemiya logo Elodogo purikki keriyawekke
pi sisik panu miza logo Yisu uliweki kumula wizimowei pugu amiwiliyegi ngago nara
yana logo mandik yereng Petelem meiragewili keya yereng mereke piyengke kirisimasi
neyau keya songono kulengke ngai miza yolu puwili mabuwili yeliweki yeiya, purik
pugu yombu yaka kangka yemaneyeng kiling puwiliyegi pelewemele talikwekke pakela
yeiyawekke puwiligu kanga meiya to mela puragi, iwaka wizimowei kopong Elodogo
mandik kirisimasi neyau keya songono kulengke ngai miza yolu puwili yelizo, yeiya.
17 Togo kazing mabilikmekke ngago yombu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kisaw-
iliyaga nak Seremaya meiyabokko koka walaka ngago kaiya pura weik ngizi lewagela.
18 Yereng Lama meirage ngago si meiya meli pilik ngago si meiya meli purik ingkeya ngabik
miziwiligu.
Yongok Iresel meimelegi yango keya mareknganwiligu puwiligi mareknganwiliyegi
ingkeya ngabik mizi.
Nawiligu puwiliyegi yalek ngago yei kapura pangka ono, purik mandik puwiligiwili
mabuwili weik ibeng. *Seremaya 31:15*
Koka walaka Seremayago pilik lende mizara kele kapura weik mandikwili yela puwekke
ngago pura ngizi lewagela.

19 Togo Yosep keya Maliya keya Yisu ngabelak Isip meibekke koyima logo koya King
Ngai Elodo ibeng. Pi ibeng wizigeya wok nakka Yosep iwek kola tawizeige Yemizibekki
angelawiliyaga nak ngabelak Isip meibekke piyegi wangakka tabunda wizigeya pelik
meiya,
20 Kerewiye, yombu ulogo mandikpek uliweki mizibok ulogo ibeng mena yangalek
meiya logo mandikpek yali panu iza orowei paka ngabelak Isileili meibekke kang yongo-
bele, meiya.
21 Tegi Yosep yangalek meiya logo watabi orowei kangkiyeng kangkere miza logo
mandikpek yali panu kiling ngereke Isileili ngabelakpekke kang yongobela.
22 Kapura pi ngago King Ngai Elodogi marekpek yeikta Akeleya meibokko pigi man-
gobekki yawe ngabelak Yudaya meibekki ngai wiziya pura weiya puragi kerewiyawekke
pi pulogo yolugirikki kulili miza. Angelabokko Yosepyegi wangakka ngereke Petelem
yerengke yo nagani meiya legi pi ngabelak koweige yeikta Kalili meibekke
23 yereng Nasarete meirage kambela logo kanda pulogo wiziya. Pugu pilik miza logo
ngago yombanu Anotoyaga ngagoyeng weiya logo kozak kisawiligu koka walaka kisa pura
weik ngizi lewagela.
Puwiligu piyegi langai pelik kisagi, Pi yereng Nasarete meiragabek, kisagi.

3

1 Togo puwekke Yowan kaimelibek ngabelak Yudaya meibekke paka kurung yeikwekke
lewagela logo weik yongkambanuwiliyegi ngagora yana.
2 Pugu puwiliyegi pelik kozak yeiya, Anotogo ngai pugumekki ngai wiziyagi pura weik
mereke, legi ini kaile inugu miziyengki kuneng mizizo keya kazing kaile inuguyengka
kowiti mizizo keya wilek kang inuguyeng Anotoyegi sawelizo, yeiya.
3 Koka walaka Isaya yombanu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kisawili logo
Poropekwili meiwiliyaga nakko ngago yombu nakyegi langai pera pelik kaiya,
Yombu nak lewagelagi logo paka kurung yeikwekke wizimowei ngalizi pelik yeiyagi, Yem-
izibek lewa legi kazing inugu miziyeng waberek mizizo keya wilek kang inuguyeng

pangka pangka mizizo. Kazing pilikmekke inugu kazing Yemizibekkimek kangkere mizi, yeiyagi, kaiya. *Isaya 40:3*

Togo yombu Isayago kaiyabok Yowanyegi kaiya.

4 Keya Yowan poropek kokawiligu nalik koya mabilik wiziya. Kagorik pugu wakiyayeng pelik, pi liyeng Kamelmek meimekki lekpekka narik walamiya logo wakiya, keya pugu wata korik narikka pikang nak keremiza logo wangka waliya. Ngeragi puguyeng komuwili keya ngirung yengelei ngezege piyeng logo pi pilik wizagoma.

5 Yongkambanu yereng yemane Yirusalem meiragawili keya ngabelak Yudaya meibekke yereng piyengkawili keya kai Yolodang meilingke mereke yereng piyengkawili Yowanyegi kambela.

6 Piyegi kanda pugu kairagi puwili kerewiya logo puwiligu kaile mizayengki Anotoyegi kimeike kozak meiya logo Yowangu puwili pongo kai Yolodang meilingke kaimela.

7 Togo yongkambanu kolokngagonowili piyegi kaimeliweki kayima kapura pugu yombu Palisiwili meiwili keya yombu Sadusi mei kolokngagonowilirau piyegi kaile kumulayeng kiling kayimarikki pakelawekke pi sisik miza. Yombu Palisiwili meiwili yombu Yuda kangka yemane Mosegi lo mabiyengki waberek panu kiriwei keya puwiligi yelibungang kokawiligi ngago yogongyengkirau kozang panu kiriwei mizi miziwili. Keya yombu Sadusiwili meiwili yombu Yuda Mosegi loragi kiriwei mizi kapura puwili pelik kisiwili, Yombanu nak ibeng purik kung pugubektau ibeng logo pi ngereke yangalektagi ono, kisiwili.

Togo Yowangu Palisi keya Sadusi puwiliyegi pelik yeiya, Igali. Ini mabuwili kemale yenge kuzingikyengke yungke tagogei yeziyengko ngora mela nelegi kazi kangwili kelik. Takko iniyegi Anotogo kalike yombanu mamokki kazing miziyengki ngagozak keleyagi yeiya logo kaile mizayengki sisik pugura yemane kopong ngangang yanagirikki kozak yeiya logo inugu kumularik Anotogo ini ngangang yana nelegi ini neyegi kaimeliweki kayima ma talik?

8 Ini pilik mizagi keli purik were ini kaile inugu mizi piyengki kuneng miza logo kazing kaile inuguyengka kowiti miza logo Anotoyegi sawela koyimowei Anotoyegi kazing wazono mizi piyeng mizi logo teni mabuwili kimeike pakela logo nogo ini kaimelagi.

9 Keya ini makngezego nakko nakyegi meiya yongomo mizi, Teni Abalamyaga kayimawili legi teni ulogo Anotoyegi sawela, kisi nagani. Anotogo king peyeng ngizi Abalamgi yango keya marekngangwili miziweki kowitagi keli kesak pi pangka. Abalamyaga kayima purikki ngago ono kapura were kaile inuguyengki kezanga mana logo wilek kangyeng Anotoyegi saweli.

10 Ini yengeleiyeng kelik, yombanu nak ngezebokko pakeliraige yengelei nalei yengelei wilek wazonoyeng wira meli ono puwekke purik mabura pi yenge sologe winilekko kira logo panga yezizikke waliya wezamiyagi. Anotogo iniyegi pilik mizagirik mereke.

11 Nogo yongkambanu wilek kang puwiligiyeng kaile miziyengka Anotoyegi kowitawili kai yeikpokko kaimeli kapura kalike yombanu nak lewagi. Kozang pugura keya yawe pugurago nogo mizi peyeng ulagi. Ne pokyaga kulengke logo nogo kumularik yeik nogora yeik puguraga kulengke panu, keya yeik pugura nogoraga ngalege panu. Pokko ini Anotoyegi kowita puwili Anotogi Kung Walekpokko yenge yungke kola wizeibene keleyagi keya ini nawili Anotoyegirau kowita ono puwili, pugu yezizikke yenge yungke wezayelagi.

12 Pugu yombanuwiliyegi mizagirik iwing yaweleigi mangobokko iwing yawe puguleige mizagi mabilik. Yaweleigi mangobek iwiyeng menalege kili tiya logo limiza logo iwing ngiziyeng kebangkelagi kapura lekyeng wezamelagi. Mabilik kalike lewagibok yombanu ngizi puguwili kebangkelagi kapura yombanu pigi onowili panga yezi kusagi onozikke wezayelagi, yeiya.

13 Pilik mizageya keya Yisu ngabelak Kalili meibek wiya logo kai Yolodang meilingke Yowangu pi kaimeliweki kambela.

14 Kapura Yowangu Yisu piyegi lewarikki pakelawekke Yowangu Yisuyegi pelik meiya, Nogo ni kaimeli purik pangka ono, nugu kele, ne kaimeli purik pangka.

15 Pugu pilik kai legi Yisugu kanga pelik meiya to mela, Mabilik, weik nogo kai puragi kiriwei mize. Pilik mizi purago towa Anotogo miziweki kai piyengki kiriwei panu mizagi, meiya. Tegi Yowangu, Ei, meiya logo Yisu kaimela.

16 Yisu kailingka tabunda yo yabekeya ngizige pugu tapakeleige pura paka ngalege lemengki kandik tiya logo Anotogi Kung Walekpek winak Kuwemimimek kelikmek piyegi yerageya logo kanda piyegi wiziya.

17 Pulaga Anotogi kilirago paka ngalega pelik kai, Pok negi Marek nogo keli panubek. Ne piyegi wilik, kaiya.

4

1 Pulaga Anotogi Kung Walekpokko Yisu miza orowei paka kurung yeik nawekke Sadang
kerewawiliyegi ngaibokko Yisu kaile mizibene yang kelemiweki miza orowei kambela.
2 Pakalege kanda pi pulogo wok yombu neyau tikinda piyeng keya kusage piyendau pi
ngeragi na ono wizagoma logo Yisu weik yagasi miza.
3 Pi yagasi legi Sadangko piyegi kanda pelik yang kelemiya, Ni Anotogi Marekpek
mabura nugu king peyengki yeiya logo ngeragi wezayeng niweki kowite, purik mabura
ni Anotogi Marek ngizi panubek purik ne iwakagi, meiya.
4 Kapura Yisugu pelik meiya to mela, Anotogi Kapiya Walektikke yungke lende mizarik
pelik kai,
Yombanubek ngeragi nirikku keke wik yolugi ono, pilik segeya yombanubek ngago
Anotogo kai piyeng mabiyengki kiriwei purik pi wik yolugi, *Utoronomi 8:3*
kai kani logo ne kingyengki yeiyagi ono, meiya.
5 Pulaga Sadangko Yisu paka Yirusalem yereng yemane Yudawiligu yereng walekta
mizirage miza orowei kambela logo paka ngalege panu Anotogi i walek yemanemakke pi
luweza wazamiya
6 logo pelik meiya, Ni Anotogi Marekpek mabura pelega pongo ngabelakke perakta
kawiye wale, purik Anotogi Kapiya Walektikke yungke lende mizarik pelik kai,
Anotogo angela puguwili niyegi waberek ngaiweki wezayelagi.
Keya mabeliktau kai,
Inge panuyaurau ngangang miza nelegi puwiligu ni kebangkelagi. *Ingi Sam 91:11,12*
Pilik kai legi pelega perakta kawiye wale logo angelawiligu ni kebangkeli purikki nogo
pakela logo ni Anotogi Marek panubek miziweki, meiya.
7 Kapura Yisugu piyegi pelik meiya to mela, Anotogi Kapiya Walektikkerau mabilik lende
mizarik pelik kai,
Nugu Anoto nigi Yemizibekyegi yang kelemi nagani, *Utoronomi 6:16*
kai kani logo ne perakta kawiye walagi ono, meiya.
8 Pulaga Sadangko Yisu miza orowei lewak ngalege panu nakke kambela logo kanda
pulogo ngabelakpekke piyeng mabiyeng keya yongkambanu piyengke yoluwili keya
yombu ngai puwiliyegi ngaiwili kiling watabi wazonoyengki waligelemiya logo Yisugu
pakela.
9 Pilik miza logo Sadangko Yisuyegi pelik meiya, Tamizeige yeik nogora yongolok
meiweki ni neyegi ingegereyau laliyi keya neyegi ya kumuli puwekke purik mabura nogo
ni watabi nugu pakeli piyeng mabiyeng nanagi, meiya.
10 Kapura Yisugu piyegi pelik meiya to mela, Anotogi Kapiya Walektikke yungke pelik
kai,
Ni Anoto Yemizi nugubekki yeikta yongolok meiweki ingeyau laliyi keya piyegi ya ku-
mulimo keya yawe pi wamenakpekki pura keke mizimo, *Utoronomi 6:13*
kai kani logo Sadang, ne ngago nugu kai pura mizagi ono legi kazi kune, meiya.
11 Pulaga Sadang Yisu wezamiya logo weik wizigeya Anotogi angelawili kanda Yisuyegi
waberek ngai koya.

12 Togo Yowan kaimelibokko King Ngai Elodoyegi kaile pugu mizayengki kozang kozak
meiyarikki wiyeke Elodogo Yowan wigirimakke wazamiya. Yisu purikki kerewiyawekke
pi ngabelak Yudaya meibek wiya logo pongo ngabelak Kalili meibekke kambela.
13 Pi yereng Nasareterage yoluweki kambela ono, pi yereng Kapaneyam meirage
yoluweki kambela. Yereng pura kai kolamiya Kalili meibekke mereke yolura keya pulogo
koka walaka yombu Sebulongki yeligagangmek keya yombu Natalaigi yeligagangmek
koya kopong kabelak puragi yeikta Sebulong keya Natalai mei.
14 Togo Yisugu pulogo pilik kang pura ngago koka walaka yombu ngagora Anotoyaga
weiya logo kozak kisawiliyaga nak Isaya meibokko pelik kaiya pura weik ngizi lewagela,
15 Ngabelak Sebulong keya Natalai mei, kai kolamiyabekki mereke wizigeya, ngabelak
kai Yolodang meilingka pangazuwage pulumengke, Kalili meibekke yombanu Yuda
onowili yolu.
16 Yongkambanu pulumengke yolu puwili kusa panurikke yoluwiligu wilangka ngaiwak
yemane narik pakela logo wilangka purik yongkambanu kazing kumbekki Anotoyegi
leweng ibeng puwiliyegi ngaiwak wiya yolu. *Isaya 9:1,2*
Togo Yisu pulumengke yoluweki kambelawekke, ngago Isayago kaiya pura weik ngizi
lewagela.
17 Pulagarik Yisu weik pulogo yongkambanuwiliyegi ngagora yani. Pugu puwiliyegi
pelik yeiya, Anotogo ngai pugumekki ngai wiziyagi pura weik mereke mena ini kaile inugu

mizayengki kuneng mizizo keya kazing kaile inuguyengka kowiti mizizo keya wilek kang inuguyeng Anotoyegi sawelizo, yeiya.

18 Wok nakke Yisu kai kolamiya Kalili meibekke kerelemekke wei mizi tagoneige, pugu yombu ingini neyau pakela, piyau Simong yeik nara Pita, keya pigi sakpek Enduru logo piyau kaibekke kik kawekkik wezamelageya koyilege, purik piyau yawe kik kawek yemaneyengke watabisi uli keya kingyengki ngane yanirage miziyau.
19 Yisugu piyauyegi pelik yeiya, Ne kiling saweliweki kiriwei koli, nogo yaliyegi yawe yongkambanuwili neyegi ngizi panu kumulibene iza oroweigi puragi waligeleyiweki.
20 Pilik yeiya logo piyau nguk namizi kik kawekyeng wila mela logo Yisu kiling saweliwei kiriwei kuna.
21 Puwili pulaga songono nangezi kanda pura pugu Sebetigi marekyau Jems keya Yowan pakela. Piyaugi mangobek Sebeti piyau kiling wangleige ngalege kik kawek puwiligiyeng keremizageya koyilege. Yisugu pakela logo piyauyegi, Ne kiling yawe miziweki koli, yeiya
22 logo piyaugi mangobek nguk namizi wangleige ngalege mabulogo wezamiya logo piyau Yisu kiling saweliwei kiriwei kuna.

23 Togo Yisu puwili kiling ngabelak Kalili mabokko yongomo mizageya wizimowei Yudawiligi i walek songonoyengki la logo Yisugu yongkambanu wawere uliwiliyegi ngago wazono Anotogo ngai pugumekki ngai puragi kiliyagi puragi kozak yeiya, Keya pugu yongkambanu kemegeme nalangai nalangai mizi puwili keya ngangang mizi puwili yombiyangai wazaya.
24 Togo Yisugu miziyengki wiyeke yenge ngabelak Siriya meibekke yeik pugura yemane lewagela logo ululu miza mela. Piliktikki kandik yongkambanuwiligu piyegi yombanu kemegeme nalangaiyengko mizi puwili keya yombanu ngangang mizi puwili keya yombanu kerewa yenge puwiligi yungke ngaiweki kiliya yolu puwili keya kemegeme piyeng keya walimekka mizi puwili keya yombanu inge keya meleyeng ibeng puwili mabuwili iza orowei lewa logo Yisugu puwili mabuwili yombiyangai wazaya.
25 Togo yongkambanu kolokngagono panu pelege ngabelak Kalili meibekke yerengyengka keya panga ngabelak Tekapoli meibekke yerengyengka keya paka ngabelak Yudaya meibekke yerengyengka keya yereng yemane Yirusalem puragarau keya kabelak kai Yolodang meilingka pangazuwage lemengke yerengyengkawili Yisuyegi kiriwei kelemi kambela.

5

1 Pulaga Yisugu yongkambanu kolokngagonowiliyegi pakela logo paka lewakpekke yabela. Kanda paka pulogo pi mogosa logo yombanu Yisu ngezebokko waligeleyiwili piyegi mereke kanda mogosa
2 logo pugu puwiliyegi weik pelik kozak yeiya,

3 Ini yombanu kazing kung inuguwiligi leweng watabiyengki yeik purikki keriyi puwili wilikwilik miziweki, purik Anoto weik ngai inugubek logo ini ngai pugu ngai yolu puragawili legi.
4 Ini yombanu ya kuneng logo ingkisageya yolu puwili wilikwilik miziweki, purik Anotogo iniyegi yalekta yanagi legi.
5 Ini yombanu yeik ngezewiligiyeng yongolok mei ono puwili wilikwilik miziweki, purik ini inigi Mangobekki yeikta kilingwili logo kalike ini inigi Mangobekki ngabelakpek weiyagi legi.
6 Ini yombanu kazing pangka panu pumok miziweki kozang keli puwili wilikwilik miziweki, purik ini Anotogi pangka piyengko kola yolugi legi.
7 Ini yombanu, yombanu nazuwagawiliyegi yalek keli mizi puwili wilikwilik miziweki, purik Anotogo iniyegi mabilik yalek mizagi legi.
8 Ini yombanu Anotoyegi wilek neyau ono puwili wilikwilik miziweki, purik kalike inugu Anotoyegi pakelagi legi.
9 Ini yombanu nakko nakyegi ya kuzige sara koyibene keleyi puwili wilikwilik miziweki, purik ini Anotogo pigi yango keya marekngangwili yeiyagi legi.
10 Ini yombanu Anotogi kazing pangkamekki kiriwei mizirikki wiyeke nawiligu ngangang keleyi ma kuneng yani puwili wilikwilik miziweki, purik Anoto weik ngai inugubek logo ini ngai pugu ngai yolu puragawili pigi legi.
11 Kalike neyegi weraga yongkambanuwiligu iniyegi yang yei ma ngangang keleyi ma kuneng yani ma ngago kaile iniyegi kuneng yaniweki ngaigu kisi piyeng kisi puwekke ini wilikwilik miziweki.

12 Koka puwiligi yelibungangwiligu mabilik panura yombanu Anotoyaga ngagora weiya
logo kozak kisawiliyegi keleya. Keya puwiligu iniyegi pilik mizagi kani. Logo puwekke ini
wilik miziweki keya wilikwilikmokko kolawili mizi, purik paka ngalege inugu watabi miza
piyengki wiyeke kanga wazono weiyagiyeng yemane legi, yeiya.

13 Togo Yisugu puwiliyegi mawinda pelik yeiya, Ini neyegi kiriwei miziwili wizandik
kelik. Wizandikki yawera ngeragiyeng kolok kelibene wiyagira keya kazing mabilik-
mekke yawe inugura ngabelakpekke yongkambanuwili kiling kuzige sara koyimowei
puwiliyegi Anotogi kazing pangkamekki waligeleyagira. Kapura tamizeige wizandikki
kolok keli pura yeik puwekkerik kazing ngereke kolok kelibene keremizagi namektau ono,
yawe pugura weik yeik. Logo wizang piliktik weik kailerikku logo wezamelagirikku logo
yombanuwili purikki ngalege wei yongomo mizi. Keya kazing mabilikmekke ini neyegi
kiriweiwekke kiyebuk sende logo wiyi purik yawe inugu neyegi mizagira weik yeik.
14 Keya ini neyegi kiriwei miziwili ngaiwaktik kelik logo ngaiwak wiyageya koyimowei
yongkambanuwiligu kazing nogomekki pakeliweki. Yombanuwiligu yereng yemane
lewakpekke ngiza pura watabi nayengkorau liwik momane meiyara wiziyagi ono.
15 Keya yombanu nakko lang nak langiya logo kaimirage yenge yungke liwik wiyagi ono,
pilik segeya paka lalektage ngalege kimeike wiya wiziyagi logo ngaiwaktikke yombanu ige
yolu puwili watabiyengki pangka pakeliweki.
16 Yongkambanuwiligu lambekki ngaiwaktikki pakeli pilik, kazing mabilikmekke neyegi
weraga ini kazing pangkamekki mizi kang purik yongkambanuwiligu kazing wazono in-
ugu miziyengki pakelagi logo Anoto tenigi Mango paka ngalege yolubekki yeikta yongolok
meiyagi.

17 Togo inuwago neyegi langai kumulirik ne lewa purik Anotogi lo Mosego lende miza
piyeng keya ngago yombanu Anotoyaga weiya logo kozak kisawiligu waligeleya piyeng
wezameliweki lewabek sawiyi nagani, a'a'. Pilik segeya ne lo piyengki kemenak kiriwei
miziweki lewabek keya watabi yombanu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kisawiligu
kisa piyeng weik ngizi lewageliweki kelemiweki lewabek.
18 Kerewiyi, ngilumbek keya ngabelakpek mabilik koyigeya Mosegi lo piyengka ngago
lang lende miza piyengka lang songono narikpang kakwelagi ono kani. Were mabiyeng
ngizi lewagela logo pulaga ngilumbek keya ngabelakpek yeik sagi.
19 Mosegi lo mabiyeng yemane legi tamizeige namele keya nakko lo piyengka nara
songonora miza logo ngela logo yombanu nawiliyegi pugu mabilik miziweki kozak yeiya
purik mabura kalike pilik mologabok paka ngalege Anotogo ngai pugumekki ngai yolu
puragi kang puwekkerik yeik pugura songono sawiyagi. Kapura namele keya nak Mosegi
loyengki kiriwei mizi logo yombanu nawiliyegi pugu mabilik miziweki kozak yeiya purik
mabura kalike pilik mologabok paka ngalege Anotogo ngai pugumekki ngai yolu puragi
kang puwekkerik yeik pugura yemane sawiyagi.
20 Kapura nogo pera kozak kaiweki, yombanu Mosegi loyengki waligeleyiwili keya
yombanu Palisiwili meiwiligu pelik kisi, Teni Mosegi loyengki waberek kiriwei mizi
kopong teni pangkawili kisi kapura puwili pangkaraga yolu ono. Logo tamizeige kazing
inugu miziyeng kazing puwiligu mizi piyengka lewege panu ono purik mabura inirau paka
ngalege Anotogo ngai pugumekki ngai yolu puragi kiliya logo wik wizagomagira weiyagi
ono.

21 Koka tenigi yelibungangwili Mosegi loyengki kerewiya, keya mabek ngoluk yombanu
Mosegi loyengki waligeleyiwiligu piyengki kozak kisi keya inirau kerewiyi logo piyengka
nara pelik, Yombanu uli nagani, purik tamizeige nakko yombanu nak ula logo ibeng
mabura yombanu pilikpok ngagozak miza logo ngangang weiyagi.
22 Kapura lo nogoragarik pelik, Yombanu namele keya nakyegi sisik panu mizi na-
gani, purik tamizeige nakko yombanu nakyegi sisik panu mizi mabura pilik mologabok
ngagozak miza logo ngangang weiyagi. Keya tamizeige nakko nakyegi ngago kaile meiya
mabura pilikpok yombanu ngagozak piyengki kerewiyiwiligi wirege luwezagi. Keya
tamizeige nakko nak kiling ngalik keliwekke, Ni ibeng se, meiya purik mabura pilikpok
yereng yezi yemane kusagi onozik ngoriraga wezamelagi.
23 Pilik tegi tamizeige nugu king nayeng Anotoyegi opa maniweki orowei paka alatarage
wiyiweki mizi kapura namele keya nak ni kiling ngalik kelarikki kumuli
24 mabura oparik wiyi nagani, were ni kiling ngalik kela mologabokki ngalik yaka
pura pangka pangka miza logo waberek miziweki kunimo. Were pilik miza logo yeke i
walekmakke kiliya logo nugu king piyeng Anotoyegi opa maniweki orowei paka alatarage
wiyimo.

25 Keya iniyaga nak yombanu nakko ngagozak kelemiweki miza orowei kang purik
mabura ngagora nguk namizi pi kiling pangka pangka mizimo. Kazingke mabulogo pi
kiling kunimowei yali ngagora waberek kozak kela logo yeik sa wiyizo, purik pugu ni
yombanu ngagozakta kerewiyagibekyegi niza orowei kuna nelegi, keya pugu wagelaw-
iliyegi niza yana logo puwiligu i wigirimakke wigira wazaniya nelegi.
26 Kerewiyi, pilik miza puwekke purik ni i wigiri pumakka welagela yeragiyagi ono wiz-
iya wiziya nugu ni ngagozak keleniyagibekyegi watabi kaile nugu mizi kayima piyengki
kangayeng mabiyeng mana purik mabura kele.

27 Keya yombanu Mosegi loyengki waligeleyiwiligu piyengka nararau iniyegi kozak
yeiya logo ini pelik kerewiya, Yongkambu weiya puwili nigi kerekpu onobek ma nigi
yongokpu onomele kiling iwek koli nagani.
28 Kapura lo nogoragarik pelik, Tamizeige nakko yongok nameleyegi pakela logo pi
kiling iwek koliweki kira orowei mizi purik mabura yaka wilek kang pugubekke pugu
kumula purago pi weik yongok pumolo kiling iwek kolabek kelemi yagenda logo pi
yombanu yongok ngezebekkemele weiya wizimowei ngereke namele kiling iwek kolibok
kelik mizi yagenda.
29 Tegi tamizeige wire nuguyauga nakko ni ulumiya logo ni kaile mizibene keleniyageya
purik mabura kazing kaileyengki pumok ngela melibene wirebok tiya mela logo wezame-
lagibokko, purik wire wamenak kiling purik kaile kele kapura korik nuguwek mabuwek
kiling ni kaile mizageyara yereng yezi yemane kusagi onozik ngoriraga kangki purik kaile
panu.
30 Keya mele nuguzikku ni ulumiya logo ni kaile mizibene keleniyageya purik mabura
kazing kaileyengki pumok ngela melibene mele puzik ngela mela logo wezamelagizikku,
purik mele wamenazik kiling purik kaile kele kapura korik nuguwek mabuwek kiling ni
kaile mizageyara yereng yezi yemane kusagi onozik ngoriraga kangki purik kaile panu.

31 Keya yombanu Mosegi loyengki waligeleyiwiligu nararau iniyegi pelik yeiya,
Tamizeige yombu nak yongok pugumele wezameli mabura pugu pigi yongokpumeleyegi
kapiya narik lende miza maniweki logo kapiyarikku yongokmeleyegi ni weik yongok
nogomele ono kai purik pugu pi wezameli.
32 Kapura lo nogoragarik pelik, Yombanu nakki yongokpumele yombu nak kiling iwek
kolarikki wiyeke pugu wezameli purik pangka, kapura yombanu nakki yongokpumele
yombu nak kiling iwek kola onomele wezameli purik pangka ono. Yombu pilik mizibokko
yongok pugumele kaile miziweki kelemi yagenda, purik tamizeige yaka yongokmele
ngereke yombu nak wei purik pi yongok yombu ngezemelegibek weiya wizimowei
ngereke nak kiling iwek kolimolo kelik mizi yagenda. Keya yombu nak yongok nakko
wezamelamele wei purik pirau mabilik yombanu yongok ngezebekkimele weiya wiz-
imowei ngereke namele kiling iwek kolibok kelik mizi yagenda.

33 Keya lo nararau koka tenigi yelibungangwiligu kozak kisi kayima pura logo ulogo
inugurau kerewiya logo pura pelik, Ngago sawiya nugu kozang kelemiweki paka ngalege-
bekyegi kai pura ngeli nagani, keya nugu ngago pilik kaiya puragi Yemizibekki wirege
kiriwei mabilik panu mizimo.
34 Kapura lo nogoragarik pelik, Ni ngago nara kaiya logo puwiligu ngago nugu kairagi
ngizi panu kumulagirikki nugu keli purik mabura Anotogi wirege ma nakki wiregerau
wameik panu kai nagani, ngago nugura yeik kai. Ma Anotogi yeikta ma nakki yeikta
ma watabi nayengki yeiktagirau ngago ngago kai nagani logo nogo wameik panu kai, kai
nagani, ngago nugura yeik kai. Ma ngago nara kozang kelemiweki paka ngalegebekyegi
kai nagani, purik paka ngalege lemeng tung Anotogi mogosirik legi.
35 Ma ngago nara kozang kelemiweki pongo ngabelakpekki langai, ngago ngago kai
nagani, purik Anotogo ngabelakpek keremiza logo ngabelak mabok piyegi kulengkebek
legi. Ma ngago nara kozang kelemiweki yereng yemane Yirusalem meiragi ngago ngago
kai nagani, purik yereng pura King Ngaibekkira legi.
36 Ma nugu ne kebi nogorage wameik panu kai, kai nagani, purik nugu kebi nuguraga
kebi nganelek wilangke nak kusabanu lewageliweki kelemiyagirik pangka ono legi, ma
kebi nganelek kusabanu nak wilangke lewageliweki kelemiyagirik pangka ono legi.
37 Anotogo kebi nugura keremiza legi kebiragi ngago ngago kai nagani, yeik pelik kai, Ei,
mabura kaimo ma yeik kai. Ngago purago lewagela piyeng Sadangko kaibene keleniyeng
kani.

38 Keya puwiligu iniyegi lo nararau pelik kozak yeiya, Tamizeige yombanu nakko wire
nugubek kaile kelemiya purik mabura nugurau wire pugubek mabilik kanga kelemimo,
ma tamizeige yombanu nakko kili nugubek tukula purik mabura nugurau mabilik kanga
kelemimo.
39 Kapura lo nogoragarik pelik, Nakko niyegi kaile nayeng miza mabura nugu piyegi
kanga kelemi nagani. Tamizeige yombanu nakko wiregawere nuguraga nazuwaga mele-
gozok neli mabura nugu wiregawere pugura melegozok uli nagani, segeya ni tolikta sa
logo pugu ngereke wiregawere nuguraga nazuwaga melegozok nelibene kelemimo.
40 Keya tamizeige yombanu ni ngagozak keleniyagibokko melewangke nugurik orowei
purik mabura melewang purik orowei kuni pani kelemimo keya kagorik nigi yeke ngalege
waliyariktau manimo.
41 Keya tamizeige yombanu nakko yali pongo kazingke wang songono narik kangweki
kai purik mabura pi kiling kunimo. Ei, nugu pongo kazingke wang yokolong yaka yali
wiriya pilik nariktau mawinda kunimo.
42 Keya tamizeige yombanu nakko niyegi watabi nayeng maniweki kai purik mabura
nugu pi manimo, keya tamizeige yombanu nakko watabi nigi nayeng wangki kanga
nanagine nguk kai purik mabura wilik kagowinda kiling nugu pi manimo.

43 Puwiligu iniyegi ngago pera ulogo pelik yeiya, Ni nigi ingembungangwiliyegi kelimo,
kapura nazuwagawiliyegi kumbak mizimo.
44 Kapura lo nogoragarik pelik, Nugu nazuwagawiliyegirau kelimo. Keya niyegi watagak
ngeli puwiliyegi wazono keleyimo. Keya yombanu niyegi kaile keleni puwiliyegirau
wazono keleyimo. Keya Anotogo yombanu niyegi kaile keleni ma niyegi kuneng nani
puwiliyegi sawelibene waberek mizimo.
45 Kazing pangka pilik pumokkomekke ini inigi Mango paka ngalege yolubokki
yango keya marekngangwili purikki walimizagi, purik Anotogo yok pugumek yombanu
kaile miziwili keya wazono mizi puwili mabuwiligi yaweyengke pangka pangka ngela
manibene kelemi mizi. Keya Anotogo koboyau yombanu kaile miziwili keya pangka
miziwili mabuwiligi yaweyengke pangka pangka kobo kulibene kelemi mizi, yeiya.
46 Keya Yisugu mawinda pelik yeiya, Yongkambanu mabuwiligu mizirik yombanu
puwiligu keli puwiliyegi puwili keli. Yombanu king takis wei piyengka nayeng ngowei
mizi puwilirau pilik miziwili. Tamizeige ini yombanu iniyegi keli puwiliyegi inugu keke
keli purik kalike pilik puragi weraga kanga wazono weiyagiyeng yeik.
47 Keya yongkambanu mabuwiligu mizirik yombanu ngezewiligi ingembuwiliyegi keke
ngagozakke mizi. Yombanu Anotoyegi iwaka onowilirau pilik miziwili. Tamizeige inugu
ini makngezegi ingembuwiliyegi keke ngagozakke mizi purik inugu kazing miziyengko
yongkambanu Anotoyegi iwaka onowiligu kazing mizi piyengka lewege mizagi ono.
48 Pilik tegi iniyegirik inigi Mango paka ngalege yolubokko kazing pangkamekke yolu
pilik inirau mabilik kazing pangkamekke yoluweki, yeiya.

6

1 Keya Yisugu mawinda pelik yeiya, Ini watabi wazono inugu mizagiyeng mizi logo
yongkambanuwiligu keriya logo yeik inuguyeng yongolok meibene mizi nagani ini ngai
waberek panu, purik yombanu pilik miziwili kalike puwiligi Mango paka ngalege yol-
ubokko puwili watabi puwiligu mizayengki wiyeke kanga wazono weiyagiyeng yanagi
onowili.
2 Pilik legi nugu yombanu watabiyengki yeik nakyegi watabi nayeng mani puwekkerik
yombanu mabuwiliyegi kozak yei nagani, ngagoluk mani. Yombanu kiligang neyau
lewawiligu i walek songonoyengke opa mani puwekkerik puwiligu nawiliyegi kozak yei
logo yongkambanuwiligu mele korokkorok ulibene, keya yeik puwiligiyeng yongolok
meibene, logo puwiligi kanga wazono weiyagiyeng mabiyeng, kalike mawinda Anotoyaga
kanga wazonoyeng weiyagi ono. Keya yombanu kiligang neyau lewawiligu yerengyengke
yombanu watabiyengki yeikwili nakyegi watabi nayeng mani puwekkerik puwiligu
nawiliyegi kozak yei logo yongkambanuwiligu yeik puwiligiyeng yongolok meibene.
Nogo wameik kai, logo watabi puwiligu mizayengki wiyeke kanga wazono weiyagiyeng
mabiyeng, kalike mawinda Anotoyaga kanga wazonoyeng weiyagi ono.
3 Kapura nugu yombanu watabiyengki yeikwiliyaga nakyegi watabi nayeng managi keli
puwekke mabura kazing ngagoluk panu nigi ingembu ma mereke niyegi yolu pilikpokko
keriyagi langai ono pilik pumokko mizimo logo
4 kazing yalek nigi pumok liwik wizeibene logo nigi Mangobokko watabi wazono nugu
nazuwagawiliyegi liwik miza piyengki keriya puwekke watabi nugu mizayengki wiyeke
kanga wazonoyeng nanagi.

5 Keya yombanu kiligang neyau lewawili Anotoyegi waberek miziwekkerik puwili i
walek songonoyeng keya yerengyengke yongkambanuwiligi wirege yongkambanuwiligu
pakeli keya yeik puwiligiyeng yongolok meibene waberek miziweki keliwili. Kerewiyi,
puwiligu yaka watabi puwiligu mizayengki wiyeke kanga wazono weiyagiyeng mabiyeng,
mawinda paka ngalege weiyagi ono. Puwili kelik nagani, ngai waberek panu.
6 Keya ni Anotoyegi waberek mizi puwekke purik mabura ni makngeze liwik miziweki
kunimo logo Anoto nigi Mango nugurau keriyi onobekyegi waberek mizimo logo Anoto
nigi Mangobokko watabi nugu liwik miziyengki keriya logo watabi nugu mizayengki
wiyeke kanga wazonoyeng nanagi.
7 Keya yombanu Anotoyegi iwaka onowiligu anoto puwiligiwiliyegi waberek mizi-
wekkerik puwili ngago yeikyeng mei keya ngago lang pilikyeng meiyageya mizi. Puwiligu
kumulirik teni waberek yokolong mizi purik mabura puwiligu teniyegi kerewiyagi langai,
mizi. Kapura ini pilik mizi nagani, a'a'.
8 Purik Anoto inigi Mangobek inugu piyegi nguk meiweki mizi piyengki pi yaka iwaka
legi kazing puwiligu ngago pilikyeng meiyageya mizi pumokki ini kiriwei mizi nagani.
9 Kazing waberek mizagimek pemek,
O Peba, tenigi Mango paka ngalege yolubek, niyegi kazing korowali nayendau ono, legi
teni wizageya koyi kambelimok mamok yeik nugura yongolok meiweki.
10 Yongkambanu mamok panga nigi ngaimekki yungke kiliya logo nugu ngaiweki wiriy-
ibene keleye. Keya keli nuguraga puwili paka ngalege kiriwei mizi mabilik tenirau pelege
ngabelakpekke kiriwei miziweki keleye.
11 Wok pekki pangka ngeragi nagi piyeng teni yane.
12 Nugu kaile tonugu miza piyeng tumule logo keremareke wezamele, purik tenirau
mabilik kaile nawiligu teniyegi keleya piyendau tumula logo weik keremareke wezamela
legi.
13 Watabi teni yang keleyagi piyengko mizagewiyege teni kaile miziweki keleya nagani.
Kapura Sadang kaile mabiyengki mangobekki melezikka teni yaliya wazaye. Keya
niyegirik, ni yombanu kozang yemane wizagomagira kilimbek keya yeik yemane wizago-
magira kilimbek keya nugu teni nigi ngaimekkiwiliyegi ngai yemane panu wizagomagi.
Wameik panu.
14 Keya Yisugu puwiliyegi mawinda pelik yeiya, Kerewiyi, tamizeige inugu kaile
yongkambanuwiligu iniyegi keleya piyeng tumula logo keremareke wezameli purik
mabura Anoto inigi Mango paka ngalege yolubokkorau kaile inugu mizayeng tumula logo
keremareke wezamelagi.
15 Kapura tamizeige inugu kaile yongkambanuwiligu miza piyeng tumula logo kere-
mareke wezameli ono purik mabura Anoto inigi Mangobokkorau kaile inugu mizayeng
tumula logo keremareke wezamelagi ono.

16 Keya kazing wilek kang mabiyeng Anotoyegi waberek mizagirikki tiya maniweki
ngeragi ni ono mizi pumok mizi puwekkerik, yombanu kiligang neyau lewawili kazing
pumok mizi puwekke puwili wiregawereyeng yalek keya yagasi sowei yongomo mizi logo
yongkambanuwiligu puwiligu Anotoyegi waberek miziweki ngeragi ni ono purikki pakela
logo yeik puwiligiyeng yongolok meibene. Kerewiyi, yongkambanuwiligu mabelege yeik
puwiligiyeng yongolok mei purikku watabi puwiligu miza piyengki wiyeke kanga wazono
weiyagiyeng mabiyeng logo Anotogo kalike mawinda paka ngalege yanagi ono.
17 Kapura kazing wilek kang mabiyeng Anotoyegi waberek mizagirikki tiya maniweki
ngeragi ni ono mizimekke mizi puwekkerik ngeragi ni ono wizimowei Anotoyegi ni
makngeze kuyangka wizimowei waberek mizi.
18 Togo nawili ni pilik mizi purikki iwaka ono, Anoto nigi Mango nugu pakeli onobokko
keke iwaka, logo nigi Mangobek nugu liwik mizi piyengki pakelibokko kanga wazono
nanagiyeng nanagi.

19 Teni ngabelakpekke pelege koyigeya king keya watabi tonuguyeng yeikki, purik
wata koru watabiyeng ni namokko korowali kelemiyagi ma yombanu ngoweiwiligu
watabiyeng ngoweiyagi ma koboyaugu korowali kelemiyagi, legi inigi kingyeng keya
watabi wazonoyeng ngezeyeng kilisagelega wiyi kambeli nagani.
20 Pilik segeya king inuguyeng keya watabi inuguyeng yongkambanu watabiyengki yeik
puwiliyegi sawelizo. Pilik mizi purago kanga inigi wazonoyeng paka ngalege yowiyagi,
keya paka ngalege kanga inigi wazonoyeng yeikki ono, purik yombanu ngoweiwili
ngoweiweki yabelagi ono ma wata koru watabiyeng ni namokko korowali kelemiyagi ono.
21 Tegi inugu paka ngalege Anotoyaga kanga wazono weiyagi piyengki kumulizo, purik
inugu kumuli piyeng wilek kang inuguyeng mabiyeng tiya mani piyeng.

22 Wire nuguyau korik nuguwekki lambek. Wire piyaugu kazing nigi yoklongko wei
mizi yo keya to mizagimek waligeleni. Kazing mabilikmekke wilek kang nugubokko
kazing ni wiziyagimek waligeleniweki Yisugi wilangkarik nigi yungke wiriyi pani kelemi.
Tamizeige wilek kang nugubek pangka purik kazing nugu yolu pumok pangka.
23 Kapura tamizeige wilek kang nugubek kaile purik korik nuguwek mabuwek kusa-
banurikku kola logo kazing nugu yolumek kaile. Tegi tamizeige nugu kumularik nigi
yungkerik wilangka yolu nobiyeng miza kapura nigi yungkerik kusabanu yolu purik nugu
kumuliyeng kaile logo kusabanu purik yemane panu wizinda.

24 Yombanu nakko yombanu ngai neyauyegi kemenak yawe mizagi langai ono. Kazing
mabilikmekke ini Anotoyegi keli keya watabi king keya pulangai ngabelakpekkeyengkirau
kemenak kelagi langai ono, purik ini nakyegi keli keya nakyegi kiyebuk mizagi legi. Keya
ini nakki keliragi kiriwei keya nakki keliragi kezanga mani mizagi legi.

25 Piliktikki wiyeke nogo iniyegi pelik yei, ngeragi keya kai wik ini wik yoluweki nagi
piyengki wilek ngelek kumuli nagani, ma kagorik korikwekke wakiyagi piyengki wilek
ngelek kumuli nagani. Purik wilek kang inuguyeng pangka yolu pura ngeragi keremungke
nagi puraga ngalege panu kani, keya korikwekke kagorik wik wakiyi piyengka ngalege
panu kani. Tegi ngeragi inugu nagi piyengki weli keya kagorik inugu wakiyagi piyengki
wilek ngelek kumuli nagani.
26 Winakwiligu yolu puragi pakeli. Winakwili yawe ngeriyi onowili, ma ngeragi wawiya
logo i namakke ngeragiyeng kalike niweki wiyi onowili kani, kapura Anoto inigi Mango
paka ngalege yolubokko ngoluk puwili ngeragi yani kani. Winak songonowiliyegi wiyeke
Anotogo ngairik yemane kapura pugu iniyegi ngairik yemane panu.
27 Watabi pilik piyengki wilek ngelek kumuli pumokko ini puwiliyaga nakki ngabelak
pobokko wik yolugi pura yokolong panu kelemiyagi ma yeik? A'a', yeik. Mena wilek ngelek
kumuli pumokko wik yolugi pura yokolong panu kelemiweki sawelagi langai ono legi ini
watabi nayengkirau wilek ngelek kumula meli nagani, yeik Anotoyegi wilekyeng ngalege
wiyi.
28 Keya ini korikwekke kagorik wakiyagiyengki wilek ngelek kumulira nangki? Pu-
rukpuruk Kailiyawamerekke kumuli. Pumorok yawe mizi onomerek ma ngezemerekki
wakiyagiyeng keremizi onomerek.
29 Kapura kerewiyi, Anotogo Kailiyawa purukpurukmerek palumu panu wakiyagiyeng
mani. Koka walaka King Ngaibek Solomon meiyabek watabi keremungkeyeng kilimbek
watabi palumu panu puguyeng wakiya kapura purukpuruk peyengko Solomongu watabi
wakiya piyengki ngaira ula.
30 Anoto Kailiyawa songono mabek wokpekke yolu keya wangkowapekke ngoliyagi
piyengki pi ngai yolu mizi legi pugu iniyegi mabilik waberek ngai wiziyagi kani logo pugu
pilik mizagi kapura inugu purikki ngizi panu kumuli inugura songono panu.
31 Togo ngeragi nogoyeng talaga lewagi ma kairi nogobek talaga lewagi mizi ma kagorik
nogoyeng talaga lewagi miza purikki wilek ngelek kumuli nagani.
32 Yongkambanu Anotoyegi iwaka ono puwili kang mabiyeng watabi pilik piyengki
wilek kang tiya maniwili. Anoto inigi Mango paka ngalege yolubek ini ngeragi keya kai wik
yolugiyeng wei keya kagorik wakiyagiyeng weiyagi purik pugu iwaka mena wilek ngelek
kumuli nagani.
33 Kapura tamizeige were ini Anotoyegi wilek kang tiya mani keya inugu pi iniyegi
ngai wizeibene kelemi keya pigi kazing pangka mizi pumokki wilek kang tiya mani mizi
puwekke purik mabura pugu ini watabi ngoluk wik yolugi piyeng mabiyeng yanagi kani.
34 Tegi watabi wangkowapekke mizagi piyengki wilek ngelek kumuli nagani. Wok
wangkowapek watabi wangkowapekkeyengki keke kumulagibek. Watabi kuneng
yokopekki piyeng kuneng yokopekkiyeng, wangkowapekkiyeng ono, Yisugu pilik yeiya.

7

1 Keya Yisugu puwiliyegi mawinda pelik yeiya, Namele keya nakyegi melebek yowi
nagani, purik Anotogo niyegi melebek yowa nelegi.
2 Purik kazing nugu nazuwagawiliyegi meleyeng yowi mabilikmekke Anotogo niyegi
melebek yowagi. Keya kazing nugu nazuwagawiliyegi pilik keleyi pumokki pangka
Anotogo mabilik keleniyagi kani.
3 Ni yombanu nakki wirebekke kulugulurik pakela mowiyi kapura ni makngezegi
wirebekke wak yolu puleigi pakeli onora nangki?
4 Ma ni wire ni makngezegibekke wakleigu talik pakelagi mizageya wizimowei ni nangki
nakyegi pelik mei, Koli, nogo kulugulu wire nugubekke yolu purik wameliweki mena, mei?

5 Ni yombanu kiligang neyau lewabek kani. Wak wire ni makngezegibekke yolu pulei were wamela logo ni wireyau pangka ngai panu wizimowei nakki kulugulu wirebekki purik wameli mangine.

6 Nugu keri wizing ngai mizimekyegi ngeragi mani ma yeik? A'a', purik nugu ngeragi mana logo pulaga keri pilikmok yoweza sa logo ni limitagi. Kazing mabilikmekke nugu yombanu ngago ngizi panuragi kumbakwiliyegi Anotogi ngago walekta yani nagani, purik puwiligu niyegi yeik ngago ngalik sanga kisi piyengko kanga nanagi. Nugu liyengwiligi ingewerege kingyeng wiyi ma yeik? A'a', purik puwiligu kingyengki iwaka ono logo yeik momane mei kunagi. Kazing mabilikmekke nugu yombanu kangka kaile kumuli wilibek miziyeng kilingwiliyegi Anotogi ngago yemanera kozak yei nagani, purik puwiligu yeik ngago kaile sanga kisi piyengko kezanga nanagi.

7 Tamizeige ni Anotoyegi waberek mizi puwekke purik mabura mawiyarekka mei purik Anotogo nanagi, keya ni piyegi welageya purik mabura ni piyegi yolok ngelagi, keya kang pugurikke ngago mei mizageya purik mabura pugu kerewiya logo koli neiyagi.
8 Purik Anotoyegi nguk mei mologabok watabi pugu nguk mei piyeng weik wei penanging keya piyegi weli mologabok purik piyegi weik yolok ngeli penanging, keya kang pugurikke ngago mei mizi mologabok purik Anotogo kerewiya logo weik koli mei penanging.
9 Tamizeige ini mandikki mangowiliyaga nakki marekpokko niyegi kambek nazik niweki nguk nei puwekke purik nugu nigi marekpek kimbek niweki managi ma yeik?
10 Ma pugu niyegi kobulemek niweki nguk nei puwekke purik nugu nigi marekpek kemale Kuluwekmek niweki managi ma yeik? A'a', yeik.
11 Ini yombanuwili kaile miziwili kele kapura inugu inigi marekngangwili ngeragi keya watabi wazono piyengka yani miziwili. Mena, Anoto inigi Mango paka ngalege kaile nayendau mizi onobok ini piyegi nguk mei puwili watabi kolokngagono wazono piyeng yanagi ma yeik?

12 Togo kazing yongkambanuwiligu iniyegi keleyibene inugu keli pumokko inugu mabilik puwiliyegi keleyizo. Pilik pura Anotogi lo Mosego lende miza piyeng keya ngago yombanu Anotoyaga weiya logo kozak kisiwiligu waligeleyayengki solorik.

13 Keya kazing neyaugirik kazing panga ibeng wizagomagiragimekki kang kiliyarikki kandik unatuba panu, keya yereng puragi kazingmek kimeike yolurikki wiyeke yongkambanu kolokngagonowili puluweng yolok ngeli logo yeke ige kang.
14 Kapura kazing panga wik wizagomagiragimekki kang kiliyarikki kandik koru panu keya yereng puragi kazingmekke kangkirik yawe unatubarikki wiyeke yongkambanu ngelek onowili puluweng yolok ngeli logo yeke ige kang.

Togo nogo ngago pera iniyegi kozang yei, Ini wik wizagomagiraga kang koru panurik neing kiliya lizo.

15 Keya yombanuwili kanda ngaigu pelik kisagi, Anotogo teni wezayela logo tonugu ngago pugura iniyegi kozak yeiweki kisagi. Puwiligi korikyengki yeke ngalegerik liyeng sipsip ini ngangang yanagi langai ono puwili kelik kapura nogo puwiliyegi yeirik keri wizing ngai miziwili yei, purik yenge wilek kang puwiligiyeng kazing king wei keya kozanda weiyagi pumokki kerezi mizi keya kaile mizi piyengko wilak panu kani waberek panu. Puwiligu kisi piyengki ngizi kumuli nagani. Ngai panu koyizo.
16 Keya inugu pewiliyegi iwaka sagirik kazing puwiligu miziyeng keya watabi puwiligu kisi piyengka inugu iwaka sagi. Yengeleiyengki kumuli. Yengeleileigi wilekyengko yengeleilei ngenangailei mizi, purik teni yongkambanuwili were yengelei wilekyengki pakeli, wazonolei ma kailelei miza legi. Teni ngoyei wilekyeng mabung ingakmerekka tiyi ono kani ma kopi wilekyeng ingakmerekka tiyi ono kani.
17 Mabilik yengelei wazonoleigu wilek wazonoyeng keke wiragi, kapura yengelei kaileleigu wilek korowaliyeng keke wiragi.
18 Mabilik yengelei wazonoleigu wilek korowaliyeng wiragi ono, ma yengelei kaileleigu wilek wazonoyeng wiragi ono.
19 Yombanu nakko pakeliraige yengelei nalei yengelei wilek wazonoyeng wira meli ono puwekke purik pi yenge sologe winilekko kira logo panga yezizikke waliya wazamiyagi.
20 Yongkambanuwili yengeleiyeng kelik. Keya watabi puwiligu mizi keya kisi piyeng yengelei wilekyeng kelik. Pilik legi yombanuwiligu ngaigu kisi keya ngizi kisi piyengko puwili Anotoyaga lewawili purik ngaigu ma ngizi purikki inugu iwaka sagi.

21 Yongkambanu neyegi, Yemizibek, Yemizibek, kisi kambeli puwili mabuwili Anotogi
ngaimekki pugu ngai yolu puragi kiliyagiwili ono. Pilik kisi puwiliyaga negi Mango paka
ngalege yolubekki kelira mizi puwili keke ngai pugumekke kiliyagiwili.
22 Keya wok kalike Anotogo yongkambanuwili ngagozak keleyagibokko kolokn-
gagonowiligu neyegi pelik kisagi, Yemizibek. Yemizibek, yeik nugurage tonugu ulogo
Anotogi ngagora kozak kisa, keya yeik nugurage tonugu ulogo yongkambanuwiligi yenge
yungkeyengka kerewa kolokngagonowili welagela wezayela, keya yeik nuguraga Anotogo
keke miziyeng tonugu kolokngagono miza mela kani legi teni kiliya liweki, kisagi.
23 Kapura puwekkerik nogo puwiliyegi pelik yeiya to melagi, Ulogorik keya mabek
periktau ini nogowiliyaga nak ono purik ne iwaka. Ini kaile kaile miziwili mena neyaga
kazi kuni, yeiyagi.

24 Ne kazing saweliwei pemek yombanu ngago nogoyengki kerewiyi keya ngago
piyengko miziweki kai piyeng mizi pumologabok talik melegabek miza purikki kozak
yeiweki. Yombanu pumologabok yombu i namak ngiziweki mizibok kelik. Pi i pugumak
paka ngabelak kingyeng kilimbekke ngalege ngiza.
25 Pilik ngiza logo kobo unatuba panuyau kula wiziga kailing kai ngai unatuba kaiyage-
yarik kebarek kozambokko imak ula yo keya to kelemiya logo i pumak topela melagi
nobiyeng kelemiya kapura imaktau urukang mizi ono, purik imak kingyengki ngalege
ngiza kopong kozang wiziya. Yombu yakabok kangkabek kilimbek.
26 Kapura yombanu ngago nogoragi kerewiya kapura purago miziweki kai piyengki
kiriwei miza ono pumologabokyegirik pelik, pi i pugumak paka ngabelak kingyeng
kilimbekke ngiza ono, pi kaingimbekke yeik ngiza.
27 Pulaga kobo unatuba panuyau kula wiziga kailing kai ngai unatuba kaiyageyarik
kebarek kozambokko imak ula yo keya to kelemiya logo i pumak urukang kelemiya logo
nguk namizi kawiye wala logo kemenak neneng ngela mela. Yombu pok kangkabek kiling
onobek. Kapura ini yombu kangkabek kilimbokko miza pilik mizizo logo ngago nogoyeng
mabiyengki kiriwei mizi mizi purik ini kawiye wala logo neneng ngela melagi ono, yeiya.
28 Yisugu ngagora weik yeik sawiya wiziga yongkambanu piyegi kerewiyawiligu pugu
waligeleyiyengki lelengkira.
29 Purik pi Yudawiligi lo piyengki waligeleyiwiligu waligeleyilik keleyi ono, segeya ngago
pugura kozang yemanera kiling kozak kai logo pi ngai yemane yeikta kiling nakko kozak
kailik kai.

8

1 Pulaga Yisu paka lewakpekka yerageya logo yongkambanu kolokngagonowili piyegi
kalika kiriwei kuna.
2 Keya yombu kemegeme Leposimek meimek kiling nak Yisuyegi weik lewa. Kemegeme
Leposimek mei pumok korikwek sok mizimek keya korikwekke wizing lewa meli mizimek
logo yongkambanuwiligu wizing piyeng kuming kelemiya purik puwilirau kemegeme
leposi pumokka yela managi, legi yongkambanuwiligu kulili panu mizimek logo puwili
nak leposimek kiling purik pilikpok kezanga mani mizimek. Logo yombanu pilikmek
kilimbek Yisuyegi kayima logo Yisugi yeikta yongolok meiweki pi Yisugi ingewerege panga
ngabelakke ingeyau laliya logo pelik nguk meiya, Yemizibek, tamizeige nugu keli mabura
nugu ne yombiyangai wazaniye logo yongkambanuwiligu neyegi kezanga nanagi ono,
meiya.
3 Logo Yisu melezik tungkula logo pi kebangkela logo Yisugu pelik meiya to mela, Nogo
mizagi keli. Ni yombiyangai se, meiya. Nguk namizi mabuwekke yombanubek weik
yombiyangai sa.
4 Pulaga Yisugu piyegi pelik meiya, Nugu niyegi keleniya peragi namele keya nakyegi
kozak mei nagani, kapura tenigi lo Mosego kaiya puragi kiriwei mizimo. Ni Anotogi i walek
yemanemakki yombu Anotoyegi kolak mizibokko ni yombiyangai sa wazaniyarikki pake-
libene kune keya pulaga nugu pi wata namek Anotoyegi kolak mizagirikki wiyeke mana
logo pugu ula logo waliya logo ni weik yombiyangai wazaniya puragi yongkambanuwiligu
iwakagi, meiya.

5 Yisu panga yereng Kapaneyam meirage kambela. Pi yerengke kiliya lawekke Rom
Amiwiligi ngai nak Yisuyegi wiriya logo piyegi saweliweki pelik kelegele meiya,
6 Yemizibek, yombu neyegi yawe mizibek panga ige kemegeme yemane mizageya. Inge
keya mele puguyeng mabiyeng ibeng logo pi yongomo mizagi langai ono keya pi ngangang
yemane panu mizi, meiya.

7 Pilik kai legi Yisugu piyegi pelik meiya to mela, Nogo pi yombiyangai wazamiweki
kangweki, meiya.
8 Pulaga Rom Amiwiligi ngaibokko Yisuyegi pelik meiya, Ne pangkabek ono logo ni i
nogomakke wiriyagi purik pangka ono. Kapura mabelaga wizimowei yeik ngagorago kai
logo kemegeme neyegi yawe mizibekyegi pumok yeik sibene.
9 Purik nerau ngai yemizibekyegi kulengke yolu logo ne watabi pugu kai piyeng mizi
mizibek keya ami nawili neyegi kulengke yoluwili. Logo nogo nakyegi, Kune, mei
purik pi kang. Keya nogo pangabokyegi, Ni koli, mei purik pi lewa. Keya nogo neyegi
yawe mizibekyegi, Pera mize, mei purik pi mizi. Kazing mabilikmekke ngago nugura
kozanda kiling logo nugu yeik ngago yeiktago kai purik yombanu neyegi yawe mizibek
yombiyangai kelemiyagi, legi yeik ngago yeiktago kai, meiya.
10 Yisu ngago puragi kerewiya logo lelengkira logo yongkambanu piyegi kalika kiriwei
wiriya puwiliyegi pelik yeiya, Kerewiyi. Yombu Yuda ono pobokko neyegi kozang ngizi
panu kumuli kapura yongkambanu nalagawiliyaga nak ma Isileili mabuwiliyaga nakko-
rau neyegi pilik ngizi panu kumuli ono, yeik.
11 Ini kerewiya koyizo. Kalike yongkambanu Yuda ono kolokngagonowili pobokko
neyegi ngizi panu kumuli pilik kumuliwili ngabelak panga yokmek lewagelayeng
mabiyeng keya ngabelak panga yokmek kiliyayeng mabiyengkarau lewagi logo yereng
Anotogo pigi ngaimekki ngai purage kiliya lagi logo inigi yelibungang kokawili Abalam
keya Isak keya Yakop kiling mogosa logo ngeragi yemane miza ni nangai.
12 Kapura Anotogo ini Yudawili yereng puragi kangkirikki kangkere miza yowiya
kele kapura ini kolokngagono puwiligu neyegi ngizi panu kumuli onorikki wiyeke ini
yenge yerengke kusabanurikke wezayelagi logo pulogo kusabanurikke ini ingkeya kelele
yemane panu kisi keya kili inuguyeng ngiliti mizagiyagi, yeiya.
13 Yisugu puwiliyegi pilik yeiya logo pugu Rom Amiwiligi ngaibekyegi pelik meiya, Panga
ige kambele. Nugu ngizi panu kumuli purikku nogo nugu kai pura miza nowiyagi mena,
meiya. Logo mabuwekke Rom Amiwiligi ngaibekyegi yawe mizibek ngereke yombiyangai
sa.

14 Togo Yisu Pitagi imakke yeke ige lawekke pulogo Pitagi yongokpumelegi panumele
kemegeme korikwek yezingei panu mizimekka mizi logo lalektage iwek wizilege Yisugu
pakela.
15 Tegi Yisu piyegi kanda mele puguzik kebangkela logo kemegeme korikwek
yezingeimek piyaga yeik. Pi yangalek meiya logo Yisugi ngeragiyeng miza mowiya.

16 Pilik miza logo ibengke yokmek kiliyawekke yongkambanu kolokngagonowili
puwiligi ingembungang kemegeme kerewawili yenge yongkambanuwiligi yungke ngai-
weki kiliya yolu puwili Yisuyegi iza orowei wiriya logo Yisugu ngago landikku kerewawili
welagela wezayela. Keya nawilirau kemegeme nalangaimokko mizi mizi puwili mabuwili
yombiyangai wazaya.
17 Togo pilik miza pura koka walaka yombu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kaibek
Isaya meibokko kaiya pura weik ngizi lewagela,
Pi ngezebokko kemegeme tonuguyeng weiya yowiya. Keya ngangang tonuguyeng ngeze-
bokko wagela yowiya. *Isaya 53:4*
Koka walaka Isayago pilik lende miza kapura Yisugu kemegeme yongkambanuwili
yombiyangai wazaya puwekke ngago pura weik ngizi lewagela.

18 Keya Yisugu yongkambanu kolokngagono pi yawereng kelemirikki pakelawekke
pugu yombu ngezebokko waligeleyiwiliyegi pelik yeiya, Kai kolamiyabek wala uwei lalu
pangazuwagawekke kangweki, yeiya.
19 Mabuwekke yombu Mosegi loyengki waligeleyi nak Yisuyegi kanda pelik meiya,
Kiriwagabek, nugu kang wale kang piyeng mabiyengke nerau niyegi sawela logo kiriwei
kangkibek kani, meiya.
20 Yisugu piyegi pelik meiya to mela, Watawili yengelei mele inguriya piyengki yungke
iwekwili keya winak porora wei mizi puwili iyeng ngiza logo iwekwili, kapura ne
yombanu paka ngalega kayimabek yolumek yareksa logo kumanagi nariktau onobek logo
tamizeige ni ne kiling kangki purik towa mabiyaugi yolugi nariktau ono. Tegi ni were
waberek kumula logo neyegi saweliweki kaiyagirikki kai, meiya.
21 Pulaga yombanu Yisugi ngago piyengki kerewiyawiliyaga nakko Yisuyegi pelik meiya,
Ne niyegi sawelagi keli kapura ne were negi mangobekyegi ngai yolu wizigeya pi ibeng
logo waliyi keya miza logo purik ne niyegi sawelagi, meiya.

22 Kapura Yisugu pelik meiya to mela, A'a', yombanu ngago nogoragi kerewiyi ono puwili
ibeng wezawiligu, puwiligu yombanu ibengkiwili waliyi nangai. Kapura ni kele neyegi
saweli koli, meiya.

23 Pulaga Yisu wangleige tameneng meiya. Keya pugu waligeleyiwilirau pi kiling kuna.
24 Puwili tagoneige nguk namizi kebarek unatubabek kaibekke uli yongomo mizi logo
wanglei kaibokko kolamiweki mizi kapura Yisu iwek kola wiziya.
25 Yisugu waligeleyiwiligu pi waliya kelemiya logo piyegi pelik meiya, Yemizibek, teni
kaiyaga niweki mizi mena teni yaliya wazaye, meiya.
26 Tegi Yisugu puwiliyegi pelik yeiya to mela, Ini wilek ngelek kumulira nangki? Nogo
iniyegi ngaigi langai purikki ngizi panu kumuli inugura songono panu, yeiya.

Pulaga Yisu yangalek meiya logo kebarekpek keya kaibektau ngalik yeiya logo ke-
barekpek weik yeik sawiya keya kaibektau weik yelakkelek wiziya.
27 Pilik mizawekke puwili lelengkirara koya keya nakko nakyegi pelik meiya,
Yombanubek talikpek logo kebarekpek keya kaibektau pugu kairagi kerewiya logo
kiriwei mizi, meiya.

28 Pilik miza logo wangleige ngalengale kuna logo waleleige puwili Kai Kalili lalu
pangazuwagawekke ngabelak Kegesa meibekke kanda wila wiya. Yisu wangleiga yan-
galekta panga kaingimbekke luwezara tawizeige pura pi yombanu kerewawiligu ke-
bangkela yolu logo mosindaga yolu neyau yoromaure miza. Piyau kozang panu keya
wizing panu logo yongkambanuwili kazing piyaugu yolu puluweng neing kunagi langai
ono.
29 Nguk namizi kerewa puwiligu kemenak ngalizi pelik kek kisa, Yisu Anotogi Marekpek,
nugu teniyegi nangaiyeng keleyiweki mizi? Wok ngangang pilik yanagibek ngoluk kapura
nugu pelege lewa purik teni were ngangang yaniweki ma talik, kisa.
30 Panga koweige liyeng kabe kolokngagono namek ngeragi ni yo keya to mizageya
koyilege.
31 Kerewawiligu Yisuyegi pelik kelegele meiya, Tamizeige nugu yombuyauyaga teni
welagela wezayeli purik mabura teni liyeng kabe panga pumokyegi kiliya wezayele,
meiya.
32 Tegi Yisugu puwiliyegi pelik yeiya, Ini welagela kuni, yeiya.

Pulaga kerewawili yombuyauyaga welagela panga liyengwiliyegi kiliya yabela. Nguk
namizi liyeng kabe pumok mamok lewakpekka nginda kanda wilekwekka yenge kaibekke
kiliya logo kaiyaga na.
33 Yombu liyengwiliyegi yaka ngai koyimawili yaka miza puragi pakela logo kazi yereng
yemanerage kambela. Pulogo puwiligu yaka liyengwiligu miza puragi kozak yeiya, keya
yombu kerewawiligu kebangkela wiziya piyauyegi keleya puragi kozak yei miza.
34 Nguk namizi yongkambanu yereng puragemek mamok Yisu yoromaure miziweki
kambela. Kanda puwiligu pakela logo puwili kulilimokko kolarikki wiyeke puwiligu Yisu
nalege kangweki kelegele meiya.

9

1 Pulaga Yisu ngereke wangleige tameneng meiya logo kai kolamiyabekke pezuwage
wala uwei yo. Pi yereng ngezebekkirage kang yongobela.
2 Kanda pulogo nguk namizi yombanu nawili Yisuyegi yombu inge keya mele ibeng
nak yolumek puguyeng kiling lalektikke ngalege wageliwei wiriya. Puwili Yisugu pi
yombiyangai wazamiyagi langai purikki piyegi ngizi kumulirikki pugu pakela logo yombu
inge keya meleyau ibembekyegi pelik meiya, Aik, kazi mizi wak, kozang wizimo purik
nogo kaile nuguyeng weik tumula logo keremareke wezameli kani, meiya.
3 Yisu pilik kai legi yombanu Mosegi loyengki waligeleyi pulogo mogosa koya puwili
ngezewili pelik kumula, Yombanu pobok pilik kaiyagi onobek, purik pugu kai purik pi
Anoto kiling pangka pangka kai yagenda legi, miza.
4 Keya Yisu puwiligu liwik kumula piyengki iwaka wiziga pelik yeiya, Inuwa ya in-
uguyengke kaile pera kumulira nangki?
5 Yawe nangaira yemane onora, kaileyeng tumula logo wezamelagira ma yombu inge
keya meleyau ibeng nak yombiyangai wazamiyagi pura? Tamizeige ne yaka inge keya
meleyau ibembekyegi pelik mei, Nogo kaile nuguyeng tumula logo wezamela, mei purik
ini pi wameik kai ma ngaigu kai kisagi, kapura tamizeige ne yombu inge keya meleyau
ibembekyegi pelik mei, Yangalek meiya logo kune, mei purik ini ne wameikpek ma
ngaigubek miza legi iwakaweki.

6 Ne yombanu paka ngalega kayimabek logo yongkambanu ngabelakpekkewiligi
kaileyeng tumuliweki pangkara kilimbek logo ini purikki iwakaweki nogo yaka yombu
inge keya meleyau ibembekyegi pelik mei yagenda, Ni yangalek meiya logo yolumek
nuguyeng weiya logo i nugumakke kambele, mei yagenda.
7 Mabuwekke yombanubek luweza logo panga i ngezebekkimakke kuna.
8 Keya yongkambanu kolokngagonowiligu pilik miza puragi pakela logo kazi mizageya
koyimowei Anotogi yeikta yongolok meiya, purik pugu weik yombanuwiliyegi kozang
pilikyeng miziwekira yana kopong.

9 Yisu pulumeng wiya logo pi ngabelak libu kang kunimowei tapakeleige yombu king
takis weibek, yeikta Matiyu meibek, opis pugumakke mogosa wizilege Yisugu piyegi pelik
meiya, Ni ne kiling saweliweki kiriwei koli, meiya. Logo Matiyu yangalek meiya logo Yisu
kiling saweliweki kiriwei kuna.
10 Kalike wok nakke Yisu kiling pugu waligeleyiwili panga Matiyugi imakke ngeragi
nageya tagogei yombanu kolokngagono king takis wei piyengka nayeng ngowei miziwili
keya yombanu kaile mizi nawilirau kanda logo puwili kiling mogosa logo ngeragi na.
11 Yombanu Palisiwili meiwiliyaga nawili Yisu kiling puwili ngeragi nirikki pakela logo
puwili sisik sara koyimowei kalike Yisugi yombu ngezebokko waligeleyi puwiliyegi pelik
nguk yeiya, Inuwagi yemanebek yombu yaka king takis wei piyengka nayeng ngowei
miziwili keya yombanu kaile mizi nawili kiling ngeragi ni mizira nangki? Pi pilik mizi
purik pangka ono, yeiya.
12 Yisugu puragi kerewiya logo pelik yeiya to mela, Yongkambanu wazonowili totayegi
kang ono, kemegemewili keke totayegi pakeli kangwili.
13 Anotogi Kapiya Walek Osiyago lende mizarikki sangkela logo ngago peragi solorikki
iwakaweki kambelizo,

Inugu neyegi watawili kolak kelibene waliya nani puwekke purik ne wilik kapura inugu
yongkambanuwiliyegi yalek miza logo wazono mizi puwekke purik ne wilik panu.
Osiya 6:6

Togo inugu purikka iwaka siweki ne kayimarik ne yongkambanu ngezewiligu ngezewil-
iyegi pangkawili mizi puwiliyegi kayima ono, ne yombanu kaile mizi puwiliyegi kayima
logo puwiligi kazing kaile miziyengka kowitibene yeiweki kayimabek, yeiya.

14 Kang narage Yowan kaimelibekyegi kiriweiwili Yisuyegi kayima logo pelik nguk
meiya, Teni kazing wilek kang mabiyeng Anotoyegi waberek mizagirikki tiya maniweki
ngeragi ni ono mizimek mizi keya yombanu Palisiwili meiwiliyegi kiriwei puwilirau
mabilik mizi kapura yombu ni makngezego waligeleyiwili kazing pumok mizi onora
nangki?
15 Pilik meiya logo Yisugu pelik yeiya to mela, Yek tek nangezi yombanu yongok weiweki
mizi nakyegi langai kumuli. Yongkambu weiwekkerik yombu yongok weiyagibokko
ingenazewili ngeragi miza yaniweki miza logo yani. Puwili wilik kagowindikku miza-
gewiyege pi kiling mogosa logo ni. Kazing mabilikmekke neyegi kiriweiwili ne kiling
koyimowei menalege ngeragi ni kapura kalike yombanu neyegi kumbak mizi puwiligu
neyegi kiriweiwiliyaga niza orowei puwekke puwili ya kunengmokko mizagewiyege
kazing wilek kang mabiyeng Anotoyegi waberek mizagirikki tiya maniweki ngeragi ni ono
mizimek mizagi kani, yeiya.
16 Keya kazing yombanu Palisiwili meiwiligi weremek keya Yisugi kazing wikmek
sawela nelegi puwili waligeleyiweki Yisugu ngago saweliwei pera puwiliyegi kozak yeiya,
Nakko melewangka wik narikka walerik ngela logo paka melewangka were koliyarikke
lolo ulagi ono. Tamizeige pi pilik mizi purik melewangka wiktik kaile mizagi keya
melewangka wererik ngoluk sobok wiziyagi.
17 Keya yombanuwiligu kai waing wikpek keremiziwekkerik were puwili kik wata korik
wikyeng keremizi logo kai waing wikpek kubuli. Puwili kai waing wikpek panga kik wata
korik wereyengke kubulagi ono. Puwili pilik miza purik kai waing wikpek sibesibe wari
lewawekke wata korik wereyeng potora logo waimbek panga ngabelakke kubula welagi
keya kik wata korikyeng yeikki. Piliktikki wiyeke kai waing wikpek panga kik wata korik
wikyengke kubuliweki. Kazing mabilikmekke negi kazing wikmok kazing weremekke
sawelagi ono, yeiya.

18 Yisu ngoluk puwiliyegi yaka pura kozak yeiyageya tawizeige pura Yudawiligi i walek
songonomakki ngai nak Yisuyegi kanda pigi ingewerege pulogo yeik pugura yongolok
meiweki ingeyau laliya logo pelik meiya, Kolomandik negi yangomele mabek ngolukku

ibeng. Kapura nugu mele nuguzik pigi ngalege walamiweki koli, purik pi ngereke wik yolugi, meiya.
19 Tegi Yisu yangalekta piyegi kiriwei kuna keya pugu waligeleyiwilirau piyau kiling kuna.
20 Yisu yagoneigeya yongok namele wok iwi walayeng weik yeik ono, kirisimasi meleyau keya pongo ingenazikka neyau piyeng iwi walageya wizagomimele wiriya logo Yisuyegi kalika kiriwei kuna logo kagorik pugu yeke ngalege wakiyarikki pongo walemekka kuming kelemiya.
21 Ngezemologo kumularaga pelik kaiya, Ne korik puguwek ma kagorik yeke ngalege wakiya puriktau mele nogozikku kuming kelemiya mabura ne yombiyangai wiziyagi, miza. Tegi yongokmolo kagorik yeke ngalegerikki pongo walemek kuming kelemiya.
22 Yisu kowita to mela logo piyegi pakela logo pugu piyegi pelik meiya, Yongokpanumele, kazi mizi wak, kozang wizimo, nugu neyegi ngizi panu kumulirikku ni weik yombiyangai wazaniya mena, meiya. Nguk namizi mabuwekke yongokmele yombiyangai sa.
23 Pulaga Yisu yeke Yudawiligi i walek songonomakki ngaibekki imakke lewagela logo pugu yongkambanu pulogo yeke ige kolomandikmeleyegi wiyeke kolanduwewek uli keya ingkeya ngabik yemane miziwiliyegi pakelawekke
24 pugu pelik yeiya, Ini mabuwili yenge yerengke welagela kuli. Kolomandikmele ibeng ono, pi yeik ngoluk iwek kola wizinda, yeiya. Kapura puwiligu piyegi ngizi panu kumula ono kopong puwili Yisuyegi songomeiya mena.
25 Togo yongkambanuwili yenge yerengke welagela wezayela logo pulaga Yisu yeke ige kolomandikmele wazamiyamakke la logo pugu kolomandikmelegi melezikka weiya logo kolomandikmele yangalek kelemiya.
26 Pilik miza logo ngago yawe kozang mabek miza puragira ngabelakpokko ululu miza mela.

27 Pulaga Yisu yereng pura wiya logo pi yagoneiga yombu wireyau kusa neyau piyegi kalika kiriwei kuna. Piyaugu pelik ngalizi kek meiya, Yisu, ni tenigi yelibu koka ngai yemane Tawiti meiyabokki marekngangwiliyagabek logo Anotogo teni Yudawiliyegi wiyeke wezanelabok purik togo iwaka legi teyegi yalek mize, mei keya mizi kai kang kuna.
28 Togo Yisu i namakke yeke ige kiliya lawekke yombu wireyau kusa piyaurau yeke ige kiliya la. Piyegi kanda logo Yisugu piyauyegi pelik nguk yeiya, Yaligu nogo yali yombiyangai wazayagi langai purikki neyegi ngizi kumuli ma yeik, yeiya. Piyaugu Yisuyegi pelik meiya to mela, Ei, Yemizibek, nugu pilik mizagi langai purikki togo ngizi kumuli, meiya.
29 Togo Yisugu wire piyaugiyau kuming kelemiya logo pelik yeiya, Yaligu neyegi ngizi panu kumuli legi yaliyegi pilik lewageliweki, yeiya.
30 Mabuwekke wire piyaugiyau weik ngaiwila.
Pulaga Yisugu piyauyegi kozang pelik yeiya, Yaligu peragi namele keya nakyegi kozak mei nagani, yeiya.
31 Kapura yombanu yaka piyau pulumeng wiyawekke piyau ngagoluk kambela ono, yongkambanuwiliyegi ngago Yisugu yombiyangai wazaya pura kozak yei yongomo miza logo Yisugi yeikta ngabelakpokko ululu miza mela.

32 Keya yombanu yaka piyau Yisu wezamiya logo yombanu nawiligu yombu nak kerewabokko yenge yungke kiliya logo kilira waliya mowiya kopong ngago kaiyagi langai ono, ngagoluk yolu nak Yisuyegi miza orowei kayima.
33 Yisugu kerewabek yombanubekyaga welagela wezamela mabuwekke yombanubektau weik ngago kai. Yongkambanu wawere ulamek mamok pakela logo lelengkira logo nawiligu pelik kisa, Tonugu yawe kozang pilik nararau ngabelak tenigibek mabokko ulogorau pakela ono, kisa.
34 Kapura puwiliyaga yombanu Palisiwili mei puwiligu pelik kisa, Talik miza logo Yisu kerewawili welagela wezayeli? Takko pi kozanda mana? Kerewawiligi yemanebek, Sadang, pugu Yisu kerewawili welagela wezayeliweki kozanda mani kani, kisa.

35 Togo Yisu yereng songono keya yemaneyengke pakeliwei yongomo mizi kai kambela. Keya pi puwiligi i walek songonoyengke yeke ige la logo pugu yongkambanuwiliyegi Anotogi ngagora waligeleyi keya ngago wazono Anotogo pigi ngaimekki ngai yolu puragi kiliyagira yani miza. Keya pugu yongkambanu kolokngagono kemegeme nak nalangaimek keya ngangangyeng kilingwili miza puwili mabuwili yombiyangai wazayi mizi kai kambela.

36 Yisugu yongkambanu kolokngagono panuwiliyegi pakelawekkerik pi yalek panu
miza. Puwili kuneng kolokngagonoyengko kola kapura sawelagi naktau ono purikki pugu
pakela logo pelik kumula, puwili liyeng memeng puwiliyegi ngaigi naktau onowili kelik,
purik liyeng memeng pilik puwili yeik wazewaze wei mizi logo koweige kelemi kanda
suwei mizi. Logo yongkambanu kolokngagono pewilirau mabilik.
37 Pilik kumula logo pugu waligeleyiwiliyegi pelik yeiya, Watabi kolokngagono weik
yaweyengke kuk wizinda kapura watabi piyeng menalege wawiyagiwili keremungke ono.
38 Tegi ini yaweleigi mangobekyegi waberek mizizo logo pugu yawe puguleige ngeragi
kuk piyeng menalege wawiyagi nawilirau wezayelibene nguk meizo, yeiya.

10

1 Pulaga wok nakke Yisugu ngezebokko waligeleyi meleyau keya pongo inge nazikka
neyau puwili piyegi wiriyiweki yeiya. Logo puwili weik kanda logo pugu puwili kerewaw-
ili yongkambanuwiliyaga wezayeli, keya yongkambanu kemegeme nak nalangaimek keya
ngangangyeng kilingwili yombiyangai wazayiweki pangkara keya kozang pugura yana
logo yawe pugura mizi kambelibene.
2 Yombanu meleyau keya pongo ingenazikka neyau puwili Aposolowili meiwili, puwiligi
yeikyeng peyeng, werebek Simong yeik nara Pita meibok, keya pigi sakpek Enduru, keya
neyau Jems keya pigi sakpek Yowan Sebetigi marekyau.
3 Keya Pilip keya Patolomiyu, keya Tomasi keya Matiyu ulogo king takis weiyabek, keya
Alapiyagi marekpek Jems, keya Tariyasi.
4 Keya Saimon yombu Selete Yudawili Romwiliyaga yaliya wazayiweki liwik yawe
miziwiliyaga nak logo puwiligu pi Saimon Seletebek meibek, keya nak Yuras Isaliyoto,
yombu kalike Yisu ulagiwiliyegi miza yanagibek.

5 Yisugu meleyau keya pongo ingenazikka neyau puwili ngago kiriwei mizagi peyeng kil-
ing kang wezayela, Yawe nogora mizageya koyimowei ini Yuda onowiligi ngabelakpekke
kang nagani, keya yongkambanu ngabelak Sameriya meibekke yoluwiliyegirau kang
nagani.
6 Purik segeya yongkambanu Yudawiliyegi kunizo, purik puwili liyeng memeng ngai
puwiligibek wezamiya logo piyaga koweige koyimi puwili kelikwili, legi puwiliyegi kam-
belizo.
7 Puwiliyegi kanda pelik kozak yeizo, Mabek wokpekke Anotogo weik pigi ngaimekki
ngai yolu legi kiliyiweki koli logo Anotogo iniyegi ngaiweki kelemi, yeizo.
8 Keya inugu pura kozak yeiyageya koyimowei kemegemewili yombiyangai wazayizo,
keya yombanu kemegeme Leposimek meimek kiling puwilirau yombiyangai wazayizo,
keya ibengwili yangalekta wik wazayizo, keya kerewa yongkambanuwiliyegi ngai yolu
puwili welagela wezayeli mizizo. Ini kozang piyeng mizagira yeik weiya legi mabilik
peyeng yeik mizizo.
9 Watabi orowei kelemi kangki nayeng wari nagani, keya king ma koli ma siliba nayeng
10 kik kalokyengke wari nagani. Ma kagorik yeke ngalege wakiyagi nariktau kikkikke
wawela logo wari nagani, ma ingegangyau ma lukunglei wari nagani, yeik inugu wakiyagi
mabiyeng kiling kambelizo. Purik yombu yawe mizibek yawe pugu miziragi wiyeke
ngeragi keya pulangaiyeng mani purik pangka.
11 Ini yereng yemane narage ma songono narage kiliya la logowekke yombanu pangkaw-
iligu koli keleya logo ini iza orowei i puwiligiyengke yolu puwekke purik mabura i
mabumakke koyi kanda kangki puwekke yereng pura wiya logo kang mizizo.
12 Keya ini i namakke yeke ige kang puwekke purik mabura were yongkambanu i
pumakke yoluwiliyegi pelik yeizo, Wilek kang inuwagiyeng ngezege sara koyimiweki,
yeiya logo Anotogi ngago wazonora yanizo.
13 Tamizeige yombu wilek kang ngezege saragi kelibek i pumakke wizilege purik wilek
kang pugubek ngezege sara weiyagi. Kapura tamizeige pilik naktau ono purik mabura
ngago ngezege saragi pura ngereke ni maknzegezeyegi yogi.
14 Tamizeige ini yereng narage lewa logo pulogowili iniyegi koli keleyi ono keya ngago
wazono puragi kerewiya logo wilek kang puwiligiyengko wei ono puwekke purik mabura
yereng pura wiya wazamizo logo puwiliyaga mele inuguyeng kaigesizo logo puwili An-
otogo puwiliyegi wilik ono keya inugu ngereke yereng purage puwiliyegi ngago wazonora
kozak yeiweki yogi ono purikki puwili iwaka si nangai kani.
15 Kerewiyi, nogo iniyegi ngizi panu kozak yei, Wok kalike Anotogo ngagozak mizag-
ibekke purik yongkambanu yereng Sorong meiraga keya Komola meiraga koka walaka
kaile unatuba miza puwili ngangang weiyagi kapura yongkambanu yereng puraga iniyegi

koli keleya ono puwili keya ngago inuguragi kerewiya logo wei ono puwili wokpokko ngangang yemane panu weiyagi.

16 Togo ini nogo wezayeliwili mena kambelizo. Keya kerewiyi. Nogo ini koloyakamandik songonowili kelik yombanu kaile iniyegi ngangang keleyi keya kuneng yanagiwiliyegi wezayeli purik nogo iwaka wizinda, legi ini kazing kemalewiligu mizi pilikmekke mizizo, purik pilik watabi inugu mizagiyengki waberek panu kumulizo. Keya kazing winak Kuwemimiwiligi pilikmekke mizizo, purik pilik yongomo mizi kunimowei nak kilindau ngai keli nagani, mabuwili kiling kuzige sara koyizo.
17 Ini ngai waberek panu, purik ini yawe nogora mizirikki wiyeke yombanuwili iniyegi kumbak mizagi logo ini kebangkela logo puwili ini ngagozakyengki kerewiyiwiliyegi iza orowei kunagi, keya nawiligu ini i walek songono puwiligiyengke yeke ige wizale yelagi kani.
18 Keya ini kapmanwiligi ngai yemanewili keya Yuda ono King Ngaiwiligi wiregerau neyegi kiriwei mizirikki weraga luwe wazayagi. Puwekke ini puwiliyegi neyegi langai kozak yei keya ngago nogo iniyegi waligeleyaragi langai kozak yeiyagi.
19 Kapura puwiligu ini kebangkela logo iza orowei ngagozak miziweki kangwekke were pobilik wilek ngelek kumuli nagani, Teni ngago talikyeng kisagi, pilik kumuli nagani.
20 Purik puwekke Anotogi Kung Walekpokko iniyegi ngago inugu kisagi pura wazono kisiweki kangka wazonobek yanagi legi.
21 Keya yombanuwiligi si keya sakwiligu ngezewiligi si keya sakwili yombanu puwili yelagiwiliyegi iza yanagi. Keya yombanuwiligu puwiligi yango keya mareknganwiliyegi mabilik keleyagi, keya koloyakongwiligu puwiligi panu keya mangowiliyegi mabilik keleyagi.
22 Keya ini yeik nogoraga yawe mizirikki wiyeke yongkambanu mabuwiligu iniyegi kumbak mizagi kani, kapura yombanu kunengyeng keya ngangang wagelageya wizimowei neyegi ngizi kumuli pura kozang kebangkeli kanda wila wiyi ngizige mologabok Anotogo wik wizagomagiragi yaliya wazayagimelegabek.
23 Keya tamizeige puwiligu ini yereng narage ngangang keleyi ma kuneng yani mabura yereng narage kazi kambelizo. Nogo inuwayegi ngago wameik pera kozak yeiweki mizi, ini Isileiliwiligi ngabelakpekke yereng piyengke yawe nogo yana pura ngoluk mizi yagoneiga ne yombanu paka ngalega kayimabek ngereke yogi kani.
24 Keya puwiligu ini ngangang yanagirikki nogo ngago saweliwei nara pelik kozak yei, Mandik kapiya mizi nak waligeleyi pugubekyaga ngalege ono, ma yombanu yawe mizi nak ngai pugubekyaga ngalege ono.
25 Kapura mandik kapiya mizi nak waligeleyi pugubek kelik pilikweki mizi purik pangka. Keya yombanu yawe mizi nak ngai pugubek kelik pilikweki mizi purik pangka. Tamizeige yombanu neyegi kumbak miziwiligu ne, imakki mangobekyegi pelik kisi, Ni kerewawiligi ngaibek, kisi purik mabura puwiligu mabilik ini, yombanu i nogomakka yolu puwili mabuwiliyegi ngago kaile panu yeiyagi.

26 Pilikta miziweki mizagi legi ini yongkambanuwiligu iniyegi mizagirikki kulili mizi nagani, purik puwiligu kazing kaile mizi piyeng Anotoyaga liwik wiyagi langai ono. Purik kazing kaile puwiligu ngokmorokta wiya piyeng kalike kimeike walimizagiyeng keya kazing kaile puwiligu mizi wizigeya liwik yolu piyeng wangki kalike kimeike kawela wiyagiyeng kani.
27 Ngago nogo iniyegi tonuwa ngezera kekewekke kozak yei pura inugu yongkambanuwiliyegi kimeike kozak yeizo, keya ngago nogo iniyegi yeke ige ngezege kozak yei pura kalike inugu yongkambanu mamokki kelengke ngalizi kozak kisizo.
28 Keya nogo miziweki yeiya piyeng mizagirikkirik yombanu korik yeikwek ula logo ibengki kapura wilek kambek keya kumbekki nayendau kaile kelemiyagi langai ono puwiliyegi ini kulili mizi nagani, purik segeya Anotoyegi purik pi korikwek weiya logo wilek kambek keya kumbek pongo yereng yezi kusagi onozik ngoriraga yomizora wezamelagibokyegi kele ini kulili mizizo.
29 Yongkambanuwili winak songono winak Kemengiwili kelikwili neyau king korok nalikki ngane wei logo Anotoyegi wata kolak kelibene miziweki purik ini iwaka. Winakwili yeik songonowili kapura tamizeige Anoto inigi Mangobekki kelira ono purik mabura winak songono pilikmek pongo ngabelakke kawiye walagi ono.
30 Kapura ini yombanuwiliyegirik, kebi inuguyengka kebi nganelek piyeng mabiyeng pugu sangkela.
31 Purikku walimizi purik yombanu wamenak winak kolokngagono puwiliyaga ngalege mizi yagenda. Tegi Anotogo iniyegi ngai wizinda legi kazi mizi nagani.

32 Yongkambanu mamokki wirege yeik nogora kawela wiyimologabok kalike ne Anoto
negi Mangobek paka ngalege yolubekki wirege pilik kawela wiyabokki yeikta nogo kawela
wiyagi.
33 Kapura tamizeige yombanu nak yongkambanuwiligi wirege neyegi kezanga nani
purik mabura kalike ne Anoto negi Mangobek paka ngalege yolubekki wirege piyegirau
kezanga managi.

34 Inuwago kumularik ne ngabelakpekke kazing yombiyangai yongomo mizagimek
keremiziweki kayima nobiyeng? A'a'. Ne pelege yawe yongkambanuwili ngai neyauge
sanga mizagi pura miziweki kayima, purik nawili ngago nogoragi ngizi panu kumulagi
keya nawili ngago nogoragi ngizi panu kumulagi ono legi.
35 Yombanu nak ibuwili pelik sanga mizagi, koyambek mangoyegi ngai mizagi, keya
kolomele panuyegi ngai mizagi, keya koyambekki yongokpumele pigi palikmeleyegi ngai
mizagi kani.
36 Logo yombanu nakko neyegi kelirikki wiyeke pigi ingembuwiligu piyegi ngai mizagi.
37 Tamizeige nak neyegi keli logo neyegi kiriwei mizagi kai purik mabura pigi keli pura
neyegi yemane panu keya panu keya mangoyegi keli pura songonoweki kapura tamizeige
pi pilik mizi ono purik mabura pok yombanu neyegi pangka kiriwei mizagi onobek. Keya
tamizeige nak neyegi keli logo neyegi kiriwei mizagi kai purik mabura neyegi keli pura
pigi yango keya marekwiliyegi keli puraga yemaneweki, kapura tamizeige pi pilik mizi
ono purik mabura pok yombanu neyegi pangka kiriwei mizagi onobek.
38 Keya tamizeige nak neyegi keli logo neyegi kiriwei mizagi kai mabura ngago nogora
kerewiyi keya negi wiyeke ibengkirikki kulili ono keya ne kiling kazing nogo kangmokko
kuniweki, kapura tamizeige pi pilik mizi ono purik mabura pok yombanu neyegi pangka
kiriwei mizagi onobek.
39 Kapura yombanu neyegi wiyeke ibengkirikki kazi mizi logo ngezebekki kelira keya
ngezebekki wik yolugira kozang kebangkeli mizibok pi Anotogi wiregerik ibeng logo wik
wizagomagira weiyagi ono, kapura yombanu neyegi ngizi panu kumula logo pulaga wilek
kang pugubek keya wik yolugi pugura neyegi tiya mani mizibok ibeng wizagomagi ono, pi
paka ngalege wik wizagomagira weiyagi.

40 Weik nogo ini wezayeli logo yombanu ini nogo wezayeliwiliyegi koli keleyi puwili
iniyegi koli keleyi purik neyegirau keleni yagenda, keya yombanu neyegi koli keleni puwili
ne wezanelabokyegirau koli kelemi yagenda.
41 Nogo yombanu nak wezamela kopong pi ngagora kozak kai logo pok ngagora kozak
kairikki wiyeke koli kelemiya puwili, pokko kanga weiyagi mabilikta puwilirau weiyagi.
Keya yombanu pangkabek yarolege pakela logo pi ne pangkabekyegi sawela kopong piyegi
wazono kelemiyabok purik pok pangkabokko kanga weiyagi mabilikta weiyagi.
42 Keya nakko yombanu neyegi kiriweiwiliyaga nak yarolege pakela logo pi neyegi yawe
mizirikki wiyeke pi yeik kai wik songono nangezi nibene mani puriktau pugu wazono
miza puragi wiyeke Anotogo pi kanga managiyeng wei penanging, yeiya.

11

1 Togo Yisugu yombanu meleyau keya pongo ingenazikka neyau ngezebokko waligeleyiwiliyegi ngago kiriwei mizagi piyeng kozak yeiya logo pi pulumeng wizamiya logo yereng pulogo merekeyengki kambela. Kanda pulogo pugu yongkambanuwiliyegi Anotogi ngagora waligeleyi keya yana.
2 Wok nakke Yowan kaimelibek wigirimakka wigira wizigeya pugu waligeleyiwiligu piyegi Yisu Kilisibokko Anotogo keke miziyeng mizirikki kozak meiya. Tegi Yowan kaimelibokko yombanu pi ngezebokko waligeleyiwiliyaga nawili Yisuyegi nguk meibene ngago pelikta kiling wezayela, Ma ni yombanu yemizi ulogo kalike lewagi kaiya mabok ma teni ngoluk nakyegi yuke yolugi, meibene wezayela.
3 Puwili Yisuyegi kandawekke Yisugu Anotogo keke miziyeng mizageya wizilege puwiligu pakela.
Puwiligu Yisuyegi pelik meiya, Yowan kaimelibokko niyegi pilik nguk neiweki teni wezayela logo pugu pelik kai, Ni yombanu yemizi ulogo kalike lewagi kaiya mabok ma teni ngoluk nakyegi yuke yolugi ma talik, kai, meiya.
4 Tegi Yisugu puwiliyegi pelik yeiya to mela, Yowanyegi inuwago mabek pakeli keya kerewiyi miza piyengki kozak meizo.
5 Piyeng pelikyeng, wireyeng kusawili ngereke pakeli, keya inge keya melegawere ibengwili keya inge koruwili ngereke yongomo mizi, keya kemegeme Leposimek meimek kilingwili ngereke korikyeng yombiyangai wazayi, keya kerangangyeng waliyawili ngereke

kerewiyi, keya ibengwili ngereke yangalekta wik yolu keya yongkambanu watabiyengki yeik puwili Anotogi ngago wazono puragi kerewiyi. Inuwago Yowanyegi piyengki kozak meiweki kandobeli.

6 Keya perarau inuwago piyegi kozak meizo, Ne yombanu kalike lewagi kaiya mabok logo ngizi panu kumuli keya purikki kangka neyau onobekyegi wilikwilikta yolu, meizo, yeiya.

7 Yombanu ngago Yowangira weiyawili weik kuna wizigeya Yisugu Yowanyegi langai yongkambanu wawere ulawiliyegi pelik yeiya, Ini kurung yeik Yowan kaimelibokko wizagomawekke kambela puwekkerik ini nangaiyengki pakeliweki kambela? Ini Yowan yengelik kebarekpokko orowei mizi piyeng kelik kozang ono nobiyeng pakeliweki kambela? A'a'.

8 Mabura ini nangaiyengki panga pulogo pakeliweki kambela? Ma yombu nak watabi wik wazono nayeng wakiyabekyegi pakeliweki kambela? A'a'. Yombu wik pilik piyeng wakiyi keya watabi kolokngagono piyeng kiling puwili yombanu ngai yemanewiligi i wazono yemane piyengki keke yoluwili.

9 Logo ini yombu pilikpok pakeliweki kambela ono mena, takyegi ini pakeliweki kambela? Ma ini yombu Poropek mei, yombu Anotoyaga ngagora weiya logo yongkambanuwiliyegi kozak kai nakyegi pakeliweki kambela? Ei, wameik. Kerewiyi. Yowan yombu Anotogi poropek pilikpek kele kapura pi poropekwiliyaga ngalegebek.

10 Purik pi mabokyegi langai Anotogi Kapiya Walektikku Ne pigi Marekpekyegi pelik kaiya,

Kerewiye, ni kalika kangkine kapura nogo were ngago nogora oroweibek wezamelagi. Pi nigi kazing kunagimek kangkere mizagi kaiya, yeiya. *Malakai 3:1*

11 Yisugu mawinda pelik yeiya, Ngago nogora wameik panu kani kerewiya koyizo. Yongkambanu ngabelakpekke wizageya koyi kayimi pewiliyaga Yowan kaimelibek ngalege panubek kapura pewekka yombanu yeiktarau ono nak ngago nogoragi kerewiya logo nogo piyegi ngaiweki keleni mologabok Yowanyaga ngalege panumelegabek mizagi.

12 Weik Yowan kaimelibokko weik solo ngago yana puraga kang kang mabek pewekkerik Anotogo pigi ngaimekki ngairik kozang lewagela keya yongkambanu solo wamenarikki wiyekemek mamok nak nak panga Anotogi ngaimekki kiliya kuniweki kozang yawe mizi.

13 Koka walaka Anotogi lo Mosego lende miza mabiyeng keya yombanu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kisawili mabuwiligu yombu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kai Ilaya kelik nak Anotogo pigi ngaimekki weik solo ngai puwekke lewagi kisa.

14 Logo tamizeige ini ngago puwiligi piyengki ngizi panu kumulagi purik mabura yombanu Ilaya kelik pek weik lewagela logo pi Yowan pok legi purikki ngizi panu kumuli.

15 Yombanu kerangang kerewiyagiyeng kilingwili mabura waberek kerewiyizo.

16 Mena, nogo ini yongkambanu mabek perage ngabelakpekke yolu pewili watabi nangaiyeng kelik kaiyagi? Nogo iwaka logo nogo kozak yeiweki. Ini koloyakamandik songono yerengke karagare miziwili kelik.

17 Nawiligu nawiliyegi pelik yei, Teni yongolo uliwekke ingimei kapura ini teni kiling yongolo uli ono. Keya teni ingi yalekkiyeng mei kapura ini purikkirau kiyebuk kopong teni kiling ingi yalekkiyeng mei ono, yei. Logo pilik mizi purikku kai pura ini Yowan kaimelibokko ngago kaiyeng ma nogo ngago kai piyeng ma mizi piyengki kiyebuk.

18 Purik Yowan kayimawekke pi pereksik keya kai waimbek inugu ni pilik na ono purikki ini kiyebuk keya inugu pi Anotogo wezamelabek kisagirikki kiyebuk kopong inugu kerewa nak pigi yungke yolu, kisa.

19 Keya mabek ne yombanu paka ngalegabek kayima logo ne ngeragi ni keya kai waimbek ni puriktau ini kiyebuk keya inugu pelik kisi, Keriyi, pi ngeragi momanengka nibek keya kai waing kolokngagono nibek, kisi. Keya peliktau kisi, Pi yombanu king takis wei piyengka nayeng ngoweiwili keya kaile mizi nawili kilindau kewengke mizibek, kisi. Ini te Yowangu kisi piyengki kezanga mani kele kapura, Anoto iwakaragi mangobek legi pigi yango keya marekngang pugu kaiyeng mizi mabuwiligu piyegi pelik kisi, Anoto wameik pangka mizibokko, kisi, yeiya.

20 Yisugu puwiliyegi piyeng kozak yeiya logo pulaga pugu yereng ulogo ngezebokko Anotogo keke miziyeng kolokngagono kozang mizayengke ngalik kai, purik yongkambanu yereng piyengke yoluwiligu Anotogo keke miziyeng pugu mizarikki pakela kele kapura kaile puwiligu miziyengka kowita ono logo purikki wiyeke pugu pelik ngalik kai,

21 Yomono, wok Anotogo ngagozak kalike mizagibekke ini Yuda yongkambanu yereng Korasin meirage yolu puwiliyegi ngangang yemane panura lewagi, keya ini Yuda yongkambanu yereng Pesaita meirage yolu puwiliyegirau ngangang yemane panura lewagi. Purik nogo Anotogo keke miziyeng yereng inuguyauge miza kapura ini neyegi

saweli ono. Kapura tamizeige nogo Anotogo keke miziyeng yereng inuguyauge miza piyeng panga Taya keya Sairong Yuda onowiligu yereng yoluyauge pilik piyeng miza kesak yongkambanu yereng piyaugiwiligu yaka kaile puwiligiyengke nguk namizi kuneng miza logo kaile puwiligiyengka kowita logo wilek kang puwiligiyeng neyegi saweli kak.
22 Wameik panu, wok Anotogo ngagozak kalike mizagibekke purik yongkambanu yereng Taya keya Sairongyauge koka walaka kaile unatuba miza puwili ngangang weiyagi kapura ini kele ngangang yemane panu weiyagi kani.
23 Yomono. Ini yongkambanu yereng Kapaneyam meiragawili, ini paka ngalegi kangki purikki kumuli ma talik? A'a', yeik. Inugu ngago nogoragi kerewiyarik kolokngagono kapura neyegi saweli ono, legi ini pongo yereng yezi kusagi onozik ngori puraga yomizora wezayelagiwili kani. Tamizeige nogo Anotogo keke miziyeng yereng inugurage miza piyeng panga Sorong yerengke pilik piyeng miza kesak puwiligu kaile puwiligiyengka kowita logo Anotogo yereng Soronda neneng ngeli kak ono, yereng pura ngoluk wizagomi kak.
24 Wameik panu, wok Anotogo ngagozak kalike mizagibekke purik yongkambanu yereng Sorong meiraga koka walaka kaile unatuba miza puwili ngangang weiyagi kapura yongkambanu yereng Kapaneyam puragawili ngangang yemane panu weiyagi, kai.

25 Mabuwekke Yisu Anotoyegi waberek pemek pelik meiya, O Peba, ni ngilumbek keya ngabelakpekki Yemizibek, nogo niyegi wazono nei, purik nugu yongkambanu iwaka kumuli keya kangka yemaneyeng kiling kumuli puwiliyegi wameik ngiziyeng waligeleyi ono kapura nugu yongkambanu neyegi yeik ngizi kumuli koloyakamandik songonowili kelik puwiliyegi piyeng waligeleyi.
26 Ei, Peba, pera kumuli nugura keya keli ni makngezegirago legi nogo yeik nugura yongolok mei, meiya.
27 Yisugu Anotoyegi pilik meiya logo pugu yongkambanu koyilegewiliyegi pelik yeiya, Negi Mangobokko ulogo watabi mabiyeng neyegi nana. Nakko neyegi ngizi panu iwaka ono, kapura ne negi Mangobekki Marekpek legi negi Mangobek ngezebek kele neyegi iwaka, keya nakkorau negi Mangobekyegi ngizi panu iwaka ono kapura ne Koyambokko kele piyegi iwaka, keya yongkambanu Koyambokko Mangoyegi langai waligeleyiweki mizi puwili kele negi Mangobekyegi iwaka.
28 Ini yongkambanu mabuwili wilek kuneng mizi keya kunengyeng wagela logo kiyebuk sende mizi puwili neyegi koli logo nogo kele iniyegi kazing kumanagimek yaniweki mena.
29 Ne kazing kuzigemek mizibek keya ne makngezego ne makngeze kulengkebek mizibek legi neyegi sawela logo nogo miziyengka iwaka siweki logo teni menalege kazing nogomekke kunagi. Pilik mizageya koyimowei ini wilek kang inuguyengki kazing kumanagimek yolok ngelagi.
30 Purik kazing nogomek yombiyangai panu keya yawe nogo iniyegi miziweki yani piyeng inugu miziwekkerik iniyegi yemanegi ono, yeiya.

12

1 Pilik yeiya logo waleleige wok Yudawili yawe mizi ono puwiligu Anotoyegi ya kumulibek logo wok Sabatpek meibekke Yisu kiling yombu ngezebokko waligeleyiwili yawe pandi wit nalei neing wei kambela. Yombu puguwili weik yagasi legi puwili kunimowei wit wire pandiyeng kelikyengki wireyeng tiya logo ni mizi kuna.
2 Puwiligu pilik miza purikki yombu Palisi mei nawiligu pakela logo Yisuyegi pelik ngalik meiya, Keriye, nugu waligeleyiwiligu lo tenigi wok Sabatpekke yawe mizi nagani kaiya pura ngelira nangki, meiya.
3 Tegi Yisugu puwiliyegi pelik yeiya to mela, Inuwago Anotogi Kapiya Walektikke tenigi yelibungangwiligi ngaibek Tawitigu koka walaka miza purikki sangkela puragi kumuli. Wok nakke Tawiti keya pi kiling puwili ngeragiyengki yeik wizigeya yagasi miza, legi
4 Tawiti Anotogi imakki yeke ige la logo ngaibekyegi nguk meiya logo iwing perek Anotogi mowiya piyengka weiya logo na keya yombu pi kilingwilirau yani miza. Puragi ini sangkela kapura ini ngizi iwaka ono. Lorago pelik kai, Iwing perek piyeng yombu yeikwili ni nagani, yombu Anotoyegi kolak miziwili keke nagiyeng, kai. Kapura Anoto Tawitigu yagasi miza logo miza puragi ngalik meiya ono, legi inuwarau negi yombu ne makngezego waligeleyiwiliyegi ngalik yei nagani.
5 Keya inuwago Anotogi Kapiya Walektikke Anotogi lo Mosego lende miza piyengke yombanu Anotoyegi kolak miziwiligu wok Sabatpekke yawe puwiligira mizi puwekke purik puwili Mosegi lo pura ngela meli purik teni iwaka, kapura purik kaile mizi yagenda ono.

6 Mena, nogo kozak yeiweki mizi puragi kerewiya koyi, Yawe Anotogo ne miziweki wezanela pura yawe yombanu Anotogi i walek yemanemakke piyegi wata kolak kelibene miziraga yemane kani.
7 Logo Kapiya Walektikke yungke pelik kaiyarikki kumuli,
Inugu neyegi watawili kolak kelibene waliya nani puwekke purik ne wilik kapura inugu yongkambanuwiliyegi yalek miza logo wazono mizi puwekke purik ne wilik panu, kaiya. *Osiya 6:6*
Togo tamizeige inuwa puragi solorikke iwaka panu kesak inuwago yombanu neyegi yawe miziwili kaile nara mizi yagenda mizi kak ono, inuwago puwiliyegi yalek miza logo wazono keleyi kak.
8 Keya ne yombanu paka ngalega kayimabek, ne wok yawe mizi onobekki ngaibek keya ne watabi yongkambanuwiligu wok yawe mizi onobekke mizagi piyengki kaiyagibek, yeiya.

9 Pulaga Yisu Yudawiligi i walek songono namakke yeke ige la logo
10 pulogo yombu melelora koru miza nak wizilege. Yombanu Yisuyegi kiyebuk mizi nawili Yisugu kazing korowali mizi nayeng mizi purik kebangkelagiwili pulogo piyegi pakelara ngai koyilege. Tegi puwiligu Yisuyegi pelik nguk meiya, Wok yawe mizi onobekke yombanu kemegeme nak yombiyangai wazamiyagi purik pangka ma talik, meiya.
11 Tegi Yisugu puwiliyegi pelik yeiya to mela, Tamizeige iniyaga nak liyeng memeng namek logo pumok wok yawe mizi onobekke pongo kawik yemanerikke kiliya purik nugu kumulagirik wokpok wok teni yawe mizi onobek legi liyeng memengmek mabilik wizi pani mizagi ono, a'a', nugu liyeng memeng pumokyegi sawelagi logo yomizora wazamiyagi logo purik pangka.
12 Keya wok yawe mizi onobekke tonugu yombanuwiliyegi saweli puriktau pangka, purik yombanu nak liyeng memeng namekka lewege panubek kani, yeiya.
13 Pulaga Yisugu yombu melelora koru mizabekyegi melelora tungkule meiya. Logo pi mele puguzik tungkula logo weik ngereke mele nazik kelik mabilik yombiyangai sa.
14 Pilik miza logo waleleige yombanu Palisiwili mei puwili i walek songonomakka welagela yerageya logo puwili kiling nawilirau wawere ula logo kazing Yisu ula logo ibengki namekki kozak kela.

15 Togo Yisu puwiligu pilik kozak kela puragi kerewiyawekke pi yereng pura wiya logo kambela. Kapura yongkambanu kolokngagono piyegi kalika kiriwei kambela. Pugu yombanu kemegeme puwili mabuwili yombiyangai wazaya.
16 Kapura puwiligu pi Anotogi Marekpek purikki yongkambanuwiliyegi kozak yeiya nelegi Yisugu kozang ngago yeiya.
17 Logo kazing mabilikmekke ngago yombu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kaibek Isaya meibokko koka walaka kaiya pura weik ngizi lewagela.
18 Anotogo pelik kai, Keriyi, pok neyegi yawe mizibek, nogo sawiyabek. Pi nogo yagolok panu kelibek keya wilek kang nogobek piyegi wilik panu. Nogo negi Kung Walekpek piyegi mani logo pugu ngago kazing pangka nogomekkira keya ngago nogo ngagozak keleyagiragi yongkambanu ngabelak mabiyengke Anotoyaga koweige yolu mabuwiliyegi kozak yeiweki wezamelagi.
19 Kapura pi ngalik keli yongomo mizagi ono, ma ngago ngalizi kaiyagi ono, ma pi kazingyengke wangka kek kairikki nakko kerewiyagi ono.
20 Yombanu merek liyembo mizabok kelikwiliyegi pugu yalek miza logo puwili liya melagi ono, pugu puwili yombiyangai wazayagi. Keya yombanu yezi wilek kusaweki mizi puzik kelikwiliyegi pugu yalek miza logo purik kusa melagi ono, pugu puwili yaliya wazayagi. Pi yawe mizi kai kanda kazing pangka pumokko lewegegi.
21 Pi yawe mizi kai kanda yongkambanu Anotoyegi iwaka onowili piyegi wilekyeng ngalege wiyagi, kai, kaiya. *Isaya 42:1-4*
Koka walaka Isayago pilik kaiya kapura Yisu yawe pugura miza puwekke ngago pura weik ngizi lewagela.

22 Wok nakke yombanu nawiligu yombanu kerewa nak yenge yungke kiliya kopong wireyau kusa keya kiligawere waliya logo ngago kaiyagi langai ono nak miza orowei Yisuyegi wiriya. Yisugu kerewabek yombanubekyaga welagela wezamela logo yombanubek yombiyangai wazamiya logo yakabok weik ngago kai keya wireyau ngaiwili miza.
23 Yongkambanu wawere ulamek mamok pakela logo lelengkira logo nakko nakyegi pelik mei yongomo miza, Yombu pilik mizi pobok Tawitigi marekngangwiliyaga Anotogo

teni Yudawiliyegi ngaiweki wezamelagi kaiyabok ma talik? Keya nawiligu pelik yeiya to mela, Mabok ma talikne.
24 Kapura puwiliyaga Palisiwili meiwiligu pelik kisi, Talik miza logo pek kerewawili welagela wezayeli? Takko pi kozang mani? Kerewawiligi ngaibek Sadang, yeik pigi nara Piyesebu, pugu pok kerewawili welagela wezayeliweki kozang mani kani, kisi.
25 Kapura Yisu kangka puwiligiyengki iwaka legi pugu pelik yeiya, Nogo kazing saweliwei pemekke purikki langai kozak yeiweki mena kerewiya koyi. Tamizeige kapmanwili ngezewiligi tepekke ngai keli puwekke purik kozang koyagi ono logo kawiyegi. Ma tamizeige yerengkewili ngezewiligi tepekke ngai keli puwekke purik sanga miza logo nawili narikke miza melagi. Ma tamizeige yombu nak ibuwili ngezewiligi tepekke ngai keli puwekke purik sanga miza logo nawili narikke mizagi.
26 Kazing mabilikmekke tamizeige Sadang pi ngezebek yongkambanuwiliyaga welagela wezameli purik ngai pugumek sanga miza logo kozang wizei penangai ono, yeikki.
27 Keya ne kerewawili kozang Sadangkirago welagela wezayeli kesak iniyegi kiriweiwilirau kozang Sadangkirago kerewawili welagela wezayeli. Togo inuwayegi kiriweiwili kerewa welagela wezayeli puwiligu ngago inuwagira ngaigu kisi mizi.
28 Sadangko ne kozang nana ono, pilik segeya Anotogi Kung Walekpokko ne kozang pugura nana. Logo nogo kerewawili welagela wezayeli logo purikku walimizi purik Anotogo pigi ngaimekki ngai pura iniyegi weik kanda ngai wizinda.
29 Nogo kazing saweliwei pemekke ne makngezegi kozang panu puragi langai kozak yeiweki mizi. Nakkorau yombanu kozambekki imakki yeke ige yabela logo watabiyeng ngoweiyagi langai ono, kapura tamizeige pi were yombanu kozambek wigira wazamiya mabura kele pi pangka watabi pugu kelagi mabiyeng ngoweiyagi langai. Togo purikku kai purik Sadang kozang kapura ne kozang panu kani, logo nogo pangka Sadangki kerewawili yongkambanuwiliyaga welagela wezayelagi.
30 Togo yongkambanu namele keya nak ne kiling sawela ono purik pi neyegi ngai mizi yagenda, keya namele keya nakko yongkambanuwili menalege wawere keleya nowiyi ono purik pugu puwili kazi kambeli keleyi yagenda.
31 Puragi weraga legi nogo pera yei, yongkambanuwiligu kaile miza piyeng mabiyeng keya ngago kaile puwiligu kisa piyeng mabiyeng puwiligu Anotoyegi kozak mei purik Anotogo tumulagi kapura nakko Anotogi Kung Walekpekyegi langai ngago kaile kaiya purik Anotogo tumulagi ono.
32 Yombanu nakko ne yombanu paka ngalega kayimabekyegi langai ngago kaile nara kaiya purik Anotogo pura tumulagi kapura nakko Anotogi Kung Walekpekyegi langai ngago kaile kaiya purik Anotogo mabek ngabelakpekke pewekkerau pura tumulagi ono ma wangki kalike paka ngalege wizageya kayimagi puriktau pura tumulagi ono.

33 Yengeleiyengki kumuli. Tamizeige yengeleilei wazono purik mabura wilekyendau mabilik wazono. Tamizeige yengeleilei wazono ono purik mabura wilekyendau mabilik wazono ono. Yengeleileigi iwakagirik wilek pugu wiri piyengki pakela logo. Kazing mabilikmekke ini Palisiwiligu yawe nogo mizi piyengki pakeli logo tamizeige inugu yawe pugura wazono kisi mabura pura Anotogi kozandago miza, kisagi.
34 Kapura ini inigi mangobek kemalemek Sadangyaga lewawili kani ini yombanu kailewili, legi talik miza logo ini ngago wazonoyeng kisagi, purik kilirago kai piyeng yenge yaga kolokngagono yolulikyengka kaiyengko.
35 Yombanu wazonobek kumuli wazonoyeng yenge ya puguraga wara yolu. Pilik kopong pi kazing wazonoyeng mizi mizi. Kapura yombanu korowalibek kumuli korowaliyeng yenge ya puguraga wara yolu kopong pi kazing korowaliyeng mizi mizi.
36 Kerewiya koyizo. Wameik panu, wok Anotogo ngagozak mizagibokko purik yongkambanu mamok nak nak ngago wazewaze yeik wezamela piyengki Anotogo nguk yeiyagi kani.
37 Purik ni makngezego kaiyayengko Anotogo ni wazonobek ma ni kailebek neiyagi legi, yeiya.

38 Pulaga yombanu Mosegi loyengki waligeleyi nawili keya yombanu Palisi mei nawili Yisuyegi pelik meiya, Kiriwagabek, teniyegi Anotogo keke mizi nara waligeleye logo ni Anotoyaga kayimabek purik teni iwakaweki, meiya.
39 Pilik kisi legi Yisugu puwiliyegi pelik yeiya to mela, Ini yongkambanu mabek peragewili kaile panu logo Anoto wezamela, yombu pigi yongokpumele wezamela logo yongok namele ngereke weibok kelikwili kopong inugu nogo Anotogo keke mizi nara miziweki nguk nei. A'a', nogorau Anotogo wik keke mizi naragi ini pakelibene waligeleyagi

ono, purik ulogo Anotogo keke mizi kozang nara yombu Yona meibekyegi kimeike miza legi.
40 Logo pugu keke miza pura pelik, koka walaka Yona Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kaiyabek watabisi yemanemokko nguk tiya logo wok neyau watabisi yemanemekke yungke wiziya logo pulaga wok kalikebekke watabisi yemanemokko kungiza mela logo Yona ngereke wik wizagoma. Pilik miza purikku yongkambanu yereng Ninibe meiragawiliyegi Anotogo Yona puwiliyegi wezamela purikki waligeleya. Kazing mabilikmekke ne yombanu paka ngalega kayimabek wok neyau yenge ngabelakpekke yungke wiziyagi logo pulaga wok kalikebekke yangalek meiyagi logo purikku iniyegi Anotogo ne iniyegi wezanela purikki waligeleyagi.
41 Wok kalike panu Anotogo yongkambanuwili ngagozak keleyagibokko yongkambanu mabuwili yangalek meiya logo Ninibe yongkambanu Yuda onowiligu ini yongkambanu Yuda mabek perage pewiliyegi pelik yeiyagi, Ini kaile miza wiziga ini ngangang mizagi, purik teni Yonagi ngago Anotoyagaragi kerewiya logo kaile tonuguyengka kowita kapura ini yombu Yonayaga ngalegebokki ngago Anotoyagaragi kerewiya ono kopong ini ngangang mizagi, yeiyagi.
42 Keya wok kalike panu Anotogo ngagozak keleyagibokko purik yongok Kuwin Ngai yongkambanu Yuda ono ngabelak lewe Saut Siba meibekkawiliyegi koka walaka ngai wiziyamologo ini yongkambanu Yuda mabek perage pewiliyegi pelik yeiyagi, Ini kaile miza wiziga ini ngangang mizagi, purik ne King Ngai Solomongu ngago iwaka wazono puguyeng kozak kairikki kerewiyiweki koweige kambela kapura ini yombu Solomonyaga ngalege inuwa kiling wizagomabokko ngago iwaka wazono puguyeng kozak kairikki kerewiya ono kopong ini ngangang mizagi, yeiyagi, yeiya.

43 Yisugu yeke langak pelik yeiya, Ne kazing saweliwei pemek iniyegi kalike mizagi purikki kozak yeiweki, Kerewabek yombanu nakki yenge yungka nakko welagela wezameliwekkerik pi paka yengelei ngezege pi yolugilege pakeliwei kang.
44 Pi yolugi narik yolok ngela ono purik pi ngezebokko ngezebekyegi pelik mei, Ne ya ne makngezego ulogo wizamiya logo kayima puragi ngereke toweki, mei. Togo pi kandobela logo tapakeleige pura yombanu yakabokki yenge yungkera watabi nayendau ono wizilege.
45 Pi morik kerewa korowali panu melenazik keya nazikka neyauwili iza wara logo puwili mabuwili kanda yombanubekki yenge yungke kiliya logo pulogo koyima. Togo yombanubok koka kaile wiziya kapura mabek weik pi kaile panu yolu. Ini Yuda yongkambanu kaile mizi mabek pewekke pewiliyegi kazing mabilikmek lewagelagi kani, yeiya.

46 Yisu ngoluk yongkambanuwiliyegi ngago yanageya tawizeige pura pigi panumele keya sakwili piyegi keriyiweki kanda logo imakka yenge yerengke luweza koyimowei ngago nara yeke ige piyegi pi yeragibene wezamela.
47 Yongkambanu kolokngagono Yisuyegi yawereng kelemiyara mogosa logo koyawili nakko piyegi pelik meiya, Nigi panumele keya sakwili yenge yerengke yuke koyimowei niyegi ngago kisi, meiya.
48 Tegi Yisugu pelik meiya to mela, Negi panumele tamele keya negi sakwili tawili?
49 Pilik meiya logo pugu yombu ngezebokko waligeleyi puwiliyegi langai melezik walimizageya wizimowei pelik yeiya, Kerewiyi, pelege negi kelengke pewili negi panu keya sakwili kani.
50 Purik negi Mango paka ngalege yolubokko mizagi keliyeng mizi mologabok negi sakpek keya negi sakmele keya negi panumele, yeiya.

13

1 Wok mabokko Yisu imakka welagela kuna logo kai kolamiyabekke kerelege kambela. Kanda pulogo pi mogosa logo yongkambanuwili waligeleyiweki.
2 Kapura yongkambanu wawere ulawili kolokngagono panu logo puwiligu pi tektek kangane kelemiyageya koyimowei yawereng kelemi, legi Yisu wang naleige tameneng meiya logo mogosa, logo wanglei panga kaibekke songono nangezi kuna logo pugu wangleiga wizimowei yongkambanu pulogo kaingimbekke wawere ula koya puwiliyegi ngagoyeng waligeleya.
3 Keya pi puwiliyegi ngago saweliweiyengko ngago ngizi kolokngagonoyengki waligeleya.
Pugu ngago saweliwei nara pelik yeiya, Wok nakke yombu nak pandi wilekyeng yawege wezameli kambela.
4 Pi wezameli kunarik wilek nayeng ngabelak kozang yongkambanuwiligu wei mizibekke wala logo winakwiligu kanda na.

5 Keya wilek nayeng ngabelak kingyeng kilimbekke ngalege wala kapura ngabelak
songonobek kopong pengyeng nguk namizi lewagela.
6 Kapura yokmek ngaiwekke yokmokko pak meiya logo ngoliya keya puliliyendau
songono kopong pengyendau ibeng sa.
7 Keya wilek nayeng ibek ingakyeng kilingyengki tepekke wala kapura ingak piyengko
momanenda wiya logo pengyeng ibeng sa logo wilek wiri ono.
8 Keya wilek nayeng ngabelak yombiyangaibekke ngalege wala kopong marekyeng lewa
wizigeya yemane sa logo wilek wazonoyeng wira. Kang nayeng wilek songono wiri, keya
kang nayeng wilek yemane wiri, keya kang nayeng wilek yemane panu wiri, yeiya.
9 Yisugu ngago saweliwei pura kozak yeiya logo pugu puwiliyegi pelik yeiya, Ini keran-
gangyeng kilingwili mabura waberek kerewiyi, yeiya.

10 Togo waleleige yombanu Yisu ngezebokko waligeleyi puwiligu piyegi kanda pelik
nguk meiya, Nugu yongkambanuwiliyegi ngagoyeng kozak yeiwekke ni ngago sawe-
liweiyengke kozak yeira nangki?
11 Tegi Yisugu puwiliyegi pelik kanga yeiya to mela, Anotogo ini ne kiling sawela
puwiliyegi watabi Anotogo pigi ngaimekki ngai yolu puragi koka iwaka ono piyeng
kimeike kelemiweki keli logo nogo iniyegi saweliwei purago kai puragi kozak yeiweki mizi,
kapura yongkambanu ne kiling saweli ono puwili peyengki iwaka koyimagi ono.
12 Tegi nogo ngago kai puragi waberek kerewiya panu keya ngagoragi kumula panu,
purik tamizeige yombanu nak Anotogi ngagora kebangkela logo kiriwei yolubok Anotogo
pi ngizira mawiyarek managi keya pugu pokyegi ngizira ngoluk mak mawiyarekka
managi logo pugu ngizira unatuba weiyagi kani kapura tamizeige namele keya nak ngago
puragi kiriwei ono purik Anotogo ngago pilik mologabokko songono kebangkela yolu
nobiyeng miza pura piyaga weiya mowiyagi kani.
13 Nogo yongkambanu ne kiling saweli ono puwiliyegi ngago saweliweiyengki kozak
yei purikki solorik pelik, puwiligu wire puwiligiyengko yawe nogo miziyengki kabelak
kangka pakeli mizi kapura puwili ngizi pakeli ono, keya puwili ngago nogo kai puragi
kerewiyi kapura puwili kerangang mani ono keya ngizi panu kumuli ono.
14 Togo yombanu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kai yeikta Isaya meibokko koka
walaka pilik kaiyara puwiliyegi weik ngizi lewagela,
Yongkambanuwiligu Anotogi ngago ngizira mazeng keya kerewiyi kele kapura ngizi
kumulagi ono. Keya puwiligu wireyengko Anotogi yawe miziyengki mazeng keya
pakelagi kele kapura ngizi pakelagi ono.
15 Purik yombanu pewiligi kangkayeng kingyeng kelik kopong puwili ngezewiligi
kerangangyeng weik waliya keya ngezewiligi wireyeng weik kusa koya. Puwili
peyeng miza, purik wire puwiligiyengko Anotogi yawe miziyengki pakela nelegi,
keya kerangang puwiliyengko Anotogi ngago wameikta kerewiya nelegi. Purik
tamizeige puwili pilik miza kesak puwiligi wilek kangyeng neyegi kowita logo nogo
yombiyangai wazayi kak, kaiya. *Isaya 6:9,10*
Koka walaka Isayago Anotogi Kapiya Walektikke yungke pura pilik lende miza kapura
weik ngizi lewagela.
16 Kapura ini puwili kelik onowili, inugu wireyengko yawe nogo miziyengki pakela logo
iwaka, keya ini ngago nogo kai puragi kerangangyeng mana logo ngizi panu kumuliwili
legi ini wilik miziweki.
17 Kerewiyi, wameik panu, yombanu kolokngagono Anotoyaga ngagora weiya logo kozak
kisawili keya Anotogi kazing pangkamek mizawili koka walakarik watabi Anotogo keke
mizi nogo mabek mizi wizigeya inugu pakeli piyeng pakelagiweki miza kapura puwiligu
pakela ono, keya mabek nogo weik kai logo inugu kerewiyi piyeng puwili kerewiyiweki
miza kapura puwili kerewiya ono.

18 Ini ngago saweliwei yombu nak pandi wilekyeng yawege wezameli kambelaragi nogo
yaka kaiya puragi solorikki kerewiya koyizo.
19 Yombu pandi wilekyeng yaka wezamelabok yombanu ngago Anotogo pigi ngaimekki
ngai yolu puragi yongkambanuwiliyegi kozak yei nak kelikpek. Keya ngabelakpek
yongkambanu ngago pura kerewiyi puwili kelik. Keya ngabelak kozang wilek nayeng
wala logo winakwiligu kanda nabok yongkambanu ngago puragi kerewiyi kapura ngizi
kumuli ono puwili kelik. Sadang korowalibokko nguk namizi kanda ngago pura
puwiliyaga yogok meiya yowiya logo wezameli.
20 Keya ngabelak kingyeng kilimbok yongkambanu kerewiyi nawili kelik logo pura nguk
namizi weiyagirikki wilik keya wilek marekyengki puliliyeng yenge ngabelakke kiliya
kula logo mabilik puwili ngago puragi kumula

21 kapura wilek kang puwiligiyengke yenge yungke kiliya panu ono, logo puwili ngagoragi ngizi kumuli purikki wiyeke kunengyeng yani ma ngangang keleyi puwekkerik puwili nguk namizi Anotoyegi kezanga mani logo puwiligi ngizi kumulara yeikki.
22 Keya ngabelak ibek ingakyeng kilimbok yongkambanu kerewiyi nawili kelik logo puwili Anotogi ngagora kerewiya kele kapura kazing ngabelakpekki kunengyengki kumuli pumok, keya kingyengki ngora keli pumokko Anotogi ngagora waliya logo kazing puwiligu Anotoyegi mizi piyeng ngizi onowili.
23 Kapura yongkambanu nawili ngabelak wazono wilekyeng walabok kelikwili. Puwili Anotogi ngago wazonora kerewiyi logo ngizi kumuli logo pura wilek kang puwiligiyengke kozang kebangkela yoluwili. Logo puwiligu miziyengki ngiziyeng weik kimeike lewagela. Nawiligu purikki ngizirik walimizirik songono, keya nawiligu purikki ngizirik walimizirik yemane, keya nawiligu purikki ngizirik walimizirik yemane panu, yeiya.

24 Pulaga Yisugu puwiliyegi ngago saweliwei nararau pelik kozak yeiya, Anotogo pigi ngaimekki ngai yolu pura yombu yawe puguleige wilek pandi wit wazonoyeng wezamelabok kelik.
25 Logo wok nakke kusage yongkambanu mamok iwek kola koyigeya yawe puleigi mangobekyegi kumbak mizibek yawe puleige kayima logo pandi wit wilek wazono ulogo wezamelayengki tepekke ibek wilekyendau wezamela logo pi kambela.
26 Yombanu yaweleigi mangobekyegi yawe miziwili yaweleigi ngai koyima logo kalike pandi wityengki pengyeng pundawekke puwiligu ibekyendau pandi wityengke tepekke lewagela wizilege pakela.
27 Togo yaweleigi mangobekyegi yawe miziwili piyegi kanda pelik nguk meiya, Peba, pandi wit wilek wazonoyeng nugu yawe nuguleige wezamela kapura ibek peyeng talaga lewayeng, meiya.
28 Pugu pelik kanga yeiya, Yombu neyegi kumbak mizibokko pelik miza, yeiya. Puwiligu piyegi pelik nguk meiya, Nugu kelirik tonugu yawege kanda ibek piyeng puliya logo wezameliweki keli ma talik, meiya.
29 Kapura pugu puwiliyegi pelik kanga yeiya, A'a'. Inugu ibek piyeng menalege puliya wiyiraige pandi wit nayendau puliya nera, mabilik.
30 Pandi wit piyeng keya ibek piyeng mabiyeng menalege lewagela yali pani. Kalike pandi wit piyeng ngelagirage puwekke nogo neyegi yawe miziwiliyegi pelik kozak yeiyagine, Were ibek piyeng puliya logo nayeng koli miza logo panga yezizikke wezameli kapura pandi wit piyeng menalege wawiya logo i nogomakke orowei wiriyizo, yeiyagine, yeiya.

31-32 Pulaga Yisugu puwiliyegi ngago saweliwei nararau pelik kozak yeiya, Anotogo pigi ngaimekki ngai yolu pura yengelei wilek Mastet mei nak kelik. Yengelei wilek Mastet meiyeng wilek nayeng kelik yemane ono, yengelei Mastet puleigi wilekyeng songono panu kapura yombanu nakko Mastet nak ngeriya puwekkerik kalike purik yengelei nayengka yemane panu lewagi. Keya puleigi meleyeng yemane panu logo winakwiligu kanda yengelei meleyengke igazi mizagi, yeiya.

33 Pulaga Yisugu puwiliyegi ngago saweliwei nararau pelik kozak yeiya, Anotogi ngaimek ngeragi Yis meirik kelik. Yongok namologo yis songono narik weiya logo kaimi yemane nakke iwing palewa narik kiling ngelaming kelemiya purik kalike iwing palewa purik maburik weik yisrikku mizagewiyege wilak wara wizei penangai, yeiya.

34 Ngago ngizi Anotogo pigi ngaimekki ngai yolu puragiyeng mabiyeng Yisugu yongkambanuwiliyegi ngago saweliweiyengko kozak yeiya. Pugu puwiliyegi kazing namekkerau kozak yeiya ono, pugu puwiliyegi ngago saweliweiyengko keke kozak yeiya.
35 Togo yombanu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kaibokko koka walaka pelik kaiyara weik ngizi lewagela,
Nogo puwiliyegi ngagora yani purik nogo puwiliyegi ngago saweliweiyengko kozak yeiyagi, Kazing pilikmekke nogo puwiliyegi ngago koka solo ngabelakpek keremiza pulaga kang kayimeige yokopekke iwaka ono piyeng kozak yeiyagi. *Ingi Sam 78:2*
Ngago pura koka walaka lende mizara kapura Yisugu yongkambanuwiliyegi ngago saweliweiyeng kozak yeiya puwekke pura weik ngizi panu lewagela.

36 Pulaga Yisu yongkambanu pulogo wawere ulawili wezaya logo panga ige la. Yombanu Yisugu waligeleyiwiligu piyegi kanda pelik meiya, Ngago saweliwei ibek keya pandi wit piyeng yaweleige menalege lewagela puragi yaka nugu kai puragi solorik teniyegi kozak yei, meiya.

37 Tegi Yisugu puwiliyegi pelik yeiya to mela, Yombu yawe puguleige pandi wit wilek
wazonoyeng wezamela kaibok ne makngeze, yombanu paka ngalega kayimabekyegi kai
yagenda.
38 Keya yawelei kai purik ngabelakpek mabok, keya peng pundayeng kai purik
yongkambanu Anotogi ngaimekki kiliya puwiliyegi kai yagenda. Ibekyengki kai purik
yongkambanu korowalibekki ngaimekkiwiliyegi kai yagenda.
39 Keya yombu yaweleigi mangobekyegi kumbak mizibokko ibek wilekyeng wezamela
kai purik korowalibek Sadang ngezebekyegi kai yagenda. Pandi wit piyeng ngelagira kai
pura ngabelakpek mabokki wok kalike panubekki kai yagenda keya pandi wit piyeng
ngelagiwili kai puwili Anotogi angelawiliyegi kai yagenda.
40 Togo kazing ibek piyeng menalege wawiya logo panga yezizikke waliya wazamiyagi
pumok kazing mabilik wangki wok kalike panubekke lewagelagimek.
41 Wokpokko ne yombanu paka ngalega kayimabokko negi angelawili wezayelagi logo
puwili ngabelak mabiyengki kangki logo ngabelakpekke yombanu nawili kaile mizibene
keleyi puwili mabuwili izagi keya yombanu kaile miziwili mabuwili izagi.
42 Pilik miza logo angelawiligu puwili mabuwili pongo yungu yezizik yolu purikke
wezayelagi. Pulogo puwili ingkeya kelele yemane panu kisi keya kili puwiligiyeng ngiliti
mizagiyagi.
43 Kapura yombanu Anotogo pangka wazaya puwili paka puwiligi mangobekki yereng
pugu ngai yolu purage yokmek kelik ngela manageyara koyagi. Tamizeige ini keran-
gangyeng kilingwili mabura ngago peragi waberek kerewiyizo, yeiya.

44 Pulaga Yisugu ngago nararau puwiliyegi pelik yeiya, Anotogo pigi ngaimekki ngai
yolu pura king lopong king keremungke wakiya nalei kelik. King lopong pulei koka
were nakko ngabelakpekke kawik yokora wiya logo kingyengki mangobek ibeng wiziga
nakkorau lopong puleigi iwaka ono. Wok nakke yombu nakko ngabelak king loponglei
yokora wiyabekke yawe miziweki yokoriraige king lopong pulei yolok ngela. Nguk namizi
pugu ngereke liwik momane meiya wiya. Pi wilikwilikmokko kola logo pelik kumula, Nogo
watabi nogoyeng mabiyeng nawiligu weibene yanagi logo ngabelakpekki mangobekyegi
kanda ngabelakpek weiweki meiyagi. Pi pilik miza logo king lopong king keremungke
wakiya pulei weik pi ngezebekkilei.

45 Mabilik, Anotogo pigi ngaimekki ngai yolu pura saliyek yemane yombiyangai panu
narik kelik.
46 Logo yombanu nak saliyek purikki pakelawekke pi yagolok miza, legi pi watabi
puguyeng mabiyeng saliyektikki mangobekyegi mana logo saliyek purik weiweki. Pi pilik
mizarikku saliyek yemane yombiyangai panurik weik pi ngezebekki.

47 Mabilik, Anotogo pigi ngaimekki ngai yolu pura kik kawek panga kai tangelabekke
wezamela logo watabisi nalangai nalangaiwili koli pugik kelik.
48 Logo kik kawekkik wilak purik yombanu yawe miziwiligu kikkik ulumi wageliwei
panga laluge kanda mogosa logo watawili sanga mizi, yombiyangaiwili panga kaimirage
wawiyi kapura nagi langai ono puwili yo wezameli.
49 Logo wangki wok kalike panubekke purik mabilik panu mizagi. Wokpokko negi
angelawili kanda yongkambanuwili sanga mizagi, yongkambanu kazing kaile mizimekke
yoluwili yongkambanu kazing pangka mizimekke yoluwiliyaga izagi logo
50 puwili pongo yungu yezizik yolu purikke wezayelagi. Pulogo puwili ingkeya kelele
yemane panu kisi keya kili puwiligiyeng ngiliti mizagiyagi, yeiya.

51 Pulaga Yisugu puwiliyegi pelik nguk yeiya, Ini ngago saweliwei peyeng mabiyeng
iwaka ma yeik, yeiya logo puwiligu piyegi pelik kanga meiya to mela, Ei, meiya.
52 Tegi pugu pelik yeiya, Ei, ini iwaka keya yombanu ulogo ngago Mosegi loyengkiragi
iwakawili logo weik ngago kazing Anotogi ngaimekki kiliyimekkiragirau iwaka puwili
yombanu i namakki mangobek kelik. Pi yeke ige kanda watabi were yombiyangaiyengka
wei keya wik yombiyangaiyengka wei miza logo yongkambanuwiliyegi waligeleyiweki
welagela lewa. Kazing mabilikmekke inugu yongkambanuwiliyegi Anotogi wazono wer-
era keya negi wazono wiktagi kozak yei kambelizo, yeiya.

53 Pulaga Yisugu ngago saweliwei piyeng kozak yeiya logo weik yeikwekke pi yereng
pura wiya logo panga yereng ngezebekkira Nasarete meirage kandobela.
54-56 Kanda pulogo pi Yudawiligi i walek songonomakke yeke ige la logo yongkam-
banuwiliyegi Anotogi ngagora waligeleya. Logo yongkambanu ngago pugu waligeleyiragi
kerewiyawili Yisugi kangkabek yemane panu purikki lelengkira logo nakko nakyegi pelik

meiya yongomo miza, Teni pobokyegi iwaka. Pi yawe iyeng ngizira mizibek. Pigi panumelegi yeikta Maliya. Keya pigi mandik sakwili Jems keya Yosisi keya Saimon keya Yuras puwili teni iwaka. Keya pigi kolomandik sakwili pelege yoluwili. Pi yombu yeikpek kapura ngago pugu kai piyeng pi talaga weiya? Keya pigi kangkabok takko mana? Keya takyaga kozanda weiya logo Anotogo keke mizi piyeng mizibene mana, kela.

57 Puwili pilik kumula logo puwiligu piyegi kezanga mana.

Togo Yisugu puwiliyegi pelik yeiya, Yombanu Anotogi ngagora kozak kaibok yongkambanu ngabelak kalogomokpekkewiliyegirik yeikta kiling keya puwiligu ngago pugu kai piyengki kerewiya kapura ngabelak ngezebekkibekkewiliyegirik yeiktarau ono keya ngezebekyaga puwili pugu ngago kai piyengkirau kerewiyagi ono logo purik wameik panu, yeiya.

58 Togo yongkambanu Nasarete yerengke koya puwiligu Yisuyegi ngizi panu kumuli ono kopong pulogo pugu Anotogo keke miziyeng keremungke miza ono.

14

1 Togo watabi Yisugu mizi piyengki wiyeke Yisugi yeikta weik yemane sawiya. Keya King Ngai Elodo panga Kalili ngabelakpekki ngaibek, Yisugu watabi pilik mizi piyengki kerewiyawekkerik pi kazi miza logo

2 pugu yombanu piyegi yawe miziwiliyegi pelik yeiya, Pok ngizi Yowan kaimelibek yombu nogo koka kalokpek ngela logo ibembok ngereke ibendaga yangalekta wik yolu, legi kozang purago mizagewiyege mele puguzikku watabi kozang piyeng mizi, yeiya.

3-4 Elodogo Yowan kai melibekki kalokpek ngelaragi ngagora pelik, Ulogo Yowan kaimelibek ngoluk wik yoluwekke pi Elodoyegi kambela logo ngalik kozangka pelik meiya, Kazing kaile nugu nigi sak ngoluk wik yolubekki yongokpumele Elodiya meimele weiya yolu pumok pangka ono, meiya, legi Elodiya Yowanyegi sisik panu logo purikki wiyeke Elodogo yombu nawili wezayela logo Yowan kebangkela logo wigira wazamiya.

5 Elodogo pi ulagi keli kapura pi Yudawiliyegi kazi miza, purik puwiligu kumularik Yowan Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kai, poropek meibek purikki kumularikki wiyeke, legi Elodo Yowan ulagirikki kazi miza.

6 Pulaga wok Elodo wazamiyabekke pugu ngeragi yemane miza niweki nara miza logo puwili ngeragi nageya tagogei pura Elodiyagi yango kailemekkimele yombanu wawere ulamekki wirege ngezemele yongolo yombuwiligu kelagi langaimekke uli yarolege. Elodo piyegi pakela logo wilik yemane panu miza.

7 Pilik miza logo Elodogo kolomandikmeleyegi pelik meiya, Watabi nugu keli piyeng nogo nanagi. Nogo niyegi Anotogi wirege wameik panu nei, nugu neyegi nguk nei piyeng nogo ni nanagi, meiya.

8 Togo kolomandikmele pigi panumele kiling ngagozakke miza logo pulaga mangoyegi kanda pelik meiya, Peba, Yowan kaimelibekki kalokpek ngela logo nugu kebira pelengwekke ngalege wiya logo mabelege weik nane, meiya.

9 Pilik kai legi King Ngaibek kuneng panu miza. Kapura ngago pugu yaka yemane ngeragi niweki kayimawili keya Anotogi wiregerau kaiya puragi weraga pi ngago pugu sawiya pura ngelagi ono.

10 Tegi pigi ngai kulengkewiliyaga nak wezamela logo Yowangi kalokpek ngela logo kebira orowei yo wiriyibene.

11 Logo yombu ngaibek kambela logo i wigirawiligimakke Yowangi kalokpek ngela logo kebira pelengwekke ngalege wiya logo orowei yorik kolomandikmeleyegi mana logo kolomandikmologo kebira pigi panumele Elodiyayegi mana.

12 Pulaga Yowanyegi kiriweiwili ngago puragi kerewiyawekke puwili kambela logo Yowangi yasurik weiya logo mosindage waliya. Logo pulaga puwili kanda Yisuyegi kozak meiya.

13 Yisugu ngago puragi kerewiyawekke pi ngezebek keke leng miziweki kelirikki wiyeke pi wang naleige tameneng meiya logo kai kolamiyabekki lalu pangazuwagawekke kabelak kuyangka ngagoluk yombanu naktau ono, yeiktikke wangleige ngalengale kuna. Kapura yongkambanu kolokngagonowiligu puragi kerewiya logo puwili yereng puwiligiyeng wiya logo piyegi kalike kiriwei ngabelak libu nginda kuna.

Togo Yisu kanda pangazuwage pura yombanu ngabelak libuwiligu yaka were lewagela wizilege.

14 Logo Yisu wangleiga welagela logo yongkambanu wawere ulawiliyegi pakelawekke wilek kang pugubek puwiliyegi yalekmokko kola logo pugu yongkambanuwiligi tepekke kemegeme mizi puwili yombiyangai wazaya.

15 Pilik mizageya tawizeige yokmek kiliyawekke yombu Yisu ngezebokko waligeleyiwili
piyegi kanda logo pelik meiya, Pelemeng kabelak ngeragi keya iyeng yeik lemeng keya
weik kusa mena nugu puwili ngeragi ngezewiligiyeng yereng mereke piyengka weibene
kang wezayele, meiya.
16 Kapura Yisugu puwiliyegi pelik yeiya, Puwili pelemeng wiya logo kangki ono. Inuwa
ngezego puwili ngeragi yanagi, yeiya.
17 Puwiligu piyegi pelik kanga meiya to mela, Kapura tonuwago wara yolu peyeng perek
marek songono melenazik keya watabisi waliya neyau, meiya.
18 Yisugu puwiliyegi pelik yeiya, Piyeng pelege neyegi orowei koli, yeiya.
19 Togo Yisugu yongkambanuwili pulogo yengelik wazono mogosagibekke mogosa
wazaya. Logo pulaga pugu perek melenazik yaka piyeng wei keya watabisi yaka piyaurau
wei miza logo paka ngalege langai pakela wizimowei Anotoyegi ngeragi piyengki wazono
meiya. Pilik miza logo pugu perekyeng sikila logo ngezebokko waligeleyiwiliyegi yana
logo puwiligu yongkambanuwili mabuwili yani miza.
20 Puwili mabuwili na logo weik ngekyengko.

Pilik miza logo pulaga yombu Yisu ngezebokko waligeleyiwili kik meleyau keya
pongo ingenazikka neyau piyengke ngeragi perekyeng keya watabisiyauga wale wazono
wiyayeng mereng miza.
21 Yombu pulogo ngeragi nawili sangkelarik tausen melenazik tikinda, yongok keya
mandikwilirau sangkela ono.

22 Togo pulaga Yisugu yombu pi ngezebokko waligeleyiwili wangleige tameneng
meibene keleya logo kai kolamiyabekke pangazuwage puwili were yo wezayela. Pi yolu
keya yongkambanuwiliyegi kambeli yeiya logo wezayela.
23 Puwili kuna logo pulaga pi panga lewakpekke waberek miziweki ngezebek kambela.
Keya yokmek kiliya logo weik kusawekkerik Yisu ngezebek keke pulogo waberek miza-
geya wiziya.
24 Puwekkerik yombu Yisu ngezebokko waligeleyiwili wangleige panga kaibekke libuge
ngalengale kunarik yawe yemane miza, purik kebarekpek puwiligu kunagimekke lewa
logo yemane uli keya kailauriktau yemane lewa kopong wanglei yo keya to mizi logo
puwili yawe yemane miza.
25 Togo wangkotazi kang ngizige tek purikke Yisu puwiliyegi kaibekke ngalengale
lewagela wiriya.
26 Keya yombu ngezebokko waligeleyiwili pi panga kaibekke ngalengale yawerelege
keriyawekke puwili leli ula logo pelik kisa, Pi kerewabek kani, kisa logo kulili miza kopong
ngalizi kek kisa mela.
27 Tegi Yisugu puwiliyegi nguk namizi pelik yeiya, Kulili mizi wak. Nogo mena kozang
sara koyi, yeiya.
28 Pulaga Pitago piyegi pelik ngago meiya, Yemizibek tamizeige wameik panu ni mabura
ne niyegi kaibekke ngalengale wiriyibene koli nei, meiya.
29 Tegi Yisugu koli meiya logo Pita wangleiga welagela weik panga kaibekke ngalengale
Yisuyegi kuna.
30 Kapura Pita kebarek yemanebek ulirikki pakelawekke kulili mizagela weik yenge
kaibekke kiliya moweki mizi wiziga pugu Yisuyegi ngalizi pelik kek meiya, Yemizibek, ne
kaiyaga na nera yaliya wazaniye, meiya.
31 Tegi nguk namizi Yisugu melezik wezamela logo Pita kebangkeliweirik ngalege
ulumiya logo piyegi pelik meiya, Ni kangka neyau kumulira nangki? Nogo ni kozanda
nanagi langai purikki ngizi panu kumuli nugura songono panu, meiya.
32 Pulaga piyau mabiyau panga wangleige tameneng meiya logo kebarekpek weik yeik
sawiya.
33 Logo pulogo yombanu ngezebokko waligeleyi wangleige mogosa puwili kebiyeng
morogulunda koyimowei Yisuyegi ya kumula koya logo pelik meiya, Wameik panu, ni
Anotogi Marekpek, meiya.

34 Puwili weik kai kolamiyabekke pangazuwage ngabelak Kenesare meibekke lewagela.
35 Pulogo yongkambanuwiligu pi Yisu mamiza. Logo ngagora yereng mereke pulogo
piyengke wezamela logo yombanuwiligu kemegeme miziwili piyegi iza orowei wiriya.
36 Piyegi kanda puwiligu Yisuyegi pelik kelegele mei miza, Yombanu kemegemewiligu
melewangka nugurikki walemek yeik kuming kelemi purik pangka ma yeik, mei miza.
Logo pugu, Ei, yei purik yombanu kemegemewiligu melewangka pugurikki walemek
kuming kelemi mizi logo puwili mabuwili weik yombiyangai wazayi miza.

15

1 Pulaga yombu Yuda kangka yemane Mosegi loyeng mabiyengki waberek panu kiri-
wei keya kazing puwiligi yelibungang kokawiligu miziyengkirau kozang kiriwei mizi
Palisiwili meiwiliyaga nawili kiling Mosegi lo piyengki waligeleyiwiliyaga nawili paka
Yirusalem puraga Yisuyegi kayima. Puwiligu kazing kiriwei miziyengka naleweng pelik,
meleyeng kaigesa ono purik puwili ngeragi nagi ono. Puwiligu kumularik ngeragi ni
puwekke purik kaile miza nelegi purik were meleyeng Yudawiligi kazing mizimekke
kaigesi.
2 Yombanu Yisugu waligeleyiwili kazing piyengki kiriwei mizi ono legi Palisi keya
loyengki waligeleyi puwiligu Yisuyegi pelik nguk meiya, Yombanu nugu waligeleyiwili
tenigi yelibungang kokawiligi ngago yogongyeng ngeli mizira nangki? Purik puwili were
ngeragi nagine meleyeng waberek kaigesi ono, meiya.
3 Tegi Yisugu puwiliyegi pelik yeiya to mela, Keya ini Anotogi ngagorago miziweki kai
piyeng ngeli logo ini makngezegi ngago yogongyengki kiriwei miziweki mizi pura nangki?
4 Purik Anotogi ngagorago miziweki kai piyengka nara pelik,
Inigi panu keya mangowiliyegi panga yungke mizizo. Nak pigi panu keya mangoyauyegi
kaile kai purik mabura nawiligu pok ula logo ibeng wazamizo, kai. *Ekosora 20:12;*
21:17
5 Kapura inugu ngago pura wezamela logo puragi tundikke pelik kisi, Nak pigi panu keya
mangoyauyegi watabi nayeng yanagi purik pugu piyauyegi, Watabi nogo yaliyegi sawelagi
nobiyeng yali yaniweki miza peyeng nogo Anoto maniweki mizi yei purik pangka, kisi,
logo pi panu keya mangoyauyegi panga yungke mizi ono.
6 Logo kazing pilikmokko ini yawe panu keya mangowiliyegi ngaigira wezameli logo
inigi ngago yogong pilik yongkambanuwiliyegi waligeleyi piyengko ini Anotogi ngagorago
miziweki kai piyeng ngela meli.
7 Ini yombu kiligang neyau lewawili, koka walaka yombu Anotoyaga ngagora weiya
logo kozak kaiyabek Isaya meibokko iniyegi langai Anotogi Kapiya Walektikke pelik lende
miza,
8 Anotogo pelik kai, Yombanu pewiligi kiliyengko yeik nogora yongolok mei kapura wilek
kangyeng neyegirau kumula ono.
9 Ngago yogong ngezewiligu keremiza piyeng Anotogi wameiktagi ngizi kumuliweki
piyeng kisageya koyimowei waligeleyi kopong puwili yeik nogora yeik ulak yongolok mei,
kai. *Isaya 29:13*
Inirau mabilik kani, yeiya.

10 Togo waleleige Yisugu yongkambanuwili piyegi ngago yeiya logo puwiliyegi pelik
yeiya, Kerewiya logo ngago pera weizo.
11 Ini meleyeng waberek kaigesi ono puwekkerik ngeragi nagirikki kazi kapura watabi
yombanubekyegi yenge yungke kang piyengko mizagewiyege yombanubek kailegi ono,
segeya watabi yombanubekyaga welagela kang piyengko mizagewiyege yombanubek
kailegi, yeiya.
12 Pulaga kalike yombu Yisu ngezebokko waligeleyiwiligu Yisuyegi kanda pelik meiya,
Yombanu Palisiwili meiwili ngago nugu kai piyengki kerewiya logo kiyebuk mizi purikki
ni iwaka ma talik, meiya.
13 Kapura Yisugu puwiliyegi pelik yeiya to mela, Puwiliyegirik puwili watabi negi Mango
paka ngalege yolubokko ngeriya ono, ngezeyeng yeik lewagela piyeng kelik logo kalike
pugu puliliyeng kiling puliyagi mena koyi pani.
14 Puwili yombanu yemane wire kusa wizigeya yombanu wire kusa mabilikwili iza
orowei keleyi puwili kelikwili keya tamizeige yombu wire kusa neyau nakko nak miza
orowei kang purik mabiyau kawiye walagi, yeiya.
15 Pulaga Pitago Yisuyegi pelik meiya, Ngago saweliwei nugu yaka were kaiya puragi
solorik teniyegi kozak yei, meiya.
16 Tegi Yisugu puwiliyegi pelik yeiya, Igali, inuwarau Palisiwili kelik kangkayeng waliya?
17 Ma inuwa ngoluk iwaka ono? Yombanu nakko watabi na logo korage yungke kiliya
kang piyeng ya imakke yangela meli.
18 Kapura ngago yenge yombanubekki wilek kambekka yorik kiliraga lewagela piyengko
mizagewiyege yombanubek kaile mizi.
19 Purik watabi yenge yombanubekki wilek kangyengka lewagela wali piyeng peyeng,
kaile kumuliyeng, ma kazing yombanu ula logo ibeng miziyeng, ma kazing yongkambu
weiya puwili namelegi kerekpu onobek ma nakki yongokpu onomele kiling iwek koliyeng,
ma kazing yongkambu weiya ono puwili namele ma nak kiling iwek koliyeng, ma kazing

yombanu nakki watabiyeng purik ngowei miziyeng, ma kazing ngaigu kisiyeng, ma kazing
Anotoyegi ma nazuwagawiliyegi langai kaile kisimek.
20 Kazing pilikyeng mizi piyengko yombanubek ngezebek kaile kelemi, kapura kazing
meleyeng waberek kaigesi ono wizigeya ngeragiyeng ni, Palisiwiligu iniyegi pilik mizi-
weki kisi piyengko yombanubek kaile kelemi ono, yeiya.

21 Pulaga Yisu kiling yombanu ngezebokko waligeleyiwili yereng pura wiya logo panga
yereng Taya keya Sairong mei Yuda onowili yolu piyaugi ngabelakpokko kambela.
22 Puwili pangalege kanda pura yongok namele Yisuyegi wiriya. Pi Kanang yongok
pelege Taya keya Sairong lemengke yolumele, pi Yuda onomele. Pi wiriya logo pugu
piyegi pelik ingkelemiya, Yemizibek, ni King Ngai Tawitigi yeligagangmekkabek, Anotogo
Yudawiliyegi wezamelabek, ni neyegi yalek mize. Negi yangomele kerewa nak yenge pigi
yaga kiliya kopong pi wazono yolu ono, meiya.
23 Kapura Yisugu piyegi ngago nara meiya ono. Yeik. Yombanu Yisu ngezebokko
waligeleyiwiligu Yisuyegi pelik meiya, Yongok pemele teniyegi kiriwei kai lewa keya ngago
piyeng kaiya meli mena kazi kune meimo, meiya.
24 Puwiligu pilik meiya logo Yisugu puwiliyegi pelik kanga yeiya to mela, Anotogo ne
yongkambanu Isileili liyeng memengwili kelik ngai puwiligibek wezamiya logo piyaga
koweige koyimi puwiliyegi keke wezanela, yeiya.
25 Pulaga yongok yakamolo kanda Yisugi ingewerege ingeyau laliya logo pelik meiya,
Yemizibek, nogo yeik nugura yongolok meiweki. Ni neyegi sawele keya negi yangomele
yombiyangai kelemiye, meiya.
26 Kapura yongokmolo Yuda onomele keya Yudawiligu Yuda onowili keriwili mei purik
Yisugu iwaka legi pugu yongokmeleyegi ngago pera pelik meiya, Ne koloyakamandik
songonowiligi ngeragiyeng weiya logo keriwiliyegi yani purik pangka ono kani, meiya.
27 Logo yongokmologo pelik kanga meiya, Yemizibek, ngago nugura ngizi panu, ka-
pura keriwili ngeragi wale puwiligi mangowiliyaga ngabelakke wali piyeng weiya logo
niwiligu, meiya.
28 Pi pilik mei legi Yisugu kanga pelik meiya, Ni yongok neyegi ngizi panu kumulirikku
kolamele. Watabi nugu keli piyeng niyegi ngizi panu mizagi. Logo nguk namizi
mabuwekke pigi yangomele yombiyangai sa logo weik wazono yolu.

29 Yisu ngabelak Taya keya Sairong meiyau wiya logo kai kolamiya Kalili meibekke
saweliwei kambela. Pi lewak songono nakke ngalege songono nangezi tabereta yabela
logo kanda mogosa wiziya.
30 Yongkambanu kolokngagonowiligu yongkambanu kemegemewili iza orowei Yisuyegi
wiriya. Puwiligu yombanu inge korowali mizawili keya yombanu wireyeng kusawili
keya yombanu inge koru mizawili keya yombanu kiligawere waliyawili keya yombanu
kemegeme nalangai nalangaiyengko mizi pilik puwili Yisuyegi iza orowei kanda Yisugi
ingezikke mereke pulogo wezaya logo pugu yombiyangai wazaya.
31 Weik yombanu inge korowali mizawili yombiyangai yongomo mizi, keya yombanu
kiligawere waliyawili weik ngago kisi keya yombanu inge koru mizawili weik ngereke
koru ono, yombiyangai yongomo mizi, keya yombanu wireyeng kusawili weik ngereke
wireyeng ngaiwila logo pakeli mizirikki yongkambanuwiligu pakelawekke puwili le-
lengkira.

Togo puwiligu pakela logo Anoto yombanu Yuda Isileiliwili meiwiligibekki yeikta yon-
golok meiya.

32 Pulaga Yisugu pugu waligeleyiwili piyegi mereke wiriyiweki ngago yeiya logo puwili
piyegi kanda logo pugu puwiliyegi pelik yeiya, Ne yongkambanu pewiliyegi yalek keli.
Puwili weik ne kiling wok neyauganak koya kopong puwiligi ngeragi nagiyeng weik yeik.
Keya puwili yereng puwiligiyengke kangweki tagoneige purik puwili yagasimokko ulu
walagi logo puwili ngeragi nayeng yani ono, yeik kang wezayeli purikki ne kiyebuk keli,
yeiya.
33 Pilik kai legi yombu ngezebokko waligeleyiwiligu piyegi pelik nguk meiya, Kabelak
kurung yeik panu pewekke takko ngeragi nayeng talaga weiya logo yongkambanu pewili
pangka yanagi, meiya.
34 Tegi Yisugu puwiliyegi pelik nguk yeiya, Inuwago perek talik talik wara, yeiya logo
puwiligu pelik meiya to mela, Perek melenazik keya nazikka neyau, keya watabisi songono
keremungke ono waliya nawilirau, meiya.
35 Pulaga Yisugu yongkambanuwili ngabelakke mogosibene yeiya.

36 Yongkambanuwili weik mogosa logo pulaga pugu perek melenazik keya nazikka
neyau piyeng keya watabisi waliyawili weiya logo piyeng Anotoyegi wazono meiya logo
sikila logo pugu ngezebokko waligeleyiwili yana logo puwiligu yongkambanuwili yana.
37 Puwiligu pilik miza logo yongkambanuwili mabuwili na logo weik ngekyengko.

Pulaga yombu Yisu ngezebokko waligeleyiwili kik melenazik keya nazikka
neyauyengke ngeragi wale wazono wiya piyengka mereng miza.
38 Yombu pulogo ngeragi nawili sangkelarik tausen mangobektau ono tikinda, yongok
keya mandikwilirau sangkela ono.

39 Togo piyeng miza logo Yisugu yongkambanuwili kang wezayela logo pi panga wan-
gleige tameneng meiya logo panga Magarang mei lemengke kambela.

16

1 Kanda pangalege pura yombanu Palisi mei nawili kiling yombu Mosegi loyengki
waligeleyi nawilirau miza logo Yisuyegi kanda logo pi yang kelemiweki puwiligu piyegi pe-
lik nguk meiya, Teniyegi Anotogo keke mizi nara waligeleye logo ni Anotoyaga kayimabek
purik teni iwakaweki, meiya.
2 Kapura Yisugu pelik kanga yeiya, Kusarikke ini kilili mizi keya pelewewili ngaiwak
yemane panu wiya yolu purik inugu pelik kisi, Wangko wangane yokmek yemanegi kisi.
3 Ma inugu kozainung kusabanurik yokmek ngokmorokta wiyi purikki pakeli purik
inugu pelik kisi, Koboyau lewa mena, kisi. Ini kiligang neyau lewawili kani, purik
ini ngabelakpekki pakeli piyengki iwaka keya paka ngilumbekki pakeli piyengki iwaka
kapura inugu kisirik watabi mabek pewekke neyegi langai mizi logo pakeli piyengki iwaka
ono kisi.
4 Ini yongkambanu mabek peragewili kaile panu logo Anoto wezamela, yombu nakko
pigi yongokpumele wezamela logo yongok namele wei nak kelikwili, purik inugu nogo
Anotogo keke mizi nara miziweki nguk nei. A'a', nogorau Anotogo keke mizi wik naragi ini
pakelibene waligeleyagi ono. Kapura koka Anotogo keke mizi nara yombu poropek Yona
meibekyegi miza logo mabilikta Anotogo neyegi mizagirikki keke inugu pakelagi, yeiya.

Togo Yisu puwili wezaya logo ngezebokko waligeleyiwili kiling ngereke wangleige
tameneng meiya logo kai kolamiyabek wala uwei lalu pangazuwagawekke kuna.
5 Yombanu Yisu ngezebokko waligeleyiwili wangleige tameneng meiyawekke puwili
perek wik nayeng oroweigirikki keremareke miza.

6 Puwili wangleigi ngalengale kunimowei Yisugu puwiliyegi pelik yeiya, Yombu Palisi-
wili meiwiligi ngeragi Yis meirik keya yombu Sadusiwili meiwiligi ngeragi Yis meirikki
yaweragi inuwa ngezeyegi kani yomono, yeiya.
7 Puwili ngago pugu kai puragi iwaka ono kopong puwili ngezewili ngagozakke pelik keli
yongomo kela, Teni perekyengki yeik kopong pi yisyengki kai yagenda ma talik, kela.
8 Kapura Yisu puwiligu kozak keli piyengki iwaka logo pi puwiliyegi pelik yeiya, Inuwago
kozang nogoragi ngizi panu kumulirik ngoluk songono panu. Perekyengki yeiktikki
wiyeke inuwa kozak kelira nangki?
9 Nogo ngeragi inuwago nagi piyeng Anotogo keke mizi purago yanagi purik inuwa
iwaka ono ma talik? Keya Anotogo keke mizi nogo miza piyengki inuwa keremareke
miza ma talik? Nogo perek melenazik piyengka yombu sangkelarik tausen melenazik
tikindawiligi sikila puwekke inuwago wale wiyayeng kik meleyau keya pongo ingenazikka
neyauyengke mereng miza purikki keremareke miza ma talik?
10 Ma nogo perek melenazik keya nazikka neyau piyengka yombu sangkelarik tausen
mangobektau ono tikindawiligi sikila puwekke inuwago wale wiyayeng kik mele nazik
keya nazikka neyauyengke mereng miza purikkirau keremareke miza ma talik?
11 Inuwa yawe Anotogo keke miza piyau pakela kapura nogo inuwayegirau mabilik miza
yowiyagi purik pangka purik inuwa ngoluk iwaka ono. Nogo inuwayegi pereksikki kozak
yeiya ono, Palisiwili keya Sadusiwiligi ngeragi Yis meirikki yaweragi inuwa ngezauyegi
ngai waberek panugirikki yei yagenda, yeiya.

12 Yisugu pilik yeiya logo yombu ngezebokko waligeleyi puwili weik iwaka, purik Yisugu
kaiyarik ngeragi yisrik pereksikki meli purikki kaiya ono, Palisiwili keya Sadusiwiligi kaz-
ing kokowa puwiligu waligeleyi piyeng ngeragi yisrik kelik, purik perek keremiziwekkerik
yis songono narik palewarik kiling ngelaming wiya puwekke purik perek yemane nazik
lewagelagi logo mabilik kazing puwiligu kaile mizi pumok inigi tepekke songono wiriya
logo kazing pumok inigi tepekke yemane lewagela sa nelegi waberek panu.

13 Wok nakke Yisu yombu pi ngezebokko waligeleyiwili kiling ngabelak Sisariya Pilipai
meibek neing kunimowei Yisu ngezebokko waligeleyiwiliyegi pelik nguk yeiya, Yongkam-
banuwiligu ne yombanu paka ngalega kayimabekyegi langai kozak kisirik puwiligu ne tak
kisi, yeiya.
14 Logo yombu ngezebokko waligeleyiwiligu pelik meiya to mela, Yongkambanu naw-
iligu kisirik ni Yowan kaimelabek ibendaga yangalekta yo kisi, kapura nawiligu kisirik
ni Ilaya Anotogo paka ngalege korikwek kiling wik miza orowei kambelabok ngereke yo
kisi, keya nawiligu kisirik ni koka walaka yombu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak
kisawiliyaga nak Seremaya meibek ngereke wik yo kayima ma Anotoyaga ngagora weiya
logo kozak kaiya nak kisi, meiya.
15 Togo Yisugu puwiliyegi pelik yeiya, Nawiligu pilik kumuli kapura inuwago sawiyarik
ne tak, yeiya.
16 Tegi Simong Pitago pelik meiya to mela, Ni Kilisibek, Anoto wik yolubekki Marekpek,
pugu yawe pigi teni Yudawili yaliya wazayagi pura miziweki sawiyabek, meiya.
17 Togo Yisugu piyegi pelik meiya to mela, Simong, Yonagi marekpek, Anotogo niyegi
wazono miza. Purik ngago ne Anotogi Marekpek purikki nugu ngolukku kai pura
yombanu ngabelakke pelaga nakko niyegi kawela wiya ono, segeya negi Mango paka
ngalege yolubokko ngago ngizi pura niyegi kawela wiya kani.
18 Nugu kairik ne Kilisibek keya nogo neirik ni Pita, logo purikku kai purik kimbek kai
yagenda. Keya ngago ngizi nugu ngolukku kaiya pura king imak kebangkela yolu piyeng
kelik. I kingyengki ngalege ngiza pumak pilik kozang wizagomagi, kazing mabilikmekke
yombanu ngago ngizi ni Kilisibek, Mesiya Anotogo puwili yaliya wazayiweki sawiyabek
kai puragi ngizi panu kumuli puwili ngai nogomekke kiliya logo yeikta I Walekmak mei
logo puwili kozang koyimagi. Watabi kozang nayeng ma Sadang ma ibenda ngezeragi
kozandagorau yongkambanu neyegi ngizi panu kumuli logo I Walek nogomak mei puwili
neneng ngelagi ono.
19 Keya Pita, nogo ni kazing negi ngaimekki kiliya kunagimekki ngai wazani yagenda.
Kazing pumok ki nak kelik. Logo nugu kandik kibokko waliyi keya tiyi mizi mabilik nugu
yongkambanuwiliyegi kazing negi ngaimekki kiliya kunagimekki waligeleya purago nugu
yombanu neyegi ngizi panu kumuliwiliyegi negi ngaimekki kandik tiyi keya yombanu
neyegi ngizi panu kumuli onowiliyegi negi ngaimekki kandik waliyi mizagi. Keya
yombanu ngabelakkewiligu kazing mizi nugu pangka kai piyeng Anoto paka ngalege
yolubokkorau mabilik pangka kaiyagi keya yombanu ngabelakkewiligu kazing mizi nugu
pangka ono kai piyeng Anoto paka ngalege yolubokkorau mabilik pangka ono kaiyagi,
meiya.
20 Togo Yisugu yombanu ngezebokko waligeleyi puwiliyegi pi Kilisibek Mesiya Anotogo
yawe pugura miziweki sawiyabek purikki yongkambanu nawiliyegirau kozak yeiya nelegi
kozang yeiya.

21 Pilik yeiya logo pulagawekkerik Yisugu yombanu ngezebokko waligeleyiwiliyegi
kuneng kalike piyegi lewagelagi piyengki weik pelik kozak yeiya, Kalike purik ne paka
Yirusalem yerengke kangki kani. Logo kanda pakalege purik Yudawiligi yemanewili keya
yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngaiwili keya yombu Mosegi loyengki waligeleyiwiligu
ne ngangang yemane panu keleniyagi logo puwiligu ne nelagi logo ne ibeng wizigeya
kawiktikke waliyagi, kapura wok neyau wiziya logo wok kalikebekke ngereke wik yan-
galektagi, yeiya.
22 Kapura Pita kiyebuk legi pugu Yisu songono nangezi miza orowei kuna logo piyegi
pelik ngalik meiya, Yemizibek, ni pilik kai wak, pilik pura niyegi lewagelagi ono, meiya.
23 Kapura Yisu kowita to mela logo Pitayegi pelik ngalik meiya, Nugu Sadangki kumulira
kaiyarikki wiyeke mena neyaga kazi koweige kune, purik nugu kumulara kazing Anotogo
kumulimek kelik ono, nugu kumulara kazing yongkambanuwiligu kumulimek kelik
kumula mena kune, meiya.
24 Pulaga Yisugu yombu pi ngezebokko waligeleyiwiliyegi pelik yeiya, Tamizeige ni
yombanu nak neyegi sawelagi keli mabura ni keli korik ni makngezegiwekkiragi kezanga
mane keya ngago nogoragi kerewiye keya negi wiyeke ibengkirikki kazi ono wizimowei
ne kiling kazing nogo kangmokko kune.
25 Purik yombanu ngezebekki kelira keya ngezebekki wik yolugira kozang kebangkeli-
bok pi Anotogi wiregerik ibeng logo paka ngalege wik wizagomagi ono, kapura yombanu
neyegi ngizi panu kumula logo wilek kang pugubek neyegi tiya manibok pi kemenak
ibengki ono, paka ngalege wik wizagomagi.
26 Keya tamizeige yombanu nak yawe king keya watabiyeng weiyagi naragi wilek kang
tiya mana logo pi watabi ngabelakpekkiyeng mabiyengko kola logo pi ibeng purik pi pongo

Anoto yolu onolege kaile wizagomagi logo puwekke watabi pigi piyengko piyegi sawelagi ma yeik? Yeikki kani. Piyengko piyegi sawelagi ono. Ma pi watabi nayengki ngane kazing Anotogimek weiyagi ono.

27 Purik ne yombanu paka ngalega kayimabek negi angelawili kiling ngaiwak Pebagirikke ngereke yogi. Puwekke purik nogo yongkambanu mamok nak nak watabi pugu miza piyengki wiyeke kangayeng mana to melagi.

28 Kerewiyi. Nogo inuwayegi wameik panu yei, yombanu pelege yolu pewiliyaga nawili ngoluk mabilik wik koyigeya ne yombanu paka ngalega kayimabokko negi ngaimekki wilek kangyengki ngai keya puwiligi King Ngaibektikki puwili pakelagi, yeiya.

17

1 Wok melenazik keya nazikka nak miza logo Yisugu Pita keya Jems keya pigi sakpek Yowan iza logo pi kiling paka lewak ngalege panu nakka kambela.

2 Kanda pakalege puwili Yisuyegi pakela tagogei pura Yisugi korikwek nalik si lewa, purik wiregawere pugura yokmek kelik ngela mani keya melewangka keya pugu wakiya piyendau wilangka ngaiwaktikku kola legi.

3 Pilik miza logo nguk namizi puwiligu yombu yemane koka walaka koyimayau Ilaya keya Mose paka ngalega lewagela logo kanda Yisu kiling ngagozakke mizirikki pakela.

4 Pumorok pakela logo Pita lebukka ngane mizagela nguk namizi Yisuyegi pelik meiya, Yemizibek, teni pelege yolu purik pangka panu kani. Tamizeige nugu keli mabura tonugu i menang yolugi neyauganamak ngiziweki nigi namak keya Mosegi namak keya Ilayagi namak, meiya.

5 Pi ngoluk pilik meiyageya tawizeige pura kozainung simbele langiya narik kanda yokmek waliya logo kili narago paka kozainumbekka pelik kai, Pok negi Marek nogo keli panubek. Ne piyegi wilik kani pugu kai piyengki kerewiya logo kiriwei mizizo, kai.

6 Yombu Yisugu waligeleyiwiligu kiliragi kerewiyawekke puwili kulili miza kopong puwili ngabelakpekke wala logo wiregawereyeng liwik momanenda koya.

7 Yisugu pakelawekke puwiliyegi kanda kuming keleya logo pelik yeiya, Kulili mizi wak. Yangalek mei, yeiya.

8 Tegi Pita kiling pigi kewengkeyau yangalek meiya logo puwiligu pakela to melawekkerik naktau Yisu kiling ono, yeik, pi ngezebek keke wizilege.

9 Pulaga Yisu keya pugu waligeleyi neyauganak puwili lewakpekka yerageyamowei pugu puwiliyegi kozang pelik yeiya, Inuwago yaka pakela piyengki inuwago nakyegi kozak mei nagani, wiziya kalike ne yombanu paka ngalega kayimabek ibeng sa logo yangalekta puwekke inuwago yongkambanuwiliyegi kozak yei nangane, yeiya.

10 Logo Yisugu waligeleyiwiligu piyegi pelik nguk meiya, Mosegi loyengki waligeleyiwiligu yombanu Anotogo teni yaliya wazayiweki sawiyabek lewagine yombu Ilaya kelik nak were lewagi kani, kisara nangki, meiya.

11 Tegi Yisugu puwiliyegi pelik yeiya to mela, Ei, Kapiya Walektikke yungke pelik kai, Yombanu Ilaya kelik nak lewagi kani logo kazing Anotogo sawiyabokki lewagimek pangka pangka miziweki, kai.

12 Kapura nogo inuwayegi pera kozak yei, pok ulogo kayima kapura yongkambanuwiligu piyegi mabok mane miza ono, legi puwiligu keli kaile ngezewiligiragi kiriwei miza logo puwiligu pi ula logo ibeng. Kazing piyegi kelemiya mabilikmekke ne yombanu paka ngalega kayimabektau ngangandik yemane panu wagelagi, yeiya.

13 Togo Yisugu Yowan kaimelibekyegi langai kozak yei yagenda mamiza purik pugu waligeleyiwiligu weik iwaka.

14 Pulaga puwili lewakpekka yerageya logo puwili yongkambanu kolokngagono wawere ulawiliyegi wiriyawekkerik yombu nak Yisuyegi kanda Yisugi ingewerege ingegere puguyau laliya logo pelik meiya,

15 Yemizibek, negi marekpek lelewe mizibek logo kerewabek yenge pigi yungke kiliya kopong pi wazono yolu ono, pi ngangang wageli wilibek, purik kang kolokngagono pi yezizikke kawiye wali keya panga kailingke kawiye walimizi. Tegi piyegi yalek miza logo yombiyangai wazamiye.

16 Ulogo ne mandikpek yombu nugu waligeleyi puwiliyegi miza orowei kuna logo puwiligu yombiyangai wazamiyagi nobiyeng miza kapura puwili pangka ono, meiya.

17 Pilik kai legi Yisugu pulogo koyawiliyegi pelik yeiya to mela, Oyo, ini yongkambanu mabek pewekkewili inugu kumuliyeng kokowa mizi keya ne mabiyeng pangka mizagi langaibek purikki ini ngizi kumuli onowili kani, legi ne iniyegi kiyebuk sende. Tek taliktikke ne ini kiling yoluweki keya kuneng inuguyeng wageliweki? Pilik yeiya logo

mandikpekki mangobekyegi pelik meiya, Nigi marekpek neyegi pelege miza orowei koli, meiya.
18 Pilik mei legi mangogo mandikpek Yisuyegi miza orowei wiriya. Kanda Yisugu kerewabekyegi ngalik meiya logo welagela kuna logo mandikpek mabuwekka mabulogo weik yombiyangai sa.
19 Togo waleleige Yisu pugu waligeleyiwili kiling kekewekke puwiligu Yisuyegi pelik meiya, Tonuwago kerewabek mandikpekyaga welagela wezamelagi langai ono purik nangki, meiya.
20 Tegi Yisugu puwiliyegi pelik yeiya to mela, Nogo inuwa kozanda yana puragi ngizi panu kumuli ono kopong inuwa pangka ono. Kapura kerewiyi, yengelei Mastetlei mei puleigi kumuli. Yengelei Mastet puleigi wireyeng songono panu kapura ngeriyi puwekkerik nguk namizi lewa logo yengelei yemane keremizagi. Tegi inuwago kozang nogoragi ngizi kumuli purago yengelei Mastet puleigi wireyengka nak kelik lewibene kelemi. Purik tamizeige inuwago neyegi ngizi kumuli pura Mastet wilekpek kelik songono pilik kesak watabi nalangai piyeng mabiyeng inuwago mizagi langai, keya yawe kozang inuwago lewak pobokki pobilik meiyagi pelik piyendau mizagi, Somiyora koli logo panga pulogo kune, meiyagi logo lewakpok nugu kaiyaragi kiriwei mizi penanging kani.
21 Kapura inuwago kerewa nak yombanu nakyaga welagela wezamelagirik kazing inuwago wilek kang mabiyeng Anotoyegi waberek mizagirikki tiya maniweki ngeragi ni ono mizimokko keke watabi kaile pilik piyeng welagela wezamelagi, yeiya.

22 Wok nakke puwili ngoluk ngabelak Kalili meibekke koyigeyawekke Yisugu pugu waligeleyiwiliyegi pelik yeiya, Ne yombanu paka ngalega kayimabek yombu ne nelagiwiligi meleyengke niza yaniweki mereke kani.
23 Pilik miza logo puwiligu ne nela logo ne ibengki kapura wok neyau wiziya logo wok kalikebekke ngereke wik yangalektagi, yeiya. Pilik yeiya logo yombu Yisu ngezebokko waligeleyi puwili wilek kuneng yemane miza.

24 Wok nakke Yisu kiling pugu waligeleyiwili kambela logo puwili weik yereng Kapaneyam meiraga lewagela. Kanda pulogo yombu Anotogi i walek yemanemakki king takis weiwili Pitayegi kanda logo pelik nguk meiya, Kiriwaga nugubektau i walek yemanemakki king takis wiyi mizibek ma talik, meiya.
25 Tegi Pitago pelik meiya to mela, Ei, pi wiyi mizibek, meiya kapura pugu Yisuyegi kalike piliktikki nguk meiyagine miza.
Togo Pita panga i puwili yolumakke kiliya kuna logo Yisu Pitago kumulira iwaka legi pugu were piyegi pelik nguk meiya, Simong, nugu kumularik talik? Yombu King Ngai ngabelakkewiligu takyaga king takis yawe puwiligiyeng miziwekiyeng wei mizi? Puwiligi marekngangwiliyaga wei ma nazuwagawiliyaga wei mizi, meiya.
26 Tegi Pitago pelik kanga meiya to mela, Puwiligu nazuwagawiliyaga wei, meiya.
Togo Yisugu pelik meiya, Ei, wameik. Tegi King Ngaiwiligi marekngangwili king takis wiyi ono miziwili wiziga ne Anotogi Marekpek legi ne Anotogi i walek yemanemakki king takis wiyagi onobek.
27 Kapura towago puwili ngalik kisibene keleyagirik pangka ono. Tegi nugu panga kai kolamiyabekke yongono wigak manimo. Logo wata yongono were nugu kola pumok ulumiya logo kili pugura tiyimo logo king towa mabiyaugi Anotogi i walek yemanemakki king takis wiyagirikki pangka nalik wizilege pakelagi kani logo oroweirik towagi king takis paka i walek yemanemakke wiyimo, meiya.

18

1 Mabuwekke yombu Yisu ngezebokko waligeleyiwiligu Yisuyegi kanda pelik nguk meiya, Anotogi ngaimekke takki yeikta lewege, meiya.
2 Tegi Yisugu mandik songono yeikta yemane ono nakyegi pelege koli meiya logo pi puwiligi wirege luwe wazamiya.
3 Logo Yisugu puwiliyegi pelik yeiya, Nogo kai puragi kerewiyizo. Inuwago kumulara kokowa miza wiziga tamizeige inuwa wilek kang inuwagiyeng kowita logo mandik songono kulengke yoluwili kelik ono purik mabura inuwa Anotogi ngai pugu ngai yolumekki kiliya kangki ono.
4 Keya yombanu ngezebekyegi keremareke miza logo yengezege tung ngabelakka panurik weiyagi purikki mandik songono pobok kelik wilik mizibok Anotogo ngai pugumekki tung mabiyengka yemanerik pi managi.
5 Keya yombanu nakko neyegi kelirikki weraga yombanu neyegi ngizi panu kumuli pura songono pilik pekyegi sawelibok mabura pi neyegirau saweli yagenda.

6 Kapura yombanu neyegi ngizi panu kumuli logo ngoluk kazing kumbekki lewengke
songono puwiliyaga nak kaile miziweki ulumiyabokyegi Anotogo ngangang yemane
panura managi. Logo pilikpoktau ono kesak pangka, purik kazing yombanu nakko nak
kaile miziweki ulumowei kangmok korowali panumokko. Logo inugu nak kaile mizibene
ulumowei kuna nagani waberek panu.

7 Ini yombanu ngabelakpekke yongkambanu nawili kaile miziweki ulumi kambeli
puwili ini waberek ngaiweki, purik Anotogo iniyegi ngangang panu keleyagi. Watabi
nalangai nalangaiyengko yongkambanuwili kaile miziweki ulumi kapura yombanu
puwili kaile miziweki ulumiyabok pi waberek ngaiweki, purik Anotogo piyegi ngangang
panu kelemiyagi legi.

8 Pilik legi tamizeige mele nuguzikku ma inge nuguzikku ni ulumiya logo ni kaile
mizibene keleniyageya purik mabura kazing kaileyengki pumok ngela melibene mele
puzik ma inge puzik ngela melagizikku, purik ni melenazik ma ingenazik kiling paka
ngalege wik wizagomagirage kang purik kaile kapura tamizeige ni mele mabiyau ma inge
mabiyau kiling kaile mizageya logo yezi yemane kusagi onozik ngoriraga kangki purik
kaile panu.

9 Keya tamizeige wire nuguyauga nakko ni ulumiya logo ni kaile mizibene keleniyageya
purik mabura kazing kaileyengki pumok ngela melibene wirebok tiya melagibokko, purik
ni wire nak kiling paka ngalege wik wizagomagirage kang purik kaile kapura tamizeige
Anotogo ni wire mabiyau kiling kaile mizageyarikki wiyeke yereng yezi yemane kusagi
onozik ngoriraga wezanelagi purik kaile panu.

10 Inuwago kazing kumbekki lewengke songono nogowiliyaga nakyegi kiyebuk miza na-
gani waberek ngai panu. Kerewiyi, angela puwiliyegi waberek ngaiwili paka ngalege kang
mabiyeng negi Mango paka ngalege yolubekki wirege kiliya kanda pi kiling puwiliyegi
langai kozak keli mizi.

11 Keya ne yombanu paka ngalega kayimabek yongkambanu Anotogi kazingmekka
koweige kuna puwili yaliya wazayiweki kayimabek.

12 Ngago saweliwei nogoragi mabilik kerewiya koyi. Tamizeige yombu liyeng memeng-
wiliyegi ngaiwiliyaga nak liyeng memeng kolokngagono 100 nawili kiling logo puwili
yengelik ngela nageya keya pi ngai tawizeige liyeng memengwiliyaga namek nawiliyaga
koweige kuna purik mabura pi liyeng memeng mabuwili yengelik ngela nageyara wezayi
logo pi memeng yaka koweige kuna pumokyegi paka lewakyengke weli kangki.

13 Pi weli kanda tamizeige pugu koweige kunamok yolok ngela mabura pi wilikwilikta
kiling miza orowei yogi. Nogo inuwayegi wameik kozak yei, liyeng memeng koweige kuna
ono puwili mabuwiliyegi pi wilik mizi kapura liyeng memeng koweige kuna logo pugu
yolok ngela wizigeya miza orowei yo pumokyegi pi wilikwilikmokko yemane panu.

14 Kazing mabilikmekke inigi Mango paka ngalege yolubok kazing kumbekki lewengke
songono nogowiliyaga naktau piyaga koweige kunagi purikki keli ono kani, legi inuwago
puwiliyegi waberek ngai panu.

15 Ini neyegi sawela puwili, tamizeige ngizi kumuli nakko niyegi kaile nara miza mabura
ni piyegi kunimo logo nugu piyegi pelik meimo, Nugu neyegi kaile nara miza, mena towa
ngagora waberek miziweki, meimo. Tamizeige pi ni kiling ngagora waberek miza logo
ngagora yeik sawiya purik mabura yali weik wazono mogosa koyagi.

16 Kapura tamizeige pugu a'a' nei purik mabura yombanu pugu kaile niyegi mizaragi
pakelawiliyaga nak ma neyau ni kiling iza orowei kunimo. Keya ngereke pelik mei, Towa
ngagora waberek miziweki, mei logo yombanu piyau ngago yaligu kisagiragi kerewiyi-
weki.

17 Kapura tamizeige pugu piyauyegi a'a' yei purik mabura waleleige yongkambanu
neyegi ngizi panu kumuli puwili mabuwiliyegi ngagora kozak yeizo. Keya waleleige
tamizeige pi puwiligu kisiragi kezanga mani purik mabura puwili piyegi pelik meiyagi-
wiligu, Nugu kazing yombanu Anotoyegi lusuweibokko miza kelikmekke mizi yagenda,
legi ni teni kiling Anotoyegi ingimei keya waberek miziweki wawere ulageyagi ono kapura
tamizeige ni kaile miza puragi kuneng miza logo pelik kai, Ne yaka kaile miza logo
ne kuneng wiziga ini pura tumula logo keremareke wezameliweki, kai puwekke purik
mabura teni tumula logo keremareke wezamela logo ni ngereke teni kiling wawere ulagi,
meiyagiwiligu.

18 Tegi nogo inuwa yombu nogo waligeleyi puwili mabuwiliyegi pera yei, Nogo inuwa
kozang pelikta yani, yombanu ngabelakpekkewiligu kazing mizi inuwago pangka ono mei

piyeng Anoto paka ngalege yolubokko mabilik pangka ono kaiyagi, keya yombanu ngabelakpekkewiligu kazing mizi inuwago pangka mei piyeng Anoto paka ngalege yolubokko mabilik pangka kaiyagi.
19 Keya nogo ngago yeke langak nararau yei, ini yombanu ngabelakpekke neyegi ngizi kumuli puwiliyaga neyau kangka wamenak koyimowei Anotoyegi watabi nayengki yaligu waberek mizi puwekke purik mabura negi Mango paka ngalegebokko yaligi miza yowiyagi.
20 Purik yombanu neyau ma neyauganak yeik nogorage wawere uli purik ne puwili kiling wizinda, yeiya.

21 Pulaga Pita Yisuyegi kanda pelik nguk meiya, Yemizibek, yombanu ne kiling niyegi ngizi kumuliwiliyaga nakko neyegi langai kaile miza logo nogo pugu miza piyeng tumula logo keremareke wezamelagirik kang talik talik? Ne pilik mizagirik, kang melenazik keya nazikka neyau pangka ma talik, meiya.
22 Tegi Yisugu pelik meiya to mela, A'a', kang melenazik keya nazikka neyau piyeng pangka ono, kapura pi niyegi langai ngoluk kaile mizageya mabura nugu kaile niyegi miza piyeng tumula logo keremareke wezamelageya wizimo.
23 Purik Anotogo ngai pugumekki ngai yolu pura yombu King Ngai nak piyegi yawe miziwili piyaga king kanga managi nayeng weiya puwili kiling pangka pangka miziweki mizibok kelik kani.
24 Pi puwili kiling pangka pangka mizageya wizigeya yombu king miliyon Kina meleyau kanga managine piyaga weiya nak piyegi miza orowei lewa.
25 Kapura pi kingki yeik legi king kangayeng managi langai ono. Tegi ngai pugubokko pelik kozang kai, Yombanu ngai watabi kolokngagonoyeng kiling nakko pi keya pigi yongokpumele keya pigi yango keya marekngangwili keya watabi pugu wara yolu piyendau weiya logo king piyengki ngane weiya piyengko pigi king kanga melagiyeng mabiyeng meliweki, kai.
26 Pilik kai legi yombu yawe mizibek ngai pugubekki wirege ingeyau laliya logo pugu pelik kozang nguk meiya, Yemizibek, ni neyegi yelakkelek mize logo yeik wizei logo nogo ni watabi mabiyeng kanga nanagine, meiya.

27 Togo ngai pugubokko piyegi yalek miza logo pigi yeikta kapiyarikka tumula logo piyegi pelik meiya, Mabilik, nogo nugu kanga yemane nanagiyeng tumula logo keremareke wezameli mena ni yeik kambele, meiya.

28 Pulaga yombu yakabok imakka welagela logo kang tagoneige pugu yombu pi kiling ngaibekyegi yawe mizi nak ulogo piyaga king 100 Kina kanga managine weiyabek pakela logo pi kalok pugubek kozang kebangkela wizimowei pelik meiya, Nugu king ulogo neyaga weiya piyeng weik kanga nane, meiya.
29 Tegi pi yombu kingyeng kanga managine ulogo weiyabokki wirege ingeyau laliya logo pugu pelik kozang nguk meiya, Ni neyegi yelakkelek mize logo yeik wizei logo nogo ni watabi mabiyeng kanga nanagine, meiya.
30 Kapura pi kiyebuk miza logo pi miza oroweirik panga wigirimakke wigira wazamiya wizigeya pi kingyeng kanga meli puwekke wila wazamiyagine miza.

31 Pilik miza logo yombanu ngaibekyegi yawe mizi nawiligu puragi keriyawekke puwili yalek miza logo puwili ngai puwiligibekyegi kanda watabi yaka miza piyeng mabiyeng kozak meiya.
32 Tegi ngaibokko yombu were piyegi yawe mizabokyegi koli meiya logo pugu piyegi pelik meiya, Oyo, ni yawe korowali mizibek kani. Nugu neyegi nguk kairikki wiyeke nugu king yemane ne kanga nanagi langai piyeng mabiyeng nogo tumula logo keremareke wezamela.
33 Nogo niyegi yalek miza pilik nugu nigi kewengkebokyegi mabilik yalek mizi kakpek. Nugu pilik miza onora nangki, meiya.
34 Logo ngaibek sisikmokko yemane panu logo yawe mizibek yombanu pi ngangang yemane kelemiyagiwiliyegi miza yana wizigeya pi king kanga melagi piyeng kanga meli puwekke yeikkine.

35 Togo negi Mango paka ngalege yolubokko mabilik mizagi. Tamizeige yombanu ni kiling Yisuyegi ngizi kumuliwiliyaga nakko niyegi watabi kaile miza piyeng wilek kang nugubekka tumula logo keremareke wezameli ono purik mabura negi Mangobokko niyegi pilik mizagi, yeiya.

19

1 Yisu ngago piyeng kaiya logo waleleige pi kiling yombu ngezebokko waligeleyiwili
ngabelak Kalili meibek wiya logo kai Yolodang meilingka pangazuwage ngabelak Yudaya
meibekke kambela.
2 Yongkambanu kolokngagonowili piyegi kalika kiriwei kambela logo pulogo pugu
kemegeme miziwili yombiyangai wazaya.
3 Yombanu Palisi mei nawili Yisuyegi wiriya logo puwili ngago puguyeng yang kelemi-
weki logo puwiligu pelik nguk meiya, Ma lo tonugurago kairik nakko yongok pugumele
pugu kelirikki wiyeke piyaugi weiya pura ngela logo pigi yongokpumele wezameli purik
pangka kai ma talik, meiya.
4 Pilik kisi legi Yisugu puwiliyegi pelik nguk yeiya to mela, Ma ini Anotogi Kapiya
Walektik sangkela ono ma talik? Purik Mosego Anotogi Kapiya Walektikke lende mizarik
pelik kai, Anotogo solo panu watabi mabiyeng keremizawekke pugu yombubek keya
yongokmele keremiza.
5 Piliktikki wiyeke yombubek yongokmele weiyagi purik yombubek pigi panu keya
mangoyau wezayagi logo pigi yongokpumele kiling menalege yoluweki logo piyau weik
wamenakweki, kai.
6 Togo Anotogi wirege piyau weik neyau ono, segeya pugu piyau wamenak mizi.
Tegi yombubek yongokmele wei puwekke Anotogo piyau yongkambu weiya kai legi
yombanubokko yongkambu weiya pura ngela logo pigi yongokpumele wezamelagi ono,
a'a', yeiya.
7 Pulaga Palisi puwiligu piyegi pelik nguk meiya, Pilik mabura Mosego pelik kaiya
pura nangki pangka kai, Yombu nak pigi yongokpumele wezameli mabura pugu pigi
yongokpumeleyegi kapiya narik lende miza maniweki logo kapiyarikku yongokmeleyegi,
Ni weik yongok nogomele ono, kai logo pugu pi wezameli purik pangka, meiya.
8 Logo Yisugu pelik kanga yeiya, Ini yongokwili wezayelagi purikki Mosego pangka kaiya
purik kangka inuwagiyeng kingyeng kelik kopong pugu pilik yeiya kapura Anotogo solo
panu watabi mabiyeng keremizawekke pugu kazing pilik namektau miza ono.
9 Kerewiya koyizo, yombanu nak yongok pugumele nak kiling iwek kolimele wezameli
purik pangka, kapura yombanu nak yongok pugumele nak kiling iwek kola onomele
wezameli purik pangka ono. Yombu pilik mizabek ngereke yongok namele wei purik pi
yombanu yongok ngezebekkemele weiya wizimowei ngereke namele kiling iwek kolibok
kelik mizi yagenda. Ma yombu nakko yongok wezamela namele wei purik pirau mabilik
yombanu yongok ngezebekkimele weiya wizimowei ngereke namele kiling iwek kolibok
kelik mizi yagenda logo purik kaile, yeiya.
10 Pulaga yombu Yisu ngezebokko waligeleyi puwiligu piyegi pelik meiya, Kazing
pilikmek miziweki mizi legi yombanuwili yongok wei ono purik wazonogi, meiya.
11 Tegi Yisugu pelik yeiya to mela, Ei, kapura yombanu mamok pilik mizagi langai
ono, kapura yombu Anotogo kangka yana puwilirau yongkambu weiyagi ono, yeik keke
yolugiwili.
12 Yombu yongok weiyagi ono puwili pilik peyengki wiyeke, yombu nawili kazing
yongok weiyagi onomekke wazayawili kopong yeik yolu, keya yombu nawiligi ngaiwiligu
puwili yawe puwiligira miziweki kazing pilikmekke keleya kopong yongkambu wei ono,
keya yombu nawili wilek kangyeng Anotogi yaweragi tiya managi keli kopong yongkambu
wei ono. Yombu kazing pilikmekke kiriweiweki kangka pilikpek kilingwili mabura kiriwei
mizi, yeiya.

13 Wok nakke yongkambanu nawili puwiligi yango keya marekngangwili Yisuyegi
iza orowei wiriya logo mele puguzik koloyakamandikwiligi kebiyengke walamiya logo
puwiligi wiyeke Anotoyegi waberek miziweki. Kapura Yisugu waligeleyiwiligu koloyaka-
mandikwiligi panu keya mangowiliyegi ngalik yeiya.
14 Kapura Yisugu pugu waligeleyiwiliyegi pelik yeiya, Koloyakamandikwili neyegi wiriyi
pani. Puwili neyegi lewa nelegi waliyi nagani, purik koloyakamandik pilikwilirau Anotogo
puwiliyegi ngaiweki ngai pugumekki kiliya wiriyagi purik pangka, yeiya.
15 Togo Yisugu mele puguyau koloyakamandikwiligi ngalege walamiya logo Anotogo
puwiliyegi wazono keleyibene nguk meiya logo waleleige Yisu pulumeng wiya logo
kambela.

16 Wok nakke yombu nak Yisuyegi kanda pelik nguk meiya, Kiriwaga wazonobek yawe
wazono talikta miza logo ne weik wik wizagomagira weiyagi, meiya.
17 Tegi Yisugu piyegi pelik meiya to mela, Nugu neyegi wazonobek kaira nangki? Nugu
ne keriyirik ne Anoto, purik Anoto wamenak wazonobek, naktau wazono ono. Kapura

tamizeige ni Anotogi yereng wik wizagomagirage kiliya kangki keli mabura Mosegi lo
piyengko kai piyengki kiriwei mizi mizimo, meiya.
18 Togo yombu yakabokko pelik nguk meiya, Loyengka tayeng, meiya legi Yisugu pelik
meiya to mela, Lo piyeng pelik, Yombanu uli nagani. Keya yongkambu weiya puwili nigi
kerekpu onobek ma nigi yongokpu onomele kiling iwek koli nagani. Keya yombanu nakki
watabiyeng purik ngowei nagani. Keya yombanu nakyegi langai ngaigu kai nagani.
19 Keya nigi panu keya mangoyauyegi panga yungke mizimo, keya ni makngezego ni
makngezeyegi keli mabilik nakyegirau mabilik kelimo, meiya.
20 Tegi yombu nawekkebokko Yisuyegi pelik meiya, Lo nugu neyegi yaka kozak nei
piyeng mabiyeng ne mandik songonowekkerikka kiriwei mizi kayima. Logo nayendau ne
ngoluk mizagi ma talik, meiya.
21 Tegi Yisugu piyegi pelik meiya, Ni wik wizagomagira pangka weiyagi mabura watabi
nigi piyengko nigi kazing wik wizagomagira weiyagimek waliya legi watabi nigi piyeng
mabiyeng yombanuwiligu weibene yani kune logo king piyengki ngane weiya piyeng
yongkambanu watabiyengki yeik puwili yanimo. Pilik miza logo purik nugu lewege panu
kelira paka ngalege wik wizagomagira purikki iwakagi. Logo mabiyeng pilik yana logo
neyegi saweliweki kiriwei koli, meiya.
22 Kapura yombu nawekkebek Yisugu pilik kai puragi kerewiyawekke wilek kang
pugubek kuneng, purik pi watabi puguyeng kolokngagono panu logo yanagirikki kiyebuk
kopong. Tegi pi yeik kambela.
23 Pulaga Yisugu yombu pi ngezebokko waligeleyi puwiliyegi pelik yeiya, Wameik panu,
yongkambanu watabiyengko kola puwiliyegirik Anotogo puwiliyegi ngaiweki Anotoyegi
panga yungke kunagirik yawe unatuba panu kani.
24 Kerewiya koyizo, liyeng Kamelmek meimok nili kagorik lolo ulibekki yungurikke
kiliya kang purik yawe unatuba kapura yombanu watabi kolokngagono puguyengki
kozang kumulibokko Anotogo piyegi ngaiweki kelemiyagirik yawe unatuba panu, yeiya.
25 Togo yombu ngezebokko waligeleyiwiligu ngago puragi kerewiyawekke puwili lebuk
panu miza logo puwiligu pelik kisa, Tonugu yombanu watabiyengko kolokngagono puwili
Anotogo puwiliyegi wazono miza nobiyeng miza kapura tamizeige nugu kaira wameik
purik mabura yongkambanu wik wizagomagiragi wiyeke yaliya wazayagi langai puwili
tawili? Nakkorau pangka mizagi ono, kisa.
26 Kapura Yisugu puwiliyegi ngai yuke panu wizimowei pelik yeiya to mela, Ei, yombanu
nak ngezebokkorau ngezebek wik wizagomagiragi wiyeke pangka yaliya wazamiyagi ono,
kapura Anoto watabi mabiyeng pangka mizibek legi Anotogo yombanu nalik miza keya
pilik puwili mabuwili pangka yaliya wazayagi, yeiya.
27 Pulaga Pitago Yisuyegi pelik meiya to mela, Kerewiye, teni yereng keya watabi
tenigi piyeng mabiyeng wizamiya logo niyegi saweliweki kiriwei miza, wiziga teni wik
wizagomagira weiyagi ma yeik, meiya.
28 Tegi Yisugu puwiliyegi pelik yeiya, Ei, wameik, keya nogo inuwayegi pera kozak
yeiweki, Wangki kalike watabi mabiyeng wik lewagelawekke purik ne yombanu paka
ngalega kayimabek negi tung mogosiraga ngaiwaktik kiling mogosa wiziyagi logo
puwekke nogo inuwa neyegi sawela puwilirau tung meleyau keya pongo ingenazikka
neyauyengke mogosa wazayagi logo yongkambanu Isileiliwiligi ngai meleyau keya pongo
ingenazikka neyau piyengki inuwago ngaiweki keleyagi.
29 Keya yombanu neyegi sawela logo yawe nogora mizagirikki wiyeke i puwiligiyeng
wiyi, keya yereng puwiligiyeng wiyi, ma puwiligi si keya sakwili wezayi, ma puwiligi
panu keya mangowili wezayi, ma koloyakamandik puwiligiwili wezayi ma ngabelak
puwiligiyendau wiyi kang pilik puwili, Anotogo kanga yanagi piyeng watabi puwiligu
wiya piyengka ngoluk lewegeyeng kolokngagono panuyeng keya puwilirau wik wizago-
magira yanagi.
30 Kapura mabek yombanu yemane yolu puwili tonugu weik yemanewili mizi kapura
kalike Anotogo puwiliyegi keriya logo puwiliyaga kolokngagonowili yeikwili keleyagi,
keya mabek yombanu tonugu yeikwili mizi puwili kalike Anotogo puwiliyegi keriya logo
puwiliyaga kolokngagono yemanewili keleyagi, yeiya.

20

1 Togo Yisugu pugu waligeleyiwiliyegi ngago saweliwei pera pelik kozak yeiya, Anotogo
ngai pugumekki ngai yolu pura yombanu waing yawe naleigi mangobokko yombanu
waing yawe puguleige yawe mizagiwili iza wari kambok kelik.
2 Wangane panu pi kambela logo nawiliyegi kanda puwiliyegi pelik yeiya, Yawe no-
goleige yawe mizi koli keya nogo wok nakke inuwa nak nakyegi king Kina nalik yanagine,

yeiya logo puwiligu piyegi, Ei, purik pangka meiya logo puwili yawe puguleige weik yawe mizi kambela.

3 Togo wok mabokko wangane yokmek panga luwegewekke yaweleigi mangobek ngereke yombanu yawe puguleige yawe mizagi nawili iza wariweki pakeli kambela logo panga pundage kanda pangalege nawili yeik ngagozakke koyilege.

4 Tegi pugu puwiliyegi pelik yeiya, Inuwarau waing nogoleige yawe mizizo logo nogo inuwa yaka inuwago yawe miza purikki pangka pangka king yanagine, yeiya.

5 Tegi puwiligu piyegi, Ei, purik pangka meiya logo puwili yawe puguleige weik yawe mizi kambela.

Togo waleleige yokmek libuge pilikwekke pugu mabilik miza, keya waleleige yokmek panga wangka pilikwekke pugu mawinda mabilik miza.

6 Keya waleleige yokmek weik kiliyaweki mereke pilikwekke pi ngereke panga pundage kambela logo yombanu nawili ngoluk yeik ngagozakke koyilege. Pugu pakela logo puwiliyegi pelik yeiya, Inuwa wokpek mabok yawe namizi logo yeik pelege pilik koyimira nangki, yeiya.

7 Tegi puwiligu piyegi pelik meiya to mela, Purik nakkorau teni yawe mizagi nayendau yana ono kopong, meiya. Tegi pugu puwiliyegi pelik yeiya, Mena inuwarau mabilik waing yawe nogoleige yawe mizi nangine kambeli, yeiya.

8 Togo waleleige kusaweki miziwekke yaweleigi mangobokko yombu pugu yawe miziwiliyegi ngai wazamiyabekyegi pelik meiya, Yombu yawe nogoleige yawe miziwiliyegi ngago yeiya logo king puwiligiyeng yane. Yombanu mabek kalike iza puwiliyaga solo yani kang were iza puwiliyegi kune, meiya.

9 Togo ngaibokko yombu yokmek weik kiliyaweki merekewekke yawe mizi puwili nak nak king Kina nalik yana.

10 Tegi yombanu were yawe mizi kambela puwili king puwiligiyeng weiweki lewa wizigeya puwiligu kumularik puwili kingyeng ngalege sa weiyagi nobiyeng miza kapura puwilirau mabilik nak nak king Kina nalik weiya.

11 Puwili king puwiligiyeng weiya logo puwili yaweleigi mangobekyegi sisik miza logo weik munumunu kela.

12 Puwili yaweleigi mangobekyegi kanda puwiligu piyegi pelik meiya, Yombanu mabek kalike iza logo puwili awa wamenakke yawe mizawili keya teni wokpek mabok yok yemane yezingaibekke yawe mizi kayima logo yokpokko teni kak ngora kapura nugu puwili king yana pilik tenirau mabilik yana, meiya.

13 Tegi yaweleigi mangobokko puwiliyaga nakyegi pelik meiya to mela, Negi kewengkebek kerewiye, nogo niyegi korowali keleni ono. Nogo ni king Kina nalik yawe mizirikki wiyeke nanagi neiya logo nugu neyegi, Ei, purik pangka neiya purikki kumule.

14 Tegi ni king nuguyeng weiya logo i nugumakke kune. Nogo king ni nana mabilik yombanu kalika panu pebok maniweki mizi mena.

15 Logo purik nangki? King nogoyeng nogoyeng legi nogo king nogoyeng kang tamekke wezameli miza purik pangka. Kapura nogo nakyegi kazing wazonomek miziwekke nugu kiyebuk miza logo sisik mizira nangki, meiya.

16 Togo Yisugu yombu pugu waligeleyiwiliyegi ngago saweliwei purago kai puragi solorik pelik yeiya, Kazing mabilikmekke yombanu Anotogo pigi ngaimekki ngai yolu purage were kiliya kunawili yombanu kalike kiliya kunagiwiliyaga lewegegi ono, puwili Anotogi ngaimekki pangka pangka kunagiwili, yeiya.

17 Pulaga Yisu kiling yombu pi ngezebokko waligeleyiwili kazing paka Yirusalem yerengke kang leweng neing kuna. Puwili kunimowei Yisugu yombu meleyau keya pongo ingenazikka neyau pi ngezebokko waligeleyiwili lewe narikke iza oroweirik pelik kozak yeiya,

18 Kerewiyi, tonuwa paka Yirusalem kangweki logo pungezige pulogo yombu nakko ne yombanu paka ngalega kayimabek nawiliyegi niza yanagi logo puwiligu ne niza oroweirik Yudawiligi yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngaiwili keya Mosegi loyengki waligeleyiwiliyegi niza yanagi. Keya puwiligu ne ngagozak keleniyagi logo ngagoyeng neyegi yowagi logo pelik kisagi, Pi ibengkibek, kisagi.

19 Togo puwiligu ne Yuda onowiliyegi niza yanagi. Logo puwiligu neyegi ngago wageliwei neiyagi keya ne wizale nelagi logo ne panga yengeleileige nili ulagi logo ne ibengki kapura wok neyau wiziya logo wok kalikebekke ne ngereke wik yangalektagi, yeiya.

20 Togo Yisu kiling pugu waligeleyiwili weik ngereke paka Yirusalem kangweki kambela. Puwili yagoneigeya yombu yeikta Sebeti meibekki marekyaugi panumele pigi marekyau

kiling Yisuyegi mereke kandarik Yisugi ingewerege ingeyau laliya wizimowei piyegi ya
kumula wiziya logo pugu piyegi watabi pugu nguk mei piyeng miziweki nguk meiya.
21 Tegi Yisugu piyaugi panumeleyegi pelik meiya, Ni watabi nangaiyeng niyegi mizagi
keli, meiya. Tegi pugu piyegi pelik meiya to mela, Kalike ni ngai nugurage nigi tung
mogosirikke mogosa logo ngai nugumekki ngai puwekke negi marekyau tung yeik
lewegera kilingyaugu mogosi piyauge niyegi saweliwei mogosiweki keleyimo. Piyauyaga
nak nigi mele ngaigezuwagezikke keya nak nigi mele koranengkezikke mogosiweki keley-
imo, meiya.
22 Kapura Yisugu mandikyauyegi pelik yeiya to mela, Yaligu nguk kisi piyeng yali iwaka
ono. Ma kuneng yemane nogo wageliweki mizi piyeng kelikyeng yaligu wageliwekirik
pangka? Ma ngangang yemane panu nogo wageliweki mizi pilikta yaligu wageliwekirik
pangka ma yeik? Pilik nguk yeiya logo piyaugu pelik meiya to mela, Te pangka, meiya.
23 Togo Yisugu piyauyegi pelik yeiya, Ei, wameik, kuneng nogo wagelagi pura kelik
nara yalirau wagelagi. Keya ngangang nogo wagelagi pura kelik nara yalirau wagelagi.
Puwiligu neyegi watabi kaile keleniyagi pilik piyeng puwiligu yaliyegirau mabilik ke-
leyagi. Kapura nogo yali nak mele ngaige nogozikke mogosi keya nak mele koranengke
nogozikke mogosiweki keleyagi purik ne pilik keleyagi puragi ngaibek ono, Anoto negi
Mangobek ngezebokko tung mogosagi piyau yombanu pugu sawiya piyau yanagi, yeiya.
24 Togo yombu meleyau Yisu ngezebokko waligeleyiwili puragi kerewiyawekke
puwiligu weik puwiligi kewengkeyauyegi sisik miza.
25 Tegi Yisugu puwili mabuwili piyegi mereke wiriyiweki ngago yeiya logo pelik
yeiya, Ngabelakyengki ngai yemiziwili yongkambanuwili puwiligi kulengke wazaya logo
puwiliyegi ngai kozang yolu keya yemanewiligu yongkambanu yeikwili yaweyeng mizi-
weki yani purik ini iwaka.
26 Kapura ini kazing pilik pumokki kiriwei mizi nagani, segeya iniyaga nak yeikta
lewegeweki kelibok purik pi ini nawiliyegi yawe mizibekweki.
27 Keya iniyaga nak iniyegi orozarikke wiziyagi kelibok purik pi ini nawiliyegi kulengke
yawe mizibekweki.
28 Purik nerau, ne yombanu paka ngalega kayimabek kayimarik ne yongkambanuwili
neyegi yawe miziweki kayima ono, ne yongkambanu puwili mabuwiliyegi yawe mizi
keya saweliweki kayima, logo yongkambanuwiligu kaile miziyengki weraga Anotogo
puwiliyegi ngangang yanagi ono, pilik segeya Anotogo neyegi ngangang puwiligiyeng
nanagirik nogo ne makngezebek ne nelagiwiliyegi ngaungaugu niza yanagi logo yongkam-
banu kolokngagonowili kaile puwiligiyengko wigirawili kaile puwiligiyengka wila waza-
yiweki, yeiya.

29 Togo Yisu kiling pugu waligeleyiwili kambela logo yereng Yeriko mei puragi kayima.
Keya puwili Yeriko yerenda neing kuna logo wiyi ngizige yongkambanu kolokngagonowili
Yisuyegi kiriwei kuna.
30 Yombu wireyau kusa neyau kazingmekke kerelege mogosa koyimowei yongkambanu
ngabelak libu kangwiliyegi ngeragi keya kingyengki nguk yeiyageya koyilege. Yombu
wireyau kusayau Yisu kiling yongkambanuwili kandikki kerewiyawekke piyaugu pelik
ngalizi kek kisa, Yemizibek, ni tegi yelibu koka King Ngai Tawiti meiyabokki marekngang-
wiliyagabek logo Anotogo teni Yudawiliyegi wiyeke wezanelabok purik togo iwaka, legi
teyegi yalek mize, kisa.
31 Piyaugu pilik kisi legi yongkambanu kolokngagonowili piyauyegi pelik yeiya, Yali
ngagoluk koyi, yeiya. Kapura piyaugu mazeng keya pelik ngalizi panu kek kisi, O
Yemizibek, ni King Ngai Tawitigi mareknganggwiliyagabek legi teyegi yalek mize, kisi.
32 Tegi Yisu leng miza logo pugu piyauyegi pelik nguk yeiya, Nangaiyeng nogo yaliyegi
miziweki yali keli, yeiya.
33 Logo piyaugu pelik meiya to mela, Tegi Yemizibek, te nugu wire togoyau ngaiwila
wazayiweki keli, meiya.
34 Togo Yisugu piyauyegi yalek keli legi pugu wire piyaugiyau kuming keleya logo nguk
namizi mabuwekke wire piyaugiyau weik ngaiwila logo weik pakelagi langai logo piyau
Yisuyegi kiriwei kambela.

21

1 Togo Yisu kiling pugu waligeleyiwili Yirusalem lemengki merekewekke lewak Olip
meibekke wiriya. Lewak pokko yengelei olipyeng lewarikki wiyeke yeik pura meiya
logo yereng Petepasi mei nara lewakpekke ngezege wizilege. Puwili Petepasi meiragi
mereke kandawekke Yisugu yombu ngezebokko waligeleyi neyau were ngago pelikta
kiling wezayela,

2 Yereng mereke paka purage kunizo. Yali pulogo kanda pakeliraige purik nguk namizi
liyeng tongki nakko wakleige wibokko tariya namek kong pugumek kiling wizi penanging
kani. Wi tariya piyeng wila mowiya logo neyegi iza orowei koli.
3 Keya Tamizeige nakko yaliyegi ngago nara kai purik mabura pelik meizo, Yemizibek
peyauyege yawe nara legi te iza orowei kang. Were yawe pura miza logo pulaga pugu nguk
namizi iza orowei yogine, meizo, yeiya.
4 Togo pilik miza pura ngago koka walaka yombu ngagora Anotoyaga weiya logo kozak
kaiyabokko kaiya pura wameik ngizi lewagelaweki miza, pura Yisu panga Yirusalem
lewagirikki kaiya pura logo pelik kaiya,
5 Yereng Saiyong meiragewiliyegi kozak yeizo, Pakeli, King Ngai nugubek weik niyegi
lewarikki. Pi ya kuzigebek logo pi liyeng tongkimekki kongmekke ngalege mogosa
logo lewa, yeizo, kaiya. *Ingi Sam 118:26*
6 Togo yombu Yisugu waligeleyi piyau were kambela logo Yisugu yaka piyauyegi kozak
yeiya pilik miza logo
7 piyau liyeng tongkimek yali marek iza orowei wiriya. Pilik miza logo pugu waligeleyi-
wiligu kagorik yeke ngalege waliya piyengka panga liyeng tongkiyaugi ngalege wiya logo
Yisu tongki kongmekke ngalege mogosa logo wiriya.
8 Pulaga Yisu tongki kongmekke ngalengale yagoneigeya yongkambanu kolokngagono
pi kilingwiligu pi King Ngai Yemizi puwiligibek sawiya logo kagorik puwiligi yeke ngalege
waliya piyeng kazingmekke welelagelega wiya. Nawili kirekkirek mele keya pulan-
gaiyeng kira logo kazingmekke laga wiya.
9 Keya yongkambanu piyaga werewili keya kalike piyegi kiriwei nawili miza puwiligu
yeik pugura yongolok mei wirimowei pelik ngalizi kek kisa,
Pok King Ngai Tawitigi yeligagangmekkabek teni yaliya wazayagibek logo teni yeik pugura
yongolok meiweki. Pok Anotogo teniyegi wezamelabek legi Anotogo pi kozanda
maniweki. Anoto paka ngalege panu yolubek weik teni yaliya wazayiweki, kisa.
10 Togo Yisu paka Yirusalem yerengke kiliya lawekke yongkambanu Yirusalem
yerengkewiliyaga kolokngagonowili lebukka ngane yemane miza logo puwiligu yombanu
Yisu kiling puwiliyegi pelik nguk yeiya, Yombu pobok tak, yeiya.
11 Logo yongkambanu Yisu kiling puwiligu puwiliyegi pelik yeiya to mela, Pobok
Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kaibek Yisu meibek ngabelak Kalili meibekke yereng
Nasarete meiragabek, yeiya.

12 Togo Yisu Anotogi i walek yemanemakki yerembekke kanda yongkambanuwili
kingyengki ngane liyeng kau keya liyeng memeng keya winakwiliyegi pulogo pundik
keremizageya koyilege keya nawili lalekyengki mogosa wizigeya yombanu nalagaw-
iligi king nalangai piyeng Yudawiligi king piyengke kowita to mela logo watabi pulogo
piyengka weiweki mizageya koyilege. Logo yombanu kingyengki ngane watabi yani-
wiligu pelik kumuli, Tonuwa king yemane weiweki mena mizi. Logo Yisu kazing kaile
pumokki pakela logo kiyebuk, legi pugu yongkambanu kingyengki ngane watabi wei keya
yani mizageya puwili keleyayela logo yombanu kingyeng kowitageya puwiligi lalekyeng
kowitagelega wezamela logo yombanu winak Kuwemimiwili wiyiwiligiyeng kowitagelega
wezameli kang keya kelemiya.
13 Pilik miza logo Yisugu yongkambanuwiliyegi pelik yeiya, Anotogi Kapiya Walektikke
lende mizarik pelik,
I Anotogimak i yongkambanuwiligu piyegi waberek mizagimak, kapura inugu pung
wezarik keremizarikku i Anotogimakki yeikta kaile sawiya logo weik yombanu king
ngoweiwiligu king ururu yolu piyeng kelik keremiza, kai, yeiya. *Isaya 56:7;*
Seremaya 7:11
14 Pulaga Anotogi i walek yemanemakke pulogo yombanu wireyau kusawili keya
yombanu inge koru sawilirau Yisuyegi wiriya logo pugu puwili yombiyangai wazaya.
15 Keya yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngaiwili keya Mosegi loyengki waligeleyiwili
Yisugu watabi kozang wazonoyeng mizirikki keriyawekke puwili sisik miza. Keya Yisugu
pilik mizageyarikki koloyakamandikwili pakelara koyilege logo puwili i walek yemane-
makke pulogo wilikwilik mizageya koyimowei pelik kek kisi, Pok King Ngai Tawitigi
yeligagangmekkabek teni yaliya wazayagibek logo teni yeik pugura yongolok meiweki,
kisi. Logo yombu yaka puwiligu puragi kerewiyawekke puwili sisik yemane miza.
16 Tegi puwiligu Yisuyegi pelik meiya, Koloyakamandikwiligu niyegi langai kisi purikki
nugu kerewiya ma talik? Ni puwili ngagoluk koyibene yei onobek ma meiya logo Yisugu
pelik yeiya to mela, Ei, ne kerewiya kapura ini Anotogi Kapiya Walektikke ngago pelik
kaiya pura ngoluk sangkela ono ma talik?

Anotogo mandik songonowiliyegi iwaka wazonora yanagi logo puwiligu wilikwilik mizageya koyimowei yeik nugura yongolok meiyagi. *Ingi Sam 8:2*

17 Yisugu pura yeiya logo pi puwili wezaya logo yerendaga welagela kuna logo yereng
Petani meirage kandobela logo pulogo iwek kola.
18 Iwek kola logo wangane panu pura Yisu kiling pugu waligeleyiwili yereng Petanira
wiya logo paka Yirusalem kang yongowekke Yisu yagasi miza.
19 Pugu yengelei Fik mei nalei panga kazingmekke kerelege wizilege pakela logo pi
yengeleilei wira nobiyeng pi panga puleigi kuna kapura wilekyendau yolok ngela ono,
lekyeng keke wizilege. Tegi pugu puleigi pelik meiya, Ni mawinda ngereke kalikerau
wilekyeng wiragi ono, yeikki, meiya logo nguk namizi yengeleilei weik ngoliya.
20 Pilik miza logo yombu Yisu ngezebokko waligeleyiwiligu yengelei ngoliyaleigi
pakelawekke puwili lelengkira logo puwiligu Yisuyegi pelik nguk meiya, Talik miza logo
yengelei Fik pulei nguk namizi ngoliya?
21 Tegi Yisugu puwiliyegi pelik yeiya to mela, Nogo inuwayegi ngago wameik pera kozak
yei kani kumulizo. Tamizeige inuwa negi kozandagi ngizi panu kumuli keya kangka neyau
ono purik mabura nogo yaka yengelei Fik panga puleigi miza pilik inuwagorau yawe
kozang pelik mizagi, keya puleigi keke ono, inuwago lewak pobokki pelik mei puwekke
purik, Ni somiyora koli logo panga kai wizambekke wale, mei purik pi pilik ngizi mizagi.
22 Tamizeige inuwa Anotoyegi waberek mizageya koyimowei ngizi panu kumuli purik
inugu weiweki nguk mei piyeng inuwa weiyagi, yeiya.

23 Yisu ngereke Anotogi i walek yemanemakke yeke ige la logo pulogo pugu yongkam-
banuwili waligeleyageya tawizeige Yudawiligi yemanewili keya yombu Anotoyegi kolak
miziwiligi ngaiwilirau Yisuyegi wiriya logo puwiligu piyegi pelik nguk meiya, Ni yeik
talikta kilimbokko yawe pera mizi? Keya takko ni yawe pera miziweki pangkara nana?
24 Pilik kisi legi Yisugu puwiliyegi pelik yeiya to mela, Mena, nerau inuwayegi ngago
naragi nguk yeiweki. Tamizeige inuwago neyegi kangara neiya yo meli mabura nogo takko
ne yawe pera miziweki pangkara nana miza purikki inuwayegi kozak yeiyagine.
25 Neyegi kozak nei, Yowan kaimelabek kayima logo yongkambanuwili kaimela
puwekke yawe kaimela pura Anotogi yawera ma yombu ngabelakpekkewiliyaga nakki
yawera miza purikki, yeiya.
Togo puwili ngezewili pulogo pelik kozak keli yongomo miza, Teni talik meiyagi?
Tamizeige tonugu pelik mei, Anotogira, mei purik mabura pugu pelik nguk yeiyagi, Inuwa
watabi Yowangu kai piyengki ngizi kumula onora nangki, yeiyagi.
26 Kapura yongkambanu pewili Yowan Anotoyaga kayima logo ngago piyagayeng kozak
kaiyageya wiziyabektikki ngizi panu kumulawili kopong tonugu pelik mei, Yombanu
ngabelakpekkewiliyaga nakkira, mei purik mabura yongkambanuwiligu teniyegi sisik
mizagi, kela.

27 Togo puwili yongkambanuwiliyegi kazi miza kopong puwiligu Yisuyegi pelik meiya to
mela, Yawe Yowangira talaga kayimara miza purik teni lusuwei. Pilik meiya logo Yisugu
puwiliyegi pelik yeiya to mela, Pilik mabura, nogorau inuwayegi takko ne yawe pera
miziweki pangkara nana miza purikki kozak yeiyagi ono.
28 Kapura ngago saweliwei peragi kerewiya koyizo. Yombu nak mandik neyau. Togo
pi pigi marek kalogolibekyegi kanda pelik meiya, Mandikpek, ni weik panga waing
yaweleige yawe mizi kambele, meiya.
29 Kapura koyambokko pigi mangobekyegi pelik meiya, Ne kiyebuk, meiya kapura kalike
pi kuneng miza logo kangkabek kowita logo pi panga waing yaweleige yawe mizi kambela.
30 Pulaga mango sakpekyegi kanda yaka sibekyegi meiya mabilik meiya, Mandikpek,
ni weik panga waing yaweleige yawe mizi kambele, meiya logo sakpokko mangoyegi
pelik meiya to mela, Ei, Peba, ne kangki, meiya. Kapura pi yawe mizi kambela ono, pi
ngezebokko keli piyengki mizi kambela.
31 Togo inuwago kumularik talik, Yombanubokki marekyauyaga takko piyaugi man-
gobokko kelira miza? Yisugu pilik yeiya legi Yudawiligi ngaiwiligu piyegi pelik meiya to
mela, Koyang kalogolibokko pigi mangobekki kelira miza, meiya. Tegi Yisugu puwiliyegi
pelik yeiya, Ei, wameik. Keya nogo iniyegi wameik pera kozak yeiweki, Yombu king takis
weiya logo piyengka nayeng ngoweiwili keya yongok kazingke miziwili inuwayaga lewege
panuwili logo Anotogi ngaimekki weik iniyaga were kiliya kuna.
32 Purik Yowan kaimelabek kayima logo yongkambanuwiliyegi kazing pangka An-
otoyegi kangkimek waligeleya. Inuwago ngago puguragi kerewiya puwekke inuwa ngizi

kumula logo kiriwei miza ono. Kapura yombu king takis weiya piyengka ngoweiwili keya yongok kazingke miziwili ngago puguragi kerewiya puwekke puwiligu ngizi kumula logo kuneng miza logo kazing kaile puwiligiyengka kowita logo ngagoragi kiriwei mizawili koyang kalogolibokko miza pilik miza. Kapura inuwa pewiliyegirik inuwago puwili kowita purikki pakela kapura inuwarau kuneng miza logo kaile inuwagiyengka kowita logo ngago puguragi kiriwei miza ono. Logo inuwa koyang kalikebek kelikwili purik inuwarau Anotogi kelira miza ono.

33 Nogo iniyegi ngago saweliwei nararau kozak yeiweki mena kerewiyizo. Yombanu nak ngabelak pugubekke waing yawe nalei ngeriya logo lemeng kozang namek yawereng kelemiya logo kawik watabi waing wilekyeng wambulagirik wiziyagirik yokora logo i yokolong ngai yawe puleigi ngaiwekibek wiziyagi namak ngiza.

Togo pugu nawili yawe puleigi ngai koyibene wazaya logo puwiliyegi pelik yeiya, Yawe nogoleigi yawe mizageya koyimowei waberek ngai koyizo. Keya waing wilekyeng weik kuk puwekke purik mabura piyeng tiyizo logo waing keremizizo. Pilik yeiya logo yawe puleigi mangobek nalege koweige kambela.

34 Togo waing wilekyeng weik kuk wizigeya wilekyeng tiyagiwekke pugu yombu ngagora oroweiwili, nak were, nak kalike, nak kalik panuge, keleya logo yaweleigi ngai wazayawiliyegi wezayela logo yaweleige waing wilek piyengka waing keremiza nayeng weiweki.

35 Kapura nak nak kandawekkerik ngai wazaya puwiligu ngagora oroweiwili kebangkela logo werebek wizale uli, keya kalikebek ula logo ibeng, keya kalik panugebek kingyengko ula logo ibeng miza.

36 Pulaga yaweleigi mangobokko ngereke yombu kolokngago ngagora oroweiwili wezayela, kapura puwiligu kazing yaka werewili keleya mabilikmekke puwilirau mabilik keleya.

37 Kapura kalik panuge yaweleigi mangobokko pelik kumula, Nogo ne makngezegi marekpek puwiliyegi wezamelagi, purik puwiligu negi marekpekki ngagoragi kerewiyagi.

38 Pilik kumula logo pi wezamela kapura puwiligu yaweleigi mangobekki marekpekyegi pakelawekke puwili nakko nakyegi pelik mei yongomo miza, Pobok yaweleigi mangobekki marekpek kani. Kalike pigi mangobek ibeng puwekke pi yawe pelei weiyagibek. Tegi teni pi ula logo mango ibeng purik waing yawelei teni makngezegiweki mena, kela.

39 Logo puwiligu pi kebangkela logo pi panga waing yaweleige yomizora wezamela logo pi ula logo ibeng.

40 Togo yaweleigi mangobek yo puwekkerik yaweleigi ngai wazayawiligu pilik miza purikki yaweleigi mangobek puwiliyegi talik mizagi, yeiya.

41 Pilik kai legi yongkambanu ngago piyengki kerewiya puwiligu pelik meiya to mela, Yaweleigi mangobokko kanda yombanu korowali yaweleigi ngai wazaya puwili wizale yemane yela logo ibeng wazayagi logo pugu waing yawe pugulei ngereke yombanu nawiliyegi yana logo puwiligu waberek ngaigi. Logo puwili yengelei wilekyeng kukwekke puwiligu pi yaweleige waing wilek piyengka waing keremiza nayeng mani mizagi, meiya.

42 Pulaga Yisugu pelik yeiya, Ei, inugu Anotogi Kapiya Walektikke neyegi langai pelik sangkeli purikki kumulizo. Purikku pelik kai,

King yombu imak ngiziwiligu kiyebuk miza logo wezamela pura ngereke king panu imak mamak kebangkela yolu pura kani. Pilik yolu pura Anoto Yemizibek ngezebokko pilik wazamiya logo tonugu purikki pakela logo purik yombiyangai panu miza. *Ingi Sam 118:22,23*

43 Yisugu mawinda pelik yeiya, Ne king panu pura kelikpek. Nugu neyegi kiyebuk mizi logo wezanelagi legi Anotogo ini Yudawiliyaga yawe ngabelakke pelege ngai pugumekke ngai koyibene wazayagira weiya yo wiyagi logo yongkambanu Yuda onowiliyegi yanagi. Pilik miza logo waleleige puwili yawe mizageya puwekke yongkambanu kolokngagonowili ngago wameiktagi ngizi panu kumula logo Anotogi ngaimekki kiliya kangki logo Anotogo puwiliyegi ngaiweki.

44 Keya king yaka panu puragirik yombanu king puragi ngalege wala puwili narik narik ngela melagi. Keya tamizeige king purago yombanu nakki ngalege kawiye wala purik, king purago pi neneng ngela logo kozobek kelik keremizagi kani, yeiya.

45 Keya yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngaiwili keya yombu Palisi puwili Yisugu ngago saweliwei kai piyengki kerewiyawekke Yisugu puwiliyegi langai kozak kairikki puwiligu pakela.

46 Tegi puwiligu Yisu kebangkeliweki miza kapura yongkambanuwiligu kumulirik Yisu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kaibek miza legi puwili watabi yongkambanuwiligu mizagi piyengki kazi miza.

22

1 Togo Yisugu ngereke yongkambanuwiliyegi ngago saweliwei nararau pelik kozak
yeiya,
2 Yongkambanuwili Anotogi ngaimekki pelik kiliya, Wok nakke King Ngai nakki
marekpek yongok weiweki mizi legi ngeragi miza ni nara miza logo yongkambanu
kolokngagono ngeragi piyengka niweki ngago yeiya.
3 Logo watabi mabiyeng pangka pangka miza logo pugu yombu piyegi yawe miziwili
yongkambanu ulogo ngago yeiyawiliyegi lewaweki ngago yei wezayela logo watabi
mabiyeng weik pangka miza mena koli yeizo, yeiya. Puwili pilik miza kapura puwili
mabuwili nak nak lewagi ono kisa.
4 Tegi pugu piyegi yawe mizi nawili mawinda ngeragiraga nagiwiliyegi ngago pelikta
kiling kang wezayela, Ngeragi yemane nogo mizara weik ngayek miza mena koli. Neyegi
yawe mizi puwiligu liyeng pulumakau kerek nogomek keya liyeng koloko nogowili yaka
yela logo watabi mabiyeng wiregak miza logo niweki yuke legi yombu yongok weiyagirage
ngeragi miza niweki koli yeizo, yeiya.
5 Puwili pilik miza kapura yombanu lewaweki ngago yeiyawili ngago King Ngaibokko
kai puragi kerewiya ono, puwili yawe ngezewiligi kingyeng ulumiyagi piyengke yawe mizi
kang. Nak yawe puguleige wei kang, keya nak sutuwa ngezebekkimakke wei kang.
6 Keya nawiligu King Ngaibekyegi yawe miziwili kebangkela logo puwiliyegi kaile kaile
miza logo yela logo ibeng sa wazaya.
7 Pilik miza logo King Ngaibek sisikmokko yemane panu logo ami puguwili kang
wezayela logo puwiligu yombanu yaka yombanu yela puwili yeli keya yereng puwiligira
ulu waliyibene wezayela.
8 Pulaga pugu yombanu piyegi yawe mizi nawiliyegi pelik yeiya, Nogo ngeragi yemane
mizara weik niweki yuke kapura yombanu nogo were ngago yeiya puwili pangka lewagi
langai onowiligu,
9 legi kambeli logo kazing yemaneyengke yombanu kolokngagono inugu yolok ngeli
puwili mabuwili yombu yongok weiyagiragi ngeragi niweki iza orowei wiriyizo, yeiya.
10 Tegi piyegi yawe miziwili kazing yemaneyengke kambela logo yongkambanu kolokn-
gagonowili, wazonowili keya kaile puwiligu yolok ngela puwili mabuwili iza orowei lewa
logo yongok weiweki ngeragi yemane miza ni pumak mabumak yongkambanugu wilak.
11 Pilik miza logo King Ngaibek yongkambanu yaka lewa puwiliyegi pakeliweki yeke ige
kiliya la logo keriyiwei yongomo mizageya tawizeige pura nak kagorik ngeragi yemane
pilik nirage pugu wakiyiweki yana piyengka narik wakiya ono, yeik wizilege pakela.
12 Pugu pakela logo piyegi pelik meiya, Yombanubek, talik miza logo ni pelege ige kagorik
ngeragi yemane pilik nirage nogo wakiyiweki nanarik wakiya ono yeik wiriya, meiya.
Kapura yombanubokko piyegi nara meiya ono.
13 Togo mabuwekke King Ngaibokko piyegi yawe miziwiliyegi pelik yeiya, Yombubok
kebangkela logo inge keya mele puguyeng wigira logo yenge yerengke kusabanurikke
wezameli logo pulogo kusabanurikke pi yombanu pulogowili kiling ingkeya kelele ye-
mane panu kai keya kili pugura ngiliti mizagiyagi.
14 Kazing mabilikmekke yongkambanu Anoto ngezebokko ngago yeiwili kolokngagono
kapura puwiliyaga pugu nogowili yei miziwili mele sangkela, yeiya.

15 Pulaga yombu Palisiwili mei puwili Yisu wezamiya logo kazing Yisuyegi ikuyogorik
mizagimek kozak keli kambela.
16 Puwili kozak kela logo puwiligu yombu ngezewiliyegi kiriweiwiliyaga nawili keya
yombu Ngai Elodoyegi kiriweiwiliyaga nawili Yisuyegi wezayela. Togo puwili kunimowei
nakko nakyegi pelik meiya, Tonuwa Yisuyegi pelik meiyagine, Nugu kumularik talik? Teni
king takisyeng Romwiligi King Ngaibek Sisa meibokyegi managi purik pangka ma yeik
meiyagine. Tamizeige pugu, Ei, mani, kai purik mabura yongkambanuwili king takisyeng
managirikki kiyebuk mizi nangai legi puwiligu pi kingyengko ulagi. Tamizeige pugu, A'a',
mani nagani, kai purik mabura tonuwa pi Romwiligi ngaiwiliyegi miza orowei kangkine
logo puwiligu pi ngagozak kelemibene, kela.
Togo puwili Yisuyegi kanda piyegi pelik meiya, Kiriwagabek, nugu kaiyeng keya
miziyeng wameik ngizi panuyeng purik tonugu iwaka. Keya ni yongkambanuwili kazing
Anotogi ngizi panumekki waligeleyibek purik tonuwa iwaka. Keya ni nakyegirau kulili
mizi onobek, ma ni yewizek mizi onobek puriktau tonuwa iwaka.
17 Kapura nugu tonuwayegi poburikki kozak yei, Lo tonugurago talik kai, teni king
takisyeng Sisayegi managi kai ma managi ono kai, pelik nguk meiya.
18 Kapura Yisu puwiligu ikuyogorik mizi puragi iwaka logo pugu puwiliyegi pelik yeiya,
Inuwa kiligang neyau lewawili, inuwago neyegi ikuyogorik kelenira nangki?

19 King keke nalik neyegi orowei koli logo nogo pakeliweki, yeiya. Legi puwiligu piyegi
nalik orowei kanda logo
20 pugu pelik nguk yeiya, Wiregawere king pelikke pera takkara keya yeik takkara
wizine pakeli, yeiya.
21 Legi puwiligu pelik meiya to mela, Romwiligi King Ngaibek Sisagiyau, meiya, legi
Yisugu pelik yeiya, Mena watabi King Ngaibekkiyeng purik King Ngaibekyegi manizo,
keya watabi Anotogiyeng purik Anotoyegi manizo, yeiya.
22 Logo puwiligu ngago pugu wazono kaiya yo meliyengki kerewiyawekke puwili lebuk
miza logo puwili pi wezamiya logo kambela.

23 Keya pulaga wok mabokko yombanu Sadusiwili meiwiliyaga nawili Yisuyegi ikuyo-
gorik kelemi wiriya. Sadusiwili yombanu pelik kisiwili, Yombanu nak ibeng purik kung
pugubektau ibeng logo pi ngereke yangalektagi ono, kisiwili.
24 Puwiligu piyegi kanda Yisuyegi pelik nguk meiya, Kiriwagabek, Mosego lo tenigi lende
miza nara pelik, Tamizeige yombanu nak yongok weiya logo mandik wazami ono wiziya
yombubok ibeng purik yombubokki sakpek ngereke yongok komatemolo weiyagi logo
piyaugu yombu yaka ibembokki yango keya marekngang nawili wazayiweki.
25 Yereng tonuguraga tenigi tepekke yombu ingini melenazik keya nazikka neyauwili
yolu. Logo kalogolibek were yongok weiya logo mandik wazamiya ono wiziya pi ibeng.
Logo yongok pugumele pigi sakpokko weibene wezamiya.
26 Keya pulaga waleleige kalogolibekki kelengkebokko ngereke yongok komatemele
weiya kapura piyaurau mandik wazamiya ono koya pi ibeng. Keya pulaga pokki kelengke-
bokko komatemele ngereke weiya logo yombu melenazik keya nazikka neyau puwili
mabuwili pilik miza kapura mandik wazaya ono koya ibeng.
27 Logo kalik panuge yongok komatemelerau ibeng.
28 Mena, teni niyegi ngago peragi nguk neiweki, tamizeige wok kalik panubekke
yongkambanu ulogo ibeng puwili nugu kai pilik yangalekta wik yolugi mabura, yombu
puwili mabuwili yongokpumolo weiyawili legi tamizeige kalike ibengwili ngereke yan-
galekta puwekkerik yongok yaka pumolo takki yongokpumele mizagi, meiya.
29 Legi Yisugu puwiliyegi pelik yeiya to mela, Inuwa Anotogi Kapiya Walektik keya pigi
kozanda lusuwei kopong inuwago watabi pilik piyengki kumulirik kokowa.
30 Purik ibengwili yangalekta wikwekke puwili Anotogi angela paka ngalegewili ke-
likki logo yombuwili keya yongokwili yongkambu weiyagi ono, ma panu keya mangogo
kolomele yombu weiyagi nakyegi miza managi ono.
31 Ibengwili ngereke yangalekta wazayagirik nogo Anotogi Kapiya Walektikke yungke
inuwayegi pilik kairikki kozak yeiweki mizi. Mosego Anotogo piyegi meiyaragi lende
mizarik pelik,
32 Ne Anoto Abalamgibek keya ne Anoto Isakkibek keya ne Anoto Yakopgibek, meiyara
lende miza. Keya Anotogo pelik kaiyawekkerik, Abalam keya pigi marekpek Isak keya
Isakki marekpek Yakop ulogo ibengwiliyegi pi pilik kaiya kapura Anotogo puwili wik kai
yagenda. Ulogo puwiligi korikyeng ibeng kele kapura wilek kang puwiligiyeng wik yolu.
Logo inuwayegirik puwili ibeng kapura Anotoyegirik puwili wik yolu, legi pi Anoto wik
yoluwiligi ngaibek, yeiya.
33 Togo yongkambanu kolokngagonowili ngago Yisugu kaiya pura ululu miza melirikki
kerewiyawekke puwili pugu pangka waligeleyi puragi lelengkira.
34 Kapura yombu Palisiwili meiwili lelengkira ono. Logo Yisugu ngago purago Sadusi-
wiligi kiligangyeng waliya wazaya logo puragi yombu Palisiwiligu kerewiyawekke puwili
piyegi wiriya logo ngereke piyegi nguk meiya narago ikuyogorik kelemiweki.

35 Togo puwiliyaga Mosegi loyengki waligeleyiwiliyaga nakko ngago naragi nguk meiya.
36 Pugu Yisugi ngago lewayeng yang kelemiyagi nobiyeng pugu piyegi pelik nguk meiya,
Kiriwagabek, lo Anotogo teni yanayengka lo talikta ngalege panura, meiya.
37 Tegi Yisugu pelik meiya to mela, Lo ngalege panura pelikta, Ni Anoto nigi Yemizi
ngaibekyegi wilek kang nugubek mabokko ngizi panu kelimo, keya kangka nugubokko
piyegi wilibek kumuli mizimo.
38 Lo pilikta yemane panura keya ngalege panura.
39 Keya lo puragi kelengkera pelikta, Ni makngezego ni makngezeyegi keli mabilik
nakyegirau mabilik kelimo.
40 Lo piyau Mosegi lo piyeng mabiyeng keya yombu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak
kisawiligu waligeleyi piyeng mabiyeng lo piyaugu yenge kulengka tomanenda wizinda,
legi tamizeige nugu piyaugi kiriwei mizi purik mabura nugu lo mabiyengkirau kiriwei
miziweki kelagi, Yisugu puwiliyegi pilik yeiya.

41 Yombu Palisiwili meiwili menalege wawere ulara koyigeya Yisugu puwiliyegi pelik
nguk yeiya,
42 Inuwago kumularik talik, Kilisibek Mesiya Anotogo teni yaliya wazayiweki wezame-
lagibek takki mareknganwiliyaga nak, yeiya. Legi puwiligu Yisuyegi pelik meiya to mela,
Anotogi Mesiyabek koka King Ngai Tawitigi mareknganwiliyaga nak, meiya.
43 Legi Yisugu puwiliyegi pelik nguk yeiya, Mena, nangki wiyeke Tawitigu Kilisibekyegi
Yemizibek meiya, purik koka walaka Anotogi Kung Walekpokko Ngai Tawitigu kaibene
kelemiya logo Tawitigu Anotogi Kapiya Walektikke Kilisibekyegi langai lende mizarik
pelik kaiya,
44 Anoto Yemizibokko Kilisibek Yemizi nogobekyegi pelik meiya, Nogo niyegi kiyebuk mizi-
wili nigi kulengke nugu ngaiweki wazayirikka negi ngaigezuwaga pelaga mogosi
koli, kaiya. *Ingi Sam 110:1*
45 Tawitigu Kilisibekyegi Anoto Yemizibek meiya legi talik miza logo Kilisibek Tawitigi
mareknganwiliyaga nak? Pilik mabura Kilisibek mabok yombanubek keya Anoto wiz-
inda, yeiya.
46 Togo nakkorau ngago puragi Yisuyegi ngago kanga nara mana ono. Keya wokpokka
wizageya wiriyariktau nakkorau Yisuyegi mawinda ngago nara nguk meiyarau ono,
puwili weik kazi miza.

23

1 Pulaga Yisugu yongkambanu kolokngagonowili keya yombu pugu waligeleyi wawere
ula puwiliyegi pilik yeiya.
2 Mosegi loyengki waligeleyiwili keya yombu Palisiwili meiwili yeikta kilingwili logo
Mosegi loyengki iwakaweki keya ini yongkambanuwiliyegi waligeleyiweki kani.
3 Tegi ini puwiligu ngago ini mizizo kisi piyengki kiriwei mizizo, kapura kazing puwiligu
mizi piyengki kiriwei mizi nagani, purik puwili ngago kolokngagono kisi kapura ngeze
mabuwilirau kiriwei mizi onowili kani.
4 Purik puwiligu ini lo kolokngagono yani logo weik watabi kuneng talik miza logo
wagelagi miza piyeng kelik kapura puwili ngezewilirau iniyegi sawela logo Anotogo inugu
miziweki keli piyengkirau kozak yei ono.
5 Keya watabi puwiligu mizi piyeng mabiyeng yongkambanuwiligu pakela logo
yeik puwiligiyeng yongolok meibene miziyengko. Puwiligu Anotogi ngago nayeng
kapiyalekyengke lende miza logo sukumeng miza logo luwagoza puwiligiyengke ma mele
puwiligiyengke tariya wari miziwili. Keya puwiligu melewangka yokolongyeng yokolong
panu keremizi logo yongkambanuwiligu puwili yemanewili mizibene miziwili.
6 Keya puwili ngeragi yemane miza ni piyengke tung yeikyeng kilingwiligu mogosi
piyengke mogosiweki keliwili. Keya puwili i walek songonoyengke paka orozarikke
yongkambanuwiligi wirege yongkambanuwiligu pakelibene mogosiweki keliwili.
7 Keya puwili pundikke yongkambanu mamokki wirege puwiliyegi pelik yeiweki mizi-
wili, Wangane Ngaibek ma Wangane Kiriwagabek, miziwili.
8 Kapura inuwarau puwili kelik nagani. Yongkambanuwiligu inuwayegi, Kiriwagawili,
kisiweki keleyi nagani, purik inuwa mabuwili kapiya miziwili kelik keya ini waligeleyi
wamenak yolu, pok Kilisibek.
9 Keya Mango wamenak yolu keya pi inuwagi Mango paka ngalege yolubek legi inuwago
yombu ngabelakke pelege nakyegi, Peba, mei nagani.
10 Keya yongkambanuwiligu inuwayegi Yemizi ngaiwili, kisiweki keleyi nagani, purik
Yemizi ngai wamenak yolu kani, Pok Kilisibek, Mesiya Anotogo inuwa yaliya wazayibene
wezamelabek.
11 Kapura inuwayaga nak yeikta lewegebok inuwa nawiliyegi yenge kulengke yolu keya
yawe miza yowiyagibek.
12 Keya yombanu ngezebokko ngezebekki yeikta yongolok meibok Anotogo yeik pugura
songono sawiyagi keya yombanu yeik ngezebekkira songono sawiyibok Anotogo yeik
pugura ngalege wiyagi.

13 Yomono, ini Mosegi loyengki waligeleyiwili keya ini Palisiwili, waberek panu, purik
kalike Anotogo ini yombanu kiligang neyau lewawili ngangang yemane yanagi. Purik in-
ugu kazing yongkambanuwili Anotogi ngaimekki kiliya kangkimek waliyi. Ini makngeze
yeke ige kiliya kang ono keya inugu yongkambanu yeke ige kiliya liweki keli puwili yeke
ige kiliya li pani keleyi ono, legi ini ngangang yemane weiyagi.
14 Yomono, ini Mosegi loyengki waligeleyiwili keya ini Palisiwili waberek panu purik
kalike Anotogo ini yombanu kiligang neyau lewawili ngangang yemane yanagi. Purik

ini yongok komatewiligi iyengki kanda purik ini yongok komatewili purikki iwaka koyimowei ngaigu king i walekmakkiyeng meliweki yeiya logo kalike ngereke ini makngezegi liwik wawiyiwili. Keya waleleige purik inugu kaile ini makngezegiyeng momane meibene Anotoyegi waberek miziyeng yokolong panu mei. Kapura kalike Anotogo yongkambanuwili kaile puwiligiyengki wiyeke ngagozak keleyi puwekke puwili ngangang weiyagi, kapura ini Mosegi loyengki waligeleyiwili keya ini Palisiwili inugu kaile panu mizi piyengki wiyeke ngangang yemane panu weiyagi.

15 Yomono, ini Mosegi loyengki waligeleyiwili keya ini Palisiwili waberek panu, purik kalike Anotogo ini yombanu kiligang neyau lewawili ngangang yanagi. Purik ini kai wizambekke ngalengale kang keya ngabelak koweigeyengke kang logo yombanuwiliyaga nak iniyegi sawelagirikki yolok ngeliweki. Pi iniyegi sawela logo inugu pi kazing inugu miziyengki waligelemiya logo waleleige kazing kaile puguyengko kazing kaile inuguyeng ulagi logo pi ini kiling pongo yereng yezi kusagi onozik ngoriraga kang wezamelagi.

16 Ini yomono, purik ini ngai wireyeng kusawili logo yongkambanuwili kazing kailemekke iza orowei kangwili legi Anotogo ini ngangang yanagi. Purik ini pelik kisiwili, Ngago nara kai puwekkerik tamizeige yombanunak Anotogi i walek yemanemakki yeiktaga ngago pugura kozang kelemi purik mabura ngago pura ngeli purik pangka kapura yombanu nak watabi Anotogi i walek yemanemakka yeke ige koliyengka keremiza yolu piyengki yeiktaga ngago pura kozang kelemi purik mabura pugu ngago pura ngelagi ono, kisiwili.

17 Kapura ini wireyeng kusawili keya kangka yeikwili. Anotogi i yemane inugu piyegi ya kumuli mizimak walekmak, keya piliktikki wiyeke watabi imakke yeke ige koliyengka keremiza piyeng keya nalangai piyendau walekyeng kani legi ngago pura ngelagi onora.

18 Inugurau mabilik yongkambanuwiliyegi pelik waligeleyi, tamizeige yombanu nak i walek yemanemakke alataragi yeiktaga ngago pugura kozang kelemi purik mabura ngago pura ngeli purik pangka kapura yombanu nak opa alatarage ngalege wiyi piyengko ngago pugura kozang kelemi purik mabura pugu ngago pura ngelagi ono, kisiwili.

19 Kapura ini wireyeng kusawili keya kangka yeikwili. Anotogi i yemane walekmakke alatara walekta, keya piliktikki wiyeke opa alatarage ngalege wiyi piyendau walekyeng kani.

20 Logo yombanu nak alataragi yeiktaga ngago pugura kozang kelemi puwekke purik mabura pi weik alatara keya mabilik watabi opa alatarage ngalege wiya piyengkorau ngago pugura kozang kelemi yagenda.

21 Keya yombanu nak Anotogi i walek yemanemakki yeiktaga ngago nara kai puwekke purik mabura pi weik i walek yemanemak keya mabilik Anoto i pumakke yolubokkorau ngago pugura kozang kelemi yagenda.

22 Keya yombanu nak paka ngalegebekki yeiktage ngago nara kai puwekke purik mabura pi weik paka ngalegebekki yeikta keya paka ngalege tung mogosira keya Anoto tung purikke mogosibokki yeiktago ngago pugura kozang kelemi yagenda.

23 Yomono, ini Mosegi loyengki waligeleyiwili keya ini Palisiwili waberek panu, purik kalike Anotogo ini yombanu kiligang neyau lewawili ngangang yanagi. Purik ini panga yawega ngeragi inigi nayeng wawiyi puwekke purik inugu Anotogi lo naragi kiriwei miza logo inugu mabiyeng sanga miza logo limak meleyau keremizi logo narik Anotoyegi waberek panu mani miziwili. Purik pangka kapura ini Anotogi lo yemane panuyeng yomizora wezameli, purik pelik, kazing yongkambanuwiliyegi pangka mizi pumok, keya kazing yongkambanuwiliyegi yalek mizi pumok, keya kazing ngiziragi ngizi panu kiriwei mizi pumok mizi onowili kani, legi kalike Anotogo iniyegi ngangang yanagi.

24 Ini ngai wireyeng kusawili, ini Anotogi kazing pangkamek kokowa mizi legi talik miza logo inugu yongkambanuwiliyegi pumok waligeleyagi? Ini yombanu sibumek kairi pugubekka wara wezameli kapura watamek mamok kairibek kiling yeik nguk tiya melibok kelik purik ini lo songonoyengki inugu waberek kiriwei mizi mizi kapura lo yemaneyeng inugu yeik keremareke wezameli mizi.

25 Yomono, ini Mosegi loyengki waligeleyiwili keya ini Palisiwili waberek panu, purik kalike Anotogo ini yombanu kiligang neyau lewawili ngangang yanagi. Purik kazing kak keya pelengyeng kaigesagimek inugu waberek kiriwei mizi kapura ini yombanu kak keya pelengyengki ngalegemek keke kaigesi kapura yenge yungke sipengyeng kaigesi onobok kelikwili. Ini korik yeik yeke ngalege piyeng keke kaigesi kapura yenge wilek kang inuguyeng kazing ngowei mizi keya korikyengki keli mizi piyengko wilak panu kani.

26 Ni Palisi wireyau kusabek, ni yenge yungke sipengyengki pakelagi langai ono ma talik? Kapura kerewiye, kakpekke yenge yungkemek were kaigese pulaga kakpekki ngalegemektau kaigese.

27 Yomono, ini Mosegi loyengki waligeleyiwili keya ini Palisiwili waberek panu, purik
kalike Anotogo ini yombanu kiligang neyau lewawili ngangang yanagi. Purik ini yombu
longyeng kelikwili kani, puwiligu yombu longyengke yengelei kabu wazonoyeng wiya
logo palumu kapura yenge yungkerik yombanu ibengwiligi kozayeng keya watabi kagorik
puwiligi piyengka sok putiya wala piyeng kelikwili.
28 Kazing mabilikmekke yongkambanuwiligu iniyegi pakela logo pelik kumuli, puwili
pangkawili mizi, kapura yenge inigi yungkerik ini kazing kili neyau lewa pumok mizi keya
kazing kaile mizi piyengko wilak panu kani.

29 Yomono, ini Mosegi loyengki waligeleyiwili keya ini Palisiwili waberek panu, purik
kalike Anotogo ini yombanu kiligang neyau lewawili ngangang yanagi. Purik ini yombanu
Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kisawiligi longyeng yengelei simengyengkayeng
keremizi keya ulogo yombanu kazing pangkamek miza logo ibengwiligi longyengki yen-
gelei kabu wazonoyeng wiyi keya purukpuruk marekyeng ngeriyi miziwili.
30 Keya ini pelik kisiwili, Tamizeige teni koka tenigi yeligagangmekkawili koyima purage
teni pewili koyima kesak tonugurau yombanu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak
kisawili yela logo ibeng si kak ono, kisiwili.
31 Logo ini makngezego kisi purikku ini yombanu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak
kisawili yela puwiligi yango keya marekngangwili ini, kisi yagenda.
32 Mena kazing inigi yelibungangwiligu koka miza piyengki pangka inugu mizi.
33 Ini kemale yenge kuzingikyengke yungke tagogei yeziyengko ngora nelegi kazi kang-
wili kelik. Ei, ini kemale Kuluwekmekki marekwili. Kapura kaile inugu mizayengki
wiyeke kanga yanagiyengka ini kazi kangki langai ono, Anotogo ini yereng yezi kusagi
onozik ngoriraga wezayelagi.
34 Togo nogo kozak yei peragi kerewiyi, Nogo yombanu Anotoyaga ngagora weiya
logo kozak kisi nawili ini Yudawiliyegi wezayelagi, keya nogo yombanu Anotogi ngagora
iwaka nawili keya Anotogi ngagoragi waligeleyi nawilirau wezayelagi kapura ini Palisiwili
keya Mosegi loyengki waligeleyiwiligu puwiliyaga nawili yela logo ibengki, keya nawili
yengeleiyengke ngalege nili ula logo ibengki, keya nawili i walek songonoyengke wizale
yelagi keya nawili yeliweki yereng naraga naragi kiriwei kang keleyagi.
35 Koka solo panuwekka kang kayimeige yokopekke perik inigi yelibungangwiligu
Anotogo yombanu pangka wezayela puwili mabuwili yela. Solo panu ulabek yombu
pangkabek Abele meiyabek keya piyaga uli kayimeige Perekayagi marekpek Sakaraya
i walek yemanemakka alataragi keya walek panumakkirau tepekke ula kapura ini kele
weik mazenda kaile ngalege panu narik miziweki mereke logo purik ini weik ne neliweki
mizi, legi purikki wiyeke ini Palisiwili keya Mosegi loyengki waligeleyiwili ngangang
inugura keya inigi yelibungangwiligi purarau ini kemenak weiyagi.
36 Ei, piyeng mabiyengki ngangandik ini yongkambanu Yuda perage pewili wagelagi
kani, Yisugu puwiliyegi pilik yeiya.

37 Pulaga Yisu yereng Yirusalem puragi kumula logo yongkambanu pulogo yolu
puwiliyegi yalek miza logo ingi ngaungaumek kiling pelik kai, O ini Yirusalem yerendaga
yoluwili, inugu yombu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kisiwili keya inugu An-
otogo yombu iniyegi wezayeliwili kiyengko yeli mizi. Keya winakmokko luguwili yenge
sabengyauge kiliya wazayi pilik, kang kolokngagono nogo iniyegi waberek ngaiweki miza
kapura inugu neyegi kezanga nana.
38 Kerewiyi, Anotogo weik ini wezaya, i yombu naktau onomak kelik keya yombanu ini
kiling ngai kelagiwili lewa puwekke Anotogo iniyegi sawelagi ono.
39 Purik nogo iniyegi pera pelik yei, Inugu ngereke neyegi pakelagi ono wiziya ne wameik
yombu Anotogo iniyegi wezanelabok mizi puwekke inugu pelik kisagi, Pok Anotogo
teniyegi wezamelabek legi Anotogo pi kozanda maniweki, kisi puwekke inugu ngereke
neyegi pakelagi, yeiya.

24

1 Pulaga Yisu Anotogi i walek yemanemak wiya logo welagela tagoneige yombu pugu
waligeleyiwili piyegi kanda logo puwiligu pi Anotogi i walek yemanemak kailemekkimak-
tikki kozak meiya.
2 Legi Yisugu puwiliyegi pelik yeiya, Ei, nogo pakela, kapura nogo iniyegi pera pelik yei,
I yemane inugu pakeli pemak mamak wok nakke yombanu Yudawiliyegi ngai miziwiligu
yo wela melagi keya kingyeng sugusugu miza melagi, king neyau pulogo menalege nakki
ngalege nak wiziyagi ono, puwiligu yowela melagi, yeiya.

3 Kalike Yisu lewak yengelei Olip meilei lewi logo lewak Olip meibekke mogosa tawizeige
yombu pugu waligeleyiwili piyegi keke liwik kanda piyegi pelik meiya, Tonuwayegi
kozak yei, puwiligu Anotogi i walek yemanemak yowela melagi purik talikwekke pilik
mizagi? Keya kazing talikmokko ni weik yogirikki tonuwayegi waligeleyagi keya kazing
talikmokko ngabelakpek weik yeikkirikki tonuwayegi waligeleyagi, puwiligu piyegi pilik
nguk meiya.
4 Legi Yisugu puwiliyegi pelik yeiya to mela, Watabi lewagelagi piyengki nogo kozak yei
pei. Inuwa yombu inuwayegi ngaigu kisi puwiliyegi kiriwei miza nagani, waberek panu.
5 Purik yombanu kolokngagono yeik nogorage lewagi kani logo pelik kisi wiriyi nangai,
Ne Kilisibek, kisa logo yombanu kolokngagonowili puwiliyegi kiriwei kuni nangai.
6 Keya inuwa ngai mereke keli piyeng keya ngai yemane koweige keli lewa piyengki
kerewiyi purik kulili mizi nagani. Watabi pilik piyeng mabiyeng were lewagelagiyeng kani
kapura piyengko mizi purik ngabelakpek weik yeikkirikki mizi yagenda ono.
7 Purik were, yongkambanu ngabelak nakkewili kiling yongkambanu ngabelak nakkaw-
ili ngai kelagi, keya kapman ngabelak nakkebek kiling kapman ngabelak nakkabek
ngai kelagi, keya yongkambanu ngabelak nayengkewili kiling yongkambanu ngabelak
nayengkawili ngai kelagi, keya puwekkerik ngabelak nayengke ngaba ibeng yemane
mizagi, keya ngabelak kolokngagonoyengke kuburuk unatuba panuyeng ulagi.
8 Peyeng weik solo lewagela purik weik kuneng keya ngangang yemane panu pura weik
mereke lewa legi.

9 Pulaga inuwa yeik nogoraga yawe mizirikki wiyeke yongkambanu ngabelak
mabiyengke yoluwiligu inuwayegi kumbak mizagi logo puwiligu inuwa kebangkela
logo inuwa ngangang keleya logo inuwa ibengweki keleyagi kani.
10 Puraga purik yongkambanu kolokngagonowili neyegi ngizi panu kumuli puwiligira
wezamela logo kazing kaile mizi pumokki yo mizagi. Keya puwili nawiligu nawiliyegi
kumbak mizagi logo yombanu puwili ngangang keleyagiwiligi meleyengke iza yani
mizagi.
11 Keya yombanu kolokngagonowili tabunda logo nak nak ngaigu pelik kisagi, Teni
Anotoyaga ngagora weiya logo pugu iniyegi kozak yeiweki wezayela, kisagi logo yongkam-
banu kolokngagonowiligu puragi ngizi kumula logo puwiliyegi kiriwei mizagi.
12 Kazing korowali pilikyeng yemane ululu miza meli kanda ngabelak mabok
kaileyengko kolagi logo purikki wiyeke kazing yongkambanu neyegi ngizi panu
kumuliwiligu yongkambanu neyegi ngizi panu kumuli puwiliyegi kelagimek
yongkambanu kolokngagonowiliyegirik weik yeik sawiyagi.
13 Kapura yombanu kunengyeng keya ngangang wagelageya wizimowei neyegi ngizi
kumuli pura kozang kebangkeli kanda wila wiyi ngizige mologabok Anotogo wik wizago-
magiragi yaliya wazayagimelegabek.
14 Logo neyegi yawe miziwiligu ngabelak mabekke yongkambanu mabuwiliyegi ngago
wazono kazing Anotogo pigi ngaimekki ngaigimekkiragi kozak yei yongomo mizagi logo
ngabelak mabekke yongkambanu mamok peragi kerewiya puwekke mabura ngabelakpek
weik yeikki, yeiya.

15 Ini kapiya perik mei puwili ngago peragi solorikki kumulizo. Yisugu ngago nayen-
dau mawinda pelik kozak yeiya, Koka walaka yombu Taniyele mei Anotoyaga ngagora
weiya logo kozak kisawiliyaga nak Anotogi Kapiya Walektikke yungke Sadangki korowali
Anotogi i walek yemanemak kaile kaile kelemiya melagi nayengki lende miza.
16 Togo wok nakke inugu Sadangki korowali Anotogi i walek yemanemak kaile kaile
kelemiya melagi piyengko Anotogi i walek yemanemakke wiziyagi onorikke wizilege
pakeli puwekke purik mabura ngago peragi kumula logo pelik kisizo, Teni ngabelak
Yudaya mei pobok wiya logo kazi paka lewakyengke liwik siweki kangweki, kisizo.
17 Keya imakka welagelabok ngereke yeke ige yongorik watabi puguyeng oroweiweki
wawari yongo nagani, yeik kunimo mei.
18 Ma yombanu panga yawege yawe mizageya wiziyabok kik kalok pugugik weiweki yo
kowiti nagani, yeik kunimo mei.

19 Togo wok piyengke yongok mandik kogo puwili keya yongok mandik yebili yani
puwiliyegi ne yalek panu mizagi, purik puwili nguk namizi paka lewakyengke liwik siweki
kunagi langai onowili legi.
20 Keya inugu kumularik teni kabelakta kililiwekke ma wok Sabatpekke kazi kangki
onorikki kumuli nelegi ini Anotoyegi watabi kuneng keya ngangang peyeng teng kilili
kelirage ma wok Sabatpekke wiriyiweki kelemiya nelegi puragi waberek mizizo.

21 Purik wok piyengke kuneng korowali yemane panuyeng keya ngangang yemane
panuyeng lewagelagi logo koka walaka solowekke Anotogo watabi keremizawekka wiz-
ageya kayimeige mabek pewekke pilik nayendau lewagela ono keya kalike ngereke pilik
nayeng lewagelagi ono.
22 Keya Anotogo wok piyeng ngerewalek sa wazamiya ono kesak nak wik yolugi ono.
Kapura yongkambanu Anotoyegi sawela logo pugu iza puwiliyegi pugu kumula logo
puwiliyegi wiyeke Anotogo wok kunengyeng ngela logo ngerewalek sa wazamiyagi.
23 Togo tamizeige nak iniyegi pelik kai, Pakeli, Kilisibek, Mesiya teni yaliya wazayiwek-
ibek weik lewa, kai mabura piyegi ngizi panu kumuli nagani. Ma nakko iniyegi pelik kai,
pi panga pulogo yolubek, kai mabura piyegi ngizi kumuli nagani.
24 Purik yombanuwili tabunda logo nak nak ngaigu pelik kisagi, Ne Kilisibek, neyegi
kiriwei koli, kisagi. Keya nawilirau kanda ngaigu pelik kisagi, Anotogo teni wezayela logo
tonugu ngago piyaga weiyara iniyegi kozak yeiweki, kisagi. Keya ini puwili Anotoyaga
kayima nobiyeng mizibene keleyiweki puwiligu watabi Anotogo keke miziyeng mizi keya
wirangai nayeng mizi nangai. Logo tamizeige puwili pangka kesak puwiligu yongkam-
banu Anotogo piyegi saweliweki iza puwiligi neyegi ngizi panu kumuli pura wiyibene
keleyiweki mizi nangai.
25 Kerewiyi, nogo weik watabi piyeng ngoluk lewagela ono wizigeya kozak yei yagenda
logo ini ngai panu koyiweki.
26 Ma ngereke tamizeige yongkambanu nawiligu pelik kisi, Kilisibek paka kurung
yeikwekke yolu mena pakeli koli, kisi purik mabura pulogo pakeli kang nagani. Ma
tamizeige nawiligu pelik kisi, Kilisibek pelege liwik sa yolubek mena pakeli koli, kisi purik
mabura puragi ngizi kumuli nagani.
27 Purik lengka wililiktikku mizi puwekke purik paka ngilumbek mabok pangazuwaga
pezuwage ngela manirikki teni mabuwiligu pakeli mizi. Kazing mabilikmekke ne
yombanu paka ngalega kayimabek ngereke yogi logo puwekke mabuwiligu neyegi pake-
lagi kani.
28 Keya peyeng lewagelagirik wale watabi ibeng piyengki korik sokyeng wizilege winak
Yezigokwiligu kanda pura menalege niweki wawere ulageya pulogo. Keya kazing mabilik-
mekke yereng yongkambanu kazing kumbekki Anotoyegi leweng ibengwili koyagi pulogo
Anotogo ngangang yaniweki lewagi.

29 Togo wok kuneng korowali yemane panu piyeng keya ngangang yemane panu
piyeng lewagelagiyeng miza logo pulaga nguk namizi yokmek kusa sagi keya ngombek
ngele managi ono. Keya paka ngilumbekke watabi kozang piyeng urukang mizagi logo
pelewewili paka ngilumbekka tiya walagi.
30 Pulaga kazing ne yombanu paka ngalega kayimabek weik yogirikki waligeleyi
pumok paka ngilumbekke lewagela wiriyi penanging puwekke purik yongkambanu
ngabelakpekke neyegi kumuli ono wiza kambeli pemek mamok ingkisagi keya puwiligu
ne yombanu paka ngalega kayimabek ngereke kozainumbekke kozanda keya ngaiwak
unatubarik kiling tabunda lewarikki pakelagi.
31 Keya sangubek unatuba kaiya melageya keya nogo negi angelawiliyegi pelik yeiyagi,
Ngabelak mabiyengki kunizo. Iniyaga nawili ngabelak panga yokmek lewagelayengki ku-
nizo, keya nawili ngabelak panga yokmek kiliyayengki kunizo, keya nawili ngabelak paka
yongoleigeyengki kunizo, keya nawili ngabelak pongo moleigeyengki kunizo, yeiyagi.
Logo puwili kunagi logo yongkambanu Anotogo iza logo puguwili kaiya puwili wawere
ula logo neyegi iza orowei lewaweki.

32 Ini ngago saweliwei peragi iwaka sizo. Kusayeng kabeneng panu keya kilili keya
kebarek yemane uli puwekke ini iwaka yokpek seliweki mereke mamizi.
33 Kazing mabilikmekke inugu watabi nogo iniyegi kozak yeiya piyeng mabiyeng weik
mizirikki pakeli puwekke purik mabura negi yogirik weik mereke panu mamizagi purik
inugu iwakagi.
34 Wameik panu, yombanu ini Yudawiliyegi ngai mizi puwiligu ini mabuwili neneng
ngeliweki lewagi kapura ini kemenak neneng ngelagi ono. Iniyagawili ngoluk yolugi logo
nawiligu watabi nogo kozak yeiya peyeng mabiyeng ngizi lewagelagirikki keriyagi.
35 Ngilumbek keya ngabelakpek yeik sagi kapura ngago nogorarau yeik sagi ono, ngago
nogora wizagomagi.
36 Ne yogirik wok takka ma yokmek talikwekke miza purik nakko iwaka ono, keya
Anotogi angela paka ngalege yoluwili mabilik iwaka ono, ma ne, Anotogi Marekpektau
mabilik iwaka ono, Anoto, negi Mangobek ngezebokko keke iwaka.

37 Ne yombanu paka ngalega kayimabek ngereke yo puwekkerik yongkambanuwili
ngereke koka walaka kazing yongkambanu Nowagi tendaga koya puwiligu mizageya koya
mabilik mizi nangai.
38 Nowa wiziya puwekke yongkambanuwili Anotoyegi langai kumula ono keya Nowago
ngago watabi lewagelagi piyengki langai kai piyengki kerewiya ono logo watabi ngezewil-
igiyengki mizageya koya. Logo puwili ngeragi ni keya kai ni keya yongkambu wei keya
panu keya mangogo kolomele yombu weiyagi nakyegi miza mani kaiyageya koya
39 weik wok Nowa yeke sikmakke kiliya lagibekke logo kai ngai yemaneyaugu kanda
yongkambanu nawili mabuwili yela. Puwekke puwiligu pilik miza pilik ne yombanu
paka ngalega kayimabek lewa puwekkeriktau yongkambanuwiligu kazing mabilikmekke
mizagi.
40 Wok ne yo lewagibokko yombanu neyau panga yawege menalege yawe mizageya koy-
agi, logo neyegi ngizi kumulibok angelawiligu miza orowei kangki kapura nak mabulogo
yawe mizageyara wezamiyagi kani.
41 Yongok neyau yeke ige menalege yawe mizageya koyagi, logo neyegi ngizi kumulimolo
angelawiligu miza orowei kangki kapura namele mabulogo yawe mizageyara wezamiyagi
kani.
42 Togo wok takka ma yokmek talikwekke ne, Yemizi inugubek yo lewagi miza purikki
ini lusuwei legi waberek panu. Neyegi ngai yuke koyizo.
43 Kapura nogo ngago saweliwei kozak yei peragi solorikki iwaka panu, tamizeige
yombu i namakke mangobokko yombu ngoweiyagibek lewagi pura iwaka purik pi wirere
yolugi logo yombu ngoweiyagibek yeke ige watabiyeng ngoweibene kelemiyagi ono.
44 Pilik tegi inirau kazing pilikmekke wirere kangkere miza koyizo. Purik ne yombanu
paka ngalega kayimabek inugu lewagi ono miza purage ngereke lewagibek kani, legi ini
kangkere miza koyizo.

45 Ne kang logo inuwa yawe nogora pangka iwaka keya mizi wilibekwili mizagi ma talik?
Inuwa yombu yawe mizi pangka panu kazing pangkamek keya iwakamekke mizi logo ngai
yemanebokko nawiliyegi ngai wazamiyabek kelik miziweki. Ngai yemanebokko yombu
yawera pangka mizibekyegi pakeli puwekkerik pugu piyegi pelik meiyagi, Ne weik kang
keya nogo ni ngai wazani keya yombu negi yawe mizi nawiliyegirau ni ngai wazaniyagi
keya ni ngeragiyeng puwiliyegi yanagibek, pilik meiya logo ngai yemanebek kangki.
46 Kambela logo kalike yowekke tamizeige pugu yombu ngai wazamiyabok yawe pugu
kozak meiya pura mizageya wizilege pakela purik ngai wazamiyabok wilikwilikmokko
unatuba panu mizagi.
47 Purik ngai yemanebokko pelik meiyagi, Ni yawe wazono mizibek keya ngoluk yombu
negi yawe mizi nawiliyegi ngai keya weik watabi negi piyeng mabiyengkirau waberek
ngai wizeimo, meiyagi.
48 Kapura tamizeige yombu ngai wazamiyabok kaile logo pelik kumuli, Ngai yemane
nogobek ngoluk lewa ono, watabi nayengko waliya logo pi nguk namizi lewagelagi ono
mena, miza logo
49 pi weik yongkambanu yawe miziwili yeli keya keleyi keya yombanu kai nameli keya
miza meliwili kiling pirau ngeragi kolokngagono ni keya kai nameli keya miza mela purik
mabura
50 kalike ngai yemane pugubek wok nakke lewagi purik wok ngai wazamiyabek piyegi
yukegi ono, kapura wok pi lewagi ono, mizabokko ngai yemanebek weik lewagi.
51 Pi weik lewa logo pugu ngai wazamiyabekki kazing kaile mizimekki pakela logo
piyegi ngangang yemane kelemiya logo pi pongo lemengke yongkambanu kiligang neyau
lewawili kiling wezamelagi logo pulogo puwili ingkeya kelele yemane panu kisi keya kili
puwiligiyeng ngiliti mizagiyagi.

25

1 Ne yo puwekke kazing Anotogo ngai pugumekki ngaigi pura talik miza purikki nogo
iniyegi ngago saweliwei nara kozak yeiweki mizi. Inugu ne yogirikki yuke yolugira yongok
nawekke yawe mizi yombu nak yongok weiweki mizibekyegi yuke yolu puwili kelik.
Yombubok pigi yongok sawiyamelegi imakke lewa wizigeya yongok nawekke meleyau
imakke mangobekyegi yawe miziwili lam puwiligiyeng kiling yombu yongok weiyagibek
panga kazingke yoromaure miza logo panga ige miza oroweiweki kambela.
2 Yongok yawe miziwiliyaga melenazik kangkayeng kilingwili keya melenazik
kangkayendau onowili.
3 Kolomandik kangka yeik puwili lam puwiligiyeng wara kapura puwili kai nayendau
mela wara ono,

4 kapura kolomandik kangkayeng kiling puwili lam puwiligiyeng keya palastik kai
nayendau wilak pela wari miza.
5 Yombu yongok weiyagibok nguk namizi lewa ono logo kolomandikwili wirekne miza
logo iwek kola.
6 Puwili iwek kola koyigeya kusa libuge weik pelik kek kisi, Aik, yombu yongok weiyag-
ibek wei lewa mena pi yoromaure miziweki kunizo, kisi.
7 Pilik kisi legi kolomandik meleyau yawe miziwili yangalek meiya logo lam
puwiligiyeng ngaiwak wiyibene wikyeng ngalege kelemiweki kelemiya.
8 Pulaga kolomandik kangka yeik puwiligu kolomandik kangkayeng kiling puwiliyegi
pelik yeiya, Lam tonuwagiyeng kaiyengki yeik wizigeya kusa mena inuwago tonuwa kai
nayeng pela yani, yeiya.
9 Kapura kolomandik kangkayeng kiling puwiligu pelik kanga yeiya to mela, A'a', kai
peyeng lam tonuwagiyengki pangka logo kokowa nayendau ono mena panga sutuwa-
makka kai nayeng inuwa ngezegi wawari kambeli, yeiya.
10 Tegi kolomandik kangka yeik puwili panga sutuwamakke kanda kai nayeng wawari
kambela. Puwili yagonei keya yombu yongok weiyagibek tabunda logo kolomandik
melenazik kangkere mizara pulogo yuke koya puwili pi kiling yeke ige ngeragi yongok
weiweki nirage la logo imakki kandik weik waliya.
11 Togo waleleige kolomandik melenazik yaka kai nayeng wawari tobela puwili lewagela
logo puwiligu kandik waliyarikki pakela logo puwiligu pelik ngalizi kek meiya, Yemizibek.
Yemizibek, kandik tonuwayegi tiya yowiye, meiya.
12 Kapura yombu yongok weiyagibokko pelik yeiya to mela, Wameik panu, ne inuwayegi
lusuwei, yeiya.
13 Kazing mabilikmekke wok takka ma yokmek talikwekke ne yombanu paka ngalege
kayimabek ngereke yogi miza purik ini lusuwei legi ini kangkere mizizo logo neyegi ngai
yuke koyizo.

14 Nogo iniyegi ngago saweliwei perarau kazing Anotogo ngai pugumekki ngaigi puragi
kozak yeiweki mizi. Anotogo ngai pugumekki ngai yolu pura yombu nak yereng pugura
wizamiya logo kabelak koweige narage kangweki mizibok kelik. Pi kangkine were yombu
piyegi yawe miziwiliyegi ngago yeiya logo pugu puwili watabi puguyengki ngai wazaya.
15 Pugu puwiligu kazing miziyengki pakela logo pugu nak nakyegi kangka
puwiligiyengke pangka pangka kingyeng yana. Logo nakyegi king tausen Kina melenazik
mana, keya nakyegi king tausen Kina neyau mana, keya nakyegi king tausen Kina
wamenak mana. Keya pugu yanageya wizimowei pelik yeiya, Ne kang keya inuwa nak
nak king nogo yana piyengki pangka pangka yawe kingyeng ulumiyagi nara mizizo logo
pulaga ne yo puwekke nogo inuwa king talik talik piyengka yeke langak negi keremiza
miza purikki nogo pakelagi, yeiya logo pi weik kambela.
16 Pulaga yombanu yawe mizi yaka king tausen Kina melenazik manabok yawe nara
mizi kanda king yaka mana piyengko ngereke king tausen Kina melenazik mabilik
ulumiya.
17 Kazing mabilikmekke ngaibokko yombanu yawe mizi yaka king tausen Kina neyau
manabok yawe nara mizi kanda king yaka mana piyengko ngereke king tausen Kina neyau
mabilik ulumiya.
18 Kapura pugu yombanu yawe mizi yaka king tausen Kina wamenak manabok pi
kingyeng pangka ono mizarikki wiyeke kanda kawiktik yokora logo ngai pugubekki
kingyeng liwik mowiya.
19 Teng yokolong nara wizagoma logo pulaga yawe miziwiligi ngaibek ngereke yo. Pi
kanda yombu pugu king yanawiliyegi ngago yeiya logo ngago yawe puwiligiyengkiragi
kerewiyiweki.
20 Yombu yawe mizi king tausen Kina melenazik manabokko kanda pigi ngaibekyegi
pelik meiya, Yemizibek, king tausen Kina melenazik nugu koka neyegi nanayeng pelegi
mena ya. Keya pakele, nogo mabilik king tausen Kina melenazik ulumiya piyeng mena ya,
meiya.
21 Tegi ngai pugubokko pelik meiya, Wazono panu, ni yawe wazono mizibek keya
ni yombu yawe nugura pangka mizi wilibekpek. Ni watabi songono pilikyengki ngai
waberek panu miza legi nogo ni watabi yemane panuyengki ngai wazaniyagi mena ne
nigi ngaibek kiling wilikwilik mizi mangaiweki mena koli, meiya.
22 Pulaga yombu yawe mizi king tausen Kina neyau manabok kanda pigi ngaibekyegi
pelik meiya, Yemizibek, king tausen Kina neyau nugu koka neyegi nanayeng pelegi mena
ya. Keya pakele, nogo mabilik king tausen Kina neyau ulumiya piyeng pelegi mena ya,
meiya.

23 Tegi ngai pugubokko pelik meiya, Wazono panu, ni yawe wazono mizibek keya
ni yombu yawe nugura pangka mizi wilibekpek. Ni watabi songono pilikyengki ngai
waberek panu miza legi nogo ni watabi yemane panuyengki ngai wazaniyagi mena ne
nigi ngaibek kiling wilikwilik mizi mangaiweki mena koli, meiya.
24 Pulaga yombu yawe mizi king tausen Kina wamenak manabok kanda pigi ngaibekyegi
pelik meiya, Yemizibek, ni yombanu yalek mizi onobek keya ni yawe mabiyeng pangka
panu miziweki kai wilibekpek purikki nogo iwaka wiziga ne kulili miza.
25 Tegi nogo yawe nara miza logo king nuguyeng yeik nelegi ne kulili miza logo ne kanda
king nuguyeng kawiktikke yokora logo liwik wiya wazamiya. Mena watabi nuguyeng
pelegi mena ya, meiya.
26 Tegi ngai pugubokko pelik meiya to mela, Ni yawe korowali mizibek keya yawe
namizibek. Ngago ngaigu nuguyengko mizagewiyege nogo niyegi yalek mizagi langai ono.
Keya nugu kairik ne yombanu yawe mabiyeng pangka panu miziweki kai wilibekpek kai
27 logo ni piliktikki iwaka mabura ni nangki king nogoyeng panga pendikke nowiyi ono,
kesak waleleige ne yowekke king piyeng kiling kokowa nayendau wei kak kani, meiya.
28 Ngaibokko piyegi pilik meiya logo yawe mizi nawili pulogo luweza koyilegewiliyegi
pelik yeiya, Yombu neyegi yawe mizi pobok korowali mizarikki wiyeke mena, inugu king
tausen Kina nogo mana piyeng piyaga mongoni logo yombu yawe mizi king tausen Kina
meleyau kilimbok mani.
29 Purik yombanu nak yawe nogo miziweki manira pangka panu mizibok nogo pi ngoluk
yaweyeng mawinda managi logo pugu yawe yemaneyeng weiyagi kani kapura tamizeige
yawe mizi nak yawe nogo miziweki manira yawe namizi purik nogo yawe songonorarau
piyaga mongonagi.
30 Togo yawe mizi yeik ulak pobok yenge yerengke kusabanurikke welagela weza-
mela logo pulogo kusabanurikkewili kiling ingkeya kelele yemane panu kisi keya kili
puwiligiyeng ngiliti mizagiyagi, yeiya.

31 Kazing pilikmekke ne yombanu paka ngalega kayimabek ngaiwak nogorik kiling keya
Anotogi angela walekwili mabuwili kiling King Ngaibek miziweki ngereke yo puwekke
nogo yongkambanu mabuwili sanga mizagi.
32 Nogo negi tung mogosiraga ngaiwaktik kiling mogosagi logo negi ingewerege
yongkambanu ngabelak mabiyengkewili mabuwili wawere ulagi. Pulaga liyeng memeng-
wiliyegi ngaibokko memeng puguwili liyeng Got mei pigi onowiliyaga sanga mizi pilik
nogo ini yongkambanu mabuwili mabilik sanga mizagi.
33 Nogo yongkambanu pangka nogowili mele ngaige nogozikke wazayagi keya
yongkambanu kaile negi ono puwili mele koranengke nogozikke wazayi mizagi.
34 Pulaga ne King Ngaibokko yongkambanu pangka mele ngaige nogozikke puwiliyegi
pelik yeiyagi, Negi Mangobokko iniyegi wazono miza mena koli. Tung Anotogo koka
solo ngabelakpek keya ngilumbek keremiza purik yereng yombiyangairaga ini ngai
pugumekkiwiligi kangkere miza yowiyayeng weiweki mena ne kiling koli.
35 Purik peliktikki wiyeke ne yagasirikki inugu pakela logo inugu ne ngeragi nana, keya
ne kai wik nagi kelirikki inugu pakela logo inugu ne kai wik niweki nana, keya inugu ne
yombanu nalagabekyegi pakelawekke inugu koli, teni kiling yoluweki neiya.
36 Keya ne kagorikyengki yeikwekke inugu kagorik wakiyagiyeng nana, keya ne ke-
megeme mizawekke inugu neyegi waberek keleniya, keya ne wigirimakke wigira wizi-
yawekke inugu neyegi saweli kayima, yeiyagi.
37 Kapura yongkambanu pangka puwiligu neyegi pelik nguk neiyagi, Yemizibek, talik-
wekke tonugu ni yagasi mizarikki keriya logo ni ngeragi nana, ma ni kai wik nagi kelirikki
keriya logo ni kai wik nana?
38 Ma talikwekke tonugu ni yombu nalagabek purik keriya logo tonugu teni kiling koli
keleniya, ma ni kagorikyengki yeik wiziya tonugu ni kagorik wakiyagiyeng nana?
39 Ma talikwekke tonugu ni kemegeme wiziya pakela, ma ni wigirimakke wigira wiziya
keriya logo niyegi saweli wiriya, meiyagi.
40 Pilik kisi legi ne, puwiligi King Ngaibokko puwiliyegi pelik yeiya to melagi, Nogo
iniyegi wameik kozak yei, Inugu yombanu negi sak pewili mabuwiliyaga yeikta songono
panu nakyegi koka watabi songono nayeng miza puwekke purik inugu neyegi miza pilik
miza wizinda, yeiyagi.
41 Pulaga nogo yongkambanu kailewili mele koranengke nogozikke puwiliyegi pelik
yeiyagi, Ini ngangang weiyagiwiligu neyaga panga yezi kusagi ono, Pebago Sadang kiling
angela puguwiligi kangkere miza yowiya puzikke kazi kuni.
42 Purik peliktikki wiyeke koka ne yagasirikki inugu pakela kapura inugu ne ngeragi
nana ono, keya ne kai wik nagi kelirikki inugu pakela kapura inugu ne kai wik nana ono.

43 Keya ne nalagabekyegi pakelawekke inugu teni kiling yoluweki koli neiya ono. Keya
ne kagorikyengki yeikwekke inugu kagorik wakiyagiyeng nana ono, keya ne kemegeme
wiziyawekke inugu neyegi sawela ono, keya ne wigirimakke wigira wiziyawekke inugu
neyegi pakeli wiriya ono, yeiyagi.
44 Kapura yongkambanu kailewiligu neyegi pelik nguk neiyagi, Yemizibek, talikwekke
tonugu ni yagasi mizarikki keriya kapura niyegi sawela ono, ma talikwekke tonugu ni kai
wik nagi kelirikki keriya, ma ni nalagabekyegi pakela, ma ni kagorikyengki yeikpekyegi
pakela, ma ni kemegeme wiziyabek, ma ni wigirimakke wigira wiziya kapura tonugu
niyegi sawela ono, pilik nguk neiyagi.
45 Pilik kisi legi nogo puwiliyegi pelik yeiya to melagi, Nogo iniyegi wameik kozak yei,
Koka inugu yombanu pewili mabuwiliyaga yeikta songono panu nakyegi sawela ono purik
inugu neyegirau sawela ono wizinda, yeiyagi.
46 Togo yongkambanu kaile pewili yereng ngangang korowali wizagomagiragi kunagi-
wili kapura yongkambanu pangka puwili yereng wik wizagomagiragi kunagiwili, Yisugu
puwiliyegi pilik yeiya.

26

1 Togo Yisu ngago piyeng mabiyeng waligeleya logo pulaga pugu yombu pi ngezebokko
waligeleyi puwiliyegi pelik yeiya,
2 Wok neyau miza logo teni Yudawiligu wok Pasobabek meibek ngeragi yemane miza
nageya koyimowei walaka Anotogo tenigi yelibungang kokawiligi iyengki kangyengke
iwirik pukmela wizilege keriya logo puwiligi koloyakamandik kalogoliwili ibengkirikka
yaliya wazaya puragi kumulibek pakelagi purik teni iwaka. Keya puwekkerik nakko ne
yombanu paka ngalega kayimabek yombanu yengeleileige nili ulagiwiliyegi niza yanagi,
yeiya.
3 Yisugu pilik kozak yeiyageyarik Yudawiligi yemanewili keya yombu Anotoyegi kolak
miziwiligi ngaiwili keya Mosegi loyengki waligeleyiwili mabuwili yombu Anotoyegi kolak
miziwiligi ngai yemane panubek Kayapasi meibekki imakke wawere ula.
4 Puwili ngago kazing ikuyogorik Yisu kebangkela logo ulagimekkira kozak kela.
5 Puwili pelik kela, Teni Yisu ngeragi yemane miza nagi puraga kebangkelagi ono, purik
yongkambanuwili sisik miza logo teniyegi ngai mizane, kela.

6 Yisu paka Petani yerengke yombu Saimon meibek kiling wiziya. Saimon ulogo
kemegeme korikwek sok mizi Leposimek meimok mizabek kapura weik wazono.
7 Yisu pulogo tawizeige yongok namele weli kelebak wazono kukngizi keli, king yemane
wezamela nak kiling piyegi wiriya. Kanda Yisu ngeragi nageya tawizeige yongokmologo
welibek yeke kebi Yisugirage kubula mela.
8 Yombu Yisu ngezebokko waligeleyiwiligu yongok yakamologo pilik miza purikki
pakelawekke puwili sisik miza logo nakko nakyegi pelik nguk meiya, Weli kukngizi kelibek
yeik ulak kubula melira nangki?
9 Purik tamizeige tonugu welibok yombu nakko kingyengki ngane weiya kesak king
yemane weiya logo yongkambanu watabiyengki yeik puwili yani kak, kisa.
10 Yisugu puwiligu kozak keli puragi iwaka wizigeya puwiliyegi pelik yeiya, Inuwa
yongok pemeleyegi kuneng manira nangki? Pi neyegi yombiyangai mizi keya wazono mizi
miza wizinda.
11 Purik ini koyimowei purik wok mabiyeng yombanu watabiyengki yeik puwili yan-
ageya koyimagi langai kapura ne wok mabiyeng ini kiling pelege wizagomagi ono kopong
inuwago wok mabiyeng neyegi keli inuwagira walimizageya koyimagi langai ono.
12 Logo yongok pemologo weli kukngizi kelibek negi ngalege kubula purikku korik
nogowek kawiktikke waliyiweki kangkere keleni yagenda.
13 Kerewiyi, ngabelakpek mabokko puwiligu Anotogi wazono neyegi langai pura kozak
kisagi logo puwekke purik puwiligu yongok yakamologo wazono miza puragirau kozak
kisagi logo yongkambanu puragi kerewiya puwiligu piyegi kumulibene, yeiya.

14 Pulaga yombu meleyau keya pongo ingenazikka neyau Yisugu waligeleyiwiliyaga nak,
Yuras Isaliyoto meibok, yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngaiwiliyegi kambela.
15 Pi kanda pugu puwiliyegi pelik nguk yeiya, Tamizeige nogo Yisu mele inuguyengke
miza yaniwekkerik inuwago king talik talik ne nanagi? Pilik kai legi puwiligu king siliba
ngele neyauganarik mana.

16 Togo puwekkarik Yuras weik kazing liwik Yisu yombu ulagi puwiliyegi miza yanagi
namekki weik welageya wiziya.

17 Pilik mizageyara wok Yudawiligu perek ngeragi Yis meiriktau onoyeng keremiza
logo nagibek weik lewagela. Wokpokko yombu Yisu ngezebokko waligeleyi puwili piyegi
kanda logo pelik meiya, Teni talege kangki keya i takkimakke ngeragi nugu Pasobaragi
kumuliweki nagiyeng ngayek mizagi keli, meiya.
18 Tegi pugu pelik yeiya to mela, Paka Yirusalem yerendage kiliya kuni logo yombanu
nogo iwakabokyegi kanda logo piyegi pelik meizo, Kiriwagabokko kaira, Teng ne ibengkira
weik mereke lewa, legi ne kiling yombu nogo waligeleyiwili ngeragi yemane miza ni
Pasobara mei pura i nugumakke niweki mizi meizo, yeiya.

19 Togo yombu pugu waligeleyiwili kambela logo Yisugu yaka kaiya pilik miza logo weik
i pumakke ngeragi Pasobaragi kumuliweki nagiyeng ngayek miza wiya.
20 Pilik miza logo yokmek kiliya pura Yisu kiling yombu meleyau keya pongo inge-
nazikka neyau pi ngezebokko waligeleyiwili weik i pumakke kanda logo lalektaga niweki
mogosa.

21 Togo puwili ngeragi nageya koyimowei Yisugu puwiliyegi pelik yeiya, Wameik,
inuwayaga nakko ne panga yombanu nelagiwiliyegi niza yanagi, yeiya.
22 Pilik kai legi yombu pugu waligeleyi puwili ngago puragi kerewiya logo ya kuneng
panu miza logo weik nak nak piyegi nguk mei kuna, Yemizibek, nogo ma talik, mei kuna.
23 Tegi pugu puwiliyegi pelik yeiya to mela, Yombu ne kiling mele pereksik kebangkelizik
peleng ngeragi kolokpek kilingwekke yenge yungke pukmelibok ne yombanu nelagi-
wiliyegi niza yanagibek.
24 Ei, wameik panu, ne yombanu paka ngalega kayimabek ibengki Kapiya Anotogi
Walektikku kaiyalik, kapura yombu ne yombanu nelagiwiliyegi niza yanagibekyegi yalek
unatuba keli, purik Anotogo pi ngangang yemane panu managi. Yombanubokki panumol-
ogo pi wazamiya ono kesak piyegi yombiyangai panu, yeiya.
25 Logo Yuras yombu Yisu yombanu ulagiwiliyegi miza yanagibokko Yisuyegi pelik nguk
meiya, Kiriwagabek, wameik panu nogo ma talik? Pilik kai legi Yisugu pelik meiya to mela,
Ni makngezego pilik kai, meiya.

26 Togo puwili ngeragiyeng nageya koyigeya Yisugu pereksik weiya logo Anotoyegi
wazono meiya logo sikila logo yombu pugu waligeleyi puwili yanageya wizimowei pelik
yeiya, Ya, weiya logo ni. Pobuzikku walimizi purik korik nogowekki walimizi yagenda
mena ni, yeiya.

27 Togo pulaga kalike pugu kai waing kakpek weiya logo Anotoyegi wazono meiya logo
yombu pugu waligeleyiwili yanageya wizimowei pelik yeiya, Ya, weiya logo ini mabuwili
ni,
28 purik kai waing kak pobokko walimizi purik iwi nogobekki walimizi yagenda. Pokko
walimizi purik Anotogo yongkambanu kolokngagonowiligi kaileyeng tumula logo keme-
nak ibengkiraga yaliya wazayagi puragi langai ngago wik silok tiya pura ngelagi ono,
kapura negi iwi kubula walagibokko kozang kelemiyagi.
29 Kerewiyi, nogo mawinda waimbek nagi ono wiziya kazing wikmekke yereng wazono
negi Mangobokko pigi ngaimekki ngai purage ne inuwa kiling ngereke nagine, yeiya.

30 Togo pulaga puwili Anotoyegi Ingi Sam narik ingi meiya logo pulaga puwili imakka
welagelarik lewak Olip meibekke kambela.
31 Keya puwili lewak Olip meibekke kunimowei Yisugu puwiliyegi pelik yeiya, Anotogi
Kapiya Walektikke yungke pelik kai,

Anoto ngezebokko liyeng memengwiliyegi ngaibek ulagi logo liyeng memeng kabe namek
mamok kazi luwa ula melagi, kai. *Sakaraya 13:7*

Togo mabek kusarikke ngago pura ngizi mizagi, purik neyegi lewagelagi puragi wiyeke
inuwa mabuwiligu neyegi ngizi kumuli pura kawiye walagi logo inuwa kazi kunagi.
32 Kapura ne ngereke wik yangalek meiya logo pulaga purik ne were ngabelak Kalili
meibekke kangki logo inuwa kalika lewagi, yeiya.
33 Kapura Pitago Yisuyegi pelik kozang meiya, Niyegi lewagelagi puragi wiyeke puwili
mabuwili kele ni wezani kunagi kapura nogo niyegi ngizi panu kumula pura kawiye
walagi ono logo nerau ni wezani kunagi ono, meiya.

34 Pilik kai legi Yisugu Pitayegi pelik meiya, Kerewiye, nogo wameik panura kozak nei,
mabek kusage winak talekmek kaiyagine ni were kang neyauganara yeik nogora liwik
wiyagi logo ni neyegi lusuwei panu kaiyagi kani, meiya.
35 Kapura Pitago pelik meiya to mela, A'a'. Puwiligu ne nelagi puriktau ngoluk ne niyegi
lusuwei kaiyagi ono, meiya. Keya Yisugu waligeleyi nawiligurau mabilik kisa.

36 Togo pulaga Yisu kiling pugu waligeleyiwili Lewak Olippekke yawe Kesemani meileige
wiriya logo Yisugu puwiliyegi pelik yeiya, Pelege mogosa koyi ne pangazuwa nangezi
Anotoyegi waberek mizigeya, yeiya.
37 Togo yombu pi ngezebokko waligeleyiwiliyaga neyauganak Pita keya Sebetigi
marekyau Jems keya Yowan iza orowei kuna. Logo weik ya pugura kuneng keya wilek
kang pugubek kuneng yemane panu keli.
38 Tegi pugu purayegi pelik yeiya, Wilek kang nogobek kuneng panu logo ne ibengki
langai pilikmekki keli mena, inuwa mabelege koyimowei neyegi wirere ngai yuke koyi,
yeiya.
39 Pilik yeiya logo pi panga keke nangezi kuna logo pulogo ngezebek panga ngabelakke
ulu wala logo Anotoyegi pelik waberek miza, O Peba nogobek, tamizeige pangka purik
nugu neyegi ngangang wiriyagi pura keya ibengki pura yeik sa wazamiye kapura keli
nogoraga mizi nagani, pilik segeya keli ni makngezegiragi kiriwei mizimo, meiya.
40 Pilik waberek miza logo Yisu yangalek meiya logo pi yombu pugu waligeleyi neyau-
ganakwiliyegi to kuna logo morok iwek koyilege pakela. Tegi pugu Pitayegi pelik meiya,
Pita ni iwek kola yolura nangki? Ni tek nangezi wirere wiziya logo neyegi ngai yuke
wiziwekirik pangka ono ma?
41 Wirere ngai koyimowei waberek mizizo. Inuwayegi yang keleyiweki lewagi piyengko
inuwa kawiye walibene keleya nelegi waberek mizizo. Wameik panu, wilek kang in-
uwagiyengko mizagi keli kapura korik inuwagiyeng kozang panu ono, kuzige, yeiya.
42 Togo pi ngereke panga keke kuna logo Anotoyegi waberek miza logo pelik meiya, O
Peba nogobek, tamizeige nugu neyegi ngangang wiriyagi pura keya ibengki pura yeik sa
wazamiyagi ono mabura nogo wagelagi, kapura nugu keliragi kiriwei mizimo, meiya.
43 Pilik miza logo pi panga ngezebekko waligeleyiwiliyegi to kuna kapura puwili iwek
koyilege purik puwili wireyeng kuneng panu kopong iwek kola.
44 Togo pi kang neyauganara panga keke kuna logo Anotoyegi yaka nguk meiya mabilik
waberek miza.
45 Pilik miza logo yowekke puwili iwek kola koyilege legi pugu puwiliyegi pelik yeiya,
Inuwa ngoluk iwek kola keya ngoluk mabilik kumana yolu. Kerewiyi, teng nogora pugu ne
yombanu paka ngalega kayimabek yombanu kailewiligi meleyengke niza yanagira weik
lewa.
46 Pakeli, yombanu ne nelagiwiliyegi niza yanagibek pelege weik lewa. Luwezi, tonuwa
piyegi kambi, yeiya.

47 Yisu ngoluk ngago kaiyageya wizigeya Yuras, yombu meleyau keya pongo inge-
nazikka neyau Yisu ngezebokko waligeleyiwiliyagabok wiriya. Pi kiling yombanu kolokn-
gagono lang keya kilikkilikyeng orowei lewa logo puwili Yudawiligi yemanewili keya
yombu Anotoyegi wata kolak kelibene waliya maniwiligi ngaiwiligu wezayelawili.
48 Yombu Yisu miza yanagibokko yombanu lang keya kilikkilikyeng warawiliyegi yaka
pelik yeiya, Yombanu nogo negi kewengke wezalikpek songok kulibok, Yisu kani logo
inugu pi kebangkelizo, yeiya.
49 Togo Yuras lewagelawekke, pi Yisuyegi nguk namizi wiriya logo pelik meiya, Kiri-
wagabek, kusa, meiya logo pugu Yisu songok kula.
50 Tegi Yisugu piyegi pelik meiya, Negi kewengkebek, yawe nugu miziweki mizi pura
ngezangai mize, meiya.
Togo pulaga puwili Yisu kozang kebangkela.
51 Mabuwekke nguk namizi Yisu kiling puwiliyaga nakko lang yokolong puguwek
pugusa logo yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngai yemanebekyegi yawe mizibek ula logo
pigi kerelik namek peto moleige wezamela.
52 Pilik miza logo Yisugu yombu pilik mizabokyegi pelik meiya, Lang nuguwek meli
pulumengke langwek mela to mele, logo ngai mizi nagani purik yombanu lawekko ngai
mizi puwili wangki lawekko yela logo ibengkiwili.
53 Kapura nogo kumularik ni ngoluk iwaka ono purik nogo negi Mangobekyegi nguk mei
kesak pugu nguk namizi pigi angela tausen kolokngagonowili wezayela logo neyegi saweli
kak.
54 Kapura tamizeige puwiligu neyegi saweli kesak talik miza logo Anotogi ngago Kapiya
Walek pugurikke neyegi langai pura ngizi lewagelagi? Tegi kazing pilikmekke pilik mizi
pani, meiya.
55 Togo pulaga Yisugu yombanu pi miza orowei wiriyawiliyegi pelik yeiya, Ini mabektik
ne yombanu ngowei wezalik pekyegi lang keya kilikkilikyeng kiling ne niza wari yaw-
erenda. Wok mabiyeng ne Anotogi i walek yemanemakke mogosa wizimowei yongkam-
banuwiliyegi waligeleya kapura inugu ne kebangkeliweki miza ono.

56 Kapura peyeng mabiyeng mizi yagenda logo ngago yombanu Anotoyaga ngagora
weiya logo kozak kisawiligu Anotogi Kapiya Walektikke yenge yungke lende mizara weik
ngizi panu lewageliweki kani, yeiya. Pulaga Yisugu waligeleyiwili mabuwili pi wezamiya
logo kaziwei kambela.

57 Togo yombanu kolokngagono yaka Yisu kebangkela puwiligu pi miza orowei yombu
Anotoyegi kolak miziwiligi ngai yemane panubek yeikta Kayapasi meibekki imakki kuna.
Pulogo Yudawiligi yemanewili keya Mosegi loyengki waligeleyiwili menalege koyilege.
58 Kapura Pita ngereke yorik Yisuyegi kalika koweige kiriwei kuna. Pi yaka ngai yemane
panubokki imakke yerengke yabela logo pulogo pi wagelawili kiling mogosa wiziya, talik
mizi miza legi pakeliweki.
59 Weik yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngai puwili keya Yudawiligi yombu ngagozak
ngezewiligiyeng kerewiyiwili mabuwili watabi Yisugu mizayengki yombanu nawiligu
ngaigu kozak kisibene ngago yeiya. Puwili ngago Yisugu kaile miza naragi kerewiyagi keli
logo Yisu ula logo ibengwekiragi yolok ngeliweki.
60 Keya yombu kolokngagonowili Yisuyegi langai ngaiguyeng kozak kisa kele kapura
puwiligu nayeng kerewiya ono. Kalik panuge yombu neyau luweza
61 logo Yisuyegi langai ngago ngaigu pera pelik kisa, Te ulogo kerewiyawekkerik pugu
pelik kai, Nogo Anotogi i walek yemanemak topela logo wok neyauganakke nogo ngereke
ngiziwekirik pangka, kaiyabek, kisa.
62 Togo yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngai yemane panubek luweza logo pugu
Yisuyegi pelik nguk meiya, Ni nararau kozak kaiya yo meli onora nangki? Kolokngagonow-
iligu niyegi ngagoyeng yowa logo ni kerewiya. Puwiligu wameik kisi ma yeik? Nugu weik
kai logo teni kerewiyiweki, meiya.
63 Kapura Yisu ngago nararau kaiya ono.
Ngereke yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngai yemane panubokko piyegi pelik meiya,
Teni Anotogi wirege wiziga nogo niyegi Anoto wik yolubekki yeiktage pelik nguk nei,
Nugu teniyegi, ni Kilisibek Mesiya Anotogo yawe pigi teni yaliya wazayagi pura miziweki
sawiyabek ma talik? Ni Anotogi Marekpek ma yeik, purik kozak kai.
64 Pilik kai legi Yisugu pelik meiya to mela, Ni makngezego nebok kai yagenda. Kapura
ini kerewiyi, mabek teng peraga kang purik ne yombanu paka ngalega kayimabek ngereke
paka ngalegi yongorik Anoto watabi mabiyengki kozandagi mangobekki ngaigezuwage
mogosa yolugi logo pi kiling ngaiweki. Keya kalike inugu ne ngereke paka ngalege
kozainumbekka tabunda lewarikki pakelagi, yeiya.
65 Pulaga yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngai yemane panubek pura kerewiyawekke
pi sisik panu miza logo Yisugu yaka kai puragi kiyebuk legi walimiziweki melewangka
ngezebekkirik koliya. Logo pugu yombu ngagozak piyengki kerewiyawiliyegi pelik yeiya,
Pugu pi Anoto kiling pangka pangka kai yagenda. Teni makngezego weik kili ngezebekki
panurago kairikki kerewiya legi teni ngereke ngago nararau kerewiyagi ono. Legi teni
mawinda yombu piyegi ngagozak kelemiyagiwiliyegirau ngago yeiyagi ono, a'a'. Pugu pi
Anoto kiling pangka pangka kairikki inuwa weik kerewiya mena
66 inugu piyegi kumulagirik talik, yeiya. Pilik yeiya logo puwili mabuwiligu pelik kisa, Pi
Anoto kiling pangka pangka kai legi pi weik ula logo ibengkibek, kisa.
67 Togo pulaga yombu ngagozak piyengki kerewiya puwiliyaga nawiligu wiregawere
pugurage sibilak ngiza mana keya nawiligu wiregawere pugurage melegozok ula.
68 Keya nawiligu pi ulageya koyimowei pelik meiya, Ni Kilisi, nugu ni Anotoyaga
ngagoyeng weiya logo kozak kaibek kai mena takko ni melegozok nela miza purik kozak
kai logo tonugu ni wameik Anotoyaga ngagoyeng weiya logo kozak kaibek miziweki mena,
meiya.

69 Pilik mizageya keya Pita imakke pongo yerengke yezizikke mogosa tawizeige pura
kolomandik Anotoyegi kolak miziwiligi ngai yemane panubekyegi yawe mizi namele
Pitayegi kanda pugu pelik meiya, Wameik panu, nirau Yisu ngabelak Kalili meibekkabek
kiling yongomo mizageya wiziyabek kani, meiya.
70 Kapura yombanuwiligi wirege Pitago ngaigu, A'a', nugu kozak kai piyeng nogo iwaka
ono, meiya.
71 Pitago pilik meiya logo pi yezizik wiya logo yereng puragi kandikke mereke kuna logo
pulogo wiziya. Kolomandik mabilik yawe mizi namologo piyegi pakela logo yombanu
pulogo mereke luwe koyilegewiliyegi pelik kozak yeiya, Yombubok Yisu yereng Nasareter-
agabek kiling wiziyabek kani, yeiya.
72 Kapura Pitago ngereke ngaiguraga pelik kaiya, Anotogi Yeiktage nogo wameik kai, Ne
yombu yakabekyegi lusuwei, meiya.

73 Keya songono nangezi wiziya logo yombanu pulogo mereke luwe koyilegewiliyaga
nawiligu Pitayegi pelik meiya, Wameik panu, nirau Yisugi yombanuwiliyaga nak, purik
ngago nugurago ni welawekke wazaniya kani, meiya.
74 Tegi Pitago pelik yeiya, Anotogi wirege ne wameik panu kai. Ne yombu yakabekyegi
lusuwei. Tamizeige ne ngaigu kai purik mabura Anotogo neyegi ngangang naniweki, yeiya
logo Pitago pilik yei ngizige winak talekmek kai.
75 Mabuwekke Pita weik ulogo Yisugu piyegi pelik meiya, Winak talekmek ngago
kaiyagine ni were kang neyauganara neyegi lusuwei kaiyagi kani, meiyaragi kumula logo
pi kuneng yemane miza logo yenge yerengke welagela kanda ingi yemane panu keiya.

27

1 Wangkoti pura Yudawiligi yemanewili kiling yombu Anotoyegi wata kolak kelibene
miziwiligi ngaiwili mabuwili miza logo puwili Yisu ulagimekki kozak kela.
2 Pulaga puwili Yisu wigira logo pi miza oroweirik Rom Kapman Yudaya ngabelakpekki
ngai yemanebek Pontiya Pailet meibekyegi miza mana.

3 Togo Yuras Yisu ulagiwiliyegi miza yanabokko ngagozaktago Yisuyegi lewege
kelemirikki pakelawekke pugu kumularik tamizeige nogo puwiliyegi Yisu miza yana
ono kesak purik pangka mena pilik kumula logo pi kangka pugubek kowita logo king
siliba ngele neyauganarik piyeng Yudawiligi yemanewili keya yombu Anotoyegi kolak
miziwiligi ngaiwiliyegi orowei mo kuna.
4 Puwiliyegi kanda Yurasgu puwiliyegi pelik yeiya, Nogo yombu kaile nayendau onobek
inuwayegi miza yana logo pi ula logo ibengweki mizirikki wiyeke ne weik kaile panu miza,
legi king inuguyeng peyeng mena ya, yeiya. Kapura puwiligu pelik meiya to mela, Ni
tonuwago talik mizagi keli? Watabi tonuwagiyeng ono, watabi nuguyeng, meiya.
5 Tegi pulogo Anotogi i walek yemanemakke yeke ige Yuras king siliba piyeng wezamela
logo yombanu ngai yemanewili wezaya logo pi kanda kalok wi tiya logo ibeng.
6 Yombu Anotogi i walek yemanemakke yongkambanuwiligi yeiktaga Anotoyegi wata
kolak kelibene waliya maniwiligi ngaiwili king siliba piyeng weiya logo pelik kisa, King
peyeng yombanu ula logo ibengkirikki ngane manayeng legi tamizeige tonuwago king
Anotoyegi opa manayeng kiling wiya purik pangka ono logo king peyengki tonuwago talik
mizagi, kisa.
7 Togo puwili ngago king piyengki mizagi nara kozak kela logo waleleige puwili king
piyengki ngane yombanu kaimiyeng keremizibekki ngabelak narik weiya logo kumularik
ngabelak purik yombanu koweiga kayimawili pelege kanda logo ibeng puwekke pulogo
waliyagirik, kisa.
8 Purikki wiyeke ngabelak purikki yeikta, Ngabelak kingyengki ngane yombu ula logo
ibengweki piyengko weiyarik, mei. Logo mabek perage yongkambanuwiligu ngabelak
purik yeik pura ngoluk mei yagenda.
9 Togo kazing mabilikmekke ngago yombu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kaibek
Seremaya meiyabokko koka walaka kaiya pura weik ngizi lewagela. Pugu pelik kaiya,
Yongkambanu Isileiliwiligu kisara pigi ngane weiyagiyeng king siliba ngele neyauganarik
piyeng kisa.
10 Togo king peyengki ngane puwiligu yombanu kaimiyeng keremizibekki ngabelaktik
weiya. Togo Yemizibokko neyegi kozak neiya pilik, puwili mabilik miza, kaiya. *Seremaya
32:6-9*
Koka walaka Seremayago pilik kaiya kapura puwiligu ngabelak purik weiya puwekke
ngago pura weik ngizi lewagela.

11 Pulaga Yudawiligi ngai yemane puwiligu Yisu miza oroweirik Yisu Rom Kapman Yu-
daya ngabelakpekki ngai yemane Pailet meibekki wirege luweza logo ngai yemanebokko
Yisuyegi pelik nguk meiya, Ni Yudawiligi King Ngaibek ma yeik, meiya. Tegi Yisugu pelik
meiya to mela, Ni makngezego kai mabura, meiya.
12 Keya Yudawiligi yemanewili kiling yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngaiwiligu
ngagoyeng piyegi yowa kele kapura pugurau kanga nayendau yeiya to mela ono.
13 Pulaga Pailetgu Yisuyegi mazenda pelik nguk meiya, Puwiligu niyegi ngago koloknn-
gagonoyeng yowirikki nugu kerewiyi mena ni ngago nara kaiya yo meli onora nangki,
meiya.
14 Kapura Yisu mawinda ngago kaiyagirikki kiyebuk wiziga pugu ngai yemane Pailetyegi
ngago lang songono narik pandau kanga meiya ono, legi ngaibek leleng yemane panu kira.

15 Togo kirisimasi mabiyeng wok Pasoba meibek puwili pakeli puwekke ngai yemane
Pailetgu yombanu wigirawiliyaga yongkambanuwiligu keli nak wila wazami mizi.
16 Kirisimasi purage yombanu korowali miza nak wigira wazamiya logo mamokko
iwakabek keya yeik pugura Yisu Parabas.
17 Yongkambanu kolokngagonowili menalege wawere ulawekke Pailet Yisu wila waza-
miyagiweki kazing namek weli kopong pugu puwiliyegi pelik nguk yeiya, Inugu kelirik
talik? Tak nogo wigirimakka wila wazamiyagirikki ini keli? Ne yombu Yisu Parabas
meibok ma Yisu yombu Kilisibek meibok wila wazamiyagi, yeiya.
18 Logo Pailetgu pelik kumula, Yombu Yudawiligi ngai yemane puwili yongkambanuwili
mabuwili Yisuyegi kiriwei mizi purikki yagolok kopong puwiligu neyegi Yisu miza orowei
wiriya wizinda miza.
19 Keya nariktau Pailet ngagozak piyengki kerewiyara mogosa tawizeige pigi yon-
gokpumologo ngago nara wezamela logo pelik meiya, Yombu kaile nayendau miza
onobekyegi watabi nayeng kelemi nagani, purik yaka kusage ne iwek kolawekke ne piyegi
langai wangak miza logo ne weik kulili panu miza kani, meiya.
20 Togo yongkambanuwiliyegirik, Yudawiligi yemanewili kiling yombu Anotoyegi kolak
miziwiligi ngaiwiligu yongkambanuwiligi wilek kangyeng kowita wazaya logo puwiligu
yongkambanuwiliyegi pelik yeiya, Pailetyegi pelik nguk mei, Teniyegi Parabas miza yane,
kapura Yisu ula logo ibeng wazame, meizo, yeiya.
21 Logo ngai yemanebek Pailetgu mawinda yongkambanuwiliyegi pelik nguk yeiya,
Peyauyaga tak nogo wila wazamiyagirikki ini keli, yeiyawekke puwiligu kemenak pelik
kanga kisa, Parabas, kisa.
22 Pulaga Pailetgu yongkambanuwiliyegi mazenda pelik nguk yeiya, Tamizeige keli
inugura pilik purik mabura Yisu Kilisibek meibokyegi nogo talik mizagi, yeiya. Tegi puwili
mabuwiligu kemenak pelik kek kisa, Pi yengeleileige nili uliweki kelemi, kisa.
23 Tegi Pailetgu puwiliyegi pelik yeiya, Pi nangki uliweki, pugu korowali talikyeng miza,
yeiya. Kapura yongkambanuwiligu ngoluk mazengkeya ngalizi panu pelik kek kisa, Pi
yengeleileige nili uliweki kelemi, kisa.
24 Pulaga Pailetgu weik iwaka, ngago pugura pangka ono, kapura ngai yemanera
lewagelaweki mizi. Tegi pi yongkambanu wawere ulawiligi wirege pelengwekke kai wik
narik kola logo mele puguyau kaigesa melageya wizimowei pelik yeiya, Yombanu pobok
ulagirik watabi nogoyengko ono, inuguyengko keke ulagi legi yombu kaile nayendau miza
onobek ula logo ibengkirikki wiyeke ngangang kanga weiyagiyeng neyegi lewagi ono,
segeya iniyegi lewagi kani, yeiya.
25 Tegi yongkambanuwili mabuwiligu pelik meiya to mela, Ei, wameik. Puragi kangara
teni keya tenigi yango keya marekngangwiliyegi lewa purik pangka, meiya.
26 Togo pulaga Pailetgu Parabas wila wazamiya logo puwiliyegi yana. Keya Yisu ulagi
purik pangka kelemiya logo pugu ami nawiliyegi Yisu were pikang yemane ngai kozang
piyengko wizale ula logo puwiligu pi yengeleileige nili ulibene kozak yeiya.

27 Pulaga Rom Kapman Yudaya ngabelakpekki ngai yemanebek Pailetgi ami nawiligu
Yisu miza orowei ngai yemanebekki imakke kiliya kuna logo puwiligu ami mabuwiliyegi
ngago yeiya.
28 Puwili kanda pulogo puwili mabuwiligu Yisu yawereng kelemiya logo kagorik
puguyeng pugusa mela logo puwiligu Yisu melewangka King Ngaiwiligu wakiyi langai
wago yokolong narik wakiya wazamiya.
29 Keya puwiligu mabung ingak ngai merek kilulung wezabek keremiza logo Yisugi kebi-
raga ngalege wiya, keya puwiligu wireng nak mele ngai puguzikke kebangkela wazamiya.
Puwiligu peyeng miza logo ngaigu Yisu King Ngaibek miziweki.
Togo pulaga ami puwiligu pigi ingewerege ingiyeng laliya logo puwiligu piyegi yang
meiya logo pelik meiya, Aiya, ni wik yokolong yoluweki, ni Yudawiligi King Ngaibek.
30 Pilik kisa logo puwiligu piyegi sibilak ngiza mani, keya wirembek weiya logo mabokko
mabung ingak Yisugi kebiraga ngalege wiya pura ulageya koya.
31 Puwiligu Yisuyegi yang meiya logo pulaga melewangka wagorik pugusa mowiya logo
ngezebekkiyeng ngereke wakiya wazamiya. Logo weik puwiligu Yisu yengeleileige nili
uliweki miza orowei kuna.

32 Puwili tagoneige pura kazingmekke yombu Saimon yereng Sairini meiragabek logo
Yirusalem yerengke yolubek lewa logo paka Yirusalem yerengke kuniweki wizilege.
Kapura amiwiligu pi kebangkela logo Yisugi yengeleilei wagela wazamiya.
33 Togo amiwiligu Yisu miza orowei kuna, weik kanda ngabelak wale yeikta Kologata
meirikke logo yeiktago kai purik kebi kozarik kai yagenda.

34 Keya pulogo kandawekke puwili kai waing keya marasing ngelaming miza logo pi
ngangang yemane panu kela nelegi nibene mana kapura pi kolokulawekke pi na ono.
35 Togo Rom Amiwiligu kologata pulogo Yisu yengeleileige ngalege nili ula logo yen-
geleilei luwe lewamiya. Pilik miza logo amiwili takko Yisugi kagorikyeng weiyagi miza
legi puwili yengelei lek uli.
36 Pilik miza logo amiwili pulogo mogosa logo piyegi ngai yuke koya.
37 Togo puwiligu ngago lang pugu watabi kokowa miza piyengkiyeng paka pigi kebi
wilekta yolulege ngalege pelang korokwekke pilik lende miza logo ula wazamiya,
Pobok Yisu, Yudawiligi King Ngaibek, miza.
38 Pulaga Rom Amiwiligu yombanu kazing kaile watabiyeng ngoweimekke miza logo
wigira wazayayaurau yengeleiyauge nili ula logo nak Yisugi mele ngaigezuwagezikke
wazami keya nak pigi mele koranengkezikke wazami miza.
39 Yongkambanu mereke kang yongomo miziwiligu Yisuyegi yang meiya logo piyegi
kebi puwiligiyeng ngulang kelemi mizageya koyimowei pelik meiya, Ni Anotogi i walek
yemanemak topela logo wok neyauganak piyengke ngereke i pumak ngizagi kaiyabek
purik mabura purikku kozandago ni makngezego ni makngeze yaliya wazame.
40 Tamizeige ni Anotogi Marekpek purik mabura yengeleileiga yo kule, meiya.
41 Kazing mabilikmekke Yudawiligi yemanewili kiling yombu Anotoyegi kolak mizi-
wiligi ngaiwili keya Mosegi loyengki waligeleyiwili puwilirau ngezewili nakko nakyegi
pelik mei yongomo mizi,
42 Pi nawili ibendaga pangka yaliya wazaya kapura pi ngezebek pangka yaliya waza-
miyagi ono. Pugu pelik kai, Ne yongkambanu Isileiliwiligi King Ngaibek, kai legi tamizeige
pi yengeleileiga yo kula purik mabura teni pura wameik purikki ngizi panu kumulagi.
43 Pugu Anotoyegi wilekpek ngalege wiya keya pi Anotogi Marekpek kaibek, mena
tonugu pakeliweki, Anotogo piyegi mabek saweli penangai makne, mei.
44 Keya yombu yaka Yisu kiling yengeleiyauge nili ula piyaugurau Yisuyegi mabilik
ngago kaile meiya.

45 Yokmek weik paka ngilumbekke libuge 12 kilok si ngizige yokmek kusa logo nga-
belakpek mabok weik kusa logo wiziya yokmek panga luwege neyauganakwekke yokmek
ngereke ngaiwila.
46 Togo yokmek panga luwege neyauganakwekke Yisu ngezebekki ngago yeiktage ngal-
izi pelik kek kaiya, Eli, Eli, lama sabatani. Ngago lang purik pelik kai yagenda, Anoto
nogobek, Anoto nogobek, ni ne wezanira nangki, kai yagenda.
47 Yombanu mereke koya nawiligu pugu pilik kairagi kerewiya logo Ilayayegi kai
nobiyeng pelik kisa, Pok Ilayayegi ngago mei kani, kisa.
48 Togo puwili wiyalowei miza logo puwiliyaga nak nginda kambela logo kapuk wezarik
narik ngo nakke mela logo purik kai waing walekpekke yungke mela logo Yisu nibene
mana.
49 Kapura nawiligu yakabokyegi pelik meiya, Yek yuke, Ilaya kanda Yisu ibendaga yaliya
wazamiyagi ma yeik miza purikki teni yuke, meiya.
50 Togo Yisu mawinda ngalizi kek kaiya logo kung pugubek weik pi wezami kang logo
weik pi ibeng.
51 Togo pulaga nguk namizi kagorik Anotogi i walek yemanemakke ngalege wiramiyarik
paka ngalega pongo ngabelakke libuga koliyara narik narik miza. Keya ngabelakpek
kuburuk ulageya keya king yemaneyeng kotora wala mela.
52 Keya Yirusalem pulogo Anotogo yombanu long kolokngagonoyeng tiya logo pugu
yombanu piyegi ngizi panu kumula logo ulogo ibeng puwiliyaga kolokngagonowili wik
yangalekta wazaya.
53 Puwili long puwiligiyeng wizamiya logo Yisu ibendaga wik yangalek meiya logo
pulaga puwili yereng Yudawiligi walekta Yirusalem meirage kiliya logo pulogo yongkam-
banu kolokngagonowiligu puwiliyegi pakela.
54 Togo Rom Amiwili Yisuyegi ngai yuke puwili kiling puwiligi ngaibek Yisuyegi mereke
pulogo luwe wiziyabek, puwiligu kuburukpek keya watabi yaka lewagela mela piyengki
pakelawekke puwili kulili yemane miza logo pelik kisa, Wameik panu pok Anotogi Marek
panubek, kisa.
55 Pulogo yongok kolokngagono koka Yisu kiling pongo Kalili koyawili logo Yisuyegi paka
Yirusalem kiriwei saweli keya kelemi kayimawili tek nangezi koweiga pakela koya.
56 Puwiliyaga namele Maliya Matalena keya namele Maliya, Yosisi keya pigi sakpek
Jemsgi panumele, keya namele Sebetigi marekyaugi panumele.

57 Yokmek kiliyagi merekewekke yombanu watabiyengko keremungke nak yereng
Arimatiya meiragabek Pailetyegi kuna. Yeik pugura Yosep keya pirau yombanu Yisuyegi
kiriwei puwiliyaga nak.
58 Pi Pailetyegi kanda luweza wizimowei Yisugi yasurik wawiyiweki meiya. Tegi
Pailetgu ami puguwiligu pi Yisugi yasurik wawiyi pani kelemiweki kozak yeiya.
59 Togo Yosep yengeleileige kanda Yisugi yasurik yengeleileiga orowei yerageya logo
kagorik wilangka wazono pugu weiyarikku sape miza.
60 Logo Yosep kilingwiligu yasurik wagela logo mosindage kanda puwiligu mosindage
king ururu yombanu waliyiweki keremizamek logo Yosep ngezebokko ngezebekki kerem-
izamekke wiya. Togo Yosep kilingwiligu king yemane panu nara ulumowei kanda Yisugi
londagi kandikke waliya wazamiya logo kambela.
61 Maliya Matalena keya Maliya namelerau, panga Yisugi londaga mogosara yuke
koyima.
62 Wok melenazikpekke piyeng pilik miza. Wokpok yongkambanuwili watabi Yudaw-
iligi wok yawe mizi onobek Sabatpek meibekkiyeng ngayek mizibek. Keya yokmek kiliya
logo weik kusa logo Yudawiligi wok wikpek Sarerebek Sabatpek meibek weik lewagela.
Togo wokpokko yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngaiwili keya yombanu Palisi mei
nawili Pailet kiling wawere ula.

63 Pilik miza logo puwiligu Pailetyegi pelik meiya, Yemanebek, Yisu, yombu ngaigu
kaibok ulogo ngoluk wikwekke pugu pelik kaiya, Ne ibengki kapura wok neyau wiziya
logo wok kalikebekke ngereke wik yangalektagi, kaiya purik tonuwago kumula.
64 Pi ngoluk wik wiziyawekke pugu ngaigu kaiya, Ne Anotogi Marekpek, kaiya purik
kaile. Kapura mabek tamizeige yombu pugu waligeleya puwiligu kanda pigi yasurik
ngoweiya logo nalege liwik wiya logo puwiligu yongkambanuwiliyegi, Pi ibendaga wik
yangalekta, yei purik mabura purik kaile panugi. Tegi nugu ngagora wezamela logo
nugu amiwiliyaga nawili Yisugi londage wok neyau keya nak piyengke ngai waberek yuke
koyibene kang wezayele. Purik tamizeige puwiligu Yisugi yasurik ngoweiya logo pelik kisi,
Pi wik yangalekta, kisi purik mabura ngago ngaigu kalike kaiya purago ngago ngaigu were
kaiya pura ulagi, meiya.
65 Pailetgu pura kerewiya logo pelik yeiya to mela, Ei, nogo ngagora wezamela wizinda
logo ami ngaigi nawili iza logo kunizo keya kanda Yisugi londage waberek panu ngai yuke
koyizo, yeiya.
66 Tegi puwili kiling ami nawili kambela logo londagi kanda londagi kandik waliya
panuweki puwiligu king yemane panu nara londagi kandikke waliya wazamiya logo
yengelei yulung ngai kalagalo kelemiyagibokko ngai kalagalo kelemiya logo amiwili
pulogo ngai koyibene wazaya.

28

1 Wok Sabatpek miza logo waleleige wok Sondabekke wangane panu Maliya Matalena
keya Maliya namele piyau Petani yerenda wiya logo Yisugi londagi pakeli kambela.
2 Togo nguk namizi kuburuk yemane nak uli keya Yemizibekki angelawiliyaga nak
paka ngalega kanda pugu king yemane ulogo kandikke waliyabek towilizamiya logo king
maburage ngalege mogosa wizilege.
3 Wiregawere pugura lengka wililiktik kelik keya kagorik pugu wakiyayeng wilangka
panu piyeng kelik logo kozainung wilangkayeng kelik.
4 Keya ami pulogo Yisugi londage ngai koyimawili angelabekyegi pakelawekke puwili
kulili yemane miza logo leli ula mela logo kawiye wala logo ibengwili kelik koya.
5 Yongok piyau Yisugi londage kanda piyaugu angelabekyegi pakelawekke piyaurau kazi
miza kapura angelabokko yongok piyauyegi pelik yeiya, Yali kulili mizi wak. Yali Yisu
puwiligu yengeleileige nili ulabokyegi weli purik ne iwaka.
6 Kapura pi pelege yolu ono, pi yaka yangalekta, pi ngezebokko kaiya pilik. Pakeli koli,
pelege puwiligu pi ulogo wiya wazamiya kapura pi weik yangalekta.
7 Mena, yali ngezangai kambeli, logo pugu waligeleyawiliyegi ngago peragi pelik kozak
yei mizizo, Pi ibendaga yangalekta logo pi were ngabelak Kalili meibekke kangki pulogo
inugu piyegi pakelagilege, yeizo. Nogo yaliyegi peragi kozak yeiya logo yaligu puwiliyegi
kozak yeizo, yeiya.
8 Togo piyau Yisugi londaga welagela kanda kulili mizi kapura wilikwilikmek kiling
piyau yombu pugu waligeleyawiliyegi kozak yeiweki nginda kambela
9 logo nguk namizi Yisugu piyau yoromaure keleya wizigeya pelik yeiya, Wangane,
yeiya. Piyau Yisugi ingewerege inge piyaugiyeng laliya logo piyegi ya kumula.

10 Togo Yisugu piyauyegi pelik yeiya, Kulili mizi wak. Yali kambelizo, logo negi si keya
sakkawili nobiyeng miza puwiliyegi ngabelak Kalilibekke kangweki yeizo logo pulogo
puwiligu neyegi pakelibene, kozak yeizo, yeiya.

11 Togo yongokyau yagoneigeya amiwili Yisugi londage ngai koyimawiliyaga nawili
panga yerendage kandorik yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngaiwiliyegi watabi yaka
lewagela mela piyengki kozak yeiya.
12 Togo puwiligu Yudawiligi yemanewili keya ngagozak piyengki kerewiyiwiliyaga
nawilirau wawere uliweki ngago yeiya logo puwili ngago nara kozak kela.
Togo puwiligu ami puwiliyegi king yemane yana
13 logo pelik yeiya, Inugu yongkambanuwiliyegi pelik kozak yeizo, Teni iwek koyigeya
yombu pugu waligeleyawiligu kusarikke kayima logo yasu pugurik ngoweiya logo kam-
bela kisizo.
14 Keya tamizeige Rom Kapman Yudaya ngabelakpekki ngai yemanebek Pailetgu peragi
kerewiya logo pugu ngago nara kai purik mabura tonuwago piyegi ngago nara meiya to
melagi logo inuwa ngagozak mizagi ono, yeiya.
15 Tegi ami puwili king piyeng weiya logo ngago Yudawiligi ngai yemane puwiligu kisa
puragi kiriwei miza. Togo ngago ngaigura Yudawili mabuwiliyegi ululu miza mela keya
mabilik mabek pewekkerau ngoluk mizageya koyinda.

16 Yombu meleyau keya pongo ingenazikka nak Yisu ngezebokko waligeleya puwili
Yirusalem yerenda wiya logo pongo ngabelak Kalili meibekke kambela. Kanda pulogo
puwili paka lewak Yisu ngezebokko ulogo kangweki kozak yeiyabekke kambela.
17 Kanda pakalege puwiligu Yisu pakelawekke puwili kebiyeng morogulunda koyi-
mowei piyegi ya kumula koya. Kapura puwiliyaga nawiligu pi wameik Yisu panu purik
kangka neyau koya.
18 Tegi Yisu puwiliyegi mereke kanda pelik yeiya, Anotogo ne kozang paka ngalegiyeng
mabiyeng keya ngabelakpekkiyeng mabiyengkirau ngaiweki pangkara nana legi nogo
inuwa yaweyeng miziweki yani.
19 Togo yongkambanu ngabelak mabiyengkiwili mabuwiliyegi kambelizo logo watabi
nogo inuwayegi waligeleya piyeng mabiyeng inuwago puwiliyegi waligeleyizo, logo
piyengki kerewiya logo puwili nogo waligeleyiwili sagi. Keya inuwago puwili Pebagi
yeikta, keya ne, pigi Marekpekki yeikta, keya pigi Kung Walekpekki yeiktage kaimelizo.
20 Keya inugu puwiliyegi ngago nogo inuwago miziweki kozak yeiya maburagi kiriwei
mizizo kai purikki kozak yeizo. Keya kumula, inuwa koyi kang keya ne inuwa kiling
wizageya kuna ngabelak pobok weik yeik puwekkegine kani, yeiya.
Togo ngago pera yombu Matiyu meibokko lende mizara logo weik pulogo yeik.

Mak
Ngago Wazono Makko Lende Mizara

1 Ngago wazono pera Yisu Kilisi Anotogi Marekpekyegi langaira logo solowekkerik pilik lewagela.
2 Koka walaka Isaya Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kisawili logo Poropekwili meiwiliyaga nakko Anotogi Kapiya Walektikke lende mizarik pelik,
Anotogo pigi Marekpekyegi pelik meiya, Kerewiye, Ni kalika kangkine kapura nogo were ngago nogora oroweibek wezamelagi. Pi nigi kazing kunagimek kangkere mizagi.
3 Yombu yakabok lewagelagi logo paka kurung yeikwekke wizimowei ngalizi pelik yeiyagi, Yemizibek lewa legi kazing i——nugu miziyeng waberek mizizo keya wilek kang inuguyeng pangka pangka mizizo. Kazing pilikmekke inugu kazing Yemizibekkimek kangkere mizi, yeiyagi, kaiya. *Isaya 40:3*
4 Togo weik ngago pura ngizi lewagela. Logo yombu yakabok paka kurung yeikwekke lewagela logo weik yongkambanuwiliyegi ngagora yana. Yeik pugura Yowan. Pugu yongkambanuwiliyegi pelik kozak yeiya, Ini kaile inugu miziyengki kuneng mizizo keya kazing kaile inuguyengka kowiti mizizo keya wilek kang inuguyeng Anotoyegi sawelizo. Pilik miza logo purik nogo ini kaimelagi logo Anotogo kaile inuguyeng tumula logo keremareke wezamelagi.
5 Yowangu pilik kozak yeiya wizigeya yongkambanu yereng yemane Yirusalem meiragawili keya ngabelak Yudaya meibekke yereng piyengkawilirau piyegi kambela logo pugu kairagi puwili kerewiya logo puwiligu kaile mizayengki Anotoyegi kimeike kozak meiya logo Yowangu puwili pongo kai Yolodang meilingke kaimela.
6 Keya Yowan poropek kokawiligu koyalik pi kazing namekke wiziya. Kagorik pugu wakiyayeng pelik, pi liyeng Kamelmek meimekki lekpekka narik walamiya logo wakiya, keya pugu wata korik narikka pikang nak keremiza logo wangka waliya. Ngeragi puguyeng komuwili keya ngirung yengelei ngezege piyeng logo pi pilik wizagoma.
7 Keya pugu yongkambanuwiliyegi ngago pelikta kozak yei miza, Kalike yombanu nak lewagi. Kozang pugura keya yawe pugurago nogo mizi peyeng ulagi. Ne pokyaga kulengke logo nogo kumularik yeik nogora yeik puguraga kulengke panu, keya yeik pugura nogoraga ngalege panu.
8 Nogo ini kai yeikpokko kaimeli kapura pokko ini Anotoyegi kowita puwili Anotogi Kung Walekpokko yenge yungke kola wizeibene keleyagi, Yowangu yongkambanuwiliyegi pilik yeiya.

9 Yowan pilik mizageyara wok nakke Yisu ngabelak Kalili meibekke yereng Nasarete meira wiya logo Yowanyegi kayima logo Yowangu Yisu kai Yolodang meilingke kaimela,
10 logo Yisu kailingka tabunda yo yabekkeya ngizige pugu tapakeleige pura paka ngalege lemengki kandik tiya logo Anotogi Kung Walekpek winak Kuwemimimek kelikmek piyegi yerageya logo kanda piyegi wizigeya
11 Anotogi kilirago paka ngalega pelik mei, Ni negi Marek nogo keli panubek. Ne niyegi wilik, meiya.

12 Pilik meiya logo nguk namizi Anotogi Kung Walekpokko Yisu paka kurung yeik nawekke kuniweki kelemiya.
13 Pakalege kanda pi pulogo wok yombu neyau tikinda piyeng wiziya keya Sadang kerewawiliyegi ngaibokko Yisu kaile mizibene yang kelemiya. Pi ngezebek keke, wata ngai miziwiligu yolu lemengke wiziya. Sadangko pi yang kelemiya logo weik wizigeya Anotogi angelawili kanda Yisuyegi waberek ngai koya.

14 Togo Yowan kaimelibokko ngoluk yongkambanuwiliyegi kaile puwiligu mizayengki kozak yeiyageya wizimowei pugu King Ngai Elodoyegirau kaile pugu mizayengki kozak meiyarikki wiyeke Elodogo Yowan wigira wazamiya. Yowan wigira wizigeyarik Yisu ngabelak Kalili meibekke kambela logo pulogo pi yongkambanuwiliyegi Anotogi ngago wazonoragi pelik kozak yeiya,
15 Teng Anotogo sawiya pura weik lewa. Anotogo iniyegi ngaigi pura weik mereke mena ini kaile inugu mizayengki kuneng mizizo keya kazing kaile inuguyengka kowiti mizizo keya wilek kang inuguyeng Anotoyegi sawelizo logo Anotogi ngago wazonoragi kerewiya logo puragi ngizi panu kumula logo kiriwei mizizo, yeiya.

16 Wok nakke Yisu kai kolamiya Kalili meibekke kerelemekke wei mizi tagoneige,
pugu yombu watabisi uli neyau pakela. Piyau Simong keya pigi sakpek Enduru logo
piyau kaibekke kik kawekkik wezamelageya koyilege, purik piyau yawe kik kawek
yemaneyengke watabisi uli keya kingyengki ngane yanirage miziyau.
17 Yisugu piyauyegi pelik yeiya, Ne kiling saweliweki kiriwei koli, nogo yaliyegi yawe
yongkambanuwili neyegi ngizi panu kumulibene iza oroweigi puragi waligeleyiweki.
18 Pilik yeiya logo piyau nguk namizi kik kawekyeng wila mela logo Yisu kiling sawe-
liweki kiriwei kuna.
19 Yisu songono nangezi kanda pura pugu Sebetigi marekyau Jems keya Yowan pakela.
Piyau panga wang piyaugileige ngalege kik kawek piyaugiyeng keremizageya koyilege.
20 Yisugu pakela logo nguk namizi piyauyegi, Ne kiling yawe miziweki koli yeiya, logo
piyaugi mangobek keya piyegi yawe miziwili wangleige ngalege mabulogo wezaya logo
piyau Yisu kiling saweliweki kiriwei kuna.

21 Keya pulaga puwili yereng Kapaneyam meirage tabunda logo koya logo wok Yudawili
yawe mizi ono, puwiligu Anotoyegi ya kumulibek wok Sabatpek meibekke Yisu puwiligi
i walek songonomakke kiliya la logo yongkambanuwiliyegi Anotogi ngago wazonora
waligeleya.
22 Yongkambanu piyegi kerewiyawili pugu waligeleyiyengki lelengkira. Purik pi Yudaw-
iligi loyengki waligeleyiwiligu waligeleyilik keleyi ono, segeya pi kozang yemanera kiling
kozak kai logo pi yeikta kiling nakko waligeleyilik keleyi.
23 Mabuwekke i walek songonomakke ige pulogo yombanu kerewa nakko yenge yaga
ngai yolu nak wiziya logo kerewabokko ngalizi pelik kek kai,
24 Aik, ni Yisu paka yereng Nasaretegabek. Ni teniyegi nangai miziweki mizi? Ni teni
yeliweki pelege lewa logo teni kemenak yeik sa wazayiweki ma? Ni kaile nayendau ono
Anotoyaga kayimabok purik ne iwaka, kai.
25 Kapura Yisugu kerewabekyegi pelik ngalik meiya, Ngagoluk wizei, keya
yombubekyaga kazi welagela kule, meiya.
26 Pilik meiya logo kerewabokko yombanubek piyeng keya walibene kelemiya logo
ngalizi kek kaiya logo welagelabela.
27 Yongkambanu pura pakela puwili yemane lelengkira logo puwili nakko nakyegi
pelik mei yongomo miza, Pera nangaira? Pera wik waligeleyi nara ma talik? Yombu
pobokki ngago kozang perago kerewawili kazi kunibene yeiya logo puwilirau pugu kairagi
kerewiya logo kiriwei mizi, mei.
28 Keya pulaga ngago Yisugu miziyengki langaira yenge ngabelak Kalili meibekke yereng
mabiyengke nguk namizi ululu miza mela logo yeik pugura yemane lewagela.

29 Togo nguk namizi Yisu keya pugu waligeleyiwili Yudawiligi i walek songono pumakka
welagela. Pulaga Yisu kiling Jems keya Yowan pongo Simong keya Endurugi imakki
kambela.
30 Pi kanda yeke ige Simongki yongokpumelegi panumele kemegeme korikwek yezingei
panu mizimekka mizi logo lalektage iwek wizilege logo Yisu pulogo tabung mei ngizige
puwiligu piyegi kemegeme pugumekki nguk namizi kozak meiya.
31 Tegi Yisu piyegi kanda mele puguzik weiya logo yangalekta wazamiya logo kemegeme
korikwek yezingeimek piyaga yeik logo pi weik puwiligi ngeragi keya watabi miza yowiya.

32 Pilik miza logo kepileige yokmek kiliya logo yongkambanuwiligu Yisuyegi kemege-
mewili keya yombanu kerewawili yenge yungke ngai yoluwili iza orowei wiriya.
33 Yereng purage yongkambanu yoluwili mabuwili i pumakke yerengke tiya mana.
34 Togo Yisugu yongkambanu kolokngagono kemegeme nak nalangaimek kilingwili
miza puwili yeik wazaya keya kerewa kolokngagonowili yongkambanuwiliyaga welagela
wezayela. Yisu Anotogo sawiyabek purik kerewawili iwaka kopong Yisugu kerewawili
ngago pi tak miza pura yongkambanuwiliyegi kawela kisa nelegi keleya.

35 Togo wangane panu pura Yisu yangalek meiya logo yereng pura wiya logo pi ngezebek
kabelak kuyangka ngagoluk nangezige waberek miziweki kambela.
36 Waleleige pi talege miza legi Simong keya pi kiling puwili Yisuyegi suwei wela.
37 Logo puwiligu pi yolok ngelawekke pelik meiya, Yongkambanuwili mabuwili niyegi
suwei weli, meiya.
38 Kapura Yisugu pelik yeiya to mela, Mabilik, teni yereng nayengke kangweki. Ne
yongkambanu yereng piyengke yolu puwiliyegirau Anotogi ngago wazonora kozak yei-
weki. Ne pilik miziweki kayimabek legi ne kangweki, yeiya.

39 Tegi pi ngabelak Kalili mabokko yongomo mizageya wizimowei Yudawiligi i walek
songonoyengki la logo Anotogi ngagora yani keya kerewawili yongkambanuwiliyaga
welagela wezayeli miza.

40 Togo wok nakke yombu kemegeme Leposimek meimek kiling nak Yisuyegi weik lewa.
Kemegeme Leposimek mei pumok korikwek sok mizimek keya korikwekke wizing lewa
meli mizimek logo yongkambanuwiligu wizing piyeng kuming kelemiya purik puwilirau
kemegeme leposi pumokka yela managi, legi yongkambanuwiligu kulili panu mizimek
logo puwili nak leposimek kiling purik pilikpok kezanga mani mizimek. Logo yombanu
pilikmek kilimbek Yisuyegi kayima logo Yisugi yeikta yongolok meiweki pi Yisugi ingewerege panga ngabelakke ingeyau laliya logo pelik kelegele meiya, Tamizeige nugu keli
mabura nugu ne yombiyangai wazaniye logo yongkambanuwiligu neyegi kezanga nanagi
ono, meiya.
41 Togo Yisu piyegi yalek panu miza legi Yisu melezik tungkula logo pi kebangkela logo
Yisugu pelik meiya to mela, Nogo mizagi keli. Ni yombiyangai se, meiya.
42 Nguk namizi mabuwekke yombubekyegi wizing leposi lewamek weik yeik logo pi
weik yombiyangai sa.
43 Pilik miza logo Yisugu piyegi pelik kozang meiya,
44 Nugu peragi namele keya nakyegi kozak mei nagani, kapura tenigi lo Mosego kaiya
puragi kiriwei mizimo. Ni Anotogi i walek yemanemakki yombu Anotoyegi kolak mizibokko ni yombiyangai sa wazaniyarikki pakelibene kune keya pulaga nugu pi wata
namek Anotoyegi kolak mizagirikki wiyeke mana logo pugu ula logo waliya logo ni weik
yombiyangai wazaniya puragi yongkambanuwiligu iwakagi, meiya.
45 Kapura yombanu yakabok ngagoluk kambela ono, pi yongkambanuwiliyegi ngago
Yisugu yombiyangai wazamiya puragira kozak yeiyageya wiziyarikki kandik yongkambanu kolokngagono panu Yisuyegi nginda lewa logo Yisu weik yerengke yongkambanuwiligi wirege kimeike kunagi langai ono, logo pi yerengyengka yenge keke wiziya.
Kapura yongkambanuwili lewe mabiyengka ngoluk piyegi lewagelageya koya.

2

1 Pilik miza logo waleleige wok nakke Yisu ngereke yereng Kapaneyam meirage yo.
2 Logo pi i namakke yolu purikki yongkambanu mabuwili kerewiya logo yongkambanu
kolokngagono tiya mani, logo kolokngagono panu yeke ige lemeng liya keya yenge
yerengke lemendau liya miza. Yisugu puwiliyegi Anotogi ngago wazonora kozak yeiya.
3 Pi pilik mizageya keya yombanu nawili wiriya logo puwiliyaga yombanu mangobektau
onowiligu yombu inge keya meleyeng ibeng nak lalektikke ngalege wageliwei kanda
4 puwili yeke ige Yisuyegi saweliwei wazamiyagi nobiyeng miza kapura yongkambanu
kolokngagono liya kopong puwili kemegemebek yeke ige wageliwei lagi langai ono, legi
puwili pi yeke imakke ngalege ngilirik neing wageliwei la logo lewelimbekke yungu
narik tiya logo wibek lalektikka ngane miza logo yenge yongkambanuwiligi tepekke
kemegemebek lalektikke wibekka Yisugi ingewerege kula.
5 Puwili Yisugu kemegemebek yombiyangai wazamiyagi langai purikki ngizi panu
kumulirikki pugu pakela logo pugu yombu inge keya meleyau ibembekyegi pelik meiya,
Ei, nogo kaile nuguyeng weik tumula logo keremareke wezameli kani, meiya.
6 Yisu pilik kai legi yombanu Mosegi loyengki waligeleyi pulogo mogosa koya puwiligu
ya puwiligiyengke pelik kumula,
7 Yombanu pobok pilik kaiyagi onobek, purik pugu kai purik pi Anoto kiling pangka
pangka kai yagenda legi. Yombanu ngabelakpekke nakkorau kaileyeng tumula logo
wezamelagi ono, Anoto wamenakko mizagi mena miza.
8 Nguk namizi Yisugu yenge wilek kang pugubekke puwiligu liwik kumula piyengki
iwaka legi pelik yeiya, Inuwa ya inuguyengke pilik kumulira nangki?
9 Yawe nangaira yemane onora, kaileyeng tumula logo wezamelagira ma yombu inge
keya meleyeng ibeng nak yombiyangai wazamiyagi pura? Tamizeige ne yaka inge keya
meleyeng ibembekyegi pelik mei, Nogo kaile nuguyeng tumula logo wezamela, mei purik
ini pi wameik kai ma ngaigu kai kisagi, kapura tamizeige ne yombu inge keya meleyeng
ibembekyegi pelik mei, Yangalek meiya logo kune, mei purik ini ne wameikpek ma
ngaigubek miza legi iwakaweki.
10 Ne yombanu paka ngalega kayimabek logo yongkambanu ngabelakpekkewiligi
kaileyeng tumuliweki pangkara kilimbek logo ini purikki iwakaweki nogo yaka yombu
inge keya meleyeng ibembekyegi pelik mei yagenda,
11 Ni yangalek meiya logo yolumek nuguyeng weiya logo i nugumakki kambele, mei
yagenda.

12 Mabuwekke yombanubek puwiligi wirege yangalekta luweza logo yolumek puguyeng
weiya logo imakka welagela kuna. Pilik miza logo pakela pumok mamok lelengkirageya
koyimowei Anotogi yeikta yongolok meiya logo pelik kisa, Teni pilik nararau ulogo pakela
ono, kisa.

13 Keya pulaga Yisu ngereke pongo kai kolamiya Kalili meibekke kambela logo pulogo
yongkambanu kolokngagonowili piyegi wawere ula logo pugu puwiliyegi mawinda An-
otogi ngagora waligeleya.
14 Pilik miza logo Yisu wei mizi kunimowei tapakeleige yombu king takis weibek,
Alapiyagi marekpek Lebi, opis pugumakki mogosa wizilege Yisugu piyegi pelik meiya, Ni
ne kiling saweliweki kiriwei koli, meiya. Pulaga Lebi kerewiya logo yangalek meiya logo
Yisu kiling saweliweki kiriwei kuna.
15 Kalike wok nakke puwili Lebigi imakke kanda ngeragi niweki mogosa keya Yisu
keya pugu waligeleyiwili kiling Yudawiligi yombanu kolokngagono kapmanbekyegi king
takis wei logo piyengka nayeng ngowei miziwili keya yombanu kaile mizi nawilirau
menalege Lebigi imakke ngeragi nageya koya purik yombanu kolokngagono pilikwili
Yisuyegi kiriwei legi.
16 Yombu Mosegi loyengki waligeleyiwiligi ngai Palisi meimekka nawili Yisu kiling
puwili nirikki pakela logo puwili sisik miza. Yombu Palisiwili meiwili yombu Yuda
kangka yemane Mosegi lo mabiyengki waberek panu kiriwei keya puwiligi yelibungang
kokawiligi ngago yogongyengkirau kozang panu kiriwei mizi miziwili. Logo puwili
sisik sara koyimowei kalike pigi yombu ngezebokko waligeleyi puwiliyegi pelik nguk
yeiya, Inuwagi yemanebek yombu king takis wei piyengka nayeng ngowei miziwili keya
yombanu kaile mizi nawili kiling ngeragi ni mizira nangki? Pi pilik mizi purik pangka ono,
yeiya.
17 Yisugu puragi kerewiya logo puwiliyegi pelik yeiya to mela, Yongkambanu wazonow-
ili totayegi kang ono, kemegemewili keke totayegi pakeli kangwili. Kazing mabilikmekke
ne yongkambanu ngezewiligu ngezewiliyegi pangkawili mizi puwiliyegi kayima ono, ne
yombanu kaile mizi puwiliyegi kayima logo puwili kazing kaile miziyengka kowitibene
ngago yeiwekibek, yeiya.

18 Kang narage Yowan kaimelibekyegi kiriweiwili keya yombanu Palisiwili meiwili
kazing wilek kang mabiyeng Anotoyegi waberek mizagirikki tiya maniweki ngeragi ni
onomek mizageya koya. Yongkambanu nawili Yisuyegi kayima logo pelik nguk meiya,
Yowan kai melibekyegi kiriweiwili keya yombanu Palisiwili meiwiliyegi kiriweiwilirau
kazing wilek kang mabiyeng Anotoyegi waberek mizagirikki tiya maniweki ngeragi ni
ono mizimek mizi kapura yombu ni makngezogo waligeleyiwili kazing pumok mizi onora
nangki?
19 Pilik meiya logo Yisugu pelik yeiya to mela, Yek tek nangezi yombanu yongok weiweki
mizi nakyegi langai kumuli. Yongkambu weiwekkerik yombu yongok weiyagibokko
ingenazewili ngeragi miza yaniweki miza logo yani wizigeya puwili wilik kagowindikku
mizagewiyege pi kiling mogosa logo ni.
20 Kazing mabilikmekke neyegi kiriweiwili ne kiling koyimowei menalege ngeragi ni
kapura kalike yombanu neyegi kumbak mizi puwiligu neyegi kiriweiwiliyaga niza orowei
puwekke puwili ya kunengmokko mizagewiyege kazing wilek kang mabiyeng Anotoyegi
waberek mizagirikki tiya maniweki ngeragi ni ono mizimek mizagi kani, yeiya.
21 Keya kazing yombanu Palisiwili meiwiligi weremek keya Yisugi kazing wikmek
sawela nelegi puwili waligeleyiweki Yisugu ngago saweliwei pera puwiliyegi kozak yeiya,
Nakko melewangka wik narikka walerik ngela logo paka melewangka were koliyarikke
lolo ulagi ono. Tamizeige pi pilik mizi purik melewangka wiktik kaile mizagi keya
melewangka wererik ngoluk sobok wiziyagi.
22 Keya nakko kai waing wikpek keremiziwekkerik were pi kik wata korik wikyeng
keremiza logo kai waing wikpek kubuli. Pi kai waing wikpek panga kik wata korik
wereyengke kubulagi ono. Pi pilik miza purik kai waing wikpek sibesibe wari lewawekke
wata korik wereyeng potora logo waimbek panga ngabelakke kubula welagi keya kik wata
korikyeng yeikki. Piliktikki wiyeke kai waing wikpek panga kik wata korik wikyengke
kubuliweki. Kazing mabilikmekke negi kazing wikmok kazing weremekke sawelagi ono,
yeiya.

23 Wok nakke Yudawili yawe mizi ono puwiligu Anotoyegi ya kumulibek logo wok
Sabatpek meibekke Yisu kiling yombu ngezebokko waligeleyiwili yawe pandi wit nalei

neing wei kambela logo yombu puguwili kunimowei wit wire pandiyeng kelikyengki
wireyeng tiya logo ni mizi kuna.
24 Puwiligu pilik miza purikki yombu Palisi mei nawiligu pakela logo Yisuyegi pelik
ngalik meiya, Keriye, Lo tonugurago wok Sabatpekke yawe mizi nagani kaiyara puwiligu
ngelira nangki, meiya.
25 Tegi Yisugu puwiliyegi pelik yeiya to mela, Inuwago Anotogi Kapiya Walektikke
tenigi yelibungang kokawiligi ngaibek Tawitigu koka walaka miza purikki sangkela puragi
kumuli. Wok nakke Abiyata yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngai yemane panubek
wiziyawekke Tawiti keya pi kiling puwili ngeragiyengki yeik wizigeya yagasi miza, legi
26 Tawiti Anotogi imakke yeke ige la logo Abiyatayegi nguk meiya logo iwing perek
Anotogi mowiya piyengka weiya logo na keya yombu pi kilingwilirau yani miza. Puragi ini
sangkela kapura ini ngizi iwaka ono. Lorago pelik kai, Iwing perek piyeng yombu yeikwili
ni nagani, yombu Anotoyegi kolak miziwili keke nagiyeng, kai. Kapura Anotogo puragi
ngalik kai ono, legi inuwarau negi yombu ne makngezogo waligeleyiwiliyegi ngalik yei
nagani, yeiya.
27 Pugu pilik yeiya logo pugu mawinda pelik yeiya, Anotogo were yongkambanuwili
keremiza logo kalike puwiliyegi wiyeke wok yawe mizi onobek puwiliyegi sawelibene
keremiza.
28 Keya ne yombanu paka ngalega kayimabek, ne wok yawe mizi onobekki ngaibek keya
ne watabi yongkambanuwiligu wok yawe mizi onobekke mizagi piyengki kaiyagibek,
yeiya.

3

1 Pulaga wok Yudawiligi yawe mizi onobekke Yisu ngereke Yudawiligi i walek songono-
makki yeke ige la logo pulogo yombu melelora koru miza nak wizilege.
2 Yombu Yisuyegi kiyebuk miza nawili pulogo piyegi pakelara ngai koyilege. Puwili
Yisugu kazing korowali nayeng mizi purik kebangkelagiwili. Tamizeige pugu pi wok
yawe mizi onobekke yombanu kemegeme nak yombiyangai wazamiyagi ma talik miza legi
puwili mereke panu ngai koya.
3 Togo Yisugu yombu melelora koru mizabekyegi pelik meiya, Welawekke pelege koli,
meiya
4 logo Yisugu kumula puwiligiyengki iwaka legi puwiliyegi pelik nguk yeiya, Wok
yawe mizi onobekke lo tonuwagirago pangka miziweki kaiyayeng nangaiyeng? Teni
yombanuwiliyegi wazono miziweki kai ma kaile miziweki kai? Ma teni yombanuwiliyegi
sawela logo wazono yolugiweki kai ma yela logo ibeng wazayiweki kai? Pilik nguk yeiya
kapura puwili nakko ngago nara kisa ono.
5 Togo Yisugu puwiliyegi sisikta kiling pakeliwei miza keya ngereke pi puwiliyegirau
yalek miza, purik ya puwiligiyeng kozang kopong yalek kelirarau ya puwiligiyengke ono.
Kapura pugu yombubekyegi melelo nugura tungkule meiya. Logo pi melelo pugura
tungkula logo weik ngereke yombiyangai sa.
6 Togo nguk namizi yombanu Palisiwili meiwili i walek songonomakka welagela yer-
ageya logo puwili kiling yombu ngai Elodoyegi kiriwei nawilirau wawere ula logo kazing
Yisu ula logo ibengki namekki kozak kela.

7 Togo Yisu kiling yombu ngezebokko waligeleyiwili pulumeng wiya logo pongo kai
kolamiya Kalili meibekke kambela. Keya yongkambanu kolokngagono ngabelak Kalili
meibekkawili piyegi kalika kiriwei kambela. Yongkambanu nawilirau piyegi wiriya.
Puwiliyaga nawili paka ngabelak Yudaya meibekki yereng nayengkawili
8 keya paka Yirusalem yereng yemaneragawili keya yenge ngabelak Idumiya meibekki
yereng nayengkawili keya kabelak kai Yolodang meilingka pangazuwage purikkawili
keya pongo Taya keya Sairong yereng kai wizambekkiyaugawili kiling yereng piyaugi
ngezege piyengkawili. Puwili mabuwili Yisugu miziyengki kerewiya kopong puwili piyegi
pakeliweki wiriya.
9 Yongkambanu kolokngagono panuwili piyegi tektek kangane mizi legi yongkam-
banuwiligu pi momane meiya nelegi Yisugu yombu ngezebokko waligeleyiwiliyegi pigi
wang nalei kangkere miziweki yeiya logo puleige mogosa logo yongkambanuwili walige-
leyibene.
10 Yisugu yongkambanu kolokngagono kemegemewili yombiyangai wazayarikki
wiyeke ngoluk kemegeme kolokngagono nawilirau Yisuyegi tektek kangane mizi lewa
logo pugu puwili yombiyangai wazayibene.

11 Keya kerewa yombanuwiligi yenge yungke koya puwiligu Yisuyegi pakelawekke
yombanu puwiligu kiliya yolu puwili Yisugi ingewerege ulu wala logo pelik kek kisibene
keleyi, Ni Anotogi Marekpek kisibene keleyi miza.
12 Kapura Yisu kiyebuk legi pugu kerewawiliyegi kozang ngago yeiya pi Anotogi
Marekpek purikki yongkambanuwiliyegi kozak yeiya nelegi.

13 Pulaga Yisu paka lewege kambela logo pugu yombanu piyegi yawe miziweki izagiweki
miziwili piyegi wiriyibene ngago yeiya logo puwili piyegi wiriya.
14 Togo puwiliyaga pi meleyau keya pongo ingenazikka neyauwili iza logo pi kiling koyi-
weki keya kalike pi puwili wezayela logo puwili yongkambanuwiliyegi Anotogi ngagoragi
kozak yeiweki
15 keya puwili kerewawili yongkambanuwiliyaga welagela wezayelagi puragi kozanda
keya pangkara yaniweki.
16 Yisugu yombanu izawiligi yeikyeng peyeng, nak Simong Yisugu Pita meibek,
17 neyau Jems keya pigi sakpek Yowan Sebetigi marekyau Yisugu yeikta wik Powanesi
meiyayau. Yeik pura lendikki marekyau kai yagenda purik kazing piyaugiyeng lendik
kelik legi.
18 Keya Enduru, keya Pilip keya Patolomiyu, keya Matiyu keya Tomasi, keya Alapiyagi
marekpek Jems, keya Tariyasi, keya Saimon. Saimon yombu Selete Yudawili Romwiliyaga
yaliya wazayiweki liwik yawe miziwiliyaga nak logo puwiligu pi Saimon Seletebek
meibek,
19 keya nak Yuras Isaliyoto kalike Yisu ulagiwiliyegi miza yanagibek.

Pilik miza logo Yisu i namakki kambela.
20 Keya yongkambanu kolokngagonowili ngereke menalege piyegi wawere uli mizi logo
Yisurau pangka ngeragi nagi langai ono.
21 Keya yongkambanu nawiligu pelik kisi, Pi lelewe mizi, kisi legi ingini puguwili puragi
kerewiya logo puwili pi miza wariweki kayima.
22 Keya yombanu Mosegi loyengki waligeleyi nawili paka Yirusalemga lewawili i
pumakke koyimowei pelik kisi, Yisu kerewawiligi ngaibek Sadang, yeik pigi nara Piyesebu,
logo Piyesebu piyegi yenge yungke ngai yolu. Keya pokko Yisu kerewawili yongkam-
banuwiliyaga welagela wezayeliweki kozang mani.
23 Pilik kisi legi Yisugu puwiliyegi piyegiweki ngago yeiya logo pugu puwiliyegi ngago
saweliwei pera pelik kozak yeiya, Inugu kumularik Sadangko pi ngezebek yongkam-
banuwiliyaga welagela wezamelagi ma talik? Yeik.
24 Tamizeige kapmanwili ngezewiligi tepekke ngai keli puwekke purik kozang koyagi
ono logo kawiyegi.
25 Ma tamizeige yombu nak ibuwili ngezewiligi tepekke ngai keli puwekke purik sanga
miza logo nawili narikke miza melagi.
26 Kazing mabilikmekke tamizeige Sadangki kerewawili ngezewiligi tepekke ngai keli
purik Sadangki ngaimek kozang wizei penangai ono, yeikki.
27 Keya nakkorau yombanu kozambekki imakke yeke ige yabela logo watabiyeng
ngoweiyagi langai ono, kapura tamizeige pi were yombanu kozambek wigira wazamiya
mabura kele pi pangka watabi pugu kelagi mabiyeng ngoweiyagi langai. Togo purikku
kai purik Sadang kozang kapura ne kozang panu kani, logo nogo pangka Sadang keya pigi
ngaimek yongkambanuwiliyaga welagela wezayelagi.
28 Kerewiyi. Wameik panu. Yongkambanu ngabelakkewiligu kaile mizayeng mabiyeng
keya ngago kaile puwiligu kisa piyeng mabiyeng puwiligu Anotoyegi kozak mei purik
Anotogo tumulagi
29 kapura nakko Anotogi Kung Walekpekyegi langai ngago kaile kaiya purik Anotogo
pura tumulagi ono, Anotogo pugu kaile kaiya pura kebangkela wizagomagi, yeiya.
30 Yisugu pura kozak yeiya purik nawiligu pi kerewa nak yenge yungke yolu kisi legi.

31 Mabuwekke Yisugi panumele keya sakwili wiriya logo imakka yenge yerengke luweza
koyimowei ngago nara yeke ige piyegi pi yeragibene wezamela.
32 Yongkambanu kolokngagono Yisu yawereng kelemiyara mogosara koyawili nakko
piyegi pelik meiya, Nigi panumele keya sakwili yenge yerengke yuke koyimowei niyegi
ngago kisi, meiya.
33 Tegi Yisu pelik meiya to mela, Negi panumele tamele keya negi sakwili tawili, yeiya.
34 Togo pugu mogosawiliyegi pakeli yongomo miza logo pelik yeiya, Kerewiyi, ini pewili
negi panumele keya sakwili kani.

35 Keya Anotogo mizagi keliyeng mizi mologabok negi sakpek keya negi sakmele keya
negi panumele, yeiya.

4

1 Pulaga Yisu ngereke pongo kai kolamiya Kalili meibekke kerelege luweza wizimowei
weik ngago wazonora yongkambanuwili waligeleyi. Keya yongkambanu kolokngagono
panuwiligu piyegi tektek kangane kelemiyageya koyimowei yawereng kelemi, legi Yisu
wang naleige tameneng meiya logo mogosa, logo wanglei panga kaibekke songono
nangezi kuna logo pugu wangleiga wizimowei yongkambanu pulogo kaingimbekke
wawere ula koya puwili waligeleya.
2 Keya pi puwiliyegi ngago saweliweiyengko ngago ngizi kolokngagonoyeng waligeleya.
3 Pugu ngago saweliwei nara pelik yeiya, Kerewiyi, wok nakke yombu nak pandi
wilekyeng yawege wezameli kambela.
4 Pi wezameli kunarik wilek nayeng ngabelak kozang yongkambanuwiligu wei miz-
ibekke wala logo winakwiligu kanda na.
5 Keya wilek nayeng ngabelak kingyeng kilimbekke ngalege wala kapura ngabelak
songonobek kopong pengyeng nguk namizi lewagela logo
6 yokmek ngaiwekke yokmokko pak meiya logo ngoliya keya puliliyendau songono
kopong peyendau ibeng sa.
7 Keya wilek nayeng ibek ingakyeng kilingyengki tepekke wala kapura ingak piyengko
momanenda wiya logo pengyeng ibeng sa logo wilek wiri ono.
8 Keya wilek nayeng ngabelak yombiyangaibekke ngalege wala kopong marekyeng lewa
wizigeya yemane sa logo wilek wazonoyeng wira. Kang nayeng wilek songono wiri, keya
kang nayeng wilek yemane wiri, keya kang nayeng wilek yemane panu wiri.
9 Yisugu saweliwei pura kozak yeiya logo pugu puwiliyegi pelik yeiya, Ini kerangangyeng
kilingwili mabura waberek kerewiyi, yeiya.

10 Kalike mamok wei miza mela wizigeya Yisu keke wiziyawekke yombu meleyau keya
pongo ingenazikka neyau Yisu ngezebokko waligeleyiwili kiling yombanu piyegi kiriwei
nawilirau piyegi wiriya logo puwili Yisuyegi pelik nguk meiya, Ngago saweliwei yaka nugu
kai puragi solorik taliktik, meiya.
11 Legi Yisugu puwiliyegi pelik yeiya to mela, Anotogo ini ne kiling sawela puwiliyegi
watabi Anotogo pigi ngaimekki ngai yolu puragi koka iwaka ono piyeng kimeike kelemi-
weki keli logo nogo iniyegi saweliwei purago kai puragi kozak yeiweki mizi. Kapura
yongkambanu Anotogo puwiliyegi ngaiweki keleyi ono puwiliyegi nogo ngago sawelі-
weiyeng kozak yei kopong puwili lusuwei.
12 Pilik mizi pura Isayago Anotogi Kapiya Walektikke pobilik kaiya puragi kiriwei,
Purik puwiligu wire puwiligiyengko yawe nogo miziyengki pakeli kele kapura puwili ngizi
pakeli ono, keya puwili ngago nogo kai puragi kerewiyi kele kapura ngizi panu
kumuli ono. Purik tamizeige puwili ngizi kumuli kesak puwiligi wilek kangyeng
neyegi kowita logo nogo kaile puwiligu mizayeng tumulagi, kaiya. *Isaya 6:9,10*

13 Keya Yisu puwiliyegi mawinda pelik yeiya, Ini ngago saweliwei nogo yaka kaiya
puragi solorik lusuwei, legi ngago saweliwei nogo kalike kozak yeiyagi piyengki soloyeng
ini nguk namizi iwakagi ono. Kapura ini ngago saweliwei nogo yaka kaiya puragi solorikki
iwaka si nangaiweki kerewiyi.
14 Yombu pandi wilekyeng yaka wezamelabok yombanu Anotogi ngago wazonora
yongkambanuwiliyegi kozak yeibok kelikpek.
15 Keya ngabelakpek yongkambanu Anotogi ngago wazonoragi kerewiyi puwili kelik.
Logo ngabelak kozang wilek nayeng wala logo winakwiligu kanda nabok yongkambanu
Anotogi ngago wazonoragi kerewiyi kapura ngizi kumuli ono puwili kelik logo puwili
ngagora kerewiyi puwekkerik Sadangko nguk namizi kanda ngago pura puwiliyaga weiya
logo wezameli.
16 Keya ngabelak kingyeng kilimbok yongkambanu kerewiyi nawili kelik logo pura nguk
namizi weiyagirikki wilik
17 keya wilek marekyengki puliliyeng yenge ngabelakke kiliya kula ono mabilik puwili
ngago puragi kumula kapura wilek kang puwiligiyengke yenge yungke kiliya panu ono,
logo puwili Anotogi ngago wazonoragi ngizi kumuli purikki wiyeke kunengyeng yani ma
ngangang keleyi puwekkerik puwili nguk namizi Anotoyegi kezanga mani logo puwiligi
ngizi kumulara yeikki.
18 Keya ngabelak ibek ingakyeng kilimbek yongkambanu kerewiyi nawili kelik logo
puwili Anotogi ngagora kerewiya kele

19 kapura kazing ngabelakpekki kunengyengki kumuli pumok, keya kingyengki ibeng si
pumok, keya korikwekko keli piyengki kira orowei mizi pumokko Anotogi ngagora waliya
logo kazing puwiligu Anotoyegi mizi piyeng ngizi onowili.
20 Kapura yongkambanu nawili ngabelak wazono wilekyeng walabok kelikwili. Puwili
Anotogi ngagoragi kerewiyi logo wei logo pura wilek kang puwiligiyengke kozang ke-
bangkela yoluwili. Logo puwiligu miziyengki ngiziyeng weik kimeike lewagela. Naw-
iligu purikki ngizirik walimizimek songono, keya nawiligu purikki ngizirik walimizirik
yemane, keya nawiligu purikki ngizirik walimizirik yemane panu, yeiya.

21 Keya ngereke Yisugu ngago saweliwei pera pelik yeiya, Yombanu nak lambek langiya
logo yeke ige oroweirik kaimirage kulengke wiyi ma lalektage yenge kulengke wiyagi
ono, a'a'. Nakkorau pilik mizagi ono, pilik segeya pi orowei paka ngalege kimeike wirami
wazamiyagi.
22 Kazing mabilikmekke watabi mabek Anotogo pigi ngaimekki ngai yolu puragi langai
liwik wiya piyeng kalike kimeike kawela wiyagiyeng, keya watabi mabek Anotogo pigi
ngaimekki ngai yolu puragi langai ngokmana piyeng kalike ngokmana piyengka lewagela
wiriyagi logo yongkambanuwiligu piyeng iwakaweki.
23 Yombanu kerangang kerewiyagiyeng kiling puwili mabura kerewiyizo, yeiya.
24 Keya Yisugu mawinda pelik yeiya, Ngago nogo kai puragi waberek kerewiya panu logo
wilek kang inuguyeng puragi tiya mani. Purik yombanu ngagoragi wilek kang puguyeng
songono tiya manibokyegi Anotogo ngizira songono managi. Kapura yombanu ngagoragi
wilek kang puguyeng unatuba tiya manibokyegi Anotogo ngizira unatuba managi keya
Anotogo pokyegi ngoluk ngago ngizira mawiyarekka managi.
25 Purik tamizeige yombanu namele keya nak Anotogi ngagora kebangkela logo kiriwei
yolu mologabok Anotogo pi ngizira mawinda managi kani kapura tamizeige namele
keya nak ngago puragi kiriwei ono purik Anotogo ngago pilik mologabokko songono
kebangkela yolu nobiyeng miza pura piyaga weiya mowiyagi kani, yeiya.

26 Keya Yisugu puwiliyegi mawinda pelik yeiya, Anotogo pigi ngaimekki ngai yolu pura
yombanu ngeragi wilekyeng yaweleige ngeriyi pok kelik.
27 Yombu nak wilekyeng yawe puguleige ngeriya logo wok mabiyeng pi kusage iwek koli
keya yoklongko wei mizi logo wilekyeng lewagela kapura talik mizi miza purik pi lusuwei.
28 Ngabelakpek ngezebokko yawe pura miza logo were pendik lewagela keya pulaga
kaburik keya pungeziga pura kaburik weik wilekyengko kola.
29 Wilekyeng kuk puwekke yaweleigi mangobek lawek kiling yaweleige kunimowei pe-
lik kai, Wilekyeng wawiyagira weik lewa. Kazing mabilikmekke Anotogo pigi ngaimekki
ngai pura kozang teni pakelagi ma iwakagi langai onorago yemane sibene kelemi lewa,
yeiya.

30 Keya Yisugu pelik yeiya, Nogo Anotogo pigi ngaimekki ngai yolu pura nangaiyeng kelik
kaiyagi? Keya ngago saweliwei taliktago ngai pumokki langai kozak kaiyagi?
31 Anotogo pigi ngaimekki ngai yolu pura yengelei wilek Mastet mei nak kelik. Yengelei
wilek Mastet meiyeng wilek nayeng kelik yemane ono, yengelei Mastet puleigi wilekyeng
songono panu
32 kapura yombanu nakko Mastet nak ngeriya puwekkerik kalike purik yengelei
nayengka yemane panu lewagi. Keya puleigi meleyeng yemane panu logo winakwiligu
kanda yengelei meleyengke igazi mizagi, yeiya.

33 Keya Yisugu ngago wazonora yongkambanuwiliyegi kozak yei kunarik ngago sawel-
iwei kolokngagonoyengko Anotogi ngagora kozak yei miza.
34 Pugu puwiliyegi puwiligu kumula puragi pangka pangka kozak yeiya. Pugu
puwiliyegi ngago saweliweiyengke keke kozak yeiya kapura kang nayengke pi yombanu
ngezebokko waligeleyiwili iza orowei lewe narikke kuna logo kimeike panu ngago sawel-
iwei piyengki soloyeng kozak yei miza.

35 Wok mabokko ibengke yokmek kiliyawekke Yisu yombanu ngezebokko waligeleyiwili
kiling wangleige mogosa koyimowei pugu puwiliyegi pelik yeiya, Teni kai kolamiyabek
wala uwei lalu pangazuwagawekke kangweki, yeiya.
36 Togo puwili yongkambanuwili wezayela logo weik pi kiling puwili wang naleige kuna
keya wang nayendau puwili kiling menalege kambela.
37 Puwili kaibekki ngalengale tagoneige kebarek unatubabek kaibekke uli yongomo mizi
logo kaibek wangleige wilakweki mereke.

38 Yisu yaka mabura wangleige yeke kalike ngandektikke kebi pugura wiya logo pi
iwek kola. Yombanu ngezebokko waligeleyiwiligu pi waliya kelemiya logo pelik meiya,
Kiriwagabek, teni weik kaiyaga niweki mizi. Ni mizi perikki keriyi ono, yeik karagare iwek
kola yolura nangki?
39 Logo Yisu yangalek meiya logo kebarekpek ngalik meiya logo kaibekki pelik meiya,
Yek wizei, meiya. Togo kebarekpek weik yeik keya kaibektau weik yelakkelek wiziya.
40 Togo Yisugu puwiliyegi pelik nguk yeiya, Ini wilek ngelek kumulira nangki? Ini nogo
iniyegi ngaigi langai purikki neyegi ngizi kumuli ono ma talik, yeiya.
41 Kapura puwili kazi miza keya lelengkira keya nakko nakyegi pelik meiya,
Yombanubek talikpek logo kebarekpek keya kaibektau pugu kairagi kerewiya logo
kiriwei mizi, meiya.

5

1 Pilik miza logo puwili wangleige ngalengale kuna logo waleleige puwili Kai Kalilibekki
lalu pangazuwagawekke ngabelak Kegesa meibekke kanda wila wiya.
2 Pulogo yombanu lelewe kerewa nak yenge yungkebek yolu keya yombanubok
yombanu mosindage iwek keya yolubek.
3 Nakkorau pi sengyengkorau wigiragi langai ono.
4 Kang kolokngagono inge keya mele puguyeng sengyengko wigira wazamiya kapura
kang mabiyeng kerewabekki kozandago seng inge keya mele puguyeng wigirayeng ngela.
Kozang pugura yemane panu logo yombanu nakkorau pi waliyagi ono.
5 Kusaga yoklongko pi yombanu mosinda keya lewakyengke ingkeya kelele kaiyageya
wizimowei kingyengki ngalege kawiye walimizibek logo korik puguwek lamiti wil-
ibekpek.
6 Pugu koweiga wizimowei Yisu wangleiga welagelarikki pakelawekke pi nginda kanda
Yisugi inge werege ulu wala logo Yisugi yeikta yongolok meiya.
7-8 Tegi Yisugu kerewabekyegi pelik meiya, Kerewabek, ni yombanubekyaga welagela
kune, meiya kapura kerewabok Yisu Anotogi Marekpek purik pi iwaka kopong pi ngalizi
pelik kek meiya, Yisu, Anoto Yemizi Ngizi Lewege Panubekki Marekpek, nugu neyegi
nangaiyeng keleniweki mizi? Nogo Anotogi wirege niyegi pelik nguk nei ne ngangang
keleni nagani, meiya.
9 Tegi Yisugu piyegi pelik nguk meiya, Yeik nugura talik mei? Pilik mei legi pugu pelik
meiya to mela, Yeik nogora Ngelekpek, purik teni kolokngagonowili legi, meiya.
10 Keya pi Yisuyegi pelik mazeng keya nguk meiya, Nugu teni kerewawili ngabelak nakke
kang wezayeli nagani, meiya.
11 Lewak songono mereke pulogo wizilegebekke liyeng kabe kolokngagono namek
ngeragi ni yo keya to mizageya koyilege.
12 Togo kerewawiligu Yisuyegi pelik kelegele meiya, Nugu teni liyeng puwiliyegi kiliya
wezayele, meiya.
13 Tegi Yisugu puwili liyeng puwiliyegi kiliya wezayela. Togo kerewawili
yombanubekyaga welagela panga liyengwiliyegi kiliya logo liyengwili sangkelarik
tausen neyau tikinda puwili lelewe miza logo lewakpekka nginda kanda wilekwekka
yenge kaibekke kiliya logo kaiyaga na.
14 Yombu liyengwiliyegi yaka ngai koyimawili yaka miza puragi pakela logo puwili
nginda kambela logo ngago yaka miza puragira yongkambanu yereng yemaneyeng keya
songonoyeng keya yaweyengke yawe miziwiliyegi kozak yei miza. Logo yongkambanu
ngago puragi kerewiyawili yaka miza puragi pakeli kambela.
15 Puwili Yisuyegi kanda pura yombu yaka kerewa ngelekwili piyaga welagela weza-
yelabok lelewemek yeik wizigeya kagorik tiya logo Yisu kiling mogosara wizilege pakela
logo puwili kulili panu miza, purik kozang yemanera kiling piyeng miza purikki puwili
iwaka kopong.
16 Togo yongkambanu yaka miza puragi pakela puwiligu yongkambanu yaka miza
puragi napakeli puwiliyegi Yisugu miza logo yombubek yombiyangai wazamiya keya
liyengwiliyegi miza puragi kozak yeiya.
17 Togo yongkambanu panga Kegesa pulumengka puwili mabuwili kulili panu miza.
Logo piliktikki wiyeke puwiligu Yisu nalege kangweki kelegele meiya.
18 Tegi Yisu panga wangleige ngalege yabela logo kangweki miza kapura yombu yaka
kerewawili piyaga welagela wezamelabokko Yisuyegi pelik kozang nguk meiya, Ne ni
kiling kangweki, meiya.
19 Kapura Yisugu piyegi, Ei, meiya ono segeya pelik meiya, Yereng ni makngezegirage
kambele logo nigi ingembuwiliyegi ne Yemizibokko niyegi yalek miza logo ni wazono
keleniya purikki kozak yeimo, meiya.

20 Togo yombanubek pulumeng wiya logo ngabelak Tekapoli meiyabekke kambela.
Ngabelak Tekapoli meibekke yereng meleyauyeng yolu logo yeik Tekapoli purago kai
purik yereng meleyauyeng kai yagenda, legi puwiligu ngabelakpek Tekapoli mei. Logo
pulogo yombanu yakabokko Yisugu yaka wazono piyegi miza piyengki kozak yei kai
kambela. Logo yongkambanu puragi kerewiyawili lelengkira.

21 Yisu kiling yombu ngezebokko waligeleyiwili wangleige kai kolamiyabekke pezuwaga
wala uwei yowekke yongkambanu kolokngagonowili laluwekke pi yawereng kelemiya.
22 Logo Yudawiligi i walek songonomakki ngai nak, yeikta Yaira meiyabek wiriya logo
Yisuyegi pakela logo pi Yisugi ingeyauge ulu wala logo
23 pelik kozang nguk meiya, Negi yangomele kemegeme yemane panu mizi logo ibeng-
weki mizi. Ni ne kiling ngezangai i nogomakke kangweki koli. Yek mele nuguzikku piyegi
walamiya logo pi wik wazono yoluweki, meiya.
24 Togo Yisu pi kiling weik kambela. Keya yongkambanu kolokngagonowilirau piyau
kiling kambela keya puwiligu Yisuyegi yekezuwaga yengezuwaga kelemi kambela.
25 Keya yongkambanuwiliyaga yongok namele wok iwi walayeng weik yeik ono, kirisi-
masi meleyau keya pongo ingenazikka neyau piyeng iwi walageya wizagomimelerau
wiziya.
26 Koka pi tota kolokngagonowiliyegi pakeliweki kambela kapura king puguyeng
mabiyeng yeik wezamela, purik totawiligu yombiyangaigi nobiyeng kelemiya kapura
nakkorau pi pangka wazamiyagi langai ono, kemegeme pugumek yolu keya mawiyarekka
yemane si kang.
27 Yongok yakamolo ngago Yisuyegi langai puragi kerewiya logo pi yongkambanuwili
kiling Yisuyegi kalika kiriwei kuna.
28 Logo kumula ngezemelegiraga pelik kaiya, Ne korik puguwek ma kagorik puguriktau
mele nogozikku kuming kelemiya mabura ne yombiyangai wazaniyagi, kaiya. Tegi
yongokmolo kagorik pugurik kuming kelemiya
29 logo pigi iwi walibok weik nguk namizi yeik. Pilik miza logo yongokmele ngezemologo
pi Yisugu wazono kelemiya purikki iwaka.
30 Yisugu kozang pugubek yaka piyaga namele keya nak yombiyangai wazamiweki
welagela kang purik iwaka, legi Yisu kowita to mela logo pugu yongkambanuwili
mabuwiliyegi pelik yeiya, Takko kagorik nogorik kuming kelemiya, yeiya.
31 Logo yombu Yisu ngezebokko waligeleyiwiligu pelik meiya to mela, Yongkambanu
kolokngagono kani. Logo ni takko kuming keleniya kaira nangki, meiya.
32 Kapura Yisu ngoluk pakeliwei mizi, takko miza miza legi.
33 Togo yongokmele Yisu pi yaka yombiyangai wazamiya purik iwaka, legi pi kulili keya
leli uli kanda Yisugi ingewerege pulogo inge puguyau laliya logo Yisuyegi kemegememek
keya pi kuming kelemiya ngizige pugu pi yombiyangai sa wazamiya pura maburagi kozak
meiya.
34 Pilik miza logo Yisugu piyegi pelik meiya, Yongokpanumele, nugu neyegi ngizi panu
kumulirikku ni weik yombiyangai wazaniya mena, ni wilek kang ngezege sara kiling
kambele. Kemegeme nugumek weik yeik.
35 Yisu ngoluk pura kaiyageya wizigeya yombu ngago oroweiwili Yaira ngaibekki
imakka piyegi lewa logo Yairayegi pelik meiya, Nigi yangomele yaka ibeng, legi Kiri-
wagabek yeik ulak kambela nera wizi pani, meiya.
36 Yisu puwiligu kisi puragi kezanga mana logo Yairayegi pelik meiya, Ni kazi mizi
nagani, ni neyegi yeik ngizi kumula wizeimo, meiya.
37 Togo Yisugu yongkambanuwili pi kiling kangki ono yeiya kapura Pita keya Jems keya
Jemsgi sakpek Yowan morok keke pi kiling Yairagi imakke kambela.
38 Puwili yeke Yaira i walek songonomakki ngaibekki imakke kanda pulogo Yisugu
yongkambanuwili meiya meli keya miza melageyarikki pakela keya yongkambanu yeke
ige kolomandikmeleyegi wiyeke ingkeya ngabik ngalizi mizirikki kerewiya.
39 Yisu yeke ige la logo puwiliyegi pelik yeiya, Ini wirangaiyau meiya meli kang keya mizi
piyeng nangaiyengki weraga? Keya ini ingkeya ngabik mizira nangki? Kolomandikmele
ibeng ono, pi yeik ngoluk iwek kola wizinda, yeiya.
40 Kapura puwiligu piyegi ngizi panu kumula ono kopong puwili Yisuyegi songomeiya
mana. Tegi pugu puwili yenge yerengke welagela wezayela logo pugu kolomandikmelegi
panu keya mangoyau keya pi kiling ngezebokko waligeleyi puwili keke yeke ige kolo-
mandikmele wazamiyamakke la.
41 Logo pugu kolomandikmelegi melezikka weiya logo piyegi Yudawiligi ngago yeiktage
pelik meiya, Talita kumi, meiya logo purik pelik mei yagenda, Kolomandikmele, yangalek
mei, mei yagenda.

42 Mabuwekke kolomandikmele weik yangalekta logo weik wei miza. Kolomandikmolo
kirisimasi meleyau keya pongo ingenazikka neyaumele. Pilik miza logo nguk namizi
puwili yemane panu lelengkira keya mele puwiligiyeng kilige mana.
43 Kapura Yisugu puwiliyegi yawe kozang mabek miza puragi nawiliyegi kozak yeiya
nelegi, yeiya. Togo pugu puwiliyegi, Ngeragi nayeng kolomandikmele nibene manizo,
yeiya.

6

1 Pulaga Yisu yereng pura wiya logo panga yereng ngezebekkira Nasarete meirage
kandobela. Yombu Yisu ngezebokko waligeleyiwili piyegi kiriwei kambela.
2-3 Logo kanda pulogo keya wok Yudawili yawe mizi ono Anotoyegi ya kumulibek wok
Sabat meibekke pi Yudawiligi i walek songonomakke yeke ige la logo weik yongkam-
banuwiliyegi Anotogi ngagora waligeleya. Yongkambanu kolokngagono pulogo koya
puwili ngago pugu kaiyengki kerewiyawekke puwili Yisugi kangkabek yemane panu
purikki lelengkira. Logo nakko nakyegi pelik meiya yongomo miza, Teni pobokyegi iwaka.
Pi yawe iyeng ngizira mizibek. Pigi panumele, Maliya keya pigi mandik sakwili Jems keya
Yosisi keya Yuras keya Saimon puwili teni iwaka. Keya pigi kolomandik sakwili pelege
yoluwili. Pi yombu yeikpek kapura ngago pugu kai piyeng pi talaga weiya? Keya pigi
kangkabok takko mana? Keya takyaga kozanda weiya logo Anotogo keke mizi piyeng
mizibene mana, meiya.
Togo puwili pilik kumula logo puwiligu piyegi kezanga mana.
4 Tegi Yisugu puwiliyegi pelik yeiya, Yombanu Anotogi ngagora kozak kaibok yongkam-
banu ngabelak kalogomokpekkewiliyegirik yeikta kiling keya puwiligu ngago pugu kai
piyengki kerewiyi kapura ngabelak ngezebekkibekkewiliyegirik yeiktarau ono keya
ngezebekyaga puwiligu ngago pugu kai piyengkirau kerewiyagi ono, keya pigi ingembun-
gawilirau kerewiyagi ono, keya pigi panu keya mango keya si keya sakwilirau pugu kai
puragi kerewiyagi ono, yeiya.
5 Togo yongkambanu Nasarete yerengke koya puwili Yisuyegi ngizi panu kumuli ono
kopong pulogo Yisugu Anotogo keke mizi nayendau mizagi langai ono, kapura pugu
kemegeme mizi keremungke onowiliyegi keke mele puguzik walamiya logo yombiyangai
wazaya.
6 Logo yongkambanuwiligu piyegi ngizi panu kumuli ono purikki pi lebuk miza. Togo
yongkambanuwili pilik mizirikki wiyeke pi yereng nayengke kambela logo yongkam-
banuwiliyegi Anotogi ngagora waligeleya.

7 Pulaga wok nakke Yisugu ngezebokko waligeleyi meleyau keya pongo ingenazikka
neyau puwili piyegi wiriyiweki yeiya. Logo puwili weik kanda logo pugu puwiliyegi
pelik yeiya, Inuwa neyau neyau kambeli yeiya, keya pugu puwili kerewawili yongkam-
banuwiliyaga wezayeliweki pangkara keya kozanda yana logo yawe pugura mizi kambe-
libene.
8 Keya pugu puwiliyegi ngago kiriwei mizagiyeng pelik yeiya, Kambeli kapura ngeragi
ma kik ma king keya pilik orowei kelemi kangki nayendau wari nagani.
9 Kapura lukunglei wari keya inge kangyau wakiyi, keya yeik inugu wakiya mabiyeng
kiling kambelizo. Purik yongkambanu inugu i yolugi piyengkiwiligu iniyegi waberek
ngaigi keya iniyegi saweli mizagi.
10 Keya ini yereng narage lewa puwekke i yombanu ini iza orowei kang puwiligiyengke
yolu puwekke purik mabura i mabumakke koyi kanda kangki puwekke yereng pura wiya
logo kang mizizo.
11 Tamizeige ini yereng narage lewa logo pulogowili iniyegi koli keleyi ono keya ngago
wazono puragi kerewiya logo wilek kang puwiligiyengko wei ono puwekke purik mabura
yereng pura wiya wazamizo logo puwiliyaga mele inuguyeng kaigesizo logo puwili An-
otogo puwiliyegi wilik ono keya inugu ngereke yereng purage puwiliyegi ngago wazonora
kozak yeiweki yogi ono purikki puwili iwaka si nangai kani, yeiya.
12 Togo puwili Yisu wezamiya logo puwili yongkambanuwiliyegi ngago kaile
puwiligiyengki kuneng mizi keya kaile puwiligu miza piyengka kowita logo wilek kang
puwiligiyeng Anotoyegi sawelagi puragi kozak yei kambela.
13 Puwiligu kerewa kolokngagonowili yongkambanuwiliyaga welagela wezayela keya
kemegeme miziwiliyegi weli mela wazaya logo yombiyangai wazaya.

14 Togo ngago Yisu keya yombu pi ngezebokko waligeleyi puwiligu mizi piyengki langai
pura ngabelakpekke ululu miza logo Yisugi yeikta weik yemane sawiya. Keya King
Ngai Elodo panga Kalili ngabelakpekki ngaibek ngago pura kerewiyawekkerik pi kangka

pugubek Yisuyegi langai wiyalowei miza, purik yongkambanu nawiligu Yisuyegi langai
pelik kisa, Yowan kaimelibek ngereke ibendaga yangalekta wik yolu, legi kozang purago
mizagewiyege mele puguzikku watabi kozang piyeng mizi, kisa.
15 Nawiligu kisarik, Ilaya yombu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kaiyabek Poropek
meibek walaka Anotogo korikwek kiling paka ngalege miza orowei kambelabok ngereke
yo kisa, keya nawiligu kisarik pi poropek koka walakawiliyaga nak kelikpek, kisa.
16 Kapura Elodo ngago pilik kisi piyengki kerewiyawekke pugu pelik kaiya, Pi Yowan
yombu nogo koka kalokpek ngela logo ibembok ngereke weik wik yo wizinda kaiya.
17-18 Elodogo Yowan kaimelibekki kalokpek ngela purikki ngagora pelik, Ulogo Yowan
kaimelibek ngoluk wik yoluwekke pi Elodoyegi kambela logo ngalik kozangka pelik meiya,
Kazing kaile nugu nigi sak ngoluk wik yolubekki yongokpumele Elodiya meimele weiya
yolu pumok pangka ono, meiya, legi Elodiya Yowanyegi sisik panu logo purikki wiyeke
Elodogo yombu nawili wezayela logo Yowan kebangkela logo i wigirawiligimakke wigira
wazamiya.
19 Kapura Elodiya ngoluk Yowanyegi wilek kaile kumula logo pi uliweki keli kapura
Elodo kiyebuk kai.
20 Purik Elodo iwaka, Yowan yombu pangkabek keya Anotoyegi keke yawe mizibek logo
Elodo Yowanyegi kulili kopong pugu piyegi waberek panu ngai wiziya. Elodo Yowangu
ngago wazono kaiyengki kerewiyawekke pi kangka neyau kumula. Logo pi kangka ngelek
kumula mela kele kapura pi ngago pugura kerewiyagirikki wilik miza.
21 Togo wok nakke Elodogi yongokpumele Elodiya kazing Yowan ulagimek weik wok
Elodo wazamiyabekke pugu ngeragi yemane miza niwekibekke yolok ngela. Ngeragi
miza niweki pura ngaiwili keya amiwiligi yemane ngaiwili keya ngabelak Kalili meibekki
yemanewiligira.
22 Puwili ngeragi nageya tagogei pura Elodiyagi yango kailemekkimele mereke kanda
logo ngezemele yongolo yombuwiligu kelagi langaimekke uli. Elodo keya yemanewili
piyegi pakela logo wilik yemane panu miza. Pilik miza logo King Ngai Elodogo kolo-
mandikmeleyegi pelik meiya, Ni nangaiyeng weiyagi keli? Watabi nugu keli piyeng nogo
ni nanagi.
23 Nogo niyegi yombu yemane pewili mabuwiligi wirege keya Anotogi wirege wameik
panu nei, nugu neyegi nguk nei piyeng nogo ni nanagi. Wameik, nogo ni watabi negi
piyengka lewe nariktau nanagi, meiya.
24 Pugu pilik kai legi kolomandikmele welagela kanda pigi panumeleyegi pelik nguk
meiya, Nangaiyengki ne pebayegi nguk meiyagi, meiya logo panugu pelik meiya to mela,
Nugu nigi mangobekyegi pelik mei, Nugu niyegi yawe mizibek i wigirimakke wezamele
logo pulogo pugu Yowan kaimelibekki kalokpek ngela logo Yowangi kebira ne nanagi
purikki ne keli meimo, meiya.
25 Tegi kolomandikmele Elodoyegi nguk namizi nginda kanda pelik meiya, Peba, Yowan
kaimelibekki kalokpek ngela logo nugu kebira pelengwekke ngalege wiya logo nguk
namizi ne nanagi purikki ne keli, meiya.
26 Togo King Ngai Elodo pura kerewiyawekke pi kuneng yemane panu miza. Kapura
ngago pugu yaka yemane ngeragi niweki kayimawili keya Anotogi wiregerau kaiya puragi
weraga kopong pi ngago pugu sawiya pura ngelagi ono.
27 Tegi pigi ngai kulengkewiliyaga nak wezamela logo Yowangi kalokpek ngela logo
kebira orowei yo wiriyibene.
Togo yombu ngaibek kuna logo i wigirawiligimakke Yowangi kalokpek ngela logo
28 kebira pelengwekke ngalege wiya logo orowei yorik kolomandikmeleyegi mana logo
kolomandikmologo kebira pigi panumele Elodiyayegi mana.
29 Pulaga Yowanyegi kiriweiwili pura kerewiyawekke puwili kambela logo Yowangi
yasurik weiya logo mosindage waliya.

30 Yombu meleyau keya pongo ingenazikka neyau Yisugu waligeleyi logo Aposolowili
meiwili logo Yisugu ngago wazonoragi kozak yeiweki wezayela puwili yorik Yisuyegi
wiriya logo puwiligu piyegi mizayeng keya yongkambanuwiliyegi kozak yeiya piyeng
mabiyengki kozak meiya.
31 Yongkambanu kolokngagonowili Yisu keya ngezebokko waligeleyiwiliyegi pakeli
lewa keya kando keya nawili ngereke lewa keya kando mizi logo puwili leng mizi keya
ngeragi niweki tek nariktau ono kopong Yisugu puwiliyegi pelik yeiya, Ne kiling koli,
tonuwa ngezerau panga kabelak kuyangka ngagoluk yombanu naktau ono, yeiktaga leng
miziweki kangweki mena, yeiya.
32 Togo puwili ngezewili wale kuyangka kai kolamiyabekki lalu pangazuwagawekke
wang naleige ngalengale kuna.

33 Kapura yongkambanu kolokngagono yereng piyeng mabiyengkawiligu puwili kang purikki pakela logo puwiliyegi iwaka logo puwili ngabelak libu nginda kuna. Togo Yisu keya ngezebokko waligeleyiwili kanda pangazuwage pura yombanu ngabelak libuwili yaka were lewagela koyilege.
34 Logo Yisu yombanu kolokngagonowiliyegi pakela logo pi yalek miza logo pelik kumula, puwili liyeng memengwili kelik. Purik liyeng memengwili puwiliyegi ngai naktau ono puwekke purik mabura puwili yeik wazewaze wei mizi logo koweige kelemi kanda suwei mizi. Logo yongkambanu kolokngagono pewilirau mabilik. Pilik kumula logo Yisugu puwiliyegi ngago keya watabi kolokngagonoyeng weik waligeleya logo puwiligu kerewiya koyigeya ngago kolokngagonoyeng weik kozak yeiya.
35 Pilik mizageyara yokmek kiliyiweki merekewekke yombu Yisu ngezebokko waligeleyiwili piyegi kanda logo pelik meiya, Pelemeng kabelak ngeragi keya iyeng yeik lemeng keya weik ibengke.
36 Tegi nugu puwili wezayelimo yereng mereke piyengka ngeragi nagiyeng weibene, meiya.
37 Kapura Yisugu pelik yeiya to mela, Inuwa ngezego puwili ngeragi nagiyeng yani, yeiya. Logo yombu Yisugu ngezebokko waligeleyiwiligu piyegi pelik meiya, Talaga weiya logo pilik mizagi? Teni wok andet neyaugi yawe niza piyengki ngane king weiya logo ngeragi pewiligiyeng wei kangki ma yeik, meiya.
38 Tegi Yisugu puwiliyegi pelik nguk yeiya, Ini perek talik talik wara? Yeik were pakeli kuni, yeiya. Togo puwili kuna logo pakela logo yorik piyegi pelik meiya, Perek melenazik keya watabisi waliya neyau.
39 Togo Yisugu pelik yeiya, Yongkambanu pewili limak narik narikke pulogo yengelik wazono mogosagibekke mogosa wazaye, yeiya logo
40 yongkambanuwili yombu melenazik tikinda narikke mogosi keya yombu neyau keya meleyau tikinda narikke mogosi kai kuna.
41 Pulaga Yisugu perek melenazik yaka piyeng wei keya watabisi yaka piyaurau wei miza logo paka ngalege langai pakela wizimowei Anotoyegi ngeragi piyengki wazono meiya logo perekyeng sikila logo ngezebokko waligeleyiwiliyegi yana logo puwiligu yongkambanuwili mabuwili yani miza. Pugu watabisiyaurau mita logo mabuwili yana.
42 Puwili mabuwili na logo ngekyengko.
43 Pulaga yombu Yisu ngezebokko waligeleyiwili kik meleyau keya pongo inge nazikka neyau piyengke ngeragi perekyeng keya watabisiyengka wale wazono wiyayeng mereng miza.
44 Yombu pulogo perek piyengka nawili sangkelarik tausen melenazik tikinda.

45 Togo pulaga nguk namizi Yisugu yombu pi ngezebokko waligeleyiwili wang naleige tameneng meibene keleya logo kai kolamiyabekke pangazuwaga yereng Pesaita meiragi puwili were wezayela. Pi yolu keya yongkambanuwiliyegi kambeli yeiya logo wezayela.
46 Pilik miza logo pi panga lewakpekke waberek miziweki kambela.
47 Yokmek kiliya logo weik kusarik Yisu ngezebokko waligeleyi puwili wangleige panga kaibekke libuge ngalengale kunarik keya Yisu ngezebek lewakpekke waberek mizageya wiziyarik.
48 Yisu panga kaibekke pakeliraige pura yombu pi ngezebokko waligeleyiwili wangleige yawe yemane mizageya koyilege. Kebarekpek puwiligu kunagimekke lewa logo yemane uli kopong wanglei yo keya to mizi logo puwili yawe yemane mizi. Togo wangkotazi kang ngizige tek purikke Yisu puwiliyegi kaibekke ngalengale lewagela wiriya. Yisu puwili wezayi kang kunagi nobiyeng
49 kapura puwiligu pi kaibekke ngalengale yawerelege keriyawekke puwiligu kumularik pi kerewabek nobiyeng ngalizi kek kisa.
50 Purik puwili mabuwiligu piyegi pakela logo leli uli keya kulili miza. Logo Yisugu puwiliyegi nguk namizi pelik yeiya, Kulili mizi wak. Nogo mena, kozang sara koyi, yeiya.
51 Togo Yisu puwili kiling wangleige tameneng meiya logo kebarekpek weik yeik sawiya. Pilik miza logo puwiligu lelengkirarik yemane panu keya kumula melarik yemane.
52 Purik puwiligu yaka ibengke perek melenazikyeng sikila logo kolokngagono sa purikki pakela kele kapura Yisugi kozandagi solo purik puwili iwaka ono, purik kangka puwiligiyeng yeik.

53-54 Puwili weik kai kolamiyabekke pangazuwage ngabelak Kenesare meibekke lewagela logo puwili wangleiga welagela logo puwiligu wanglei paka kaingimbekke ngalege wiya logo pilik mizageyarik yongkambanu yereng puragawili Yisu mamiza logo

55 puwili yereng mabiyengke nginda kambela logo kemegemewili piyegi iza orowei
wiriya.
56 Togo puwili kemegemewili lalekyengki ngalege yarek wazaya logo wageliwei wiriya
logo yereng songono ma yemaneyeng ma yawege ma panga pundaga Yisu wizilege purik
puwiligu piyegi kemegemewili wageliwei kang miza keya piyegi pelik kelegele mei miza,
Yombanu kemegemewiligu melewangka nugurikki walemek yeik kuming kelemi purik
pangka ma yeik, mei miza. Logo pugu, Ei, yei purik yombanu kemegemewiligu mele-
wangka pugurikki walemek kuming kelemi miza logo puwili mabuwili weik yombiyangai
wazayi miza.

7

1-4 Wok nakke yombu Yuda kangka yemane Mosegi loyeng mabiyengki waberek panu
kiriwei keya kazing puwiligi yelibungang kokawiligi ngago yogongyengkirau kozang
panu kiriwei mizi Palisiwili meiwiliyaga nawili kiling Mosegi loyengki waligeleyiwiliyaga
nawili paka Yirusalem puraga Yisuyegi kayima logo menalege koya. Puwiligu ngago
yogong kiriwei miziyengka nara pelik, meleyeng kaigesa ono purik puwili ngeragi nagi
ono. Puwiligu kumularik ngeragi ni puwekke purik kaile miza nelegi purik were meleyeng
Yudawiligi ngago yogongyengko kairagi kiriwei kaigesi. Keya puwiligu kumulariktau
puwili panga pundaga yowekke puwili ngezewili kaigesi, purik Yudawili watabi Yuda
onowiligu kebangkela piyeng kebangkeli purik kaile, legi puwiligu Yuda onowiligi kailera
puwiliyaga kaigesa meli logo ngeragi kaigesayeng ni mizi. Keya nayendau kakyeng keya
pelengyeng keya tingyeng keya lalektarau kaigesi mizi.
5 Togo yombu Yisuyegi kayimawiligu yombu ngezebokko waligeleyi nawili Yudawiligi
ngago yogong meleyeng waberek kaigesa logo ngeragi nimekki kiriwei mizi onorikki
pakela, logo puwiligu Yisuyegi pelik nguk meiya, Yombanu nugu waligeleyiwili tenigi yeli-
bungang kokawiligi ngago yogong piyengke mizi ono yeik mele kaileyengko ngeragiyeng
weiya ni pura nangki, meiya.
6 Logo Yisugu puwiliyegi pelik yeiya to mela, Ini yombu kiligang neyau lewawili, koka
walaka Isaya yombu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kaiyabokko iniyegi langai
Anotogi Kapiya Walektikke pelik lende miza,

Anotogo pelik kai, Yombanu pewiligi kiliyengko yeik nogora yongolok mei kapura wilek
kangyeng neyegirau kumula ono.

7 Ngago yogong ngezewiligu keremiza piyeng Anotogi wameiktagi ngizi kumuliweki
piyeng kisageya koyimowei waligeleyi kopong puwili yeik nogora yeik ulak yongolok mei,
kai. *Isaya 29:13*
8 Yisugu mawinda pelik yeiya, Inirau mabilik. Ini Anotogi ngagorago miziweki kai
piyengki kezanga mani keya kazing yombanuwiligu waligeleyiyengki kele waberek panu
mizi.
9 Ini kazing Anotogi ngagorago miziweki kai piyeng keta wezamelagi pumokki iwaka
panu logo ngago yogong inigi yelibungang kokawiligu waligeleyayeng kozang kaloko
wirara koyagirikki kele.
10 Keya Anotogi ngagorago miziweki kai piyengka nara pelik,

Mosego pelik lende miza, Inigi panu keya mangowiliyegi panga yungke mizizo. Nak
pigi panu keya mangoyauyegi kaile kai purik mabura nawiligu pok ula logo ibeng
wazamizo, kai. *Ekosora 20:12; 21:17*

11 Kapura inugu ngago pura wezamela logo puragi tundikke pelik kisi, Nak pigi panu
keya mangoyauyegi watabi nayeng yanagi purik pugu piyauyegi pelik yei, Watabi nogo
yaliyegi sawelagi nobiyeng yali yaniweki miza peyeng nogo Anoto maniweki mizi, yei
purik pangka, kisi.
12 Logo kazing pilikmokko pi pigi panu keya mangoyauyegi sawelagimok waliyi.
13 Togo inigi kazing pilik yongkambanuwiliyegi waligeleyi piyengko ini Anotogi ngagora
ngela meli. Keya ngago yogong kolokngagono pilik nayengkirau ini kiriwei mizi, Yisugu
pilik yeiya.

14 Togo waleleige Yisugu yongkambanuwili piyegi ngago yeiya logo puwiliyegi pelik
yeiya, Ini mabuwili neyegi kerewiya logo ngago pera weizo.
15 Ini watabi Yuda onowiligu kebangkela piyeng nagirikki kazi kapura watabi
yombanubekyegi yenge yungke kang piyengko mizagewiyege yombanubek kailegi ono,
segeya watabi yombanubekyaga welagela kang piyengko mizagewiyege yombanubek
kailegi.
16 Ini kerangang kerewiyagiyeng kilingwili mabura kerewiyizo, yeiya.

17 Pulaga Yisu yombanu wawere ula pumok wazaya logo imakke yeke ige lawekke
yombu Yisu ngezebokko waligeleyiwiligu ngago saweliwei pugu yaka ngolukku kaiya
puragi talik kai yagenda miza legi nguk meiya,
18 legi Yisugu puwiliyegi pelik yeiya, Inuwarau Palisiwili kelik kangkayeng waliya ma
talik? Yombanu nakki kaile kumulayengko mizagewiyege pi kaile mizi, keya yombanu
nakko ngeragi na piyengko mizagewiyege pi kaile mizi ono.
19 Yombanu nak ngeragi na logo ngeragi piyeng kangkabekke kiliya kang ono, korage
yungke kiliya kang logo ya imakke yangela meliyeng, yeiya. Pugu pilik kai purik nger-
agiyeng mabiyeng wazono nagiyendikki kai yagenda.
20 Keya Yisugu ngago yeke langakta pelik yeiya, Watabi yenge yombanubekyaga
lewagela wali piyengko mizagewiyege yombanubek kaile mizi.
21 Purik watabi yenge yombanubekki wilek kambekka lewagela wali piyeng peyeng,
kaile kumuliyeng, ma kazing yongkambu weiya ono puwili namele ma nak kiling iwek
koliyeng, ma kazing yombanu nakki watabiyeng purik ngowei miziyeng, ma kazing
yombanu ula logo ibeng miziyeng, ma kazing yongkambu weiya puwili namelegi kerekpu
onobek ma nakki yongokpu onomele kiling iwek koliyeng,
22 ma kazing yombanu nakki watabiyeng ma yongok pugumele weiweki ngora kelimok,
ma kazing kaile nalangai nalangai miziyeng, ma kazing ngaigu kisiyeng, ma kazing
inigi tepekke pangka ono mizi ma kerewiyi ma kozak kelagi langai ono piyeng, ma
kazing nazuwagawiligi watabiyengki sisik kameneng mizimek, ma kazing Anotoyegi ma
nazuwagawiliyegi langai kaile kisimek, ma kazing ngezewiligu ngezewiliyegi lewegewili
mizimek, ma kazing lelewe mizagela kangkabek kumula logo mizi onomek.
23 Kaile pilik piyeng mabiyeng yombanuwiliyegi yungke kopong yombanuwiliyaga
lewagela wali logo piyengko mizagewiyege yombanuwili kaile, yeiya.

24 Pulaga Yisu yereng pura wiya logo panga yereng Taya keya Sairong mei ngabelak Yuda
onowili yolubokko ngabelak libu kambela. Kanda pi i namakke yeke ige la logo pulogo
nakko piyegi iwakagirikki pi kiyebuk kapura pilik mizagi langai ono.
25 Yongok namele pigi yangomele kerewa nak yenge yaga kiliya logo kebangkela logo
pugu Yisu pulogo yolurikki kerewiya logo piyegi nguk namizi kayima logo pigi ingewerege
ingeyau laliya.
26 Yongokmolo Yudamele ono, pi Kirik ngago yeikta kaimele keya pi ngabelak Siriya
meibekkamele logo ngai Pinisiya meimekkamele kapura pulogo Taya keya Sairong yol-
umele. Pugu kanda Yisuyegi kerewa yenge pigi yangomelegi yungke yolubek welagela
wezamelibene nguk meiya.
27 Kapura yongokmolo Yuda onomele keya Yudawiligu Yuda onowili keriwili mei purik
Yisugu iwaka legi pugu yongokmeleyegi pelik meiya, Teni koloyakamandikwili were
ngeragi yaniweki, purik teni koloyakamandik songonowiligi ngeragiyeng weiya logo
keriwiliyegi yaniwekirik purik pangka ono kani, meiya.
28 Logo yongokmologo pelik meiya to mela, Yemizibek, ni wameik kai, kapura keriwili
ngeragi wale koloyakamandik songonowiliyaga pongo ngabelakke wali piyeng weiya logo
niwiligu, meiya.
29 Pi pilik kai legi Yisugu yongokmeleyegi pelik meiya, Ngago nugu yaka kaiya purago
nigi neyegi ngizi panu kumuli puragi waligeleni legi yeke ige yongobele, kerewabek nigi
yangomeleyaga yaka welagela mena, meiya.
30 Togo pi yeke ige kang yongobela logo pigi yangomele pulogo kerewabek piyaga
welagela kambela logo panga yolumektikke yeik iwek wizilege pakela.

31 Pulaga Yisu Taya mei pulumeng wiya logo panga Sairong mei lemeng neing kambela
logo panga lemeng wiya logo yeke Tekapoli mei lemeng neirik pongo kai Kalili meibekke
kambela.
32 Pi kanda pulogo pura yombanu nawili piyegi yombu kerangangyau waliya logo
talik ngago kaiyagi miza nak miza orowei wiriya logo Yisuyegi pelik nguk meiya, Mele
nuguzikku piyegi walamiya logo pi yombiyangai wazamiweki, meiya.
33 Togo pi ngezebek keke Yisugu miza orowei koweige kuna logo melegong puguyau
yombanubekki kerangangyauge wiya keya sibilak ngizi keya mele puguzik yombanubekki
longokpekke walamiya.
34 Pilik miza logo Yisu paka ngalege pakela purik pi yalek legi pugu, Eye, meiya logo
yombanubekyegi ngago yeik puwiligirage pelik meiya, Epata, pura pelik, Tiyimo, mei
yagenda.
35 Mabuwekke yombanubekki kerangangyau weik kerewiya keya longok waliyabek
wilora logo pi weik watabi nayeng waberek kai.

36 Pulaga yombanubek Yisu kiling yongkambanuwiliyegi yo logo Yisugu puwiliyegi
kozang ngago yeiya nawiliyegi kozak yeiya nelegi keya pugu puwiliyegi mawiyarekka
kozang yei, yei, miza kapura puwili pura mawiyarekka kozak kisi, kisi, miza.
37 Keya yongkambanu puragi keriya keya kerewiya puwili mabuwili yemane panu
lelengkira logo puwiligu pelik kisa, Watabi pugu miziyeng yombiyangai panu mizi. Pugu
kerangang waliyawilirau ngago kerewiyi keya kili waliyawilirau ngago kisibene keleya,
kisa. Togo puwiligu yeik pugura yongolok meiya.

8

1 Piyeng miza logo wok nakke yongkambanu kolokngagono nawili ngereke Yisuyegi
wawere ula. Puwili watabi nagiyeng weik yeik legi Yisugu pugu waligeleyiwili piyegi
mereke wiriyiweki ngago yeiya logo puwili piyegi kanda logo pugu pelik yeiya,
2 Ne yongkambanu pewiliyegi yalek keli. Puwili weik ne kiling wok neyauganak koya
kopong puwiligi ngeragi nagiyeng weik yeik.
3 Tamizeige ne puwili yereng puwiligiyengke wezayeli purik nawili koweiga lewawili
kopong puwili yagasimokko ulu wali kambeli nangai.
4 Logo yombu ngezebokko waligeleyiwiligu piyegi pelik meiya to mela, Kabelak kurung
yeik panu pewekke takko ngeragi nayeng talaga weiya logo yongkambanu pewili pangka
yanagi.
5 Tegi Yisugu pelik nguk yeiya, Inuwago perek talik talik wara, yeiya logo puwiligu pelik
meiya to mela, Melenazik keya nazikka neyau.
6 Pulaga Yisugu yongkambanuwiliyegi ngabelakke mogosibene yeiya logo puwili nga-
belakke mogosa. Logo pugu perek melenazik keya nazikka neyauyeng weiya logo piyeng
Anotoyegi wazono meiya logo sikila logo pugu ngezebokko waligeleyiwili yana logo
puwiligu yongkambanuwili yana.
7 Puwiligu mabilik watabisi songono keremungke ono waliya nawiliyegirau mabilik
miza. Logo Yisugu watabisi puwiliyegirau Anotoyegi wazono meiya logo ngezebokko
waligeleyiwiliyegi yana logo yongkambanuwili yaniweki.
8-9 Puwiligu pilik miza logo yongkambanuwili mabuwili na logo weik ngekyengko.
Yongkambanuwili sangkelarik tausen mangobektau ono tikinda. Pulaga yombu Yisu
ngezebokko waligeleyiwili kik melenazik keya nazikka neyauyengke ngeragi wale wa-
zono wiya piyengka mereng miza.

10 Togo weik Yisugu yongkambanuwili kang wezayela logo nguk namizi yombu ngeze-
bokko waligeleyiwili kiling pi panga wangleige tameneng meiya logo panga ngabelak
Talamanutu meibekke kambela.
11 Kanda pangalege pura yombanu Palisi mei nawili kanda logo Yisu kiling ngagozakka
miza logo pi yang kelemiweki. Puwiligu piyegi pelik nguk meiya, Teniyegi Anotogo keke
mizi nara waligeleye logo ni Anotoyaga kayimabek purik teni iwakaweki, meiya.
12 Pilik kisi legi Yisu wilek kang pugubek kuneng miza logo pelik yeiya, Oyo, ini
yongkambanu mabek peragewiligu nogo Anotogo keke mizi nara miziweki nguk neira
nangki? Kerewiyi, nogorau Anotogo keke mizi wik naragi ini pakelibene waligeleyagi ono.

13 Yisugu pilik yeiya logo puwili wezaya logo ngezebokko waligeleyiwili kiling ngereke
wangleige tameneng meiya logo kai kolamiyabek wala uwei lalu pangazuwagaweki kuna.
14 Yombanu Yisu ngezebokko waligeleyi puwili perek wamenaksik wangleige purik
puwili perek wik nayendau oroweigirikki keremareke miza.
15 Puwili wangleigi ngalengale kunimowei Yisugu puwiliyegi kazing Palisiwili meiwiligu
kaile miziyengki langai waligeleyiweki miza legi pugu pelik yeiya, Palisiwili meiwiligi
ngeragi Yis meirik keya Ngai Elodogi ngeragi Yis meirikki yaweragi inuwa ngezeyegi kani
yomono, yeiya.
16 Puwili ngago pugu kai puragi iwaka ono kopong puwili ngezewili ngagozakka pelik
keli yongomo kela, Teni perekyengki yeik kopong pi yisyengki kai yagenda ma talik, kela.
17 Kapura Yisu puwiligu kozak keli piyengki iwaka logo pi puwiliyegi pelik yeiya,
Perekyengki yeiktikki wiyeke inuwa kozak kelira nangki? Nogo ngeragi inugu nagi
piyeng Anotogo keke mizi purago yanagi purik iwaka ono ma talik? Ma inuwa ngoluk
kangkayendau ono?
18 Inuwa kozang nogoragi iwaka ma yeik, keya inuwa ngago nogoragi iwaka ma yeik,
keya Anotogo keke mizi nogo miza piyengki inuwa keremareke miza ma talik?
19 Nogo perek melenazik piyengka yombu sangkelarik tausen melenazik tikindawiligi
sikila puwekke inuwago wale wiyayeng kik talik talikke mereng miza, yeiya. Puwiligu

pelik meiya to mela, Kik meleyau keya pongo ingenazikka neyauyengke mereng miza, meiya.
20 Logo Yisugu ngereke pelik nguk yeiya, Keya nogo perek melenazik keya nazikka neyau piyengka yombu sangkelarik tausen mangobektau ono tikinda puwiligi sikila puwekke inuwago wale wiyayeng kik talik talikke mereng miza wiya, yeiya. Puwiligu pelik meiya to mela, Teni kik melenazik keya nazikka neyauyengke mereng miza, meiya.
21 Togo pugu puwiliyegi pelik yeiya, Inuwa yawe Anotogo keke miza piyau pakela kapura nogo inuwayegirau mabilik miza yowiyagi purik pangka purik inuwa ngoluk iwaka ono, yeiya.

22 Puwili wangleige ngalengale kai kang panga yereng Pesaita meirage lewagela. Pulogo pura yongkambanu nawili Yisuyegi yombu wireyau kusa nak miza orowei wiriya logo puwiligu Yisuyegi pelik kelegele meiya, Nugu yombanubekyegi mele nuguzik walamiye logo pi pakelibene, meiya.
23 Tegi Yisugu yombanu wireyau kusabek melezikka weiya logo yerendaga welagela miza orowei kuna. Logo pulogo Yisugu wire puguyauge sibilak ngiza mana. Pilik miza logo Yisugu mele puguyau yombanubekki ngalege walamiya logo piyegi pelik nguk meiya, Nugurau watabi nayeng pakela ma yeik, meiya.
24 Logo yombanubek pakela logo pelik meiya, Nogo yombanu nawili pakeli kapura puwili yengeleiyeng kelik wei mizi, meiya.
25 Pulaga Yisugu mazenda mele puguyau yombanubekki wireyauge walamiya logo yombanubek weik ngayang panu pakelageyarik wireyau weik yombiyangai si lewa logo pi weik watabi mabiyeng waberek panu pakela.
26 Togo Yisugu piyegi pelik meiya, Ni pongo yerendage libulibu kiliya kang nagani, i ni makngezegimakki ngizi kunimo, meiya.

27 Pulaga Yisu yombu pi ngezebokko waligeleyiwili kiling ngabelak Sisariya Pilipai meibekki yerengyeng neing kambela. Logo pongo kazingke kunimowei Yisu ngezebokko waligeleyiwiliyegi pelik nguk yeiya, Yongkambanuwiligu neyegi langai kozak kisirik puwiligu ne tak kisi, yeiya.
28 Logo yombu ngezebokko waligeleyiwiligu pelik meiya to mela, Yongkambanu nawiligu kisirik ni Yowan kaimelabek ibendaga yangalekta yo kisi, kapura nawiligu kisirik ni Ilaya Anotogo paka ngalege korikwek kiling wik miza orowei kambelabok ngereke yo kisi, keya nawiligu kisirik ni koka walaka yombu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kisawiliyaga nak ngereke wik yo kayima kisi, meiya.
29 Togo Yisugu puwiliyegi pelik yeiya, Nawiligu pilik kumuli kapura inuwago sawiyarik ne tak, yeiya. Tegi Pitago pelik meiya to mela, Ni Kilisibek Mesiya Anotogo yawe pigi teni Yudawili yaliya wazayagi pura miziweki sawiyabek, meiya.
30 Tegi Yisugu puwiliyegi ngago piyegi langai puragi yongkambanu nawiliyegirau kozak yeiya nelegi kozang yeiya.

31 Togo Yisugu yombanu ngezebokko waligeleyiwiliyegi pelik yeiya, Kalike purik ne yombanu paka ngalega kayimabek nganganda yemane panu wagelagi kani logo Yudawiligi yemanewili keya yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngaiwili keya yombu Mosegi loyengki waligeleyiwiligu neyegi kezanga nanagi logo ne nelagi logo ne ibeng wizigeya kawiktikke waliyagi, kapura wok neyau wiziya logo wok kalikebekke ngereke wik yangalektagi.
32 Yisugu pura kimeike yeiya kapura Pita kiyebuk, legi pugu Yisu songono nangezi miza orowei kuna logo piyegi pelik ngalik meiya, Ni pilik kai wak, purik ngizi lewagelagi ono, meiya.
33 Kapura Yisu kowita to mela logo yombu ngezebokko waligeleyiwiliyegi pakela logo Pitayegi pelik ngalik meiya, Nugu Sadangki kumulira kaiyarikki wiyeke mena neyaga kazi koweige kune, purik nugu kumulara kazing Anotogo kumulimek kelik ono, nugu kumulara kazing yongkambanuwiligu kumulimek kelik kumula mena kune, meiya.
34 Pulaga Yisugu yongkambanu kolokngagonowiliyegi yombu pi ngezebokko waligeleyiwiliyegi, mereke wiriyibene yeiya, logo puwili mabuwiliyegi pelik yeiya, Tamizeige ni yombanu nak neyegi sawelagi keli mabura ni keli korik ni makngezegiwekkiragi kezanga mane keya ngago nogoragi kerewiye keya negi wiyeke ibengkirikki kazi ono wizimowei ne kiling kazing nogo kangmokko kune.
35 Purik yombanu ngezebekki kelira keya ngezebekki wik yolugira kozang kebangkelibok pi Anotogi wiregerik ibeng logo paka ngalege wik wizagomagi ono, kapura yombanu

neyegi ngizi panu kumula logo wilek kang pugubek ne keya ngago wazono nogoragi tiya
manibok pi kemenak ibengki ono, paka ngalege wik wizagomagi.
36 Keya tamizeige yombanu nak yawe king keya watabiyeng weiyagi naragi wilek kang
tiya mana logo pi watabi ngabelakpekkiyeng mabiyengko kola logo pi ibeng purik pi pongo
Anoto yolu onolege kaile wizagomagi logo puwekke watabi pigi piyengko piyegi sawelagi
ma yeik? Yeikki kani. Piyengko piyegi sawelagi ono.
37 Ma pi watabi nayengki ngane kazing Anotogimek weiyagi ono.
38 Tamizeige yombanu nak neyegi kendek mizi ma yongkambanu kaile miziwili keya
yongkambanu ne wezaniya logo anoto nawiliyegi kangwiliyegi ngago nogora yanagirikki
kendek mizi purik mabura ne yombanu paka ngalega kayimabek angela walekwili kiling
ngaiwak Pebagirikke ngereke yo puwekke purik ne yombanu paka ngalega kayimabektau
piyegi kazing mabilikmekke kendek mizagi, yeiya.

9

1 Keya Yisugu ngago yeke langak nara puwiliyegi pelik yeiya, Nogo inuwayegi wameik
panu yei, Yongkambanu pelege yolu pewiliyaga nawili ngoluk mabilik wik koyigeya
Anotogi kozandago pigi ngaimekki wilek kangyengki ngairikki pakelagi, yeiya.

2 Wok melenazik keya nazikka nak miza logo Yisugu Pita keya Jems keya Yowan iza logo
pi kiling paka lewak ngalege panu nakka kambela. Kanda pakalege puwili pakeliraige
Yisugi korikwek kowita logo nalik si lewa
3 keya melewangka keya pugu wakiya piyendau wilangka ngaiwaktikku kola legi.
Yombanu ngabelakka nakkorau melewangkarik kaigesa logo Yisugi purik kelik wilangka
panugi langai ono.
4 Logo puwiligu yombu yemane koka walaka koyimayau Ilaya keya Mose paka ngalega
lewagela logo kanda Yisu kiling ngagozakka mizirikki pakela.
5-6 Pumorok pakela logo Pita kiling pigi kewengkeyau lebukka ngane mizagela Pitago
watabi yaka pakela piyeng mabiyengki iwaka panu ono kopong, pugu Yisuyegi waze yeik
pelik meiya, Kiriwagabek, teni pelege yolu purik pangka panu kani, tonugu i menang
yolugi neyauganamak ngiziweki, nigi namak keya Mosegi namak keya Ilayagi namak,
meiya.
7 Togo kozainumbek kanda yokmek waliya logo kili narago paka kozainumbekka pelik
kai, Pok negi Marek nogo keli panubek kani. Pugu kai piyengki kerewiya logo kiriwei
mizizo, kai.
8 Togo nguk namizi Pita kiling pigi kewengkeyau pakela to melawekkerik naktau pi
kiling ono, yeik, Yisu ngezebek keke wizilege.
9 Pulaga Yisu keya pugu waligeleyi neyauganak puwili lewakpekka yerageyamowei
pugu puwiliyegi kozang pelik yeiya, Inuwago yaka pakela piyengki inuwago nakyegi
kozak mei nagani, wiziya kalike ne yombanu paka ngalega kayimabek ibeng sa logo
yangalekta puwekke inuwago yongkambanuwiliyegi kozak yei nangine, yeiya.
10 Pugu pilik kai pura puwiligu kebangkela wara koya, kapura ngago pugu pelik kai
pura, Ne ibeng sa logo yangalekta kai puragi puwili kumula mela logo nakko nakyegi nguk
meiya.
11 Togo puwiligu Yisuyegi pelik nguk meiya, Mosegi loyengki waligeleyiwiligu yombanu
Anotogo teni yaliya wazayiweki sawiyabek lewagine yombanu Ilaya kelik nak were lewagi
kani, kisara nangki, meiya.
12-13 Tegi Yisugu puwiliyegi pelik yeiya to mela, Ei, Kapiya Walektikke yungke pelik
kai, Yombanu Ilaya kelik nak lewagi kani logo kazing Anotogo sawiyabokki lewagimek
pangka pangka miziweki, kai logo nogo inuwayegi pera kozak yei, pok ulogo kayima logo
puwiligu keli kaile ngezewiligiragi kiriwei miza logo puwiligu pi ula logo ibeng. Pilik miza
pura Kapiya Walektikku pobilik kaiya puragi kiriwei. Keya kazing mabilikmekke Kapiya
Walektikke yungke pelik kai, Ne yombanu paka ngalega kayimabek ngangandik yemane
panu wagelagi logo yongkambanu neyegi kezanga nanagi, kai. Togo pura pilik lewagela
wali penangai, yeiya.

14 Togo puwili yombanu ngezebokko waligeleyi nawiliyegi wiriyawekkerik puwiligu
yongkambanu kolokngagonowili puwili yawereng keleyageya koyilege pakela. Keya
Mosegi loyengki waligeleyi nawiligu yombanu ngezebokko waligeleyiwili kiling ngago si
kela yongomo mizageya.
15 Kapura yongkambanuwili mabuwili Yisuyegi pakela logo wilik miza logo loyengki
waligeleyiwili nguk namizi wazaya logo nginda kanda Yisuyegi koli kelemiya.

16 Togo Yisugu yombanu ngezebokko waligeleyiwiliyegi pelik nguk yeiya, Inuwa Mosegi
loyengki waligeleyiwili kiling nangaiyengki kozak keli, yeiya.
17 Logo yongkambanu kolokngagonowiliyaga nakko pelik meiya to mela, Kiriwagabek,
ne niyegi negi marekpek miza orowei lewa, purik kerewa nak pigi yungke kiliya logo
kerewabokko mandikpekki kiliganda waliya logo mandikpek ngago kai ono.
18 Keya kerewabokko pi kozang kebangkela yoluwekkerik kerewabokko pi pongo nga-
belakpekke wezameli logo sibilakpek kiliraga lewa keya pi kilira ni keya korik puguwek
kozang sameli mizi. Nogo yombu nugu waligeleyiwiliyegi nguk yeiya, puwiligu kere-
wabek welagela wezamelagi nobiyeng kapura puwili pangka ono, meiya.
19 Pilik kai legi Yisugu pulogo koyawiliyegi pelik yeiya to mela, Oyo, ini yongkambanu
mabek pewekkewili ne mabiyeng pangka mizagi langaibek purikki ini ngizi kumuli
onowili kani, legi ne iniyegi kiyebuk sende. Tek taliktikke ne ini kiling yoluweki keya
kuneng inuguyeng wageliweki? Pilik yeiya logo mandikpekki mangobekyegi pelik meiya,
Nigi marekpek neyegi pelege miza orowei koli, meiya.
20 Togo puwiligu mandikpek Yisuyegi miza orowei kuna kapura kerewabokko Yisuyegi
keriyawekke pugu mandikpek yomizora wezamelibene kelemiya logo pongo nga-
belakpekke wezamela logo piyeng meli keya sibilakpek kiliraga lewa.
21 Pilik miza logo Yisugu mandikpekki mangobekyegi pelik meiya, Talikwekka pi pelik
mizi, meiya. Tegi pugu pelik meiya to mela, Pi songonowekka.
22 Keya kang kolokngagono kerewabokko mandikpek yezizikke waliya wazami keya
kailingke kaiyaga niweki wezameli miza. Kapura ni pangka mabura ni teyegi yalek miza
logo teyegi sawele, meiya.
23 Tegi Yisugu mandikpekki mangobekyegi pelik meiya, Nugu ni pangka mabura kaira
nangki? Nogo mizi purik pangka. Yombanu ngizi kumulira kiling koyimowei nogo pangka
mizagi miza puwiligi mizagi keli piyeng nogo pangka mizagi.
24 Logo mandikpekki mangobokko nguk namizi ingi ngaungaumek kiling pelik kai, Nogo
niyegi ngizi kumuli kapura negi ngizi kumuli pura pangka ono legi nugu mazenda neyegi
ne niyegi ngizi panu kumulibene sawele, meiya.
25 Pilik miza logo Yisugu yongkambanu kolokngagono nawilirau kilitiyi lewarikki pakela
logo nguk namizi Yisugu kerewabekyegi pelik ngalik meiya, Kerewabek yombanu kili
waliyi keya kerangang waliyi mizabek nogo niyegi nei, Mandikpekyaga welagela kule keya
piyegi ngereke kiliya yongo nagani, meiya.
26 Togo kerewabek ngalizi kek kaiya logo mandikpek pongo ngabelakpekke yomizora
wezamela logo pi wazami kang. Logo mandikpek ibembek kelik yolu legi yongkambanu
kolokngagono nawiligu, Pi ibeng, kisa.
27 Kapura Yisugu mele mandikpekkizikka weiya logo yangalekta luwe wazamiya logo pi
luweza.
28 Pulaga Yisu panga ige kuna logo yombanu pi ngezebokko waligeleyiwili kiling
kekewekke puwiligu Yisuyegi pelik nguk meiya, Tonuwago kerewabek mandikpekyaga
wezamelagi langai ono purik nangki, meiya.
29 Tegi Yisugu puwiliyegi pelik yeiya to mela, Tamizeige inuwa Anotoyegi waberek miza-
geya koyimowei kerewabek wezameliweki yamiza kesak kerewabek mandikpekyaga
welagela logo pi wezami kuni kak. Waberek Anotoyegi miza pumok ngezemokko watabi
kaile pilik piyeng wezamelagi, yeiya.

30-31 Puwili pulumeng wiya logo ngabelak Kalili meibek neing kuna. Yisu yombu pi
ngezebokko waligeleyiwili waligeleyageya kopong pi pulogo purik nakko iwaka nelegi pi
kiyebuk. Yisugu puwiliyegi pelik yeiya, Ne yombanu paka ngalega kayimabek yombu ne
nelagiwiligi meleyengke niza yaniweki mereke kani. Ne ibengki kapura wok neyau wiziya
logo wok kalikebekke ngereke wik yangalektagi, yeiya.
32 Kapura ngago purago pilik kai purikki puwili iwaka ono. Togo puwili ngago puragi
solorik talik miza purikki meiyagi keli kapura puwili kazi.

33-34 Puwili kang kunimowei yombu Yisu ngezebokko waligeleyiwili ngezewiligi tepekke
tak yeikta lewege miza legi kozak keli yongomo mizi, keya ngalik keli kuna. Logo puwili
weik yereng Kapaneyam meiraga lewagela logo puwili i namakke yabela. Puwili yabela
logo Yisugu yombu pi ngezebokko waligeleyiwiliyegi pelik nguk yeiya, Inuwago yaka
pongo kazingmekke kozak keli yongomo mizi piyeng nangaiyengki, yeiya. Kapura puwili
kendek kopong puwiligu piyegi ngago nara meiya to mela ono.
35 Tegi Yisu mogosa logo puwiliyegi mereke pelege koli yeiya logo pelik yeiya, Yombanu
nak mabuwiliyegi orozarikke wiziyagi keli purik mabura pi yongkambanu mabuwiliyegi
kulengke yolu keya mabuwiliyegi yawe mizibekweki, yeiya.

36 Togo Yisu mandik songono yeikta yemane ono nak miza logo puwiligi wirege luwe
wazamiya logo pi mele puguyau mandikpek yawereng kelemiya logo kebangkela logo
puwiliyegi pelik yeiya,
37 Mandikpekyegi pakeli. Yombanu nakko neyegi kelirikki weraga mandik songono pilik
pokyegi sawelibok mabura, pi neyegirau saweli yagenda. Keya neyegi sawelibok mabilik
Anoto ne ngabelakpekke wezanelabokyegi saweli yagenda, yeiya.

38 Pulaga Yowangu Yisuyegi pelik meiya, Kiriwagabek, yombu nak yeik nugurage
kerewawili welagela wezayelirikki tonugu pakela. Pi teni kiling yongomo mizi onobek legi
tonugu pilik mizi nagani, meiya.
39 Kapura Yisugu puwiliyegi pelik yeiya, Piyegi pilik mizi wak, mei nagani, purik
yombanu nak Anotogo keke miziyeng yeik nogorage mizibok, pi neyegi ngago kaileyeng
nguk namizi kaiyagi ono.
40 Purik yombanu yawe tonuguragi ngai mizi onobok teniyegi saweli yagenda kani.

41 Togo inuwa neyegi yawe mizi puragi wiyeke yombu nakko inuwa kai wik nibene yani
mabura pugu wazono miza puragi wiyeke Anotogo pi kanga managiyeng managi purik
wameik panu.
42 Kapura yombanu neyegi ngizi panu kumuli logo ngoluk kazing kumbekki lewengke
songono puwiliyaga nak kaile miziweki ulumiyabokyegi Anotogo ngangang yemane
panura managi. Logo pilikpoktau ono kesak pangka, purik kazing yombanu nakko nak
kaile miziweki ulumowei kangmok korowali panumokko. Logo inugu nak kaile mizibene
ulumowei kuna nagani waberek panu.
43 Tamizeige mele nuguzikku ni ulumiya logo ni kaile mizibene keleniyageya purik
mabura kazing kaileyengki pumok ngela melibene mele puzik ngela melagizikku, purik
ni melenazik kiling paka ngalege wik wizagomagirage kang purik kaile kapura tamizeige
ni mele mabiyau kiling kaile mizageya logo yereng yezi yemane kusagi onozik ngoriraga
kangki purik kaile panu.
44 Yezi puzikke pulogo, ngik korik sokyeng niwili ibengki ono keya yezi puzik kusagi ono.
45 Tamizeige inge nuguzikku ni ulumiya logo ni kaile mizibene keleniyageya purik
mabura kazing kaileyengki pumok ngela melibene inge puzik ngela melagizikku, purik
ni ingenazik kiling paka ngalege wik wizagomagirage kang purik kaile kapura tamizeige
ni inge mabiyau kiling kaile mizageya logo yereng yezi yemane kusagi onozik ngoriraga
kangki purik kaile panu.
46 Yezi puzikke pulogo, ngik korik sokyeng niwili ibengki ono keya yezi puzik kusagi ono.
47 Keya tamizeige wire nuguyauga nakko ni ulumiya logo ni kaile mizibene keleniyageya
purik mabura kazing kaileyengki pumok ngela melibene wirebok tiya melagibokko, purik
ni wire nak kiling yereng Anotogo ngai purage kiliya purik kaile kapura tamizeige Anotogo
ni wire mabiyau kiling kaile mizageyarikki wiyeke yereng yezizik kusagi onozik ngoriraga
wezanelagi purik kaile panu.
48 Yezi puzikke pulogo, ngik korik sokyeng niwili ibengki ono keya yezi puzik kusagi ono.
Togo inge keya mele keya wire inigi pilik piyengko ini kaile mizibene keleyageya koya
nagani, waberek panu.
49 Wizandikki yawera keya yezizikki yawera wazono panu. Logo yezizikku wini
keya lang keya pulangaiyengki wale kolokolok miza pilik piyeng pangka kelemi pilik
kunengyengko kazing tonugu yolumok waberek kelemi.
50 Wizandik wazono panurikku logo ngeragiyeng kolok kelibene wiyirik kapura
tamizeige pigi kolok keli pura yeik puwekkerik kazing ngereke kolok kelibene keremizagi
namektau ono, yawe pugura weik yeik. Logo wizandikku ngeragiyeng kolok kelibene
kelemi legi nogo inugu yolu pura wizandikku ngeragiyeng kolok kelibene kelemi pilik
kolok kelibene kelemiweki mena ne wilek kang inugu yengke wiriyi pei, logo inigi tepekke
ngezege sara wizeibene logo inigi tepekke tak yeikta lewege miza purikki kumula melagi
ono, yeiya.

10

1 Yisu kiling yombu ngezebokko waligeleyiwili yeke iga welagela logo yereng Ka-
paneyam pura wiya logo kai Yolodang meilingka pangazuwage ngabelak Yudaya
meibekke kuna. Puwili kanda yongkambanu kolokngagono Yisuyegi wawere uli keya
kaiyageya logo pugu were mizilik puwili waligeleya.
2 Yombanu Palisi mei nawili Yisuyegi wiriya logo puwili pi yang kelemiweki keli logo
puwiligu pelik nguk meiya, Ma lo tonugurago kairik nakko yongok pugumele piyaugi
weiya pura ngela logo pigi yongokpumele wezameli purik pangka kai ma talik, meiya.

3 Tegi Yisugu puwiliyegi pelik nguk yeiya to mela, Lo Mosego lende miza purago ini
miziweki kozak kairik talik kai, yeiya.
4 Togo puwiligu pelik kisa, Mosego pelik purik pangka kai, Yombu nak pigi yon-
gokpumele wezameli mabura pugu pigi yongokpumeleyegi kapiya narik lende miza
maniweki logo kapiyarikku yongokmeleyegi, Ni weik yongok nogomele ono, kai logo pugu
pi wezameli purik pangka, kai, kisa.
5 Kapura Yisugu pelik yeiya, Kangka inuwagiyeng kingyeng kelik kopong Mosego
inuwayegi pelik lende miza,
6 kapura Mosego Anotogi Kapiya Walektikke perarau lende mizarik pelik kai, Anotogo
solo panu watabi mabiyeng keremizawekke Anotogo yombubek keya yongokmele kerem-
iza.
7 Piliktikki wiyeke yombubek yongokmele weiyagi purik yombubek pigi panu keya
mangoyau wezayagi logo pigi yongokpumele kiling menalege yoluweki
8 logo piyau weik wamenakweki, kai. Togo Anotogi wirege piyau weik neyau ono, segeya
pugu piyau wamenak mizi.
9 Tegi yombubek yongokmele wei puwekke Anotogo piyau yongkambu weiya kai, legi
yombubokko yongkambu weiya pura ngela logo pigi yongokpumele wezamelagi ono, a'a',
yeiya.
10 Pulaga puwili i namakke ige la logo Yisuyegi ngezebokko waligeleyiwiligu ngago yaka
pugu kai puragi nguk meiya.
11 Tegi Yisugu puwiliyegi pelik yeiya, Yombanu nakko pigi yongokpumele wezamela logo
ngereke namele wei purik pi yombanu yongok ngezebekkimele weiya wizimowei ngereke
namele kiling iwek kolibok kelik mizi yagenda.
12 Ma yongokmologo pigi kerekpubek wezamela logo ngereke nak wei purik pi yongok
yombu ngezemelegibek weiya wizimowei ngereke yombu nak kiling iwek kolimolo kelik
mizi yagenda.

13 Wok nakke yongkambanu nawili puwiligi yango keya mareknganggwili Yisuyegi
iza orowei wiriya logo mele puguzik koloyakamandikwiligi kebiyengke walamiya logo
Anotogo puwiliyegi wazono keleyibene, kapura Yisugu waligeleyiwiligu koloyakamandik-
wiligi panu keya mangowiliyegi ngalik yeiya.
14 Kapura Yisugu purikki pakela logo pugu ngezebokko waligeleyiwiliyegi pelik kozang
yeiya, Koloyakamandikwili neyegi wiriyi pani. Puwili neyegi lewa nelegi waliyi nagani,
purik koloyakamandik pilikwilirau Anotogo puwiliyegi ngaiweki ngai pugumekki kiliya
wiriyagi purik pangka.
15 Kerewiyi, tamizeige nak Anotogo piyegi ngai wizeibene kazing koloyakamandik
songonowili mizi mabilikmekke kelemi ono purik mabura pok Anotogo pigi ngaimekki
ngai yolu puragi kiliya wiriyagi ono, yeiya.
16 Togo Yisugu mandikwili ngezebekki ingewerege nak nak wazaya logo Anotogo
puwiliyegi wazono keleyibene nguk meiya.

17 Ngereke Yisu weik kazing libu tagoneige yombanu nak nginda kanda Yisugi ingew-
erege ingeyau laliya logo pelik nguk meiya, Kiriwaga wazonobek, yawe talikta miza logo
ne wik wizagomagira weiyagi, meiya.
18 Tegi Yisugu piyegi pelik meiya to mela, Nugu neyegi wazonobek kaira nangki? Nugu
ne keriyirik ne Anoto, purik naktau wazono ono, Anoto wamenak wazonobek.
19 Ni Mosegi lo piyengki iwaka. Lo piyeng pelik, Yombanu uli nagani. Yongkambu weiya
puwili nigi kerekpu onobek ma nigi yongokpu onomele kiling iwek koli nagani. Yombanu
nakki watabiyeng purik ngowei nagani. Yombanu nakyegi langai ngaigu kai nagani. King
weiyagirikki weraga ngaigu kai nagani. Keya nigi panu keya mangoyauyegi panga yungke
mizimo, meiya.
20 Tegi yombubokko Yisuyegi pelik meiya, Lo nugu neyegi yaka kozak nei piyeng
mabiyeng ne mandik songonowekkerikka kiriwei mizi kayima, meiya.
21 Logo Yisu piyegi pakela logo piyegi keli legi pelik meiya, Purik wazono kapura ni
ngoluk watabi nayendau miziweki. Watabi nigi piyengko nigi kazing wik wizagomagira
weiyagimek waliya legi watabi nigi piyeng mabiyeng yombanuwiligu weibene yani kune
logo king piyengki ngane weiya piyeng yongkambanu watabiyengki yeik puwili yanimo.
Pilik miza logo purik nugu lewege panu kelira paka ngalege wik wizagomagira purikki
iwakagi. Logo mabiyeng pilik yana logo neyegi saweliweki kiriwei koli, meiya.
22 Yombanubek pilik kai puragi kerewiyawekke wiregawerera yalekke sara wiziya
keya wilek kang pugubek kuneng, purik pi watabi puguyeng kolokngagono panu logo
yanagirikki kiyebuk kopong.

23 Yisu pakeliwei miza logo pugu yombu ngezebokko waligeleyiwiliyegi pelik yeiya,
Yongkambanu watabiyengko kola puwili Anotogo puwiliyegi ngaiweki Anotoyegi panga
yungke kunagirik yawe unatuba panu kani, yeiya.
24 Pigi waligeleyiwili ngago puragi lelengkiri legi ngereke Yisugu puwiliyegi pelik yeiya,
Mandikwili, kerewiyi, yongkambanu king keya watabiyeng yemane panuyeng mizi puwili
Anotogo puwiliyegi ngaiweki keleyagirik yawe unatuba panu kani.
25 Kerewiyi, liyeng Kamelmek meimok nili kagorik lolo ulibekki yungurikke kiliya
kang purik yawe unatuba kapura yombanu watabi kolokngagono puguyengki kozang
kumulibokko Anotogo piyegi ngaiweki kelemiyagirik yawe unatuba panu, yeiya.
26 Togo yongkambanu ngago puragi kerewiyawili lebuk panu miza logo Yisuyegi pelik
nguk meiya, Tamizeige pilik purik mabura yongkambanu wik wizagomagiragi wiyeke
yaliya wazayagi langai puwili tawili? Nakkorau pangka mizagi ono, meiya.
27 Tegi Yisugu puwiliyegi ngai yuke panu wizimowei pelik yeiya, Ei, yombanu nak
ngezebokkorau ngezebek wik wizagomagiragi wiyeke pangka yaliya wazamiyagi ono,
kapura Anotogo yombanu nalik miza keya pilik puwili mabuwili pangka yaliya wazayagi
purik Anoto watabi mabiyeng pangka mizibek, yeiya.
28 Pita pilik kerewiya logo pi wik wizagomagira weiyagi ma yeik miza wizimowei
Yisuyegi pelik meiya, Kerewiye, teni yereng keya watabi tenigi piyeng mabiyeng wizamiya
logo niyegi saweliweki kiriwei mizi, meiya.
29 Tegi Yisugu puwiliyegi pelik yeiya to mela, Ei, wameik, keya nogo inuwayegi pera
kozak yeiweki, Yombanu nak neyegi saweli keya nazuwagawiliyegi Anotogi ngago wa-
zonora kozak yeiyagirikki wiyeke i pugumak wiyi keya yereng pugura wiyi, ma pigi si
keya sakwili wezayi, ma pigi panu keya mangoyau wezayi, ma koloyakamandik puguwili
wezayi ma ngabelak pugubek wiyi kang pilik pok
30 mabek ngoluk wik wizigeya Anotogo kanga managi piyeng kolokngagonogi, iyeng
keya yerengyeng, keya si keya sakwili keya panu keya mangowili keya koloyakamandik-
wili keya watabi pugu wiya piyengka ngoluk lewegeyeng managi kapura nawiligu pilik
pok neyegi wiyeke kunengyeng managi keya ngangang kelemiyagi. Kapura teng kalike
lewagi purage Anotogo pi wik wizagomagira managi.
31 Mabek yombanu yemane yolu puwili tonugu weik yemanewili mizi kapura kalike An-
otogo puwiliyegi keriya logo puwiliyaga kolokngagonowili yeikwili keleyagi, keya mabek
yombanu tonugu yeikwili mizi puwili kalike Anotogo puwiliyegi keriya logo puwiliyaga
kolokngagono yemanewili keleyagi, yeiya.

32 Pulaga Yisu kiling yombu pi ngezebokko waligeleyiwili kazing paka Yirusalem
yerengke kang leweng neing kuna. Yisu were kapura pugu waligeleyiwiligu Yisu
Yirusalem kangweki mizi purikki kumula meli keya yongkambanu kiriwei kangwili
kazi mizi purik yawe kuneng nara paka pulogo lewagelagi ma talikki miza legi. Tegi
Yisugu yombu meleyau keya pongo ingenazikka neyau pi ngezebokko waligeleyiwili lewe
narikke iza oroweirik weik puwiliyegi watabi kalike yombanuwiligu piyegi kelemiyagi
piyengki pelik kozak yeiya,
33 Kerewiyi, tonuwa paka Yirusalem kangweki logo pungezige yombu nakko ne
yombanu paka ngalega kayimabek nawiliyegi niza yanagi logo puwiligu ne niza oroweirik
Yudawiligi yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngaiwili keya Mosegi loyengki waligeleyi-
wiliyegi niza yanagi. Keya puwiligu ne ngagozak keleniyagi logo neyegi ngagoyeng yowagi
logo pelik kisagi, Pi ibengkibek, kisagi. Togo puwiligu ne Yuda onowiliyegi niza yanagi.
34 Togo Yuda onowiligu neyegi ngago wageliwei neiyagi keya ne sibilak ngiza nanagi
keya puwiligu ne wizale nelagi keya ne ibengki kapura wok neyau wiziya logo wok
kalikebekke ne ngereke wik yangalektagi, yeiya.

35 Pulaga Sebetigi marekyau Jems keya Yowan piyau Yisuyegi mereke kandarik pelik
meiya, Kiriwagabek, togo kelirik te nugu watabi togo niyegi nguk nei piyeng teyegi mizagi
keli, meiya.
36 Tegi Yisugu piyauyegi pelik yeiya, Yali nogo watabi nangaiyeng yaliyegi mizagi keli,
yeiya.
37 Togo piyaugu Yisuyegi pelik meiya to mela, Kalike ni ngai nugurage nigi tung ngaiwak-
tik kilindikke mogosa logo ngai nugumekki kozang nugurago ngai puwekke te tung yeik
lewegera kilingyaugu mogosi piyauge niyegi saweliwei mogosiweki keleyimo. Teyaga nak
nigi mele ngaigezuwagezikke keya nak nigi mele koranengkezikke mogosiweki keleyimo,
meiya.
38 Tegi Yisugu piyauyegi pelik yeiya, Yaligu nguk kisi piyeng yali iwaka ono. Ma
kuneng yemane nogo wageliweki mizi piyeng kelikyeng yaligu wageliwekirik pangka? Ma

ngangang yemane panu nogo wageliweki mizi pelikta yaligu wageliwekirik pangka ma yeik?
39 Piyaugu pelik meiya to mela, Te pangka, meiya.
Togo Yisugu piyauyegi pelik yeiya, Ei, wameik, kuneng nogo wagelagi pura kelik nara yalirau wagelagi. Keya ngangang yemane panu nogo wagelagi pura kelik nara yalirau wagelagi. Puwiligu neyegi watabi keleniyagi pilik piyeng puwiligu yaliyegirau keleyagi.
40 Kapura nogo yali nak mele ngaige nogozikke mogosi keya nak mele koranengke nogozikke mogosiweki keleyagi purik ne pilik keleyagi puragi ngaibek ono, Anoto ngezebokko tung mogosagi piyau yombanu pugu sawiya piyau yanagi, yeiya.
41 Togo yombu meleyau Yisu ngezebokko waligeleyiwili puragi kerewiyawekke puwiligu weik Jems keya Yowanyegi sisik miza.
42 Tegi Yisugu puwili mabuwili piyegi mereke wiriyiweki ngago yeiya logo pelik yeiya, Ngabelakyengki ngai yemiziwili yongkambanuwili puwiligi kulengke wazaya logo puwiliyegi ngai kozang yolu keya yemanewiligu yongkambanu yeikwili yaweyeng miziweki yani purik ini iwaka.
43 Kapura kazing pilik pumokki kiriwei mizi nagani, segeya iniyaga nak yeikta lewegeweki kelibok purik pi ini nawiliyegi yawe mizibekweki,
44 keya iniyaga nak iniyegi orozarikke wiziyagi kelibok purik pi yongkambanuwili mabuwiliyegi kulengke yawe mizibekweki.
45 Purik nerau, ne yombanu paka ngalega kayimabek kayimarik ne yongkambanuwili neyegi yawe miziweki kayima ono, ne yongkambanu puwili mabuwiliyegi yawe mizi keya saweliweki kayima, logo yongkambanuwiligu kaile miziyengki weraga Anotogo puwiliyegi ngangang yanagi ono, pilik segeya Anotogo neyegi ngangang puwiligiyeng nanagirik nogo ne makngezebek ne nelagiwiliyegi ngaungaugu niza yanagi logo yongkambanu kolokngagonowili kaile puwiliyengko wigirawili kaile puwiligiyengka wila wazayiweki, yeiya.

46 Togo Yisu kiling pugu waligeleyiwili keya yongkambanu kolokngagonowili weik ngereke paka Yirusalem kangweki kambela logo yereng Yeriko mei puragi kayima logo puwili yereng pura wiyiweki mizi tagoneige yombu wireyau kusa nak kazingmekke kerelege mogosa wizimowei yongkambanu ngabelak libu kangwiliyegi ngeragi keya kingyengki nguk yeiyageya wizilege. Pi Timiya meibekki marekpek logo Patimai meibek.
47 Patimai wireyau kusabek Yisu yereng Nasaretegabok kiling yongkambanu paka Yirusalem kangkiwiligu kandikki pi kerewiyawekke pugu pelik ngalizi kek kaiya, Yisu, ni negi yelibu koka King Ngai Tawiti meiyabokki mareknganwiliyagabek logo Anotogo teni Yudawiliyegi wiyeke wezanelabok purik nogo iwaka, legi neyegi yalek mize, kaiya.
48 Pilik kai legi yongkambanu kolokngagonowili piyegi pelik meiya, Ni ngagoluk wizei, meiya. Kapura pi mazeng keya pelik kek kaiyageya, Ni King Ngai Tawitigi mareknganwiliyagabek legi neyegi yalek mize, kaiyageya.
49 Tegi Yisu leng miza logo nawiliyegi pelik yeiya, Pi neyegi koli mei, yeiya. Togo puwiligu wireyau kusabekyegi ngago meiya logo pelik meiya, Wilik mize, luweze. Pugu koli nei yagenda mena koli, meiya.
50 Togo pi kagorik yeke ngalegerik pela mela logo nguk namizi yangalekta Yisuyegi wiriya.
51 Togo Yisugu piyegi pelik nguk meiya, Nangaiyeng nogo niyegi miziweki ni keli, meiya logo wireyau kusabokko pelik meiya to mela, Negi Yemizibek, ne ngereke wireyaugu pakelagi keli, meiya.
52 Pilik kai legi Yisugu piyegi pelik meiya, Ni yombiyangai keleniyagi purik pangka purikki ngizi kumuli nugurikku mizagewiyege nogo mizi yagenda mena kambele, meiya logo wire puguyau nguk namizi ngaiwila logo Patimai Yisuyegi kiriwei kazing leweng neing kambela.

11

1 Togo Yisu kiling pugu waligeleyiwili Yirusalem lemengki merekewekke lewak Olip meibekke wiriya. Lewak pokko yengelei olipyeng lewarikki wiyeke yeik pura meiya logo yereng neyau lewakpekke ngezege wizilege. Yereng nara Petepasi meira keya yereng nara Petani meira. Puwili yereng piyaugi mereke kandawekke Yisugu yombu ngezebokko waligeleyi neyau were ngago pelikta kiling wezayela,
2 Yereng mereke paka purage kunizo. Yali pulogo kiliya tagoneige purik liyeng tongki kong namek nakko wakleige wibokko tariya logo wizi penanging kani, ngoluk nakkorau mogosa onomek logo wei yongomo miza onomek. Pumokko wi tariya piyeng wila mowiya logo pelege miza orowei koli.

3 Keya tamizeige nakko yaliyegi pelik kai, Nangki yali pumokki wibek wili, kai purik
mabura piyegi pelik kozak meizo, Yemizibek pemekyegi yawe nara legi te miza orowei
kang. Were yawe pura miza logo pugu nguk namizi miza orowei yogine, meizo, yeiya.
4 Togo piyau kambela logo kanda liyeng tongki kongmek i namakka kandikke wakleige
tariya logo kazingmekke luwe wizilege yolok ngela.
5 Logo piyau liyeng tongki kongmekki wi tariyabek wilageya tagogei pura yombanu
mereke koya nawiligu piyauyegi pelik yeiya, Yali liyeng tongki kongmek wili pura nangki,
yeiya.
6 Tegi Yisugu yaka kaiya pilik piyaugu yeiya to mela, logo yombanuwiligu piyau ku-
nibene keleya.
7 Togo piyau liyeng tongki kongmek Yisuyegi miza orowei wiriya. Pilik miza logo pugu
waligeleyiwiligu kagorik yeke ngalege waliya piyengka panga liyeng tongki kongmekke
ngalege wiya logo Yisu tongki kongmekke ngalege mogosa logo wiriya.
8 Yisu tongki kongmekke ngalengale yagoneigeya yongkambanu kolokngagono pi kiling-
wiligu pi King Ngai Yemizi puwiligibek sawiya logo kagorik puwiligi yeke ngalege waliya
piyeng kazingmekke welelagelega wiya. Keya nawili kirekkirek mele keya pulangaiyeng
kira logo kazingmekke laga wiya.
9 Yongkambanu piyaga werewili keya kalike piyegi kiriwei nawili miza puwiligu yeik
pugura yongolok mei wirimowei pelik ngalizi kek kisa,
Pok teni yaliya wazayagibek, teni yeik pugura yongolok meiweki.
Pok Anotogo wezamelabek legi Anotogo pi kozanda maniweki.
10 Tenigi yelibu kokabek Tawitigi yeligagangmekkabokko teniyegi ngai yoluweki mizi,
Anotogo pi kozanda maniweki.
Anoto paka ngalege panu yolubek weik teni yaliya wazayiweki, kisa.
11 Togo Yisu Yirusalem yerengke kiliya la logo Anotogi i walek yemanemakke yeke ige
kiliya logo pi watabi mabiyengki pakeliwei kaiyageyara yokmek weik kiliyaweki mizi,
legi pi yombu meleyau keya pongo ingenazikka neyau pi ngezebokko waligeleyiwili kiling
welagela logo pongo yereng Petaniraga iwek koliweki kambela.

12 Wangane panu pura puwili yereng Petanira wiya logo paka Yirusalem kang yon-
gowekke Yisu yagasi miza.
13 Pi koweige songono nangezi tapakaleige pura pugu yengelei Fik mei nalei lekpokko
kola wizilege pakela. Pi yengeleilei wira nobiyeng miza kapura pi mereke wiriyawekke
pugu lekyeng keke pakela, purik teng wiriwekira ono kopong.
14 Tegi Yisugu yengelei Fik puleigi pelik meiya, Ni mawinda wilekyeng wiragi ono logo
nakkorau nugu wirayeng ngereke nagi ono yeikki, meiya. Pugu waligeleyiwili Yisugu yaka
kai puragi kerewiya.

15 Puwili paka Yirusalem lewagela logo Anotogi i walek yemanemakke kuna. Pi imakki
yerembekke kanda yongkambanuwili kingyengki ngane liyeng kau keya liyeng memeng
keya winakwiliyegi pulogo pundik keremizageya koyilege keya nawili lalekyengki mogosa
wizigeya yombanu nalagawiligi king nalangai piyeng Yudawiligi king piyengke kowita to
mela logo watabi pulogo piyengka weiweki mizageya koyilege. Logo yombanu kingyengki
ngane watabi yaniwiligu pelik kumuli, Tonuwa king yemane weiweki mena miza. Logo
Yisu kazing kaile pumokki pakela logo kiyebuk, legi pugu yongkambanu kingyengki
ngane watabi wei keya yani mizageya puwili keleyayela logo yombanu kingyeng kow-
itageya puwiligi lalekyeng kowita kela wezamela logo yombanu winak Kuwemimiwili
wiyiwiligiyeng kowitagelega wezameli kang keya kelemiya.
16 Keya pugu kozang pelik kaiya, Pemak Anotogi i walek yemanemak legi nakkorau ting
kai kolayeng ma watabi yawe mizagi pilik piyeng Anotogi i walek yemanemakki yerembek
neing orowei kang nagani, kaiya.
17 Pilik miza logo Yisugu yongkambanuwiliyegi ngago pelik yana, Anotogi Kapiya
Walektikke lende mizarik pelik,
I Anotogimak i yongkambanu ngabelakyeng mabiyengkawili mabuwiligu piyegi waberek
mizagimak, kapura inugu pung wezarik keremizarikku i Anotogimakki yeikta
kaile sawiya logo weik yombanu king ngoweiwiligu king ururu yolu piyeng kelik
keremiza, kai, yeiya. *Isaya 56:7; Seremaya 7:11*
18 Keya pulaga yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngaiwili, keya Mosegi
loyengki waligeleyiwili watabi Yisugu miza piyengki kerewiya logo kumularik
yongkambanuwili mabuwiligu ngago Yisugu yaniragi lelengkiri legi puwiligu kumularik
yongkambanuwiligu puwiliyegi kezanga yanagi mamiza. Tegi ngai yemanewili Yisuyegi
sisik panu logo puwili kazing talikmekke Yisu ulagi miza legi kumula.

19 Togo yokmek kiliyawekke Yisu kiling pugu waligeleyiwili Yirusalem yerenda wiya logo kambela.

20 Wangane pura puwili kazing libu kang kunimowei puwili yengelei Fik Yisugu ulogo ngago mana puleigi pakela. Puleigi meleyeng keya lekyeng keya pulili yeke ngalegeyeng keya pulili yengezegeyeng mabiyeng ngoliya logo ibeng wizilege.
21 Pita ulogo mizayengki kumula logo Yisuyegi pelik meiya, Kiriwagabek pakele, yengelei Fik ulogo nugu ngago mana pulei ngoliya logo ibeng pelei, meiya.
22 Tegi Yisugu puwiliyegi pelik yeiya to mela, Inuwa Anotogo watabi mabiyeng pangka mizagi langai purikki ngizi panu kumulizo.
23 Kerewiyi, nogo inuwayegi ngago wameik pera kozak yei, tamizeige yombanu nakko lewak pobokki pelik mei, somiyora koli logo panga kai wizambekke wale, mei logo tamizeige yombanu pok Anotoyegi ngizi panu kumula logo kangka neyau ono purik mabura pokko kaiyara ngizi mizagi.
24 Purik pilik legi nogo inuwayegi pelik yei, inuwayaga nak Anotoyegi waberek mizageya wizimowei piyegi watabi nayengki nguk mei puwekke purik ni Anotoyaga weiyagirikki ngizi panu kumulimo, logo Anotogo ni nanagi.
25 Keya ni Anotoyegi waberek miziwekke tamizeige nakko niyegi kaile miza logo ni ngoluk piyegi sisik mizi purik mabura were ni kaile pugu niyegi mizayeng tumula logo keremareke wezamelimo logo Anoto nigi Mango paka ngalege yolubokko nugu watabi kaile miza piyeng tumula logo keremareke wezameliweki logo Anotogo ni watabi nugu piyegi nguk mei piyeng nanagi.
26 Kapura tamizeige nugu nawiliyegi kaile puwiligu niyegi miza piyeng kebangkela logo tumula wezameli ono purik mabura Anoto nigi Mangobek paka ngalege yolubokkorau kaile nugu mizayeng tumula wezamelagi ono, kebangkelagi, yeiya.

27 Togo puwili ngereke Yirusalem yerengke yo logo Yisu Anotogi i walek yemanemakke wei mizageya tawizeige Yudawiligi yemanewili keya yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngaiwili keya Mosegi loyengki waligeleyiwilirau Yisuyegi wiriya
28 logo piyegi pelik nguk meiya, Ni yeik talikta kilimbokko yawe pera mizi? Keya takko ni yawe pera miziweki pangkara nana?
29 Pilik kisi legi Yisugu puwiliyegi pelik yeiya to mela, Mena, nerau inuwayegi ngago naragi nguk yeiweki. Tamizeige inuwago neyegi kangara neiya yo meli mabura nogo takko ne yawe pera miziweki pangkara nana miza purikki inuwayegi kozak yeiyagine.
30 Neyegi kozak nei, Yowan kaimelabek kayima logo yongkambanuwili kaimela puwekke yawe kaimela pura Anotogi yawera ma yombu ngabelakpekkewiliyaga nakki yawera miza purikki, yeiya.
31 Togo puwili ngezewili pulogo pelik kozak keli yongomo miza, Teni talik meiyagi? Tamizeige tonugu pelik meiya to meli, Anotogira, mei purik mabura pugu pelik nguk yeiyagi, Inuwa watabi Yowangu kai piyengki ngizi kumula onora nangki, yeiyagi,
32 kapura yongkambanu pewili Yowan ngizi Anotoyaga kayima logo ngago piyagayeng kozak kaiyageya wiziyabektikki ngizi panu kumuliwili kopong tonugu pelik mei, Yombanu ngabelakpekkewiliyaga nakkira, mei purik mabura yongkambanuwiligu teniyegi sisik mizagi, kela.
33 Togo puwili yongkambanuwiliyegi kazi miza kopong puwiligu Yisuyegi pelik meiya to mela, Yawe Yowangira talaga kayimara miza purik teni lusuwei, meiya logo Yisugu puwiliyegi pelik yeiya to mela, Pilik mabura, nogorau inuwayegi takko ne yawe pera miziweki pangkara nana miza purikki kozak yeiyagi ono, yeiya.

12

1 Togo Yisugu ngago pura yeiya logo yongkambanu pulogo wawere ula puwiliyegi ngago saweliwei nayengki weik kozak yeiya. Pugu puwiligi yemanewiliyegi langai saweliwei pera pelik yeiya, Yombanu nak waing yawe nalei ngeriya logo lemeng kozang namek yawereng kelemiya logo kawik watabi waing wilekyeng wambulagirik wiziyagirik yokora logo i yokolong ngai yawe puleigi ngaiwekibek wiziyagi namak ngiza.
Togo pugu nawili yawe puleigi ngai koyibene wazaya logo puwiliyegi pelik yeiya, Yawe nogoleigi yawe mizageya koyimowei waberek ngai koyizo. Keya waing wilekyeng weik kuk puwekke purik mabura piyeng tiyizo logo waing keremizizo. Pilik yeiya logo yawe puleigi mangobek nalege koweige kambela.
2 Togo waing wilekyeng weik kuk wizigeya wilekyeng tiyagiwekke pugu yombu ngagora orowei nak yaweleigi ngai wazayawiliyegi wezamela logo yaweleige waing wilek piyengka waing keremiza nayeng weiweki,

3 kapura ngai wazaya puwiligu ngagora oroweibek kebangkela logo wizale ula logo yeik
wezayongomela.
4 Tegi yaweleigi mangobokko ngereke ngagora orowei nak mazenda wezamela, kapura
puwiligu pokki kebira ngandek uli keya ngago kaile meiya logo mabilik yeik wezayon-
gomela.
5 Pulaga pugu mazenda ngagora orowei naktau wezamela, kapura puwiligu pok ula logo
ibeng keya yombu kolokngagono ngagora orowei wezayela puwilirau puwiligu mabilik
keleya. Nawili ngangang yana keya nawili yela logo ibeng.
6 Pilik miza logo weik wamenak wezamelagi langaibek yolu logo pok ngezebekki
marek wamenak pugu keli panubek. Logo kalik panuge mangobokko kumularik pelik,
Nogo ne makngezegi marekpek puwiliyegi wezamelagi, purik puwiligu negi marekpekki
ngagoragi kerewiyagi, pilik kumula logo pi wezamela
7 kapura yaweleigi ngai wazayawiligu pigi marekpekyegi pakelawekke puwili nakko
nakyegi pelik meiya, Pek yaweleigi mangobekki marekpek kani. Kalike pigi mangobek
ibeng puwekke pi yawe pelei weiyagibek. Tegi teni pi ula logo mango ibeng purik waing
yawelei teni makngezegiweki mena, kela.
8 Togo puwiligu mandikpek miza logo ula logo ibeng. Togo puwiligu yasu pugurik panga
yaweleige yenge wilingke wezamela.
9 Togo yaweleigi ngai wazayawiligu pilik miza purikki yaweleigi mangobek puwiliyegi
talik mizagi? Yaweleigi mangobokko kanda yaweleigi ngai wazaya puwili neneng ngela
logo yawe pura ngereke nawiliyegi yanagi.
10 Inugu Anotogi Kapiya Walektikke neyegi langai pelik sangkeli purikki kumulizo, purik
purikku pelik kai,
King yombu imak ngiziwiligu kiyebuk miza logo wezamela pura ngereke king panu imak
mamak kebangkela yolu pura kani.
11 Pilik yolu pura Anoto Yemizibek ngezebokko pilik wazamiya logo tonugu purikki pakela
logo purik yombiyangai panu miza. *Ingi Sam 118:22,23*
12 Yudawiligi ngai yemanewili Yisugu ngago saweliwei yaka kozak kai puragi puwiliyegi
langai kozak kairikki iwaka logo puwiligu Yisu kebangkeliweki miza kapura puwili watabi
yongkambanuwiligu mizagi piyengki kazi legi puwili weik pi wezamiya logo wei kang
kuna.

13 Pulaga yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngaiwili keya Mosegi loyengki waligeleyiwiligu yombu Palisi mei nawili keya yombu Ngai Elodoyegi kiriweiwiliyaga nawili Yisuyegi ikuyogorik miziweki wezayela. Togo puwili kunimowei nakko nakyegi pelik meiya, Tonuwa Yisuyegi pelik meiyagi, Nugu kumularik talik? Teni king takisyeng Romwiligi King Ngaibek Sisa meibokyegi managi purik pangka ma yeik, meiyagine. Tamizeige pugu, Ei, mani, kai purik mabura yongkambanuwili king takisyeng managirikki kiyebuk mizi nangai legi puwiligu pi kingyengko ulagi. Tamizeige pugu, A'a', mani nagani, kai purik mabura tonuwa pi Romwiligi ngaiwiliyegi miza orowei kangkine logo puwiligu pi ngagozak kelemibene, kela.
14 Togo puwili Yisuyegi kanda piyegi pelik meiya, Kiriwagabek, nugu kaiyeng keya waligeleyiyeng wameik ngizi panuyeng purik tonuwa iwaka. Keya ni nakyegirau kazi mizi onobek ma ni yewizek mizi onobek, ni yongkambanuwili mabuwiliyegi kazing Anotogi ngizi panumekki waligeleyibek purik tonuwa iwaka. Kapura nugu tonuwayegi poburikki kozak yei, Lo tonugurago talik kai, teni king takisyeng Sisayegi managi kai ma managi ono kai
15 keya managi purik pangka ma pangka ono kai, pilik nguk meiya. Kapura Yisu puwili yombu kiligang neyau lewawili purik iwaka logo pugu puwiliyegi pelik yeiya, Inuwago neyegi ikuyogorik kelenira nangki? King keke nalik neyegi orowei koli logo nogo pakeliweki, yeiya.
16 Logo puwiligu piyegi nalik orowei kanda logo pugu pelik nguk yeiya, Wiregawere king pelikke pera takkara keya yeik takkara wizine pakeli, yeiya. Tegi puwiligu pelik meiya to mela, Romwiligi King Ngaibek Sisagiyau, meiya,
17 legi Yisugu pelik yeiya, Mena, watabi King Ngaibekkiyeng purik King Ngaibekyegi manizo, keya watabi Anotogiyeng purik Anotoyegi manizo, yeiya logo puwili ngago pugu wazono kaiya yo meliyengki lelengkira.

18 Keya pulaga yombanu Sadusiwili meiwiliyaga nawili Yisuyegi ikuyogorik kelemi wiriya. Sadusiwili yombanu pelik kisiwili, Yombanu nak ibeng purik kung pugubektau ibeng logo pi ngereke yangalektagi ono, kisiwili.

19 Puwiligu Yisuyegi pelik meiya, Kiriwagabek, Mosego lo tenigi lende miza nara pelik,
Tamizeige yombanu nak yongok weiya logo mandik wazami ono wiziya yombubok ibeng
purik yombubokki sakpek ngereke yongok komatemolo weiyagi logo piyaugu yombu yaka
ibembokki yango keya marekngang nawili wazayiweki.
20 Yombu ingini melenazik keya nazikka neyauwili koya. Logo kalogolibek were yongok
weiya logo mandik wazamiya ono wiziya pi ibeng.
21 Keya pulaga waleleige kalogolibekki kelengkebokko ngereke yongok komatemele
weiya kapura piyaurau mandik wazamiya ono koya pi ibeng. Keya pulaga pokki kelengke-
bokko komatemele ngereke weiya.
22 Logo yombu melenazik keya nazikka neyau puwili mabuwili pilik miza kapura
mandik wazamiya ono koya ibeng. Logo kalik panuge yongok komatemelerau ibeng.
23 Mena, teni niyegi ngago peragi nguk neiweki, Tamizeige wok kalik panubekke
yongkambanu ulogo ibeng puwili nugu kai pilik yangalekta wik yolugi mabura yongok
komatemolo yombu melenazik keya nazikka neyau puwili mabuwili weiyamele legi
tamizeige kalike ibengwili ngereke yangalekta puwekkerik yongok yaka pumolo takki
yongokpumele mizagi, meiya.
24 Legi Yisugu puwiliyegi pelik yeiya to mela, Inuwa Anotogi Kapiya Walektik keya pigi
kozanda lusuwei kopong inuwago watabi pilik piyengki kumulirik kokowa.
25 Purik ibengwili yangalekta wikwekke puwili Anotogi angela paka ngalegewili ke-
likki logo yombuwili keya yongokwili yongkambu weiyagi ono, ma panu keya mangogo
kolomele yombu weiyagi nakyegi miza managi ono.
26 Ibengwili ngereke yangalekta wazayagirik nogo Anotogi Kapiya Walektikke yungke
inuwayegi pilik kairikki kozak yeiweki mizi. Mosego Anotogo ibek solo ngori purikki
yungka piyegi meiyaragi lende mizarik pelik, Ne Anoto Abalamgibek keya ne Anoto
Isakkibek keya ne Anoto Yakopgibek, meiyara lende miza. Anotogo pilik kaiyawekkerik,
Abalam keya pigi marekpek Isak keya Isakki marekpek Yakop ulogo ibengwiliyegi pi pilik
kaiya kapura Anotogo puwili wik kai yagenda.
27 Ulogo puwiligi korikyeng ibeng kele kapura wilek kang puwiligiyeng wik yolu.
Logo inuwayegirik puwili ibeng kapura Anotoyegirik puwili wik yolu, legi pi Anoto wik
yoluwiligi ngaibek. Togo inuwago kumula purik kokowa panu, yeiya.

28 Mosegi loyengki waligeleyiwiliyaga nak wiriya logo Yisu Sadusiwili kiling ngago
kelageya koyilege kerewiya logo pi Yisugu puwiliyegi ngago wazonoyeng yeiya to meli
purikki pakela. Tegi pi Yisuyegi ngago naragi nguk meiya, Lo Anotogo teni yanayengka
lo talikta yemane panura, meiya.
29 Tegi Yisugu pelik meiya to mela, Ini Isileiliwili mabuwili kerewiyi. Lo yemane panura
pelikta, Anoto tenigibek Yemizibek keya pi Yemizi wamenakpek.
30 Logo ni Anoto nigi Yemizi ngaibekyegi wilek kang nugubek mabokko ngizi panu
kelimo, keya kangka nugubokko piyegi wilibek kumuli mizimo, keya piyegi kozang nugura
mabura manimo.
31 Keya lo puragi kelengkera pelikta, Ni makngezogo ni makngezeyegi keli mabilik
nakyegirau mabilik kelimo. Lo nayengko piyauyaga ngalege panu ono, meiya.
32 Togo Mosegi loyengki waligeleyibokko Yisuyegi pelik meiya, Kiriwagabek, wameik,
watabi yaka kai piyeng wameik panu. Ei, Anoto wamenak, naktau wizinda ono, Anoto
keke.
33 Keya wilek kang tonuguyeng mabiyengko piyegi ngizi panu kelizo keya kangka
tonuguyengko piyegi kumuli mizizo, keya kozang tonuguyeng mabiyeng piyegi manizo.
Keya teni makngezogo teni makngezeyegi keli mabilik nazuwagawiliyegirau mabilik
kelizo. Pilik mizi piyengko teni Anotoyegi watawili yezizikke waliya mani ma watabi
piyegi kolak kelibene wazamiya piyeng ula, meiya.
34 Togo Mosegi loyengki waligeleyibokko ngago yaka meiya piyeng pangka meiya purik
Yisugu pakela logo Yisugu piyegi pelik meiya, Ni weik Anotogo niyegi ngai wizeibene
kelemiweki mereke, meiya. Keya pulaga nakkorau Yisuyegi mawinda ngago nara nguk
meiyarau ono, puwili weik kazi.

35 Wok nakke Yisugu yongkambanuwiliyegi Anotogi i walek yemanemakke waligeleyageya wizimowei pugu ngago nara pelik nguk yeiya, Mosegi loyengki waligeleyiwiligu Kilisibek koka King Ngai Tawitigi marekngangwiliyaga nak kisira nangki? Puwiligu ngago pilik kisirago Kilisibek yeik yombanubek kisi yagenda.
36 Kapura koka walaka Anotogi Kung Walekpokko Ngai Tawitigu kaibene kelemiya logo Tawitigu kaiyara pelik,

Anoto Yemizibokko Kilisibek Yemizi nogobekyegi pelik meiya, Nogo niyegi kiyebuk mizi-
wili nigi kulengke nugu ngaiweki wazayirikka negi ngaigezuwaga pelaga mogosi
koli, kaiya. *Ingi Sam 110:1*
37 Tawitigu Kilisibekyegi Anoto Yemizibek meiya legi talik miza logo Kilisibek Tawitigi
mareknganwiliyaga nak? Pilik mabura Kilisibek mabok yombanubek keya Anoto wiz-
inda. Yisugu puwiliyegi pilik yeiya logo yongkambanu kolokngagono Yisuyegi kerewiya
puwili wilik.

38 Keya Yisugu puwiliyegi mawinda ngagoraga pelik waligeleya, Inuwa yombu Mosegi
loyengki waligeleyiwili kelik nagani, puwiliyegi kani waberek panu. Purik puwili kagorik
wazonoyeng keya melewangka yokolongyeng wakiya logo wei miziweki keliwili, logo
yongkambanuwiligu puwili yemanewili mizibene. Keya puwili pundikke yongkambanu
mamokki wirege puwiliyegi pelik yeiweki miziwili, Wangane Ngaibek, miziwili.
39 Keya puwili i walek songonoyengke paka orozarikke yongkambanuwiligi wirege
yongkambanuwiligu pakelibene mogosiweki keliwili. Keya puwili ngeragi yemane miza
ni piyengke tung yeikyeng kilingwiligu mogosi piyengke mogosiweki keliwili.
40 Puwili yongok komatewiligi iyengki kanda purik puwili yongok komatewili purikki
iwaka koyimowei ngaigu king i walekmakkiyeng weiweki yeiya logo kalike ngereke
ngezewiligi liwik wawiyiwili. Keya waleleige purik puwili kaile ngezewiligiyeng momane
meibene Anotoyegi waberek miziyeng yokolong panu meiwili. Togo kalike Anotogo
yongkambanuwili kaile puwiligiyengki wiyeke ngagozak keleyi puwekke puwili ngan-
gang weiyagi, kapura yombanu loyengki waligeleyi puwiligu kaile panu mizi piyengki
wiyeke ngangang yemane panu weiyagi, yeiya.

41 Pulaga Yisu yangalek meiya logo peleng kingyengkiwekka koweige songono nangezi
mogosa logo yombanu kolokngagonowili Anotoyegi opa maniweki king nayeng yeke
ige pelengwekke wiyirikki pakela. Yombanu kingyengko kola kolokngagonowili king
yemaneyeng wiya.
42 Keya yongok komate watabiyengki yeik panu namele kanda korok neyau wiya.
43 Togo Yisugu waligeleyiwili ngago yeiya logo puwiliyegi pelik yeiya, Nogo inuwayegi
wameik panu kozak yei, yongok komate watabiyengki yeik pemologo wiya piyengko
yombanu mabuwiligu wiya piyengka ngalege panu kani,
44 purik puwili mabuwili king kolokngagonoyengka Anotoyegi puwiligu songono mani
keya ngoluk kolokngagono yolu, kapura pemele, pi watabiyengki yeikmele kele kapura
pugu wara yoluyeng mabiyeng yaka wiya logo pi ngeragiyeng weiyagi nayendau ono,
yeiya.

13

1 Yisu Anotogi i walek yemanemakka welagela tagoneige yombu pugu waligeleyi-
wiliyaga nakko piyegi pelik meiya, Kiriwagabek pakele, puwiligu i walek yombiyangai
pemak king yemane palumuyengko ngiza.
2 Togo Yisugu piyegi pelik meiya to mela, Kerewiye, i yemane nugu pakeli pemak
mamak wok nakke yombanu Yudawiligyegi ngai miziwiligu yo wela melagi keya kingyeng
sugusugu miza melagi, king neyau pulogo menalege nakki ngalege nak wiziyagi ono,
puwiligu yowela melagi, meiya.

3 Kalike Yisu lewak yengelei Olip meilei lewi logo lewak Olip meibekke mogosa logo
pongo Anotogi i walek yemanemakki pakelageya wiziya logo Pita keya Jems keya Yowan
keya Enduru puwili pi kiling keke koyimowei piyegi pelik nguk meiya,
4 Tonuwayegi kozak yei, puwiligu Anotogi i walek yemanemak yowela melagi purik
talikwekke pilik mizagi? Keya kazing talikmokko pilik mizagi pura lewagelagirikki were
teniyegi walimizagi, meiya.
5 Tegi Yisugu puwiliyegi pelik yeiya to mela, Watabi lewagelagi piyengki nogo kozak yei
pei. Inuwa yombu inuwayegi ngaigu kisi puwiliyegi kiriwei miza nagani, waberek panu.
6 Purik yombanu kolokngagono yeik nogorage lewagi kani logo pelik kisi wiriyi nangai,
Ne Kilisibek, kisa logo yombanu kolokngagonowili puwiliyegi kiriwei kuni nangai.
7 Keya inuwa ngai mereke keli piyeng keya ngai yemane koweige keli lewa piyengki
kerewiyi purik kulili mizi nagani. Watabi pilik piyeng mabiyeng were lewagelagiyeng kani
kapura piyengko mizi purik ngabelakpek weik yeikkirikki mizi yagenda ono.
8 Purik were, yongkambanu ngabelak nakkewili kiling yongkambanu ngabelak nakkaw-
ili ngai kelagi, keya kapman ngabelak nakkebek kiling kapman ngabelak nakkabek
ngai kelagi, keya yongkambanu ngabelak nayengkewili kiling yongkambanu ngabelak

nayengkawili ngai kelagi, keya puwekkerik ngabelak kolokngagonoyengke kuburuk unatuba panuyeng ulagi, keya ngabelak nayengke ngaba ibeng yemane mizagi. Peyeng weik solo lewagela purik weik kuneng keya ngangang yemane panu pura weik mereke lewa legi.

9 Togo inuwa ngai koyizo, purik yombanu neyegi wiyeke iniyegi kiyebuk puwiligu inuwa kebangkela logo inuwa ngagozakyengki kerewiyiwiliyegi iza orowei kunagi, keya nawiligu inuwa i walek songonoyengke yeke ige wizale yelagi kani. Keya inuwa kapmanwiligi ngai yemanewili keya ngabelakpekki King Ngaiwiligi wirege neyegi kiriwei mizirikki weraga luweza wazayagi kani. Puwekke inuwa puwiliyegi neyegi langai kozak yei keya ngago nogo iniyegi waligeleyaragi langai kozak yeiyagi.

10 Keya Anotogi ngago wazono neyegi langaira yongkambanu ngabelak mabiyengkewiliyegi were kozak yei mizizo logo pulaga purik ngabelakpek weik yeikki.

11 Togo inuwayegi kiyebuk miziwiligu inuwa kebangkela logo iza orowei ngagozak miziweki kangwekke were pobilik wilek ngelek kumuli nagani, Teni ngago talikyeng kisagi, pilik kumuli nagani. Purik puwekke Anotogi Kung Walekpokko inuwa kangka ngago inuwago kisagi pura wazono kisiwekibek yanagi legi.

12 Keya puwekkerik yombanuwiligi si keya sakwiligu ngezewiligi si keya sakwili yombanu puwili yelagiwiliyegi iza yanagi. Keya yombuwiligu puwiligi yango keya marekngangwiliyegi mabilik keleyagi, keya koloyakongwiligu puwiligi panu keya mangowiliyegi mabilik keleyagi.

13 Keya inuwa yeik nogoraga yawe mizirikki wiyeke yongkambanu mabuwiligu inuwayegi kumbak mizagi kani. Kapura yombanu kunengyeng keya ngangang wagelageya wizimowei neyegi ngizi kumuli pura kozang kebangkeli kanda wila wiyi ngizige mologabok Anotogo wik wizagomagiragi yaliya wazayagimele keya pek, yeiya.

14 Ini kapiya perik mei puwili ngago peragi solorikki kumulizo. Yisugu ngago nayendau mawinda pelik kozak yeiya, Koka walaka yombu Taniyele mei Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kisawiliyaga nak Anotogi Kapiya Walektikke yungke Sadangki korowali Anotogi i walek yemanemak kaile kaile kelemiya melagi nayengki lende miza. Togo wok nakke inugu Sadangki korowali Anotogi i walek yemanemak kaile kaile kelemiya melagi piyengko Anotogi i walek yemanemakke wiziyagi onorikke wizilege pakeli puwekke purik mabura ngago peragi kumula logo pelik kisizo, Teni ngabelak Yudaya mei pobok wiya logo kazi paka lewakyengke liwik siweki kangweki, kisizo.

15 Keya imakka welagelabok ngereke yeke ige yongorik watabi puguyeng pi kiling oroweiweki wawari yongo nagani, yeik kunimo mei.

16 Ma yombu panga yawege yawe mizageya wiziyabok kik kalok pugugik weiweki yo kowiti nagani, yeik kunimo mei.

17 Togo wok piyengke yongok mandik kogo puwili keya yongok mandik yebili yani puwiliyegi ne yalek panu mizagi, purik puwili nguk namizi paka lewakyengke liwik siweki kunagi langai onowili legi.

18 Keya inuwago kumularik teni kabelakta kililiwekke kazi kangki onorikki kumuli nelegi inuwa Anotoyegi watabi kuneng keya ngangang peyeng teng kilili kelirage wiriyiweki kelemiya nelegi puragi waberek mizizo.

19 Purik wok piyengke kuneng korowali yemane panuyeng keya ngangang yemane panuyeng lewagelagi logo koka walaka solowekke Anotogo watabi keremizawekka wizageya kayimeige mabek pewekke pilik nayendau lewagela ono keya kalike ngereke pilik nayeng lewagelagi ono.

20 Keya Anotogo wok piyeng ngerewalek sa wazamiya ono kesak nak wik yolugi ono. Kapura yongkambanu Anotoyegi sawela logo pugu iza puwiliyegi pugu kumula logo puwiliyegi wiyeke Anotogo wok kunengyeng ngela logo ngerewalek sa wazamiyagi.

21 Togo tamizeige nak iniyegi pelik kai, Pakeli, Kilisibek Mesiya teni yaliya wazayiwekibek weik lewa. Pi mabelege yolubek, kai mabura piyegi ngizi kumuli nagani. Ma nakko iniyegi pelik kai, Pakeli, pi panga pulogo yolubek, kai mabura piyegi ngizi kumuli nagani.

22 Purik yombanuwili tabunda logo nak nak ngaigu pelik kisagi, Ne Kilisibek, neyegi kiriwei koli, kisagi. Keya nawilirau kanda ngaigu pelik kisagi, Anotogo teni wezayela logo tonugu ngago piyaga weiyara iniyegi kozak yeiweki, kisagi. Keya ini puwili Anotoyaga kayima nobiyeng mizibene keleyiweki puwiligu watabi Anotogo keke miziyeng mizi keya wirangai nayeng mizi nangai. Logo tamizeige puwili pangka kesak puwiligu yongkambanu Anotogo piyegi saweliweki iza puwiligi neyegi ngizi panu kumuli pura wiyibene keleyiweki mizi nangai.

23 Tegi waberek panu. Nogo weik watabi piyeng ngoluk lewagela ono wizigeya kozak yei yagenda logo ini ngai panu koyizo.

24 Togo wok kuneng korowali yemane panu piyeng keya ngangang yemane panu piyeng
lewagelagiyeng miza logo pulaga yokmek kusa sagi keya ngombek ngele managi ono.
25 Keya paka ngilumbekke watabi kozang piyeng urukang mizagi logo pelewewili paka
ngilumbekka tiya walagi.
26 Pulaga yongkambanuwiligu ne yombanu paka ngalega kayimabek ngereke
kozainumbekke kozanda keya ngaiwak unatubarik kiling tabunda lewarikki pakelagi.
27 Togo nogo negi angelawiliyegi pelik yeiyagi, Ngabelak mabiyengki kunizo. Iniyaga
nawili ngabelak panga yokmek lewagelayengki kunizo, keya nawili ngabelak panga yok-
mek kiliyayengki kunizo, keya nawili ngabelak paka yongoleigeyengki kunizo, keya nawili
ngabelak pongo moleigeyengki kunizo, yeiyagi. Logo puwili kunagi logo yongkambanu
Anotogo iza logo nogowili kaiya puwili wawere ula logo neyegi iza orowei lewaweki.

28 Ini ngago saweliwei peragi iwaka sizo. Kusayeng kabeneng panu keya kilili keya
kebarek yemane uli puwekke ini iwaka yokpek seliweki mereke mamizi.
29 Kazing mabilikmekke inugu watabi nogo iniyegi kozak yeiya piyeng weik mizirikki
pakeli puwekke purik mabura negi yogirik weik mereke panu mamizagi purik inugu
iwakagi.
30 Wameik panu, yombanu ini Yudawiliyegi ngai mizi puwiligu ini mabuwili neneng
ngeliweki lewagi kapura ini kemenak neneng ngelagi ono. Iniyagawili ngoluk yolugi logo
nawiligu watabi nogo kozak yeiya peyeng mabiyeng ngizi lewagelarikki keriyagi.
31 Ngilumbek keya ngabelakpek yeik sagi kapura ngago nogorarau yeik sagi ono, ngago
nogora wizagomagi.
32 Ne yogirik wok takka ma yokmek talikwekke miza purik nakko iwaka ono, keya
Anotogi angela paka ngalege yoluwili mabilik iwaka ono, ma ne, Anotogi Marekpektau
mabilik iwaka ono, Anoto negi Mangobek ngezebokko keke iwaka.
33 Keya inirau talikwekke ne yo lewagi miza purik iwaka ono legi waberek panu. Ngai
yuke koyizo.
34 Ne yogirik yombu koweige kambela logo yobok kelik yogi. Yombu nak i pugumak
wizamiya logo koweige nalege kangweki mizi logo pugu were yombu piyegi yawe mizi-
wiliyegi watabi puguyengki ngaiweki pangkara yana logo yaweyeng sanga miza logo nak
nara keleya logo yawe mizi nakyegi kandikki ngai waberek wizeibene kozak meiya logo
weik kambela.
35-36 Togo inuwarau pilik mizizo. Neyegi ngai yuke koyizo. Purik talikwekke ne ngereke
yo lewagi miza purik inuwa lusuwei kani. Ne kepileige lewagi ma kusa libulibu lewagi ma
winakwili ngago kisi puwekke lewagi ma wangane lewagi miza purik inuwa lusuwei, legi
ne nguk namizi kanda inuwa neyegi kangkere mizi ono koyilege nelegi ngai yuke koyizo,
logo ne kanda ne kangkere miza koyilege pakeliweki kani.
37 Ngago nogo inuwayegi yei pura yongkambanu mabuwiliyegirau mabilik yei yagenda
legi ini mabuwili ngai yuke koyizo, yeiya.

14

1 Wok neyau miza logo Yudawiligu wok Pasobabek meibek pakelagi. Wokpok ngeragi
yemane miza nibek. Logo wokpokkorik Yudawili perek ngeragi yisriktau onoyeng kerem-
iza logo nibek logo nageya koyimowei walaka Anotogo puwiligi yelibungang kokawiligi
iyengki kangyengke iwirik pukmela wizilege keriya logo puwiligi koloyakamandik kalo-
goliwili ibengkirikka yaliya wazaya puragi kumulibek. Yombu Anotoyegi kolak miziwiligi
ngaiwili keya Mosegi loyengki waligeleyiwili kazing ikuyogorik Yisu kebangkela logo
ulagimekki weli.
2 Puwili pelik kela, Teni Yisu ngeragi yemane miza nagi puraga kebangkelagi ono, purik
yongkambanuwili sisik miza logo teniyegi ngai mizane, kela.

3 Puwekke Yisu paka Petani yerengke yombu Saimon meibek kiling wiziya. Saimon
ulogo kemegeme korikwek sok mizi Leposimek meimok mizabek kapura weik wazono.
Yisu ngeragi nageya tawizeige yongok namele weli kelebak wazono kukngizi keli, king
yemane wezamela nak kiling ige lewa. Pugu kelebakpekki kilimek sopela logo weli
kukngizi kelibek Yisugi kebirage kubula.
4 Pugu pilik miza kapura yombu pulogo koya nawili sisik panu miza logo nakko nakyegi
pelik meiya yongomo miza, Weli kukngizi kelibek yeik ulak kubula melira nangki?
5 Purik tamizeige tonugu welibok yombu nakko weibene mana kesak king yemane
panu weiya logo yongkambanu watabiyengki yeik puwili yani kak, kisa purik welibok
kirisimasi naraga yawe mizi purikki ngane king weiya piyengki weiyagi langaibek logo
puwiligu yongok yakamoloyegi ngalik meiya.

6 Puwili pilik kisa legi Yisugu puwiliyegi pelik yeiya, Pi yeik wizi pani. Inuwa piyegi
kuneng manira nangki? Pi neyegi yombiyangai mizi keya wazono mizi miza wizinda.
7 Purik yongkambanu watabiyengki yeik pilikwili ini kiling wilibek yoluwili keya kang
inugu keliraga ini puwiliyegi saweliweki wazono mizi nangine, kapura ne ini kiling
wok mabiyeng yolugibek ono kopong inuwago wok mabiyeng neyegi keli inuwagira
walimizageya koyimagi langai ono.
8 Yongokmologo pangka mizagi langaiyeng pugu miza wizinda. Pugu were neyegi keli
pugura walimiza. Togo pugu weli kukngizi kelibek negi ngalege kubula purikku korik
nogowek kawiktikke waliyiweki kangkere keleni yagenda.
9 Kerewiyi, ngabelakpek mabokko puwiligu Anotogi wazono neyegi langai pura kozak
kisagi logo puwekke purik puwiligu yongok yakamologo wazono miza puragirau kozak
kisagi logo yongkambanu puragi kerewiya puwiligu piyegi kumulibene, yeiya.

10 Togo pulaga yombu meleyau keya pongo ingenazikka neyau Yisugu waligeleyi-
wiliyaga nak, Yuras Isaliyoto meibek, yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngaiwiliyegi
kambela logo pelik yeiya, Nogo kazing Yisu mele inuguyengke miza yanagimekki weliweki
mizi, yeiya.
11 Yombu yaka puwili puragi kerewiya logo wilik miza logo puwiligu pi king managi
sawiya. Togo Yuras weik kazing liwik Yisu yombu ulagi puwiliyegi mizi yanagi namekki
weik welageya wiziya.

12 Wok Yudawiligu perek ngeragi Yis meiriktau onoyeng keremiza logo nagibek weik
lewagela. Wokpok i namakkiwiligu liyeng memeng marek namek ula logo ngeragi
yemane miza nageya koyimowei Pasobaragi kumulibek. Yisugu waligeleyiwiligu piyegi
pelik meiya, Teni talege kangki keya i takkimakke ngeragi nugu Pasobaragi kumuliweki
nagiyeng ngayek mizagi keli, meiya.
13 Togo Yisugu waligeleyiwiliyaga neyau ngago pelik yeiya logo wezayela, Yali paka
Yirusalem yerendage kiliya kunizo. Keya yombu kaimi narage kai nak kola warabek
yaligu paka kazingke yoromaure mizagi kani.
14 Piyegi kiriwei kunizo, i pugu kiliya kang pumakke yalirau kiriwei lizo, logo imakki
mangobekyegi pelik meizo, Kiriwagabokko kaira, Ne kiling yombu nogo waligeleyiwili
ngeragi Pasobaragi kumuliweki ngeragi nagimak tamak, meizo.
15 Pulaga pugu yaliyegi yeke ngalege i kawegawe watabi Pasobara ngayek miziweki
weiyagi pilik piyeng waligeleyi penanging kani. Pulogo yali ngeragi tonuguyeng ngayek
mizizo, yeiya.
16 Togo piyau kambela logo yerengke lewagela logo watabi mabiyeng Yisugu yaka
piyauyegi kozak yeiya mabilik miza wizilege piyau weik i pumakke ngeragi Pasobaragi
kumuliweki nagiyeng ngayek miza wiya.
17 Pilik miza logo yokmek kiliya pura Yisu kiling yombu meleyau keya pongo inge-
nazikka neyau pi ngezebokko waligeleyiwili weik i pumakke kanda
18 logo lalektaga mogosa logo ngeragi nageya koyimowei Yisugu puwiliyegi pelik yeiya,
Wameik, inuwayaga nakko ne panga yombanu nelagiwiliyegi niza yanagi. Pok ne kiling
ngeragi nibek.
19 Yisugu pilik yeiya logo pugu waligeleyiwili ngago puragi kerewiya logo weik ya
kuneng logo nak nak piyegi nguk mei kuna, Nogo ma talik, mei kuna.
20 Togo Yisugu puwiliyegi pelik yeiya, Inuwa meleyau keya pongo ingenazikka neyau ne
makngezogo waligeleyiwiliyaga nakko, yombu ne kiling pereksik peleng ngeragi kolokpek
kilingwekke yenge yungke pukmelibokko.
21 Ei, wameik panu, ne yombanu paka ngalega kayimabek ibengki Anotogi Kapiya
Walektikku kaiyalik, kapura yombu ne yombanu nelagiwiliyegi niza yanagibekyegi yalek
unatuba keli, purik Anotogo pi ngangang yemane panu managi. Yombubokki panumologo
pi wazamiya ono kesak piyegi yombiyangai panu, yeiya.

22 Puwili ngeragiyeng nageya koyigeya Yisugu pereksik weiya logo Anotoyegi wa-
zono meiya logo sikila logo puwili yanageya wizimowei pelik yeiya, Ya, weiya logo ni.
Pobuzikku walimizi purik korik nogowekki walimizi yagenda. Pilik yeiya logo puwili
puzik na.
23 Pulaga Yisu kai waing kakpek weiya logo Anotoyegi wazono meiya logo yombu pugu
waligeleyiwili yana logo puwili mabuwili kakpokka na.
24 Pugu puwiliyegi pelik yeiya, Kai waing kak pobokko walimizi purik iwi nogobekki wal-
imizi yagenda. Pokko walimizi purik Anotogo yongkambanu kolokngagonowili kemenak

ibengkiraga yaliya wazayagi puragi langai ngago wik silok tiya pura ngelagi ono, kapura
negi iwi kubula walagibokko kozang kelemiyagi.
25 Kerewiyi, wameik panu nogo mawinda waimbek nagi ono wiziya kazing wikmekke
yereng Anotogo pigi ngaimekki ngai purage ne ngereke nagine, yeiya.
26 Pulaga puwili Anotoyegi Ingi Sam narik ingi meiya logo pulaga puwili imakka
welagelarik lewak Olip meibekke kambela.

27 Keya puwili lewak Olip meibekke kunimowei Yisugu puwiliyegi pelik yeiya, Anotogi
Kapiya Walektikke yungke pelik kai,
Anoto ngezebokko liyeng memengwiliyegi ngaibek ulagi logo liyeng memengwili kazi
luwa ula melagi, kai. *Sakaraya 13:7*
Togo mabek kusarikke ngago pura ngizi mizagi, purik inuwa mabuwiligu neyegi ngizi
kumuli pura kawiye walagi logo inuwa kazi kunagi.
28 Kapura ne ngereke wik yangalek meiya logo pulaga purik ne were ngabelak Kalili
meibekke kangki keya inuwa kalika lewagi, yeiya.
29 Pitago piyegi pelik meiya to mela, Puwili mabuwili kele ni wezani kunagi kapura nogo
niyegi ngizi panu kumula pura kawiye walagi ono logo nerau ni wezani kunagi ono, meiya.
30 Pilik kai legi Yisugu Pitayegi pelik meiya, Kerewiye, nogo wameik panura kozak nei,
mabek kusage winak talekmek kang neyau kaiyagine ni were kang neyauganara yeik
nogora liwik wiyagi logo ni neyegi lusuwei panu kaiyagi kani, meiya.
31 Kapura Pitago mawinda kozang pelik meiya to mela, A'a', puwiligu nerau nelagi
puriktau ngoluk ne niyegi lusuwei kaiyagi ono, meiya. Keya Yisugu waligeleyi nawiligurau
mabilik kisa.

32 Pulaga puwili Lewak Olippekke yawe Kesemani meileige wiriya logo Yisugu yombu
pugu waligeleyiwiliyegi pelik yeiya, Pelege mogosa koyi ne pangazuwa nangezi Anotoyegi
waberek mizigeya, yeiya.
33 Togo yombu pi ngezebokko waligeleyiwiliyaga neyauganak Pita keya Jems keya
Yowan iza orowei kuna, logo Yisu weik wilek kang pugubek kuneng yemane panu keli.
34 Tegi pugu puwiliyegi pelik yeiya, Wilek kang nogobek kuneng panu logo ne ibengki
langai pilikmekki keli mena, inuwa mabelega koyimowei wirere ngai yuke koyi, yeiya.
35 Pilik yeiya logo pi panga keke nangezi kuna logo pulogo ngezebek panga ngabelakke
ulu wala logo Anotoyegi pelik waberek miza, Tamizeige pangka purik nugu neyegi
ngangang wiriyagi pura yeik sa wazamiye.
36 Peba, O Peba nogobek, nugu watabi mabiyeng pangka mizagi legi nugu neyegi
ngangang wiriyagi pura keya ibengki pura yeik sa wazamiye kapura keli nogoraga mizi
nagani, pilik segeya keli ni makngezegiragi kiriwei mizimo, meiya.
37 Pilik waberek miza logo Yisu yangalek meiya logo pi yombu pugu waligeleyi neyau-
ganakwiliyegi to kuna logo morok iwek koyilege pakela logo Pitayegi pelik meiya, Simong
Pita ni iwek kola yolura nangki? Ni tek nangezi wirere wiziya logo ngai yuke wiziwekirik
pangka ono ma?
38 Wirere ngai koyimowei waberek mizizo. Inuwayegi yang keleyiweki lewagi piyengko
inuwa kawiye walibene keleya nelegi waberek mizizo. Wameik panu, wilek kang in-
uwagiyengko mizagi keli kapura korik inuwagiyeng kozang ono, yeiya.
39 Togo pi ngereke panga keke kuna logo yaka were nguk meiya mabilik waberek miza.
40 Pilik miza logo pi panga ngezebokko waligeleyiwiliyegi to kuna kapura puwili iwek
koyilege purik puwili wireyeng kuneng panu kopong iwek kola logo ngago talikta piyegi
meiyagi miza pura puwili iwaka ono legi puwili kendek miza.
41 Togo Yisu kuna logo kang neyauganara mabilik miza logo yowekke puwili iwek kola
koyilege legi pugu puwiliyegi pelik yeiya, Inuwa ngoluk iwek kola keya ngoluk mabilik
kumana yolu. Weik mena luweza koyi. Teng pugu ne yombanu paka ngalega kayimabek
yombanu kailewiligi meleyengke niza yanagira weik lewa.
42 Pakeli, yombanu ne nelagiwiliyegi niza yanagibek pelege weik lewa. Luwezi, tonuwa
piyegi kambi, yeiya.

43 Yisu ngoluk ngago kaiyageya wizigeya Yuras yombu meleyau keya pongo ingenazikka
neyau Yisu ngezebokko waligeleyiwiliyagabok nguk namizi wiriya. Pi kiling yombanu
kolokngagono lang keya kilikkilikyeng orowei lewa logo puwili Yudawiligi yemanewili
keya yombu Anotoyegi wata kolak kelibene waliya maniwiligi ngaiwili keya Mosegi
loyengki waligeleyiwiligu wezayelawili.

44 Yombu Yisu miza yanagibokko yombanu lang keya kilikkilikyeng warawiliyegi yaka
pelik yeiya, Yombanu nogo negi kewengke wezalikpek songok kulibok, Yisu kani. Inugu pi
kebangkeli kapura waberek panu miza orowei piyegi ngai kunizo, yeiya.
45 Togo Yuras lewagelawekke, pi Yisuyegi nguk namizi wiriya logo pelik meiya, Kiri-
wagabek, meiya logo Yisu songok kula logo
46 puwili Yisu kozang panu kebangkela.
47 Pilik miza logo Yisu kilingwiliyaga mereke luweza nakko lang yokolong puguwek
pugusa logo yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngai yemane panubekyegi yawe mizibek
ula logo pigi kerelik namek peto ula mela.
48 Pulaga Yisugu yombanu kolokngagonowiliyegi pelik yeiya, Ini mabektik ne yombanu
ngowei wezalikpekyegi lang keya kilikkilikyeng kiling ne niza wari yawerenda.
49 Wok mabiyeng ne ini kiling Anotogi i walek yemanemakke wizimowei yongkam-
banuwiliyegi waligeleya kapura inugu ne kebangkeliweki miza ono. Kapura Anotogi
ngago Kapiya Walek pugurikke neyegi langai lende miza pura ngizi panu lewagela wali
pani, yeiya.
50 Pilik mizageya keya Yisugu waligeleyiwili mabuwili pi wezamiya logo kazi wei
kambela.
51 Yombu nawekke nak, kagorik narik keke waliyabek Yisuyegi kalika kiriwei kuna.
Logo puwili pirau kebangkela
52 kapura pi kagoriktik wizamiya logo komozilik kazi kambela.

53 Togo yombanu yaka kolokngagono puwiligu Yisu kebangkela logo pi miza orowei
yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngai yemane panubekki imakki kuna. Pulogo Yudaw-
iligi yemanewili keya yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngaiwili keya Mosegi loyengki
waligeleyiwilirau menalege pulogo wawere ula.
54 Logo Pita ngereke yorik Yisuyegi kalika koweige kiriwei kuna. Pi yaka ngai yemane
panubokki imakke yerengke kanda kiliya yabela logo pulogo pi wagelawili kiling mogosa
logo yezimele sageya wiziya.
55 Weik yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngai puwili keya Yudawiligi yombu ngagozak
ngezewiligiyeng kerewiyiwili mabuwili watabi Yisugu mizayengki yombanu nawiligu
kozak kisibene ngago yeiya. Puwili ngago Yisugu kaile miza naragi kerewiyagi keli logo
Yisu ula logo ibengwekiragi yolok ngeliweki, kapura puwiligu nayeng kerewiya ono.
56 Purik yombu kolokngagonowili Yisuyegi langai ngaiguyeng kozak kisa kele kapura
nak nalikta kozak kai keya nak nalikta kozak kai, logo ngago wamenara ono, ngago
kolokngagono.
57 Togo yombu nawili luweza logo Yisuyegi langai ngago ngaigu pera pelik kisa,
58 Teni ulogo kerewiyawekkerik pugu pelik kai, Nogo Anotogi i walek yombanuwiligu
ngiza pemak topelagi logo wok neyauganakke nogo i nalik namak ngizagi, kaiyabek, kisa.
59 Kapura yaka ngago purarau kisa puwiligu kozak kisira wamenara ono, nak nalikta
kozak kai keya nak nalikta kozak kai.
60 Togo yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngai yemane panubek puwili mabuwiligi
tepekke luweza logo Yisuyegi pelik nguk meiya, Ni nararau kozak kaiya yo meli onora
nangki? Kolokngagonowiligu niyegi ngagoyeng yowa logo ni kerewiya. Puwiligu wameik
kisi ma yeik? Nugu weik kai logo teni kerewiyiweki, meiya.
61 Kapura Yisu ngagoluk wiziya pi ngago nararau kaiya ono. Ngereke yombu Anotoyegi
kolak miziwiligi ngai yemane panubokko piyegi pelik nguk meiya, Ni Kilisibek Mesiya
Anotogo yawe pigi teni yaliya wazayagi pura miziweki sawiyabek ma talik? Ni Anoto
tonugu yeikta yongolok meibokki Marekpek ma talik, meiya.
62 Legi Yisugu pelik meiya to mela, Ei, ne pi. Keya ne yombanu paka ngalega kay-
imabek ngereke paka ngalegi yongorik Anoto watabi mabiyengki kozandagi mangobekki
ngaigezuwage mogosa yolugi logo pi kiling ngaiweki. Keya kalike inugu ne ngereke paka
ngalege kozainumbekka tabunda lewarikki pakelagi, yeiya.
63 Pulaga yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngai yemane panubek pura kerewiyawekke
pi sisik panu miza logo Yisugu yaka kai puragi kiyebuk legi walimiziweki melewangka
ngezebekkirik koliya. Logo pugu yombu ngagozak piyengki kerewiyawiliyegi pelik yeiya,
Teni makngezogo weik kili ngezebekki panurago kairikki kerewiya legi teni ngereke ngago
nararau kerewiyagi ono. Legi teni mawinda yombu piyegi ngagozak kelemiyagiwiliyegi-
rau ngago yeiyagi ono, a'a'.
64 Pugu pi Anoto kiling pangka pangka kairikki inuwa weik kerewiya mena inugu
piyegi kumulagirik talik, yeiya logo puwili mabuwiligu mele puwiligiyeng piyegi mizara
koyimowei pelik kisa, Pi Anoto kiling pangka pangka kai legi pi weik ula logo ibengkibek,
kisa.

65 Togo nawiligu weik Yisu sibilak ngiza mana logo puwiligu wiregawere pugura kagorik
walerikku ngokmana logo melegozok ulageya koyimowei pelik meiya, Nugu ni Anotoyaga
ngagoyeng weiya logo kozak kaibek kai mena takko ni melegozok nela miza purik kozak
kai logo tonugu ni wameik Anotoyaga ngagoyeng weiya logo kozak kaibek miziweki mena,
meiya.
Pulaga wagelawili pi uli kunimowei miza orowei kuna.

66 Pilik mizageya keya Pita ngoluk imakke pongo yerengke yezizikke mogosa tawizeige
pura kolomandik Anotoyegi kolak miziwiligi ngai yemane panubekyegi yawe mizi namele
lewa
67 logo pugu Pita yezimele sageya wizilege pakela logo pugu piyegi pakela wizimowei
pelik meiya, Wameik panu, nirau Yisu yereng Nasareteragabek kiling wiziyabek kani,
meiya.
68 Kapura Pitago ngaigu, A'a', ne piyegi lusuwei. Nugu kozak kai piyeng nogo iwaka ono,
meiya logo pi pongo yezizik wiya logo yerendikki kandikke mereke kuna. Pilik mizi ngizige
winak talekmek kai.
69 Pulaga kolomandik yawe mizimologo Pita ngereke pakela logo yaka kaiya mabilik
yombanu pulogo mereke luwe koyilegewiliyegi pelik kozak yeiya, Yombubok Yisugi
yombanuwiliyaga nak kani, yeiya.
70 Kapura Pitago ngereke ngaigu, A'a', meiya.
Keya songono nangezi wiziya logo ngereke yombanu pulogo mereke luwe koyilegewil-
iyaga nawiligu Pitayegi pelik meiya, Wameik panu, nirau Yisugi yombanuwiliyaga nak,
purik ngago nugurago ni pongo ngabelak Kalili meibekkabek mizi kani, meiya.
71 Tegi Pitago pelik yeiya, Anotogi wirege ne wameik panu kai. Yombanu inuwago kozak
kisibokyegi ne lusuwei. Tamizeige ne ngaigu kai purik mabura Anotogo neyegi ngangang
naniweki, yeiya.
72 Togo Pitago pilik yei ngizige winak talekmek ngereke ngago kai. Mabuwekke Pita
weik ulogo Yisugu piyegi pelik meiya, Winak talekmek kang neyau kaiyagine ni were kang
neyauganara neyegi lusuwei kaiyagi kani, meiyaragi kumula logo pi kuneng yemane miza
logo ingkeiya.

15

1 Wangkoti pura Yudawiligi yemanewili kiling yombu Anotoyegi wata kolak kelibene
miziwiligi ngaiwili keya yombu Mosegi loyengki waligeleyiwili keya yombu ngezewiliyaga
ngagozakyengki kerewiyi puwili mabuwili ngago kozak kela. Pulaga puwili Yisu wigira
logo pi miza oroweirik yombu ngabelak Yudaya meibekki Rom Kapman ngaibek Pailet
meibekyegi miza mana.
2 Togo Pailetgu Yisuyegi pelik nguk meiya, Ni Yudawiligi King Ngaibek ma yeik, meiya.
Tegi Yisugu pelik meiya to mela, Ni makngezogo kai mabura, meiya.
3 Togo yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngaiwiligu ngago kolokngagonoyeng piyegi
yowa.
4 Keya Pailetgu mazenda piyegi pelik nguk meiya, Ni ngago nara kaiya yo meli onora
nangki? Puwiligu niyegi ngago kolokngagonoyeng yowirikki kerewiye, meiya.
5 Kapura Yisu mawinda ngago kaiyagirikki kiyebuk legi Pailet piyegi lelengkira.

6 Togo kirisimasi mabiyeng wok Pasoba meibek puwili pakeli puwekke Pailetgu
yombanu wigirawiliyaga puwiligu keli nak wila wazami mizi.
7 Logo wokpokko yombanu ulogo Romwiligi Kapman ngaiwiliyegi ngai miza logo
yombanu nak ula logo ibendikki wiyeke wigira wazayawiliyaga nak Parabas mei.
8 Togo yongkambanuwili wawere ula logo Pailetyegi nguk meiya pugu kazing puwiligu
mizimekke kiriwei mizibene logo yombu wigira nak wila wazamibene.
9-10 Logo Pailetgu pelik kumula, Yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngai puwili yongkam-
banuwili mabuwili Yisuyegi kiriwei mizi purikki yagolok kopong puwiligu neyegi Yisu
miza orowei wiriya wizinda miza.
Togo Pailetgu puwiliyegi pelik nguk yeiya, Inugu kelirik talik? Ne ini Yudawiligi King
Ngaibek iniyegi wila wazamiyagi keli ma, yeiya.
11 Kapura yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngaiwiligu yongkambanuwiligi wilek
kangyeng kowita wazaya logo puwiligu pelik kisa, Pi wila wazami nagani, segeya yombu
Parabas meibok kele wila wazame, kisa.
12 Pulaga Pailetgu yongkambanuwiliyegi mazenda pelik nguk yeiya, Tamizeige keli
inugura pilik purik mabura yombu inugu teni Yudawiligi King Ngaibek meibokyegi nogo
talik mizagi, yeiya.

13 Togo yongkambanuwiligu ngereke pelik kek kisa, Pi yengeleileige nili ule, kisa.
14 Tegi Pailetgu puwiliyegi pelik yeiya, Pi nangki uliweki, pugu korowali talikyeng miza, yeiya. Kapura yongkambanuwiligu ngoluk mazeng keya ngalizi panu pelik kek kisa, Pi yengeleileige nili ule, kisa.
15 Togo yongkambanuwili wilik mizibene Pailetgu Parabas wila wazamiya logo Yisu ulagi purik pangka kelemiya. Togo pugu ami nawiliyegi Yisu were pikang yemane ngai kozang piyengko wizale ula logo puwiligu pi yengeleileige nili ulibene kozak yeiya.

16 Keya pulaga weik Rom Ami nawiligu Yisu miza orowei Rom Kapmanwiligi ngai yemanebekki imakke kiliya kuna logo puwiligu ami mabuwiliyegi ngago yeiya.
17 Puwili kanda pulogo puwiligu Yisu melewangka King Ngaiwiligu wakiyi langai wago yokolong narik wakiya wazamiya keya puwiligu mabung ingakmerek kilulung wezabek keremiza logo Yisugi kebiraga ngalege wiya logo ngaigu pi King Ngaibek miziweki.
18 Pulaga puwiligu piyegi pelik meiya, Aiya, ni wik yokolong yoluweki, ni Yudawiligi King Ngai Yemizibek.
19 Pilik kisa logo puwiligu Yisu kebirage wirembokko ula keya piyegi sibilak ngiza mani keya puwiligu ingegereyeng laliya logo ngaigu yeik pugura yongolok meiweki.
20 Logo puwiligu piyegi yang meiya logo pulaga melewangka wagorik pugusa mowiya logo ngezebekkiyeng ngereke wakiya wazamiya.

Pulaga weik puwiligu Yisu yengeleileige nili uliweki miza orowei kuna.
21 Puwili tagoneige pura kazingmekke yombu Saimon yereng Sairini meiragabek logo Yirusalem yerengke yolubek logo Alesenda keya Lupa meiyaugi mangobek paka yawega lewa logo paka Yirusalem yerengki kuniweki wizilege. Amiwiligu pi kebangkela logo Yisugi yengeleilei wagela wazamiya.
22 Togo puwiligu Yisu miza orowei kuna, weik kanda ngabelak wale yeikta Kologata meirikke logo yeiktago kai purik kebi kozarik kai yagenda.
23 Keya pulogo kandawekke puwili kai waing keya marasing ngelaming miza logo pi ngangang yemane panu kela nelegi nibene mana kapura Yisu na ono.
24 Togo Rom Amiwiligu Kologata pulogo Yisu yengeleileigi ngalege nili ula logo yengeleilei luwe lewamiya. Pilik miza logo amiwili takko Yisugi kagorikyeng weiyagi miza legi puwili yengelei lek uli.
25 Yokmek melenazik keya nazikka mangobektau onowekke wangane puwiligu Yisu yengeleileige nili ula.
26 Keya ngago lang pugu watabi kokowa miza piyengkiyeng paka pigi ngalege pelang korokwekke pelik lende miza,
Pek Yudawiligi King Ngaibek, miza.
27 Togo Rom Amiwiligu yombanu kazing kaile watabiyeng ngoweimekke miza logo wigira wazayayaurau yengeleiyauge nili ula logo nak Yisugi mele ngaigezuwagezikke wazami keya nak pigi mele koranengkezikke wazami miza.
28 Pilik miza pura Isayago Anotogi Kapiya Walektikke pobilik kaiya puragi kiriwei,
Puwiligu pi yombanu kaile miziwiliyaga nak mena miza, *Isaya 53:12*
29 Togo yongkambanu mereke kang yongomo miziwiligu piyegi yang meiya logo Yisuyegi kebi puwiligiyeng ngulang kelemi mizageya koyimowei pelik meiya, Aiya, ni Anotogi i walek yemanemak topela logo wok neyauganak piyengke ngereke i pumak ngizagi kaiyabek purik,
30 mabura purikku kozandago ni makngezogo ni makngeze yaliya wazame keya yengeleileiga yo kule, meiya.
31 Kazing mabilikmekke yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngaiwili kiling Mosegi loyengki waligeleyiwiligurau ngezewili nakko nakyegi pelik mei yongomo mizi, Pi nawili ibendaga pangka yaliya wazaya kapura pi ngezebek pangka yaliya wazamiyagi ono.
32 Pugu pelik kai, Ne Kilisibek, Isileiliwiligi King Ngaibek, kai legi tamizeige pi yengeleileiga yo kula purik mabura teni pakelagi logo teni pugu kai pura wameik purikki ngizi panu kumulagi, mei. Keya yombu yaka Yisu kiling yengeleiyauge nili ula piyaugurau Yisuyegi mabilik ngago kaile meiya.

33 Yokmek weik paka ngilumbekke libuge 12 kilok si ngizige yokmek kusa logo ngabelakpek mabok weik kusa logo wiziya yokmek panga luwege neyauganakwekke yokmek ngereke ngaiwila.
34 Togo yokmek panga luwege neyauganakwekke Yisu ngezebekki ngago yeiktage ngalizi pelik kek kaiya, Eli, Eli, lama sabatani. Ngago lang purik pelik kai yagenda, Anoto nogobek, Anoto nogobek, ni ne wezanira nangki, kai yagenda.

35 Yombanu mereke koya nawiligu pugu pilik kairagi kerewiya logo pelik kisa, Kerewiyi,
pi Ilayayegi ngago mei kani, kisa.
36 Togo puwili wiyalowei miza logo puwiliyaga nak nginda kambela logo kapuk wezarik
narik ngo nakke mela logo purik kai waing walekpekke yungke mela logo Yisu nibene man-
ageya wizimowei pugu pelik yeiya, Yek yuke, Ilaya kanda Yisu yengeleileiga pugusiyaga
ma yeik miza purikki pakelagine, yeiya.
37 Togo Yisu ngalizi kek kaiya logo weik ibeng.
38 Togo pulaga kagorik Anotogi i walek yemanemakke ngalege wiramiyarik paka
ngalega pongo ngabelakke libuga koliyara narik narik miza.
39 Togo yombu amiwiliyegi ngaibek Yisuyegi mereke pulogo luwe wiziyabokko Yisu
ibendikki pakela logo pelik kaiya, Wameik panu yombu pobok Anotogi Marek panubek,
kaiya.
40 Yongok nawilirau pulogo tek nangezi koweiga pakela koya. Puwiliyaga namele Maliya
Matalena keya namele Maliya, Yosisi keya pigi sakpek Jemsgi panumele, keya namele
Salomo keya yongok kolokngagono nawilirau.
41 Puwili koka Yisu kiling pongo Kalili koyawili logo Yisuyegi paka Yirusalem kiriwei
saweli keya kelemi kayimawili.

42-43 Pilik mizarik wok melenazikpekke logo wokpok Yudawili watabi puwiligi wok
yawe mizi onobek meibekkiyeng ngayek mizibek. Logo yokmek kiliyagi merekewekke
yombanu Yosep mei yereng Arimatiya meiragabek Pailetyegi kuna. Yosep, pi yeik wa-
zonora kilimbek keya pi yombu ngagozakyengki kerewiyiwiliyaga nak, pi teng Anotogo
pigi ngaimekki ngaigi puragi yuke yolubek. Pugu kumularik wok Sabatpek yawe mizi
onobek weik mereke legi pi Yisugi yasurik wawiya logo waliyiweki miza.
Togo pi kozang sa logo panga Pailetyegi kanda luweza wizimowei Yisugi yasurik wawiyi-
weki meiya.
44 Pailet Yisu weik ibendikki kerewiyawekke pi kumula mela logo pugu pigi amiwiligi
ngaibekyegi ngago meiya logo pelik meiya, Yisu yaka ibeng ma ngoluk, meiya.
45 Ngaibokko yaka ibendikki kozak meiya to mela logo Pailetgu Yosepyegi pelik meiya,
Yisugi yasurik wawiyi purik pangka, meiya.
46 Togo Yosep kagorik wilangka wazono narik weiya logo pi Yisugi yasurik orowei
yerageya logo kagoriktikku sape miza logo mosindaga king ururu yombanu waliyiweki
keremiza namekke wiya. Togo Yosep kilingwiligu king yemane panu nara ulumowei
kanda Yisugi londagi kandikke waliya wazamiya.
47 Maliya Matalena keya Maliya, Yosisigi panumele Yosepgu Yisugi yasurik pulogo wiya
wazamirikki piyaugu pakela.

16

1 Wok Sabatpek meibek miza logo waleleige Maliya Matalena kiling Maliya Jemsgi
panumele keya namele Salomo meimele weli keya watabi pulangai kukngizi keliyeng
weiya logo Yisugi yasurikki weli meliweki kuna.
2 Togo Sonda wangane panubekke yokmek lewagelageya keya yongokwili weik Yisugi
londagi kuna.
3 Puwili kang kunimowei namologo nameleyegi pelik meiya, Takko tonuwayegi sawela
logo king yemane panu kandikke waliyabek yomizora wezamelagi logo kandik tiyiweki,
kela.
4 Togo puwili pakeliraige pura king yemane panu ulogo kandikke waliyabek weik
yomizora wezamela wizilege.
5 Togo puwili yeke ige kiliya yabela logo pulogo puwiligu yombu nawekke melewangka
wilangka yokolondik wakiya nak king ururumekki wale ngaigezuwagarikke mogosa
wizilege pakela logo puwili kazi miza.
6 Togo pugu puwiliyegi pelik yeiya, Inuwa kazi mizi wak. Inuwa Yisu yereng Nasareter-
agabek puwiligu yengeleileige nili ulabokyegi weli purik ne iwaka. Kapura pi pelege yolu
ono, pi yaka yangalekta kani. Pakeli, pelege puwiligu pi ulogo wiya wazamiya kapura pi
weik yangalekta.
7 Togo inuwa kambeli, logo Pita kiling pugu waligeleyawiliyegi ngago peragi pelik kozak
yei mizizo, Pi were ngabelak Kalili meibekke kangki logo pulogo inugu piyegi pakeliweki
koka pugu kozak yeiya pilik, yeiya.
8 Pilik kai legi puwili welagela kanda lebuk keya wiyalowei kopong puwili londaga
nginda kambela.
Togo puwiligu nawiliyegirau kozak yeiya ono purik puwili kulilimokko pangka ono
kopong.

9 Togo Yisu Sonda wangane panubekke yangalek meiya logo waleleige pi Maliya Matalena koka pugu kerewa melenazik keya nazikka neyauwili welagela wezayelameleyegi were tabunda.
10 Maliya kambela logo yombanu Yisu kiling ulogo yongomo mizawili ingkeya ngabik miza koyilegewiliyegi watabi lewagela piyengki kozak yeiya.
11 Maliyago puwiliyegi pelik kozak yeiya, Yisu ngereke wik wizilege nogo piyegi pakela, yeiya kapura puwili piyegi ngizi kumula ono.

12 Keya pulaga yombu puwiliyaga neyau yereng naragi kangweki tagoneige Yisu korikwek nalik sa logo piyauyegi tabunda.
13 Togo piyau kang yongobela logo nawiliyegi watabi lewagela piyengki kozak yeiya kapura puwili ngago puragirau ngizi panu kumula ono.

14 Piyeng mabiyeng miza logo kang narage yombu meleyau keya pongo ingenazikka nak pugu waligeleyawili mogosara ngeragi nageya tagogei Yisu puwiliyegi tabunda logo puwiliyegi pelik ngalik yeiya, Ini neyegi ngizi panu kumuli onora nangki? Kangka inuguyeng yeik kani. Ne yangalek meiya logo nawiligu neyegi pakela logo iniyegi kozak yeiya kapura inugu puwiliyegi ngizi panu kumuli ono, yeiya.
15 Togo pugu ngago yeke langakta pelik yeiya, Inugu yongkambanu ngabelakpek mabokkowili mabuwiliyegi Anotogi ngago wazono neyegi langai pura kozak yeiweki kambelizo.
16 Keya tamizeige yombanu nak ngago puragi kerewiya logo neyegi ngizi panu kumuli logo kaimelibok Anotogo ibeng wizagomagiraga yaliya wazamiyagi logo wik wizagomagira managi, kapura tamizeige yombanu nak ngago puragi kerewiya logo neyegi ngizi panu kumuli ono keya neyegi kezanga nani purik mabura ne pilikpok ngagozak kelemiyagi keya ngagoyeng piyegi yowa logo Anotogo yereng yezi kusagi onozik ngori purage wezamela logo pulogo pi wizagomagi.
17 Togo neyegi ngizi panu kumuli puwiligu Anotogi kozandago watabi Anotogo keke mizi piyeng miziweki pangka mizagi. Piyeng pelik, puwili yeik nogorage kerewawili yongkambanuwiliyaga welagela wezayelagi, keya puwili ngago yeik puwiligu lusuwei nayeng kisagi,
18 keya tamizeige puwili kemalewili mele puwiligiyengko kebangkelagi mabura puwili ibengki ono, ma tamizeige puwili kai walek yombu ulagi pilikyeng ni mabura puwili ibengki ono, keya puwiligu mele puwiligiyengko kemegemewiliyegi walami puwekke purik, kemegemewili yombiyangai sagi, yeiya.

19 Keya pulaga Yemizi Yisugu puwiliyegi ngago pura kozak yeiya logo pulaga, Anotogo pi miza orowei paka ngalege kang yongo logo Anotogi mele ngaigezikke pi kiling ngaiweki mogosa yolu.
20 Togo pugu waligeleyawiligu yereng mabiyengke ngago Yisuyegi langai pura yongkambanuwiliyegi kozak yei miza. Keya ngagora ngizira miziweki Yemizibokko puwili kozanda yana logo puwili watabi Anotogo keke miziyeng miza. Togo yongkambanu piyengki pakelawiligu pelik kisa, Ngago pura wameik ngizi panu, kisa.
Togo ngago pera yombu Mak meibokko lende mizara logo weik pulogo yeik.

Luka
Ngago Wazono Lukago Yisuyegi Langai Lende Mizara

1-4 Ei, yemanebek Tiyopila, yombu nawili watabi Yisugu miza piyeng mabiyeng wawara
logo lende miziweki miza purik ni iwaka legi ne, Lukarau, niyegi lende mizi purik
wazono. Puwiligu lende mizarik watabi ngizi lewagelayeng wire ngezewiligiyengko
pakela pilikwiligu solo panu pakelawekke kozak kisa piyeng lende miza. Togo nogo
lende mizi perik nogo piyeng koka solo panuwekkerikka waberek panu pakeliwei miza
kopong ne mabiyeng pangka pangka miza logo niyegi lende miza nani. Nogo niyegi pilik
mizi purik watabi puwiligu niyegi kozak neiya piyeng wameik ngizi panuyeng purikki ni
iwakaweki.

5 Ngago wameik panu pura pelik. King Ngai Elodogo ngabelak Yudaya meibekke
ngaiwekkerik yombu yeikta Sakaraya meibek wizagoma. Pi yombu Abaisa meibekki
ngaimekka Anotogi i walek yemanemakke yawe yongkambanuwiligi yeiktaga Anotoyegi
wata kolak kelibene waliya mani pura mizi nak. Sakarayagi yongokpumelegi yeikta
Ilisapete. Pi yongok Along yawe Anotoyegi kolak mizi pura solo panu mizabekki yeliga-
gangmekka namele.
6 Sakaraya keya Ilisapete mabiyau Anotogi wirege pangka panu yoluyau keya Anotogi
lo Mosego lende miza piyeng mabiyeng keya pugu yongkambanu puguwiliyegi miziweki
kozak yei mabiyengki kiriwei miziyau.
7 Keya Ilisapete kabilimele kopong piyau koloyakamandik nawilirau ono keya piyau
mabiyau yongkambusi panuyau.
8-9 Togo Abaisagi ngaimekkawiligu yawe mizagirik weik lewa logo puwili Anotogi i
walek yemanemakki yawe miziwili ngezewiligu kazing mizimekke yawera sanga miza
logo Sakaraya pi yawe Anotogi i walek yemanemakke alatarage Anotoyegi kukngizi
keliyeng waliya mani pura mizi kangweki sawiya. Tegi pi yeke ige yabela.
10 Pi yeke ige pilik mizageya wizigarik Yuda kolokngagonowili Anotoyegi yenge
yerengke waberek mizi.
11 Puwili pilik mizageya koyigeya Yemizibekki angelawiliyaga nak Sakarayayegi
tabunda logo pi alata kukngizi keliyeng waliyirage mele ngaigezikke luwe wizilege.
12 Angelabek tabundawekke Sakaraya pakela logo pi lebuk keya kulili miza.
13 Kapura angelabokko piyegi pelik meiya, Kulili mizi wak. Anotogo waberek
nugumekki yaka kerewiya kani logo nigi yongokpumele Ilisapete nigi marek nak waza-
miyagi. Keya nugu yeik pugura Yowan meimo.
14 Keya wilek kang nugubek wilik kagowing mizagi keya yongkambanu kolokngagonow-
ilirau pi wazamiyagi purikki wilik kagowing mizagi,
15 purik pi yombu yemane panu Anotogi wiregebek legi. Pi kai nagi ono ma kai kozang
nayengkarau nagi onobek. Pi ngoluk panugi yenge yaga yolu puwekke Anotogi Kung
Walekpokko yenge ya pugura kolagi.
16 Pi Isileili yongkambanu kolokngagono Yemizi Anoto puwiligibekyegi iza orowei
yogibek.
17 Pi kazing keya kozang Ilayago miza pilikmekke Anotogi ngagora orowei mizagi
logo Yemizibekki kazingmek tiya mowiyiwekibek. Pi koloyakawili kiling puwiligi man-
gongangwili menalege iza orowei yogibek. Pi yongkambanu Anotoyegi nagerewiyi
mizi puwili kazing wazono kumulagimekke iza orowei yogibek. Pugu pilik miziyengko
yongkambanuwili Yemizibek lewagi purikki puwili kangkere miza logo yukeweki, meiya.
18 Anotogi angelabokko pilik meiya logo Sakarayago piyegi pelik nguk meiya, Ne
yombusibek keya negi yongokpumelerau mabilik legi talik miza logo ngago pura ngizi
mizagi. Nogorik te mandik wazamiyagi langai onoyau miza, meiya.
19 Logo Anotogi angelabokko pelik meiya to mela, Ne Gebirel kani. Ne Anotogi wirege
luwe yolu logo pugu ne ngago wazono pera niyegi kozak neiweki wezanela. Piliktikki
wiyeke ne kayima.
20 Logo ne kanda ngago ngizi lewagiragi nogo niyegi kozak neiya kapura ni nogo kairikki
ngizi panu kumuli ono. Ni ngizi panu kumuli ono legi ni ngago kaiyagi langaigi ono kani.
Ni ngagoluk wizagomeige wok ngago pera ngizi mizagibokko purik ni ngago kaiyagi kani,
meiya.
21 Pilik miza logo Sakaraya yeke Anotogi i walek yemanemakke yokolong panu yolu legi
yongkambanu Sakarayayegi yuke koyawili wilek ngelek kumula mela.

22 Keya pi yeke iga welagelawekkerik pugu puwiliyegi ngago yeiyagi langai ono legi
puwili iwaka, pi yaka yeke Anotogi i walek yemanemakke yeke ige iwek wangakyeng
kelik paka ngalega nara pakela mane mena miza. Ngagora kaiyagi langai ono legi mele
ngezebekkiyaugu ngagoyeng puwiliyegi waligeleya.
23 Pi pilik miza logo yawe pigi yeke Anotogi i walek yemanemakke waberek mizara weik
yeik logo Sakaraya pongo ige kandobela.
24 Pongo ige kanda wiziya waleleige pura Ilisapete yongok pugumele weik mandik kogo
logo pi yenge yerengke wei miza ono, pi ngong mele nazik yeke ige wizagoma.
25 Ilisapetego pelik kaiya, Yemizibokko yaka neyegi wazono miza legi mabek nogo
yongkambanuwiliyegi ne kabili logo negi kendek mizi purik weik yeik, kaiya.

26 Togo pulaga waleleige Ilisapete ngong mele nazik keya nazikka nakke mandik kogo
wiziyawekke Anotogo pigi angelawiliyaga nak ngabelak Kalili meibekke yereng yeikta
Nasarete meiragi wezamela. Angelabekki yeikta Gebirel meibek.
27 Pi yongok nawekke nameleyegi ngago nara kozak mei kayima. Molo yombu nak
kilindau iwek kola onomele. Yeik pugura Maliya. Pi yombu yeikta Yosep meibekyegi yawi
sawiyamele. Yosep pi Tawitigi yeligagangmekkabek logo Maliya keya Yosep ngoluk weiya
ono.
28 Anotogi angelabek Maliyayegi kanda pelik meiya, Ei, Maliya wazonomele, wilik mize.
Anotogo niyegi wazono panu kumuli. Yemizibek ni kiling yolu, meiya.
29 Maliya angelabekki ngago pura kerewiya logo wilek kuneng panu keya pugu kai
puragi taliktikki kai miza legi kumula meli.
30 Keya Anotogi angelabokko piyegi pelik meiya, Maliya kulili mizi wak. Anotogo niyegi
keli panu kani.
31 Kerewiye, ni mandik nak kogogi logo ni mandikpek wazami puwekke nugu yeik
pugura Yisu meimo.
32 Pok yemane panu wiziyagi keya Anoto Yemizi Lewege Panubokko piyegi pelik
meiyagi, Ni negi Marekpek, meiyagi. Keya Yemizi Anotogo mizagewiyege pi yongkambanu
mamokyegi ngaigi, pigi yelibungang kokawiliyagabek Tawitigu wiziya pilik.
33 Keya pi Yakopgi yango keya marekngang mabuwiliyegi ngai wiza kayimagibek. Ngai
pugura yeikki ono wiza kayimagi, meiya.
34 Pulaga Maliyago Anotogi angelabekyegi pelik meiya, Ne yongok ngoluk yombu wei
onomele legi talik miza logo pura neyegi mizagi, meiya.
35 Logo Anotogi angelabokko pelik meiya to mela, Anotogi Kung Walekpek niyegi
kiliyagirik Anoto paka ngalege yolubekki kozandago mandik kogo keleniyagi. Piliktikki
wiyeke yongkambanuwiligu piyegi kisagirik pi kaileyendau ono legi pi walek, pi Anotogi
Marekpek, kisagi, meiya.
36 Kerewiye, nigi panumelegi si Ilisapete ulogo kabilimele, pi yongoksi kele kapura pirau
mandik nak kogo keya pi mandik kogorik ngong mele nazik keya nazikka nak kani,
37 Anoto watabi mabiyeng pangka mizibek kopong, meiya.
38 Logo Maliyago pelik meiya to mela, Ne Yemizibekyegi yawe mizimele, ne piyegi panga
yungke kiliya logo ngago yaka nugu neyegi kozak neiya pura pilik mizagi. Maliyago pilik
meiya logo angelabek weik pi wezami kang.

39 Pilik miza logo Maliya nguk namizi kangkere miza logo ngezangai paka ngabelak
Yudaya meibekke lewak nakke yereng naragi kambela.
40 Pi kambela logo pi Sakarayagi imakke yeke ige kiliya kanda Ilisapeteyegi, Isi, ni
wazono yolu ma talik, meiya.
41 Ilisapete Maliyago ngago kai puragi kerewiyawekke mandikpek weik yenge yaga wilik
kagowing yemane mizi keya Anotogi Kung Walekpokko weik Ilisapeteyegi yenge yungke
kiliya logo kola wizimowei
42 ngalizi ngago pelik kai, Anotogo ni yongok mabuwiliyaga lewege keleniya logo niyegi
wazono miza keya mandik yenge nigi yungkeboktau Anotogo pi yombu mabuwiliyaga
lewege kelemiya logo piyegi wazono mizi.
43 Ni Yemizi nogobekki panumele neyegi pakeli kayima logo Anotogo yeik nogora
yongolok meirikki, ne lebuk mizi.
44 Ni kanda ne ngago nugu neyegi nei pura kerewiya mabuwekke nguk namizi mandik
yenge negi yaga yolubek wilik kagowing yemane miza.
45 Ngago Anotogo niyegi mizagi neiya pura ngizigi purikki ni ngizi panu kumuli legi
wilek kang nugubek wilikwilikmokko si wiziyagi, meiya, Ilisapetego.

46 Pulaga Maliyago pelik kaiya,

Ya nogora Yemizibekki yeikta yongolok mei.
47 Keya Anoto ne yaliya wazanibek kopong wilek kang nogobek wilikwilikmokko pangka ono.
48 Ne Anotoyegi yawe mizimele. Ne yongok yeikmele, kapura pi neyegi pakela logo neyegi yalek miza logo neyegi wazono mizarikki wiyeke mabek yongkambanu mabuwiligu pelik kisagi, Anotogo piyegi wilik kagowing yemanera mana, pilik kisagi. Ngoluk wik yolu puwili keya kalike yolugi puwilirau pilik kisagi.
49 Puwili pilik kisagi purik Anotogi kozang yemanebokko neyegi watabi wazono unatuba panuyeng keleniya. Pi kaileyendau onobek legi yeik pugura Walekta.
50 Yalek pugura yongkambanu piyegi panga yungke kiliya puwiliyegi yolu keya puwiligi yango keya marekngang puwiligu wazayagi puwili keya puwiligi yango keya marekngang puwiligu wazaya puwili keya ngoluk mabilik wiza kangki.
51 Yongkambanu lewegewili miziwili yawe nalangaiyeng mizagi keliwili yeik ngezewiligiyeng yongolok meiwekiwili kozang pugurago wezayela.
52 Pugu yaka yongkambanu ngai yemizi panu puwili kawiye walibene keleya keya yongkambanu yeikwiligi yeikyeng ngalege yongolok meiya.
53 Pugu yaka yongkambanu yagasiwili watabi wazonoyeng yana logo ngekyengko wizigeya yongkambanu watabi keremungkeyeng kiling puwili yana ono logo yeik wezayela.
54-55 Koka walaka pugu tenigi yelibungang kokawili keya Abalam keya teni pigi yango keya marekngangwiliyegi kaiya pura pi ngela ono keya pigi yalekta pi keremareke ono logo pugu yaka Isileiliwili piyegi yawe miziwiliyegi sawela logo wiza kayimagi, kaiya.
56 Maliya ngago pura pilik kaiya logo ngong neyauganak Ilisapete kiling wizagoma logo weik panga i ngezemelegimakki kandobela.

57 Ilisapete mandik wazamiyagira weik lewa logo pi mandik nak wazamiya.
58 Ilisapetegi yerendagawili keya pigi ingembungangwili Yemizibokko wazono pura piyegi kelemiyarikki kerewiyawekke puwili mabuwili pi kiling wilik kagowing miza.
59 Keya mandikpek wok melenazik keya nazikka neyau wiziya logo wok kalikebekke yombu nawilirau mandikpek yombu korikwekki korik yeke ngalege puwek ngeliweki kayima. Yombu korikwekki korik yeke ngalegewek ngeli purikku pi Anotogibek miziweki. Yeke ige kanda puwiligu yeik pugura mango ngezebekkira kelik Sakaraya meiyagi nobiyeng miza
60 kapura panugu, A'a', yeik pugura Yowan meiyagibek kani, yeiya.
61 Keya pulaga puwiligu piyegi pelik meiya, Kapura nigi namele keya nak yeik pura meiya ono, meiya.
62 Togo Sakaraya pangka ngago kaiyagi ono legi puwiligu meleyengko mangoyegi keli pugurik mandikpekki yeikta tak meiyagi kelemiya.
63 Sakarayago puwiliyegi kapiya nanging piyegi maniweki nguk yeiya logo mandikpekki yeik Yowan pura lende miza. Piliktikki wiyeke puwiligu lelengkirarik yemane.
64 Sakarayago yeik pugura Yowan miza ngizige pi weik ngereke ngago kai keya yeik Anotogira yongolok meiya logo piyegi ngago wilik kagowing meiya.

65 Togo yongkambanu yereng puguragawili kulili panu keya yawe pilik mizi puragi ngagora Yudaya ngabelakpekke yereng mabiyengke weik yei yongomo miza.
66 Yongkambanu puragi kerewiyawili kumuli keya nakko nakyegi pelik nguk mei yongomo mizi, Mandik pok talikkibek. Yemizibekki kozanda pi kiling yolu kani, kisi.
67 Anotogi Kung Walekpek Yowangi mangobek Sakarayayegi kola wizigeya pugu Anotoyaga ngago pera pelik kaiya,
68 Teni Yemizibek Anoto Isileiliwiligibekki yeikta yongolok meiweki, purik pi teni yongkambanu puguwiliyegi saweliweki kayimabek keya teni wila wazayiweki kayimabek legi.
69 Anotogo weik yombanu kozang panu nak King Ngai Tawiti piyegi yawe mizabekki yeligagangmekka tabunda wazamiya logo pi teni yaliya wazayagibek.
70 Pura Anotogo koka walaka yombu Anotoyegi sawela panu logo Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kisawiligu kozak kisa logo weik pelik miza.
71 Pugu teni yongkambanu teniyegi ngai miziwili keya yongkambanu nawili teniyegi kumbak miziwiliyaga yaliya wazayagirikki kozak kai.
72 Pugu tenigi yelibungang kokawiliyegi yalek miza keya Anotogi ngago walek silok tiya koka walaka Abalamyegi kozak meiya pura pi keremareke ono.
73 Ngago sawiya pura pugu koka tenigi yelibubek Abalamyegi ngago yeik ngezebekkiraga kozang kelemiyara logo pugu koka kaiya pura weik mabek mizagi.

74 Ei, purik pelik, pugu teniyegi ngai miziwiliyaga yaliya wazaya logo teni kulili mizagi ono koyimowei yawe pugura kozang kebangkeli
75 keya teni pigi wirege kazing kaileyendau onomekke yoluweki keya kazing pangkamekke kiriweiweki wok teni wik yolugi piyeng mabiyengke, kaiya.
76 Sakarayago pura kaiya logo mawinda pelik kaiya,
Keya ni negi marekpek, kalike yongkambanuwiligu pelik kisagi, Pi Anoto Yemizi Lewege Panubokki yombu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kaibok kisagi purik Yemizibek kalika kangkine kapura ni were pigi kazing kunagimek kangkere miziweki kangkibek legi.
77-78 Nugu Anotogi yongkambanuwiliyegi kazing yaliya wazayagimekki iwaka siweki keleyagi. Teni yaliya wazayagirik Anoto tonugubekki yalektago kaile kaile tonuguyeng tumulagi logo pilik mizagirik yombanu paka ngalegabek ngabelakpekke lewagelawekke.
79 Pigi lewagirik yokmek wok wikpekke tabunda mabilik logo pugu yongkambanu kusabanurikke yolu logo puwiligi kazing kumbekki Anotoyegi leweng ibeng puwiliyegi wilangka wezarik wiziyagi keya teniyegi kazing yombiyangai yongomo mizagimekki yolok ngeliweki, waligeleyiweki, kaiya.
80 Togo kalike mandik Yowan pok weik yemane lewagela keya kazing kumbekki lewengke weik kozang sa. Pi ngezebek keke paka kurung yeikwekke wiziya pi yongkambanu Isileiliwiligi wirege lewagela wiriyagi puwekkegine.

2

1 Togo puwekke Romwiligi King Ngaibek Sisa Agustago lo wik nara wiya logo yongkambanuwiliyegi kozak yeiya. Lo pura yongkambanu ngabelakpek mabokki puwili mabuwili yeik puwiligiyeng kapiyarikke lende miziwekira.
2 Yawe yeikyeng kapiyarikke lende mizi pura solo lewagelawekkerik Sairiniyago ngabelak Siriya meibekke ngaiwekke.
3 Tegi puwili mabuwili nak nak yeik ngezewiligiyeng kapiyarikke lende miziweki yereng ngezewiligi yelibungangwiligiyengke kambela.
4 Yosep Tawiti kokabekki yeligagangmekka nak kopong pi pongo ngabelak Kalili meibekke yereng Nasarete meira wiya logo paka ngabelak Yudaya meibekke Tawitigi yereng koweige Petelem meiragi kambela. Yereng pura Tawiti King Ngaibek wazamiyara.
5 Maliya yongok Yosepgi yawi sawiyamele weik mandik kogomele kiling Yosep kapiyarikke yeik piyaugiyau lende miziweki kambela.
6 Piyau kanda Petelem yerengke lewagela logo pulogo tagogei Maliya pigi mandik wazamiyagira weik lewa.
7 Keya i koweiga lewawili iwekmak weik wilak kopong piyau liyengwiligi imakke iwek kola logo Maliya weik mandik kalogoli pugubek wazamiya logo kagorik lewerikku sukumeng miza logo lowak liyeng pulumakauwiligu ngeragi niwekke yenge yungke wazamiya.

8 Togo yereng Petelem puraga mereke yombu nawili liyeng memeng ngezewiligiwiliyegi ngai koya.
9 Keya wokpokko puwili kusage ngai koyawekke Anotogi angelawiliyaga nak puwiliyegi tabunda keya Anoto Yemizibekki ngaiwaktikku puwiliyegi ngalege ngaiwak wiya logo puwili kazi kulili panu miza.
10 Kapura angelabokko puwiliyegi pelik yeiya, Kulili mizi wak. Kerewiyi, ne iniyegi ngago wazono panura orowei lewabek kani. Pura yongkambanu Isileili mabuwili wilikwilik miziweki keleyagira.
11 Mabek kusa pobokko panga yereng King Ngai Tawiti wazamiya puraga ini yaliya wazayagibek weik wazamiya. Pi Kilisibek, Mesiya Anotogo yawe pigi yongkambanuwili yaliya wazayagi pura miziweki sawiyabek, pi Kilisi Yemizibek.
12 Keya inugu kazing wameik ngago yaka kai peragi iwakawekimek pemek. Mandikpek kagoriktikku sukumeng miza logo lowak liyeng pulumakauwiligu ngeragi niwekke iwek wizilege pakelagi kani, yeiya.
13 Angelabek pilik yeiya logo mabuwekke Anotogi angelawili kolokngagono amiwili kelik yaka werebok kiling nguk namizi tabunda logo Anotogi yeikta yongolok mei keya pelik ingi meiya,
14 Teni Anoto paka ngalege panu yolubekki yeikta yongolok mei keya yongkambanu ngabelakpekke Anotogo keli puwiliyegi ngezege sara wizei pani, meiya.

15 Togo angelawili puwili wezaya logo weik paka ngalege yongowekke yombu liyeng memengwiliyegi ngaiwili nakko nakyegi pelik mei yongomo miza, Teni panga Petelem

yerengke watabi yaka lewagela logo mabek Anoto Yemizibokko teniyegi kozak yeiya
piyengki pakeli kangweki, kela.
16 Togo puwili ngezangai kambela logo panga yerengke kanda Maliya keya Yosep
koyilege pakela keya mandikpek lowak liyeng pulumakauwiligu ngeragi niwekke iwek
wizilege pakela.
17 Keya pilik pakela logo yombu liyeng memengwiliyegi ngaiwiligu puwiliyegi angelaw-
iligu yaka mandikpekyegi langai kozak yeiya pura kozak yeiya.
18 Keya yongkambanu kerewiyawiligu yombu liyeng memengwiliyegi ngaiwiligu kozak
kisi puragi wilek kumula meli.
19 Kapura Maliyago watabi pakela piyeng keya ngago kerewiya piyeng mabiyengki wilek
kang pugubekke kumula panu wizagoma.
20 Keya yombu liyeng memengwiliyegi ngaiwili kambelarik puwiligu kerewiyi keya
pakeli miza piyeng angelawiligu kozak yeiya mabilik legi Anotogi yeikta yongolok mei
keya Anotoyegi wilik kagowing mei kambela.

21 Togo pulaga mandikpek wok melenazik keya nazikka neyau wiziya logo wok ka-
likebekke puwili mandikpekki yombu korikwekki korik yeke ngalegewek ngelawekkerik
puwili yeik pugura Yisu meiya. Yeik pura angelabokko Maliyayegi were kozak meiyara
logo yeik pugura Yisu meimo, meiyara.

22 Togo pulogo koya Anotogi lo Mosego lende mizarago weik pangka kaiyara weik
wizigeya piyau mandikpek paka Yirusalem Anoto Yemizibekyegi miza maniweki miza
orowei kambela.
23 Pura Mosego Anoto Yemizibekki loraga lende miza pelik, Panu keya mangowili
mandik kalogoli puwiligiwili iza orowei kanda puwili Anoto Yemizibekyegi yawe pugura
keke miziweki maniweki, lende miza.
24 Keya Anoto Yemizibekki lo nararau pelik kaiya, Winak Kuwemimi neyau ma winak
Kuwemimi luguwili kelikyau Anoto Yemizibekyegi opa miziweki manizo, kaiya. Anoto
Yemizibekki loragi kiriwei piyau mandikpek paka Yirusalem Anotogi i walek yemane-
makke miza orowei kambela.
25 Kanda pakalege pura yombu yeikta Simiyong meibok wizilege. Pi Yirusalem yerengke
yolubek. Yereng yemane pura Yudawiligi ngaiwili yolura. Pi pangka panu yolubek keya
pi Anotoyegi keli kopong pi Anotogi lo mabiyengki kiriwei yolubek. Pi Anotogo yongkam-
banu Isileiliwiligi kuneng mabiyeng wezameliweki sawiyabekyegi yuke yolubek. Anotogi
Kung Walekpek piyegi kiliya yolu.
26 Keya koka Anotogi Kung Walekpokko Simiyongyegi pelik meiya, Nugu were Yem-
izibekki Kilisi Mesiyabek Anotogo yawe pigi yongkambanuwili yaliya wazayagi pura
miziweki sawiyabekyegi pakela logo wizagoma weik ni ibengki, meiya.
27 Keya Anotogi Kung Walekpek Simiyong miza orowei Anotogi i walek yemanemakke
yeke ige kiliya la. Keya panu keya mango mandikpek Yisu kazing loragi kiriwei pumokki
miziweki miza orowei yeke ige kiliya la puwekke
28 Simiyongku mandikpek mele puguyaugu miza logo Anotogi yeikta yongolok meiya
logo piyegi ngago wilik kagowing pelik meiya,
29 Anoto negi Yemizibek, ngago koka nugu kaiya pura weik ngizira lewagela legi weik wilek
kang nogobek wilikwilik keya ne yombiyangai ibengki.
30 Purik wire nogoyaugu weik yombu nugu teni yaliya wazayiweki wezamelabekyegi
pakela mena.
31 Keya nugu pi yongkambanu ngabelakpekkewiliyegi miza yana.
32 Pi wilangka yongkambanu Yuda onowiligu kazing nigi wameik pumokki pakeliweki
mizagirik keya pugu yeik teni Isileili nuguwiligira yongolok meiyagi, meiya.
33 Pi Anotoyegi pilik meiya logo mandikpekki panu keya mangoyau ngago Simiyongku
piyegi meiya puragi lelengkira.
34 Pilik miza logo Simiyongku piyauyegi pelik yeiya, Anotogo inuwayegi wazono mizagi.
Pi pilik yeiya logo mandikpekki panumele, Maliyayegi ngago kalike mizagiragi pelik
meiya, Kerewiye, Anotogo mandik pobok sawiya logo piyegi weraga yongkambanu Isileili
kolokngagonowili Anotoyegi kezanga managi keya nawilirau mabilik Anotoyegi koli
kelemiyagi kani. Keya pi kazing yongkambanuwili Anotogi kozanda keya ngai puragi
iwakawekimek kapura yongkambanu kolokngagonowiligu piyegi kaile ngago meiyagi
kani.
35 Piliktikki wiyeke yongkambanu kolokngagonowiligu kumuliyeng kimeike lewagelagi
kani. Keya nugurau piyengki pakela logo kuneng yemane nugu piyegi kelagira wizang
wezalik ya nuguraga yowagi kani, meiya.

36 Togo Simiyongku pilik meiya wizigeya mabuwekke yongok Anotoyaga ngagora weiya
logo kozak kai namele lewagela. Yeik pugura Ana keya pigi mangobek Panuwele, Asagi
yeligagangmekka nak. Ana koka yombu nak weiya logo kirisimasi melenazik keya nazikka
neyau pi kiling wiziya
37 logo pi ibeng wizigeya pi yombu nawei wiziya pi weik kirisimasi puguyeng yombu
mangobektau ono keya mangorarau ono pilik kopong pi yongoksi panu. Pi Anotogi i
walek yemanemakki Anotoyegi ingeyau laliyi keya piyegi ya kumuliweki kang mizimele.
Pi Anotoyegi ya kumulirik kusaga yoklongko wok piyeng mabiyeng wilek kang mabiyeng
Anotoyegi waberek mizagirikki tiya maniweki pi ngeragi ni ono mizimele.
38 Ana kanda mandikpekyegi pakela logo Anotoyegi wazono meiya. Keya pugu weik
ngago mandikpekyegi langaira yongkambanu Isileili Rom Kapmanbokko ngairaga wila
wazayagibekyegi yuke yolu puwili mabuwiliyegi kozak yei yongomo miza.

39 Togo panu keya mango lo Anoto Yemizibekkirago miziweki kaiya piyeng miza logo
weik yeik wizigeya morok paka ngabelak koweige Kalili meibekke yereng ngezemerekki
yeikta Nasarete mei purage kang yongobela.
40 Morok kanda pakalege koyimeige mandikpek weik yemane keya weik kozang keya
kumuli puguyeng Anotogi kelira keya yongkambanuwiliyegi ngai puragi iwaka sirikku
kola keya Anotogo piyegi wazono pugura mana.

41 Togo kirisimasi mabiyengke pigi panu keya mangoyau paka Yirusalem ngeragi
yemane miza ni Pasoba meirage pakeli kambeli mizi. Pasoba pura Yudawili ngeragi
yemane miza nageya koyimowei walaka Anotogo puwiligi yelibungang kokawiligi iyengki
kangyengke iwirik pukmela wizilege keriya logo puwiligi koloyakamandik kalogoliwili
ibengkirikka yaliya wazaya puragi kumulira.
42 Togo Yisu kirisimasi puguyeng meleyau keya ingenazikka neyau pilik puwekke
piyaugu pi paka Pasoba ngeragi miza nirage miza orowei kambela.
43 Morok kambela logo Pasobara pakela logo pulaga yo kayimarik mandikpektau kayima
ono paka Yirusalem mabulogo wizagoma kapura pigi panu keya mangoyau iwaka ono,
44 logo weik mandikpek yaka yongkambanu nawili kiling ngabelak libu were nobiyeng
weik wok nak kambela logo pigi ingembungangwili keya yerengkewiliyegi weli yongomo
miza koyima
45 kapura pi yolok ngela ono legi piyau paka Yirusalem mandikpekyegi weliweki kang
yongobela.
46 Wok neyauganakpekke piyaugu pi Anotogi i walek yemanemakke Yuda waligeleyiwili
kiling mogosara puwiligu kozak keliyengki kerewiyi keya nguk yei mizageya wizilege
yolok ngela.
47 Keya yombanu pugu kaiyengki kerewiyawili iwaka pugura keya ngago wazono pugu
yeiya to meliyengki lelengkiri.
48 Keya pigi panu keya mangoyau piyegi pakelawekke piyau lelengkira logo pigi panu-
mologo pelik ngalik meiya, Mandikpek, nugu teyegi pelik keleyira nangki? Te peba wilek
ngelek kumulageya koyimowei niyegi weli kani, meiya.
49 Keya pugu piyauyegi pelik yeiya to mela, Nangki wiyeke yali neyegi weli? Yali ngoluk
ne yeke negi Mangobekki imakke pigi yawera mizagirikki mizi purikki yali iwaka ono ma
yeik?
50 Kapura piyau ngoluk pugu piyauyegi yei puragi ngizi iwaka ono.
51 Togo Yisu piyau kiling pongo Nasarete yerengke kandobela. Pulogo pi panu keya
mangogo kaiyengki kiriwei mizi keya piyauyegi yeik panga yungke kiliya wizimowei mizi.
Keya pigi panumele watabi mabiyeng wilek kang pugubekke wara wiziya keya ngoluk
kangka pugubekke kumula.
52 Togo Yisu wizagomeige weik korikwek keya iwaka miziyendau unatuba si lewa logo
Anoto keya yongkambanuwiligurau piyegi pakelirik yombiyangai panu.

3

1-2 Wok nakke Yowan Sakarayagi marekpek, paka kurung yeikwekke wiziyawekke
Anotogo pulogo piyegi ngagora mana. Puwekkerik kirisimasi meleyau keya ingenazik
Romwiligi King Ngaibek Taibiriya Sisago ngai wiziya logo Pontiya Pailetgu ngabelak
Yudaya meibekke ngai, keya Elodogo ngabelak Kalili meibekke ngai, keya pigi sakpek
Pilipgu ngabelak Ituriya keya Terekonaiti meiyauge ngai, keya Laiseniyago ngabelak
Abilini meibekke ngai, keya Anasa keya Kayapasi yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngai
yemane panu koya.

3 Puwili ngai koyawekke Yowangu Anotogi ngagora kerewiya logo pi yangalekta pongo
kai Yolodang meilingke kabelakke pulogo yongomo miza keya yongkambanu piyegi kay-
imawiliyegi ngagora yana. Pugu puwiliyegi pelik kozak yeiya, Ini kaile inugu miziyengki
kuneng mizizo keya kazing kaile inuguyengka kowiti mizizo keya wilek kang inuguyeng
Anotoyegi sawelizo. Pilik miza logo purik nogo ini kaimelagi logo Anotogo kaile inuguyeng
tumula logo keremareke wezamelagi, yeiya.
4 Yowangu pilik miza purik koka walaka yombu Isaya meibek Anotoyaga ngagora
weiya logo kozak kisawili logo Poropekwili meiwiliyaga nakko Anotogi Kapiya Walektikke
mabilik lende miza pelik,

Yombanu nak lewagelagi logo paka kurung yeikwekke wizimowei ngalizi pelik yeiyagi,
Yemizibek lewa legi kazing inugu miziyeng waberek mizizo keya wilek kang in-
uguyeng pangka pangka mizizo. Kazing pilikmekke inugu kazing Yemizibekkimek
kangkere mizi.

5 Keya lewakpek sopela logo kosauwekke ngabelak kola mana logo kolang keremizizo.
Keya kazing wikyeng keremizibene wale kolok kelik piyeng pangka pangka mizizo keya
kingyeng tukula logo kazingmek wazono mizizo.
6 Pilik miza logo teni yombanu ngabelakpekki mabuwiligu yawe Anotogo teni yaliya
wazayagira pakelagi, pilik lende miza. *Isaya 40:3-5*
7 Yowangu Anotogi ngagora kozak yeiya logo yombanu kolokngagonowili piyegi kaimeli-
weki kayima. Pugu purikki pakela logo pelik yeiya, Igali. Ini mabuwili kemale yenge
kuzingikyengke yungke tagogei yeziyengko ngora mela nelegi kazi kangwili kelik. Takko
iniyegi Anotogo kalike yombanu mamokki kazing miziyengki ngagozak keleyagi logo kaile
mizayengki sisik pugura yemane kopong ngangang yanagirikki kozak yeiya logo inugu
kumularik Anotogo ini ngangang yana nelegi ini neyegi kaimeliweki kayima ma talik?
8 Ini pilik mizagi keli purik were ini kaile inugu mizi piyengki kuneng miza logo
kazing kaile inuguyengka kowiti miza logo Anotoyegi sawela koyimowei Anotoyegi kazing
wazono mizi piyeng mizi logo teni mabuwili kimeike pakela logo nogo ini kaimelagi. Keya
ini maknzezego nakko nakyegi meiya yongomo mizi, Teni Abalamyaga kayimawili legi
teni ulogo Anotoyegi sawela, kisi nagani. Anotogo king peyeng ngizi Abalamgi yango keya
mareknzangwili miziweki kowitagi keli kesak pi pangka. Abalamyaga kayima purikki
ngago ono kapura were kaile inuguyengki kezanga mana logo wilek kangyeng Anotoyegi
saweli.
9 Ini yengeleiyeng kelik. Yombanu nak ngezebokko pakeliraige yengelei nalei yengelei
wilek wazonoyeng wira mela ono puwekke purik mabura pi yenge sologe winilekko kira
logo panga yezizikke waliya wezamiyagi. Anotogo iniyegi pilik mizagirik mereke, yeiya.
10 Togo yongkambanuwiligu ngago pura kerewiya logo piyegi pelik nguk meiya, Teni
talik miza logo yengelei wilek wazonoyeng wiragi?
11 Pugu puwiliyegi pelik yeiya to mela, Tak melewangka neyau purik mabura narik
yombanu yeikpok manimo keya tak ngeragi nayeng purik mabura sanga miza nimo, yeiya.
12 Keya pulaga yombanu king takis wei piyengka nayeng ngowei nawilirau piyegi
kaimeliweki kayima logo piyegi pelik nguk meiya, Kiriwagabek, teni talik mizagi, meiya.
13 Pilik kisi legi pugu puwiliyegi pelik yeiya, King takisyeng kapmanbokko weiweki
sawiya pilik keke weizo keya ini piyengka kokowa nayendau wei nagani, yeiya.
14 Keya pulaga ami nawilirau mabilik piyegi pelik nguk meiya, Keya teniyegirik
talik mizagi? Pilik mei legi pugu puwiliyegi pelik yeiya, Yombanu inugu yeli puwiligi
watabiyeng ngowei mizi nagani ma onanga kisa logo kingyeng ngowei mizi nagani kapura
king inuguyeng keke yawe inugurage yani piyeng wei keya king ngane sa weiyagi purikki
keli nagani, yeiya.
15 Yowangu pilik miza logo yongkambanu Kilisibek Mesiya Anotogo yawe pigi teni yaliya
wazayagi pura miziweki sawiyabekyegi waberek yuke puwili ngago Yowangu yei puragi
kerewiyawekke puwili Yowanyegi wilek kang yemane kumula mela logo pelik kisa, Pi
Kilisibek ma talikpek?
16 Tegi Yowan kerewiya logo pugu puwili mabuwiliyegi pelik yeiya, Yeik. Ne yombu
yeikpek. Nogo ini kai yeikpokko kaimeli kapura kozanda keya yawe nogo mizi peyeng
ulagi nak lewagi. Ne pokyaga kulengke logo nogo kumularik yeik nogora yeik puguraga
kulengke panu, keya yeik pugura nogoraga ngalege panu. Pokko ini Anotoyegi kowita
puwili Anotogi Kung Walekpokko yenge yungke kola wizeibene keleyagi keya ini nawili
Anotoyegirau kowita ono puwili, pugu yezizikke yenge yungke wezayelagi.
17 Pugu yombanuwiliyegi mizagirik iwing yaweleigi mangobokko iwing yawe puguleige
mizagi mabilik. Yaweleigi mangobek iwiyeng menalege kili tiya logo limiza logo iwing
ngiziyeng kebangkelagi kapura lekyeng wezamelagi. Mabilik kalike lewagibok yombanu

ngizi puguwili kebangkelagi kapura yombanu pigi onowili panga yezi kusagi onozikke wezayelagi, yeiya.

18 Togo Yowangu yombanuwiliyegi kozang kozak yeiyageya wiziyarik kazing pangkamekke koyagirikki keya Anotogi ngago wazonoragi kozak yeiyageya wiziya.
19 Keya Yowan ngoluk yongkambanuwiliyegi kaile puwiligu mizayengki kozak yeiyageya wizimowei ngaibek Elodoyegirau kazing kaile pugu sibek ngoluk wikpekki yongokpumele, Elodiya meimele weiyarikki ngalik kozang mei keya yawe kolokngagono kaile mizi nayengkirau meiya.
20 Togo watabi kaile pugu miza piyengki ngalege mazenda kaile panu nararau miza logo pura pugu Yowan wigira wazamiyara.

21 Yowangu ngoluk kozak yeiya logo yongkambanu kolokngagono pulogo kaimeliweki kayima wizigeya Yisurau piyegi kayima logo mabilik kaimela. Yisu kaimela logo waberek mizageya tawizeige paka ngalege lemengki kandik tiya
22 logo Anotogi Kung Walekpek winak Kuwemimimek kelikmek piyegi yerageya logo kanda piyegi wizigeya Anotogi kilirago paka ngalega pelik mei, Ni negi Marek nogo keli panubek. Ne niyegi wilik, meiya.

23 Keya perage kirisimasi puguyeng yombu nak keya meleyau logo pi yawe pugura weik solo mizi. Keya yongkambanuwiligu kumularik pi Yosepgi marekpek mena miza. Keya Yosepgi mangobek Elai,
24 Keya Elaigi mangobek Matak keya Matakki mangobek Lebi keya Lebigi mangobek Melekai keya Melekaigi mangobek Yanai keya Yanaigi mangobek Yosep,
25 Keya Yosepgi mangobek Matatiya keya Matatiyagi mangobek Amoso keya Amosogi mangobek Neyam keya Neyamgi mangobek Eselai keya Eselaigi mangobek Nagai keya Nagaigi mangobek Meyak,
26 Keya Meyakki mangobek Matataya keya Matatayagi mangobek Semeng keya Semengki mangobek Yosek keya Yosekki mangobek Yora,
27 Keya Yoragi mangobek Yowanang keya Yowanangki mangobek Lesa keya Lesagi mangobek Serababe keya Serababegi mangobek Siyatiyek keya Siyatiyekki mangobek Nerai,
28 Keya Neraigi mangobek Melekai keya Melekaigi mangobek Ari keya Arigi mangobek Kosam keya Kosamgi mangobek Elemaram keya Elemaramgi mangobek Eya,
29 Keya Eyagi mangobek Yosuwa keya Yosuwagi mangobek Eliyese keya Eliyesegi mangobek Yorim keya Yorimgi mangobek Matak keya Matakki mangobek Lebi,
30 Keya Lebigi mangobek Simiyong keya Simiyongki mangobek Yura keya Yuragi mangobek Yosep keya Yosepgi mangobek Yonam keya Yonamgi mangobek Elayakim,
31 Keya Elayakimgi mangobek Meliya keya Meliyagi mangobek Mena keya Menagi mangobek Matata keya Matatagi mangobek Natang keya Natangki mangobek Tawiti,
32 Keya Tawitigi mangobek Yesi keya Yesigi mangobek Obek keya Obekki mangobek Powas keya Powasgi mangobek Salemong keya Salemongki mangobek Nasong,
33 Keya Nasongki mangobek Aminarap keya Aminarapgi mangobek Areming keya Aremingki mangobek Anai keya Anaigi mangobek Eserong keya Eserongki mangobek Perese keya Peresegi mangobek Yura,
34 Keya Yuragi mangobek Yakop keya Yakopgi mangobek Isak keya Isakki mangobek Abalam keya Abalamgi mangobek Tera,
35 Keya Teragi mangobek Neyo keya Neyogi mangobek Serak keya Serakki mangobek Liyu keya Liyugi mangobek Pelek keya Pelekki mangobek Iba keya Ibagi mangobek Sila,
36 Keya Silagi mangobek Kenang keya Kenangki mangobek Apasata keya Apasatagi mangobek Sem keya Semgi mangobek Nowa keya Nowagi mangobek Lemek,
37 Keya Lemekki mangobek Metusala keya Metusalagi mangobek Inok keya Inokki mangobek Yerete keya Yeretegi mangobek Malalali keya Malalaligi mangobek Kenang,
38 Keya Kenangki mangobek Inoso keya Inosogi mangobek Sek keya Sekki mangobek Aram keya Aramgi mangobek Anoto.

4

1 Togo Yowangu Yisu kaimelawekke Anotogi Kung Walekpokko piyegi yenge yungke kiliya logo kola logo wizagoma. Keya pulaga Yisu pongo kai Yolodang mei puling wiya logo yongobelawekke Anotogi Kung Walekpokko pi miza orowei paka kurung yeik nawekke kambela.

2 Pakalege kanda pi ngabelakpokko wiziyarik wok yombu neyau logo Sadang kerewawiliyegi ngaibokko Yisu kaile mizagiyengki yang kelemiya. Puwekkerik Yisu ngeragi na ono wiziya wiziya wok yombu neyau tikinda piyeng mabiyeng moleige keya Yisu weik ngaba ibengmek lewagela.
3 Yisu yagasi legi Sadangko piyegi pelik meiya, Ni Anotogi Marekpek mabura nugu king pobokki meiya logo ngeragi wezazik niweki kowite, purik mabura ni Anotogi Marek ngizi panubek purik ne iwakagi, meiya.
4 Logo Yisugu pelik meiya to mela, Anotogi Kapiya Walektikke yungke lende mizarik pelik kai,
Yombanubek ngeragi nirikku keke wik yolugi ono, *Utoronomi 8:3*
kai kani logo ne kimbekki meiyagi ono, meiya.
5 Keya pulaga Sadangko Yisu paka lewege miza orowei la logo ngabelakpekke piyeng mabiyeng keya yongkambanu piyengke yoluwili keya yombu ngai puwiliyegi ngaiwili kiling watabi wazonoyengki nguk namizi waligelemiya.
6-7 Pilik miza logo Yisuyegi pelik meiya, Anotogo yaka ne ngabelak mabiyeng ngaiweki pangkara nana purikki wiyeke watabi ngabelakpekke piyeng mabiyeng nogoyeng logo nogo managi kelibok managiyeng. Tamizeige ni yeik nogora yongolok meiweki ingeyau laliyi keya neyegi ya kumuli purik mabura nogo ni watabi piyeng mabiyeng yeik yemanera kiling ngaiweki pangkara nanagi, meiya.
8 Pilik kai legi Yisugu pelik meiya to mela, Anotogi Kapiya Walektikke pelik kai,
Ni Anoto Yemizi nugubekki yeikta yongolok meiweki ingeyau laliyi keya piyegi ya kumulimo keya yawe pi wamenakpekki pura keke mizimo, *Utoronomi 6:13*
kai kani logo ne ngago nugu kai pura mizagi ono, meiya.
9 Keya pulaga Sadangko pi paka Yirusalem yerengke miza orowei kambela logo paka ngalege panu Anotogi i walek yemanemakke pi luweza wazamiya logo pelik meiya, Ni Anotogi Marekpek mabura pelaga pongo ngabelakke perakta kawiye wale,
10 purik Anotogi Kapiya Walektikke yungke lende mizarik pelik kai.
Anotogo angela puguwili niyegi waberek ngaiweki wezayelagi,
11 Keya mabeliktau kai,
Inge panuyaurau ngangang miza nelegi puwiligu ni kebangkelagi. *Ingi Sam 91:11,12*
Pilik kai legi pelaga perakta kawiye wale logo angelawiligu ni kebangkeli purikki nogo pakela logo ni Anotogi Marek panubek miziweki, meiya.
12 Sadangko pilik mei legi Yisugu piyegi pelik meiya to mela, Anotogi Kapiya Walektikke mabeliktau kai,
Nugu Anoto nigi Yemizibekyegi yang kelemi nagani, *Utoronomi 6:16*
kai kani logo ne perakta kawiye walagi ono, meiya.
13 Keya Sadangko Yisuyegi watabi nalangai mabiyengki yang kelemirik weik yeikwekke pi kambela logo pi ngereke Yisuyegi yang kelemiyagiragi yuke yolu.

14 Togo Anotogi Kung Walekpekki kozambokko piyegi kola wizigeya Yisu pongo ngabelak Kalili meibekke kandobela. Keya ngago piyegi langaira pulumengke yereng mabiyengke ululu miza meli.
15 Keya pugu kanda Yudawiligi i walek songonoyengke waligeleyarikki wiyeke puwili mabuwiligu yeik pugura yongolok meiya.

16 Togo pulaga Yisu panga yereng Nasarete mei koka pi mandik songonowekke wiziya keya yemane sa puragi kambela. Keya kanda pulogo wok Yudawili yawe mizi ono Anotoyegi ya kumulibek wok Sabatpek meibekke pi Yudawiligi i walek songonomakke ngezebokko were mizilik yeke ige la logo mogosa. Pi mogosa logo pi Anotogi Kapiya Walektikka ngago lang narik meiweki luweza.
17 Pi luweza logo paka orozarikke kuna logo nakko pi Isaya Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kaibokko kapiya lende mizarik mana. Pi kapiyarik welela logo ngago lang perik lende miza wizilege weik ngalizi pelik sangkela,
18 Anotogi Kung Walekpokko neyegi yolu purikki wiyeke pugu ne yongkambanu yeik puwiliyegi ngago pigi wazonora kozak yeiweki sawiya.
Keya pugu ne yongkambanu wigira yolu puwiliyegi wezanela logo nogo ngago pelikta yei, Ini weik i wigirimak wiya logo kuni, yei.
Keya pugu ne yongkambanu wire kusa puwiliyegi wezanela logo nogo ngago pelikta yei, Ini ngereke pakeli, yei.
Keya pugu ne yongkambanu ya kunengyeng kiling yolu puwiliyegi wezanela logo nogo ngago pelikta yei, Kuneng inigi piyeng weik yeik, yei.

19 Keya pugu ne yongkambanu mabuwiliyegi wezanela logo nogo pelik yei, Pera Anoto
Yemizibokko iniyegi wazono mizagira, yei. *Isaya 61:1,2*
20 Pilik sangkela logo pi kapiyarik waliya logo yombu kapiya purikki ngaibekyegi mana
yo mela logo pulogo waligeleyiweki mogosa. Pi pilik miza logo weik yongkambanu
pulogowiligi wireyeng piyegi ngai yuke panu.
21 Togo Yisu weik puwiliyegi pelik kozak yeiya, Anotogi ngago lang ini kerewiya koyigeya
mabek nogo sangkela perik weik wameik ngizi lewagela, yeiya.
22 Puwili ngago pugura kerewiya logo puwiligu piyegi wilik ngago kisa logo ngago puragi
wilek kumula meli. Tegi puwiligu pelik kisa, Yombu pobok yeik Yosepgi marekpek kapura
talik miza logo ngago wazono pera kozak kai, kisa.
23 Pulaga pugu puwiliyegi pelik yeiya to mela, Inugu weik neyegi pelik kisagi, Ni Tota
mabura ni makngezego korik ni makngezegiwek yombiyangai keleme. Keya teni yaka
watabi pugu pongo yereng Kapaneyam meirage miza piyengki kerewiya mena yereng ni
makngezegi peragerau watabi pilik piyeng mize, kisagi purik ne iwaka, yeiya.
24 Keya ngereke pugu yeiya, Nogo wameik kai, yombanu Anotogi ngagora kozak kaibok
ngabelak kalogomokpekkerik yeikta kiling keya yongkambanu pulogowiligu ngago pugu
kai piyengki ngizi kumuli kapura ngabelak ngezebekkibekkerik yeiktarau ono keya pugu
puwiliyegi Anotogi ngagora kozak yeiwekkerik puwiligu ngago pugu kai piyengkirau ngizi
kumuli ono.
25 Kapura ini kerewiya koyi, koka walaka yombu yeikta Ilaya Anotogi ngagora kozak
kaiyabek pelege tenigi ngabelak Isileili meibekke wiziyawekkerik Yuda yongok ko-
matewilirau kolokngagono koya purik wameik panu. Puwekkerik pulogo kirisimasi
neyauganara keya walerik kobo namani logo ngabelakpok mabokko ngaba ibenda
lewagela.
26 Anotogo Ilayayegi Yuda yongok komate puwiliyegi saweli kangweki meiya ono, pi
panga ngabelak Sairong meibekke yereng Sarepata meiragi yongok Yuda ono komate
ngela nameleyegi saweli kangweki meiya.
27 Pulaga kirisimasi nayeng miza logo kalike yombu nak yeikta Elisa Anotogi ngagora
kozak kaibek wiziyawekkerik tenigi ngabelak pelege Isileili meibekke yongkambanu
kemegeme Leposimek meimek logo korikwek sok miza logo potoga walimekka miziwili
kolokngagono koyima. Keya Anotogo Elisayegi yongkambanu pelege Isileili kemegeme
leposimek kilingwili yombiyangai keleyiweki kozak meiya ono, pi panga ngabelak
koweige Siriya meibekke yombu Yuda ono yeikta Neyaman meibek logo kemegeme
leposimek kilimbek logo piyegi kayimabek yombiyangai kelemiweki meiya, yeiya.
28 Yisu pilik yeiya logo yongkambanu i walek songonomakke ige pulogowili ngago
puragi kerewiya logo kumularik Yudawili piyegi koli kelemi ono purik Anotogo pi Yuda
onowiliyegi wezamelagi miza logo purikki weraga ya puwiligiyeng sisikmokko unatuba
panu miza.
29 Sisik miza logo puwili mabuwili luweza logo Yisu yerendaga yenge wilingke ulumi
wageliwei kuna logo puwiligu yenge wilekkewekke wezameliweki.
30 Kapura pi yongkambanuwiligi tepek neing kanda weik kazing ngezebekkimek neing
kuna.

31 Togo pulaga pi pongo yereng Kapaneyam meiyaragi kambela. Yereng pura ngabelak
Kalili meibekkera. Kanda pulogo wok puwili yawe mizi ono, puwiligu Anotoyegi ya
kumulibek wok Sabatpek meibekke pi yongkambanuwili waligeleyagilege.
32 Keya pugu ngago waligeleyi pura kozanda kiling kopong puwili lelengkira logo pelik
kisa, Pi ngai nak wezalik kozak kai kani, kisa.
33 Keya i walek songonomakke ige pulogo yombu kerewa nakko yenge yaga ngai yolu
nak wiziya logo kerewabokko ngalizi pelik kek kai,
34 Aik, ni Yisu paka yereng Nasaretegabek. Ni teniyegi nangai miziweki mizi? Ni teni
yeliweki pelege lewa logo teni kemenak yeik sa wazayiweki ma? Ni kaile nayendau ono
Anotoyaga kayimabek purik ne iwaka, kai.
35 Kapura Yisugu kerewabekyegi pelik ngalik meiya, Ngagoluk wizei, keya
yombubekyaga kazi welagela kule, meiya. Keya yongkambanu pulogo ngai puwili
kerewabokko yombubek pongo ngabelakke yomizora wezameli purikki pakela. Pilik
miza logo kerewabek piyaga welagela kang kapura yombubekyegi watabi nayeng
kelemiya ono.
36 Yongkambanu pura pakela puwili yemane lelengkira logo puwili nakko nakyegi pelik
mei yongomo mizi, Ngago pilik pera nangaira? Yombanu pobokki ngago kozang pangkara
kiling perago kerewawili kazi kunibene yeiya logo puwili welagela kazi kang mizi pera,
mei.

37 Keya pulaga ngago Yisuyegi langaira panga pulumengke yereng mabiyengke weik ululu miza mela.

38 Togo Yisu Yudawiligi i walek songono pumakka welagela logo pongo Simongki imakki kambela. Pi kanda yeke ige Simongki yongokpumelegi panumele kemegeme korikwek yezingei panu mizimekka mizi logo mizageya wizilege logo puwiligu Yisuyegi kemegeme pugumekki kozak meiya.
39 Pi kerewiya logo piyegi saweliwei luweza logo pugu kemegeme korikwek yezingei mizi pumokki ngalik meiya logo kemegememek piyaga yeik logo pi nguk namizi yangalek meiya logo weik puwiligi ngeragi miza yowiya.

40 Pilik miza logo yokmek kiliyawekke yongkambanu puwiligi ingembungang kemegeme nak nalangaimek kilingwili miza puwili mabuwili Yisuyegi iza orowei kanda pugu yongkambanu kemegeme mamokki ngalege mele puguyaugu walamiya logo puwili mabuwili yombiyangai sibene keleya.
41 Keya kerewawilirau weik yenge yongkambanuwiligi yungke ngaiweki kiliya yolu puwili yongkambanuwiliyaga welagela logo ngalizi pelik kisa, Ni Anotogi Marekpek kani. Pilik kisi legi Yisugu puwiliyegi ngago kisi nagani, yeiya purik Yisu pi Kilisibek Mesiya Anotogo yawe pigi yongkambanuwili yaliya wazayagi pura miziweki sawiyabek purik puwiligu iwaka kopong.

42 Togo wangane panu pura Yisu yangalek meiya logo yereng pura wiya logo pi ngezebek kabelak kuyangka ngagoluk nangezige waberek miziweki kambela. Pi talege miza legi yongkambanuwili piyegi suwei weli logo puwiligu pi yolok ngelawekke pelik meiya, Ni kang purik pangka ono legi teni kiling pelege yoluweki, meiya.
43 Kapura pugu puwiliyegi pelik yeiya to mela, Ne yereng nayengkerau kangweki keya piyengke ngago wazono Anotogo ngai pugumekki ngai puragi kiliyagi puragira mabilik kozak yeiweki Anotogo ne pilik miziweki sawiya logo wezanelabek legi ne weik kang, yeiya.
44 Tegi pi Anotogi ngago wazono pura Yudaya ngabelakpekke Yudawiligi i walek songonoyengke kozak yei yongomo miza.

5

1 Togo wok nakke Yisu panga kai kolamiya Kenesare meibekke ngezege luwe tawizeige yongkambanu kolokngagono pugu Anotogi ngagora kozak kairikki kerewiyagirikki wiyeke piyegi panga yungke mizi kayima.
2 Pilik mizageya tawizeige pugu wang neyau kaingimbekke wizilege pakela logo yombanu watabisi uli puwili pulogo wangyau wiya logo kik kawek puwiligiyeng kaigesageya koyilege.
3 Puwili kaigesa logo Yisu nawili kiling wang naleige tameneng meiya logo wang pulei Simongkilei logo Yisugu Simongyegi pelik meiya, Wanglei panga kaibekke langai songono nangezi ulumiya to mele, meiya. Logo Yisu mogosa logo panga wang puleiga yongkambanu pulogo kaingimbekke wawere ula puwili waligeleya.
4 Pi ngagora kozak yeiyageyara weik pugu Simongyegi pelik meiya, Ni panga kai kulakkabekke wanglei ulumiya to mele logo kik kawek inuguyeng yenge kaibekke watabisi uliweki wezameli, yeiya.
5 Logo Simongku pelik meiya to mela, Kiriwagabek, teni yaka kusage yawe mizageya koyima logo watabisi nawilirau ula ono kele kapura nugu pilik kai legi ne kik kawek tonuguyeng yenge kaibekke yungke kiliya wezamelagi, meiya.
6 Puwili pilik mizawekkerik watabisi keremungke ula logo kik kawekyendau koliweki mizi.
7 Tegi puwiligi kewengke panga wang naleige koya puwiliyegi ngago yeiya, Ini kik kawekyeng ulumiweki teniyegi saweli koli, yeiya. Puwili kanda mabuwili ulumiya logo wangyau mabiyau watabisiwili mereng miza logo wilak logo kuneng kopong puwili kiling wang neyau yenge kaibekke kiliyaroweki mizi.
8-10 Tegi Simong keya Sebetigi marekyau Jems keya Yowan Simongki kewengkeyau kiling yombuwili purikki pakela logo lelengkira. Simong Pita lelengkira logo Yisugi wirege ulu wala logo pelik meiya, O Yemizibek, ne yombu kailebek mena ne wezaniya logo kazi kune, meiya. Kapura Yisugu Simongyegi pelik meiya, Kazi mizi nagani, watabisi uliweki yawe mizi purik segeya mabek weik nugu yongkambanuwili neyegi iza oroweiweki yawe mizagi kani, meiya.

11 Keya pulaga puwiligu wangyau paka kaingimbekke ngalege ulumiya wiya logo watabi
mabiyeng wiya logo Yisu kiling saweliweki kiriwei kuna.

12 Togo kalike Yisu yereng narage pulogo tawizeige yombu kemegeme Leposimek
meimokko kolabek weik lewa. Kemegeme Leposimek mei pumok korikwek sok mizimek
keya korikwekke wizing lewa meli mizimek logo yongkambanuwiligu wizing piyeng
kuming kelemiya purik puwilirau kemegeme leposi pumokka yela managi, legi yongkam-
banuwiligu kulili panu mizimek logo puwili nak leposimek kiling purik pilikpok kezanga
mani mizimek. Yombanu pilikmek kilimbokko Yisu pakelawekke pigi wirege panga
ngabelakke ingeyau laliya logo pelik kelegele meiya, Yemizibek, tamizeige nugu keli
mabura nugu ne yombiyangai wazaniye logo yongkambanuwiligu neyegi kezanga nanagi
ono, meiya.
13 Logo Yisu mele puguzik tungkula logo pi kebangkela logo Yisugu pelik meiya to
mela, Nogo mizagi keli. Ni yombiyangai se, meiya. Logo nguk namizi mabuwekke
yombubekyegi wizing leposi lewamek weik yeik logo pi weik yombiyangai sa.
14 Pilik miza logo Yisugu piyegi pelik kozang meiya, Nugu peragi namele keya nakyegi
kozak mei nagani, kapura tenigi lo Mosego kaiya puragi kiriwei mizimo. Ni Anotogi i walek
yemanemakki yombu Anotoyegi kolak mizibokko ni yombiyangai sa wazaniyarikki pake-
libene kune keya pulaga nugu pi wata namek Anotoyegi kolak mizagirikki wiyeke mana
logo pugu ula logo waliya logo ni weik yombiyangai wazaniya puragi yongkambanuwiligu
iwakagi, meiya.
15 Kapura yombanu yakabok ngagoluk kambela ono logo ngereke ngago Yisuyegi langai
pura weik yemane panu ululu miza logo yongkambanu kolokngagono kanda wawere uli
logo ngago puguragi kerewiyiweki keya yombanu kemegeme nalangaiyengko mizi puwili
yombiyangai wazayiweki.
16 Kapura pi ngezebek yeke tek ngagoluk yongkambanuwili yolu onorikki kuna logo
kanda pi waberek miza.

17 Togo wok nakke Yisugu yeke ige yongkambanuwili waligeleyageya wiziyarik Mosegi
loragi waligeleyi nawili keya Palisi mei nawilirau mogosa koya. Palisiwili mei puwili
yombanu Yuda kangka yemane Mosegi lo mabiyengki waberek panu kiriwei mizi keya
puwiligi yelibungang kokawiligi ngago yogongyengkirau kozang panu kiriwei miza mizi-
wili. Puwiliyaga nawili ngabelak Kalili meibekke yereng nayengka kayimawili keya
nawili paka ngabelak Yudaya meibekke yereng nayengka kayimawili keya nawili paka
Yirusalem yerendaga kayimawili. Anoto Yemizibekki kozanda Yisu kiling wizigeya Yisugu
kemegemewili yombiyangai keleyi.
18 Keya yombanu nawili yombunak inge keya mele ibeng nak lalektikke ngalege wageli-
wei kanda puwili yeke ige Yisuyegi saweliwei wazamiyagi nobiyeng miza.
19 Kapura yongkambanu kolokngagono liya kopong puwili kemegemebek yeke ige
wageliwei lagi langai ono, legi puwili pi yeke imakke ngalege ngilirik neing wageliwei
la logo lewelimbekke yungu narik tiya logo wibek lalektikka ngane miza logo yenge
yongkambanuwiligi tepekke kemegemebek lalektikke wibekka Yisugi ingewerege kula.
20 Pilik miza logo puwili Yisugu kemegemebek yombiyangai wazamiyagi langai purikki
ngizi panu kumulirikki pugu pakela logo pugu kemegemebekyegi pelik meiya, Ei, nogo
kaile nuguyeng weik tumula logo keremareke wezameli kani, meiya.
21 Yisu pilik kai legi yombanu Mosegi loyengki waligeleyiwili keya yombanu Palisiwili
meiwili ngezewili pelik kumula, Yombanu pobok tak? Yombanu ngabelakpekke nakkorau
kaileyeng tumula logo wezamelagi ono, Anoto wamenakko keke mizagi. Tegi pugu kai
purikku pi Anoto kiling pangka pangka kai yagenda, miza.
22 Kapura Yisu puwiligu liwik kumula piyengki iwaka wiziga puwiliyegi pelik yeiya,
Inuwa ya inuguyengke nangki pilik kumuli?
23 Yawe nangaira yemane onora, kaileyeng tumula logo wezamelagira ma yombu inge
keya meleyeng ibeng nak yombiyangai wazamiyagi pura? Tamizeige ne yaka inge keya
meleyeng ibembekyegi pelik mei, Nogo kaile nuguyeng tumula logo wezamela, mei purik
ini pi wameik kai ma ngaigu kai kisagi, kapura tamizeige ne yombu inge keya meleyeng
ibembekyegi pelik mei, Yangalek meiya logo kune, mei purik ini ne wameikpek ma
ngaigubek miza legi iwakaweki.
24 Ne yombanu paka ngalega kayimabek logo yongkambanu ngabelakpekkewiligi
kaileyeng tumuliweki pangkara kilimbek logo ini purikki iwakaweki nogo yaka yombu
inge keya meleyeng ibembekyegi pelik mei yagenda, Ni yangalek meiya logo yolumek
nuguyeng weiya logo i nugumakki kambele, mei yagenda.

25 Nguk namizi mabuwekke yombanubek puwiligi wirege yangalekta luweza logo yolumek puguyeng weiya logo panga i ngezebekkimakke kunimowei Anotogi yeikta yongolok mei kuna.
26 Pilik miza logo pakela pumok mamokko unatuba panu lelengkira logo puwili leli ulageya koyimowei Anotogi yeikta yongolok meiya logo pelik kisa, Mabek wokpekke pelege tonugu yaka watabi wazono panu nayengki pakela, kisa.

27 Keya pulaga waleleige Yisu ngabelak libu kang kunimowei tapakeleige yombu king takis weibek, yeikta Lebi meibek, opis pugumakke mogosa wizilege Yisugu piyegi pelik meiya, Ni ne kiling saweliweki kiriwei koli, meiya.
28 Logo Lebi yangalek meiya logo watabi pugu mizageya wiziya piyeng mabiyeng wiya wazamiya logo Yisu kiling saweliweki kiriwei kuna.
29 Kalike wok nakke Yisuyegi weraga panga Lebigi imakke ngeragi yemane miza ni keya piyau kiling yombanu kolokngagono king takis wei piyengka nayeng ngowei miziwili keya yombanu kaile mizi nawilirau ngeragi niweki mogosa.
30 Yombu Mosegi loyengki waligeleyiwiligi ngai Palisi meimekka nawili Yisu kiling puwili nirikki pakela logo puwili sisik sara koyimowei kalike Yisugi yombu ngezebokko waligeleyi puwiliyegi munumunu yeiya logo puwiligu pelik nguk yeiya, Ini yombu king takis wei piyengka nayeng ngowei miziwili keya yombanu kaile mizi nawili kiling ngeragi ni mizira nangki? Ini pilik mizi purik pangka ono, yeiya.
31 Keya Yisugu puwiliyegi pelik yeiya to mela, Yongkambanu wazonowili totayegi kang ono, kemegemewili keke totayegi pakeli kangwili.
32 Kazing mabilikmekke ne yongkambanu ngezewiligu ngezewiliyegi pangkawili mizi puwiliyegi kayima ono, ne yombanu kaile mizi puwiliyegi kayima logo puwili kazing kaile miziyengki kuneng miza logo kazing kaile puwiligi piyengka kowiti miza logo neyegi saweliweki ngago yeiweki kayima, yeiya.

33 Keya ngereke puwiligu piyegi pelik meiya, Yowan kaimelibekyegi kiriweiwili kazing wilek kang mabiyeng Anotoyegi waberek mizagirikki tiya maniweki ngeragi ni ono mizimek mizi keya yombanu Palisiwili meiwiliyegi kiriweiwilirau mabilik mizi kapura yombu ni makngezego waligeleyiwili kazing pumok mizi ono, puwili yeik ngeragi keya kai wik ni mizi.
34 Pilik meiya logo Yisugu pelik yeiya to mela, Yek tek nangezi yombanu yongok weiweki mizi nakyegi langai kumuli. Yongkambu weiwekkerik yombu yongok weiyagibokko ingenazewili ngeragi miza yaniweki miza logo yani wizigeya puwili wilik kagowindikku mizagewiyege pi kiling mogosa logo ni.
35 Kazing mabilikmekke neyegi kiriweiwili ne kiling koyimowei menalege ngeragi ni kapura kalike yombanu neyegi kumbak mizi puwiligu neyegi kiriweiwiliyaga niza orowei puwekke puwili ya kunengmokko mizagewiyege kazing wilek kang mabiyeng Anotoyegi waberek mizagirikki tiya maniweki ngeragi ni ono mizimek mizagi kani, yeiya.
36 Keya kazing yombanu Palisiwili meiwiligi weremek keya Yisugi kazing wikmek sawela nelegi puwili waligeleyiweki Yisugu ngago saweliwei pera puwiliyegi kozak yeiya, Nakko melewangka wik narikka walerik ngela logo paka melewangka were koliyarikke lolo ulagi ono. Tamizeige pi pilik mizi purik melewangka wiktik kaile mizagi keya melewangka wererik ngoluk sobok wiziyagi.
37 Keya nakko kai waing wikpek keremiziwekkerik were pi kik wata korik wikyeng keremiza logo kai waing wikpek kubuli. Pi kai waing wikpek panga kik wata korik wereyengke kubulagi ono. Pi pilik miza purik kai waing wikpek sibesibe wari lewawekke wata korik wereyeng potora logo waimbek panga ngabelakke kubula welagi keya kik wata korikyeng yeikki.
38 Piliktikki wiyeke kai waing wikpek panga kik wata korik wikyengke kubuliweki.
39 Keya nakko yaka kai waing werebek na puwekke purik kai waing wikpek nagi keli ono pugu kaiyagirik, Kai waing werebek pangka mena, kaiyagi, yeiya.

6

1 Wok nakke wok Yudawiligi yawe mizi ono puwiligu Anotoyegi ya kumulibek logo wok Sabatpek meibekke Yisu kiling yombu ngezebokko waligeleyiwili yawe pandi wit nalei neing wei kambela logo yombu puguwili kunimowei wit wire pandiyeng kelikyengki wireyeng tiya logo mele puwiligiyengke pazipazi ngela logo wireyeng ni mizi kuna.
2 Puwiligu pilik miza purikki yombu Palisi mei nawiligu pakela logo pelik ngalik yeiya, Lo tonugurago wok Sabatpekke yawe mizi nagani kaiyara inuwago ngelira nangki, yeiya.

3 Tegi Yisugu puwiliyegi pelik yeiya to mela, Inuwago Anotogi Kapiya Walektikke tenigi
yelibungang kokawiligi ngaibek Tawitigu koka walaka miza purikki sangkela puragi
kumuli. Wok nakke Tawiti keya pi kiling puwili yagasi miza, legi
4 Tawiti Anotogi imakke yeke ige la logo ngaibekyegi nguk meiya logo iwing perek
Anotogi mowiya piyengka weiya logo na keya yombu pi kilingwilirau yani miza. Puragi
ini sangkela kapura ini ngizi iwaka ono. Lorago pelik kai, Iwing perek piyeng yombu
yeikwili ni nagani, yombu Anotogi i walek yemanemakke Anotoyegi wata kolak kelibene
miziwiligu keke nagiyeng, kai. Kapura Anotogo puragi ngalik kai ono, legi inuwarau negi
yombu ne makngezego waligeleyiwiliyegi ngalik yei nagani, yeiya.
5 Pugu pilik yeiya logo pugu mawinda pelik yeiya, Ne yombanu paka ngalega kayimabek,
ne wok yawe mizi onobekki ngaibek keya ne watabi yongkambanuwiligu wok yawe mizi
onobek Sabatpek meibekke mizagi piyengki kaiyagibek, yeiya.

6 Pulaga wok Sabat nakke Yisu Yudawiligi i walek songonomakki yeke ige la logo
yongkambanuwiliyegi kazing Anotogimek waligeleya. Pulogo yombu melelo ngaigera
koru miza nak wizilege.
7 Keya Palisi pulogo koyilegewili keya Mosegi loyengki waligeleyi pulogo koyilegewilirau
Yisuyegi ngai koya. Puwili Yisugu ngago kaile kai ma kazing korowali nayeng mizi purik
kebangkelagiwili. Tamizeige pugu yombanu kemegeme nak wok yawe mizi onobekke
yombiyangai wazamiyagi ma talik miza legi puwili mereke panu ngai koya.
8 Kapura Yisugu kumula puwiligiyengki iwaka logo yombu melelora koru mizabekyegi
pelik meiya, Yangalek meiya logo pewiligi wirege pelege koli, meiya logo yombubek
yangalek meiya logo pulogo yongkambanuwiligi tepekke luweza.
9 Togo Yisugu puwiliyegi pelik yeiya, Nogo iniyegi nara nguk yeiweki, wok yawe
mizi onobekke lo tonuwagirago pangka miziweki kaiyayeng nangaiyeng? Teni
yombanuwiliyegi wazono miziweki kai ma kaile miziweki kai? Ma teni yombanuwiliyegi
sawela logo wazono yolugiweki kai ma yela logo ibeng wazayiweki kai? Yisugu pilik yeiya
logo puwili nakko ngago kanga nararau kaiya ono.
10 Togo pugu yombanuwiliyegi pakeli wei miza logo yombanubekyegi pelik meiya,
Melelora tungkule, meiya. Pi pugu kai pilik miza logo mele puguzik weik ngereke
yombiyangai sa.
11 Kapura puwili sisikmokko kola logo Yisu talik kelemiyagi miza legi ngezewili kozak
keli yongomo mizi.

12 Pulaga Yisu paka lewakpekke waberek miziweki kambela logo kusabok mabok pi
Anotoyegi waberek mizageya wizagoma.
13 Wangane pura pugu piyegi kiriweiwiliyegi wiriyibene ngago yeiya logo pugu
puwiliyaga meleyau keya pongo inge nazikka neyauwili yawe pugura miziweki iza. Pugu
puwili yeik, Aposolo pura yana logo purikku kai purik ngago pugura orowei miziwili, kai
yagenda.
14 Puwiligi yeikyeng peyeng, nak Simong Yisugu Pita meibek, keya pigi sakpek Enduru,
keya neyau Jems keya Yowan, keya Pilip keya Patolomiyu,
15 keya Matiyu, keya Tomasi, keya Alapiyagi marekpek Jems, keya Saimon. Saimon
yombu Selete Yudawili Romwiliyaga yaliya wazayiweki liwik yawe miziwiliyaga nak logo
puwiligu pi Saimon Seletebek mei.
16 Keya Yuras Jemsgi marekpek, keya nak Yuras Isaliyoto kalike Yisu ulagiwiliyegi miza
yanagibek.

17 Keya pulaga Yisu paka lewakpekka puwili kiling yerageya logo kanda ngabelak
kolangkabekke piyegi kiriwei nawilirau koyilege puwili kiling luwe wiziya. Yongkambanu
kolokngagono nawilirau pulogo koya. Puwiliyaga nawili paka ngabelak Yudaya meibekke
yereng nayengkawili keya paka Yirusalem yerendaga keya pongo Taya keya Sairong
yereng kai wizambekkiyaugamektau logo mamok pulogo koya. Puwili ngago puguragi
kerewiyi keya yombiyangai wazayiweki kayimawili
18 keya yombanu kerewawiligu lelewe keleyi puwilirau kayima logo pugu yombiyangai
keleya.
19 Kozang Anotogira Yisuyaga kemegemewiliyegi kuna logo puwili yombiyangai ke-
leyagi legi yongkambanuwili mele puwiligiyengko piyegi sawelagi nobiyeng miza.

20 Pilik miza logo Yisugu yombanu pugu waligeleyiwiliyegi pakela logo pelik yeiya,
Ini yombanu watabiyengki yeik puwili ini wilikwilik miziweki, purik Anoto weik ngai
inugubek logo ini ngai pugu ngai yolu puragawili legi.

21 Ini yombanu mabek yagasi yolu puwili wilikwilik miziweki, purik ini kalike wilakkiwili legi. Ini yombanu mabek ingkisageya yolu puwili wilikwilik miziweki, purik kalike ini songomeiyagiwili legi.
22 Kalike ne yombanu paka ngalega kayimabekki weraga yombanuwili iniyegi kumbak mizi ma iniyegi kezanga yani ma iniyegi korowali kaile yei ma yeik inuguyengki kaile keleyi puwekke ini wilikwilik miziweki.
23 Koka puwiligi yelibungangwiligu mabilik panura yombanu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kisawiliyegi keleya. Keya puwiligu iniyegi pilik mizagi kani. Logo puwekke ini wilikwilik yemane panu miziweki, purik paka ngalege inugu watabi miza piyengki wiyeke kanga wazono weiyagiyeng yemane legi, yeiya.

24 Yisu pilik yeiya logo yombanu nawiliyegirau pakela logo puwiliyegi pelik yeiya,

Kapura ini yombanu mabek watabi keremungkeyeng kiling puwili ini waberek ngaiweki, purik ini watabi inugu miza piyengki kanga wazonoyeng weik mabiyeng mabelege weiyageya koyinda, paka ngalegerau weiyagi ono legi.
25 Ini yombanu mabek weik wilak yolu puwili ini waberek ngaiweki, purik ini kalike yagasi mizagi legi.
Keya ini yombanu mabek weik songomeiyageya puwili ini waberek ngaiweki, purik ini kalike ingkisagi keya wireyengka ingkilakyeng walagi legi.
26 Kokarik inigi yelibungangwiligu yombanu pobilik ngaigu kisa puwili, Teni Anotoyaga ngago iniyegi yeiyagira weiya, kisa puwiligi yeikyeng yongolok meiya purik ngago ngizi ono puwiligu kozak kisayengko puwili wilik kagowing keleya kopong, keya tamizeige yombanu mamokko weik pilik yeik inuguyeng yongolok mei mabura ini waberek ngaiweki. Purik purikku walimizi purik ini Anoto wilik kagowing kelemi ono.

27 Kapura nogo ini ngago nogora kerewiyagi mabuwiliyegi pelik yei, Ini yombanu iniyegi ngai miziwiliyegi kelizo. Keya inugu yombanu iniyegi kumbak mizi puwiliyegi wazonoyeng keke mizizo.
28 Keya inugu yombanu iniyegi watagak ngeli puwiliyegi wazono mizizo. Keya puwiliyegi langai wazono yeizo. Keya inugu yombanu iniyegi kaile keleyi ma iniyegi langai kaile kisiwiliyegi Anotogo sawelibene waberek mizizo.
29 Tamizeige nakko wiregawere nuguraga nazuwaga melegozok neli mabura ni tolikta sa logo pugu ngereke wiregawere nuguragarau nazuwaga melegozok nelibene kelemimo. Tamizeige nakko kagorik yeke ngalege nigi waliya purik orowei purik mabura melewangkariktau weibene kelemimo.
30 Tamizeige nawiligu niyegi watabi nayeng yaniweki kisi mabura nugu puwili yanimo ma tamizeige yombanu nakko watabi nigi nayeng orowei purik mabura ngereke weiweki nguk mei nagani.
31 Kazing yongkambanuwiligu iniyegi keleyibene inugu keli pumokko inugu mabilik puwiliyegirau keleyizo, yeiya.

32 Keya Yisugu mawinda pelik yeiya, Yongkambanu mabuwiligu mizirik yombanu puwiligu keli puwiliyegi puwili keli. Yongkambanu kaile miziwilirau pilik miziwili. Tamizeige ini yombanu iniyegi keli puwiliyegi inugu keke keli purik Anotogo ini wazono miza yeiyagi ono. Inugu yombanu iniyegi keli ono puwiliyegirau kelizo.
33 Yongkambanu mabuwiligu mizirik yombanu puwiliyegi wazono mizi puwiliyegi puwili wazono mizi. Yongkambanu kaile miziwilirau mabilik miziwiligu keya tamizeige ini yombanu iniyegi wazono mizi puwiliyegi inugu wazonoyeng keke mizi purik, Anotogo ini wazono miza yeiyagi ono. Inugu yombanu iniyegi wazono mizi ono puwiliyegirau wazono mizizo.
34 Yombanu kaile miziwiligu nawili watabi yanirik puwiligu teniyegi pangka pangka kanga yo melagi miza koyimowei watabiyeng yani. Kapura tamizeige ini yombanu ini kanga yanagi langai pilik puwiliyegi keke yani purik, Anotogo ini wazono mizi yeiyagi ono. Ini yeik yanizo.
35 Inugu yombanu iniyegi ngai miziwiliyegi kelizo. Keya puwiliyegi wazono keleyizo. Keya kangayeng weiweki miza yolu nagani, puwili watabiyeng yeik yani logo kalike ini Anotoyaga inugu watabi mizayengki wiyeke kanga wazono weiyagiyeng unatuba panu weiyagi. Keya inigi kazing miziyengko ini Anoto Yemizi Lewege Panubekki yango keya marekngangwili yolu mizagi. Purik pi yongkambanu kaile piyegi wazono mei ono keya kaile kaile mizi puwiliyegirau wazono mizibek.
36 Inugu nazuwagawiliyegi yalek panu mizizo Anotogo iniyegi yalek panu mizi mabilik.

37 Nugu nakyegi melebek yowi purik Anotogo niyegi melebek yowagi, legi nakyegi
melebek yowi nagani. Keya nugu nakyegi pakela logo pelik mei, Nugu kaile miza legi ni
ngangang mizagi mei purik, Anotogo niyegi mabilik kaiyagi legi nugu pilik mei nagani.
Kapura nugu nawiligi kaile mizi piyeng keremareke wezameli purik, Anotogo kaile nugu
mizi piyeng keremareke wezamelagi kani.
38 Nugu nazuwagawiliyegi keleyi pilik Anotogo niyegi keleniyagi kani. Anotogo nugu
keleyi piyengki pangka pangka keleniyagi keya mawiyarekka miza logo niyegi yemane
panu keleniyagi. Tegi kazing nugu nazuwagawiliyegi pilik keleyi pumokki pangka An-
otogo mabilik niyegirau keleniyagi kani, yeiya.
39 Pulaga Yisu puwiliyegi ngago saweliwei perarau pelik kozak yeiya, Yombanu wireyau
kusa nakko yombanu wireyau mabilik kusa nak miza orowei kunagi ma yeik? A'a'.
Tamizeige piyau pilik kuna purik mabiyau kawiye walagi.
40 Mandik kapiya mizi nakko waligeleyi pugubekyegi lewege mizagi ono, a'a'. Pi
were kemenak waligelemiya logo purik mabura pi waligeleyi pugubek kelikki. Pilik
mena waligeleyi inugubek kelik sizo logo inugu yombanu wireyau kusabekyegi pangka
sawelagiweki.
41 Ni yombanu nakki wirebekke kulugulurik pakela mowiyi kapura ni makngezegi
wirebekke wak yolu puleigi pakeli onora nangki?
42 Ma ni wire ni makngezegibekke wakleigu talik pakelagi mizageya wizimowei ni
nangki nakyegi pelik mei, Koli, nogo kulugulu wire nugubekke yolu purik wameliweki
mena, mei? Ni yombanu kiligang neyau lewabek kani. Wak wire ni makngezegibekke
yolu pulei were wamela logo ni wireyau pangka ngai panu wizimowei nakki kulugulu
wirebekki purik wameli mangine.

43 Yengelei wazonoleigu wilek korowaliyeng wiragi ono, ma yengelei kaileleigu wilek
wazonoyeng wiragi ono.
44 Yengeleileigi wilekyengko yengeleilei ngenangailei mizi, purik teni yongkambanuwili
were yengelei wilekyengki pakeli, wazonolei ma kailelei miza legi. Teni ngoyei wilekyeng
mabung ingakmerekka tiyi ono kani ma kopi wilekyeng ingakmerekka tiyi ono kani.
45 Pilik tegi yombanu wazonobek kumuli wazonoyeng yenge ya puguraga wara yolu.
Pilik kopong pi kazing wazonoyeng mizi mizi kapura yombanu korowalibek kumuli
korowaliyeng yenge ya puguraga wara yolu kopong pi kazing korowaliyeng mizi mizi.
Togo kilirago kai piyeng yenge yaga kolokngagono yolulikyengka kaiyengko, yeiya.

46 Yisugu pilik yeiya logo yeke langak pelik yeiya, Inugu neyegi, Yemizibek, Yemizibek,
kisi kambeli kapura kili nogorago ini mizizo kaiya piyeng ini waberek kerewiya logo mizi
ono. Ini pilik pura nangki?
47 Ne kazing saweliwei pemek yombanu neyegi lewa logo ngago nogoyengki kerewiyi
keya ngago piyengko miziweki kai piyeng mizi pumologabok talik melegabek miza purikki
kozak yeiweki mena kerewiya koyi.
48 Yombanu pumologabok yombu i namak ngiziweki mizibok kelik. Pi i pugumak paka
ngabelak kingyeng kilimbekke ngalege ngiza. Pilik ngiza logo kailing unatuba kai ngai
kaiyageyara i pumak topela melagi nobiyeng kelemiya kapura imaktau urukang mizi ono,
purik imak kingyengki ngalege ngiza kopong kozang wiziya.
49 Kapura yombanu ngago nogoragi kerewiya kapura purago miziweki kai piyengki
kiriwei miza ono pumologabokyegirik pelik, pi i pugumak paka ngabelak kingyeng kil-
imbekke ngiza ono, pi kaingimbekke yeik ngiza logo kailing unatuba kai ngai kaiyageyara
imak urukang kelemiraige nguk namizi kawiye wala logo kemenak neneng ngela mela.
Pilik legi ngago nogoyengki wazono kiriwei mizi ono puwili kawiye wala logo neneng
ngela melagi, yeiya.

7

1 Yisugu yongkambanuwiliyegi ngago kerewiyagiyeng mabiyeng kozak yeiya logo pi
panga Kapaneyam yerengke kambela.
2 Panga pulogo Rom Amiwiligi ngai nakyegi yawe mizibek logo ngaibokko keli panubek
kemegeme mizi logo ibengweki mizi.
3 Togo Rom Amiwiligi ngaibek Yisu weik lewa purikki kerewiyawekke, pugu Yudawiligi
yemane nawili wezayela logo Yisuyegi nguk meiya logo pugu kanda piyegi yawe mizibek
yombiyangai wazamibene.
4 Puwili Yisuyegi kanda puwiligu piyegi yaka purikki kozang panu nguk meiya logo
piyegi peliktarau meiya, Rom Ami ngai pobok yombu wazono panubek logo ni piyegi
pangka sawelagi langaibek,

5 purik pi Yuda onobek kele kapura pi teni Yudawiliyegi kelibek keya mabilik teni
Yudawiligi i walek namak ngiziweki king wiyabek togo nugu piyegi saweli purik pangka.
6 Tegi Yisu puwili kiling Rom Ami ngaibekki imakke kambela. Yisu imakke ngezege
mereke lewagela pura Rom Ami ngaibokko nawili Yisuyegi ngago pelikta kiling wezayela,
Yemizibek, mabilik wizei. Ne pangkabek ono logo ni i nogomakke wiriyagi purik pangka
ono.
7 Keya nogo kumularik ne yombiyangaibek ono logo ne niyegirau kangki ono kapura
nugu mabulaga wizimowei yeik ngago yeiktago kai logo kemegeme neyegi yawe mizi-
bekyegi pumok yeik sibene mei.
8 Purik nerau ngai yemizibekyegi kulengke yolu logo ne watabi pugu kai piyeng mizi
mizibek keya ami nawili neyegi kulengke yoluwili. Logo nogo nakyegi, Kune, mei purik
pi kang. Keya nogo pangabokyegi, Ni koli, mei purik pi lewa. Keya nogo neyegi yawe
mizibekyegi, Pera mize, mei purik pi mizi. Kazing mabilikmekke ngago nugura kozanda
kiling logo nugu yeik ngagorago kai purik yombanu neyegi yawe mizibek yombiyangai
kelemiyagi, legi yeik ngagorago kai, meiya.
9 Yisu ngago puragi kerewiya logo lelengkira logo pugu yongkambanu piyegi kalika
kiriwei wiriya puwiliyegi langai kowita logo pelik yeiya, Kerewiyi. Yombu Yuda ono
pobokko neyegi kozang ngizi panu kumuli kapura yongkambanu nalagawiliyaga nak ma
Isileili mabuwiliyaga nakkorau neyegi pilik ngizi panu kumuli ono, yeik, yeiya.
10 Pilik miza logo yombanu ngagora orowei kambelawili Rom Ami ngaibekki imakke
kandobela logo puwiligu yombu ngaibekyegi yawe mizi kemegeme wiziyabek weik
yombiyangai wizilege pakela.

11 Pura pilik miza logo waleleige Yisu panga yereng yeikta Nen meirage kambela.
Yombanu pugu waligeleyiwili keya yongkambanu kolokngagonowilirau pi kiling kam-
bela.
12 Puwili yereng puragi kawaktage tabunda pura yombu yereng puragawili yombu
nawekke ibeng nak waliyiweki wageliwei lewa puwili miza. Yombu ibembek yongok
komate namelegi marek wamenakpek. Keya yongkambanu kolokngagono yerendage
pulogowili yongok komatemolo kiling koyilege.
13 Logo Yemizibokko yongokmoloyegi pakelawekke pugu piyegi yalek miza logo pugu
piyegi pelik meiya, Ingkei wak, meiya.
14 Pugu pilik meiya logo panga mereke kuna logo lopongleige kebangkela logo yombanu
loponglei wageliweiwili weik leng miza. Keya Yisugu pelik meiya, Mandikpek. Yangalek
mei, meiya.
15 Yombu ibembek yangalek meiya logo mogosa wizimowei weik ngago kai.
Togo Yisugu yongok komatemeleyegi pelik meiya, Nigi marekpek wik wizinda mena ya,
meiya.
16 Pilik miza logo pakela pumok mamok lelengkira logo leli ulageya koyimowei Anotogi
yeikta yongolok meiya logo pelik kisa, Yombu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kai
yemane nak tenigi tepekka lewagela, kisa keya peliktau kisa, Anoto teni yongkambanu
puguwiliyegi saweli keya yaliya wazayiweki weik lewa.
17 Togo ngago Yisuyegi langai pera Yudaya ngabelakpek keya pulumengke yereng
piyengke weik ululu miza mela.

18 Pulaga Yowan kaimelibek wigirimakka wigira wizigeya pugu waligeleyiwiligu piyegi
yaka miza piyengki kozak meiya.
19 Tegi Yowan kaimelibokko puwiliyaga neyau piyegi wiriyibene ngago yeiya logo piyau
Yemizibekyegi nguk meibene ngago pelikta kiling wezayela, Ma ni yombanu yemizi ulogo
kalike lewagi kaiya mabok ma teni ngoluk nakyegi yuke yolugi, meiya.
20-21 Piyau Yisuyegi kandawekke Yisugu yongkambanu kolokngagono kemegeme nalan-
gai nalangai mizi puwili yombiyangai wazayageya wizilege piyaugu pakela. Keya piyaugu
Yisugu kerewawili yongkambanuwiliyaga welagela wezayelageya wizilege pakela, keya
yongkambanu wireyeng kusawili weik pakeliweki keleyageya wizilege piyaugu pakela.
Piyaugu Yisuyegi pelik meiya, Yowan kaimelibokko niyegi pilik nguk neiweki te weza-
yela logo pugu pelik kai, Ni yombanu yemizi ulogo kalike lewagi kaiya mabok ma teni
ngoluk nakyegi yuke yolugi ma talik, kai, meiya.
22 Tegi Yisugu piyauyegi pelik yeiya to mela, Yowanyegi yaligu mabek pakeli keya
kerewiyi miza piyengki kozak meizo. Piyeng pelikyeng, wireyeng kusawili ngereke pakeli,
keya inge keya melegawere ibengwili keya inge koruwili ngereke yongomo mizi, keya
kemegeme Leposimek meimek kilingwili ngereke korikyeng yombiyangai wazayi, keya
kerangangyeng waliyawili ngereke kerewiyi, keya ibengwili ngereke yangalekta wik yolu

keya yongkambanu watabiyengki yeik puwili Anotogi ngago wazono puragi kerewiyi. Yaligu Yowanyegi piyengki kozak meiweki kandobeli.
23 Keya perarau yaligu piyegi kozak meizo, Ne yombanu kalike lewagi kaiya mabok logo ngizi panu kumuli keya purikki kangka neyau onobekyegi wilikwilikta yolu, meizo, yeiya.
24 Yombanu ngago Yowangira weiyayau weik kuna wizigeya Yisugu Yowanyegi langai yongkambanu wawere ulawiliyegi pelik kozak yeiya, Ini kurung yeik Yowan kaimelibokko wizagomawekke kambela puwekkerik ini nangaiyengki pakeliweki kambela? Ini Yowan yengelik kebarekpokko orowei mizi piyeng kelik kozang ono nobiyeng pakeliweki kambela? A'a'.
25 Mabura ini nangaiyengki panga pulogo pakeliweki kambela? Ma yombu nak watabi wik wazono nayeng wakiyabekyegi pakeliweki kambela? A'a'. Yombu wik pilik piyeng wakiyi keya watabi kolokngagono piyeng kiling puwili yombanu ngai yemanewiligi i wazono yemane piyengki keke yoluwili.
26 Logo ini yombu pilikpok pakeliweki kambela ono mena, takyegi ini pakeliweki kambela? Ma ini yombu Poropek mei, yombanu Anotoyaga ngagora weiya logo yongkambanuwiliyegi kozak kai nakyegi pakeliweki kambela? Ei, wameik. Kerewiyi. Yowan yombu Anotogi poropek pilikpek kele kapura pi poropekwiliyaga ngalegebek.
27 Purik pi mabokyegi langai Anotogi Kapiya Walektikku ne pigi Marekpekyegi pelik kaiya,
Kerewiye, ni kalika kangkine kapura nogo were ngago nogora oroweibek wezamelagi. Pi nigi kazing kunagimek kangkere mizagi, kaiya, yeiya. *Malakai 3:1*
28 Yisugu mawinda pelik yeiya, Ngago nogora wameik kani kerewiya koyizo. Yongkambanu ngabelakpekke wizageya koyi kayimi pewiliyaga Yowan ngalege panubek kapura pewekka yombanu yeiktarau ono nak ngago nogoragi kerewiya logo nogo piyegi ngaiweki keleni mologabok Yowanyaga ngalege panumele keya pek mizagi, yeiya.
29 Puwili mabuwili Yisugu kai puragi kerewiyawekkerik yongkambanu yeikwili keya yombu king takis weiwilirau Yisugu kai puragi wilik. Togo puwiligu pelik kisa, Wameik, Anotogo kazing tenigi keremizi pumok pangkamek, kisa. Puwili ulogo Yowangi ngagoragi ngizi panu kumula logo kaile puwiligiyengka kowita logo Yowangu kaimelawili.
30 Kapura yombu Palisiwili meiwili keya Mosegi loragi waligeleyiwili Yisugu kai puragi kiyebuk, purik puwili Anotogo Yowan wezamela ono miza logo pugu kazing wazono waligeleya pumokki kiyebuk keya kezanga mana kopong Yowangu kaimela onowili.
31 Togo Yisugu puwiliyegi pelik yeiya, Mena, nogo ini yongkambanu mabek perage ngabelakpekke yolu pewili watabi nangaiyeng kelik kaiyagi? Nogo iwaka logo nogo kozak yeiweki.
32 Ini koloyakamandik songono yerengke karagare miziwili kelik. Nawiligu nawiliyegi pelik yei, Teni yongolo uliwekke ingimei kapura ini teni kiling yongolo uli ono. Keya teni ingi yalekkiyeng mei kapura ini purikkirau kiyebuk kopong teni kiling ingi yalekkiyeng mei ono, yei. Logo pilik mizi purikku kai pura ini Yowan kaimelibokko ngago kaiyeng ma nogo ngago kai piyeng ma mizi piyengki kiyebuk.
33 Purik Yowan kayimawekke pi pereksik keya kai waimbek ini Palisiwiligu ni pilik na ono purikki ini kiyebuk keya inugu pi Anotogo wezamelabek kisagirikki kiyebuk kopong inugu kerewa nak pigi yungke yolu kisa.
34 Keya mabek ne yombanu paka ngalegabek kayima logo ne ngeragi ni keya kai waimbek ni puriktau ini kiyebuk keya inugu pelik kisi, Keriyi, pi ngeragi momanengka nibek keya kai waing kolokngagono nibek, kisi. Keya peliktau kisi, Pi yombanu king takis wei piyengka nayeng ngoweiwili keya kaile mizi nawili kilindau kewengke mizibek, kisi.
35 Ini te Yowangu kisi piyengki kezanga mani kele kapura, Anoto iwakaragi mangobek legi pigi yango keya mareknganga pugu kaiyeng mizi mabuwiligu piyegi pelik kisi, Anoto wameik pangka mizibokko, kisi, yeiya.

36 Wok nakke yombu Palisi yeikta Saimon mei nakko Yisu i pugumakke pi kiling ngeragi niweki lewaweki meiya logo Yisu pi kiling i pugumakke kambela logo ngeragi lalektage mogosa.
37 Yereng perage yongok kazingke namele yolu. Pi Yisu yombu Palisibekki imakke ngeragi nirikki kerewiyawekke pugu weli kelebak wazono kukngizi keli king yemane wezamela nak weiya logo pi i Yisu mogosa pumakke yabela
38 logo pi Yisugi ingeyauge ngezege luweza wizimowei ingkeiya. Ingkilak wala mabokko inge puguyau kaigesa wazamiya. Pilik miza logo morogulung meiya logo sakela inge Yisugiyaugebek kebi nganelek yokolong ngezemelegirago tumula logo inge puguyau songok kuli keya weli kukngizi keli yakabokka inge puguyauge weli mela wazami kelemiya.

39 Pilik miza logo yombu Palisi Saimon yaka Yisuyegi lewaweki meiyabokko yongok
pumologo mizi puragi pakelawekke pi ngezebokko ngezebekyegi pelik kumula, Tamizeige
yombu pobok wameik ngizi ngagora Anotoyaga weiya logo kozak kaibek kesak pugu
yongokmolo talik mologo pi kuming kelemi miza purikki moloyegi iwaka si kak keya pi
yongok pumolo kaile kaile mizimele purikki iwaka si kak, pilik kumula.
40 Yisu Saimongu kumula yolu puragi iwaka legi pugu yombanubokko kumula yolu
puragi langai pelik meiya to mela, Saimon, ne ngago niyegi kozak neiyagi nara, meiya logo
Saimongu pelik meiya to mela, Ei, Kiriwagabek, pangka mena kozak nei, meiya.
41 Tegi Yisugu ngago saweliwei nara piyegi pelik meiya, Yombu neyau nakyaga king
wangki kanga managi nayeng weiya, logo nak 100 Kina weiya keya nak 10 Kina wei miza.
42 Pilik miza logo kalike teng kanga managira lewagela kapura piyau kingki yeik legi
king kangayeng managi langai ono. Togo yombu yaka piyauyegi kingyeng yanabokko
piyau mabiyaugi yeikyau kapiyarikka tumula logo piyauyegi, Mabilik, yeiya. Nogo yaligi
yeikyau tumula logo keremareke wezamela, yeiya. Pi pilik kai legi yombu piyau piyegi
wilik miza. Pulaga Yisugu Saimonyegi pelik nguk meiya, Mena, yombuyauyaga takko
kingyengki mangobekyegi wilik yemane panu mizagi, meiya.
43 Tegi Saimongu pelik meiya to mela, Nogo kumularik yombu king yemane kanga
managiyeng tumulabok, meiya. Togo Yisugu pelik meiya, Wameik. Ngizira nugu kaiya
yo meli pura, meiya.
44 Togo Yisu kowita logo yongok yakamoloyegi keriya logo Saimonyegi pelik meiya, Yon-
gok pemeleyegi pakele. Ne i nugumakke yabekeya pewekke nugu kazing tonugumekke
kiriwei kai wik inge nogoyau kaigesagi nak nana ono, kapura yongok pemelegi ingki-
lakpokko inge nogoyau kaigesa nowiya logo kebi nganelek pugurago sakelabek tumula
nowiya.
45 Keya ne i nugumakka yabekeya pewekke nugu kazing tonugumekke kiriwei ne songok
kula ono kapura ne ige pelege yabekeya logo yolu perik pi ngoluk inge nogoyau songok
kulageya yolu pera.
46 Keya ne yabekeya pewekke nugu kazing tonugumekke kiriwei kebi nogorage weli
nakko pukmela wazaniya ono kani, kapura pugu weli kukngizi kelibokko inge nogoyau
mabiyau weli mela wazaniya kani.
47 Tegi kerewiye, yongok pemeleyegirik, keli unatuba pigi neyegi purago kaile kolokn-
gagono pugu miza piyeng tumula logo keremareke wezamela purikki walimizi yagenda.
Kapura yombanu kaile pugu mizayeng songono miza logo pugu miza piyeng tumula logo
keremareke wezamela mologabok pugu kaile miza piyeng tumulabekyegi kelirik mabilik
songono, meiya.
48 Yisugu Saimonyegi pilik meiya logo yongok yakamoloyegi pelik meiya, Nogo kaile
nuguyeng tumula logo keremareke wezamela kani, meiya.
49 Yisu pilik kai legi yongkambanu pi kiling ngeragi lalektage pulogo mogosa koyawili
ngezewiligi tepekke pelik kela yongomo mizi, Yombu pobok tak logo pugu kaileyeng
tumula logo wezameli purarau mizi, kisa.
50 Kapura Yisugu yongokmeleyegi pelik meiya, Nugu neyegi ngizi kumulirikku
kaileyengki kozandaga yaliya wazaniya kani ni weik wilek kang ngezege sabek kiling
kambele, meiya.

8

1 Wok nayeng miza logo Yisu yereng songonoyeng keya yemaneyengke yongkam-
banuwiliyegi ngago wazono Anotogo pigi ngaimekki ngai yolu puragi kozak yei yongomo
mizi kambela. Keya yombanu meleyau keya pongo ingenazikka neyau ngezebokko
waligeleyi puwili pi kiling kambela.
2 Keya yongok kolokngagonowilirau puwili kiling kambela. Yongok puwiliyaga nawili
ulogo kemegeme mizawili keya nawili ulogo kerewawili yenge ya puwiligiyengki yungke
ngai koyawili kapura Yisugu kerewawili wezayela logo yongokwili mabuwili weik wa-
zonowili. Puwiliyaga namele Maliya Matalena ulogo Yisugu kerewa melenazik keya
nazikka neyauwili piyaga welagela wezamelamele.
3 Keya namelerau Jowana, Susagi yongokpumele. Susa pok Elodogi i yemanemakke
ngaibek. Keya namelerau Susana. Puwili Yisu keya yombu pi kilingwiliyegi king keya
watabi ngezewiligiyengka sawela logo puwiliyegi waberek ngai kayimawili.

4 Yereng mabiyengka yongkambanuwili Yisuyegi lewageyageyara weik
kolokngagonomek wawere ula wizigeya Yisugu ngago saweliwei nara pelik yeiya,
5 Wok nakke yombu nak pandi wilek puguyeng yawege wezameli kambela. Pi wilekyeng
wezameli kunarik wilek nayeng ngabelak kozang yongkambanuwiligu wei mizibekke

wala logo yongkambanuwiligi ingeyengko momaneng kelemiya logo pulaga winakwiligu na.
6 Keya wilek nayeng ngabelak king yemaneyeng kilimbekke ngalege wala logo lewa kapura ngabelakpek putiya ono kopong ibeng.
7 Keya wilek nayeng ibek ingakyeng kilingyengki tepekke wala logo lewa kapura ingak piyengko momanenda wiya logo pengyeng ibeng sa.
8 Keya wilek nayeng ngabelak yombiyangaibekke ngalege wala kopong marekyeng lewa wizigeya yemane sa logo wilek wazonoyeng wira. Wilek wirayeng yemane panu wiri miza, yeiya. Yisugu pilik yeiya logo mawinda pelik yeiya, Ini kerangangyeng kilingwili mabura kerewiyi.

9 Yombu Yisu ngezebokko waligeleyiwiligu piyegi pelik nguk meiya, Ngago saweliwei yaka nugu kai puragi solorik taliktik, meiya puwekke,
10 Yisugu puwiliyegi pelik yeiya to mela, Anotogo ini ne kiling sawela puwiliyegi watabi Anotogo pigi ngaimekki ngai yolu puragi koka iwaka ono piyeng kimeike kelemiweki keli logo nogo iniyegi saweliwei purago kai puragi kozak yeiweki mizi. Kapura yongkambanu ne kiling sawela ono puwiliyegi nogo ngago saweliweiyengke kozak yei. Purik puwiligu wire puwiligiyengko yawe nogo miziyengki pakeli kele kapura puwili ngizi pakeli ono keya puwili ngago nogo kai puragi kerewiyi kele kapura ngizi panu kumuli ono, yeiya.

11 Togo pugu kiriweiwiliyegi pelik yeiya, Ngago saweliwei puragi solorik pelik, Pandi wilek yaka wezamela piyeng Anotogi ngagora kani.
12 Keya ngabelakpek yongkambanu ngago wazonora kerewiyi puwili kelik. Logo ngabelak kozang wilek nayeng wala logo winakwiligu kanda nabok yongkambanu Anotogi ngagora kerewiyi kapura ngizi kumuli ono puwili kelik logo puwili ngagora kerewiya logo pulaga Sadangko kanda ngago pura kangka puwiligiyengka puwili Anotoyegi ngizi panu kumula logo pugu yaliya wazaya nelegi ngagora weiya logo wezameli.
13 Keya ngabelak kingyeng kilimbok yongkambanu Anotogi ngagoragi kerewiyi nawili kelik logo pura weiyagirikki wilik keya wilek marekyengki puliliyeng yenge ngabelakke kiliya kula ono mabilik puwili ngago puragi kumula kapura wilek kang puwiligiyengke yenge yungke kiliya panu ono, logo kunengyeng lewa ma Sadangko puwiliyegi yang keleyiweki lewa puwekkerik puwili Anotoyegi kezanga mani logo puwiligi ngizi kumulira yeikki.
14 Keya ngabelak ibek ingakyeng kilimbok, yongkambanu Anotogi ngagora kerewiya nawili kelik logo puwili Anotogi ngagora kerewiya kele kapura puwili koyi kang kunimowei wilek kang mabiyeng king keya watabi kolokngagonoyeng keya wilek ngelek kumuliyeng keya korik kang ngabelakpekke wilikwilik miza meli pilik piyengki tiya mani kopong puwiligu Anotogi ngagora wezameli. Pilik legi kazing puwiligu mizi piyeng ngizi ono.
15 Kapura yongkambanu nawili ngabelak wazono wilekyeng walabok kelikwili. Puwili Anotogi ngagoragi kerewiyi logo ngizi kumuli logo pura wilek kang pangka puwiligiyengke kozang kebangkela yoluwili logo weik puwiligu miziyengki ngiziyeng weik punda, yeiya.

16 Pilik yeiya logo Yisugu ngago saweliwei nararau pelik yeiya, Yombanu nak lambek langiya logo yeke ige oroweirik kaimirago liwik ngokmana wiyi ma lalektage yenge kulengke wiyi ono, a'a'. Pilik segeya pi orowei paka kimeike wiramiya wazamiyagi logo yongkambanu ige kangwiligu lambekki ngaiwaktikki pakelibene.
17 Kazing mabilikmekke watabi mabek neyegi langai liwik yolu piyeng kalike kimeike kawela wiyagiyeng keya watabi mabek neyegi langai ngokmana piyeng kalike ngokmana piyengka lewagela wiriyagi logo yongkambanuwiligu piyeng iwakaweki.
18 Pilik tegi ngago nogo kai puragi waberek kerewiya panu keya ngagoragi kumula panu. Purik tamizeige yombanu namele keya nak Anotogi ngagora kebangkela logo kiriwei yolu mologabok Anotogo pi ngizira mawinda managi kani kapura tamizeige namele keya nak ngago puragi kiriwei ono purik Anotogo ngago pilik mologabokko songono kebangkela yolu nobiyeng miza purarau piyaga weiya mowiyagi kani, yeiya.

19 Pulaga Yisugi panumele keya sakwili piyegi keriyiweki wiriya logo puwili piyegi mereke wiriyagi nobiyeng miza kapura yongkambanu wawere ulamek kolokngagono kopong piyegi mereke wiriyagi langai ono.
20 Yombanu nakko Yisuyegi pelik meiya, Nigi panumele keya sakwili niyegi pakeliweki yenge yerengke pelege luwe yuke yolu, meiya.

21 Kapura Yisugu puwili mabuwiliyegi pelik yeiya to mela, Anotogi ngagoragi kerewiya
logo kiriwei mizi pilik puwili negi panumele keya sakwili kani, yeiya.

22 Wok nakke Yisu yombanu ngezebokko waligeleyiwili kiling wangleige tameneng
meiya logo mogosa. Pugu puwiliyegi pelik yeiya, Teni kai kolamiyabek wala uwei lalu
pangazuwagawekke kangweki, yeiya logo weik puwili kambela.
23 Puwili wangleige kaibekki ngalengale tagoneigeya Yisu weik iwek. Pi iwek kola
wizigeya kebarek unatubabek kaibekke uli yongomo mizi logo weik wanglei kaibokko
kolamiya logo wilak wizigeya puwili weik wanglei kiling yenge kaibekke kiliyaroweki
mizi.
24 Tegi Yisugu waligeleyiwiligu pi waliya kelemiya logo pelik meiya, Kiriwagabek.
Kiriwagabek. Teni weik kaiyaga niweki mizi. Pilik kisi legi Yisu yangalek meiya logo
kebarekpek keya kaibektau ngalik yeiya logo kebarekpek weik yeik sawiya keya kaibektau
weik yelakkelek wiziya.
25 Togo Yisugu yombanu ngezebokko waligeleyiwiliyegi pelik yeiya, Ini wilek ngelek
kumulira nangki? Ini nogo iniyegi ngaigi langai purikki neyegi ngizi kumuli ono ma talik,
yeiya. Keya puwili kozang puguragi pakelawekke puwili kazi miza keya lelengkira keya
nakko nakyegi pelik meiya, Yombanubek talikpek logo kebarekpek keya kaibektau pugu
kairagi kerewiya logo kiriwei mizi, meiya.

26 Pilik miza logo puwili wangleige ngalengale kuna logo waleleige puwili kanda lalu
pangazuwagawekke ngabelak Kegesa meibekke wila wiya. Ngabelak pok Kalili kaibekka
pangazuwage yolubek.
27 Yisu wangleiga yangalekta panga kaingimbekke luweziraige pura yombu yereng
puraga nak wizilege. Yombubok kerewawili piyegi yenge yungke yolubek logo komozilik
yolubek wizigeya pi yerengke ige yolu onobek, pi yombanu mosindaga yolubek.
28-29 Kang mabiyeng kerewabokko pi kebangkela yolu mizirikki wiyeke kang mabiyeng
yombanuwili inge keya mele puguyeng sengyengko wigira wazamiya logo piyegi ngai yolu
mizi. Kapura kerewabekki kozandago sengyeng ngela mela logo kerewabokko pi kurung
yeikwekkebekke kiriwei kelemi kang mizi.
Yisugu kerewabek yombanubekyaga welagela kunibene meiya logo yombubokko
Yisuyegi pakeli keya kemenak ngalizi kek kaiya logo pigi ingewerege ulu wala logo pelik
meiya, Yisu, Anoto Yemizi Ngizi Lewege Panubekki Marekpek. Nugu neyegi nangaiyeng
keleniweki mizi? Nogo niyegi nguk nei ne ngangang keleni nagani, meiya.
30 Pilik meiya logo Yisugu yombubekyegi pelik nguk meiya, Yeik nugura talik mei
meiya, legi pugu pelik meiya to mela, Yeik nogora Ngelekpek, meiya, purik kerewa
kolokngagonowili piyegi kiliya yabela legi.
31 Kerewa puwiligu Yisuyegi pelik mazeng keya nguk meiya, Nugu teni yungu yenge
yungke kambeli purikke wezayeli nagani, meiya.
32 Lewak songono mereke pulogo wizilegebekke liyeng kabe kolokngagono namek
ngeragi ni yo keya to mizageya koyilege.
Togo kerewawiligu Yisuyegi pelik kelegele meiya, Nugu teni liyeng puwiliyegi kiliya
wezayele, meiya. Tegi Yisugu puwili liyeng puwiliyegi kiliya wezayela.
33 Yisu pilik miza logo kerewawili yombubekyaga welagela panga liyengwiliyegi kiliya
logo liyengwili lelewe miza logo lewakpekke nginda kanda wilekwekka yenge kaibekke
kiliya logo kaiyaga na.
34 Yombu liyengwiliyegi yaka ngai koyimawili yaka miza puragi pakela logo puwili
nginda kambela logo ngago yaka miza puragira yongkambanu yereng yemaneyeng keya
songonoyeng keya yaweyengke yawe miziwiliyegi kozak yei miza.
35 Togo yongkambanu ngago puragi kerewiyawili yaka miza puragi pakeli kambela.
Puwili Yisuyegi kanda pura yombu yaka kerewawili piyaga welagela wezayelabok lelewe-
mek yeik wizigeya kagoriktik tiya logo Yisu kiling mogosara wizilege pakela. Puwili pura
pakela logo mabuwili kazi panu miza, purik kozang yemanera kiling piyeng miza purikki
puwili iwaka kopong.
36 Togo yongkambanu yaka miza puragi pakela puwiligu yongkambanu yaka miza
puragi napakeli puwiliyegi Yisugu miza logo yombu kerewawiligu kebangkela yolubek
yombiyangai wazamiya puragi kozak yeiya.
37 Togo yongkambanu panga Kegesa pulumengka pulogo wawere ula puwili mabuwili
kazi panu miza. Logo piliktikki wiyeke puwiligu Yisu kangweki nguk meiya logo pelik
meiya, Kambele, meiya. Pilik kisi legi Yisu panga wangleige ngalege yabela logo kangweki
miza

38 kapura yombu yaka kerewawili piyaga welagela wezamelabokko Yisuyegi pelik
kozang nguk meiya, Ne ni kiling kangweki, meiya.
39 Kapura Yisugu pi wezayomela logo pelik meiya, Yereng ni makngezegirage kambele
logo watabi wazono Anotogo niyegi keleniya piyeng mabiyengki yongkambanuwiliyegi
kozak yeimo, meiya. Tegi pi Yisugu kai pura miziweki kambela logo yongkambanu
mabuwiliyegi i kangka kambelimowei Yisugu yaka wazono piyegi miza piyengki kozak
yei kai kambela.

40 Pulaga Yisu weik pulumeng wiya logo ngereke kai kolamiyabekke pezuwaga wala
uwei yowekke yongkambanu kolokngagono pi lewarikka wawere ulara yuke koyimawili
wilikwilik miza logo piyegi ni weik lewa purik wazono, meiya.
41-42 Logo Yudawiligi i walek songonomakki ngai nak, yeikta Yaira meiyabek wiriya.
Pi pongo kaibekke kanda Yisugi ingeyauge ulu wala logo pelik kozang nguk meiya, Negi
yangomele ibengweki mizi legi ni ne kiling ngezangai i nogomakke kangweki koli, meiya.
Kolomandikmolo pigi yango wamenamele keya kirisimasi meleyau keya ingenazikka
neyaumele.

Togo Yisu kuna kapura yongkambanu kolokngagono piyegi yekezuwaga yengezuwage
kelemi kopong pi yelakkelek kuna.
43 Keya yongkambanuwiliyaga yongok namele wok iwi walayeng weik yeik ono, kirisi-
masi meleyau keya ingenazikka neyau piyeng iwi walageya wizagomimelerau wiziya.
Togo pi totawiliyegi king puguyeng mabiyeng yeik wezamela. Totawiligu yombiyangai
wazamiyagi nobiyeng miza kapura nakkorau pi pangka wazamiyagi langai ono.

44 Yongok yakamolo yongkambanuwili kiling Yisuyegi kalika kiriwei kuna logo kagorik
pugu yeke ngalege wakiyarikki pongo walemekka kuming kelemiya logo pigi iwi walibok
weik nguk namizi yeik.
45 Pilik miza puwekke Yisu leng miza logo pelik nguk yeiya, Takko neyegi kuming
keleniya, yeiya kapura puwili mabuwiligu yeik kisi, legi Pitago pelik meiya to mela,
Kiriwagabek, yongkambanuwiligu ni yawereng keleni keya niyege panga yungke keleni
purikku, meiya.
46 Kapura Yisugu pelik yeiya, Namele keya nakko kagorik nogorik melezikku ngaun-
gaugu kuming kelemiya logo kozang nogobek neyaga namele keya nak yombiyangai
wazamiweki welagela kandikki nogo iwaka kopong ne kai yagenda, yeiya.

47 Togo yongok pumologo pi Yisuyaga liwik mizagi ono purik weik iwaka, legi pi leli
uli kanda Yisugi ingewerege pulogo ingeyau laliya logo yongkambanu mabuwiligi wirege
puwiligu kerewiya koyigeya pugu kemegeme pugumekki kozak mei keya pugu Yisu
kuming kelemiya ngizige Yisugu pi yombiyangai sa wazamiya puragi kozak meiya.
48 Pilik miza logo Yisugu piyegi pelik meiya, Yongokpanumele, nugu neyegi ngizi panu
kumulirikku ni weik yombiyangai wazaniya mena, ni wilek kang ngezege sara kiling
kambele, meiya.

49 Yisu ngoluk pura kaiyageya wizigeya yombu ngago orowei nak Yaira ngaibekki
imakka piyegi lewa logo Yairayegi pelik meiya, Nigi yangomele yaka ibeng, legi Kiri-
wagabek yeik ulak kambela nera wizi pani, meiya.
50 Kapura Yisugu ngago puragi kerewiya logo Yairayegi pelik meiya, Ni kulili mizi nagani,
ni neyegi yeik ngizi kumula wizeimo. Pi ngereke yangalek meiya logo yombiyangai sagi
kani, meiya.

51-53 Pulaga Yisu yeke Yairagi imakke lewagelawekke pugu yongkambanu yeke ige
kolomandikmeleyegi wiyeke ingkeya ngabik miziwiliyegi pakela logo pelik yeiya, Ingkisi
wak, kolomandikmele ibeng ono, pi yeik ngoluk iwek kola wizinda, yeiya. Kapura
puwiligu kolomandikmele ibeng purik iwaka kopong puwili Yisuyegi songomeiya. Togo
Yisugu yongkambanu namele keya naktau pi kiling yeke kolomandikmeleyegi yeke ige
la nelegi, yeiya. Kapura Pita keya Yowan keya Jems keya kolomandikmelegi panu keya
mangoyau miza logo puwili keke yeke ige liweki, yeiya.

54 Yisu yekelege kanda pugu kolomandikmelegi melezikka weiya logo pelik meiya,
Kolomandikmele, yangalek mei, meiya
55 logo kung pugubek yenge yungke ngereke yorik pi weik nguk namizi mabuwekke
yangalekta. Tegi Yisugu puwiliyegi pelik yeiya, Ngeragi nayeng pi nibene mani, yeiya.
56 Pilik miza logo kolomandikmelegi panu keya mangoyau lelengkiririkki wiyeke Yisugu
piyauyegi yawe kozang mabek miza puragi nawiliyegi kozak yeiya nelegi, yeiya kapura
mabulaga koyimowei Anotogo yaka miza puragi wiyeke yeik pugura yongolok meizo,
yeiya.

9

1 Pulaga wok nakke Yisugu yombu ngezebokko waligeleyi meleyau keya pongo ingenazikka neyau puwili menalege ngago yeiya logo pugu puwili kerewawili yongkambanuwiliyaga wezayeli keya yongkambanu kemegeme nak nalangaimek kilingwili yombiyangai wazayiweki kozanda keya pangkara yana.
2 Pilik miza logo pugu weik puwili ngago Anotogo pigi ngaimekki ngai yolu puragi langai pura yongkambanuwiliyegi kozak yei keya kemegemewili yombiyangai wazayi kambelibene wezayela.
3 Keya pugu puwiliyegi ngago kiriwei mizagiyeng pelik yeiya, Ini kambeli kapura watabi orowei kelemi kangki nayendau wari nagani, yeik kambelizo. Ini lukungyeng wari nagani, kik nayendau ma ngeragi nayendau wari nagani, ma king nayendau ma kagorik yeke ngalege wakiyagi nariktau wari nagani, yeik inugu wakiya mabiyeng kiling kambelizo. Purik yongkambanu inugu i yolugi piyengkiwiligu iniyegi waberek ngaigi keya iniyegi saweli mizagi.
4 Keya ini yereng narage lewa puwekke i yombanu ini iza orowei kang puwiligiyengke yolu puwekke purik mabura i mabumakke koyi kanda kangki puwekke yereng pura wiya logo kambelizo.
5 Keya tamizeige yongkambanu yereng naragewiligu iniyegi, Ini lewa purik wazono mena teni kiling yoluweki koli yei ono keya ngago wazono puragi kerewiya logo ya puwiligiyengko wei ono puwekke purik mabura yereng pura wiya wazamizo logo puwiliyaga mele inuguyeng kaigesizo logo puwili Anotogo puwiliyegi wilik ono keya inugu ngereke yereng purage puwiliyegi ngago wazonora kozak yeiweki yogi ono purikki puwili iwaka si nangai kani, yeiya.
6 Puwili Yisu wezamiya logo puwili pulumeng wiya wizigeya yerengyeng neing ngago wazono Kilisibekyegi langaira kozak yei kambela keya yongkambanu kemegemeyeng kilingwili yombiyangai wazayi kelemi kambela.

7 Togo King Ngai Elodo, panga Kalili ngabelakpekki ngaibek Yisugu watabi pilik mizi piyengki kerewiyawekkerik pi kangka pugubek Yisuyegi langai wiyalowei miza. Purik nawiligu Yisuyegi langai pilik kisa Yowan kaimelibek ngereke ibendaga yangalekta wik yolu
8 kisa keya nawiligu kisarik Ilaya yombu ngagora Anotoyaga weiya logo kozak kaiya walaka Anotogo korikwek kiling paka ngalege miza orowei kambelabok ngereke yo kisa keya nawiligu kisarik yombanu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kisa koka walaka ibengwiliyaga nak ngereke yangalekta wik yolu kisarikki wiyeke.
9 Elodo ngago pilik kisi piyengki kerewiyarikki wiyeke pi Yisuyegi langai wiyalowei miza logo pelik kaiya, Yowan yombu nogo koka kalokpek ngela logo ibembek kapura yombu watabi pobiyeng mizi legi nogo kerewiyibek tak, kaiya. Togo pi Yisuyegi pakeliweki miza.

10 Yombu meleyau keya pongo ingenazikka neyau Yisugu waligeleyi logo Aposolowili meiwili logo Yisugu ngago wazonoragi yeiweki wezayela puwili yorik, puwiligu Yisuyegi watabi mizayeng mabiyengki kozak meiya logo Yisu kiling puwili ngezewili keke, yeke yereng yeikta Pesaita meirage mereke kambela.
11 Kapura yongkambanu kolokngagonowiligu puwili talege yolu miza purikki kerewiya wizigeya puwili Yisuyegi kiriwei kambela. Kanda Yisugu puwiliyegi pelik yeiya, Ini kayima purik wazono, yeiya logo puwiliyegi ngago wazono Anotogo pigi ngaimekki ngai puragi langai pura kozak yeiya keya yongkambanu kemegeme puwili yombiyangai wazayi keleya.
12 Waleleige ibengke yokmek kiliyaweki merekewekke yombu meleyau keya pongo ingenazikka neyau ngezebokko waligeleyiwili Yisuyegi pelik meiya, Tonugu yolu pelemeng kabelak ngeragi keya iyeng yeik lemeng mena yongkambanuwili kang wezayele logo puwili yereng mereke piyengka ngeragi wei keya iwek kolagiyengki welibene, meiya.
13 Pilik kisi legi pugu puwiliyegi pelik yeiya to mela, Inuwa ngezego puwili ngeragi nagiyeng yani, yeiya logo puwiligu pelik meiya to mela, Kapura teni ngeragi kolokngagono wara ono, teni perek melenazik keya watabisi waliya neyau miza logo mabiyeng wara yolu peyeng. Ma, teni yongkambanu pewiligi ngeragi nayeng wei kangkirikki ni keli, meiya.
14 Yombu pulogo sangkelawili tausen melenazik tikinda keya Yisu ngezebokko waligeleyiwiliyegi pelik yeiya, Inugu yongkambanuwili yombu neyau keya meleyau tikinda narikke mogosibene keleye, mena yeiya.
15 Yisugu waligeleyiwiligu pilik keleya logo yongkambanuwili pilik mogosa wazaya.
16 Pulaga Yisugu perek melenazik yaka piyeng wei keya watabisi yaka piyaurau wei miza logo paka ngalege langai pakela wizimowei Anotoyegi ngeragiyengki wazono meiya. Pilik

miza logo pura perekyeng sikila logo ngezebokko waligeleyiwiliyegi yana logo puwiligu
yongkambanuwili mabuwili yani miza.
17 Puwili mabuwili na logo weik ngekyengko. Pulaga Yisugu waligeleyiwili kik meleyau
keya pongo inge nazikka neyau piyengke ngeragi perekyeng keya watabisiyauga wale
wazono wiyayeng mereng miza.

18 Kang narage Yisu ngezebek waberek miza logo kandorik pugu yombu ngezebokko
waligeleyiwili pulogo koyilege puwiliyegi pelik nguk yeiya, Yongkambanuwiligu neyegi
langai kozak kisirik puwiligu ne tak kisi, yeiya.
19 Logo puwiligu pelik meiya to mela, Yongkambanu nawiligu kisirik ni Yowan kaime-
libek ibendaga yangalekta yo kisi, kapura nawiligu kisirik ni Ilaya Anotogo paka ngalege
korikwek kiling wik miza orowei kambelabok ngereke yo kisi keya nawiligu kisirik ni
koka walaka yombu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kisawiliyaga nak ibendaga
yangalekta yo kisi, meiya.
20 Pilik meiya logo Yisugu puwiliyegi pelik yeiya, Nawiligu pilik kumuli kapura inuwago
sawiyarik ne tak, yeiya. Tegi Pitago pelik meiya to mela, Ni Kilisi Anotogibek Mesiya
Anotogo yawe pigi teni Yudawili yaliya wazayagi pura miziweki sawiyabek, meiya.

21 Pilik kai legi Yisugu puwiliyegi ngago kozanda yeiya nawiliyegi puragi kozak yeiya
nelegi logo Yudawiligi ngaiwiligu puragi kerewiya logo sisik miza wizigeya nguk namizi
pi ula ne.
22 Pulaga pugu puwiliyegi pelik yeiya, Ne yombanu paka ngalega kayimabek nganganda
yemane panu wagelagi kani logo Yudawiligi yemanewili keya yombu Anotoyegi kolak
miziwiligi ngaiwili keya Mosegi loyengki waligeleyiwiligu neyegi kezanga nana logo ne
nelagi logo ne ibeng wizigeya kawiktikke waliyagi, kapura wok neyau wiziya logo wok
kalikebekke ngereke wik yangalektagi, yeiya.
23 Togo pugu puwili mabuwiliyegi pelik yeiya, Tamizeige ni yombanu nak neyegi
sawelagi keli mabura ni keli korik ni makngezegiwekkiragi kezanga mane logo wok
mabiyeng ngago nogoragi kerewiye keya negi wiyeke ibengkirikki kulili onobok ne kiling
kazing nogo kangmokko kunimo.
24 Purik yombanu ngezebekki kelira keya ngezebekki wik yolugira kozang kebangkeli-
bok pi Anotogi wiregerik ibeng logo paka ngalege wik wizagomagi ono, kapura yombanu
neyegi ngizi panu kumula logo wilek kang pugubek neyegi tiya manibok pi kemenak
ibengki ono, paka ngalege wik wizagomagi.
25 Keya tamizeige yombanu nak yawe king keya watabiyeng weiyagi naragi wilek kang
tiya mana logo pi watabi ngabelakpekkiyeng mabiyengko kola logo pi ibeng purik pi
pongo Anotogo yolu onolege kaile wizagomagi logo puwekke watabi pigi piyengko piyegi
sawelagi ma yeik? Yeikki kani. Piyengko piyegi sawelagi ono.
26 Tamizeige yombanu nak neyegi kendek mizi keya ngago nogora yanagirikki kendek
mizi purik mabura ne ngaiwak nogorik keya ngaiwak Pebagirik keya ngaiwak angela
walekwiligirikkke ngereke yo puwekke purik, ne yombanu paka ngalega kayimabektau
piyegi kazing mabilikmekke kendek mizagi.
27 Kerewiyi. Nogo inuwayegi wameik panu yei, yongkambanu pelege yolu pewiliyaga
nawili ngoluk mabilik wik koyigeya Anotogo pigi ngaimekki wilek kangyengki ngairikki
pakelagi, yeiya.

28 Pilik yeiya logo Sonda nara keya wok nak miza logo waleleige Yisugu Pita keya Yowan
keya Jems iza logo pi kiling paka lewakpekke waberek miziweki kambela.
29 Kanda pakalege pi waberek mizageyarik wiregawere pugura nalik si lewa keya
melewangka keya pugu wakiya piyendau wilangka ngaiwaktikku kola miza.
30-31 Keya pi pulogo mabilik miza wizigeya yombu yemane koka walaka koyima neyau
paka ngalege ngaiwaktikka lewagela logo kanda Yisu kiling ngagozakka mizi. Yombu
piyau Mose keya Ilaya. Puwili Yisu ngezebek Anotogo yawe sawiyaragi kiriwei paka
Yirusalem yerengke ibeng sa logo pulaga paka ngalegi kangkiragi kozak keli.
32 Pita kiling pigi kewengkeyau iwek kola logo yangalekta Yisugi ngaiwaktik keya yombu
neyau Yisu kiling luwe koyilege pakela.
33 Keya yombuyau yongo yabeleiga Pitago watabi yaka pakela piyeng mabiyengki iwaka
panu ono kopong pugu Yisuyegi waze yeik pelik meiya, Kiriwagabek, teni pelege yolu
purik pangka panu kani, tonugu i menang yolugi neyauganamak ngiziweki nigi namak
keya Mosegi namak keya Ilayagi namak, meiya.
34 Pi ngoluk pilik meiyageya tawizeige kozainumbek kanda yokmek waliya logo morokki
ngalege ngokmani yagenda puwili kulili miza.

35 Kili narago paka kozainumbekka pelik kai, Pok negi Marekpek nogo sawiyabek logo
iniyegi wiyeke wezamelabek kani pugu kai piyengki kerewiya logo kiriwei mizizo, kai.
36 Kilira ngagoluk si ngizige ngereke Yisu ngezebek keke wizilege. Yisugu waligeleyi-
wiligu yaka pakela piyengki yongkambanu namele keya nakyegi yaka lewagela puragi
mabuwekke songono nangezi nawiliyegirau kozak yeiya ono.

37 Wok wanganebekke puwili lewakpekka kandorik pongo kazingke Yisugu yongkam-
banu kolokngagono yoromaure miza.
38 Yongkambanu wawere ula puwiliyaga yombu nakko Yisuyegi pelik kek meiya, Kiri-
wagabek, negi marekpekyegi pakeli, koli. Ni piyegi yalek mize, purik pi negi marek
wamenak panubek
39 logo kang nayeng kerewa nakko pi kebangkela yolu mizi keya pi kerewabokko
kelele kaibene kelemi, keya pi yomizo keya wezameli mizi logo sibilakpek kiliraga lewa
mizi. Pilik miziyengko korik puguwek korowali panu keya kerewabek mandikpekyaga
kunagirikki kiyebuk mizi.
40 Nogo yombu nugu waligeleyiwiliyegi nguk yeiya, puwiligu kerewabek welagela
wezamelagi nobiyeng kapura puwili pangka ono, meiya.
41 Pilik kai legi Yisugu pulogo koyawiliyegi pelik yeiya to mela, Oyo, ini yongkambanu
mabek pewekkewili wilek kang inuguyeng pangka yolu ono keya ne mabiyeng pangka
mizagi langaibek purikki ini ngizi kumuli onowili kani, legi ne iniyegi kiyebuk sende.
Tek taliktikke ne ini kiling yoluweki keya kuneng inuguyeng wageliweki? Pilik yeiya logo
mandikpekki mangobekyegi pelik meiya, Nigi marekpek neyegi pelege miza orowei koli,
meiya.
42 Mandikpek tawereige kerewabokko yomizora pongo ngabelakke wezamela logo
piyengka walibene kelemiya logo kaile panu miza wala kapura Yisugu kerewabekyegi
ngalik meiya logo welagela koli meiya logo mandikpek yombiyangai wazamiya wizigeya
mangoyegi miza mana.
43 Yongkambanu mamok Anotogi kozang yemane panu puragi pakela logo lelengkira.
Yongkambanuwili watabi Yisugu mizi piyeng mabiyengki kumula melageya koyigeya
Yisugu yombu ngezebokko waligeleyiwiliyegi pelik yeiya,
44 Neyegi kerewiya logo nogo inuwayegi kozak yeiweki mizi peragi keremareke mizi
nagani. Puwili lelengkiri kele kapura puwiligu ne yombanu paka ngalega kayimabek
yombu ne nelagiwiligi meleyengke niza yaniweki mereke kani, yeiya.
45 Kapura ngago purago pilik kai purikki puwili iwaka ono. Puwiligu weik iwaka nelegi
Anotogo ngago pura puwiliyaga liwik wiya. Togo puwili ngago puragi solorikki talik
meiyagi miza purikki keli kapura puwili kazi.

46 Wok nakke weik Yisugu waligeleyiwili ngezewiligi tepekke tak yeikta lewege miza legi
kozak keli yongomo miza.
47 Yisugu iwaka puwiligu kumula yolu puragi keya puragi wilik ono legi pi mandik
songono yeikta yemane ono nak miza logo piyegi saweliwei luwe wazamiya
48 logo pugu waligeleyiwiliyegi pelik yeiya, Mandikpekyegi pakeli. Yombanu nakko
neyegi kelirikki weraga mandik songono pilik pokyegi sawelibok mabura, pi neye-
girau saweli yagenda. Keya neyegi sawelibok pi mabilik Anoto ne ngabelakpekke
wezanelabokyegi saweli yagenda. Togo inuwayaga pelik kaibok, ne yombu yeikta kiling
onobek mizi purikki wilik logo yombu nak kele yeik yemanera wei pani kaibok, Anotogi
wirege yeik yemanera kilimbek kani, yeiya.

49 Yowangu Yisuyegi pelik meiya, Kiriwagabek. Yombunak yeik nugurage kerewawili
welagela wezayelirikki tonugu pakela. Pi teni kiling yongomo mizi onobek legi tonugu
pilik mizi nagani, meiya.
50 Kapura Yisugu piyegi pelik meiya keya ngezebokko waligeleyi puwiliyegirau pelik
yeiya, Piyegi pilik mizi wak, mei nagani, purik yombanu yawe tonuguragi ngai mizi
onobok teniyegi saweli yagenda kani, yeiya.

51 Teng Yisu paka Yirusalem yerengke ibeng logo Anotogo paka ngalege miza orowei
kangkira weik mereke purik pi iwaka legi pi paka Yirusalem kangweki kumula logo weik
kambela. Togo pugu yombu ngagora orowei nawili were wezayela.
52 Puwili ngabelak Sameriya meibekke yereng narage kanda i iwek kolagimakki welagi-
wili.
53 Puwili were weli kambela kapura yongkambanu Sameriyawiligu puwiliyegi pelik
yeiya, A'a', inuwa yereng tonuguraga yolu nagani, yeiya. Purik Yisu paka Yirusalem

yerengke kangkibek purikki puwiligu iwaka keya puwili Yudawili keya yereng Yirusalem puragi kumbak miziwili kopong.
54 Pilik kisi legi Yisugu waligeleyiyau, Jems keya Yowan puragi kerewiya logo piyaugu Yisuyegi pelik meiya, Yemizibek, te yezi paka ngalegazikki ngago meiya logo yongkambanu Sameriya pewili ngora kelibene ngago meiweki mizi peragi ni keli ma kiyebuk, meiya.
55 Kapura Yisu piyauyegi langai kowita logo ngalik yeiya.
56 Logo morok kang mabilik yereng narage iwek ngai kambela.

57 Togo puwili kazingmekke tagoneige yombu nakko Yisuyegi pelik meiya, Nugu kang wale kang piyeng mabiyengke nerau niyegi sawela logo kiriwei kangkibek kani, meiya.
58 Yisugu piyegi pelik meiya to mela, Kerewiye, watawili yengelei mele inguriya piyengki yungke iwekwili keya winak porora wei mizi puwili iyeng ngiza logo iwekwili, kapura ne yombanu paka ngalega kayimabek yolumek yareksa logo kumanagi nariktau onobek logo tamizeige ni ne kiling kangki purik towa mabiyaugi yolugi nariktau ono. Tegi were waberek kumula logo neyegi kiriwei koli, meiya.
59 Pilik miza logo Yisugu ngereke yombu nakyegi pelik meiya, Neyegi saweli koli, meiya. Kapura pugu pelik meiya, Yemizibek, ne niyegi sawelagi keli kapura ne were negi mangobekyegi ngai yolu wizigeya pi ibeng logo waliyi keya miza logo purik ne niyegi sawelagi, meiya.
60 Kapura Yisugu pelik meiya to mela, A'a', yombanu ngago nogoragi kerewiyi ono puwili ibeng wezawiligu, puwiligu yombanu ibengkiwili waliyi nangai, kapura niyegirik yawe nugura yongkambanuwiliyegi ngago puwili Anotogo puwiligu yolu puragi ngai wizeibene kelemi purik puwili ngizi panu wik koyimagi puragi langai kozak yei kambelagira, meiya.
61 Keya ngereke yombu nakko Yisuyegi pelik meiya, Yemizibek, ne niyegi saweliweki keli kapura ne were yereng nogorage negi ingembungangwiliyegi, Ne weik kang mena, ini koyimi, yei kuni pei, meiya.
62 Logo Yisugu pelik meiya to mela, Yombanu nak Anotogi yawera miza logo pulaga kalike ngereke pugu wizamiya piyengki kumulibok neyegi pangka yawe mizagi langai onobek, yeiya.

10

1 Pulaga Yemizibokko yombanu yombu neyauganak keya meleyauwilirau iza logo puwili neyau neyau yawe pugura miziweki wezayela. Puwili yereng Yisu ngezebokko kangweki mizi piyeng mabiyengke were kang wezayela.
2 Pugu puwili ngago kiriwei mizagi pelikyeng kiling wezayela, Watabi kolokngagono weik yaweyengke kuk wizinda kapura watabi piyeng menalege wawiyagiwili keremungke ono legi ini yaweleigi mangobekyegi waberek mizizo logo pugu yaweleige ngeragi kuk piyeng menalege wawiyagi nawilirau wezayelibene.
3 Ini ngeragiyeng wawiyi pilikwili mena, weik kambeli keya nogo ini koloyakamandik songonowili kelik yombanu kaile iniyegi ngangang keleyi keya kuneng yanagiwiliyegi wezayeli purik nogo iwaka wizinda, legi yawe Anotogira yeik mizi kambeli.
4 Keya ini king nayendau wari nagani ma kik kalok watabiyeng kiling nagik ma inge kangyau wari nagani, ma kazingmekke tagoneige yongkambanuwili yoromaure mizi puwekke puwili kiling ngagogeya mizi nagani, yeik kambelizo.
5 Keya ini i namakke yeke ige kang puwekke purik mabura were yongkambanu i pumakke yoluwiliyegi pelik yeizo, Wilek kang inuwagiyeng ngezege sara koyimiweki, yeiya logo Anotogi ngago wazonora yanizo.
6 Tamizeige yombu wilek kang ngezege saragi kelibek i pumakke wizilege purik wilek kang pugubek ngezege sara weiyagi. Kapura tamizeige pilik naktau ono purik mabura ngago ngezege saragi pura ngereke ni makngezeyegi yogi.
7 Keya i mabumakke yolu keya ngeragi keya kai i pumakki mangobokko ini niweki yani piyengka ni mizizo. Purik yombu yawe mizibek yawe pugu miziragi wiyeke kanga maniyeng wei purik pangka. Tegi ini yongkambanu i pumakkiwiliyegi yawe yemane yani miza logo i namakka namakki wei mizi nagani. A'a', i mabumakke panu koyimizo.
8 Ini yereng narage kanda yerendagewiligu, koli keleya logo ini iza orowei i puwiligiyengke yolu puwekke purik mabura puwili kiling kandarik puwiligu ngeragi inigi ingewerege wiyi piyeng nizo.
9 Keya yereng purage kemegeme puwili yombiyangai wazayizo. Keya yongkambanuwiliyegi pelik yeizo, Mabek wokpekke Anotogo weik pigi ngaimekki ngai wiziga kiliyiweki koli logo Anotogo iniyegi ngaiweki kelemizo, yeizo.

10 Kapura ini yereng narage kanda yereng puragewili iniyegi koli keleyi ono puwekke
purik mabura yereng puragi kazing kawaktaga koyimowei pelik yeizo,
11 Teni iniyaga mele tonuguyeng kaigesi, purik Anotogo iniyegi wilik ono kopong. Teni
weik ini wezayi kapura kumula, Anotogo pigi ngaimekki ngai pura yaka iniyegi mereke
wiriya kapura ini weik kezanga mani, yeizo.
12 Nogo iniyegi ngizi panu kozak yei, Wok kalike Anotogo ngagozak mizagibekke purik
yongkambanu yereng Sorong meiraga koka walaka kaile unatuba miza puwili ngangang
weiyagi kapura yongkambanu yereng puraga iniyegi koli keleyi ono puwili keya ngago
inuguragi kerewiya logo wei ono puwili wokpokko ngangang yemane panu weiyagi, yeiya.

13 Pulaga Yisugu yereng ulogo ngezebokko Anotogo keke miziyeng kolokngagono kozang
mizayengke pelik ngalik kai, Yomono. Wok Anotogo ngagozak kalike mizagibekke ini
Yuda yongkambanu yereng Korasin meirage yolu puwiliyegi ngangang yemane panura
lewagi, keya ini Yuda yongkambanu yereng Pesaita meirage yolu puwiliyegirau ngan-
gang yemane panura lewagi. Purik nogo Anotogo keke miziyeng yereng inuguyauge
miza kapura ini neyegi saweli ono. Kapura tamizeige nogo Anotogo keke mizi yereng
inuguyauge miza piyeng panga Taya keya Sairong Yuda onowiligu yereng yoluyauge miza
kesak yongkambanu yereng piyaugiwiligu yaka kaile puwiligiyengke nguk namizi kuneng
miza logo kaile puwiligiyengka kowita logo wilek kang puwiligiyeng neyegi saweli kak.
14 Logo wok Anotogo ngagozak kalike mizagibekke purik yongkambanu yereng Taya
keya Sairongyauge koka walaka kaile unatuba miza puwili ngangang weiyagi kapura ini
kele ngangang yemane panu weiyagi kani.
15 Yomono. Ini yongkambanu yereng Kapaneyam meiragawili, ini paka ngalegi kangki
purikki kumuli ma talik? A'a', yeik. Inugu ngago nogoragi kerewiyarik kolokngagono
kapura neyegi saweli ono, legi ini pongo yereng yezi kusagi onozik ngori purage yomizora
wezayelagiwili kani, kaiya.
16 Pilik kaiya logo Yisugu yombanu meleyau keya pongo ingenazikka neyau ngeze-
bokko waligeleyiwiliyegi ngago nararau pelik yeiya, Namele keya nak ngago inuguyengki
kerewiya logo wei mologabok ngago nogoyengkirau kerewiya logo wei yagenda. Kapura
namele keya nak iniyegi kezanga yani mologabok neyegirau kezanga nani yagenda kani,
keya namele keya nak neyegi kezanga nani mologabok ne wezanelabokyegirau kezanga
mani yagenda kani, yeiya. Yisugu pilik yeiya logo puwili yawe pugura miziweki wezayela.

17 Puwili pilik mizi kambela logo wok nakke yombu Yisugu wezayelawili yo kayimarik
wilikwilikmokko kola. Togo puwiligu Yisuyegi pelik meiya, Yemizibek, tonugu Anotogo
keke miziyeng kolokngagono miza keya kerewawilirau tonugu puwiliyegi yeik nuguragi
ngane yeiyawekke puwiligu tonugu ngalik yeirikki kerewiya logo yongkambanuwiliyaga
welagela kang, meiya.
18 Yisugu puwiliyegi pelik yeiya to mela, Ma, inugu pilik miza, purik Sadang kerewawiligi
ngaibek paka ngalega pongo ngabelakki lang wezarik kawiye walirikki nogo pakela, logo
purikku Sadangki kozanda weik yeik purikki walimizi yagenda.
19 Kerewiyi. Nogo ini kozang nogobek yana logo kozang nogorago mizagewiyege
kemale Kuluwekmek limiti purik mabura ini ibengki ono, ma kozangaingmek limiti purik
mabura korik inuguyendau waragi ono. Teniyegi ngai mizibek, Sadang, kozang panu
kapura kozang nogo yani pura Sadangki kozandaga lewegera logo watabi nayengkorau
ini ngangang yanagi ono.
20 Nogo ini kozanda yani logo kerewawili inugu yeiragi kerewiyi purikki ini wilik kele
kapura Anotogo yaka yeik inuguyeng kapiya paka ngalegerikke lende miza purikki kele
wilik yemane mizizo, yeiya.

21 Mabuwekke Yisu Kung Walekpokko kelemiya logo wilikwilikmokko kola logo An-
otoyegi pelik meiya, O Peba, ni ngilumbek keya ngabelakpekki Ngai Yemizibek, nogo
niyegi wazono nei, purik nugu yongkambanu iwaka kumuli keya kangka yemaneyeng
kiling kumuli puwiliyegi wameik ngiziyeng waligeleyi ono kapura nugu yongkambanu
neyegi yeik ngizi kumuli koloyakamandik songonowili kelik puwiliyegi piyeng waligeleyi,
Ei, Peba, pera kumuli nugura keya keli ni makngezegirago legi nogo yeik nugura yongolok
mei, meiya.
22 Yisugu Anotoyegi pilik meiya logo pugu yongkambanu koyilegewiliyegi pelik yeiya,
Negi Mangobokko ulogo watabi mabiyeng neyegi nana. Nakko neyegi ngizi panu iwaka
ono, kapura ne negi Mangobekki Marekpek legi negi Mangobek ngezebek kele neyegi
iwaka, keya nakkorau negi Mangobekyegi ngizi panu iwaka ono kapura ne Koyambokko

kele piyegi iwaka, keya yongkambanu Koyambokko Mangoyegi langai waligeleyiweki mizi puwili kele negi Mangobekyegi iwaka, yeiya.
23 Pulaga Yisugu ngezebokko waligeleyiwiliyegi langai kowita logo puwiliyegi keke kozak yeiya, Ini watabi inugu pakela piyengki pakelirikki wiyeke ini wilikwilik mizagirikki kai.
24 Purik yombanu koka Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kisawili keya King Ngai koka walakawili watabi nogo mabek mizi wizigeya inugu pakeli piyengki pakelagiweki miza kapura puwili pakela ono, keya mabek nogo kai logo inugu kerewiyi piyeng kerewiyagiweki miza kapura puwili kerewiya ono, yeiya.

25 Pilik miza logo kalike yombu loyengki wazono iwaka nak kanda Yisugi ngago lewayeng yang kelemiweki pelik meiya, Kiriwagabek, talik miza logo ne paka ngalege wik wizagomagira weiyagi, meiya.
26 Pilik mei legi Yisugu piyegi pelik meiya to mela, Nugu Mosegi loyengki kapiyarikke lende miza piyeng meiwekke ngago piyengko kairik talik, meiya.
27 Yombanubokko pelik meiya to mela, Mosegi loyengko Anotoyegi langai pelik kai, Ni Anoto nigi Ngai Yemizibekyegi wilek kang nugubek mabokko ngizi panu kelimo, keya piyegi kozang nugura mabura manimo, keya wizimowei kangka nugubokko piyegi wilibek kumuli mizimo, keya ni makngezego ni makngezeyegi keli mabilik nakyegirau mabilik kelimo, kai, meiya.
28 Logo Yisugu pelik meiya to mela, Nugu kaiya yo meli pura wameik ngizi panura kani, wik wizagomagiweki ngago piyengki kiriwei mizimo, meiya.
29 Pugu puragi kumula kapura yombu loyengki wazono iwakabok pi yongkambanuwiligi wirege yombiyangaibek miziweki keli legi pi Yisuyegi nguk meiya, Ne makngezeyegi keli mabilik nakyegirau keliweki kaibok takyegi, meiya.
30 Pilik nguk mei legi Yisugu ngago saweliwei nara pelik meiya to mela, Yombu Yuda nak Yirusalem yerengka pongo Yeriko kandobela kapura yombanu ngowei nawiligu kanda watabi puguyeng ngoweiweki ula logo pongo kazingke wezamiya, logo yombubok ibengweki mizi.
31 Togo tek nangezi miza wizigeya yombu Anotoyegi wata kolak kelibene mizi nak kazing pumok neing kazing libu wiriya logo pugu yombu ibengweki mizibekyegi wirebek kelemiya logo mabilik wizi pani miza logo pi nazuwaga neing kuna.
32 Keya ngereke yombu Anotogi i walekmakki yawe mizi Lebigi ngaimekka naktau kazing mabumek neing wiriya logo yombubekyegi wirebek kelemiya logo pirau mabilik wizi pani miziwei nazuwaga neing kuna.
33 Kapura yombu Yudawiligu kiyebuk miziwiliyagabek ngabelak Sameriyabekka nak kazing libu wiriya logo yombu ibengweki mizibek wizilege pakelawekke ya puguraga piyegi yalek panu miza.
34 Tegi pi panga mereke piyegi kanda lamita piyengke kai waimbek kubula mani keya welibek mela logo wizingyeng tariya wazamiya. Pi pilik miza logo panga liyeng tongki pugumekke ngalege yombanubek mogosa wazamiya logo miza orowei i yongkambanu nalaga lewawili pura iwek mizimakke wezamiya logo pulogo waberek ngai wiziya.
35 Wangane pura yombu Sameriyabokko yombu i pumakke ngaibek king wok neyaugi ngane yawe miza logo wei piyengki pangkayeng mana logo piyegi pelik meiya, Pobokyegi waberek ngai wizeimo. Ne kazing pemek neing ngereke yo puwekke nugu pigi wiyeke nayendau wezamelageya wiziya mabura piyeng nogo kanga nanagine, meiya.
36 Yisugu pura pilik meiya logo yombu loyengki wazono iwakabekyegi pelik meiya, Nugu kumularik talik, yombu neyauganak puwiliyaga takko nakyegirau keli mabilik pi ngezebekyegirau mabilik kela, meiya.
37 Tegi pugu Yisuyegi pelik meiya to mela, Yombu ngoweiwiligu ulabekyegi yalek mizabok, meiya. Togo Yisugu piyegi pelik meiya, Wameik. Mabilik mizi mangine kambele, meiya.

38 Pulaga Yisu kiling yombu ngezebokko waligeleyiwili kelemi kanda yereng naraga kiliya logo yongok pulogo yolu namele yeik pugura Mata meiyamele Yisugi ngeragi kaimiziweki Yisu i pugumakke yeke ige miza orowei yabela.
39 Matagi sakmele yeikta Maliya meiyamele Yemizibekke ngezege mogosa wizimowei ngago wazono puguyengki kerewiya wiziya.
40 Kapura Matago ngeragi kaimizagiyeng kolokngagonorikki pakela logo kangka ngelek ngelek kumula meli. Tegi pi kanda Yisuyegi pelik meiya, Yemizibek, nugu peragi kumule, negi sakmologo yawe ngeragi mizagi pera ne nana logo ne yawe kolokngagono. Piyegi meiya logo neyegi saweliweki mei, meiya.

41 Kapura Yisugu Matayegi pelik meiya to mela, Mata, O Mata, yawe kolokngagono
piyengki ni wilek kuneng keya wilek ngelek kumula meli purikki nogo pakela
42 kapura yawe wamenaragi ni ngoluk kumuli ono logo pura ngago nogora kerewiyagira.
Maliya watabi pangka piyeng miziweki weiya legi nakkorau watabi wazono piyeng piyaga
mongonagi ono, meiya.

11

1 Kang narage Yisu nalege waberek mizageya wiziya. Pi waberek miza logo yombu
ngezebokko waligeleyiwiliyaga nakko piyegi pelik meiya, Yemizibek, nugu teniyegi
waberek mizagimekki waligeleye, mabilik Yowan kaimelibokko yombu pugu waligeleyawiliyegi waligeleya pilik meiya.
2 Yisugu puwiliyegi pelik yeiya, Ini waberek mizi puwekke inugu Anotoyegi waberek
mizagimek pobilik,
O Peba, niyegi kazing korowali nayendau ono, legi teni wizageya koyi kambelimok mamok
yeik nugura yongolok meiweki. Yongkambanu mamok panga nigi ngaimekki
yungke kiliya logo nugu ngaiweki wiriyibene keleye.
3 Wok mabiyeng wok nakki pangka ngeragi nagi piyeng teni yane.
4 Nugu kaile tonugu miza piyeng tumula logo keremareke wezamele, purik tenirau kaile
nawiligu teniyegi keleya piyendau tumula logo weik keremareke wezamela. Watabi teni
yang keleyagi piyengko mizagewiyege teni kaile miziweki keleya nagani. Inugu Anotoyegi
pilik meizo, yeiya.
5-6 Pilik yeiya logo puwiliyegi ngago saweliwei nara pelik yeiya, Tamizeige nigi ingembu
nak kusa libuge kazing koweigemek neing niyegi kayima logo ni ngeragiyengki yeik purik
mabura ni panga nigi ingembu nakki imakke kunagi logo piyegi pelik nguk meiyagi, Nana,
towagi ingembu koweiga lewabek panga i nogomakke yagasi yolu kapura ne ngeragi pi
managiyengki yeik legi nugu ngeragi nayeng nane, meiyagi.
7 Kapura yeke igabokko pelik kaiya yo melagi, Nugu ne yawe yemane nani nagani.
Kandik yaka waliya keya ne iyakong weik iwek koyinda. Togo ne yangalek meiya logo
watabiyendau ni weiya nanagi ono, pugu pilik neiyagi.
8 Togo purik talik mizagi? Nogo iniyegi kozak yeiweki, Pugurau ni ngeragiyeng weiya
naniweki yangalek meiyagi ono, pi nigi ingembubek kele kapura. Kapura tamizeige nugu
mawiyarekka nguk mei mizageya puwekkerik pi yangalek meiya logo pugu nugu nguk kai
piyeng mabiyeng nanagi.
9 Pilik tegi tamizeige ni Anotoyegi waberek mizi puwekke purik mabura mawiyarekka
nguk mei purik Anotogo nanagi, keya ni piyegi welageya purik mabura ni piyegi yolok
ngelagi, keya kang pugurikke ngago mei mizageya purik mabura pugu kerewiya logo koli
neiyagi.
10 Purik Anotoyegi nguk mei mologabok watabi pugu nguk mei piyeng weik wei penanging
keya piyegi weli mologabok purik piyegi yolok ngeli penanging, keya kang pugurikke
ngago mei mizi mologabok purik Anotogo kerewiya logo weik koli mei penanging.
11 Tamizeige ini mandikki mangowiliyaga nakki marekpokko niyegi kobulemek niweki
nguk nei puwekke purik nugu nigi marekpek kemale Kuluwekmek niweki managi ma
yeik? A'a', yeik.
12 Ma pugu niyegi winak talek ngekpek niweki nguk nei purik nugu nigi marekpek
kozangaingmek niweki managi ma yeik? A'a', yeik.
13 Ini yombanuwili kaile mizi kele kapura inugu inigi marekngangwili ngeragi keya watabi
wazono piyengka yani miziwili. Mena, Anoto inigi Mango paka ngalege kaile nayendau
mizi onobekyegi inugu nguk mei piyeng pugu yanagi, ma yeik? Ei, keya pugu lewege narik
yanagi. Yongkambanu Anotoyegi pigi Kung Walekpekki nguk mei puwili Anotogo yanagi
logo puwili weiyagi. Yisugu pilik ngago piyeng pugu waligeleyiwiliyegi yeiya.

14 Togo kerewa kiligawere waliyibek yombanubekki yenge yungke kiliya kopong
yombanubek ngago kaiyagirik pangka ono, ngagoluk yolu kapura Yisugu kerewabek
yombanubekyaga welagela wezamela mabuwekke yombanubek weik ngago kai.
Yongkambanu wawere ulamek mamok pakela logo lelengkira.
15 Kapura puwiliyaga nawiligu pelik kisi, Talik miza logo pek kerewawili welagela
wezayeli? Takko pi kozang mani? Kerewawiligi ngaibek Sadang, yeik pigi nara Piyesebu,
logo pugu pok kerewawili welagela wezayeliweki kozang mani kani, kisi.
16 Keya nawili kozang pugubek yang kelemiyagi keliwili piyegi Anotogo keke mizi paka
ngilumbekka nara mizibene nguk meiya logo puwili iwakaweki.
17 Kapura Yisu kangka puwiligiyengki iwaka legi pugu ngago saweliwei nara pelik yeiya,
Tamizeige Kapmanwili ngezewiligi tepekke ngai keli puwekke purik kozang koyagi ono

logo kawiyegi. Ma tamizeige yombu nak ibuwili ngezewiligi tepekke ngai keli puwekke
purik sanga miza logo nawili narikke miza melagi.
18 Kazing mabilikmekke tamizeige Sadangko ngaiwili ngezewiligi tepekke ngai keli
purik Sadangki ngaimek kozang wizei penangai ono, yeikki. Inuwago ne Sadangko kozang
pugubek nana logo nogo kerewawili welagela wezayeli kisi.
19 Kapura tamizeige ne kerewawili kozang Sadangkirago welagela wezayeli kesak
iniyegi kiriweiwilirau kozang Sadangkirago kerewawili welagela wezayeli. Togo in-
uwayegi kiriweiwili kerewa welagela wezayeli puwiligu ngago inuwagira ngaigu kisi mizi.
20 Sadangko ne kozang nana ono, pilik segeya Anotogo ne kozang pugura nana logo nogo
kerewawili welagela wezayeli logo purikku walimizi purik Anotogo pigi ngaimekki ngai
pura iniyegi weik kanda ngai wizinda, yeiya.
21 Keya ngereke Yisugu kazing pemekke saweliwei ngezebekki kozang panu puragi
langai pelik yeiya, Yombanu ngai yemane nak lei keya wizang puguyeng kiling ngai yolu
puwekke purik i pugumak keya watabi pigi pulogo piyeng yombiyangai wiziyagi.
22 Kapura yombu ngai yemane panubokko piyegi ngai yaroya logo piyegi lewege miza
logo puwekke purik pugu watabiyengki mangobekki lei keya wizang piyeng wageliwei
kangki keya watabi pugu ngoweiya piyeng sanga mizagi. Togo purikku kai purik Sadang
kozang kapura ne kozang panu kani, logo nogo pangka Sadangki kerewawili welagela
wezayelagi.
23 Togo yongkambanu namele keya nak ne kiling sawela ono purik pi neyegi ngai mizi
yagenda, keya namele keya nakko yongkambanuwili menalege wawere keleya nowiyi ono
purik pugu puwili kazi kambeli keleyi yagenda, yeiya.

24 Keya ngereke Yisugu ngago saweliwei nara pelik yeiya, kerewabek yombanu nakki
yenge yungka nakko welagela wezameliwekkerik pi paka yengelei ngezege pi yolugilege
pakeliwei kang. Pi yolugi narik yolok ngela ono purik pi ngezebokko ngezebekyegi pelik
mei, Ne ya ne maknge zego ulogo wizamiya logo kayima puragi ngereke toweki, mei.
25 Togo pi kandobela logo tapakeleige pura yombanu yakabokki yenge yungkera watabi
nayendau ono wizilege.
26 Pi morik kerewa korowali panu melenazik keya nazikka neyauwili iza wara logo
puwili mabuwili kanda yombanubekki yenge yungke kiliya logo pulogo koyima. Togo
yombanubok koka kaile wiziya kapura mabek weik pi kaile panu yolu. Togo purikku
kai pura Yemizibek yombanu nakki yenge yaga yolu ono purik mabura Sadang ngereke
yolugiweki yogi, yeiya.

27 Yisu pura kozak kairaige pura yongok namologo yongkambanu lembekka piyegi
ngalizi pelik mei, Nigi panu, ni wazaniya logo yebili nanamolo, wilik kagowing mizimele,
meiya.
28 Kapura Yisugu pelik meiya to mela, Purik kele kapura yongkambanu Anotogi ngagor-
agi kerewiya logo kiriwei miziwili wilik kagowing yemane panu miziwili kani, meiya.

29 Yongkambanu nawilirau Yisuyegi pakeliweki kayima. Yisu yongkambanu kolokn-
gagono wawere ulageya koyawiligi tepekke luweza logo pelik kaiya, Yongkambanu mabek
peragewili kaile panuwili. Puwiligu neyegi kisirik pelik, Teniyegi Anotogo keke mizi
nara waligeleye logo ni Anotoyaga kayimabek purik teni kimeike pakeliweki, kisi kapura
nogorau Anotogo wik keke mizi nara ini pakelibene waligeleyagi ono, purik ulogo Anotogo
keke mizi kozang nara yombu Yona meibekyegi kimeike miza legi.
30 Logo pugu keke miza pura pelik, koka walaka Yona Anotoyaga ngagora weiya logo
kozak kaiyabek watabisi yemanemokko nguk tiya logo wok neyau watabisi yemanemekki
yungke wiziya logo pulaga wok kalikebekke watabisi yemanemokko kungiza mela logo
Yona ngereke wik wizagoma. Pilik miza purikku yongkambanu yereng Ninibe meiragaw-
iliyegi Anotogo Yona puwiliyegi wezamela purikki waligeleya. Togo kazing mabilikmekke
watabi Anotogo neyegi mizagi piyengko ini yongkambanu mabek perage pewiliyegi
Anotogo ne yombanu paka ngalega kayimabek iniyegi wezanela purikki waligeleyagi.
31-32 Wok kalike panu Anotogo yongkambanuwili ngagozak keleyagibokko yongkam-
banu mabuwili yangalek meiya logo Ninibe yongkambanu Yuda onowiligu ini yongkam-
banu Yuda mabek perage pewiliyegi pelik yeiyagi, Ini kaile miza wiziga ini ngangang
mizagi, purik teni Yonagi ngago Anotoyagaragi kerewiya logo kaile tonuguyengka kowita
kapura ini yombu Yonayaga ngalegebokki ngago Anotoyagaragi kerewiya ono kopong ini
ngangang mizagi, yeiyagi. Keya wok kalike panu Anotogo ngagozak keleyagibokko purik
yongok Kuwin Ngai yongkambanu Yuda ono ngabelak lewe Saut Siba meibekkawiliyegi
koka walaka ngai wiziyamologo ini yongkambanu Yuda ono mabek perage pewiliyegi

pelik yeiyagi, Ini kaile miza wiziga ini ngangang mizagi, purik ne King Ngai Solomongu ngago iwaka wazono puguyeng kozak kairikki kerewiyiweki koweige kambela kapura ini yombu Solomonyaga ngalege inuwa kiling wizagomabokko ngago iwaka wazono puguyeng kozak kairikki kerewiya ono kopong ini ngangang mizagi, yeiyagi, yeiya.

33 Yisugu yeke langak pelik yeiya, Nakko lang nak langiya logo kaimirage yenge yungke liwik wiyagi ono ma kawiktikke yenge yungke liwik wiyagi ono, pilik segeya paka lalektage ngalege kimeike wiya wiziga yeke imak lambekki ngaiwaktikku kola wizibene logo yongkambanu ige lewawiligu lambekki ngaiwaktikki pakelibene.
34 Wire nuguyau korik nuguwekki lambek. Wire piyaugu kazing nigi yoklongko wei mizi yo keya to mizagimek waligeleni. Kazing mabilikmekke wilek kang nugubokko kazing ni wiziyagimek waligeleniweki Yisugi wilangkarik nigi yungke wiriyi pani kelemi. Tamizeige wilek kang nugubek pangka purik kazing nugu yolu pumok pangka. Kapura tamizeige wilek kang nugubek kaile purik korik nuguwek mabuwek kusabanurikku kola logo kazing nugu yolumek kaile.
35 Tegi ni ni makngezego waberek ngai panu, nugurik nigi yungkerik wilangka yolu nobiyeng miza kapura nigi yungkerik kusabanu yolu nelegi.
36 Tamizeige wilek kang nugubek mabok wilangkarikku kola keya kusabanu nangezirau ono purik mabura Anotoyaga yawe kozang nara nugu ne kimeike pakelibene niyegi wiriyagi ono, yeiya.

37 Yisu ngagoyeng kozak kaiyageya wizigeya yombu Palisi nakko Yisu pi kiling ngeragi niweki ngago meiya wiziga pi yeke ige yabela logo ngeragi niweki mogosa.
38 Yisu ngeragi nagine were kaigesa logo ngeragi ni onorikki Palisibokko pakela logo pi lebuk miza mela. Purik Yisu Palisiwiligi kazing waberek kaigesa logo ngeragi nimekki kiriwei mizi ono kopong.
39 Yisu Palisibokko kumula piyengki iwaka legi piyegi pelik meiya, Inugu mizira kak keya pelengyengki ngalegemek keke kaigesi kapura yenge yungke sipengyeng kaigesi ono pilik mizi. Purik ini Palisiwili korik yeik yeke ngalege piyeng keke kaigesi kapura yenge wilek kang inuguyeng kazing kerezi mizi keya kaile mizi piyengko wilak panu kani.
40 Ini Palisiwili yombanu kangka yeikwili. Anoto korik inuguyeng keremizabok mabilik yenge wilek kang inuguyendau keremiza purik ini iwaka ma yeik? Pugu mabiyau keremiza legi mabiyau kaigesagirikki kai.
41 Yenge wilek kang inuguyeng kaigesa logo puwekkerik yongkambanu watabiyengki yeik puwiliyegi ini yalek kelagi logo watabi inigi piyengka yanagi logo nawiligu ini weik yenge wilek kang inuguyengka yeke korik inuguyendau kaigesarikki pakelagi.
42 Kapura ini Palisiwili yomono, ini waberek panu purik kalike Anotogo iniyegi ngangang yanagi legi. Purik ini panga yawega ngeragi inuguyeng mabiyeng wawiyi puwekke purik waberek sanga miza logo limak meleyau keremizi logo narik Anotoyegi waberek panu mani miziwili. Purik pangka kapura ini kazing Anotogi yemane panumek yomizora wezameli, purik pelik, ini kazing yongkambanuwiliyegi pangka mizi pumok keya kazing Anotoyegi keli pumok mizi onowili kani. Pilik legi kalike Anotogo iniyegi ngangang yanagi, yeiya.
43 Ini Palisiwili yomono, ini waberek panu purik kalike Anotogo iniyegi ngangang yanagi legi. Purik ini yombanu kiligang neyau lewawili keya ini i walek songonomakke mogosiyengke paka orozarikke mogosi purikki keli panuwili keya pundikke yongkambanuwiligu mamokki wirege iniyegi yemanebek wangane keya pilik yei piyengki ini keli panuwili kani. Pilik legi kalike Anotogo iniyegi ngangang yanagi.
44 Ei, nganganda iniyegi yuke yolu. Ini yengebekke yungke kawik yombanu waliyarikki ngalengale yongkambanuwili lusuweiwili ngabelak yeiktik nobiyeng wei yongomo mizi piyeng kelikwili. Logo purik pelik, yenge inigi yungkeyeng korowali kapura yongkambanu yeikwili purikki lusuwei kopong puwili inuwago lo keremizi piyengki kiriwei mizi, yeiya.
45 Pilik yeiya logo yombu Mosegi loyengki wazono iwakawiliyaga nakko Yisuyegi pelik meiya, Kiriwaga, nugu pilik kai purago teni Mosegi lo piyengki waligeleyiwiliyegirau ngago korowali nara yowa yo meli yagenda kani, meiya.
46 Pilik kai legi Yisugu pelik meiya to mela, Ini waligeleyi Mosegi lo piyengkiwili inirau waberek panu purik kalike Anotogo iniyegirau ngangang yanagi kani. Purik inugu yongkambanuwili lo kolokngagono yani logo weik watabi kuneng talik miza logo waragi miza piyeng kelik kapura inuwa ngezerau yongkambanuwiliyegi sawela logo Anotogo puwiligu miziweki keli piyengkirau kozak yei ono legi Anotogo inirau ngangang yanagi.

47-48 Ini Mosegi lo piyengki waligeleyiwili waberek ngai panu. Purik kalike Anotogo iniyegi ngangang yanagi. Purik inuwa inuwagi yelibungang koka walaka yombanu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kisawili yela puwiligi yombu longyengke yengelei simengyengkayeng keremiza keya yengelei kabu wazonoyengka wiya logo ngokmana wiya wiziga inuwago pilik mizi purikku kazing korowali inuwagi yelibungang kokawiligu pilik miza pumok pangka nobiyeng mizi legi ini nganganda weiyagi.

49 Koka walaka Anoto, watabi kalike mizagiyeng mabiyengki iwakabokko pelik kaiya, Nogo yombanu ngago kalike mizagiyeng kozak kisiwili keya yombu ngago nogora kozak kisi Aposolowili meiwili yombanuwiliyegi wezayelagi kapura puwiligu yombanu wezayelawiliyaga nawili ngangang yanagi keya nawili yela logo ibengki, kaiya. Ngago pura kozak kaiya mabilik ngizi lewagela.

50-51 Koka solo panuwekka kai kayimeige yokopekke perik inigi yelibungang kokawiligu Anotogo wezayela puwili mabuwili yela. Solo panu ulabek Abele keya piyaga uli kayimeige Sakaraya i walek yemanemakka alataragi keya walek panumakkirau tepekke ula kapura ini kele weik mazenda kaile ngalege panu narik miziweki mereke logo purik ini weik ne neliweki mizi, legi purikki wiyeke ini yongkambanu perage puwili ngangang inugura keya inigi yelibungang kokawiligi purarau ini kemenak weiyagi.

52 Ini Mosegi loragi waligeleyiwili waberek panu, purik kalike Anotogo iniyegi ngangang yanagi. Purik ini Anotogi ngago wameik Kapiya Walektikke kazing yombanu yaliya wazayagi pumokki langai kozak kai puragi ini ngizi kumulagirikki kiyebuk kopong yongkambanuwiligu kerewiya nelegi inugu kozak yeiya ono. Keya ini makngezego iwaka sarik kokowa lewengke kopong ini makngezerau nogo ngago wameik kozak kai pura wei ono logo yongkambanu wameikta weiweki miziwiligi kazingmek inugu waliyi legi ini waligeleyi Mosegi loragawili ngangang yemane weiyagi.

53 Yisugu puwiliyegi ngago piyeng yeiyarikki wiyeke puwili sisik yemane miza logo puwili piyegi kiriwei i pumak wiya logo yenge yerengke welagela kula. Mosegi loyengki waligeleyiwili keya yombanu Palisiwili meiwili ngago ngaigu nayeng Yisuyaga kerewiyagi nobiyeng watabi kolokngagonoyengki nguk mei keya mizarik yawe yemane panu miza.

54 Puwili ngago korowali pi ngagozak kelemiyagi nara kili puguraga kaiyagi nobiyeng, puwili puragi ngai yuke panu koya.

12

1 Pilik mizageya koyarik yongkambanu kolokngagono puwili kiling menalege wawere ulageya koyawili tektek tiya wizigeya kang tamekke yaung tiyagi miza logo nakko nak ingeyengko momane mei kang keya mizi. Pewekke Yisugu puwiliyegi ngago yana kapura were pugu yombu ngezebokko waligeleyiwiliyegi ngago nara pelik yeiya, Yombanu Palisiwili meiwiligi ngeragi Yis meirikki yaweragi kani ini ngai waberek panu koyi kunizo. Palisiwili yombanu kiligang neyau lewawili kani, purik puwili Anotogi loyeng kazing kokowa lewengke langai iwaka kopong puwiligu ngaigu pelik kisi, Teni Anotoyegi yawe miziweki, kisi kapura kazing puwiligu miziyeng kaile kani, waberek panu. Kazing puwiligu mizi pumok ngeragi yisrik kelik. Purik perek keremiziwekkerik yis songono narik palewarik kiling ngelaming wiya puwekke purik perek yemane nazik lewagelagi logo mabilik kazing yombanu kiligang neyau lewawiligi pumok inigi tepekke songono wiriya logo kazing pumok inigi tepekke yemane lewagela sa nelegi waberek panu.

2 Kapura puwiligu kazing kaile mizi piyeng liwik wiyagi langai ono. Purik kazing kaile puwiligu ngokmorokta wiya piyeng kalike kimeike walimizagiyeng keya kazing kaile puwiligu mizi wizigeya liwik yolu piyeng wangki kalike kimeike kawela wiyagiyeng kani.

3 Togo ngago inugu ini kekewekke kisi piyeng kalike yongkambanuwili mabuwili kimeike kerewiyagi kani. Keya ngago i inuguyengke yeke ige ngago ngezengezege kozak kela piyeng kalike yongkambanu mamokki wirege ngalizi kozak kisagi kani. Tegi inugu kisagi piyeng keya mizagi piyengki waberek panu.

4 Ini negi kewengkewili legi ne iniyegi pelik yeiweki, Yombanu korik yeikwek ula logo ibengki kapura wilek kambek keya kumbekki kaile nayendau kelemiyagi langai ono puwiliyegi ini kulili mizi nagani.

5 Nogo inugu keke kulili mizagibekyegi yeiweki, Anotoyegi purik pi korikwek ibeng wazamiya logo wilek kambek keya kumbek pongo yereng yezi kusagi onozik ngoriraga yomizora wezamelagi logo pokyegi kele ini kulili mizizo. Legi kerewiyi, pura wameik kani. Piyegi kulili miza logo kazing pangkamekke piyeng mizizo.

6 Yombanuwili winak songono winak Kemengiwili kelikwili melenazik king korok neyaugi ngane wei logo Anotoyegi wata kolak kelibene miziweki purik ini iwaka.

Winakwili yeik songonowili kapura Anotogorau winak songono puwiliyaga namekyegi keremareke ono kani.
7 Keya iniyegirau Anotogo keremareke ono. Kerewiyi. Kebi inuguyengka kebi nganelek piyeng mabiyeng pugu sangkela. Purikku walimizi purik yombanu wamenak winak kolokngagono puwiliyaga ngalege mizi yagenda. Tegi Anotogo iniyegi ngai wizinda legi kazi mizi nagani.

8 Ini yeik kerewiya koyi. Yongkambanu mamokki wirege yeik nogora kawela wiyi mologabok kalike ne yombanu paka ngalega kayimabek Anotogi angelawiligi wirege pilik kawela wiya pumologabokki yeikta nogo kawela wiyagi.
9 Kapura tamizeige yombanu nak yongkambanuwiligi wirege neyegi kezanga nani purik mabura kalike ne Anotogi angelawiligi wirege piyegirau kezanga managi.
10 Yombanu nakko ne yombanu paka ngalega kayimabekyegi langai ngago kaile nara kaiya purik Anotogo pura tumulagi kapura nakko Anotogi Kung Walekpekyegi langai ngago kaile kaiya purik Anotogo pura tumulagi ono.
11 Keya tamizeige neyegi kiriwei mizirikki wiyeke puwiligu ini kebangkela logo i walek songonoyengke ma yerengke ma kapman ngaiwiliyegi ngagozak keleyiweki iza orowei purik mabura ini were wilek ngelek kumuli nagani ma talik kaiya to melagi mizi nagani ma ngago talikyeng kisagi mizi nagani.
12 Purik Anotogi Kung Walekpokko mabuwekke inugu kisagiyeng iniyegi kozak yei penanging kani, yeiya.

13 Pulaga yombu pulogo wawere ulawiliyaga nakko Yisuyegi pelik meiya, Kiriwaga, nugu negi sibekyegi watabi tegi mangobokko wizami kambela piyeng sanga miza logo ne nogoyeng nane, mei, meiya.
14 Kapura Yisugu pelik meiya to mela, Yombanubek, takko ne watabi pilik piyeng pangka pangka mizi ma watabi piyeng yaliyegi sanga miza yanagibek kai? Yawe pura nogora ono, meiya.
15 Tegi Yisugu mabuwiliyegi mazenda kozak yei keya pelik yeiya, Yombanu nak watabi kolokngagono pigi piyengko mizagewiyege yombiyangaigi ma ngizi wirere wiziyagi ono kani, pi yombu watabiyengko kolabek kele kapura. Tegi waberek ngai panu. Watabi kolokngagono weiyagi purikki keli nagani ma kazing nakki watabiyengki ngora kelimek mizi nagani.
16 Togo puwili purikku kai pura ngizi iwaka sibene Yisugu ngago saweliwei pera pelik kozak yeiya, Wok nakke yombu watabiyengko kola nak wizagoma. Keya yawe puguleige ngeragi wazonoyeng kolokngagono.
17 Piyengki pakela logo pi weik ngezebek pulogo kumuli, I songono nogomak wilak. Ne i keya watabi keya ngeragi nogoyeng ngezara wiyagi namaktau ono. Legi ne talik mizagi?
18 Logo pi ngezebokko ngezebekyegi pelik kaiyageya wiziya, Ne pelik mizagi. Ne i songono nogomak topela logo unatuba panu ngiziweki logo pulogo ne ngeragi nogoyeng keya watabi kolokngagono nogoyeng pulogo wiyiweki, kaiya.
19 Togo pi pilik miza logo waleleige wilek kang pugubekke pelik miza, Ne kangka yemane, purik ne ngeragi kolokngagono wazono nagiyeng keya watabi wazono kirisimasi kolokngagonoyengke wiziyagiyeng kiling mena, ne weik kumaniweki logo ngeragi ni keya kai ni keya wilek kang nogobek wilikwilikmokko kolaweki, pilik kumula.
20 Kapura Anotogo piyegi pelik meiya, Ni kangka yeikpek kani. Mabek wokpekke kusage ni ibengki logo nogo wilek kang nugubek weiyagi kani. Togo takko watabi nugu wawiya piyeng weiyagi? Nugu piyeng ni kiling orowei kangki ono. Anotogo piyegi pilik meiya.
21 Togo nogo iniyegi pera yei, Kazing mabilikmekke yombanu watabiyeng kolokngagono ngezewiligi wawiyi kambeliwili watabi korikwekki kekeyeng kilingwili kapura Anotogi wireyaugerik, puwili watabi kumbekkiyengki yeikwili kani, yeiya.

22 Pulaga Yisugu yombu ngezebokko waligeleyiwiliyegi pelik yeiya, Piliktikki wiyeke nogo iniyegi pelik yei, Ngeragi ini wik yoluweki nagi piyengki wilek ngelek kumuli nagani ma kagorik korikwekke wakiyagi piyengki wilek ngelek kumuli nagani.
23 Purik wilek kang inuguyeng pangka yolu pura ngeragi keremungke nagi puraga ngalege panura kani, keya korikwek kagorik wik wakiyi piyengka ngalege panu kani. Tegi ngeragi inugu nagi piyengki weli keya kagorik inugu wakiyagi piyengki wilek ngelek kumuli nagani.
24 Winakwiligu yolu puragi pakeli. Winakwili yawe ngeriyi onowili, ma ngeragi wawiya logo i namakke ngeragiyeng kalike niweki wiyi onowili kani, kapura Anotogo puwili

ngeragi yani kani. Winak songonowiliyegi wiyeke Anotogo ngairik yemane kapura pugu iniyegi ngairik yemane panu.
25 Watabi pilik piyengki wilek ngelek kumuli pumokko ini puwiliyaga nakki ngabelak pobokko wik yolugi pura yokolong panu kelemiyagi ma yeik? A'a', yeik.
26 Mena wilek ngelek kumuli pumokko wik yolugi pura yokolong panu kelemiweki sawelagi langai ono legi ini watabi nayengkirau wilek ngelek kumula meli nagani, yeik Anotoyegi wilekyeng ngalege wiyi.

27 Keya purukpuruk Kailiyawamerekke kumuli. Pumorok yawe mizi onomerek ma ngezemerekki wakiyagiyeng keremizi onomerek, kapura kerewiyi, Anotogo Kailiyawa purukpurukmerek palumu panu wakiyagiyeng mani. Koka walaka King Ngaibek Solomon meiyabek watabi keremungkeyeng kilimbek watabi palumu panu puguyeng wakiya kapura purukpuruk peyengko Solomongu watabi wakiya piyengki ngaira ula.
28 Anoto kailiyawa songono mabek wokpekke yolu keya wangkopekke ngoliyagi piyengki pi ngai yolu mizi legi pugu iniyegi mabilik waberek ngai wiziyagi kani logo pugu pilik mizagi kapura inugu purikki ngizi kumuli inugura songono panu.

29 Togo kang mabiyeng korik inuguyengko weiyagi piyengki tiya mani nagani ma wilek ngelek kumula meli nagani.
30 Yongkambanu ngabelakpekke Anotoyegi iwaka ono puwili kang mabiyeng watabi pilik piyengki wilek kang tiya maniwili. Anoto inigi Mangobek ini ngeragi keya kai wik yolugiyeng wei keya kagorik wakiyagiyeng weiyagi purik pugu iwaka mena wilek ngelek kumuli nagani.
31 Kapura tamizeige ini Anotoyegi wilek kang tiya mani keya inugu pi iniyegi ngai wizeibene kelemi keya pigi kazing pangka mizi pumokki wilek kang tiya mani mizi puwekke purik mabura pugu ini watabi ngoluk wik yolugi piyeng mabiyeng yanagi kani.
32 Ini neyegi kiriweiwili keremungke ono kele kapura kazi mizi nagani, liyeng memengwiligu nguk namizi kazi mizi pilik ini mabilik kazi mizi nagani, purik kalike wok nakke Anoto inigi Mangobokko yongkambanu puguwiliyegi ngai puwekke keli pugurago inirau ngaiwili mizibene keleyagi.

33 Inugu watabi inigi piyeng nawiligu weibene yani logo kingyeng weiya logo yongkambanu watabiyengki yeik puwili yanizo. Pilik mizi purago kanga inigi wazonoyeng paka ngalege yolugi logo paka ngalege kanga inigi wazonoyeng yeikki ono, purik yombanu ngoweiwili ngoweiweki yabelagi ono ma wata koru watabiyeng ni namokko korowali kelemiyagi ono.
34 Tegi inugu paka ngalege Anotoyaga kanga wazono weiyagi piyengki kumulizo, purik inugu kumuli piyeng wilek kang inuguyeng mabiyeng tiya mani piyeng, yeiya.

35 Pulaga Yisugu mawinda pelik yeiya, Ne lewarikki kani kagorik inuguyeng kozang waliyizo keya lang inuguyeng langiyageya koyizo logo wok mabiyeng kangkere mizageya koyizo, yeiya.
36 Pilik yeiya logo ngago saweliwei pera kozak yeiya, Wok nakke yombu ngai yemane nak ngeragi yemane yongkambu weiweki miza niraga kambela logo piyegi yombu yawe miziwili i pugumakke kagorik wakiyi keya lang langiyi keya pi yorikka ngai yuke koyima. Yombu yemanebek kanda ngago yeiwekke pigi yawe miziwiligu nguk namizi kandik tiya mowiyagi. Yombu yawe miziwiligu puwiligi ngaibek yogirikki kangkere miza koyima pilik ini ne yogirikki mabilik kangkere miza koyizo.

37 Tamizeige yombu yawe miziwili ngoluk wirere keya kangkere mizara tagogei yombu ngai puwiligibek yo purik puwili wilikwilikmokko unatuba panu mizagi. Kerewiyi. Wameik panu, ngaibokko puwiliyegi wilik mizagi logo pugu kagorik yawe mizi puguyeng wakiya logo puwili mogosibene yeiyagi. Togo puwili piyegi yawe miziwili kele kapura pi ngezebokko puwili ngeragi miza niweki yanagi.
38 Tamizeige ngaibok kusa libuge weik lewa ma kusage winakmokko were ngago kaiwekke weik lewa logo tapakeleige yawe miziwili pilik wirere kangkere miza koyilege purik puwili wilikwilik yemane panu mizagi.

39 Keya pilik kumulizo. Tamizeige yombu i namakki mangobokko yombu ngoweiyagibek lewagi pura iwaka purik pugu ngoweiyagibek watabiyeng ngoweibene kelemiyagi ono.
40 Pilik tegi inirau kazing pilikmekke wirere kangkere miza koyizo. Purik ne yombanu paka ngalega kayimabek lewagi ono miza purage ngereke lewagibek kani, legi ini kangkere miza koyizo, yeiya.

41 Yisugu pilik yeiya logo pulaga Pitago Yisuyegi pelik meiya, Yemizibek, ni ngago saweliwei kozak kai pura tonuwayegi keke kozak kaira ma ni yongkambanu mabuwiliyegirau kozak kai yagenda, meiya.
42 Logo Yemizibokko pelik meiya to mela, Ei, nogo kozak kai perik ni keya yongkambanu yawe nogora pangka iwaka keya mizi wilibek puwiliyegi langai kozak kai yagenda. Yombu yawe mizi pangka panu kazing pangkamek keya iwakamekke mizi logo ngai yemanebokko nawiliyegi ngai wazamiyabek kelik miziweki.

Ngai yemanebokko yombu yawera pangka mizibekyegi pakeli puwekkerik pugu piyegi pelik meiyagi, Ni negi ngai nak mizagi keya yombu negi yawe mizi nawiliyegirau ni ngai wazaniyagi keya ni watabi keya ngeragiyeng puwiliyegi pela yanagibek, pilik meiyagi.
43 Pilik miza logo ngai yemanebek kangki.

Kalike yowekke tamizeige pugu yombanu ngai wazamiyabok yawe pugu kozak meiya pura mizageya wizilege pakela purik ngai wazamiyabok wilikwilikmokko unatuba panu mizagi.
44 Purik ngai yemanebokko pelik meiyagi, Ni yawe wazono mizibek, ni ngoluk yombu negi yawe mizi nawiliyegi ngai keya weik watabi negi piyeng mabiyengkirau waberek ngai wizeimo, meiyagi.
45 Kapura tamizeige ngai wazamiyabokko pelik kumuli, Ngai yemane nogobek nguk namizi lewagelagi ono mena, miza logo pi weik yongkambanu yawe miziwili yeli keya keleyi keya ngeragi kolokngagono ni keya kai nameli keya miza mela purik
46 kalike ngai yemanebek wok nakke lewagi purik wok ngai wazamiyabek piyegi yuke ono, ma pi lewagi ono, mizabokko ngai yemanebek weik lewa logo pugu ngai wazamiyabekki kazing kaile mizimekki pakela logo piyegi ngangang yemane kelemiya logo pugu pi pongo lemengke yongkambanu Anotogi ngago puragi kerewiya logo kiriwei mizi ono puwili kiling pulogo wazamiyagi, yeiya.
47 Yisugu ngago saweliwei pura yeiya logo purikku kai pura pelik yeiya, Yombanu ngaibekyegi yawe mizi nak ngai pugubokko yawe miziweki meiya piyeng iwaka kapura pi yawe pura miza ono keya ngai pugubokko keli piyeng miza onobok, ngai pugubokko wizale yemane panu ulagi.
48 Kapura yombanu yawe mizi nak ngai pugubokko kaira iwaka onobok, kazing pugu kaile miziyengki wiyeke ngangang mizagi kapura ngai pugubokko wizale songono ulagi, yeiya. Togo tamizeige Anotogo ni yawe yemane nara ngaiweki nana purik mabura Anotogi kelirik ni yawe puraga yawe kozang panu miziweki keli. Keya yombanuwiligu nakyegi mawiyarekka pangkabek mizibok yombanuwiligu pi mawiyarekka kazing pangkamekke mizi kunibene yuke koyagi, yeiya.

49 Pulaga Yisugu mawinda pelik kai, Ne kayima purik pelege ngabelakpekke yezizik waliyiweki keya ulogo langiya kesak nogo keli.
50 Kapura ne were ngangang mizagiraga kiliya kuna logo, keya wilek nogobek kuneng panu wiziya weik nogo yaka kai pura miza logo puwekke yeikkine, yeiya. Togo purikku kai pura Yisu nganganda wagela logo ibengki puragi kai yagenda.
51 Inuwago kumularik ne ngabelakpekke kazing yombiyangai yongomo mizagimek keremiziweki kayima nobiyeng? Pilik ono kani. Ne pelege yawe yongkambanuwili ngai neyauge sanga mizagi pura miziweki kayima, purik nawili ngago nogoragi ngizi panu kumulagi keya nawili ngago nogoragi ngizi panu kumulagi ono legi.
52 Mabek pewekka purik neyegi weraga yombu nak ibuwili sanga miza logo neyauganak neyegi ngizi panu kumulagi keya neyau neyegi ngizi panu kumulagi ono. Ma pilik sanga miza logo neyau neyegi ngizi panu kumulagi keya neyauganak neyegi ngizi panu kumulagi ono.
53 Puwili pelik sanga mizagi, mango koyambekyegi ngai mizagi, keya panu kolomeleyegi ngai mizagi, keya panu koyambekki yongokpumeleyegi ngai mizagi kani. Ne pilik miziweki kayima, yeiya.

54 Keya pugu yeke langak peyendau yongkambanuwiliyegi pelik yeiya, Inugu kozainung kusabanurik yokmek ngokmorokta wiyi purikki pakeli purik inugu nguk namizi pelik kisi, Koboyau lewa mena, kisi logo weik kobo kuli.
55 Keya ini kusarikke kilili mizi keya pelewewili ngaiwak yemane panu wiya yolu purik inugu pelik kisi, Wangkopek yokmek ngai panugi kisi, logo yokmek weik ngai panugi.
56 Ini yombanu kiligang neyau lewawili, purik ini ngabelakpekki pakeli piyengki iwaka keya ngilumbekki pakeli piyengki iwaka kapura inugu kisirik watabi mabek pewekke neyegi langai mizi logo pakeli piyengki iwaka ono kisi legi. Inugu pilik kisira nangki?

57 Keya inuwa ngezego kazing pangka piyengki miziweki waberek kozak keli onora nangki?
58 Nguk namizi kazing inugu kaile miziyeng waberek mizi, ini ngagozak keleyagibek lewa nera. Keya pi lewa logo ini panga kazingke yombu ini ngagozak keleyagibok kiling kunimowei puwekke purik mabura pi kiling inugu kaile miza piyeng kozak kela logo yeik sa wiyizo purik pugu ini ngagozakta kebangkelagibekyegi iza orowei kuna nelegi, keya pugu wagelawiliyegi iza yana logo puwiligu i wigirimakke wigira wazaya nelegi.
59 Kerewiyi. Pilik miza puwekke purik ini i wigiri pumakka welagela yeragiyagi ono wiziya wiziya inugu ini ngagozak keleyagibekyegi watabi kaile inugu mizi kayima piyengki kangayeng mabiyeng mana purik mabura kele, yeiya.

13

1 Mabuwekkerik yombanu nawili ngago nara Yisuyegi kozak meiweki kayima. Kanda Yisuyegi kozak meiya, Yombanu Yuda Kalili ngabelakpekka nawili yereng Yirusalem yemane puragi kambela logo Anotogi i walek yemanemakke pulumakau ula logo Anotoyegi iwiyeng kolak miziweki, keya pilik mizageya koyigeya yombu ngabelak Yudaya meibekki Rom Kapman ngaibek Pailet meibokko pigi ami nawiligu puwili yeliweki wezayela. Pilik miza logo puwili ibeng purikki kozak meiya.
2 Yisu purikki kerewiya logo pugu puwiliyegi pelik yeiya to mela, Inugu kumularik yombanu ibengwiligu kaile mizayeng ini Kalili yongkambanu nawiliyaga ngalege panu ma talik? Pilik ono kani.
3 Kerewiyi, iniyegirik ini kaile inuguyengki kuneng miza logo kaile inugu miziyengka kowitizo keya wilek kang inuguyeng Anotoyegi sawelizo. Tamizeige pilik mizi ono purik inirau ibeng koyimagi.
4 Keya periktau, inuwago kumularik talik? Nangki wiyeke yombanu meleyau keya pongo ingenazik keya nazikka neyauganak yereng Yirusalem mei puragawili, i yemane yokolong ngalege yereng Silom mei puraga yolu pumakko puwiligi ngalege topelora wala logo puwili ibeng. Inugu kumularik yombanu ibengwiligu kaile mizayeng yongkambanu Yirusalem yolu nawiliyaga ngalege panu nobiyeng? Pilik ono kani.
5 Kerewiyi, iniyegirik ini kaile inuguyengki kuneng miza logo kaile inugu miziyengka kowitizo keya wilek kang inuguyeng Anotoyegi sawelizo. Tamizeige pilik mizi ono purik inirau ibeng koyimagi, yeiya.

6 Yisugu yeiya logo waleleige ngago saweliwei pera puwiliyegi kozak yeiya, Yombanu nak yengelei Fik mei nalei yawe waing puguleige ngeriya wazamiya. Wok nakke pi wilekyeng yengelei puleiga tiyiweki kambela. Pi kanda wilekyengki yengeleileige ngalege pakela kapura nayendau wira ono.
7 Tegi pugu yaweleige yawe mizibekyegi pelik meiya, Pakele, kirisimasi neyauganara ne yengelei Fik peleigi kanda pelege pakeli mizageya wiziya, kapura nogorau wilek nayeng tiya ono. Tegi kira mele. Pugu ngabelakpekki kolokpek nageya yolu nelegi yengelei wilekyeng wiri ono pulei kira melimo, meiya.
8 Yaweleigi yawe mizibokko pelik meiya to mela, O Peba, kirisimasi wamenara perarau wizi pani logo nogo yengeleileigi sologomek ngabelak kira logo liyeng pulumakauwiligi yayengka kola wiyiweki mizi mena.
9 Pilik miza logo waleleige tamizeige kirisimasi kalike narage wilekyeng wira purik wazono kapura tamizeige yeik purik mabura nugu nogo kiriweki kozak nei mangine logo nogo kiragine, meiya.
Kazing mabilikmekke ini yengeleiyeng kelik. Anotogo kaile inuguyengki pakela logo yengeleiyeng kelik kira mela nelegi kuneng miza logo kowiti mizizo, yeiya.

10 Wok nakke wok Yudawiligi yawe mizi onobek, wok Sabatpek meibekke Yisugu yongkambanu Yudawiliyegi ngagora i walek songono puwiligi namakke yeke ige waligeleyageya wiziya.
11 Logo yongok namele pulogo wiziya, logo moloyegi kerewa nak yolu. Togo kerewabokko piyegi kemegememek mana logo pi wizagomara kirisimasi meleyau keya pongo ingenazik keya nazikka neyauganara logo purik yongokmologi koza yeke kezangabekke pok weik kolok kolik miza logo luwe tungkulagi ono.
12 Logo Yisugu piyegi pakela logo piyegi yarobene ngago meiya logo pelik meiya, Yongokmele, nogo weik kemegeme nugumekka wila wazaniya kani, meiya.
13 Logo Yisugu mele puguyau yongok kemegememelegi ngalege walamiya ngizige pi weik luwe tungkula logo luweza logo Anotogi yeikta yongolok meiya.

14 Pilik miza logo i walek songonomakki ngaibek Yisuyegi sisik miza, Yisugu wok yawe
mizi onobekke yongokmele yombiyangai wazamiyarikki wiyeke. Tegi i walek songono-
makki ngaibokko yongkambanu pulogo koyawiliyegi pelik ngalik yeiya, Wok melenazik
keya nazikka nak teni yawe mizagiyengko logo wok piyengke yombiyangai wazayiweki
lewa purik pangka kapura wok teni yawe mizi onobekke yombiyangai wazayiweki lewa
nagani, yeiya.
15 Ngaibokko pilik yeiya legi Yisu Yemizibokko piyegi pelik meiya to mela, Ini ngaiwili
kiligang neyau lewawili. Ini puwili mabuwili nak nak liyeng pulumakau ma tongkiwili i
puwiligiyengka iza orowei panga kaige kai nibene wok yawe mizi onobekke iza orowei
kang miziwili kani, logo purik pangka.
16 Keya nogo yongok pemeleyegi wok yawe mizi onobekke sawela puriktau
pangkarikku. Yongokwili liyengwiliyaga lewege panuwili purik teni iwaka. Yongok
pemele Abalam kelik Anotoyegi kiriwei mizimele, kapura kemegeme pemokko pi wi
wezabek tariya keya Sadangko pi kirisimasi meleyau keya pongo ingenazik keya nazikka
neyauganarayeng kebangkela wizagoma kani. Pilik tegi wok yawe mizi onobekke nogo
wi pi kebangkela wara yolubekka wila wazami yagenda, pi yombiyangai wazamibene
purik kaile ma, pilik nguk meiya.
17 Yisugu ngaibekyegi meiya to melarago Yisuyegi kiyebuk mizi puwili kendek mizibene
keleya logo yongkambanu pulogo Anotoyegi ya kumuli kayima pumok mamok watabi
wazono panu Yisugu miza piyengki wilikwilik miza.

18 Keya Yisugu ngoluk yongkambanu Anotoyegi inge laliyi keya ya kumuliweki kayi-
mawiliyegi ngagora pelik yana, Nogo Anotogo pigi ngaimekki ngai yolu pura nangaiyeng
kelik kaiyagi? Keya ngago saweliwei taliktago ngai pumokki langai kozak kaiyagi?
19 Anotogo pigi ngaimekki ngai yolu pura yengelei wilek Mastet mei nak kelik. Yengelei
wilek Mastet meiyeng wilek nayeng kelik yemane ono, yengelei Mastet puleigi wilekyeng
songono panu kapura yombanu nakko wilek pok weiya logo yawe puguleige ngeriya
puwekkerik kalike purik yengelei nayengka yemane panu lewagelagi. Keya puleigi
meleyeng yemane panu logo winakwiligu kanda yengelei meleyengke igazi mizagi, yeiya.

20 Mawinda Yisugu nguk yeiya, Nogo Anotogo pigi ngaimekki ngai yolu pura nangaiyeng
kelik kaiyagi?
21 Anotogi ngaimek ngeragi Yis meirik kelik. Yongok namologo yis songono narik
weiya logo kaimi yemane nakke iwing palewayeng kiling ngelaming kelemiya purik kalike
iwing palewarik maburik weik yisrikku mizagewiyege wilak wara wizei penangai, yeiya.
Togo purikku kai pura pelik, Anotogi ngaimek solowekkerik songono kele kapura kai
kanda kalike unatuba lewagelagi keya solowekke Anotogo yongkambanu ngai yolu puwili
keremungke ono kele kapura kalike keremungkegi.

22 Yisu paka Yirusalem kunimowei pugu yereng yemane keya songono piyeng mabiyeng
neing yongkambanuwiliyegi ngago pugura waligeleyi kambela.
23 Yereng narage yombu nakko Yisuyegi pelik nguk meiya, Yemizibek, yongkambanu
Anotogo yaliya wazaya logo pigi ngaimekki pugu ngai yolu puragi kiliyi puwili mele
sangkelagi, ma talik, meiya.
24 Keya Yisugu puwiliyegi pelik kanga yeiya to mela, Kang Anotogo pigi ngaimekki ngai
yolu puragi kiliya kandik imakki kandik kelik. Logo kang purik koru panurikki wiyeke
yongkambanu kolokngagono kiliya liweki yang mizagi kapura pangka kiliya lagi ono. Tegi
ini Anotogo pigi ngaimekki ngai yolurage kiliya liweki yawe kozang mizizo.
25 Purik kang purikki mangobek kandik waliyi penanging logo pulaga ini yenge
yerengka luwe koyimowei piyegi pelik meiyagi, Yemizibek teniyegi kandik tiye meiyagi.
Puwekke pugu iniyegi pelik yeiya to melagi, Ini talaga lewa. Ini nogowiliyaga nak ono
purik ne iwaka, yeiyagi.
26 Togo inugu piyegi pelik meiya to melagi, Teni ni kiling mogosa logo ngeragi ni miza
puwili. Ni yereng tonuguyengke waligeleyabok, meiyagi.
27 Kapura pugu iniyegi mawinda pelik yeiyagi, Nogo yaka pelik yeiya wizinda, Ini
talagawili miza purik ne lusuwei logo ini nogowiliyaga nak ono purik ne iwaka. Ini
mabuwili kaile miziwili mena neyaga kazi kuni, yeiyagi.
28 Logo kalike inugu inigi yelibungang kokawili Abalam keya Isak keya Yakop kiling
yombanu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kisawili yereng Anotogo pigi ngaimekki
ngai yolu purage yungke koyilege pakelagi kapura ini yenge yerengka mamiza puwekke
ini ingkeya kelele yemane panu kisi keya kili inuguyeng ngiliti mizagiyagi.

29 Yongkambanu Yuda ono neyegi ngizi kumuliwilirau pulogo Anoto kiling ngai
pugurage yungke mogosa logo ngeragi nageya koyi nangai. Puwili ngabelak
mabiyengkawili logo panga yokmek lewagela lagawili, keya panga yokmek kiliya lagawili,
keya paka yongoleiga lewawili, keya pongo moleiga lewawili.
30 Ini Yudawiligurik ini Anotogi ngaimekki pugu ngai yolu puragi kiliya kunagiwili mizi
kapura nawili were kunagi keya ini Yudawili kalik panuge kunagi, yeiya.
31 Pilik yei ngizige yombu Palisi mei nawili Yisuyegi wiriya logo pelik meiya, Ni yereng
pera wiya logo wale narikke kambele, purik Ngai Elodo ni neliweki mizi mena, meiya.
32 Yisugu puwiliyegi pelik yeiya to mela, Nogo Elodoyegi meirik keri wizing kaile namek
mei. Tegi ini keri wizing kaile pumokyegi kambeli logo piyegi pelik meizo, Ne yawe nogora
miziweki Anotogo wok sawiyayeng wizinda logo Elodorau ngezangai Anotogo sawiya
pura wandikke ngelagi langai ono.
33 Legi ne yawe nogora mizi kanda weik puwekke weikkine. Yombanu Anotoyaga
ngagora weiya logo kozak kisawili paka Yirusalem yerengke yela legi ne paka Yirusalem
kangweki mizi meizo, yeiya.
34 Yisu yereng Yirusalem puragi kumula logo yongkambanu pulogo yolu puwiliyegi
yalek miza logo ingi ngaungaumek kiling pelik kai, O ini Yirusalem yerengke yoluwili,
inugu yombu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kisawili yeli miza keya inugu Anotogo
yombu iniyegi wezayeliwili kingyengko yeli miza. Keya winakmokko luguwili yenge
sabengyauge kiliya wazayi pilik, kang kolokngagono nogo iniyegi waberek ngaiweki miza
kapura inugu neyegi kezanga nana.
35 Kerewiyi, Anotogo weik ini wezaya, i yombu naktau yolu onomak kelik keya yombanu
ini kiling ngai kelagiwili lewa puwekke Anotogo iniyegi sawelagi ono. Logo nogo iniyegi
pera pelik yei, inugu ngereke neyegi pakelagi ono wiziya ne wameik yombu Anotogo
iniyegi wezanelabok mizi puwekke inugu pelik kisagi, Pok Anotogo teniyegi wezamelabek
legi Anotogo pi kozanda maniweki, kisi puwekke inugu ngereke neyegi pakelagi, yeiya.

14

1 Wok yawe mizi onobek Sabatpek mei nakke Yisu yombanu Palisiwili meiwiliyaga
yemane nakki imakke pi kiling ngeragi niweki kambela. Kanda yeke ige mogosa.
Yongkambanu nawilirau koyilege logo puwili Yisugu mizi piyengki mereke ngai koya.
2 Yisugu yombu ingkeya meleyeng wara nak mereke wizilege pakela.
3 Logo Yisugu yombu Mosegi loyengki waligeleyiwili keya Palisi mei pulogo puwiliyegi
pelik nguk yeiya, Ma lo tonuguyengko wok yawe mizi onobekke yombanu yombiyangai
wazamira miziweki kai ma yeik, yeiya.
4 Kapura puwili mabuwili ngagoluk koya.
Pulaga Yisugu yombanubek miza logo yombiyangai kelemiya logo kang wezamela.
5 Pilik miza logo Yisugu puwiliyegi pelik yeiya, Inugu kumularik talik? Tamizeige inuwa
puwili nakki marekpek ma liyeng pulumakau nakkimek wok yawe mizi onobekke yenge
kawik kai kolirikke kiliya puwekkerik nugu kumulagirik wokpok wok teni yawe mizi
onobek mena miza logo mabilik wizi pani mizagi ma ni nguk namizi ulumiyagi ma talik,
yeiya.
6 Kapura puwiligurau ngago puragi kanga nara kisa yo mela ono.

7 Yisu yongkambanu ingenaze nawili tung yeikyeng kilingwiligu mogosiyengke mogosi-
weki were kandikki pakelawekke pugu ngago saweliwei pera puwiliyegi pelik yeiya,
8 Kang naraga yombanu nakko ngeragi yongkambanu mele yanirage ngeragi miza
niweki ini nakyegi ngago yei purik mabura ni tung yeikyeng kilingwiligu mogosi piyengke
mogosiweki mizi nagani, purik yombanu yaka niyegi ngago neiyabokko yombu yeik
yemane nara kiling nak tung purikke mogosagibek ngago meiya wizindagi langai legi.
9 Togo yombu yaka niyegi ngago neiyabokko kanda niyegi pelik neiyagi, Yek wizei, pek
yeikta kilimbek mena pi tung yeikta kilimbokko mogosi purikke mogosi pani neiyagi. Pilik
miziwekke purik ni kendek miza logo tung ngabelakka panurikke ni ngeragi nagi.
10 Togo pilik segeya ni yombu ingenaze nak puwekke purik mabura nak were tung
yeikyeng kiling puwiligi purik weibene kelemi logo ni tung ngabelakka panurikke mogosi
mangine. Togo yombu yaka niyegi ngago neiyabok pakeliraige ni pilik mizi mabura ngeze-
bokko niyegi pelik kai penanging, Negi kewengkebek pelege tung yeikyeng kilingwiligu
mogosi perikke mogosiweki mena koli, neiyagi. Pilik miza purago yongkambanu ingenaze
puwiligu yeik nugura yemane sawiyagi, yeiya.
11 Yisugu ngago saweliwei pura yeiya logo puwiliyegi pelik yeiya, Yombanu ngeze-
bokko ngezebekki yeikta yongolok meibok Anotogo yeik pugura kulengke wiyagi, kapura

yombanu yeik ngezebekkira kulengke wiyibok Anotogo yeik pugura yongolok meiyagi, yeiya.

12 Pulaga Yisugu yombu yaka ngeragi yemane miza ni puragi mangobekyegi pelik meiya,
Ni ngeragi yemane nara mizi purik mabura nigi kewengkewili ma nigi ingembuwili
ma nigi yeligagangmekkawili ma yongkambanu watabiyengko kolokngagonowili ma
yemanewiliyegi ngago yei nagani, purik kalike puwiligu ngeragi yemane miza ni puraga ni
lewaweki ngago neiyagi legi, logo kazing pilikmekke ni watabi nugu miza piyengki wiyeke
kangayeng nanagirik weik puwekke weiyagi.
13 Pilik segeya ni yongkambanu watabiyengki yeikwili keya korik kang korowali puwili
keya ingeyeng korowaliwili keya wire kusawiliyegi ngago yeimo.
14 Logo puwiligu ni kangayeng nanagi langai ono kapura Anotogo kele kalike wok
nakke pugu yongkambanu wilek kang pangka pangkayeng kilingwili ibendaga yangalekta
wazayi puwekke pugu nugu watabi miza piyengki wiyeke kanga nanagirik nanagi logo ni
wilik mizagi, yeiya.

15 Yombu pulogo mogosara nageyawiliyaga nakko ngago puragi kerewiya logo Yisuyegi
pelik meiya, Okuwi, teni yongkambanu Anotogi yeligagangmekki pugu ngai yolu purage
mogosa logo ngeragi puguyeng nagi puwili wilikwilik yemane mizagi, kani, meiya.
16 Yisugu piyegi ngago saweliwei perago kanga meiya to mela, Wok nakke yombanu
nakko ngeragi miza ni nara miza logo yongkambanu kolokngagono niweki ngago yeiya.
17 Logo watabi mabiyeng ngayek miza logo pugu yombu piyegi yawe mizibek yongkam-
banu ulogo ngago yeiyawiliyegi lewaweki ngago yei wezamela logo watabi mabiyeng weik
ngayek miza logo pangka pangka mena koli yeimo, meiya.
18 Yawe mizibek pilik miza kapura puwili mabuwili nak nak kangki ono kisa, yeiya.

Togo werebokko yawe mizibekyegi pelik meiya, Ne weik ngabelak wik narik weiya logo
ne pakeli kangweki mizi logo ne kangki ono, meiya.
19 Keya ngereke nakko pelik meiya, Ne yaka liyeng pulumakau yawe mizagi meleyau
weiya logo ne puwili yamizi kangweki mizi logo ne kangki langai ono, meiya.
20 Keya ngereke nakko pelik meiya, Ne mabek ngolukku yongok weiya logo piliktikki
wiyeke ne pangka pangka namizi legi kangki langai ono, meiya.
21 Togo yombu yawe mizibek kandorik ngai pugubekyegi piyeng mabiyeng kozak meiya
logo imakki mangobek sisik miza logo pigi marek yawe mizibekyegi pelik meiya, Nguk
namizi pongo yereng perage kazing yemane keya songono piyengke kanda yongkambanu
watabiyengki yeik puwili keya korik kang korowali puwili keya wire kusa puwili keya
ingeyeng korowali puwili ngago yeiya logo iza orowei i nogomakke yabekkimo, meiya.
22 Yawe mizibek pilik miza logo waleleige pugu ngaibekyegi pelik meiya, Peba, ne nugu
yaka kai pura pilik miza kapura tung nayeng ngoluk yolu, meiya.
23 Pilik kai legi ngaibokko marek yawe mizibekyegi pelik meiya, Ni yerengke welagela
pongo kazing yemaneyeng keya kazing songono yawege yongomo mizi piyengke kanda
yongkambanu puwili iza orowei ige pelege yabekkibene kozang yeiya logo iza orowei koli
logo i nogomak wilak sibene.
24 Nogo wameik kai, Yongkambanu ulogo nogo ngago yeiya puwiliyaga nakkorau
ngeragi pewiligi miza peyengka kolok ulagi ono, meiya. Yisugu puwiliyegi ngago pera
waligeleya logo weik yeik.

25 Yisu kang wizigeya yongkambanu kolokngagono menalege wawere ula logo piyegi
kiriwei kang. Togo pi weik puwiliyegi kowita yo mela logo pelik yeiya,
26 Tamizeige nak neyegi keli logo neyegi kiriwei mizagi kai mabura panu keya mango
keya yongokpu iyakong keya si keya sakwili keya ngezebekki korikwekka keli pura neyegi
keli puraga songonoweki. Kapura tamizeige pi pilik mizi ono purik mabura pok yombanu
neyegi kiriweiwiliyaga nak mizagi ono.
27 Keya yombanu neyegi kiriwei mizagi kelibok negi wiyeke ne makngezego Anotogo
kelirarikki wiyeke yengeleileige nganganda wagela logo ibeng sa pilik nganganda wageli
mabura wilik kagowinda kiling wageliweki. Kapura tamizeige pi pilik mizi ono purik
mabura pok yombanu neyegi kiriweiwiliyaga nak mizagi ono, yeiya.

28 Keya yongkambanuwili purikku kai pura iwaka sibene Yisugu puwiliyegi ngago
saweliwei nara pelik yeiya, Tamizeige inuwa puwiliyaga nak kapa i namak ngizagi purik ni
were mogosa logo king imak ngizagiyeng talik talikki mizagi, ma king nigi imak kemenak
ngizagiyeng pangka ma pangka ono ma talik, mizagi.

29 Tamizeige ni pilik miza ono wizigeya yenge ngabelakke simembek keremiza logo
pulaga kingyeng yeik mabura ngalege i ngizimaktau ngizagi ono. Togo yombanuwili
imakko pilik miza purikki pakela logo purik niyegi songomei keya pelik kisagi,
30 Yombu pebok i pemak ngiziweki mizabek kapura pi imakki walerik wiyabek, kisagi.
Kazing pilikmekke tamizeige ni neyegi kiriwei mizagi keli purik were yawe neyegi
kemenak kiriwei mizagira talikta miza purikki waberek kumula logo mizimo, yeiya.
31 Keya Yisugu puwiliyegi ngago saweliwei nararau pelik kozak yeiya, Tamizeige yombu
ngai yemizi nak yombu pigi ngai keliwili sangkelarik tausen meleyau tikindawili logo
piyegi ngai mizi yemizi nak yombu pigi ngai keliwili sangkelarik tausen yombunak
tikindawili miza logo ngai keliweki kangkine purik tausen meleyau puwiligi ngaibek were
mogosa logo keriyagi tamizeige ngai lewamekki kozanda puwiliyaga lewegegi ma kawiye
walagi ma talik wiriyagi miza purikki.
32 Tamizeige pi teni pangka ono purikki waberek keriya purik mabura ngai mizimek
ngoluk panga koweige yawereiga piyegi ibek oroweiwili wezayela logo ngaira talik yeik
sawiyagi miziweki.
33 Kazing pilikmekke ini were kumula logo neyegi kiriwei miziweki mizi. Tegi tamizeige
iniyaga nak watabi puguyeng mabiyeng keya korik kang puguyeng keya pigi ingembuwili-
rau wezayela logo neyegi kiriwei ono mabura pok yombanu neyegi kiriweiwiliyaga nak
mizagi ono.

34 Wizandik wazono panurikku logo ngeragiyeng kolok kelibene wiyirik kapura
tamizeige pigi kolok keli pura yeik puwekkerik kazing ngereke kolok kelibene keremizagi
namektau ono, yawe pugura weik yeik.
35 Logo wizang piliktik weik kailerikku logo wezamelagirikku. Kazing pilikmekke ini
neyegi kiriweiwekke kiyebuk sende logo wiyi purik yawe inugu neyegi mizagira weik yeik.
Tamizeige ini kerangangyeng kilingwili mabura kerewiyizo, yeiya.

15

1 Yombu king takis weiya logo piyengka ngoweiwili keya yombu kaile miziwilirau
Yisuyegi kerewiyiweki lewa mizi.
2 Togo yombu Palisi nawili keya yombu Mosegi loyengki waligeleyi nawiligurau pilik-
tikki pakela logo pelik ngalik kisa meli, Yombanu pobok yombanu kaile miziwili kiling
mogosa logo ngagozakka mizibek. Keya pi puwili kiling ngeragi ni mizibek purik pangka
ono, kisa.
3 Tegi Yisugu puwiliyegi ngago saweliwei peyeng pelik yeiya to mela,
4 Tamizeige yombu nak liyeng memeng kolokngagono 100 nawili kiling logo puwiliyaga
namek suwei miza purik pi talik mizagi? Pi liyeng memeng mabuwili siliksilik ngela
nagiya wezaya logo pi memeng yaka suwei pumokyegi weli kanda weik yolok ngela
puwekke weikki.
5 Pi pumok yolok ngela logo pi wilikwilik unatuba panu mizagi logo yeke lagokwekke
ulalengke wagela
6 logo yerengke miza orowei yogi. Togo pigi ingembungangwili keya yerengkewili
menalege ngago yeiya logo puwiliyegi pelik yeiyagi, Ne liyeng memeng negi suwei
mizamek ngereke yolok ngela legi ne kiling pelege wilikwilik miziweki, yeiyagi.
7 Pulaga Yisugu mawinda pelik yeiya, Kerewiyi, yombanubokko wilik kagowing
miza mabilik Anotogi angela paka ngalegewilirau yombanu wamenak kaile puguyengki
kuneng miza logo kaile puguyengka kowitabokyegi wilik kagowing unatuba panu miza
kapura yombanu kolokngagono 99 pangka puwili kaile nayendau ono miza logo kaile
puwiligi piyengka kowitagi langai ono puwiliyegi wilik kagowing mizagirik yeik panu.

8 Ma tamizeige yongok namele king meleyau wizigeya piyengka nalik suwei puwekke
purik pi talik mizagi? Pi lambek langiya logo i ngezemelegimakki kelewenda kilisi keya
watabi mabiyengki waberek panu weli kai kanda weik yolok ngela purik weikki.
9 Pugu yolok ngela puwekke purik pi pigi ingembungangwili keya yerengkewiliyegi
menalege ngago yeiyagi. Pugu puwiliyegi pelik yeiyagi, King negi suwei mizalik weik yolok
ngela mena ne kiling wilikwilik miziweki mena koli, yeiyagi.
10 Togo Yisugu puwiliyegi pelik yeiya, Nogo inuwayegi pelik yeiweki, Kazing mabi-
lik panumekke Anotogi angelawiligu yombu kaile miza nak pugu mizayengka kowita
puwekke purik puwiligu wilikwilik unatuba panu kelemiyagi, yeiya.

11 Pulaga Yisugu ngago saweliwei perarau pelik kozak yeiya, Yombanu nak mandik
neyau.

12 Logo wok nakke mandikyauyaga sakpokko mangoyegi pelik meiya, Peba, watabi tegi
nugu menalege wiyi kambela piyengka sanga miza logo ne nanagiyeng weik nane, meiya.
Tegi mangogo weik watabi mabiyeng koyangyauyegi sanga mizagelega yana.
13 Wok ngelek miza ono wiziya logo sakpek watabi puguyeng kangkere miza logo weik
yerenda wizami kambela. Pi ngabelak koweige nakke kanda pulogo kaile kaile mizageya
wizimowei king puguyeng yeik ulak wezameli mizageya wiziya.
14 Pulogo watabi pugu warayeng mabiyeng yana meli yongomo mizi keya king puguyeng
mabiyeng wezameli kaiyageya wiziya.

Togo waleleige ngabelakpok mabokko ngaba ibeng yemanera lewa logo pi ngaba ibeng
yemane panu miza.
15 Tegi pi yombanu ngabelak mabokka nakyegi yawe miziweki nguk meiya logo
yombanubokko pi liyeng puguwiliyegi ngaiweki wezamela.
16 Logo pi liyengwiliyegi ngai keya ngeragi liyengwili nagiyeng yana logo pi ngeragi
nayendau na ono kopong pi ngeragi liyengwiligu nagiyengka niweki kumula purik
yombanu nakkorau pi watabi nayeng niweki mani ono legi.
17 Togo pilik mizi ngizige wire puguyau ngela wizigeya kangka nak piyegi lewagela
wizigeya ngezebokko pelik kaiya, Negi mangobekyegi yombanu yawe miziwili ngeragi
kolokngagono panu ni logo wilak wizigeya ngeragi wale wiya piyeng yolu kapura ne
pelege yagasi mizageya.
18 Tegi ne yangalek meiya logo negi mangobekyegi kangweki logo piyegi pelik
meiyagine, Peba, ne ni keya Anoto paka ngalegebekyegirau kaile kaile nayeng miza.
19 Ne weik yombanu yombiyangai onobek logo ngereke nugu ne nigi marekpek kaiyagi
ono, nugu neyegi keleniyagirik yombanu niyegi yawe miziwili nak mizimo, meiyagi, miza.
20 Togo pi weik pulumeng wiya logo pigi mangobekyegi yo kayima. Pi ngoluk i pugu-
makka koweige yawereiga pigi mangobokko piyegi pakela logo wilek pugubek yalek keli
legi pi nginda kanda koyambek yogotora wawiya logo ingkeya ngabik kelemiya.
21 Logo koyambokko mangoyegi pelik meiya, Peba, ne yali Anotogi wirege kaile miza
kani. Ne yombanu yombiyangai onobek logo ngereke nugu ne nigi marekpek kaiyagi ono
kani, meiya.
22 Kapura mangogo piyegi yawe miziwiliyegi pelik yeiya, Ngezangai, melewangka
wik wazono nogorik weiya logo pelege wakiya wazami. Keya negi marekpek ngereke
yorikki wiyeke mena meleling wakiya wazami keya ingegangyau pongo ingeyauge wakiya
wazami.
23 Pilik miza logo pangalege liyeng pulumakau wazono panumek ulizo logo teni ngeragi
yemane miza ni keya wilikwilik miziweki,
24 purik mandik negi marekpek ibeng nobiyeng miza kapura wik kayima legi keya pi
suwei nobiyeng miza kapura pi weik pek legi teni wilikwilik miziweki mena, yeiya. Togo
puwili weik ngeragi yemane ni keya weik yongolo uli, yeiya.
25 Pilik mizageya koyilege mandik sibek panga yawega kanda panga imakka mereke
pura puwili ingimei keya yongolo ulageyarikki kerewiya.
26 Pugu yombanu mangoyegi yawe miziwiliyaga nakyegi ngago meiya logo pelik nguk
meiya, Puwili nangaiyeng mizi, meiya.
27 Legi mangoyegi yawe mizibokko pelik meiya to mela, Nigi sakpek ngereke yo kayima
wizigeya nigi mangobokko liyeng pulumakau wazono panumek ula, purik nigi sakpek
yombiyangai yo kayima kopong, teni wilikwilik mizi.
28 Kapura mandik sibek sisik miza logo pi yeke ige yabela ono.

Tegi mango welagelarik sibek yeke ige liweki nguk meiyageya wiziya.
29 Mango nguk meiyageya wiziya kapura sibokko mangoyegi pelik meiya to mela,
Kerewiye, kirisimasi ulogo mizi yabekeya peyeng yawe yeik ulak yawe miziwiligu mizilik
ne niyege yawe mizi yabekeya kani, keya ngago nugu miziweki kaiyayeng nara ngela mela
ono kani. Kapura nugu neyegi keleniyayeng nangaiyeng? Nugu liyeng yemane namek ma
songono namektau ne nana logo negi ingembuwili kiling teni ngeragi yemane miza nigeya
miza ono kani.
30 Kapura mandik nigi marek pobok watabi nugu nigi piyengka mana piyeng mabiyeng
yongok kazingkewiliyegi yana melabek kani. Togo pi yorik nugu liyeng pulumakau
wazono panumek piyegi wiyeke ula logo ini miza ni.
31 Legi mangogo piyegi pelik meiya to mela, Mandikpek, ni wok mabiyeng yerengke towa
yoluyau logo watabi negi piyeng nuguyeng.
32 Kapura nigi sakpek ibeng nobiyeng mizabek kapura pi ngereke wik yo kayima. Pi
suwei miza nobiyeng miza kapura pi weik yolubektikki wiyeke teni ngeragi yemane miza
ni keya wilek kang tonuguyeng wilikwilik mizageya purik pangkarikku. Teni pilik mizi

ono kesak pangka onogi, meiya. Yisugu ngago piyeng pilik yeiya logo yombu Palisiwili keya Mosegi loyengki waligeleyiwili piyengki kerewiya.

16

1 Pulaga Yisugu ngezebokko waligeleyiwiliyegi ngago saweliwei perarau pelik yeiya, Yombu watabiyengko kolokngagono nak wiziya logo weik ulogo pi pigi watabi piyengki yombanu nak ngaiweki keremiza. Togo yombanu nawiligu kanda watabiyengki mangobekyegi pelik kozak meiya, Yombanu watabi nuguyengki ngaibok watabi nuguyengki waberek ngai ono, pugu watabi nuguyeng nayeng nalege wezameli mizi, meiya.

2 Tegi pi yombu watabiyengki ngaibok ngago meiya logo piyegi pelik ngalik meiya, Ngago nogo niyegi langai kerewiyi pera talikta? Kapiya narikke watabi nugu negi nangaiyeng miza piyeng mabiyeng lende miza logo nanimo. Pulaga pilik miza logo purik weik kunimo purik ni watabi nogoyengki pangka ngai wiziyagi onobek mena, meiya.

3 Pilik meiya legi yombu ngaibokko pi ngezebekyegi pelik kaiya, Negi yemizibokko ne weik yawe nogorikka wezaneliweki mizi. Legi ne talik mizagine? Ne kozang wizigeya ngabelak yokoragi ono keya watabiyengki nguk yeiyagirikki ne kendek.

4 Watabi nogo mizagiyeng ne weik iwaka. Nogo yongkambanu negi yemizibekyegi koka king keya watabiyeng namani yeik weiya puwiliyegi sawela logo puwiligu pi kanga managi peyengki waleyeng keke mela mowiyibene kozak yeiyagi, logo ne yawe nogoraga wezanela logo purik puwiligu neyegi sawela logo teni kiling yoluweki koli neirik kele, ne mabuwekke puwiliyegi sawelagi kaiya.

5 Ngaibokko pilik kumula logo pugu yombanu yemizibekyegi ngoluk kanga manayeng mela mowiya onowiliyegi nak nak piyegi yeke ige liweki kozak yeiya, logo were yeke ige yabekeyabekyegi pelik meiya, Nugu talik talik yemizi nogobekyaga mongona, meiya.

6 Legi pugu pelik meiya to mela, Weli kolokngagono 100 taramgi pangka weiya, meiya, logo ngaibokko pelik meiya, Mena, kapiya watabi nugu yeik weiyayengki nging penging mena, ya. Mogosa logo nguk namizi 50 taram miza wazamiye, meiya.

7 Keya pugu yombanu nakyegirau pelik meiya, Keya ni, talik talik mela mowiyagi, meiya. Legi pugu pelik meiya to mela, Pandi wit wireyeng kik andet wamenakki pangka weiya, meiya. Legi ngaibokko pelik meiya, Mena, kapiya watabi nugu yeik weiyayengki nging penging mena, ya. Mogosa logo kik andet wamenakki piyeng tumula logo kik 80 miza wazamiye, meiya.

8 Togo waleleige yombu watabiyengko kolokngagonobokko yombu ngai kailebokki yeikta yongolok meiya purik yawe yaka pugu miza pura kaile kele kapura pugu waberek panu mizarikki wiyeke. Yongkambanu ngabelakpekke kusabanurikke yolu puwili ngezewili kelik puwili kiling yawe mizagi purikki iwaka panuwili keya puwili watabi ngoluk wangki mizagi pilik piyengki mabuwekke kumuliwili keya watabi kaile kazing ikuyogorik mizi pumokko miziyeng ngezewiliyegi sawelagirikki wiyeke miziwili logo piliktikku puwili yongkambanu wilangkarikkewiliyegi lewege miza meli, yeiya.

9 Yisugu ngago yeke langakta pelik kozak yeiya, Ngabelak pobokke yongkambanuwili kingyeng kazing ikuyogorik miziyengki wei keya wezameli kapura nogo iniyegi lo nara pelik kozak yeiweki, Ini ngabelak pobokko watabi keya king inuguyeng yongkambanu watabiyengki yeikwiliyegi saweliweki yani mizizo logo puwili inigi kewengkewili mizagi kani logo ini ibeng logo pelege watabi inuguyeng wizamiya logo paka ngalege i wizagomagimakki kang puwekke Anotogo iniyegi koli keleyagi, yeiya.

10 Togo pugu mawinda kozak yeiya, Yombanu watabi songono panuyengkirau pangka ngai mizi wilibekpok watabi yemane panu piyengkirau pangka ngaigi langaibek. Yombanu watabi songono panu piyengkirau ikuyogorik mizibok watabi yemane panu piyengkirau ikuyogorik mizagi.

11 Tegi tamizeige ini watabi king keya pulangai ngabelakpekki piyengki pangka ngai mizi wilibek ono purik mabura Anotogorau ini watabi wizagomagi pilik piyengki ngaiweki yanagi ono.

12 Watabi king keya pulangai inigi piyeng Anotogo yanayeng logo tamizeige ini piyeng weiya logo kazing pangkamekke ngai mizi wilibek ono purik mabura watabi kumbekki wizagomagi pugu ini yaniweki keli piyeng pugu ini yanagi ono.

13 Yombanu yawe mizi nakko kemenak yombu ngai neyauyegi yawe mizagi langai ono. Kazing mabilikmekke ini Anotoyegi keli keya watabi king keya pulangai ngabelakpekkeyengkirau kemenak kelagi langai ono, purik ini nakyegi keli keya nakyegi kumbak mizagi legi. Keya ini nakki keliragi kiriwei keya nakki keliragi kezanga mani mizagi legi, yeiya.

14 Yombu Palisi puwili Yisugi ngago piyengki kerewiya logo piyegi yang meiya, purik
puwili kingyengki ngora panu kopong.
15 Tegi Yisugu puwiliyegi pelik yeiya, Ini Palisiwili yombu yawe wazono yombanu
watabiyeng yeikwiliyegi king yanagiyeng miziwili logo yongkambanu yeikwiligu kumu-
larik ini yombu pangkawili mizi kapura Anotogo wilek kang kaile inuguyengki pakela
wizinda kani. Watabi yombanuwiligu kumularik unatuba nobiyeng miza piyeng Anotogi
wireyaugu pakelarik sok panu.
16 Koka Anotogi lo Mosego lende miza piyeng keya ngago Anotoyaga weiya logo kozak
kisawiligu lende mizayeng iniyegi kozang mizi kanda weik Yowan kaimelabokko weik
ngago yana. Teng puraga mabek teng perage perik tonugu ngago wazonoragi Anotogo pigi
ngaimekki ngai yolu puragi purikki kozak yeiya logo nak nak panga Anotogi ngaimekki
kiliya kuniweki kozang yawe mizi, kapura ini Yowan kaimelabokko kazing kiliya kuniweki
kozak kaiya pumokki ini kiyebuk miza.
17 Ngago wazonora weik lewa purikku Mosegi loyengki kozanda yeik mizi ono, a'a'.
Kalike purik ngilumbek keya ngabelakpek talege mizagi kapura Mosegi loyengka watabi
songono nayendau talege mizagi langai ono.

18 Keya lo nara yongkambu wei puragira. Tamizeige yombu nak yongok pugumele
wezamela logo ngereke namele wei purik pi yombanu yongok ngezebekkimele weiya
wizimowei ngereke namele kiling iwek kolibok kelik mizi yagenda. Ma yombu yongok
nakko wezamelamele wei purik pirau mabilik yombanu yongok ngezebekkimele weiya
wizimowei ngereke namele kiling iwek kolibok kelik mizi yagenda, yeiya.

19 Keya Yisugu mawinda pelik kozak yeiya, Koka yombu watabiyengko kolokngagono
nak wizagoma logo pi watabi king yemane panuyengki ngane weiyayeng wakiyi mizi keya
wok mabiyeng ngeragi wazonoyeng ni mizi.
20 Keya pulogo yombu watabiyengki yeik naktau wiziya logo yeik pugura Lasara
meiyabek. Korik puguwek wizingyengko kolabek logo nawiligu pi miza orowei kanda
yombu watabiyengko kolokngagonobokki imakki kandikke wezami mizi
21 logo pi yombu watabiyengko kolokngagonobokki ngeragi muneng lalek puguraga
yenge kulengke kawiye wali piyeng weiya niweki keya keriwiligu wizing puguyeng longok
puwiliyengko pikira ni mizi.
22 Togo waleleige yombu watabiyengki yeikpok ibeng logo Anotogi angelawiligu pi
wagela logo yereng wazonorage Abalamyegi saweliwei wezamiya. Logo wiziya waleleige
yombu watabiyengko kolaboktau ibeng logo puwiligu waliya wazamiya.
23 Yombu watabiyengko kolabek yereng kaile ibeng puwiligi kungwili yoluraga yolu wiz-
igeya ngangang yemane panu mizageya logo paka ngalege pakeliraige Abalam koweige
panu Lasara kiling wizilege.
24 Pilik pakela logo pugu pelik kek meiya, Peba Abalam, neyegi yalek miza logo Lasara kai
nakka mele kong pugubekki orozabek waliyi wezamele logo longok nogobekki wiyi pani
logo kabeneng siweki sawelibene purik ne ngangang yemanera yezi pezikku nani mena,
meiya.
25 Kapura Abalamgu pelik meiya to mela, Negi marekpek, ni kumula, koka yali ngoluk
wik yolu puwekke ni watabi wazonoyeng weiyageya wiziya keya Lasara korowaliyeng
weiyageya wiziya. Kapura mabek pi pelege weik wilikwilik mizageya keya ni pulogo
ngangang mizageya.
26 Keya yeke langak nararau, tenigi tepekke Anotogo kosau kulaka yemane panuling
keremiza logo pelagawili pulogo kangki purik pangka kangki langai ono. Keya pulagaw-
ilirau pelege lewagi purik pangka lewagi langai ono kani, meiya.
27 Pilik meiya legi yombu watabiyengko kolabokko kozang nguk meiya, O Peba Abalam,
pilik mabura, nugu Lasara negi mangobekki imakka negi sak melenazik yolu mena
wezamele
28 logo puwili yereng ngangang mizi perage lewa nelegi puwiligu kaile kaile mizi
piyengka kowitiweki kozak yeibene wezamele, meiya.
29 Kapura Abalamgu pelik meiya, Nogorau Lasara wezamelagi ono purik nigi si keya
sakwili kapiya Mosego lende miza piyeng keya kapiya yombanu Anotoyaga ngagora weiya
logo kozak kisa puwiligu lende miza piyengka sangkeli keya kerewiyi nangai, meiya.
30 Yombu watabiyengko kolabokko pelik meiya to mela, Puwiligu kozak yei piyeng
ngoluk pangka ono. Kapura tamizeige yombanu ibendaga yangalek meiya nakko negi
sakwiliyegi kozak yei kang purik kele puwili kaile kaile puwiligu miziyengka kowitagi,
meiya.

31 Kapura Abalamgu pelik meiya, Tamizeige puwili Mose keya yombanu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kisawiliyegi kerewiyi ono purik puwili mabilik yombanu ibendaga yangalektabokko kairikki kerewiya logo kaile puwiligiyengka kowita logo ngizi kumulagi ono, meiya, Yisugu pilik yeiya.

17

1 Keya Yisugu ngezebokko waligeleyiwiliyegi pelik yeiya, Watabi nalangai nalangaiyengko yongkambanuwili kaile miziweki ulumi kapura yombanu puwili pilik mizibene keleyibokyegi Anotogo ngangang panu kelemiyagi, legi waberek ngaiweki kani.
2 Logo pilik poktau ono kesak pangka, purik yombanu neyegi ngizi panu kumuli kazing kumbekki lewengke songono nogowiliyaga nak kaile miziweki ulumiyabokyegi Anotogo ngangang yemane panu managi.
3 Pilik legi ini yongkambanu negi puwili, ini kazing ini makngezego koyagi pumokko waberek panu koyizo.

Tamizeige neyegi ngizi kumuliwiliyaga nakko niyegi kaile mizi mabura nugu piyegi pelik ngalik meimo, Nugu neyegi kaile miza kani. Keya tamizeige pugu niyegi pelik neiya yo meli, Ei, nogo kaile miza logo ne kuneng logo ne melegulang miziweki kai mabura nugu pugu kaile miza pura tumula logo keremareke wezamelimo.
4 Keya tamizeige pugu niyegi langai kaile mizayeng melenazik keya nazikka neyau wok wamenakke miza logo nara miza logo ngereke niyege kanda, pi kaileyengki kuneng kai purik mabura nugu tumula logo kang melenazik keya nazikka neyau mabilik keremareke wezamelimo, yeiya.

5 Pugu yeiya logo yombu pugu waligeleyi Aposolo meiwiligu piyegi pelik meiya, Yemizibek, tonugu niyegi ngizi kumulirik songono nangezi legi nugu tonugu ni keya kozang nuguragi ngizi kumuli pura unatuba sibene keleyimo, meiya.
6 Keya Yemizibokko puwiliyegi pelik yeiya to mela, Yengelei Mastetlei mei puleigi kumuli. Yengelei Mastet puleigi wireyeng songono panu kapura ngeriyi puwekkerik nguk namizi lewa logo yengelei yemane keremizagi. Tegi inugu ne keya kozang nogoragi ngizi kumuli pura yengelei Mastet puleigi wireyengka nak kelik lewibene kelemi. Purik tamizeige inugu neyegi ngizi kumuli pura Mastet wilekpek kelik songono pilik kesak watabi nalangai piyeng mabiyeng inugu mizagi langai, keya inugurau yengelei kozang pelege lewi peleigi pelik meiyagi, Ni ni makngezego pulili nuguyeng puliya logo ngereke ni makngeze panga kai wizambekke ni makngeze ngeriye, mei purik, pi inugu kairagi kiriwei mizi penanging kani, yeiya.

7 Keya Yisugu pigi yawe miziwiliyegi ngago yeke langak nara yeiya, Tamizeige inuwayaga nak yombu nigi yawe ngabelak kiriraga mizi nak ma nigi liyeng memengwiliyegi ngai nak kiling logo pi panga yawega ige yowekke purik nugu piyegi pelik meiyagi ono, Ngezangai koli, ngeragi nuguyeng ni mangiweki mena meiyagi ono.
8 Pilik segeya nugu piyegi pelik meiyagi, Ngeragi nogoyeng ngaiyek miza logo nane logo ne kairi keya ngeragi ni keya ni yeik wizei logo waleleige ni ngeragi nuguyeng miza ni mangine, meiyagi.
9 Togo yawe mizibok nugu kairagi kiriwei mizarikki wiyeke nugu yeik pugura yongolok meiyagi ma talik? A'a', watabi pugu mizi piyeng, yawe puguyeng.
10 Kazing mabilikmekke iniyegirau pilik mizagi. Ini yaka watabi miziweki nogo kozak yeiya piyeng miza logo weik purik mabura pelik kisizo, Teni Yemizibekki yawe miziwili. Watabi tonugu mizi piyeng yawe tonuguyeng logo teni yombiyangai wizigeya yeik tonuguyeng yongolok meiyagi ono, kisizo, Yisugu pilik yeiya.

11 Pilik mizarikka weik Yisu kazing Yirusalem yerengke kang leweng neing kambela logo pi ngabelak Sameriya keya Kalili meiyaugi tepek neing kambela.
12 Pi yereng narage lewagela logo kemegeme korikwek sok mizimek logo Leposimek meimekka yombu meleyauwili pumokka miziwili yoromaure miza. Puwili ngoluk koweige wiriyimowei
13 pelik ngalizi kek kisa, Yisu. Yemanebek. Teniyegi yalek mize, kisa.
14 Yisugu puwiliyegi pakela logo puwiliyegi pelik yeiya, Kambeli. Yombu Anotoyegi wata kolak kelibene waliya maniwiligu korik inuguyengki pakela logo ini weik yombiyangaiwili mizibene logo pulaga ini ngereke yombanuwili kiling menalege wei mizi keya mizi nangine kambeli, yeiya. Puwili mabilik tagoneige korik puwiligiyeng weik yombiyangai sa.

15 Yombu puwiliyaga nak tapakeleige korik puguwek yombiyangai mamiza legi pi
ngereke Anotogi yeikta ngalizi panu yongolok mei yo kayima.
16 Pi pongo Yisugi inge werege ulu wala logo morogulunda wizimowei wazono meiya.
Yombanubok Sameriyagabek logo Yudawiligu kiyebuk mizibek.
17 Yisugu yombanu meleyauyaga pi wamenak yorikki pakela logo pelik kaiya, Yombanu
meleyauwili yakarik yombiyangai wezaya kapura yombanu melenazik keya nazikka
mangobektau onowili puwili talege?
18 Yombu yenge nalaga kayima pobok Anotogi yeikta yongolok meiweki yo kapura pi
ngezebek keke yo pura nangki, kaiya.
19 Logo Yisugu Sameriyagabekyegi pelik meiya, Yangalek meiya logo kambele. Nugu
neyegi ngizi panu kumulirikku ni yombiyangai keya kaile nuguyengka yaliya wazaniya
mena, meiya.

20 Yombanu Palisi nawiligu Yisuyegi wok Anotogo yongkambanu mabuwiliyegi ngai-
gibek talikwekke lewagi miza purikki nguk meiya. Tegi pugu puwiliyegi pelik yeiya to yela,
Anotogo pigi ngaimekki ngai yolu pura lewawekkerik yongkambanuwiligi wireyengko
pakelagi langai pilikmekke lewagi ono.
21 Ma nakkorau pelik kaiyagi langai ono, Pakeli, Anotogi ngaira pelege pera mena,
ma ngai pugura pangalege panga pura kaiyagi langai ono, purik Anotogo nawiligi wilek
kangyengki ngai logo Anotogi ngaira weik inigi tepekke wizinda, yeiya.
22 Togo pugu ngezebokko waligeleyiwiliyegi pelik yeiya, Wok nak lewagelagi logo
wokpokko inuwago ne yombanu paka ngalega kayimabekyegi pakeliweki kelagi kapura
inuwago neyegi pakelagi langai ono.
23 Yongkambanu nawiligu iniyegi pelik kisagi, Pakeli, Yombanu paka ngalega kayimabek
yaka lewa. Pi panga pulogo yolubek, mena, kisagi. Ma pakeli, pi pelege yolubek, mena
kisagi, kapura puwiliyegi ngizi kumuli nagani. Panga pulogo pakeli kang nagani.
24 Inuwa lengka wililiktikku mizi puwekke purik paka ngilumbek mabok pangazuwaga
pezuwaga ngela manirikki teni mabuwiligu pakeli mizi. Kazing mabilikmekke ne
yombanu paka ngalega kayimabek ngereke yogi logo puwekke mabuwiligu neyegi pake-
lagi kani.
25 Kapura pilik mizagine were yongkambanu mabek yolu pewiligu neyegi kezanga
nanagi logo ngangang unatuba keleniyagi.
26 Ne yombanu paka ngalega kayimabek ngereke yo puwekkerik yongkambanuwili
ngereke koka walaka kazing yongkambanu Nowagi tendaga koya mabilik mizageya koyi
nangai.
27 Nowa wiziya puwekke yongkambanuwili Anotoyegi langai kumula ono keya Nowago
ngago watabi lewagelagi piyengki langai kai piyengki kerewiya ono logo watabi ngezewil-
igiyengki mizageya koya. Logo puwili ngeragi ni keya kai ni keya yongkambu wei keya
panu keya mangogo kolomele yombu weiyagi nakyegi miza mani kaiyageya koya weik
wok Nowa yeke sikmakke kiliya lagibekke kai ngai yemaneyaugu yongkambanu nawili
mabuwili yela.
28 Keya wizagoma kalike yongkambanuwili koka Loto meibek wiziya puwekkewiligu
kazing miza pilikmekke, puwili ngeragi ni keya kai ni keya watabiyeng wei keya yani, keya
puwili yaweyeng ngeriyi keya iyeng ngizi. Kapura puwilirau Anotoyegi langai kumula
ono.
29 Logo wok Loto yereng Sorong pura wiya logo kunabekke yezizik keya king salapa
ngoriyeng paka ngilumbekka koboyau kelik kuli logo Sorong yerengke mabulogo koya
puwili mabuwili yela logo ibeng.
30 Wok ne yombanu paka ngalega kayimabek ngereke lewagelagirik kazing mabilik
panumekke lewagi.
31 Wok Yisu yogibokko, yongkambanu imakka welagela puwili ngereke yeke ige yon-
gorik watabi puwiligi piyeng wei nagani, ma yongkambanu panga yawege mizageya koya
puwili watabi puwiligiyeng weiweki kowiti nagani.
32 Lotogi yongokpumologo miza puragi kumula panu. Pi Loto kiling yereng Sorong meira
wiya logo kuna kapura pi watabi pugu wizamiyayengki kumula logo pakeliweki kowita
ngizige kemenak ibeng.
33 Kazing mabilikmekke yombanu ngezebekki kelira keya ngezebekki wik yolugira
kozang kebangkeli mizibok Anotogi wiregerik ibeng logo wik wizagomagira weiyagi ono,
kapura yombanu neyegi ngizi panu kumula logo pulaga wilek kang pugubek keya wik
yolugi pugura neyegi tiya mani mizibok ibeng wizagomagi ono, pi paka ngalege wik
yombiyangai wizagomagi.

34 Kerewiyi, wokpokko kusage yombu neyau i wamenamakka menalege iwekki kani,
logo nak miza oroweigi kapura nak mabulogo wezamiyagi kani.
35 Yongok neyau yeke ige menalege yawe mizageya koyagi, logo namele miza oroweigi
kapura namele mabulogo yawe mizageya wezamiyagi kani.
36 Yombu neyau panga yawege menalege yawe mizageya koyagi, logo nak miza orowei
kangki kapura nak mabulogo yawe mizageya wezamiyagi kani, Yisugu pilik yeiya.
37 Tegi Yisugu waligeleyiwiligu piyegi pelik nguk meiya, Yemizibek peyeng talege mizagi
meiya logo Yisugu ngago saweliwei nara pelik yeiya to mela, Wale watabi ibeng piyengki
korik sokyeng wizilege winak Yezigokwili kanda pura menalege niweki wawere ulageya
pulogo, yeiya. Togo purikku kai purik pelik, yereng yongkambanu kazing kumbekki
Anotoyegi leweng ibengwili koyagi pulogo Anotogo ngangang yaniweki lewagi.

18

1 Puwili wok mabiyeng waberek mizibene keya kiyebuk sende miza logo waberek
mizimok wizamiya nelegi Yisugu ngezebokko waligeleyiwiliyegi ngago saweliwei pera
pelik kozak yeiya,
2 Kang naraga panga yereng yemane narage yombu ngagozakyengki kerewiyi nak
wizagoma. Pi Anotoyegi kazi namizibek keya yombanuwiliyegirau yalek mizi onobek.
3 Keya yereng maburage yongok komate namelerau mabulogo wizagoma logo pi yombu
ngagozakyengki kerewiyibekyegi kayimi wilibek logo piyegi pelik nguk mei mizi, Nogo
neyegi korowali mizabek ngagozak kelemiweki mizi legi nugu neyegi sawela logo negi
ngagozak puragi kerewiya logo pangka pangka miziweki, mei mizimele.
4 Yongok komatemele solo kayimawekkerik yombu ngagozakyengki kerewiyibokko
piyegi, pilik mizagi ono meiya. Kapura kalike pi ngezebek pelik kumula, Ne Anotoyegi kazi
ono keya yongkambanuwiliyegi yalek keli ono kele
5 kapura yongok komate pemelego ne yawe unatuba nani mizi legi nogo ngagozak
puguragi kerewiya logo pangka pangka mizagi. Tamizeige ne piyegi saweli ono purik pi
ngoluk mazeng keya lewa lewa mizagi logo purik ne kiyebuk mizagi langai, pilik kumula,
yeiya.
6 Pulaga Yemizibokko puwiliyegi pelik yeiya, Inuwa yombu korowali ngagozakyengki
kerewiyabokko kaiya puragi kerewiyizo.
7 Purik tamizeige yombu korowali ngagozakyengki kerewiyabokko yongok
komatemeleyegi korowali miza piyeng pangka pangka miza purik mabura Anoto pangka
ngagozakyengki kerewiyibokko yongkambanu pi ngezebokko nogowili kaiya puwiligu
yoklongko keya kusage wok piyeng mabiyeng piyegi pobilik ingkisi pelik, Ngagozak
tonuguragi kerewiye logo watabi korowali nazuwagawiligu teniyegi miza piyeng pangka
pangka mize, kisi pilik. Logo pugu puwiliyegi sawelagirikki yelakkelek mizagi ma talik?
8 Nogo inuwayegi watabi pugu mizagi piyengki kozak yeiweki, Anotogo yongkambanu
puguwiliyegi nguk namizi sawela logo puwiliyegi nazuwagawiligu korowali miza piyeng
kebangkela logo pugu yombanu piyegi kumuli onowiligu yombanu piyegi kumuliwiliyegi
kaile miza piyengki wiyeke piyegi kumuli ono puwili nganganda nguk namizi yanagi.
Kapura ne yombanu paka ngalega kayimabek ngereke ngabelakpekke yowekkerik nogo
yongkambanu neyegi ngizi panu kumulageya nawili pakelagi ma yeikki? Ne yalek purik
nogo kumularik kolokngagono ngizi kumuli pura wiya wizilege ne pakelagi, yeiya.

9 Wok nakke Yisugu yongkambanu ngezewiligu ngezewiliyegi teni pangkawili keya teni
kaile miziwiliyegi kiyebuk mizi puwiliyegi ngago saweliwei pera pelik kozak yeiya,
10 Wok nakke yombu neyau paka Anotogi i walek yemanemakke waberek miziweki
kambela. Piyauyaga nak ngai Palisi meimekkabek keya nak king takis weiya piyengka
ngoweibek.
11 Palisibek luweza logo pi ngezebekki kangkabekke pelik ngagoluk waberek miza, O
Anoto, ne yombu nawili kelik ono legi ne niyegi wazono nei. Yombu nawili watabiyengki
kerezi kopong puwili king menalege yawe naragi wawiya piyeng ngowei keya puwili
yongkambanuwiliyegi korowaliyeng miziwili, keya puwili yongok puwiligi onowili kiling
iwek koli miziwili, kapura ne pilikpek ono keya nerau yombu king takis weiya piyengka
ngoweibok kelik pek ono.
12 Purik sonda naraga wok neyau ne kazing ngago nuguragi wiyeke niyegi waberek
miziweki ngeragi ni ono mizi pumok mizibek, keya watabi nogo wei piyeng mabiyeng
sanga miza logo limak meleyau keremizi logo limak meleyau piyengka narik weiya logo
ni nani mizibek, yombu Palisibek meibek pilik waberek miza.
13 Kapura yombu kaile king takis weiya piyengka ngoweibek panga koweiga luweza
wizimowei waberek miza. Logo kaile pugu miza piyengki wiyeke pi kendek miza logo

wiregawere pugura paka ngilumbekke pakela ono. Keya pi kaile puguyengki kuneng
kelirikki wiyeke ngeleleng ngezebekkira ula logo pelik waberek miza, O Anoto, ne kaile
panu mizibek mena neyegi yalek mize. Pi pilik waberek miza.
14 Yisugu ngago pura yeiya logo pelik yeiya, Nogo iniyegi wameik kozak yei, Yombu
kalikebok Anoto kiling pangka miza wizigeya i ngezebekkimakki kandobela. Kapura
yombu werebok, Anoto kiling pangka miza ono purik pi yeik ngezebekkira yongolok
meiya kopong. Purik yombanu pi ngezebokko ngezebek yongolok meibok Anotogo pi
kulengkebek kelemiyagi keya yombanu pi ngezebokko ngezebek kulengkebek kelemibok
Anotogo pi yongolok meiyagi, yeiya.

15 Wok nakke yongkambanu nawili koloyakamandik songono puwiligiwili Yisuyegi
iza orowei kayima logo mele puguzik koloyakamandikwiligi kebiyengke walamiya logo
Anotogo puwiliyegi wazono keleyibene, kapura Yisugu waligeleyiwiligu purikki pakela
logo ngalik yeiya.
16 Kapura Yisugu koloyakamandik songonowiliyegi pelik yeiya, Neyegi koli. Pilik yeiya
logo pugu ngezebokko waligeleyiwiliyegi pelik yeiya, Koloyakamandikwili neyegi wiriyi
pani. Puwili neyegi lewa nelegi waliyi nagani, purik koloyakamandik pilikwilirau Anotogo
puwiliyegi ngaiweki ngai pugumekki kiliya wiriyagi purik pangka.
17 Kerewiyi. Tamizeige nak Anotogo piyegi ngai wizeibene kazing koloyakamandik
songonowili mizi mabilikmekke kelemi ono purik mabura pok Anotogo pigi ngaimekki
ngai yolu puragi kiliya wiriyagi ono, yeiya.

18 Yudawiligi yemane nakko Yisuyegi pelik nguk meiya, Kiriwaga wazonobek, yawe
talikta miza logo ne wik wizagomagira weiyagi, meiya.
19 Legi Yisugu piyegi pelik meiya to mela, Nugu neyegi wazonobek kaira nangki? Nugu
neyegi keriyirik ne Anoto, purik Anoto wamenak wazonobek, naktau wazono ono.
20 Kapura ni Mosegi lo piyengki iwaka. Lo piyeng pelik, Yongkambu weiya puwili nigi
kerekpu onobek ma nigi yongokpu onomele kiling iwek koli nagani. Yombanu uli nagani.
Yombanu nakki watabiyeng purik ngowei nagani. Yombanu nakyegi langai ngaigu kai
nagani. Nigi panu keya mangoyauyegi panga yungke mizimo, meiya.
21 Tegi yombu yemanebokko Yisuyegi pelik meiya to mela, Lo nugu neyegi yaka kozak
nei piyeng mabiyeng ne mandik songonowekkerikka kiriwei mizi kayimi, meiya.
22 Pilik meiya legi Yisugu piyegi pelik meiya, Purik wazono kapura ni ngoluk watabi
nayendau miziweki. Watabi nigi piyengko nigi kazing wik wizagomagira weiyagimek
waliya legi watabi nigi piyeng mabiyeng yombanuwiligu weibene yani kune logo king
piyengki ngane weiya piyeng yongkambanu watabiyengki yeik puwili yanimo. Pilik miza
logo purik nugu lewege panu kelira paka ngalege wik wizagomagira purikki iwakagi.
Mabiyeng pilik yana logo neyegi saweliwei kiriwei koli.
23 Yisugu piyegi pilik meiya kapura yombanubek pilik kai puragi kerewiyawekke wilek
kang pugubek kuneng, purik pi watabi puguyeng kolokngagono panu logo yanagirikki
kiyebuk kopong.
24 Yisugu piyegi pakela logo pelik kaiya, Yongkambanu watabiyengko kola puwili
Anotogo puwiliyegi ngaiweki Anotoyegi panga yungke kunagirik yawe unatuba panu
kani.
25 Kerewiyi, liyeng Kamelmek meimok nili kagorik lolo ulibekki yungurikke kiliya
kang purik yawe unatuba kapura yombanu watabi kolokngagono puguyengki kozang
kumulibokko Anotogo piyegi ngaiweki kelemiyagirik yawe unatuba panu, yeiya.
26 Yongkambanu ngago puragi kerewiyawiligu Yisuyegi pelik nguk meiya, Tamizeige
pilik purik mabura yongkambanu wik wizagomagiragi wiyeke yaliya wazayagi langai
puwili tawili, meiya.
27 Tegi Yisugu puwiliyegi pelik yeiya to mela, Watabi yongkambanuwiligu mizagi langai
ono piyeng, Anotogo pangka mizagi langai, yeiya.
28 Pita pilik kerewiya logo Yisuyegi pelik meiya, Kerewiye, teni yereng tonuguyeng
wizamiya logo niyegi saweliwei kiriwei mizi wiziga teni wik wizagomagira weiyagi ma
yeik, meiya.
29 Togo Yisugu puwiliyegi pelik yeiya to mela, Ei, wameik, keya nogo inuwayegi pera
kozak yeiweki, Yombanu nak Anotogo piyegi ngai purikki wiyeke i pugumak wiyi keya
yereng pugura wiyi, ma pigi yongokpumele wezami, ma pigi si keya sakwili wezayi, ma
pigi panu keya mangoyau wezayi, ma koloyakamandik puguwili wezayi kang pilikpok
30 mabek ngoluk wik wizigeya Anotogo kanga managi piyeng watabi pugu wiya
piyengka ngoluk lewegeyeng keya teng kalike lewagi purage wik wizagomagira managi,
yeiya.

31 Pulaga Yisugu yombu ngezebokko waligeleyi meleyau keya pongo ingenazikka
neyauwili lewe narikke iza oroweirik puwiliyegi pelik yeiya, Kerewiyi, teni paka
Yirusalem yerengke kangweki logo pulogo yombu koka Anotoyaga ngagora weiya logo
kozak kisawiligu ne yombanu paka ngalega kayimabekyegi langai lende miza piyeng weik
ngizi mizagilege.
32 Watabi lende miza piyeng pelik,
Pulogo Yudawiligu yombanu paka ngalega kayimabek miza oroweirik Yuda onowiliyegi
miza yanagi. Puwiligu piyegi ngago wageliwei meiyagi keya piyegi korowali
kelemiyagi keya pi sibilak ngiza mani mizagi.
33 Keya puwiligu pi wizale ulagi logo ibengki, kapura wok neyau wiziya logo wok kalike-
bekke pi ngereke wik yangalektagi.
34 Yisugu pilik yeiya kapura pugu waligeleyiwili ngago piyeng naragirau iwaka ono. Purik
ngagoyengki soloyeng puwiliyegi liwik logo Yisugu ngago kozak kai piyeng puwiligu iwaka
ono.

35 Togo Yisu kiling pugu waligeleyiwili weik ngereke paka Yirusalem kangweki kambela.
Puwili yereng Yeriko mei puragi mereke tawereige pura yombu wireyau kusa nak kazing
lewengke kerelege mogosa wizimowei yongkambanu ngabelak libu kangwiliyegi ngeragi
keya kingyengki nguk yeiyageya wizilege.
36 Yombu wireyau kusabek yongkambanu mabuwili kunimowei kisageli mei kandikki
pi kerewiyawekke pugu nguk yeiya, Pera nangaira mizi, yeiya.
37 Legi puwiligu piyegi pelik kozak meiya, Yisu yereng Nasaretegabok kiling yongkam-
banu paka Yirusalem kangkiwiligu meiya meli yagenda, meiya.
38 Tegi wireyau kusabokko pelik ngalizi kek kaiya, Yisu, ni negi yelibu koka King
Ngai Tawiti meiyabokki marekngangwiliyagabek logo Anotogo teni Yudawiliyegi wiyeke
wezanelabok purik nogo iwaka, legi neyegi yalek mize, kaiya.
39 Pilik kai legi yongkambanu yeke orozarikke piyegi merekewiligu wireyau kus-
abekyegi pelik meiya, Ni ngagoluk wizei, meiya. Kapura pi mazeng keya pelik
kek kaiyageya, Ni King Ngai Tawitigi marekngangwiliyagabek legi neyegi yalek mize,
kaiyageya.
40 Pilik kai legi Yisu leng miza logo nawiligu yombu wireyau kusabok miza orowei
yarobene yeiya. Pi mereke kandawekke Yisugu piyegi pelik nguk meiya,
41 Nangaiyeng nogo niyegi miziweki ni keli, meiya logo wireyau kusabokko pelik meiya
to mela, Negi Yemizibek, ne ngereke wireyaugu pakelagi keli, meiya.
42 Pilik kai legi Yisugu piyegi pelik meiya, Wire nuguyau ngaiwila logo pakele. Nugu
neyegi ngizi panu kumulirikku ni yombiyangai keleniya kani, meiya.
43 Pilik meiya logo nguk namizi pi weik wireyau ngaiwila. Pi weik pakelagi langai
wizigeya pi Yisuyegi kiriwei kunimowei Anotoyegi wilikwilik ngago mei kang kuna. Keya
yongkambanu wawere ulawiligu yombanu wireyau ngaiwilabekyegi pakelawekke puwili
mabuwilirau Anotogi yeikta yongolok meiya.

19

1 Yisu Yeriko yerendage kiliya kuna logo yerenda weik wizamiweki mizi.
2 Pulogo yombu king takis weiwiliyegi ngai yemane nak yeikta Sakiyasi meibek yolu. Pi
watabiyengko kolabek.
3 Pi Yisu meibok talik nalikpek miza legi pakeliweki miza kapura yongkambanuwiligu
pi waliyarikku pi Yisuyegi pakelagi langai ono, purik pi yombu ngerewalekpek kopong.
4 Sakiyasi iwaka Yisu kazing pumok neing wiriyagi purikki, legi pi were ngindarik
yengelei Fik mei naleige ngalege taberek meiya logo Yisuyegi pakeliweki.
5 Yisu kanda yengelei puleigi sologa paka ngalege pakela logo Sakiyasiyegi pelik meiya,
Sakiyasi, ngezangai ngabelakke kule. Mabek wokpek ne ni kiling i nugumakke yolugi
mena, meiya.
6 Legi Sakiyasi ngezangai ngabelakke yerageya logo wilikwilik miza wizimowei Yisuyegi
koli meiya logo i pugumakke miza orowei kuna.
7 Togo yongkambanuwiligu puragi pakela logo weik munumunu mei kang keya mizi.
Logo puwili pelik kisa, Pi panga yombu kaile mizi mizibek kiling yoluweki mizi purik kaile,
kisa.
8 Yisu keya Sakiyasi yeke ige kanda ngagozakka mogosa. Pilik miza logo Sakiyasi
puwili mabuwiligi wirege luweza logo Yisuyegi pelik meiya, Yemizibek, nogo kaile miza
purik ne iwaka. Kapura ne kuneng logo kaile nogo mizayengka kowitiweki mizi legi
piliktikki wiyeke ne watabi nogoyeng mabiyeng sanga miza logo lewe narik yongkambanu

watabiyengki yeik puwili yanagi. Keya tamizeige ne yombu nakyegi ngaigu meiya logo watabi puguyeng ngoweiya purik, nogo kang mangorarau ono pi kanga managi, meiya.
9 Pilik meiya legi Yisugu piyegi pelik meiya, Mabek wokpekke weik Anotogo ni keya i nugumakki yoluwili kaileyengka yaliya wazaya, purik nugu neyegi ngizi kumularikku ni weik ngizi Abalamgi mareknganwiliyaga nak.
10 Purik ne yombanu paka ngalega kayimabek yongkambanu Anotoyaga koweige yolu puwiliyegi wela logo mereke iza orowei yo keya ibeng koyimagi puraga yaliya wazayiweki kayimabek, meiya.

11 Yongkambanuwili Yisugu ngago yaka pura kaiyarikki kerewiya logo pugu ngago saweliwei pera kozak yeiya purik puwili weik Yirusalem lemengki mereke logo pu-logo yongkambanuwiligurik Yisu kapmanwili keleyayela logo Anotogo yongkambanu puguwiliyegi ngaigi pura weik pugu lewagela wazamiweki mizi nobiyeng miza kapura pi pilik mizagi ono, keya puwiligi ngai keremizagi ono kapura pi kangki logo puwili yawe pugura mizageya wazayagi purikki wiyeke ngago saweliwei pera kozak yeiya.
12 Kang narage yombanu yemane panu nakki marekpek ngabelak koweige nakke yeik ngaibek mei pura weiweki kangweki mizi logo waleleige ngereke yogine.
13 Pi kangkine were yombu meleyau piyegi yawe miziwiliyegi ngago yeiya logo puwili mabuwili nak nak king ngele neyau keleya logo yanageya wizimowei pelik yeiya, Kerewiyi, Ne kang keya inuwa nak nak king ngele nogo yani piyauge yawe kingyeng ulumiyagi nara mizizo. Logo pulaga ne yo puwekke nogo inuwa king talik talik king ngele piyauga yeke langak keremiza miza purikki ne pakelagi kani, yeiya logo pi weik kambela.
14 Kapura yombu pokko ngaigi puwili piyegi kiyebuk miza logo puwiligu yombu ngago pelikta oroweiwili kalika wezayela, Teni yombu pokko teniyegi ngaigirikki kiyebuk kani, yeiya.
15 Kapura pi yeik ngaibek mei pura mabilik keya weiya logo ngai yemane wazamiya logo kalike yo kayima. Pi kanda nguk namizi yombu piyegi yawe mizi pugu koka kingyeng yana puwiliyegi ngago yeiya logo pigi wirege kanda puwili nakko king yeke langak keremizayeng talik talik miziweki.
16 Logo werebokko kanda pelik meiya, Yemizibek, ne king ngele nugu koka nana piyaugu ngereke king 200 Kina piyeng ulumiya mena, ya, meiya.
17 Pilik meiya logo ngaibokko pelik meiya, Wazono panu, ni yombu yawe nugura pangka mizabek. Keya ni songonoyengki ngai waberek panu miza legi nogo ni weik yereng unatuba meleyauyengki ngai yemane wazaniyagi, meiya.
18 Pulaga yombu piyegi yawe mizi nak kalike kanda pelik meiya, Yemizibek, ne king ngele nugu koka nana piyaugu ngereke king 100 Kina piyeng ulumiya mena, ya, meiya.
19 Pilik meiya logo ngaibokko pokyegi pelik meiya, Nogo ni weik yereng unatuba melenazikyengki ngai yemane wazani, meiya.
20 Keya pulaga yombu piyegi yawe mizi nalik nak kanda pelik meiya, Yemizibek, nogo king ngele nugu koka nana piyau kagorik walerikku sukumeng miza logo waberek wiya wizagoma mena, ya.
21 Ni yombanu yalek mizi onobek legi ne niyegi kulili miza. Purik ni yawe mabiyeng pangka panu miziweki kai wilibekpek legi ne kulili miza, meiya.
22 Legi ngaibokko piyegi pelik kozang meiya, Ni yawe namizibek. Ngago ngaigu kili ni makngezegiraga punda wali piyengko mizagewiyege nogo ni ngagozak keleniyagi kani. Keya nugu kairik ne yombanu yalek mizi onobek keya yombanu yawe mabiyeng pangka panu miziweki kai wilibekpek kai.
23 Logo ni piliktikki iwaka mabura ni nangki king nogoyeng panga pendikke nowiyi ono, kesak waleleige ne yowekke king piyeng kiling kokowa nayendau wei kak?
24 Ngaibokko piyegi pilik meiya logo yongkambanu pulogo luweza koyilegewiliyegi pelik yeiya, Yombanu neyegi yawe mizi pobok korowali mizarikki wiyeke mena inugu king ngele nogo mana piyau piyaga weiya logo yombu yawe miza logo king 200 Kina piyeng ulumiyabokyegi mani, yeiya.
25 Yongkambanu luwezawiligu ngaibekyegi pelik meiya, Kapura yemizibek, pi koka king ngele neyau weiyabek, kani, meiya.
26 Ngaibokko pelik yeiya to mela, Ei wameik. Keya nogo iniyegi pelik kozak yeiweki, Yongkambanu ngago nogo kairagi kerewiyi logo watabi nogo yana piyeng kebangkela yolu puwili mabuwiliyegi nogo mawinda watabi nayendau yanagi kapura yongkambanu ngago nogo kairagi nagerewiyi logo watabi songono nogo yana piyeng kebangkela yolu puwiliyaga nogo songono puwiligu kebangkela piyeng yongonagi kani.
27 Keya yombanu neyegi kumbak mizi logo nogo puwiliyegi ngaigirikki kiyebuk miza puwili pelege iza orowei koli logo negi wirege yela logo ibeng sibene. Logo ne ngago

saweliwei pura kozak yei purik ne weik kangkiweki mereke kapura ne kambela wizigeya
ini kang tamekke mizageya koyi nangai?
28 Yisu ngago pura yeiya logo waleleige pi paka Yirusalem yerengke kangweki puwiligi
orozarikke kambela.

29 Puwili kayimeige lewak Olip meibekke mereke. Lewak pokko yengelei olipyeng
lewarikki wiyeke yeik pura meiya logo yereng neyau lewakpekke ngezege wizilege.
Yereng nara Petepasi meira keya yereng nara Petani meira. Puwili yereng piyaugi
mereke kandawekke Yisugu yombu ngezebokko waligeleyi neyau were ngago pelikta
kiling wezayela,
30 Yereng mereke paka purage kunizo. Yali pulogo kiliya tagoneige purik liyeng tongki
kong namek nakko wakleige wibokko tariya logo wizi penanging kani, ngoluk nakkorau
mogosa onomek logo wei yongomo miza onomek. Pumokko wi tariya piyeng wila mowiya
logo pelege miza orowei koli.
31 Keya tamizeige nakko yaliyegi pelik kai, Nangki yali pumokki wibek wili, kai purik
mabura piyegi pelik kozak meizo, Yemizibek pemekyegi yawe nara legi te miza orowei
kang, meizo, yeiya.
32 Piyau kazing leweng neing wezayela logo kambela. Kanda Yisugu yaka piyauyegi
kozak yeiya mabilik liyeng tongki kongmek wizilege yolok ngela.
33 Logo piyau liyeng tongki kongmekki wi tariyabek wilageya tagogei pura liyeng tongki
kongmekki mangowiligu kanda piyauyegi pelik yeiya, Nangki yali liyeng tongki kong
pemekki wi tariyabek wili, yeiya.
34 Legi piyaugu pelik yeiya to mela, Yemizibek pemekyegi yawe nara mizagi.
35 Piyaugu pilik yeiya logo liyeng tongki kongmek Yisuyegi miza orowei yo kayima.
Pilik miza logo Yisu ngezebokko waligeleyiwiligu kagorik yeke ngalege waliya piyengka
panga liyeng tongki kongmekke ngalege wiya logo Yisu tongki kongmekke ngalege mogosa
wazamiya logo wiriya.
36 Yisu liyeng tongki kongmekke ngalengale yagoneigeya yombanu wawere ulawiligu
pi King Ngai Yemizi puwiligi ngaibek sawiyarikki wiyeke kagorik puwiligi yeke ngalege
waliya piyeng kazingmekke laga wiya.
37 Yisu Yirusalem yerengke mereke lewagelawekke pulogo kazing lewak Olip meibekka
kando kang leweng yolulege yongkambanu kolokngagono pugu waligeleya logo piyegi
kiriwei mizi lewawili mabuwili wilikwiliktago kola koyimowei weik Anotogi yeikta yon-
golok meiya purik Yisugu watabi Anotogo keke mizagi langai pugu miza piyengki puwili
ulogo pakela kopong. Togo puwiligu pelik ngalizi kek kisa.
38 Pok Anotogo tenigi King Ngai wizeibene wezamelabek, Anotogo pi kozanda maniweki.
Kazing ngezege saragi pumok paka ngalege wizeiweki. Anoto paka ngalege panu
yolubekki yeikta yongolok meiweki.
Puwili pilik kisi wiriya.
39 Keya wawere ulawili kiling Palisi piyegi yeik kiriwei wiriya nawiligu Yisuyegi pelik
meiya, Kiriwagabek, nugu waligeleya logo niyegi kiriwei mizi lewa pewili ngagoluk
koyibene yei, meiya.
40 Logo Yisugu puwiliyegi pelik yeiya to meiya, Nogo iniyegi wameik panu kozak yei,
tamizeige puwili ngagoluk purik, kingyeng ngezeyeng yeik nogora yongolok meibene
ngalizi kek kisi nangai kani, yeiya.

41 Yisu Yirusalem yerendage mereke wiriyimowei pakelawekke Yirusalem yerengki
yongkambanuwiliyegi kumula logo ingkeiya.
42 Logo pelik kaiya, Nogo kelirik pelik, mabek wokpekke inigi wilek kangyeng kazing
ngezege sara yolugi pumokki iwakaweki kapura pumok yokopekke iniyegi liwik logo
inugu pakelagi langai ono.
43 Yereng inuguraga, lemeng kozang panu kingyengka keremizamek yolu logo yerenda
mabura yawereng kelemiya kele kapura ini kiling ngai kelagiwiligu ngabelak waragela
lomong yemaneyeng keremizi kayimeige lemeng inigi pumokki lolongmekke pangka
pangkagi logo ini kemenak yawereng keleyagi logo puwili tameneng mei kanda paka
lolongmekka pongo inigi ngalege perek keya walagi.
44 Logo puwiligu ini keya yongokwili keya koloyakamandikwilirau ini mabuwili keme-
nak korowali keleyageyara ini yeikki. Keya i inuguyeng ula waliyagi, keya Anotogi i walek
yemane kimbokko ngizamaktau puwiligu kemenak sugusugu kelemiyagi. Inugurau king
nakki ngalege nak nak wiyi yabelayeng pakelagi ono. Purik Anotogo ne iniyegi saweliweki
wezanela kapura inugu pakela ono logo inugu neyegi kezanga nana legi yombanu ini
kiling ngai kelagiwili lewagi logo iniyegi pilik keleyagi, kaiya.

45 Yisu pilik kaiya logo paka Yirusalem yerengke Anotogi i walek yemane kimbokko
ngizamakki kambela. Pi i pumakki yerembekke kanda yongkambanuwili kingyengki
ngane liyeng kau keya liyeng memeng keya winakwili wei keya yani mizageya koyilege
logo Yisu kazing kaile pumokki pakela logo kiyebuk, legi pugu puwili keleyayela logo
puwili keleyayelageya wizimowei
46 puwiliyegi pelik yeiya, Anotogi Kapiya Walektikke lende mizarik pelik,
I Anotogimak i yongkambanuwiligu piyegi waberek mizagimak, kapura inugu pung
wezarik keremizarikku i Anotogimakki yeikta kaile sawiya logo weik yombanu king
ngoweiwiligu king ururu yolu piyeng kelik keremiza, kai, yeiya. *Isaya 56:7;*
Seremaya 7:11
47 Keya pulaga wok mabiyeng Yisugu yongkambanuwili Anotogi i walek yemanemakke
waligeleyageya wiziya. Yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngaiwili, keya Mosegi loyengki
waligeleyiwili, keya Yudawiligi yemane nawilirau pi uliweki miza
48 kapura puwili yongkambanuwiliyegi kulili kopong puwiligu kazing pilik mizagimek
mizagi langai ono, purik yongkambanu mabuwili ngago lang narik kokowa nelegi piyegi
kerewiya panu yolu.

20

1 Wok nakke Yisugu yongkambanuwili Anotogi i walek yemanemakke waligeleyi keya
ngago wazono kazing Anotogo puwili yaliya wazayagimekki langai pura kozak yeiyageya
tawizeige pura Yudawiligi yemanewili kiling yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngaiwili
keya Mosegi loyengki waligeleyiwili Yisuyegi wiriya
2 logo puwiligu piyegi pelik nguk meiya, Nugu teniyegi kozak yei, Ni yeik talikta
kilimbokko yawe pera mizi? Keya takko ni yawe pera miziweki pangkara nana?
3 Pilik kisi legi Yisugu puwiliyegi pelik yeiya to mela, Mena, nerau inuwayegi ngago
naragi nguk yei pei,
4 Yowan kaimelabek kayima logo yongkambanuwili kaimela puwekke yawe kaimela
pura Anotogi yawera ma yombu ngabelakpekkewiliyaga nakki yawera miza purikki inugu
neyegi kozak nei, yeiya.
5 Togo puwili ngezewili pulogo pelik kozak keli yongomo miza, Teni talik meiyagi?
Tamizeige tonugu pelik mei, Anotogira, mei purik mabura pugu pelik nguk yeiyagi, Inuwa
watabi Yowangu kai piyengki ngizi kumula onora nangki?
6 Kapura tamizeige tonugu yombu ngabelakpekkewiliyaga nakkira, mei purik mabura
yongkambanu wawere ula pewiligu teni kingyengko yelagi, purik puwili Yowan Anotoy-
aga ngagora weiya logo kozak kaiyageya wiziyabektikki ngizi kumuliwili kopong, meiya.
7 Tegi puwili yongkambanuwiliyegi kazi miza kopong puwiligu Yisuyegi pelik meiya to
mela, Yawe Yowangira talaga kayimara miza purik teni lusuwei, meiya
8 logo Yisugu puwiliyegi pelik yeiya to mela, Pilik mabura, nogorau inuwayegi takko ne
yawe pera miziweki pangkara nana miza purikki kozak yeiyagi ono, yeiya.

9 Yisugu ngago pura yeiya logo weik yongkambanu pulogo wawere ula puwiliyegi ngago
saweliwei pera pelik kozak yeiya, Yombanu nak waing yawe nalei ngeriya logo pugu
nawili yaweleige ngai koyibene wazaya logo puwiliyegi pelik yeiya, Yawe nogoleigi yawe
mizageya koyimowei waberek ngai koyizo. Keya waing wilekyeng weik kuk puwekke
purik mabura piyeng tiyizo logo waing keremizizo. Pilik yeiya logo yawe puleigi man-
gobek koweige nalege kambela logo pulogo kirisimasi kolokngagono wizagoma.
10 Teng waing wilekyeng weik kuk wizigeya wilekyeng tiyagiwekkeraga pugu yombu
ngagora orowei nak yaweleigi ngai wazayawiliyegi wezamela logo yaweleige waing wilek
piyengka waing keremiza nayeng weiweki, kapura yaweleigi ngai wazayawiligu ngagora
oroweibek kebangkela logo wizale ula logo yeik wezayongomela.
11 Tegi yaweleigi mangobokko ngereke ngagora orowei nak mazenda wezamela, kapura
yaweleigi ngai wazayawiligu pi wizale uli keya ngago kaile meiya logo mabilik yeik
wezayongomela.
12 Pulaga pugu mazenda ngagora orowei naktau wezamela, kapura yaweleigi ngai
wazayawiligu poktau ngangang unatuba mana logo yenge yerendaga wilingke wezamela.
13 Puwiligu pilik miza legi waing yaweleigi mangobokko pelik kaiya, Ne talik mizagi? Ne
negi marek wamenak nogo keli panubek wezamelagi. Puwiligu piyegi purik kele ngago
puguragi kerewiyagi langai, kaiya.
14 Pilik miza logo pi pilik wezamela kapura yaweleigi ngai wazayawiligu pigi
marekpekyegi pakelawekke puwili nakko nakyegi pelik meiya yongomo miza, Pobok
yaweleigi mangobekki marekpek kani. Pi kalike pigi mangobek ibeng puwekke pi yawe

pelei weiyagibek. Tegi teni pi ula logo mango ibeng purik waing yawelei teni makngezegi-
weki mena, kela.
15 Togo puwiligu pi kebangkela logo panga waing yaweleige yomizora wezamela logo pi
ula logo ibeng.
Togo yaweleigi ngai wazayawiligu pilik miza purikki yaweleigi mangobokko puwiliyegi
talik mizagi?
16 Yaweleigi mangobokko kanda yaweleigi ngai pugu wazaya puwili neneng ngela
logo waing yawe pugulei ngereke ngai nawiliyegi yanagi, yeiya. Yombanu Yudawiligi
ngaiwiligu peragi kerewiya logo pelik kisa, Igali, pilikta miza nagani, kisa.
17 Yisugu pilik kisirikki kerewiya logo puwiliyegi ngai yuke panu keleya logo pugu pelik
yeiya, Ini pilikta lewagelagirikki kiyebuk. Mabura, Anotogi Kapiya Walektikku pelik kai,
pura talik kai,
King yombu imak ngiziwiligu kiyebuk miza logo wezamela pura ngereke king panu imak
mamak kebangkela yolu pura kani, kai. *Ingi Sam 118:22*
18 Keya king yaka panu puragirik, Yombanu king puragi ngalege wala puwili narik narik
ngela melagi. Keya tamizeige king purago yombanu nakki ngalege kawiye wala purik, king
purago pi neneng ngela logo kozobek kelik keremizagi kani, yeiya.
19 Yisugu pilik yeiya logo yombu Mosegi loyengki waligeleyiwili keya yombu An-
otoyegi kolak miziwiligi ngaiwili Yisugu ngago waing yaweleigi mangobekyegi langai
kai puragi kerewiya puwekke Yisugu puwiliyegi langai kozak kairikki puwiligu pakela
logo mabuwekke puwiligu Yisu kebangkeliweki miza kapura puwili watabi yongkam-
banuwiligu mizagi piyengki kazi.

20 Pulaga puwili wok Yisu ngezebek kuyangka kebangkelagibekki yuke koya. Keya
puwiligu yombanu ngaigu kerewiyagi keliwili miza koyimowei Yisuyegi liwik pakelageya
koyagi nawili wezayela. Yombu liwik pakeliwiligu Yisu ngago kaile nayeng kai purik
mabura kebangkela logo puwiligu pi panga Rom Kapman Yudaya ngabelakpekki ngai
yemanebekyegi miza managi miza.
21 Yombu Yisuyegi liwik pakeliweki wiriya puwili kanda Yisuyegi pelik meiya, Kiri-
wagabek, nugu kaiyeng keya waligeleyiyeng wameik ngizi panuyeng purik tonuwa iwaka.
Keya ni yewizek mizi onobek, ni yongkambanuwili mabuwiliyegi kazing Anotogi ngizi
panumekki waligeleyibek purik tonuwa iwaka.
22 Kapura nugu tonuwa nayendau iwakaweki mena tonuwayegi poburikki kozak yei, Lo
tonugurago talik kai, teni king takisyeng Romwiligi King Ngaibek Sisa meibekyegi managi
kai ma managi ono kai, pilik nguk meiya.
23 Kapura Yisu puwiligu ikuyogorik mizi puragi pakela logo puwiliyegi pelik yeiya, King
keke nalik neyegi orowei koli logo pakeliweki yeiya.
24 Puwiligu piyegi nalik orowei kanda logo Yisugu pelik nguk yeiya, Wiregawere king
pelikke pera takkara keya yeik takkara wizine pakeli, yeiya. Legi puwiligu pelik meiya to
mela, Romwiligi King Ngaibek Sisagiyau, meiya,
25 legi Yisugu pelik yeiya, Mena, watabi King Ngaibekkiyeng purik King Ngaibekyegi
manizo, keya watabi Anotogiyeng purik Anotoyegi manizo, yeiya.
26 Togo pulogo yongkambanuwiligi wirege yombu Yisuyegi liwik pakeliwiligu piyaga
ngago lang songono nariktau weiyagi langai ono. Tegi puwili ngagoluk koya keya ngago
pugu kaiya yo meliyengki lebuk mizara koya.

27 Togo pulaga yombanu Sadusiwili meiwiliyaga nawili Yisuyegi ikuyogorik kelemi
wiriya. Sadusiwili yombanu pelik kisiwili, Yombanu nak ibeng purik kung pugubektau
ibeng logo pi ngereke yangalektagi ono, kisiwili.
28 Puwiligu Yisuyegi pelik nguk meiya, Kiriwagabek, Mosego lo tenigi lende miza nara
pelik, Tamizeige yombanu nak yongok weiya logo mandik wazami ono wiziya yombubok
ibeng purik yombubokki sakpek ngereke yongok komatemolo weiyagi logo piyaugu
yombu yaka ibembokki yango keya mareknganga nawili wazayiweki.
29 Yombu ingini melenazik keya nazikka neyauwili koya. Logo kalogolibek were yongok
weiya logo mandik wazamiya ono wiziya pi ibeng.
30 Pulaga waleleige kalogolibekki kelengkebokko ngereke yongok komatemele weiya
kapura piyaurau mandik wazamiya ono koya pi ibeng.
31 Keya pulaga pokki kelengkebokko komatemele ngereke weiya. Logo yombu mele-
nazik keya nazikka neyau puwili mabuwili pilik miza kapura mandik wazaya ono koya
ibeng.
32 Logo kalik panuge yongo komatemelerau ibeng.

33 Mena, teni niyegi ngago peragi nguk neiweki, Tamizeige wok kalik panubekke
yongkambanu ulogo ibeng puwili nugu kai pilik yangalekta wik yolugi mabura yongok
komatemolo yombu melenazik keya nazikka neyau puwili mabuwili weiyamele legi
tamizeige kalike ibengwili ngereke yangalekta puwekkerik yongok yaka pumolo takki
yongokpumele mizagi, meiya.
34 Yisugu puwiliyegi pelik yeiya to mela, Yongkambanuwili ngabelakka yolu pewekkerik
yongkambu weiya yolu
35 kapura yongkambanu ibeng logo kalike Anotogo ibendaga yangalekta wazaya logo
pugu wik wizagomagi kaiya pilik puwili puwekkeriktau weiyawili mizagi ono, ma panu
keya mangogo kolomele yombu weiyagi nakyegi miza managi ono.
36 Purik puwili Anotogi angelawili kelikki kopong ngereke mawinda ibengki ono. Keya
Anotogo puwili ibendaga yangalekta wazaya logo wik wizagomagira yani kopong puwili
Anotogi yango keya marekngang ngiziwili mizagi.
37 Keya Mosegorau teniyegi yombu ibengwili ngereke yangalek meiyagiragi kozak
yeiya, Koka walaka wok nakke Mosego ibek solorik ngoririkki pakela kapura ibek solorik
kemenak ngora ono. Logo Mosego Anotogo ibek solo ngori purikki yungka piyegi
meiyaragi lende mizarik pelik, Ne Anoto Abalamgibek keya ne Anoto Isakkibek keya ne
Anoto Yakopgibek, meiyara lende miza. Anotogo pilik kaiyawekkerik, Abalam keya pigi
marekpek Isak keya Isakki marekpek Yakop ulogo ibengwiliyegi pi pilik kaiya kapura
Anotogo puwili wik kai yagenda. Ulogo puwiligi korikyeng ibeng kele kapura wilek kang
puwiligiyeng wik yolu.
38 Logo inuwayegirik puwili ibeng kapura Anotoyegirik puwili wik yolu, legi pi Anoto
wik yoluwiligi ngaibek.
39 Yisugu pilik yeiya logo Mosegi loyengki waligeleyi nawiligu piyegi pelik meiya,
Kiriwagabek, nugu puwiliyegi ngago yeiya to mela pura wazonora, meiya.
40 Kapura pulaga puwili piyegi mawinda ngago nara nguk meiyagirikki weik kazi.

41 Pilik miza logo Yisugu puwiliyegi ngago nara pelik nguk yeiya, Yombanuwiligu
Kilisibek Anotogi Mesiyabek koka King Ngai Tawitigi marekngangwiliyaga nak kisara
nangki? Puwiligu ngago pilik kisirago Kilisibek yeik yombanubek kisi yagenda.
42-43 Kapura Tawiti ngezebokko Kapiya Walek Ingi Samyengkirikke Kilisibekyegi langai
lende mizarik pelik kaiya,

Anoto Yemizibokko Kilisibek Yemizi nogobekyegi pelik meiya, Nogo niyegi kiyebuk mizi-
wili kulengke nugu ngaiweki wazayirikka negi ngaigezuwaga pelaga mogosi koli,
kaiya. *Ingi Sam 110:1*

44 Tawitigu Kilisibekyegi Anoto Yemizibek meiya legi talik miza logo Kilisibek Tawitigi
marekngangwiliyaga nak? Pilik mabura Kilisibek mabok yombanubek keya Anoto wiz-
inda, yeiya.

45 Yisugu puwiliyegi pilik yeiya logo yongkambanu wawere ulawili mabuwiligu
kerewiya koyigeya pugu yombu ngezebokko waligeleyiwiliyegi pelik yeiya,
46 Inuwa yombu Mosegi loyengki waligeleyiwili kelik nagani, puwiliyegi kani waberek
panu. Purik puwili kagorik wazonoyeng keya melewangka yokolongyeng wakiya logo wei
miziweki keliwili, logo yongkambanuwiligu puwili yemanewili mizibene. Keya puwili
pundikke yongkambanu mamokki wirege puwiliyegi pelik yeiweki miziwili, Wangane
Ngaibek, miziwili. Keya puwili i walek songonoyengke paka orozarikke yongkam-
banuwiligi wirege yongkambanuwiligu pakelibene mogosiweki keliwili. Keya puwili
ngeragi yemane miza ni piyengke tung yeikyeng kilingwiligu mogosi piyengke mogosi-
weki keliwili.
47 Puwili yongok komatewiligi iyengki kanda purik puwili yongok komatewili purikki
iwaka koyimowei ngaigu king i walekmakkiyeng weiweki yeiya logo kalike ngereke
ngezewiligi liwik wawiyiwili. Keya waleleige purik puwiligu kaile ngezewiligiyeng mo-
mane meibene Anotoyegi waberek miziyeng yokolong panu meiwili. Togo kalike Anotogo
yongkambanuwili kaile puwiligiyengki wiyeke ngagozak keleyi puwekke puwili ngan-
gang weiyagi, kapura yombanu loyengki waligeleyi puwiligu kaile panu mizi piyengki
wiyeke ngangang yemane panu weiyagi. Logo Yisugu puwiliyegi ngago piyeng Anotogi
i walek yemanemakke mogosa wizimowei kozak yeiya.

21

1 Yisu pakeli wei miza logo yombu kingyengko kolawili Anotoyegi opa maniweki king
nayeng yeke ige pelengwekke wiyirikki pakela.

2 Keya pugu mabilik yongok komate watabiyengki yeik panu namele kanda korok neyau
wiyirikki pakela.
3 Pulaga Yisugu pelik yeiya, Nogo inuwayegi wameik panu kozak yei, yongok komate
watabiyengki yeik panu pemologo wiya piyengko yombanu mabuwiligu wiya piyengka
ngalege panu kani,
4 purik puwili mabuwili king kolokngagonoyengka Anotoyegi puwiligu songono mani
keya ngoluk kolokngagono yolu, kapura pemele, pi watabiyengki yeikmele kele kapura
pugu wara yoluyeng mabiyeng wiya logo pi ngeragiyeng weiyagi nayendau ono, yeiya.

5 Yisu kiling nawili Anotogi i walek yemane yombiyangaimakki pelik kozak keli, I
pemakki king peyeng palumuyengko keya watabi yongkambanuwiligu Anotoyegi man-
ayengko mizagewiyege i pemak, pelik, kela.
6 Kapura Yisugu puwiliyegi pelik yeiya, Nogo iniyegi ngago i pemakki langai nara kozak
yeiweki, wok nakka purik yombanu Yudawiliyegi ngai miziwiligu kanda i mabek inugu
pelege pakeli pemak mamak yowela melagi keya kingyeng sugusugu miza melagi, king
neyau pulogo menalege nakki ngalege nak wiziyagi ono, puwiligu yowela melagi, yeiya.
7 Keya Yisu kiling puwiligu piyegi pelik nguk meiya, Kiriwagabek, talikwekke pilik
mizagi? Keya kazing talikmokko pilik mizagi pura lewagelagirikki were teniyegi walim-
izagi, meiya.
8 Tegi Yisugu puwiliyegi pelik yeiya to mela, Waberek panu. Inuwa yombu inuwayegi
ngaigu kisi puwiliyegi kiriwei miza nagani. Purik yombanu kolokngagono yeik nogorage
lewagi kani logo pelik kisi wiriyi nangai, Ne Kilisibek, kisi nangai keya, Wok Yisu lewagibek
weik mereke, kisi nangai, kapura puwiliyegi kerewiya logo kiriwei mizi nagani.
9 Keya inuwa ngai keliyengki langai kerewiyi keya yombanuwili ngabelak koweige
nayengke watabi nayengki wiyeke sisik miza logo ngalizi meiya meli kang keya miza
melirikki kerewiya purik kulili mizi nagani. Watabi pilik piyeng mabiyeng were lewage-
lagiyeng kani kapura piyengko mizi purik ngabelakpek weik yeikkirikki mizi yagenda ono,
yeiya.
10 Keya Yisugu mawinda pelik yeiya, Ngabelakpek weik yeikkine were peyeng pelik
lewagelagi, yongkambanu ngabelak nakkewili kiling yongkambanu ngabelak nakkaw-
ili ngai kelagi. Keya kapman ngabelak nakkebek kiling kapman ngabelak nakkabek
ngai kelagi, keya yongkambanu ngabelak nayengkewili kiling yongkambanu ngabelak
nayengkawili ngai kelagi.
11 Keya puwekkerik ngabelak kolokngagonoyengke kuburuk unatuba panuyeng ulagi,
keya ngabelak nayengke ngaba ibeng yemaneyeng mizagi, keya kemegeme nalangai
unatuba panuyendau lewagelagi, keya paka ngilumbekka watabi yemane wirangai panu
nayeng keya ini kulili keleyagiyendau lewagelagi.
12 Watabi pilik peyeng kalike mizagi kapura were inuwa neyegi kiriwei mizirikki wiyeke
yombanuwiligu inuwa kebangkela logo ngangang keleyi ma kuneng yanagi, keya puwiligu
inuwa panga i walek songonoyengke ngaiwiliyegi iza orowei kunagi logo ngagozak
keleyagi logo wigira wezayagi, keya yeik nogoragi wiyeke puwiligu inuwa yombu nga-
belakpekki King Ngaiwili keya kapman ngai yemanewiliyegi ngagozak keleyibene iza
orowei kunagi.
13 Puwekke inuwa weik puwiliyegi neyegi langai kozak yei keya ngago nogo inuwayegi
waligeleyaragi langai kozak yeiyagi.
14 Tegi inuwago were ngago puwiliyegi yeiyagi nayeng pangka pangka mizagirikki
wiyeke wilek ngelek kumula nelegi yeik karagare koyizo.
15 Purik, pilikta lewagela puwekke purik, mabura nogo kangka inuwagiyeng wazono
iwakagira yanagi keya nogo kili inuwagiyengke ngago lang wazono mela to melagiyeng
wiyagi mena, logo yombanu inuwa ngangang yanagiwiligu ngago nogo inuwa yana pura
keta wezameli keya momanenda wiyagi langai ono.
16 Keya puwekke iniyaga nawiligi panu keya mangowiligurau ini yombanu ini ngan-
gang yanagiwiliyegi iza yanagi, keya iniyaga nawiligi si keya sakwiligu iniyegi mabilik
keleyagi, keya iniyaga nawiligi ingembuwiligurau ma inigi kewengkewiligurau mabilik
iza oroweigi logo yombanu ini ngangang yanagiwiliyegi iza yanagi. Puwiligu iniyaga
nawili yela logo ibengki kani,
17 keya ini yeik nogoraga yawe mizirikki wiyeke yongkambanu mabuwiligu iniyegi
kumbak mizagi kani.
18 Puwiligu iniyegi pilik keleyagi kele kapura pilik mizagi piyeng yeikkiyengko keya
kazing kumbekki lewengkerik nakkorau ini kebangkelagi ono.
19 Keya ini kozang panu koyarikku ini wik ngizi koyimagi pura weiyagi.

20 Kapura inugu Yirusalem yerendagi tapakeleige amiwiligu yawereng kelemiya puwekke purik mabura wok yerenda kaile kaile kelemiyagibek weik mereke lewa kani.
21 Wok piyengke yongkambanu Yudaya ngabelakpekke yolu puwili ngabelakpok wiya logo kazi paka lewakyengke liwik siweki kunizo, keya Yirusalem yerendage yeke ige yolu puwili yereng puraga welagela kazi kunizo, keya Yirusalem yerendaga welagela kuna puwili ngereke yeke yerendagi kang yongo nagani.
22 Purik wok piyeng Anotogo yongkambanu Yirusalemwiligu kaile kaile mizayengki wiyeke ngangang yanagiyeng, logo puwekke Anotogi Kapiya Walektikke ngago pugu lende miza piyeng weik ngizigi.
23 Togo Anotogo yongkambanu Yirusalem pewiliyegi sisik miza purikki wiyeke amiwiligu ngangang unatuba panura yongkambanu ngabelak pobokkewilyegi yanagi. Tegi wok piyengke yongok mandik kogo puwili keya yongok mandik yebili yani puwiliyegi ne yalek panu mizagi, purik puwili nguk namizi paka lewakyengke liwik siweki kunagi langai onowili legi.
24 Keya ami Yuda onowiligu yongkambanu Yuda kolokngagonowili lang yokolongyengko yela logo ibengki keya puwiligu Yuda ibeng ono puwili ngabelak ngezewiligibekka iza orowei ngabelak koweigeyengke kangki, keya ngabelak koweige piyengke Yuda onowiligu Yudawiliyegi ngaigi keya Yudawili puwiliyegi kulengke koya wok Anotogo Yuda onowiligu ngai pura weik yeik kai pokko Yudawili ngereke Yirusalem yerengke yoluweki yogi.

25 Wok ngabelakpekki kangkali panu piyengkirik, yokmek keya ngombek keya pelewewiligu watabi wirangai nayeng mizagi. Keya ngabelakpekke pelege wizambekki ngai ngagomek keya kailau yemaneyengki wiyeke yongkambanu ngabelak mabiyengkiwili kazi unatuba mizagi.
26 Keya watabi paka ngilumbekke yolu piyeng urukang mizagi logo piliktikki wiyeke yombanuwiligi wilek kangyeng kulilimokko kolagi keya puwili watabi ngabelakpek mabokko lewagelaweki mizi piyengki wilek ngelek kumulagi kani.
27-28 Togo inugu tapakeleige peyeng weik mizi mabura Anotogo ini kunengyengka wila wazayagira weik mereke lewa legi ngai yuke koyimowei wilik kagowing mizageya koyizo. Pilik miza logo pulaga yongkambanuwiligu ne yombanu paka ngalega kayimabek ngereke kozainumbekke kozanda keya ngaiwak unatubarik kiling tabunda lewarikki pakelagi, yeiya.

29-30 Pulaga ngereke Yisugu ngago saweliwei pera puwiliyegi pelik kozak yeiya, Kusayeng kabeneng panu keya kilili keya kebarek yemane uli puwekke ini iwaka yokpek seliweki mereke mamizi.
31 Kazing mabilikmekke inugu watabi nogo iniyegi kozak yeiya piyeng weik mizirikki pakeli puwekke purik mabura ngabelakka pelege Anotogo pigi ngaimekki kemenak ngaigira weik mereke mamizagi purik inugu iwakagi.
32 Wameik panu, yombanu ini Yudawiliyegi ngai mizi puwiligu ini mabuwili neneng ngeliweki lewagi kapura ini kemenak neneng ngelagi ono. Iniyagawili ngoluk yolugi logo nawiligu watabi nogo kozak yeiya peyeng mabiyeng ngizi lewagelagirikki keriyagi.
33 Ngilumbek keya ngabelakpek yeik sagi, kapura ngago nogorarau yeik sagi ono, ngago nogora wizagomagi.

34 Togo ini inugu mizi piyengki waberek ngai koyizo, purik wok negi yogibok nguk namizi iniyegi lewagela wiriyi penangai kani. Keya tamizeige ini kazing wazewaze mizimekke koyimowei kai nameli keya mizi, keya watabi korikwekkiyengki wilibek mizirikki ne pakela logo purik wokpokko nogo iniyegi mizagirik watawiliyegi lagowa wiyi pilik mizagi,
35 purik ne yo purik yongkambanu ngabelakpekke pelege yolu puwili mabuwiliyegi lewagelagi kani.
36 Togo wok mabiyeng waberek panu ngai koyizo keya Anotoyegi waberek wilibek mizageya koyizo logo pugu ini kozanda yanibene. Ini pilik kozang yolu purik mabura watabi nogo lewagelagi kaiya piyengko ini kawiye walibene keleyagi langai ono logo ini kalike ne yombanu paka ngalega kayimabekki wirege luweza koyagi. Tegi ngai yuke koyimowei pilik waberek mizageya koyizo, yeiya.
37 Logo yoklongko Yisu yongkambanuwili Anotogi i walek yemanemakke ngago pugura waligeleyageya wiziya. Kapura kusage purik pi lewak yengelei Olipyeng kilimbekke yolu mizi

38 keya wangkotage purik yongkambanu kolokngagonowili Anotogi i walek yemane-
makke piyegi kang mizi logo pugu kaiyengki kerewiyiwek

22

1 Wok yemane Pasobabek meibek weik mereke logo wok pok ngeragi yemane miza
nibek, logo kirisimasi mabiyengki keriyibek. Logo wok pokkorik Yudawili perek ngeragi
yisriktau onoyeng keremiza logo nibek logo nageya koyimowei walaka Anotogo puwiligi
yelibungang kokawiligi iyengki kangyengke iwirik pukmela wizilege keriya logo puwiligi
koloyakamandik kalogoliwili ibengkirikka yaliya wazaya puragi kumulibek.
2 Yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngaiwili keya Mosegi loyengki waligeleyiwili kazing
Yisu ulagi namekki weli. Puwili yongkambanu yeikwiliyegi kazi kopong puwili liwik mizi.
3 Ngaiwili pilik mizageya keya Sadang Yuras Isaliyoto mei Yisu ngezebokko yombu
meleyau keya pongo ingenazikka neyau waligeleyiwiliyaga nakyegi kiliya kuna.
4 Sadangko weik Yurasgi kangkabekki ngai logo Yuras yombu Anotoyegi kolak miziwiligi
ngaiwili keya wagela Anotogi i walek yemanemakki ngai yoluwiligi ngaiwili kiling kazing
pugu Yisu mele puwiligiyengke miza yanagimekki kozak keliweki kambela.
5 Yombu yaka puwili wilik miza logo puwiligu pi king managi sawiya.
6 Togo Yuras ngago puwiligiragi ei miza logo pi weik kazing liwik Yisu keke wizilege
yombu ulagi puwiliyegi miza yanagi namekki weik welageya wiziya.

7 Pulaga wok Yudawiligu perek ngeragi Yis meiriktau onoyeng keremiza logo nagibek
weik lewagela. Wokpok i namakkiwiligu liyeng memeng marek namek uli mizagibek.
8 Wokpok weik lewa logo Yisugu Pita keya Yowanyegi pelik yeiya logo wezayela, Kambeli
logo ngeragi tenigi Pasobaragi kumuliweki nagiyeng ngayek mizizo, yeiya.
9 Tegi piyaugu pelik nguk meiya to mela, Togo talege kangki keya i takkimakke nger-
agiyeng ngayek mizagirikki ni keli, meiya.
10 Pugu pelik yeiya to mela, Kerewiyi, yali paka Yirusalem yerendage kiliya puwekke
yombu kaimi narage kai nak kola warabek yaligu paka kazingke yoromaure mizagi kani.
Piyegi kiriwei kunizo logo i pugu kiliya kang pumakke yalirau kiriwei lizo.
11 Logo imakki mangobekyegi pelik meizo, Kiriwagabokko niyegi kaira, Ne kiling yombu
nogo waligeleyiwili ngeragi Pasobaragi kumuliweki ngeragi nagimak tamak, meizo.
12 Pulaga pugu yaliyegi yeke ngalege i kawegawe watabi lalek keya pulangaiyeng kiling
namak waligeleyi penanging kani pulogo yali ngeragi tonuguyeng ngayek mizizo, yeiya.
13 Piyau weik kambela logo watabi mabiyeng Yisugu yaka piyauyegi kozak yeiya mabilik
miza wizilege piyau weik i pumakke ngeragi Pasobaragi kumuliweki nagiyeng ngayek
miza wiya.

14 Pilik miza logo ngeragi niwekkerik Yisu yombu ngezebokko waligeleyiwili kiling weik
i pumakke kanda logo panga lalektaga mogosa.
15 Pugu puwiliyegi pelik yeiya, Ne waleleige nganganda wagelagine, were ne ngeragi
Pasobaragi kumuliweki miza ni peyeng inuwa kiling niweki keli panu.
16 Purik kerewiyi, ne ngeragi Pasobaragi peyengka nagi ono wiziya watabi Pasobarago
walimizi piyengki solorik ngizi miza logo Anotogi ngai yolugi pura yawe mizi puwekke ne
ngereke piyeng nagine, yeiya.
17 Pilik yeiya logo pulaga Yisu kai waing kakpek weiya logo Anotoyegi wazono meiya
logo pelik yeiya, Kak pobok weiya logo ini mabuwili kakpekka nizo.
18 Purik kerewiyi, nogo kai waing pobok nagi ono wiziya Anotogi ngai yolugi pura yawe
mizi puwekke ne ngereke nagine, yeiya.
19 Pilik yeiya logo Yisugu pereksik weiya logo Anotoyegi wazono meiya logo sikila
logo puwili yanageya wizimowei pelik yeiya, Pobuzikku walimizi purik korik nogowekki
walimizi yagenda. Korik nogowek iniyegi wiyeke puwiligu ne yombanu nelagiwiliyegi
yanagi. Ini pezik ni puwekke purik mabura inuwa nogo iniyegi wiyeke watabi miza
piyengki kumulizo, yeiya.
20 Puwili ngeragi na logo pulaga kazing mabilikmekke pugu kakpektau puwiliyegi
yana logo pelik yeiya, Kai waing kak pobokko walimizi purik iwi nogobekki walimizi
yagenda. Pokko walimizi purik Anotogo ini kemenak ibengkiraga yaliya wazayagi puragi
langai ngago wik silok tiya pura ngelagi ono, kapura negi iwi kubula walagibokko kozang
kelemiyagi.
21 Kapura pakeli, yombu ne yombanu nelagiwiliyegi niza yanagibek ne makngeze kiling
lalektaga mogosa yolubek kani.

22 Purik ne yombanu paka ngalega kayimabek ibengki, Anotogo mizagi kaiya pilik,
kapura yombu ne yombanu nelagiwiliyegi niza yanagibekyegi yalek unatuba keli, purik
Anotogo pi ngangang yemane panu managi, yeiya.
23 Pilik yeiya logo weik puwili ngezewili takko pura mizagi miza legi nakko nakyegi nguk
meiya yongomo mizi.

24 Keya yombu Yisugu waligeleyiwili ngezewiliyaga tak Anotogi ngaimekke yeikta
lewegegi miza legi kozak keli yongomo miza.
25 Pilik legi Yisugu puwiliyegi pelik yeiya, Ngabelak pobok mabokko King Ngaiwili
yongkambanuwiliyegi ngai kozang yoluwili keya yaweyeng yaniwili logo puwiligu kelirik
yongkambanu yeikwiligu King Ngaiwili yombu wazonowili yeiyagi purikki keliwili.
26 Kapura inuwa pilik pura mizagi onowiligu, segeya inuwayaga yeikta lewegebok,
nawiligi kulengke yolubok. Keya ngai yemanebok, nawiliyegi yawe mizibok.
27 Ngabelakpekkewiliyegirik yombanu yemanebek yeikta kilimbek kapura neyegirik
yombanu nazuwagawiliyegi yawe mizibok yeikta kilimbek, kapura ne inuwa kiling
wizageya wiriyawekkerik ne yombanu nazuwagawiliyegi yawe miziwili kelik, inuwayegi
saweli wiriya.
28 Kuneng neyegiyeng lewagelawekkerik inuwa ne wezaniya ono, inuwa ne kiling koya.
29 Togo negi Mangobokko ne ngai pugumekke ngaiweki keleni pilik, nogorau mabilik
30 inuwa ne kiling lalek nogorage ngeragi ni keya kai niweki keleyagi keya tung
mogosagiyengke mogosa wazayagi logo yongkambanu Isileiliwiligi ngai meleyau keya
pongo ingenazikka neyau piyengki inuwago ngaiweki keleyagi, yeiya.

31 Pulaga Yisugu Pitayegi pelik meiya, Simong, Simong, kerewiye, Sadangko Anotoyegi
yaka nguk meiya kani ni yang keleniweki, yaweleige ngaibokko iwing palewayengka
kaileyeng kik kik kelemiya logo wazonoyeng wei pilik.
32 Kapura, Simong, nogo yaka nigi neyegi ngizi kumuli pura kawiye nelegi Anotoyegi
waberek miza kani. Logo ni kawiyegi kapura ya nugura kuneng miza logo neyegi kowita
logo ni ngereke yowekke purik mabura ni nigi kewengkewiliyegi kozang keleyimo, meiya.
33 Pitago Yisuyegi pelik meiya, Yemizibek, ne ni kiling panga wigirimakke wigiri keya ni
kiling ibengweki kangkere miza wizinda, meiya.
34 Kapura Yisugu piyegi pelik meiya, Pita, nogo nugu kai mangaira neiweki logo pura
pelik, kang neyauganara nugu yeik nogora liwik wiyagi logo ni neyegi lusuwei panu kaiya
wizigeya pulaga winak talekmek kai penangai, meiya.

35 Yisugu mawinda puwiliyegi pelik yeiya, Koka nogo ini kik kalok king waliyeng keya
kik yemaneyeng keya inge kangyeng kilindau ono, yeik wezayela puwekkerik ini watabi
nayengkirau suwei wela ma yeik? Pilik yeiya logo puwiligu pelik meiya to mela, Tonuwa
watabi nayengkirau suwei wela ono, meiya.
36 Togo Yisugu pelik yeiya, Wameik panu kapura mabek watabi kunengyeng inuwayegi
lewagelagi legi nak kik kalok king wali nagik kilimbek mabura pugik warimo keya mabilik
kik yemane nagik purik warimo. Keya nak lang nawektau onobok mabura melewangka
pugurik nakyegi kingyengki ngane weibene mana logo king piyengke lang nawek weimo
logo warimo.
37 Purik Anotogi Kapiya Walektikku pobilik kaiya puragi kiriwei, neyegi mizagi,
Puwiligu pi yombanu kaile miziwiliyaga nak mena miza. *Isaya 53:12*
Wameik panu, ngago neyegi langai pilik kaiya piyeng weik ngizi lewagelaweki mizi, yeiya.
38 Kapura pugu waligeleyiwili puragi solorikki iwaka ono kopong puwiligu pelik meiya,
Yemizibek, pakele, lang neyau peyau, meiya. Togo pugu pelik yeiya to mela, Mabilik mena,
kangweki, yeiya.

39 Pulaga Yisu pulumeng wiya logo lewak yengelei Olipyeng kilimbekke kambela, pi
ngezebokko mizageyalik. Keya pugu waligeleyiwilirau pi kiling kambela.
40 Keya puwili paka waberek mizagilege lewagelawekke pugu puwiliyegi pelik yeiya,
Pelege waberek mizi, inuwayegi yang keleyiweki lewagi piyengko inuwa kawiye walibene
keleya nelegi, yeiya.
41 Pilik yeiya logo pi puwili wezayi panga keke nangezi kuna logo pi ingegereyau laliya
logo waberek miza logo pugu Anotoyegi pelik meiya,
42 O Peba, nugu neyegi ngangang wiriyagi pura keya ibengki pura yeik sa wazamiye,
kapura keli nogora ono, pilik segeya keli ni makngezegiragi kiriwei mizimo, meiya.
43 Logo Anotogi angela nak weik piyegi kanda kozang kelemiya.

44 Yisu kuneng yemane panu keli legi pi kozang panu waberek miza. Logo ulong pugubek
iwibokko wali pilik panga ngabelakpekke wala.
45 Pi pilik waberek miza logo yangalek meiya logo panga ngezebokko waligeleyi neyau-
ganakwiliyegi to kuna logo morok iwek koyilege, purik puwili watabi miziweki mizi
piyengki ya kuneng panu kopong puwili iwek kola.
46 Togo pugu puwiliyegi pelik yeiya, Inuwa iwek kola yolura nangki? Yangalek meiya
logo inuwayegi yang keleyiweki lewagi piyengko inuwa kawiye walibene keleya nelegi
waberek mizizo, yeiya.

47 Yisu ngoluk ngago kaiyageya wizigeya yombu kolokngagono wiriya. Yuras meleyau
keya pongo ingenazikka neyau Yisu ngezebokko waligeleyiwiliyagabokko kazingmekki
orozarikke wiriya. Togo pi Yisu songok kuliweki mereke wiriya.
48 Kapura Yisugu piyegi pelik meiya, Yuras, nugu ne yombanu paka ngalega kayimabek
kazing songok kuli pumokko ne nelagiwiliyegi niza yaniweki mizi lewa purik ne iwaka.
Tegi ni negi kewengke wezalikpek kewengkewiligimekke songok kuli wak, meiya.
49 Logo Yisugu waligeleyi pi kiling koyawili pakela logo pelikta miziweki mizi mamiza
legi puwiligu pelik meiya, Yemizibek tonugu lang tonuguyengko yeli pei ma, meiya.
50 Mabuwekke puwiliyaga nakko yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngai yemane
panubekyegi yawe mizibekki kerelik ngaigezuwagemek peto ula mela.
51 Kapura Yisugu pelik meiya, Pilik mizi wak. Yawe pilik mizi pura ngereke mizi nagani,
wizamimo, meiya logo pugu yaka yombubokki kebira keya kerelikmektau kebangkela
logo yombiyangai wazamiya.
52 Pulaga Yisugu Yudawiligi yemanewili keya yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngaiwili
keya wagela Anotogi i walek yemanemakki ngai yoluwiligi ngaiwili pi miza wariweki
wiriya puwiliyegi pelik yeiya, Ini mabektik ne yombanu ngowei wezalikpekyegi lang keya
kilikkilikyeng kiling ne niza wari yawerenda.
53 Ne ini kiling panga Yirusalem Anotogi i walek yemanemakke wok mabiyeng wiziya
kapura pilikwekke inugu ne kebangkela ono, kapura weik pera inugu ne kebangkeli-
wekira, purik Anotogo inuwayegi Sadangko sawelibene piyegi ei meiya kopong keya
Sadang kusabanurikke ngaibekki kozanda ini kiling wizinda kopong, ini weik pilik mizi,
yeiya.

54 Puwiligu weik Yisu kebangkela logo pi miza orowei panga yombu Anotoyegi kolak
miziwiligi ngai yemanebekki imakki kuna. Logo Pita ngereke yorik Yisuyegi kalika
koweige kiriwei kuna.
55 Pi yaka ngai yemane panubokki imakke kanda puwili imakke yerengke yezizik waliya
koyilege Pitarau pulogo yezizikke mogosa puwili kiling mogosa wiziya.
56 Logo kolomandik yawe miziwiliyaga namelego pi yezizikke pulogo mogosa wizilege
pakela logo pugu piyegi ngai yuke panu wizimowei pelik kaiya, Wameik panu, yombu
poboktau Yisu kiling wiziyabek kani, kaiya.
57 Kapura Pitago ngaigu, A'a'. Yongokmele, ne pokyegi lusuwei, meiya.
58 Songono nangezi wiziya logo yombu nakko Pitayegi pakela logo pelik kaiya, Nirau
Yisugi yombanuwiliyaga nak kani. Pilik kai legi Pitago pelik kanga meiya to mela,
Yombanubek, ne puwiliyaga nak ono, meiya.
59 Keya pulaga awa wamenak wiziya logo pulaga yombu nakkorau nawiliyegi ngago
kozang pelik yeiya, Wameik panu, yombanuboktau Yisu kiling wiziyabek, purik ngago
pugurago pi pongo ngabelak Kalili meibekkabek mizi.
60 Kapura Pitago pelik kanga meiya to mela, Yombanubek, nugu kozak kai puragirau
nogo iwaka ono, meiya logo pi ngoluk ngago kaiyageya keya nguk namizi winak talekmek
weik ngago kai.
61 Yemizibek yowezak meiya logo Pitayegi ngai yuke panu kelemiya logo mabuwekke
Pita weik ulogo Yemizibokko piyegi ngago lang pelik kozak meiya pura, mabek kusage
winak talekmek ngago kaiyagine ni were kang neyauganara neyegi lusuwei kaiyagi kani,
meiyaragi kumula
62 logo pi kuneng yemane miza logo yenge yerengke welagela kanda ingi yemane panu
kaiya.

63-64 Keya pulaga wagela Yisuyegi ngai yuke puwiligu wiregawere pugura kagorik
walerikku ngokmana logo piyegi songomeiya mani keya yang mei keya pi uli kelemiya
logo puwiligu piyegi pelik meiya, Nugu ni Anotoyaga ngagoyeng weiya logo kozak kaibek
kai mena takko ni neli miza purik kozak kai, meiya.
65 Keya puwiligu ngago korowali nayendau piyegi meiya.

66 Wangane pura Yudawiligi yemanewili keya yombu Anotoyegi wata kolak kelibene
miziwiligi ngaiwili keya yombu Mosegi loyengki waligeleyiwili menalege wawere ula logo
Yisu miza orowei ngezewiliyaga ngagozakyengki kerewiyiwiliyegi kuna.
67 Yeke ige kanda puwiligu Yisuyegi pelik meiya, Nugu ni Kilisibek, Mesiyabek Anotogo
yawe pigi teni yaliya wazayagi pura miziweki sawiyabok ma yeik purik teniyegi kozak kai.
Pilik kisi legi pugu pelik kanga yeiya to mela, Tamizeige nogo iniyegi kozak yei purik inugu
neyegi ngizi kumulagi ono.
68 Keya tamizeige nogo iniyegi nara nguk yei puwekkerik inugu neyegi kanga kisa yo
melagi ono.
69 Kapura mabek teng peraga kang purik ne yombanu paka ngalega kayimabek ngereke
paka ngalegi yongorik Anoto watabi mabiyengki kozandagi mangobekki ngaigezuwage
mogosa yolugi logo pi kiling ngaiweki, yeiya.
70 Pugu pelik yeiya logo puwili mabuwili piyegi pelik meiya, Togo ni Anotogi Marekpek?
Legi Yisugu puwiliyegi pelik yeiya to mela, Ini makngezego ne pok kisi yagenda keya inugu
ngago kisi pura wameik.
71 Pugu pelik yeiya logo puwiligu pelik kisa, Teni makngezego kili ngezebekki panurago
kairikki yaka kerewiya, legi teni ngereke ngago talikta kerewiyiweki?

23

1 Pulaga puwili mabuwili yangalek meiya logo Yisu miza oroweirik yombu ngabelak
Yudaya meibekki Rom Kapman ngaibek Pailet meibekyegi kuna.
2 Panga pulogo kanda puwiligu piyegi weik ngago kolokngagono yowa logo puwiligu
Pailetyegi pelik meiya, Teni yombu pobokko yongkambanu tonuguwiligu kazing mizi kay-
imiyengka kokowa lewengke iza orowei keleyirikki pakela, keya Sisa Rom Kapmanbekki
King Ngai tenigibekyegi teni king takisyeng mana nelegi yei, keya pi ngezebek Kilisibek, pi
King Ngai nak yeirikki wiyeke miza orowei lewa, meiya.
3 Togo Pailetgu piyegi pelik nguk meiya, Ni Yudawiligi King Ngaibek ma yeik, meiya. Tegi
Yisugu pelik meiya to mela, Ni makngezego kai mabura, meiya.
4 Pulaga Pailet yenge yerengke kuna logo pugu yombu Anotoyegi kolak miziwiligi
ngaiwili keya yongkambanu wawere ulawiliyegi pelik yeiya, Nogorau ngago korowali
yombanu pobok ngagozak kelemiyagi langai nararau piyaga kerewiya ono, yeiya.
5 Pailetgu pilik yeiya kele kapura puwiligu kozang panu pelik kisa, Ngago pugu yongkam-
banu yeikwiliyegi waligeleya piyengko puwili Kapmanwiliyegi kiyebuk miziweki keleyi.
Pi solo pilik mizarik Kalili ngabelakpekka miza logo pulaga Yudaya ngabelakpek mabok
waligeleyi kang kayimeige mabek weik Yirusalem yerengke pelege lewagela, meiya.

6 Pulaga Pailet puwiligu yeik Kalili pura kisa puwekke kerewiyawekke pugu nguk yeiya,
Yombanu pobok Kaliligabek ma yeik, yeiya.
7 Logo pi Yisu ngabelak Elodogo ngai yolubokkabek purikki iwakawekke, pugu Yisu
Elodoyegi wezamela, purik Elodorau Yirusalem yerengke mabuwekke wizilege.
8 Elodo Yisuyegi pakela logo pi wilik, purik pi koka Yisugu miziyengki kerewiya logo
pugu kelirik Yisugu Anotogo keke mizi nayeng mizirikki pakeliweki keli legi pi Yisuyegi
wok pakela yoluweki keli.
9 Logo Elodogo ngago kolokngagono Yisuyegi nguk meiya kapura Yisugurau ngago lang
narik kaiya ono.
10 Keya yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngaiwili keya Mosegi loyengki waligeleyiwili
pulogo mereke kanda Yisuyegi ngago kolokngagono panu yowa.
11 Logo Elodo kiling ami pigi nawiligu Yisuyegi yang meiya keya piyegi kendek nge-
laiyeng kelemiya. Pilik mizageya koyimowei puwiligu pi kagorik palumu King Ngaiwiligu
wakiyi pilik narik wakiya wazamiya logo Pailetyegi ngereke miza mana.
12 Wok mabokko Elodo keya Pailet kewengkeyau miza. Piyau kokarik nakko nakyegi
ngai keremizageya koyimayau, kapura Yisuyegi wiyeke piyau weik kewengkeyau miza.

13 Pulaga Pailetgu yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngaiwili keya Yudawiligi ngaiwili
kiling Yuda yongkambanuwiliyegi ngago yeiya
14 logo puwiliyegi pelik yeiya, Inuwago yombu pobok neyegi miza orowei kanda pelik
kisi, Yombanu pobokko yongkambanu tonuguwiligu Kapmanwiliyegi kiyebuk miza logo
puwiligu kaile miziweki keleyi kisi, logo mabek inuwagi wirege nogo piyegi nguk mei keya
kerewiya miza kapura nogo piyaga inuwago ngagozak kelemiweki mizi puragi ngizi nara
kerewiya ono.

15 Keya Elodogo pi teniyegi ngereke wezayomela purik pugurau mabilik nara kerewiya
ono. Logo kerewiyiwekkerik yombanu pobokko kazing korowali tonugu pi ula logo
ibengki langai namek miza ono.
16 Tegi ami nogowiligu pi yeik wizale ula logo kazing inugu mizimekke nogo wila
wazamiyagi, yeiya.
17 Kazing pumok pelik, wok Yudawiligu Pasobaraga pakelibekke kirisimasi mabiyengk-
erik Pailetgu yombanu wirigirawiliyaga puwiligu keli nak wila wazami mizi.
18 Pailetgu pilik miziweki mizi purik puwiligu iwaka legi puwili mabuwili menalege
ngalizi pelik kek kisa, Yombanubok wila wazami nagani, pi ule. Keya yombu Parabas
meibok wila wazamiya logo teniyegi yane, kisa.
19 Parabas ulogo Romwiligi Kapman ngaiwiliyegi ngai miza logo yombanu nak ula logo
ibendikki wiyeke wigira wazamiyabek.
20 Pailet pilik kisi puragi kerewiya kapura pugu kelirik pi Yisu yeik wila wazamiyagi keli
legi yongkambanu wawere ulawiliyegi mazenda nguk yeiya,
21 kapura puwiligu ngalizi pelik kek kisa yo mela, Pi paka yengeleileige nili ule, kisageya
mizi.
22 Pilik kisa logo Pailet ngago kang neyauganararau puwiliyegi pelik yeiya to mela,
Kapura korowali talikta pugu miza kai? Nogorau pugu korowali mizi keya kai pi ibeng
wazamiyagi langai nayendau kerewiya ono legi nogo ami nogowiliyegi pi ngangang
managiragi kozak yeiya logo yeik wila wazamiweki mizi kani, yeiya.
23 Pugu pilik yeiya kapura yongkambanuwiligu ngoluk mazeng keya ngalizi panu pelik
kek kisa, Yisu paka yengeleileige nili uliweki, kisa. Togo kalik panuge puwiligu kek
kisayengko ngago Pailetgira ula.
24 Tegi Pailet weik puwiligu keli maburage Yisu uliweki miza.
25 Keya puwiligu yombu wila wazamiweki kelibok Pailetgu wila wazamiya. Pok ulogo
Romwiligi Kapman ngaiwiliyegi ngai miza logo yombanu nak ula logo ibendikki wiyeke
wigira wazamiyabok, kapura Pailetgu Yisu puwiliyegi miza yana logo puwiligu piyegi
miziweki keli piyeng mizibene.

26 Pulaga weik yombu Rom Ami puwiligu weik Yisu miza orowei kuna. Puwili tagoneige
pura kazingmekke yombu Saimon yereng Sairini meiragabek paka yawega lewa logo paka
Yirusalem yerengke kuniweki wizilege. Puwiligu pi kebangkela logo Yisugi yengeleilei
wagela wazamiya logo Yisuyegi kalika kiriwei kunibene meiya.
27 Yongkambanu kolokngagono wawere ulawili piyegi kiriwei kuna. Puwiligi tepekke
yongok nawili ingkeya ngabik mizi keya ingi yalek mizagi nayeng mei kuna.
28 Yisu puwiliyegi langai kowita yo mela logo pelik yeiya, Ini yongok Yirusalemgawili, ini
neyegi wiyeke ingkisi nagani, kapura ini makngezego ini makngeze keya inigi yango keya
marekngangwiliyegi ingkisagirikki kai.
29 Purik kerewiyi, wok kalike kuneng korowali yemane panuyeng keya ngangang
yemane panuyeng lewagiyengke purik yongkambanu nawiligu pelik kisagi, Anotogo ini
kabili puwiliyegi langai wazono miza wizinda, keya pugu ini yongok koloyakong wazayi
nangai puwiliyegi wazono miza wizinda, keya pugu ini yongok koloyakong yebili yana ono
puwiliyegi wazono miza wizinda, kisagi. Pilik puwili wilikwilik panu mizagiwili, purik
puwili koloyakong puwiligiwiliyegi ingkisagi ono.
30 Wok kuneng keya ngangang mizagi piyengke purik yongkambanuwiligu lewakyengki
pelik kisagi, Teni ibengki keli mena tenigi ngalege wali, kisagi, keya lewe songonoyengki-
rau pelik kisagi, Teni ibengki keli mena, teni ngokmani, kisagi.
31 Yisugu pilik yeiya logo mawinda ngago saweliweira pelik yeiya, Tamizeige yengelei
ngoluk wikleigi kaile pilikyeng mizi purik mabura yengelei ngoliyaleige talik mizi penan-
gai? Purik pelik kai yagenda, Puwiligu mabek ne yombu kaile nararau miza onobekyegi
ngangang nanagi legi puwiligu kalike ngereke ini yongkambanu kokowa mizawiliyegi
ngangang yemane panu yani nangai, yeiya.
32 Puwiligu yombanu neyaurau iza orowei, kuna piyau mabiyau kazing korowaliyeng
miza logo wigira wazayayau, logo piyaurau Yisu kiling yengeleiyauge yelagiyau.
33 Puwili mabuwili weik kanda ngabelak wale yeikta Kebi Kozarik meirikke logo Rom
Amiwiligu pulogo Yisu yengeleileige ngalege nili ula logo yengeleilei luwe lewamiya.
Keya yombanu kazing korowaliyeng mizayaurau mabilik keleya. Nak Yisugi mele
ngaigezuwagezikke wazami keya nak pigi mele koranengkezikke wazami miza.
34 Pilik miza logo Yisugu pelik waberek miza, O Peba, mabek mizi piyengki puwili
lusuwei legi kaile kaile puwiligu neyegi mizi piyeng tumula logo keremareke wezamelimo,
meiya.
Togo amiwili takko Yisugi kagorikyeng weiyagi miza legi puwili yengelei lek uli.

35 Puwili pilik mizageya koyigeya yongkambanuwili pulaga luweza koyimowei pakela yolu, Yudawiligi ngai yemanewiligu piyegi pelik yang kisa, Pugu nawili ibendaga yaliya wazaya mena tamizeige pi Kilisibek Mesiya Anotogo yawe pigi yongkambanuwili yaliya wazayagi pura miziweki sawiyabek purik mabura ngezebokko ngezebek ibendaga yaliya wazamiye, mei, kisa.
36 Keya amiwiligurau mabilik piyegi yang mei wiriyimowei puwiligu piyegi mereke kanda kai waing walek narik niweki mana
37 logo pelik meiya, Tamizeige ni Yudawiligi King Ngaibek purik mabura ni makngezego ni makngeze yaliya wazame, meiya.
38 Ngago lang peyeng paka pigi ngalege pelang korokwekke pelik lende miza,
Pobok Yudawiligi King Ngaibek kani, miza.
39 Yombu kazing korowaliyeng miza logo wiramiya piyauyaga nakko Yisuyegi pelik meiya, Nugu ni Kilisibek kaibek mena, ni makngeze keya terau yaliya wazaye, meiya.
40 Pilik mei legi nakko puragi kerewiya logo piyegi pelik ngalik meiya, Pilik mei wak. Ni Anotoyegi kulili kesak ni pilik mei kak ono. Towa ngangang pugu wei mabilikta wei kani.
41 Towa nganganda wei perik kazing towa ngezego mizayengki wiyeke wei yagenda logo towa ibeng wazayi perik kazing pangkamekke kapura yombu pobok kaile kaile nara mizarikki wiyeke pi nganganda wei yagenda ono kani, meiya.
42 Pilik meiya logo pugu Yisuyegi pelik meiya, Yisu, wok ni ngai kozanda kiling ngai yemizi wizeiweki lewa puwekke purik mabura neyegi kumulimo.
43 Pilik mei legi Yisugu piyegi pelik meiya to mela, Nogo wameik niyegi pera kozak nei, Mabek wokpekke ni ne kiling yereng yombiyangai Paladisi meirage yolugi, meiya.

44 Yokmek weik paka ngilumbekke libuge 12 kilok si ngizige yokmek kusa logo ngabelakpek mabok weik kusa logo wiziya yokmek panga luwege neyauganakwekke yokmek ngereke ngaiwila.
45 Yokmek ibeng wiziya puwekke kagorik Anotogi i walek yemanemakke ngalege wiramiyarik libuga koliyara narik narik miza.
46 Yisu ngalizi panu pelik kek kaiya, O Peba, ne kung nogobek mele nuguzikke nani. Pi pura kaiya logo pulaga weik ibeng.
47 Togo yombu amiwiliyegi ngaibokko watabi yaka lewagela mela piyengki pakelawekke pi Anotogi yeikta pelik yongolok meiya, Wameik ngizi panu, yombu pobok kaile nayendau miza ono, pi pangka panubek, meiya
48 Yongkambanu yaka kayima logo pakeliweki pulogo wawere ulawiligu watabi yaka lewagela mela piyengki pakelawekke puwili mabuwili i ngezewiligiyengke kando kunimowei nak nak kaile ngezebekkiyengki kuneng kelirikki wiyeke ngeleleng ngezebekkira ula.
49 Keya Yisuyegi kewengkewili kiling yongok Kaliliga piyegi kiriwei kelemi kayima puwili panga koweige nangezi koya logo watabi piyegi mizi piyengki pakelara koya.

50 Yombanu pulogo yolu nakki, yeikta Yosep. Pi Yudawiligi yereng yeikta Arimatiya meiyaragabek. Pi yombanu wazonobek keya pi pangkabek keya pi yombu ngagozakyengki kerewiyiwiliyaga nak.
51 Kapura pi kazing yombu ngagozakyengki kerewiyiwiligu Yisu uliweki miziyengki keli panu ono keya pi, ei, yei ono. Pi teng Anotogo pigi ngaimekki ngaigi puragi yuke yolubek.
52 Pok panga Pailetyegi kanda luweza wizimowei Yisugi yasurik wawiyiweki meiya.
53 Pailetgu piyegi ei meiya logo pi yasurik orowei yerageya logo kagorik wilangka wazono narikku sape miza logo mosindaga king ururu yombanu waliyiweki keremiza namek ngoluk yombanu naktau pulogo waliya onomekke yasurik wiya.
54 Wok melenazikpekke piyeng pilik miza. Wokpok yongkambanuwili watabi Yudawiligi wok yawe mizi onobek wok Sabatpek meibekkiyeng ngayek mizibek logo wokpok weik lewagelaweki mereke legi puwili weik Yisugi yasurik nguk namizi panga mosindaga wiya wazamiya.
55 Yongok ngabelak Kalilibekka Yisuyegi kiriwei kelemi kayima puwili Yosepyegi kalika kiriwei kambela logo Yisugi londa king ururumekki wizilege pakeli keya Yisugi yasurik talik wiya miza legi pakeliweki kambela.
56 Pilik pakela logo waleleige puwili ngereke Yirusalem yerengke yo kayima logo puwili weli keya watabi pulangai kukngizi keliyengka korik puguwekke meliweki pangka pangka miza wiyageya koyima.

Pilik miza logo wok Sabatpekke lorago miziweki kaiyalik legi puwili yerengke kumanara koyima.

24

1 Wok Sondabekke wangane panu yongokwili weli keya watabi pulangai kukngizi keli
ulogo pangka pangka miza wiya piyeng orowei Yisugi londagi kambela.
2 Pulogo kanda puwili king yemane Yisugi londage ulogo kandikke waliya wazamiyara
yomizora wezamelarikki pakela.
3 Tegi puwili yeke ige kiliya yabela kapura puwiligu Yisugi yasuriktau pulogo pakela ono.
4 Puwili puragi wilek ngelek kumula logo talik tomizo mizageya koyi tagogei nguk namizi
yombu watabi wilangka ngaiwaktikku kolayeng wakiya neyau puwiliyegi saweliwei
luweza koyilege.
5 Yongokwili piyauyegi pakela logo kulili miza logo morogulung meiya logo ngabelakke
pakela momelirikki yombuyaugu puwiliyegi pelik yeiya, Inuwa ibengwiligi tepekke wik
yolubokyegi weli lewara nangki?
6 Pi pelege yolu ono, kani. Pi yaka yangalekta kani. Pi ngoluk ngabelak Kalilibekke
wiziya puwekke pugu inuwayegi kozak yeiya puragi kumula to meli.
7 Pugu inuwayegi pelik yeiya, Ne yombanu paka ngalega kayimabek yombanu kaile kaile
miziyeng miziwiligi meleyengke niza yaniweki logo yengeleileige ngalege neliweki logo
wok neyau miza logo wok kalikebekke ibendaga yangalek meiweki, yeiya, yeiya.
8 Piyaugu pilik yeiya logo yongokwili ngago Yisugu koka kaiya piyengki weik kumula to
mela
9 logo puwili londa wiya logo panga yerengke kandobela logo puwiligu yombu meleyau-
ganak pugu ulogo waligeleyawili kiling nawiliyegirau watabi pakeli keya kerewiya piyeng
mabiyengki kozak yei miza.
10 Yongok puwili, Maliya Matalena keya Jowana keya Maliya Jemsgi panumele keya
puwili kiling yongok nawilirau Yisugu wezayela Aposolowili meiwiliyegi piyengki kozak
yeiyawili.
11 Kapura wezayelawiligu kumularik yongok puwiligu kozak kisi pura ngago yeiktago
kisi yagenda miza logo puragi ngizi panu kumula ono.
12 Kapura Pita yangalek meiya logo panga Yisugi londagi nginda kanda, pi lawila logo
yeke ige pakeliraige pura kagorikkayeng ngezeyeng wizilege keya nayendau ono. Tegi pi
paka ige talik miza miza puragi wilek ngelek kumuli kandobela.

13 Wok mabokko yombu mabuwiliyaga neyau pongo yereng yeikta Emeyasa meiragi
kambela. Yirusalem yerengka pongo yereng Emeyasa mei puragi yokolondik 7 mailgi
pangka.
14 Logo piyau watabi yaka miza piyengki nakko nakyegi kozak mei kuna.
15 Piyau ngagozakka tagoneige pura Yisu ngezebek piyauyegi mereke kanda weik piyau
kiling kuna.
16 Logo piyaugu piyegi pakela, kapura piyaugurau piyegi yombu yelebe miza ono.
17 Yisugu piyauyegi pelik yeiya, Yaligu kang kunimowei kozak kela yongomo mizi kang
pura nangaiyengki, yeiya. Pilik kai legi piyaugi wirega wereyau yalekke sara koyimowei
piyegi pakela.
18 Logo piyauyaga nak yeikta Kiliyopa meiyabokko piyegi nguk meiya, Nugu kai purik
ni yombanu Yirusalem yerengke wiziyabek kapura watabi yaka wok moleige peyengke
lewagela piyeng ni ngoluk iwaka ono, kai yagenda ma, meiya.
19 Legi pugu pelik nguk yeiya to mela, Watabi nangaiyeng? Pilik nguk yeiya legi piyaugu
kanga pelik meiya to mela, Watabi Yisu Nasarete yerengkabekyegi langai miza piyeng.
Yombanu pok Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kaibek, keya pi Anotogi wirege keya
yongkambanuwiligi wirege yawe kozanda mizibek keya ngago kozanda kozak kaibek.
20 Logo tenigi yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngaiwili keya ngai yemanewiligu ibeng
sibene miza manabek, logo puwiligu yengeleileige ngalege ulabek.
21 Tonugu koka kumularik yombanu pobok Anotogo wezamela logo teni Isileiliwili Rom
Kapmanbokko ngai puraga wila wazayiwekibek mizabek. Keya watabi nayendau pelik,
watabi piyeng ulogo wok were piyauge mizayeng.
22 Kapura yongok teni piyegi kiriwei miziwiliyaga nawiligu teniyegi watabi nayeng
kozak yeiya logo teni lebuk ngai keleya. Puwili yaka wangane Yisugi londagi pakeliweki
kambela
23 kapura yasu pugurik kakwela logo puwili yorik pelik kisi lewa, Teni Anotogi angela
nawiliyegi pakela logo puwiligu teniyegi kozak kisirik pi wik yolu kisi mena, kisi.
24 Teniyaga nawili Yisugi londage pakeliweki kambela logo yongokwiligu yaka kozak
kisa mabilik panu wizilege pakela, kapura pirau puwiligu pakela ono, meiya.

25 Piyaugu pilik meiya logo Yisugu piyauyegi pelik yeiya, Yali kangka yeikyau kani. Keya yaligu ngago yombanu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kisawiligu kozak kisa piyeng mabiyengki nguk namizi ngizi panu kumuli ono.
26 Purik puwiligu pelik kisa, Kilisi Mesiyabek were nganganda wagelagi logo kalike yeik yemane pugura weiyagi, kisa, yeiya.
27 Togo Yisugu piyauyegi Kapiya Walektikke pi ngezebekyegi langai solo kaiya piyeng mabiyeng waberek kozak yeiya. Logo solo Kapiya Walek Mosego lende mizayeng keya pulaga yombanu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kisawiligu lende mizayengki kozak yeiya.
28 Puwili yereng Emeyasa purage mereke pura, Yisu ngoluk koweige kangweki mizi-wiligu mizilik mizi.
29 Kapura piyaugu waliya logo pelik meiya, Te kiling iwekweki koli. Wokpek weik yeik keya kusaweki mizi mena, meiya. Pilik mei legi pi piyau kiling iwekweki yeke ige kiliya yabela.
30 Togo pi piyau kiling lalektage mogosa logo pereksik weiya logo Anotoyegi wazono meiya logo pugu pereksik sikila logo piyau yana.
31 Pilik mizi ngizige wire piyaugiyau weik ngaiwila wizigeya piyaugu piyegi pakela logo iwaka kapura pi piyauguyaga weik tamek neing miza.
32 Pilik miza logo piyau nakko nakyegi pelik meiya, Pugu paka kazingke towayegi ngago kai keya Anotogi Kapiya Walektikki solorikki kozak yeiya puwekkerik wilek kang towagiyeng wilikwilikmokko kola, kela.
33 Togo piyau nguk namizi yangalek meiya logo paka Yirusalem yerengke kang yongob-ela. Paka pulogo kanda yombu meleyau keya nazikka nakwili menalege wawere ula logo nawili kiling koyilege.
34 Puwiligu piyauyegi pelik yeiya, Wameik panu. Yemizibek yangalekta kani. Pi ulogo Simong Pitayegi kayima logo Simong Pitago pi pakela, yeiya.
35 Pilik kisi legi piyaugu puwiliyegi pongo kazingke lewagela puragi waberek kozak yeiya, keya pugu pereksik sikila puwekke piyaugu Yemizibekyegi pakela logo iwaka sa puragi kozak yei miza.

36 Piyaugu puwiliyegi pura kozak yeiyageya tagogei pura Yisu ngezebek nguk namizi puwiligi tepekke luweza wizimowei puwiliyegi pelik yeiya, Ya inuwagiyeng ngezege sara kiling koyi pani, yeiya.
37 Kapura puwili lebuk miza keya kulili miza. Puwiligurik yombanu kung nak pakeli nobiyeng miza
38 kapura pugu puwiliyegi pelik yeiya, Ini wilek kuneng mizira nangki? Keya nangki wiyeke wilek ngelek kumula meli?
39 Pakeli. Inge keya mele puwiligu nili ula piyengki logo ne mabok miza logo iwaka si. Keya ne kebangkela logo iwaka si, purik kung nak muzuktik keya kozayendau onobek, yaka inuwago ne kebangkelawekke muzuk keya kozayeng kebangkela pilik.
40 Pugu pilik yeiya logo puwiliyegi inge keya mele puguyeng waligeleya.
41 Puwili wilikwilik kapura puwili Yisu wik yolu purikki ngoluk ngizi panu kumuli ono koyimowei wilek ngelek kumula mela. Pilik kumuli legi pugu puwiliyegi nguk yeiya, Ini watabi nagi nayendau pelege ma yeik, yeiya.
42 Togo puwiligu pi watabisi pak mizamekka narik mana
43 logo pi weiya logo puwiligi wirege na.
44 Pulaga pugu puwiliyegi pelik yeiya, Ngago pobiyeng ne koka ini kiling yolu puwekke iniyegi kozak yei kayima piyeng. Mosegi loyengki watabi lende miza piyeng, keya yombu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kisawiligu lende miza piyeng, keya Kapiya Walek Ingi Samyengki purikke neyegi langai lende miza piyeng mabiyeng ngizi mizagirikki kaiyeng, yeiya.
45 Pilik yeiya logo pugu kangka puwiligiyeng kimeike wela wazaya Anotogi Kapiya Walektikke iwaka sibene logo
46 pugu pelik yeiya, Ngago Anotogi Kapiya Walektikke lende miza pura pera,
Kilisibek nganganda wagelagi logo wok neyau miza logo wok kalikebekke ibendaga yangalek meiweki,
47 logo waleleige yombanu nawiligu Yirusalem yerengka sa wizigeya yongkambanu ngabelak mabiyengkewiliyegi yeik Kilisigirage ngago yongkambanuwili kaile kaile puwiligiyengki kuneng mizi keya kazing kaile puwiligiyengka kowiti keya wilek kang puwiligiyeng Anotoyegi sawela, logo Anotogo kaile puwiligiyeng tumula logo keremareke wezamelagiragi kozak yeiyagirikki kai, yeiya.

48 Keya ini yongkambanuwiliyegi watabi inugu ulogo pakela peyengki kozak yeiyagiwili
kani.
49 Keya kerewiyi, ne makngezego negi Mangobekki Kung Walek pugu iniyegi yeik yanagi
kaiyabok nogo iniyegi kiliyibene wezamelagi. Kapura ini paka Yirusalem yerengke yuke
koyizo wizigeya kozang paka ngalegabek kanda iniyegi kiliya puwekkine, yeiya.

50 Pulaga pugu puwili Yirusalem yerendaga iza orowei Petani yerengke mereke kuna.
Logo pulogo pugu mele puguyau paka ngalege puwiliyegi langai miza wizimowei pugu
pelik yeiya, Anotogo iniyegi wazono mizagi.
51 Pugu puwiliyegi pilik yeiyageya keya weik Anotogo pi paka ngalege miza orowei kang
yongo.
52 Togo pulogo puwili piyegi ya kumula keya yeik pugura yongolok meiya logo paka
Yirusalem yerengke wilek kang puwiligiyeng wilikwilikmokko kola koyimowei kang
yongobela.
53 Logo puwili Anotogi i walek yemanemakke Anotoyegi wazono mei keya piyegi ngago
wilikwilik mei keya yeik pugura yongolok meiyageya koya.
Ne Lukago ngago wameik panura ni Tiyopilayegi lende mizara mabura.

Yowan
Ngago Wazono Yowangu Yisuyegi Langai Lende Mizara

1 Watabi wizageya koyi kambeli piyeng mabiyeng keremizagine Ngagora meibok wiziya.
Pi Anoto kiling were wiziya keya ngoluk yolu keya pi mabok Anoto.
2 Pi solo panuwekkerikka Anoto kiling wizageya kayimibokko.
3 Keya watabi mabiyeng Ngagora meibokko keremiza logo pugurau keremiza ono
nayeng taiyeng kaiyagi?
4 Ngagora meibokko ngizi yoluragi solorik keya pugu wameikta yongkambanuwiliyegi
waligeleya logo kazing pilikmekke pi yongkambanuwiligi wilangkarik logo puwili An-
otoyegi kimeike pakeliweki.
5 Logo wilangkarik kaile ngabelakpekki piyengki kusabanurikki tepekka weik ngela uli
logo kaileyengkorau ngokmorokta wiyagi ono.
6 Anotogo yombanu Yowan mei nak ngago pugura orowei miziweki wezamela,
7 pi yongkambanuwiliyegi wilangkarikki mangobekyegi langai kozak yeiweki kayima,
logo puragi kerewiyi puwili mabuwili ngizi kumulibene.
8 Yowan ngezebek wilangkarikki mangobek ono, pi yeik wilangkarikki mangobokyegi
langai yongkambanuwiliyegi kozak yeiwekibek.
9 Logo wilangka purik wilangka ngizi panurik logo pok ngabelakpekke pelege kayima
logo ngela ulageya wizimowei pugu yongkambanuwili mabuwiliyegi Anoto kimeike
waligeleyageya.
10 Togo wilangkarikki mangobek Ngagora meibok ngabelakpek keremiza kele kapura pi
ngabelakka kayimawekkeriktau namele keya nakko pi tak miza purikki iwaka sa ono.
11 Keya yereng ngezebekkiraga ngezebekyagawiligurau piyegi koli kelemiya ono.
12 Yongkambanu mele sangkelawiligu piyegi koli kelemiya logo piyegi ngizi panu ku-
mula. Logo piyegi wilekpek ngalege wiyi puwili mabuwiliyegi pugu weik Anotogi yango
keya marekngangwili miziweki pangkara yana.
13 Logo pugu piyegi koli kelemi puwili weik Anotogi yango keya marekngangwili keleya
logo purik kazing ngabelakpekkimekki kiriwei ono ma korikwekki keliragi kiriwei ono ma
yombanuwiligi keliragi kiriwei ono, kapura Anotogi keliragi kiriwei. Pi ngezebek puwiligi
mangobek.
14 Keya Ngagora Kilisi meibok yombanu keremiza logo ngabelakpekke tenigi tepekke
kazing wazonoragimek keya kazing wameiktagimokko kola wizagoma. Keya kozang
tenigi Mangobek Anotogo pigi Marek wamenakpekyegi manabokki tonugu pakela.
15 Weik Yowangu ngago piyegi langaira yongkambanuwiliyegi pelik yei kuna, Pek
yombanu nogo ulogo pelik kaiyabok, Nak neyegi kiriwei yawe pugura miziweki wiriyagi
logo pi watabi mabiyeng keremizawekkabek legi pi neyaga ngalege panu nak kaiyabok
pek, yeiya.
16 Keya pigi wazonorago kola puraga pugu teni mawiyarekka wazono keleyi mizi.
17 Purik Anotogo lo tonuguyeng Mosegi melezikke mana logo Mose loyengki mangobek
kapura kazing wazonoragimek keya kazing wameiktagimekki mangobek Yisu Kilisi.
18 Nakkorau songono nangezi Anotoyegi pakela ono kapura pigi Marekpokko kele keke
pakela, purik pi Mangogi wilekpekke ngezege panu yolubek logo pugu Mangoyegi langai
teni mamokyegi kozak yeiya.

19 Weik Yuda ngaiwiligu yombu Anotogi i walek yemanemakke yongkambanuwiligi
yeiktaga Anotoyegi kolak mizi nawili kiling yombu Lebigi ngaimekka i walek yemane-
makki yaweyengki saweli mizi nawili Yirusalem yerengka panga Yowanyegi, Ni Kilisibek
Anotogo teniyegi wezamelagi kaiyabok ma talik, meiweki wezayela.
20 Logo Yowan ngagoluk wiziya ono kapura kimeike kawela yeiya. Logo pugu pelik
yeiya, Ne Kilisibek Anotogo iniyegi wezamelagi kaiyabok ono, yeiya.
21 Legi puwiligu ngereke piyegi, Pilik mabura ni tak, Ni Elaya yombanu Anotoyaga
ngagoyeng weiya logo kozak kaiya, walaka panu Anotogo paka ngalege korikwek kiling
miza orowei kambelabok ngereke yo ma, meiya kapura Yowangu puwiliyegi, Ne pok ono,
yeiya. Logo puwiligu piyegi, Ni yombanu Mose kelik Anotoyaga ngagoyeng weiya logo
kozak kai tonugu yuke yolubok ma, meiya legi pugu, A'a', yeiya.
22 Logo puwiligu piyegi, Teni ngago nugu kaiya puragi kangara teni wezayela puwiliyegi
orowei kangki sa mena nugu kumularik ni tak miza purik teniyegi kozak yei keya ni
makngezeyegi ni talikpek kai mangai, meiya.

23 Yowangu pelik kanga yeiya to meiya, Ne koka walaka Isaya poropekwiliyaga nakko kapiya walektikke kozak kaiyabok,

Yombu nak lewagelagi logo paka kurung yeikwekke wizimowei ngalizi pelik yeiyagi, Yemizibek lewa legi kazing inuguyeng pangka pangka mizizo. Kazing pilikmekke inugu kazing Yemizibekkimek kangkere mizi, yeiya. *Isaya 40:3*

24-25 Logo yombanu ngai Palisiwili meiwiligu wezayela puwiligu Yowanyegi pelik nguk meiya, Tamizeige ni Kilisibek Anotogo wezamelagi kaiyabok ono ma ni Elaya Anotogo paka ngalege korikwek kiling miza orowei kambelabok ngereke yo ono ma ni yombanu Mose kelik Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kai Anotogo wezamelagi kaiyabok ono mabura ni talikpokko yawe kaimelira mizi, meiya.

26 Legi Yowangu pelik kanga yeiya to mela, Ne kai yeikpokko kaimeli, kapura yombanu yongkambanubekke liburikki tepekke inugu lusuwei nak wizinda kani.

27 Logo pi neyegi kiriwei yawe pugura mizagirik mereke keya ne pokyaga kulengke logo nogo kumularik yeik nogora yeik puguraga kulengke panu, keya yeik pugura nogoraga ngalege panu, yeiya.

28 Logo pilik miza pura yereng kai Yolodang meilingka pangazuwaga Petani meiraga, Yowan yongkambanu kaimelageya wiziyawekke mizara.

29 Wok kalikebekke Yisu Yowanyegi lewarikki Yowangu keriya wizigeya Yowangu pelik kai, Keriyi. Pek liyeng memeng kong pangka panu Anotogo ngabelakpekkiwiligi kaileyeng wezameliweki sawiyamek.

30 Nogo pelik kaiyawekke, Yombanu neyaga ngalege panubek purik pi watabi mabiyeng keremizawekkabek logo neyegi kiriwei yawe pugura miziweki lewagi kaiyabok piyegi kaiya kani.

31 Ne makngezerau pi talik nak miza wiziya kapura ne ini Isileili yongkambanu kaibek kiling kaimeliweki kayima logo pi kimeike pek mizi ngizige piyegi iwakaweki, yeiya.

32-33 Keya Yowangu peliktarau kozak yeiya, Nogoriktau pi pek miza ono. Kapura nogo keriyarik paka ngalega Anotogi Kung Walekpek winak Kuwemimimek kelikmek piyegi yerageya logo kanda piyegi yolurikki ne keriya. Logo pulogo pura ne yongkambanuwili kai yeikpokko kaimeliweki wezanelabokko neyegi pelik neiyaragi ne kumula, Nakki ngalege Anotogi Kung Walekpek kanda yolubok pokko yongkambanuwili Anotogi Kung Walekpokko yenge yungke kola wizeibene keleyagi kani, kaiya.

34 Logo ne puragi kumuli keya pilik mizi yagalege keriyabek logo nogo pelik kai, pek Anotogi Marekpek, yeiya.

35 Wok kalikebekke Yowan kiling piyegi kiriwei mizi neyau luwe ngagozakka koyilege

36 Yisu kuna. Logo Yowangu pelik yeiya, Keriyi. Pek liyeng memeng kong pangka panu Anotogo sawiyamok kani, yeiya.

37 Yowanyegi kiriwei miziyau Yowangu pilik kairikki kerewiyawekke Yisuyegi kalika kuna.

38 Yisu yongolik meiya logo piyau kiriwei lewarikki keriya wizigeya kowita logo piyauyegi pelik nguk yeiya, Yali talik mizi, yeiya. Legi piyaugu pelik kanga meiya to mela, Rabai, ni talege yolubek, meiya. Logo Rabai mei puragi solorik, Kiriwagabek, kai yagenda.

39 Yisugu pelik yeiya, Keriyi nangaiweki mena koli, yeiya logo piyau pi kiling i pugu yolu pumakke kuna logo piyau pi kiling yokmek mangobektau onorikka koyimeige weik kusa nunung kangmekke.

40 Enduru yogo Simong Pita meibekke sakpek yaka Yowangu kaiyarikki kerewiya logo Yisuyegi kiriwei kuna piyauyaganak.

41 Logo pugu mizarik were sibek Simongyegi weliweki kuna logo piyegi pelik meiweki, Togo yaka ngolukku Mesiyabek Anotogo teni yaliya wazayiweki wezamelagi sawiyabok keriya, meiweki. Ngago lang Mesiyabek mei purik ngago yeik Kirikwiligiraga Kilisibek kai yagenda.

42 Pilik miza logo pi Simong Yisuyegi pakeliweki miza orowei kuna. Yisu Simongyegi pakela wizimowei pelik meiya, Ni Simong keya nigi mangobekki yeikta Yowan. Kapura nogo ngereke ni yeik kalogomok nara nanagi logo yeik pura Sipasi mei. Sipasi pura Yudawiligi ngago yeiktaga keya Kirikwiligi ngago yeiktaga Pita mei keya ngago yeik piyau mabiyauge yeik puragi solorik, Kimbek.

43 Wok kalikebekke Yisu paka ngabelak Kalili meibekke kangweki sawiya. Pi Pilipyegi welageyara weik pugu pi yolok ngelawekke, Ne kiling saweliweki kiriwei koli, meiya.

44 Pilip yogo Enduru yali sibek Pitagi yereng Pesaita mei puragabek.

45 Pilip pigi sakpek Natanailyegi welageyara pi yolok ngelawekke piyegi pelik meiya,
Tonuwago yombanu Mosegi loyengke piyegi langai lende mizi keya Anotogi yombanu
Anotoyaga ngagoyeng weiya logo kozak kisa puwiligurau piyegi langai lende mizi mizabok
pakela. Yeik pugura Yisu keya pi pongo Nasarete yerengka yombanu Yosep mei nakki
marekpek, meiya.
46 Logo Natanailgu Pilipyegi pelik meiya, Yereng puragawili kaile panuwili logo talik
miza logo yombanu wazono panu nak pulaga lewagelaweki. Legi Pilipgu pelik meiya,
Pakeli mangine koli, meiya.
47 Yisu Natanail piyegi yawerelege keriyawekke Yisugu piyegi langai pelik kaiya, Pobok
Isileili panubek meiyagibokko purik pi pangka panu yolu keya ikuyogorik kai onobek legi,
kaiya.
48 Natanailgu pelik nguk meiya, Ni talik miza logo neyegi iwaka, meiya. Yisugu pelik
kanga meiya to mela, Pilipgu ngago neiyagine nogo ni yengelei Fik mei mereke kulengke
wizilegewekke nogo ni keriya, meiya.
49 Natanailgu pelik meiya to mela, Kiriwagabek, ni Anotogi Marekpek. Ni teni Isileili-
wiligi King Ngaibek, meiya.
50 Yisugu piyegi pelik meiya, Nogo ni yengelei Fik meileige kulengke wizilege pakela nei
purikku ni ngizi kumuli. Nugu puraga ngoluk yemane panu nayeng keriyagi.
51 Nogo niyegi nei pura wameiktago. Ni keriyagirik Anotogo paka ngalege lemengki
kandik tiyagi logo Anotogi angelawili pakalaga pongo ne yombanu paka ngalega kay-
imabekyaga logo ngereke paka ngalege kang yongo mizirikki ni keriyagi, meiya.

2

1 Wok neyau miza logo wok kalikebekke paka ngabelak Kalili meibokko yereng Kana
mei puraga yongkambanu neyau wei. Yisugi panumelerau ngeragi kaimizi keya mizageya
wizilege,
2 keya Yisu kiling pugu waligeleyi puwilirau ngago yeiya logo pulogo koyilege.
3 Yisugi panumele kai waing puwiligu nageya koyabek weik yeikwekke pugu Yisuyegi
pelik meiya, Puwili kai waingki yeik, meiya.
4 Pugu pelik meiya to mela, Kali, neyegi mizagiyengki kozak kai wak. Teng negi kozang
nogora walimizagira weik pera ma talik, meiya.
5 Kapura Yisugi panumologo imakke yawe miziwiliyegi pelik yeiya, Pugu iniyegi mizi-
weki kozak yei piyeng mizizo, yeiya.
6 Kaimi unatuba ngai kozang melenazik keya nazikka narayeng pulogo luwe wizilege.
Kaimi piyeng Yudawiligu kaimela logo purik puwiligi kangmekke ngeragi nagine keya
ngeragi na logo mele keya pulangaiyeng kaigesiyeng. Puwiligu pilik miza purik puwiligu
kumularik puwili Anotogi wirege wazonowili miziweki mizarik. Kaimi piyengko kai
kebangkela wiziyayengki maktik 20 keleng ma 30 kelengki pangka.
7 Yisugu imakke yawe miziwiliyegi pelik yeiya, Kaimiyengke kai ngabeli, yeiya. Logo
puwiligu kaimiyeng wilak sesak ngabela.
8 Pilik miza logo pugu puwiliyegi pelik yeiya, Weik mena nayeng ngabela logo yombanu
yemane ngeragi keya kai keya piyengki ngaibekyegi orowei kuni, yeiya.
Puwiligu yaka ngeragi keya kai keya piyengki ngaibekyegi orowei kuna
9 logo pugu kai yaka Yisugu miza logo waing keremiza pok kolok ula. Waimbek talaga
wiriyabek miza purik pi lusuwei kapura imakke yawe mizi yaka kaiyeng ngabela puwili
ngezewiligu kele iwaka. Togo pugu mandik yongok weiyagibok ngago meiya,
10 logo piyegi pelik meiya, Kazing tonugumekkerik yaka ngago yeiya pilik puwili were
waing wazono panu pokka yani logo puwili ngelek na wizigeya kalike waing waze wazono
panu ono pilikpokka yani. Kapura nugu waing lewege panubek kalike panu yani, meiya.
11 Togo Yisu Anoto ngezebokko mizagi langaira Yisugu yereng Kana puraga miza pura
pugu yombanu lembekke solo panu kozang pigi paka ngalega mana puragi walimizara.
Logo pugu waligeleyi puwiligu ngizi kumularik pi wameik Mesiyabek mena miza.
12 Yongkambanu wei pura weik yeik logo Yisu pongo Kapaneyam yerengke pongologo
panu keya sakwili keya pugu waligeleyi puwili kiling kambela logo pulogo wok nayeng
wiziya.

13 Pi yolura weik wok Yudawiligu puwili ngabelak Isippekka Anotogo iza orowei wiriya
logo puwiligu Pasoba meibok weik mereke logo pi paka Yirusalem wok pok keriyagi
lemengke kambela.
14 Pi kanda paka Anotogi i walek yemanemakki yerengke pura yongkambanuwili mab-
ulogo liyeng kau keya liyeng memeng keya winakwiligi pundik keremizageya koyilege
keya nawili lalekyengki mogosa wizigeya yombanu nalangaiwiligi king nalangai piyeng

Yudawiligi king piyengke kowita to mela logo watabi pulogo piyengka weiweki mizageya koyilege.
15 Togo Yisu kazing kaile pumokki pakela logo kiyebuk legi pi wizale kozang nak wi nayengka keremiza logo liyeng memengka liyeng kau mabuwili ula yela logo Anotogi i walek yemanemakki yerendikka kazi keya yombanu king nalangai piyeng kowita to melageya koya puwiligi kingyendau kubulagelega wezameli keya lalek keya puwiligi piyeng kowitagelega wezameli kang keya kelemiya.
16 Pugu winakwili wiyiwiliyegi pelik yeiya, Inugu pelege warara yolu piyeng orowei kuni. Pemak negi Mangobekki imak. Pemakke pung inuwagirik keremizi wak, yeiya.
17 Pulaga pugu waligeleyiwili Tawitigu Anotogi Kapiya Walektikke yungke pelik kaiyarikke ngereke kumula,
Keli negi Anotogi imak walekmak mizagi pura yemane panu logo purago neyegi ngai, kaiya purikki. *Ingi Sam 69:9*
18 Pugu watabi wiyiwiliyegi pilik keleya logo Yuda ngai pulogo koya nawiligu pelik meiya, Ni pilik mizagiweki pangkara warabokko mizi yagenda ma? Mena watabi Anoto ngezebokko mizagi langai pilik nara nugu mize logo tonugu wameik ni pangkara warabek miziweki, meiya.
19 Tegi Yisugu pelik kanga yeiya to mela, Anotogi i walek yemane pemak topela logo nogo wok neyauganakke ngereke ngizagi mena, yeiya.
20 Tegi Yuda ngaiwiligu pelik meiya, Anotogi i walek pemak ngizageya koyimarik kirisimasi yombu neyau keya melenazik keya ingenazikka nak. Logo mabektik tonugu wok panu ngizageya koyima pumak nugu wok neyau keya nakka ngereke ngiziwekirik ni pangka kai yagenda ma, meiya.
21 Kapura Yisugu Anotogi i walek yemanemakki kaiya purik korik pigi puwekki kaiya wizinda, purik korik puguwek Anotogi i walekmak.
22 Pugu puwiliyegi pilik yeiya logo kalik panuge pi ibeng sa logo yangalekta kang miza logowekke pugu waligeleyawili pugu kaiya puragi ngereke kumula to mela logo puwili Anotogi Kapiya Walektikke ngago pura keya Yisugu kaiya puragi ngizi kumula.

23 Yisu paka Yirusalem pulogo Pasobara miziwekke watabi Anoto keya ngezebokko mizagi langai pilik piyeng mizarikku yongkambanu kolokngagono pi Mesiyabek miza logo ngizi kumula.
24 Kapura Yisugu puwiliyegi wameik pi mabok yeiya ono purik pi puwiligu ngizi kumuli puragi wameik mizi yagenda miza ono kopong.
25 Nakkorau piyegi yombanuwiligi kang pumokki kozak meiyagi ono, purik pi yombanuwiligi kumula piyeng iwaka legi.

3

1 Yombanu yeikta Nikotimas mei nak wizagoma. Pi Palisiwili meiwiliyaga nak keya pi Yudawiligi ngai yemane nak. Yombu Palisiwili meiwili yombu Yuda kangka yemane Mosegi loyeng mabiyengki waberek panu kiriwei mizi keya puwiligi yelibungang kokawiligi ngago yogongyengkirau kozang panu kiriwei mizi miziwili.
2 Nikotimas kusarikke Yisuyegi keriyiweki kayima. Logo pi kanda Yisuyegi pelik meiya, Kiriwagabek, ni teni waligeleyiweki paka Anotoyaga kayima purik ne iwaka. Ne iwaka purik nakkorau waze watabi Anoto ngezebokko mizagi langai nugu mizi pilik piyeng keke mizagi ono, tamizeige Anoto pilik pok kiling yolu keya Anotogo pilik pokyegi saweli miza purik kele, meiya.
3 Logo Yisugu piyegi pelik meiya, Nogo kozak nei pura wameiktago. Yombu nak wik keremiza ono purik mabura pi Anotogi ngai pugu ngai yolumekki kiliyagi ono, meiya.
4 Pulaga Nikotimasgu pelik meiya, Kapura talik miza wizigeya yombanu nak wik keremizagi? Yombusi nak ngereke mandik songono sa logo yeke panugi yaga yongola logo panugu ngereke wazamiyagi ono, meiya.
5 Yisugu pelik kanga meiya to mela, Nogo kozak nei pura wameiktago. Yombanu kaibek keya Anotogi Kung Walekpokko miza logo wik keremizabok wamenak kele Anotogi ngai pugu ngai yolumokko kiliyagibek.
6 Purik kazing korikwekki lewengkerik nakki panu keya mangoyaugu wazami kapura kazing kumbekki lewengkerik Anotogi Kung Walekpokko wazami logo wik keremizi.
7 Nogo niyegi, Ni wik keremizagirikki kai, nei purikki lembek ngeli nagani.
8 Anotogi Kung Walekpokko nak wik keremizirik kebarekpek kelik. Kebarekpekki ngagora kerewiyi kapura talaga lewa keya tamek neing kang miza purikki ini lusuwei mizi mabilik, yombanu Anotogi Kung Walekpokko kazing kumbekki lewengke wik wizeibene

kelemiyabokyegirik pilik mizi. Talik miza logo pilik miza, miza purik teni lusuwei kele kapura kazing kumbekki lewengke pi wik yolu purik kimeike panu, meiya.

9 Pulaga Nikotimasgu pelik nguk meiya, Talik miza logo pilikki, meiya.

10 Tegi Yisugu pelik kanga meiya to mela, Ni Isileili yongkambanuwiliyegi Anotogi Kapiya Walektikka waligeleyibek, logo waligeleyi yemane nak kapura talik miza logo ni ngoluk nogo kozak kai poburagi langai iwaka panu ono?

11 Nogo kozak nei pura wameiktago. Nogo pakela keya iwaka mizayengki ne iniyegi kozak yei yagenda kapura ini nogo yei piyengki ngizi kumuli ono.

12 Tamizeige ini nogo ngabelakka pelege Anotogo miziyengki langai kozak kairikki ngizi kumuli ono mabura talik miza logo ini nogo paka ngalege Anotogo miziyengki langai kozak kairikki ngizi kumulagi.

13 Nakkorau koka paka ngalege kambela logo yorik paka ngalege lemeng kang tamekke lemeng miza purikki kozak kaiya ono. Kapura ne yombanu paka ngalega kayimabek paka ngalege lemengki iwaka, purik ne paka ngalega pelege kayima logo nogo kozak kai purik pangka.

14 Kumule, koka walaka ngabelak ngaingai kurung yeikwekkepekke Mosego kemale ngayengyengka keremiza namek yengelei wang yokolong naleige wiramiya wazamiya logo luwe lowamiya wazamiya logo kemalemekki pakeli puwili mabuwili ibengki ono. Kazing mabilikmekke ne yombanu paka ngalega kayimabok yengeleileige ngalege ula wazaniweki yengeleilei kiling luwe lowamiya wazaniyagi sa kani.

15 Ne nela logo ibengki, logo neyegi ne Kilisibek miza logo ngizi panu kumuli puwili mabuwili kemenak ibengki ono, kapura wik koyimagira weiweki.

16 Purik Anotogo ngabelakpekki yongkambanu pewili mabuwiliyegi kela panurikku pugu pigi Marek wamenakpek wezamela, logo piyegi pi Kilisibek miza logo ngizi panu kumuli puwili mabuwili kemenak ibengki ono, kapura wik koyimagira kilingwili miziweki.

17 Kapura Anoto pigi Marekpek ngabelakka pelege yongkambanuwiligi kaileyengki wiyeke ngangang yaniweki wezamela ono, a'a'. Pugu pi wezamela purik yongkambanu mamok kaileyengki ngangang puraga yaliya wazayiweki.

18 Togo yongkambanu Kilisigu puwili yaliya wazayirikki ngizi panu kumuli puwiliyegirau kemenak ngangang weiyageya koyimagi nara yuke ono. Kapura piyegi ngizi kumuli ono puwiliyegi kele kemenak ngangang weiyagiragi yuke, purik puwili Anotogi Marek wamenakpokyegi ngizi kumula ono legi.

19 Puwili kemenak ngangang weiyagiragi yuke, purik wilangkarikki mangobek paka ngalegarik ngabelakka kayima kapura puwiligu miziyeng korowali kopong puwili kaileyengki kusabanurikki keli keya wilangkarikki mangobekyegi kiyebuk miza.

20 Puwili wilangka paka ngalegarikki kiyebuk miza, purik puwili kaile mizagirikki kela kopong. Logo wilangkarikki mangobokko kaile puwiligiyeng kimeike walimiza nelegi puwili pigi wilangkarikka kungke koya.

21 Kapura pangkaraga yolubok wilangkarikki wilik kagowinda kiling lewa purik mamokko pilik pokyegi pi Anotogo pugu miziweki keliragi kiriwei mizi yagenda mizibene, meiya.

22 Pilik miza logo Yisu kiling pugu waligeleyi puwili Yirusalem yerenda wiya, logo ngabelak Yudaya meibekke kai kambela logo pulogo yongkambanu kaimelageyara koyima.

23-24 Puwekkerik Yowan kaimelibek ngoluk wigira ono wizigeya. Pi yereng Inong mei, yereng Saling mei puragi mereke puraga yongkambanu piyegi wiriyawili kaimeli, pulogo kai kolokngagono kopong.

25 Wok nakka Yowan kaimelibokko waligeleyiwili kiling Yuda nak puwiligu kaimeli puragi langai ngalik kela yongomo mizi.

26 Togo puwili Yowan kaimelibekyegi kanda pelik meiya, Kiriwagabek, yombanu nugu kai Yolodang lingka pangazuwaga wilek ula logo nugu pi Mesiyabek kaibok, pirau yongkambanu kaimeli logo yongkambanuwili pelege lewagirik segeya ngereke panga piyegi kang, meiya.

27 Yowan kaimelibokko pelik yeiya to mela, Yombanu nak kangka Anoto paka ngalege yolubokko manabokko kele yolu logo tak takyaga lewege miza purik Anoto ngezebokko sawiyi.

28 Ini nogo pelik kaiya puragi iwaka, ne Mesiyabek ono. Ne yeik were Mesiya ngizi sawiya, kalika lewabokko kazing leweng keremiziweki kayimabek.

29 Yek tek nangezi yombanu yongok weiweki mizi nakyegi langai kumuli. Yombanu yongokmele weibok yemanebokko, kapura yombubekki kewengkebek yeik luwe kerewiyara yolu logo pi yongok weibokki kiliragi kerewiyi puwekke pi wilik. Nerau mabilik wilik mizi.

Logo ne wilik kagowingmokko pangka ono, purik yongkambanuwili Yisuyegi kerewiyi keya kiriwei mizi legi.
30 Yeik pugura yemane si kang keya yeik nogora songono si kang purik yemanerikku, meiya.
31 Togo pi paka ngalega kayimabek logo pi mamokyaga yemanebek. Purik ngabelakpekkabekki kangka yeik watabi ngabelakpekki piyengki keke iwaka kapura paka ngalega kayimabok mamokyaga ngalege.
32 Pugu pakeli keya kerewiyayengki pi kozak kai kapura nakkorau pugu kozak kai puragi ngizi kumuli ono.
33 Kapura pugu kozak kai piyengki ngizi kumuli puwiligu walimizirik Anoto wameiktago kola.
34 Purik Anotogo paka ngalega wezamelabok, Anoto ngeze panubekki ngagora kozak kai, purik Anotogo pigi Kung Walekpek kiling Kung Walekpekki kozanda piyegi mabok kemenak mana.
35 Mango Koyambekyegi keli panu, logo watabi mabiyeng ngai puguragi kulengke wiya wazamiya.
36 Logo Koyambekyegi ngizi panu kumuli puwili weik wik koyimagi pura kiling, kapura pugu kai piyengki nagerewiyi puwili wik koyimagi purarau onogi segeya Anotogi sisikta puwili kiling wiziyagi.

4

1 Yongkambanuwiligu Yisuyegi kiriweiwili weik kolokngagono si lewa keya weik Yisugu yongkambanu kaimeliwiligu Yowan kaimelibokko kaimeliwiliyaga ngalegerikki kozak kelirikki, yombanu Palisiwili meiwili kerewiya.
2 Yisu ngezebokkorau kaimela ono, mak pugu waligeleyi puwiligu keke kaimeli.
3 Yombanu Palisiwili meiwili pilik puragi kerewiya kairik Yisu iwaka sa logo pi ngabelak Yudayabek wiya logo ngabelak Kalilibekke kandobela.
4 Kazing pongo ngabelak Kalilibekke kang puluweng ngabelak Sameriyabekke libulibu kang.
5 Pi kanda ngabelak Sameriyabekke yereng Saika meiraga lewagela. Yereng pura ngabelak muneng Yakopgu koka pigi marekpek Yosep mana purikki mereke yolura.
6 Pi wei kanda kai kulek yombanuwiligu kai koliweki yokora narikke, logo kai kulek purik, Yakopgi Kai Kulektik, meirik. Yokmek weik yoklongko logo pi yaka kazing koweige lewengke kayimabek kopong pi kai kulektikki ngezege mogosa logo leng miza.
7-8 Pugu waligeleyiwili panga yerendaga ngeragi weiweki kuna wizigeya ngezebek wiziya. Pi pulogo mogosara tawizeige pura yongokpanu Sameriya mabuloga namele kai koli penangiweki yawerelege. Togo Yisugu piyegi pelik meiya, Ne kai kabeneng nane, meiya.
9 Logo yongokpanumologo piyegi pelik meiya, Ni Yudabek keya ne Sameriya yongokmele, legi nangki nugu neyegi, Kai kabenembekki nguk nei, meiya. Pugu pilik meiya purik Yudawili keya Sameriyawilirau nakko nakyegi wazono kelemi onowili kopong pilik meiya.
10 Logo Yisugu pelik kanga meiya to mela, Anotogo watabi ni yeik naniweki mizi piyeng ni lusuwei keya ne niyegi, Kai kabeneng nane, kai pokyegi ni lusuwei. Tamizeige ni iwaka wizigeya nguk neiya kesak nogo ni kai kabeneng wik koyibene keleyi pokka nani kak, meiya.
11 Logo yongokpanumologo pelik meiya, Yemanebek, nirau kai kola wakiyagi nayeng ono pura, keya kaibektau yenge kulaka panu miza pura, ni talaga kai wik koyibene keleyibok ulumi mangai?
12 Koka walaka Yakop tenigi yeligagangmekkabek keya pigi yango keya marekngangwili keya liyeng keya pigi puwilirau kai kulek perikka nawiligu. Logo puwili ibeng wizigeya kai kulektik tonugu weik weiya. Nugu kai nalik nak yanagi kai purik ni piyaga yemane ma talik, meiya.
13 Yisugu pelik kanga meiya to mela, Kai kulektikki pokka nibok ngereke kaigi keli penangai
14 kapura kai nogo manibokka nibok, mawinda kai wikki kelagi ono, a'a', pi weik wilakki, purik kai nogo manibokko ya puguraga kai kulek yemane wezarik wizagomi penangai, logo kelangki ono, purik kaibokko pi wik wizagomibene kelemiyagi.
15 Pulaga yongokpanumologorik pi kai kabeneng yeikyengki langai kozak kai nobiyeng piyegi pelik meiya, Yemanebek, ne kaibokka nane logo nerau mawinda kaigi keli onoweki keya pelege kai koli yo mizi onoweki, meiya.
16 Yisugu yongokpanumeleyegi pelik meiya, Yombu nugubek miza wari kune, meiya.

17 Legi yongokpanumologo pelik meiya, Ne yombu naktau ono, meiya. Yisugu pelik
meiya to mela, Nugu ni yombu naktau ono kai purik ni wameik panu kai yagenda.
18 Ni ulogo yombu melenazik weiya keya yombanu ni kiling weik mabek yolubok nigi
kerekpubek ono logo nugu kai pura wameik yagenda, meiya.
19 Yongokpanumologo pelik meiya, Yemanebek, ni Anotoyaga ngagora weiya logo kozak
kaibek, purik ni nogo miza piyeng mabiyengki iwaka legi.
20 Kapura ne poburikki iwakaweki, Tenigi yeligagangmekkawiligu lewak pobokko
kokarik ingeyeng laliya logo Anotoyegi ya kumulageya koyima logo tenirau lewak
mabekke pilik mizi kapura taliktikki wiyeke ini Yudawili paka Yirusalem yerengke An-
otoyegi ya kumuli mizagi purikki kelegele mizi, meiya.
21 Yisugu pelik meiya to mela, Nogo kai peragi ngizi kumulimo. Inugu negi Mangob-
ekyegi lewakpekke pelege ya kumuli mizi pura keya paka Yirusalem ya kumuli mizi
puriktau yeikkirik weik mereke, purik wale nakko Anotoyegi ya kumuli mizi purik watabi
yemaneyeng ono.
22 Ini Sameriyawili inigu ya kumuli mizibokyegi ini lusuwei, kapura teni Yudawili
kele Anoto tonugu ya kumuli mizibokyegi teni iwaka, logo nogo pilik kai purik pangka,
purik Anotogo sawiyarik Yudawiliyaga yongkambanuwili kaileyengka yaliya wazayag-
ibek lewagelagi.
23 Wangki keya mabek pewekkeriktau yombanu Peba Anotoyegi kazing ngizimekke
ingeyau laliya logo ya kumuli miziweki keli panubok, wilek kang mabiyengka kazing ngizi
panu kumbekki lewengke ya kumuli mizagi. Peba Anoto yombanu kazing pilikmekke
piyegi ya kumuli mizagiwiliyegi welageya wizinda.
24 Tonugurau Anoto keriyi ono kele kapura pi wizinda purik pi kumbek logo yongkam-
banu piyegi ingeyau laliya logo ya kumulagi keli puwili wilek kang puwiligi piyeng
mabiyengka kazing ngizi panu kumbekki lewengke piyegi ya kumuliweki kani. Kazing
pilikmekke puwili pangka ya kumuli mizagi.
25 Yongokpanumologo pelik meiya, Mesiya Kilisi meibok lewagi purik ne iwaka. Pi lewa
puwekke watabi mabiyeng pugu teniyegi kozak yeiyagi, meiya.
26 Pulaga Yisugu pelik meiya, Ne pi. Ne ni kiling ngagozakka yolu mabek, meiya.
27 Pilik mizi pura Yisugu waligeleyiwili yo, logo pi yongokpanumele kiling ngagozakka
yolurikki keriya logo puwili lebuk miza, kapura nakkorau yongokpanumeleyegi, Ni
nangaiyengki keli, meiya ono, ma Yisuyegi, Ni nangki pi kiling ngagozakka, meiya ono.
28 Pulaga yongokpanumele kaimi kai koli pugura mabulogo wiya logo panga yerengke
kando kuna, logo kanda pangalege yongkambanuwiliyegi pelik yeiya,
29 Yombanu neyegi lusuweibek kapura nogo ulogo mizayeng mabiyengki neyegi kozak
neiyabekyegi pakeliweki mena koli. Pi Kilisibek mane miza mena, yeiya.
30 Togo puwili yerenda wiya logo Yisuyegi keriyi kuna.
31 Yongokpanumele panga yerendaga wizigeya yombanu Yisugu waligeleyi puwili Yisu
ngeragi niweki kelegele keya kelemiyageya koya.
32 Kapura Yisugu pelik kanga yeiya to mela, Nogo ngeragi nalikyeng wara, kapura ini
piyengki lusuwei.
33 Togo Yisugu yombu waligeleyi puwili weik nakko nakyegi pelik mei kang keya mizi,
Nakko kanda pi ngeragi nayeng mana ma talik, mei.
34 Tegi Yisugu pelik yeiya, Ne wezanelabokki keliragi kerewiyi keya mizi pura keya yawe
nogo miziweki pugu nana pura miza logo weik yeikki purarau ngeragi nogoyeng.
35 Inugu ngago lang narik pelik mei, Ngong mangobektau ono miza logo purik weik
teng ngeragi yokoragira lewagelagi. Tegi ne iniyegi pelik yei, Yongkambanu lewa panga
puwiliyegi keriyi. Puwili ngeragi kuk logo weik yokoriweki mizi piyeng kelikwili kani.
36 Negi wiyeke yongkambanu wawere keleyi puwiliyegi kangara nogo yanagi keya
yongkambanu negi wiyeke wawere keleya puwili wik koyimagira weiyagi. Logo pulogo
ngago nogora yenge ya puwiligiyengke ngeriyi puwili keya wawere keleyi puwilirau
kemenak wilik mizagi.
37 Logo purik pelik kai purikki pangka, Nakko ngeragiyeng ngeriyi keya nakko ngeragi
kuk piyeng yokori.
38 Purik wameik, purik nawiligu ulogo ngago nogora yongkambanuwiligi yayengke
ngeriya logo ini yeik ngago ya puwiligiyengki ngeriya puragi langai waberek kozak yeiyagi
logo puwili ngizi kumulibene nogo ini wezayeli. Kazing pilikmekke inugu yongkambanu
nogowili wawere keleyagi, yeiya.
39 Yongkambanu kolokngagono yongokpanumologi yereng ngabelak Sameriyabokkaw-
ili Yisu yombanu Kilisi meibok purikki puwili ngizi kumula, purik yongokpanumologo
puwiliyegi, Pi neyegirau iwaka ono kele kapura nogo ulogo mizayeng mabiyeng pugu
kozak neiya, yeiya logo purikku puwili Yisuyegi ngizi kumula.

40 Togo Sameriya yongkambanuwili panga Yisu yolu pulogo kuna logo kanda piyegi pi
puwili kiling yereng puwiligiraga tek narik yoluweki piyegi kelegele kelemiya logo pi wok
neyau wizagoma.
41 Keya Yisu ngezebokko kairagi puwili kerewiyarikku pulogo yongkambanu kolokn-
gagono mawinda ngizi kumula.
42 Logo puwiligu yongokpanumeleyegi pelik meiya, Teni weik ngizi kumuli, kapura
purik nugu kaiya maburikki wiyeke ono kapura teni makngezego pi ngago kaiyagalege
kerewiya purikku logo tonugu kumulirik wameik pek Kilisi yombanu Anotogo yongkam-
banu mamok kaileyeng keya ibeng koyimagiraga yaliya wazayiweki mizabek, meiya.

43 Yisu Sameriya meibekke pulogo wok neyau miza logo pulumeng wiya wizigeya
ngabelak Kalili meibekke kambela.
44 Yisu ngezebokko pelik kaiya, Yombanu Anotogi ngagora kozak kaibok ngabelak
kalogomokpekkerik yeikta kiling keya puwiligu ngago pugu kai piyengki ngizi kumuli
kapura ngabelak ngezebekkibekkerik yeiktarau ono keya ngezebekyagawili piyegi ngizi
kumuli ono, kaiya.
45 Togo pi kanda pongo ngabelak Kalilibekke lewagelawekkerik yongkambanu pulo-
gowiligu piyegi koli kelemiya, purik puwili paka Yirusalem Pasobaraga koyawekke pugu
mizayengki keriya.
46 Yisu ngereke yereng Kana mei, pugu kaibek kowita logo waing keremiza puraga
kambela. Keya yereng Kana puragi ngezege yereng Kapaneyam mei pura yolu logo yereng
puraga Rom Kapmanbekki ngaiwiliyaga nak yolu logo pigi marekpek kemegememokko
pangka ono.
47 Yombanubok Yisu paka Yudayaga kanda weik pongo Kalili lewagela kisirikki
kerewiyawekke pi Yisuyegi ngezangai nginda kanda piyegi pigi marekpek weik ibengweki
mereke legi yereng Kapaneyam puraga mandikpek yombiyangai wazamiweki kangweki
nguk meiya.
48 Yisugu piyegi pelik meiya, Ini nogo watabi nakkorau mizagi langai ono Anotogo keke
mizi nayeng keya watabi wirangai ne Anotoyaga kozanda weiyabek mizi nayeng mizirikki
keriya logo puwekke kele ini ngizi kumulagi, meiya.
49 Kapura Rom Kapman ngaibokko pelik meiya, Yemanebek, negi marekpek ibeng nera
panga Kapaneyam kangweki mena koli, meiya.
50 Yisugu pelik meiya to mela, Ni kambele. Nigi marekpek wik yolugi mena, meiya.

Logo yombanubek Yisugu kairagi ngizi kumula logo kambela.
51 Yombanubek panga igeweki tagoneige piyegi yawe miziwili kanda pi wilek ula, logo
puwiligu piyegi pelik meiya, Nigi marekpek weik yombiyangai si kang, meiya.
52 Puwili pilik kisiwekke pugu puwiliyegi pelik nguk yeiya, Yokmek talik wizigeya pi
yombiyangai sa, yeiya, legi puwiligu ulogopekke ibengke yokmek nak wizigeya kilili
kukuk mizimek yeik, meiya.
53 Pulaga mandikpekki mangobek Yisugu teng maburaga nigi marekpek wik yolugi
mena kambele meiyaragi kumula to mela. Togo pi keya pigi ingembungangwili mabuwili
Yisu yombanu Kilisibek meibok purikki puwili ngizi kumula.
54 Logo pura Yisugu kalike Anotogo keke mizira ngabelak Yudayabek wiya logo kanda
ngabelak Kalili meibekke pulogo mizara.

5

1 Pilik piyeng miza logo waleleige wizigeya Yisu paka Yirusalem yerengke Isileiliwiligi
wok yemane ngeragi miza ni piyengka nak lewagela, legi pi kambela.
2 Paka Yirusalem pulogo kai luwang yemane panu yongkambanuwiligu kaigesi nak
yolu. Kai luwambok kang yemane yerendage kiliya lewarikke ngezege, logo kang purikki
yeikta, Liyeng Memengwili Kiliya Lewarik, meirik. Keya Iburuwiligi ngago yeiktaga
kai luwambokki meirik, Petesara, mei. Keya kai luwambokki ngezege i marek songono
melenazik yolu, logo piyengke yongkambanuwili leng mizi.
3 Yongkambanu kolokngagono kemegemeyeng kilingwili i marek songono piyengki
yareksara koyilege. Nawili wire kusawili keya nawili inge keya mele kailewili keya nawili
korikwekke wale nayeng ibengwili miza logo puwili kaibek urukang mizirik kelegi yuke
koyilege.
4 Kang nayengki purik Yemizibekki angela nakko kanda kaibek urukang kelemi. Logo
yombanu kaibek urukang mizi ngizige panga kaibekke were kiliyabok kemegeme pugu
mizi pumokka yeik si.

5 Keya yongkambanu pulogo koyawiligi tepekke yombanu kirisimasi yombu nak keya
meleyau keya ingenazik keya nazikka neyauganak kemegeme mizageya wizagoma nak
wizilege.
6 Yisugu yombanubekyegi keriya logo yombanubek kirisimasi kolokngagono kemegeme
wizagoma purik Yisugu iwaka. Togo Yisugu kemegemebekyegi pelik meiya, Ni yombiyan-
gai sagi keli ma talik, meiya.
7 Logo kemegemebokko pelik kanga meiya to mela, Yemanebek, kaibek urukang mizi
puwekke neyegi sawela logo ne nguk namizi panga kaibekke wazaniyagi naktau ono, logo
ne makngeze panga kaibekkiweki yelakkelek mizageya purik nak weik yaka were kuna
wizigeya wilibek, meiya.
8 Yisugu piyegi pelik meiya, Luwe sa logo yolumek nugurik weiya logo wei kune, meiya.
9 Logo mabuwekke yombanubek yombiyangai sa logo yolumek pugurik weiya logo
kuna. Pilik miza purik Yudawiligi wok yawe mizi onobek wok Sabatpek meibekke pilik
miza.
10 Togo Yuda ngaiwiligu yombanu yombiyangai sabokyegi pelik meiya, Yokopek tenigi
wok yawe mizi onobek, wok Sabatpek logo ni yolumek nugurik pilik wara purik yawe mizi
yagenda, logo purik lo tonuguragirik ni kaile mizi yagenda, meiya.
11 Logo pugu pelik yeiya, Yombanu ne yombiyangai wazaniyabokko neyegi yolumek
nugurik weiya logo wei kune neiya, yeiya.
12 Pilik kai legi puwiligu piyegi pelik nguk meiya, Yombanu niyegi pilik neiyabok tak,
meiya.
13 Kapura yombanubek takko pi yombiyangai wazamiya miza purik pi lusuwei purik
pilik mizawekkerik yongkambanu kolokngagono koya logo Yisu sengekta kuna.
14 Waleleige Yisugu Anotogi i walek yemanemakke yombanu pugu yombiyangai waza-
miyabok wilek ula logo Yisugu piyegi pelik meiya, Keriye. Ni weik yombiyangai sa mena
ni ngereke watabi kaile panu nayeng niyegi wiriya nera nugu kaile mizi piyeng weik
wiyagirikki kai, meiya.
15 Yisugu pilik meiyawekke yombanubek Yisu wezamiya logo pi kanda Yuda ngai-
wiliyegi yombanu ne yombiyangai sibene keleniyabok Yisu, yeiya.
16 Togo Yisu Yudawiligi wok yawe mizi onobekke yombanu yombiyangai wazayirikki
wiyeke weik Yuda ngaiwili pi kuneng mana logo uliweki kozak kela.
17 Kapura Yisugu puwiliyegi pelik yeiya, Negi Mangobek ngoluk yawe mizageya, logo
purikki wiyeke nerau yawe mizi, yeiya.
18 Keya pugu Anoto pigi Mangobek kairikki wiyeke puwili weik pi ulagi puragi mawi-
yarekka kozang panu mizi. Purik pi wok yawe mizi onobokki lora keke ngela ono kapura
pi Anoto pigi Mangobek kai logo purikku pi keya Anotorau pangka pangka mizi legi puwili
pi uliweki mizi.

19 Puwiligu sisik mizi puragi pi iwaka logo pugu pelik yeiya, Nogo kozak yei pura
wameiktago. Ne Koyambokkorau watabi nayeng keke mizagi ono, ne Anoto negi Mangob-
okko miziyengki keriya logo ne piyeng keke mizi, purik watabi Anoto negi Mangobokko
mizi piyeng ne Koyambokkorau mizi mizi.
20 Purik Anoto negi Mangobek ne pigi Marekpekyegi keli logo pugu mizi piyeng
mabiyeng neyegi walimizi keya piyengka yemane panuyeng walimizagi logo nogo piyeng
mizagi logo ini lelengkiragi.
21 Anoto, negi Mangobokko ibengwili ibendaga wik yangalekta wazayi mabilik nogorau
wik koyimagira yanagi keli pilik puwiliyegi wik koyimagira yani.
22 Negi Mangobokkorau yongkambanuwili kaile puwiligiyengki wiyeke keleyagiyeng
kozak kai ono, purik pilik yawe mizagi pura pugu ne pigi Marekpekki melezikke wiya.
23 Pugu pilik miza purik yongkambanuwiligu yeik pugura yongolok mei pilik yeik
nogorarau yongolok meiweki. Pi ne wezanelabek, legi yongkambanu ne pigi Marekpekki
yeikta yongolok mei ono puwili, negi Mangobekki yeiktarau yongolok mei yagenda ono.
24 Nogo kozak yei pura wameiktago. Yongkambanu ngago nogoragi kerewiya logo
ne wezanelabokyegi ngizi kumuli puwili weik wik koyimagi pura kiling. Puwili kaile
puwiligiyengki wiyeke puwili kemenak ngangang weiyagiragi yuke ono, purik kazing An-
otoyegi kumbekki leweng ibendaga panga kazing Anotoyegi kumbekki leweng wikkiraga
nogo kowita.
25 Nogo kozak yei pura wameiktago. Teng yongkambanu kazing kumbekki lewengke
ibeng puwiligu ne Anotogi Marekpekki ngagoragi kerewiyagirik weik lewagela. Logo
ngago nogoragi ngizi kumuli puwili kazing kumbekki lewengke wik wizagomagi.

26 Purik negi Mangobek kazing kumbekki lewengki wik wizagomagiragi mangobek
mizi mabilik pugu ne pigi Marekpek kazing kumbekki lewengke wik wizagomagiragi
mangobek keleniya.
27 Keya pugu ne yongkambanuwili ngagozak keleyagiweki pangkara nana kai, purik ne
yombanu paka ngalega kayimabek legi.
28 Nogo yongkambanuwiligi wilek kangyeng wik wazayi purikki ini lebuk mizi nagani.
Purik kalike wok nakka yongkambanu ibeng logo waliya puwili mabuwili ngago nogoragi
kerewiyi nangai
29 logo ngereke yangalek meiyagi. Ne ngago kai puwekkerik kazing Anotogo kelimekke
wiziya logo ibembok paka ngalege wik wizagomiweki yangalekta wazamiyagi kapura
kazing Anotogo kiyebuk mizimekke wiziya logo ibembok kemenak ngangang weiyagiragi
yangalekta wazamiyagi.

30 Nogorau watabi nayeng keke mizagi ono. Ne Anotogo kozak nei puragi kiriwei
yongkambanuwili ngagozak keleyi. Nogo kazing ngagozak keleyimok pangkamekke purik
ne, ne makngezego keliragi mizi ono, ne negi Mango ne wezanelabokko keli pura keke
mizi.
31 Tamizeige nogo keke ne makngezeyegi langai ne tak miza purikki kai kesak inugu
ngaigu kai kisi purik pangka.
32 Kapura negi Mangobektau wizinda. Pi ne tak miza purik kozak kaiyageya wizinda
keya pugu neyegi langai kozak kai piyeng wameikyeng purik ne iwaka.
33 Inugu nawili neyegi langai Yowan kaimelibekyegi nguk meiweki wezayela logo Yowan
kaimelibokko ngago neyegi langai kozak kaiya piyeng wameik.
34 Yongkambanuwiligu kozak kisi piyeng neyegi yemaneyeng ono. Ne yeik Yowan
kaimelibokko iniyegi ngago kozak yeiya piyengki keke kai yagenda, purik ini ngago
piyengki ngizi kumula logo ini yaliya wazayagi purikki ne keli.
35 Yowan kaimelibek lang wezarik wizimowei iniyegi ngaiwak wiyageya wiziya. Logo
pugu ini ngaiwaktik yanageya wiziyawekkerik ini tek nangezige wilik miza.
36 Watabi yeik nogora kawela wiyagi nayeng ngoluk wizinda. Logo piyeng Yowan
kaimelibokko kozak kai puraga ngalegeyeng logo piyeng yawe nogora keya piyeng yawe
negi Mangobokko miziweki nanara logo purago iniyegi ne negi Mangobokko wezanelabek
keleyiweki.
37 Keya negi Mango ne wezanelabokko kairik ne pigi Marekpek kai. Inugurau pi ngago
kaiyagalege kerewiya ono keya inugurau pi keriya ono,
38 ma negi Mangobekki ngagora inugu ya inuguyengke wara ono logo pugu ne wezanela
kele kapura ini neyegi ngizi kumuli ono.
39 Inugurik Kapiya Walektikku ini wik koyimagira weiyagirikki waligeleyagi nobiyeng
ini Kapiya Walektik waberek panu mei kapura Kapiya Walektikku kozak kaibok neyegi
langai kozak kai yagenda.
40 Kapura ini wik koyimagira weiweki neyegi ngizi kumulagirikki kiyebuk mizi.
41 Ne yombanuwiligu yeik nogora yongolok meiyagi purikki weli ono,
42 purik ya inuguyengki kazingmek nogo iwaka. Inirau Anotoyegi keli ono.
43 Ne negi Mangobokki yeiktage pugu kairagi kiriwei iniyegi kayima kapura ini neyegi
ngizi kumuli ono. Kapura tamizeige iniyaga nakko kanda ngago ngezebekki nayeng kozak
kai purik ini piyegi ngizi kumuli.
44 Inirau neyegi ngizi kumulagi langai ono, purik iniyegi langai nazuwaga nakko wazono
kaiyagirikki ini kumuli kapura ini Anoto wamenakpokko iniyegi langai wazono kaiyagi
purikkirau ini kumuli ono.
45 Kapura nogo piliktikki wiyeke negi Mangobekyegi iniyegi langai melebek yowagi
ono, pilik mizagibek Mose. Mose iniyegi sawelagi nobiyeng inugu ngai yuke yolubokko
piliktikki wiyeke iniyegi melebek yowi penangai.
46 Mosego lende miza piyeng neyegi langai lende miza. Togo tamizeige ini puwekke
ngago pugu lende miza piyengki ngizi kumula kesak ini ngago nogoragirau ngizi kumuli
kak.
47 Logo ini Mosego lende miza piyengki ngizi kumula ono legi ini nogo kozak yei piyengki
ngizi kumulagi ono.

6

1 Ngago piyeng kaiya logo pulaga Yisu kai kolamiya yeik Kalili keya Taibiriya piyau
meibekke lalu pangazuwagawekkeweki wangleige kuna.
2-4 Yisu panga pulogo kanda logo pi kiling pugu waligeleyiwili weik lewak marek nakka
yabela logo paka luwege puwili mabuwili mogosa. Logo puwekkerik yongkambanu

kolokngagono paka Yirusalem kuna, purik Yudawiligi wok koka walaka Anotogo Yudawili
Isipwiliyaga yaliya wazayarikki kumula logo ngeragi yemane miza nibek Pasoba meibok
weik mereke logo puwili Yisuyegi kiriwei kai kang wiriya, purik puwiligu keriyarik pugu
watabi Anotogo keke miziyeng miza logo kemegemewili yombiyangai sa wazayarikki
keriya kopong.
5 Yisu mogosara wizimowei pongologo langai keriya logo yongkambanu kolokn-
gagonomek lewarikki keriya logo Pilipyegi pelik meiya, Teni talaga ngeragi nayeng pewili
nibene wei kangki, meiya.
6 Yisugu ngezebokko mizagirik pi iwaka kapura pura pugu Pilipyegi yang kelemibene
pilik meiya.
7 Logo Pilipgu pelik kanga meiya to mela, Nakko wok andet neyaugi yawe miza piyengki
ngane king weiya piyengkorau ngeragi pewiliyaga nak nak nangezi niweki keremungke
weiyagi langai ono, meiya.
8 Pilik kai ngizige Enduru, Simong Pita meibokki sakpek logo Yisugu waligeleyi
puwiliyaga nakko Yisuyegi pelik mei,
9 Mandik nak pelege. Pi perek marek songono melenazik paliyeng meiyengka keremiza
nayeng keya watabisi waliya neyaurau wara kapura piyeng yongkambanu mabuwiligi
pangka ono, kai.
10 Pi pilik kaiwekke Yisugu pugu waligeleyiwiliyegi, Yongkambanuwili mogosi yei,
yeiya logo puwiligu yeiya wizigeya yengelik wazonobek logo yongkambanuwili mogosa.
Yombuwili keke sangkelarik tausen melenazik tikinda.

11 Pulaga Yisu perek melenazik yaka piyeng weiya logo Anotoyegi perekyengki langai
wazono meiya. Pulaga pugu waligeleyiwiliyegi yana logo puwiligu mogosa puwiliyegi
sanga mizagelega yana logo yongkambanuwili keli puwiligiyengke na. Pulaga Yisugu
watabisiyaugerau mabilik miza logo puwili na logo
12 ngekyengko wizigeya weik Yisugu pugu waligeleyiwiliyegi pelik yeiya, Ngeragi
waleyeng wiyi purik wezamelagi sa mena waleyeng menalege weiya logo wiyi, yeiya.
13 Togo Yisugu waligeleyiwili ngeragi wale wazono ni ono piyeng weiya logo perek
melenazik yaka na piyengka kik meleyau keya pongo ingenazikka neyau piyeng mereng
miza.

14 Yongkambanu pulogo koyawili Yisugu Anotogo keke mizara miza purikki keriya logo
pelik kisa, Wameik, pek yombanu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kai, Anotogo teni
yongkambanu ngabelakpekkiwili yaliya wazayiweki wezamelagi kaiya logo tonugu yuke
yolubok mena, kisa.
15 Yisu weik yongkambanuwiligu miza orowei logo puwiligi King Ngaibek keremiziweki
mizi purik pi iwaka, legi pi ngereke ngezebek keke panga lewak nakka kuna, pi puwiligi
keliragi kiyebuk kopong.

16 Weik kusaweki miziwekke Yisugu waligeleyiwili pongo kai kolamiyabekke kerelege
kuna.
17 Kapura Yisu lewa ono wizigeya weik kusa logo Yisugu waligeleyiwili wang naleige
tameneng meiya logo mogosa logo panga yereng Kapaneyam meiragiweki kuna.
18 Pilik mizi pura kebarek yemane nak uli keya kailauriktau yemane lewa.
19 Puwili weik tek narik kuna wizigeya Yisugu waligeleyiwiligu Yisu wangleigiweki
kaibekke ngalengale yawerelege keriya logo puwili kulili miza.
20 Puwili kazi legi Yisugu pelik yeiya, Ne mena kulili mizi wak, yeiya.
21 Togo puwili wilik miza logo wangleige ngalege koli kelemiya logo mabuwekke pi-
lik mizi pura wanglei weik puwiligu yereng yaka kang puragi kaibekke kerelemekke
lewagela.

22 Wok kalikebekke yongkambanu wale pangaleige wezaya puwili ulogorik wang wame-
naklei logo wang puleige Yisugu waligeleyiwili kunawekkerik Yisurau kuna ono mamiza.
23 Kapura yereng Taibiriya meiraga wang nayeng wiriya logo wangyeng ulogo Yisugu
ngeragiyengki langai Anotoyegi wazono meiya logo yongkambanuwiligu ngeragi na
pulumengki ngezege wila wiya.
24 Yongkambanuwili Yisurau ono keya pugu waligeleyiwilirau ono mamiza, legi wang
piyengki ngalege sa logo panga Kapaneyam yerengke Yisuyegi weliweki kuna.

25 Pangazuwaga pura Yisu wizilege puwiligu pakela, logo piyegi puwiligu pelik meiya,
Kiriwagabek, ni talikwekke wiriya, meiya.

26 Logo Yisugu puwiliyegi pelik yeiya, Nogo kozak yei pura wameiktago. Ini nogo
Anotogo keke miziyeng mizarikki keriya kopong ini neyegi weli yagenda ono, ini ngeragi
nogo yana piyeng na logo ngekyengko kopong ini neyegi weli yagenda.
27 Inugu ngeragi ni piyeng weiweki yawe kozang panu mizi nagani, purik piyeng nguk
namizi na logo purik weik yeik siyeng kani, segeya ngeragi ini wik koyimiweki keleyi
piyengka kele niweki yawe kozang mizi. Ngeragi pilik piyeng ne yombanu paka ngalega
kayimabokko yaniyeng. Negi Mangobek Anotogo neyegi kozang ngeragi piyeng yanagira
nana, yeiya.
28 Togo puwiligu piyegi pelik nguk meiya, Teni Anotogi yawera kang tamekke miza logo
ngeragi piyeng weiyagi, meiya.
29 Tegi Yisugu pelik kanga yeiya, Anotogi yawe inugu mizagira ne Anotogo
wezanelabokyegi ngizi kumulagi pura, yeiya.
30 Legi puwiligu pelik nguk meiya, Watabi Anotogo keke mizi talikyeng nugu miza logo
teni keriya wizigeya ni Anotoyaga kayimabektikki teni ngizi kumulagi?
31 Mosego miza pilikta nugurau mizagi? Mosego Anotogo keke mizi nara miza logo paka
ngalega ngeragiyeng wirageya logo tenigi yelibungang walakawili ngeragi Manayeng
meiyeng ngabelak kurung yeikwekkepekke koyimawekke na, mabilik Anotogi Kapiya
Walektikke pobilik lende miza pelik,
Paka ngalega ngeragi wezamela logo puwili na, meiya.
32 Yisugu pelik yeiya, Nogo kozak yei pura wameiktago, Mosego ini yana piyeng ngeragi
ngizi paka ngalegayeng ono. Mosego Mana piyeng yana, kapura Mana piyengko wik
koyimagira yana ono.
33 Kapura mabek pewekke negi Mangobokko ini ngeragi ngizi paka ngalegayeng yanagi,
logo ngeragi Anotoyaga piyeng yombanu paka ngalega kayimabok, keya mabok yongkam-
banu ngabelakpekkiwiliyegi wik koyimagira yanibok, yeiya.
34 Pulaga puwiligu pelik meiya, Yemizibek, ngeragi nugu kozak kai piyeng wok mabiyeng
teni yane, meiya.
35 Logo Yisugu puwiliyegi pelik yeiya, Ngeragi wik koyimagira yanagi piyeng ne. Nger-
agiyengko korik inuguyeng wik koyibene keleyi mabilik nogo yongkambanuwili kazing
kumbekki lewengke wik koyibene keleyi. Ini ngeragi korikwekkiyeng ni kele kapura ini
ngoluk yagasi mizagi keya ngaba kangyeng kelakkelak logo mawiyarekka kai wik nagi.
Kapura nak ne kiling saweliweki lewa keya wilekpek neyegi ngalege wiyi mizibok mabura
pok watabiyengkirau mawiyarekka welagi ono.
36 Kapura nogo iniyegi ne tak miza purikki kimeike kozak yeiya keya ini nogo miziyengki
pakela kele kapura ini ngago nogoragi ngizi kumuli ono.
37 Yongkambanu negi Mangobokko neyegi nani puwili nogowili. Yongkambanu neyegi-
weki mizi puwili nogo wezayelagi ono segeya nogo koli keleyagi.
38 Ne paka ngalege lemeng wiya logo ngabelakka kayima purik ne makngezegi kelira
miziweki ne kayima ono, ne wezanelabokki kelira miziweki kayima.
39 Ne wezanelabokko kelirik pugu yongkambanu nana puwili mabuwiliyaga nak keme-
nak ibengki purikki pi kiyebuk, kapura wok kalik panubekke ne yo pilikwekke nogo puwili
ibendaga yangalekta wazayagi purikki pi keli.
40 Negi Mangobokko kelira pelik, Ne Anotogi Marekpek kiling saweliweki lewa keya
neyegi wilekpek ngalege wiyi puwili mabuwili wik koyimagira kiling koyimagi, keya wok
kalik panu ne ngereke yogibokkowekke nogo puwili ibendaga yangalekta wazayagi.
41 Yudawiligi ngaiwili ngago puragi kerewiyawekke puwili weik sisik miza logo
munumunu mei kang, purik Yisugu pelik yeirikki wiyeke, Ne ngeragi paka ngalega kayima
piyeng.
42 Puwiligu pelik kisa, Yisu pobok Yosepgi marek mabok ma? Teni pigi panu keya
mangoyauyegi iwaka, logo nangki pi ngereke teniyegi pi paka ngalega kayimabek kai, kisa.
43 Togo Yisugu pelik kozak yeiya, Ini makngezegi tepekke munumunu mei kang keya
mizi wak.
44 Nak ngezebokko keliraga ne kiling saweliweki wiriyagi ono, a'a', kapura segeya
negi Mango ne wezanelabokko nak wiriyibene kelemi purik mabura pilikpok ne kiling
saweliweki wiriyagi keya wok kalik panu ne ngereke yobokkowekke, nogo pi ibendaga
yangalekta wazamiyagi.
45 Yombanu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kaibokko koka panu pelik lende miza,
Anotogo mabuwili waligeleyagi. *Isaya 54:13*
Tegi negi Mangobekki ngagoragi kerewiya logo purago waligeleyibene mizi puwili
mabuwili ne kiling saweliweki wiriyagi.
46 Nogo kai purik nakko negi Mangobek keriyarikki ne kai ono, kapura ne Anotoyaga
kayimabek legi ne wamenakko kele pi pakela.

47 Nogo kozak yei pura wameiktago. Neyegi ngizi panu kumulibok wik wizagomagi pura
kiling.
48 Ne ngeragi yombanuwili kazing kumbekki lewengke wik koyimiweki keleyiyeng.
49 Ngabelak kurung yeikwekkebekke tenigi yelibungang walakawili koyawekke, puwili
ngeragi paka ngalega kayimayeng logo Manayeng meiyeng na kapura puwili wik koyima
ono segeya puwili kalike ibeng sa.
50 Kapura ne ngeragi nalik paka ngalega kayimayengki kozak kai logo piyengka niboktau
kemenak ibengki ono.
51 Ne ngeragi yombanuwili kazing kumbekki lewengke wik koyimibene paka ngalega
kayima piyeng. Ngeragi piyeng nibok wik wizagomagi. Korik nogowek ngeragi wezayeng
logo nogo korik nogowek ibengkiweki managi logo ini ngabelakpekke yolu puwili wik
koyimagiweki, yeiya.
52 Puragi kerewiya logo Yudawili ngezewiligi tepekke ngago si kela yongomo mizi logo
pelik mei, Talik miza logo yombanubekki korikwek teni ngeragi wezayeng niweki yanagi,
kisi.
53 Yisugu pelik yeiya, Nogo iniyegi yei pura wameiktago. Ini ne yombanu paka ngalega
kayimabekki korikwek keya iwi nogobektau inugu ngeragi ni keya kai wik ni pilik ni ono
mabura inigi yungke ngizi wik yolu nararau ono, yeiya.
54 Yombanu korik nogowek ngeragi wezayeng ni mizibok keya iwi nogobek kai wik wez-
abek ni mizibok wik wizagomagi pura kiling. Keya nogo wok kalik panu ne yobokkowekke
pilik pok ibendaga yangalekta wazamiyagi.
55 Korik nogowek ngeragi ngiziyeng kelik keya iwi nogobek kai wik panubek kelik.
56 Korik nogowek ngeragi wezayeng ni keya iwi nogobek kai wik wezabek ni mizibok
negi yungke wizinda keya ne pigi yungke wizinda.
57 Negi Mango ne wezanelabokko yongkambanuwili wik koyimiweki keleyi logo pugu
ne wik yoluweki keleni, logo kazing mabilikmekke nak ngeragiyeng yenge yaga niwekke
wezameli pilik ne pigi yungke wezanelibok, nogo kazing kumbekki lewengke wik wiz-
agomibene kelemiyagi.
58 Ne iniyegi ne makngezeyegi langai ne ngeragi nalik paka ngalega kayimayeng kani yei.
Ngeragi nogo kozak kai piyeng inigi yelibungang walakawiligu koka na logo Manayeng
mei piyeng kelik onoyeng. Puwili piyeng na kele kapura puwili paka ngalege wik
koyimagira weiya ono. Kapura ngeragiyengko mizagewiyege korikwek wik yolu mabilik
ne ngeragi wezayeng pigi yungke wezanelibok nogo mizagewiyege pi kazing kumbekki
lewengke wik wizagomagi.
59 Yisugu peyeng yongkambanuwiliyegi Kapaneyam yerengke Yudawiligi i walek
songonomakki yungke waligeleya.

60 Pulaga pugu waligeleyageya koya puwiliyaga kolokngagono puragi kerewiyawiligu
pelik kisa, Teni ngago peragi kiyebuk. Takko pilik mizagi, kisa.
61 Puwili Yisugu ngago kaiyayengki puwili munumunu mei purik pi iwaka, logo pugu
puwiliyegi pelik nguk yeiya, Ini ngago puragi sisik ma talik?
62 Tamizeige ne yombanu paka ngalega kayimabek paka ngalege yongo yabeleilege ini
keriyawekkerik ini sisik mizagi ma talik?
63 Anotogi Kung Walekpokko yombanubekki kumbek kazing kumbekki lewengke An-
otoyegi wik wizagomiweki kelemi. Yombanubekki korikwekko ma korik puguwekki
kozandago pi kazing Anotoyegi kumbekki lewengke wik wizagomiweki kelemiyagi ono.
Ngago nogo kozak kai piyeng wilek kang inuguyengki wiyagiyeng logo piyengki ngizi
kumulirikku ini kazing kumbekki lewengke wik koyimagi pura kiling.
64 Kapura iniyaga nawili ngoluk ngago nogo kozak kai piyengki ngizi kumuli ono. Yisugu
pilik kaiya purik pi ulogo solo mabuwekke, tak piyegi ngizi kumuli ono keya takko pi
yombanu ulagiwiliyegi miza yanagi mizaboktau pugu iwaka.
65 Keya Yisugurau pelik yeiya, Piliktikki wiyeke ne iniyegi pelik yei, Negi Mangobokko
wiriyibene keleyi puwili keke neyegi wiriyagi, yeiya.
66 Logo pulagarik piyegi kiriwei wiriyawiliyaga kolokngagono weik pi wezami kai kanda
logo piyegi mawinda kiriwei mizi ono.
67 Puwili yagoneiga Yisugu meleyau keya pongo ingenazikka neyau waligeleyiwiliyegi
pelik yeiya, Inirau ne wezaniya logo pilik kuniweki keli ma talik, yeiya.
68 Legi Simong Pitago pelik meiya, Yemizibek, tonugu kiriwei mizagi naktau wizinda
ono. Ni wamenakko teniyegi ngago teniyegi kazing wik koyimagimek waligeleyagi pura
kozak yei.
69 Logo teni weik ngizi kumuli keya ni kaile nayendau ono Anotoyaga teniyegi kay-
imabek purik teni iwaka, meiya.

70 Logo Yisugu pelik yeiya, Nogo ini meleyau keya pongo ingenazikka neyau puwili iza
kapura iniyaga nak Sadangkibek, yeiya.
71 Yisugu pilik kaiya purik Yuras yogo Simong Isaliyotogi marek Yisu ulagiwiliyegi miza
yanabokyegi langai kaiya.

7

1 Pilik miza wizigeya Yisu ngabelak libu kunimowei ngabelak Kalilibekke yongkam-
banuwili waligeleyi kang keya miza. Pi ngabelak Yudayabekke kunagirikki kiyebuk miza,
purik Yudawiligi ngaiwili kang tamekke pi ulagi miza purikki kozak keli legi.
2 Weik wok Yudawiligu i yagongyeng paka Yirusalem keremiziyeng, logo Wok Yemane
Sela I Walekmakkiyeng meiyeng mereke. Puwili wok melenazik keya nazikka neyau-
ganakka i piyengki koyimowei purik koka puwiligi yelibungangwiligu kurung yeikwekke
kirisimasi yombu neyau sela iyengki koyarikki kumulageya.
3 Wok piyeng weik mereke legi Yisugi sakwiligu piyegi pelik meiya, Pelaga yolu wak.
Paka ngabelak Yudayabekke kambele, logo nugu miziyengki yombanu niyegi kiriwei
pakalege yolu puwiligurau keriyiweki.
4 Purik yongkambanu mamokko piyeng iwaka sibene miziboktau watabiyeng liwik
liwik mizi onobokko. Tamizeige nugu mizi piyeng wameikyeng mabura yongkambanu
mamokki wirege mize, meiya.
5 Pigi sakwiligu pilik kisa purik puwilirau pugu pi pilikpok yeirikki ngoluk piyegi ngizi
panu kumula ono kopong puwili pilik kisa.
6 Tegi Yisugu puwiliyegi pelik yeiya, Teng nogo mamokyegi nogo miziyeng waligeleya-
gira ngoluk lewagela ono kapura iniyegirik ini wok yawe inuguyeng mizagi nakki ini yuke
ono.
7 Keya ngabelakpekke yongkambanu Anotoyegi kerewiyi ono puwili iniyegi kumbak
mizi ono, kapura puwili neyegi kumbak mizi purik nogo puwiliyegi puwili kaile mizi kani
keleyirikki wiyeke.
8 Ini yaka ngeragi yemane miza ni pulogo kuni. Ne waze kangki ono, purik wok negi
kangkibek ngoluk lewagela ono.
9 Pi puwiliyegi pilik yeiya logo weik wizigeya pi Kalili mabulogo mawinda wok nayendau
wizagoma.

10 Logo pigi sakwili paka Yirusalem yerengke ngeragi yemane miza ni puraga kambela,
logo pirau kalika kambela. Pi nawili kilindau kambela ono, yeik ngezebek naleweng
nangai liwik kambela.
11 Logo ngeragi yemane miza ni puragarik Yuda ngaiwili piyegi welageya koya. Puwili
mawiyarekka pelik nguk kisageya koya, Yombanu Yisu pok, talege, kisageya koya.
12 Keya yongkambanu kolokngagono piyegi langai munumunu ngago kelageya koya.
Nawili pelik meiyageya, Pi yombanu wazonobek, mei keya nawili pelik meiyageya,
Yombanubok kaile. Pi yeik yongkambanuwili ikuyogorik keleyi yagenda, mei.
13 Keya yongkambanuwili Yuda ngaiwiliyegi kazi kopong puwili Yisuyegi langai ngago
ngezege kelageya koya.
14 Logo ngeragi yemane miza ni puragi libulibu wok mangobektau onobekke Yisu
luweza logo paka Anotogi i walek yemanemakke kuna logo pulogo Anotogi ngagora yana.
15 Yuda ngaiwili lelengkira logo pelik kisi, Yombanubek tonugu kapiya miza pilik
Yudawiligi kapiya yemaneyengki kapiya miza onobek kapura talik miza logo pi piyengki
iwaka panu, kisa.
16 Logo Yisugu pelik kanga yeiya, Nogo kozak kai piyeng yeik kumuli ne makngezegira-
gayeng ono, piyeng ngago ne wezanelabokkiyeng.
17 Logo yongkambanu Anotogi keliragi miziweki mizi logo mizi puwiligu keke purikki
iwakagi, purik nogo kozak kai pera Anotogi ngagora ma yeik miza purik puwiligu iwakagi.
Keya ngago ne makngezegi kangkabekkarago kozak kai yagenda ma yeik miza purik
puwiligu iwakagi.
18 Yombanu ngezebokko kumulayengka kozak kaibok, yeik ngezebekkira yongolok
meiweki ngaigu mizi yagenda kapura yombu pi wezamelabekki yeikta yongolok meiweki
kelibok ngaigu kai onobek, purik pigi yungke ngaigu kai nararau ono, pi wameikta kozak
kai wilibekpek.
19 Mosego loyeng ini yana kapura iniyaga naktau lo piyengki kiriwei panu mizi ono. Keya
inugu ne Mosegi loyengki kiriwei mizi ono kisi, logo ne neliweki mizi. Ta nangki ini ne
neliweki mizi, yeiya.
20 Pulaga yongkambanuwiligu Yisuyegi pelik meiya, Ni wirangai narik kai puloge.
Mabura ni kerewa nak yenge yaga. Tak ni kazing nelagimekki welageya, meiya.

21 Legi Yisugu pelik yeiya, Ini nogo Sabatpek wok yawe mizi onobekke yombanu nak
yombiyangai sa wazamiya purikki lebuk.
22 Kapura inirau Sabatpek wok yawe mizi onobekke yawe miziwiligu. Inigi yelibu kok-
abek Mosego iniyegi ngago ngai pobilikta yana, Mandik wik wazamiya nak wok melenazik
keya nazikka neyau wiziya logo wok kalikebekke purik yombu korik puguwekki korik
yeke ngalege puwek ngeliweki kai. Wameik, kazing pilik mizi puluweng Moseyaga solo
lewa leweng ono, puluweng teni Yudawiligi mangowiliyaga lewa leweng. Logo wok pilik
mizagibok wok Sabat teni yawe mizi ono mabokko lewagela purik,
23 ini Mosegi lora ngela nelegi Mosego miziweki kaiya pura ini mizi logo pura pelik,
Wok yawe mizi onobek kele kapura ini mandik pilik pokki yombu korikwekki korik yeke
ngalege puwek ngeli. Logo ini wok yawe mizi onobekke pilik miziwili nangki Sabatpek
wok yawe mizi onobekke nogo yombanu kemegeme nak yombiyangai sa wazamiyarikki
wiyeke ini ngalik kisi?
24 Ini waze inugu keriyarik nak kaile mizi nobiyeng mizarikki wiyeke nguk namizi
melebek walimizi nagani. Pilikpok ngizi kaile miza ma yeik miza purikki were waberek
keriyi, yeiya.

25 Yongkambanu Yirusalem yerengke yolu nawili pugu kai puragi kerewiya logo pelik
kisa, Pek Yisu, Yuda ngaiwiligu uliweki mizibok.
26 Keriyi. Pi yeik ngezebokko kelirikka kaiya melirikki. Yuda ngaiwili nangki yeik
wireyeng kele mizara yolu? Ma pi wameik Kilisi Anotogo sawiyabok purikki Yuda ngaiwili
weik ngolukku iwaka si kani.
27 Mabura songomeiweki. Purik teni yombanubekyegi iwaka keya pi Nasaretegabek
purik teni iwaka kapura Kilisi ngizibek lewa puwekkeriktau nakko solo pugurik iwakagi
ono purik teni iwaka, kisa.
28 Yisu ngago piyeng kerewiya logo pugu Anotogi i walekmakki yungke ngago yanageya
wizimowei pugu ngalizi panu pelik yeiya, Inugurik ini neyegi iwaka nobiyeng mizi. Keya
ini ne talagabek miza purikki iwaka nobiyeng mizi. Ne ne makngezego kumularagi wiyeke
kayima ono. Ne wezanelabok ngizi keya ini piyegi lusuwei.
29 Kapura nogo kele piyegi iwaka purik ne piyaga kayimabek kopong, keya pi ne
wezanelabek, yeiya.
30 Pulaga Yuda ngaiwili weik nguk namizi pi kebangkelagirikki kumula kapura Anotogo
pi pilik kelemiyagira ngoluk sawiya ono legi nakkorau pi pilik kebangkelagi langai ono.
31 Kapura pilik kele kapura yongkambanu wawere ula puwiliyaga kolokngagono Yisu
pi Kilisi purikki ngizi kumula. Puwiligu pelik kisa, Yombanubek watabi nakkorau mizi
ono, Anoto ngezebokko keke mizi piyeng mizibek walaka Kilisi lewa puwekke pugu mizagi
kaiya piyeng kelik mizi, logo pek Kilisibek mane miza, kisa.

32 Logo yombanu Palisiwili meiwili yongkambanuwiligu pilik kisirikki kerewiya. Togo
yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngaiwili keya Palisiwili meiwili miza logo puwiligu
Anotogi i walek yemanemakki wagela ngai yoluwiliyegi teng pangka Yisu kebangkelagi
naragi yuke koyibene wezayela.
33 Logo mabilik keya Yisu ngago kaiyageya wiziya logo Yisugu pelik kaiya, Ne ini kiling
ngoluk tek narik wiziyagi, pulaga wiziya logo purik ne ngereke ne wezanelabekyegi
kangki.
34 Keya ini neyegi welagi kapura inugurau ne yolok ngelagi ono. Keya ne kangki
pulogorau ini neyegi kiriwei kangki ono, yeiya.
35 Logo Yudawili nakko nakyegi pelik meiya to keya yo miza, Yombanubek tonugurau pi
yolok ngelagi ono kai pera pi nangaibek keya pi talege kangweki mizi? Ma pi Yudawiligi
ngabelakpek wiya logo Yuda onowiligi ngabelak Yuda nawili yolubekke kangki, logo
kanda pulogo Yuda onowili waligeleyiweki, ma talik?
36 Pugu teniyegi kaiyarik pelik, Ini neyegi welagi kapura inugurau ne yolok ngelagi ono.
Keya nogo kang pulogo inirau kangki ono kai. Logo pugu pilik kai purik nangaiyengki, kisi.

37 Ngeragi yemane yaka miza ni puraga wok yemane panubek keya wok kangkalibek
mizabekke Yisu luweza logo ngalizi panu pelik kaiya, Tamizeige inuwayaga nak kazing
kumbekki lewengke wik wizagomagiragi keli panu wizigeya weik kai kabenengyengki
uwei mizi puwili kelik mizi mabura ne kiling saweliweki koli, logo ne kai wik wezabek
niweki.
38 Keya nogo Anotogi Kapiya Walektikku kaiya pelik mizagi, logo wilekpek neyegi
ngalege wiyibok, wilek kang pugubekke kai kulektikku lewageli pilik ngizi yolurago kola
keya kubulagelega walimizagi.

39 Yisugu pilik kaiya purik yombanu piyegi ngizi kumuli puwili kalike Anotogi Kung Walekpek weiyagi purikki kaiya. Purik puwekkerik Yisu ngoluk paka ngalege yemane keremizi nangai kopong Anotogi Kung Walekpek ngoluk yerageya ono.

40 Yongkambanu wawere ula puwiliyaga kolokngagono pugu kai puragi kerewiya logo pelik kisa, Wameik, Yisu pobok yombanu Mose kelik Anotogo lewagi sawiya logo ngago pugura kozak kai tonugu yuke yolubok, kisa.
41 Keya nawiligu pelik kisa, Pek Kilisibek. Kapura ngereke nawiligu kanga pelik kisa, Talik miza logo pilikki? Kilisibek ngabelak Kalili meibekka lewagelagi ono.
42 Purik Kapiya Walektikku pelik kai, Kilisibek Tawitigi yeligagangmekka lewagi logo pi Tawitigi yereng Petelem puraga wazamiyagi, kisa.
43 Tegi weik Yisuyegi weraga yongkambanuwili sanga miza logo nawili namekke keya nawili namekke miza.
44 Logo nawili pi kebangkela logo wigira wazamiweki miza kapura nakkorau pi kebangkela ono.

45 Weik pilik miza logo pulaga yombanu Anotogi i walek yemanemakki ngai wagela, Yudawiligi ngai yemanewiligu yaka Yisuyegi ngai yukeweki wezayela puwili yombanu Anotoyegi kolak miziwiligi ngaiwili keya yombanu Palisiwili meiwiliyegi kandobela. Logo puwiligu wagelawiliyegi pelik nguk yeiya, Inuwa nangki pi pelege miza orowei wiriyi nangai miza, yeiya.
46 Legi wagelawiligu pelik yeiya, Tonugurau yombanu pobokko ngago kai pilik walaka nakko kaiyagalege kerewiya ono. Logo maburikki wiyeke teni pi miza orowei wiriya ono, yeiya.
47 Legi Palisiwiligu wagelawiliyegi pelik yang yeiya, Talik kisi yaga? Pugu inirau weik kazing nawili ikuyogorik keleya mamokko ikuyogorik keleya kani.
48 Keriyi, teni Yuda ngaiwiliyaga nawili ma teni Palisiwiliyaga nawili pi Kilisibek purikki ngizi kumuli? A'a', yeik panu.
49 Kapura yongkambanu piyegi ngizi kumuli puwili yongkambanu Mosegi loyengki lusuweiwili, logo tonugu yeirik, Anotogo ngangang yani pani yei, purik puwili Yisuyegi kiriwei mizi legi, yeiya.
50 Kapura yombanu yeikta Nikotimas mei kusaga Yisuyegi keriyiweki kambela mabok, Palisi puwiliyaga nak, logo pugu Yuda ngaiwili keya Palisi nawiliyegirau pelik nguk yeiya,
51 Mosegi lorago talik kai? Ngago tonugurago kairik inugu mizi pilik miziweki kai keya pugu mizayeng nangaiyeng miza ono wizigeya waze pi kaile miza kisagi? A'a', yeiya.
52 Legi Palisi nawiligu piyegi pelik meiya, Mabura nirau ngabelak Kalili yombanu yeiktikyengko yolu pulumengkabek kani. Anotogi Kapiyarik meiyagirikki kai logo Poropek Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kai naktau Kaliligabek ono purikki keriyi mangaiweki, meiya.
53 Logo weik pilik kisa logo puwili mabuwili nak nak pi pugumakka wei kang miza.

8

1 Puwili pilik miza kapura Yisu ngezebek kele paka lewak Olip meibekke Anotoyegi waberek meiweki kambela.
2 Wok kalikebekke wangane panu Yisu ngereke pongo Yirusalem Anotogi i walek yemanemakke kandobela. Yongkambanu wawere ulawili mabuwili piyegi mereke kanda pi kiling mogosa logo puwili waligeleya.
3 Kapura Mosegi loyengki waligeleyiwili keya yombanu Palisiwili meiwilirau yongokpanu yombu pigi kerekpu ono kalogomok nak kiling iwek kolageya wizilegemele, miza orowei kanda mabuwiligi wirege luweza wazamiya.
4 Logo puwiligu Yisuyegi pelik meiya, Kiriwagabek, yongokpanu pemele yombu weiyamele kele kapura nakko pi yombanu pigi kerekpu ono kalogomokpek kiling mabek mabewekke iwek kolageya wizilege kebangkela.
5 Lo Mosego lende miza piyengka narago teni pilik miziweki kozak kairik yombanu pilik miza puwili kingyengko yela logo ibengweki kai. Kapura nugu purikki kumularik talik?
6 Puwiligu pilik kisa purik puwili Yisugu ngago lang kaiya narik weiya logo pi purikki wiyeke ngagozak kelemiyagirikki wiyeke kelemiya. Kapura Yisu nguk namizi lawila logo weik ngabelakpekke melegong nakko lende mizi.
7 Logo puwili piyegi pugu talik kaiyagi miza purikki pulogo luwezara koyimowei nguk meiyageya koya, logo puwili meiyageya keya pi tungkula logo puwiliyegi pelik yeiya, Tamizeige inuwayaga nak kaile nayendau ono mabura kaile nayendau onobokko king solo panubek wezameliweki, yeiya.

8 Pulaga pi ngereke lawila to mela logo ngabelakpekke melegong nakko lende miza.
9 Logo puwili Yisugu kai puragi kerewiyawekke yenge ya puwiligiyengka kumulimokko
mizagewiyege puwili weik kaile ngezewiligiyengke kumula to mela. Logo were yombu
kerekwili kang keya pulaga yombu nawekkewili miza. Logo yongokpanumele ngoluk
luwe wizilegemele kiling Yisu ngezebek wezamiya.
10 Pulaga Yisu tungkula logo yongokpanumeleyegi pakela logo pelik meiya, Yongokpanu-
mele, yaka ni pelege niza orowei wiriya puwili talege? Keya kaile yaka nugu miza puragi
wiyeke nakkorau ni king nela ono ma, meiya.
11 Logo yongokpanumologo pelik meiya, Yemizibek nakkorau pilik miza ono, meiya.
Logo Yisugu pelik meiya, Nogorau ni king neliweki kaiyagi ono mena kambele keya kazing
kaile mizimek wiye logo mawinda kaile mizi nagani, meiya.

12 Waleleige Yisu Yudawiligi i walek yemanemakka yongkambanuwiliyegi ngago yan-
ageya wiziyawekke pugu pelik yeiya, Ne yombanuwiligi yayengke wilangka wezarik
langaibek kani. Neyegi kiriwei mizi mologaboktau kusabanurikke ulu wali kang keya
mizagi ono segeya pilik mologabokki kunagimek ne wilangka wik wizagomagirikku
langiya mowiyagi.
13 Pulaga yombu Palisiwili meiwiligu piyegi pelik meiya, Ni weik ni makngezeyegi kozak
kai logo ni yombanu wamenak keke legi tenirau niyegi ngizi kumuli ono, meiya.
14 Logo Yisugu pelik kanga yeiya, Tamizeige nogo ne makngezegi wiyeke kozak kai
puriktau nogo kozak kai pura wameiktago, purik nogo kayima laga pulumeng keya nogo
kangki pulumendau nogo iwaka. Kapura ini piyengkirau iwaka ono.
15 Ini yeik yongkambanu mabuwiligu mizilik wire yeik inuguyengko keriya piyengki
neyegi waze mele yowi. Kapura nogo nakyegirau mele yowi ono.
16 Kapura tamizeige nogo inigi ngagozakyengki kerewiyagi purik nogo sawiyi pura
pangkagi, purik ne wamenakko ngagozakyengki kerewiyagi ono. Kapura Peba ne
wezanelabok keya nerau te mabiyaugu ngagozakyeng kerewiyagi.
17 Keya lo inigi piyengka lende miza nara pelik, Tamizeige yombanu neyaugu watabi
keriya nayengki mabiyaugu kozak kisi purik mabuwiligu wameik mizagi.
18 Keya ne makngezego ne tak miza purik kozak kai keya negi Mango ne wezanelabokko-
rau ne tak miza purik kozak kai, yeiya.
19 Pulaga puwiligu piyegi pelik nguk meiya, Nigi Mangobek talege yolu, meiya. Legi
Yisugu pelik kanga yeiya, Ini ne ma negi Mangobekyegirau iwaka ono. Tamizeige ini
neyegi iwaka kesak ini negi Mangobekyegirau iwaka, yeiya.
20 Logo ngago piyeng Yisugu Anotogi i walek yemanemakka yongkambanuwili waligeleyawekke kaiyayeng. Logo pulogorik pi king Anotoyegi mani piyengki lopongleigi
ngezege luwe wiziya kapura nakkorau pi wigira wazamiweki kebangkela ono, purik
Anotogo pi kebangkelagi sawiyara ngoluk kopong.

21 Pulaga mawinda kang nararau Yisugu puwiliyegi pelik yeiya, Ne yereng nogoraga
kang yongogi. Logo ne pilik mizi puwekke ini neyegi welagi kapura inugu ne yolok ngelagi
ono. Keya kaile inuguyeng Anotogo tumuli nangai wizigeya ini kemenak ibengki. Keya ne
kangki pulogorau ini kangki ono, yeiya.
22 Yudawili puragi kerewiya logo pelik kela yo keya to miza, Pugu ne kangki pulogo
inirau kangki ono kai poburik pi ngezebokko ngezebek ula logo ibengki sa legi pelik kai
kani, kela.
23 Kapura Yisu mabilik ngago kai kuna, Ini ngabelakpekkawili. Ne paka ngalegabek. Ini
watabi ngabelakpekke piyeng mabiyengki wilek kang tiya maniwili kapura ne pilik mizi
onobek.
24 Logo piliktikki wiyeke nogo iniyegi kaile inuguyeng Anotogo ngoluk tumuli nangai
wizigeya ini kemenak ibengki yeiya purik, tamizeige ne nogo kai mabok purikki ini ngizi
kumuli ono mabura.
25 Logo puwiligu piyegi pelik nguk meiya, Mabura ni tak, meiya. Yisugu pelik kanga
yeiya, Nogo koka solowekka iniyegi kozak yeiya mabok ne, yeiya.
26 Keya iniyegirik ngoluk watabi kolokngagono nogo iniyegi langai kaiyagiyeng wizinda,
kaile inigi piyengki langai ini iwaka siweki keleyagiyeng. Negi Mangobokko ne pugu
kaiyagalege kerewiya piyeng ngabelakpekkewiliyegi kozak yeiweki wezanela. Keya negi
Mangobek ngago wameikyeng kaibek, yeiya.
27 Kapura Yuda ngaiwili pugu pigi Mangobek kaibok tak miza purikki puwili iwaka panu
ono.
28 Legi Yisugu pelik yeiya, Yombanu paka ngalega kayimabek yengeleileige ngalege nili
ula logo yengeleilei kiling luwe lowamiya wazami puwekke ini ne tak miza purikki iwaka

si nangine keya keli ne makngezegirago watabi nayeng mizi ono, nogo kaiya piyeng negi
Mangobokko waligeleniyayeng purikki iwaka si nangine.
29 Keya ne wezanelabok ne wezani onobek, pi ne kiling yolu. Pugu ne wezani ono purikki
solorik pelik, ne wok mabiyeng pugu keli piyeng mizi, yeiya.
30 Logo pi pilik kaiyageyarik yongkambanu kolokngagonomek weik pi Kilisi Mesiyabek
Anotogo puwili yaliya wazayiweki sawiyabek purikki ngizi kumula.

31 Logo Yisugu piyegi Yuda ngizi kumuli puwiliyegi pelik yeiya, Tamizeige ini Anotogi
ngago nogo kozak yei piyengki wok mabiyeng kiriwei yolu purik mabura ini neyegi kiriwei
panuwili.
32 Logo wameikta nangaira miza purik ini iwakagi logo wameiktago ini wila wazayagi,
yeiya.
33 Pilik kai legi nawiligu piyegi pelik kanga meiya, Kapura teni Abalamgi yango keya
marekngangwili. Tenirau koka yombanu ngai nawiligu puwiliyegi yeik ulak yawe mizi-
weki kingyengki ngane weiya onowili. Tegi nangki nugu teniyegi teni wila wazayagi kai?
Ni purik nangairikki kai yagenda, meiya.
34 Legi Yisugu pelik yeiya, Nogo kozak yei pura wameiktago, Nak kaile mizibek
kaileyengki yawe mizi yagenda, logo kaileyengko piyegi ngai.
35 Ngai nakko yombanu kingyengki ngane weiya logo piyegi ulak yawe mizibok
ngaibekki imakka pulogo wizagomagibek ono kapura pigi marek pugu wazamiyabok kele
ngaibekki imakka pulogo wizagomagibek.
36 Legi tamizeige ne, Anotogi Marekpokko ini kaileyengki kozandaga wila wazayi purik
mabura ini wameik wila wazayi yagenda kani.
37 Ini Abalamgi yango keya marekngangwili purik ne iwaka, kapura ini ngoluk ne
nelagirikki kumula, logo purik wilek kang inuguyeng ngago nogoragi kumbak kopong.
38 Keya nogo kai piyeng ne negi Mangobek kiling wiziyawekke nogo keriyayengki ne
keke kozak kai yagenda keya inirau mabilik. Ini inigi mangobekyaga kerewiya piyengki
kiriwei mizi yagenda, yeiya.

39 Logo puwiligu mawinda pelik meiya, Abalam walaka panu wizagomabok tenigi man-
gobek, meiya. Logo Yisugu pelik yeiya, Ini wameik Abalamgi yango keya marekngangwili
kesak ini Abalamgu mizalik mizi kak.
40 Kapura ini weik ne neliweki mizi, nogo kozak yeiya piyeng wameik keya Anotogo
kaiyagalege nogo kerewiyayeng kele kapura. Keya Abalam inugu mizi piyeng miza
onobokko.
41 Kapura iniyegirik ini inigi mangobokko mizilik mizi, yeiya. Logo puwiligu pelik meiya,
Takko kai? Teni koloyakamandik kelaleng kekewili ono. Tenigi Mango wamenak, logo pok
Anoto, meiya.
42 Yisugu pelik yeiya, Anoto wameik inigi Mangobek kesak ini neyegi keli. Purik pugu
yolu pulaga ne wezanela, logo ne weik pelege yolu. Ne ne makngezego kumularaga kayima
ono, pugu ne wezanela.
43 Keya nogo iniyegi kai peragi ini lusuwei mizi purikki solorik ini iwaka? Purik ini nogo
iniyegi kai peragi kerewiyagirikki kiyebuk kopong.
44 Keya inigi mangobek Sadang logo ini pugu watabiyengki kira orowei mizi pilik
miziweki keliwili. Pi koka solowekkerikka yombanu ulageya wizagomibek. Pi wameiktagi
kumbakpek purik pigi yungke wameiktarau yolu ono. Logo pi ngaigu kai puwekke pi
kaiyagelik kai yagenda, purik pi ngaigu kai piyengki mangobek.
45 Kapura ne wameik kai kopong ini neyegi ngizi panu kumuli ono.
46 Inuwayaga takko ne kaile kaile mizageya yolubek neiyagi langai? Nak ono. Tamizeige
ne wameik kai mabura nangki ini neyegi ngizi panu kumuli ono?
47 Anotogi marekngangwili ngago puguyengki kerewiyi puwili. Kapura ini purik, ini
Anotogi marekngangwili ono, logo piliktikki wiyeke ini ngago nogoyengki nagerewiyi
miziwili, yeiya.

48 Yisu pilik yeiya logo Yudawiligu Yisuyegi pelik kanga meiya, Teni niyegi pelik kisiwili,
Ni yombu ngabelak Sameriya meibekka lewa legi ni pelaga onobek, keya ni yombu kerewa
nak yenge nigi yungke yolubek, kisiwili logo tonugu piyeng kisi purik wameik kisi ma,
meiya.
49 Yisugu pelik kanga yeiya, A'a', ne kerewa nak yenge yungke yolu ono. Ne negi
Mangobekki yeikta yongolok mei keya inugu yeik nogora kaile sawiyi.
50 Kapura ne yeik ne makngezegera yongolok meiweki keli ono kani. Nakko yeik nogora
yongolok meiweki mizi keya pi ngagozakyengki kerewiyagibek.

51 Nogo iniyegi kozak yei pura wameiktago. Tamizeige nak ngago nogoragi kerewiya
logo kiriwei mizibok mabura pi kemenak ibeng wizagomagi ono, pi wik wizagomagi,
yeiya.
52 Tegi Yudawiligu piyegi pelik meiya, Ni kerewabek yenge yungke yolu purik tonugu
mabek weik iwaka panu. Abalam ulogo ibeng keya yombanu Anotoyaga ngago weiya logo
kozak kisiwilirau ulogo ibeng kapura nugu pelik kai, Tamizeige nak ngago nogoyengki
kerewiya logo kiriwei mizi mabura pi kemenak ibeng wizagomagi ono, kai.
53 Abalam tenigi mangobek ulogo ibeng kapura ni teni Yudawiligi mangobek, Abal-
amyaga ngalege panu ma talik? Keya yombanu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak
kisawilirau ulogo ibeng, legi nugu kumularik ni tak, meiya.
54 Tegi Yisugu pelik kanga yeiya, Tamizeige ne yeik nogora ne makngezego yongolok mei
purik yeik nogora yeikki. Kapura Peba negi Mangobek yeik nogora yongolok meibek inugu
Anoto inigibek kisibok.
55 Keya ini ulogo piyegi iwaka ono keya mabek ngoluk iwaka ono kapura nogo piyegi
iwaka. Tamizeige nogo ne piyegi iwaka ono kai kesak ne onanga kai yagenda, inugu kisi
pilik. Kapura nogo piyegi iwaka logo ne ngago puguragi kerewiya logo kiriwei mizi mizi.
56 Abalam inigi mangobek koka wok ne lewagibekke pakeliweki wilik miza. Pugu pakela
logo pi wilikwilik yemane miza, yeiya.
57 Pulaga Yudawiligu piyegi pelik meiya, Ni ngoluk yombusibek ono. Talik miza logo
nugu Abalamyegi pakela, meiya.
58 Yisugu kanga pelik yeiya, Koka Abalam wazamiyaginerik ne were wiziya kani. Nogo
iniyegi kozak yei pura wameiktago, yeiya.
59 Togo puwiligu kingyeng weiya logo pi uliweki miza kapura Yisu liwik sa logo Anotogi
i walek yemanemak wizamiya logo welagela kazi kula.

9

1 Yisu kiling pugu waligeleyiwili tagoneige pura yombanu panugu wazamiyarik wireyau
mabilik kusa wizigeya wazamiya nak wizilege pakela.
2 Logo Yisugu waligeleyiwiligu piyegi pelik nguk meiya, Kiriwagabek, yombanubek
wire kusayau kiling wazamiya pura nangki? Kaile mangogiyeng ma panugiyeng ma
ngezebekkiyengki wiyeke pek pilik miza, meiya.
3 Legi Yisugu pelik kanga yeiya, Yombanubek pilik wazamiya purik pugu kaile miza ma
panu keya mangogo kaile mizarikki wiyeke ono kapura segeya Anoto piyegi yawe nara
kelemiya logo yombanuwiligu keriya logo Anotogi yeikta yongolok meiweki.
4 Yombanu nak kabelaktik ngoluk wilangka puwekkerik pangka yawe mizi penangai
kapura weik kusa puwekkerik pi mawinda yawe mizagi ono, logo teniyegiriktau mabilik
kani. Teni ngoluk wilangka yolu mabuwekke teni ne wezanelabokki yawera miziweki
kani. Wok ne nela logo ibeng wizigeya mawinda yawe mizagi onobek weik mereke.
5 Keya ngabelakpekke pelege ne yolu perik ne wilangka wezarik yombanuwiligi
yayengke langaibek kani, yeiya.
6 Yisu pilik kaiya logo pulaga ngabelakka sibilak ngiza logo sibilaktik kiling ngabelakpek
lomok keremiza wizigeya yaka wireyau kusabokki wireyauge pukmela.
7 Logo pugu wireyau kusabekyegi pelik meiya, Panga kaigesirikke kai yeikta Silom
meibokka kaigesi mangine, kambele, meiya. Yeik yaka Silom mei pura ngago yeik
tonuguragarik, kang wezamela, mei yagenda. Yisu pilik kaiwekke yombanubek kanda
wiregawerera kaigesa logo weik wireyau ngaiwila wizigeya panga ige kambela.
8 Logo yongkambanu pigi ngezege yoluwili keya pi watabiyengki nguk kaiyageya
wizilege keriyawiligu pelik kisi, Pek yombanu kazing lewengke kerelemekke mogosa logo
kingyengki nguk kaiyageya mizibok ma nak, kisi.
9 Legi yombu nawiligu mabok yeiya. Nawiligu pi ono kapura pi kelik yeiya. Kapura
yombanubek ngezebokko kimeike ne mabok yeiya.
10 Logo puwiligu pelik nguk meiya, Talik miza logo wire nuguyau ngaiwila, meiya.
11 Legi pugu pelik kanga yeiya, Yombanu puwiligu Yisu meibokko lomok narik keremiza
logo wire nogoyauge pukmela. Logo pugu ne panga kaigesirikke kai yeikta Silom mei-
bokka wiregawerera kaigesiweki kai legi ne kuna. Ne wiregawerera kaigesa logo wire
nogoyau weik ngaiwila, yeiya.
12 Logo puwiligu piyegi pelik nguk meiya, Yombanu yaka wire nuguyau ngaiwila
wazamiyabok talege, meiya. Logo pugu ne lusuwei, yeiya.
13 Pulaga weik puwiligu yombanu ulogo wireyau kusa wizagomabok miza orowei panga
Palisiwiliyegi kuna.

14 Purik wok Yisugu yaka lomoktik keremiza logo yombanubekki wireyauge pukmela
logo wireyau ngaiwilabok, wok Yudawiligi yawe mizi onobekke, logo purikki Palisiwili
kiyebuk.
15 Tegi Palisiwiligu piyegi talik nalik miza logo pi wireyau ngaiwila miza purikkirau
meiya. Logo pugu pelik kanga yeiya, Pugu lomoktik wire nogoyauge pukmela logo ne wire
nogoyau kaigesa logo wire nogoyau weik ngaiwila, yeiya.
16 Pulaga Palisi nawiligu pelik kisa, Yombanu pera mizabok Anotoyagabek ono, purik
pi Yudawiligi lo wok yawe mizi onobekke yawe mizi nagani kai pura ngela legi, kisa.
Keya nawiligu pelik kisa, Logo inugu pi kaile mizibek mei, kapura tamizeige pi kaile
nayeng miza kesak yombanu nakkorau mizagi ono Anoto ngezebokko keke mizi pugu mizi
piyeng mizi kak ono, kisa. Pulaga weik yongkambanuwili ngezewiligi tepekke ngalik kela
yongomo miza.
17 Pilik miza logo Palisiwiligu mawinda kang nararau yombanubekyegi pelik nguk
meiya, Wire nuguyau ngaiwila wazamiyabokyegi langai nugu kaiyagirik talik kaiyagi,
meiya. Logo yombanubokko pelik yeiya, Pi yombanu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak
kaibek kani, yeiya.
18 Yudawiligi ngai puwili pilik kerewiya kapura puwili yombanubek wireyau kusa
wizagomabek logo weik wireyau ngaiwila purikki ngoluk ngizi kumula ono, purik puwili
yombanubekyegi lusuweiwili kopong. Togo puwili yombanu yaka Yisugu wireyau ngai-
wila wazamiyabokki panu keya mangoyau ngago yeiya.
19 Logo puwiligu panu keya mangoyegi pelik nguk yeiya, Pek yaligi marekpek? Keya pi
wazamiyarik wireyau kusa mabilik wizigeya wazamiya kisi purik wameik? Keya pi weik
wireyau ngaiwila perik talik miza logo, yeiya.
20 Logo panu keya mangogo pelik kanga yeiya, Ei, wameik, pek tegi marek wireyau kusa
mabilik wazamiya pok.
21 Kapura pi wireyau talik miza logo ngaiwila miza purik te lusuwei keya takko wire
puguyau ngaiwila wazamiya miza purik togorau pakela ono. Pi weik yombu nak wizinda
mena piyegi mei. Pi ngezebokko pangka kozak kai penangai mena, yeiya.
22 Pigi panu keya mangoyaugu pilik kisa purik piyau Yuda ngaiwiliyegi kazi kopong,
purik Yuda ngaiwiligu kisarik tamizeige namele ma nakko Yisu Kilisibek kaiya purik
mabura pumolo ma poktau Yudawiligi i walek songonomakke kiliya yabelagi ono kisi legi.
23 Piliktikki wiyeke pigi panu keya mangoyaugu, Pi weik yombu nak wizinda mena
piyegi mei. Pi ngezebokko pangka kozak kai penangai mena kisa purik.
24 Togo pulaga puwili ngereke yombanu ulogo wireyau kusa wizagomabok ngago meiya
logo piyegi pelik meiya, Niyegi lewagela piyengki wiyeke mena Anotogi wirege wameikta
kozak kai, purik yombanubek kaile mizibek purik teni iwaka mena, meiya.
25 Logo pugu pelik kanga yeiya, Pi kaile mizibek ma yeikpek miza purik ne lusuwei.
Watabi wamenak nayeng nogo keke iwaka. Ne wireyau kusabek kapura wire nogoyau
weik ngaiwila, yeiya.
26 Pulaga puwiligu pelik nguk meiya, Pugu niyegi talik keleniya? Kang tamekke pugu
wire nuguyau ngaiwila wazamiya, meiya.
27 Logo pugu pelik kanga yeiya, Nogo yaka iniyegi kozak yeiya kapura ini neyegi
kerewiya ono. Legi nangki nogo iniyegi mawinda kozak yeiweki kisi? Mabura inirau
piyegi kiriweiweki mizi kani, yeiya.
28 Logo Yuda ngaiwiligu pelik ngalik meiya, Ni kaile mizibokyegi kiriwei mizibek. Teni
Moseyegi kiriwei miziwili.
29 Keya Anotogo Moseyegi ngago meiya purik teni iwaka kapura pekyegirik pi talaga
lewabek miza purik tenirau lusuwei, meiya.
30 Logo pugu pelik yeiya, Maburikki ne lebuk mizi. Purik pi talagabek miza purik ini
lusuwei kapura pugu wire nogoyau ngaiwila wazamiya purikki.
31 Anoto kaile mizi puwiliyegi kerewiyi onobek purik teni iwaka. Keya Anoto piyegi keli
keya pugu kelira mizi puwiliyegi keke kerewiyibokko.
32 Koka ngabelakpek keremizariktau nakko mabilik wire kusayeng kiling wazayawiligi
wireyeng ngaiwila wazayirikki kozak kisiyagalege tonugu kerewiya ono.
33 Keya tamizeige Anotogo pi wezamela ono kesak pugurau watabi nayeng mizi kak ono,
yeiya.
34 Logo puwiligu pelik meiya to mela, Ni kaileyeng kiling wazaniyabek keya kaile
mizi kai kayimabek kapura nugu teni waligeleyiweki mizi, meiya. Togo Yuda ngaiwiligi
wawere ula logo kozak kela purikka pi mawinda i walek songonomakki kangki ono meiya
logo pi welagela wezamela.

35 Yuda ngaiwiligu yombanubek pilik welagela wezamela purikki Yisu kerewiya logo
pi yombanubekyegi pelik meiweki kuna, Ni yombanu paka ngalega kayimabokyegi ngizi
kumuli ma yeik, meiya.
36 Logo yombanubokko pelik nguk meiya, Yemanebek, pok tak? Ne piyegi ngizi kumuli-
weki mena neyegi kozak kai, meiya.
37 Logo Yisugu pelik meiya, Ni weik piyegi pakela. Keya ni kiling ngagogeya mizibok pi,
meiya.
38 Togo ulogo wireyau kusa wizagoma kapura weik ngaiwilabokko pelik meiya, Yemiz-
ibek, ne ngizi kumuli, meiya logo Yisugi wilek wirege ingegereyau laliya logo yeik pugura
yongolok meiweki.
39 Logo Yisugu pelik meiya, Ne yongkambanu mamok ngai neyauge sanga mizagelega
wezayiweki ne ngabelakka pelege kayima logo purik pelik, kazing kumbekki lewengke
wireyeng kusa puwiligi wireyeng ngaiwila wazayiweki keya pakeli nobiyeng kumuli
puwiliyegi ini wireyeng kusa kani yeiweki, meiya.
40 Logo Palisi pulogo pi kiling koya nawili Yisugu pilik kairikki kerewiya logo pelik nguk
meiya, Talik yaga? Nugu kumularik teni wire kusawili, meiya.
41 Logo Yisugu Palisiwiliyegi pelik yeiya, Ini wireyeng wameik panu kusa kesak kaile
nayeng iniyegi ono. Kapura ini wameiktagi iwaka kisi legi purikki wiyeke kaile inuguyeng
iniyegi mabilik yolu, yeiya.

10

1 Yisugu pelik yeiya, Kerewiyi, nogo iniyegi kozak yei pura wameiktago. Yombanu liyeng
memengwiligi lemengmekke kiliya kangwekke kandik neing kiliya kang ono, ngereke
lemengmekki libuga tameneng meibokyegi langai nogo meiyagirik ngoweibek keya i
ngelibek meiyagi.
2 Kapura yombanu liyeng memengwiliyegi ngaibok lemengmekki kandik neing kiliya
wiriyi penangai.
3 Logo yombanu kandikke ngai yolubokko liyeng memengwiliyegi ngaibokki kandik
tiya mowiyi. Liyeng memengwili puwiliyegi ngaibokko ngagora puwili iwaka logo
ngaibokko liyeng memeng pigi puwiligi yeikyeng mei logo puwili wanganerikki wiyeke
lemengmekka welagela iza orowei kuniweki.
4 Keya pi puwili ngago yeiyageyara weik puwekke purik pi ngezebek were kang. Keya
liyeng memengwili puwiliyegi ngaibokki ngagora iwaka kopong puwili piyegi kiriwei
kang.
5 Kapura puwilirau nazuwaga nakyegi kiriwei kang onowili, keya puwili pokyegi
lusuwei kopong puwili kazi kang, yeiya.

6 Yisugu ngago saweli pura Palisiwiliyegi kozak yeiya kapura Palisiwili ngago puragi
solorikki lusuwei miza.
7 Tegi Yisugu ngereke pelik yeiya, Nogo iniyegi kozak yei pura wameiktago. Ne kang
liyeng memengwiligu yeke lemengmekkiweki kiliya kang yongomorik kelik.
8 Keya waligeleyi ne lewagine were teni Mesiyabek kisi kayima puwili mabuwili
ngoweiwili keya i ngeliwili kelik. Logo puwiligu mizarik yombanuwili puwiliyegi kiriwei
mizibene ikuyogorik keleyagi nobiyeng miza. Kapura yombanuwili liyeng memengwiligu
mizilik yombanu puwiligu lusuweibekki ngagora kopong puwili kazi kuna.
9 Ne kang liyeng memengwili yeke lemengmekki kiliyawekirik kelik. Keya kazing An-
otogo ngai pugumekki ngai puragi kiliyawekimek, ne legi kazing nogomek neing kiliyabok
nogo watabi kozaga kelemiyagi piyengka yaliya wazamiyagi. Keya liyeng memeng
lemengmekka welagela kanda ngeragiyengki wela logo pulaga kiliya yo puwiliyegi ngai
puwiligibokko puwiliyegi ngai pilik nogo puwiliyegi ngaigi.
10 Kapura ngoweiwili liyeng memengwili ngowei keya yeli lewa logo liyeng memeng
mabuwili yeik sawiyiweki. Ne kayima purik yongkambanu ne kiling saweli mamok
ngizi koyimagi pura kilingweki keya puwiligu ngizi yolu puraga wilik kagowindago kola
koyibene.
11 Keya ne yombanu liyeng memengwili kelik puwiligi ngai wazonobek. Liyeng
memengwiligi ngai wazonobokko liyeng memeng puguwili kaileyengka yaliya wazaya-
girikki weraga miza logo ibeng si penangai.
12 Liyeng memengwiligi ngaibekyegi yombanu yawe mizibok liyeng memengwiligi
mangobek ono. Pi yeik king wei purikki ngane liyengwiliyegi ngai. Togo pugu keriyi tagai
keri wizing yemane namek yawerelege puwekkerik pi kazi kunagi logo liyeng memengwili
ngezewili wezayagi. Logo keri wizing yemanemokko liyeng memeng nawili limitagi logo
pi nawili limitageya puwekkerik nawili weik narikke mizagi.

13 Logo yombanu yawe mizibokko pilik mizi purik pi yeik kingyengki yawe mizibek
kopong. Logo pugurau liyeng memengwiliyegi keli ono.
14 Ne yombanu neyegi ngizi kumuli puwiligi ngai wazonobek. Ne yongkambanu
nogowiliyegi iwaka keya yongkambanu nogowili neyegi iwaka
15 mabilik negi Mangobokko neyegi iwaka keya nogo negi Mangobekyegi iwaka yolu logo
ne yombanu nogowiligi wiyeke ibeng yaka liyeng memengwiligi mangobokko puwiligi
wiyeke ibengki pilik.
16 Keya liyeng memeng negi nawilirau ngoluk koyinda. Kapura puwili ngoluk liyeng
memeng kabe nogomek kiling leme wezayimekke yolu ono. Puwilirau nogo ngago
yeiya logo pelege wiriyibene keleyagi. Logo nogo pilik mizi puwekke puwilirau ngago
nogora kerewiyagi. Logo nogo kabe wamenakmek keleyagi, logo ne wamenakko puwili
mabuwiliyegi ngaigi.
17 Negi Mangobek neyegi keli purik ne liyeng memeng nogowiligi wiyeke
yombanuwiligu ne nelibene ne makngezego ne makngeze ngaungaugu niza yani kopong
logo pulaga ne yangalek meiya logo ngereke wik wizagomiweki.
18 Ne nelagirikki keli ono kesak nakkorau ne neli ono. Kapura ne ngaungaugu ibengki.
Keya ne ibengki puragi pangkara keya kozanda kilimbek, keya ne yangalek meiya logo
ngereke wik wizagomagi puragi pangkara keya kozanda kilimbek. Nogo pilik mizi purik
pangkarikku, purik negi Mangobokko miziweki neiya legi, yeiya.
19 Yudawili kerewiyarikka ngago piyengki weraga puwili ngereke nawili namekke miza.
20 Logo nawiligu pelik kisa, Ini nangki pugu kai puragi kerewiya yolu? Pi lelewe kani. Pi
kerewa nak yenge yaga yolu kani, kisa.
21 Kapura Yuda nawiligu pelik kisa, Pi kerewa nak yenge yaga yolu kesak pugu ngago
kaiyageya pilik pi kai kak ono. Keya yombanu kerewa nak yenge yaga yolubokkorau wire
kusa piyau ngereke ngaiwilibene keleyagi ono, kisa

22 Yirusalem yerengke pulogo weik ngeragi yemane miza ni nara lewagelaweki mizi.
Logo pura yongkambanuwili Anotogi i walek yemane puwiligimakka Yuda onowiligu
kaile kaile miza logo puwiligi yelibungangwiligu walaka ngereke waberek ngizarikki
kumula logo ngeragi yemane miza nira.
23 Weik teng kebarekpek uli keya kilili miziraga logo Yisu Anotogi i walek yemanemakka
wale Solomongi Parandara meirage wei kaiyageya wiziya.
24 Logo Yuda ngaiwili kanda pi yawereng kelemiya logo pelik meiya, Ni wok talik talikke
teni lelewe sara koyimowei keya ni tak miza purik teniyegi liwik mizageya wizagomi
mangai? Tamizeige ni Kilisibek mabura wameikta teniyegi kozak kai, meiya.
25 Logo Yisugu pelik kanga yeiya, Nogo iniyegi kimeike kozak yeiya kapura ini ngizi
kumula ono. Nogo negi Mangobekki yeiktaga yawe mizi piyengko walimizirik ne pugu
wezanelabek mizi.
26 Kapura ini liyeng memeng nogowili ono kopong ini neyegi ngizi kumuli ono.
27 Liyeng memeng nogowili ngago nogoragi kerewiyi, logo puwili neyegi kiriwei mizi.
Logo ne nogowiliyegi iwaka.
28 Nogo puwili wik koyimagira yani, logo puwili kemenak ibengki ono. Keya nogo puwili
iza wara yolu logo nakkorau puwili neyaga yogok meiyagi ono.
29 Negi Mangobokko yongkambanu nogowili neyegi nana. Purik kozang pugurago
mamok yela. Keya pugu puwili iza wara yolu logo nakkorau puwili negi Mangobekyaga
yogok meiyagi ono.
30 Ne keya negi Mangobektau wamenak, yeiya.
31 Pi pilik kaiwekke Yuda ngaiwili kingyeng weiya logo pi uliweki miza.
32 Kapura Yisugu puwiliyegi pelik yeiya, Yawe wazono negi Mangobokko nogo miziweki
kelayeng nogo weik miza wizinda logo iniyegi waligeleya. Legi yawe piyengka tarago
mizagewiyege ini ne king neliweki mizi, yeiya.
33 Logo Yudawiligu pelik kanga meiya, Teni yawe wazono nugu miza piyengki wiyeke
king nelagi ono. Kapura tonugu king neliweki mizi purik peliktikki, nugu Anotoyegi langai
korowali kai purik nugu ni Anoto kiling pangka pangkaweki mizi, ni yombanu yeikpek
kapura, meiya.
34 Logo Yisugu pelik kanga yeiya, Inigi lo lende miza piyengkirik Anotogo pelik kaiya, Ini
anotowili, kaiya.
35 Anotogi ngago pura ngaigu kai onora. Keya Anotogo kaiyarik yongkambanu pugu
ngago pugura yani puwili anotowili.
36 Logo tamizeige Anotogo ne ngabelakka pelege wezaneliweki sawiya mabura nangki
nogo ne Anotogi Marekpek kaiwekke inugu ne Anotoyegi langai korowali kai, kisi?

37 Keya tamizeige ne negi Mangobokko mizi onoyeng mizi mabura neyegi ngizi kumuli nagani.
38 Kapura tamizeige ne Anotogi yawera mizi mabura nogo mizi piyengki weraga neyegi ngizi kumulizo, ini nogo kozak yei piyengki ngizi kumulagi ono kele kapura. Purik kazing pilikmokko ini iwakagi logo negi Mangobek negi yungke wizinda keya ne negi Mangobekki yungke wizinda purikki ini ngizi kumulibene, yeiya.
39 Yisu ngago piyeng kaiya logo ngizige puwili ngereke pi kebangkeliweki miza kapura Yisu puwiliyaga kazi kuna.
40 Pulaga Yisu kai Yolodang meiling wala uwei pangazuwaga ulogo Yowan kaimelibokko yongkambanu kaimelageya wiziya lemengke kanda kuna logo pulogo wiziya.
41 Logo yongkambanu kolokngagono Yisugi ngagoyengki kerewiyiweki kayima. Logo piyegi langai ngezewiligi tepekke pelik kela, Yowan kaimelibek watabi nakkorau mizi ono Anoto ngezebokko mizi piyeng miza ono kele kapura pugu pekyegi langai watabi kaiya piyeng mabiyeng wameik, kela.
42 Logo pulogo kolokngagonomek Yisuyegi ngizi kumula.

11

1 Yombanu yereng Petani mei puraga yeikta Lasara meibek kemegeme. Logo yereng Petani pura Maliya keya pigi simele Matagi yerenda keya piyau Lasaragi sakyau.
2 Logo Maliyamolo Lasara mabek kemegeme mizibokki sak Yisu Lasare kiling kalike ngeragi nawekke weli wazono kukngizi keli ngezemelegibek weiya logo Yisugi ingeyauge weli mela wazamiya logo kebi nganelek yokolong ngezemelegirago Yisugi ingeyau tumulamolo.
3 Logo yongok piyaugi sibek pilik kemegeme mizirikki wiyeke Yisuyegi ngago pelikta wezamela, Yemizibek kerewiye. Nigi kewengke nugu kelibok kemegeme mena koli, meiya.
4 Logo Yisu ngago pura kerewiyawekke pi pelik kaiya, Pi pilik kemegeme miza purik Anotogi kozanda mamokko keriya logo yeik pugura yongolok meiweki. Pirau ibengki ono. Keya kemegeme Lasaragi pumokko mizagewiyege mamokko Anotogi Marekpekki kozanda keriya logo Koyambekki yeikta yongolok meiweki.
5 Yisuyegirik pi Lasara keya Maliya keya Matayegi kelibek.
6 Logo morok pugu keli merek keya Lasara kemegeme purik pugu kerewiyi miza kele kapura Yisu nguk namizi mabuwekke kambela ono. Pi wok neyaurau yaka pugu yolu mabulogo wizagoma.
7 Pulaga pugu waligeleyiwiliyegi pugu pelik yeiya, Teni ngabelak Yudayabekke pangazuwaga kandoweki, yeiya.
8 Legi puwiligu pelik meiya, Kapura waligeleyi, ulogo ngolukku Yudawiligi ngaiwiligu ni kingyengko pulogo neliweki miza kani, meiya.
9 Logo Yisugu pi ibengki pura ngoluk purik pi iwaka logo pelik kanga yeiya, Wok mabiyeng wanganega wizagomeige panga ibengke pulogo tek purik wilangka. Logo tek purikke wei mizaboktau natengka wali kang keya mizagi ono, purik pi wilangkarikke wei mizi kopong.
10 Kapura kusaga wei mizibok natengka walagi purik pigi wilangka pangka kunagi nariktau ono. Kapura ne pangka kunagi purik negi ibengki pura ngoluk.
11 Pi pilik kaiya logo pulaga pelik kozak yeiya, Tonuwagi kewengkebek Lasara weik iwek kola kapura nogo pi yangalek kelemiweki kang.
12 Logo pugu waligeleyiwiligu pelik meiya, Yemizibek, tamizeige pi iwek kola yolu mabura purik weik pi yombiyangaiweki yamizinda, meiya.
13 Kapura Yisugu kaiya purik Lasara ibendikki kaiya. Logo Yisugu waligeleyiwiligurik pi ngizi yeik iwek kolarikki kai nobiyeng.
14 Logo purikki wiyeke Yisugu wameiktagi iwakaweki puwiliyegi kimeike pelik yeiya, Lasara ibeng, yeiya.
15 Logo pugu puwiliyegi pelik yeiya, Pi ibengwekke ne pulogo wiziya ono purikki ne wilik, logo kazing pilikmekke inigi wiyeke ne wilik purik ini nogo mabek mizagi puragi pakela logo ngizi kumula logo ngizi kumuli inigi pura yemane si kunagi. Kapura tonuwa piyegi keriyi kangweki mena koli, yeiya.
16 Pulaga Tomasi mandik kolakpelekeyauyaga nak logo Titima meibokko Yisugu waligeleyi nawiliyegi pelik yeiya, Tonuwarau kambi logo tamizeige puwiligu Yisu uli purik mabura tonuwarau yelibene, yeiya.

17 Yisu weik Petani yerengke tabundawekke nawiligu piyegi Lasara weik ulogo ibeng logo king ururu namekke yungke wiya logo weik wok mangobektau ono meiya.
18 Yereng Petani puraga panga Yirusalem yerengke pulogorik koweige ono, mereke.

19 Logo Yuda kolokngagono yereng Yirusalem puraga Maliya keya Matagi imakka kayima. Puwili piyaugi sibek Lasara ibeng purikki ingkisi keya yalek ngago yeiweki kayima.
20 Logo Mata Yisu lewa kairikki kerewiyawekke pi imakka welagela Yisu wilek uliweki kuna kapura Maliya ige mabulogo wiziya.
21 Matago Yisuyegi pelik meiya, Yemizi nogobek, ni pelege wiziya kesak negi sibek kemegeme miza logo ibeng si kak ono.
22 Kapura nugu Anotoyegi mabek mabewekke nguk mei puwekke pugu nanagi purik nogo iwaka, meiya.
23 Logo Yisugu pelik meiya, Nigi sibek ngereke yangalek meiyagi, meiya.
24 Legi Matago pelik meiya, Ei, wangki wok kalik panugebekke ibeng puwili ngereke yangalek meiyagi purik ne iwaka, meiya.
25 Logo Yisugu pelik meiya, Ne yombanuwili yangalek meiya logo ngereke wik yoluweki keleyibek, purik wik koyimagi pura yanagibek ne. Neyegi ngizi kumuli mologabok korikwek ibeng kele kapura wilek kang pugubek wik wizagomagi.
26 Keya yombanu neyegi ngizi kumulirikku mizagewiyege weik pigi kazing kumbekki Anotoyegi lewengke wik wizagomi mologabok kemenak ibengki ono, purik puwili weik wik koyimagira kiling legi. Togo Mata, ni nogo kozak neiyageya puragi ngizi kumuli ma yeik, meiya.
27 Logo Matago Yisuyegi pelik meiya, Ei Yemizibek, nogo ngizi kumulirik ni Kilisibek Anotogi Marek pugu yawe teni yaliya wazayagiragi wiyeke sawiya logo ngabelakka lewagi kaiyabok, meiya.

28 Pi pilik kaiya logo sakmele Maliyayegi kando kuna. Logo sakmeleyegi yelakkelek ngago meiya wizigeya liwik pelik meiya, Kiriwagabek kanda panga pelege yolubek logo ni kiling ngagozakkaweki kai, meiya.
29 Pulaga Maliya Matago kozak meiyarikki kerewiyawekke pi nguk namizi luweza logo panga Yisugu yolu pulogo kuna.
30 Logo Yisu ngoluk panga yereng Petani puraga nagoni mabulogo yaka Matago wilek ulalege wizilege.
31 Yuda imakka yongokpanuyau kiling ingkisiweki koyawili Maliya luweza logo nguk namizi welagela kuna logo kandikki pakela wizigeya pi panga yombu londaga ingkeiweki kang nobiyeng puwili kalika kiriwei kuna.
32 Maliya kanda Yisu wiziyagi kaiyalege pura Yisu wizilege pakela logo pi Yisugi wirege ingeyau laliya wizigeya pelik meiya, Yemizi nogobek negi sibek kemegeme miziwekke ni pelege wiziya kesak pi ibeng si kak ono, meiya.
33 Logo Yisu pi ingkeirikki keriyi keya Yuda piyegi kiriweiwilirau ingkisi lewarikki keriyawekke pi yalek yemane panu miza logo wilek kuneng miza.
34 Logo pugu puwiliyegi pelik nguk yeiya, Inuwa pi talege wiya, yeiya. Logo puwiligu pelik meiya, Panga pulogo mena keriyiweki koli, meiya.
35 Logo Yisu ingkeiya.
36 Togo Yudawili pelik kela, Keriyi pi wameik Lasarayegi keli kani, kela.
37 Kapura nawili pelik kela, Pek yombanu wire kusawiligi wireyeng ngaiwila wazayabok. Pi pelege wiziya kesak Lasara ibengkirikka yombiyangai sa wazami kak ma talik, kela.

38 Logo Yisu mawinda wilek kuneng miza logo pi panga yombu londa king ururumekke king unatuba nakko kandikke waliyara wizilege kuna.
39 Logo Yisugu pelik yeiya, Kimbek panga wale naleige langai towili, yeiya. Kapura Mata ibembekki sakmologo pelik meiya, Yemizibek, tamizeige tonuwa pilik mizi purik lolung kailerik wiriyi penangai, purik pi ibeng wiziyarik weik wok mangobektau ono, meiya.
40 Logo Yisugu pelik meiya, Nogo niyegi tamizeige ni ngizi kumuli purik mabura Anotogi kozanda nugu keriyagi kaiya ma talik, meiya.
41 Puwili weik kimbek towilizamiya wizigeya Yisu paka ngalege langai pakela logo pelik meiya, Peba, ne niyegi wazono nei, purik nogo niyegi nei piyengki ni neyegi kerewiyi mizi legi.
42 Keya ne niyegi waberek miziwekke ni neyegi wok mabiyeng kerewiyi purik ne iwaka kapura ne pilik kai purik yongkambanu yolu pobuwiligu ne nugu wezanelabek purikki ngizi kumulagirikki wiyeke, meiya.
43 Logo Yisu pilik meiya logo yeik si ngizige pi ibembekyegi pelik kek meiya, Lasara welagela koli, meiya.

44 Logo mabuwekke ibembek londaga welagela yawerelege. Logo pi welagela
wiriyawekkerik kagorik pi sukumeng miza piyeng kiling wiriya keya wiregawere pugura-
rau ngoluk mabilik kagorik wale narikku tiya wiziya. Logo Yisugu puwiliyegi pelik yeiya,
Kagorik pi sukumeng miza piyeng wila wazami logo pi kunibene, yeiya.

45 Logo pilik mizarikki kandik Yuda kolokngagono Maliyayegi kayima puwili Yisugu
miza purikki pakela logo puwiligu piyegi wilek puwiligiyeng ngalege wiya.
46 Kapura nawili Palisiwiliyegi Yisugu Lasara ngereke yangalekta wazamiya yeiweki
kuna.
47 Pulaga yombanu Anotoyegi wata kolak kelibene waliya maniwiligi ngaiwili keya
yombanu Palisiwili meiwilirau Yudawiligi yombu ngagozak ngezewiligiyeng kerewiyiwili
kiling ngago kozak keliweki wawere ula logo ngezewili nakko nakyegi pelik nguk meiya,
Teni talik mizagi? Purik yombanubek watabi nakkorau mizagi ono Anoto ngezebokko
keke mizagi langai pilik piyeng kolokngagono miza meli pura.
48 Tamizeige tonugu watabi nayeng mizi ono yeik ngai yuke yolu purik mabura
yongkambanu mabuwiligu piyegi wilek puwiligiyeng ngalege wiyagi. Pulaga purik Rom
ngai yemanewiligu wagelawili Anotogi i walek yemane tenigi pemak ulu waliyiweki
wezayeli nangai keya teni Yuda mabuwili ngai miza logo kemenak yeik sawiyiweki
wezayeli nangai, kela.
49 Logo yaka puwiligi tepekke nak yeikta Kayapasi meibek wiziya logo pi kirisimasi
puraga yombanu Anotoyegi wata kolak kelibene waliya maniwiligi ngai yemane panu
wiziyabek. Logo pugu puwiliyegi pelik yeiya, Ini watabi nayengkirau iwaka ono.
50 Yombanu wamenak ngelekmekki wiyeke ibeng purik pangkarikku kapura teni Yuda
mabuwili ibengki purik pangka ono purik ini iwakagi langairik kani, yeiya.
51 Logo Kayapasigu pilik kaiya purik ngezebokko kumularikka kaiya ono. Kapura
kirisimasi puragirik pi ngaiwiligi ngai yemane wiziya kopong Anotogo kangkabekka pilik
kumula logo kaibene kelemiya logo pugu kaiyarik Yisu Yudawiligi wiyeke ibengki kaiya.
52 Kapura Yudawiligi keke ono segeya Anotogi yango keya marekngang ngabelakyengke
wizageya koyi kambeli pumok mamokki wiyeke ibengki logo menalege ngai wame-
namekke wazayiweki.
53 Tegi puwekkerikka ngai yemane puwili mabuwili Yisu ulagirikki kozak kela.
54 Tegi Yisu mawinda Yudawili kiling welarikke wei miza ono segeya pi pulumeng wiya
logo pugu waligeleyiwili kiling ngabelak kurung yeikwekkepekke ngezege yereng Iperem
meiraga kanda koyima.
55 Kapura wok Yudawiligu perek ngeragi yisriktau onoyeng keremiza logo nageya
koyimowei walaka Anotogo puwiligi yelibungang kokawiligi iyengki kangyengke iwirik
pukmela wizilege keriya logo ibengkirikka yaliya wazaya puragi kumulibek logo wokpok
Pasobabek meibek wizigeya wok pok weik mereke. Logo yongkambanu kolokngagono
ngabelak pokkawili Pasobara mizagine were paka Yirusalem kambela logo pulogo puwili
were puwiligi yelibungang kokawiligi kazing Anotogi i walek yemanemakke korikwek
kaigesamokko kiriwei miza logo wok yakabokki ngezewili kangkere miziweki.
56 Puwili kanda Anotogi i walek yemanemakkawekke puwili Yisuyegi welageya koya
kopong ngezewili nakko nakyegi pelik nguk mei kang keya miza, Nugu kumularik pi
pelege lewagi? Yisu ngeragi yemane miza ni peraga pelege lewagi ma talikne, kela.
57 Kapura yombanu Anotoyegi wata kolak kelibene waliya maniwiligi ngaiwili keya
Palisiwilirau yombanuwiliyegi tamizeige Yisu nalege wizilege mabura puwiliyegi kozak
yeiweki yeiya, purik pi kebangkelagirikki wiyeke puwili pi talege miza legi iwaka siweki.

12

1 Wok Yudawiligu ngeragi yemane miza nibek logo Pasobabek meibek weik mereke.
Logo Pasobara mizagine were wok melenazik keya nazikka nak piyengke Yisu paka Petani
yogo Lasara pugu ibendaga yangalekta wazamiyabokki yerendaga kambela.
2 Logo puwili kanda pulogo i namakki yeke ige la logo puwili nawiligu Yisugi nger-
agi kangkere mizayeng niweki puwili lalektage ngezege mogosa. Logo puwili mogo-
sawekkerik Lasara kiling nawilirau ngeragi niweki mogosa. Logo Matago ngeragi ngola
yani keya miza.
3 Pulaga Maliyago weli wazono kukngizi keli king yemane wezamela nak weiya logo
Yisugi ingeyauge weli mela wazamiya logo pulaga kebi nganelek yokolong ngezemelegi-
rago ingeyau tumula mowiya. Logo imak mamak weik welibekka kukngizimokko kola.
4 Kapura Yuras Isaliyoto yombanu Yisugu waligeleyiwiliyaga nak Maliyago miza purikki
kiyebuk. Keya pi mabok kalike Yisu, Yisu ulagiwiliyegi miza yanagibek.

5 Logo pugu pelik kaiya, Weli pok nangki nawiligu weibene wiya logo welibokko ngane
king yemane panu weiya piyeng yongkambanu watabiyengki yeik puwili yani onoge.
Purik welibok kirisimasi naraga yawe mizi purikki ngane king weiya piyengki weiyagi
langaibek pura, yeiya.
6 Kapura pirau watabiyengki yeik puwiliyegi ngizi panu keli onobek, pi kingyeng
ngoweibek. Keya pi Yisu kiling pugu waligeleyi puwiligi kingyengki ngaibek logo kang
nayengkirik pi king nayeng king piyengka liwik ni mizibek.
7 Logo Yisugu pelik meiya, Yongokpanumele yeik wizi pani. Pugu weli kukngizi kelibek
warara wizagoma weik yokopekke purik neyegi weli meliweki purik ne weik ibeng logo
waliyiweki mereke kopong.
8 Keya ini koyimowei purik wok mabiyeng yombanu watabiyengki yeik puwili yanageya
koyimagi langai kapura ne wok mabiyeng ini kiling pelege wizagomagi ono kopong,
inuwago wok mabiyeng neyegi keli inuwagira walimizagi langai ono, yeiya.

9 Logo puwili pilik mizageyarik yongkambanuwiligu kanda Yuda wawere ula koyilege
nawiliyegi Yisu panga Petani yerengke yeiya, logo puwili piyegi pakelagi keli legi puwili
panga pulogo kambela. Kapura puwili yeik Yisuyegi pakeliweki kambela ono, puwili
Lasara Yisugu ibendaga yangalekta wazamiya pokyegirau pakeliweki kambela.
10-11 Purik Lasara ngereke wik yolurikki Yuda kolokngagono pakela logo wilek
puwiligiyeng Yisuyegi ngalege wiya logo puwili Yuda ngai yemanewili wezaya logo Yisu
kiling sawela. Tegi piliktikki wiyeke yombanu Anotoyegi wata kolak kelibene waliya
maniwiligi ngaiwili Lasararau ulagirikki kozak kela.

12 Wok kalikebekke nawiligu yongkambanu ulogo paka Yirusalem Pasobaragi pakeli
kayima logo wawere ulawiliyegi Yisu weik Yirusalem yerendagi mereke lewa yeiya.
13 Logo puwili kirekkirek kabuyeng weiya logo Yisu wilek uliweki kuna. Logo ngalizi
pelik kek kisa,
Pok teni yaliya wazayagibek, teni yeik pugura yongolok meiweki. Pok Anotogo teni
Isileiliwiligi King Ngai wizeibene wezamelabek. Anotogo pi kozanda maniweki,
kisa.
14 Puwili pilik kisa wizigeya logo Yisu tapakeleige liyeng tongki kong namek yawerelege
pumokki ngalege mogosa logo wiriya. Pugu liyeng tongkimekke lewa purik koka walaka
Anotogi Kapiya Walektikke Yisu panga Yirusalem lewagirikki kapiyarikku kaiya pelik,
15 Ei, ini yereng Saiyong meiragawili, ini kazi kulili mizi nagani. Pakeli, King Ngai
inugubek, pi liyeng tongkimekki kongmekke ngalege mogosa logo lewarikki, kaiya.
Sakaraya 9:9
16 Yisu pilik miza puragi yombanu Yisu ngezebokko waligeleyi puwili Anotogi Kapiya
Walektikke ngago koka walaka lende miza puragi iwaka ono, kapura kalike Yisu ibeng logo
yangalek meiya logo ngereke paka ngalege yongo logo purik, puwili Anotogi Kapiya Walek-
tikku piyegi pilik kaiyarikki kumula logo puwiligu piyegi langai lende miza wazamiyayeng
ngizi mizarikki kumula.
17 Ulogo yongkambanu kolokngagono Yisugu Lasara ngago meiya logo pi ibendaga
yangalek meiya logo king ururumekka lewarikki pakela pumokko Yisugu pilik miza
puragi kozak yei yongomo miza.
18 Keya yongkambanu nawiligu Anotogo keke mizagi langai pura Yisugu mizarikki
kerewiya logo purikki wiyeke puwilirau Yisu yoromaure miziweki kambela.
19 Togo pulaga yombanu Palisiwili meiwili purikki pakela logo nawiligu nawiliyegi pelik
yeiya, Keriyi, yongkambanuwili mabuwili piyegi kiriwei mizi logo yawe tonugura ngizi
wiri ono, yeiya.

20 Yongkambanu paka Yirusalem Anotogi yeikta yongolok mei keya piyegi ya kumuli
keya ngeragi yemane miza ni kambelawiliyaga nawili yombu ngabelak Kirik meibekkaw-
ili
21 logo puwili Pilipyegi kayima. Pilip, pi Kalili ngabelakpekke yereng Pesaita meirage
yolubek logo puwili kanda piyegi pelik meiya, Ei Peba, teni Yisuyegi pakeliweki keli, meiya.
22 Tegi Pilip kanda Enduruyegi kozak meiya logo piyau mabiyau kanda Yisuyegi kozak
meiya.
23 Pilik miza logo Yisugu piyauyegi kanga pelik yeiya, Wok Anotogo ne yombanu paka
ngalega kayimabekki yeikta yongolok meibek weik lewa, ne weik ibengkiweki mereke
legi.
24 Nogo yaliyegi kozak yei pura wameiktago. Iwing wirebekki kumuli. Tamizeige iwing
wirebek panga ngabelakpekke yungke ngeriya ono purik, ngizi wiragi ono, yeik iwing

wire wamenakpek wizi penangai. Kapura iwing wirebek panga ngabelakpekke yungke
ngeriya purik, peng wiktik lewagela logo kalike ngeragi kolokngagono wira meli penangai.
Kazing mabilikmekke ne ibengki logo waliya logo yongkambanu kolokngagonowili wik
koyimibene, yeiya.
25 Kazing mabilikmekke yombanu nak ngezebekki kelira keya ngezebekki ngabelakka
pelege yolu puragi kozang kebangkela mabura pi wik wizagomagi ono, pi kemenak
ibengki, kapura yombanu kazing ngabelakka pelege pigi kaile mizimekki kumbak mizi-
bokko neyegi pigi yolu pura nanibok paka ngalege wik wizagomagi.
26 Keya yombanu neyegi yawe mizagi kelibok ngago nogoragi kerewiyagirikki kai.
Yombanu neyegi yawe mizibok nogo yolu pulogo yoluweki kangki keya neyegi yawe mizi
puwili mabuwiligi yeikyeng negi Mangobokko yongolok meiyagi.

27 Ne weik yenge wilek nogobekka kuneng keli. Legi inugu kumularik ne negi Man-
gobekyegi watabi neyegi lewagelaweki weik mizi peyeng pugu yeik sa wazamibene nguk
meiyagi ma talik? A'a', ne paka ngalega kayima purik piyeng kazing pilikmekke neyegi
lewagelaweki.
28 Logo pilik purik segeya nogo pelik meiyagi, Peba, yeik ni makngezegira yongolok
meiweki kelemiye, meiyagi. Logo Yisu pilik kaiyawekke paka ngalega kili narago pelik
meiya, Nogo yeik ne makngezegira weik yongolok meiweki kelemiya, logo yeik nogora
mawiyarekka, yongolok meiweki mawinda kelemiyagi, meiya.
29 Logo yongkambanu pulogo koyawiligu kerewiya logo puwiligu kisarik lendik liyi, kisa.
Keya nazuwagawiligu kisarik angela nak pi kiling ngagozakka mizi, kisa.
30 Logo Yisugu pelik yeiya, Ngago piyeng kaiya purik nogo kerewiyiweki ono, segeya
inugu kerewiyiweki kaiyayengko.
31 Logo Anoto weik yongkambanu ngabelakkewili ngagozak keleyagi. Logo wok Sadang
yongkambanu neyegi ngizi kumuli ono puwiliyegi ngaibokko kozanda yeikkirik weik lewa
logo pi walewale wezamelagi.
32 Keya puwili ne yengeleileige nili ula wazaniya logo luwe lowamiya wazamiya
puwekke nogo yongkambanu ngabelakpekke wizageya koyi kambeli pumok ne kiling
sawelibene koli keleyagi, yeiya.
33 Pugu ngago peyeng kaiya purik puwili pugu wameik kang ibengki pumokki iwaka
siweki kozak yeiya.
34 Logo yongkambanuwiligu pelik kanga meiya, Teni Mosegi loyengki kapiyarikke
Kilisibek wizagomagibek miza purik teni kerewiya. Kapura nugu kairik yombanu paka
ngalega kayimabek yengeleileige nili ula wazamiya logo luwe lowamiya wazamiyagi sa
kani, kai. Logo yombanu nugu paka ngalega kayimabek kaibok takyegi langai kai yagenda,
meiya.
35 Togo Yisugu pelik kozak yeiya, Nogo mawinda tek nangezige ini waligeleyageya wiz-
iyagi logo wilek kang inuguyeng iwakara kilingweki. Logo ngoluk tengyeng pangka yolu
mabuwekke ngizi kumuli, purik kazing inigi kumbekki leweng Anotoyegi ibeng nelegi.
Yongkambanu ngago nogoragi ngizi kumuli ono puwili, puwili kazing kumbekki lewengke
Anotoyegi ibengki puriktau puwiligu pakela ono. Logo puwili yombanu kusabanurikke
wei mizi logo kazing lewengkerau waberek pakeli ono puwili kelik.
36 Ne wilangkarik ini kiling yolu mabuwekke neyegi ngizi kumuli logo ne wilangkarikki
mangobekki marekwili miziweki? Logo kazing pilikmekke ini wilangka nogorikki ngaige
wilik kagowing keya yolurikki yombanuwili keriyiweki, yeiya. Weik Yisu yeiya logo
pulaga nguk namizi pulumeng wiya logo puwiliyaga liwik sa.

37 Yudawili Yisugu watabi nakkorau mizagi ono Anoto ngezebokko keke mizi pilik
piyeng kolokngagono mizarikki pakela kele kapura Yudawili pugu kai piyengki ngizi
kumuliweki miza ono.
38 Logo Isaya yombanu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kaibokko pobilik lende
mizara weik ngizi,
Yemizibek, puwili tonugu waligeleyi piyengki ngizi kumuli ono. Puwiligu Anotogi kozang
yemanera keriya kele kapura ngizi kumuli ono. *Isaya 53:1*
39 Logo Isayago puwili nangki ngizi kumulagi langai ono miza purikki kozak kai. Pugu
pelik kaiya,
40 Anoto yombanuwiligi wireyeng kusa wazaya keya wilek kang puwiligiyeng waliya
wazaya logo puwili nagerewiyi miziweki. Pugu peyeng miza purik wire
puwiligiyengko Anotogi yawe miziyengki pakela nelegi, keya wilek kang
puwiligiyengko ngizi kumula nelegi. Purik tamizeige puwili pilik miza kesak

puwiligi wilek kangyeng neyegi kowita logo nogo yombiyangai wazayi kak. *Isaya 6:10*

41 Logo Isayago pilik kaiya purik pi ulogo Yisugi kozang yemanera keriyabek kopong pi Yisuyegi langai kozak kaiya.

42 Logo Yuda yongkambanu kolokngagono Yisuyegi ngizi kumuli ono kele kapura ngoluk nawili piyegi ngizi kumuli keya ngai nawilirau piyegi ngizi kumuli. Kapura puwili piyegi ngizi kumuli puwiligi pura kawela kisa ono, purik Palisiwili kerewiya logo puwili i walek songonoyengka kang waliya wazaya nelegi puwili kulili kopong puwili kawela kisa ono.

43 Purik puwiligu keli panurik yongkambanuwiligu puwili yeikta kilingwili mizagi purikki keya Anotogo puwili yeikta kilingwili keleyagi purikkirau puwili kumula panu ono.

44 Logo Yisugu ngalizi pelik yeiya, Neyegi ngizi kumuli puwili neyegi keke ngizi kumuli ono, puwili negi Mango ne wezanelabokyegirau ngizi kumuli yagenda.

45 Keya neyegi pakeli puwili ne wezanelabokyegirau pakeli yagenda.

46 Logo ini kumulira yani. Ne wilangkarikki mangobek ngabelakpekke kayima purik neyegi ngizi kumuli puwili yongkambanu kazing korowali lewengke yolu puwiligu yolulik koya nelegi.

47 Purik puwili ngago nogoragi kerewiyi kele kapura puwili nagerewiyi mizi logo nogo puwili ngagozak keleyagi kai ono. Ne ngabelakpekke pelege pelik kai wirageya ono, Nogo ngabelakpekke pelege puwili nogo ngagozak keleyagi kaiya ono, segeya nogo pelik kai wirageya, Yongkambanuwili yaliya wazayiweki kai wirageya.

48 Neyegi kiyebuk keya ngago nogoragi kerewiyi ono puwili wok kalik panubekke ngagozak keleyagi. Ngago nogo kaiya piyengko puwiliyegi puwili kokowa miza logo kemenak ngangang weiyagiwili keleyagi.

49 Logo purik wameiktikku purik ne makngezego kumularikka kai yagenda ono. Kapura ne negi Mango ne wezanelabokko kozak neiyengki kiriwei mizi. Nogo kaiyagi piyeng keya kang piyeng kaiyagimektau pugu kozak neiya.

50 Keya negi Mangobokko miziweki kai piyeng ngago wik wizagomagi pura yaniyeng purik nogo iwaka. Togo negi Mangobokko neyegi nei piyeng panu nogo kozak kai, yeiya.

13

1 Yisuyegirik pi ngabelakka pelege wiziyawekke teni pigi puwiliyegi pi kelageya wiziya. Logo wok pi ngabelakpek wiya logo pigi Mangobek yolu pulogo kang yongogibek weik mereke wiriyarik pi iwaka. Tegi weik Pasobara miziweki mizirik pugu mawinda keli yemane pigi teniyegira walimiza.

2 Logo Yisu pugu waligeleyiwili kiling ngeragi nageya wiziya logo weik yaka Sadangko Yuras yogo Simong Isaliyotogi marekpek Yisu ulagiwiliyegi miza yanagi purikki kumulibene kelemiya.

3 Yisu pigi Mangobokko watabi mabiyeng kozang puguragi kulengke wiya wazamiya purik pi iwaka keya pi Anotoyaga kayima purik pi iwaka keya pi Anotoyegi kangki puriktau pi iwaka.

4 Pi pugu mogosara ngeragi nageya pulaga luweza logo melewangka yemane yeke ngalege wakiya purik pugusa wiya wizigeya kagorik wiregawere keya pulangaiyeng tumuli yokolong narik wangka tariya.

5 Kai nak peleng nawekke mela wizigeya pi weik pugu waligeleyiwiligi ingeyeng kaigesi keya kagorik wale yaka wangka tiya purikku ingi puwiligiyeng tumuli kaiyageya wiziya, yaka yombanu nakyegi yawe mizi puwiligu mizi pilik.

6 Logo weik yogo Simong Pita meibekki ingeyau kaigesagiwekke. Kapura Pitago Yisuyegi pelik meiya, Ni Yemizi nogobek. Logo ni inge nogoyau kaigesiweki mizi yagenda, ma, meiya.

7 Logo Yisugu pelik meiya, Ni ngoluk nogo mizi peragi solorik ni lusuwei kapura ni kalike iwaka sagi, meiya.

8 Kapura Pitago pelik meiya, A'a', ni inge nogoyau kaigesagi ono, meiya. Logo Yisugu pelik meiya, Tamizeige nogo inge nuguyau kaigesi ono purik mabura ni nogobek ono, meiya.

9 Pi pilik kaiwekke Pitago pelik meiya, Yemizibek, pilik mabura inge nogoyau keke kaigesi wak kapura mele nogoyau keya kebi nogorarau kaigese, meiya.

10 Kapura Yisugu pelik meiya, Yombanu kaigesabok kowiyeng onobokko kapura pi ngabelak kowiyembekke ingeyau ngiza purik kele. Togo ne inge nuguyau kaigesi purik kele ni kemenak mabok kaigesa mizagi. Ini kaigesawili kapura ini mabuwiliyaga wamenak kaile puguyengka kaigesa onobek.

11 Yisu yombanu pi ulagiwiliyeyi miza yanagibek pugu iwaka. Logo pilik kopong pugu puwiliyaga nak kaile puguyengka kaigesa ono yeiya purik.

12 Yisu pilik kai keya inge puwiligiyeng kaigesi miza logo pulaga melewangka yemane pugurik ngereke wakiya logo weik mogosa. Pi pilik mizageya wizimowei pugu pelik yeiya, Nogo yaka inuwayegi keleyi puragi solorik inuwa iwaka ma?

13 Ini watabi nayengki neyegi nguk neiwekkerik inugu neyegi kisirik Kiriwagabek ma Yemizibek kisi. Logo inugu pilik kisi purik wameik, purik ne pilik neiyagibek.

14 Ne Yemizi inugubek keya waligeleyi inugubokko inge inuguyeng kaigesa. Logo kazing mabilikmekke ini makngezego ini lewege onowili mizi purik pangkarikku. Keya ini makngeze lewege onowili miza logo nakko inge nakkazik kaigesi mizagirikki kai.

15 Purik nogo weik inugu mizagimek waligeleya. Legi nogo iniyegi miza pilik ini mizi.

16 Nogo iniyegi kozak yei pura wameiktago. Yombanu yawe mizi nak ngai pugubokko miziyengki pakela logo piyaga ngalege miza logo pi lewege miza wizigeya ngai pugubokko mizi piyeng mizagi onobek mizi nagani. Keya ngago nara orowei kambok pi lewege miza wizigeya pi wezamelabokko mizi piyeng mizagi onobek mizi nagani.

17 Tamizeige nogo iniyegi keleya puragi solorik ini iwaka mabura tamizeige ini mizi purik Anotogo wilek kang inuguyeng wilik kagowing mizibene keleyagi.

18 Keya nogo ya inuguyeng wilik kagowing mizagi kai purik ne ini mabuwiliyegi langai kai ono. Purik nogo iza puwili nogo iwaka kapura Anotogi Kapiya Walektikke lende miza mabilik mizagirikku.

Yombanu ne kiling ngeragi wamenaksik ni kayimabek weik neyegi kezanga nana. *Ingi Sam 41:9*

19 Logo neyegi lewagelagi puragi ne iniyegi kozak yei, ngoluk lewagela ono pilikwekke logo pura lewagela puwekke purik mabura ini ne wameik nogo kozak kai mabok purikki ngizi panu kumuli nangaiweki.

20 Nogo iniyegi kozak yei pura wameiktago. Yombanu nogo yawe nogora mizi wezamelabokyegi kelibok neyegi keli yagenda keya yombanu neyegi kelibok ne wezanelabokyegi keli yagenda.

21 Logo Yisu weik pilik kaiyageyara yeik si ngizige wilek kang pugubek weik kuneng yemane keli lewa logo pugu waligeleyiwiliyegi pelik yeiya, Wameik panu, inuwayaga nakko ne panga ne yombanu nelagiwiliyegi niza yanagi, yeiya.

22 Logo pugu waligeleyiwili nakko nakyegi pakela, puwili pugu kaibok takyegi kai miza legi.

23 Yisugu waligeleyiwiliyaga nak Yisugi ngezege mogosa logo pok ne, Yowan kapiya perik lende mizabok. Logo ne Yisugu keli panubek.

24 Logo Simong Pita meibokko ne Yisugi ngezege mogosabokyegi mele ngai keleniya logo pelik mei keleniya, Piyegi pugu kaibok takyegi kai yagenda mei, keleniya.

25 Togo ne Yisuyegi mereke sawela logo pelik nguk meiya, Yemizibek, takko ni panga ni nelagiwiliyegi niza yanagi, meiya.

26 Logo Yisugu pelik neiya, Nogo panga ngeragi kolokpekke perek nazik yenge yungke pukmelagi logo nogo pereksik weiya logo manibok yombanu yaka ne pelik keleniyagibok, meiya.

Pulaga weik pi pereksik ngeragi kolokpekke yenge yungke pukmela logo Yuras Isaliyoto yogo Simong Isaliyoto meibekki marekpekyegi mana.

27 Logo Yuras pereksik wei ngizige Sadang yenge pigi yungke kiliya kuna logo pulaga Yisugu pelik meiya, Nugu miziweki kumula yolu pura nguk namizi mizi kune, meiya.

28 Logo mogosara ngeragi nageyawili Yisugu Yurasyegi pilik meiyarikki solorik puwili lusuwei miza.

29 Logo king puwiligiyengki ngaibek Yuras kopong nawili pelik kumula, Yisugu Yurasyegi sonda ngeragi yemane miza ni peraga ngeragi nageya koyagi nayeng wei kune meiya ma talik? Ma nalikwekkerik watabigi yeik mizi puwili king yane meiya, mamiza.

30 Yuras Yisuyaga pereksik weiya logo weik nguk namizi luweza logo welagela kuna. Logo purik weik kusa wizigeya.

31 Weik Yuras kuna wizigeya Yisugu pelik yeiya, Teng ne yombanu paka ngalega kayimabek yemanebek mizagira weik pera. Logo negi wiyeke Anoto yemanebek mamizagi.

32 Keya nogo Anotogi kozanda yemane purikki walimizi pilik Anoto ne pigi Marekpekki kozanda yemane purikki pugurau walimizi. Logo purik weik mizi penangaiweki mereke, yeiya.

33 Pulaga Yisugu pelik yeiya, Kerewiyi, ini nogowili, ne ini kiling wok panu wiziyagi ono.
Ini neyegi welagi legi nogo Yudawiligi ngaiwiliyegi yeiya mabilik iniyegi weik yeiweki.
Logo pura pelik, Nogo kangki pulogo inirau kangki ono.
34 Keya weik nogo ngago wik nara nogo miziweki kai pera yani, ini nakko nakyegi kelizo.
Kazing nogo iniyegi keli mabilikmekke ini nakko nakyegi kelizo.
35 Tamizeige inuwa kazing nakko nakyegi kelimekke mizi purik yongkambanuwiligu
inuwa neyegi kiriwei mizi keya inuwa nogo waligeleyiwili mizagi, yeiya.

36 Logo Simong Pitago nguk meiya, Yemizibek ni talege kangki, meiya. Logo Yisugu
pelik meiya, Nogo kangki pulogo ni weik mabuwekke neyegi kiriwei kangki ono kapura
ni wangki kalike kangki, meiya.
37 Logo Pitago pelik meiya, Yemizibek, ni nangki wiyeke ne mabuwekke niyegi kiriwei
kangki ono kai? Tamizeige Yuda ngai tonuguwiligu ni neli purik mabura ne niyegi keli legi
nerau neliweki, meiya.
38 Pulaga Yisugu pelik meiya to mela, Nugu kumularik nigi keli neyegi puragi weraga ni
neli pani keleyagirik pangka? Nogo wameik panura nugu kai mangaira neiweki logo pura
pelik, kang neyauganara nugu yeik nogora liwik wiyagi logo ni neyegi lusuwei panu kaiya
wizigeya pulaga winak talekmek kai penangai, meiya.

14

1 Pulaga Yisugu pelik yeiya, Wilek kang inuguyeng kuneng mizi wak. Ini Anotoyegi ngizi
kumuli legi ini neyegirau ngizi kumulagirikki kai.
2 Keya i yemane negi Mangobekkimakkarik yombanuwiligu yolugiyeng kolokngagono.
Tamizeige pilik ono kesak nogo iniyegi i yombanuwiligu yolugiyeng kolokngagono yei kak
ono. Ne weik kang logo pakalege ini piyengki yoluweki nogo kangkere miziweki.
3 Logo pilik miza logo purik ini ne kiling yoluweki ne ini iza wari yogine. Logo kazing
pilikmekke nogo yolu pulogo inirau yolugi.
4 Keya nogo kangki pulumeng ini iwaka keya kazing pulogo kangki puluweng ini iwaka,
yeiya.
5 Logo pi pilik kaiwekke Tomasigu pelik meiya, Yemizibek, teni nugu kangki pulumeng
teni lusuwei logo kazing nugu kozak kai puluweng teni iwaka ono, meiya.
6 Logo Yisugu pelik kanga meiya, Kazing paka ngalege kangki pumok ne. Purik nogo
wameikta waligeleyi keya neyegi ngizi kumuli puwiligi wik koyimagira nogo yani keya
neyegi ngizi kumuli puwili kele negi Mangobekyegi kangki langai.
7 Tamizeige ini neyegi iwaka mabura ini negi Mangobekyegirau iwaka. Logo weik
mabek pewekka perik ini piyegi iwaka keya piyegi weik keriya, meiya.
8 Togo Pilipgu pelik meiya, Nigi Mangobek teniyegi waligeleye logo ya tonuguyeng weik
wilik mizibene, meiya.
9 Logo Yisugu pelik meiya, Tonuwa menalege koyi kayimarik weik wok kolokngagono
koyi kayima. Kapura ni ngoluk neyegi lusuwei? Koyambekyegi keriya mologabok weik
Mangoyegi keriya wizinda. Togo nugu nigi Mangobek teniyegi waligeleye kai pura nangki?
10 Ne negi Mangobekki yungke yolu keya negi Mangobek negi yungke yolu miza purikki
ni ngizi kumuli ono ma? Ngago nogo iniyegi yei piyeng ne makngezegiyeng ono, segeya
negi Mango negi yungke yolubok yawe pugura mizageya wizinda.
11 Ngago nogoyengki ngizi kumuli. Ne keya negi Mangobek wamenak. Ma tamizeige
ngoluk nogo kai piyengki ini ngizi kumuli ono mabura nogo miza piyengki kumula logo
ngizi kumuli.
12 Nogo iniyegi kozak yei pura wameiktago. Neyegi ngizi kumulibok yawe nogo mizi
mabilikta pugurau mizi penangai. Keya pilikpok ngoluk yawe nogo mizi peyengka
yemane panuyeng mizagi, purik ne negi Mangobokko yolu pulogo kangki logo Anotogi
Kung Walekpek wezamelagi kopong.
13 Keya inugu neyegi ngizi kumula koyimowei nguk kisi piyeng nogo mizagi. Logo
purik nogo mizagewiyege negi Mangobek yemanebektikki mamokko keriyiweki logo yeik
pugura yongolok meiweki.
14 Ini neyegi kumuli kopong inugu neyegi nguk nei piyeng nogo mizagi.

15 Tamizeige ini neyegi keli purik ini nogo miziweki kai piyeng mizagi.
16 Keya nogo negi Mangobekyegi Kung Walek pugubek iniyegi wezamelibene nguk
meiyagi logo nogo iniyegi sawela pilik pugu iniyegi saweliweki, keya pi ini kiling wizago-
magi.
17 Keya pi Anotogi Kung Walek iniyegi wameikta waligeleyibek. Logo yombanu neyegi
ngizi kumuli ono pilik puwiliyegi Anotogo Kung Walekpek yanagi ono, purik puwiligurau

pi keriyi ma piyegi iwaka onorikki wiyeke. Kapura ini piyegi iwaka purik pi ini kiling yolu keya inigi yungke yolugi.

18 Nogo ini kelaleng kekewili kelik wezayagi ono. Ne iniyegi ngereke yogine.

19 Keya tek narik miza logo purik neyegi ngizi kumuli ono puwiligurau ngereke ne keriyagi ono kapura inugu ne keriyagi purik ne ngereke wik yolugi kopong inirau ngizi yolugi.

20 Keya Anotogi Kung Walekpek lewa puwekkerik ne negi Mangobekki yungke wizinda keya ini negi yungke koyinda keya ne inigi yungke wizinda miza purikki iwaka si nangine.

21 Yongkambanu nogo miziweki kai piyengki kerewiya logo kiriwei mizi puwili neyegi keliwili logo negi Mangobokkorau puwiliyegi kelagi. Keya nogo puwiliyegi kelagi logo puwili neyegi iwaka panuweki ne puwiliyegi lewagi.

22 Yombanu Yuras meibek logo Yuras Isaliyoto ono, nakko Yisuyegi pelik meiya, Yemizibek, ni nangki tonugu niyegi iwaka panuweki teniyegi lewa keya niyegi ngizi kumuli ono puwiliyegi lewagi ono, meiya.

23 Logo pi pilik kaiwekke Yisugu pelik kanga meiya, Tamizeige nak neyegi keli purik nogo waligeleyi piyengki kiriwei mizi penangai. Logo negi Mangobokko piyegi kelagi logo te pilik pokki yungke yoluweki lewagi.

24 Neyegi keli onobok nogo waligeleyi piyengki kiriwei mizi ono. Keya ne kumula ne makngezegiraga kai ono, nogo kai piyeng negi Mango ne wezanelabokki ngagoyeng.

25 Ne ini kiling wizageya wiriyawekke peyeng mabiyengki kozak yeiya.

26 Kapura Anotogi Kung Walekpokko iniyegi sawelagi. Nogo negi Mangobekyegi meiya logo pi ngago nogoragi kerewiya logo pugu pigi Kung Walekpek wezameli penangai. Pugu iniyegi wameikta mabura waligeleyi penangai keya nogo kozak yeiya piyengki ini keremareke nelegi pugu ini kumulageya koyibene keleyi penangai.

27 Ne kangki kapura nogo wilek kang inuguyeng ngezege sara koyibene keleyagi. Wilek kang inuguyengke ngezege sa yolu pura nogora logo nogo yanira. Nogo wilek kang inuguyeng ngezege sara koyibene keleyi pura ngabelakpekke ngezege sara yolu pura kelik ono, purago ngabelakpekki ngezege sara yolu pura ula. Tegi wilek kang inuguyeng kuneng mizi nagani keya kazi mizi nagani.

28 Ini nogo pobilik kairikki kerewiya, Ne negi Mangobokko yolu pulogo kangki kapura ne inugu yolu pelege yogi. Ini neyegi kelagelik keli kesak ini ne Pebayegi kang purikki wilik, purik pi neyaga yemane panubek kopong logo ne kang keya pulaga purik kozang pugubek iniyegi lewagi.

29 Nogo iniyegi pera ngoluk lewagela ono wizigeya weik kozak yeiya logo pura lewagela puwekkerik ini neyegi ngizi kumuliweki.

30 Ne ini kiling yokolong ngagogeya mizagi ono purik Sadang ngabelakpekki ngaibek ne neneng ngeliweki weik lewa legi. Kozang puguragorau ne ngobulung meiyagi ono.

31 Kapura ngizi kumuli ono puwili ne negi Mangobekyegi keli kopong ne pugu miziweki kai piyeng mabiyeng mizi purikki keriyagirikki kai. Koli pelemeng wiya logo kangweki mena.

15

1-2 Ne ini nogo waligeleyi puwiliyegi ngago saweliwei inigi yolu puragi ngizirik yemane lewagela waliweki nara ne kozak yeiweki mizi. Kopi namekki mango nak wizinda logo pi kopimek ngeli keya lali ulibek logo kopimek kopi wire wazono kolokngagono wiribene. Ne kopimerekki wandik kelik keya neyegi ngizi kumuli puwili kopi meleyeng kelik keya Anoto negi Mangobek kopimekki mangobek kelik. Yombanu neyegi ngizi kumuli kapura keli nogoragi kiriwei mizi onobok kopi mele wilek wiri ono purik kelik logo negi Mangobokko ngela logo wezamelagi. Kapura yombanu neyegi ngizi kumuli logo keli nogoragi kiriwei mizageyabok kopi mele wilek wiri purik kelik. Logo negi Mangobokko pokyaga kulugulu keya wakarogolo miza piyeng wamelagi logo pi wilek kolokngagono wira meliweki.

3 Keya ini nogo waligeleyi puwiliyegirik nogo ini kozak yeiya puragi ini weik ngizi kumuli kopong negi Mangobokko ini weik kaile nayendau onowili keleya.

4 Tegi neyegi ini sawelara koyi mabilik nogo iniyegi sawelara yolu pilik. Kopimele namek waze ngezemek kopi wilek uragi ono, kopi wandikke salemana purik kele. Kazing mabilikmekke tamizeige ini kazing wik puluwengki ngizirik walimizagi mabura were ini neyegi sawelara koyizo.

5 Ne kopimerekki wandik kelik keya ini neyegi ngizi kumuli puwili kopi meleyeng kelik. Tegi neyegi ini sawelara yolu keya nogo iniyegi sawelara yolu mabilik yolubok neyaga kozang wik yolugira wei, logo kazing wik lewengki ngizirik kolokngagono walimizagi. Ne kiling ono purik ini watabi nayeng keke mizagi ono.

6 Neyegi ngizi kumuli kapura neyegi sawela yolu ono puwili kopi mele ngela wiya logo
pulaga ngoliya wizigeya waliyi piyeng keleyi pilik keleyagi.
7 Kapura tamizeige ini neyegi sawela yolu keya nogo waligeleyi piyeng yenge yungke
warara yolu mabura inugu keli piyengki nguk neizo logo nogo yaniweki.
8 Ini kazing Anotogo keli lewengke yolu puwekkerik inugu puluwengki ngizirik walimizi
logo purikku negi Mangobekki yeikta yongolok mei. Logo purikku walimizi puriktau ini
neyegi kiriwei mizagelik kiriwei mizi yagenda mizi.

9 Negi Mangobokko neyegi keli panu pilik nerau iniyegi keli panu. Legi wok mabiyeng
yombanu nogo keliwiligu koyagelik yolu.
10 Tamizeige ini ngago nogorago miziweki kai piyengki kerewiya logo mizi mabura nogo
iniyegi keli purikki ini iwakagi logo ini ne kelikki purik ne negi Mangobokko miziweki kai
piyengki kerewiyi keya mizibek legi pugu neyegi keli purik ne iwaka.

11 Nogo iniyegi pura kozak yeiya purik nogo wilik kagowing yani puraga ini weiweki,
logo kazing pilikmekke ini wilik kagowindago kola koyiweki.
12 Keya ini pobilik mizagirikki ne kozak yei, Nogo iniyegi keli mabilik inuwa ngezerau
nakko nakyegi kelagirikki kai.
13 Tamizeige yombanu nak mabilik kewengke pugubekki tundik weiya logo ibengkirikki
pangka mizi mabura pilikpok pigi kewengkebekyegi keli yemane panu pura keli
mabiyengka ngalege panura.
14 Keya tamizeige ini ngago nogorago miziweki kai piyengki kerewiyi keya mizi purik ini
negi kewengke nogo keli panuwili.
15 Ne mawinda ini neyegi yawe miziwili kaiyagi ono, purik ngai nakyegi yawe mizibok
ngai pugubokko mizi piyeng pi lusuwei. Kapura pilik segeya nogo ini negi kewengke nogo
keli panuwili yei purik nogo iniyegi negi Mangobokko kozak neiya piyeng mabiyeng kozak
yeiya legi.
16 Inugu ne niza ono, nogo kele ini iza. Nogo ini negi Mangobekki keliragi kiriwei
yoluweki iza logo kazing pilikmekke ngizirik walimizagi. Logo inigi ngizi purik wok
wizagomagi. Pulaga purik yeik nogoraga inugu Pebayegi inugu keliyengki nguk mei
puwekke purik pugu yanagi.
17 Nogo ini pobilik miziweki kozak yei, ini makngezerau nakko nakyegi kelagirikki kai.

18 Tamizeige yombanu ngabelakpekke neyegi ngizi kumuli ono puwili iniyegi kumbak
mabura ya kuneng mizi nagani, purik puwili were neyegi kumbak miza kopong mizi kani.
19 Ini neyegi ngizi kumuli ono kesak ngizi kumuli ono puwili iniyegi keli. Kapura nogo
ini ngizi kumuli onowiligi tepekka iza legi puwili iniyegi pakela logo ini ngabelakpekkiwili
kelik ono mamizi. Logo piliktikki wiyeke puwili iniyegi kumbak mizi.
20 Nogo iniyegi koka yombanu yawe mizi nak ngai pugubekyaga ngalege ono kani, yeiya
purikki ini kumula. Ini neyegi yawe miziwili kelik keya ne iniyegi ngaibek kelik. Nawili
ne ngangang keleni keya kuneng nani legi puwiligu inirau ngangang keleyi keya kuneng
yanagi. Puwili ngago inuguyengki kerewiyagi ono, purik puwili ngago nogora kerewiya
ono kopong.
21 Puwiligu ini pilik keleyi nangai purik ini neyegi kiriweiwili kopong logo purik puwili
ne wezanelabokyegi lusuweiwili kopong.
22 Ne kayima ono wizigeya puwili waligeleya ono kesak puwiligu neyegi kiyebuk mizi
puragi puwili ngagozak mizi kak ono. Kapura perikka purik puwili ngagozak mizagi, purik
ne weik kanda puwiliyegi kozak yeiya legi.
23 Neyegi kumbak mizibok negi Mangobekyegirau kumbak mizi yagenda.
24 Puwili nogo watabi nakkorau mizagi ono Anoto ngezebokko keke mizagi piyengki
pakela ono kesak puwiligu neyegi kiyebuk mizi purikki puwili ngagozak mizi kak ono.
Puwili pakela kele kapura puwili neyegi kiyebuk miza logo puwili neyegi kumbak mizi
keya negi Mangobekyegirau kumbak mizi.
25 Kapura pilik miza purik Mosegi lo puwiligi piyengke pobilik lende miza pura ngizi
miziweki,

Puwiligu neyegi yeik ulak kumbak miza. *Ingi Sam 69:4*

26 Iniyegi saweliweki nogo negi Mangobekyaga wezamelagibok Anotogi Kung Walek
wameikta waligeleyibek. Pi negi Mangobekyaga lewagi logo pi lewa puwekke pugu ini
neyegi langai iwaka sibene keleyagi.
27 Keya inirau nogo mizi yagalege pakela piyeng kozak kisagi purik ini ne solo yawe negi
waligeleyi pura mizarikka neyegi kiriwei kai kayimawili legi.

16

1 Nogo iniyegi ngago piyeng kozak yeiya purik kunengyeng lewagela pilikwekke ini negi
ngizi kumuli pura wezamela nelegi.
2 Purik Yuda ngai puwiligi i walekyengki kandik iniyegi waliya wazayagi logo ini
keleyayelagi. Ei, keya teng yombanuwiligu ini yela logo pulaga puwiligu Anotogo kelira
legi teni pilik miza kisagira lewagi.
3 Puwiligu ini ngangang yanagi purik puwili Peba ma neyegirau iwaka sa ono kopong.
4 Ei, nogo iniyegi peyeng kozak yei purik peyeng iniyegi lewagela puwekke ini nogo
peyeng iniyegi were kozak yeiya purikki ngereke kumuli nangaiweki.

Logo nogo peyeng ulogo mabuwekke kozak yeiya ono purik tonuwa ngoluk tek narik
koyi wiriyagi sarikki wiyeke.
5 Kapura perik ne paka ne wezanelabekyegi kangweki mizi legi ne peyeng iniyegi kozak
yei. Kapura ngoluk inuwayaga nakkorau neyegi, Ni talege kang, kai ono.
6 Kapura ini weik nogo pilik kozak yeirikki wiyeke ini yalek panu.
7 Nogo iniyegi kozak yei pura wameiktago. Ne kang purik pangkarikku purik iniyegi wa-
zonora lewaweki. Tamizeige ne kang ono purik nogorau iniyegi sawelagibek wezamelagi
langai ono. Kapura tamizeige ne kang purik nogo iniyegi sawelagibek wezamelagi.
8 Iniyegi sawelagibek Anotogi Kung Walekpek keya pi lewa puwekkerik neyegi ngizi ku-
muli ono ngabelakpekke yolu puwili nak nak kaile puwiligiyengki iwaka sibene keleyagi
keya pugu Anotogi kazing wameik pangka puluwengki waligeleyagi keya pugu kemenak
ngangang weiyageya koyimagi puragi waligeleyagi.
9 Pugu puwili kaile miziwili purikki iwaka sibene keleyagi purik puwili neyegi ngizi
kumuli onorikki wiyeke.
10 Keya pugu ngabelakpekkewiliyegi kazing wameik pangka puluwengki waligeleyagi
purik ne paka negi Mangobekyegi kangki logo puwiligurau ne mawinda pakelagi ono legi.
11 Keya pugu kemenak ngangang weiyageya koyimagi puragi waligeleyagi purik Sadang
yombanu neyegi ngizi kumuli ono puwiliyegi ngaibok weik ulogo ngagozak kelemiya logo
kemenak ngangang weiyagi legi.
12 Keya nogo iniyegi kozak yeiyagi keliyeng ngoluk kolokngagono yolu kapura inugu
pangka iwakagi langai ono.
13 Anotogi Kung Walek wameikta waligeleyibek lewa puwekke pi ini wameikta
maburagi iwakaweki keleyagi. Pi Pebago kozak meiyagiyeng keke kozak yeiyagi. Keya
pugu lewagelagi piyeng ini iwaka sibene keleyagi.
14 Keya yongkambanuwili yeik nogora yongolok meibene keleyagi purik pugu nogo
ngago kai pera weiya logo ini iwaka sibene keleyagi kopong.
15 Negi Mangobokko kai piyeng mabiyeng nogo kaiyeng. Piliktikki wiyeke nogo iniyegi
Anotogi Kung Walekpokko ngago nogo kai piyeng weiya logo iniyegi waligeleya logo ini
iwakaweki yeiya purik.

16 Tek nangezi miza logo purik inugurau ne pakelagi ono. Pulaga wok nayeng miza logo
purik inugu ne ngereke pakelagi. Logo pulaga purik kele ne weik paka negi Mangobek yolu
pulogo kangki, yeiya.
17 Pulaga Yisugu waligeleyiwiliyaga nawili ngezewiligi tepekke pelik kela yongomo
miza, Pi nangaiyengki kai yagenda? Pugu pelik kai purik nangaiyengki kai yagenda, Tek
nangezi miza logo purik inugurau ne pakelagi ono. Keya pulaga wok nayeng miza logo
purik inugu ne pakelagi. Logo pulaga purik kele ne weik paka negi Mangobokko yolu
pulogo kangki,
18 keya tek nangezi miza logo kai purik nangairikki? Pugu teniyegi kozak yei piyeng teni
lusuwei, kela.
19 Puwili Yisuyegi watabi yaka pugu kai piyengki nguk meiweki mizi purik pugu iwaka
legi pugu pelik yeiya, Ini nogo tek nangezi miza logo purik inugurau ne pakelagi ono keya
pulaga wok nayeng miza logo purik inugu ne pakelagi kai purikki langai kozak keli?
20 Nogo kozak yei pura wameiktago. Ne ibeng puwekke ini ingkisagi. Neyegi ngizi
kumuli ono puwili wilik kagowing mizagi kapura ini yalek mizagi. Kapura solowekkerik
ini yalek mizagi kele kapura kalike ini wilik kagowing mizagi.
21 Yongokpanu namele mandik waziweki mizi purik pi kuneng purik pi ngangang mizi
kopong. Kapura mandik pugubek waza logo purik pi mawinda ngangang puragi kumuli
ono. Pi mandikpek wazamiya purikki wilik kagowing mizi penangai.
22 Logo inirau mabilik. Ini wameik yalekmokko pangka ono mizagi kapura ne ngereke
ini pakelagi logo ya inuguyeng wilik kagowingmokko yemanegi. Logo wilik kagowing
purarau nakko iniyaga yongonagi onora.

23 Keya wokpok lewawekkerik inugurau watabi nayengki nguk neiweki mizagi ono,
purik ini Pebayegi ini makngezego nguk meiyagi. Ne pobilik kai purik ne wameik kai
yagenda, ini yeik nogoragi kozandagi ngizi kumuli kopong Pebago inugu nguk mei piyeng
yanagi.
24 Keya kokarikka wizageya kayimeige yokopekke perik inugurau negi Mangobekyegi
yeik nogoraga watabi nayengki nguk meiya ono. Kapura mabek pewekka purik ini nguk
mei purik ini weiyagi logo ini wilik kagowindago kolagi.

25 Nogo ngago peyeng ngago saweliwei wezayeng kozak yeiya. Kapura wangki wok
nakke puwekke purik ne ngagoyeng ngago saweliwei wezayeng kozak kaiyagi ono. Keya
Kung Walekpokko mizagewiyege ne yeik negi Mangobekyegi langai kimeike kozak yeiyagi.
26 Logo puwekkerik kele ini yeik nogoragi kozandagi ngizi kumuli kopong ini
makngezego negi Mangobekyegi nguk meiyagi logo nogorau inigi wiyeke negi Mangob-
ekyegi nguk meiyagi ono,
27 purik negi Mangobek iniyegi keli legi. Keya ini neyegi keli keya inugu ngizi kumularik
ne Anotoyagabek. Logo piliktikki wiyeke negi Mangobek iniyegi keli.
28 Ne Pebayaga kayima logo ngabelakpekke yerageya logo ne weik ngabelakpek wizami
Pebayegi kang yongo, yeiya.
29 Logo Yisugu waligeleyiwiligu pelik meiya, Weik perik kele ni ngagora pangka kai logo
teni iwaka. Ni ngagoyeng ngago saweliwei wezayeng kozak kai ono logo teni iwaka.
30 Ni watabi mabiyengki iwaka keya nawili niyegi ngago nayengki nguk nei nangai
wizigeya ni were iwaka purik teni weik iwaka. Logo teni pilik piyengki keriya logo ni
wameik Anotoyagabek mizi, meiya.
31 Logo Yisugu pelik yeiya, Ini weik neyegi ngizi kumuli kapura kumuli inuguyeng
ngoluk kozang ono.
32 Keya teng ini ne keke wezaniya logo namek narik neing mizagira mereke. Kapura ne
makngeze keke wiziyagi ono purik ne negi Mangobek kiling yolu kopong.
33 Nogo ini peyeng kozak yei purik kazing pilikmekke ini kazi mizagi ono, wilek kang
inuguyeng ngezege sara koyi penangai, purik ini neyegi ngizi kumuli keya ne kiling sawela
kopong. Ini ngoluk ngabelakpekke yolu logo ini kuneng keya ngangang wagelagi. Kapura
kazi mizi wak, purik nogo weik neyegi ngizi kumuli ono puwiligi ngaibek ula legi kozang
koyizo.

17

1 Yisu ngago peyeng kaiya logo pulaga paka ngilumbekke langai pakela yongo mela logo
pelik waberek miza, Peba, teng nugu watabi neyegi keleniyagiyeng lewagi kaiyara weik
lewagela purik ne nigi Marekpek legi. Yeik nogora yongolok mei logo yeik nugura nogo
yongolok meiweki.
2 Purik nugu ne yongkambanu wizageya koyi kambeli puwiliyegi ngaiweki pangkara
nana logo nugu ne nana puwiliyegi wik koyimagi pura nogo yaniweki.
3 Keya wik koyimagi pura yombanu ni wamenak ngizi Anoto mizabok keya mabilik Yisu
Kilisi nugu wezamelabokyegirau iwaka mizabokko welagi.
4 Nogo weik yeik nugura ngabelakpekke pelege yongolok meiya. Purik yawe nogo
miziweki nugu nana pura weik nogo miza.
5 Peba ngilung keya ngabelak keremizagine ne ni kiling wizagomawekke yeik nogora
yemane wiziya pilik weik mena nigi wirege yeik nogora yemane sibene kelemiye.
6 Nogo ni talik mizibek miza purikki nugu ngizi kumuli onowiligi tepekka niza nana
puwiliyegi waligeleya. Puwili nuguwili logo nugu puwili ne nana keya puwili ngago
nuguragi kerewiya logo miziwili.
7 Puwili weik watabi nugu nana piyeng mabiyeng niyaga lewayeng purikki iwaka.
8 Purik nogo puwiliyegi nugu kozak neiya piyeng nogo kozak yeiya kopong. Logo puragi
kerewiya logo kiyebuk miza ono, segeya ne ni kiling wizagoma logo ne kayima purikki
puwili iwaka keya ni ne wezanelabokyegi puwiligu kisirik, Wameik pugu pi wezamela,
kisi.
9 Ne puwiligi wiyeke waberek mizi. Ne neyegi ngizi kumuli ono puwiligi waberek mizi
ono kapura ne nugu nana puwiligi wiyeke waberek mizi purik puwili nuguwili legi.
10 Keya nigi puwili mabuwilirau nogowili. Keya negi puwili mabuwilirau nuguwili.
Keya yeik nogora ngalege panu yongolok meirik ngizi kumuliwili kazing pangka lewengke
yolu puwekke.
11 Keya ne weik niyegi lewa puloge, ne mawinda ngizi kumuli onowiligi tepekke wiziyagi
ono kapura ngizi kumuli puwili kele ngoluk ngabelakpekke ngizi kumuli ono puwiligi
tepekke yolugi. O Peba Anoto ni kaile nayendau onobek mena yeik nigi nugu ne nana

puragi kozandaga ngizi kumuli puwili korowali piyengka iza warara wizei, logo towago
kangka wamenakpekke yolu mabilik puwilirau kangka wamenakpekke yoluweki.
12 Ne puwili kiling wiziyawekke nogo kozang nuguragi ngaige nugu nana puwili
mabuwiliyegi ngai wiziya logo puwiliyaga nak kazing nogo waligeleya puluwengka keme-
nak ibengki ono, kapura wamenak kele logo pok yogo Yuras kazing kumbekki lewengke
ibengkibek. Pugu korowali mizayengki wiyeke pi kazing kumbekki lewengke ibengki
purik pangka logo Anotogi Kapiya Walektikke piyegi langai lende miza pura ngiziweki.
13 Peba, ne weik niyegi lewa. Ne ngabelakka pelege ngoluk wizimowei ngago peyeng
waberekmekke kozak kai logo nogo wilik kagowing yolu mabilik ngizi kumuli puwilirau
wilik kagowing nogorago kolaweki.
14 Nogo ngago nugura puwiliyegi kozak yeiya logo puwili ngizi kumula logo piliktikki
wiyeke ngizi kumuli onowili puwiliyegi sisik. Puwili ngizi kumuli ono puwiliyagawili
ono keya puwili ngizi kumuli ono puwiligu kumulilik kumuli ono, puwili nogo kumulilik
kumuli.
15 Ne nugu puwili ngizi kumuli onowiliyaga kazi iza oroweigirikki waberek mizi ono,
kapura Sadang korowali mabiyengki mangobekyaga nugu puwili iza warara wiziyagirikki
ne waberek mizi.
16 Nogo mizi mabilik puwilirau ngizi kumuli onowiligu kumuli pumokko kumuli ono.
17 Legi nugu puwili ngago nigi wameik puragi waberek kiriwei mizibene waligeleya-
girikki ne nguk nei, purik puwili nigi keke yolu keya ngabelakpekke korowali yolu
piyengka keke koyibene. Ngago nugura wameikta.
18 Nugu ne ngabelakpekkewiligi tepekke wezanela. Logo kazing mabilikmekke nogo
puwili ngabelakpekkewiligi tepekke ngago nugura orowei kangweki wezayeli.
19 Nugu neyegi keleniyagi keli piyeng keleni mangaiweki ne makngezego ne mele
nuguzikke nani, purik ne puwiliyegi keli kopong. Keya nogo pilik mizi purik puwiligu
puwili ngezewili mele nuguzikke nanagi logo puwili ngezewili keli nuguraga mizibene
logo puwiligu mizagi purik puwili ngago wameik nigi puragi iwaka kopong.
20 Keya nugu yombu nogo waligeleyi pewiliyegi sawelagirikki ne nguk nei purik ne
yeik puwiliyegi keke sawelagirikki kai ono kapura segeya yongkambanu ngago pewiligu
kisiyeng kerewiya logowekke neyegi ngizi kumulagi puwiliyegirau sawelagirikki ne nguk
kai
21 logo puwili mabuwili kangka wamenakweki. Peba, ni negi yungke yolu keya ne nigi
yungke yolu logo towa kangka wamenak. Logo kazing mabilikmekke puwili mabuwili
towagi yungke yoluweki logo ngizi kumuli onowili nugu ne wezanela purikki ngizi
kumuliweki, ne nguk nei.
22 Nogo yeik yemane nugu nana pura puwili yana logo puwili kangka wamenakpek
kilingwiliweki, towago kangka wamenakpek kiling yolu mabilik.
23 Legi ne puwiligi yungke wizinda keya ni negi yungke wizinda logo puwili kangka
wamenakpek kilingwiliweki. Logo ngabelakpekke ngizi kumuli onowili nugu ne pelege
wezanela purikki keriyi nangaiweki, keya nugu neyegi keli mabilik nugu puwiliyegirau
keli purikki puwili iwakagi.
24 Peba, nugu ne nana puwili nogo yolu pulogo ne kiling yoluweki ne keli keya ngaiwak
nogorik keriyiweki, ngaiwak purik ngaiwak nugu watabi mabiyeng keremizi nangai
wizigeya nugu were neyegi kela kopong ne nana purik.
25 O Peba, ni pangka panu. Keya ngizi kumuli onowili niyegi lusuwei kele kapura ne
niyegi iwaka keya negi puwili nugu ne wezanela purikki weik iwaka.
26 Nogo puwili niyegi iwaka sibene keleya keya mawinda iwaka sibene keleyagi logo
puwili nugu neyegi keli pura puwiliyegi wizeibene logo ne makngeze puwiligi wilek
kangyengki yungke yolugi. Wameik panu.

18

1 Yisu weik waberekmek miza wizigeya pulaga pi kiling pugu waligeleyiwili kai Kidirong
meilingki wale pangazuwagaleige kuna. Logo kailingka pangazuwaga pulogo yengelei
ngeriya namek yolu logo Yisu pugu waligeleyiwili kiling pulogo kiliya kuna.
2 Keya Yisu pulogo pugu waligeleyiwili kiling kang kolokngagono kang miza logo Yuras
Yisu, Yisu ulagiwiliyegi miza yanagiboktau wale pulumengki iwaka.
3 Togo Yuras Yisugu yolu pulogo wiriya. Pi kiling wiriyawili Rom Ami nawili keya
Yuda wagela Anotogi i walek yemanemakki ngai yolu nawili, Anotoyegi kolak miziwiligi
ngai puwili keya Palisiwili meiwiligurau wezayela nawili wiriya. Logo puwili lang keya
kilikkilik keya lamyeng kiling wiriya. Nawili ngelelang kazingmekke langiyiwei wiriyagi
nayendau orowei wiriya.

4 Kapura Yisu ngezebekyegi watabi lewagelagi piyeng mabiyeng pi iwaka wiziya logo pi
puwili wilek yeliweki kuna logo pelik nguk yeiya, Ini takyegi weli, yeiya.
5 Logo puwiligu pelik meiya, Yombanu yereng Nasarete mei puraga Yisu meibok talege,
meiya. Logo Yisugu pelik kanga yeiya to mela, Ne pi, yeiya. Yuras Yisu, Yisu ulagiwiliyegi
miza yanagiboktau puwili kiling mabulogo luwe wiziya.
6 Yisugu puwiliyegi, Ne pi, yeiyawekke puwili ngik keya ngane mizagela ngabelakka
kawiye wala.
7 Logo Yisugu ngereke pelik nguk yeiya, Inugu welibok takyegi, yeiya. Logo puwiligu
pelik meiya, Yisu yereng Nasarete mei puragabekyegi teni weli, meiya.
8 Logo Yisugu pelik yeiya, Nogo yaka weik iniyegi ne pi yeiya, mena yeiya. Tamizeige ini
neyegi weli mabura nogo waligeleyi puwili yeik wezayeli, yeiya.
9 Pugu pilik kaiya purik ngago lang pugu koka pobilik kaiya purik ngizi miziweki. Logo
ngago pura pelik, Nugu nana puwiliyaga naktau nogo ibeng sibene kelemiyagi ono, kai.
10 Pulaga Simong Pita lang yokolong nawek wara wiziyabokko lang yokolong puguwek
pugusa logo yombanu yeikta Malaka meibekki kerelik ngaigezuwagemek peto moleige
wezamela. Pi yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngai yemane panubekyegi yawe mizibek.
11 Logo Yisugu Pitayegi pelik meiya, Lang nuguwek meli pulumengke langwek mela
to mele. Negi Mangobokko nogo ngangang wageliweki nana pura nogo wageli purik
pangkarikku, meiya.

12 Pilik mizi ngizige yombanuwiligu Yisu kebangkela yaka Rom Ami puwili keya ngai
puwiligibek keya Yudawiligi wagelawiligu. Puwili pi kebangkela wizigeya meleyau tariya.
13 Logo puwili weik pi miza orowei panga Kayapasigi yongokpumelegi mangobek
Anasa meibekyegi kuna. Kirisimasi puragariktau Kayapasi yombanu Anotoyegi kolak
miziwiliyegi ngai yemane panu wiziya.
14 Logo Kayapasi meibok ulogo Yudawiliyegi yombanu wamenak Yuda mabuwiligi
wiyeke ibeng purik pangka kaiyabok.

15 Logo Simong Pita kiling Yisugu waligeleyawiliyaga ne, Yowan kapiya perik lende
mizabok, te makngeze Yisuyegi kiriwei yaka ngai yemane panubokki imakke kuna.
16 Logo ne ngai yemane panubokyegi iwakabek kopong yemanebekki yerendikke
Yisuyegi kiriwei yabela keya Pita yenge kandikke lemengmekka yenge yerengke weza-
miya.
Pulaga ne yaka kiliya yabelabokko kolomandik kandikke ngai wizilegemeleyegi pelik
meiya, Pita yabekke pani, meiya. Logo nogo pilik meiyawekke kolomandikmologo pangka
kai logo Pitarau kuni pani kelemiya.
17 Logo kolomandikmolo Pitayegi pelik meiya, Ni yombanu pangabokko waligeleyi-
wiliyaga nak ma talik, meiya. Logo Pitago, A'a', ne puwiliyaga nak ono, meiya.
18 Weik kabelakta kilili logo pulogo yawe miziwili keya wagela Anotogi i walek yemane-
makki ngai nawilirau yezi nazik waliya wizigeya yezimele sageya koya logo Pitarau puwili
kiling yezimele sageya wiziya.

19 Yeke imakka yungke weik Anotoyegi kolak miziwiligi ngai yemane panubek Yisuyegi
pugu waligeleyiwili tawili keya pugu waligeleyi piyengki langai mei.
20 Logo Yisugu pelik meiya, Ne mamokko kerewiya keliklege kozak kaiya. Ne liwik kozak
kaiya ono. Ne Yudawiligi i walek songonoyengke yombanu kolokngagonogo wawere uli
piliklege kozak kaiya keya panga puwiligi i walek yemanemakka Yudawiligu Anotoyegi
kolak miziweki wawere uli pulogorau kozak kaiya.
21 Logo nangki nogo puwiliyegi kozak yeiya piyengki nguk nei. Nogo kaiya piyengki
kerewiya puwiliyegi nguk yei. Puwili nogo kaiya piyengki iwaka koyinda mena, meiya.
22 Weik Yisu pilik kaiyawekke wagela mereke wiziya nakko melegozok ula logo pelik
meiya, Nugu kumularik nugu kai purik tenigi ngai yemane panubekyegi pangka meiya to
melagelik mei yagenda ma, meiya.
23 Logo Yisugu pelik kanga meiya, Tamizeige nogo kokowa kaiya mabura nogo kokowa
kaiya pura pewili mabuwiliyegi kozak yei. Kapura tamizeige ne wameikta kozak kaiya
mabura nangki nugu ne melegozok neli, meiya.
24 Pulaga weik Anasago mabilik meleyau tariya mabilik ngereke Kayapasi pigi yelam-
bekyegi wezamela.

25 Simong Pita yezimele sageya wiziya logo nawiligu piyegi pelik meiya, Ni yombanu
pangabokko waligeleyiwiliyaga nak ma talik, meiya. Logo pugu ngaigu, A'a', ne
puwiliyaga nak ono, yeiya.

26 Pulaga Anotoyegi kolak mizi puwiligi ngai yemane panubekyegi yawe mizibek logo
Pitago yombanu kerelik ngaigezuwagemek peto ula melabokki ingembubokko piyegi
pelik meiya, Wameik panu, ni pi kiling yengelei ngeriyamekke wizilege nogo pakelabek,
meiya.
27 Kapura ngereke Pitago ngaigu, A'a', meiya logo pilik kai ngizige weik winak talekmek
kai.

28 Weik wangkota si ngizige puwili Kayapasi wezamiya logo Yisu miza orowei panga
yombu ngabelak Yudaya meibekki Rom Kapman ngai yemanebekki imakki kuna. Kapura
Yuda ngaiwili ngezewili ngaibekki pumakke kiliya kuna ono. Purik puwili kiliya kuna
kesak kazing puwiligimekke puwili kaile miza mizi kak logo puwili Pasobaraga ngeragi
yemane miza ni kak ono.
29 Logo Pailet Rom Kapman Yudawiliyegi ngaibek yenge yerengke kanda Yudawiligi
ngaiwiliyegi pelik nguk yeiya, Yombanu pobokko nangaiyeng miza? Pugu kaile miza
nayengki wiyeke ini ngagozak kelemiweki miza orowei lewa ma talik, yeiya.
30 Logo puwiligu pelik kanga meiya, Pi kaile miza ono kesak tonugu pi pelege niyegi miza
orowei wiriyi kak ono, meiya.
31 Pulaga Pailetgu pelik yeiya, Pilik mabura lo ini makngezegiraga ini makngezego
ngagozak kelemi nangaiweki mena miza wari koli, yeiya. Kapura Yudawili kiyebuk logo
pelik kisi, Tonugu kisirik pi ibengweki kapura ini Romwiligi loragarik teni Yudawiligurau
yombanu nak ula logo ibengki ono, meiya.
32 Logo Yisugu pi yengeleileige nili ula logo ibengki kaiyara weik wameik, purik
yombanuwili yengeleiyengki ibeng sibene nili ula wazayi pumok kazing Yudawiligimek
ono, Romwiligi kazingmek kopong.
33 Puwili weik pilik kisiwekke Pailet ngereke yeke ige yabela logo Yisu piyegi miza orowei
wiriyibene yeiya. Logo pugu Yisuyegi pelik nguk meiya, Ni Yudawiligi King Ngaibek ma
yeik, meiya.
34 Logo Yisugu Pailetyegi pelik meiya to mela, Ni pura kumula ni makngezegiraga kai?
Ma neyegi langai pilik kaiya nakko niyegi kozak neiya, meiya.
35 Logo Pailetgu pelik meiya, Ne Yudabek ono. Ni makngezeyagawili keya ngai yemane
nuguwiligu ni neyegi niza nana. Legi watabi korowali nugu mizayeng nangaiyeng, meiya.
36 Logo Yisugu pelik meiya, Ne ngabelakpekke pelege ngai ono. Logo pilik kesak Yuda
ngai yemanewiligu ne kebangkela puwekke nogo ngaiwili neyegi wiyeke ngai mizi kak.
Ne pelege ngaibek ono.
37 Pulaga Pailetgu pelik meiya, Togo nugu kairik ni King Ngai nak? Logo Yisugu pelik
kanga meiya, Nugu ne King Ngai nak kai purik wameik. Ne piliktikki wiyeke wazaniya
keya piliktikki wiyeke ngabelakka kayima, logo yongkambanuwili Anotogi ngago wameik-
tagi iwaka sibene keleyiweki. Wameiktagi walerikke yolu puwili neyegi kerewiyi, meiya.
38 Logo Pailet pelik meiya, Wameikta nangaira, meiya. Logo pilik kai kunimowei
yenge yerengke Yudawiliyegi ngereke kuna logo pelik yeiya, Nogorau ngago korowali pek
ngagozak kelemiyagi langai nararau piyaga kerewiya ono.
39 Kapura kazing inugumekkerik Pasobaraga purik wigirawiliyaga kalogomok nak
kirisimasi mabiyeng weik wila wazami mizi legi nogo nak wila wazamiyagi. Logo ne ini
Yudawiligi King Ngaibek wila wazamiyagi ma, yeiya.
40 Kapura puwili mabuwili mawinda kek kisageya koyimowei pelik kisi, A'a', pi ono.
Yombanu Parabas meibok kele wila wazamiye, kisi. Parabas meibok ulogo ngoweiya nak.

19

1 Pulaga Pailetgu Yisu ngereke yeke ige pikang yemane ngai kozangyengko wizale
uliweki miza orowei kunibene kelemiya.
2 Logo amiwiligu mabung ingak ngai merek kilulung wezabek keremiza logo Yisugi
kebiraga ngalege wiya keya ngaigu King Ngaibek miza koyimowei melewangka King
Ngaiwiligu wakiyi langai wago yokolong narik wakiya wazamiya.
3 Pulaga puwili piyegi kanda purik pelik mei mizi, Aiya, ni wik yokolong yoluweki. Ni
Yudawiligi King Ngaibek, meiya logo purik wiregawerege melegozok uli.
4 Pulaga Pailet kang nararau mawinda yenge yerengke kuna logo Yudawiliyegi pelik
yeiya, Keriyi, nogorau ngago korowali, pek ngagozak kelemiyagi langai nararau piyaga
kerewiya ono, logo nogo pi ngereke iniyegi yerengke pelege miza orowei lewa logo inugu
pi korowali nariktau ono purikki ini iwaka si nangaiweki, yeiya.
5 Pulaga Yisu kilulung mabung ingakyengka keremizabok wakiyi keya melewangka
yokolong wagorik wakiyi miza logo welagela kuna. Logo Pailetgu pelik yeiya,
Yombanubekyegi pelege pakeli, yeiya.

6 Logo yombanu Anotoyegi kolak miziwiligi ngai yemanewili keya wagela Anotogi i walek yemanemakki ngaiwiligi ngaiwili piyegi pakelawekke puwili ngalizi panu pelik kisa, Yengeleileige nili ula wazami. Pi uli. Yengeleileige luwe nili ula wazami, kisa logo puwiligu lewegeyau kisagela meiya meli kang keya miza. Logo Pailet pelik yeiya, Ini makngezego pi yengeleileige nili ula wazami. Purik nogorau korowali nangezi pekyegi wizilege pakela ono mena, yeiya.
7 Pulaga Yudawiligu pelik meiya, Lo tonuguragirik pi ulagibokko, purik pi yombanu yeikpek kele kapura pugu pi Anotogi Marekpek kairikki wiyeke, meiya.
8 Logo Pailet Yisugu pi Anotogi Marekpek kaiya purikki kerewiyawekke pi kazimek yemane miza.
9 Logo pi kazi kopong Yisu ngereke miza orowei yeke ige yabela logo pi Anotogi Marekpek ma talik miza legi pelik nguk meiya, Ni talaga kayimabek, meiya. Kapura Yisugurau nara kanga meiya ono.
10 Logo Yisu ngago nara kanga kai nangaiwekke Pailetgu pelik ngalik meiya, Ni neyegi ngago kai onobek? Nigi wik yolugirikki kaiyagirik keya ibengkirikki kaiyagirikki pangkara nogo wara purik ni iwaka ma talik, meiya.
11 Logo Yisugu pelik meiya, Tamizeige Anotogo ni pangkara nani ono purik nugurau neyegi watabi nayeng mizagi ono. Keya yombanu ne niyegi niza nana puwiligi kaileyeng nuguyengka ngalege, meiya.
12 Logo Pailet puragi kerewiyawekke pi weik Yisu wila wazamiyagimokko kelegele. Kapura Yuda ngaiwili ngalizi panu pelik kisi, Tamizeige ni pi wila wazami purik mabura ni Sisa Romwiligi King Ngaibokki kewengkebek ono. Yombanu ngezebokko ngezebek King Ngaiweki mizibok Sisayegi ngai mizibek, kisi.
13 Logo Pailet pura kerewiyawekke pi kanda tung pugu ngagozakyeng kebangkeliwekke mogosirikke mogosa. Logo Yisu pugu mogosa yolu pulogo miza orowei wiriyibene yeiya, logo pugu mogosa pulumeng king ozokyeng poloraga semeng wezabek keremizi wiriya lemeng, logo Iburu ngago yeiktaga, Kabata, mei. Logo yeik puragi solorik, king ozokyeng kiling lemeng.
14 Pilik mizarik wok melenazikpekke logo wokpok yongkambanuwili watabi Yudawiligi wok yawe mizi onobek Sabatpek meibekkiyeng ngayek mizibek, logo Sabatpok Sabat yemane Pasobabek meibek. Logo wok melenazikpekkerik paka ngilumbekke libuge yokmek weik 12 kilokweki mizi. Logo Pailetgu Yudawiliyegi pelik yeiya, King Ngai inugubek pelege, yeiya.
15 Kapura puwiligu ngalizi pelik meiya to mela, Ibeng sa wazamiye. Ule. Ule. Yengeleileige nili ula wazamiye, meiya. Logo Pailetgu pelik yeiya, Nogo King Ngai inugubek yengeleileige nili ula wazamiyagi, yeiya. Logo Yudawiligi ngai yemanewili pelik meiya, Yombanubek King Ngai tonugubek ono, Sisa ngezebek King Ngai tonugubek, meiya.
16 Pulaga Pailet puragi kerewiya logo puwiliyegi Yisu yengeleileige nili ula wazamiyagi yeiya. Logo amiwili pi miza orowei kuna.

17 Pulaga amiwiligu Yisu yengelei ngezebek nili ula wazamiyagi nalei wagelibene mana logo pi pulei wageliwei kuna. Puwili weik ngabelak wale Kebi Kozarik meirikke kanda logo Yudawiligi ngago yeiktagarik, Kologata, mei.
18 Logo Kologata pulogo Yisu puwiligu yengeleileige nili ula wazamiya logo yengeleilei luwe lewamiya. Keya yombanu neyaurau yengelei neyauge mabilik nili ula wazaya logo Yisu tepekke keya yombanuyau nak nazuwaga miza.
19 Logo Pailetgu ngago lang nayeng pelang korokwekke pilik lende miza logo pugu yengeleileige Yisugi kebi wilekta yolulege ngalege uliweki yeiya. Logo ngago lende miza pura pelikta,
Pek Yisu yereng Nasarete mei puragabek Yudawiligi King Ngaibek, miza.
20 Logo Yuda kolokngagono kanda ngago lang yaka miza wazamiya pura mei kaiyageya koya, purik Yisu yengeleileige nili ula wazamiya pulumeng Yirusalem yerendaga koweige ono. Ngago lang miza wazamiya purik ngago yeik neyauganaraga miza kapura solorik menalik. Logo ngago yeik piyeng ngago Iburura keya Latinda keya Kirikta.
21 Kapura Yudawiligi yombu Anotogi i walek yemanemakki Anotoyegi wata kolak kelibene waliyi maniwiligi ngai yemanewili ngago lang puragi kiyebuk logo Pailetyegi pelik meiya, Ngago lang pelik miza wazamiya pura, Yudawiligi King Ngaibek, miza wazami kak onora kani, segeya pobilik kele miza wazamiyagirago, Pugu ngezebekyegi kairik pi Yudawiligi King Ngaibek kai, miza wazamiyagirago, meiya.
22 Logo Pailetgu pelik yeiya, Nogo lende miza pura yeik mabilik wizi pani, yeiya.
23 Rom Ami Yisu yengeleileige nili ula wazamiyawili mangobektau ono. Puwili pilik miza logorik puwili Yisugi kagorikyeng weiya logo ngezewiligi tepekke sanga miza.

Kapura piyengka melewangka yeik yokolong panu lolo ularau onorik logo watabi wakiya piyengki ngalege wakiyarik wizilege.
24 Logo puwili nakko nakyegi pelik meiya, Tonuwa perik wale mangoriktau ono keremiziweki koliyagelega wiyagi ono. Segeya tonuwa purikki wiyeke yengelei lek uliweki logo wini pilikpokko weibene. Puwiligu pilik kisa purik Anotogi Kapiya Walektikke pobilik lende miza pura ngizi miziweki.

Puwili kagorik nogoyeng ngezewiligi tepekke sanga miza keya melewangka yokolong nogorikki wiyeke yengelei lek ula. *Ingi Sam 22:18*

Logo amiwiligu weik pilik pura ngizi miza.
25 Kapura pilik mizageyarik Yisugi panumele, keya Yisugi panumelegi sakmele, yogo Kolopa meibekki yongokpumele Maliya, keya Maliya Matalenarau yengelei Yisu nili ulaleige ngezege luwe koya.
26 Logo Yisu pigi panumele keya ne pugu waligeleyiwiliyaga pugu keli panubek mereke luwe koyilege keriyawekke pugu pigi panumeleyegi pelik meiya, Kali ni kiling menalege yolubok perikka purik weik nigi marekpek kani, meiya.
27 Pulaga pugu neyegi pelik kai, Negi panumele nigi panumele miza logo piyegi ngai wizeimo, kai. Logo wokpokko nogo pi miza orowei panga i nogomakka piyegi ngaiweki kambela.

28 Pilik kaiya logo weik Yisu watabi mizagi pilik piyeng mabiyeng weik mamiza logo piyegi langai Anotogi Kapiya Walektikku kaiya pura ngizi miziweki pi pelik kaiya, Ne kaigi keli, kaiya.
29 Pulogo kai waing walek narik kaimi naraga wizilege puwiligu kapuk wezarik narik kai waing walekpekke yungke mela, logo tonugu ngo meibokki pangka puwiligu yengelei isop mei mereke leleng nak weiya, wizigeya kapuk wezarik purik isopmerekki lelembekke mela wizigeya Yisugi kiliraga mana wazamiya.
30 Logo Yisu kai waing walektik na logo pelik kaiya, Ne weik watabi mizagi piyeng mabiyeng miza kaiya, logo pulaga weik kebira lawila logo kung pugubek weik pi wezami kang logo weik pi ibeng.

31 Pulaga weik teni Yudawiligi ngai yemanewiligu Pailetyegi pugu amiwiliyegi yeiya logo Yisu keya yombanu yaka Yisu kiling yengelei kalogomok piyauge nili ula wazaya puwiligi ingeyeng liya wazaya logo puwili nguk namizi ibeng sa wizigeya puwili ngezangai waliyiweki yeibene nguk meiya. Puwili yombanuwili pilik kayima wok kalikebekkegi purikki kiyebuk, purik wok kalikebek Sabatpek yawe mizi onobektikki wiyeke keya Sabatpok, Sabat yemane Pasobaragabek.
32 Logo amiwili kanda yombanu nakki ingeyau liya wazami, nakki ingeyaurau mabilik keleya.
33 Kapura puwili kanda Yisuyegi pura pi weik ibeng mamiza wizigeya inge puguyaurau liya mowiya ono.
34 Segeya ami nakko Yisu yelabege wizalikku yowa logo nguk namizi iwi keya kaiyau wala.
35 Ne Yowan kapiya perik lende mizabokko piyeng keriya. Logo nogo kozak kai pura wameikta purik nogo iwaka. Tegi nogo kozak kai logo inirau ngizi kumuliweki.
36 Logo piyeng pilik lewagela purik Anotogi Kapiya Walektikku lewagelagi kaiya mabilik lewagela. Logo pelik kaiya.

Puwiligurau koza pigi nak liyagi ono. *Ingi Sam 34:20*

37 Keya peliktarau lende miza,

Puwiligu wizalikku yowabok kalike puwiligu ngereke keriyagi, miza. *Sakaraya 12:10*

38 Weik pilik miza wizigeya yombanu Yosep mei yereng Arimatiya meiragabek logo Yisuyegi kiriweiwiliyaga nak Pailetyegi kuna. Kapura pi Yuda ngai yemanewiliyegi kazi kopong pi nawiligu iwakagi purikki kiyebuk legi pi liwik kambela. Pi kanda Pailetyegi pugu Yisugi yasurik wawiyiweki Pailetgu pangka meiyagirikki nguk meiya logo Pailetgu pangka meiya. Logo pi nguk namizi kanda Yisugi yasurik wawiya.
39 Logo Nikotimas walaka Yisu ngoluk wikwekke wok nakka kusaga piyegi kambela mabok Yosepyegi saweliweki kuna. Logo pi kamba pekik andet paungki pangka marasing neyau kiling ngelaming kelemiyarik logo kukngizi keliriktau orowei wiriya.
40 Logo Yosep keya Nikotimas Yisugi yasurik weiya logo yaka kamba kukngizi keli puriktau kubuli yongomo miza logo kemenak sukumeng miza. Kazing pumok Yudawili yombanu waliyiweki ibengwiligi korikyeng ngezangai sok putiya wala nelegi mizimek.

41 Keya puwiligu Yisu ula pulumeng yengelei olip ngeriyamekki ngezege logo pulogo
king ururu yombanu waliyiweki keremiza namek wizilege kapura ngoluk yombanu
naktau pulogo waliyi ono.
42 Wok melenazikpekke puwili watabi puwiligi wok yawe mizi onobek wok Sabatpek
meibekkiyeng ngayek mizibek, logo wokpek weik lewagelaweki mereke keya king uru-
rumektau mereke miza legi pulogo Yisugi yasurik wiya.

20

1 Weik Sondabekke ngoluk kabelaktik wilangka ono wizigeya Maliya Matalena panga
king ururu Yisugi yasurik wiya pumokko kuna. Logo pi keriyiraige pura king yemane
panga king ururu pumokki kandikke waliya wazamiyabek yomizora wezamela logo
wizilege.
2 Pulaga pi nginda panga yerengke kando kuna. Pi Simong Pita keya ne Yowan Yisugu
keli panubokyegi keriyiweki kuna. Logo pugu teyegi pelik yeiya, Nawiligu Yemizibekki
yasurik weiya logo puwiligu talege wiya miza purik teni lusuwei, yeiya.
3 Togo te Pita panga yombu londagi pakeliweki kuna.
4 Logo te mabiyau nginda kuna logo pulaga ne weik Pita wezami were nginda kanda
panga king ururumekke tabunda.
5 Logo ne lawila logo yeke king ururumekke yeke yungke pakeliraige pura kagorik Yisu
sukumeng mizarik pizirik mamiza. Kapura ne yeke king ururumekki yungkerau kuna
ono.
6 Pulaga Simong Pita kalike nginda wiriyabok weik tabunda, logo pi yeke king uru-
rumekke yungke kiliya kuna. Logo kagorik Yisu sukumeng miza purik wizilege pugu
pakela.
7 Keya kagorik wale kebige tiya puriktau ngezerik panga keke loliya wazamiya wizilege
pugu pakela.
8 Logo ne were panga king ururumekke tabundabek kele kapura ne yeke yungke kalika
kiliya kuna logo ne watabi piyengki pakelawekke ne Yisu ngereke wameik wik yolu
purikki ngizi panu kumula.
9 Logo puwekkerik teni Anotogi Kapiya Walektikke Yisu ngereke ibendaga wik yangalek-
tagi kaiya puragi ngoluk iwaka panu ono wiziga.

10 Pulaga te Simong Pita weik ngereke panga ige kando kuna.
11 Kapura Maliya Matalena king ururu Yisu wiya pumokki kandikki ngezege mabulogo
luwe wizimowei ingkeiyageya wiziya. Logo pi ingkeiyageya wizimowei lawila logo yeke
king ururumekke yungke pakela.
12 Logo angela neyau Yisugi yasurik wiya pulogo koyilege pugu pakela. Piyau
wilangkayengke koyilege. Logo nak Yisugi kebira wiziya pulogo mogosa keya nak Yisugi
ingeyau wiziya pulogo mogosi miza.
13 Logo piyaugu piyegi pelik nguk meiya, Yongokpanumele, ni nangaiyengki wiyeke
ingkei, meiya. Logo pugu pelik yeiya, Nawiligu Yemizi nogobekki yasurik weiya logo talege
wiya miza purik ne lusuwei, yeiya.
14 Pilik kaiya logo Maliya towilik meiraige pura yombanu nak mabulogo luwe wizilege.
Logo pok Yisu kapura Maliya yombanubek Yisu purik pi lusuwei.
15 Logo pugu pelik meiya, Yongokpanumele, ni nangaiyengki wiyeke ingkei? Ni takyegi
weli, meiya. Logo pugu kumularik mabulogo olipyengke yawe mizibek sawiya logo pelik
meiya, Tamizeige nugu pi nalege wiya mabura talege wiya miza purik neyegi kozak kai
logo ne yasu pugurik weiweki, meiya.
16 Logo Yisugu pelik meiya, Maliya, meiya. Logo Maliya kowita logo Yisuyegi pelik meiya,
Laboni. Ni mabok ma, meiya. Iburu ngago yeiktaga, Laboni, mei purik Kiriwagabek, mei
yagenda logo pugu Kiriwagabek ni mabok ma, meiya.
17 Logo Yisugu pelik meiya, Ne kebangkeli wak purik ne ngoluk paka negi Mangobek
yolu pulogo kang onorikki wiyeke mena. Kapura mak kele nogo waligeleya logo negi si
keya sakkawili nobiyeng miza puwiliyegi pelik kozak yeimo, Ne negi Mangobek keya inigi
Mangobek keya Anoto nogobek keya Anoto inugubekyegi kang yongo yeimo, meiya.
18 Pulaga Maliya Matalena Yisugu waligeleya puwiliyegi kuna logo puwiliyegi Yemizibek
pugu pakela logo pugu ngago pura piyegi kozak meiya yeiya.

19 Weik Sonda mabokko ibeng kamekke, Yisugu waligeleyawili keya nawilirau menalege
i namakka koya logo puwili Yuda ngai yemanewiliyegi kazi kopong nawiligu puwiligu
kozak keli piyengki kerewiya nelegi kangyeng kozang waliya logo yeke ige koya. Logo nguk

namizi Yisu puwiligi tepekke tabunda logo luweza wizimowei puwiliyegi pelik yeiya, Ya
inuwagiyeng ngezege sara kiling koyi pani, yeiya.
20 Pi pilik kaiya logo pulaga mele puguzikke nili kungyeng puwiligu keriyibene waligeleyi keya mabilik yelabezuwaga wizang kundik waligeleyi miza. Logo pugu waligeleyawili
Yemizibekyegi ngizi pakela logo wilik kagowing yemane miza.
21 Logo Yisugu mawinda pelik yeiya, Ya inuguyeng ngezege sara kiling koyi pani. Negi
Mangobokko ne pelege wezanela mabilik nogo ini yawe nogora miziweki wezayeli, yeiya.
22 Pi pilik kaiya logo puwiligi ngalege yaung pugubek wilik mana logo pelik yeiya, Weik
mena Anotogi Kung Walekpek wei.
23 Tamizeige nakki kaileyeng inugu keremareke wezameli purik kaile piyeng keremareke wezamela wizinda. Keya tamizeige inugu kaile piyeng kebangkela yolu purik
piyeng keremareke wezamela ono wizinda, yeiya.

24 Keya Yisu pugu waligeleyawiliyegi tabundawekkerik Tomasi mandik kolakpelekeyauyaga nak logo Titima meibek wamenak puwiliyaga pulogo wiziya onobek.
25 Logo nawiligu piyegi, Tonugu Yemizibek pakela, meiyawekkerik Tomasigu pelik
yeiya, Wire ne makngezegiyau pi pakeli keya nili kungyengki pakeli keya nili kungyeng
melegong nogoyengko kuming kelemi keya wizang kundikke mele nogozik meli puwekke
kele ne ngizi kumulagi, yeiya.
26 Weik Sonda nara miza wizigeya puwili ngereke imakka mabuwili koya logo
Tomasirau wiziya. Logo ulogo miza mabilik kangyeng ngai kozang waliyara koya logo
nguk namizi mabulogo puwiligi tepekke Yisu tabunda. Logo pugu pelik yeiya, Ya inuguyeng ngezege sara kiling koyi pani, yeiya.
27 Pulaga pugu Tomasiyegi pelik meiya, Melegong nugubek mele nogozikke nili kundik
kebangkelibene wiye logo mele nogoyauge pakele keya mele nuguzik tungkula logo
wizang kung yelabezuwaga perik kebangkele, logo kangka neyau kumuli nagani. Yeik
ngizi panu kumule, meiya.
28 Logo Tomasigu pelik meiya, Yemizi nogobek keya Anoto nogobek, meiya.
29 Pulaga Yisugu pelik meiya, Ni neyegi keriya kopong ni weik ngizi kumuli kapura
neyegi keriyagi ono kapura ngoluk ngizi kumulagi puwili wilik kagowing yemane panu
mizagi, meiya.

30 Togo ne Yowangu watabi Yisugu miza peyeng weik lende miza kapura piyengka tenigi
wirege Yisugu watabi Anoto wamenakko keke mizi piyeng mizariktau kolokngagono
kapura kapiya perikke nogorau lende miza ono.
31 Kapura nogo pelik kai, Ni perik mei puwekkerik ini pobiliktikki iwakagi purik Yisu
wameik Kilisibek, pi Anotogi Marekpek logo tamizeige ini purikki ngizi panu kumuli
puwekke purik mabura inirau Kilisigu wik wizagomagi yani pura weiyagi, kai.

21

1 Weik pilik miza logo waleleige, Yisu ngezebokko ngezebek teni pugu waligeleyawiliyegi kai kolamiya Kalili meibek, logo yeik nararau Taibiriya meibekke pulogo waligeleya. Pugu kazing nogo kozak kaiweki mizi pobilikmekke teniyegi ngezebek walimiza.
2 Logo teni pulogo menalege koyawili Simong Pita keya Tomasi keya Natanail keya ne,
Yowan keya negi sibek keya Yisugu waligeleya neyau. Natanail Kalili pulogo yereng marek
songono Kana meiragabek, keya Tomasi mandik kolakpelekeyauyaga nak logo Titima
meibek.
3 Simong Pitago tonuwayegi pelik kai, Ne ngereke watabisi uliweki kang, kai. Logo
tonuwago piyegi pelik meiya, Teni ni kiling kangweki, meiya. Pulaga weik tonuwa kanda
kaibekki laluwekke wang nalei wizilege puleige ngalege mogosa logo kuna. Teni kusa pok
mabok watabisi ulageya koyima kele kapura wokpokko kusagarau tonuwa watabisi nawili
ula ono.
4 Wangane panu Yisu panga kaibekki laluwekke luwezara wiziya kapura tonuwa pi Yisu
purik tonuwa lusuwei.
5 Logo pugu tonuwayegi ngalizi pelik yeiya, Mandikwili, ini watabisi nawilirau ula ma
yeik, kai legi tonuwago, A'a', meiya.
6 Pulaga pugu tonuwayegi pelik kai, Inuwa kik kawekkik panga ngaigezuwaga wezameli
purik ini wameik watabisi kolokngagono ulagi, kai. Pulaga tonuwa kik kawekkik panga
ngaigezuwaga wezamela logo watabisi kolokngagono ula. Logo kik kawekkik tonuwago
ulumiya kapura wilak panu kopong tonuwago ulumiyagi langai ono.
7 Pilik miza logo ne Yisugu waligeleyiwiliyaga pugu keli panubokko Pitayegi pelik
meiya, Yemizi tonuwagibokko ngago kai yagenda kani, meiya. Logo Simong Pita nogo

pilik kairikki kerewiyawekke melewangka pi yawe miziweki pugusawiyarik wakiya logo
panga kaibekke yungke kiliya logo weik panga laluwekkeweki kang.
8 Keya teni pi kilingwili wezaya pulumeng waze panga laluwekka koweige ono. Togo
teni nawili yelakkelek wangleige kalika wiriya, purik kik kawekkik watabisiwiligu kola
kopong.
9 Tonuwa kanda laluwekke pura ngereke watabi nayendau tonuwago yolok ngela. Purik
yezi pugu waliyazikke watabisi nawili keya perek nayendau wizilege.
10 Logo Yisugu tonuwayegi pelik kai, Watabisi yaka inuwago ula puwiliyaga nawili
orowei koli, kai.
11 Logo Simong Pita panga wangleige ngalege kuna logo kik kawekkik ulumowei panga
kaingimbekke. Logo kik kawekkikki yungke watabisi yemane koyawili sangkelarik 153.
Kapura kik kawekkiktau petora ono.
12 Logo Yisugu tonuwayegi pelik kai, Koli ngeragi wanganewekkeyeng niweki mena, kai.
Logo tonuwayaga naktau kozang sa logo, Ni tak, meiya ono, purik pi Yemizi tonuwagibek
purik tonuwa iwaka kopong.
13 Logo Yisu kanda perekyeng weiya logo tonuwa yani keya watabisiwilirau mabilik mizi
miza.
14 Logo weik purago mizagewiyege kang neyauganara weik Yisu ibendaga ngereke
yangalekta purikka tonuwayegi lewagela.

15 Tonuwa weik ngeragi ni kanda yeik si ngizige Yisugu Simong Pitayegi pelik meiya,
Simong, Yowangi marekpek, nugu neyegi kelira pewiligu neyegi keli puraga ngalege ma
talik, meiya. Legi pugu, Ei, Yemizibek, nogo niyegi keli purik ni iwaka, meiya. Logo Yisugu
pelik meiya, Liyeng memeng kongwiliyegi ngaibokko liyeng memengwili ngeragi yani
pilik, yongkambanu neyegi ngizi kumuli negi puwili ngago nogora yanimo, meiya.
16 Pulaga mawinda Yisugu pelik meiya, Simong, Yowangi marekpek, ni neyegi keli
ma talik, meiya. Logo Simong, Ei, Yemizibek, nogo niyegi keli purik ni iwaka, meiya.
Logo Yisugu pelik meiya, Liyeng memengwiliyegi ngaibokko liyeng memeng puguwiliyegi
waberek ngai pilik ni neyegi ngizi kumuli negi puwiliyegi waberek ngai wizeimo, meiya.
17 Pulaga kang nararau mawinda Yisugu piyegi pelik meiya, Simong, Yowangi marekpek,
ni neyegi keli ma talik, meiya. Logo Pita weik Yisugu kang neyauganara pilik nguk meirikki
wiyeke pi yara ngangang miza logo pugu pelik meiya, Yemizibek, ni watabi mabiyengki
iwaka logo nogo niyegi keli purik ni iwaka, meiya. Logo Yisugu pelik meiya, Yongkambanu
neyegi ngizi panu kumuli, negi puwili, ngago nogora yanimo.
18 Nogo niyegi kozak nei pura wameiktago. Ni yombu nawekkewekkerik ni makngezego
pikang ni makngezegibek pangka tiyi keya nugu kangki keli pulogo ni kang miza. Kapura
ni yombusi puwekke purik mele nuguyau tungkulagi logo niyegi ngai mizi nakko mele
nuguyau tariya logo nugurau kunagi keli ono pulogo ni niza orowei kunagi, meiya.
19 Yisugu pilik kaiya purik Pitagi kazing kalike ibengkimekki kaiya, kapura Pitayegi
kelemiya purago Anotogi yeikta yongolok meiyagi. Pulaga Yisugu pelik meiya, Neyegi
kiriwei mize, meiya.

20 Pulaga tonuwa kunimowei Pita yolik meiya logo ne Yisugu waligeleyiwiliyaga pugu
keli panubek lewarikki keriya. Keya teni mabuwili ngeragi nawekke Yisugi ngezege
mogosa logo piyegi, Yemizibek takko ni nawiliyegi niza yanagi, meiyabok ne.
21 Pita neyegi keriyawekke pi Yisuyegi nguk meiya, Yemizibek, pekyegirik talikki? Pi
kang tamekke ibengki, meiya.
22 Logo Yisugu pelik kanga meiya, Tamizeige nogo kelirik pi ngoluk wik mabilik wizigeya
ne yowekke mabura purik watabi nuguyeng ono. Ni yeik neyegi kiriwei mizagi purikki
kangkabek wara wizei, meiya.
23 Logo piliktikki wiyeke weik ngago ne ibengki ono mena miza pura yongkambanu
Kilisiyegi ngizi kumuli puwili mabuwiligi tepekke wei miza. Kapura Yisugurau Pitayegi ne
ibengki ono meiya ono segeya pugu pobilikta kele meiya, Tamizeige nogo kelirik pi ngoluk
wik mabilik wizigeya ne yowekke mabura purik watabi nuguyeng ono, meiya.
24 Yaka Pitago ibengki ono mizabok ne Yowanyegi. Logo nogo wire nogoyaugu keriyi
keya kerangang nogoyaugu kerewiyi miza piyeng ne lende miza. Keya ngago nogo kozak
kai piyeng mabiyeng wameikyeng purik ini iwaka.
25 Yisugu watabi kolokngagono nayendau miza. Kapura tamizeige pugu miza piyeng
mabiyeng lende miza kesak kumula nogoragarik kapiya watabi pugu miza piyengki lende
mizayengko ngabelakpek mabok ulakki logo tek yeik nariktau wizi kak ono.
Togo ne Yowangu ngago wazono Yisuyegi langai lende mizara mabura.

Yawe Aposolowiligu Mizayeng
Yombu Yisugu Ngago Wazonora Oroweiweki Wezayelawili Aposolowili Mei Puwiligu Yawe Mizayeng

1-2 Ei Tiyopila, ne Lukago kapiya perik niyegi lende mizi yagenda. Nogo kapiya wererikke lende mizarik Yisugu yawe mizayeng keya waligeleyayeng mabiyeng, pi solo panu yawe pugura uluwakiya puwekka kang kang kai kanda Anotogo Yisu paka ngalege miza orowei kiliya lawekke miza pilik piyeng mabiyeng, nogo lende miza. Pi paka ngalege kangkine were pi yombu ngago pugura orowei miziweki iza logo aposolowili yeiya puwiliyegi Anotogi Kung Walekpokki kozandago mizagewiyege yawe mizagi piyengki ngago kiriwei mizagiyeng kozak yeiya.
3 Pi ngangang wagela logo ibeng sa logo ngereke wik yangalek meiya logo wok yombu neyauyengke yungke pugu yaka puwili piyegi kang kolokngagono keya kazing kolokngagono nara nalik mizayengke keriyibene keleya logo piyengko mizagewiyege puwili pi ngereke wik yolu purik wameik ngizi iwaka. Puwiligu pi pakela logo pugu puwiliyegi Anotogo pigi ngaimekki ngai yolu puragi langai puwili kiling ngagozakka miza.
4 Wok nakke ngoluk pi puwili kiling wiziyawekke pugu puwiliyegi ngago miziweki nara kozang pelik yeiya, Yirusalem yerenda wizami nagani. Ini were negi Mangobekki Kung Walek pugu inuwayegi yeik yanagi kaiyabok weiweki yuke koyizo, pura ulogo nogo inuwayegi kozak yeiya pura.
5 Purik Yowangu ini kai yeikpokko kaimela kapura wok nayeng miza logo pulaga purik Anotogo yenge inigi yungke Kung Walek pugubokko kola wizeibene keleyagi, yeiya.

6 Waleleige wok nakke yombu yaka aposolo puwili Yisu kiling paka lewak Olip meibekke wawere ulawekke puwiligu piyegi pelik nguk meiya, Yemizibek, nugu mabek perage Romwiligu teniyegi ngai pura yeik sa wazamiya logo ngereke teni Isileiliwiligu ngabelak nayengki ngaiweki keleyagi ma yeik?
7 Yisugu pelik yeiya to mela, Piyeng watabi inuguyeng ono, piyeng watabi negi Mangobekkiyeng. Pi kozang ngezebekkirago tengyeng keya mizagiyeng sawiyi penangai. Inuwa teng yaka piyeng mizagiyeng iwakagirikki mizagi onowiligu
8 kapura inuwa perikki iwakaweki, teng Anotogi Kung Walekpokko yenge inigi yungke kiliyawekke puraga inuwayegi Anotogo kozandago kolagi logo inuwa ngago neyegi langaira kozak kisiwili mizagi. Inuwago yongkambanuwiliyegi kozak yeiyagirik inuwa panga Yirusalem yerengke pelege kunizo keya panga ngabelak Yudaya meibekke yereng mabiyengkerau kunizo keya panga ngabelak Sameriya meibekke yereng mabiyengkerau kunizo keya koweige ngabelakpekki wale mabiyengkerau kunizo logo yongkambanuwiliyegi neyegi langai kozak yeiweki mizizo.
9 Yisugu pilik yeiya logo puwili piyegi pakela koyigeya Anotogo pi paka ngalege miza orowei kang logo weik kozainumbekke kiliya logo puwiligu pi mawinda pakela ono.

10 Togo puwili ngoluk pi kandikki paka ngilumbekke ngai yuke panu pakela tagogei pura yombu melewangka wilangkayeng wakiya neyau nguk namizi tabunda logo puwiliyegi saweliwei luweza koyilege.
11 Piyaugu pelik yeiya, Yombu ngabelak Kalili meibekkawili, ini luweza koyimowei paka ngilumbekke kozang panu pakela yolura nangki? Yisu Anotogo iniyaga yaka paka ngalege miza orowei kang pok kazing yaka inugu paka ngalege kangwekke pakela mabilikmekke ngereke yogibek kani, yeiya logo piyau nguk namizi tamek neing miza.

12 Togo pulaga yombu yaka aposolo puwili paka lewak Olip meibekka yerageya logo panga Yirusalem yerengke kandobela. Yirusalem yerengka paka Olip lewakpekki koweigerik mail wale narik.
13 Puwili panga Yirusalem yerendage kanda i puwili yolumakki yeke ngalege ige kiliya la. Puwiligi yeikyeng peyeng Pita keya Yowan, keya Jems keya Enduru, keya Pilip keya Tomasi, keya Patolomiyu keya Matiyu, keya Jems nak Alapiyagi marekpek, keya Saimon yombu Selete Yudawili Romwiliyaga yaliya wazayiweki liwik yawe miziwiliyaga nak logo puwiligu pi Saimon Seletebek meibek, keya Yuras, Jems nakki marekpek.
14 Puwili kangka wamenak koyimowei yeke ige waberek miziweki mabuwili menalege wawere uli mizi, Yisugi panumele Maliya keya yongok nawili keya Yisugi sakwili puwili kilindau pulogo waberek mizi mizi.

15 Wok waberek mizageya koyima piyengka nakke pulogo yongkambanu Yisuyegi ngizi
kumuli menalege wawere uliwili mabuwili 120 pilik koyawekke Pita luweza logo pelik
yeiya,
16 Ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuliwili, koka walaka Anotogi Kung Walekpokko
Tawitiyegi ngago Yurasyegi langaira mana logo Tawitigu ngago pura Anotogi Kapiya
Walektikke lende miza. Logo ngago pura pobilik lende miza, Yuras pok Yisu yombanu pi
ulagiwiliyegi miza yanagibek, miza. Pura ngizi miziweki sawiya logo weik ngizi miza.
17 Yuras koka teni kiling yongomo mizageya wiziyabek. Pi Yisugu miza logo pirau teni
kiling yawe pera manabek, mena yeiya.
18 Togo Yurasyegirik ulogo pugu kaile miza puragi wiyeke pi king weiya logo king
piyengki ngane ngabelak narik weiya. Kapura ngabelak purikke pi kawiye wala logo korik
puguwek potora logo ya keya puguyeng kubula wala.
19 Togo yongkambanu paka Yirusalem yoluwili mabuwili puragi kerewiya logo puwiligu
ngago yeik ngezewiligirage ngabelaktikki yeikta Akeletama meiya, purik pelik, ngabelak
iwi kubula walarik kai yagenda.
20 Pitago mawinda pelik yeiya, Togo pilik miza pura Kapiya Walek Ingi Samyengkirikke
pobilik kaiya puragi kiriwei,
I pugumak yeik ngiza yoluweki, I pumakke naktau yolu nagani. *Ingi Sam 69:25*
Keya ngago perarau Kapiya Walek Ingi Samyengkirikke yungke pelik lende miza,
Nakko ngereke yawe pugura weiweki, kai. *Ingi Sam 109:8*
21 Piliktikki wiyeke legi yombanu nak teniyegi saweliweki logo pi teni kiling yawe miza-
geya wizimowei Yisu ibendaga ngereke yangalekta wik yolu purik kozak kaiweki.
22 Yombubok teng mabiyeng teni Yisu kiling yongomo mizageya koyawekke wei kaiyageya
wiziya nakweki, paka koka Yowangu yongkambanuwili kaimelawekkerikka pongo Yisu
yawe pugura mizi kanda wok Anotogo pi paka ngalege miza orowei kunabokko, yeiya.
23 Pitago pilik yeiya logo puwiligu yombu neyau sawiya. Nak Yosep yeik nara Pasaba
keya yeik nara Yasita meibek, keya nakkara Matiyas.
24-25 Puwiligu yeikyau weiya logo Anotoyegi pelik waberek miza, O Yemizibek Anoto,
ni wilek kang yombanu mabuwiligiyeng iwaka legi piyauyaga nak nugu Yurasgi yawe
aposolo pugu wizamiya logo yereng pugu kangki puragi kambelabokki yawera miziweki
kelibek teniyegi waligeleye.
26 Pulaga puwiligu yeik nara weiya logo yeik puwiligu were weiyara Matiyasgira. Togo
pi yombu aposolo meleyau keya pongo ingenazikka nak puwiliyegi sawela.

2

1 Wok Yudawiligi ngeragi miza nibek Pendekosobek meibok pakelagibek weik lewa.
Wok Pendekosobek meibok teng ngeragi wit keya pandi wilek were kuk piyeng menalege
wawiyibek logo Yudawiligu Anotoyegi wazono mei logo ngeragi miza nibek. Wokpokko
Yisuyegi kiriweiwili kangka wamenak koyimowei i wamenamakke mabuwili menalege
wawere ula.
2 Puwili tagogei nguk namizi panu ngai ngago kebarek unatuba kozang uli nak kelik nak
paka ngilumbekka kanda i puwiligu mogosamakke wilak.
3 Puwiligu ngai ngago pumokki kerewiya logo puwili lepe yezi wilekyeng kelik logo lon-
gokyeng kelikyeng welelirikki pakela logo lepe piyeng sanga miza logo puwili mabuwiligi
nakki ngalege nak kuming keleya.
4 Lepe piyeng mabuwiliyegi kuming keleya mabuwekke Anotogi Kung Walekpek ngeze-
bokko ngezebek puwili mabuwili nak nakki yungke kiliya logo puwiliyegi kola logo puwili
nak nak ngago yeik nara weik kisi, purik Anotogi Kung Walekpokko puwili nak ngago yeik
ngabelak nakkara kaibene keleya.
5 Pulogo Yirusalem yerengke Yuda nawili Anotoyegi kiriwei panu yoluwili ngabelak
mabiyengke yereng puwiligiyeng nak nalemeng wiya logo Yirusalem yerengke kayima
logo pulogo yoluwili.
6 Puwiligu ngai ngago pumok kerewiyawekke yongkambanu kolokngagono Yuda puwili
wawere ula. Puwili mabuwili nak nak ngago yeik puwiligiyengki Yisuyegi kiriweiwiligu
kisirikki kerewiya kopong puwili lelengkirara koya.
7 Puwili lelengkira logo kumula melageya koyimowei pelik kisa, Yombanu ngago pilik
kisi puwili ngabelak Kalili meibekkawili
8 kapura talik miza logo puwiligu teni mabuwiligi ngago yeikyengki kisi?
9 Teni pewili ngabelak nayengkawili. Teni nawili ngabelak Patiya meibekkawili, keya
nawili ngabelak Miriya meibekkawili, keya nawili ngabelak Ilam meibekkawili, keya
nawili ngabelak Mesopotemiya meibekke yoluwili, keya nawili ngabelak pelege Yudaya

meibekke yereng nayengkawili, keya nawili ngabelak Kaparosiya meibekkawili, keya nawili ngabelak Pondasi meibekkawili keya nawili ngabelak Asiya meibekkawili.
10 Keya nawilirau ngabelak Pagiya meibekkawili, keya nawilirau ngabelak Pambiliya meibekkawili, keya nawilirau ngabelak Isip meibekkawili, keya nawilirau ngabelak wale Libiya mei yereng Sairini meiragi merekegawili, keya teni nawili yereng Rom meiragawili.
11 Keya teni nawilirau ilibu Kiriti meileigawili, keya nawilirau ngabelak Arebiya meibekkawili. Teni nawili Yudawili keya nawilirau Yuda onowili kapura weik Yudawiliyegi sawelawili. Ei, teni mabuwili nak nak ngago yeik naraga kisiwili kapura teni mabuwili ngago yeik teni makngezegiyengke Yisuyegi kiriweiwiligu Anotogo watabi kozang piyeng miziragi kisirikki kerewiyi, kisi.
12 Puwili lelengkiri keya wiyalowei legi nakko nakyegi pelik nguk mei yongomo mizi, Pera talik mizi yagenda?
13 Kapura yombanu nawiligu songomeiya melageya koyimowei yang wazewaze pelik yeiya, Yombanu pewili kai waing na logo lelewe mizi, yeiya.

14 Togo Pita ngago pura kerewiya logo pi Yisugi aposolo meleyau keya nazikka nakwili kiling luweza logo yongkambanu mabuwiliyegi ngagora weik pelik ngalizi yeiya, Kerewiyi, Ini teni kiling Yudawili keya ini pelege Yirusalem yerengke yolu puwili mabuwili ngago nogo yeiweki mizi peragi kumulizo.
15 Inugu kumularik yombanu pewili kai waing na logo lelewe mizi miza kapura yokmek ngoluk wangane keya yokmek paka luwegewekkerik yombanu kai na logo lelewe mizi mizi ono.
16 Purik segeya pilik mizi peyeng yombanu yeikta Jowel mei Anotoyaga ngagoyeng weiya logo kozak kaiyabokko Anotogi Kapiya Walektikke lende miza peyeng, purik Jowel pelik lende miza,
17 Anotogo pelik kaiya, Wok ngabelakpek weik yeikkirik mereke puwekke nogo were mizagiyeng pelikyeng, Nogo negi Kung Walekpek wezamela logo pugu yongkambanuwiligi wilek kangyengki kiliya logo puwiliyegi ngaigi. Keya inigi marekwili keya inigi yangowiligurau neyaga ngagoyeng weiya logo kozak kisiweki mizagi keya yombu nawekkewiligu inigi tepekke wire puwiligiyengko wangakyeng kelikyengke ngago neyagaragi pakelagi, keya yombusiwilirau inigi tepekke neyaga ngagora wangakyengke weiyagi.
18 Ei, wok piyengke negi Kung Walekpokko yombanu neyegi yawe miziwili yombu keya yongokwilirau puwiligi wilek kangyengki kiliyagi logo puwili neyaga ngagoyeng weiya logo kozak kisagi.
19 Nogo paka ngilumbekke wirangai nayeng mizagi keya pongo ngabelakpekkerau nogo keke miziyeng mizagi logo iwibek keya yezizik keya yezi yolak unatubabek wiziyagi kani.
20 Keya yokmek kusa sagi kani, keya ngombek wago iwibek kelikki kani, peyeng pilik miza logo wok yemanebek keya ngaiwaktikku kolabek keya Yemizibokko ngagozak keleyagibek lewagelagi. Yemizibekki kozandago mizagewiyege yongkambanuwili wok yakabekki kazi mizagi.
21 Kapura namele keya nak Yemizibekyegi pi yaliya wazamiweki mei mologabok Yemizibokko yaliya wazamiyagi. *Jowel 2:28-32*
Anotogo pilik kaiya logo Jowelgu pilik lende miza logo Pitago yongkambanuwiliyegi pilik yeiya.
22 Pulaga Pitago puwiliyegi mawinda pelik yeiya, Ini Isileiliwili ngago nogoragi kerewiyi. Nogo Yisu yombu yereng pongo Nasaretegabekyegi langai kozak kaiweki mizi. Yisu pelege inigi tepekke wiziya, keya mele puguzikke Anotogo yawe kozangyeng miza keya watabi Anotogo keke mizi unatuba kolokngagonoyeng miza keya wirangai nayeng miza logo purikki wiyeke Anotogo pi wezamela purik ini iwaka.
23 Anoto keli pugurago ulogo were Yisu iniyegi yanagirikki sawiya. Keya inugu pi ula purik yombanu kaile miziwiligu pi yengeleileige ngalege nili uli pani kelemiya purikku. Ini pilik mizagi purik Anotogo koka solowekka iwaka.
24 Inugu pi ula logo pi ibeng kapura Anotogo pi ibendaga yangalekta wik wazamiya. Anotogo pi ibendagi ngangandaga wila wazamiya, purik ibendago pi ngoluk wigirara wazamiyagi langai ono legi.
25 Pilik miza pura Tawitigu piyegi langai Kapiya Walektikke pobilik kaiya puragi kiriwei, Wok mabiyeng nogo ni Anoto Yemizi nogobek negi wirege wizilege keriyi. Ni ne kiling yolu purik nogo iwaka. Ni ne kiling yolu purikku mizagewiyege wilek kang nogobek kuneng mizi ono.

26 Ni ne kiling yolu purikku mizagewiyege wilek kang nogobek wilikwiliktago kola logo
nogo wilikwilikta kiling kozak kai. Keya ne ibengkibek logo nawiligu yasu nogorik
waliyagi kele kapura ne ngereke yangalek meiyagi purik ne iwaka, legi ne wilekpek keya
yuke yolu.
27 Purik nugu wilek kang nogobek yereng ibengwiligu kandage wizibene kelemiyagi
ono, keya pobiliktiktau, purik nugu ne yombu kaile nayendau onobokki yasurik nga-
belakpekke sok si pani kelemiyagi ono.
28 Nugu neyegi kazing wik wizagomagi lemengke kangkimek waligeleniya logo ne ni kiling
yolu purago nugu ne wilik miziweki keleniyagi. *Ingi Sam 16:8-11*
29 O nogowili, ne iniyegi Tawiti tenigi yelibu kokabekyegi langai kimeike kozak yeiweki
mizi. Pi ibeng sa logo waliya wazamiya. Keya mabek yokopekke kawik pugurik mosing
tonugurage yolu, legi Tawiti pi ngezebekyegi kozak kaiya ono purik teni iwaka.
30 Kapura pi Anotoyaga ngago weiyayeng kozak kaiyabek legi pi Anotogo piyegi kozak
meiya pura pi iwaka, Anotogo piyegi ngago kozang kelemiya logo ngelagi ono nara
pelik sawiya, Anotogo Tawitigi marekngangwiliyaga nak ngai keremiza wazamiyagi logo
Tawitigu ngai wiziya pilik ngaiweki kelemiyagi.
31 Tawiti Anotogo kalike mizagiyengke iwaka wizigeya pi Kilisibek Mesiya Anotogo
yawe pigi yongkambanu yaliya wazayagi pura miziweki sawiyabek ibendaga yangalek
meiya logo wik wazamiyagiragi pelik kozak kai, Anotogo pi wilek kang pugubek yereng
ibengwiligu kandage wizibene kelemi ma pigi yasurik sok si pani kelemiyagi ono kaiya.
32 Anotogo Yisu meibok ibendaga yangalekta wazamiya logo teni mabuwili pilik puragi
keriyawili.
33 Ei, Anotogo pi ibendaga yangalekta wazamiya logo paka ngalege Anotogi mele
ngaigezikke tung mabiyengka yemane panurikke mogosa wazamiya logo Anotogo Kung
Walek pugubek piyegi mana, purik Yisugi ngago sawiyarago kozak kaiya mabilik. Togo
weik Yisugu Kung Walekpek wezamela logo yenge tenigi yungke yana. Pura inugu pakeli
keya kerewiyi pera.
34-35 Keya pobiliktiktau, purik Tawiti ngezebek paka ngalege korikwek kiling kambela
ono legi ngezebekyegi langai kozak kai ono, segeya pi purik Yisuyegi langai kozak kai purik
pi pelik kaiya,
Anoto Yemizibokko Kilisi Yemizi nogobekyegi pelik meiya, Nogo niyegi kiyebuk miziwili
nigi kulengke nugu ngaiweki wazayirikka negi ngaigezuwaga pelaga mogosi koli,
meiya, kaiya. *Ingi Sam 110:1*
36 Pilik legi Isileiliwili mabuwili, peragi iwakaweki, Yisu inugu yengeleileige nili ulabok
Anotogo pi Yemizibek keya Kilisibek kelemiya kani, Pitago pilik yeiya.

37 Ngago piyengko puwili yowa kopong wilek kang puwiligiyeng kuneng miza logo Pita
keya aposolo nawiliyegirau pelik nguk yeiya, Teni talik mizagi, yeiya.
38 Pilik yei legi Pitago puwiliyegi pelik yeiya, Ini kaile inuguyengki kuneng mizizo keya
kaile inuguyengka kowiti mizizo keya wilek kang inuguyeng Yisuyegi sawelizo. Pilik
miza logo purik Yisu Kilisigi yeiktage kaimela logo Anotogo kaile inuguyeng tumula logo
keremareke wezamelagi. Togo Anotogo iniyegi Kung Walekpek yeik yanagi.
39 Purik koka were Anotogo iniyegi Kung Walekpek yanagi sawiya keya inigi yango
keya marekngangwiliyegirau yanagi sawiya keya yombanu ngabelak koweigeyengke yolu
puwiliyegirau yanagi sawiya. Ei, yongkambanu Yemizi Anoto tonugubokko ngago yeiya
logo piyegi lewa puwili mabuwiliyegi pugu Kung Walekpek yanagi kaiya, yeiya.
40 Pitago puwiliyegi pilik kozang yeiya keya ngago kolokngagonoyeng wezamelageya
wizimowei pelik yeiya, Yongkambanu teng perage kaile mizi pewiligu Yisu ularikki wiyeke
Anotogo pewiliyegi ngangang yanagi, legi wilek kang inuguyeng kowiti logo Anotogo
inuwa ngangang yanagi puraga inuwa ngezego inuwa ngeze yaliya wazayiweki.
41 Togo wokpokko yongkambanu kolokngagonowili ngago puguragi ngizi kumula logo
kaimela logo yongkambanu ulogo were Yisuyegi ngizi kumula puwiliyegi wik sawelawili
sangkelarik tausen neyauganakki mereke.

42 Pilik miza logo wok mabiyeng puwili pulogo koyimowei aposolowiligi ngago Yisuyegi
langai waligeleyiragi kerewiyi keya Yisugu mizayengki kozak keli yongomo mizi keya
Yisuyegi kumuliweki menalege ngeragi na keya pasa na keya waberek miza logo purikki
wilek kang puwiligiyeng tiya mana.
43 Anotogi kozandago mizagewiyege aposolowili watabi wirangaiyeng keya Anotogo
keke miziyeng miziweki keleya logo yongkambanuwili mabuwili Anotoyegi kazi miza logo
yeik pugura yongolok meiyagirago kola.

44 Yombanu Yisuyegi ngizi kumuliwili mabuwili menalege sawelara kangka wamenak koyimowei watabi puwiligiyeng sanga miza yongomo mizi.
45 Kang nayeng puwiligu ngabelak puwiligiyeng keya watabi puwiligiyeng yombanuwiligu weibene yani logo king piyengka weiyayeng menalege wiya logo nawili yeik puwekke purik puwiligu puwiliyegi kingyeng sanga mizagela yani mizi.
46 Wokyeng mabiyeng puwili mabuwili Anotogi i walek yemanemakke ingimei miziweki wawere ulageya mizi. Keya puwili i puwiligiyengke menalege Yisuyegi kumuliweki pasa ni logo wilek kang puwiligiyeng wilikwilikmokko kola keya kangka puwiligiyeng Yisuyegi menalege wiya koyimowei ngeragi ni miziwili.
47 Togo puwili Anotogi yeikta yongolok meiya logo nazuwagawiligu yombanu Yisuyegi ngizi kumuli puwiliyegi langai puwili wazonowili mena kela. Togo wok mabiyeng Yisu Yemizibokko yombanu yaliya wazaya puwili yombanu ulogo were Yisuyegi ngizi kumuli puwili kiling saweli mizi.

3

1 Wok nakke Pita keya Yowan yokmek panga luwege Yudawiligi teng waberek miziragawekke panga Anotogi i walek yemanemakke waberek miziweki kambela.
2 Puwili i walekmakki kang Yombiyangai Panurik meirikke kanda pulogo pura yombanu nak panugu wazamiyawekke ingeyau kaile wizigeya yeik yolubek mogosa wizilege. Togo wok mabiyeng nawiligu pi lalektikke wagelawei kanda kang purikke mogosa wezami mizi logo pugu yongkambanu i walekmakke waberek miziweki lewawiliyegi kingyengki nguk yeibene.
3 Pita keya Yowan yeke ige liweki mizi ngizige pugu piyauyegi pakela logo pugu piyauyegi kingyengki nguk yeiya.
4 Piyaugu piyegi ngai yuke panu koyimowei Pitago pelik meiya, Teyegi pakele, meiya.
5 Tegi pi king nayeng weiyagi nobiyeng piyauyegi pakela.
6 Kapura Pitago piyegi pelik meiya, Ne king nayendau ono kapura Anotogi kozang ne kiling puraga nogo ni nanagi. Yisu Kilisibek pongo Nasaretegabekki yeiktage nogo ni luwe luwe kuniweki nei mena kune, meiya.
7 Togo Pitago yombubekki mele ngaigezikka kebangkela logo yangalekta wazamiya logo mabuwekke yombanubekki ingeyau keya ingegereyau weik kozang.
8 Piliktikku pi perakta waliyi keya inge puguyaugu luweza logo weik yongo keya to mizi.
Pulaga pi Pita keya Yowan kiling Anotogi i walek yemanemakke yeke ige kang kunimowei perakta waligeya Anotogi yeikta yongolok mei.
9 Yongkambanuwili mabuwili pugu kang kunimowei Anotogi yeikta yongolok meirikke pakela.
10 Logo pi yenge i walek yemanemakki kang Yombiyangai Panurik meirikke kingyengke nguk kaiyageyabok mamizawekke puwili mabuwiligu piyegi miza puragi lelengkira logo kumula mela.

11 Anotogi i walek yemanemakki kandikke mereke pulogo paranda Solomongi Parandara meira wiziya logo Pita keya Yowan pulogo luweza koyilege. Yombanu inge kaileyau yombiyangai wazamiyabek wilikwilik yemane miza kopong pugu Pita keya Yowan kebangkela wizigeya yongkambanu mabuwili puwiliyegi parandarage nginda kang. Puwiligu piyegi pakela logo leleng yemane kira.
12 Pita puwiligu lelengkiririkki pakelawekke pugu puwiliyegi pelik yeiya, Ini yongkambanu Isileiliwili, nangki wiyeke ini peragi lelengkiri? Keya nangki wiyeke ini teyegi ngai yuke panu mizi? Inugu kumularik kozang togorago ma te makngezeyaugi kazing pangkamokko mizagewiyege togo yombanu pobok yombiyangai wazamiya logo pi luwe luwe wei yongomo mizi, ma talik? A'a', pilik kumuli nagani.
13 Purik Anoto tenigi yelibu kokawili Abalam keya Isak keya Yakopgibokko keke mizi perago Yisu piyegi yawe mizibekki yeikta yongolok meiya. Yisu pi inugu kebangkela logo ngabelakpekki ngai pi ulagiwiliyegi miza yana logo Pailetgi wirege kezanga manabek. Pailetgu pi wila wazamiweki miza kele kapura ini ngoluk mabilik piyegi kezanga mana koya.
14 Yisu pi kaileyendau onobek keya pi pangka panubek kapura inugu piyegi kezanga mana logo
15 Pailetyegi yombu yombanu ulabok wila wazamiyagirikki nguk meiya. Tegi inugu wik yolugiragi mangobek ula logo pi ibeng kapura Anotogo pi ibendaga yangalekta wazamiya logo wameik peragi teni pakela logo iniyegi kozak yeiwili.
16 Yisugu ngezebekki kozandago yombu pobokki inge kaileyau yombiyangai wazamiya. Te Yowan Yisugu pi yombiyangai wazamiyagi purik pangka purikki ngizi panu kumuli

purikku yombu inugu pakeli keya iwaka pobokki ingeyau kozang sa. Ei, Yisugi kozandagi ngizi kumulirikku ini mabuwiligi wirege yombanubek yombiyangai wazamiya.
17 Ei, nogowili, wameik ini lusuwei keya inigi yemanewilirau lusuwei kopong inugu Yisuyegi kaile piyeng miza purik nogo iwaka.
18 Kapura koka walaka Anotogo yombanu Poropekwili meiwiliyegi ngagora yana logo puwiligu pelik kozak kisa, Kilisi nogobek yawe nogora miziweki sawiyabek ngangang wagelagi, kisa. Togo kazing inugu mizayengko ngago pobilik kisa puragi kiriwei miza keya mabilikmekke Anotogo weik ngizi lewagela wazamiya.
19 Tegi Anotogo kaile inuguyeng tumulibene ini kaile inuguyengki kuneng mizizo keya kaile inuguyengka kowiti logo Anotoyegi sawelizo.
20 Ei, pilik miza logo Anoto Yemizi ngezebokko inigi kazing kumbekkimek kozang kelemiweki. Keya pugu Kilisibek Yisubok pugu solowekkerikka inigi sawiyabok ngereke yo wezamelibene Anotoyegi wilek kangyeng kowiti.
21 Koka walaka Anotogo yombanu poropek pangka puguwiliyegi ngago nara kozak kisiweki yana logo puwiligu pelik kisa, Kalike kang narage nogo watabi mabiyeng wik keremizagi kisa. Perik Yisu paka ngalege wizinda, kapura ngago pura ngizi mizagira lewagelagi puwekke Yisu weik yogi.
22 Purik koka walaka Mose poropekwiliyaga nakko Anotoyaga ngago kozak kaiyagi nara weiya logo pelik kaiya,
Anoto Yemizi inugubokko ini Yudawiliyegi ini makngezeyaga nak ngago pugura kozak kaiweki wezamelagi, ne ngago pugura kozak kaiweki wezanela mabilik. Pugu iniyegi kozak yei piyeng mabiyengki inuwa kerewiya logo kiriwei mizizo.
23 Namele keya nak poropek pokko kairagi kerewiya ono mologabok Anotogo yongkamban puguwiliyaga sanga miza logo neneng ngelagi, kaiya. *Utoronomi 18:15,18,19*
24 Yombanu Anotogo ngago pugura yana puwili Poropekwili meiwili keya poropek yeikta Samuwele meibek keya poropek kalike puwili mabuwilirau mabek pewekke mizagiyengki kozak kisa.
25 Ini puwiligi yango keya marekngangwili kopong ngago sawiyayeng Anotogo poropekwili yana logo puwiligu kozak kisa piyeng inuguyeng, keya pigi ngago silok tiya pura inigi yelibungang kokawili kiling keremiza logo pura iniyegirau wizinda. Koka walaka Anotogo inigi yelibungang kokawiliyaga nak Abalamyegi pelik meiya, Nigi marekngangwiliyaga nak nogo wazamiyagi logo pugu yongkambanu ngabelakpekki wale mabiyengkewili mabuwiliyegi wazono mizagi, meiya.
26 Tegi Anotogo piyegi yawe mizibek Yisu wazamiya logo were iniyegi wazono miziweki wezamela. Pugu ini mabuwili kaile inuguyengka kowitiweki keleya purikku iniyegi wazono miza.

4

1 Pita keya Yowan ngoluk yongkambanuwiliyegi ngago kozak yeiyageya tagogei yombu Anotoyegi wata kolak kelibene waliya maniwili kiling wagela Anotogi i walek yemanemakki ngaiwiligi ngaibek keya yombanu Sadusi yombanu ibengwili ngereke yangalektagi ono kisi nawilirau piyauyegi wiriya.
2 Yisugi aposolo piyaugu kozak yei piyengki puwili sisik miza, purik piyaugu yongkambanuwiliyegi Yisu ibendaga yangalekta wik purikku mizagewiyege ibeng sawili mabuwilirau ibendaga yangalek meiyagi pura waligeleyi mizi legi yemanewili sisik miza.
3 Togo puwiligu Pita keya Yowan kebangkela logo weik kusaweki mereke legi wigirimakke wazaya wanganewekke ngagozak mizagine.
4 Kapura yombanu kolokngagono Pitagi ngago puragi kerewiyawili ngizi kumula. Togo puwili yombu ulogo were Yisuyegi ngizi kumuli puwiliyegi sawela. Yongkambanu Yisuyegi ngizi panu kumuliwili mabuwili sangkelarik tausen melenazikki mereke.

5 Puwili iwek kola logo wanganebekke Yudawiligi ngaiwili keya yemanewili keya loyengki waligeleyiwili Yirusalem yerengke ngagozakyengke kerewiyiweki wawere ula.
6 Keya yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngai yemane panuyau Anasa keya Kayapasi meiyau keya Anasagi ingembuwiliyaga neyau Yowan keya Alesenda meiyau keya nawilirau miza logo puwili mabuwili menalege wawere ula.
7 Puwiligu aposoloyau puwiligi wirege luweza wazaya logo nguk yeiya, Talik miza logo yaligu yawe pura pilik miza? Yali takyaga kozanda weiya keya yeik takkarage yaligu yawe pura miza?
8 Pilik nguk yeiya logo Anotogi Kung Walekpokko Pitagi yungke wilak mereng miza wizigeya pugu Yudawiligi ngaiwili keya yemanewiliyegi pelik yeiya to mela, O yemanewili,

9 togo yombu ingeyau kaile mizabekyegi yawe wazono miza naragi wiyeke mabek
inuwago te ngagozak keleyi. Keya talik miza logo togo pi yombiyangai wazamiya miza
purikki inuwa iwakagi keli.
10 Pilik mena, nogo inuwa keya yongkambanu Isileili nawiliyegirau kozak yeiweki logo
ini mabuwili iwaka sibene. Yombanu pobok inigi wirege pelege Yisu Kilisibek pongo
Nasaretegabekki yeiktagi kozaleigu yombiyangai wazamiya purikki ini iwaka sizo. Yisu
inugu ulabok keya pi Anotogo ibendaga yangalekta wazamiyabok.
11 Kapiya Walektikku pobilik kai purik pokyegi langai kai,
King ini imak ngiziwiligu kiyebuk miza logo wezamela pura ngereke king panu imak
mamak kebangkela yolu pura kani, kai. *Ingi Sam 118:22*
12 Anotogo teni Yisugi yeikta yana logo yeik puguragi kozaleigu teni kaile tonuguyengka
keya Anotogi ngagozak mizagi puraga yaliya wazayagirik pangka. Ngabelak pobokke
yombanu yeikta kiling teni yaliya wazayagiweki pangka naktau ono Yisu wamenak teni
yaliya wazayagibek, yeiya.
13 Pulaga yombanu ngagozakyengki kerewiyiwili Pita keya Yowangu kozang sara koy-
imowei ngago kisa purikki puwili pakela logo kumula meli. Keya puwili piyau yombu
yeikyau keya kapiya miza onoyaurikki iwakawekke puwili lelengkira logo puwiligu piyau
ulogo Yisu kiling koyayau mamiza.
14 Kapura yombu ulogo yombiyangai wazamiyabek Pita keya Yowan kiling pulogo
luweza yolu legi puwiligu purikki ngago nararau kisagi langai ono.
15 Tegi puwiligu piyauyegi yeke iga welagelaweki kozang yeiya logo piyau welagela
wezayela logo ngezewili ngago pelik kozak kela yongomo miza,
16 Teni yombu piyauyegi talik keleyagi? Purik yawe Anotogo keke kozang mizi
nara piyaugu miza purik wameik keya Yirusalem yerengke yongkambanu yolu puwili
mabuwili peragi iwaka legi tonugu pura liwik wiyagi ono.
17 Kapura piyaugu yongkambanu nawiliyegi ngagora ululu miza mela nelegi teni
piyauyegi ngago kazi mizagiyeng keya Yisugi yeik puragi ngagora yongkambanu namele
keya nakyegi kozak mei nagani, yeiweki kela.
18 Togo piyau ngereke yeke igeweki ngago yeiya logo piyauyegi ngago miziweki nara
pelik kozang yeiya, Yaligu yongkambanuwiliyegi mawinda ngagora Yisugi yeiktaga kozak
yei ma waligeleyi nagani, yeiya.
19 Kapura Pita keya Yowangu pelik kanga yeiya to mela, Ini ini makngezego pangka
pangka mizi, tara Anotogi wirege pangkara, inugu kisiragi kerewiya logo kiriweira ma
Anotogo kairagi kerewiya logo kiriweigira?
20 Te ngagoluk koyagi langai ono, te watabi Yisugu mizayengki togo pakela keya ngago
Yisugu kaiyengki togo kerewiya mizayengki ngoluk kozak kisi yagenda, yeiya.
21-22 Pulaga yombu yemanewiligu mawinda piyau yelimbo keleyageya koyimowei ngago
kozang panu yeiya logo piyau wila wazaya. Puwili yongkambanuwiliyegi kazi miza ko-
pong, puwiligurau kazing piyau ngangang keleyagi namek yolok ngela ono. Purik yombu
ulogo ingeyau kailebok kirisimasi yombu neyau pilik wiziya kapura mabek piyaugu pi
yombiyangai wazamiya logo yongkambanu mabuwiligu Anotoyegi ngago wilikta meiya
logo yeik pugura yongolok meiya.

23 Togo Pita keya Yowan wila wazaya logo piyau nguk namizi yombanu Yisuyegi ngizi
kumuli nawiligu yolulege ngezangai yo. Pulogo kanda piyaugu puwiliyegi Yudawiligi ye-
manewili keya yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngaiwili miza logo mabuwiligu kisaragi
kozak yeiya.
24 Puwili puragi kerewiyawekke puwili kangka wamenakpek kiling menalege Anotoyegi
pelik waberek mizageya koya, O Anoto Yemizibek, ni ngilumbek keya ngilumbekke piyeng
keya ngabelakpek keya ngabelakpekke piyeng keya wizambek keya wizambekke piyeng
mabiyeng keremizabek.
25 Nugu koka walaka nigi Kung Walekpokko tenigi yelibu koka niyegi yawe mizabek
Tawitigi kiliraga pelik kozak kaiya,
Nangki wiyeke Yuda onowiligu Yemizibekyegi sisikka meneng miza. Nangki wiyeke
yongkambanu Yudawiligu Anotoyegi yawe kaileyengki yeik ulak kumuli miza.
26 Ngabelakpekki King Ngaiwiligu ngaiweki kangkere miza keya yombu yemiziwilirau
menalege wawere ula logo Anoto Yemizibek keya Kilisibek pugu sawiyabekyegi ngai
miziweki, kaiya. *Ingi Sam 2:1,2*
27 Togo purik pilik ngizi miza, purik Elodo keya Pontiya Pailet yombanu Yuda onowili kiling
Isileili yongkambanuwilirau yereng perage menalege wawere ula logo Yisu uliweki kela.
Yisuyegirik, pi kaileyendau ono keya niyegi yawe mizibok keya pi Mesiyabek nugu yawe
nugura miziweki sawiyabok.

28 Keya watabi puwiligu piyegi miziweki kela piyeng nugu koka were kozang nugura keya
keli nugurago puwiligu mizagirikki sawiyayeng.
29 O Yemizibek, weik teniyegirik yemiziwiligu teni yelimbo keleyageya koyimowei
kozang panu kozak yeiya purik ni iwaka legi nugu teni niyegi yawe miziwili kozang sara
koyimowei ngago nugura kisi mizibene keleye.
30 Keya ni mele nuguzik tungkula logo kozang nugura wezamele logo teni Yisu niyegi
yawe mizi kaileyendau onobekki yeiktaga mele tonuguyengko kemegemewiliyegi walami
puwekke purik, kemegemewili yombiyangai sagi keya teni watabi wirangaiyeng keya
Anotogo keke mizi nayendau mizi purik pangka mizagi, meiya.
31 Togo puwiligu Anotoyegi waberek mizageyara weik yeik wizigeya i puwiligu wawere
ula pumak urukang miza logo Anotogi Kung Walekpokko weik puwiliyegi ngaiweki wilak
kiliya logo puwiligu kozang sara koyimowei yongkambanuwiliyegi Anotogi ngagora weik
kozak yei.

32 Togo yongkambanu Yisuyegi ngizi panu kumuliwili mabuwili weik kangka wamenak
keya ya wamenara. Keya puwili mabuwili nakkorau pigi watabi piyeng pi ngezebekkiyeng
pelik kaiya ono, watabi puwiligi piyeng puwili mabuwiligiyeng kisa.
33 Keya yombu aposolowili kozang yemanera kiling ngago puwiligu Yemizi Yisu yan-
galek meiyaragi pakelaragi yongkambanuwiliyegi kozak yeiyageyara koya. Keya Anotogo
puwiliyegi wazono yemane panu puwiligu weiyagi langai onoyeng yana.
34 Puwili pilik yolurikku puwiliyaga nak watabiyengki yeik ono. Purik puwiliyaga
ngabelakyeng kiling puwili ma iyeng kiling puwiligu piyeng yombanu nawili yani keya
king piyengka weiya piyeng orowei kang
35 keya aposolowiliyegi yana. Togo aposolowiligu king mabiyeng menalege wiya logo
sanga miza logo yeikwiliyegi yana.
36 Yombu Lebigi yeligagangmekka nak yolu logo Yosep mei logo pi panga wizambekke
ilibu Saipira meileige wazamiyabek. Aposolowiligu pi Panabas mei, purik yeik Panabas
pura Kirik ngago yeiktage, yombu kozanda yanibek, kai yagenda.
37 Pirau ngabelak pigi narik yana logo king purikka weiya piyeng orowei kanda
aposolowiliyegi yana.

5

1 Keya yombu nak Ananiya meiyabek keya pigi yongokpumelegi yeikta Sapaira
meiyamele. Piyaugu ngabelak narik yana logo kingyeng weiya,
2 kapura pi keya yongok pugumelerau kingyeng sangamiza wizigeya piyengka lewe
narik ngezeyaugi wawiya keya lewe narik Ananiyago oroweirik aposolowiliyegi yana logo
pelik yeiya, Ya, ngabelaktikka kingyeng mabiyeng weiya peyeng mena, yeiya.
3 Pilik kai legi Pitago piyegi pelik meiya, Ananiya, ni Sadangko wilek kang nugubekki
ngai wizeibene kelemiya logo kazing king ngabelaktikka weiya piyengka nayeng ni
makngezegi wawiya logo kazing pilik mizamokko Anotogi Kung Walekpekyegi ngaigu
kelemiyara nangki?
4 Were ngabelakpek yanaginerik ngabelakpek nugubek. Keya ngabelakpek yana logo
king ngabelakpekki ngane weiya piyendau nuguyeng. Pilik tegi, ni yenge wilek kang
nugubekka pilik pura miziweki kumulara nangki? Ni pilik miza purago yombanuwiliyegi
ngaigu kaiya ono, ni Anotoyegi ngaigu kaiya wizinda.
5-6 Ananiya ngago Pitago kai pura kerewiya mabuwekke mabulogo weik ulu wala logo
ibeng. Togo yombu nawekkewiligu kanda yasurik sukumeng miza logo wageliweirik
waliya wazamiya. Pulaga ngago Ananiyayegi yaka miza puragira ululu miza mela logo
ngago puragi kerewiyawili kulili yemane panu miza.
7 Pulaga Pita kiling yongkambanu nawili mabulogo koya tek neyauganarik miza logo
waleleige Ananiyagi yongokpumele pulogo kanda kapura pi pulogo yaka miza pura
lusuwei.
8 Pitago piyegi pelik meiya, Sapaira, king orowei wiriya peyeng king ngabelaktikka
weiya piyeng mabiyeng ma ni yali kerekpugu nayendau weiya, meiya logo Sapairago pelik
meiya to mela, Ei, king ngabelaktikka piyeng mabiyeng piyeng, meiya.
9 Tegi Pitago piyegi pelik meiya, Nangki wiyeke ni yali kerekpu kozak kela logo Anotogi
Kung Walekpekyegi yang kelemiya? Keriye, yombu nigi kerekpubek yaka waliyawili weik
kandikke yolu puwili kani, logo puwiligu nirau waliyiweki wageliweigi kani, meiya.
10 Mabuwekke yongokmele ulu wala logo ibeng. Yombu nawekke puwili yeke ige kanda
yongokmele ibendikki pakela logo puwiligu yasurik wageliweirik pigi kerekpubekki
ngezege saweliwei waliya wazamiya.

11 Togo yongkambanu Yisuyegi ngizi panu kumuliwili mabuwili kulili yemane panu miza. Keya yongkambanu nalaga nalege yoluwili pilik miza piyengki kerewiyawili mabuwilirau kulili yemane panu miza.

12 Yombu Yisugi aposolowiligu watabi Anotogo keke mizi kolokngagonoyeng keya watabi wirangai kolokngagonoyeng yongkambanuwiligi wirege miza. Keya aposolowili kiling yongkambanu Yisuyegi ngizi panu kumuliwili mabuwili Anotogi i walek yemanemakke wale Solomongi Parandarage meirikke wawere uli mizi.
13 Yongkambanu nazuwagawili yombanu Yisuyegi ngizi kumuliwiliyegi kulili miza logo puwili kiling wawere uliweki wiriya ono kele kapura puwiligu aposolowiligi yeikyeng ngalege wiya.
14 Kapura yongkambanu kolokngagono Yisu Yemizibekyegi ngizi panu kumula logo ngizi kumuliwili kiling sawela.
15 Aposolowili watabi Anotogo keke miziyeng mizagi langairikki wiyeke yongkambanu Yirusalem yerengke yoluwili yombanu kemegemewili yolumekyeng keya lalekyengki ngalege yarek wazaya logo wageliwei wiriya logo pongo kazingke wazaya. Purik puwiligu kumularik Pita kunimowei kung pugumek puwiligi ngalege wali purik mabura puwili yombiyangai wazayagi, miza.
16 Keya yongkambanu Yirusalem yerendagi yereng mereke piyengka puwilirau yombanu kemegemewili keya kerewawiligu ngai logo lelewe keleyi puwilirau iza orowei wiriya logo aposolowiligu yongkambanu pilik puwili mabuwili ngereke yombiyangai wazaya.

17 Pulaga yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngai yemane panubek keya piyegi sawelawili yongkambanuwili aposolowiliyegi kandikki pakelawekke puwili aposolowiligu miziyengki yagolok kopong sisikmokko kola. Puwili mabuwili yombu Sadusiwili meiwiliyagawili.
18 Puwiligu Yisugi aposolowiliyegi sisik miza logo aposolowili kebangkela logo mabuwili wigirimakka wigira wazaya.
19 Kapura kusarikke Anotogi angela nakko wigirimakki kandik tiya logo aposolowili were iza orowei kula logo puwiliyegi pelik yeiya,
20 Anotogi i walek yemanemakki yeke ige luwezi kuni logo yongkambanu pulogo wawere ulawili mabuwiliyegi kazing wik wizagomagiragimekki ngagora kozak yeizo, yeiya.
21 Togo wangkota pura Yisugi aposolowili angelabokko kaiyaragi kiriwei miza logo i walek yemanemakke yeke ige la logo weik ngagora kozak yeiyageya koya. Pilik mizageya keya yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngai yemane panubek keya piyegi sawelawiligu yombanu Yudawiligi yemane ngagozakyengki kerewiyiwiliyegi ngago yeiya logo Yudawiligi yemanewili mabuwili menalege wawere ula. Puwili ngago yemane kozak kelageya keya puwiligu wagela Anotogi i walek yemanemakki ngaiwili yenge wigirimakke aposolowili iza oroweiweki wezayela.
22 Kapura wagelawili wigirimakke kandawekke puwiligurau Yisugi aposolowili yenge wigirimakke pulogo koyilege pakela ono, tegi kang yongorik yemanewiliyegi pelik kozak yeiya,
23 Teni wigirimakke kandawekkerik kandik kozang panu waliyarikki tonugu pakela, keya kandikki ngaiwili ngai koyilege, kapura teni kandik tiyawekkerik tonugurau nak yeke ige wizilege pakela ono, yeiya.
24 Logo yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngai yemane panubek keya wagela Anotogi i walek yemanemakki ngaiwiligi ngaibek puragi kerewiyawekke puwili wilek ngelek kumuli, weik talik mizagi miza legi.

25 Pulaga yombu nak yeke ige kiliya kanda puwiliyegi pelik yeiya, Kerewiyi, yombu inugu wigirimakke wazaya puwili Anotogi i walek yemanemakke luwe koyimowei yongkambanuwiliyegi ngago kozak yeiyageya panga pewili, yeiya.
26 Pilik kai legi Anotogi i walek yemanemakki kandikki ngaiwiligi ngaibek keya wagela puguwili aposolowili iza wari kuna. Puwili aposolowili kiling yorik wagelawiligu puwili yogomagik keleya ono, purik puwili yongkambanuwiliyegi kulili, yongkambanuwiligu kingyengko yela nelegi.

27 Puwiligu Yisugi aposolowili ige iza orowei la logo yombanu ngagozakyengki kerewiyiwiligi wirege luwe wazaya. Pilik miza logo yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngai yemane panubokko puwiliyegi pelik yeiya,

28 Tonugu ulogo ini ngalik yeiya logo yongkambanuwiliyegi mawinda ngagoyeng Yisugi
yeik puraga kozak yei ma waligeleyi nagani yeiya. Kapura ini ngago tonugu miziweki kisa
pura miza ono, ini ngoluk kozak yei logo ngago inugura paka Yirusalem yerendaga kang
wale piyengke ululu miza mela. Keya nariktau inugu yombubokki ibeng pura teniyegi tiya
melagiweki mizi. Nangki wiyeke pilik mizageya, yeiya.
29 Tegi Pita kiling aposolo nawiligurau pelik yeiya to mela, Teni yombanuwiliyegi kiriwei
mizi ono, teni Anotoyegi kiriwei mizi.
30 Inuwago Yisu yengeleileige nili ula logo pi ibeng kele kapura Anoto tenigi yelibungang
kokawiligibokko pi ngereke yangalekta wazamiya.
31 Logo Anotogo pi yongolok meiya logo mele ngai puguzikke tung yeik lewegera kil-
imbokko mogosirikke mogosa wazamiya logo teni yaliya wazayi keya teniyegi ngaiweki.
Anotogo pi teniyegi sawela logo teni yaliya wazayiweki kelemiya logo teni yongkambanu
Isileiliwili wilek kang tonuguyeng kaileyengka piyegi kowita logo pugu kaile tonuguyeng
tumulibene.
32 Logo teni keya Anotogi Kung Walekpokkorau watabi piyeng pakela keya kolok ula
keya nawiliyegi kozak yeiya. Anotogi Kung Walekpek Anotogo yongkambanu ngago
pugura kiriwei mizi puwiliyegi yeik yanibek, yeiya.

33 Togo yombanu ngagozakyengki kerewiyi puwili aposolowiligu kisiragi
kerewiyawekke puwili sisik yemane panu miza logo aposolowili yela logo ibeng
wazayiweki kozak kela.
34 Kapura yombanu Palisiwili meiwiliyaga nak yeikta Kameliye meibek, Mosegi
loyengki waligeleyibek, pi yongkambanuwiligu pi yeik nara kilimbek mizibek luweza logo
puwiliyegi kozang yeiya, Aposolowili welagela songono nangezi wezayeli, yeiya.
35 Togo aposolowili yenge yerengke welagela wezayela logo pugu ngagozakyeng
kerewiyiwiliyegi pelik yeiya, Isileili yombanuwili, ini yombu pewiliyegi mizagi purik
mabura waberek panu kumula logo mizizo.
36 Purik ulogo kang narage yombanu Tiyura meiyabek wiriyawekke pelik kaiya, Ne
yombu yemizi inugubek, kaiyageya wiziya logo yombanu kolokngagono 400 merekewili
piyegi sawela. Kapura nawiligu pi ula logo pi ibeng wizigeya piyegi sawelawili luwa ula
mela logo yawe pugura yeik sawiya.
37 Pera pilik miza logo kalike kapmanwiligu yeik tonuguyeng kapiyarikke lende mizi-
wekke, yombu nak ngabelak Kalili meibekkabek yeikta Yuras meiyabek lewagela logo
ngai kapmanbek wezamelagi nara imawiyaweki mizibene logo yombanu kolokngagono
piyegi sawela. Kapura pirau ibeng sa logo piyegi sawelawili kazi luwa ula mela logo yawe
pugurarau yeik sawiya.
38 Tegi weik nogo inuwayegi aposolowiligu miziyengki ngago pera yani. Yombu pewil-
iyegi watabi nayeng keleyi nagani, puwili ngezewili yeik koyi pani. Purik tamizeige
puwiligu yombu yeikpekyegi sawela logo yawe pera yombanuwiliyaga lewara purik
mabura yawe puwiligira yeik sawiyagi.
39 Kapura tamizeige Anotoyaga lewara purik, mabura inuwagorau puragi lewege mizagi
ono. Tamizeige Anotoyaga lewa logo inuwa puwili kiling ngai keli purik inuwa Anoto
kiling ngai kelageya koyilege kalike pakelagi kani, yeiya.

40 Togo yombanu ngagozak piyeng kerewiyiwili Kameliyegi ngagoragi kiriwei miza
logo aposolowili ige wiriyibene ngago yeiya logo wagelawiliyegi aposolowili wizale yeli
yeiya logo aposolowiliyegi ngago miziweki pera kozang pelik yeiya, Inuwago yongkam-
banuwiliyegi Yisugi yeiktage ngagora ngereke mazenda kozak yei nagani, yeiya logo
welagela kang wezayela.
41 Togo Yisugi aposolo puwili yombanu ngagozak piyeng kerewiyiwili wezaya. Logo
puwili wilikwilikmokko kola, purik Anotogo puwiliyegi pangka kumula, Yisugi yeiktagi
wiyeke ngangang mizi keya kendektik wageli purikki.
42 Pulaga aposolowili ngago ngaiwiligu yeiyaragi kezanga mana logo wok mabiyeng
yongkambanuwiliyegi Anotogi i walek yemanemak keya i puwiligiyengke ngago wazono
Yisu Kilisibek Anotogo wezamelabek kai puragi kozak yei yongomo mizi mizi.

6

1 Pilik piyeng mizageyarik yongkambanu Yisuyegi ngizi panu kumula logo sawelawili
sangkelarik ngalege panu lewagela. Kalike wok nakke Yudawili ngago yeik Kiriktage
kisiwiligu Yuda ngago ngezewiligirage kisiwiliyegi ngalik yeiya. Puwiligu pelik kisa,
Wok mabiyengke inuwa yongok komatewili ngeragi yaniwekkerik inuwago tenigi yongok
komatewili ngeragiyeng pangka yani ono, kisi.

2 Pilik kisi legi aposolo meleyau keya pongo ingenazikka neyauwiligu Yisuyegi kiriwei-
wili mabuwili menalege ngago yeiya logo pelik yeiya, Teni yawe Anotogi ngagora kozak
yeira wezamela logo yawe ngeragiyeng watabiyengki yeik puwiliyegi sanga mizagelega
yani mizi purik pangka ono.
3 Tegi inuwayaga yombu melenazik keya nazikka neyau inugu pangka kumulawili keya
Anotogi Kung Walekpokko kolawili keya kangka yemaneyeng kilingwili miza puwili iza
logo tonuwago puwiligu yawe peragi ngai wazayiweki.
4 Teni pilik mizi purik mabura teni teni makngeze wok mabiyeng waberek mizi keya
yawe Anotogi ngagora kozak yeiyagiragi wilek kang tiya managi kani, yeiya.
5 Togo puwiligu yeiyaragi puwili mabuwili wilik miza legi yombu puwiligu izawiligi
yeikyeng peyeng, nak Setepang pi Yisuyegi ngizi kumularikku kola keya Anotogi Kung
Walekpokko kolabek, keya nawili Pilip keya Porokora keya Naikena keya Timong keya
Pamena keya Nikolasi, pi ngabelak Antiyok meibekkabek, pi Yuda onobek kapura pi ulogo
Yudawiliyegi sawelabek keya weik Yisuyegi ngizi panu kumuli.
6 Puwiligu pilik miza logo yombu izawili aposolowiligi tepekke luweza wazaya logo
aposolowiligu mele puwiligiyengko puwiligi ngalege walamiya logo puwili waberek ke-
leya.
7 Togo Anotogi ngagora ululu miza melageya keya yongkambanu kolokngagono puragi
kerewiya logo puragi ngizi panu kumula. Piliktikki kandik yongkambanuwiligu Yisuyegi
ngizi panu kumuli pumok pulogo Yirusalem yerendage yemane panu. Keya yombu An-
otoyegi wata kolak kelibene waliya mani puwiliyaga nawilirau kolokngagonowili kazing
Yisuyegi ngizi kumulimekki kiriwei.

8 Keya yombu Setepangyegirik pi Anotogi wazonora keya kozandago kolabek wizigeya
pugu yongkambanuwiligi wirege watabi wirangaiyeng keya Anotogo keke miziyeng
kozang miza.
9 Kapura yombu nawili piyegi waliwei kelemi. Puwili yombanu Yuda ulogo ngai
nawiligu weiya logo yawe puwiligiyeng wiyagi langai ono kapura mabek kemenak wila
wazayawili logo puwili i walek songono namakke Anotoyegi ya kumuli miziweki wawere
ulawili. Puwiliyaga nawili yereng Sairini keya Alesendere meiyaugawili, keya nawili
ngabelak Silisiya keya Asiya meiyaugawili. Puwili weik Setepang kiling ngalik keli.
10 Kapura Anotogi Kung Walekpokko Setepang kazing ngagoyeng iwaka kaiyagimek
mana kopong pi ngago kaiyawekke puwiligu piyegi lewege miza ono.
11 Tegi puwiligu yombu nawili yasese keleya logo kingyeng liwik yana logo puwiliyegi
pelik yeiya, Inugu yongkambanuwiliyegi pelik yeizo, Tonugu Setepangko Mosegi loyeng
keya Anotoyegi ngago kaile kairikki kerewiya, yei kunizo, yeiya. Togo yombu kingyeng
weiya puwiligu pilik yeiyageya koya.
12 Kazing pilikmekke Yudawiligi yemanewili keya loyengki waligeleyiwili keya
yongkambanu nawilirau Setepangyegi sisik miza logo Setepangyegi wiriya logo pi
kebangkela logo puwiligu pi yombanu Yudawiligi ngagozakyengki kerewiyiwiliyegi miza
orowei kuna.
13 Puwili Setepang kiling kanda puwili ngagozak mizageya keya puwiligu yombanu
piyegi langai ngago ikuyogorik kisagi nawilirau ige iza orowei la. Yombanu yaka puwiligu
Setepangyegi langai pelik kisa, Yombu pobok wok mabiyeng Anotogi i walek yemane
pemak keya Mosegi loyengki ngago kaile kai mizibek.
14 Pugu ngago kaile kairik pelik kai, Yisu pongo Nasaretegabokko Anotogi i walek
yemane pemak neneng ngela melagi, kairikki tonugu kerewiya. Keya pugu nararau
pelik kai, Yisugu kazing Mosego tenigi yelibungang kokawili yanayeng ngereke kowitagi,
kairikki tonugu kerewiya, yombanu ngaigu kisiwiligu pilik yeiya.
15 Pulaga pulogo yombanu ngagozaktaga mogosawili mabuwili Setepangyegi ngai yuke
panu kelemiya, purik puwiligu pakelarik wiregawere pugura Anotogi angelawiliyaga
nakki wiregawerera kelik.

7

1 Pulaga yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngai yemane panubokko Setepangyegi pelik
nguk meiya, Puwiligu kai pura wameik ma yeik, meiya.
2 Tegi Setepangko pelik kanga meiya to mela, Negi mangowili keya yongkambanu
nogowili ngago nogo iniyegi yeiweki miziragi kerewiyi. Koka walaka Abalam tenigi
yelibubek ngoluk ngabelak Mesopotemiya meibekke yolu logo ngoluk ngabelak Arang
meibekke weli kuna onowekke Anoto ngaiwaktikki mangobek Abalamyegi lewagela logo
3 pelik meiya, Ni nigi ingembuwili keya yereng nugura wizamiye logo ngabelak kalike
niyegi waligelenibekke kune, mena meiya.

4 Togo Abalam pigi mangobek kiling ngabelak Mesopotemiya mei yeik nara Kandiya
meibok wizamiya logo ngabelak Arang meibek Anotogo piyegi waligelemiyabekke kam-
bela. Puwili kanda pulogo koyigeya pigi mangobek ibeng sa logo Anotogo Abalam
ngabelak mabek teni Yudawiligu yolu pobokke wezamela logo pi kayima.
5 Abalam kiling pigi yongokpumele ngabelak Arang meibekke pulogo koyima kapura
puwekke Anotogo pi ngabelak muneng nariktau mana ono logo pugu ngabelakpek no-
gobek kaiyagi ono. Kapura Anotogo ngago Abalamgi yango keya marekngangwili keya
ngezebektau ngabelakpek kalike yaniweki sawiyara miza. Logo Anotogo pilik sawiya
puragawekkerik Abalam koloyakamandik nawilirau ono wizigeya.
6 Anotogo piyegi kaiya pura pelik, Nigi yango keya marekngangwili ngabelak puwiligi
onobekke yolugi. Keya pulogo puwili yombanu ngaiwiliyegi yawe yeik mizagi. Keya
yombanu ngaiwili puwiligu puwiliyegi kirisimasi 400 piyengke kozang panu yeik yawe
mizi keya puwiliyegi kaile panu keleyagi.
7 Kapura nogo yombanu puwiliyegi kaile panu keleyagiwili ngagozak keleya logo
ngangang yanagi. Keya pulaga nogo nigi yango keya marekngangwili ngabelakpokka iza
orowei ngabelak pobokke iza orowei wiriyagi. Keya pelege puwili neyegi ingeyeng laliyi
keya ya kumulagi, kaiya.
8 Pulaga Anotogo Abalamyegi ngago silok tiya pura mana logo Anotogo Abalamyegi pelik
meiya, Nogo ngago silok tiya pura ngelagi ono purik inugu iwakaweki nigi marekpek
wazami puwekke purik yombu korik puguwekki korik ngalege puwek ngela mowiye logo
purikku ini yongkambanu nogowili keleyagi, meiya.
Togo Abalam Anotogi ngago puragi kiriwei wizigeya pigi marekpek Isak wazawekke
sonda nara wiziya logo Abalamgu Isakki yombu korikwekki korik ngalege puwek ngela
mowiya. Mabilikmekke Isakko pigi marekpek Yakopgi yombu korikwekki korik ngalege
puwek ngela mowiya. Keya Yakopgu pigi marek meleyau keya pongo ingenazikka
neyau puwiligi yombu korikyengki korik ngalege piyeng ngela yowiya. Yombu meleyau
keya pongo ingenazikka neyau puwili tenigi yelibungang kokawili keya teni Yudawiligi
mangowili. Nakki yeikta Yosep.
9 Pulaga Yosepgi siwili piyegi langai kisi keya miziyengki yagolok kopong puwiligu
Yosepyegi sisik miza logo puwiligu pi yombanu ngai nawiligu kingyengki ngane weiya logo
puwiliyegi yeik ulak yawe mizibene yana logo puwiligu pi ngabelak Isip meibekke miza
orowei kambela. Kapura Anoto Yosep kiling wiziya
10 keya pulogo Anotogo pi kuneng puguyengka yaliya wazamiya logo Anotogo Yosep
Pero Isippekki King Ngaibekki wirege wazamiya logo kangka yemanebek mana logo Per-
ogo pi pangkabek purikki pakela logo Perogo Yosep ngai yemane keremiza wazamiya logo
ngabelak Isippek keya i yemane pugumak keya watabi puguyeng mabiyengki ngaiweki
kelemiya.
11 Pulaga ngabelak Isippek keya ngabelak tenigi yelibungang kokawiligibek Kanang
meibekkerau yagasi unatuba panura weik lewa wizigeya tenigi yelibu kokawili ngeragi
nagiyeng yolok ngelagi langai ono, logo piliktikki kandik yongkambanu kolokngagonowili
kuneng yemane wagela.
12 Pilik mizageya keya Yakop ngeragiyeng yenge Isip ngabelakpekke yolu kairikki
kerewiyawekke, pugu pigi marek nawili tenigi yelibu kokawili pulogo ngeragi nayeng
orowei yoweki wezayela. Puwili pilik miza logo ngeragiyeng weik yeik wizigeyawekke
Yakop ngereke pigi marekwili wezayela.
13 Puwiligi kang kalike kambelaraga Yosep ngezebokko pigi siwili piyegi iwaka sibene
waligeleya, purik puwiligu pi koka ibembek sawiya nelegi. Pilik miza logo Perorau ngago
Yosepgi mangobek keya siwili keya sakpekyegi langaira kerewiya.
14 Togo Yosepgu pigi mangobek Yakopyegi ngago pigi mangobek keya siwili keya sakpek-
tau mabuwili Isip ngabelakpekke lewawekira wezamela. Puwili mabuwili sangkelarik 75.
15 Togo Yakop pongo Isip yoluweki kambela. Pulogo tenigi yelibungang kokawili koyima
Yakop ibeng keya pigi marekwilirau ibeng.
16 Logo yongkambanu wik yolu puwiligu yasu puwiligiyeng yenge Sekeng lemengke
wageliwei kambela logo pulogo ngabelak koka Abalamgu yongkambanu Emo meiyaw-
iliyaga kingyengki ngane weiyarik wizilege pulogo waliya wazaya.
17 Togo tenigi yelibungang kokawili yenge Isip kirisimasi kolokngagono koyima logo
Anotogo Abalamyegi ngabelak Kanang meibok, mabek teni yolu pobok pigi yango keya
marekngangwili yaniweki sawiya pura ngiziweki merekewekkerik tenigi yelibungang
kokawili Isippekke koya puwili kolokngagono panu koya.
18 Pilik mizageya keya Isipwiligi King Ngaibek Pero ibeng sa logo ngai nawili ngai keya
puwilirau ibeng sa logo ngai nalik nakko Isipwiliyegi ngaiweki mizi. Pi Yosep walaka
ibembekyegi iwaka onobek keya yeik pugurarau Pero.

19 Pi ikuyogorik mizi mizibek logo pugu tenigi yelibungang kokawiliyegi kaile miza
keya ngangang keleya. Pugu puwiligi mandik wik wazayawili iyengka iza kelegeya panga
yerengke wezayela logo puwili ibeng sibene, keleya.
20 Keya puwekke mandik kailemekke nak yeikta Mose meibek waza. Pigi panumologo
piyegi liwik ngai logo pi ngong neyauganak ige miza warara koya.
21 Pulaga pigi panumologo pi ingkeiyageyarikki nawiligu kerewiya nelegi kazi miza
logo pugu pi imakka miza orowei welagela wiriya logo Mose Perogi yangomologo yolok
ngelagilege wezamiya. Pilik miza logo Perogi yangomologo pi i pugumakke miza orowei
kuna logo ngezemelegi marek wezabek kelemiya.
22 Pugu Moseyegi ngai wiziya pi yemane lewagela logo wizimowei puwiligu piyegi
Isipwiligu iwakayengki waligelemiya logo pi weik yombu kangka yemane nak keya pugu,
ngago kaiyeng keya melezikku kazing miziyengke pi yemane panu.
23 Pulaga Mose kirisimasi yombu neyau wizigeyawekke kangka nak piyegi lewagela logo
pi yongkambanu Isileili piyagawiliyegi pakeli kangweki kumula.
24 Pulogo kanda Isileiliwiliyaga nak Isip nakko yeik ulak ngangang manirikki pi pakela.
Piliktikki pakela logo pi kangkabek ngangang miza logo pi pigi ingembubekyegi sawela
logo Isippek kanga ula logo ibeng.
25 Mosego kumularik Anotogo pi yongkambanu puguwili Isipwiliyaga wila wazayiweki
wezamela purik puwili iwaka mena miza kapura puwili ngoluk iwaka ono koyigeya.
26 Pulaga wangkowangane pura Mosego yombu Isileiliwiliyaga neyau ngai kelageya
koyilege pakela logo pugu waliyiweki miza wizigeya piyauyegi pelik yeiya, Kerewiyi, yali
menalagayau legi yali nakko nakyegi pilik ngai mizira nangki, yeiya.
27 Kapura piyauyaga kaile yemane mizabokko Mose nazuwaga yomizora wezamela logo
Moseyegi pelik meiya, Takko ni teyegi ngai wazaniya keya teyegi ngagozak keleyiwekibek
keleniya?
28 Ni ulogopekke Isippek ula pilik ne neliweki mizi ma, meiya.
29 Tegi Mosego puragi kerewiyawekke pi kazi miza logo pi ngabelak Isippekka kazi
kambela logo ngabelak Miriyang meibekke yeik wizagoma. Pulogo pi yongok weiya logo
pi mandik neyau wazaya.
30 Mose yenge ngabelak Miriyang meibekke mawinda kirisimasi yombu neyau piyeng
miza wizigeya wok nakke Mose yenge kurung yeikwekke lewak Sainai meibekke mereke
luwezara wiziyawekke Anotogi angela nak piyegi tabunda wiriya. Logo Mosego ibek
solorik ngoririkki pakela kapura ibek solorik kemenak ngora ono.
31 Pi pakela logo lelengkira logo ibek solorik ngoririkki mereke pakeliweki kuna. Pilik
miziraige pura pugu Anotogi kilirago kairikki kerewiya.
32 Anotogo piyegi ibek solo yezizik ngori purikki yungka pelik meiya, Ne Anoto nigi
yelibu kokawili Abalam keya Isak keya Yakopgibek, meiya. Pilik meiya logo Mose leli ula
logo kazi miza logo Anotoyegi pakela ono.
33 Keya Anotogo piyegi mawinda pelik meiya, Ne pelege yolu kopong ngabelak nugu
luwe yolu purik ngabelak walektik mena nugu ngabelaktikke kaile miza nera ingegang
nuguyau puguse.
34 Yongkambanu negi Isip lemengke yoluwiliyegirik puwili ngangang wagelirikki nogo
pakela logo nogo iwaka. Keya Isipwiligu nogowiliyegi ngangang keleya logo puwiligu
ingkisiyengki nogo kerewiya logo ne puwili yaliya wazayiweki kangki. Pilik legi, ne ni
yenge ngabelak Isippekke ngereke to wezaneliweki mizi, mena meiya, Setepangko pilik
yeiya.
35 Pulaga Setepangko yemanewiliyegi ngago yeke langaktaga, pelik yeiya, Pok Mose
yongkambanu Isileili Isip yolu puwiligu kezanga manabok. Puwiligu pelik nguk meiya,
Takko ni teniyegi ngai wazaniya keya teniyegi ngagozak keleyiwekibek keleniya, mena
meiya. Logo kazing pilikmekke puwiligu pi kezanga mana kapura pi Anotogo Isileili-
wiliyegi ngai keya Isipwiligu ngangang keleyiyengka yaliya wazayiweki wezamelabek,
logo angela yenge ibek solo songono ngori purikki yungka tabundabokko piyegi sawela.
36 Togo Mose kambela logo yenge Isip kanda pulogo watabi Anotogo keke miziyeng
miza keya watabi pi Anotoyaga kozanda kilimbek mizi piyeng miza logo pi yongkambanu
Isileiliwili ngabelak Isippokka iza orowei orozarikke kang kunimowei watabi Anotogo
keke miziyendau kai Wizang Wagobek meibekke mazenda miza keya pugu watabi An-
otogo keke miziyeng mazenda ngabelak kurung yeikpekke kirisimasi yombu neyau piyeng
yongomo mizageya wizimowei pulogo miza.
37 Pi Mose mabokko yongkambanu Isileili puwiliyegi pelik yeiya, Anoto Yemizi in-
ugubokko kalike yombanu piyaga ngagoyeng weiya logo kozak kai inuwa ngezauyaga nak
iniyegi wezamelagi, pugu ne iniyegi wezanela pilik, mena yeiya.

38 Pi Mosebok tenigi yelibungang koka pulogo ngabelak kurung yeikpekke wawere ula
koya puwili kiling wiziyabek. Pi paka lewak Sainai meibekke kuna logo pulogo wizimowei
Anotogi angelabokko Anotoyaga ngago weik yeikki ono, wik wizagomagi pura piyegi
meiya logo Mosego kerewiya logo lende miza logo lewakpekka yerageya logo teniyegi
yanabok.
39 Kapura tenigi yelibungang kokawili Mosego kairagi kerewiyagirikki kiyebuk legi
puwiligu piyegi kezanga mana logo wilek kang puwiligiyeng Isippekke kiliya kandoweki
kela. Puwiligu pelik kumula, Tonugu kelirik teni pelege yolugirikki kiyebuk, teni ngoluk
ngabelak Isippekke yolugirikki keli, miza.
40 Togo Mose ngoluk lewak Sainaibekke wizigeya puwili pigi sibek Alongyegi kuna
logo piyegi pelik meiya, Moseyegirik pok panga Isippekka teniyegi orozarikke wiriyabek
kapura pi weik talege keya pi talik miza miza purik teni lusuwei, mena meiya.
41 Togo puwekkerik puwiligu liyeng pulumakaumekki kung narik keremiza logo purikki
wata kolak kelibene waliya mana logo pigi wirege inge laliyi keya ya kumula logo lepe
puwiligu keremizarik yongolok meiweki puwili ngeragi yemane miza ni miza.
42 Kapura Anoto puwiliyaga kowita logo pugu puwili yokmek keya ngombek keya
pelewewiligi yeikyeng yongolok meiweki inge laliyi keya piyengki ya kumulibene keleya.
Pilik miza pura yombu Anotoyaga ngagora weiyabokko Kapiya Walektikke pobilik lende
miza puragi kiriwei,
Ini Isileili yongkambanuwili, ini kirisimasi yombu neyau piyeng ngabelak kurung yeik-
wekkebekke liyeng pulumakau keya memengwili ula logo kolak waliya mani miza
ono, inugu anoto ikuyogorik inugu keremiza puwili piyeng yana.
43 Keya inugu sela i walek nogomak wara ono, inugu anoto ikuyogorik Molok meibekki
sela i walekmak wara. Keya yeik nogora yongolok meiya ono, inugu inigi anoto ikuyogorik
pelewe Lepang meimelegi yeikta yongolok meiya. Keya inugu neyegi ingeyeng laliyi keya
ya kumula ono, ini watabiyengki kung inugu keremiza piyengki ingeyeng laliyi keya ya
kumula. Pilik legi nogo ini ngabelak Pabilong meibekka yengezuwage wezayelagi logo
nawiligu iniyegi ngaiweki, yeiya. *Amoso 5:25-27*
44 Setepangko yemanewiliyegi Anotogo Kapiya Walektikke kaiyaragi kozak yeiya logo
puwiliyegi ngago yeke langaktaga pelik yeiya, Tenigi yelibungang kokawili ngabelak ku-
rung yeikwekkepekke koya puwekkerik puwiligu sela i walek namak Anoto puwili kiling
yolurikki walimizagimak keremiza. Sela i walek pumak Anotogo Moseyegi ngiziweki
waligelemiya mabilik panu keremizamak. Sela i yaka walek pumak puwiligi yango keya
marekngangwili kilingwekkerau wiziyamak.
45 Kalike Mose ibengwekke Yosuwa ngai keremiza logo pi kiling tenigi yelibungang
kokawili ngabelak kurung yeikpok wiyawekke puwili sela i yaka walek pumak ngezewili
kiling orowei kayima logo pelege ngabelakpekke kanda tenigi yelibungang kokawili
nazuwagawili kiling ngai kela logo Anotogo nazuwagawili ngabelakpekka kiriwageliwei
keleya logo tenigi yelibungang kokawili yana logo puwiligu sela i walekmak ngiza waza-
miya. Keya sela i walekmak pulogo wizagoma keya ngai Tawitigu tenigi yelibungang
kokawiliyegi ngai wiziyawekkeriktau wiziya.
46 Ngai Tawiti ngai wiziyawekkerik pi ngezebokko miziyengki Anotogo wazono miza,
legi Anoto piyegi wazono kelemiya. Piliktikki wiyeke Tawitigu Anotoyegi pelik nguk
meiya, O Anoto, ni Anoto tenigi yelibu yemane kokabek Yakopgibek. Nogo kelirik nugu
ne nigi i walek yemane namak ngiza nowiyibene keleniweki, meiya.
47 Tawitigu Anotoyegi pilik waberek miza kapura pugu i yaka walek yemanemak ngiza
ono, pigi marekpek yeikta Solomon meiyabokko Anotogi i walek yemanemak ngiza
mowiya.
48 Kerewiyi, Anoto Yemizi Lewege Panubek i yongkambanuwiligu ngiziyengke yolu
onobek. Purik yombu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kisawiliyaga nakko Kapiya
Walektikke yungke pobilik kaiya pelik,
49 Anoto Yemizibokko pelik kai, Paka ngalege lemeng tung negi mogosirik, keya nga-
belakpek neyegi panga kulengke nogo ngaiwekibek. Pilik legi negi i talikmak nakko
negi ngizagi? Ma i ne pangka kumanagi namak talege ngizagi?
50 Nakkorau pangka mizagi ono, purik ne makngezego watabi paka ngalegeyeng keya
ngabelak pobokkiyeng mabiyeng keremiza, Yemizibokko pilik kai, mena meiya. *Isaya
66:1,2*
51 Setepangko yemane ngagozak piyengki kerewiyi puwiliyegi pilik yeiya logo ngago
yeke langaktaga pelik kozang yeiya, Ini yombanu Isileiliwili kangka inuwagiyeng
kingyeng kelik. Wilek kang inuwagiyeng wilek kang yombanu Anotoyegi ngizi panu
kumuli ono puwiligiyeng kelik. Keya inuwa wilek kang inuwagiyengko Anotogi ngagora

weiweki kelemi ono, logo kerangang inuwagiyeng Anotogi ngagoragi waliya. Inuwa inuwagi yelibungang kokawili kelik purik inuwarau keya puwilirau wok mabiyeng Anotogi Kung Walekpek kik keya wezameli logo pugu kairagi kerewiyagirikki kiyebuk.
52 Inuwagi yelibungang kokawiligu yombu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kisawiliyaga nak ngangang nagelemi nararau ono kani. Puwiligu yombanu ngago yombu pangka panubek lewagi puragi kozak kisawili yela. Keya pi kayima logo weik inuwago pi ulagiwiliyegi miza yana, keya inuwago pi ula kani.
53 Inuwa Anotogi loyeng weiyawili. Lo piyeng Anotogi angelawiligu paka ngalega inuwagi yelibungang kokawiliyegi yana logo puwiligu inuwayegi mele inuwagiyengke yana logo inuwa weiya kapura inuwa ngoluk piliktagi kiriwei mizi ono. Wameik, yeiya.

54 Togo Setepang ngago pugura weik yeik sawiya logo yombanu ngagozak piyengki kerewiyi puwili ngago puragi kerewiya koyimowei sisikmokko pangka ono miza logo kili puwiligiyeng ngiliti.
55 Kapura Setepang Anotogi Kung Walekpokko kola logo paka ngalege ngayang panu pakelageya tawizeige Anotogi ngaiwaktik keya Yisu Anotogi mele ngaigezikke luweza wizilege pakela.
56 Logo Setepangko pelik kaiya, Pakeli, nogo ngilumbek tiya wizilege pakeli logo yombanu ulogo paka ngalega kayimabek Anotogi mele ngaigezikke luweza wizilege, pakeli kaiya.
57 Puwekkerik yemanewili ngago pura kerewiyagirikki kiyebuk kopong puwili kerangang puwiligiyeng meleyengko nguk namizi waliya logo ngalizi kek kisa. Pulaga puwili mabuwiligu Setepangyegi nginda kuna.
58 Puwiligu pi yenge Yirusalem yerendaga yenge yerengke ulumi wageliwei kuna logo pulogo pi kingyengko ula.
Togo yombanu pi kingyengko ula puwili kagorik yeke ngalege puwiligiyeng pugusa logo yombu nawekke nakyegi mereke ngai wizeibene wiya. Pokki yeikta Saulu mei.
59 Puwiligu ngoluk Setepang kingyengko ulageya koyigeya Setepangko Yemizi Yisuyegi waberekmekke ngalizi pelik meiya, Yemizibek Yisu, kung nogobek mize, meiya.
60 Logo Setepang pongo ngabelakpekke ingeyau laliya logo ngereke waberekmekke ngalizi pelik meiya, Yemizibek, kaile puwiligu neyegi miza pera nugu puwiliyegi kanga yanagirikki kumuli nagani, pugu pilik meiya logo pi ibeng.

8

1-3 Keya Saulu puragi pakela logo pelik kumula, Puwiligu Setepang kingyengko ula logo pi ibeng purik pangka mena miza.

Setepang pilik ibeng sa logo yombanu Anotoyegi kiriwei panu yoluwiligu Setepangki yasurik waliyageya keya piyegi ngalizi ingkeya ngabik miza. Wok puwiligu Setepang kingyengko ulabokka weik yombanu Yisuyegi ngizi kumuli onowiligu Yirusalem yerendage yombanu Yisuyegi ngizi kumuli nawilirau weik pulaga ngangang yemane panu keleya logo puwili ngangang yemane wagela. Keya yombu nawekke Saulubokyegirik pi yombanu Yisuyegi kiriweimok mamok yeikkirikki keli logo pi i puwiligiyeng mabiyengke kuna logo namakka namakke yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuliwili iza kelegeya iza orowei wigirimakke wigira wazaya miza. Piliktikku mizagewiyege Yisuyegi kiriweiwili mabuwili nalaga nalege kazi luwa ula mela, nawili ngabelak Yudaya meibekke yerengyengke kuna, keya nawili ngabelak Sameriya meibekke yerengyengke kuna. Puwili mabuwili pilik kuna kapura yombu aposolowili kuna ono, puwili Yirusalem yerendaga mabulogo koya.

4 Togo Yisuyegi ngizi kumuliwili nalege luwa ula mela puwili wale mabiyengke ngago Yisuyegi langaira kozak yei kambela.
5 Pilip ngabelak Sameriya meibekke yereng Sameriya meirage kambela. Pulogo kanda yongkambanuwiliyegi ngago Kilisibek Mesiya Anotogo yawe pigi yongkambanuwili yaliya wazayagi pura miziweki sawiyabekyegi langai puragi kozak yeiya.
6 Yongkambanu kolokngagono wawere ulawili Pilipgu kairagi kerangang mana logo puwili mabuwili piyegi kerewiya keya pugu Anotogo keke miziyeng mizirikki pakela.
7 Piyeng pelik, kerewawili yongkambanu puwiligu ngai puwiliyaga welagela ngalizi ingkeya kelele kisa meli lewa, keya yongkambanu inge keya mele ibengwili yombiyangai wazaya, keya yongkambanu ingeyeng korowali ma songono mizawili yombiyangai wazaya.
8 Piliktikki wiyeke yongkambanu Sameriya yolu puwili wilikwilikmokko pangka ono.

9 Yereng purage yombu yeikta Saimon mei nak yolu. Pi watagak yemaneyeng mizi
mizibek logo pokko pilikyeng mizi puwekke purik yongkambanu Sameriya yoluwili
lelengkiri mizi. Pi ngezebokko puwiliyegi ngezebekyegi langai pilik yei mizi, Ne yombu
yemizi inugubek yei mizibek.
10 Logo yerengke yemanewili keya songonowilirau puwili mabuwili piyegi mereke
kerangang mana mizi. Puwiligu piyegi kumularik pi Anotoyaga kayimabek mizi logo
Anotogi kozang yemanelei meibek.
11 Pugu kang kolokngagonoyengke watagak yemaneyeng miza kopong yongkambanu
kolokngagono Sameriya yoluwili lelengkira logo piyegi kiriwei mizi.
12 Kapura Pilipgu ngago wazono Anotogi ngaimekki ngai pura keya Yisu Kilisibekki
yeiktaga yombanuwili Anotogi ngai purage kiliyiweki puragi kozak kaiwekke puwiligu
ngagoragi ngizi panu kumula logo Pilipgu puwili kaimela, yombuwili keya yongokwilirau
kaimela.
13 Saimon ngezebektau ngagora ngizi panu kumula logo kaimela. Pi kaimela logo Pilip
kiling yongomo mizageya wizimowei pugu Pilipgu watabi yemane Anotogo keke miziyeng
keya watabi pi Anotoyaga kozanda kilimbek mizi piyeng mizi purikki pakela wiziga pi
lelengkira.

14 Pulaga yombu aposolowili yenge Yirusalem yerengke yongkambanu Sameriya
yerengkewili Anotogi ngagoragi ngizi kumularikki kerewiyawekkerik puwiligu Pita keya
Yowan yongkambanu Sameriya yerengke Yisuyegi ngizi kumuli puwiliyegi wezayela.
15-16 Piyau pulogo kanda piyaugu puwili ngago Yisuyegi langairagi ngizi kumula logo
Yisugi yeiktage kaimeli kele kapura Anotogi Kung Walekpek ngoluk yenge puwiligi yungke
kiliya ono purikki pakela.
17 Tegi puwili Anotogi Kung Walekpek weibene Pita keya Yowangu puwiliyegi
mele piyaugiyau walamiya logo puwiliyegi waberek mizageya koyigeya Anotogi Kung
Walekpek yenge puwiligi yungke kiliya.

18 Togo Saimongu keriyarik Anotogi Kung Walekpokko yombanuwiligi yungke kiliya
purik aposoloyaugi meleyeng puwiliyegi walamiya purikku mamiza legi Saimongu
kingyeng Pita keya Yowangu weibene yana logo pelik yeiya,
19 Nogo namele ma nakki ngalege mele nogozik walamiya logo Anotogi Kung Walekpek
namele ma nakki yungke kiliyagiweki kangka iwakagibek weiweki. Tegi yaligu kozambok
neyegirau nani, yeiya.
20 Kapura Pitago pelik meiya to mela, Anotogo yeik nanagi piyeng ni kingyengki ngane
weiyagi nobiyeng miza legi ni keya king nuguyeng yereng yezi kusagi onozik ngori puragi
kuni.
21 Wilek kang nugubek Anotogi wirege pangka ono legi ni yawe peraga wale nariktau
mizagi onobek ma ni te kiling yawe mizi piyengki saweliwei yawe mizagi onobek.
22-23 Tegi ni kaile nuguyengki kuneng mizimo keya kaile nigi piyengka kowitageya
wizimowei Anotoyegi waberek mizimo. Purik nogo keriyirik ni kozambek weiya-
girikki yagolok kelimokko kolabek keya ni ni makngeze lewege mizibek, keya ni kazing
kaileyengko wigira wazaniyabek legi Yisuyegi wilek kang nugubek kowitageya wizimowei
Anotoyegi waberek miza logo pugu kumula kaile pilik piyeng tumulibene waberek mize,
meiya.
24 Pilik kai legi Saimongu Pita keya Yowanyegi ingi ngaungaumek kiling pelik meiya,
Yaligu Anotoyegi negi waberek mizi logo yaligu pilik kai piyengka nara neyegi pilik mizagi
onoweki, meiya.

25 Pulaga Pita keya Yowangu yongkambanu Sameriya yerengkewiliyegi ngago Yemiz-
ibekyegi langairagi kozak yeiya keya watabi piyau ngezeyaugu Yisuyegi langai iwaka
piyengki kozak yeiya logo piyau Yirusalem yerengke kandobela. Piyau yorik nga-
belak Sameriyabekke yereng kolokngagonoyengke yongkambanuwiliyegi ngago wazono
Yisuyegi langai puragi kozak yei kambela.

26 Wok nakke Yemizibekki angelawiliyaga nakko Pilipyegi kanda pelik meiya, Ni kang-
weki kangkere miza logo kazing paka Yirusalem yerengka pongo yereng Kasa meiragi,
kazing kurung yeiktikke puluweng neing kambele, meiya.
27 Tegi Pilip kangkere miza logo weik kambela. Pongo kazingke yombu yemanebek
ngabelak Itiyopiya meibekkabek yabekelege. Pok yombu yeik yemanera kilimbek, keya
pi yenge Itiyopiya puwiligi Kuwin Ngai yeikta Kandesi meimelegi kingyeng mabiyengki
ngaibek. Yakabok paka Yirusalem yerengke Anotogi i walek yemanemakke Anotoyegi
ingeyau laliyi keya ya kumuli kambela logo

28 yorik pi pigi karek osimokko ulumimakke ngalege mogosa logo wiriya. Pi ngalengale
kunimoweirik pi Kapiya Walek yombu Anotoyaga ngagora weiyabek Isaya meibokko
lende mizarik sangkeli kuna.
29 Pulaga Anotogi Kung Walekpokko Pilipyegi pelik meiya, Pangalege kune, logo karek
osimokko ulumowei pumakke saweliwei ngabelak libu kune, meiya.
30 Pilip nginda kuna logo pi yombu Kapiya Walek Isaya poropekpokko lende mizarik
sangkelirikki kerewiya. Tegi Pilipgu piyegi pelik nguk meiya, Nugu sangkeli pura nugu
iwakara ma yeikta, meiya.
31 Yombu ngaibokko Pilipyegi pelik meiya to mela, Talik miza logo ne iwakagi purik
nakkorau neyegi waligeleniya ono legi. Logo ni ne kiling yeke ngalege karek negi osimokko
ulumimakke mogosi koli, meiya. Tegi Pilip kari osimokko ulumimakke tameneng meiya
logo piyegi saweliwei mogosa.
32 Anotogi Kapiya Walektikki pugu yaka wale sangkela purik perik,
Pi memengmek nagiweki uliweki nakko miza orowei kang mabilikmekke kuna, pi
memeng songono nakko memengmekki lekpek ngeliwekke kelele kai ono pilikmek
kelik, pi ngago nararau kaiya ono.
33 Pi momanenda wiya keya ngagozak pugura waberek miza ono. Nakko pigi yango keya
mareknganggwiliyegi kozak yeiyagi langai ono purik pigi ngabelakpekke wik wiziyara
weik yeik kopong. *Isaya 53:7,8*
34 Ngago lang purik lende miza wizilege sangkela logo ngaibokko Pilipyegi pelik nguk
meiya, Nugu neyegi kozak nei, Yombu ngago pura Anotoyaga weiyabokko kaibok takyegi
kai, pi ngezebokko ngezebekyegi kai ma nazuwaga nakyegi kai yagenda, pilik nguk meiya.
35 Tegi Pilipgu piyegi pelik meiya, Ngago nugu sangkela pura Yisuyegi langai kai yagenda,
pilik meiya logo ngago puragi ngaibekyegi waligelemiya logo ngago wazono Yisuyegi
langai piyeng mabiyeng kozak meiya.
36 Togo piyau ngalengale kazing libu tagoleige kai luwang songonobekke tabunda logo
ngaibokko Pilipyegi pelik meiya, Kai nak pek kani, ne kaimeliweki keli. Nangaiyengko
kazing ne kaimelagimek waliyi wazami, meiya.
37 Tegi Pilipgu piyegi pelik meiya to mela, Tamizeige ni Yisuyegi wilek kang nuguyeng
mabiyengko ngizi panu kumuli purik mabura ni kaimelagi, meiya. Logo ngaibokko pelik
meiya, Ne pilik mizi, Yisu Kilisibek pi Anotogi Marekpek purik nogo ngizi panu kumuli,
meiya.
38 Togo ngaibokko karek osimokko ulumimak oroweibekyegi wila wiyibene meiya logo
Pilip keya ngaibek mabiyau kaibekke kiliya kula logo Pilipgu pi kaimela.
39 Piyau kaibekka yangalekta mabuwekke Anotogi Kung Walekpokko Pilip miza orowei
kuna. Ngaibokko pi ngereke pakela ono, kapura pi kazingmek neing kunarik wilek kang
pugubek wilikwilikmokko pangka ono kuna.
40 Togo Anotogi Kung Walekpokko Pilip miza orowei kuna logo pi yenge yereng
Asoto meirage wazamiya. Pilip ngezebek Asoto yerengke wiziyarikki pakelawekke pi
yereng pura wiya logo ngabelak libu kunimowei pugu yongkambanu yereng mabiyengke
yoluwiliyegi ngago wazonoragi kozak yei mizi kambeleige pi yenge Sisariya meirage
lewagela.

9

1-2 Pilik mizi kandik yombu yaka Saulu meibokko pi yongkambanu Yisu Yemizibekyegi
kiriweiwili ngago kazi mizagiyengka yei keya nawili yeli kai kang kuna. Pi yombu kolak
miziwiligi ngai yemane panubekyegi kambela logo nguk meiyarik pugu pi kapiya narik
lende miza logo maniweki. Kapiyarikku kairik Saulugu yongok keya yombu inigi tepekke
kazing Yisu Yemizibekkimekki kiriwei mizi mologabok kebangkela logo yenge Yirusalem
i wigirimakke wigiriweki iza orowei yo purik pangka, kai. Logo Saulugu kapiya purik
weiya logo pongo Tamasiko yerengke i walek songono Yudawiligiyengki ngaiwiliyegi yani
kangkirik.
3 Pi kapiyarik weiya logo pi weik pongo Tamasiko yerengke kambela. Keya pi pulogo
yerendage mereke kandaweki mizi pura ngaiwak paka ngilumbekkerik pigi ngalege nguk
namizi ngela mana logo ngaiwaktikku pi yawereng kelemiya.
4 Pi ngabelakpekke kawiye wala logo kili narago piyegi pelik kairikki pi kerewiya, Saulu,
Saulu, nugu ne ngangang kelenira nangki, meiya.
5 Tegi Saulugu pelik nguk meiya, Yemizibek ni tak, meiya. Pugu pelik meiya to mela, Ne
Yisu nugu ngangang kelenibok.
6 Yangalek mei logo yeke yerengke kiliya kune logo pulogo nakko niyegi yawe nugu
mizagiyeng kozak neiyagi mena, meiya.

7 Pulaga yombu Saulu kiling kayima puwili weik ngoluk luweza, puwiligu kele kilira
kairikki kerewiya kapura naktau pakela ono.
8 Saulu ngabelakpekka yangalek meiya logo wire puguyau ngaiwila kapura pugu watabi
nayendau pakela ono, purik wire puguyau kusa kopong. Tegi puwiligu pi mele puguzikka
weiya logo yaliwei yeke Tamasiko yerengke miza orowei wiriya.
9 Wok neyauganak piyeng pi wireyau kusa wiziya keya puwekkerik pi ngeragi nayeng
ni ma kai nak ni miza ono.
10 Yeke Tamasiko pulogo yombu Yisuyegi kiriwei nak yeikta Ananiya meibek yolu.
Yemizibokko piyegi wangakyeng kelik narage pelik meiya, Ananiya ni talege meiya. Tegi
pugu pelik meiya to mela, Yisu negi Yemizibek, ne pelege, meiya.
11 Togo Yemizibokko piyegi pelik meiya, Yangalek mei logo panga kazing wale yeikta
Pangka Pangka meimekke kune, logo yombu Yuras meibekki imakke yeke ige yombu
wireyau kusa nak yeikta Saulu mei yereng Tasasi meiragabek wizi penangai mena ngago
meimo.
12 Pok neyegi waberek mizageya wizimoweiwekke nogo pi wangak nara mana logo pugu
yombu yeikta Ananiya mei nak pakela logo pok ni logo ni kalike piyegi kanda pi ngereke
wireyaugu pakelibene mele nuguyau pigi ngalege walamiyagi.
13 Pilik kai legi Ananiyago Yemizibekyegi pelik meiya to mela, Kapura Yemizibek,
yongkambanu kolokngagonowiligu neyegi kisirik yombu pokko paka Yirusalem yerengke
yongkambanu Yisugi puwiliyegi ngangang kaile panu keleyi mizi, kisi.
14 Keya pi yombu niyegi kolak miziwiligi ngai yemane panubekyaga pangkara weiya
logo pongo Tamasiko pelege kanda yongkambanu nugu puwiliyegi sawelibene yeik
nuguragi ngago nei mizi puwili kebangkelagibek, meiya.
15 Logo Yemizibokko Ananiyayegi pelik meiya, Purik wameik kapura weik nogo pi
neyegi yawe miziweki sawiya mena ni piyegi kune. Pi keli nogora mizagibek logo nogo
pi yongkambanu Yuda onowili keya puwiligi King Ngaiwili keya yongkambanu Isileili
puwiliyegirau wezamela logo pugu yeik nogorage kuna logo neyegi iwaka sibene kozak
yei mizagibek.
16 Keya ne makngezego pi waligelemiyagi purik yeik nogoragi wiyeke pi ngangang nara
nalikyeng keya kuneng nara nalikyeng wagelagi, meiya.
17 Togo Yemizibokko Ananiyayegi pilik mei legi Ananiya kambela logo i yaka pumakki
yeke ige la logo mele puguyau Saulugi ngalege walamiya. Pugu Sauluyegi pelik meiya,
Saulu, nogobek, Yisu Yemizibek, ni pongo kazingke pelege wiriyawekke niyegi tabund-
abok ngezebokko ne wezanela. Ni ngereke wireyau ngaiwile logo pakeliweki keya Anotogi
Kung Walekpokko niyegi wilak sibene pugu ne wezanela, meiya.
18 Pilik miza ngizige watabisimekki sanga piyeng kelik nayeng Saulugi wireyauga
kawiye wala logo pi ngereke wireyau ngaiwila. Pi luweza logo nakko pi kaimela.
19 Pi ngeragi na wizigeya kozang pugubek ngereke yo.

Pilik miza logo Saulu pulogo Tamasiko yerengke mawinda wok nayeng Yisuyegi kiriwei
puwili kiling wiziya.
20 Pi i walek songonoyengke kemenak kuna logo yeke ige la logo yongkambanuwiliyegi
Yisuyegi langai kozak yeiya. Pugu puwiliyegi pelik yeiya, Yisu Anotogi Marekpek kani,
yeiya.
21 Keya yongkambanu piyegi kerewiyawili mabuwili lelengkira logo pelik kisi, Pobok
yombu paka Yirusalem yerengke yongkambanu Yisugi yeiktaga puwiliyegi sawelibene
ngago mei mizi puwili yelageya wiziyabok ma? Pi pelege pilik kumuli puwili kebangkela
logo yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngai yemane panubekyegi iza orowei yogirikki
weraga pelege kayimabek ma, kisa.
22 Kapura Saulugu ngoluk ngago Yisuyegi langaira kozak kai mizi keya pugu kozak kaira
kozandago kola keya pi mawiyarekka kozak kai purik pugu kaiyeng mabilik kozandago
mawiyarekka kola mizi. Keya ngago pugu kaiyengko wameik Yisu Kilisibek mizi logo Yuda
Tamasiko purage yolu puwili piyegi kanga meiyagi langai nayeng ono.

23 Wok kolokngagono weik miza logo Yudawili wawere ula logo kazing Saulu ulagi
namekki kozak kela.
24 Kapura puwiligu kozak kela piyeng nakko piyegi kozak meiya. Puwili pi ulagirikki
wiyeke pi yerenda wiya nelegi puwili yerendagi kangyengke kusaga yoklongko ngai
kelemiyageya koyima.
25 Kapura wok nakke kusage Saulugu Yisuyegi iza orowei wiriya nawiligu pi miza logo
pi leng kikkikke wazamiya logo wibek neing lemeng yemane kingyengka keremiza logo
yerenda yawereng kelemiyamekki yungu tiya narikke pongo ngabelakke wazamiya.

26 Pulaga Saulu paka Yirusalem yerengke kang yongobela. Keya pulogo kanda pura pi
Yisuyegi kiriweiwiliyegi sawelagi nobiyeng miza kapura puwili mabuwili piyegi kazi miza
logo puwili pi Yisuyegi ngizi panu kumuli puwiliyaga nak miza ono.
27 Togo yombu Panabas mei nak ngago pugu kozak kai puragi ngizi mena miza logo
pi Saulu miza orowei panga yombu aposolowiliyegi kuna. Puwiliyegi kanda Panabasgu
puwiliyegi Saulugu Yemizibek pongo kazingke pakela purikki kozak yeiya logo Yisugu
piyegi ngago kozak meiya piyengki kozak yeiya. Pi puwiliyegirau Saulugu pongo Tamasiko
yerengke Yisugi yeiktage ngagora liyandek namizi kozak yeiya puragi kozak yeiya.
28 Togo Saulu aposolowili kiling wiziya logo Yirusalem yerengke kozang sara wizimowei
yongkambanuwiliyegi ngago wazono pura Yisugi yeiktaga kozak yei yongomo mizi kam-
bela.
29 Pi Yuda Kirik ngago yeiktage kisi puwiliyegi kozak yei keya puwili kiling kela yongomo
miza kapura puwiligu pi ulagi nobiyeng miza.
30 Kapura yombanu Yisuyegi ngizi wamenara kumuli puwiligu puragi kerewiyawekke
puwiligu Saulu pongo yereng Sisariyaraga miza orowei kambela logo pulaga pi ngabelak
Silisiya meibekke pigi yereng Tasasi mei purage kang wezamela.
31 Togo pulaga tek narik yombanu Yisuyegi kiyebuk mizi puwili yongkambanu yenge
ngabelak Yudaya meibekke yolu puwili keya ngabelak Kalili meibekke yolu puwili keya
ngabelak Sameriya meibekke yolu Yisuyegi ngizi panu kumuli Yisugi yeiktage wawere
uliwili yeikta Yisugi I Walekmak meimak puwili mabuwiliyegi ngangang nayendau keleya
ono, puwili yombiyangai yolu logo Anotogi ngagoyengki kiriwei mizi keya Anotogi Kung
Walekpokko puwiliyegi sawelarikku puwili kozang keleyi keya yemane si kunimowei
Yemizibekyegi ya kumuli keya yombanu kolokngagono nawilirau Yisuyegi ngizi panu
kumuli.

32 Pita kabelak mabiyengke yongkambanu Yisugi puwiliyegi keriyi yongomo miza. Kang
narage pi yereng Lida meirage kambela.
33 Pulogo pi yombu yeikta Iniya meibek melegulang kelemiya. Iniya pi inge keya mele
ibembek logo pi ngezebektau yangalekta wei mizi ono, pi lalektage ngalege kirisimasi
melenazik keya nazikka neyauganara wizagomibek.
34 Togo Pitago piyegi pelik meiya, Iniya, Yisu Kilisigu ni weik yombiyangai keleni mena
yangalek mei logo tungka nuguyeng pangka pangka keleme, meiya. Pilik kai legi nguk
namizi Iniya yangalek meiya.
35 Logo yongkambanu yereng Lida keya yereng Serong meiyauge yoluwili mabuwiligu
Iniya wei mizirikki pakela logo wilek kang puwiligiyeng kaileyengka kowita logo Yisu
Yemizibekyegi sawela.

36 Yereng Yopa meirage pulogo Yisuyegi kiriwei yongok yeikta Tabita meimele yolu.
Yeik pugura ngago yeik Kiriktage Tokasi mei. Pi wok mabiyeng ngezemologo yawe
wazonoyeng mizi keya watabiyengki yeikwiliyegi saweli mizimele.
37 Pi pilik mizageyara pi kemegeme miza logo ibeng. Puwiligu kazing puwiligu miz-
imekke kiriwei yasu pugurik kaigesa logo i yeke ngalegemakka yeke ige wiya.
38 Yereng Yopa pura yereng Lida mei puraga koweige ono logo Yisuyegi kiriwei Yopa
yoluwiligu Pita yereng Lidaraga yolurikki kerewiyawekke puwiligu yombanu ngagora
orowei neyau ngago pelikta Pitayegi meiweki wezayela, Teniyegi ngezangai wiriyimo,
meiya.
39 Tegi Pita kangkere miza logo ngagora oroweiyau kiling kambela. Pi kandawekke
puwiligu pi i yeke ngalege yasu Tokasigirik wiyamakke miza orowei yabela. Yongok
komatewili mabuwili Pitayegi nazuwa nazuwa yawereng kelemiya logo ingkeya ngabik
kelemiyageya koyimowei piyegi watabi wakiyagi Tokasigu pi wikwekke ula piyeng
waligelemi, kelemiya.
40 Pitago piyengki pakela logo puwili mabuwili iga welagela wezayela logo pi ingeyau
laliya logo Anotoyegi waberek miza. Pi pilik miza logo pi yasurikke kowita logo pelik
meiya, Tabita, yangalek mei, meiya. Logo Tabita wire puguyau ngaiwila logo pi Pitayegi
pakelawekke pi mogosa.
41 Logo Pitago melezik mana logo piyegi sawela logo luwe wazamiya logo yongkambanu
Yisugi puwiliyegi wik miza oroweirik yana.
42 Pulaga ngago yongok ibengmele ngereke wik yolu puragira Yopa yerengke pulogo
ululu miza mela. Keya yongkambanu kolokngagonowili Yisu Yemizibekyegi ngizi panu
kumula.
43 Pita Yopa yerengke pulogo wok kolokngagonoyeng wizagoma. Pi yombu liyeng
pulumakau korikyengka watabi keremizibek yeikta Saimon meibek kiling wiziya.

10

1 Ngabelak Sameriya meibekke yereng naragi yeikta Sisariya mei logo Sisariya yerengke pulogo yombu Yuda ono nak yeikta Konurus meibek, yolu logo pi Rom Ami ngai wale narikke ngaibek. Ngai pumokki yeikta Itali Ngaimek meimek logo pi puwiligi ngaibek.
2 Pi Yuda onobek kele kapura pi ibuwili mabuwili Anotoyegi kazi mizi keya piyegi kiriwei panu yolu. Pi Yuda watabiyengki yeikwiliyegi king yani mizibek keya pi Anotoyegi waberek mizi mizibek.
3 Wok nakke yokmek panga luwegewekke yombu yakabek wangakyeng kelik nara wire puguyaugu pakela. Konurusgu Anotogi angela nak piyegi lewarikki pakela logo pelik meiya, Konurus, meiya.
4 Tegi Konurus angelabekyegi ngai yuke panu kelemiya logo kazi mizara wizimowei pelik meiya, Yemizi nogobek, talik, meiya.
Pulaga angelabokko piyegi pelik meiya to mela, Anotogo niyaga waberek nuguyeng keya yawe nigi watabiyengki yeikwiliyegi king yani purarau niyaga weiya logo pugu niyegi wazono mizagi
5 tegi nugu yombu ngago orowei nawili yereng Yopa meirage yombu nak yeikta Simong Pita meibokyegi ngago pelikta kiling wezayele, Neyegi koli.
6 Yombu Pitabok yombu Saimon liyeng pulumakau korikyengka watabi keremizibokki i yenge wizambekke kerelege ngizamakke yolu, meiya.
7 Pilik meiya logo Anotogi angelabek pi wezami kambela. Logo Konurus yombu neyauganak piyegi wiriyibene ngago yeiya, Neyau i pugumakke piyegi yawe miziyau keya nak pigi ngai sawelibek logo pirau Anotoyegi kiriwei panu yolubek.
8 Konurusgu puwiliyegi watabi wangakta kelik puraga kozak meiya piyeng mabiyengki kozak yeiya logo panga Yopa yerengke wezayela.

9 Puwili Sisariya yerenda wiya logo puwili kang kang kelemi kayimeige wok kalikebekke puwili yoklongko panga Yopa yerendagi mereke logo Pita imakke yeke ngalege waberek miziweki yabela.
10 Pi yagasi keli logo ngeragi nayeng nagi keli. Togo puwili pigi ngeragi nagiyeng ngoluk kai mizageya keya pi ngai yuke panu tawizeige pura pugu wangakyeng kelik nara pakela.
11 Pitago pakelarik pelik, ngilumbek tiya logo kagorik wilangka unatuba panu narik kelik sobong mangoriktau onoyengka wiramiya narik logo ngabelakpekke pelege yeragelege.
12 Purikki yenge yungkerik watabi nalangai nalangai ngabelakpekke wata inge mangobektau onowili keya kemale keya winak wizingwili wakiya.
13 Pulaga kili narago Pitayegi pelik meiya, Pita, yangalek meiya logo watawili ula logo ne, meiya.
14 Kapura Pitago pelik meiya to mela, O Yemizibek, pilikki ono. Wata puwili teni Yudawiligi lorago pangka ono kaiyawili logo ne ulogo ngeragi Yudawiligi lorago pangka ono kaiya piyengka nayendau ne na ono, meiya.
15 Pulaga kili purago piyegi mawinda pelik meiya, Watabi Anotogo pangka nagiyeng kaiya piyeng nugu nanigiyeng mizi nagani, meiya.
16 Kili purago kang neyauganara watabi pilik kaiya piyeng miza logo piyeng ngereke paka ngilumbekke orowei yongo la.
17 Piyeng pilik miza logo Pita ngezebek wangakyeng kelik peragi solorik talik kai yagenda miza legi ngoluk kumulageya wiziya logo tawizeige pura yombu Konurusgu wezayelawili wiriya logo Saimongi imak talege miza legi weli keya nguk yei miza logo kanda imakki yerengke kandikke luwezara koya.
18 Puwiligu ngalizi pelik kisi, Yombu yeikta Simong Pita meibek pelege yolu ma yeik, kisa.
19 Pita ngoluk wangakyeng kelik puragi kumulageya tawizeige Anotogi Kung Walekpokko pelik meiya, Kerewiye, yombu nazuwaga neyauganakwili niyegi weik weli lewa mena ni yangalek meiya logo kando kule.
20 Nugu Yuda ono puwili kiling kangkirikki wilek ngelek kumuli nagani, purik puwili niyegi nogo wezayelawili kani, meiya.
21 Togo Pita imakki ngalega yerageya logo yombanu puwiliyegi pelik yeiya, Ne yombanu inuwago welibok, inuwa nangaiyengki wiyeke pelege kayima, yeiya.
22 Tegi puwiligu Pitayegi pelik meiya to mela, Tenigi ngaibek Konurus Rom Amiwiligi ngaiwiliyaga nakko tonuwa wezayela. Pi pangkabek keya Anotoyegi kazi miza logo pugu mizagi keli piyeng mizibek keya yongkambanu Yudawiligu piyegi pakelirik wazonobek mizibek. Anotogi angela walek nakko piyegi pelik kozak meiya, Pitayegi ngago meimo, i nugumakke wiriyibene logo ngago pugu kai piyengki kerewiyiweki, mena meiya, meiya.
23 Tegi Pitago puwiliyegi pelik yeiya, Ige koli, yeiya logo wokpokko kusage pulogo puwili pi kiling iwek kola.

Puwili iwek kola logo wangane pura Pita kangkere miza logo puwili kiling kambela. Yombanu Yisuyegi ngizi wamenara kumuli pongo Yopaga nawilirau puwili kiling kambela.
24 Wok kalikebekke puwili panga Sisariya yerengke lewagela. Pulogo Konurus Simong Pitayegi yuke wizilege keya Konurusgu pigi ingembuwili keya pigi kewengkewilirau menalege ngago yeiya logo puwili mabuwili yuke koya.

25 Pita yeke ige kiliya liweki tamizeige Konurus Pitagi ingewerege ingeyau laliya logo piyegi ya kumuliweki miza.
26 Kapura Pitago pi luwezibene kelemiyageya wizimowei pelik meiya, Luweze, purik nerau yeik yombanubek mena, meiya.

27 Togo Pita ngago mei kunimowei Konurus kiling yeke ige kuna logo yeke ige kanda yongkambanu kolokngagono yaka wawere ula koyawiliyegi pakela.
28 Logo Pitago puwiliyegi pelik yeiya, Teni Yudawiligi loyengkirik pelik kai, Teni Yudawili Yuda onowili kiling mogosa yolu nagani ma ngagogeya mizi nagani ma i keya yaweyeng menalege kira waliyi mizi nagani, kai purik ini makngezego iwaka panu. Keya Yuda onowili Anotoyegi inge laliyi keya ya kumuli onowili kopong puwili kiling yolu mizi purik pangka ono purikki teni Yudawili kumulizo, kai keya puwili nazuwagawili purikki teni kumulizo, kai. Kapura Anotogo neyegi waligeleniya pera nogo yombanu nak kaile ma nazuwaga nak purikki kumuli nagani kai keya Anotogo miziweki pangka kai piyeng nogo pangka mizagi ono mizi nagani, kai.
29 Tegi ne ini kiling yolu purik pangka. Piliktikki wiyeke inugu neyegi ngago neiyawekke ne ketaga kaiya ono. Pelik mena, nogo ni Konurusyegi nguk nei, Nangki wiyeke ni ne nizi wari wezanela, meiya.

30 Tegi Konurusgu pelik meiya to mela, Wok mangobektau ono ulogo yokmek mabobilik panga luwegewekke ne i nogomakke Anotoyegi waberek mizageya tawizeige nguk namizi yombu kagorik simbele langiya narik wakiyabek negi wirege luweza wizilege.
31 Logo pugu pelik kai, Konurus Anoto waberek nugumekki kerewiya keya yawe nigi watabiyengki yeikwiliyegi king yani purarau keremareke ono, logo pugu niyegi wazono mizagi.
32 Yombu nawili yereng Yopa meirage yombu nak Simong Pita meibekyegi ngago mei wezayele. Pi yombu Saimon liyeng pulumakau korikyengka watabi keremizibekki imakke yenge wizambekke kerelege ngizamakka wizi penangai, mena neiya.
33 Tegi mabuwekke ne niyegi puwili kang wezayela logo ni weik lewa purik wazono. Teni mabuwili weik menalege Anotogi wirege pelege Anotogo niyegi kaibene keleniya piyengki kerewiyiweki teni yuke yolu, meiya.

34 Togo weik Pitago puwiliyegi pelik kozak yeiya, Nogo weik iwaka. Anoto yewizekkazek mizi onobek, pugu yongkambanuwili keleyirik menalik, purik wameik.
35 Namele keya nak piyegi kazi miza logo pugu mizagi keli piyeng mizi mologabok pugu puguwili mizi, Yudawili keya Yuda onowilirau.

36 Keya nogo kumularik ngago wazono teni Yudawiliyegi wezamela pura logo ini kerewiya, pura pelikta, Yisu Kilisibekki ibendago yongkambanuwili Anoto kiling ya wamenara wazaya logo pi Yisu tenigi Yemizibek logo pugu yongkambanuwili mabuwiliyegi ngai yolu.
37 Keya watabi yemane ngabelak Yudaya meibekke miza piyeng inuwa iwaka, Yisu yombu yereng Nasaretegabekyegi langai piyeng. Piyengki solorik Yowangu were Anotogi ngagoragi kozak kaiya logo yongkambanuwili kaimela logo pi Yisurau kaimela logo Yisu ngabelak Kalili meibekke yawe pugura solo miza.
38 Keya Anotogo Yisu pugu keli panubek miza logo piyegi pigi Kung Walekpek keya pigi kozang purago wilak sibene kelemiya. Keya Anoto pi kiling kopong Yisu wale mabiyengke yongomo mizi kuna logo pulogo pugu yongkambanu Sadangko ngaiwili yombiyangai wazaya keya yongkambanu nawiliyegirau saweli miza.

39 Togo piyeng Yisugu ngabelak wale Yudawiligi mabiyengke mizayeng keya puwiligi yereng yemane panu Yirusalem meirage miza piyendau mabiyeng tenigi wirege miza. Tonugu pakelarik puwiligu pi yengeleileige nili ula logo pi ibeng kapura wok neyau wiziya logo
40 wok kalikebekke Anotogo pi ibendaga ngereke wik yangalekta wazamiya.
41 Yisu yongkambanuwili mabuwiliyegi tabunda wiriya ono kapura teni Anotogo izawiliyegi keke tabunda wiriya. Pi ibendaga yangalek meiya logo tonugu purik pakela logo pi kiling kai ni keya ngeragi ni miza.

42 Keya pugu teniyegi ngago miziweki nara yana logo yongkambanuwiliyegi pigi ngago
wazonoraga pi Anotogo yongkambanu ngoluk wik yolu puwili keya ulogo ibeng puwilirau
ngagozak keleyiweki sawiyabektikki kozak yeiweki teniyegi kozak yeiya.
43 Koka walaka yombanu Anotoyaga ngagoyeng weiya logo kozak kisawili mabuwili
ngago pokyegi langaira Kapiya Walektikke lende miza keya pelik kisa, Yongkambanu
pokyegi ngizi panu kumuliwili mabuwili Anotogo kaile puwiligiyeng yakabokki yeiktaga
tumula logo keremareke wezamelagi, kisa, yeiya.

44 Pita ngoluk kozak yeiyageya tawizeige pura Anotogi Kung Walekpokko weik
yongkambanu Yuda onowili ngago puragi kerewiyawili mabuwiliyegi ngaiweki wilak
kiliya.
45-46 Kung Walekpokko puwiliyegi ngai purikku puwili ngago yeikyeng nak naraga
kisageya koyimowei Anotogi yeikta yongolok mei. Yuda Yopa yerengka Yisuyegi ngizi
kumuli Pita kiling kayimawiligu purikki pakela logo puwiligu lelengkira purik Anotogo
pigi Kung Walekpek Yuda onowiliyegirau wilak kiliyaweki yeik yana.
47 Pulaga Pitago Yuda pi kiling panga Yopaga kayimawiliyegi pelik yeiya, Yongkambanu
pewili tonugu Anotogi Kung Walekpek weiya mabilik puwilirau weiya, tegi takkorau
yongkambanu pewili kaibokko kaimelagirik waliyagi ono purik puwili weik Anotogi
yongkambanuwili.
48 Tegi Pitago puwiliyegi inuwa mabuwili Yisu Kilisigi yeiktaga kaimelizo yeiya. Logo
Konurusgu Pita puwili kiling wok nayeng wizeiweki nguk meiya. Togo Pita puwili kiling
wizagoma.

11

1 Pita puwili kiling wizigeya yombu aposolowili keya yongkambanu Yisuyegi ngizi
wamenara kumuli Yudaya ngabelakpekke yoluwiligu Yuda onowilirau Anotogi ngagora
weiya logo Yisuyegi kiriwei mizi purikki kerewiya. Kapura puwili nawiligu kozang
kumula Yuda ono nakko Yisuyegi ngizi kumuli puwekkerik pi yombu korikwekki korik
ngalege puwek ngela logo pi Anotogi yongkambanuwiliyaga nak miziweki.
2 Togo Pita Konurus wazamiya logo Yirusalem yerengke kang yongobelawekke Yuda
yaka pilik kumuliwiligu Pitayegi pelik ngalik meiya,
3 Ni Yuda ono yombu korikwekki korik ngalegewek ngela onowiligi imakke la logo
mogosa logo puwili kiling ngeragiyeng na purik pangka ono, meiya.
4 Pilik kisi legi Pitago solo panu miza ngiziga mizi yabekeya piyengki kozak yeiya,
5 Wok nakke ne Yopa yerengke waberek mizageya wizimowei ngai yuke panu tawizeige
pura nogo wangakyeng kelik nara pakela. Nogo pakelarik pelik, nogo kagorik wilangka
unatuba panu narik kelik sobong mangoriktau onoyengka wiramiya narik logo paka
ngilumbekka ngabelakpekke pelege yeragelege pakela logo purik negi saweliwei wila
wiya.
6 Nogo purikke yenge yungke pakela logo wata inge mangobektau onowili keya keri
wizing keya liyeng wizingwili keya kemalewili keya winak wizingwili menalege yenge
yungke koyilege pakela, yeiya.
7 Pulaga kilirago neyegi pelik kairikki ne kerewiya, Yangalek mei, Pita, watawili ula logo
ne, mena kairikki ne kerewiya.
8 Kapura nogo pelik meiya to mela, O Yemizibek, pilikki ono. Wata puwili teni Yudawiligi
lorago pangka ono kaiyawili logo ne ulogo ngeragi Yudawiligi lorago pangka ono kaiya
piyengka nayeng nerau na ono, mena meiya.
9 Pulaga kili purago neyegi mawinda pelik kai, Watabi Anotogo pangka kaiya piyeng
nugu pangka onoyeng mizi nagani, mena neiya.
10 Kili purago kang neyauganara watabi pilik kaiya piyeng miza logo yeke langak panu
watabiyeng mabiyeng paka ngilumbekke yongobela, yeiya.
11 Mabuwekke panu yombu neyauganak Sisariya yerengka nakko neyegi wezanelawili
i ne yolumakke tabunda.
12 Pilik kanda Anotogi Kung Walekpokko neyegi puwili Yuda onowili kele kapura puwili
kiling ngezangai kangweki kai legi ne weik kuna. Keya Yopa yerengka yombu mele nazik
keya nazikka nak ne kiling ngizi wamenara kumuli pewilirau ne kiling Sisariya yerengke
kambela. Pulogo kanda teni mabuwili Konurusgi imakke yeke ige la.
13 Pulaga Konurusgu teniyegi kozak kairik Anotogi angela nak i pugumakke ige luweza
wizilege logo piyegi pelik meiya, Yombu nak Yopa yerengke yeik pugura Simong Pita
meibekyegi nawili ngago mei wezayele.
14 Pokko iniyegi ngago Anotogo ni ibuwili yaliya wazayagi naragi kozak yeiyagi, mena
meiya.

15 Togo pugu pilik kai legi nogo puwiliyegi weik ngago pura kozak yeiyageya tawizeige
Anotogi Kung Walekpokko weik puwiliyegi ngaiweki wilak kiliya, mabilik ulogo solo
panuwekke teniyegirau pugu ngaiweki wilak kiliya pilik.
16 Nogo purik pakela logo nogo ngago Yemizibokko teniyegi kaiyaragi kumula, pe-
lik kaiya, Yowan kaimelabokko ini kai yeikpokko kaimeli kapura Anotogo pigi Kung
Walekpokko yenge inigi yungke kola wizeibene keleyagi mena kai.
17 Togo Anotogo teniyegi teni Yisu Kilisi tenigi Yemizibekyegi ngizi kumula puwekke
pigi Kung Walekpek teniyegi yeik ulak yana mabilikmekke Anotogo Yuda onowiliyegi
puwili Yisuyegi ngizi kumuliwekke pigi Kung Walekpek yeik yana purik kimeike legi ne
talikpokko Anotoyegi ngai miziweki. Ngago nogora mabura, yeiya.
18 Togo Pitago pilik yeiya puragi puwiligu kerewiyawekke puwili weik pi mawinda
ngalik meiya ono logo Anotogi yeikta yongolok meiya logo pelik kisi, Pilik mena, Anotogo
Yuda onowiliyegirau pugu kazing puwili kaile puwiligiyengki kuneng mizi keya kaile
puwiligiyengka kowiti keya Yisuyegi sawela logo wik wizagomagira weiyagimek tiya
yowiyi logo, purik teni weik iwaka, kisi.

19 Pita pilik mizageya keya yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuliwili Setepang ula logo
ibengwekke ngangang yemanera lewagela legi kazi luwa ula mela puwili nawili koweige
ngabelak Ponisiya meibekke kambela, keya nawili panga wizambekke libuge ilibu Saipira
meileige kambela, keya nawili yereng Antiyok meirage kambela logo puwiligu yongkam-
banu Yudawiliyegi keke ngago wazono Yisuyegi langaira kozak yei mizi kambela.
20 Kapura yombu Yisuyegi ngizi kumuli Saipira puleiga keya Sairini yerengka nawili
panga Antiyok yerengke kambela logo pulogo yongkambanu Yuda onowiliyegirau ngago
wazono Yemizi Yisu tenigi ngaibekyegi langai puragi kozak yeiya.
21 Anotogi kozanda yombanu pigi ngagora kozak yeiwili kiling kuna logo yongkambanu
kolokngagonomek Yisuyegi ngizi kumula logo Yemizibekyegi sawela.
22 Pulaga Yirusalem yerengke yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuli menalege wawere
uli mizi puwili mabuwili Yuda onowiligu Yisuyegi ngizi kumuli puragi kerewiya logo
puwili Antiyok yerengke yombu Panabas meibek pakeliweki wezamela.
23 Kanda pulogo pugu Anotogo puwiliyegi pigi wazono tonugu weiyagi langai ono pura
yanarikki pakela. Pi pakela logo pi wilik kagowing miza keya pugu puwili mabuwiliyegi
kozanda yana logo wilek kang puwiligiyengko Yemizibekyegi ngizi panu kiriweiweki
kelegele yeiya.
24 Panabas pok pangkabek keya yombu Anotogi Kung Walekpokko kolabek keya ngizi
panu kumulirikku kolabek kopong pugu kozak yeiya logo yongkambanu kolokngagono
nawilirau Yemizibekyegi kowita logo kazing pugumekki kiriwei miza.
25 Pulaga Panabas panga yereng Tasasi meirage yombu Saulu meibekyegi weliweki
kambela.
26 Pi weli kanda Saulu yolok ngelawekke Panabas Saulu panga Antiyok yerengke miza
orowei yo kayima.

Togo kirisimasi pura mabura pulogo koyimowei piyau yongkambanu Yisuyegi ngizi
kumuli menalege wawere uli mizi puwili kiling wawere ula logo yongkambanu kolokn-
gagono panuwili waligeleyageya koya. Antiyok yerengke pulogo nazuwagawili yongkam-
banu Yisuyegi kiriweiwiliyegi yeik wik Kilisiwili meiyara were yana purik puwili Yisu
Kilisibekyegi kiriwei miziwili kopong.
27 Pilik mizageya keya yombu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kisi nawili paka
Yirusalem yerengka pongo Antiyok yerengke kambela.
28 Puwiliyaga nak Akaba meibek Anotoyaga Kung Walekpokko mizagewiyege ngago
watabi kalike mizagi nara weiya logo yongkambanuwiligi tepekke luweza logo pugu pura
pelik kozak yeiya, Ngabelakpek mabokke ngaba ibeng mizagira lewagelaweki mizi, yeiya.
Ngaba ibeng pura King Ngaibek Kilori meibokko Romwiliyegi ngaiwekke ngizi lewagelara.
29 Pugu pilik kai legi yombanu Yisuyegi kiriweiwili puwili ngezewili nak nak king pi
puguyengka pangka pangka miziweki wiya logo puwili kiling Yisuyegi ngizi wamenara
kumuli ngabelak Yudaya meibekke yereng mabiyengke yolu puwiliyegi wezameliweki,
pilik sawiya.
30 Puwili pilik wiya logo kingyeng yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuliwiligi ngai-
wiliyegi yaniweki Panabas keya Saulugi meleyauge wezamela.

12

1 Watabi pilik piyeng mizawekkerik King Ngai Elodo meibokko weik yongkambanu
Yisuyegi ngizi kumuli puwiliyaga nawiliyegi ngangang keleyiweki kebangkela.

2 Elodogo ngago miziweki kaiyaragi kiriwei puwiligu Jems, Yowangi sibek lang yemanewekko ula logo ibeng. Purikku Yuda Yisuyegi ngizi kumuli onowili wilik kagowing keleya.
3 Pulaga Elodogo purikki puwili wilik kagowing mizirikki pakelawekke ngereke pugu ngago miziweki kaiyaragi kiriwei puwiligu Pitarau kebangkela. Purik pilik mizarik Yudawiligu wok Pasoba meibek pakeliraga miza. Wok pokkorik Yudawili perek ngeragi yisriktau onoyeng keremiza logo ni logo nageya koyimowei Anotogo puwiligi yelibungang kokawiligi iyengki kangyengke iwirik pukmela wizilege keriya logo puwiligi koloyakamandik kalogoliwili ibengkirikka yaliya wazaya puragi kumulibek.
4 Puwiligu Pita kebangkela logo Pita wigirimakke wigira wazamiya. Pulogo pi ngai mangomektau onoge yombu mangobektau ono ngai namekke mizawiliyegi miza yana logo puwiligu piyegi ngai koyiweki. Keya Elodogo kumularik Yudawiligi Pasobara pakela logo pulaga puwiligu Pita Yudawiligi wirege ngagozak kelemiya logo ulagi nobiyeng miza.
5 Keya Elodogo Pita wigira wazamiya kele kapura yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuliwili Pitayegi wiyeke Anotoyegi waberek mizageya koyima.

6 Wok Pasobaraga piyeng miza logo Elodogo Pita Yudawiligi wirege ngagozak kelemiweki wok kumulabek mizagine were kusage Pita i wigirimakke yombu ami neyaugi libuge iwek kola wiziya. Ngayeng seng neyaugu pi wigira wazamiya keya ami nawilirau wigirimakki kandikke ngai wazaya.
7 Mabuwekke wigirimakke pulogo Yemizibekki angela nak luweza wizilege logo ngaiwak narik yeke ige Pita yolumakke ngaiwak wiya.
Pulaga angelabokko Pita yangalek kelemiya logo piyegi pelik meiya, Pita, ngezangai yangalek mei, meiya logo mabuwekke sengyau mele puguyauga wei kayimeige wala.
8 Pilik miza logo angelabokko Pitayegi pelik meiya, Kagorik nugurik waliye, keya ingegangyau wakiye, meiya. Pita pilik miza logo angelabokko pelik meiya, Melewangka ngalege nugurik wakiya logo ne kiling koli, meiya.
9 Togo Pita piyegi kiriwei kuna kapura angelabokko mizi purik ngizi ma ngaigu miza puragi pi iwaka ono. Pugu kumularik wire puguyaugu wangakyeng kelik narage keriyi nobiyeng miza.
10 Pita piyegi kiriweirik piyau yombu ngai namek kang koru yeke igerikke ngaiwili wezayi kuna keya yenge narikke ngaiwilirau wezayi, keya kang yemane yenge yerengke kandikke pura purik ngezerik tiya wizilege piyau wigirimakka welagela kuna. Piyau welagelarik pongo kazing wale narik ngabelak libu kuna logo mabuwekke Yemizibekki angelabek pi wezami weik kakwela.
11 Togo pilik mizi ngizige piyegi yaka ngolukku miza pura weik kimeike logo kangka nak piyegi lewagela wizigeya ngezebokko pelik kaiya, Weik nogo iwaka, pera wameik ngizi. Anotogo pigi angelabek wezamela logo pugu ne Elodogi kozanda keya yongkambanu Yudawiligu neyegi miziweki miza piyengka yaliya wazaniya, kaiya.
12 Togo wire puguyau ngela wiziyawekke pi Yowan Makki panumele Maliyagi imakke kambela. Pulogo yongkambanu kolokngagono Yisuyegi kiriweiwili wawere ula logo Anotoyegi waberek mizageya koyilege.
13 Pita kanda yenge kang yerengkerikka ketakketak kelemiya logo kolomandik Maliyayegi yawe mizimele yeikta Loda meimele kuna logo ni tak meiya to mela.
14 Loda Pitagi kiliragi kerewiya logo pi wilik panu legi kandik tiya ono, pi yeke ige nginda yongorik puwiliyegi pelik yeiya, Pita yenge yerengke yuke yolubek, yeiya.
15 Pi pilik yeiya kapura puwili pugu kairagi ngizi kumula ono, puwiligu piyegi pelik meiya, Ni lelewe mizi puloge, meiya.
Togo Lodago ngereke kozang pelik yeiya, Wameik panu. Pi yolubek, yeiya. Tegi puwiligu pelik meiya to mela, Pok Pitagi angelabek kani, meiya.
16 Puwili pilik kelageyarik Pita mazeng keya ketakketak mizageya wiziya. Tegi puwili kandik tiya logo puwiligu Pita pakelawekke puwili lelengkira.
17 Pulaga Pita puwiliyegi mele puguzikku ngagoluk koyi keleya logo Anotogo pi wigirimakka welagela lewaweki kelemiya piyengki waleraga puwiliyegi kozak yeiya. Keya pugu peliktarau yeiya, Puragi Yisugi sakpek Jems keya teni kiling Yisuyegi ngizi wamenara kumuli nawiliyegirau kozak yeizo. Ne pelege wiziyagi ono, ne kangweki mizi. Pugu pilik yeiya logo pi puwili wezaya logo nalege kambela.
18 Wangane yokmek lewagelawekke pura pulogo yombu ami piyegi ngai puwili Pita kakwela purikki pakelawekke puwili leli uli keya wiyalowei kela mela logo nakko nakyegi pelik meiya, Pita talege, talik miza logo pi kakwela, meiya.
19 King Ngai Elodo ngago Pita kakwela puragi kerewiya puwekke pugu piyegi weliweki ngago nara yana, logo puwiligu wela kapura puwiligurau pi yolok ngela ono, yeik. Tegi

Elodogo ami yaka Pitayegi ngai puwili ngago yeiya logo puwiliyegi nguk yei yongomo keleya. Logo yawe puwiligira kaile miza kopong Elodogo ngago miziweki kaiyaragi kiriwei puwili yela logo ibeng wazaya. Pilik miza logo Elodo ngabelak Yudaya meibek wiya logo Rom Kapmanbekki yereng yemane Sisariya meirage wok nayeng yoluweki kambela.

20 Pulaga King Ngai Elodo Sisariya yerengka wizimowei pi yongkambanu yereng Taya keya Sairong mei piyaugiwiliyegi sisik panu miza. Pi sisik mizi legi yombanu yerengyauga puwili wawere ula logo piyegi ngagozakkaweki kambela. Wererik puwiligu yombu Elodogi i yemanemakki ngaibek yeikta Pilasita meibekyegi pelik kozak meiya, Teni Elodogo ngaiwiliyaga ngeragiyeng wei wilibek mizi kapura pi teniyegi sisik mizi kopong teni ngeragi weiyagi langai ono, legi Elodo teniyegi sisik panu purik pangka ono, meiya. Pilik meiya logo Elodogi i yemanemakki ngaibokko puwiliyegi pelik yeiya, Ei purik wameik. Ini pangka kisi, yeiya logo pi Elodoyegi pakeli kuna logo Elodogo pelik kai, Pangka mena, ne puwili kiling ngagora pangka pangka mizagi, kaiya logo pugu wok nak sawiya.

21 Togo Elodogo wok nak sawiya logo wok sawiyabokko Elodo melewangka King Ngaibekkiyengka pugurik wakiya logo tung pugurikke mogosara wizimowei yongkambanu yereng Taya keya Sairong piyauga puwiliyegi ngago yombiyangai nara kozak yeiya.

22 Pi ngagora weik yeik sawiyi ngizige yongkambanuwili mabuwiligu pelik kek kisa, Ngagora yombanubokko kaira ono, pura anoto nakko kaira, kisa, logo puwiligu yeik pugura yongolok meiya.

23 Mabuwekke Elodo kawiye wala. Purik pugu ne yombanubek mena yeik nogora yongolok mei nagani segeya Anotogi yeikta yongolok mei, kaiya ono kopong Yemizibekki angela nakko Elodo kemegeme namokko ula logo ngikwiligu yenge pigi yungkeyeng na logo pi ibeng.

24 Togo Anotogi ngagora yemane lewagela keya ululu miza mela.

25 Keya yombuyau Panabas keya Saulu piyau yawe kingyeng orowei Yisuyegi ngizi kumuliwiligi yemanewiliyegi yani pura mizi kambela logo paka Yirusalem yerengka yereng Antiyok meirage ngereke yo. Piyau yombu Yowan Mak meibek piyau kiling miza orowei kayima.

13

1 Togo yenge Antiyok yerengke yongkambanu Yisuyegi ngizi panu kumuli Yisugi yeiktage menalege wawere uli miziwiliyaga nawili ngagora Anotoyaga weiya logo yaniwili keya nawilirau Anotogi ngagoraga waligeleyiwili. Nak Panabas keya nak Simiyong pi Buka meibek, keya nak Lusiya yereng Sairini meiragabek, keya nak Maneyeng pi ngai Elodo kiling yolubek, keya nak Saulu.

2 Wok nakke yenge Antiyok Yisuyegi ngizi kumuliwili Yemizibekyegi ya kumuli keya waberek mizagirikki wilek kang tiya maniweki ngeragi ni onora mizageya keya Anotogi Kung Walekpokko puwiliyegi pelik yeiya, Nogo Panabas keya Saulu negi yawe nara mizibene sawiya legi ini piyau kuni pani keleyizo, yeiya.

3 Tegi puwili waberek miza logo weik yeikwekke mele puwiligiyeng piyaugi ngalege walamiya logo piyauyegi waberek miza logo piyau wezayela.

4 Togo Panabas keya Saulu Anotogi Kung Walekpokko wezayelayau pongo Selusiya kambela. Logo pongo Selusiyaga piyau sikmak weiya logo pulaga panga wizambekke libuge ilibu Saipira meileigi kambela.

5 Piyau Saipira puleigi yereng yemane Salami meirage kandawekke pulogo piyau Yudawiligi i walek songonoyengke kiliya logo yongkambanuwiliyegi Anotogi ngagora kozak yeiya. Piyau Yowan Mak yaweragi saweliweki miza orowei kambela.

6 Pilik kambela puwili ngabelak libu ilibulei neing kang kayimeige yereng Paposo meiragi lewagela. Keya pulogo puwiligu yombanu watagak ngeli nak yeikta Pa-Yisu meibekyegi pakela. Pi Yudawiliyaga nak keya pi ngezebokko ngezebekyegi ikuyogoriktaga pelik kaibek, Anotogo ne ngagora nana logo kozak kaiweki wezanelabek, kaibek.

7 Pi ilibu puleigi ngaibek yeikta Sesiya Paurusu meibekki kewengkebek. Sesiya Paurusu pi kangkabek iwaka panubek keya pi Anotogi ngagoragi kerewiyagi keli kopong pugu Panabas keya Sauluyegi, Koli, yeiya.

8 Kapura Pa-Yisu yombu watagak ngelibek, ngago yeik Kiriktagarik yeik pugura Elima meibek ngago Panabas keya Saulugu kozak kisiragi kiyebuk keya pi ngaibokko Yisuyegi ngizi panu kumulagi purikki kiyebuk kopong pugu Panabas keya Saulu waliyiweki keleya.

9 Togo Saulu yeik nara Paulu meibek logo Anotogi Kung Walekpokko kolabokko watagak ngelibekyegi ngai yuke panu kelemiya

10 logo pelik meiya, Ni Sadang kaile panubekki marekpek kani. Ni watabi pangkayeng
mabiyengki kumbak mizibek legi piyengki ngai mizibek. Ni watabi ikuyogorik miziyengko
kola keya ngaigu kai piyengko kolabek legi ni Anotogi kazing wameik ngiziyengki kazing
ngizi onoyeng mizibene kowitiweki mizi wilibekpek.
11 Ni pilik mizibek kopong Anotogi melezikku weik ni nelagi kani. Ni wire kusa
wazaniyagi logo tek narik wokpekki wilangkarik nugurau pakeli nangai wizageya
wiriyagi, meiya.
Mabuwekke Elimagi wireyau kozainung kusabanurikku waliyi samiya logo pi miza
orowei miziweki weik mele puguzikka orowei kunagi namele keya nakyegi weli kang keya
mizi.
12 Pilik miza logo ngaibek pilik miza piyengki pakelawekke pi Yemizibekyegi ngizi panu
kumula logo pi ngago Yemizibekyegi langairagi leleng yemane panu kira.

13 Pulaga Paulu keya pigi kewengkewili yereng Paposo puraga sik namak weiya logo
panga wizambekke ngalengale kanda ngabelak Pambiliya meibekke lewagela logo pulaga
yereng Pega meirage ngabelak libu kambela. Keya pulogo Yowan Mak Paulu keya Panabas
wezaya logo pi pongo Yirusalem yerengke kangmobela.
14 Pulaga piyau Pega yerenda wiya logo ngabelak Pisitiya meibekke yereng Antiyok
meirage lewagela. Wok Yudawiligu yawe mizi onobek wok Sabatpek meibekke piyau
Yudawiligi i walek songonomakke yeke ige la logo mogosa.
15 Nakko Anotogi ngagoraga Mosegi loyengka mei keya kapiya Poropek kokawiligu lende
miza piyengkarau sangkela logo i walek songonomakki yemanewiligu nak piyauyegi
wezayela logo pelik yeiya, Mandikyau, yali ngago teni mamok kozang keleyagi nara purik
mabura teniyegi kozak yeiyagi purikki teni keli, yeiya.
16 Pilik kai legi Paulu luweza logo mele puguzik puwiliyegi langai yongolok meiya logo
pelik yeiya, Ini pelege Yudaga Yuda ono Anotoyegi kazi mizi puwili mabuwili neyegi
kerewiyizo.
17 Koka walaka Anoto teni Isileiliwiligibokko teni Yudawiligi mangowili iza logo puwili
ngabelak Isip, ngabelak nazuwagawiligibekke koyawekke Anoto puwili kiling wiziya keya
kozanda yana logo pugu puwili kolokngagono sibene keleya.
Pulaga Anotogo kozang pugurago puwili Isip ngabelakpekka iza orowei wiriya.
18 Keya kirisimasi yombu neyau tikindayengke pugu puwili yenge kurung yeikwekke
wazaya logo kazing puwiligu miziyengki Anoto kunendik wagela.
19-20 Pulaga puwili ngabelak Kanang meibekke lewagela logo pulogo yombanu ngabelak
melenazik keya nazikka neyauyengkiwili kiling puwili ngai kela logo Anotogo kaile
keleyayela logo yongkambanu puguwili tenigi yelibungang kokawiliyegi ngabelak piyeng
puwiligiyeng mizibene yana. Kirisimasi 450 piyengke puwili pilik koya.
Pulaga Anotogo puwiliyegi yombanu ngagoyeng pangka pangka mizagiwili wazaya logo
wiziya Poropek Samuwele meibekki tendagawekke weik yeik.
21 Pulaga yongkambanuwiligu Anotoyegi puwiliyegi King Ngai nak ngaiweki kerem-
izibene nguk meiyawekke Anotogo ngai Saulu puwiliyegi ngai wizeibene wazamiya.
Saulu, Kaisgi marekpek pi Peniyamigi yeligagangmekkabek. Pi kirisimasi yombu neyau
tikindayengke ngai wiziya.
22 Pulaga Anotogo Saulugu teng ngaira ngela mela logo pugu Tawiti puwiliyegi King
Ngaibek mizibene wazamiya. Anotogo Tawitiyegi langai pelik kaiya,

Tawiti Yesigi marekpokko kazing miziyeng pangkarikki nogo pakela logo pi yombu nogo
keli panu langaibek. Keya pi watabi nogo pugu miziweki keliyeng mabiyeng
mizagibek, kaiya. *1 Samuwele 13:14*

23 Tawitigi marekngangwiliyaga nak Yisu, pi Anotogo teni yongkambanu Isileiliwili yaliya
wazayiweki wazamiyabok pigi ngago sawiyarago kozak kaiya pilik.
24 Yisu yawe puguyeng mizagine, were Yowan kaimelibokko Isileili yongkam-
banuwiliyegi ngago puwili kaile puwiligiyengki kuneng mizi keya kaile puwiligiyengka
kowiti miza logo wilek kang puwiligiyeng Anotoyegi sawela logo kaimeliweki pura kozak
yeiya.
25 Yowangu pilik miza logo yawe pugu mizira yeikweki merekewekke pugu yongkam-
banuwiliyegi pelik yeiya, Ini ne tak mizi? Ne inugu yuke yolubok ono kani kapura
kerewiyi, pi neyegi kalika lewagi keya ne pokyaga kulengke logo nogo kumularik yeik
nogora yeik puguraga kulengke panu keya yeik pugura nogoraga ngalege panu.
26 Yowan kaimelibokko puwiliyegi pilik yeiya logo ne ini yongkambanu nogowili ini
Abalamgi yango keya marekngangwili, keya ini Yuda ono Anotoyegi kazi miziwiliyegi ne
pelik yei, Tenigi wiyeke Anotogo Yisugu teni yaliya wazayagi puragi ngago pura wezamela.

27 Kapura yongkambanu Yirusalem yoluwili keya puwiligi yemanewiligu Yisu puwili yaliya wazayiwekibekyegi pi pilik mizagibek miza ono. Keya puwili wok Sabat mabiyengke ngago Poropekwiligu lende mizayeng sangkeli kapura piyengki solorik iwaka ono, kapura puwiligu Yisuyegi kaile kelemiya purago ngago Poropekwiligu lende miza piyeng weik wameik ngizi miza.
28 Keya puwili pugu kaile miza nayendau yolok ono kele kapura puwiligu Pailetyegi pi waze yeik ulak ulibene nguk meiya.
29 Togo puwiligu watabi Poropekwiligu ulogo piyegi langai lende miza piyeng mabiyeng kelemiya logo piyegi kiriweiwiligu pigi yasurik yengeleileiga orowei yerageya logo mosindaga king ururumekke wizamiya.
30 Kapura Anotogo pi ibendaga yangalekta wazamiya.
31 Keya wok kolokngagonoyengke pugu yombanu pi kiling yereng Kalili meiraga paka Yirusalem meirage yongomo mizageya koya puwiliyegi tabunda wiriya. Puwili pigi wiregawerera pakelawili logo puwili weik Isileili yongkambanu nawiliyegi ngago piyegi langaira kozak kisiwili.
32 Togo te Panabas pelege iniyegi ngago wazono pera orowei kayima. Pera Anotogo tenigi yelibungang kokawiliyegi pugu ngago mizagi sawiyara logo
33 weik pugu mabek teni puwiligi yango keya marekngangwiliyegi ngizi wameik miza pera. Pura pugu Yisu ngabelakpekke pelege teni yaliya wazayiweki wezamela pura. Pilik miza pura Kapiya Walek Ingi Sam neyaurikke pobilik kaiya puragi kiriwei,

Ni negi Marekpek. Yokopekke ne nigi Mangobek purikki kimeike keremiza, kai. *Ingi Sam 2:7*

34 Keya Anotogo pi ibendaga yangalekta wazamiya logo pi ngereke mawinda ibengkirau onorikki Anotogo Kapiya Walek Isayago lende mizarikke yungke pelik kai,

Ngago walek wazono nogo Tawitiyegi sawiya pura nogo iniyegi ngizi lewagela walibene mizagi kani, kai. *Isaya 55:3*

35 Keya mabilik Tawitigu Anotoyegi Kapiya Walek Ingi Samyeng meirikki yungke pelik meiya,

Nugu yombu kaile nayendau onobokki yasurik ngabelakpekke sok si pani kelemiyagi ono, kai. *Ingi Sam 16:10*

36 Tawitigu ngezebekyegi kozak kai yagenda ono, purik pugu Anotogi keliyeng mizageya wiziya logo pi ibeng. Logo puwiligu yasu pugurik pigi yelibuwiliyegi saweliwei waliya wazamiya logo ngabelakpekke sok sa.
37 Kapura yombu Anotogo ibendaga yangalekta wazamiyabokki yasurik sok sa ono.
38 Pilik tegi O nogowili kerewiyi. Nogo kelirik ngago wazono puragi Yisugi ibendago mizagewiyege Anotogo kaile inuguyeng tumula melagi puragi langai ini iwakaweki keli legi ne iniyegi kozak yei yagenda. Keya peragirau iwakaweki, tamizeige namele keya nak Mosegi loyengki ngizi kumula logo kiriwei mizi purik Anotogo ngoluk kaile puguyengki kumulagi purik Mosegi loyengko kaileyeng pangka tumulagi langai ono.
39 Kapura Yisugu mizagewiyege piyegi ngizi kumuli mologabok kaile pugu miza piyengka wila wazamiya logo Anotogi wirege pirau watabi kaile nayeng ono, pi weik pangka melegabek kelemiya.
40 Togo yombanu ngagoyeng Anotoyaga weiya logo kozak kisawiligu kisa pura iniyegi lewagela nelegi waberek panu, ngai koyizo.
41 Puwiligu Anotogi Kapiya Walektikke yungke pelik kisa,

Ini Anotogo kaiyengki songomeiwili, kerewiyi. Ini ngoluk wik koyigeya Anotogo yawe nara mizagi keya nakko iniyegi purikki kozak yei kele kapura ini purikki ngizi panu kumulagi ono, inugu purikki yeik kumula melageya koyimowei ni kemenak ibengki, kisa. *Abakak 1:5*

Ngago nogora weik, yeiya.
42 Pulaga Paulu keya Panabas Yudawiligi i walek songono pumakka welagelaweki tamizeige yongkambanuwiligu piyauyegi pelik yeiya, Wok Sabat kalikebekke peyengki mazenda teniyegi kozak yeiweki kayimizo, yeiya.
43 Yongkambanu wawere ulawili welagela miza logo Yuda kolokngagonowili keya Yuda ono kolokngagono weik Yudawiliyegi sawelawilirau Paulu keya Panabasyegi pongo kazingmekke kalika kiriwageliwei kuna. Pilik kunimowei piyaugu puwiliyegi pelik kozang yeiya, Ini Yisuyegi kebangkelizo logo pugu wazono tonugu weiyagi langai ono pugu yani puragi inugu wilek kangyeng ngalege wiyizo, yeiya.
44 Wok Sabat kalikebekke yongkambanu yereng puraga yolu puwiliyaga wale unatuba narik Yemizibekki ngagoragi kerewiyiweki kayima.

45 Keya Yudawiligi yemanewiligu yongkambanu kolokngagonowili wawere ularikki pakelawekke puwili piyaugu miziyengki yagolok kopong sisikmokko kola logo puwiligu Paulugi ngagora momanenda wiyi keya piyegi ngago kaile kisa.
46 Kapura Paulu keya Panabas mak liyandek namizi kozang sara koyimowei pelik meiya to mela, Togo ini Yudawiliyegi Anotogi ngagora were kozak yei purik pangka kapura inugu puragi kezanga mani purikku ini makngeze wik wizagomagira weiyagi langai onowili mizi legi, togo weik ini wezaya logo Yuda onowiliyegi kozak yei kangweki mizi.
47 Purik koka Anotogo teyegi Kapiya Walek pugurikke yungke ngago miziweki kaiya nara pelik kaiya,

Nogo ini Yuda onowili wilangkarik miziweki keleya, logo yongkambanu ngabelakyeng mabiyengke kazing Yisugu puwili ibendaga yaliya wazayagimek waligeleyiweki kani. *Isaya 49:6*

48 Piyaugu pilik yeiya logo yongkambanu Yuda onowili piyaugu kisa puragi kerewiyawekke puwili wilik kagowing miza logo Yemizibekki ngagoragi wilik kagowing kisi. Keya yongkambanu Anotogo wik wizagomagira weiweki sawiya puwili Yisuyegi weik ngizi panu kumuli.

49 Togo Yemizibekki ngagora weik kang wale pulumengke ululu miza meli.
50 Kapura Yudawiligi ngaiwiligu Antiyok lemengki yongok yemane i walekmakki kang miziwili keya yombu yemanewilirau puwiligi kumuliyeng lebuk ngai keleya logo puwiligu Paulu keya Panabas piyauyegi ngangang keleya logo yerendaga kang wezayela.
51 Tegi piyaugu yongkambanu Antiyok yerengke yoluwiliyegi pelik yeiya, Te iniyaga mele togoyau kaigesi purik Anotogo iniyegi wilik ono kopong, yeiya logo piyau panga yereng Aikoniyam meirage kambela.
52 Yombanu Antiyok yerengke Yisuyegi ngizi panu kumuliwili wilikwilikmokko kola keya Anotogi Kung Walekpokko kolawili.

14

1 Paulu keya Panabas panga Aikoniyam yerengke kanda piyau watabi mabilikyeng miza. Piyau Yudawiligi i walek songonomakke ige la logo yongkambanuwiliyegi ngagora kazing wazonomekke kozak yeiya logo Yuda keya Yuda ono kolokngagonowilirau Yisuyegi ngizi panu kumula.
2 Kapura Yuda Yisuyegi kezanga mani puwiligu yongkambanu ngoluk Yisuyegi ngizi panu kumuli ono puwiligi kumuliyeng lebuk ngai keleya logo puwiligu piyauyegi langai wilek kangyeng kowitibene keleya kele
3 kapura Paulu keya Panabas pulogo yokolong koyima. Piyaugu puwiliyegi Yemizibek Yisuyegi langai liyandek namizi kozak yeiya. Anotogo piyau kozang yana logo piyaugu watabi Anotogo keke miziyeng keya watabi piyau Anotoyaga kozanda kilingyau mizi piyeng kolokngagono pangka miza logo piyengko kopong yongkambanuwiligu kisirik, Ngago Yemizibokko pigi wazono tonugu weiyagi langai ono pugu yani puragi langai pura ngizi wameik, kisi.
4 Togo yongkambanu Aikoniyam yerengkewili sanga miza logo nawili Yudawiliyegi ngizi kumuli keya nawili aposoloyauyegi ngizi kumuli miza.
5 Tegi yongkambanu Yuda onowili keya Yuda Yisuyegi ngizi panu kumuli onowili kiling puwiligi yemanewilirau mabuwiligu aposoloyauyegi kaile keleyi keya kingyengko yeliweki sawiya.
6 Kapura aposoloyau puragi kerewiyawekke piyau ngabelak Likoniya meibekke yereng Lisita keya Tebi meiyauge kabelak piyengke kazi kambela.
7 Keya pulogo piyaugu yongkambanuwiliyegi Anotogi ngago wazono Yisuyegi langaira kozak yeiya.

8 Yereng Lisita meirage yombanu ingeyau koru wazamiya kopong ngabelakke wei mizagi langai ono nak yolu.
9 Pi Paulugu ngago kairagi kerewiyawekke pugu Anotogo pi yombiyangai wazamiya-girik pangka purikki ngizi panu kumula. Logo Paulu pugu ngizi kumularikki pakela logo piyegi ngai yuke panu kelemiya
10 logo piyegi ngalizi pelik meiya, Ingeyaugu luweze, meiya. Mabuwekke yombu yakabok yangalekta perekmakkera wala logo weik wei mizi.
11 Keya yongkambanu wawere ulamek Paulugu mizi puragi pakelawekke puwiligu weik ngago yeik Likoniyawili ngezewiligiraga pelik kek kisa meli, Yombu peyau anoto tonuguyau logo korik yombanuwili kelikyauge teniyegi yerageya kani, kisi.

12 Puwiligi anoto yemane panubekki yeikta Susi mei keya pigi ngago oroweibekki yeikta
Emisi mei. Tegi puwiligu Panabas yeik Susi pura mei keya Paulu ngagora kozak kaiyabek
legi puwiligu pi yeik Emisi pura mei miza.
13 Susigi i walek yongkambanuwiligu Susiyegi inge laliyi keya ya kumuli mizimak
Likoniya yerendaga yenge yowerengke yolu. Keya i walekmakki yombu wata kolak ke-
libene waliyibek liyeng pulumakauwili keya purukpuruk marekyeng yerengke kandikke
yongkambanu aposoloyauyegi kolak kelibene waliyiwekiwiliyegi orowei lewa.
14 Kapura Panabas keya Paulu puwiligu miziweki mizi piyengki kerewiyawekke piyau
puwiligu kisi keya mizi piyengki kiyebuk legi walimiziweki kagorik ngezeyaugiyeng
koliya logo wawere ulamekki tepekke nginda kuna logo pelik kek kisa,
15 O yombuwili, te yombanu yeikyau logo keli togoyeng ini yombanu ngabelakkewiligi
keliyeng kelik legi ini pilik mizira nangki? Te pelege iniyegi ngago wazono ini anoto
inuguwiliyegi yeik ya kumuli mizi piyengka Anoto wik yolubekyegi ya kumuli mizibene
puragi kozak yeiweki kayima. Anoto wik yolubokko ngilumbek keya ngilumbekke piyeng,
keya ngabelakpek keya ngabelakpekke piyeng, keya wizambek keya wizambekke piyeng
mabiyeng keremiza.
16 Koka Anotogo yongkambanu mabuwili kazing ngezewiligu kelimek neing wei miza-
geya koyi pani keleya.
17 Kapura pugu teni yeik koyi pani keleya ono, a'a'. Pi ngezebokko watabi yombiyangai
yolugiyeng yani logo teni yongkambanuwiligu pi wameik ngizi panubektikki iwaka
sibene pugu teni ngilumbekka kobo yani yagenda, keya kirisimasi mabiyeng ngeragi
wawiyagiyeng yani yagenda, keya wok mabiyengke ya tenigiyeng ngeragiyengko wilak
keya wilek kang tonuguyeng wilikwilikmokko kolaweki keleyi yagenda. Pilik tegi Anoto
wik yolubekyegi ya kumuli mizagirikki kai, yeiya.
18 Piyau ngago piyeng kozak yei kele kapura Paulu keya Panabas yongkambanu
piyauyegi wata kolak kelibene mizi puwili waliyagirikki yawe yemane mizi.

19 Pulaga Yuda Yisuyegi ngizi panu kumuli ono ngabelak Pisitiya meibekke yereng
Antiyok meiraga nawili kiling ngabelak Likoniya meibekke yereng Aikoniyam meiraga
nawili menalege wawere ula logo pongo yereng Lisita mei puragi kayima. Kanda pulogo
puwiligu yongkambanu wawere ulara koyamek ngai puwiligimekki sawelibene keleya
logo puwiligu Paulu kingyengko ula logo yerendaga welagela ulumi wageliwei kuna.
20 Puwiligu pi ibeng nobiyeng miza kapura yombanu Yisuyegi ngizi panu kumuliwiligu
yawereng kelemiya logo pi yangalek meiya logo yerendaga yongo la. Wanganebekke pura
pi keya Panabas pongo yereng Tebi meiragi kambela.
21 Paulu keya Panabas Tebi yerengke kanda piyaugu yongkambanuwiliyegi Anotogi
ngago wazono Yisuyegi langai pura kozak yeiya logo piyaugi ngagorago wilek kang
puwiligiyeng yowa yowiya logo yongkambanu kolokngagonowili weik Yisuyegi ngizi
panu kumuli keya Yisuyegi kiriwei mizi. Piyaugu yombanu Yisuyegi ngizi panu kumuli-
wiliyegi Anotogi ngagora waligeleya logo paka yereng Lisita meiragi kang yongobela. Keya
pulaga piyau ngabelak Likoniya meibekke yereng Aikoniyam meiragi kandobela. Keya
pulaga ngabelak Pisitiya meibekke yereng Antiyok meiragi kandobela.
22 Yereng naraga naragi piyaugu yongkambanu Yisuyegi ngizi panu kumuliwiliyegi
kozanda yana logo wilek kang piyaugiyengka puwiliyegi puwiligi Yisuyegi ngizi panu
kumuli pumokki ngizi wameik yolu keya Yemizibekyegi ngizi panu kiriweiweki kelegele
yeiya logo puwiliyegi pelik yeiya, Teni Anotogi ngairagi kuneng kolokngagono panu
wageliwei kangki kani, yeiya.
23 Keya yereng Yisuyegi ngizi kumuli Yisugi yeiktage menalege wawere uli mizi
mabiyengke piyaugu yombanu Yisuyegi ngizi panu kumuliwiliyaga nawili yombanu
ngizi panu kumuliwiliyegi ngaiweki sawiya. Pilik sawiya logo purik piyau waberek
mizagirikki wilek kang tiyi maniweki ngeragi ni onora mizageya koyimowei piyaugu
yombanu Yisuyegi ngizi panu kumuliwiliyegi waberek miza logo Yemizibekyegi pelik
meiya, Yongkambanu pewiligu niyegi wilek puwiligiyeng ngalege wiyi legi togo puwili
mele nuguzikke wezaya logo nugu puwiliyegi waberek ngaiweki.

24 Piyaugu pilik waberek miza logo waleleige yereng pura wiya logo ngabelak Pisi-
tiyabek neing kandobela logo ngabelak Pambiliya meibekke kayima. Pulaga kang kang
yereng Pega meirage lewagela.
25 Yereng purage la logo piyaugu yongkambanuwili ngagora yana logo pongo wizam-
bekke yereng Ataliya meiraga kambela.
26 Pulogo kanda piyau sik namak weiya logo pumakki ngalengale yereng Antiyok
piyaugu were wiya puragi yo. Yereng Antiyok pura koka yongkambanu Yisuyegi ngizi

panu kumuliwiligu were piyau Anotogi melezikke yana logo Anotogi wazono tonugu weiyagi langai ono purago piyau yawe piyaugu weik pitamani pera miziweki keleyara.
27 Piyau Antiyok yerengke kandawekkerik piyaugu yongkambanu Yisuyegi ngizi panu kumuliwili wawere keleya logo puwiliyegi watabi Anotogo piyaugu miziweki keleya piyeng mabiyengki kozak yeiya. Keya nariktau Anotogo miza logo Yuda onowiligi kazing Yisuyegi ngizi panu kumulagi namek tiya yowiyarikki kozak yeiya.
28 Togo Paulu keya Panabas piyau pulogo yongkambanu Yisuyegi ngizi panu kumuliwili kiling yokolong koyima.

15

1 Wok nakke Paulu keya Panabas Antiyok yerengke koyi keya yombu nawili ngabelak Yudayabekka yereng Antiyoktagi kayima logo yongkambanu Yisuyegi ngizi panu kumuliwili weik waligeleyi logo pelik yei, Tamizeige ini Mosegi lo yombu korikyengki korik yeke ngalegeyeng ngelizo kaiya pura mizi ono purik mabura Anotogo ini yaliya wazayagi ono, mena yeiya.
2 Kapura Paulu keya Panabas piyaugu puwili kiling watabi puwiligu kisa piyengki ngago yemane panu ngalik kela yongomo miza. Tegi puwili mabuwili pilik kozak kela purik Paulu keya Panabas kiling yombanu Antiyok yerengke nawili paka Yirusalem yerengke Yisugi aposolowili keya yombu Yisuyegi ngizi panu kumuliwiliyegi ngaiwiliyegi peragi pakeli kangweki, kela.
3 Togo yongkambanu Yisuyegi ngizi panu kumuliwiligu puwili wezayela logo puwili ngabelak Pinisiya keya Sameriya meiyau neing kambela logo puwiligu yongkambanu pulogo Yisuyegi ngizi panu kumuliwiliyegi ngago Yuda ono nawili kowita logo Yisuyegi ngizi panu kumuli puragi kozak yeiya. Puwili puragi kerewiya logo wilikwilikmokko kola.
4 Puwili Paulu kiling paka Yirusalem yerengke kandawekke aposolowili keya Yisuyegi ngizi panu kumuliwili keya puwiligi ngaiwili mabuwiligu puwili kiling melegulang miza logo yombu Antiyok yerengkawiligu Yirusalem yerengkewiliyegi watabi Anotogo yawe puwiligu miziyengki yungke miza piyengke kozak yeiya.
5 Kapura yombu Palisiwiliyaga weik Yisuyegi ngizi panu kumuli nawiligu luweza logo pelik yeiya, Inugu Yuda ono weik Yisuyegi ngizi panu kumuli puwiliyegi puwili Mosegi loyengki kiriwei miza logo yombu korikyengki korik yeke ngalegeyeng ngeliweki wameik panu, yeizo, yeiya.
6 Togo aposolowili keya Yisuyegi ngizi panu kumuliwiligi ngaiwili peragi kozak keliweki menalege wawere ula.
7 Ngago yokolong kozak kela yongomo miza logo Pitago luweza logo pelik yeiya, O ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuliwili, ini iwakarik koka Anotogo iniyaga ne niza logo Yuda onowiliyegi wezanela logo puwiliyegi Anotogi ngago wazono Yisuyegi langaira kozak yeiweki logo puwili kerewiya logo Yisuyegi ngizi panu kumuliweki purik ini iwaka.
8 Puwili ngizi kumula logo Anoto yombanuwiligi wilek kangyeng iwakabokko Kung Walek pugubek teni yana pilik puwili yana legi purikku walimizi purik Anotogo Yuda onowiliyegi kezanga yana ono, pi wiregawere pugura puwiliyegi yana purikki teni waligeleyi.
9 Pugu teniyegi nalik keya puwiliyegi nalik miza ono. Puwili Yisuyegi ngizi panu kumuli kopong pugu kaile puwiligiyeng tumula logo wilek kang puwiligiyeng kaigesa mela yowiya.
10 Pilik mena nangki wiyeke inuwago Anotoyegi yang kelemiya logo pi sisik miziweki kelemi? Purik inuwago yombanu Yisuyegi ngizi kumuliwiligu Mosegi lo mabiyengki kiriweigi purikki keli kapura tenigi yelibungang kokawili ma tenirau lo mabiyengki kiriweigi langai ono. Logo tamizeige inuwago puwili Mosegi lo mabiyengki kiriwei mizizo yei purik mabura inuwago puwili kuneng wageliweki keleyagi logo puragi Anoto sisik miziweki kelemiyagi.
11 Yuda onowili Mosegi loyengki kiriwei mizirikki wiyeke Anotogo puwili yaliya wazaya ono, puwili Yisuyegi ngizi panu kumulirikki wiyeke puwili Yisu Kilisi Yemizibekki wazono tonugu weiyagi langai ono purago Anotogo puwili yaliya wazaya. Keya Anotogo teni Yudawili kazing mabilikmekke yaliya wazaya, Pitago pilik yeiya. Yombanu wawere ula pumok mamok ngagoluk, logo puwili yeik kerewiya.
12 Pulaga Panabas keya Paulugurau ngago kisa logo pumok mamok ngago piyaugiragi kerangang mana. Piyaugu puwiliyegi watabi Anotogo keke miziyeng keya watabi wirangai piyeng mabiyeng Anotogo mele piyaugiyengko Yuda onowiligi miza yowiyarikki kozak yeiya.
13 Piyaugu kozak kisiyeng weik yeikwekke Jems yangalek meiya logo pelik yeiya, O ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuliwili, neyegi kerewiyizo.

14 Simong Pitago ngolukku teniyegi Anoto yongkambanu Yuda onowiliyegi ulogo
lewagela logo puwiliyaga nawili yongkambanu yeik pugura kilingwili miziweki izarikki
kozak yei yagenda.
15 Logo pugu kaira keya yombanu ngagora Anotoyaga weiya logo kozak kisawiligu kisara
menalik. Pilik miza pura Kapiya Walektikku pobilik kaiya puragi kiriwei,
16 Anoto Yemizibokko pelik kai, Kalike ne yogi logo Tawitigi kawiye wala yolu pumakka
korowali miza mela piyeng wik keremizagi keya pumak ngereke ngizagi.
17 Nogo pilik mizagi logo yongkambanu nazuwaga Yuda onowili mabuwili ne Yemiz-
ibekyegi weliweki, puwili nogo iza logo yeik nogora kilingwili, ne Yemizibokko pilik kai.
18 Anoto Yemizibek kalike pugu mizagi piyeng koka solowekkerikka iwakabek. *Amoso*
9:11,12
19 Keya Jemsgu mawinda pelik kaiya, Nogo kumularik pelik, Tonugu Yuda ono An-
otoyegi kowita puwili lo tonuguyeng mabiyengki kiriweiweki keleya logo puwiliyegi yawe
unatubara miziweki yanagi ono.
20 Pilik segeya tonugu mak kapiya narik puwiliyegi lende miza logo yaniweki logo
puwiliyegi lo keremungke ono, yeik yemane peyengki kiriwei mizizo yeiweki. Piyeng
pelik, nakko watamek ma winakmek ma liyengmek ula logo anoto ikuyogorikwiligi
kungyengki yana purik mabura ini piyengka ni nagani. Keya ini watamek ma winakmek
ma liyengmekki iwibekka ni nagani, logo watamek ma winakmek ma liyengmek uli
puwekke kebi wilektik were ngela logo iwibek mabok kubula wizigeya ni. Keya nariktau
ini kazing kaile yongkambu mizimekke mizi nagani.
21 Yemane peyeng yongkambanu mabuwili iwakayeng purik kirisimasi
kolokngagonoyeng yereng mabiyengke wok teni Yudawili yawe mizi ono mabiyengke
tenigi i walek songonoyengke Mosegi loyeng sangkela logo ngago pugura kozak yeiya,
Jemsgu pilik yeiya.

22 Pulaga aposolowili kiling Yisuyegi ngizi kumuliwili keya puwiligi ngaiwili mabuwili
menalege kelarik mabuwiliyaga nawili iza logo Paulu keya Panabas kiling yenge yereng
Antiyoktaga wezayeliweki kozak kela. Puwiligu nak Yuras yeik nara Pasaba meibek, keya
nak Silasi meibektau iza. Yombanu Yisuyegi ngizi kumuliwiligu kumularik yombu piyau
yombiyangai panuyau miza.
23 Puwiligu piyau iza logo kapiya pelik lende mizariktau piyau kiling wezamela,
Teni aposolowili keya Yisuyegi ngizi kumuliwiligi ngaiwili, teni ini kiling ngizi wame-
nara kumuliwili. Teni ini Yuda ono weik Yisuyegi ngizi kumuli yenge yereng
Antiyok puraga yoluwili keya Yuda ono Yisuyegi ngizi kumuli yereng ngabelak
Siriya meibekke nayengkirau yoluwili keya Yuda ono Yisuyegi ngizi kumuliwili
yereng ngabelak Silisiya meibekke yoluwiliyegirau lende mizi yagenda. Tonugu ini
mabuwiliyegi wangane yei.
24 Teni kerewiyarik yombu teniyaga nawili kambela logo iniyegi ngago ini lebuk
ngai keleyagi nara kozak yeiya logo ini puwiligu kisaragi wilek ngelek kumula
meli. Kapura puwili teniyaga ngago pilik mizagira weiya ono, piyeng ngezewiligu
mizayeng.
25 Tegi teni menalege wawere ula logo kangka wamenak kiling yombu ngagora orowei
kangki neyau Paulu keya Panabas meiyau kiling wezayeliweki izaweki kozak kela. Paulu
keya Panabas piyau tenigi kewengke tonugu keli panuyau keya
26 piyaugu ngago Yisu Kilisi tenigi Yemizibekyegi langaira kozak kisa melirikki wiyeke
nawiligu piyauyegi kumbak miza logo yeliweki keleyi kapura piyau ngoluk kozang kozak
kisageyayau.
27 Togo tonugu Yuras keya Silasi iniyegi wezayeli puloge. Keya piyaugurau kili
yeikyaugu kapiyarikke tonugu lende miza mabilik inigi wirege kozak yei nangai.
28 Anotogi Kung Walekpokko teni kumula wazonoyeng yana logo tonugu kelara ini lo
kolokngagonoyeng yanagi ono, mak lo yemane peyeng yaniweki kela.
29 Piyeng pelik, nakko watamek ma winakmek ma liyengmek ula logo anoto ikuyo-
gorikwiligi kungyengki yana purik mabura ini piyengka ni nagani. Keya ini watamek
ma winakmek ma liyengmekki iwibekka ni nagani logo watamek ma winakmek ma
liyengmek uli puwekke kebi wilektik were ngela logo iwibek mabok kubula wizigeya ni.
Keya nariktau ini kazing kaile yongkambu mizimekke mizi nagani.
Ini lo peyengki kiriwei mizi purik pangka. Wameik panu. Kusa.
30 Togo puwiligu ngagora oroweiwili wezayela logo Antiyok yerengke kambela. Pulogo
kanda puwiligu Yisuyegi ngizi kumuli mabuwili wawere keleya logo kapiyarik yana.
31 Yongkambanuwili kapiyarik sangkela logo ngagorago puwili kozanda yana kopong
puwili wilikwilikmokko kola.

32 Pulaga Yuras keya Silasi ngeze mabiyau ngagora Anotoyaga weiya logo kozak
kisiyaugu yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuliwiliyegi ngago kozanda yana keya ngago
ngizi kumuli puwiligi pura kozang kelemiyara kozak yeiyageya koya.
33 Piyau sonda nayeng pulogo koyima logo yoweki kangkere miza. Yongkambanu
Yisuyegi ngizi panu kumuliwiligu piyauyegi pelik yeiya, Kambeli, Anoto yali kiling kangki
mena, yeiya logo wezayoyela.
34 Kapura Silasigi kumularago mizagewiyege pi mabulogo wizagoma.

35 Paulu keya Panabas ngong nayeng yenge Antiyok yerengke koyimowei piyau keya
kolokngagono nawilirau Yemizibekki ngagora kozak yei keya waligeleyi miza.
36 Piyau pilik miza logo Paulugu Panabasyegi pelik meiya, Towa kandoweki. Keya kuni-
mowei purik yereng towago ulogo Yemizibekki ngagora kozak yeiya piyeng mabiyengke
Yisuyegi ngizi kumuliwiliyegi pakela logo puwili talik yolu miziweki, meiya.
37 Tegi Panabasgu pangka meiya logo pugu kumularik Yowan Mak piyau kiling kangweki
kumula,
38 kapura Paulugu kumularik pirau miza orowei kang purik pangka ono. Purik pi
koka yawe aposolowiligiragi piyau kiling yawe mizi kayima puraga kazi kunabek logo pi
ngabelak Pambiliya meibekke piyau wezaya, legi purik pangka ono miza.
39 Piliktikki wiyeke piyau ngezeyau takkaragi kiriwei mizagi miza legi ngalik kela logo
nak namek neing miza.
Pulaga Panabas weik Yowan Mak miza orowei logo piyau sikmak weiya logo panga
wizambekke libuge ilibu Saipira meileige kambela.
40 Kapura Paulugu Silasi miza logo piyau kangweki sawiya. Togo Yisuyegi ngizi kumuli-
wiligu piyauyegi pelik yeiya, Yemizibekki wazono panu tonugu weiyagi langai ono pura
yali kiling kambeli, yeiya.
41 Piyau wiya logo ngabelak Siriya keya Silisiya meiyau neing kambela logo yereng
mabiyengke Yisuyegi ngizi panu kumuli Yisugi yeiktage menalege wawere uli miziwiliyegi
ngago yana logo ngizi kumuli puwiligi pura kozang kelemiya.

16

1 Paulu keya Silasi kai kanda yereng Tebi meirage lewagela logo pulaga pura wiyiwiyi
piyau ngereke kanda yereng Lisita meirage lewagela. Pulogo Yombu Yisuyegi kiriwei yolu
nak Timoti meibek. Pigi panumelerau Yisuyegi ngizi panu kumulimele. Pi Yudamele
kapura Timotigi mangobek Yudabek ono, pi Kirikpek.
2 Yongkambanu Yisuyegi ngizi panu kumuli pulogo Lisita yerengke yoluwili keya
Aikoniyam yerengke yoluwilirau mabuwiligu Timotiyegi langai wazono kozak kisi.
3 Paulu Timoti pi kiling Yisugi ngagora kozak kaiweki yongomo mizagi keli kapura
Paulugu kumularik Timotigi mangobek Kirikpek logo pigi yombu korikwekki korik
ngalegewek ngela ono purik Yuda yereng piyeng mabiyengke kangkiwili iwaka legi
puwiligu piyegi kerewiyagi ono miza. Piliktikki wiyeke Paulugu Timotigi yombu korik-
wekki korik ngalegewek ngela mowiya logo Timoti piyau kiling kambela.
4 Puwili yerengyeng neing kang kunimowei puwiligu yongkambanu Yisuyegi ngizi panu
kumuliwiliyegi lo aposolowili keya Yisuyegi ngizi kumuliwiligi ngaiwiligu paka Yirusalem
kozak kela piyengki kozak yeiya logo pelik yeiya, Peyengki ini kiriwei mizizo, yeiya.
5 Togo yongkambanu Yisuyegi ngizi panu kumuliwiligu Yisuyegi ngizi kumulira kozang
kelemiya. Wok mabiyengke yongkambanu nawilirau Yisuyegi ngizi panu kumula logo
Yisuyegi ngizi kumuliwiliyegi sawela.

6 Paulu pigi kewengkewili kiling Yemizibekki ngagora yongkambanu ngabelak Asiya
meibekke yoluwiliyegi kozak yeiyagi nobiyeng miza kapura Anotogi Kung Walekpokko
puwili kang nelegi waliya wazaya. Tegi puwili ngabelak Pagiya keya Kalesiya meiyau
neing kunimowei Yemizibekki ngagora kozak yeiya.
7 Pulaga puwili ngabelak Misiya meibekki kerelemekke kayimawekkerik puwili nga-
belak Pitiniya meibekke kiliyiweki nobiyeng miza kapura Yisugi Kung Walekpokko
ngereke waliya wazaya.
8 Tegi puwili Misiya meibek neing kai kambela wizigeya pongo Torowa yerengke
lewagela.
9 Wokpokko kusage Paulu iwek kolawekke wire puguyaugu wangakyeng kelik narage
pakelarik yombu ngabelak Maseroniya meibekka nak pulogo luweza wizimowei pugu
Pauluyegi ngalizi pelik kelegele mei, Pelege Maseroniyabekke teniyegi ngago wazonora
kozak yeiweki mena koli, mena meiya.

10 Paulu pilik miza logo ne Luka puwili kiling Maseroniyabekke kangweki nguk namizi
kangkere miza. Tonuwago kumularik Anotogo tonuwago yongkambanu pulogowiliyegi
pigi ngago wazono Yisuyegi langaira kozak yeizo, yei yagenda, mena miza.

11 Togo tonuwa sikmak weiya logo yereng Torowa meira wiya logo sikmakki ngalengale
panga wizambekke libuge ilibu Samotere meileige wela uwei kuna. Pulogo iwek kola
logo wangane panga wizambekke sikmakke ngalengale ngereke kuna logo ngabelak
Maseroniyabekke yereng Niyapoli meiraga wila wiya.
12 Keya pulaga teni ngabelak libu yereng Pilipai meirage kambela. Pilipai yereng pura
ngabelak Maseroniya meibekki yereng yemane panura. Keya pura Romwiligu were ngiza
logo wizagoma logo ngaira. Teni wok nayeng purage koyima.
13 Wok Yudawili yawe mizi ono, Sabatpek meibekke teni yerengka welagela logo
kailingke kerelege kambela, purik pulogo teni Yudawiligu waberek miziweki wawere
uli lemeng nobiyeng miza. Pulogo kanda teni mogosa koyima logo weik yongok pulogo
wawere ulawiliyegi kozak yeiya.
14 Puwiliyaga ngago tonuguragi kerangang mana koyawiliyaga namele Lidiya meimele.
Pi yereng Tayataira meiragamele keya pi yawe kagorik wago king yemane panuyengki
ngane king yanagira mizimele. Pi yongok Anotoyegi inge laliyi keya ya kumuli mizimele
logo Paulugu Yemizibekki ngagora kozak kaiwekke Yemizibokko wilek kang pugubek tiya
mowiya logo pugu ngago Paulugu kai puragi ngizi panu kumula.
15 Pulaga nakko Lidiya kiling i pugumakkawili mabuwili kaimela. Pi kaimela logo
pugu tonuwayegi pelik kelegele yeiya, Inuwago kumularik ne Yemizibekyegi wameik ngizi
kumuliwiliyaga namele purik mabura inuwa i nogomakke yoluweki koli. Pi kelegele kai
legi tonuwa pugu kai mabilik miza logo i pugumakke yoluweki ige la.

16 Wok nakke tonuwa waberek mizi lemengke kang tagoneige kolomandik yombanu
ngai nawiligu kingyengki ngane weiya logo puwiliyegi yawe mizimele logo yawe pugura
wiyagi langai ono pilikmele tonuwago yoromaure miza logo tonuwayegi kalika kiriwei
wiriya. Pi kolomandik kerewa nak yenge pigi yungke yolumele logo kang mabiyeng
kerewabokko piyegi ngai yolu mizageyarikku pugu watabi kalike mizagiyeng kozak
kaiyagi langaimele. Yombanu puwiliyegi watabi mizagiyengki iwakagi keliwili piyegi
lewa logo pugu puwiliyegi piyengki kozak yei logo puwiligu pigi ngaiwiliyegi king yani.
Pigi ngaiwili king yemane wei mizi. Kolomandik pemele pilik mizimele.
17 Kolomandikmolo Paulu keya tonuwayegi kalika kiriwei kaiyageya wizimowei ngago
ngalizi pelik kai, Yombu pewili Anoto Lewege Panubekyegi yawe miziwili. Puwiligu
iniyegi kazing Yisugu ini kaileyeng keya ibendaga yaliya wazayagimekke kozak yei, kai.
18 Kolomandikmele wok kolokngagonoyengke pilik mizi wilibek wizigeya kalikerik
Paulu kiyebuk sende miza, legi piyegi langai kowita logo pugu kerewabekyegi pelik kozang
meiya, Ne niyegi wameik panu nei, Yisugi yeiktage ni kolomandikmoloyaga welagela kule,
meiya. Mabuwekke kerewabek kolomandikmeleyaga weik welagela kang.
19 Ngaiwiligi kazing king weiyagimek weik yeik purikki pakelawekke puwiligu Paulu
keya Silasi kebangkela logo yerendagi libuge ngagozak mizirikke ulumi wageliwei kuna
logo Romwiligi yombu ngagozakyengki kerewiyiwiligi wirege wazaya.
20 Puwili pilik miza logo puwiligu ngagozakyengki kerewiyiwiliyegi pelik yeiya, Yombu
peyau Yudayau, piyau yereng tenigira korowali kelemiyau.
21 Peyau kazing lo tonugurago mizi nagani kaiya piyeng waligeleyiyau. Teni Romwili
logo kazing puwiligiyengke kiriwei mizagi ono, legi teni piyau iniyegi iza orowei lewa,
yeiya.
22 Kolomandikmelegi ngaiwiligu pilik kisi legi yongkambanu wawere ulamokkorau
piyauyegi ngagora tiya meli. Yombu ngagozakyengki kerewiyiwiligu wagela nawiliyegi
Paulu keya Silasigi kagorikyeng koya yowiya logo piyau pikang kozangyengko siyale
yelibene kozak yeiya.
23 Siyale keremungke yela logo puwiligu piyau wigirimakke wezayela logo puwiligu
wigirimakki ngaibekyegi piyau kozang panu waliya wazaya logo piyauyegi waberek ngai
koyibene kozang kozak meiya.
24 Ngaibek ngago miziweki kai puragi kerewiya logo i songono panu yeke libuge
panumakke wazaya logo pugu yengelei wang kunengkeyau logo yungu tiyayaugi yungke
inge piyaugiyeng mela logo lokpek mana logo wigirimakki kandik waliya.
25 Waleleige wokpokko kusa libuge Paulu keya Silasi waberek mizi keya ingi Anotogi
yeikta yongolok meiyagiyeng meiyageya koya keya wigira nawili piyauyegi kerewiya
koya.

26 Piyau ingimeiyageya tagogei nguk namizi kuburuk yemane panu nak uli logo wigirimak mamok urukang miza. Mabuwekke imakki kang mabiyeng tiya keya seng wigirawili mabuwiligi meleyeng kebangkelayeng wilora logo wala.
27 Pulaga wigirawiligi ngaibek yangalekta keya pugu wigirimakki kangyeng tiyarikki pakelawekke pugu kumularik wigirawili yaka kazi kang miza legi pi lang puguwek pugusa logo ngezebek yowiweki mizi.
28 Kapura Paulugu piyegi ngago ngalizi panu meiya, Ni ni makngeze kozangka mizi nagani. Teni mabuwili pelege, meiya.
29 Pulaga wigirimakki ngaibek lambekki kai. Pi weik lambek weiya logo yeke ige nginda la logo kulilimek kiling leli ulageya wizimowei Paulu keya Silasigi ingeyauge ulu wala logo ingeyau laliya.
30 Pulaga wigirimakki ngaibokko piyau iga iza orowei welagela logo piyauyegi pelik yeiya, Yombuyau, nangaiyeng nogo mizagi logo Anotogo ne yaliya wazaniyagi, yeiya.
31 Legi piyaugu piyegi pelik meiya to mela, Ni Yemizibek Yisuyegi ngizi panu kumulagirikki kai logo Anotogo ni yaliya wazaniyagi keya i nugumakkawilirau yaliya wazayagi.
32 Togo piyaugu pi ibuwiliyegi Yemizibekki ngagora kozak yeiya.
33 Keya kusa libuge kele kapura wigirimakki ngaibokko piyau iza logo piyaugi lamitayeng kaigesa. Pilik miza logo puwili yuke koya ono, nguk namizi piyaugu pi ibuwili mabuwili kaimela.
34 Pulaga wigirimakki ngaibek Paulu keya Silasi i pugumakke iza orowei la logo ngeragi kaimiza logo nibene yana. Logo pi ibuwili mabuwili weik Anotoyegi ngizi panu kumuli kopong wilikwilikmokko kola.
35 Wangane pura yombanu ngagozak piyengki kerewiyi puwili wagelawiliyegi wigirimakki kuna logo wigirawiligi ngaibekyegi yombu piyau wila logo wezayelibene meizo, yeiya.
36 Wagelawili pilik miza logo wigirimakki ngaibekko Pauluyegi ngago pera oroweirik meiya, Yombanu ngagozak piyengki kerewiyiwiligu ngago yali wila logo wezayelagira wezamela, legi yali kambeliweki keya ngagoluk kunizo, meiya.
37 Kapura Paulugu wagelawiliyegi pelik yeiya, A'a', te Romwiliyaga neyau legi puwiligu siyale yela purik pangka ono. Keya te kaile nariktau ono kele kapura puwiligu te yongkambanuwili ngai yuke koyigeya siyale yela logo wigirimakke wezayela. Kapura weik puwiligu te liwik wezayeliweki mizi. A'a', ngezewiligu kanda te wila logo wezayeliweki, yeiya.
38 Pulaga wagelawiligu yombu ngagozakyengki kerewiyiwiliyegi Paulugu kaira kozak yeiya. Puwili Paulu keya Silasi Romwiliyaga neyau purikki kerewiyawekke puwili kulili miza.
39 Togo puwili wigirimakki kanda piyauyegi pelik yeiya, Tonuwa yaliyegi kaile keleya piyengki kuneng legi pangka pangka miza logo melegulang miziweki, yeiya logo puwiligu piyau wigirimakka wezayela logo pelik yeiya, Yali yereng tonuguraga kambeli, yeiya.
40 Pulaga Paulu keya Silasi wigirimakka welagela logo Lidiyagimakke kambela. Kanda piyaugu Yisuyegi ngizi panu kumuli logo wawere ulawiliyegi kozanda yana logo kambela.

17

1 Togo Paulu keya Silasi yereng Ambipoli keya Apoloniya meiyayau neing kambela logo kang kang wiziga yereng Tesolonika meira logo Yudawiligi i walek songonomak yolulege lewagela.
2 Paulu pi ngezebekko mizilik i walekmakke kuna. Pulogo sonda neyauganarayengke wok Sabatpekke pugu yongkambanuwiliyegi Anotogi Kapiya Walektikka ngagora yana.
3 Ngago Anotogi Kapiya Walektikka pura Kilisibek, Mesiya Anotogo yawe pigi yongkambanuwili yaliya wazayagi pura miziweki sawiyabek ngangang wagela logo ibeng logo ibendaga yangalek meiyagirikki walimizara. Keya Paulugu puwiliyegi pelik yeiya, Yisu, nogo iniyegi kozak yeibok Kilisi, Mesiyabek, yeiya.
4 Paulugi ngagora weik yeikwekke Yuda nawili ngago pura wameikta miza logo Yisuyegi ngizi panu kumula logo Paulu keya Silasiyegi sawela. Yombanu Kirik kolokngagono Anotoyegi inge laliyi keya ya kumuli puwilirau Yisuyegi ngizi kumuli keya yongok kolokngagono yeikyeng kiling puwilirau Yisuyegi ngizi kumuli.
5 Kapura Yuda ngizi kumula ono puwili Paulu keya Silasigu miziyengki yagolok kopong yombu yawe namizi yerengki kazingmekkewiliyaga nawili wawere keleya logo ngaimek keremiza logo weik ngai yemane keliweki mizi. Puwili yerenda mabura neing yongomo miza logo yombu nak Yasong meibekki imakke ngai waliya logo Paulu keya Silasiyegi weliweki kiliya la.

6 Puwiligu piyau yongkambanuwiliyegi iza oroweigi nobiyeng miza kapura puwili piyau
yolok onowekke puwiligu Yasong keya Yisuyegi ngizi kumuli nawili yerengki ngaiwiliyegi
ulumi wageliwei kuna logo pelik ngalizi kek kisi, Yombu piyau ngabelak mabiyengke
korowali miza logo weik pelegerau pilik mizi yagenda.
7 Keya Yasongku i pugumakke piyau iza wara yolu. Piyaugu tenigi King Ngai Sisa
meibekki lo piyeng ngela meli purik piyaugirago kisirik, Ngoluk King Ngai nak yolu, yeik
pugura Yisu, kisi.
8 Ngago puwiligu kisa piyengko yongkambanu mamok keya yerengki ngaiwilirau sisik
mizibene keleya.
9 Togo yerengki ngaiwiligu Yasong keya nawili kebangkela logo puwili king wigirimakka
welagelagiyeng yanibene keleya logo puwili weik kang wezayela.

10 Wokpokko kusage Yisuyegi ngizi panu kumuliwiligu Paulu keya Silasi panga yereng
Periya meiragi wezayela. Puwili kandawekke puwili Yudawiligi i walek songonomakke
kambela logo yongkambanuwiliyegi ngago Yisuyegi langaira yaniweki.
11 Yongkambanu pulogowili kangkayeng waliya ono, Tesalonika yerengkewiligu miza
pilik, kangka puwiligiyeng tiya logo puwili ngagora wilikwilikta kiling weiweki kerewiya.
Togo wok mabiyeng puwiligu ngago Paulugu kaiya pura ngizi ma talik miza legi Anotogi
Kapiya Walektikki sangkeli.
12 Yuda kolokngagono nawili weik Yisuyegi ngizi panu kumuli, keya Kirik yongok
kolokngagono yeikyeng kiling nawilirau weik Yisuyegi ngizi panu kumuli keya Kirik
yombuwiliyaga kolokngagono nawilirau.
13 Pulaga Yuda Yisuyegi ngizi kumuli ono Tesalonika yerendaga yoluwiligu Paulu An-
otogi ngagora Periya yerengkerau kozak yeiyarikki kerewiyawekke puwili panga Periya
kambela logo kanda puwili weik yerengkewiligi kumuliyeng lebuk ngai keleya.
14 Togo yombanu Yisuyegi ngizi kumuliwiligu nguk namizi Paulu wizambekke kerelege
kang wezamela kapura Silasi keya Timoti Periya mabulogo koyima.
15 Yombu Paulu kiling kambelawili kang kang wiziga ngabelak yombanu Kirikwili
yolubekke yereng Atenese meirage lewagela. Pulogo puwili Paulu wezamiya logo Periya
yerengke yo kayima, Paulugi ngago nara Silasi keya Timoti piyegi ngezangai lewawekira
orowei yo.

16 Paulu Atenese yerengke Silasi keya Timotiyegi yuke wizimowei pi yerengke wei miza
logo pugu yerendagawili kung nalangai nalangai piyengki inge laliyi keya ngago yeirikki
keriyawekke ya pugura ngalik kaiweki keli keya pi wilek kuneng panu miza.
17 Tegi wok Sabatpekke pi Yudawiligi i walek songonomakke la logo Yudawili keya Yuda
onowili Anotoyegi kiriwei panu puwilirau ngago Yisuyegi langairagi kozak keli yongomo
mizageya koyilege. Keya wok mabiyeng pi panga pundaga kang purik yongkambanu
yongomo mizi puwili kiling kozak keli.
18 Nawili piyegi kayima logo pi kiling weik ngalik keli yongomo mizi. Puwili Kiriwaga
iwaka yemanera kilingwili logo puwili kazing wik yolugiweki nalangai nalangai piyengki
waligeleyiwili. Nawili Epikuriya Kiriwagawili meiwili keya nawili Sitoyik Kiriwagawili
meiwili. Puwiliyaga nawiligu Pauluyegirik pelik kisa, Pi kangka yeikpek, pilikpek miz-
abokko kaiweki mizi piyeng nangaiyeng, kisa. Keya nawiligu pelik yeiya to mela, Pugu
anoto nalagawiliyegi langai kozak kai yagenda makne, kisa. Paulugu ngago Yisuyegi
langaira keya pi ibendaga yangalek meiyaragi kozak kai kopong puwiligu piyeng kisa.
19 Paulugu pilikyeng kai legi puwiligu Pauluyegi pelik nguk meiya, Ngago pura yombanu
ngagoyeng kerewiyiwiliyegi kozak yeiweki koli, meiya logo Paulu puwili kiling lewak
nakka yombanu ngagoyeng kerewiyiwili kiling ngagozakka miziweki wawere ulibek logo
Ariyopaga meibekke kambela. Kanda pulogo puwiligu Pauluyegi pelik meiya, Teni ngago
nugu wik waligeleyi puragi iwakaweki keli.
20 Watabi nugu ngago purago kai piyengka nayeng teniyegi wik panuyeng legi teni ngago
piyengki solorikke talik kai miza legi iwaka siweki keli logo teni kerewiyi pei, meiya.
21 Yombanu yereng Atenese meirage yoluwili keya nalaga pulogo yolu puwilirau watabi
ngolukku wik purago kozak yei keya kerewiyi piyengki wilek kang tiya managi keli kopong
puwiligu Pauluyegi pelik nguk meiya.
22 Togo Paulu Lewak Ariyopaga meibokko ngagoyeng kerewiyiwiligi ingewerega luweza
logo pelik yeiya, Atenese yombuwili kerewiyi. Nogo pakelirik ini kazing inge laliyi keya ya
kumuli mizimekki kiriwei panuwili.
23 Purik ne yerenda neing wei miza logo nogo inigi alata kolokngagono piyeng keya
kung kolokngagono inugu inge laliyi keya ya kumuli mizi piyengki pakela. Keya nogo
alata lende mizamek kiling nararau pakela logo pelik miza, Alata Anoto Yeikta Teni Iwaka

Onobekyegira. Anoto ini iwaka onobek kapura inugu ya kumulibok keya nogo kozak kaibek mabok logo ini kerewiya koyi.
24 Anoto ngabelakpek keya ngabelakpekke piyeng, keya ngilumbek keya ngilumbekke piyeng keremizabek pi ngabelakpek keya ngilumbekki Yemizi ngaibek, pi yombanuwiligi i walek ngiza piyengke yolu onobek.
25 Keya pi mabokko wik yolugira keya yeneng tiyira keya watabi mabiyeng yongkambanu mamok yani legi pi watabiyengki talik mizagi miza wizigeya yombanuwiligu meleyengko sawelagibek ono.
26 Pugu were yombu wamenak keremiza logo yakabokyaga pugu yongkambanu kolokngagono nalangai nalangai nawilirau keremiza logo ngabelakpek mabokko yoluweki keleya. Solorikka pi ngezebokko puwili wik yolu keya puwili ibengkiwekke sawiya, keya puwiligu ngabelak keya yereng yolugiyeng sawiya.
27 Pugu pilik mizarik puwili piyegi suwei welibene keya piyegi suwei welageyara pi yolok ngeliweki. Kapura Anoto ngizi teni namele ma nakyaga koweige ono.
28 Purik teni pigi yungke wik yolu keya teni pigi yungke yongomo mizi kang, keya pigi yungke wilek kang tonuguyeng koyimi yagenda. Pura inigi yombu ngago iwaka nawiligu pobilik kisa puragi kiriwei, Teni mabuwili pigi yango keya marekwili, kisa puragi kiriwei.
29 Mena teni pigi yango keya marekwili legi teni Anotogi yolura kung ma alata koli ma siliba ma king ma yengelei kang namekkeyeng kelikyengki yolu mizi nagani, purik peyeng yombanuwiligi kangkayeng keya meleyengko yombiyangai keremizayeng.
30 Koka yongkambanuwili Anotoyegi lusuweiwekkerik puwili kungyeng keremiza kele kapura Anotogo ngago ngelek kaiya ono, kapura mabek pugu yongkambanu mamokyegi ngago miziweki nara yana, purik kaile tonuguyengki kuneng miziweki kai keya kaile tonuguyengka kowitiweki kai keya wilek kang tonuguyeng piyegi sawelagirikki kai.
31 Tegi ini kungyengka Anoto wamenak wik yolubokyegi kowitizo, purik pugu wok nak sawiyabokko yombu pugu sawiyabokko yongkambanu ngabelakpekke wazayawili mabuwili pangkaraga menalik ngagozak keleyagi. Teni yongkambanu mamok purik wameik ngizi miziweki, pugu yombubok ibendaga yangalekta wazamiya kopong, yeiya.
32 Paulu ngago pugura weik yeik keya Paulugu ngago yongkambanuwili ibendaga yangalekta wazayagiragi kozak kairikki kerewiyawekkerik nawiligu piyegi songomeiya mana, kapura nawiligu pelik kisa, Teni nugu mawinda puragi kozak kairikki kerewiyagi keli, kisa.
33 Pulaga Paulu wawere ulamek wezaya.
34 Kapura nawili pi kiling kambela logo Yisuyegi ngizi panu kumula. Nak yombanu ngagoyeng kerewiyiwiliyaga nak logo yeikta Taiyonisiya meibek, keya yongok namele Tamari meimele, keya nawilirau.

18

1 Pilik miza logo Paulu Atenese yerenda wiya logo pongo yereng Korinti meirage kambela.
2 Keya pulogo pi Yuda yombu yeikta Akuwila meibek kiling melegulang miza. Akuwila ngabelak Pondasi meibekke wazamiya kapura ngabelak Itali meibekke yereng Rom meirage pigi yongokpumele yeikta Pirisila meimele kiling yolu. Kapura Romwiligi King Ngai yeikta Kilori meibokko Yudawili Rom yerendaga yoluwili mabuwili yerenda wiya logo kangweki ngagora yana kopong piyau Korinti yerengke ngolukku lewa. Paulu piyauyegi pakeli kambela logo
3 piyau kiling yawe miziweki wizagoma, purik Paulu king ngeragiyeng weiyagiyeng weirik pugu i selayeng keremizi purikka, piyaugu mizi pilik.
4 Kapura Sabat mabiyengke Paulu Yudawiligi i walek songonomakke kanda Yudawili keya Kirikwili kiling ngago Yisuyegi langaira kozak keli yongomo mizi logo puwiliyegi pugu ngago Yisuyegi langairagi ngizi panu kumulibene kelegele yei mizi.
5 Wok nakke yombuyau Silasi keya Timoti paka Maseroniya lemeng wiya logo piyau pongo Korinti yerengke kandawekkerik Paulu yawe wamenara mizageya wizilege, purik wok mabiyeng Anotogi ngagora kozak yeiweki wilek kang tiya mani logo pugu Yudawiliyegi pelik yeiya, Kilisibek, Mesiya Anotogo yawe pigi yongkambanuwili yaliya wazayagi pura miziweki sawiyabek Yisu purik ne iwaka, yei mizi.
6 Kapura puwiligu ngago pugura keta wezameli keya piyegi ngago korowaliyeng meiyawekke pugu puwiliyegi pelik yeiya, Nogo iniyaga mele nogoyau kaigesi. Tamizeige ini Anotoyaga wik wizagomagira wei ono purik yawe ini makngezego mizi piyengko. Nogo yawe Anotogo neyegi miziweki kaiyara miza. Purikki wiyeke purik pugu ne ngangang nanagi ono. Kerewiyi, mabek pewekka ne Yuda onowiliyegi ngago Yisuyegi langaira kozak yei kangweki mizi, yeiya.

7 Togo Paulu puwili wezaya logo Yuda ono nak yeikta Tisiya Yasita meibek logo Anotoyegi inge laliyi keya kumuli mizibekki imakke yoluweki kambela, i pugumak Yudawiligi i walek songonomakke saweliweimak.
8 Yombu Yuda nak Yemizibekyegi ngizi panu kumuli. Yeik pugura Kilisipa, pi Yudawiligi i walek songonomakki ngaibek. Pi ibuwili mabuwili Yemizibekyegi ngizi kumuli. Keya nawilirau, yongkambanu kolokngagono Korinti yerengke yoluwili Anotogi ngago Paulugu yeiyaragi kerewiya logo ngizi panu kumula logo kaimela.
9 Wok nakke kusage pulogo Korinti yerengke Paulu wirere tawizeige Anotogo watabi nayeng wangakyeng kelik naraga waligelemiya logo Yemizibokko piyegi pelik meiya, Ngago nogora kozak kaiwekke purik mabura kulili mizi nagani, ngoluk kozak yeiyageya mizimo. Kiyebuk sa meli nagani.
10 Purik ne ni kiling wizinda kani, tegi nakkorau ni ngangang keleniyagi ono, purik ngoluk yereng perage yombanu kolokngagonowili nogowili mizagi legi, meiya.
11 Pilik kai legi Paulu kirisimasi nara keya walerik pulogo yongkambanuwiliyegi Anotogi ngagora waligeleyageya wizagoma.
12 Kalike ngabelak Kirik meibekke yombanuwili ngai wikpek wazamiya, yeikta Kaliyo meibek. Wok nakke pugu ngai wizigeya Yuda nawili menalege wawere ula logo puwiligu Paulu kebangkela logo ngai Kaliyoyegi miza oroweirik ngagozak kelemiya.
13 Puwili ngai Kaliyoyegi pelik meiya, Yombu pobokko yongkambanu teniyagawili Anotoyegi kazing wik inge laliyi keya ya kumulagi namek waligeleyi logo pumok lo tonuguragorau kaiya onomek, meiya.
14 Paulu kaiweki tamizeige ngai Kaliyogo Yudawiliyegi pelik yeiya, Tamizeige yombu pobokko kaile nara miza ma nakyegi kaile miza purik mabura ne ini Yudawiliyegi kerewiyagi purik pangka.
15 Kapura pera yeik ngagoyeng keya yeikyeng keya lo ini makngezegiyeng legi ne pera kozak kelagi ono, ini ini makngezego pera kozak kela logo pangka pangka mizizo.
16 Ngai Kaliyo pilik yeiya logo pugu puwili i ngagozak mizimakka welagela wezayela.
17 Puwili mabuwili imakka welagela logo puwiligu yombu Yudawiligi i walek songonomakki ngai wikpek yeikta Sosoteni meibek kebangkela logo i ngagozak mizimakke yerengke siyale ula, kapura peragi Kaliyo songono nangezi kumula ono.

18 Keya Paulu yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuliwili kiling ngoluk wok kolokngagono Korinti yerengke wiziya, waleleige pi puwili wezaya logo Pirisila yali kerekpu Akuwila kiling ngabelak Siriya meibekke sikmakke ngalengale kambela. Kangkine Pot Senikeliyalege Paulugu Anotoyegi ngago sawiya nara mana logo pugu pura ngelagi onorikki walimiziweki nakko kebi nganelek pugura kemenak wiliya.
19 Puwili yereng Epese meirage lewagela logo puraga Paulugu Pirisila keya Akuwila wezaya. Kangkine Paulu Yudawiligi i walek songonomakke ige la logo Yudawili kiling ngagozakka keli yongomo miza.
20 Yongkambanuwiligu piyegi wok nayendau puwili kiling yoluweki nguk meiya kapura pi ei miza ono.
21 Purik segeya pi puwili wezaya logo kunimowei pugu puwiliyegi pelik yeiya, Kapura tamizeige Anotogo kelirik ne yogi purik ne iniyegi yogine, yeiya logo pi Epese yerengka sikmakke ngalengale kambela.

22 Paulu Epese yerengka sikmakki ngalengale kemenak yereng Sisariya meiragi yo logo pulogo kanda pi Yirusalem yerengke kambela. Kanda pi yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuli Yisugi yeiktage wawere ulawili kiling melegulang miza. Pi pilik miza logo Yirusalem yerenda wiya logo pongo Antiyok yerengke kambela.
23 Keya pulogo kang nayeng wiziya logo pulaga pi pulumeng wiya. Pi Antiyok lemeng wiya logo ngabelak Kalesiya keya ngabelak Pagiya meiyau neing kambela purik yereng koka pi pakelayeng mabiyengke ngereke pakeliweki logo yongkambanuwiliyegi ngago puwiligi Yisuyegi ngizi kumulira kozang kelemiwekira yana.
24 Yombu Yuda yeikta Apolo meibek yereng Alesendere meirage wazabek Epese yerengke kanda. Pi ngagora wazono panu kaibek keya pi Anotogi Kapiya Walektikke ngago lang piyeng iwaka panubek.
25 Koka nakko pi kazing Yowan kaimelibokko Yemizibokko miziyengki kaiyayengki kozak meiya logo weik yongkambanu Epese yerengke yoluwiliyegi kazing Yemizibokko mizi logo pugu iwakayengki wilek kang tiya mani keya wameik ngizi waligeleya.
26 Keya pi Yudawiligi i walek songonomakke ige la logo weik liyandek namizi kozak yeiya logo Pirisila keya Akuwila pugu kai purikki kerewiya logo piyaugu pi piyaugi imakke miza

orowei kuna logo piyaugu piyegi kazing Yemizibokko miziyeng logo pugu ngoluk iwaka onoyengki kimeik panuge waligelemiya.

27 Pulaga Apolo ngabelak Kirik meibekke kangweki kumula legi Yisuyegi ngizi kumuli Epese yerengkewiligu yongkambanu Kirik Yisuyegi ngizi kumuliwili piyegi keriyageya koyibene lende miza yana. Kapiyarik pelik miza, Ini Kirik Yisuyegi ngizi kumuli puwiligu Apolo teni kiling Yisuyegi ngizi kumulibekyegi, Koli meiyagirikki tonugu iniyegi nguk yei.

Togo Apolo pulogo kandawekke pugu yongkambanuwili Anotogi wazono tonugu weiyagi langai ono purago Yisuyegi ngizi panu kumuli puwiliyegi unatuba panu sawela.

28 Purik pugu yereng wawere ulirikke ngago kozang kozak yeiya to meliyengko Yudawiliyegi lewege keleya, Pi Anotogi Kapiya Walektikka Yisu pok Kilisibek Mesiya Anotogo yawe pigi yongkambanuwili yaliya wazayagi pura miziweki sawiya mabok purik wameik panu purikki walimiza.

19

1 Togo Apolo ngoluk Kirik ngabelakpekke Korinti yerengke wizigeya Paulu Kalesiya ngabelakpek keya Pagiya ngabelakpek neing kai kambela logo yereng Epese meirage lewagela. Kanda pangalege pura yongkambanu Yisuyegi kiriwei nawili koyilege.

2 Pi pulogo puwili kiling tek narik wiziya logo pugu puwiliyegi pelik nguk yeiya, Ini were ngizi panu kumula puwekkerik ini Anotogi Kung Walekpek weiya ma yeik? Puwiligu pelik meiya to mela, Tenirau Anotogi Kung Walekpekki ngagoragi kerewiya ono.

3 Pilik kisi legi Paulugu puwiliyegi pelik nguk yeiya, Pilik mena, ini kaimela puwekkerik ngago takkaragi kerewiya logo kiriwei miza, yeiya. Puwiligu pelik meiya to mela, Teni ngago Yowan kaimelibokko kai puragi kerewiya logo pugu teni kaimela, yeiya.

4 Pilik kisi legi Paulugu puwiliyegi pelik yeiya, Yowan kaimelibokko kaimelarik yongkambanu kaile puwiligu miza piyengka kowitawili kaimela keya pugu puwiliyegi yombu kalike piyegi lewagibokyegi ngizi panu kumulibene kozak yeiya. Pok Yisu, yeiya.

5 Pugu pilik yeiya puragi puwili kerewiya logo puwili Yisu Yemizibekki yeiktage kaimela.

6 Logo Paulugu puwiliyegi mele puguyau walamiya logo Anotoyegi waberek mizageyarik Anotogi Kung Walekpokko nak nakki yungke kiliya logo puwili nak ngabelak nakkawiligi ngago yeik naraga kaibene keleya. Keya Anotogo ngagoyeng puwili nak nak yana logo puwiligu kozak kisa meli.

7 Yombu puwili sangkelarik meleyau keya pongo ingenazikka neyau.

8 Togo pulaga wok Sabatpek meibekke Paulu Yudawiligi i walek songonomakke kiliya logo pugu Yuda yeke ige koyilegewili kiling ngago Yisu kazing Anotogi ngaimekki kiliyawekimek purikki liyandek namizi kozak kela yongomo miza. Pugu ngong neyauganak piyengke pilik mizi miza. Pugu kozang yeiya logo puwili ngagoragi wameik ngizi mamizibene logo puwiligu Yisuyegi ngizi panu kumulibene.

9 Kapura puwiliyaga nawili kerangang puwiligiyeng waliya logo kiyebuk miza logo Yisuyegi ngizi kumuli ono, keya puwili wawere ulawiligi wirege kazing Yisugimekki ngago kaileyeng kisa.

Pilik mizi legi Paulugu Yisuyegi ngizi panu kumuliwili pi kiling iza orowei kuna logo Yisuyegi ngizi kumuli ono puwili wezaya logo waligeleyi yeikta Tirana meibekki kapiya mizimakki kambela logo wok mabiyeng pi yongkambanuwili kiling kozak keli miza.

10 Kirisimasi neyauge Paulu pilik pura mizageya wiziya logo yongkambanu ngabelak Asiya meibekke Yuda keya Yuda ono yoluwili mabuwili ngago Yemizibekyegi langaira kerewiya.

11 Anotogo watabi ngezebokko keke kozang panu miziyeng Paulugi meleyaugu mizibene kelemiya.

12 Keya pobiliktiktau miza, Paulugu nawili kagorik wale Paulugi kebiraga tiyayeng ma pugu kagorik yawe miziwekke wangka waliyayeng wei pani keleya logo puwiligu kemegemewiliyegi orowei kanda kemegemewiligi ngalege walamiya logo kemegemeyeng weik yeik keya kerewawili yongkambanuwiliyaga welagela kang miza.

13 Pulaga yombu Yuda nawili wei kelemi kunimowei kerewawili yongkambanuwiliyaga welagela wezayeli miziwili Paulugu Yisugi yeiktage kerewawili yongkambanuwiliyaga welagela wezayelageya koyilege pakelawekke puwilirau pura miziweki Yisugi yeiktage yamizi miza. Puwiligu kerewawiliyegi pelik yeiya, Tonugu iniyegi wameik panu yei, Yisu Paulugu kozak kaibokki yeiktage tonugu iniyegi puwiliyaga welagela koli, yei mizi.

14 Mena Yuda nak Anotoyegi kolak miziwiligi ngaibek yeikta Siba meibekki marekwili melenazik keya nazikka neyauwili pura miza. Puwiligu kerewa nakyegi pura meiya

15 kapura kerewabokko puwiliyegi pelik yeiya to mela, Yisu nogo iwaka. Keya Paulu nogo iwaka. Kapura inuwayegirik inuwa tawili, yeiya.

16 Pulaga yombu kerewabek yenge pigi yungke yolubokko puwili kozang panu kebangkela logo yelageyara lewege keleya. Puwili i pugumakka iwi wala meli keya puwiligi wakiyayeng koliya wala mela logo komozilik kimeike kazing wei kuna.
17 Pilik miza logo Yuda keya Yuda ono Epese yerengke yoluwili mabuwili purage kerewiya logo kulilimokko kola. Yongkambanu mabuwiligu Yisu Yemizibekki yeikta mazeng keya yongolok meiya.
18 Togo Yisuyegi ngizi panu kumuliwiliyaga kolokngagonowili yongkambanuwiligi wirege watabi watagak ngeli puwiligu mizi piyeng ma kaile liwik mizi piyendau kawela wiya logo kozak kisa.
19 Yombanu watagak ngeli miziwiliyaga kolokngagonowili kapiya kazing watagak ngeli miziweki waligeleyi piyeng orowei kanda waliyageya keya yongkambanu mamok pakelara koya. Koka puwiligu kapiya piyeng weiya puwekkerik king kolokngagono panu wezamela keya nakko kumularik tamizeige king wezamelayeng mabiyeng sangkeli purik king 50 tausen Kinagi ngane weiyayeng wezameli yagenda.
20 Togo pilik miza piyeng mabiyengko ngago Yemizibekyegi langaira ngai kalagalo lewagela keya ngoluk ululu miza melibene kelemiya.

21 Togo watabi pilik piyeng miza logo waleleige Anotogi Kung Walekpokko Paulugi wilek kambek tiya mowiya logo ngabelak Maseroniya keya Kirik meiyau neing kai kangweki miza logo Yirusalem yerengke yoweki kelemiya. Paulugu pelik kai, Ne Yirusalem yerengke kuna logo waleleige ne Rom yerengke kangkine, kai.
22 Paulugu pilik kaiya logo pugu were Timoti keya Erasata piyegi sawelayau ngabelak Maseroniyabekke wezayela kapura pi tek nangezi ngoluk ngabelak Asiyabekke wiziya.
23 Teng purage yongkambanu Epese yerengke yoluwili kazing Yisugimekki kozang panu kozak kela wizigeya puwili mabuwili ngai keliweki mizi.
24 Puwili ngai keliweki mizi purik peliktikki, Pulogo Epese yerengke yombu nak yeikta Temitiya meibek yolu, pi watabiyeng silibayengka keremizibek. Keya pugu silibayengka kung songono puwiligi yongokpanu anoto namele yeikta Atemisi meimelegi i walek yemanemakko ngiza pilikyeng keremiza logo nawili weiya logo kung songono piyengki inge laliyi keya ya kumuli miza. Keya yawe pigi puraga king kolokngagono ulumiya logo pugu yombanu pi kiling yawe mizi puwiliyegi yani.
25 Temitiyago Paulugu miziyengki keriyawekke pugu yombu pi kiling yawe miziwili keya yawe mabilik miziwilirau menalege wiriyiweki ngago yeiya logo puwiliyegi pelik yeiya, Yombanuwili, yawe tonuguraga tonuwa king kolokngagono ulumi purik inuwa iwaka.
26 Keya yombu Paulu meibokko kairikki inuwa kerewiya. Pugu kairik watabi yombanuwiligi meleyengko keremizi logo tenigi anotowili mei piyeng Anoto ngizi onowili kai. Keya pokko yongkambanu kolokngagonowili ngago puragi ngizi kumuliweki keleyi purik inuwa iwaka. Pi Epese pelege keke mizi ono kapura ngabelak Asiyabek mabokkorau miziweki mizi.
27 Mena Paulugi ngagora keya pugu mizagiyengko yawe tonuguragi yeikta korowali mizagi langai. Nariktau yongkambanu mabuwiligu kumulagirik tenigi yongokpanu anoto Atemisi meimelegi i walek yemanemak yeik ulakmak mizagi langai, logo pulaga yongokpanu anoto Atemisi mei teni yongkambanu ngabelak Asiyabekke yolu puwili mabuwili keya yongkambanu ngabelak mabiyengke yolu puwili mabuwiligurau inge laliyi keya ya kumuli mizimologi yeik yemane pura weik yeik sagi, yeiya.
28 Pulaga yongkambanu wawere ulawili ngago piyengki kerewiyawekke puwili sisik panu miza logo weik pelik kek kisa meli, Teni Epesewiligi yongokpanu anotomele Atemisi meimelegi yeikta yemane panu, kisi.
29 Kek kisimek yerenda neing ululu miza mela logo mabuwili wiyalowei miza. Mamok kemenak wei kuna logo Kaiyasa keya Arisaka meiyau Maseroniyagayau logo Paulu kiling yongomo miziyau kebangkela logo puwiligi i ngagoyeng kerewiyageyara mogosa yolumakke piyau kiling nginda kuna.
30 Paulu puwiligi wirege puwiliyegi kozak yeiweki kuniweki nobiyeng miza kapura Yisuyegi kiriweiwiligu pi waliya.
31 Keya yombu ngabelak Asiyabekke yemanewiliyaga nawilirau Pauluyegi iwaka panuwili logo Pauluyegi ngago nara wezamela logo kozang ngago meiya pi ngezebek yongkambanu i yaka pumakkewiliyegi kozak yeiweki kuna nelegi.
32 Keya i yaka pumakka mizarik pulogo wawere uliwiligu unatuba panu kek kisi, nawiligu ngago nara ngalizi nalik kisi keya nawiligu nalik kek kisi. Keya puwili nangaiyengki wiyeke wawere uli miza purik kolokngagonowili lusuwei.

33 Yuda nawiligu yombu Alesenda meibek ngagora yongkambanu wawere ulamekki
wirege kozak kaibene kelegele kelemiya. Tegi puwiliyaga nawiligu kumularik Alesenda
wiyalowei keli puragi solorik nobiyeng. Pilik miza logo Alesenda mele puguzik puwiliyegi
langai yongolok meiya logo ngago puwiligu piyegi langai kisageya puragi kangara kozak
kaiweki miza.
34 Kapura puwiligu tapakeleige pura pi Yuda nak mamiza, legi pumok mamok kemenak
menalege awa neyauge ngago pera pelik kek kisa, Teni Epesewiligi yongokpanu anotomele
Atemisi meimelegi yeikta yemane panu, kisa.
35 Kalikerik yombu Epese yerengke yongkambanuwiligi yeikyeng mizibokko yongkam-
banu wawere ulamekyegi ngagoluk koyi yeiya logo pelik yeiya, Ini Epese yombanuwili
kerewiyi, teni Epesewiligi yongokpanu anotomele yeikta Atemisi meimelegi i walek
yemane pelegemakki waberek ngai mizi purik yongkambanu ngabelak mabiyengkemek
mamokko iwaka. Keya teni Atemisigi kung paka ngalega walabekki waberek ngai mizi
purik yongkambanu mamokko iwaka.
36 Keya namele ma nakkorau watabi piyau ngaiguyau kisagi ono. Tegi ini ngagoluk koyi
keya watabi korowali nayeng miziweki kumuli nagani.
37 Yombu peyaugu tenigi i walek yemanemakka watabi nayeng ngoweiya ono, ma tenigi
yongokpanu anotomoloyegi langai ngago kaile kisa ono, kapura inugu waze piyau pelege
iza orowei wiriya.
38 Tamizeige yombu Temitiyabok keya yombanu pi kiling yawe mizi puwili nak kiling
ngagozak mizagi keli purik wok pilikkiyeng keya yombu ngagozak piyengki kerewiyiwili
ngoluk koyinda legi puwili pulogo nakko nak ngagozak kelemi nangai.
39 Mena, tamizeige watabi inugu mizagi keli nayeng ngoluk purik wok teni wawere
uliweki piyengke ngagoragi kerewiyiwili kiling kozak keli nangine.
40 Keya watabi yaka wokpekke miza piyengkirik teni ngaimek keremiza perikki wiyeke
ngagozak yemane mizagi langai, purik puragi soloriktau purik sa ono. Togo tamizeige
ngaiwiligu teniyegi puragi nguk yeiwekkerik tonugurau ngago wazono wameik mizagi
nara yanagi ono.
41 Pugu pilik yeiya logo mabura yeiya logo puwili wezayela.

20

1 Togo pulaga yongkambanu kek kisimek yeik sa logo waleleige Paulugu yombanu
Yisuyegi ngizi kumuliwili menalege wiriyiweki ngago yeiya. Pugu puwiliyegi ngago
kozang keleyagiyeng yana logo weik koyimizo yeiya logo Epese yerenda wiya logo nga-
belak Maseroniya meibekke kambela.
2 Kanda pulogo pi yereng kolokngagonoyengke kuna logo yombanu Yisuyegi ngizi
kumuliwiliyegi ngago kazing puwiligi kumbekki leweng kozang kelemiweki kolokn-
gagonoyeng yana.
Togo pi ngabelak Kirik meibekke lewagela.
3 Pulogo pi ngong neyauganak pilik miziweki wiziya.
Pulaga pi ngabelak Siriya meibekke sikmakke ngalengale kangweki kangkere mizirage
pura pugu Yuda nawili pi uliweki kozak kelirik kerewiya. Tegi pi Maseroniya ngabelakpek
neing kang yongoweki kumula.
4 Pi kiling kambela nawilirau pewili, Piragi marekpek Sopata, pi yereng Periya
meiragabek, keya yereng Tesalonika meiragayaugi yeikyau Arisaka keya Sekanda mei,
keya yereng Tebi meiraga nak yeikta Kaiyasa, keya ngabelak Asiya meibekka neyau Tikika
keya Topima meiyau keya Timoti.
5 Yaka puwili Paulu kiling kelemi kanda yereng Pilipairaga lewagela. Paulugu ne Luka
pulogo Pilipai yerengke yolu purik keriya logo Paulu ne kiling Pilipai yerengke wizagoma
kapura yaka puwili were kambela logo teyegi yereng Torowa meirage yuke koyilege.
6 Te yenge Pilipai wok Yudawili perek ngeragi yisriktau onoyeng keremiza logo piyeng
kiling ngeragi yemane miza niyeng miza logo waleleige te Pilipai yerengka sikmakke
ngalengale wok melenazik miza logo yereng Torowaraga yaka puwiliyegi lewagela. Kanda
pulogo te sonda nara koyima.

7 Wok sondabokko weik kusanung kangmekke teni Yisuyegi ngizi panu kumuliwili
menalege pasa niweki wawere ula. Paulugu yongkambanuwiliyegi Anotogi ngagora
kozak yei kaiyageya wiziya, purik wangane purik pi puwili wezayagi legi pi kozak
yeiyageyara kusa libuge weik yeik.
8 I tonugu wawere ulamakki yeke ige yeke ngalege panumakka puwili lang kolokn-
gagono wiramiya.

9 Keya yombu nawekke yeikta Yutika meibek ngalege winduwarikka mogosa. Paulu
kozak kai mizageyarik Yutika weik wire kuneng mizi logo pilik mizageyara weik iwek
yeneng tiya logo i pumakki yeke ngalege panumakka yenge ngabelakki kawiye wala.
Nawiligu pi yangalek kelemiya kapura pi weik yaka ibeng sa.
10 Nguk namizi Paulu kula logo ibembek yogoto meiya logo kozang kebangkela.
Pulaga Paulugu puwiliyegi pelik yeiya, Ini wilek kuneng mizi nagani, purik pi ibeng sa
kapura pi weik ngereke wik yangalek mei yagenda kani, yeiya.
11 Pilik miza logo Paulu yeke ngalege panumakka ige yongorik yongkambanu Yisuyegi
ngizi panu kumuliwili kiling perek waleyeng sikila logo pasa na.
Togo Paulu puwili kiling yokolong ngagozakka wizagoma weik wangkaimek weli lewa
logo puwiligu pi wezamela logo pi yerenda wiya.
12 Puwilirau imakka welagela logo yombu nawekkebek i pugumakke wik miza orowei
kuna logo purago puwili yasese panu keleya.

13 Togo Paulu Torowa yerenda wiya logo pi ngezebek ngabelakpok neing pongo yereng
Aso meirage ngabelak libu kambela. Pi were kangkinerik pugu teni pigi kewengkewiliyegi
pelik yeiya, Ini sikmak weiya logo were pongo Aso sikmakke ngalengale kambeli. Nogo ini
pongo pulogo pakelagine, kai legi teni pilik miza.
14 Togo tonuwago pi Aso yerengke pakelawekke tonuwago pi sikmakka miza wara logo
pongo yereng Mitilini meiragiweki kambela.
15 Tonuwa pulaga sikmakki ngalengale kambela logo wangkowangane ilibu Kaiyoso
meileige mereke kuna pulaga wok pokki lengkebekke ilibu Samoso meileige lewagela
pulaga wok pokki lengkebekke tonuwa Epese yerengke wila wiya ono, tonuwa kemenak
kambela logo yereng Mailita meirage tabunda.
16 Paulugu pelik kaiya, Tonuwa ngabelak Asiya meibekke wok nayeng koya nelegi
tonuwa Epese yerenda wizami kemenak sikmakka ngalengale kangweki, logo tonuwa
ngezangai Yirusalem yerengke wok yemane yeikta Pendekoso meibek pakeliweki.

17 Pugu pilik kai legi tonuwa kemenak Mailita yerengke sikmakka ngalengale kambela.
Kanda pulogo Paulugu ibakpek Epese yerengke wezamela logo Yisuyegi ngizi panu
kumuliwiligi ngaiwili piyegi wiriyiweki nguk yeiya.
18 Togo yaka ngago yeiya puwili pongo Mailita yerengke kandawekke Paulugu
puwiliyegi pelik yeiya, Inuwa iwakarik ini kiling wok ulogo ne ngabelak Asiyabekke kanda
pokka sa wizigeya watabi nogo miza piyengki inuwa iwaka.
19 Ne yawe Yemizibekyegi mizara kulengkebek miza wizimowei miza logo kang kolokn-
gagonoyeng ingkeiya, purik Yudawiligu ne neliweki kozak kela piyengko ne kuneng
kolokngagonoyeng kolok ula.
20 Keya nogorau Anotogi ngago iniyegi sawelagi nararau nogo liwik wiya ono, nogo
yerengke kimeike kozak kaiya keya i inuwagiyengke Anotogi ngagoyeng mabiyengki
kozak yei keya waligeleya purik inuwa iwaka.
21 Nogo Yudawili keya Yuda onowiliyegirau mabilik kozang ngago yeiya purik kaile
miziyengki kuneng mizibene logo kaile puwiligiyengka kowita logo Anotoyegi sawelibene
keya Yisu Kilisi Yemizi tonugubekyegi ngizi panu kumulibene.
22 Togo ne weik Yirusalem yerengke Anotogi Kung Walekpokko ngago neiya kopong
kangweki mizi, kapura pulogo neyegi keleniyagirik ne iwaka ono.
23 Ne iwaka panu, yereng ne kangyeng mabiyengke Kung Walek pugubokko wigiragirik
keya kunengyeng wiriyi penangairik neyegi ngai yolurikki kozang ngago nei.
24 Kapura neyegirik nawiligu korik kang nogoyengki mizagirik ma ne wik yolugi ma
ibengkirikki nogo wilek ngelek kumuli ono, nogo kangka kumulibek wamenak, purik pilik
ne Yisu Yemizi nogobekyegi yawe mizibekweki keya yawe pugu ne miziweki nanara keke
miziweki. Yawe pura yongkambanu mabuwiliyegi ngago wazono Anotogi wazono panu
yongkambanuwiligu weiyagi langai ono purago mizagewiyege Yisugu puwili ibendaga
yaliya wazaya puragi yongkambanuwili mabuwiliyegi kozak yeiyagira.
25 Kerewiyi, ne ini mabuwiligi tepek neing ngago kazing Anotogi ngaimekki kiliyawekira
kozak yei yongomo miza. Kapura ne weik pobiliktikki iwaka ini ngago nogo yeiya puragi
kerewiyawiliyaga nakkorau ne ngereke pakelagi ono.
26 Piliktikki wiyeke ne weik iniyegi kozang yei, Tamizeige yongkambanuwiliyaga
namele ma nak Yisugi ngaimekki kiliya ono purik nogo mizarago ono, pi ngezemele-
gabokko mizarago.
27 Purik Anotogi ngago nararau iniyaga nogo wara wiziya ono, nogo iniyegi ngago
puguyeng mabiyeng kozak yeiya.

28 Togo ini kazing ini makngezego koyagi pumokko waberek ngai koyizo, keya Yisuyegi kiriweiwilirau liyeng memeng inuguwiliyegi ngai yolu mabilik ini puwiliyegirau waberek ngai koyizo. Purik Anotogi Kung Walekpokko ini ngaiwili mizibene keleya. Tegi yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuliwiligi ngizi kumulira kozang keleyizo. Puwili, Anotogi yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuliwili, Yisugi I Walekmak meiwili, pi puguwili mizibene pigi Marekpek ibeng puwekke iwi pugubokko weiyawili.
29 Nogo iwaka purik waleleige ne kambela wizigeya purik keri wizing ngai nawiligu liyeng memengwili ula logo niweki wiriyagi logo puwekke purik puwiligu liyeng memeng nawiliyegi korowali mizi mizi nangai mabilik yombanu ngago ngaigura kozak kisi nawiligu inigi tepekke yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuliwiliyegi korowali miziweki wiriyagi.
30 Keya periktau, wangki kang narage yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuli inuwago ngai puwiliyaga nawiligu nawiliyegi ngago ngaigura kozak yeiyagi logo puwiligu Yisuyegi ngizi kumuliwili puwiliyegi kiriwei kunibene keleyagi.
31 Tegi puwiligu ini ikuyogoriktaga keleyagi legi ini waberek ngai koyizo. Keya ngago nogo iniyegi waligeleya piyengki kumulizo. Ne kirisimasi neyau keya narayeng ini kiling wiziya keya ne iniyegi yangeze mizi miza kopong ne ini yoklongko keya kusage Anotogi ngagora waligeleyageya wizimowei kang nayeng ingkeiya.
32 Togo weik nogo ini Anotogi meleyauge wezayi logo pugu iniyegi pangka ngaiweki. Keya ngago Anotogo pigi wazono panu tonugu weiyagi langai ono teniyegi yani puragirago inuwa kazing kumbekki lewengke yemane si keya kozang lewagela keleyiwekirik pangka keya purago watabi wazono Anotogo yongkambanu pugu kaile nayendau ono wazayawili mabuwiliyegi yanagi kai piyengka teni weiweki keleyiwekirik pangka.
33 Keya neyegirik ne nakki kingyengki ngora keli ma nakki koliyengki ma nakki kagorikyeng ma watabi nakki nayengkirau ngora keli onobek.
34 Ne yombu talikpek miza purik inuwa ngezego iwaka. Mele negi peyaugu ne yawe mizageya wizimowei ne keya negi kewengkewiligi watabi yombiyangai yolugiyeng weiya.
35 Kazing pemekke ne yawe unatuba mizi purago ne iniyegi kazing yongkambanu yawe mizagi langai onowiliyegi sawelagimekki waligeleya. Purik teni ngoluk ngago Yemizibek Yisu ngezebokko kaiya puragi kumuli miziweki, Tamizeige nakko ni nana puwekke purik ni wilikwilik mizagi, kapura nugu nak mana puwekke purik ni wilikwilik unatuba panu mizagi, kaiya, yeiya.
36 Paulu ngagora weik yeik yeiya logo pi puwili mabuwili kiling ingeyeng laliya logo Anotoyegi waberek miza.
37 Pilik miza logo puwiligu pi yogoto meiya logo melegulang kelemiyageya koyimowei ingkelemi miza.
38 Purik Paulugu puwiliyegi puwiligu piyegirau kalike pakelagi ono kaiya puragi wiyeke puwili yalek panu miza. Togo weik puwili pi kiling pongo sikmakke pi wezameli keya kang ngago meiweki kambela. c

21

1 Togo tonuwa puwili kiling sikmakke kanda tonuwa puwiliyegi koyimizo yeiya logo Mailita yerenda wiya logo tonuwa sikmakke ngalengale panga wizambekke libuge ilibu Kosi meileige wela uwei kuna. Kanda pulogo iwek kola logo wangane tonuwa sikmakka ngalengale kuna logo ilibu Loso meileige tabunda. Pulaga tonuwa sikmakka ngalengale kuna logo kanda yereng Patara mei ngabelak Pisitiya meibekke tabunda
2 Keya pulogo tonuwa sik namak ngabelak Pinisiya meibekke kangweki mizirikki kerewiya, legi tonuwa sik pumakke taberek meiya logo pumakka ngalengale kambela.
3 Tonuwa sikmakki ngalengale kunimowei wizambekke libuge ilibu Saipira mei pulei panga koranengezuwa wizilege pakela logo ngabelak Siriya meibekkeweki kuna. Tonuwa yereng Taya meirage kerelege wila wiya purik pura sikmakko watabi wara piyeng wawiyagira.
4 Keya Taya yerengke pulogo tonuwa yombanu Yisuyegi kiriwei nawili koyilege keriya wizigeya puwili kiling sonda nara koya. Anotogi Kung Walekpokko puwiliyegi watabi nawiligu Pauluyegi mizagiyeng kawela wiya logo puwili piyegi kozang pelik meiyageya koya, Paka Yirusalem yerengke kang nagani, meiyageya koya.
5 Kapura wok piyeng puwili kiling miza logo tonuwa puwiliyegi kangweki yeiya legi yombu Yisuyegi kiriweiwili kiling yongokka mandikwili mabuwili tonuwa kiling yerendaga welagela kanda pongo wizambekke kerelege kuna. Pulogo teni mabuwili ingeyeng laliya logo Anotoyegi waberek miza.
6 Pilik miza logo tonuwa puwili nak nak melegulang keleya logo weik koyimizo yeiya logo tonuwa sikmakke taberek mei keya puwili yerengke kang yongobela.

7 Tonuwa Taya yerenda wiya logo sikmakka ngalengale kanda yereng Tolomai meirage
wila wiya. Pulogo tonuwa yombanu Yisuyegi ngizi panu kumuliwili kiling melegulang
miza logo puwili kiling wok nak koya.
8 Wangane tonuwa yereng pura wiya logo kanda yereng Sisariya meirage lewagela.
Pulogo tonuwa yombu yerengyengki Yisuyegi langai kozak kai yongomo mizibek, Pilip
meibekki imakke kambela logo pi kiling koya. Pilip, pi paka Yirusalem yerengke yombu
melenazik keya nazikka neyauwili yawe ngeragiyeng sanga miza logo yanira miziweki
izawiliyaga nak.
9 Pigi yango mangomelerau ono yombu naweiwili pi kiling yolu keya Anotogo puwiliyegi
ngago piyaga weiyayeng kozak kisiweki kangkayeng yanawili.
10 Togo tonuwa pulogo Pilip kiling wok nayeng koya logo yombu Anotoyaga ngagoyeng
weiya logo kozak kaibek yeikta Akaba meibek ngabelak Yudaya meibekka tabunda
11 logo pi Paulugi pikambek weiya logo ngezebekki ingeyau keya meleyau pikambokko
tariya logo pelik kaiya, Anotogi Kung Walekpokko pelik kai, Yombu Yuda paka Yirusalem
yerengkewiligu pikambekki mangobek kazing pilikmekke wigiragi logo Yuda onowiliyegi
miza yanagi mena kai, kaiya.
12 Togo ne kiling pulogowili puragi kerewiyawekke tonuwa Paulu paka Yirusalem
yerengke kang nelegi kelegele keya meiya.
13 Kapura Paulugu tonuwayegi pelik yeiya to mela, Nangki wiyeke inuwa pilik ingkisi.
Inuwago wilek nogobek kuneng miziweki keleni kani. Puwiligu ne paka Yirusalem
yerengke wigiragi purikki keke ne kangkere mizi ono kapura Yisu negi Yemizibekki wiyeke
ne pulogo ibengkirikkirau kangkere mizi, yeiya.
14 Tonuwa pelikta miziweki mizi mamiza legi tonuwa mabilik miza. Togo tonuwago
piyegi pelik meiya, Yemizibekki kelira mizi pani, meiya.

15 Keya pulogo kang nayeng miza logo waleleige tonuwa watabi tonuwagiyeng paka
Yirusalem yerengke kangweki kangkere miza.
16 Yombanu Yisuyegi kiriwei Sisariya yerengke yolu nawilirau tonuwa kiling kambela.
Paka Yirusalem yerengke kanda puwiligu tonuwa yombu tonuwa koyagibekki imakke
iza orowei kuna. Pi ilibu Saipira puleige wazamiyabek logo yeikta Neison meibek, pi
koka were aposolowiligu ngago Yisuyegi langaira kozak kisawekke Yisuyegi ngizi panu
kumulawiliyaga nak keya mabilik kai kang weik mabek ngoluk Yisuyegi kiriwei yolubek.
17 Pulaga yombanu Yisuyegi ngizi panu kumuli pulogo Yirusalem yerengkewili
mabuwiligu tonuwayegi pakelawekke wilikwilik miza.
18 Tonuwa iwek kola logo wangane Paulu tonuwa kiling Jemsyegi pakeli kambela. Kanda
pangalege pura Yirusalem yerengke Yisuyegi ngizi kumuliwiligi ngaiwili mabuwilirau
koyilege.
19 Paulu puwili kiling melegulang miza logo puwiliyegi ne weik lewa yeiya logo Anotogo
yawe pigi Yuda onowiligi tepekke miza puragi kelemiya piyeng mabiyengki waberek panu
kozak yeiya. Anotogi kozandago pi ngagoyeng kozak kai keya Anotogo keke miziyeng
mizarikki pugu kozak yeiya.

20 Puwili Pauluyegi kerewiya logo puwiligu Anotogi yeikta yongolok mei keya Anotoyegi
wazono meiya logo Pauluyegi pelik meiya, Ei, tonugubek, pelege Yuda kolokngagonowili
weik Yisuyegi ngizi panu kumuli kapura ngoluk pelik kisi, Teni Mosegi loyeng keya tenigi
kazing miziyeng kozang panu kebangkeliweki, kisi purik ni iwaka.
21 Kapura nawiligu puwiliyegi pelik yeiya, Yombu Paulubok yombanu Yuda weik
Yisuyegi ngizi kumuli ngabelak Yuda onowiligibekke Yuda onowiligi tepekke yoluwiliyegi
puwili Mosegi loyeng wizami keya puwiligi yombu korikyengki korik yeke ngalegeyeng
ngeli keya Yudawiligu kazing miziyengki kiriwei miza nelegi, pilikyeng kozak yei, meiya.
22 Togo puwili ngago pura kerewiya logo tonuwa ngago pura talik yeik sawiyagi kela? Ni
pelege weik lewarikki puwili kerewiyi nangai logo puwili kiyebuk mizagi.
23 Tegi tonuwago kozak nei pera mize. Tenigi tepekkewiliyaga yombu mangobektau
onogo Anotoyegi ngago sawiya nara mana Mosegi loragi kiriwei. Puwili Anotogi i walek
yemanemakke Anotoyegi wata kolak kelibene waliyi kangweki mizi.
24 Ni yaka yombu puwili kiling Anotogi i walek yemanemakke kambela logo nirau
puwili kiling pulogo wok melenazik keya nazikka neyauyengke koyimowei tonugu kazing
kaigesimokko kiriwei mizimo, keya puwiligi king watawili weiyagiyendau nugu wiyimo.
Pilik miza logo puwili kebi puwiligiyeng kemenak wiliyagi logo ngago yaka Anotoyegi
sawiya pura weik yeik purik walimiziweki. Kazing nugu pilik mizimokko yombanu
mabuwili nak nakko watabi niyegi langai kozak kisa piyeng ngaigu kisayeng mamizagi.

25 Kapura Yuda ono weik Yisuyegi ngizi panu kumuliwiligu mizagiyeng, tonuwago koka
kapiya narikke miza yana logo puwiliyegi lo yemane yana piyeng puwiligu kiriweiweki
tonuwago kozak kela piyeng kozak yeiweki miza, logo piyeng pelik, nakko watamek
ma winakmek ma liyengmek ula logo anoto ikuyogorikwiligi kungyengki yana purik
mabura puwili piyengka ni nagani. Keya puwili watamek ma winakmek ma liyengmekki
iwibekka ni nagani, logo watamek ma winakmek ma liyengmek uli puwekke kebi wilektik
were ngela logo iwibek mabok kubula wizigeya ni. Keya nariktau puwili kazing kaile
yongkambu mizimekke mizi nagani yeiya, meiya.

26 Jems keya ngaiwiligu pilik kisi legi wangane pura Paulu yombu mangobektau ono
ngago Anotoyegi sawiya pura kisawili kiling kuna logo weik kazing ngezewili kaigesag-
imekke mizi. Puwiligu ngezewili kaigesa logo Anotogi i walek yemanemakke ige la logo
yombu Anotoyegi wata kolak kelibene miziwiliyegi, wok kaigesira yeik sa logo puwili nak
nakki wata kolak kelibene waliyagibekki kozak yei kuna. Puwili pulogo wok melenazik
keya nazikka neyauyeng koyagi.

27 Wok melenazik keya nazikka neyau piyeng weik merekewekke Yuda nawili Asiya nga-
belakpekkawili Pauluyegi Anotogi i walek yemanemakke pakela. Pakela logo mabulogo
puwiligu yongkambanu mamok lebuk ngai keleya logo nawiligu Paulu kebangkela.

28 Pi kebangkelara koyimowei Yudawiligu pelik kek kisa, Yombu Isileiliwili, tonuwayegi
saweliweki koli. Yombu pobok ngabelak mabiyengke kang kunimowei yongkambanu
mabuwiliyegi teni Isileiliwiliyegi kezanga yani keya Mosegi loyengki kezanga mani keya
tenigi i walek yemanemakki ngago kaile kai yongomo mizibek. Keya pugu weik kaile
nariktau mizarik pi yombanu Kirik nawili pelege Anotogi i walek Yuda onowili ige lagi
ono pemakke yeik iza orowei la logo i walek pemak korowali kelemiya.

29 Puwiligu pura kisa purik puwiligu yombu Yuda ono Epese yerengkabek yeikta Topima
meibek Paulu kiling yerendagi libuge wizilege pakela kopong puwiligu kumularik Paulugu
pi Anotogi i walek yemanemakke miza orowei wiriya nobiyeng miza.

30 Togo puwili ngago si keli kang keya miza mela logo yereng yemane pura ululu
miza mela logo yongkambanuwili i puwiligiyengka kabengmek nginda Anotogi i walek
yemanemakki kuna. Kanda puwili Paulu kebangkela logo Anotogi i walekmakka ulumi
wageliwei kula logo nawiligu Anotogi i walek yemanemakki kangyeng waliya.

31 Pulaga ngai mizimokko Paulu uliweki yang kelemiyageya keya nakko Romwiligi
Amiwiliyegi ngai yemanebekyegi pelik meiya, Yirusalem yerendagawili mabuwili nakko
nakyegi ngai mizi.

32 Pilik kai legi nguk namizi Rom Amiwiliyegi ngai yemanebek kiling ngai kulengke
nawili keya ami nawilirau ngaira waliyiweki nginda kuna. Logo wawere ulamokko
amiwiligi ngai yemanebek kiling pigi amiwiliyegi pakelawekke puwili weik Paulu wizale
ula ono, yeik koya.

33 Pulaga amiwiliyegi ngai yemanebek Pauluyegi kanda pelik meiya, Ni i wigirimakka
wigiragi meiya. Pilik miza logo pugu wagelawiliyegi seng neyaugu pi tariyiweki yeiya.

Togo yongkambanuwiliyegi pelik nguk yeiya, Yombubok tak? Pugu mizayeng nan-
gaiyeng?

34 Pulogo wawere ulawiliyaga nawiligu ngago nara kisi keya nawiligu ngago nara kisi
mizi. Ngago ngelek ngelek kisa melimokko ngaibek wiyalowei mizi wizigeya pugurau
ngagoragi solorik purik sa ono. Tegi pugu ami puguwiliyegi Paulu i amiwiligimakki miza
oroweiweki yeiya.

35 Pilik miza logo amiwili Paulu kiling kunarik yongkambanuwili wata wizingwili
kelik ngai miza meli legi amiwili Paulu kiling imakki ngilirikke lawekkerik puwiligu pi
wageliwei yabela.

36 Pauluyegi kiriwei lewawili mabuwiligu pelik ngalizi kek kisi, Uli. Uli. Pi ula logo
ibengweki, kisi.

37 Pulaga amiwili yeke ige liweki tamizeige Paulugu ngai yemanebekyegi pelik
nguk meiya, Ne niyegi ngago nara neiyagi ma talik? Ngaibokko Paulugu kairikki
kerewiyawekke pugu Pauluyegi pelik meiya, Au, ni ngago Kirik nogo kaira iwaka purikki
kai.

38 Pilik mabura ni yombu Isip ngabelakpekka ulogo teni Rom Kapmanwiliyegi ngai miza
logo yombanu tausen mangobektau onowiligu yongkambanu nawili yela logo ibeng sa
logo puwili panga kurung yeikwekke iza orowei kambelabok ono, meiya.

39 Pilik kai legi Paulugu pelik meiya to mela, Ne pi ono, ne Yudabek, ngabelak Silisiya
meibekke yereng Tasasi yeikta yemane puraga wazabek. Ne yongkambanuwiliyegi ngago
yeiweki, meiya.
40 Togo ngaibokko pi ngago kaibene, Ei, meiya legi Paulu paka ngilirikke luweza
logo yongkambanuwiliyegi langai melezik yongolok meiya logo puwili ngagolukwekke
Paulugu ngago yeik puwili ngezewiligirage kozak yeiya.

22

1 Togo pugu puwiliyegi pelik yeiya, Negi mangowili, keya yongkambanu nogowili,
kerewiya koyizo. Nogo inigi wirege ngago ne makngezeyegi langai inugu kisageya puragi
kangara kozak kaiweki mizi legi ini kerewiya koyizo, yeiya.
2 Puwili pugu puwiliyegi ngago yeik puwili ngezewiligirage yeirikki kerewiyawekke
puwili ngagoluk panu koya logo Paulugu mawinda pelik yeiya,
3 Ne Yudabek, ngabelak Silisiya meibekke, yereng Tasasi meiraga wazaniyabek, kapura
pelege Yirusalem yerengke ne yemane sa. Kiriwaga Kameliye meibokko ne waberek
waligeleniya logo kangka nogobek Mosegi lo tenigi yelibungang kokawiligu kiriweigiyeng
yombiyangai panu weiya wizigeya ne Anotoyegi kozang panu kiriwei miza ini mabuwiligu
mabek piyegi kiriwei mizi mabilik.
4 Ne yongkambanu kazing Yisugimekki kiriwei puwili ngangang keleya logo yelabek. Ne
yombuwili keya yongokwilirau kebangkela logo i wigirimakka wazayabek.
5 Yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngai yemane panubek keya yombu ngagozakyengki
kerewiyiwili watabi nogo kai piyengki iwaka logo ngizi kisagi. Puwiligu pongo yereng
Tamasiko meirage Yudawiligi i walek songonoyengki ngaiwiliyegi kapiya miza yanayeng
ne weiya logo ne pulogo kambela logo yongkambanu kazing Yisugimekki kiriweiwili
kebangkeliweki logo paka pelege iza orowei yorik puwiliyegi ngangang yaniweki.

6 Ne kapiya piyeng weiya logo weik pongo Tamasiko yerengke pulogo mereke kanda
yokmek yoklongkowekke ngaiwak yemane panu narik paka ngilumbekka negi ngalege
nguk namizi ngela mana logo ngaiwaktikku ne yawereng keleniya.
7 Pulaga ne ngabelakpekke kawiye wala logo kili narago neyegi pelik kairikki ne
kerewiya, Saulu, Saulu, nugu ne ngangang kelenira nangki, kai.
8 Tegi nogo pelik nguk meiya, Yemizibek, ni tak, mena meiya logo pugu neyegi pelik neiya
yo mela, Ne Yisu Nasarete yerengkabek nugu ngangang kelenibok, mena neiya.
9 Togo yombu ne kiling puwiligu ngaiwaktikki pakela kapura kilirago neyegi kairikki
puwiligu kimeike kerewiya ono.
10 Pulaga nogo piyegi pelik nguk meiya, Yemizibek, nugu neyegi mizagirikki kozak nei,
mena meiya logo Yemizibokko neyegi pelik neiya, Yangalek meiya logo yeke Tamasiko
yerengke kiliya kune. Kanda pulogo nakko watabi Anotogo nugu mizagi sawiyayeng kozak
neiyagi, mena neiya.
11 Ngaiwak purikku mizagewiyege ne wireyau kusa wizigeya yombu ne kilingwiligu
mele nogozikka kebangkela logo yeke Tamasiko yerengke niza orowei kuna.
12 Kanda yekelege yombu yeikta Ananiya meibek wizilege. Pi Anotoyegi kiriwei panu
yolubek. Pi Mosegi lo mabiyengki waberek kiriwei mizibek. Keya Yuda pulogo yoluwiligu
kumulirik pi wazonobek.
13 Pi neyegi pakeli wiriya. Kanda mereke luweza wizimowei neyegi pelik neiya,
Saulu, nogobek, wireyau ngereke ngaiwile, mena neiya. Mabuwekke panu wire nogoyau
ngaiwila logo nogo piyegi pakela.
14 Pulaga Ananiyago neyegi pelik neiya, Tenigi mangowiligi Anotobokko yaka ni niza
logo pugu ni keli puguragi iwaka keya pigi pangkabekyegi pakeli keya kili ngezebekkirago
kairikki kerewiyiweki keleniya.
15 Pilik legi ni piyegi sawelagibek miziweki logo yongkambanu mabuwiliyegi nugu yaka
pakela piyeng keya kerewiya piyeng kozak yeiweki.
16 Mena nayengkirau yuke yolu nagani, luweza logo kaimelimo. Keya nugu Yisugi
yeiktage niyegi sawelibene ngago mei purik pugu kaile nuguyeng tumulagi. Pilik miza logo
ne paka Yirusalem yerengke kang yongobela.

17 Kanda pakalege ne Anotogi i walek yemanemakke kuna. Ne yeke ige la logo Anotoyegi
waberek mizageya tawizeige pugu ne watabi nayeng waligeleniya. Ne ngai yuke panu
tawizeige wire nogoyaugu wangakyeng kelik naraga
18 Yemizibek pakela logo pugu neyegi pelik neiya, Ngezangai. Pelemeng nguk namizi
wiye, purik yongkambanu pelegewili ngago nugu neyegi langaira kozak kai purikki ei
mizagi ono legi wiye, neiya.

19 Nogo piyegi pelik meiya to mela, Kapura Yemizibek, ne Yudawiligi i walek
songonoyengke pumakka pumakki kambela logo yongkambanu niyegi ngizi panu kumuli-
wili kebangkela logo yela logo wigirimakke wazaya logo purikki puwili iwaka panu.
20 Keya ulogo puwiligu Setepang niyegi kozak kaibek ula logo ibeng puwekke ne
makngezerau pulogo, Ule, Ule, meiyabek keya ulawiligi kagorik ngalege waliyi piyengki
ngai wiziyabek. Pilik kopong puwili nogo ngago kai puragi kerewiyagi, mena meiya.
21 Kapura Yemizibokko neyegi pelik neiya, Kune, purik nogo ni Yuda onowiliyegi
koweige wezanelagi, mena neiya, yeiya.

22 Yongkambanuwili Paulugu kairikki ngagoluk kerewiya koya weik pi lang purik kai
ngizige puwili ngalizi pelik kek kisa, Uli. Ibeng wazami. Pilikpek yolugi langai onobek,
kisa.
23 Puwili pilik kek kisa melageya koyimowei kagorik puwiligi yeke ngalege waliyiyeng
ngalege wezameli keya kozobek paka ngalege yokora meli.
24 Tegi Rom Amiwiligi ngai yemanebokko ami puguwiliyegi ngago miziweki nara pelik
yeiya, Paulu i tonugumakke miza orowei li logo pi wizale ula logo kaile puguyeng kozak
kaiweki kelemi logo Yudawiligu piyegi pilik kek kisa meli purikki, teni iwakaweki, yeiya.
25 Puwiligu Paulu wizale ulagine were tariyiwekke Paulugu ngai koru nak pulogo
wizilegebekyegi pelik nguk meiya, Ma Rom Kapmanwiligi lorago kairik inuwago yombu
Rom nakyegi pilik kelemi purik pangka kai? A'a'. Inuwa iwaka were ngagozak miza logo
pilikpok kaile narik miza puwekke purik mabura ngangang managi purik lorago kaiyalik,
meiya.
26 Ngai korubokko puragi kerewiyawekke pi ngai yemane pugubekyegi kuna logo pelik
meiya, Yombu tonuwago uliweki mizibok Rombek kani tegi ni talik mizi mangai, meiya.
27 Pilik kai legi Rom Amiwiligi ngai yemanebek Pauluyegi kanda pelik nguk meiya, Ni
yombu Rombek mabura neyegi kozak kai. Tegi Paulugu pelik meiya to mela, Ei, ne yombu
Rombek, meiya.
28 Pulaga ngai yemanebokko pelik meiya, Ne kokarik Rombek ono kapura ne king
yemane wezamela logo ne weik Rom nak wizinda, meiya. Keya Paulugu piyegi pelik meiya
to mela, Kapura negi panu keya mangoyau mabiyau Romyau keya ne pulogo wazaniyabek
wizigeya ne Rombek kani, meiya.
29 Mabuwekke yombu Paulu wizale ulagi nobiyeng koyawili ngik kelemiya. Keya
Rom Amiwiligi ngai yemanebokko Paulu yombu Rombek yaka sengyengko tariya purikki
keriyawekke pirau kazi panu miza.
30 Togo wokpokko kusage Paulu pulogo yeik iwek kola logo wangane pura ngai ye-
manebokko Paulugi sengyeng wila wazamiweki kai. Taliktikki wiyeke Yudawiligu Paulu
ngagozak kelemiweki mizi miza purikki ngai yemanebek iwakaweki keli legi pugu Yu-
dawiligi yombu Anotoyegi kolak kelibene waliyiwili keya amiwiligi ngaiwili keya puwiligi
ngagozakyengki kerewiyiwili wawere uliweki ngago yeiya. Keya puwili mabuwili wawere
ula logo Rom Amiwiligi ngai yemanebokko Paulu miza logo puwiligi wirege luwe waza-
miya.

23

1 Pilik miza logo Paulu ngagozak kerewiyiwiliyegi kozang panu pakela wizimowei pelik
yeiya, Nogowili, Anotogi wirege negi yongomo mizirik keya negi yolurik wok mabiyeng
kangka wazonobekke wizageya kayima mabek wok pobokko, yeiya.
2 Yombu Anotoyegi wata kolak kelibene waliya maniwiligi ngai yemanebek, yeikta
Ananiya meibokko yombu Pauluyegi mereke luwezawiliyegi pi kilirage melegozok
ulibene yeiya.
3 Nakko pilik miza logo Paulugu piyegi pelik meiya, Anotogo ni neli penangai purik
ni ngalegerik yombiyangai panu kapura yenge yungkerik ni korowali kani. Ni pelege
mogosa logo ne lorago pangka pangka keleniweki mizi kapura ni makngezego puwiliyegi
ne neliweki yei purikku lora ngeli. Tegi Anotogo ni neli penangai, meiya.
4 Paulugu pilik kai legi yombu piyegi mereke luwezawiligu Pauluyegi pelik meiya, Nugu
yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngai yemane panubekyegi ngago korowali mei, meiya.
5 Tegi Paulugu pelik yeiya to mela, Nogowili, pi yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngai
yemane panubek purik ne iwaka kesak nogo piyegi pura mei kak ono. Purik Anotogi
Kapiya Walektikke lende mizarik pelik kai, Inugu yombanu iniyegi ngaiwiliyegi langai
ngago korowali yei nagani, kai purik nogo iwaka, yeiya.
6 Togo yombanu wawere ulawiliyaga nawili Sadusi yombanu pelik kisiwili, Yombanu
nak ibeng purik kung pugubektau ibeng logo pi ngereke yangalektagi ono, kisiwili,
keya nawili Palisi yombanu Mosegi lo mabiyeng keya puwiligi yelibungang kokawiligu

mizayeng mabiyengki waberek panu kiriwei miziwili koyilege. Keya Paulugu purik keriyawekke kangka nak piyegi lewagela wizigeya pugu yombanu ngagozaktaga kerewiyi wiriyawiliyegi pelik yeiya, Nogowili, ne Palisiwiliyaga nak. Keya Palisiwiligu watabi ngizi panu kumuli piyeng nogorau ngizi panu kumuliyeng keya negi panu keya mangoyaugurau ngizi panu kumuliyeng legi teni Palisiwili. Keya ne yombanu ibengwili ibendaga ngereke yangalek meiyagi puragi wilekpek keya yuke yolubek kopong puwiligu ne pelege ngagozak keleniweki niza orowei wiriya, yeiya.

7 Pilik kai mabuwekke yombanu Palisi puwili keya yombanu Sadusi puwili weik ngalik keli yongomo miza logo wawere ulamek weik sanga miza logo nawili kangka nak keya nawili kangka nak miza.

8 Purik Sadusiwiligu ibengwili ibendaga ngereke yangalek meiyagi ono keya angelawilirau yolu ono, keya kungwilirau yolu ono kisi kapura Palisiwiligu pelik kisi, Ibengwili ibendaga ngereke yangalek meiyagi, keya angelawili yolu, keya kungwili yolu, kisi legi puwili sanga miza.

9 Togo kek kisimek unatuba panu kek kisi lewa wizigeya Palisiwiligi loyengki waligeleyiwiliyaga nawili luweza logo ngalizi pelik ngago yeiya, Yombu pobokko kaile miza nararau tonugu kerewiya ono. Pi pongo kazingke Tamasiko yerengke kuna puwekke kung nakko ma angela nakko piyegi meiya purik mabura teni Anotoyegi ngai mizagi ono, yeiya.

10 Pulaga kozak keli yongomo mizimek mazeng keya unatuba panu lewagela legi Rom Amiwiligi ngai yemanebek kulili, purik puwiligu Paulu narik narik sela melagi sa legi. Tegi pugu ami puguwiliyegi Paulu yombanu ngai keliwiliyaga miza orowei i amiwiligimakke lizo yeiya.

11 Wokpokko kusage Paulu ngereke amiwiligi imakke yeik iwek kola. Pi iwek kola wizimowei Yisu Yemizibek Pauluyegi saweliwei luweza wizilege logo pugu pelik meiya, Kazi mizi wak. Kozang wizimo. Purik nugu ngago neyegi langaira Yirusalem yerengke pelege kozak yeiyageya pilik yenge yereng Rom meirage mabilik mizi mangine kozang sa wizimo, meiya.

12 Wangane pura Yuda nawili menalege wawere ula logo mizagirikki kozak kela. Puwiligu Anotogi yeiktage ngago sawiya nara kisa logo pura ngeragi ma kai nani koya teni Paulu ula logo pi ibeng puwekke teni ngeragi keya kai nagi, kisara.

13 Yombanu yombu neyau tikinda keya nawilirau puwiligu ngago pura kisa.

14 Togo puwiligu Yudawiligi yemanewili keya yombanu Anotoyegi wata kolak kelibene waliya maniwiligi ngaiwiliyegi kambela. Kanda pelik yeiya, Teni Anotogi yeiktage ngago sawiya nara kisa logo pura ngeragi nagi ono koya Paulu ula logo pi ibeng puwekke teni ngeragi nagi, kisara.

15 Tegi mabek inuwa keya yombanu ngagozakyeng kerewiyiwiligu Rom Amiwiligi ngai yemanebekyegi ngago nara wezamelizo, Paulu miza orowei inuwayegi wiriyibene logo pelege inuwa mawinda ngago nayendau piyaga waberek kerewiyiweki, pilik yeizo. Kapura teni ngai koyagi logo pi yawerelege purik were uliweki mizagi, yeiya.

16 Puwili pilik yeiya logo Paulugi simelegi marekpek Yudawiligu mizagirikki kozak kelirikki kerewiyawekke pi Rom Amiwiligi imakke kuna logo yeke ige la logo Pauluyegi kozak meiya.

17 Pulaga Paulugu amiwiligi ngai koruwiliyaga nak piyegi wiriyibene ngago meiya logo pelik meiya, Ni yombu nawekkebok nigi ngai yemanebekyegi miza orowei kune, purik pi ngago piyegi kozak meiyagi nara mena, meiya.

18 Tegi ngai korubokko miza logo ngai yemanebekyegi kanda logo pugu piyegi pelik meiya, Yombu wigirabek Paulu meibokko neyegi ngago neiya logo pelik neiya, Ni yombu nawekkebok nigi ngai yemanebekyegi miza orowei kune purik pi ngago piyegi kozak meiyagi nara mena neiya legi ne pilik miza, meiya.

19 Togo Rom Amiwiligi ngai yemanebokko yombu nawekkebekki melezikka weiya logo piyau keke kuna logo pelik nguk meiya, Ni neyegi nangaiyeng kozak kaiweki mizi, meiya.

20 Logo yombu nawekkebokko pelik meiya to mela, Yudawiligi ngaiwiligu kozak kelirik niyegi nguk neiyagi logo wangane purik ni Paulu yombanu ngagozak puwiligiyengki kerewiyiwiliyegi miza oroweiweki kela. Yombu ngagozakyeng kerewiyi puwiligu piyaga mawinda ngizi ngago nayendau weiweki ngaigu mizi.

21 Kapura puwiliyegi kerewiyi nagani purik yombanu yombu neyau tikinda keya nawilirau, liwik koyimowei piyegi wiragak miza yolu legi. Puwili mabuwili ngago sawiya nara Anotogi yeiktage kisa logo ngeragi nani koya Paulu ula logo ibeng puwekke ngeragi nagi kisa. Puwili weik miziweki kangkere mizi keya nugu pi wezamelagirikki puwili yuke yolu, meiya.

22 Pulaga Rom Amiwiligi ngai yemanebokko yombu nawekkebekyegi pelik meiya, Ne niyegi wameik panu nei, nugu neyegi pera kozak neiya pilik nugu nakyegirau kozak mei nagani. Pugu pilik meiya logo yombu nawekkebek wezamela.

23 Pulaga ngai yemanebokko pigi ngai kulengke neyau piyegi wiriyibene ngago yeiya logo pelik kozang yeiya, Yali amiwiliyaga 200 izi, keya yombu osiwiligi ngalengale wei miziwiliyaga 70 izi, keya yombu wizangyeng yowiwiliyaga 200 iza logo pongo yereng Sisariya meiragi kangweki kangkere mizi. Keya mabek kusage yokmek melenazik keya nazikka mangobektau onowekke ini mabuwili pelemeng wiyagi kani.
24 Keya osi Paulugu mogosiwei kangki nawilirau kangkere keleyizo, logo waberek panu miza orowei Rom Kapman Yudaya ngabelakpekki ngai yemanebek Pilikisi meibekyegi kambeli.
25 Pulaga Rom Amiwiligi ngai yemanebokko kapiyarikke pelik lende miza,
26 Ne Kilori Lisiyago ni Rom Kapman ngai yemanebek Pilikisiyegi kapiya perik lende mizi. O yemanebek, nogo niyegi wangane nei.
27 Yudawiligu yombu nogo niyegi wezameli pobok kebangkela logo uliweki mizi. Kapura pi Romwiliyaga nak purik ne kerewiya, legi ne kiling ami nawili pi puwiliyaga yaliya wazami kuna.
28 Ne puwiligu pi ngagozak kelemi piyeng nangaiyengki miza legi iwaka siweki ne pi puwiligi ngagozak piyengki kerewiyiwiliyegi miza orowei kula.
29 Nogo ngago pi ulagi ma wigiragi nara kerewiya ono, yeik lo ngezewiligiyengka nguk meiyengko ngagozak kelemi.
30 Togo ngago Yuda nawiligu pi uliweki kela nara neyegi lewagelawekke ne pi niyegi wezameliweki miza. Nogo yombanu pi ngagozak kelemi puwiliyegi nigi wirege watabi puwiligu piyegi kisa piyeng wameik panu kozak kisibene yeiya. Mabura. Kapiyarikke pilik miza.
31 Pulaga yombu ami ngai kulengkeyau ngago piyauyegi yana piyeng kiriwei miza logo amiwili keya yombu osiwiligi ngalengalewili keya yombu wizangyeng kilingwili mabuwili Paulu kiling wokpokko kusage Yirusalem yerenda wiya logo Paulu yereng Antipatiri meirage miza orowei kambela.
32 Kanda pulogo iwek kola logo wangane pura ami ngabelak libu kayimawili paka Yirusalem amiwiligi imakki kang yongo. Keya yombu osiwiligi ngalengalewili Paulu miza orowei Sisariya yerengke kambela.
33 Kanda pulogo puwiligu kapiyarik Rom Kapman ngai yemanebek Pilikisiyegi mana logo puwiligu piyegi Paulu miza mani miza.
34 Pulaga ngai yemanebokko kapiyarik sangkela logo Pauluyegi pelik nguk meiya, Ni ngabelak takka lewabek, meiya logo Paulugu pelik meiya to mela, Ne ngabelak Silisiya meibekka lewabek.
35 Pilik kai legi ngaibokko pelik meiya, Mena, yombanu ni ngagozak keleniyagiwili lewagela puwekke ne ngagozak piyeng kerewiyagine, meiya.
Pulaga pugu pigi yombu puwiliyaga nawiliyegi Paulu miza orowei i pugumak i ngabelak Yudayabekki Rom Kapman ngai yemanebekkimak koka ngai Elodogi wiyeke ngizamakki wazamiya logo waberek ngai koyibene yeiya.

24

1 Wok melenazik miza logo Yudawiligi yemane nawili keya yombu Anotoyegi wata kolak kelibene waliya maniwiligi ngai yemane panubek, Ananiya meibek kiling yombu nak loyengki wazono iwakabek, yeikta Tetala meibek Yirusalem yerengka pongo Sisariya yerengki wiriya. Kanda puwili Rom Kapman Yudaya ngabelakpekki ngai yemanebek, Pilikisi meibekyegi lewagela logo pelik meiya, Teni Paulu ngagozak kelemiweki, meiya.
2 Togo Paulu ngago meiya logo kandawekke yombu loyengki iwakabek ngai yemanebekki wirege luweza logo weik pugu ngago Paulu ngagozak kelemiyagira pelik kozak kai, O yemanebek, ngai nugura keya iwaka nugurago teniyegi ngai wizageya wiriyarik yombiyangai keya yokolong panu. Keya lo nugu keremiza piyengko ngabelak tenigibek wazono wizeibene kelemi.
3 Tegi wok mabiyeng tenigi wilek kangyeng purikki wilik, keya tonugu niyegi wazono kisi.
4 Togo nogo ni yokolong panu niza warara wiziyagi ono, ne niyegi yeik nguk nei purik ni yalekta kiling ngago tonugu kaiyengki kerewiyiweki nguk nei, meiya.
5 Pobok yombanuwiligi kumuliyeng lebuk ngai keleyi mizibek keya pi Yuda ngabelak mabiyengke yoluwiliyegi ngai waligeleyibek purik teni iwaka, Keya pi yombanu Yisu yereng Nasarete meiragabekyegi kiriweimekki orozarikkebek.

6 Keya ulogopekke Anotogi i walek yemanemakke korowali miziweki miza, legi teni pi
kebangkela.
7 Teni lo teni makngezegiyengko pi ngagozak kelemiyagi nobiyeng miza kapura Rom
Amiwiligi ngai yemane Lisiya meibek teniyegi wiriya logo kelegele keleya logo pi teniyaga
miza orowei kuna, meiya.

8 Pulaga Lisiyago ngago miziweki nara yana logo pura teni pi ngagozak kelemiyagi
keliwili nigi wirege wiriyibene yeiya logo teni pelege weik lewa. Logo nugu yombubokyegi
nguk mei puwekke purik watabi tonugu pi ngagozak kelemiweki mizi piyengki solorik ni
makngezego iwaka sagi, meiya.
9 Pilik meiya logo yombu Yuda pi kiling kayima puwili mabuwili ngagozaktagi sawela
logo pugu yaka kai piyeng mabiyeng wameik kisa.

10 Pulaga Rom Kapman Yudaya ngabelakpekki ngai yemanebek Pilikisigu Pauluyegi
weik kozak kaibene melezikku kozak kai kelemiya logo Paulugu pelik meiya, Nogo pobilik
perik iwaka, kirisimasi kolokngagono ni yombanu ngabelak pobokke yoluwiliyegi ngai
wizagoma, keya ngai wizimowei puwiligi ngagozak piyengki waberek kerewiya, legi
ngago puwiligu neyegi nei puragi nogo nigi wirege kangara nanagirikki ne wilik.
11 Wok meleyau keya pongo ingenazikka neyau peyeng mizagine ne paka Yirusalem
yerengke Anotogi i walek yemanemakke pigi wirege ingeyau laliyi keya piyegi ya kumuli
kambela. Nugu puwiliyegi nguk yei purik puwiligu niyegi, Ei, pura wameik, kisagi.
12 Anotogi i walek yemanemakke ne kiling naktau ngago ngalik keli yongomo mizageya
wizilege yombu neyegi ngagozak keleni pewiligu pakela ono. Ma i walek songonoyengke
ma yerengke nalege ne ngai miziweki mizageya wizilege puwiligu pakela ono.
13 Logo puwiligu yaka ngagozak neyegi mizi puragi solo nariktau yolok ngela ono logo
ngago pura ngizi mizagi ono.
14 Kapura nogo ngago pera niyegi kozak neiweki mizi, Kazing Yisu Yemizibekki puwiligu
ngaigumek kisi pumokki ne kiriwei mizi logo purikku ne Anoto tenigi yelibungang
kokawiligibekyegi inge laliyi keya ya kumuli mizi. Kapura ne mabilik Mosegi loyeng
mabiyengki ngizi panu kumuli, keya watabi yombanu Anotoyaga ngagoyeng weiya logo
kozak kisawiligu Anotogi Kapiya Walektikke lende miza piyengki ngizi panu kumuli.
15 Nogo wilekpek keya yuke yolu pura puwili ngezewiligu kebangkelara yolu pura kelik,
logo pura Anotogo yongkambanu wazonowili keya kailewili mabuwili ibendaga ngereke
yangalekta wazayagi puragi kumula pura, meiya.

16 Togo ne ibeng logo purik ngereke yangalek meiya logo Anoto kiling yolugi purikki
kumulirikki wiyeke nogo kazing miziyeng wazewaze mizi ono, wazonoyeng keke mizi
mizi logo Anotogi wirege keya yongkambanuwiligi wirege kangka nogobek kokowa
nayendau ono, yeik miziweki, meiya.

17 Togo ne Yirusalem yerengka koweige nalege kirisimasi nayeng miza logo waleleige ne
Yuda yongkambanu nogowiligi kingyeng orowei keya Anotoyegi wata kolak waliyagiyeng
miziweki ne pakalege yongo.
18 Kanda ne Anotogi i walek yemanemakke tenigi kazing teni makngeze kaigesimekke
miza logo waleleige ne Anotoyegi wata kolak kelibene waliyagiyeng wiyageya tawizeige
puwiligu ne yolok. Kapura yombanu wawere ulamek pulogo ne kiling koya ono, ma
yongkambanu kek kisa puwilirau koya ono.
19 Kapura Yuda nawili kele pulogo koya. Puwili ngabelak Asiya meibekkawili. Keya
puwiligu ngago neyegi yowiweki nayeng mabura puwili ngezewiligu nigi wirege lewa
purik pangka, meiya.

20 Ma yombu pelege yolu pewiligu ne Yudawiligi yombanu ngagozak piyengki kerewiyi-
wiligi wirege korowali nayeng mizarikki kerewiya mabura kozak kisi yei.
21 Nogo kumularik korowali wamenara kele logo pura nogo ngagozak piyengki kerewiyi-
wiliyegi yeiyara, Anotogo ibengwili ibendaga ngereke yangalekta wazayagi logo puragi
nogo ngizi kumuli purikki wiyeke nugu mabek wokpekke ngagozak nogoragi kerewiyi.
Paulugu Pilikisiyegi pilik meiya.

22 Pulaga Pilikisi kazing Yisu Yemizibekkimekki iwaka panu kopong pugu ngagozakta
waliya logo pugu puwiliyegi pelik yeiya, Rom Ami ngai yemane Lisiya meibek lewawekke
nogo ngago inuwagira pangka pangka mizagi, yeiya.
23 Togo pugu ngai koru Pauluyegi ngaibekyegi Pauluyegi waberek ngaiweki meiya
kapura waze ngai kalagalo wigira wazamiya nelegi meiya, keya pigi kewengkewili watabi
piyegi sawelagi piyeng orowei wiriyibene yei purik pangka, meiya.

24 Pulaga wok nayeng miza logo waleleige Pilikisi yali yongokpu Yuda namele yeikta
Tirusila meimele piyau i Paulu yolumakka wiriya logo Paulugu kozak kairagi kerewiyi-
weki. Paulu piyauyegi kanda pugu piyauyegi kazing Yisu Kilisibekyegi ngizi panu kumu-
lagimekki kozak yeiya logo piyau ngagoluk kerewiyara koya.
25 Kapura Paulu ngago Anotogi kazing pangka mizagimek keya kazing keli ni
makngezegi piyeng yeik yenge kezangka wiyagimek keya wok kalik panubekke Anotogo
teni mabuwili tenigi kazing miza piyengki ngagozak keleyagiragi kozak kaiyawekke ngago
piyengko Pilikisigi wilek kambek yowa mowiya kopong pi kulili panu logo pugu Pauluyegi
pelik meiya, Weik mena, kune. Kalike wok nakka purik nogo niyegi ngereke ngago
neiyagine, meiya.
26 Teng maburage Pilikisigu kumularik Paulugu pi king nayeng liwik managi nobiyeng
logo pi Paulu wila wazamiweki. Purikki wiyeke Pilikisi kang kolokngagonoge Paulu piyegi
wiriyibene ngago meiya logo pi kiling ngagozakka miza, kapura Paulugu king nayendau
pi mana ono.
27 Pilik mizageyara kirisimasi neyau miza logo yombu ngai wik nak yeikta Posiya Pesta
meibokko Pilikisigi yawera weiya. Keya Pauluyegirik Pilikisi ngezebokko ngezebekyegi
pelik kumula, Amiwiligu Pauluyegi imakke ngai yolu purik Yudawiligu ne wazonobek
kisagi. Pilikisi pilik kumula legi pi Paulu imakke mabilik wigira wazamiya.

25

1 Ngai yemanebek Pesta meibek yawera weiya logo wok neyauganak piyeng miza logo
pi Sisariya yerenda wiya logo paka Yirusalem yerengke kambela.
2 Keya pulogo Yudawiligi yemanewili keya yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngaiwili
Pestayegi kanda logo puwiligu piyegi ngagozak Paulugiragi kozak meiya.
3 Puwiligu Pestayegi pelik nguk meiyageya koya, Ni teniyegi sawele logo ami
nuguwiliyegi Paulu pelege Yirusalem yerengke miza orowei wiriyizo, yeimo, meiya. Purik
Yuda puwiligu pelik kozak kela, Paulu lewawekke nawiligu pi liwik uliweki kangkere
miziweki, kela.
4 Pilik kisi legi Pestago pelik yeiya to mela, Amiwiligu Pauluyegi Sisariya yerengke ngai
yolu, keya ne makngeze pulogo kandoweki mereke.
5 Pi kaile nayeng miza mabura inuwagi tepekke ngaiwiliyaga nawili Sisariya yerengke
ne kiling kangweki wezayeli logo pulogo ngagozak mizi nangaiweki, yeiya.
6 Togo Pesta ngoluk wok melenazik keya nazikka neyauganakyeng ma wok me-
leyauyeng Yirusalem yerengke wiziya logo pongo Sisariya yerengke kandobela. Wok
wanganebekke pura pi ngagozak miziweki mogosa logo Paulu miza orowei wiriyibene
yeiya.
7 Paulu kandawekke yombu Yuda Yirusalem yerengka lewawili luwe koyimowei pi
yawereng kelemiya keya ngagozak korowali panu kelemiya logo puwiligu ngizi miza
nayeng kozak kisa ono.
8 Kapura Paulu ngezebokko ngago kangara pelik yeiya, Nogo teni Yudawiligi loyeng, ma
Anotogi i walek yemanemak, ma Romwiligi King Ngai Sisa meibekyegi korowali nayendau
miza ono, yeiya.
9 Pulaga Pestago kelirik Yudawiligu pi wazonobek kisagirikki wiyeke pugu Pauluyegi
pelik nguk meiya, Ni paka Yirusalem yerengke pulogo negi wirege ngagozak nugura
miziweki kangki keli ma kiyebuk, meiya.
10 Tegi Paulugu piyegi pelik meiya to mela, I nogo luwe yolu pemak King Ngaibekki
ngagozak mizimak logo pelemeng ngagozak nogora mizagi lemeng. Nogo Yudawiliyegi
korowali nayeng keleya ono purik ni makngezego iwaka panu.
11 Kapura tamizeige nogo korowali nara miza ma ibeng wazaniyagi langai nara miza
purik pangka keya ne kaziweki mizagi ono. Kapura tamizeige puwiligu neyegi ngagozak
keleni piyengka nararau ngizi ono purik nakkorau ne puwiliyegi niza yanagi ono. Tegi
ne Romwiligi King Ngaibekyegi kangweki logo pugu ngagozak nogoragi kerewiyiweki, ne
nguk nei, meiya.
12 Pilik kai legi Pesta pigi yombanu ngagozak piyengki kerewiyiwili kiling were kozak
kela logo Pauluyegi pelik meiya to mela, Ni Romwiligi King Ngaibekyegi pugu ngagozak
nugura kerewiyiweki kangweki nguk nei legi ni piyegi kambeli mangine, meiya.

13 Kang nayeng miza logo ngaibek, yeikta King Ngai Akaripa meibek keya pigi sakmele
Ibenaisi meimele piyau yenge Sisariya yerengke ngai yemane Pestayegi pakeli keya
melegulang kelemiweki kayima.

14 Piyau pulogo wok nayeng miza logo Pesta King Ngai Akaripa kiling Paulugi ngagoza-
ktagi kozak kela. Pugu piyegi pelik meiya, Pelege imakke Pilikisigu yombu Rom Amiwili
yombanu nakyegi ngai wazaya.
15 Ne paka Yirusalem yerengke kambelawekke Yudawiligi yemanewili keya yombu
Anotoyegi kolak miziwiligi ngaiwiligu yakabok ngagozak kelemiya logo nogo pi kokowa
miza mena ngangang mani kaiweki puwiligu nguk neiya.
16 Kapura nogo puwiliyegi pelik yeiya, Teni Romwili kazing yombanubek ngangandik
yeik mani pilikmek namiziwili, segeya teni yombanu nak ngagozak nara purik pi yaka
ngagozak kelemiya puwili kiling wizimowei ngagozak mizi miziwili logo pilikpokko kanga
kaiyagiyeng kaibene, yeiya.
17 Togo puwili ne kiling mabelege yorik ne wok miza ono, ne wok wangane panubekke
ngagozak mizimakke mogosa logo Rom Amiwiliyegi pi yeke ige miza orowei wiriyibene
yeiya.
18 Pi yeke ige kanda logo yombanu pi ngagozak kelemi puwili kozak kisiweki luweza
kapura puwiligu ngago kazing Romwiligi loyengke pugu ngela nara piyegi langai kisi ono,
nogo kumularik puwiligu kisagi nobiyeng.
19 Purik segeya puwiligu kisarik pelik, Kazing ngezewiligi Anotoyegi ngago mei keya
ya kumuli mizimekki kisi, keya yombu ibeng yeikta Yisu meibekyegi wiyeke Paulu kiling
ngalik keli. Puwiligu pi ngoluk ibeng kisa, kapura Paulugu yombubok ngoluk wik yolu kai.
20 Tegi ne ngago piyengki iwakagirikki wiyalowei miza wizigeya nogo Pauluyegi pi paka
Yirusalem yerengke pulogo ngago piyeng pangka pangka miziweki kangki keli ma, meiya.
21 Kapura Paulugu neiyarik pi mabelege amiwiligu piyegi ngai wiziya Sisa teni
Romwiligi King Ngaibokko ngago pugura pangka pangka mizagine neiya, legi nogo ngago
piyegi ngai wiziyagira yana logo wiziya nogo pi Sisayegi wezameliweki kai puwekkegine.
Pestago King Ngai Akaripayegi ngago pelikta meiya.
22 Pulaga King Ngai Akaripago Pestayegi pelik meiya, Ne makngezego pokyegi
kerewiyagi keli. Pilik kai legi Pestago pelik meiya to mela, Iwek kola logo wangane
puwekke ni piyegi kerewiyi mangine, meiya.
23 Togo puwili iwek kola logo wangane pura King Ngai Akaripa keya sakmele Ibenaisi
ngawau miza logo i yombanuwiligu ngagozak mizimakki wiriya. Piyau Rom Amiwiligi
ngai yemane panuwili keya yombu yemane yerengkewili kiling yeke ige ngai wilikwilik-
mek kiling kiliya la.
Pulaga Pestago amiwili Paulu miza orowei wiriyibene yeiya.
24 Puwili pilik miza logo Pestago puwiliyegi pelik yeiya, King Ngai Akaripa keya ini
pelege teni kiling wawere uliwili mabuwili, pakeli. Inuwa yombu pobokyegi pakeli. Yuda
yongkambanu pelegewili keya paka Yirusalem yerengkewilirau mabuwiligu negi wirege
pi ngagozak kelemiya, Puwiligu kisirik, Pi ngoluk wik yolugi langai onobek, kisi.
25 Kapura pi watabi pi ibengki nayeng miza logo nogo nara kerewiya ono. Pi ngezebek
Romwiligi King Ngaibekyegi nguk meiya legi nogo wezameliweki mizi.
26 Kapura nogo tenigi King Ngaibekyegi ngago ngizi piyegi nara lende mizagi langai ono.
Tegi ne pi pelege inigi wirege miza orowei wiriya keya ni King Ngai Akaripa, nigi wirege
panu. Togo purik ini ngago piyengki kerewiya logo ne ngago ngizi nayeng lende miziweki
mizagi.
27 Purik neyegirik yombanu wigira nak King Ngaibekyegi wezamela logo kapiya pigi
ngagozak puragi narik miza logo ngezebek kiling kang ono purik pangka ono purikki
kumuli, yeiya.

26

1 Pulaga King Ngai Akaripago Pauluyegi pelik meiya, Weik mena, ni ngago nugura kozak
kai, meiya logo Paulu mele puguzik yombanuwiliyegi yongolok meiya wizimowei weik
ngago kangara pelik kozak yeiya,
2 Ei, King Ngai Akaripa, yombanu Yudawiligu ngago ne ngagozak keleni pera yeik
sawiyagira nigi wirege kozak kaiyagirikki ne wilik.
3 Teni Yudawiligi kazing miziyeng keya nakko nakyegi ngalik mei yongomo mizi piyeng
mabiyengki ni iwaka panu. Piliktikki wiyeke legi nogo niyegi nguk nei purik ni watabi
nogo kozak kaiweki mizi piyeng mabiyengki ni ngagoluk kerewiyara wizei, meiya.
4 Yudawili mabuwili ne songonowekka wizageya yabekeya yokopekke perik neyegi
iwaka. Ngabelak nogobekke ne wazaniya ngiziga mizi yabekeya piyeng puwili iwaka.
Keya paka Yirusalem yerengke miza piyendau puwili iwaka.
5 Puwili koka solowekke neyegi iwakarik ne yombu nawekkewekkerik ne ngai Palisi-
wiligimekki sawela logo ne kazing puwiligi Anotoyegi inge laliyi keya ya kumuli mizi
pumokki kiriwei mizabek purik puwili iwaka. Keya Palisiwili Yuda nawiliyaga Mosegi

loyengki waberek kiriwei panu miziwili kopong nerau kazing pilikmekke kiriwei mizi mizibek. Puwili purikki iwaka logo tamizeige puwiligu puragi kozak kisagi keli purik mabura pangka, kai.

6 Togo ne weik pelege luwe wizigeya puwiligu ne ngagozak keleni. Nogo ngago Anotogo tenigi yelibungang kokawiliyegi sawiya puragi ngizi panu kumuli keya yuke kopong puwiligu ne ngagozak keleni.

7 Anotogi ngago sawiya logo nogo weik lewagelagirikki wilekpek keya yuke pura yongkambanu tenigi ngai meleyau keya pongo ingenazikka neyau piyengkawili Anotoyegi yoklongko keya kusage yawe mizageya koyimowei pigi ngago sawiyaragi weik lewagelagi purikki yuke mabura. O King Ngaibek, piliktikki wiyeke Yudawiligu ne ngagozak keleni.

8 Ini Yudawili Anotogo yombanu ibengwili ibendaga yangalekta wazayi puragi ngizi panu kumuli onora nangki, kaiya.

9 Ulogo ne makngezego kumularik nerau Yisu Nasarete yerengkabekki yeikta momanenda wiyagi nobiyeng miza

10 wizigeya pilik piyeng nogo paka Yirusalem yerengke mizayeng. Ne yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngaiwiliyaga pangkara weiya logo yongkambanu Yisugi puwili i wigirimakke wazayabek. Keya teni puwili yeliweki ngagozak miziwekkerik nogorau yeliweki yei mizabek.

11 Keya kang kolokngagono ne teni Yudawiligi i walek songonoyeng namakka namakki kuna logo puwiliyegi ngangang keleya logo Yisu Kilisibekyegi ngizi panu kumula yolu pura wiyibene keleyiweki mizabek. Keya ne puwiliyegi sisikmokko kola kopong ne yereng koweige piyengkerau kambela logo nogo puwiliyegi ngangang keleya, kaiya.

12 Pilik purago yombu Anotoyegi kolak miziwiligi ngaiwiliyaga pangkara keya ngago puwiligira kiling ne yereng Tamasiko meiraga kambela.

13 O King Ngaibek, yoklongkowekke ne keya yombanu ne kilingwili pongo kazingke tagoneige nogo ngaiwak yokmek kelik ono wilangka panu narik tenigi ngalege ngela manirikki pakela.

14 Teni mamok ngabelakke kawiye wala logo neyegi kili narago ngago yeik ne makngezegirage pelik kairikki ne kerewiya, Saulu Saulu, nugu ne ngangang kelenira nangki? Pilik mizi purago ni ni makngeze ngangang keleni, kai.

15 Pulaga nogo pelik nguk meiya, Yemizibek, ni tak, mena meiya logo Yemizibokko neyegi pelik neiya yo mela, Ne Yisu Nasarete yerengkabek nugu ngangang kelenibok kani.

16 Weik yangalek meiya logo luweze. Ne weik niyegi tabunda perik ni neyegi yawe mizibek keleniweki logo mabek wokpekke nugu neyegi pakeli keya nogo niyegi kalike kawela wiyagi piyengke yongkambanuwiliyegi kozak yeiyagirikki kai.

17 Logo nogo ni yombanu Isileiliwili keya Yuda onowiliyegi wezaneliweki mizi keya nugu puwiliyegi kozak yei purik puwiligu niyegi kaile miziweki mizagi kapura nogo ni puwiliyaga yaliya wazaniyagi.

18 Nogo puwiliyegi wezaneli logo nugu puwiliyegi ngago neyegi langaira kozak yeiweki. Keya puragi ngizi kumulirikku wire puwiligiyeng ngaiwilagi logo puwiligu kazing wilangkamekki pakela logo puwili kazing kusabanumekka wilangkamekki kowitagi, keya Sadangki kozandaga Anotogiragi kowitagi. Togo puwiligu neyegi ngizi panu kumulirikku kaile puwiligiyeng tumula logo tung nogo yongkambanu Anotogo kaile nayendau onoweki keleya puwiliyegi yanagi piyeng weiyagi, mena neiya, kai.

19 Togo King Ngai Akaripa, ne wire nogoyaugu wangakyeng kelik paka ngalege watabi pakela piyengki kiriwei mizibek ma? Ei, ne piyengki kiriwei mizibek.

20 Ne ngagora kozak yeiyawekkerik were yongkambanu Tamasiko yerengkewiliyegi pilik kozak yeiya keya pulaga paka Yirusalem yerengke yoluwili keya Yudaya ngabelakpek mabokke yerengyeng mabiyengke yoluwili keya Yuda onowiliyegirau pelik kozak yeiya, Ini kaile inuguyengki kuneng mizizo keya kaile inuguyengki kezanga manizo logo Anotoyegi kowiti mizizo logo yombanu nawiligu iniyegi pakelarik kazing inugu miziyengko ini Anotoyegi kowita purikki iwaka sibene, mena yeiya.

21 Togo ne Anotogi i walek yemanemakke tawizeige Yudawiligu ne puragi wiyeke kebangkela logo neliweki miza.

22 Kapura wok mabiyengke Anoto ne kiling yolu keya pugu neyegi saweli logo ne pelege luwe wizimowei ngago Yisuyegi langai nogora ini songonowili keya yemanewiliyegirau kozak yei. Ngago Mosego kaiyara keya yombanu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kisa puwiligu kisa pura keya ngago nogo kozak kai pera menalik.

23 Pera pelik, Kilisibek, Mesiya Anotogo yawe pigi yongkambanuwili yaliya wazayagi pura miziweki sawiyabek ngangang wagelagi logo ibengki logo ibendaga pi were yangalek

meiya logo mawinda ibengki onobek kani, logo teni Yudawili keya Yuda onowiliyegirau ngago pi wilangkarikku kazing tenigi kunagimek langiya yowiyagi puragi kozak yeiweki, kai.

24 Paulu pilik kanga kaiya yo meli legi ngai yemane Pestago piyegi pelik kek meiya mana, Paulu, ni lelewe kani. Nigi iwaka yemane purago ni lelewe keleni.
25 Kapura Paulugu pelik meiya to mela, O yemanebek, ne lelewe mizi ono. Ngago nogora wameik keya ne kangkabek kiling wizimowei kozak kai yagenda.
26 Nogo King Ngai Akaripayegi liyandek namizi kozak mei purik pi watabi nogo kai peyengki iwakabek legi. Keya watabi peyeng liwik kungke nalege miza ono, kimeike miza legi nogo kumularik pi peyeng mabiyengki iwaka.
27 O King Ngai Akaripa, nugu yombanu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kisawiligu kisa puragi ngizi panu kumuli ma yeik? Nugu ngizi kumula yolu purik nogo iwaka, meiya.
28 Pulaga Akaripago Pauluyegi pelik meiya, Nugu kumularik ngago ngerewalek nugurago ne Yisuyegi ngizi panu kumuliweki keleniyagi nobiyeng ma talik?
29 Pilik kai legi Paulugu piyegi pelik meiya to mela, Ngago ngerewalekta pangka keya yokolondarau pangka. Waberek negi Anotoyegimek ni keya ini mabek wokpekke pelege neyegi kerewiya yolu puwili ne kelik Yisuyegi ngizi panu kumulagirikki ne keli, kapura puwiligu ini seng pelikyaugu wigira nelegi ne kiyebuk, meiya.
30 Pilik miza logo King Ngai Akaripa keya Rom Kapman Yudaya ngabelakpekki ngai yemanebek Pesta keya King Ngai Akaripagi sakmele Ibenaisi keya yombanu puwili kiling puwili mabuwili yangalek meiya
31 logo iga welagela logo nakko nakyegi pelik mei to keya yo mizi, Yombu pebok watabi pi ibengki ma wigira wazamiyagi nayeng miza ono, mei.
32 Pulaga King Ngai Akaripago ngai yemane Pestayegi pelik meiya, Yombu pobokko Romwiligi King Ngaibek Sisago ngagozak pugura kerewiyiweki nguk meiya ono, kesak pi wila wazami kakpek, meiya.

27

1 Togo teng puwiligu teni sikmakke ngalengale panga ngabelak Itali meibekke kangkira kozak kelawekke puwiligu Paulu kiling yombanu wigira nawili Rom Ami ngai wale narikki ngaibekki yeikta Yuliyasi meibekyegi iza mana. Ngai wale purikki yeikta Sisagi ngaimek meimek.
2 Teni mabuwili sik yereng Aramitiya meiraga wiriya namakke tameneng meiya. Sik pumak Asiya ngabelakpekki wizambekke kerelege yerengyengki kangweki mizi. Yombu sikmakke tameneng meiya naktau ngabelak Maseroniya meibekke yereng Tesalonika meiragabek logo yeikta Arisaka meibek.
3 Teni sikmakke ngalengale kanda wokpokko kusage iwek kola logo wangane pura sikmak Sairong yerengke wila wiya. Ami ngaibek Yuliyasigu Pauluyegi wazono miza logo pigi kewengkewiliyegi pakeli kuni pani kelemiya logo puwiliyaga watabi ni keya mizi kangkiyeng weiweki.
4 Teni pulaga sikmakki ngalengale kambela logo weik kebarekpokko sikmak ula yo keya to kelemi legi teni ilibu Saipira meileige kerelemek neing kolamowei kambela.
5 Pulaga teni panga kai wizambekke libulibu kuna logo ngabelak Silisiya keya Pambiliya meiyaugi yarek wala uwei kuna logo ngabelak Lisiya meibekke yereng Maira meirage wila wiya.
6 Yereng purage pulogo ami wigirawiliyegi ngaibokko sik panga Alesendere yerengka namak panga Itali ngabelakpekke kangweki mizirikki pakela logo pugu teniyegi pumakke tameneng mei, yeiya.
7 Teni pulaga sikmakki ngalengale kambela logo wok nayeng kaibekke yelakkelek kambela purik kebarekpek kozang uli kopong yawe yemane panu mizi kayimeige yereng Nainda meirage lewagela. Pulogo kebarekpokko teni waliya logo kang pumok neing pangazuwaga kunagi langai ono. Tegi teni pongo ilibu Kiriti meileige kerelemek neing kolamowei Salemoni lemengke saweliwei kambela.
8 Teni kaibekki kerelemek neing mereke kuna kapura kebarekpek kozang uli legi yawe yemane panu mizi kayimeige kabelak yeikta Wazono Wila Wiyirik meirikke lewagela, kabelak purik yereng Lasiya meiraga koweige ono.
9 Keya pulogo teni kebarekpek yeikweki yuke koya kapura kebarekpek ngoluk uli logo yuke koyimowei Yudawiligi wok Anotogo kaile puwiligiyeng tumulibokki kumula koya weik puwiligu ngeragi nani mizi pura weik yeik sa. Keya kaibek kaile panu kopong teng sikyeng kangkira weik yeik.

10 Tegi Paulugu puwiliyegi ngago ngai pera pelik yeiya, Yombanuwili, nogo kumulirik
teni pelaga kangkirik kaile panugi logo sikmak keya watabi sikmakko wara piyendau
kaile mizagi keya teni yongkambanuwiliyaga nawilirau kaiyaga nagi. Pilik legi teni pelege
yoluweki, yeiya.
11 Kapura ami wigirawiliyegi ngaibek ngago Paulugu kai puragi kiriwei mizi ono, segeya
pi yombu sikmakki ngaibek keya mangobokko kai puragi kiriwei miza.
12 Purik kabelak purik teng kabeneng keya kebarek yemanebek uli puraga koyagi
langai onorik, legi yombanuwiliyaga kolokngagonowili panga wizambekke ngalengale
kangweki kela logo puwiligu kumularik puwili ilibu Kiritileige yereng Piniki meiragi
lewagela purik pulogo teng kabeneng keya kebarek yemanebek uli pura yolu purik pangka
miza. Piniki pulumeng sikyeng kanda wila wiyi lemeng logo kebarekpekka kungke
lemeng.

13 Pulaga kebarek songono yezingei nak pongo moleiga uli logo yombanuwiligu ku-
mularik puwili kazing yaka puwiligu kangkiweki mizimok neing kangki miza. Tegi
puwili ngayeng sikmak kebangkeliweki yenge kaibekke wezamelarik ulumiya logo Kiriti
ilibuleigi kerelemek neing mereke kolamowei kambela.
14 Kapura pungezige mabulogo kebarek kozang yemane panubek yeikta Kebarek Paka
Yongoleiga Ulibek meibek paka ilibuleigi ngabelakka uli yo.
15 Kebarekpokko sikmak ula logo sikmak pangka kebarekpekke kunagi langai ono. Tegi
teni yaka pangkagi nobiyeng miza purik wizamiya logo sikmak ngezemak kebarekpokko
wageliwei kai kambela.
16 Pulaga teni ilibu koru yeikta Kota meileigi pongo moleigi kerelemek neing kunawekke
kebarekpek songono uli. Pulogo teni sikmakki sik songono panumak paka sikmakke
ngalege ulumiya wiyiweki mizageya koya.
17 Puwili pumak sikmakki ngalege ulumiya wiyawekke waliya logo sik yemanemak
liyora nelegi yombuwiligu sikmak ngezemak wiyengko kozang panu wigira. Puwili kulili
panu purik panga ngabelak Libiyabekki mereke pulogo kanda sikmak kingyengke sawela
nelegi puwili selamak wila mela logo kebarekpokko teni wageliwei kai kambelibene.
18 Kobo keya kebarek unatubayau lewageya purikku sik tonugumak kozang uli,
legi wangane pura puwili waleraga watabi sikmakko warayeng weik sikmakka panga
kaibekki wezameli.
19 Pilik miza logo wangane pura puwili watabi sikmakki ngai kangyeng mele ngezewil-
igiyengko kaibekki wezameli.
20 Teni pilik kunarik wok kolokngagonoyengke tonugurau yokmek keya pelewewili
pakela ono wizigeya teni talegi kang miza. Keya kebarekpek yemane panu ulageya
wilibek, legi teni ibengki mamiza.
21 Togo yombanuwili wok kolokngagono nayeng ngeragi nani miza logo Paulu puwiligi
wirege luweza logo pelik yeiya, Yombanuwili, ini nogo Kiriti ilibulei wiyagi ono kaiya
puragi kerewiya kesak teni yawe yemane kaile perarau yolok ono, ma watabi mabiyeng
suwei mizi kak ono.
22 Kapura kerewiyi, ini kozang koyizo. Teni pewili nakki wik yolugirik yeikki ono,
sikmak keke yeikki.
23 Purik yaka kusage Anoto nogobek keya ne piyegi yawe mizibokki angela nakko neyegi
kanda
24 pelik neiya, Paulu, kulili mizi nagani. Ni ibengki ono, ni Romwiligi King Ngaibek
Sisagi wirege luwezagi logo pugu ngagozak nigi puragi kerewiyiweki. Keya Anotogo niyegi
wazono pugura waligeleniyagi logo ni kiling weik sikmakke ngalengale kayima puwili wik
yolugi, mena neiya.
25 Tegi ini mabuwili kozang koyizo. Purik nogo Anotoyegi ngizi panu kumuli purik kalike
mizagi piyeng pugu neyegi kozak neiya mabilik mizagi.
26 Kapura teni kiling sikmak panga kai wizambekke libuge ilibu naleigi kerelege weza-
yagi, yeiya.
27 Wok meleyau keya pongo ingenazikka mangobektau ono piyengke kusage kai Ariya
meibekke kebarekpokko teni ngoluk iza orowei kai kuna. Kusa libuge sikmak orowei-
wiligu teni weik ngabelak muneng nangezige mereke lewagelaweki mizi nobiyeng miza.
28 Tegi puwili kaibekki kulakkarik talik miziweki wi nakka watabi songono kuneng
nayeng tariya logo kaibekke wezamela logo pakela kapura kaibekki kulakkarik yokolong
panu. Pulaga ngalengale kambela logo tek nangezi kuna logo puwiligu mabilik miza logo
weik kaibekki kulakkarik songono.
29 Togo puwili kulili purik sik tonugumak king yemaneyengko ula nelegi, puwili
ngayeng sikmak kebangkela wiziyagi piyeng mangobektau ono sikmakki yeke kukka

ngane miza logo yenge kaibekke wezamela logo anoto puwili ngezewiligiwiliyegi nguk namizi wangkotibene waberek mizageya koya.
30 Pulaga sikmak orowei nawili sikmakka kazigi nobiyeng miza logo puwili sik songonomak kaibekke yungke werege sa kelemiya logo puwili ngaigu ngayeng sikmak kebangkela wiziyagi piyeng yeke sikmakki orozarikka ngane miza logo yenge kaibekke wezameliweki mizagi nobiyeng kelemiya.
31 Kapura Paulugu puwiligu mizi piyengki iwaka legi pugu wagela amiwili keya puwiligi ngaibekyegi pelik yeiya, Tamizeige sikmak orowei pewili sikmakke ngalege yolu ono purik inirau wik yolugi ono, yeiya.
32 Pilik kai legi wagela amiwiligu sik songonomakki wi ngane mizayeng ngela mela logo sik songonomak yeik kambela.
33 Wokpok wangkotiweki mizageya keya Paulugu kozang pelik kelegele yeiya, Ini mabuwili ngeragi nayeng nagirikki kai. Ini wok meleyau keya pongo ingenazikka mangobektau ono piyeng wilek ngelek kumula logo yeik yolu logo wok piyeng ini ngeragi nayeng nani.
34 Tegi nogo iniyegi wameik panu yei, ini kozanda weiya logo wik yoluweki ngeragi nayeng nagirikki kai, purik ini yombanuwiliyaga nak ibengki ono, keya kebi nganelek kebi inuguyengka naktau walagi ono, yeiya.
35 Pulaga Paulu perek nayeng weiya logo puwiligi wirege Anotoyegi wazono meiya logo sikila logo weik na.
36 Togo puwili mabuwili kozang sa logo ngeragi na.
37 Teni yombanu sikmakke ngalege pulogo mabuwili sangkelarik 276.
38 Keya pumok mamok ngeragi na logo pangka wizigeya, waleleige sikmak lalang sibene puwili pandi wit wire kikyeng panga kaibekke wezamela.

39 Yokpek lewagela logo sikmak oroweiwiligurau ngabelakpek pakela kapura kerelege lemengki iwaka ono. Kapura puwiligu kele kai taneng kaingimbek kiling nak pakela logo pulogo sikmak kuniweki kozak kela, tamizeige pangka purik puwili sikmak panga kaingimbekke pulogo orowei kunagi, kela.
40 Togo puwili ngayeng yaka sikmakka ngane miza piyeng yenge kaibekke mabulogo ngela wiya. Keya puwili wi yaka sikmakki orowei kai kangyengke kozang tiyayendau wila mela.
Pulaga puwili sikmakki selarik yeke orozarikke lewamiya logo kebarekpokko orowei kai kangweki. Puwili pilik miza logo sikmak panga kerelege weik kuna.
41 Kapura sikmak kaibekke rip lewagelarikki ngalengale menewei kuna logo sikmakki yeke orozarikke narik kozang uluwakiya. Keya kaibekki ngalengale tagoneige kebarek unatubabek kaibekke uli yongomo miza logo purikku sikmakki yeke kukke narik nalege sugusugu miza mela.
42 Togo wigirawili panga kerelege kuna logo kazi kang nelegi wagela amiwiligu kazing puwiligu wigirawili yelagi namekke kozak kela.
43 Kapura ami wigirawiliyegi ngaibokko Pauluyegi sawela logo pi wik wezamiweki keli legi pugu puwili waliya wazaya. Segeya pugu yombanu wizambekke kaigesa iwaka puwiliyegi sikmakka tabotera panga kaibekke wala logo panga kerelege kambelibene yeiya.
44 Keya nawili kalika kiriwei wezayela yengelei waleyengka kebangkeliwei keya sikmakka liya wale nayengka kebangkeliwei miza.
Togo kazing mabilikmakke teni mabuwili panga kerelege kambelarik yombiyangai lewagela.

28

1 Teni kerelege yombiyangai lewagelawekke teni ilibu puleigi yeikta Molita meilei purikki iwaka sa.
2 Yombanu puleige pulogo yoluwili teniyegi wazono panu keleya. Weik kobo mani wiziga kilili legi puwiligu yezi waliya logo teniyegi koli, yeiya.
3 Paulu yezi kowili narik kisa logo panga yezi ngorizikke wiyi tagai yezingeirikki wiyeke kemale kuluwek namek yezizikka punda panga Paulugi melezikke menewagela.
4 Yombanu puleige pulogo yoluwiligu kemalemek Paulugi melezikka nginonginong wiramiya yeragelege pakelawekke nakko nakyegi pelik meiya yongomo mizi, Pebok ulogo yombanu ulabek kani, purik pi panga kaibekke ibeng ono kele kapura watabi pangka pangka ula yongomo miziyengko pi wizi penangine legi kelemi, meiya.
5 Kapura Paulugu kemalemek panga yezizikke kita wezamela, keya pi ngangang kelemiya ono.

6 Yongkambanuwili Paulugi melezik wari ma nguk namizi panga ngabelakke ibeng sa
walagi nobiyeng yuke koya kapura teng yokolong nara yuke koyima logo piyegi nalik
nayeng mizi onorikki pakela, logo puwili longokyeng kowita logo pelik kisa, Pobok anoto
nak kani, kisa.
7 Yombanu puleige yoluwiligi ngai yemanebek, yeikta Pabiya meibek, i pugumak keya
yawe puguyeng tonugu yezizikke mogosa pulaga koweige ono. Pugu teniyegi, I nogo-
makke koli, yeiya logo wazono keleya logo wok neyauganak piyeng teni pi kiling koya.
8 Yombu Pabiyagi mangobek kemegememokko tundikke yarek yolu. Pi kemegeme
korikwek yezingeimek keya yawalimokko mizi. Paulugu pi kemegeme yolu purikki
kerewiya logo yeke ige pi yareksamakke la logo mele puguzik kemegemebekki ngalege
walamiya logo Anotoyegi waberek miza logo pi yombiyangai wazamiya.
9 Yombanu ilibuleige pulogowili Paulugu kemegemebek yombiyangai wazamiyarikki
kerewiya puwekke yombanu kemegeme ilibuleige puwili Pauluyegi kanda logo Paulugu
puwilirau yombiyangai wazaya.
10 Puwiligu teniyegi wazono yeiya logo teniyegi watabi kolokngagonoyeng yeik yana.
Keya kalike teni kangkiweki mizi puwekke puwiligu tenigi watabi sikmakke orowei
kangkiyeng yana.

11 Teni ilibu Molita meileige ngong neyauganakyeng miza logo teni sik namakke ngalen-
gale kuna. Pumak yereng Alesendere meiragamak logo yeikta Walek Kolapelekkeyau
meimak. Pumak ilibu Molitaleige kanda teng kabeneng keya kebarek yemane ularaga
wiziyamak.
12 Weik teni Molita pulei wiya logo kai kanda yereng Sairakusi meirage lewagela logo
wok neyauganak pulogo koya.
13 Keya pulaga teni kai kanda yereng Lisiya meirage lewagela. Pulogo iwek kola
logo wangane pura weik kebarek pongo moleigabek uli logo sik tonugumak ngezangai
kunibene kelemiya logo kusa neyau iwek kola logo wangane pura yereng Putolai meirage
lewagela.
14 Pulogo teni sikmakka welagela logo te Paulu yombanu Yisuyegi ngizi panu kumuli
nawili pakela logo puwili kiling melegulang miza. Puwiligu te puwili kiling yoluweki nguk
kisi logo te puwili kiling sonda nara koya.
Pulaga te puwili wezaya logo paka Rom yerengke weik kambela.
15 Yombanu Rom yerengke Yisuyegi ngizi panu kumuliwiligu te lewarikki
kerewiyawekke puwili te yoromaure miziweki wiriya. Puwiliyaga nawili panga
pung yeikta Apiyasigi Pundik meirikke togo pakela, keya nawili togo wale yeikta Iwek
Neyauganakyeng meirikke pakela. Paulugu puwiliyegi pakelawekke pugu Anotoyegi
wazono meiya logo kozang sa wiziya.
16 Togo te Paulu wagela amiwili kiling Rom yerengke lewagela logo pulogo kanda ami
wigirawiliyegi ngaibokko Paulu ngezebek i namakka wezamiya logo wagela amiwiliyaga
nakko piyegi ngai yoluweki meiya.

17 Pilik miza logo wok neyauganak miza logo Paulugu Yudawiligi ngai Rom pulogowili
ngago kozak keliweki ngago yeiya. Puwili wawere ulawekke pugu puwiliyegi pelik yeiya,
O nogowili ngago iniyegi kozak kaiweki mizi peragi kerewiyizo. Nogo yongkambanu
tonuwagiwili ma kazing tonuwagi yelibungang kokawiliyaga weiya piyengki watabi
korowali nayendau miza ono kele kapura Yuda Yirusalem yerengkewiligu ne kebangkela
logo Yirusalem pulogo wigira wazaniya logo Romwiligi ngaiwiliyegi niza yana.
18 Puwili ne kiling ngagozak miza logo puwiligu ngago ne ibeng wazaniyagi nara
kerewiya ono kopong puwili ne wila wazaniweki miza.
19 Kapura Yudawili kiyebuk logo ngago negi pura keta wezamela kopong ne kazing
mizagimek wamenakmek purikki wiyeke nogo Romwiligi King Ngaibek Sisago ngagozak
nogora kerewiyibene nguk meiya. Nogo nguk meiyarik nogo Yuda nogowiliyegi ngagozak
keleyagirikki wiyeke ono.
20 Piliktikki wiyeke nogo iniyegi pakeliweki nguk yeiya logo ini kiling kozak keliweki
mizi. Ne iniyegi pelik yei, Kilisibek Mesiya Yudawiligu lewaweki yukebok ulogo kayima
purikki nogo ngizi panu kumulirikki wiyeke sengyengko mele nogozik tiyarikki ini pakeli,
yeiya.
21 Paulugu pilik yeiya logo puwiligu piyegi pelik meiya to mela, Teni yombu Yudaya
ngabelakpekke yolu puwiliyaga kapiya niyegi langai nayeng weiya ono. Ma tenigi paka
pulaga lewa puwiligu ngago niyegi langai nayeng ma ngago korowali niyegi langai kisa
nayengki kerewiya ono.

22 Kapura teni ngago nuguyengki iwakagirikki kerewiyagi keli purik yongkambanu
koyi kambeli pumok mamok kazing nugu kiriwei mizi pumokki ngago korowali kisirikki
wiyeke kopong, logo purik tonuwa iwaka, meiya.
23 Pilik kisi legi puwili wok nak Paulu kiling wawere uliweki sawiya logo wokpokko
yongkambanu kolokngagono namek i Paulugu yolumakki pulogo kayima. Wanganega
sa wizigeya kozak yei kang kusage pugu puwiliyegi ngago wazono Anotogi ngaimekke
kiliyagira kozak yeiya. Keya puwili Yisuyegi ngizi panu kumulibene keleyiweki Mosegi
loyeng keya yombanu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kisawiligi kapiyayengka
ngagora kozak yeiya.
24 Ngago piyengko mizagewiyege nawili Yisuyegi ngizi panu kumula, kapura nawili
ngizi panu kumula ono.
25 Pulaga Paulugu Yisuyegi ngizi panu kumuli ono puwiliyegi ngago kangkali nara-
rau pelik yeiya, Ini Yisuyegi ngizi panu kumuli ono pura koka walaka Anotogi Kung
Walekpokko yombu Anotoyaga ngagoyeng weiya logo kozak kisawiliyaga nak Isaya
meibekyegi meiya logo pugu tenigi yelibungang kokawiliyegi pobilik kaiya puragi ngizi
kiriwei,
26 Kune. Yombanu pewiliyegi pelik yeimo, Ini Anotogi ngago ngizira mazeng keya
kerewiyi kele kapura ini ngizi kumulagi ono. Keya wire inuguyengko Anotogi yawe
miziyengki pakelagi kele kapura ngizi pakelagi ono.
27 Pura yeimo purik yombanu pewiligi kangkayeng kingyeng kelik kopong puwili
ngezewiligi kerangangyeng weik waliya keya ngezewiligi wireyeng weik kusa koya.
Puwili peyeng miza, purik wire puwiligiyengko Anotogi yawe miziyengki pakela
nelegi, keya kerangang puwiligiyengko Anotogi ngago wameikta kerewiya nelegi.
Purik tamizeige puwili pilik miza kesak puwiligi wilek kangyeng neyegi kowita logo
nogo yombiyangai wazayi kak, meiya. *Isaya 6:9,10*
28 Paulugu nararau kozak yeiya, Ini Yuda Anotogi ngagora nagerewiyiwiliyegirik An-
otogo ngago Yisugu yongkambanuwili ibendaga yaliya wazayagi pura Yuda onowiliyegi
wezamela purikki inuwa iwakaweki. Keya Yuda onowiliyegirik puwili pura kerewiyagi,
yeiya.
29 Paulugu pilik yeiya logo Yuda puwili pi wezamiya logo ngezewili ngalik yemane panu
keli yongomo mizi kang.
30 Kirisimasi neyauge Paulu yereng Rom purage i pugu king nayengki ngane weiya-
makke wiziya, keya yombanu piyegi pakeli lewa puwiliyegi ige li keleyageya wiziya.
31 Pulogo pugu puwiliyegi ngago wazono Anotogi ngaimekki kiliyagira yana keya Yem-
izibek Yisu Kilisibekyegi langaira liyandek namizi waligeleya keya Rom Kapmanwiliyaga
nakkorau pi waliya ono.

Rom
Paulugi Kapiya Yongkambanu Yisuyegi Ngizi Kumuli Yereng Rom Mei Puraga Yoluwiliyegi Lende Miza Yanarik

1 Ne Paulugu kapiya perik ini Yisuyegi ngizi kumuli Rom yerengke yolu puwiliyegi lende
miza yani. Ne Yisu Kilisiyegi yawe mizibek. Anotogo ne niza logo ne ngago wazono
Yisuyegi langai pura orowei mizi logo Aposolobek meibek miziweki sawiya.
2 Koka walakawekke Anotogo ngago wazono Kilisiyegi langai pura kozak kaiyagi kaiya
wizigeya yombanu Anotoyaga ngagoyeng weiya logo kozak kisa puwiligu piyaga ngago
wazono pigi pura weiya, logo Anotogi Kapiya Walektikke lende miza.
3 Ngago wazono Anotogi pura pigi Marekpek Yisu Kilisi tenigi Yemizibekyegi langai
kozak kaira. Pi kemenak Anoto keya yombanu yeikpek miza. Logo pi yombanu yeikpek,
purik pi Tawitigi yeligagangmekkabek.
4 Pi Anoto keya pi kaile nayendau ono, logo Anotogo teniyegi Yisu pigi Marekpek
keleyarik kozang yemane pugurago pi ibendaga yangalekta wazamiya puwekke.
5 Keya pugu mizagewiyege Anotogo ne keya ngago orowei mizi nawiliyegirau wazono
keleya, logo Kilisigi wiyeke teniyegi yawe ngago wazono Yisuyegi langai pura kozak yei
kangweki pura yana, logo yongkambanu wizageya koyi kambeli puwili mabuwili ngago
puragi kerewiya, logo piyegi ngizi kumuli keya piyegi kerewiya logo kiriwei mizibene.
6 Ini Rom yongkambanu pulogowilirau, Anotogo Yisu Kilisigiweki ngago yeiya puwiliya-
gawili.
7 Tegi ini Rom pulogo Anotogo keli logo Yisugiwili miziweki ngago yeiya puwili
mabuwiliyegi ne kapiya perik lende miza yani. Peba Anoto keya Yemizibek Yisu Kilisigu
iniyegi wazono piyaugira keya wilek kang inuguyengke ngezege sara yani pani.

8 Ne were pelikta kaiweki. Ne nalege kang purik yongkambanuwili iniyegi langai kozak
kelageya koyilege ne kerewiyi wilibek, yaka inugu Yisu Kilisiyegi ngizi kumuli purikki, legi
ne iniyegi kumulageya wizimowei Yisu Kilisigi yeiktaga Anotoyegi wazono meiyageya.
9 Ne Anotoyegi yawe ngago wazono pigi Marekpekyegi langai pura kozak kaiweki puragi
wilek kang tiya mani mizibokko keya waberek nogomekke ne iniyegi langai waberek mizi
wilibek kai purik wameik kai yagenda, purik Anoto pokko iwaka.
10 Keya nogo kang mabiyengke Anotoyegi nguk meiyageyarik tamizeige pugurau kelirik
pangka mabura negi kazing iniyegi pakeli lewaweki namek tiya nowiyiweki mei mizi kani.
11 Ne ini kazing kumbekki lewengke yemane si kuniweki ne iniyegi ngago kung in-
uguwiligi sawelagi nayeng yanagi kelirikki wiyeke ne iniyegi pakeli lewagimokko ibeng.
12 Nogo mabek kai purik peliktikki, ini nogo Yisu Kilisiyegi ngizi kumulirikki keriyi
puwekkerik nogo piyegi ngizi kumuli puragi ini iwaka sa logo kung inuguwili kozang sagi
keya nerau ini ngizi kumulirikki keriya logo mabilik kung nogobek kozang sagi.
13 Keya nogo iniyegi keriyi lewaweki kelarik kang kolokngagono kapura neyegirau
ngoluk wok pilik mizagi naktau ono. Logo ne yaka lewaweki kai purik peliktikki nogo
yereng nayengki Yuda onowiliyegi Anotogi ngago wazonora kozak yeiya logo puwili
Yisuyegi ngizi kumulageya mabilik inigi tepekke yolu nawilirau Yisuyegi kiriwei miziweki
keleyiweki.
14 Purik ne Yisu Kilisigibek logo yawe nogora yongkambanu koyi kambeli puwili
mabuwiliyegi ngago wazono Yisuyegi langai puragi kozak yeiyagi pura. Nogo kozak
yeiyagi puwili yongkambanu Anotogi ngagoragi iwaka puwili keya Anotogi ngagoragi
iwaka ono puwili, keya yongkambanu kapiyayengki iwaka puwili keya yongkambanu
kapiyayengki iwaka ono puwili.
15 Tegi ini keya nawilirau Rom pulogo yolu puwili mabuwiliyegi, Anotogi ngago wazono
Yisuyegi langai puragi kozak yeiweki ne tarikke keya mizibokko wizinda kani.

16 Nerau Anotogi ngago wazono Kilisiyegi langai puragi kendek ono. Ngago wazono
pura Anotogi kazing yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuli puwili Anotogi sisiktaga yaliya
wazayimek logo Yudawili were keya Yuda ono puwili kalike mizagi.
17 Purik ngago wazono pura Anotogo kazing yongkambanuwili ngezebek kiling pangka
koyiweki keleyi pumokki kozak kaira. Teni Yisuyegi ngizi kumuli purikku Anotogo teni
pangkawili kai. Logo purik Kapiya Walektikku pelik kai purikki kiriwei,
Anotoyegi ngizi kumulibok Anotogo pangkabek meiyagi keya wik wizagomagibek, kai
Abakak 2:4

Teni solo kazing Anoto kiling pangka wazayimek Yisuyegi ngizi kumulirago keya teni mabilik Yisuyegi ngizi kumuli kanda wila wiyi ngizige wila wiyi.

18 Kapura Anotogo sisik pugura paka ngilumbekka pongo yombanu kaile korowaliyeng mizi logo kaile puwiligiyengko wameikta liwik wiyi puwiliyegi kimeike waligeleyageya.
19 Purik Anotogi piyegi iwakaweki pura puwili iwakagi langaira logo puwiliyegi Anotogo kimeike waligeleyageya wizinda, legi Anotogo ngangang yanageya.
20 Anoto ngabelakpek keremizi keya weik wizageya kayimi perik yongkambanuwili kozang pugura yeik si onora keya pi Anoto ngizi panubek logo kang pugumek kaileyendau onomek purikki puwili iwaka panu. Logo pilik piyeng puwiligu keriyagi langai onoyeng kapura yeik kangkayengko iwakagiyeng, logo yongkambanuwili Anotogo keremiza piyengka puwili Anotoyegi langai iwakagi. Logo puragi wiyeke namele keya nak kaile puguyeng ngokmorokta wiya wizimowei ngagozak yemanera mizi puwekke, Ne Anotoyegi lusuwei wizimowei miza, kaiyagi ono.
21 Puwili Anoto wik yolu purik iwaka kele kapura puwili Anotogi yeikta yongolok meiyagirikki kiyebuk mizi keya puwiligurau piyegi, Ni wameik Anoto, meiya ono keya Anotoyegirau puwiligu wazono mei ono segeya puwili kangkayengka kumuliwekkerik kangka puwiligiyeng yeik kopong puwiliyegi wazono kumuli nariktau ono, yeik kaile kaile piyengki kumulagi purik kele.
22 Puwiligu kele puwili mabiyengki iwakawili kisi kapura puwili yeik kangkayendau onowiligu.
23 Keya puwili Anoto ibengki onobekyegi ingeyeng laliyi keya ngago mei purik segeya ngereke yombanu ibengkiwili keya winak keya wata keya kemalewiligi kung yombanuwiligi meleyengko yengelei keya kingyengka keremiza piyengki ingeyeng laliyi keya ngago yei.

24 Yombanuwili kangkayengkarau kumula logo mizi ono kopong keli kaile ya ngezewiligiyengke ngori piyeng mizibene Anotogo kuni keleya, purik yenge ya puwiligiyengka kazing kaile yongkambu mizimekke nakko nakyegi kendek mizagi langaimekke korikyeng mana yo keya to miziweki mizi, legi Anotogo kuni keleya.
25 Puwili Anotoyegi langai wameikta ngizi kumulagirikki kiyebuk logo ikuyogorik pura kele wei. Puwili Anoto watabi mabiyeng keremizabekyegi ingeyeng laliyi keya ya kumuli keya piyegi kerewiyi onobe, watabi pugu keremiza piyengki kele ingeyeng laliyi keya ya kumuli. Mamok watabiyeng keremizabekyegi wilik kagowing mei keya yeik pugura yongolok meiyageya koyimagiwiligu. Wameik panu.
26 Yombanuwili pilik mizi mizirikki wiyeke Anotogo kazing kaile kaile keli ngezewiligiyengko miziyengki mizibene kuni pani keleya. Logo piliktikki kandik yongokwili yombu weiyagirikkirau kumula ono, segeya yongok ngezemek yongok kiling kaile mizi logo purik pilikki onorik kapura puwiligu mizi.
27 Keya kazing mabilikmekke yombuwili yongokwiliyegi kiyebuk logo yombu mabulangaiwili kiling iwek kolagirikki ibeng. Yombanuwili nakko nak kaile kelemi logo piliktikki kandik kaile puwiligiyengki wiyeke Anotogo pangkaraga puwili ngangang yani.
28 Yombanuwili Anotoyegi ngizi iwakagi puragi kiyebuk mizi legi pugu puwili wezayela wizigeya kangka kaile kaile kilisa nagi pilik pokko kaile kumuli wilibek logo kaile kaile puwiligu mizagi onoyeng mizi kuni pani keleya.
29 Puwili kaile wirangaiyaugu kola keya yongkambu weiya puwili namelegi kerekpu onobek ma nakki yongokpu onomele kiling iwek koli, ma yongkambu weiya ono puwili namele ma nak kiling iwek koli keya yombanu nakki watabiyengki ngora keli keya nazuwagawiliyegi kaile kaile keleyi. Puwili peyengko wilak, nakko miziyengki ma nakki piyengki yagolok kopong sisik mizi keya nazuwagawili ibeng sibene yeli, keya nazuwagawili kiling ngago kerewiyiweki mizi wilibek, keya nazuwagawiliyegi ikuyogorik yei, keya nazuwagawiliyegi korowali kumuli wilibek, keya nazuwagawiliyegi yang keli.
30 Puwili nazuwagawiliyegi langai kaile kozak keliwili, Anotoyegi kumbak miziwili, nakko nakyegi ngago kaile meiwili, ngezewiliyegi lewegewili miziwili, ngezewiligu mizayeng keya warayengki lewege kisiwili, puwili kaile kolokngagono miziweki kumuliwili, puwili panu keya mangoyegi nagerewiyiwili,
31 puwili kazing yongkambu mizimekke kaile piyeng miziwili, puwiligu mizagi kisi piyeng mizi onowili, nazuwagawiliyegi keli onowili, keya ngalik kela piyeng waberek mizi onowili, keya nawiliyegi wazewaze keleyiwili.
32 Anotogi lorago pilik mizi puwili ibengki kaiya purik puwili iwaka kapura mawiyarekka mizi, keya kaile piyeng mizi puwiliyegi pangka mizi yagenda mena mizi yei logo purik korowali panurikku.

2

1 Tamizeige ni nazuwagabekyegi pilik mizibek keya pilik mizibek kaibek mabura
ni nawiliyegi ni makngezeyegi langai ne pilik mizi onobek kaiyagi ono, purik ni
nazuwagabekyegi ni pilik mizibek keya pilik mizibek mei kapura pugu miza piyeng
nugurau miziyeng kopong ni makngezego ni makngezeyegi nirau ngangang nanagibek kai
yagenda.
2 Towa Anotogo kaile yaka kozak kai piyeng miza pilikwili pangkaraga ngagozak keleyi
mizi purikki towa iwaka koyinda.
3 Kapura ni nazuwagabekyegi pilik mizibek keya pilik mizibek meibok nugu pilik
meibokko mizi piyeng ni makngezegorau miziyeng. Logo nugu kumularik ni pilik poktau
Anotogi ngagozaktaga kazi kunagi ono ma talik? A'a'.
4 Anoto wazono panubek keya yombanuwili nguk namizi ngagozak keleyi onobek keya
yongkambanuwiligu mizi kambeliyengki yelakkelek yuke yolubektikki wiyeke inugurik
pugu iniyegi watabi nayeng mizagi ono sawiyi. Ini mabuwiligu Anoto wazonorago
kolabek mizi purik peliktikki wiyeke pugu kelirik ini kaile inuguyengki kuneng miza logo
wiya logo ngezebekyegi iza orowei yoweki purik ini iwaka kapura ini pigi wazono yemane
panu puragi kiyebuk.
5 Kapura kangka inuguyeng kingyeng kelik keya inugu kokowa miza purikki ini kawela
kisagirikki kiyebuk kopong inugu Anotoyegi nagerewiyi mizi pumokko inuwa ngezeyegi
ngangang yanagira mawiyarekka wari logo pilik kai kanda wok Anotogo sisik pigi
kaileyengki pura walimizi keya ngagozak pangka panura mizi pokkowekkegine.
6 Purik Anotogo keriya wizimowei nak nakko mizi wiriya piyengki pangka pangka
kangayeng yanagi.
7 Yongkambanu nawili kazing pangka lewengke koyagi purikki wilek kang tiya mani,
purik puwili yereng ngaiwaktikku kola puraga wik koyimagi puraga kanga weiyagi puragi
langai yawe mizi kopong. Logo pilik puwili Anotogo wik koyimagira weiweki keleyagi.
8 Kapura nawili ngezewiliyegi wilik kagowing mizagirikki wiyeke weiweki mizi logo
kazing pangka pumokki kiyebuk keya kazing kokowamekki kiriwei mizi. Anoto pilik
puwiliyegi sisik mizagi logo ngagozak keleyagi.
9 Anotogo korowali mizi puwili kuneng wageli keya ngangang mizibene keleyagi. Logo
pura Yudawiliyegi were keleyi keya pulaga Yuda ono puwiliyegirau keleyagira.
10 Kapura Anotogo pangkaraga mizi puwiliyegi sisik mizagi ono keya yeik puwiligiyeng
yongolok meiyagi keya ya ngezege sa pura yanagi, were Yudawiliyegi keya pulaga Yuda
onowiliyegirau.
11 Purik Anotogi wiregerik yongkambanu mamok pangka pangka logo Anotogo nawili
kiling sawela logo nawili ngagozak keleyagi ono, pugu mamok pangka pangka ngagozak
keleyagi.
12 Togo Anotogi ngagozaktagarik Anotogo kaile miza puwili mabuwili ngagozak ke-
leyagi. Anotogi lo Mosego lende miza piyeng Yuda ono puwiliyegirau ono logo Anotogo
puwili loyengko ngagozak keleyagi ono. Puwili kaile mizi purikku puwili Anotoyegirau
yogi ono, kemenak ibengki. Yudawili Anotogi lo Mosego lende miza piyeng puwiliyegi logo
puwili kaile miza purikku loyengko puwili ngagozak keleyagi.
13 Anotoyegirik yongkambanuwili loyengki yeik kerewiya maburikki weraga ngeze-
bekki wirege pangka wazayagi ono kani. Segeya, puwili loyengko kaiyeng miza purik kele
pugu pangkawili kaiyagi.
14 Mosegi lo piyeng Yuda ono puwiliyegirau yana ono kapura kangka puwiligiyengka
loyengko mizagiyeng keya mizagi onoyeng kai piyengki puwili iwaka logo purikki walim-
izi, purik lo pangkayeng keya pangka onoyengki pura kangka puwiligiyengke yolu, Mosegi
loyeng ono kele kapura.
15 Puwiligu mizi piyengko walimizirik loyengko miziweki kai piyeng yenge ya
puwiligiyengke yungke yolu. Puwiligu yenge ya puwiligiyengke yungke kumuliyengko
walimizirik purik wameik logo purik peliktikki wiyeke, kang nayeng kangka
puwiligiyengko puwili kokowa miza kani yei keya kang nayeng kangka puwiligiyengko
puwili pangka miza kani yei.
16 Logo ngago wazono nogo kozak kai perago kairik wok Anotogo Yisu Kilisiyegi meiya
wizigeya Yisu Kilisigu yongkambanuwiligu ya puwiligiyengke liwik kumuli keya miziyeng
logo namele keya nakkorau iwaka onoyengki ngagozakta mizi purik mabilikki, kai.

17 Keya inuwa lewege sara koyimowei, ne Yudabek, kisi puwiliyegi ne ngago nara
yeiweki. Ini Yudawiligu kozang kumulirik ini ngagozak keleyi puwekkerik Anotogi lo
Mosego lende miza piyengki kiriwei purago iniyegi sawelagi mizi keya Anotogi loyeng
iniyegi legi ini Anotogi ngizi panuwili kisa logo ini wiliwili kisi.

18 Ini Anotogo inugu miziweki pugu keli pura ini iwaka keya loyengke ini kapiya miza
kopong ini pangka piyengki iwaka.
19 Inugu kozang panu kumulirik ini kumbekki lewengke wireyeng kusa puwili An-
otoyegi langai yaliwei kunagiwili, keya inugu kumulirik kusabanurikke yolu puwiligi
lambek inugu wara mizi,
20 keya kangkayendau onowili waligeleyiwili keya lusuweiwiligi waligeleyiwili mizi.
Keya inugu kozang panu kumulirik ini Anotogi loyeng kiling kopong ini mabiyengki iwaka
panu keya inugu kisiyeng mabiyeng wameik panuyeng mizi.
21 Ini nazuwagawili kapiya keleyi kapura ini ini makngeze kapiya keleyagi langaiwiligu.
Inugu nawiliyegi ngowei nagani yei kapura ini ngowei.
22 Inugu kazing yongok nigi ono nazuwagamele kiling iwek kolimok mizi nagani yei ka-
pura ini makngezego mizi. Inugu puwiliyegi watabi nayeng weiya logo anoto puwiligibek
mizi nagani yei kapura ngereke kingyeng inugu anoto inugubek mizi.
23 Anotogi loyeng iniyegi purikki ini wiliwili kisa meli kapura inugu loyeng ngeli purikku
mizagewiyege Anotogi yeikta kaile sawiyi.
24 Purik Kapiya Walektikku pelik kai purikki kiriwei,

Ini Yudawiligu miziyengki wiyeke Yuda onowiligu Anotogi yeikta kaile sawiyi, kai. *Isaya 52:5*

25 Tamizeige ni yombu korikwekki korik ngalegewek ngelabek logo loyengko nugu
miziweki kaiya piyeng mabiyeng mizibek mabura Anotogi wiregerik pangka kapura
ni loyengki nagerewiyi miza mabura, purik ni yombu korikwekki korik ngalegewek
ngelabek kele kapura ngagozaktaga purik purikku niyegi sawelagi ono.
26 Yuda onowili yombu korikyengki korik ngalegeyeng ngela onowiligu kapura
tamizeige loyengko puwiliyegi miziweki kaiyayeng puwili mizi purik mabura Anotogo
yombu korikyengki korik ngalegeyeng ngela puwiliyegi mizi mabilik pilik puwiliyegirau
mizagi.
27 Ini Yudawili yombu korikyengki korik ngalegeyeng ngeli keya loyeng wei mizawili
kapura ini loyeng ngeli legi ini ngagozak mizagi. Keya Yuda ono nawili yombu korikyengki
korik ngalegeyeng ngela ono kele kapura Anotogi loyengki kerewiyi keya kiriwei miziwili
logo purikku walimizi purik ini Yudawili ngagozak keleyagiwiligu.
28 Purikku kai purik nak yombu korikwekki korik ngalegewek ngelarikki wiyeke nak
ngizi Yuda Anotogibek kaiyagi ono, purik yeik korik yeiktikku Yudabek kai yagenda.
29 Segeya, Anotogi Yuda ngizibek mabura ya pugura Anotogo kowitabok logo pilik miza
purik Anotogi Kung Walekpokko miza logo, keya yaka lo Mosego lende miza piyengki
kiriwei miza onorikku. Anotogo pilikpok Anotogi yeik yemanera yongolok meibene
kelemi, yombanu yeikwiligu ono.

3

1 Togo inugu kumularik Yudawili yaka Yuda ono puwiliyaga ngalegewili ma talik? Keya
kazing yombu korikyengki korik ngalegeyeng ngeli pumokko nakyegirau sawelagi ma
talik?
2 Ei, kazing kolokngagonoge Yudawili Yuda ono puwiliyaga ngalege weiwili. Kazing
weremek yaka Anotogo ngago pugura Yudawiligu ngai keya nazuwagawiliyegirau kozak
yei kunibene yana pumok.
3 Yudawiliyaga nawili Anotogo miziweki kaiya pura ngizi miza ono pura wameiktago.
Nawiligu ngizi mizi onorikki wiyeke Anotogo mizagi kaiya piyeng mizagi ono sawiyino.
4 A'a', pilikkirau ono. Yongkambanu mamok kele ngago puwiligiyeng ngeliwili kapura
Anoto wamenak yeik panubek purik ini iwaka. Kapiya Walektikku Anotoyegi langai
pobilik kai pelik,

Puwiligu ni ngago kai puwekke ni pangkabek mizi nangai keya niyegi ngai mizi puwiliyegi nugu lewege mizagi, kai pilik. *Ingi Sam 51:4*

5 Kapura tamizeige nawiligu tonugu kaile miziyengko Anotoyegi saweli purik kaile
tonuguyengko mizagewiyege Anotogo pangka mizi piyeng yongkambanuwiligu kimeike
keriyibene tonugu kawela wiyi kisi puwekkerik talikki? Logo nogo Anotogo teni ngangang
yani purik kaile mizi yagenda kaiyagi ma talik? Ne yombanuwiligu kisimekke kai
yagenda.
6 Pilikkirau ono, Anoto wameik pangka panubokko. Tegi pugurau kaileyeng yeik
kuni pani kelemiyagi ono, pugu yongkambanu ngabelakpekkewili pangkaraga ngagozak
keleyagi.

7 Tamizeige nakko nogo Anotogo miziweki kaiya pura mizi onorikku Anotogi ngizi mizi
pura kawela wiyi logo purikku Anotogi yeikta yemane sawiyi mabura ngereke nangki
pugu ne kaile mizibek kaiya logo ngangang nani?
8 Mena, pilik mabura yongkambanu nawiligu meilik tenirau pobilik meiweki, Teni
kazing kaile mizimekke Anotogi yeikta yongolok meiweki. Logo inugu kumulirik pilik kisi
purik pangkaraga kisi yagenda ma talik? A'a', purik kaile kisi yagenda logo pura mabek
nawiligu neyegi langai nogo kaiyara kisa meli pura kapura nogo pilik kai kisi puwiliyegi
kele Anotogo kanga yanagira pangka yani penangai.

9 Togo nogo kai purik weik Anotogi wirege teni Yudawili Yuda onowiliyaga ngalege yei
miza ma talik? A'a', piliktau ono, purik nogo yaka kaiyarik Yudawili keya Yuda onowilirau
mabuwili kaile puwiligiyengki wiyeke ngangang yanagi.
10 Mabilik Kapiya Walektikku pobilik kai pelik,
Anotogi wiregerau nak pangka ono. Yeik panu.
11 Keya ngoluk nakkorau Anotogi kazing pangkamekke kiriwei panu ono ma Anotoyegi
ngizi panu weli ono.
12 Yombanu mamok Anotoyegi kezanga mana. Mabuwili Anotoyegirik yeik ulakwili.
Kazing wazonoragi puluwendau nakko mizi ono, yeik panu. *Ingi Sam 14:1-3*
13 Ngago puwiligiyengko yombanu ibeng wazayi keya longok puwiligiyengka ngago
ikuyogorikyeng pung keya wezameli keya kili puwiligiyengko ngago kemale ku-
luwekwiligi ngaira kelikyeng yombanu ngangang mizibene keleyi.
14 Puwili ngago korowali yombanuwiligi yayeng kuneng mizagiyeng wezameli mizi.
Ingi Sam 5:9; 140:3; 10:7
15 Puwili yombanuwili nguk namizi ngangang yani keya ibeng wazayi.
16 Puwili yombanuwili ula yeli kang keya ngangang mizibene keleyi.
17 Puwili kazing menalege yombiyangai yolugi pumok lusuweiwili.
18 Puwiligurau Anotoyegi kulili mizi ono, kai *Isaya 59:7,9; Ingi Sam 36:1*
19 Togo teni weik iwaka, purik lo Mosego lende miza piyengko miziweki kai piyeng yaka
loyengki kulengke yolu puwiligu kiriwei mizagiyeng. Anotogo teni loyeng yana purik teni
namele keya nakko nogo miza piyeng korowali purik ne lusuwei kaiya nelegi logo teni
mabuwili Anotogi wirege ngagozak miziweki, yaka loyengki kiriwei mizi puwilirau.
20 Purik yombanu nakkorau loyengko miziweki kai piyeng mizi purikku pi weik Anotogi
wirege pangkabek mizagi ono, segeya loyengko yombanuwiliyegi puwili loyengko kai
puragi kiriwei miza ono keleyi legi puwili kaile mizawili purik iwaka sibene keleyi.

21 Kapura mabek perik weik Anotogo kazing yombanuwili ngezebek kiling pangka
wazayagi leweng weik walimiza logo kazing loyengki puluwendau pelewengki yungke
ono. Logo Anotogo mabek walimiza pera lo puguyeng keya koka yombanu Anotoyaga
ngagora weiya logo kozak kisawiligu kozak kisara.
22 Logo kazing puluweng pelik, Yombanuwiligu Yisu Kilisiyegi ngizi kumuli purikku
mizagewiyege puwili Anotogo ngezebek kiling pangka wazayi. Anotogo yongkambanu
Kilisiyegi ngizi kumuli puwili mabuwiliyegi pangkara yani, purik Yudaga Yuda ono puwili
mabuwili menalik legi.
23 Yombanu mamok kaile miza logo Anoto kaile nayendau onobokyaga kokowa.
24 Kapura Anotogo teniyegi yalek miza logo wazono ngezebekki tonugu weiyagi langai
ono pura teniyegi walimiza logo pura pugu teniyegi yeik yani logo ngezebek kiling pangka
wazaya logo Yisu Kilisigu teni Anotogo kaile tonuguyengki wiyeke ngangang yanagirikka
iza logo Anotogo ngangang tonugura pi mana pi yengeleileige nili ula puwekke.
25 Keya Anotogo Yisu Kilisi ibeng si pani miza purik iwi pugubokko mizagewiyege
Anotogo kaile yombanuwiligiyengki wiyeke puwiliyegi kaile keriyi pura tumula meli-
weki. Keya Yisu Kilisigu miza pura pigi wiyeke mizara mizibok Anotogo weik kaile
puguyeng tumula logo keremareke wezamela. Logo pilikmekke Anotogo pi kazing
pangkamekke mizibek kani keleya. Koka walakarik Anoto yelakkelek pakelara wizagoma
logo yombanuwiligu kaile miza piyengki ngangang yana ono. Purik Kilisigu kanda
kaileyeng tumulirik kele pi yuke wizagoma.
26 Togo mabek pewekkeriktau Anotogo kaile tonuguyengki yawe mizi yagenda logo
Kilisigu mizagewiyege kaile tonuguyeng Anotogo tumuli. Kapura Anotogo kaile miza
puwili pangkawili yei purik pangka ma talik? Ei, purik pangka, purik kaile mizabokko
ngizi kumulirik Yisugu ngangang pugura weiyarikku.
27 Mena, weik yombanuwiligu lewege kisagirik nangaiyengki? Nakkorau watabi
nayengki lewege kaiyagi langai ono. Nangki pi lewege kaiyagi ono? Pi loyengki kiriwei
mizi purikku pi weik Anoto kiling pangka purikki pi lewege kaiyagi ono? A'a', piliktau ono,

purik pi Anoto kiling pangkagirik loyengko ono kapura Yisugu pigi wiyeke miza puragi
ngizi kumuli purago.
28 Tegi yombanu nak Anotogo loyengka miziweki kaiya piyeng mizirikki wiyeke Anotogo
pi pangkabek mizagi ono kapura pigi ngizi kumuli maburago kele pi pangkabek mizagi
purik teni iwaka.
29 Anoto Yudawiligi kekebek ma? A'a', pi Yuda keya Yuda ono puwili mabuwiligibek.
30 Anoto wamenakpek legi pi Yuda keya Yuda ono puwili mabuwiliyegi menalik mizagi
logo Anotogo Yudawili pangkawili kai purikki solorik puwiligu Yisu Kilisiyegi ngizi kumuli
purik keya mabilik Anotogo Yuda onowili pangkawili kai purikki solorik puwiligu Yisu
Kilisiyegi ngizi kumuli purik.
31 Togo pilik kai purik lo Mosego lende miza piyeng tenigi ngizi kumuli purago moma-
nenda wiyagirikki kai ono. Segeya Yisuyegi ngizi kumuli purikku loyeng ngai kozang
kelemiyagi purik Kilisiyegi ngizi kumuli puwiligu keke loyengki ngizi panu kiriwei mizagi.

4

1 Ne weik Abalam teni Yudawiligi mangobekyegi kozak kaiweki. Abalam talik miza logo
Anoto kiling pangka wazamiya?
2 Tamizeige Abalamgu wazono mizayengki wiyeke Anotogo Abalam ngezebek kiling
pangka wazamiya kesak Abalam wazono pugu miza piyengki wiyeke lewege kai. Kapura
pugu Anotogi wirege pilik lewege kaiyagi nariktau ono,
3 purik Kapiya Walektikku pelik kai,

Abalam Anotoyegi wilekpek ngalege wiya logo pugu Anotogo kai piyengki ngizi panu
kumularikki wiyeke Anotogo pi pangkabek miza. *Genesi 15:6*

4 Yombanu yawe mizi nakko king wei piyeng pugu miza piyengki ngane weiyengko, logo
king piyeng yeik manayeng kaiyagi ono, segeya pugu yawe mizayengki nganeyeng kaiyagi
purik kele.
5 Kapura yombanu wazono mizi ono yeik ngizi kumuli pura keke wara logo Anotogo
pangkabek meiweki mizibok logo Anotogo yombanu kaile miza puwili ngereke ngezebek
kiling pangka wazayiwekirik pangka puragi yeik ngizi kumulibokko ngizi kumuli puragi
wiyeke Anotogo pilik pok pangkabek mizagi, logo purik wazono pugu miza nayengki
kangarik ono.
6 Keya kazing mabilikmekke Tawitigu kaiyara wilik kagowimbok Anotogo pangka
wazamibok logo purik pokko wazono miza nayengki wiyeke ono. Purik pugu kapiya Ingi
Samyengkirikke pobilik lende miza pelik,

7 Yombanu kaile puguyeng Anotogo tumula wizigeya keremareke mizabok wilik kagowing
yemanera kilimbokko.
8 Yombanu kaile puguyeng Anotogo kebangkela onobok wilik kagowing yemanera
kilimbokko. *Ingi Sam 32:1,2*

9 Logo wilik kagowing Tawitigu Ingi Samyengkirikke lende miza pura Yuda Yisuyegi
ngizi kumuliwiligi kekera ono. Pura Yuda ono ngizi kumuli puwiliyegirau wiziyagirago.
Purik nogo Kapiya Walektikku pobilik kai purikki yaka pelik yeiya, Abalam Anotoyegi
ngizi panu kumula logo pugu Anotogo kai piyengki ngizi panu kumularikki wiyeke
Anotogo pi pangkabek miza.
10 Anotogo Abalam ngezebek kiling pangka wazamiya purik ngoluk pi yombu korik-
wekki korik ngalege puwek ngeli ono wizigeya were panu pilik miza.
11 Abalam Anotoyegi ngizi kumula kopong Anotogo pi pangkabek kaiya, logo waleleige
Abalam yombu korik ngezebekkiwekki korik ngalege puwek ngela logo kundikku wal-
imizarik pi were Anotoyegi ngizi panu kumula. Logo Abalam yombanu yombu ko-
rikyengki korik ngalege piyeng ngeli ono kele kapura Anotoyegi ngizi kumulirikki wiyeke
pangkawili yeiya puwiligi mangobek mizagi langaibek.
12 Keya pirau teni Yuda yombu korikyengki korik ngalege puwek ngeli logo kazing
Anotoyegi ngizi panu kumula yolumekki, Abalam tenigi mangobokko yombu korik
puguwekki korik ngalege puwek ngelagine wizagomalik yolu puwiligi mangobek.

13 Abalam ngizi kumulirikki wiyeke Anoto pi pigi marek kalogolibek miza wizimowei
ngago sawiya nara mana. Anotogo Abalam keya Abalamgu wazaya puwiliyegirau yeiyarik
mandik kalogoli wezawili pugu ngabelakpek mabok puwiligu ngaiweki yanagi yeiya.
Logo Anotogo Abalamyegi pilik meiya purik Abalam ngago loyengko kai piyengki kiriwei
panu mizirikki wiyeke Anotogo pilik meiya ono, segeya pi Anotoyegi ngizi kumulirikki
wiyeke Anotogo pi pangkabek miza.

14 Tamizeige Anotogo pugu yanagi kaiya piyeng loyengki kiriwei mizi puwiliyegi yani
kesak yombanuwiligu ngizi kumuli purik yeiktikku keya Anotogo ngago sawiya piyeng
yeik ulakyengko.
15 Kapura pobilik purik wameik, purik teni loyengki pangka kiriwei mizagi langai ono
logo purikku mizagewiyege Anotogi sisikta teniyegi lewa. Keya lo nayendau ono kesak
loyeng ngeli nawilirau koyi kak ono.
16 Anotogi ngago sawiya puragi solorik Abalamgu piyegi ngizi kumuli pura logo Anotogo
sawiya pura kimeike walimiziweki logo yombanu ngizi kumuli logo Abalamgi yango
keya marekngang ngizi panuwili mei puwili mabuwiliyegi Anotogo pigi wazonoraga yeik
yanara miziweki. Logo pura loyeng wara logo ngizi kumuli puwiliyegi kekera ono, segeya
yombanu loyeng wara ono kapura Abalamgu ngizi kumula pilik ngizi kumuli puwiliye-
girau kunagirago. Logo Abalam teni Yisu Kilisiyegi ngizi kumuli puwili mabuwiligi
mangobek mizagibokko.
17 Logo Anotogo Kapiya Walektikke Abalamyegi were pelik meiya pobilik,
Nogo ni weik yombanu ngabelak kolokngagonoyengkiwiligi mangobek keleniya. *Genesi 17:5*
Anoto Abalamgu ngizi kumulibok ngaigu kai onobek legi ngago pugu sawiya pura kozanda
kilindago. Anoto mabokko ibeng puwili wik yangalekta wazayi. Keya pugu kairago watabi
wiziya onoyeng ngereke yolu.
18 Abalam Anotogo ngago sawiya puragi ngizi kumula keya ngai yuke wizagoma, pugu
wilekpek keya ngai yuke yolu purarau onowekke logo piliktikki wiyeke yombanu nga-
belak kolokngagonoyengkiwiligi mangobek miza. Purik pi pobilik meiyabokyegi ngizi
kumula kopong,
Nigi yelibungangmek kolokngagono pobilikki. *Genesi 15:5*
19 Abalam weik kirisimasi yombu melenazikweki mizi logo korik puguwek weik ibeng
nobiyeng miza keya pigi yongokpumele, Sera weik mandik wazamiyagi langai ono kele
kapura pigi ngizi kumuli Anotoyegi pura yeik kozang panu kebangkelara wiziya.
20 Abalam pigi ngizi kumuli puriktau tek nangezi wiya ono. Keya Anotogo piyegi pigi
marek nak managi kaiya puwekke pugu Anotogo kai purik lewagelagi onorik kaiya ono,
segeya purikki pi ngizi kumularikki wiyeke pi kozandago wilak wiziya logo mandik nak
wazamiya. Logo pilikta lewagelagine were pugu Anotoyegi ni lewege panubek meiya.
21 Keya Anotogo piyegi kozak meiya puragi langai pugurau kangka ngelek ngelek
kumula ono, purik Anotogo mizagi sawiya pura pugu ngizi mizagi purik pi iwaka.
22 Logo mabiliktikki wiyeke Anoto Abalamgu ngizi kumulirikki keriya logo pi pangkabek
meiya.
23 Ngago lang, Anotogo pi pangkabek meiya, purik pigi keke lende mizarik ono,
24 purik teni yombanu Anotogo pangkawili yeiyagi langai puwili mabuwiliyegirikku
logo purik teni Anoto Yisu tenigi Yemizibek ibendaga yangalekta wazamiyabokyegi ngizi
kumuli legi.
25 Teni kaile mizarikki wiyeke Anotogo Kilisi ulagiwiliyegi yana keya teni Anoto kiling
pangka wazayagirikki wiyeke Anotogo Kilisi ngereke ibendaga yangalekta wazamiya.

5

1 Tegi tenigi Yisuyegi ngizi kumuli purago mizagewiyege teni weik Anoto kiling pangka
wazaya legi, teni weik Yemizi tonugubek Yisu Kilisigu Anotogo kaile tonuguyengki wiyeke
teniyegi sisik miza pura weik yeik sawiya logo teni weik Anoto kiling ya wamenara.
2 Kilisigu teni Anotogi wazono tonugu weiyagi langai ono pugu yani puragi yungke
yolugirikki pangkara yani, purik teni Yisuyegi ngizi kumuli kopong. Logo mabek perik teni
weik Anotogi wazono puragi yungke koyinda. Logo teni Anotogi ngaiwak yemane purikki
yungke wameik koyagiwili miza kopong teni wilik kagowingmokko kola.
3 Kapura teni maburikki weraga wilik kagowing mizi yagenda ono, teni Yisuyegi wiyeke
tonugu kuneng ma ngangang wageli puragirau wilik mizi yagenda, purik tonugu pilik
kuneng ma ngangang wageli piyengko teni kozambek yani logo kalike teni mawinda
kuneng ma ngangang keleyi mamizi pura teni kozang koyiweki.
4 Logo kuneng ma ngangang wageli piyengki ngizirik kozang koyagi purik logo purikku
walimizi purik Anotogo teni yang keleya logo tonugu Yisuyegi ngizi kumuli pura ngizirikki
pakela logo purikku mizagewiyege wok teni weik ngizi Anotogi ngaiwak yemane purikki
yungke koyagi pokki tonugu wilekpek keya ngai yuke yolu.
5 Keya teni Anotogi ngaiwaktikki yungke koyagi purikki wilekpek keya ngai yuke yolu
pura yeik ulakta ono, purik Anotogo ya tonuguyengki keli pigi teniyegi pura Kung Walek
pugu teniyegi yanabokko walimizi.

6 Purik teni teni makngeze kaileyengka yaliya wazayagi langai onorikki Anotogo pakela
logo wok Anoto ngezebokko sawiyabokko Kilisi teni yombanu korowali pewiligi wiyeke
ibengweki wezamela.
7 Nakko nak yaliya wazamiyagirikki wiyeke ibeng sagirikki kelagi ono, mak kele nak
kozang sara wizimowei wazono mizibokki wiyeke ibeng siweki mizagi purik kele.
8 Kapura teni ngoluk mabilik kaile koyigeya Kilisi teni yaliya wazayagirikki wiyeke ibeng
sa, logo purikku Anotogi keli teniyegi pura yemane panu kani keleyi.
9 Logo Kilisi ibeng keya iwi pugubek kubularikki kandik teni weik Anoto kiling pangka
wazaya purik wameik legi, teni weik pugu Anotogi sisik kaileyengki puraga yaliya waza-
yageya wizinda purik wameik panu panu.
10 Kokarik Anoto kaile tonuguyengki wiyeke teniyegi sisik miza kapura pigi Marekpokko
ibeng sarikku teni Anoto kiling ya wamenara wazaya. Logo Kilisigu ibeng sarikku teni
weik Anoto kiling ya wamenara purik wameik legi, Kilisigu ibendaga yangalekta wik yolu
purikku wok mabiyeng kaileyengki teni weik lewege mizagi logo pugu wok mabiyeng teni
Anotogi sisiktaga yaliya wazayi purik wameik panu panu.
11 Kapura maburikki mizi ono, pobiliktikkirau mizi, Anotogo teni piyegi wilik mizibene
keleyi, purik Yemizi tonugubek Yisu Kilisigu mizagewiyege teni weik Anoto kiling ya
wamenara wazaya.

12 Solorik pobilikta miza. Yombanu wamenakko miza logo kailerik ngabelakpekke
wiriya logo pi kaile mizarikki weraga pi Anotoyegi kazing kumbekki lewengke ibeng keya
kazing korikwekkimekke ibeng. Piliktikki kandik yombanu mabuwili kaile mizarikki
weraga yombanu mabuwili Anotoyegi kazing kumbekki lewengke ibeng si keya kazing
korikwekkimekke ibeng si.
13 Kokarik Anotogi lo Mosego lende miza piyeng yanagine wererik yongkambanu
ngabelakpekkewili kaile miza kapura loyendau onorikki wiyeke Anotogo puwili Aramgu
Anotogo lo mana piyeng ngela pilik loyeng kaile puwiliguyengko ngela miza ono.
14 Kapura yombanu Aramyaga panga Moseyegi pulogo tek purikke koyi kang wiriya
puwili mabuwili ibeng sa, legi teni iwakarik puwili mabuwili kaile miza. Puwili Aramgu
Anotogo ngago piyegi manaragi nagerewiyi miza logo kaile miza mabilik miza ono kele
kapura puwili kaile miza, purik Aram kaile mizawekke kailerik teni mamokyegi kiliya.

Aram pi Yisu kalike lewagibokyegi langai yeik walimizabokko. Purik Aram kaile
mizarikku kailerik teni mamokyegi kiliya, keya Yisugi wazonorago teni mamokyegi
sawela.
15 Kapura piyau menalik ono, purik kazing Anotogo teniyegi wazono pugura yeik
yani puluweng, kazing Aramgu kaile miza puluweng kelik leweng ono. Purik yombanu
wamenak Aramgu kaile mizarikki wiyeke yombanu kolokngagono kazing kumbekki
leweng keya kazing korikwekkimekkerau ibeng purik wameik legi, yombanu wamenak
Yisu Kilisigi wazonoragi wiyeke yombanu kolokngagonowiliyegi Anotogo pigi wazono
puwiligu weiyagi langai ono pura yeik yana purik wameik panu panu.
16 Mabilik Anotogo yeik yani puragi ngizirik keya yombanu wamenakko kaile miza
puragi ngiziriktau nalik koyinda. Aramgu kaile miza puragi ngizirik Anotogo pi kaile
miza legi kemenak ngangang weiyagi meiya purik, kapura Anotogo yeik yani puragi
ngizirik pugu yombanu kolokngagonowiliyegi Yisugu ngangang inuguyeng weiya logo
nogo iniyegi kumulirik ini kaile miza ono, yeikwili nobiyeng miza mena kambeli, yeiya
purik.
17 Yombanu wamenak Aramgu kaile mizarikku weik yombanu mabuwiliyegi kazing
ibendagimek yolu purik wameik legi, yombanu Anotogo pigi wazono yemane panu
puwiligu weiyagi langai ono pura yeik yani logo pi kiling pangka wazaya puwili mabuwili
yombanu wamenak Yisu Kilisigu wok mabiyeng kaileyengki lewege mizibene keleyi purik
wameik panu panu.
18 Togo wamenakko kaile mizarago mabuwili kemenak ngangang weiyagi, kapura
kazing mabilikmekke wamenakko pangkaraga mizarikku yombanu mamok Anoto kiling
pangka wazayi logo puwili weik ngizi panu yoluweki keya pi kiling paka ngalege wik
koyimagiweki.
19 Nakko nagerewiyi miza logo yombanu kolokngagono kailewili miza mabilik nakko
kerewiyirago mizagewiyege yombanu kolokngagono Anoto kiling pangka wazayagi.

20 Anotogi lo Mosego lende miza piyeng yaniweki keleya logo watabi kaile yongkam-
banuwiligu mizagiyeng mawiyarekka yemane si kunibene. Logo yombanuwili mawi-
yarekka kaile mizi kapura Anotogi wazono tonugu weiyagi langai ono pugu yani pura
mawiyarekka yemane panu lewa mizi.

21 Weik kangkalirik pelik kaiweki, kaileyengko yombanuwiliyegi ngairikku
yombanuwili Anotoyegi kazing kumbekki leweng keya kazing korikwekkimekke
kemenak ibeng sibene keleyi mabilik Anotogi wazono tonugu weiyagi langai ono pugu teni
yani purago yombanuwiliyegi ngairikku yombanuwili pangkawili mizibene keleyi, logo
piliktikki kandik Yemizi tonugubek Yisu Kilisigu teni weik Anotoyegi kazing kumbekki
lewengke kemenak wik koyimibene keya korikyeng ibeng sa logo kalike korik wikyeng
kiling paka ngalege kemenak koyimagiweki keleyi.

6

1 Togo nogo kai purik teni mawiyarekka kaile miziweki logo Anotogi wazono pura
teniyegi mawiyarekka yemane sibene keleyiweki kai yagenda ma talik? A'a',
2 piliktau ono. Purik kaileyengkirik teni weik ibengwili kelik logo kaileyengko mawinda
teniyegi ngai ono. Legi talik miza logo teni mawiyarekka kaile mizagiyagi?
3 Ma ini Yisugu teni Anotogi Kung Walekpokko yenge yungke kola wizeibene keleya
puwekke teni Kilisi Yisu kiling sawelawili keya tenirau pi kiling kemenak ibengwili miza
purik keremareke ma?
4 Mena, kaimela tenigi purago purikki walimizi yagenda logo purikku kai purik Kilisi
ibeng sawekkerik tenirau pi kiling kemenak ibeng sa logo teni pi kiling kawiktikke ke-
menak waliya logo Anotogi kozang yemane purago Kilisi ibendaga yangalekta wazamiya
mabilik tenirau Kilisi kiling kemenak yangalekta wazaya logo tenirau wik yolugi nara
weiweki logo kazing wik pugumekke yoluweki.

5 Keya tenigi pi kiling sawela purikka teni pi kiling kemenak ibeng purik wameik legi
tenigi pi kiling sawela purikka teni pi kiling kemenak yangalekta puriktau wameik.
6 Keya teni iwaka, kazing tonugu were koya pumok Kilisi yengeleileige ibeng sa puwekke
pumoktau ibeng sa logo kaileyengko teniyegi ngai nelegi wilek kang were tenigi kaile miza
piyeng neneng ngeliweki. Logo perikka purik teni mawinda kaileyengki yawe miziwili
mizagi ono.
7 Yombanu ibembokko kaileyengki kozandaga wila wazami pilik teni Kilisi kiling ibeng
sawekkerik teni kaileyengki kozandaga wila wazaya logo kaileyengkorau teniyegi ngai
ono.
8 Teni Kilisi kiling ibeng sa legi teni Kilisi kiling wik yolugi purikki ngizi panu kumuli.
9 Purik tonugu iwaka, Anotogo Kilisi ibendaga yangalekta wazamiya logo mawinda
ibengki onoweki logo kazing ibengki pumokkorau piyegi ngaigi ono.
10 Logo pugu ibeng sa purago kazing kaileyengki pumokki kandik kemenak waliyiweki
keya pigi wik yolu purago kazing Anotogiweki ngizi wik yolugi pumokki kandik tiya
wazamiweki.
11 Logo kazing mabilikmekke teni kazing kaileyengkimekke ibeng keya kazing An-
otogimekke teni Kilisi Yisu kiling sawelarikku teni wik yoluwili miziweki.
12 Tegi kaileyengko korik nuguwekke mawinda ngai wizimowei kazing kaile korikwekko
keli piyeng mizibene keleniya nagani.
13 Keya niyaga wale narik kazing kaileyengkimekke miziweki kelemiya nagani segeya ni
kazing Anotogi lewengke wik yolu legi Anotoyegi wilek kang nugubek keya korik nuguwek
mabuwek tiya mane logo pugu ni kazing pangka pugumekke mizibene keleniweki.
14 Keya Anotogi lo Mosego lende miza piyengko miziweki kaiyengki ini mawinda kiriwei
yolu ono, iniyegi Anotogo wazono keleyaragi yungke ini yolu legi kaileyengko iniyegi
mawinda ngaigi ono.

15 Logo teni lo Mosego lende miza piyengki yungke yolu ono, teni Anotogi wazonoragi
yungke yolu legi kaile mizageya purik pangka ma talik? A'a', pilikkirau ono.
16 Tamizeige ni nakko kaiyengki wilek kang tiya mani keya kerewiyi purik pilik pokko
niyegi ngai keya pi yemizi nugubek. Legi ni makngezego. Ni kazing kailemekke kerewiya
logo kemenak ibeng wizagomagimekke kang ma Anotoyegi kerewiya logo Anotogi wirege
pangkabek mizi.
17 Kapura ne Paulu, Anotoyegi wazono panu meiweki, purik kailerago iniyegi ngai
wiziya logo puragi ini yawe mizageya koya kapura ini Anotogi ngago ini waligeleya pura
ini kerewiya logo puragi ngizi panu kiriwei mizagirikki wilek kang tiya mana.
18 Logo ini weik kaileyengki yawe mizi puraga wila wazaya logo pangkaragi yawe
miziweki.
19 Nogo ngago saweliwei nara yombanu nak ngai nakyegi yawe mizirikki kozak kai
purik korik tonuguyengko kaile keliyeng kozang panu logo teniyegi ngaiweki mizi kopong.

Kaileyengko iniyegi were ngai wiziyawekke korowali kaileyengki korik inuguyeng kemenak manageya koya mabilik mabek perik Anotogi kazing pangka puluweng iniyegi ngai wizi pani keya wazonoyengki pangka panu piyeng miziweki korik inuguyeng kemenak maniweki kani.

20 Kaileyengko iniyegi were ngai wiziyawekkerik Anotogo inugu miziweki keliyengkorau iniyegi ngai wiziya ono.

21 Logo inugu mabek kendek mizi piyengki kanga wazono narik weiya ono. Kaile pilik miza piyengki kangara ibeng koyimagi pura.

22 Kapura Anotogo ini weik kaileyengka wila wazaya logo pi weik ngai inugubek, legi purikki inugu kanga weiyagirik kazing pangkamekke koyagi langai purik keya purikki ngizirik pi kiling kemenak paka ngalege wik koyimagi purik.

23 Purik kaileyengki kangara ibeng koyimagi pura kapura Anotogo yongkambanu puguwiliyegi wik koyimagi pura yeik yani, purik teni Yisu Kilisi tenigi Yemizibek kiling sawelarikku.

7

1 Ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwili ini nogo kaiweki mizi pera ini iwaka, purik ini mabuwili lo Mosego lende miza piyengki iwaka legi, logo lo piyeng yombanuwili wik yolu mabuwekke kiriwei mizagiyeng.

2 Purik pelik, lo narago kairik yongokpanu yombu weiya pumolo yombubek wik yolu purik mabura pi kiling yolugimologo kai kapura tamizeige yombubek ibeng purik mabura lorago mizagewiyege pi weik yombu weiya onomele kelemiyagi logo weik mawinda yombu pok weiya ono.

3 Kapura tamizeige yombubek ngoluk mabilik wik wizigeya pi wezamela logo ngereke yombu nak wei purik mabura pi lorago kairik ngela logo pi yongokpanu yombu ngezemelegibek weiya wizimowei ngereke nak kiling iwek kolimolo kelik mizi yagenda. Kapura yombubek ibeng logo pi nak wei purik pangka mizi yagenda logo pi yongok kazingkemele ono.

4 Ini ne kiling ngizi kumuli puwili nogo pilik kai. Lo Mosego lende miza piyengkirik teni ibeng purik teni Kilisi kiling ibeng nobiyeng miza legi, logo teni nak kiling saweliweki, logo teni pi ibendaga yangalekta wazamiyabokkowili logo wazonoraga Anotoyegi yawe miziweki.

5 Purik wererik teni korik tonuguyengko yoluweki kelamekki teni koyawekke loyengko mizagewiyege teni kaile miziweki yenge ya tonuguyengka kela, logo tonugu mizi mabiyeng kazing ibeng wizagomagimekkiyeng miza.

6 Kapura ini weik mawinda loyengki ya kuneng mizagi ono, purik ini wigira wazaya piyengkirik ini ibeng nobiyeng miza. Teni kazing were lo Mosego lende miza piyengko teniyegi yoluweki kai puluwengke Anotoyegi yawe mizi ono kapura kazing wik Kung Walekpokko teni kiriwei koyibene keleyi puluwengke mizi.

7 Weik mena, nogo kai purik lo Mosego lende miza piyeng ngezeyeng kaile kai ma? A'a', piliktau ono. Loyeng kaile ono kapura loyengko kaileyengki ngizirik waligeleniya. Tamizeige lo narago neyegi, Watabi nakki piyengki ngora keli nagani, kaiya ono kesak ne pilik mizi purik kaile mizi yagenda purikki iwaka ono.

8 Kaileyengko kazing neyegi negi yungke korowali keli piyeng mizibene keleniweki namek keriya, logo purik pelik, kaileyengko loraga, Nakki watabiyengki ngora keli nagani kai puragi langai nei mizirikku ne nakki watabiyengki mawiyarekka ngora keli mizi. Lorarau ono pulogo nogo kaile miza mizagi ono.

9 Lorarau onowekkerik ne wilik kagowinda kiling kaile miza kapura lora kanda keya lorago pura mizi nagani keya pura mizi nagani kai pura miziweki keli purarau neyegi lewagela.

10 Logo keli nogoragi kiriwei mizarikki kandik ne kuneng. Logo lo ne kiriwei miza kesak wik yolu pura nani kak maburago ne kiriwei miza onorikki kandik ibengkira nani.

11 Kaileyengko ikuyogoriktaga ne lo puragi kiriwei miza purik ne wik wizagomagi keleniya kapura ne lo pura ngelarikki kandik ne kaileyengki kanga ibeng wizagomagi pura weiya.

12 Lo pura Anotoyagarago logo walek, keya loyengki yungke lende miza piyeng mabiyeng walek keya pangka keya wazono.

13 Nogo kai purik lo neyegi pangka purago ne ibeng siweki keleniya ma? A'a', piliktau ono. Kaileyengko ne ibeng sibene keleniya. Kaileyengko Anotogi lo wazono pura weiya logo pilik miza logo ne weik kaileyeng mei piyengki peyeng kaileyeng mamiziweki. Logo

lo Mosego lende miza piyengko weik neyegi kaile nogoyeng Anotogi wirege korowali panu purikki waligeleniya.

14 Anotogi Kung Walekpokko teniyegi loyeng teni Anotogi keliragi kiriwei miziweki yana, kapura ne yeik yombanu korik nogowekko keli piyengki kiriwei mizibek. Nogo kaileyengki kerewiyi pumokko ne weik kaileyengki yawe mizibek mizi.
15 Nogo mizi piyeng nangaiyengki wiyeke ne mizi miza purik ne lusuwei, purik nogorau miziweki keliyeng ne mizi ono kapura segeya nogo kumbak miziyeng ne mizi.
16 Nogo miziweki keli onoyeng ne mizi puwekkerik ne pelik kaibek mizi, Ei, loyeng pangkayeng, mizi.
17 Tegi ne makngezegorau pilik piyeng mizi ono, segeya kaile yenge negi yungke yolu piyengko mizi.
18 Yenge negi yungke ne wazono miziweki keleniyagi ono purik ne iwaka. Ne kai purik Kung Walekpokko wilek kang wikpek keremizagine wilek kang werebokki kozak kai yagenda. Purik ne wazono miziweki keli kele kapura ne mizagi langai ono.
19 Purik nogo wazono miziweki keli piyeng ne mizi ono, segeya ne korowali nogorau miziweki keli ono piyeng mizi mizi.
20 Tamizeige nogo miziweki keli onoyeng ne mizi purik mabura purik nogo mizi yagenda ono, segeya kaile yenge negi yungke yolu piyengko mizi yagenda.
21 Logo nogo keriyirik pilik pura neyegi weik yolu pera, purik pilik nogo kele wazono miziweki keli kapura ne korowali piyeng mizi wilibek.
22 Keya wilek kang wik nogobekkirik ne Anotogi lo piyeng kiriwei mizi wilibekweki keli,
23 kapura ne ngereke keli kalogomok narago korik nogowekke yawe mizi logo nogo keriyi. Keli pura keli wilek kang wik nogobokko pangkara mizi puragi ngai mizira. Logo korik nogowekko keli piyeng kozang panu kopong keli piyengko mizagewiyege kaileyengko ne wigira wazanibene mizi.
24 Okuwi, ne weik kamakaile magai. Takko korik nogowekka keli ne kebangkela yolu logo ne ibengkiraga wezaneliweki mizi puraga yaliya wazaniyagi?
25 Yisu Kilisi Yemizi nogobokko ne yaliya wazaniya logo purikki wiyeke ne Anotoyegi wazono mei.

Togo nogo kumulirik pelik, Keli negi wilek kang wikpokkirago mizagewiyege ne Anotogi keliragi kiriwei mizagi. Keya keli korik nogowekko keli puragi kiriwei mizi purik mabura keli negi puwekkirago mizagewiyege ne kazing kaileyengki kunagi pumokko kiriwei mizagi.

8

1 Tegi Yisu Kilisigu ibeng sarikku kaileyengki kanga pura ngezebokko weiya legi teni Kilisi Yisu kiling sawela puwiliyegirau Anotogo mabek kemenak ngangang yanagi ono.
2 Purik Anotogi Kung Walekpekki kozang teni Kilisi kiling sawela purikka kazing kumbekki lewengke wik koyibene keleyi purago teni kozang teni kaile kaile mizi keya ibeng sibene keleyi puraga wila wazayi.
3 Keya keli korikwekki piyeng kozang panu kopong teni lo Mosego lende miza piyengki pangka kiriweigi ono logo piliktikki kandik lo piyengko teni pangkawili keleyagi langai ono. Kapura Anotogo loyengko mizagi langai onora miza purik pelik, korik tonuguyengko keli piyengki ngizirik kaileyeng logo Anotogo kaile piyeng kemenak ngangang mana. Logo pilik miziweki ngezebekki Marekpek wezamela logo pi yombanu yeikwiligi korik kaile mizi pilik puwek kelikwekke kayima logo teni yombanu mamokko kaile mizayengki wiyeke ibeng siweki.
4 Anotogo pilik miza purik teni korikwekki kelirago kebangkela wizi pani mizi ono, Anotogi Kung Walekpokko kebangkela wizi pani mizi puwili loyengko pangka miziweki kai piyeng ngizi panu mizagi langai.
5 Yombanu korikwekko keliyengki kiriwei yolu puwili yombanu korikwekko keliyengki wilek kang tiya manawili, kapura Anotogi Kung Walekpokko keliragi kiriwei yolu puwili wilek kang puwiligiyeng Kung Walekpokko keliragi tiya manawili.
6 Purik yombanu wilek kang pugubek korikwekki kelirago kebangkelibok kazing kumbekki lewengke Anotoyegi ibeng, kapura yombanu wilek kang pugubek Anotogi Kung Walekpokko kelirago kebangkelibok kazing kumbekki Anotoyegi lewengke wik yolu keya ya pugura ngezege sara yolu.
7 Purik tamizeige yombanu nakki wilek kambek korik puguwekko kelirago kebangkela purik mabura pi Anotoyegi ngai mizi yagenda, logo purik pi Anotogi keliragi nagerewiyi mizi yagenda purik pi kerewiyagi langai ono kopong.

8 Tegi yongkambanu korik puwiliyengko keliyengki kerewiyi puwilirau Anotogo keli
piyeng mizagi ono.
9 Kapura ini ngizi kumuli puwiliyegirik Anotogi Kung Walekpek wameik inigi yungke
yolu legi ini korik inuguyengko miziweki kai piyeng ini mizi ono, ini Kung Walekpokko
miziweki kai piyeng miziwili. Tamizeige Kilisigi Kung Walekpek inigi yungke yolu ono
purik mabura ini Kilisigiwili ono.
10 Kapura tamizeige Kilisi inigi yungke yolu purik mabura kaileyengko mizagewiyege
korik inuguyeng ibengki kele kapura Kilisigi pangkarago mizagewiyege Anotogi Kung
Walekpokko ini kazing kumbekki Anotoyegi lewengke wik koyiweki keleya.
11 Logo tamizeige Anoto Yisu ibendaga yangalekta wazamiyabokki Kung Walekpek inigi
yungke yolu purik mabura Anoto Yisu ibendaga yangalekta wazamiya mabokko Kung
Walek pigi inigi yungke yolubokko inigi korik ibengki piyeng ngereke yangalektaweki
keleyagi.

12 Tegi ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwili, ini keya nerau teni mabuwili korik
tonuguyengko keliyengki mizagi onowili. Kapura Kung Walekpek tenigi yungke yolu legi
teni Anotogi Kung Walekpokko keliragi mizagiwili.
13 Purik tamizeige ini korik tonuguyengko keliyengki kiriwei yolu purik mabura inigi
kazing kumbekki Anotoyegi leweng ibengki. Kapura tamizeige ini korik inuguyengko keli
piyeng kozang Anotogi Kung Walekpekki purago neneng ngelibene kelemi mabura ini
kazing wik lewengke ngizi wik yolugi.
14 Purik yongkambanu Anotogi Kung Walekpokko kebangkela yolu puwili Anotogi
yango keya mareknganggwili.
15 Purik were kung tonuguwili Anotoyegi ibengwekkerik kazi mizimokko teni ke-
bangkela. Kapura Anotogo teni Kung Walek pugubek yana logo pigi yango keya
mareknganggwili keleyiweki keya teni kazi mizimokka wila wazayiweki. Tegi pigi Kung
Walekpokko mizagewiyege teni weik Anotoyegi, Peba, O Peba nogobek, meiyagirikki kazi
ono.
16 Anotogi Kung Walekpokko kung tonugubekyegi wameik panu kozak meirik teni
Anotogi yango keya mareknganggwili mei.
17 Teni pigi yango keya mareknganggwili keya teni nak nak Anotogi marek kalogolibek
mizawili legi Anotogo teni nak nak mandik kalogoli watabi pugu yanagi piyengka weiyag-
ibek keleya. Keya teni kemenak Kilisi kiling mandik kalogoliwili mizawili legi Kilisigi
mowiya piyendau teni Kilisi kiling kemenak weiyagi, purik teni Kilisi kiling ngangang
wageli mabilik teni pi kiling kemenak ngaiwak pugurik weiyagi.

18 Nogo wameik kumulirik tonugu ngabelakpekke pelege kuneng wageli piyeng paka
ngalege kalike Anotogo teniyegi ngaiwak yanagi purikki pangka ono.
19 Watabi Anotogo keremiza piyeng mabiyeng wangki wok Anotogo ngezebekki yango
keya mareknganggwili ibendaga wik koyimagiweki yangalekta wazayagi pokki ngai yelili
mizara yolu.
20-21 Purik Anotogo Aram kaile mizarikki keriyawekke watabi pugu keremiza piyeng
mabiyeng sok sagiyeng sawiya. Logo pura Anotogo keremiza piyengko sawiyara ono,
kapura Anotogo sawiyara. Kapura Anotogo keremiza piyeng mabiyeng wok nakka
Anotogo watabi pugu keremiza piyeng mabiyeng sok sa nelegi pugu yaliya wazayagi logo
piyeng Anotogi yango keya mareknganggwili kiling Anotogo kazing watabi nayengkorau
wigira ono, ngaiwaktikku kola logo pugu yani pumok weiweki wilekpek keya yuke yolu.
22 Ngabelakpek mabokko kaileyeng lewagelarikka wizageya kayimi perik yongok
mandik waziweki sulu kilisi logo ngai nguk kai kang keya mizi kanda weik mandik waziyi
puwili kelik ngai nguk kaiyageyara, Anotogo watabi mabiyeng ngereke wik keremizi
puwekkegine purik teni iwaka.
23 Kapura ngabelakpek ngezebek ngai nguk kai yagenda ono, tenirau yenge teni
makngezegi yungke kuneng tonugu wageli piyengka wila wazayiweki teni ngai nguk kisi.
Keya Anotogo Kung Walek pugubek teni were yeik yana kopong teni kalike pugu yeik
yanagi piyeng weiyagi purik teni iwaka. Tegi tenirau wangki wok Anoto ngezebokko
teniyegi, Ini negi yango keya mareknganggang panuwili mena nogo negi marek kalogoliwili
keleya puwili yani piyengka ini yaniweki mena koli, yeiyagibokki teni yuke. Logo
puwekkerik teni korik wik kemegeme mizagi ono keya ibengki onowek weiyagi.
24 Purik tonugu keriyagi langai ono piyengki tonugu wilekpek keya ngai yuke koyima
purikku mizagewiyege Anotogo teni yaliya wazaya, kapura tamizeige tonugu ngai yuke
yolu piyeng tonugu pakeliyeng mabura purik teni ngizi ngai yuke koyinda ono. Purik tak

watabi pugu wireyaugu pakeli piyengki ngereke talikwekke lewagi miza legi ngai yuke yolubek?
25 Kapura tamizeige tonugu keriyiweki wilekpek keya ngai yuke yolu piyeng tonugu pakeli onoyeng mabura teni keriyagirikki kelegelemokko tenigi ngai yuke yolu pura kozangki.
26 Kazing mabilikmekke Anotogi Kung Walekpokko kanda teniyegi saweli purik tenigi ngizi kumuli Anotoyegi pura kozang ono legi. Keya teni Anotoyegi pangka waberek mizagirik kang tamekke mizagi mizi kopong Anotogi Kung Walekpek ngezebokko tenigi wiyeke ngago yenge yungke panu tonugurau kozak kisagi onorago Anotoyegi nguk mei.
27 Keya Anoto tenigi wilek kangyengki yungke pakelibok Kung Walekpokko kumuli pura pugu iwaka, purik Kung Walekpek teni Yisugiwiligi wiyeke Anoto kiling kazing Anotogo kelimekke piyau ngagozakka mizi legi.
28 Keya teni Anotogo keli puguragi kiriwei iza puwiliyegi lewagela piyeng Anotogo weiya logo teni piyegi keli puwiligi wazono koyagiragi wiyeke kowiti purik teni iwaka.
29 Anotogo yongkambanu koka solowekka iza puwili kemenak ngezebekki Marekpek kelikweki sawiya. Pugu pilik miza purik pigi Marekpek pigi yango keya marekngang puwiliyaga kalogoli panubek miziweki.
30 Logo Anotogo yongkambanu iza puwili pugu ngago yeiya. Keya pugu ngago yeiya puwili pugu ngezebek kiling pangka wazaya. Keya pugu ngezebek kiling pangka wazaya puwilirau pigi ngaiwak yemane purik kelikta weibene keleya.

31 Tonugurau watabi wazono pilik piyengkirau ngago nayeng kisagi langai ono. Tegi teniyegi ngai mizi puwiliyegirau teni wilek ngelek kumuli ono, purik Anoto tonugumekke legi.
32 Pi pigi Marekpek miza warara wiziya ono, segeya mamokki wiyeke ibeng sibene kelemiya. Logo pugu pigi Marekpek tenigi wiyeke yeik yana mabilik watabi mabiyendau pugu teniyegi yeik yanagi purik nogo iwaka.
33 Anoto ngezebokko pugu iza puwiliyegirau watabi kokowa nayeng miza onowili yei legi nakkorau puwiliyegi ngagoyeng yowagi ono.
34 Takko teni kaile mizawili logo ngangang weiyagiwili kaiyagi? Kilisigu? A'a'. Purik pi tenigi wiyeke kaile miza logo ngereke wik yangalektabek. Keya pi weik perik Anotogi mele ngaigezikke mogosa logo tenigi wiyeke Anotoyegi nguk meiyageya.
35 Tegi takko lemeng namek teni keya Kilisigi keli teniyegi puragi libulibu wiyagi? Tamizeige kuneng teniyegi lewa piyeng ma watabi nayendau pangka mizagi langai ono, ma Yisuyegi wiyeke nakko ngangang keleyi, ma yagasi, ma watabiyengki yeik, ma nawiligu watabi nayengko teni yeliweki mizi, ma teni yela logo ibeng purik tonugu Kilisigi keli teniyegi pura weik teniyaga koweige mizagi, ma talik? A'a', piliktau ono.
36 Kapura Kilisigi wiyeke kunengyeng teniyegi lewagelagi Kapiya Walektikku pobilik kai pelik,

Nigi wiyeke wok mabiyeng yombanuwiligu teni yeliweki keleyi, yongkambanuwiligu teniyegi keleyirik liyeng memeng nagiweki yeliweki iza orowei kang puwiliyegi keleyi pilik teniyegi keleyi. *Ingi Sam 44:22*

37 A'a', yaka kuneng paka pilikyeng lewagela kele kapura teniyegi kelibokko teni piyeng mabiyengki lewege panu mizibene teniyegi saweli.
38 Purik nogo iwaka, watabi nayengkorau teni keya pigi keli puragi libulibu wiriyagi ono. Ibengki pura keya wik yolu puragorau pilik mizagi ono. Angelawili ma kawere kungwili ma kerewawiligurau ono ma kozang nalangai nalangai yolu piyengkorau Anotogi kelira koweige wara wiziyagi ono. Ma yokopekke mizagi piyeng ma wangki wokpokkorau mizagi pilik piyeng mizagi ono.
39 Ma paka ngilumbekke ngalege, ma yenge wizambekke yenge yungke panu puriktau, watabi nayengkorau Anotogi keli Kilisi Yisu tenigi Yemizibokko teni iwaka sibene keleyi puraga iza wara koyagi ono.

9

1 Nogo kai pera wameiktago, ne ngaigu kai ono, purik ne Kilisigibek legi. Ngago kangka nogobekke Anotogi Kung Walekpokko ngai purago kairik ne ngaigu kai yagenda ono kai.
2 Nogo ngabelak nogobekkawiliyegi yalek kelirik yemane panu keya puwiliyegi wiyeke yenge ya nogoraga ngangang kelageya mizi. Ne Yuda ngabelak nogobekkawiliyegi kozak kai.
3 Tamizeige Anotogo ne wezaneli keya Kilisiyaga ne keke yolu mizi purikku puwili Kilisiyegi iwaka sibene puwiliyegi sawelagirik pangka mabura ne wilik mizagi.

4 Isileiliwili Anotogo izawili. Anotogo puwili Anotogi marekngang kalogoliwili keleyawili, ngaiwak yemane pigi purik puwili kiling sanga miza, pugu puwili kiling ngago silok tiya piyeng keya pugu puwiliyegi Mosego lo lende miza piyeng yana. Pugu puwiliyegi puwiligu piyegi kazing ngizi piyegi ya kumulagimekke waligeleya keya pugu puwiligi mizagi sawiya piyeng pugu ngelagi ono, wameik mizagi yeiya.
5 Puwili Yudawiligi mangowiliyagawili keya Kilisiyegi keriyiwekkerik yombanu yeikwiligi kangmekke pi yeligagang puwiligimekkabek. Kapura Anotogi kangmekkerik pi Anoto keya pi watabi mabiyengki ngaibek legi teni yombanu mabuwili yeik pugura yongolok meiyageyaweki. Wameik panu.

6 Nogo kai perik Anotogo ngago sawiya pura kawiye kai yagenda ono, purik Isileiliwiliyaga lewagela puwili mabuwili Isileili Anotogiwili ono, purik mabuwili Kilisiyegi ngizi kumuli ono legi.
7 Ma Abalamgi yango keya marekngang puwili mabuwili Anotogi yango keya marekngang panuwili ono. Anotogo Abalamyegi pelik meiya,
Nigi yelibungangwili Isakyaga lewagelagi, meiya. *Genesi 21:12*
8 Purik pelik kai yagenda, Abalamgi marek Ismail kazing korikwekkimekki kiriwei wazamiyabokki yango keya marekngangwili Anotogi yango keya marekngangwili mizagi ono, segeya Abalamgi marek Isak Anotogo sawiyaragi kiriwei wazamiyabokki yango keya marekngangwili Anotogi yango keya marekngang panuwili yeiyagiwili.
9 Anotogo Abalamyegi ngago sawiyaragirik pelik meiya,
Wok nogo sawiyabokko ne yogi logo kozang nogobekki walimizagi logo Sera mandik nak wazamiyagi. *Genesi 18:10,14*
10 Logo Anotogo Abalamgi marekyauyaga wamenak miza. Keya Anotogo sawiyara mabura keke ono, pugu mabilik Isakki marekyauyaga wamenak miza. Purik Rebekagi marekyaugi mangobek wamenak logo pok tenigi yelibu kokabek Isak.
11-12 Rebekagi marekyau ngoluk waziyi nangai keya kaile mizi keya wazono mizi nangai wizigeya Anotogo Rebekayegi pelik meiya,
Mandik kalogoli nugubek mandik kalike nugubekki kulengke yolugi. *Genesi 25:23*
Anotogo pilik kaiya purik pugu mandik kalikebek miza purik ngezebokko sawiyaraga lewagelabek legi walimiziweki. Anotogo nak mizi keya nak yeik, miza purikki solorik pugu sawiya pura. Piyaugu miza keya nayengki wiyeke Anotogo nak mizi keya nak yeik miza ono, segeya pugu sawiyararikki wiyeke.
13 Pilik miza pura Kapiya Walektikku pobilik kaiya puragi kiriwei,
Nogo Yakop miza keya Isau wezamiya. *Malakai 1:2,3*
14 Yongkambanu nawiligu kozang kisagirik Anoto yewizekkazek mizibek kisagi kapura purik ngizi ono.
15 Purik Kapiya Walektikke Anotogo Moseyegi pelik meiya,
Nogo wazono kelemiyagi kelibokyegi ne wazono kelemiyagi, keya nogo yalek mizagi kelibokyegi ne yalek mizagi, meiya. *Ekosora 33:19*
16 Togo Anotogo nawili izi keya nawili yeik mizi purikki solorik puwiligu keli ma puwiligu mizi piyengki ono, segeya Anotogo yalek miziweki keli legi.
17 Purik Kapiya Walektikke Anotogo Peroyegi pelik meiya,
Nogo ni Isip lemengki King Ngai wazani purik peyaugi weraga, nara, nogo niyegi keleniyagi purago kozang negi pura mamokyegi waligeleyiweki keya nara, yongkambanu ngabelakpekke koyi kambeli puwili mabuwili neyegi langai iwaka sibene keleyiweki, meiya. *Ekosora 9:16*
18 Togo tamizeige Anoto nakyegi yalek mizagi keli purik yalek mizi penangai keya tamizeige pugu nakki kangkabek kingyeng kelik kozang wizeibene keremiziweki keli purik keremizi penangai.

19 Iniyaga nakko neyegi pelik nguk neiyagi, Anoto nakki kangkabek kingyeng kelik kozang wizeibene keremiziweki kelibek legi ngereke ngenangki pi pokyegi ngagoyeng yowi? Takko Anotogi kelira ngela melagi, neiyagi.
20 Togo nogo pilik kanga meiyagi ni ngenangaibek legi ni Anotoyegi ngago wageliwei mizi. Ni yeik yombanu yeik ngizigu. Kaimi narago yombanu pi keremizabekyegi ni ngenangki ne pelik keremiza, meiyagi ono.
21 Ini iwaka, yombanu kaimiyeng keremizibok keli ngezebekkiragi kiriwei ngabelaktikki yawe mizi purik pangka, logo tamizeige pugu keli purik kaimi neyau keremizi, logo wazono panu pura wok miza nagi pilik piyengki miza nagira keya nara wok mabiyeng miza nira.

22 Anotogo mizarik mabilik miza. Pi keli ngezebekkiragi kiriwei sisik pugura kaileyengki
wiyeke walimizi keya kozang puguragi yongkambanuwili iwaka sibene keleyi purik
pangka. Tegi pugu sisik puguraga ngagozak keleya logo neneng ngelagi langaiwili kow-
itibene pi yelakkelek yuke yolu.
23 Keya ngereke ngaiwak yemane pugu teni yemane panu yana purikkirau teniyegi
walimiziweki mizi purik pangka. Anotogo yalek pugurik walimiza purik teniyegi keya
ngaiwak pugurik weiweki kangkere keleya puwili teni.
24 Purik yongkambanu pugu ngago yeiya puwili teni logo teni nawili Yudawili keya teni
nawili Yuda onowili logo pura
25 Anotogo Kapiya Walektikke yungke Osiyago kapiya lende mizarikke pelik kaiya
poburagi kiriwei,
Yongkambanu negi ono puwili nogo nogowili kaiyagi keya ngabelak nakkiwili nogo kela
ono puwili nogo keliwili, yeiyagi. *Osiya 2:23*
Keya Osiyago pobiliktarau kai,
26 Keya Anotogo, Ini yongkambanu nogowili ono, yeiya pulogo Anoto wik yolubokko
puwili pigi marekngangwili yeiyagi. *Osiya 1:10*
27 Koka walaka panu Isayago Yudawiliyegi langai kek ngaungaumek kiling pelik kaiya,
Yudawili kainging wizambekke ngezege yolu piyeng kelik logo sangkelagi ono kele kapura
puwiliyaga yeik mele sangkela nawili Anotogo yaliya wazayagi.
28 Purik Yemizibokko nguk namizi Yuda yongkambu ngabelak Isileilibekkewili ngagozak
keleyagi logo pulaga pugu mizagi kaiya pura kemenak mizi penangai, kai. *Isaya 10:22,23*
29 Isayago koka kaiya mabilik,
Tamizeige Yemizibek kozang mabiyengki mangobokko teni Yudawiligi koloyakamandik
nawili wezaya ono kesak teni yereng korowali Sorong keya Komola piyaugu yeik
sawiya pilik mizi kak. *Isaya 1:9*

30 Nogo kai purik peliktikki, Yuda onowili ngezewili Anoto kiling pangka wazayiweki miza
onowili, puwiligu Anotoyegi ngizi kumularikku Anotogo puwili ngezebek kiling pangka
wazaya.
31 Kapura Yuda Anotogo iza puwiliyegirik puwili kazing ngezewili Anoto kiling pangka
wazayagi namekke welageya koya kapura pilik namek yolok ngela ono.
32 Nangki puwili pilik namek wela ono? Purik puwili ngizi kumula purago Anoto
kiling pangka wazayagi miza ono, segeya puwili puwiligu wazono mizi piyengko Anoto
kiling pangka wazayagi mizara koya. Logo Yisuyegi ngizi kumuli purago teni Anoto
kiling pangka wazayi kapura Yudawiligu Yisuyegi kiyebuk miza kopong puwili king
yombanuwili natengka walibene keleyibokka natengka wala.
33 Mabilik Kapiya Walektikke pobilik kai pelik,
Keriyi, ne Saiyong mei lemengke king nak wiyi, king yongkambanuwili natengka walibene
keleyagi nak kapura yombanu piyegi ngizi kumulibok yeik ulak ngizi kumulagi ono,
kai. *Isaya 8:14; 28:16*

10

1 Ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwili ne pobokko yenge ya nogoragi yungka kelirik
Yuda yongkambanu neyaga puwili Anotogi kazing yombanu yaliya wazayi pumok kolok
uliweki keli. Ne puwiligi wiyeke Anotoyegi kozang panu waberek mizi.
2 Ne puwiliyegi iwaka legi nogo puwiliyegi langai pelik kai, puwili Anotoyegi yawe
mizagimokko tarikke keya miziwili kapura puwili Anotogi kazing puluwengki kiyebuk
legi puwiligu tarikke keya mizi pura yeik ulaktikku.
3 Puwili Anotogo kazing yombanuwili ngezebek kiling pangka wazayi pumokki puwili
ngaungaugu kiyebuk miza logo ngezewiligu kazing lo Mosego lende miza piyengko puwili
Anoto kiling pangka wazayagi namek keremiziweki miza logo puwili Anotogi kazing
lewengke kiliya ono.
4 Yudawiligu puwiligi kazing were loyengki kiriwei panu mizi purikku Anotogo puwili
pi kiling pangka wazayagi miza pumok Kilisigu kayimarikku puwiligu pilik kumuli pura
yeik sa wazamiya. Logo piliktikki kandik Anotogo yombanu Kilisiyegi ngizi kumuli puwili
ngezebek kiling pangka wazayi.
5 Kazing loyengki kiriwei mizirikku Anoto kiling pangka wazayi pumokkirik Mose
loyeng melabokko pelik kai,
Yombanu lo Mosego lende miza piyengko miziweki kai piyeng mabiyeng mizibok Anoto
kiling paka ngalege wizagomagi, kai. *Lebitika 18:5*
6 Kapura kazing Kilisiyegi ngizi kumulirikku Anoto kiling pangka wazayi pumokkirik
Anotogi Kapiya Walektikku pelik kai,

Ni makngezeyegi takko paka ngalege kangki kai nagani, kai. *Utoronomi 30:12*
Purikku kai purik takko tenigi wiyeke Kilisi paka ngalega miza orowei lewagi kai yagenda.
7 Keya Mosego pobiliktarau kai,
Ma ni makngezeyegi takko yungu yenge yungke kambelirikki kangki kai nagani, kai. *Utoronomi 30:13*
Purikku kai purik yombanu Kilisi yenge ibengwiligi iga miza orowei yabekkeyagibek tak kai yagenda kapura nakkorau pilik mizagi ono purik Kilisi ulogo paka ngalega kayima keya ulogo ibendaga yangalekta.
8 Keya Mosego piyengkirau pelik kanga kai,
Anotogi ngagora iniyegi mereke yolu puloge mena kili inuguyengko ne puragi ngizi kumuli kisi logo ya inuguyengke wiyi, kai. *Utoronomi 30:14*
Anotogi ngago pura ngago Yisuyegi ngizi kumuli logo ini yaliya wazayiweki tonugu kozak kisi pura.
9 Purik tamizeige nazuwagawiligi wirege kili ni makngezegirago, Yisu Yemizi nogobek, kai keya yenge ya nuguraga Anotogo pi ibendaga yangalekta wazamiya purikki ngizi kumuli mabura Anotogo ni yaliya wazaniyagi.
10 Purik ya nugurago ngizi kumulirikku Anotogo ni ngezebek kiling pangka mizi, keya nazuwagawiligi wirege kili ni makngezegirago, Yisu Yemizi nogobek, kai puwekke Anotogo ni yaliya wazaniyagi.
11 Kapiya Walektikku pelik kai,
Yombanu piyegi ngizi kumulibok yeik ulak ngizi kumulagi ono, kai. *Isaya 28:16*
12 Pilik kai purik mabuwiliyegi kai yagenda, purik Anotogo kazing menalikmekke Yuda keya Yuda ono puwili mabuwili yaliya wazayi. Purik Anoto Yuda keya Yuda ono puwili mabuwiligi Yemizibek keya Anotogo yaliya wazayibene nguk mei puwili Anotogo yaliya wazayiweki keli keya pugu pangka yaliya wazayagi.
13 Purik Kapiya Walektikku pelik kai,
Yemizibokko yombanu piyegi pugu yaliya wazamibene nguk meibok yaliya wazamiyagi, kai. *Jowel 2:32*
14 Kapura tamizeige puwili piyegi ngizi kumuli ono mabura puwili piyegi nguk meiyagi langai ono. Keya tamizeige puwili ngago piyegi langai puragi kerewiya ono mabura puwili piyegi ngizi kumulagi langai ono, keya tamizeige ngago pura kozak yei ono mabura puwili kerewiyagi langai ono.
15 Keya tamizeige Anotogo ngagora orowei mizagi nawili wezayeli ono mabura ngagora kozak yeiyagi langai ono. Purik Kapiya Walektikku pelik kai,
Ngago wazonora orowei lewawili lewa purik wazono panurikku, kai. *Isaya 52:7*

16 Kapura Yuda mabuwili ngago wazono pura weiya logo ya puwiligiyengki wiya ono. Isaya Anotoyaga ngagoyeng weiya logo kozak kisa puwiliyaga nakko Kapiya Walektikke ngezebokko kapiya lende mizarikke Anotoyegi pugu pelik meiya,
Yemizibek, nakkorau ngago towagi puragi ngizi kumuli ono, meiya. *Isaya 53:1*
17 Togo yombanu nak ngagoragi ngizi kumulagi mabura were ngago puragi kerewiya logo. Keya yombanu nak ngago puragi kerewiyagi mabura nakko ngago wazono Kilisiyegi langai pura were kozak meiya logo.
18 Kapura ne Yudawiliyegi langai kumuli. Puwili ngago wazono Kilisiyegi langai puragirau kerewiya ma yeik miza purikki? Ei, puwili wameik ngago wazono Kilisiyegi langai puragi kerewiyawiligu, purik Kapiya Walektikku pelik kai,
Ngago wazonora oroweiwiligi kiliyengki ngabangamek yongkambanu ngabelakpekkewili mabuwiliyegi kuna logo ngago wazonora yongkambanu ngabelakpekkiwili mabuwili kerewiya, kai. *Ingi Sam 19:4*
19 Ne ngereke mawinda kumuli. Yudawili ngago wazono puragi ngizi iwaka sa ma talik? Ei, puwili iwaka sa keya Mose ngezebokko puragi were kangkira mela yo mela,
Ne Anotogo ini Yudawiliyaga onowili ngago nogoragi kerewiyiwili izagi logo ini piliktikki keriya logo puwiliyegi yagolok mizagi. Ne Anotogo puwiliyegi wazono mizagi logo purikku mizagewiyege ini Yudawili yongkambanu inugu kangkayendau onowili kisi puwiliyegi sisik mizagi. *Utoronomi 32:21*
20 Keya kalike Isaya kozang sara wizimowei Yuda onowiliyegi langai pelik kaiya,
Ne, Anotoyegi welageya koya ono puwiligu neyegi keriya keya ne, Anotoyegi kisa onowiliyegi ne wiriya, kai. *Isaya 65:1*
21 Keya Yudawiliyegirik Isayago pelik kaiya,
Ne Anotogo puwili kiling melegulang mizíweki keli wilibek, kapura puwili yongkambanu nagerewiyi mizi keya ngago wageliwei miziwili, kaiya. *Isaya 65:2*

11

1 Togo ne pelik kai, Anotogo yongkambanu puguwili Yudawiliyegi kezanga yana ma?
A'a', pugurau pilik mizagi ono. Purik ne makngezerau Yuda Isileiliwiliyagabek, keya ne
Abalamgi mareknganggwiliyaga nak, keya Peniyamigi ngaimekkabek.
2 Anotogorau Yuda pugu koka solowekka iza puwiliyegi kezanga yana ono. Kapiya
Walektikki wale narikke yungke Ilayago Anotoyegi Yudawiliyegi langai pelik kozang
meiya purik ini iwaka,
3 Yemizibek, puwiligu nigi yombu niyaga ngagoyeng weiya logo kozak kisawili yela keya
puwiligu alata nuguyeng topela mela. Ne wamenak niyegi ngizi panu yolu logo
puwili ne neliweki mizi. *1 King Ngaiwili 19:10,14*
4 Pulaga Anotogo ngago pera Ilayayegi kanga meiya to mela,
Nogo ne makngezegiweki yombu melenazik keya nazikka neyau tausenbekke tikinda,
anoto ikuyogorik Pal meibekyegi inge laliyi keya ya kumuli mizi onowili iza wara. *1
King Ngaiwili 19:18*
5 Mabek pewekkeriktau mabilik wizinda, waze Yuda mabuwili Anotoyegi kezanga mana
ono, yeik Yuda mele sangkela nawili Anotogi wazono tonugu weiyagi langai ono pugu yani
purago mizagewiyege Anotogo puwili iza.
6 Anotogo nawili izi keya nawili yeik mizi purikki solorik puwiligu wazono mizi piyengki
ono, segeya Anotogi wazono tonugu weiyagi langai ono pugu yani puraga. Purik Anotogo
puwiligu watabi wazono mizi piyengki wiyeke iza kesak Anotogo wazono puwiligu
weiyagi langai ono pugu puwiliyegi yani pura waligeleyi kak ono.
7 Togo Yudawili puwiligu wilekpek keya weli piyendau puwiligu keriya ono purik
tonugu pakeli. Puwiligu welarik kazing Anoto kiling pangka wazayagi pumokki. Kapura
Yuda mele sangkela Anoto ngezebokko iza puwili kazing pumok keriyawili kapura nawili
kazing pumokki kerangangyeng waliya.
8 Purik Kapiya Walektikku pelik kaiya purikki kiriwei,
Kazing kumbekki lewengke Anotogo kangka puwiligiyeng iwek kola wazaya logo
walakarikka wizageya kayima yokopekke perik wire puwiligiyengko Anotogi yawe
miziyengki pakelagi langai ono keya kerangang puwiligiyengko Anotogi ngago
ngizira kerewiyagi langai ono, kaiya pilik. *Utoronomi 29:4*
9 Keya Tawitigu Kilisiyegi kiyebuk miziwiliyegi langai pelik kaiya,
O Anoto, ngeragi yemane puwiligu miza nageya koyimowei niyegi keremareke mizi
piyengko wakula watawili kebangkeli piyengko mizi pilik puwili kebangkeli pani
logo puwili ngangang yaniweki.
Yombanu nakko kimbekki ngalega natenda wala logo kawiye wali pilik puwili kawiye
wali pani logo puwili ngangang yaniweki.
10 Keya wire puwiligiyeng keriya nelegi wire puwiligiyeng kusa koyi pani. Keya
kezanga puwiligiyeng kuneng puwiligiyengko lawiliweki wok mabiyeng ke-
leyageya koyimi pani, kai. *Ingi Sam
69:22-23*

11 Togo ne pelik kai, Yudawili Anotogi ngago wazono Kilisiyegi langai puragi kiyebuk
mizirikki wiyeke Anotogo puwili kemenak wezayela ma talik? A'a', piliktau ono. Purik
puwili Kilisiyegi kezanga manarikki wiyeke Anotogo wik koyimagira Yuda onowiligu
weibene yana logo Yudawili puwiliyegi yagolok mizibene keleyiweki.
12 Yudawiligu Kilisiyegi kezanga manarikki kandik wazonora yongkambanu nga-
belakpekkewili mabuwiliyegi wiriya keya Yudawiligu Kilisiyegi kiyebuk mizarikki kandik
Kilisi Yuda onowiliyegi wiriya legi wangki Yudawiligu Kilisiyegi kemenak koli kelemi
puwekke wazono kolokngagono panu ngabelakpekke wiriyagi.
13 Nogo kaiweki mizi pera ini Yuda onowiliyegira. Ne Anotogo ngago pugura ini Yuda
ono puwiliyegi kozak yei kangweki nizabek, legi nogo kumulirik yawe negi pura yemane
panurago.
14 Logo kazing pilikmekke nogo ne makngezeyagawili Anotogo ini yaliya wazaya purikki
yagolok mizibene keleyagi logo puwili Anotoyegi kowitagi logo pulaga Anotogo puwili
yaliya wazayiweki.
15 Anotogo Yudawiliyegi kezanga yanawekkerik wiregawere pugura Yuda ono
puwiliyegi yana logo puwili weik Anoto kiling ya wamenara wazaya. Kapura Anotogo
wiregawere pugura Yudawiliyegi yani puwekkerik puwili ibendaga ngereke wik
yangalekta nobiyeng mizagi.
16 Purik pelik, tamizeige ini ngeragi yawe wikleiga solo panuyeng waberek miza logo
Anotoyegi mani puwekkerik Anotogi wazonora yawelei mabuleigi pangka sagi, keya
tamizeige ni yengelei naleige puliliyeng ngeriyawekke yengelei pulili piyeng Anotogiyeng

kaiya mabura kalike yengelei mele lewa piyeng keya yengelei wilek lewa piyendau
Anotogiyeng. Kazing mabilikmekke Anotogo Yudawiligi mangowili pigiweki iza legi
kalike puwiligi yango keya marekngang puwilirau Anotogogi. Logo kalikewekke Anotogo
wiregawere pugura Yudawiliyegi langai pakela yo melagi.

17 Nogo ngago saweliwei nara kozak yei pei. Yuda yongkambanuwili ngoyei ngeriya
pumorok kelikwili. Keya ini yongkambanu Yuda ono puwili ngoyei ngezemerek lewa
pumorok kelikwili. Logo Anotogo ngeriya pumorokka mele nayeng ngela logo keke wiya.
Pulaga yengelei ngezemerek lewa pumorokka mele nayeng ngela logo ngeriya pumorokki
wandikke sawela wazamiya. Logo ngoyei ngeriya ono pumorokki mele purik kiling
ngoyei ngeriya pumorokki mele puriktau mabiyau ilumbek ngoyei ngeriya pumorokki
puliliyengka wei. Logo Yudawiligi mango puwili ngoyei ngeriya pumorokki puliliyeng
kelikwili keya ini Yuda ono puwili ngoyei ngezemerek lewa wizigeya Anotogo kira logo
ngoyei ngeriya pumorokki wandikke sawela pumorokki meleyeng kelikwili. Mena ngoyei
ngezemerek lewa pumorokki meleyengko kozang siweki ngoyei ngeriya pumorokka
ilumbek wei mabilik ini Yuda ono puwili Anotogo Yuda puwiliyegi kozang yana puraga
ini wei.

18 Togo ini Yuda onowili Yuda Anotogo yengelei mele wezayeng ngela puwiliyaga
lewegewili mizi nagani. Ini lewegewili mizagi nariktau ono kani. Kumulizo, inugu
yengeleimerekki puliliyeng kozang kelemiyagi ono kani kapura yengeleileige puliliyengko
ini kozang keleyagi.

19 Kapura iniyaga nawiligu pelik kisagi, Ei, kapura teni saweliweki yengeleileigi
meleyeng ngela.

20 Ei, pura ngizirago. Puwili Kilisiyegi ngizi kumuli ono kopong puwili Anotogo piyaga
ngela mela. Kapura ini Kilisiyegi ngizi kumuli kopong ini pi kiling sawela. Tegi ini
lewegewili mizi nagani, segeya waberek panu.

21 Purik tamizeige Anotogo Yuda nawili Yisuyegi ngizi kumuli ono kopong piyegi
sawelara koyibene keleyagi ono mabura pugurau wameik ini Yuda ono puwili Yisuyegi
ngizi kumuli ono kopong piyegi sawelara iza wara koyagi ono.

22 Anoto wazonobek keya ngai mizibek purik tonugu keriyi. Pi Yuda ngizi kumuli ono
puwiliyegi ngai mizabek kapura pi iniyegi wazono mizibek. Keya pi iniyegi mawiyarekka
wazono mizi penangai tamizeige ini wazono puguragi kiriwei yolu purik mabura. Kapura
tamizeige pilik ono mabura pugu Yuda ngizi kumuli ono puwili ngezebekyaga ngela
mabilik inirau ngezebekyaga ngela melagi.

23 Keya Yudawiliyegirik tamizeige puwiligi ngizi kumuli ono pura wiya logo Yisuyegi
ngizi kumuli mabura Anotogo puwili ngezebekyegi sawela wazayagi, purik Anoto puwili
sawela wazayagi langaibek.

24 Purik ini Yuda ono Yisuyegi ngizi kumuli puwili ini yengelei ngezelei lewa puleigi mele
ngela piyeng kelikwili logo pulaga ini yengelei wazono ngeriya puleigi sawela wazaya.
Yuda Yisuyegi ngizi kumuli ono puwili yengelei wazono ngeriya puleigi mele ngela
piyeng kelikwili logo Anotogo yengelei wazonoleiga mele ngela piyeng ngereke panga
yengelei panuleigi sawela wazayiwekirik piyegi yawe yemane onogi, puwili Yisuyegi ngizi
kumuliwekke.

25 Ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwili, ngago liwik wameik nogo ini iwakaweki keli
nara wizinda. Ini puraga iwaka mabura ini makngezego ini makngeze lewegewili mizagi
ono. Ngago liwik wameik pura pera, Yudawili Kilisiyegi ngizi kumulagi purikki kiyebuk
mizageyara yongkambanu Yuda ono Anotogo sawiya puwili mabuwili Kilisigu puwiliyegi
ngai wizeibene kelemi puwekke Yudawili Kilisiyegi ngizi kumuliweki kelagi.

26 Logo Anotogo Yudawili kazing mabek kai pilikmekke yaliya wazayagi. Purik Kapiya
Walektikku koka kaiya mabilik lewagelagi,

Puwili yaliya wazayagibek Saiyongka lewagi. Keya pugu kaile mabiyeng Yakopgi mareknganggwiliyaga tumulagi.

27 Keya Anotogo pelik kaiya, Ngago nogo puwiliyegi, Nogo kaile inuguyeng tumulagi, silok
tiya pura puwekke ngizi mizagi, kaiya. *Isaya 59:20,21*

28 Anotogi ngago wazono Yisuyegi langai puragi Yudawili kiyebuk miza kopong Anotogo
kezanga yana logo piliktikki kandik Anotogo ini Yuda onowiliyegi wiregawere yani.
Kapura Anotogo Yudawili iza purikkirik Anotogo ngoluk Yudawiliyegi keli purik ngago
Anotogo Abalam keya Isak keya Yakop kiling silok tiya puragi weraga.

29 Purik Anoto watabi pugu yana piyeng yongoni onobokko ma ngago pugu iza puwiliyegi
pugu sawiyi piyeng ngeli onobokko. Tegi wok nakka pugu Yudawili yaliya wazayagi logo
ngizi yongkambanu puguwili keleyagi.

30 Ini Yuda onowiliyegirik koka kang narage ini Anotoyegi nagerewiyi miza kapura
Yudawili Anotogi wazonoragi kiyebuk mizawekkerik Anotogo puwili segeya ini Yuda
onowiliyegi yalek miza.
31 Keya mabek perik Yudawili nagerewiyi mizi kapura wangki kalike wok nakka purik
puwili Anotogi yalek mabek ini Yuda onowiliyegi waligeleyageya puraga weiyagi.
32 Purik Anotogo yongkambanu mabuwili nagerewiyi mizi legi wigira wezawili keleya
logo pugu puwili mabuwiliyegi yalek pugura waligeleyiweki.

33 Anotogi wazono tonugu weiyagi langai ono pugu teni yani puragi yokolondik sangke-
lagi ono. Kangka pigi watabiyeng sawiyibok yemane kani. Pigi ngiziragi iwaka pura
yemane panu kani. Teni yombanuwiligurau pugu kumuliragi solorik iwakagi langai ono.
Tonugurau pugu kazing mizi piyengki iwakagi langai ono.
34 Purik Kapiya Walektikku kaiya pelik,

Takko Yemizibekki kangkabek iwaka? Takko pi waligelemiyagi?
35 Takko pi watabi nayeng mana logo pi mela yo meliweki miza? *Isaya 40:13; Yop 41:11*
36 Pugu watabi mabiyeng keremiza keya pugu miziyengko watabi mabiyeng yolu keya
piyegi wiyeke watabi mabiyeng yolu. Yongkambanu mabuwili Anotogi yeikta wok
mabiyeng yongolok meiyageya koyimiweki. Wameik panu.

12

1 Tegi ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwili Anotogo kang kolokngagono teniyegi
yalek miza piyengki wiyeke ne inugu pobilik miziweki ne iniyegi kelegele yei, Korik
keya wilek kang inuguyeng ini wik koyimowei Anotoyegi opa wezarik mani. Keya korik
keya wilek kang inuguyeng mabiyeng Anotogi piyengki tiya mani logo inugu mizi piyeng
mabiyengko piyegi wilik kagowinda manibene kelemi. Logo ini kazing pumokko mizi
purik mabura ini ya inuguyengka Anotoyegi ngizi panu inge laliyi keya ya kumuli yagenda.
2 Keya kazing ngabelakpekki piyengki kiriwei mizi nagani kapura segeya Anoto wilek
kang inuguyeng kowita logo ngereke wilek kang wik panuyeng yanibene kelemi logo ini
Anotogo keli piyengki iwaka sa logo miziweki, purik pelik, ini wazono pura keya Anotoyegi
wilik kagowing kelemiyagi pura keya Anotogi keli pangka panu puragi iwakagi.

3 Anotogi wazono nogo weiyagi langai ono pugu ngago pugura orowei miziweki nani
puragi wiyeke ne ini mabuwiliyegi pobilik yei, Ini makngezeyegi ini lewege panuwili mizi
nagani, purik ini makngeze talikwili miza purik ini makngezego iwaka, legi Anotogo ngizi
kumuli yana piyengki pangka pangka ini makngezeyegi kumuli kunagirikki kai.
4 Korik tonuguwek wale wamenarik ono kapura wale kolokngagono panu logo piyeng
narik yawe nara mizi.
5 Kazing mabilikmekke teni Kilisiyegi ngizi kumuliwili yongkambanu kolokngagono
kele kapura teni Kilisi kiling sawelarikku Anotogo teni ngai wamenakmekke menalege
wazaya logo Kilisigi korikwek meiweki logo teni nak nak yawe nara miziweki logo Yisu
kiling sawela puwiliyegi saweliweki.
6 Togo teni mabuwiliyegi Anotogo wazono puguraga nak kangka nak keleya piyengki
teni kiriwei miziweki. Teni nak kangka nak keleya legi tamizeige Anotogo iniyaga nak
ngago piyaga weiya logo kozak kaiweki kangkabek nana mabura pugu tonugu Anotogi
ngagoragi ngizi kumuli puragi kiriwei kozak kaiyagi.
7 Ma tamizeige Anotogo Yisuyegi ngizi kumuli nawiliyegi saweliweki kangkabek iniyaga
nak mana mabura pi puwiliyegi saweliweki yawe yemane mizagibokko. Ma tamizeige An-
otogo nawili kapiya keleyiweki iniyaga nak kangkabek mana mabura pi puwili waberek
kapiya keleye mei.
8 Ma tamizeige Anotogo nawiliyegi kozang yaniweki iniyaga nak kangkabek mana
mabura nawiliyegi kozambek yane mei. Ma tamizeige iniyaga nak watabi kolokngagono
Anotogo mana logo yawe pugura piyengka nayeng nazuwagawiliyegi yani pura mabura
kumuli Anotogo keli pilik puraga kumula koyimowei keremungke yani. Ma tamizeige
Anotogo iniyaga nak ngai keremiziweki kangkabek mana mabura pi yawe pugura pangka
mize mei. Ma tamizeige yawe nugura nawiliyegi wazono keleyi pura mabura wilik
kagowing kiling wazono keleye.

9 Nugu nakyegi kaile kumula wizimowei ikuyogoriktaga ne niyegi keli mei nagani,
segeya nakyegi ya nuguraga ngizi panu kele. Kaile piyengki kumbak mizizo keya wazono
piyengki kebangkelara koyizo.

10 Inigi Kilisi kiling sawela purikka ini ingini iwi wamenakkawili miza, legi ini nakko
nakyegi ingini iwi wamenakkawiligu nakko nakyegi keli pilik kelizo keya nazuwagabekki
yeikta yongolok meiyagi purikki wilik mizi.
11 Kiyebuk sende mizi nagani, yawe kozang mizi logo Anotogi Kung Walekpokko ini
Yemizibekyegi yawe mizi nobiyeng keleyi pani.
12 Inugu Kilisi kiling wik koyimagi puragi wilekpek keya ngai yuke yolu purago ini wilik
kagowinda yani pani keya kuneng inigi piyengka kazi kang wak, segeya luwe kozang koyi
keya kang mabiyengke waberek mizi.
13 Watabi inigi piyeng yongkambanu Yisugi watabi ngelek ono puwili kiling sanga mizi
keya nalaga lewa pilik puwiliyegi i nugumakka koli keleyi.
14 Niyegi ngangang keleni ma kuneng nani puwiliyegi Anotogo wazono keleyibene
piyegi nguk mei. Ei, puwiliyegi wazono keleyibene mei kapura Anotoyegi puwili ngangang
yanibene nguk mei nagani.
15 Wilik kagowing mizi puwili kiling wilik kagowing mizi keya ingkisi puwili kiling
ingkisi.
16 Nazuwagawili kiling menalege wazono yolu. Ini makngezeyegi ini nazuwagawiliyaga
lewegewili mizi nagani kapura yombanu yeiktarau ono puwiliyegi mizi. Ini makngeze
kangka yemaneyeng kilingwili mizi nagani.
17 Tamizeige yombanu nakko niyegi kaile kaile keleni mabura piyegi kanga kelemi
nagani, keya yombanu mabuwiligi wirege pangkara mizi.
18 Keya iniyegirik nazuwagawili kiling wazono yolugi purikki yawe kozang mizi.
19 Keya ini negi kewengke puwili ini nakko kaile kaile keleya puragi kanga keleyi nagani
kapura segeya Anotogo keriyi penangai mena wiyi. Purik Kapiya Walektikke Yemizibokko
pelik kai,

Kanga yanagi pura watabi nogoyeng legi puwiligu kaile kaile keleniya piyengki kangayeng
nogo yanagi, kai. *Utoronomi 32:35*

20 Nakyegi kanga kelemi nagani, segeya Kapiya Walektikku pobilik kai pelik mizi,

Tamizeige niyegi kaile kaile keleniyabok yagasi mabura ngeragi mane, keya tamizeige pi
kai wik nagi keli mabura kai wik mane, purik nugu wazono pilik piyeng mizirikki
pi keriya logo pugu miza puragi kendek mizi penangai. *Ngago yogong 25:21,22*

21 Keya kaileyengko ini kawiye walibene keleya nagani, segeya wazonorago kailera
momanenda wiyibene kelemizo.

13

1 Teni mabuwili teniyegi ngai puwiliyegi panga kulengke mizagirikki kai. Purik
waze yeik nakko ngaigi ono, Anotogo ngaiweki kelemiyabokko keke ngaigi. Purik nga-
belakpekke ngai wizageya koyi kambeli puwili mabuwili Anotogo ngaiweki keleyawili.
2 Tegi yombanu ngaiwiliyegi nagerewiyi mizi puwili yombanu Anotogo ngai koyibene
keleyawiliyegi nagerewiyi mizi yagenda logo ngaiwiliyegi pilik nagerewiyi mizi puwili
ngaiwiligu ngangang yani logo Anotoyegirik purik pangkarikku.
3 Purik yongkambanu kazing kokowayeng mizi puwili ngaiwiliyegi kazi miziwili. Ini
ngaiwiliyegi kazi mizi pilik nariktau onoweki kele ma talik? Mabura kazing pangkayengki
mizi logo ngaiwiligu ini wazonowili yeiweki.
4 Purik ngaiwili Anotoyegi yawe miziwili logo ini wazono yoluweki saweliwili. Kapura
ini kazing kokowayengke mizi mabura puwiliyegi kazi mizi. Purik kozang puwiliyegi
kazing kokowayeng mizi puwili ngangang yaniweki yanabok yeik ulak yanabek ono.
Puwili Anotoyegi yawe miziwili logo Anotogi sisikta kazing kokowayeng mizi puwiliyegi
waligeleyiwekiwili.
5 Tegi ini ngangang wagelagirikki kiyebuk mabura ngaiwiliyegi panga kulengke mizi
keya kangka inuguyengka purik pangkarikku kai legi.
6 Keya mabiliktikki wiyeke ini ngaibokko takis wiyiweki kai piyeng wiyi purik ngai
puwili yawe iniyegi ngaigi pura mizi puwekkerik puwili Anotoyegi yawe mizi yagenda.
7 Togo puwiligu yaniweki kisi piyeng yani keya puwiligu takis nalangai nalangai piyeng
wiyiweki kisi purik mabura wiyi keya ngai mabuwiliyegi kerewiyi.

8 Nakyaga king nayeng yagong wei mabura piyeng yeik siweki nguk namizi weiya
piyengki kangayeng mani. Kapura inugu yawe yeik sibene kelemiyagi onora nakko
nakyegi kelagi pura, purik nawiliyegi kelibok Anotogi loyeng mabiyengkirau kemenak
kiriwei miza wizinda.
9 Lo pobilik kisi piyeng yongkambu weiya puwili nigi kerekpu onobek ma nigi yongokpu
onomele kiling iwek koli nagani, keya yombanu uli nagani, keya ngowei nagani, keya
watabi nakki piyengki ngora keli nagani, keya lo mabilik nayendau logo piyeng lo ni

makngezego ni makngezeyegi keli mabilik nakyegirau mabilik kelimo, kai puragi yungke yolu.
10 Yombanu nazuwagabekyegi kelibokkorau pugu kelibokyegi kaile kaile kelemiyagi ono. Tegi tamizeige ni nazuwagawiliyegi keli mabura ni Anotogi lo mabiyengkirau kemenak kiriwei mizi yagenda.

11 Ini watabi tonugu yaka kozak kela piyeng mabiyeng mizizo, purik teng tonugu yolu pera kaileyengko kola purik ini iwaka mena wire ngela koyi. Purik wok tenigi ngabelakpekka iza orowei paka ngalege kangkibek tonugu solo Yisu Kilisiyegi ngizi kumulabok kelik ono, weik mereke panu.
12 Kaileyengko kusabanu ngai purik weik yeik siweki mizi kang keya wok Kilisigi lewagibok weik wangkoti lewa. Tegi teni watabi kusabanurikki piyeng wiyiweki keya Anotogi watabi kaileyengki ngai miziweki wilangkarikke wakiyi piyeng wakiyiweki.
13 Teni yombanu wilangkarikkiwiligu koyagelik teni wilangkarikke koyiweki. Teni kai nameli keya mizi nagani, ma ngeragi yemane miza ni keya kai nameli kang keya mizi piyengke kang nagani, ma kaile yongkambu miza meli kang keya mizi nagani, ma tenigi tepekke pangka onoyeng mizi ma kerewiyi ma kozak kelagi langai onoyeng kozak keli nagani, ma ngai mizi nagani, ma nakko miziyengki ma nakki piyengki yagolok miza logo waze sisik mizi nagani.
14 Kapura segeya tenigi Yemizibek Yisu Kilisi melewangka wezarik wakiyi logo kazing pilikmekke mizi purik korik inuguyengko keli piyengki ini panga yungke kiliyagi ono.

14

1 Tamizeige yombanu nak ini Yisuyegi ngizi kumuliwili kiling saweliweki kai mabura piyegi koli kelemi, pigi ngizi kumuli pura kozang ono kele kapura. Pi kiling pugu pangkayeng keya pangka onoyengki langai nalik kumuli piyengki ngago si kela yongomo mizi nagani.
2 Pelik, wata nagi purik pangka ma pangka ono miza purikki pi kiling ngago si kela yongomo mizi nagani. Purik nugu ngizi kumulagirik purikke ngangang narik mizagi ono kapura yombanu ngizi kumuli pugura kozang onobokyegirik pi watayendau ono yeik ngeragi yeikyeng ni penangai.
3 Yombanu wata keya ngeragi piyeng mabiyeng nibok yombanu wata ni onobokyegi yang kaiyagi onobokko keya yombanu wata ni onobok yombanu wata keya ngeragi piyeng mabiyeng nibokyegi melebek yowagi onobokko, purik Anotogo piyau mabiyauyegi keli.
4 Ni nangaibek legi ni nazuwagabekyegi melebek yowi. Pi niyegi yawe mizibek ono pi Anotoyegi yawe mizibek, logo pi pugu mizagiyengka kawiye ma yeik miza purik watabi Anotogiyeng kapura pi kawiye walagi ono, purik Anotogo pi luwe wiziweki kelemiyagi langai legi.

5 Yongkambanu nawiligu kumulirik wok nayeng Anotogi wirege yemaneyeng mizi keya wok nayeng yeikyeng mizi. Keya nawiligu kumulirik wokyeng mabiyeng Anotogi legi wokyeng mabiyeng Anotogi wirege yemaneyeng mizi. Pilik piyengkirik nak nak pugu kumuli pura pangka panura mizi purik nangki wiyeke miza purik ngezebokko iwaka.
6 Yombanu wok nayeng yemaneyeng mizibok Yemizibekki yeikta yongolok meiweki mizibokko. Keya yombanu wok mabiyeng Anotogiyeng mizibok Yemizibekki yeikta yongolok meiweki mizibokko. Keya kazing mabilikmekke yombanu ngeragi nalangai nalangai piyeng mabiyeng nibok Yemizibekki yeikta yongolok meiyagirikki wiyeke mizi, purik ngeragiyengki wiyeke pi Anotoyegi wazono mei yagenda. Keya yombanu ngeragi nalik nayeng nagirikki kiyebuk mizibok, Yemizibekki yeikta yongolok meiyagirikki wiyeke mizi logo pirau Anotoyegi wazono mei yagenda.
7 Teni Yisuyegi ngizi kumuliwiliyaga nakki yolu pura ngezebekkira ono keya ibengkiriktau ngezebokko ngai ono.
8 Teni wik yolu purik teni Yemizibekki wiyeke wik yolu keya teni ibeng puwekkerik teni Yemizibekki wiyeke ibeng logo teni wik yolu ma ibeng miza puriktau teni ngoluk Yemizibekkiwili.
9 Piliktikki wiyeke Kilisi ibeng sa logo ngereke wik yangalek meiya purik wik yoluwili keya ibengwiligirau ngaibek miziweki.
10 Togo iniyaga nakkorau ini kiling ngizi kumuli puwiliyaga nakyegi melebek yowagi ono keya ini kiling ngizi kumuli puwiliyaga nakyegi yang kaiyagi ono, purik teni mabuwili Anotogo ngagozak keleyiweki pigi wirege luwe koyagi.
11 Purik Kapiya Walektikke Yemizibokko pelik kai,

Nogo wameik panu kai, Wangki wok nakka purik mabuwili negi yungke kiliya wiriyagi logo negi wirege ingegereyeng laliyagi logo puwekke mabuwiligi kiliyengko neyegi ni Anoto ngagozak nogoragi kerewiyagibek kisagi, kai. *Isaya 45:23*
12 Tegi teni mabuwili nak nak pugu mizayengki Anoto ngagozaktaga kerewiyagibekyegi kozak mei keya nangki piyeng miza miza purikki kozak meiyagi.

13 Togo teni nakko nakyegi melebek yowi mizi pumok wiyiweki. Segeya ini makngezeyegi langai melebek yowa logo tonugurau teni kiling ngizi kumuli puwili tonugu miziyengko puwili kaile mizibene keleyagi ono kisagirikki kai.
14 Ne Paulu Yemizibek Yisuyegi ngizi kumuli legi nogo kairik ne iwaka, purik watabi nayeng waze ngezeyeng kaile ono kapura tamizeige yombanu nakko ngizi kumulirik watabi nayeng kaile mizi mabura watabi piyeng piyegirik kaile.
15 Tamizeige nugu ngeragi niyengko mizagewiyege ni kiling ngizi kumulibok kuneng mani mabura nugu mizi purago walimizirik ni weik mawinda piyegi keli ono. Kilisigu yombanubokki wiyeke kaile miza legi nugu ngeragi mabiyeng ni purikku Yisuyegi ngizi kumuli puguragi kaile kelemiya nagani.
16 Nugu watabi nayeng pangka mizagiyeng mizi kele kapura tamizeige nak nugu mizageyarikki keriya logo pi Kilisiyegi yang kai mabura piyeng mizi nagani.
17 Purik Anoto, teniyegi ngaibek yeik ngeragi talikyeng nagi ma kai talikyeng nagi miza purikki kai yagenda ono kapura pobilikyengki kai yagenda, Anotogo pangkayeng kai piyeng mizi keya Anoto kiling ya tonuguyeng ngezege sara yolu keya wilik kagowinda kiling mizi, purik piyeng Anotogi Kung Walekpekyaga lewayeng.
18 Logo yombanu Kung Walekpokko ngai wizimowei kazing pilikmekke Kilisiyegi yawe mizibokko Anoto wilik mizibene kelemi keya yongkambanuwiligu pugu miza puragi pangkara kisibene keleyi.
19 Togo teni kang mabiyengke tenigi ngezege yolu puwili kiling wazono yoluweki mizagi piyengka miziweki keya mabilik kang mabiyengke ngizi kumuli nawili kazing kumbekki lewengke kozang sagiyengka miziweki.
20 Anotogo yawe ngizi kumuli nakki yungke mizageya pura nugu ni ngeragi nalangai nalangai piyeng pangka nibektikki wiyeke yawe pura ngela mowiyi nagani. Wameik, ngeragi mabiyeng nagiyengko kapura ngeragi nakko pi kaile mizibene kelemiyagiyeng mizi piyengka ni purik kele kokowa mizi yagenda.
21 Kazing pangka mizagiyeng watayengka kazi koyagi pumok ma kai waingyengka kazi koyagi pumok ma watabi nalangai nalangai ngizi kumulibok kawiye walibene kelemiyagi piyengka kazi koyagi pumok.
22 Nugu puragi talik kumuli miza purik yali Anoto ngezeyaugi tepekke wara yolu. Wilik kagowinda yombanu ngezebokko kumularik pangkara miza logo miza wizigeya kangka pugubokko kuneng mani onobokyegi yolu.
23 Kapura yombanu pugu niyeng ma miziyengki wilek neyau kumulibok piyeng mizi puwekke Anotogo pi kaile miza mei purik pugu miza purik ngizi kumuli puguraga pangkayeng mizayeng miza ono kopong. Keya watabi tonugu ngizi kumuliraga pangkayeng miza ono piyeng mizi piyeng Anotogo kaileyeng meiyeng.

15

1 Teni yongkambanu ngizi kumuli tonugura kozang puwiliyegirik watabi nalangai nalangai piyeng tonugu pangka nagiyeng kapura purikki wiyeke teni korik teni makngezegiyengki wilik kagowing mizagi ono segeya ngizi kumuli nazuwaga ngizi kumuli pugura kozang onobok wilek neyau logo pi piyeng mizagirik pangka ma kokowa miza legi piyegi saweli keya kuneng pigi purik teni mabuwiligu wageli.
2 Teni makngezeyegi wilik kagowing mizi purik segeya teni nak nak ngizi kumuli nazuwagabekyegi wazono sawelagi piyeng keya pi wilik kagowing mizibene kelemiyagiyengki kumuliweki logo teniyegi pi keriyi puwekke pigi ngizi kumuli pura kozang sibene.
3 Purik Kilisirau korik ngezebekkiweki wilik kagowing kelemiweki wiziya ono. Segeya Kilisiyegi miza pura Kapiya Walektikku kai mabobilik,
Yongkambanuwiligu ni Anotoyegi kaile kisa piyengko ne nela, kai. *Ingi Sam 69:9*
4 Watabi Kapiya Walektikke lende miza piyeng mabiyeng teni waligeleyiwekiyeng logo Kapiya Walektikku teni yelakkelek koyagi pura yani keya teni kozanda yani logo teni Anotoyaga ngaiwak weiyagi purikki wilekpek keya ngai yuke yoluweki.
5 Anoto yelakkelek yolu puragi solorik keya kozang yani puragi solorikku ini mabuwiliyegi kangka menalikpek yani pani mabilik Yisu Kilisigu miza puragi kiriwei,

6 logo ini mabuwili kangka menalikpek kiling kemenak kili wamenara koyimowei Anoto
tenigi Yemizibek Yisu Kilisigi Mangobekki yeikta yongolok meiweki.

7 Keriyi, ini nawili Yudawili kani keya ini nawili Yuda onowili logo watabi koru koru
nayengkirik ini nawili nalik kumuli miza kele kapura Anotogi yeikta yongolok meiweki
nakko nakyegi koli kelemi mabilik Kilisigu ni ngoluk kaile mizageya wiziya puwekke
niyegi koli keleniya pilik.
8 Ne pelik kai, Kilisi Yudawiligi yawe mizibek miziweki kayima purik Anotogo ngago
Yudawiligi mangowili kiling sawiya pura ngizi lewageliweki, logo purikku walimizarik
Anoto ngaigu kai onobek.
9 Keya Kilisi Yudawiligi yawe mizibek miziweki kayima purikku Yuda ono puwili
Anotogi yalektagi wiyeke yeik pugura yongolok mei, mabilik Kapiya Walektikke Tawitigu
Ingi Samyengkirikke Kilisigu pobilik kai puragi langai lende miza pelik,

Ne Yuda onowiligi tepekka wizimowei niyegi wazono neiyagi keya nogo ingi yeik nugura
yongolok meiyagiyeng meiyagi, kai. *Ingi Sam 18:49*

10 Keya Kapiya Walektikke mawinda pelik kai,

Ini Yuda ono puwili Yuda yongkambanu Anotogo iza puwili kiling wilik kagowing mizi,
kai. *Utoronomi 32:43*

11 Keya Kapiya Walektikke mawinda pobiliktarau kai,

Ini Yuda ono puwili mabuwili Yemizibekyegi ngago wilik kagowingyeng mei keya
ini yongkambanu ngabelakpekki pumok mamok ingi yeik pugura yongolok
meiyagiyeng mei, kai. *Ingi Sam 117:1*

12 Keya ngereke Kapiya Walektikke Isayago pelik kai,

Yesi Tawitigi mangobekki ngaimekka mandik nak lewagelagi logo Anotogo mandikpok
Yuda ono puwiliyegi ngai wizeibene kelemiyagi keya puwiligu pigi ngalege
wilekyeng wiyi keya puwiligu ngai yuke yolu pura pi, kai. *Isaya 11:10*

13 Anoto ngai yuke yolu puragi solorikku nugu piyegi ngizi kumuli puraga ni kemenak
wilik kagowindago kola wizeiweki keleni keya nugu yolu pura kazing ngezege sa yolu
pumokko wilak wizeiweki keleni, purik Anotogi Kung Walekpekki kozandago miza-
gewiyege Anotogo ini yanagi kaiya piyengki yuke yolu pura mawiyarekka yemane si kuni
pani.

14 Ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwili nogo wameik kumulirik ini kazing
pangkamekke mizageya keya inugu mizagi pilik piyengki ini iwaka panu logo ini nakko
nak waligelemiwekirik pangka.
15 Kapura kapiya nogo lende miza perikke lang nogo iniyegi kozak yeiya nayeng ne
kozang sara wizimowei kawela kaiya purik ini mawinda kumuliweki, purik Anotogi
wazono nogo weiyagi langai ono pugu nani purago mizagewiyege ngago pugura orowei
miziweki
16 logo ne Yisu Kilisiyegi yawe mizi logo ini Yuda onowiliyegi saweli. Ne Anotoyaga
ngago wazono pura kozak kaiyageya wizimowei yombanu yongkambanuwiligi wiyeke
Anotoyegi kambokko yawe mizi pilik yawe mizi logo ini Yuda onowili ngago wazono
puragi ngizi kumula logo puwekke Anotogi Kung Walekpokko ini kaile nayendau onowili
keleyagi logo ini opa pangka panu Anotogo wilik mizagirik maniweki.

17 Tegi negi Yisu Kilisi kiling sawela purago mizagewiyege negi Anotoyegi yawe mizi
puragi ne wilikwilikmokko kola.
18-19 Ne watabi nazuwagawiligu mizayengkirau kozak kaiyagi ono, segeya Kilisigu
neyegi keleniyarikku nogo kaiyeng keya nogo mizayeng keya watabi ne Anotoyaga
kozanda kilimbek miza logo mizi piyeng keya watabi Anoto ngezebokko keke mizayengko
Yuda onowili Anotoyegi kerewiyibene keleyarikki ne kozang kozak kai. Peyeng mabiyeng
Anotogi Kung Walekpekki kozandago mizayeng. Pilik mizarikku ne kemenak Kilisiyegi
langai ngago wazono pura nogo yereng kuna piyeng mabiyengki kozak kai kuna, panga
yereng yemane Yirusalem puraga sa wizigeya kozak kai kayimeige panga ngabelak Ilirika
meibekke.
20 Watabi wamenak nayeng nogo miziweki kelageya wizagomayeng mabek nogo mizi
pura logo pura ngago wazono pura wale ngoluk yongkambanuwiligurau Kilisiyegi langai
kerewiya ono pulogo kozak yei kangweki pura. Nogo pilik miziweki keli purik yongkam-
banuwiligu neyegi ni yeik nakko yawe mizaraga walerik weiya kisa nelegi ne nakkorau
ngoluk Kilisiyegi langai ngago wazono pura orowei kang ono pulogo ne kangweki keli.
21 Logo Kapiya Walektikke Isayago kaiya mabobilik lewagela,

Yongkambanu Kilisiyegi langai kozak yeiya ono puwiligu Kilisi keriyagi keya yongkambanu ngago wazonoragi kerewiya ono puwiligu ngago wazono puragi waberek iwaka sagi, kai. *Isaya 52:15*

22 Yawe perago mizarikku ne iniyegi ngezangai keriyi kayimi mange miza.
23 Kapura ne weik yawe negi wale perikkeyeng yeik logo ne weik ulogo kirisimasi kolokngagono iniyegi keriyi lewaweki kelageya wizagomi keya ngoluk lewaweki keli legi,
24 ne panga ngabelak Sepen meibekke kangki logo pulogoweki kunimowei purik iniyegi keriyiweki yereng inuguraga wila wiyagine. Logo ini kiling ngong nayeng wiziya logo nogo kelirik inugu king keya pulangai nayeng kazing negi pulaga kangki lewengki saweliweki nana logo ne ngereke kangkine.
25 Kapura ne lewagine ne perik weik were paka Yirusalem yerengke Yisugiwiligi king nayeng orowei kang.
26 Nogo pilik mizi purik Yisuyegi ngizi kumuli puwili panga ngabelak Maseroniya keya Kirik piyauge puwiligu wilik kagowinda kiling king nayeng Yisuyegi ngizi kumuli paka Yirusalem pulogo yolu puwiliyaga watabi ngelek ono pilik puwiliyegi saweliweki nana legi ne pilik mizi.
27 Wameik nakkorau puwiliyegi pilik miziweki yeiya ono kele kapura ngezewiligu pilik miziweki sawiya. Kapura ngizira pelik, puwili watabi ngelek ono pilik puwiliyegi sawelagiwiligu. Purik Yudawiligu watabi wazono kumbekki Anotoyaga weiya piyeng Yuda ono puwili kiling sanga miza, legi Yuda ono ngizi kumuli puwili Yuda ngizi kumuli puwiliyegi watabi korikwekki piyengka puwiliyegi saweliweki yanagiwiligu.
28 Ne yawe yaka paka Yirusalem king puwiligi wiya piyeng orowei kangki kai pura miza logo puwekke ne panga ngabelak Sepen meibekke kangki logo kunimowei iniyegi keriyi lewagine.
29 Ne iniyegi lewa puwekke ne ini kiling watabi wazono kolokngagono kumbekki Kilisigu ne nana piyeng ini kiling sanga mizagi purik ne iwaka.
30 Ne ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwiliyegi pelik yei, tenigi ngizi kumuli Yemizibek Yisu Kilisiyegi puragi wiyeke keya Anotogi Kung Walekpokko teniyegi teni nakko nakyegi keliweki keli yana puragi wiyeke inugu negi wiyeke Anotoyegi ngayang waberek miziweki ne iniyegi kelegele yei.
31 Inugu waberek mizagirik ngizi kumuli ono pongo ngabelak Yudayabekke yolu puwiligu ne ngangang keleni ma kuneng nana nelegi keya mabilik waberek mizagirik yongkambanu Yisugi pongo Yirusalem yerengke yolu puwili nogo puwiligi king orowei kang peyengki wilik kagowinda kiling weiyagi purikki.
32 Pilik miza logo purik tamizeige Anotogo keli mabura ne iniyegi wilik kagowing yemanera kiling lewagi keya ini kiling pulogo wiziyagi purikku ne kozang yemanera nanagi.
33 Anoto ngezege sa puragi solorik ini mabuwili kiling pulogo wizei pani. Wameik panu.

16

1 Ik Pibi pulogo kapiya perik kiling tabunda mabura inugu koli kelemiweki ne iniyegi yei. Pi Yuda ono Yisuyegi weik ngizi kumulimele keya yongokpanu wazono panumologo. Pi yereng Senikeliya mei pulagamele logo kongkirigesen Yisuyegi ngizi kumuli pulogorikke yawe mizimele.
2 Inugu yongkambanu Yemizibekyegi yawe mizi puwiliyegi koli keleyi mabilik kazing Yisugiwiligu mizagi pumokko pirau Yemizibekkimele mizara koyimowei koli kelemiyagi purikki ne iniyegi nguk yei. Keya inugu watabi nayengki piyegi sawelagi pulogo sawelagirikki, purik pugu ulogo yongkambanu kolokngagonowiliyegi sawela keya neyegirau sawela mizamele, legi ne iniyegi purikkirau nguk yei.
3 Ne Pirisila yali kerekpu Akuwila ne kiling Kilisi Yisuyegi yawe mizi piyauyegi wangane yei.
4 Piyau negi wiyeke ibengweki mizayau logo ne piyauyegi wazono yei kapura ne makngezego kai ono, ngizi kumuli Yuda ono puwili mabuwiligurau mabilik kisi.
5 Kongkirigesen Yisuyegi ngizi kumuli Pirisila keya Akuwilagi imakke wawere uli puwiliyegi ne ngoluk puwiliyegi kumulageya kani yei.
Keya yogo Epinita negi kewengke panubek keya ngabelak Asiya meibekke solo panu Kilisiyegi ngizi kumulabekyegi wangane mei.
6 Maliya inigi wiyeke yawe yemane panu mizamoloyegi wangane mei.
7 Yogo Andolonika keya Yuniya, negi ingembuyau logo koka ne kiling wigirayauyegi wangane yei. Aposolowili piyauyegi iwaka panu keya ne ngoluk yeik wizigeya piyau were Kilisiyegi ngizi kumulayau.

8 Yogo Ambileta kazing Yemizibekkimekke negi kewengke panubokyegi wangane mei.
9 Yogo Ebana ne kiling Kilisiyegi yawe mizibokyegi wangane mei keya yogo Seteki negi kewengke panubekyegirau mabilik mizi.
10 Yogo Apeli kuneng kolokngagonogo piyegi wiriya kele kapura Kilisiyegi ngizi panu kumulageya wiziyabokyegi wangane mei. Keya yogo Arisobulagi imakke puwiliyegi wangane yei.
11 Yogo Elodiyong negi ingembubok keya ngizi kumuli yogo Nasisagi imakke yolu puwiliyegirau wangane yei.
12 Ik Taipina keya pigi sakmele Taiposa Yemizibekki yawerarau mizi piyau, keya ik Pesisi negi kewengke Yemizibekki yawe kolokngagono mizamoloyegirau wangane yei.
13 Yogo Lupa Yemizibekyegi kiriwei panu mizibok keya pigi panu neyegi ne pigi marek wezabek keleni pumoloyegirau wangane yei.
14 Yogo Asingkirita keya yogo Piligong keya yogo Emisi keya yogo Patoroba keya yogo Emasi kiling ngizi kumuli yolu puwiliyegi wangane yei.
15 Yogo Pilologo keya ik Yuliya keya yogo Neriya yali sakmele keya yogo Olimba keya Yisuyegi ngizi kumuli morok kiling pulogo Yemizibekyegi ya kumuliweki wawere uli puwili mabuwiliyegi wangane yei.
16 Ini Yisuyegi ngizi kumuli puwili nakko nakyegi kelira wilik kagowinda kiling melegulang mizi puraga walimizi mizizo. Kongkirigesen Kilisiyegi ngizi kumuli piyeng mabiyengko wangane puwiligiyeng iniyegi wezameli.

17 Ini ne kiling ngizi kumuli puwili yombanu Kilisiyegi kiriwei mizi puwili nakko nakyegi ngai mizibene keleyi puwiliyegi kani waberek panu, purik puwili yombanu ngizi kumuliwili kazing pangka leweng wiyibene keleyiwili keya puwili ngago wazono ini waligeleya puragi ngai miziwili legi puwiliyaga kazi yolu.
18 Purik pilik mizi puwili Kilisi tenigi Yemizibekyegi yawe mizi ono kapura segeya puwili korik ngezewiligiyengko keliyengki yawe mizi yagenda. Ngago puwiligi kangmekke kisi piyengko yombanuwiliyegi kolok logo puwiligu yongkambanu wazonowili ikuyogorik keleyi.
19 Yongkambanu mamok weik inugu ngago wazonoragi kiriwei panu mizi purikki iwaka, legi inugu ne wilik kagowing mizibene keleni. Nogo kelirik ini pangka piyengki keke iwakaweki keya korowali piyengki lusuwei panuweki.
20 Logo Anoto tenigi ngezege sa yolu puragi solorikku Sadangki kozanda neneng ngelagi logo panga inigi kulengke wiriyibene kelemi penangai.
Tenigi Yemizibek Yisu Kilisigu wazono pigi tonugu weiyagi langai ono pugu yani pura iniyegi waligeleyi pani.

21 Timoti ne kiling yawe mizibokko iniyegi wangane kai keya yogo Lusiya keya yogo Yasong keya yogo Sosipata negi ingembuwiligurau mabilik kisi.
22 Ne Tetiya Paulugi ngagora kili puguraga weiya logo mele ne makngezegezikku lende mizabokko iniyegi wangane yei, purik nerau ini kelik Yemizibekyegi ngizi kumulibek legi.
23 Yogo Kayasa ne Paulugu i yolu pumakki mangobok keya i kongkirigesen Yisuyegi ngizi kumulirikkiwiligu Korinti pelege wawere uli pumakki mangobokko iniyegi wangane kai keya yogo Erasata yerendagi kingyengki ngaibek keya yogo Kuwota teni kiling ngizi kumulibek miza logo mabiyaugu iniyegi wangane kisi.
24 Tenigi Yemizibek Yisu Kilisigu wazono pigi tonugu weiyagi langai ono pugu yani pura ini mabuwiliyegi waligeleyi pani. Wameik panu.

25 Togo ne weik ini Anotogi melezikke yani logo pugu iniyegi ngaiweki. Teni Anotogi yeikta yongolok meiweki, purik pi yemane panubek legi. Pugu ini Yisuyegi ngizi kumuli inigi puraga kozang koyibene keleyagi purik pangka, mabilik ngago wazono Yisu Kilisiyegi langai nogo kozak kai purago kai pilik keya mabilik pugu teni Yisuyegi wilekpek ngalege wiyi puwili yaliya wazayi puragi wameikta liwik wizageya kayima logo weik kimeike walimizi purago walimizi pilik.
26 Mabek perik weik Anotogi yombanu ngagora piyaga weiya logo kozak kisa puwiligu lende mizayengko ngizira weik kimeike kawela wiya keya Anoto ibeng si onobokko kairikku ngizira yongkambanu ngabelakpekkiwiliyegi weik kozak yei logo purik puwili mabuwili ngizi kumuli keya kiriwei mizibene.
27 Tegi Yisu Kilisigu miza puragi wiyeke teni Anoto wamenak mabiyengki iwakabekki yeikta yongolok meiyageya koyimiweki.
Wameik panu.
Ne Paulu kapiya perik lende mizabek.

1 Korinti
Paulugi Kapiya Were Yongkambanu Yisuyegi Ngizi Kumuli Yereng Korinti Mei Puraga Yoluwiliyegi Lende Miza Yanarik

1 Ne Paulugu kapiya perik lende mizi. Anotogi kelirago mizagewiyege pugu ne Kilisi
Yisugi ngagora orowei mizi logo Aposolobek meibek miziweki keleniya. Keya Sosoteni teni
kiling Yisuyegi ngizi kumuliboktau ne kiling pelege logo pi nogo lende mizi peyengki ei kai.
2 Ne kapiya perik ini Anotogi yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuli yereng yemane
Korinti meiraga yolu puwili mabuwiliyegi lende miza yani, ini Kilisi Yisu kiling sawela
purikku Anotogo kaile nayendau onowili miziweki keleyawili mizi. Logo Anotogo ini
yongkambanu kang wale mabiyengke Yemizi tonugubek Yisu Kilisigi yeiktage puwili
yaliya wazayiweki mei puwilirau Yisu Kilisigi puwili miziweki iza. Yisu puwiligi Yemiz-
ibek keya tenigi Yemizibek.
3 Peba Anoto keya Yemizibek Yisu Kilisigu iniyegi wazono piyaugira keya ngezege sa
piyaugira wilek kang inuguyengke yani pani.

4 Inugu Kilisi Yisu kiling sawela purikku Anotogo wazono inugu weiyagi langai ono pura
ini yanirikki wiyeke wok mabiyeng purik nogo Anotoyegi wazono mei.
5 Keya ini Kilisi kiling sawela purikkurau ini kazing kumbekkimekke watabi mabiyengki
pangka logo ini mabuwili Anotogi wameikta kozak kisagi langai keya ini mabuwili Anotogi
wameikta iwakagi langai.
6 Keya purik tonuwago Kilisiyegi langai ngago pura kozak yeiya puwekke wilek kang
inuguyengko pura kozang weiya kopong.
7 Tegi ini mabuwili wok Yemizi tonugubek Yisu Kilisi yogibokki wilik kagowinda kiling
yuke koyimoweiriktau inirau Anotogo kazing kumbekki yani piyengka kokowa mizi ono.
8 Anotogo ini kozang keleyageyara wiziya yenge wok kalik panubekke pulogogi logo wok
Yemizi tonugubek Yisu Kilisi yogibokkowekke pugu iniyegi melebek walimiza nelegi.
9 Anotogo ini mabuwili iza warara koyagi, purik Anoto pugu kai piyeng mabiyeng ngizi
mizi wilibekpek kopong. Pi Anoto teni izabek logo teni keya pigi Marekpek Yisu Kilisi tenigi
Yemizibek kiling teni kabengmek wei miziweki wazayiweki.

10 Mena, ini Yisuyegi ngizi kumuliwili Yemizi tonugubek Yisu Kilisigi yeiktaga ne iniyegi
kelegele yei, ini makngezegi tepekke kela yongomo mizi nagani segeya ini mabuwili ei kis-
agirikki kai keya inugu kumuli piyeng kiling sawiyi piyeng kangka wamenak koyimowei
mizi.
11 Nogo ini ne kiling ngizi kumuliwiliyegi pobilik kai purik Kolowigi ingembungang
nawiligu neyegi inigi tepekke ngalik kela yongomo mizara yolu kisi legi.
12 Purik iniyaga nawiligu pelik mei, Ne Pauluyegi kiriwei, mei, keya nawiligu, Ne
Apoloyegi kiriwei, mei, keya nawiligu, Ne Pitayegi kiriwei, mei, keya nawiligu, Ne
Kilisiyegi kiriwei, mei.
13 Logo inugu mizi purik Kilisiwili kolokngagono nobiyeng mizi. Yongkambanuwiligu
ne, Paulu, inigi wiyeke yengeleileige nili ula ono. Keya ini kaimelawekke ini mabuwili
yeik nogoraga kaimela ono.
14 Nogorau ini nawili kaimela ono yeik yogo Kilisipa keya Kaiyasa kele logo purikki ne
Anotoyegi wazono mei.
15 Tegi iniyaga nakkorau pelik kaiyagi ono, Ne Paulugi yeiktaga kaimela logo ne
Pauluyegi kiriweibek, kaiyagi ono.
16 Ei, yogo Setepana kiling i pugumakkawili nogo kaimela kapura nawilirau ma yeik
purik ne keremareke.

17 Kilisigu ne kaimeliweki wezanelabek ono, kapura ngago wazonora kozak kaiweki logo
yombanuwiligi ngago lewege kisi piliktaga ono kapura ngago mamokko iwakagi langai
piliktaga, purik Kilisigu yengeleileige ibeng sa puragi kozanda yeik sawiya nelegi.
18 Keya nogo pilik kai purik peliktikki wiyeke, yaka ngago Kilisigu yengeleileige ibeng
sa puragi kemenak ibengki puwiligu kisirik, Ngago pera lelewe ngagora, kisi kapura
yongkambanu Anotogo yaliya wazayi puwiligu kisirik, Ngago pera Anotogi kozanda, kisi.
19 Purik Kapiya Walektikke wameik pelik kai,
Kangka yemanewili kisi puwiligi sawiyayeng nogo neneng ngelagi. Keya kangkayengko
kola kisi puwiligi ngagoyeng nogo waliya yowiyagi, kai. *Isaya 29:14*

20 Tegi kangka yemanewiligu, Teni kangka yemane, kisi purik yeik ulaktikku keya waligeleyiwiligu, Teni loyengki iwaka, kisi purik yeik ulaktikku, keya teng peraga ngalik kela yongomo mizi puwili yeik ulakwiligu, purik yombanu yeikwiligi iwaka pura yeik ulak purik Anotogi iwaka purago walimiza legi.
21 Purik Anotogi kangka yemanebokko keriyarik ngabelakpekkewiligi kangkabokko Anotoyegi iwakagi langai ono, tegi Anotogo sawiyara ngago tonuwago kozak kisi logo nawiligu lelewe ngagora kisi puragi ngizi kumuli puwili pugu yaliya wazayagi sawiya.
22 Togo Yudawiliyegirik lelewe ngagora nobiyeng miza purik puwili pelik kisi legi, Teni watabi yemane Anotogo keke mizi nayengko pera wameikta mizi puwekke teni ngizi kumulagine, kisi legi. Keya Kirikwiliyegi lelewe ngagora nobiyeng miza purik puwili yombanuwiligu watabi mabiyengki soloyeng kozak yeiweki mizi wilibek kopong.
23 Kapura teni Kilisigu yengeleileige ibeng sa puragi langai kozak kisi logo purago Yudawili sisik miziweki keleyi keya Yuda onowiliyegirik purik, Lelewe ngago si, kisi.
24 Kapura Yuda keya Yuda ono Anotogo iza puwiligu pelik kisi, Kilisigu ibeng sa pura Anotogo kozang keya kangka yemane teni yaliya wazayiweki yawe miza pura, kisi.
25 Purik Anotogi ngago puwiligu lelewe ngagora kisi pura kangka yemane panuwiligiraga lewege keya Kilisigi ibenda kozandarau ono nobiyeng mizi pura yombanu mabuwiligi kozandaga kozang panura.
26 Ini ne kiling ngizi kumuli puwili ini Anotogo izagine ini talik koyawili miza purikki kumuli. Iniyaga keremungke onowili watabi kolokngagono kilingwili miza, keya iniyaga keremungke onowili yeikyeng kilingwili miza, keya iniyaga keremungke onowili yombanuwiligu kumuliyengko kangka yemaneyeng kilingwili miza.
27 Kapura Anotogo pilik sawiya purik pugu iza puwiliyegi ngabelakpekkewiligu pelik kozak keliwili, Puwili yeik ulakwili, kapura pugu yeik ulakwili iza logo kangka yemane pilik kumuliwili kumuli puwiligiyeng kokowa kani keleyiweki, keya Anotogo kozang onowili iza logo kozandago kola puwili pilik kumuli puwiligiyeng kokowa kani keleyiweki.
28 Ngabelakpekkewiligu pakela to meli ma kiyebuk mizi ma yeik ulakwili mizi puwili Anotogo iza logo ngabelakpekkewiligu yemanewili mizi puwili yeik sa wazayiweki.
29 Tegi nakkorau Anotogi wirege ngezebekyegi langai lewege kaiyagi ono.
30 Kapura Anotogo teni Kilisi Yisu kiling sawela wazayagiraga iza orowei wiriya logo Anotogo Kilisi Yisu tenigi kangka yemanebek kelemiya keya Kilisigu mizarikku teni Anotogi wirege pangkawili keya Kilisigu mizarikku teni kaile nayendau ono wazayawili keya Kilisigi ibendago teni kaileyengka wila wazayawili.
31 Tegi Kapiya Walektikke puwiligu ngago lang pobilik miza piyengki kumula,
Lewege kaiyagibok Yemizibokko miza piyengki lewege kaiyagirikki kai, miza. *Seremaya 9:24*

2

1 Ne ini ne kiling ngizi kumuliwili mabuwiliyegi kayimawekke Anotogi wameik pura kozak kaiyageya wizimowei ne ngago wirangaiyeng kaiya ono keya ne ngago iwakara kilimbokko kailik kaiya ono.
2 Nogo pilik miza purik nogo sawiyarik ne ini kiling wiziya puwekke ne Yisu Kilisiyegi keke kumula keya pi tenigi wiyeke yengeleileige ibeng sa purikki.
3 Ne ini kiling wiziyawekkerik ingegere nogoyau kozang ono keya kazimokko leli ula mela,
4 keya ne yombanu yeikwiligi kangkabek weiya logo kaiya ono logo ini keriyibene keleyiweki kapura Kung Walekpekki kozanda ngago nogoraga wiziya logo purikku ngago nogora Anotoyagara miza.
5 Purik ini ngizi kumuliweki purik ini Anotogi kozanda keriya kopong keya yombanuwiligi kangkabekki keriya ono kopong.
6 Kapura ne keya ne kiling Anotogi wameikta waligeleyi puwiligu wok mabiyeng yongkambanu Anotogi wameiktaga yemane sa puwiliyegi ngago iwakara kilindagi kozak yei mizi. Kapura tonuwa ngago iwakara kiling pura ngabelakpekke yolu puwiliyaga ma yombanu pewekke ngai yolu logo kozang puwiligira yeikki puwiliyaga weiya ono.

7 Ngago iwakara kiling tonugu kozak kisi pura Anotogo iwakara kiling sawiya pura logo purago teni Anotogi yereng ngaiwaktik kilindaga iza orowei kunagi. Anotogo pilik sawiya pura ulogorik liwik warara wizagoma, pugu ngabelakpek keremizagine were tenigi keremizara kele kapura.
8 Keya ngabelakke ngai puwiligi tepekka nakkorau Anotogi sawiya pura iwaka ono. Tamizeige puwili iwaka kesak puwiligu Yemizi tonugubek ngaiwaktik kilimbok yengeleileige uli kak ono.

9 Puwiligu lusuwei mizi pura Kapiya Walektikku pobilik kai purikki kiriwei,
Nakkorau keriyi ma kerewiya ono ma nakkorau lewagelagi miza ono piyeng Anotogo
piyegi keli puwiligi kangkere miza wiya, kai. *Isaya 64:4*
10 Kapura Anotogo teniyegi piyeng kimeike kawela wiya purik Anotogo teniyegi kozak yeiweki Kung pugubek wezamela. Keya Kung pugubek watabi mabiyengki iwaka purik Kung pugubek Anotogi yengezege liwik panu piyeng mabiyengki iwaka.
11 Yombanu nak nakko kumula piyeng iwaka ono kapura kung ngezebekkibokko kele pigi yungke piyeng iwaka. Kazing mabilikmekke yombanuwili Anotogo kumulayeng lusuwei kapura Anotogi Kung Walekpokko kele Anotogi kumulayeng iwaka.
12 Anotogo teni kung ngabelakpekkabek yana ono kapura Anotogo Kung Walek pugubek teni yana logo pugu watabi yeik yana piyengki teni iwakaweki.
13 Keya yombanu yeikwiligu waligeleyayengki kiriwei teni watabi yeik yana piyengki kozak kisi ono kapura Anotogi Kung Walekpokko waligeleyayengko teni kisi keya Kung Walekpokko teni watabi ngizi kumbekki yaniyengki teni kisi.
14 Keya yombanu Anotogi Kung Walekpektau onobok Anotogi Kung Walekpokko wameik kai piyengki ei mizagi ono, purik pi, Pura lelewe ngagora, mizi wilibek keya pi wameikta lusuwei, purik Kung Walekpekki wameikta kimeike iwakagi purik piyegi Anotogi Kung Walekpek yolu purik kele.
15 Yombanu Anotogi Kung Walekpek kiling puwili watabi mabiyengki ngizirikki iwakagi kapura yombanu Anotogi Kung Walekpek kiling onowili yombanu Anotogi Kung Walekpek kiling puwiligu mizi piyengki iwaka ono.
16 Ngago peyeng wameik purik teni iwaka, purik piyeng Kapiya Walektikke lende miza,
Nakkorau Yemizibokko kumula piyeng iwaka ono. Nakkorau Yemizibek ngago managi
ono, miza. *Isaya 40:13*
Kapura teni Kilisigu kumula piyeng kilingwili.

3

1 Keya ini ne kiling ngizi kumuliwili ne ini kiling wiziyawekkerik nogo yombanu kumbekki langai yemane sa puwiliyegi kozak yei pilik nogo iniyegi kozak yeiyageya wiziyagi langai ono, purik watabi Kilisigu waligeleyi piyengkirik ini mandik songono yebili ni wezawili mizi legi, logo nogo yongkambanu korik puwiligiyengko keli piyengki kiriwei mizi puwiliyegi ngago yei pilik ini mabuwiliyegi ngago yeiya.
2 Watabi nogo iniyegi kozak yeiya piyeng mandik songonowiligu yebili ni pilik. Piyeng ngeragi kozang piyeng kelik ono, purik ini pilik piyeng weiyagirikki kangkere miza ono kopong, keya ini ngoluk kangkere miza ono.
3 Ini yolu purik ngoluk yongkambanu korik inuguyengko keliyengko ngaiwili miza koyinda, purik ini kazing nakko miziyengki ma watabi nakkiyengki yagolok kopong sisik mizi pumokko yolu keya ngalik kela yongomo mizi wilibek. Tegi korik inuguyengko keliyengko iniyegi ngai purik ne iwaka logo ini yombanu ngabelakpekkewiligu yolu pilik yolu.
4 Logo pilikta inigi tepekka nawiligu pobilik kisi puwekke walimizi, Teni Pauluyegi kiriweiwili, keya nawiligu pelik kisi, Teni Apoloyegi kiriweiwili, kisi. Tegi ini yombanu ngabelakpekkewiligu mizilik mizi purik nogo iwaka.
5 Togo ini nangki Apolo keya neyegi wiyeke ngalik kela yongomo mizi? Te yeik Anotoyegi yawe miziyau kani keya Yemizibokko teyegi yawe miziweki yanara te nakkorau mizi keya nakkorau mizi miza kopong ini Kilisiyegi ngizi kumula.
6 Keya yombanuwiligu ngeragi ngeriyi pilik ne Anotogi ngagora kozak kaiya, pulaga watabi ngeriya piyengki yombanuwiligu kalika kaimeli pilik Apologo Anotogi yawera weiya logo mizi kuna kapura wok mabiyeng Anotogo ngago pugura yemane sibene kelemi.
7 Tegi yombanu ngagora ngeriyi puwili lewege ono keya yombanu Anotogi yawera kaimeli puwili lewege onowiligu kapura Anoto ngagora yemane sibene kelemibok kele lewegebokko.
8 Yombanu Anotogi ngagora ngeriyi keya yombanu Anotogi yawera kaimeli puwili watabi menalikyengki yawe mizi yagenda logo nak nak pugu miza piyengki pangka pangka Anotogo kanga managi.
9 Te, waligeleyi inuguyau Anoto kiling yawe mizageya koyimowei yawe pugura mizi keya ini yawe yemane Anotogo yawe mizageya nalei kelik keya ini i yemane Anotogo ngizi namak kelik.

10 Ne inigi tepekke Anotogi yawera solo mizawekkerik ne yombanu i ngizi nak kelik logo Anotogi wazono pugu ne nanarago iwaka panu miza logo imakki king panuyeng nogo wiya. Logo nawili nogo miza puraga weiya logo mawiyarekka mizi yagonenda. Kapura

mabuwili weik king panu piyengki ngalege keriya koyimowei waberek ngizi kunagirikki kai.
11 Purik king panu yaka wiya piyeng Yisu Kilisibek logo nakkorau mawinda king panu nak wiyagi ono.
12-13 Nogo iniyegi pelik yei, yombanu Anotogi yawera miziwili imak ngiziwili kelikwiligu logo king panu piyengki ngalege Anotogi imak ngizi. Logo yawe puwiligiragi ngizirik wok Anotogo yombanu ngagozak keleyagibokko walimizagi. Keya wokpokko yezi yang keleyagiziktau putagi logo yombanuwiligu miza piyeng yezizikku yang keleyagi logo ngizirik walimizagi. Nogo ngago saweliweira kozak yeiweki. Tamizeige yombanu imak ngiziweki mizibek watabi pobilikyeng, koliyeng, ma siliba, ma king lewege panuyeng weiya logo imak ngizi purik mabura yezizikku i pugumak waliyagi ono kapura tamizeige imak ngizibek watabi pobilikyeng yengelei ma kuzingikyeng ma yengelei lekyeng weiya logo imak ngizi purik mabura yezizikku i pugumak waliyagi.
14 Kazing mabilikmekke tamizeige nakko yawe Anotoyegi mizi kambelayeng Anotogi yezi yang keleyagizikku waliyi ono purik mabura Anotogo pi kanga nara managi.
15 Tamizeige yezizikku yawe Anotoyegi mizi kambelayeng waliyi purik pirau waliyi ono kapura Anotogo pi kangara managi ono. Pi ngezebek kele paka ngalege wik wizagomagira weiyagi kapura pi yezizikku ngori kak panu.

16 Pelik purikki keremareke mizi nagani, ini mabuwili Anotogi i walekmak kelikwili, purik ini mabuwiligi yungke Anotogi Kung Walekpek yolu.
17 Tamizeige nakko Anotogi i walek pumak kaile kaile miza meli purik Anotogo pilikpok kaile kaile kelemiya melagi, purik Anotogi imak walekmak kopong keya ini makngeze puwili i walek pugumak.

18 Pobilik puragi kokowa nangezi mizi nagani, tamizeige inigi tepekka nak pobilik kumuli, Watabi ngabelakpekkiyengki langairik ne kangka yemanebek kilimbek, mizi mabura pigi pilik kumuli pura wezamelagibokko logo pulaga pi watabi paka ngalegeyengka kangka yemane weiyagibokko. Pulaga piyegi langai yombanu Anotogi Kung Walekpek kiling ono puwiligu pelik meiyagi, Pi lelewebek, meiyagi kapura Anotogi wiregerik pi kangka yemanebek kilimbek.
19 Purik Anotogo pobilik piyeng yombanu yeik ngezewiliyegi, Kangka yemanewili, mizi puwiliyegi Anotogo puwili lelewewili kai. Purik Kapiya Walektikku pobilik kai pelik,
Anotogo Yombanu kangka yemaneyeng kiling puwiligu watabi mizi piyengko ngezewili neneng ngelibene keleyi, kai. *Yop 5:13*
20 Keya Kapiya Walektikke ngago lang narikkurau pobilik kai,
Yombanuwiligi kangkayengko kumuli piyeng yeik ulak purikki Yemizibokko iwaka. *Ingi Sam 94:11*
21 Tegi yombanu inigi ngai keremiza puwiligu mizi piyengki lewege kisi nagani, Watabi piyeng mabiyeng Anotogo weik ini yana.
22 Ne, Paulu keya Apolo keya Pitarau Anotogo iniyegi saweliweki yana. Keya ngabelakpekke piyendau keya wik yolu purarau keya ibengki purarau iniyegi saweliweki iniyegi yawe mizi, keya mabek lewagela wali piyeng keya wangki lewagelagi piyeng mabiyeng inuguyeng.
23 Keya ini Kilisigi yongkambanuwili keya Kilisi Anotogibek.

4

1 Togo te Kilisiyegi yawe mizi keya Anotogi ngago liwik wameik puragi ngaiyau purikki ini teyegi langai iwakagirikki kai.
2 Keya ngaiwili yombanu mabiyengki waberek ngai koyimowei ngaibokko miziweki kaiya piyeng mizi wilibekwili purik ini iwaka.
3 Ini ma nawiligu ne watabiyengki pangka ngai wiziya ma yeik mizarikki pakeli purikki ne yangeze ono, purik yombanuwiligu kumuli piyengko ne pangka ngai wiziya ma yeik miza purik kisagi ono. Ne makngezegorau ne makngezeyegi kaiyagi ono.
4 Iniyegi ne ngagora kozak yeiyawekke nogo kokowa nayeng miza ono ma talik miza purik kangka nogobekkarau kai ono, kapura purikku kai purik nerau kokowa nayeng miza ono kai yagenda ono. Yemizibokko neyegi ne talikpek mizi yagenda.
5 Tegi Yemizibek waze yo ono wizigeya ngezangai yombanuwiliyegi pok pilikpek keya pek pilikpek mizi wak. Pugu yombanuwiligi wilek kangyengki yungke liwik wiziya piyeng kawela wiyagi keya ya puwiligiyengke miziweki kumula yolu piyendau. Pulaga puwekkerik Anotogo nak nak pugu miza piyengki wazono mei kai kunagi.

6 Mena ini ne kiling ngizi kumuli puwili inigi wiyeke ne keya Apoloyegi langai yang
miza logo teyaga pobilik kai puragi solorik ini iwakaweki, Kapiya Walektikke lende miza
piyengki kiriwei mizi. Pulaga ini Anotogi waligeleyiwiliyaga nakyegi lewege kisi keya
nakyegi kiyebuk nelegi.
7 Ini taliktikki wiyeke lewegewili mizi? Nakkorau iniyegi, Ini lewege keya nawili
kulengke, kaiya ono. Watabi inigi piyeng mabiyeng Anotogo yanayeng logo Anotogo
piyeng mabiyeng yana wizigeya nangki ini ngereke pelik kisi, Teni makngezewiligu
peyeng miza.
8 Ini pelik kumuli wilibek, Teni Korinti yongkambanuwili weik Anotogo watabi yani
piyengka keremungke weiya. Teni kazing kumbekki lewengke mawinda nayengkirau
kelagi ono. Keya aposolowiligu teniyegi waligeleyi puriktau ono teni weik Anotogo yereng
ngai puraga King Ngai wezawili yolu. Tamizeige ini Anotogi wirege King Ngai wezawili
yolu kesak purikki ne wilikki, purik tamizeige ini king ngai purik teni aposolowili wilikki
logo ini kiling ngai koyagi.
9 Kapura nogo kumularik Anotogo teni aposolowili tung kulengke panurik yana. Purik
teni yombanu nawiligu mele yowa logo pelik yeiya puwili kelikwili, Tonugu ini ibeng sa
wazayagi. Teni yombanu angela paka ngalegewili keya yombanu ngabelakpekkewiligu
mawiyarek pakela yolu keya songomeiya yani puwili kelikwili.
10 Purik yongkambanuwiligu teniyegi langai pelik kisi, Ini lelewewili kisi purik teni
Kilisiyegi langai kozak kisi legi. Kapura ini ini makngezeyegi langai pelik kumuli, Teni
kangka yemane purik teni Kilisigiwili kopong, mizi. Yongkambanuwiligu teniyegi langai
pelik kisi, Ini kozang ono. Kapura ini ini makngezeyegi langai kumuli, Teni kozang, mizi.
Yongkambanuwili tonuwayegi kumbak kapura yeik inuwagiyeng yongolok mei.
11 Teni Kilisiyegi langai kozak kisageya koyarik kang kolokngagono yagasi mizi keya kai
wikki ibeng sa. Kang nayeng wakiyagiyengki yeik koya. Yongkambanuwiligu teni yelawiyi
keya miza. Tenigi yereng ngizi nararau ono purik teni wei kang keya mizi wilibek logo
perik teni ngoluk mabilik mizageya koyinda.
12 Teni yawe kozang miza logo korik teni makngezegiyengki ngaiweki. Yongkam-
banuwili tonuwayegi kaile kisiwekkerik teni puwiliyegi saweli. Puwiligu teni ngangang
keleyi keya kuneng yani purik tonuwa pilik piyeng yelakkelek wagelageyara ngagoluk
yolu.
13 Puwiligu tonuwayegi ngago kaile kisi puwekkerik tonuwago puwiliyegi ngago wa-
zonoyeng kanga yei. Ngabelakpekkewiligu teniyegi langai kumularik teni sobozoboyeng
kelik keya teni yeik ulaktikyeng, mizi logo weik pilik kumulageya koyinda.

14 Ne peyeng lende mizi perik iniyegi pakela to meliweki ono kapura ini nogo keli negi
yango keya marekngangwili kelik nobiyeng miza puwiliyegi waberek panu yeiweki.
15 Tamizeige iniyegi waligeleyi kolokngagono panugu Kilisiyegi langai waligeleyi purik-
tau, ne wamenak kele inigi mango wezabek, purik ne Anotogi ngago wazonora kozak
yeiyawekke ini solo Yisu Kilisiyegi ngizi kumula kopong.
16 Tegi ne iniyegi kelegele yei logo ini nogo mizayengki yang kiriwei miziweki.
17 Piliktikki wiyeke ne Timoti iniyegi wezameli puloge. Pi negi marekpek nobiyeng
mizabek logo nogo kelibek, purik nogo piyegi Yisuyegi langai kozak meiya logo pi
Yemizibekyegi ngizi kumula legi. Keya Timoti Yemizibekyegi ngizi panu kiriwei miza-
geyabokko. Keya ne Kilisiyegi sawelara wizimowei Kilisigi kazing wikmekke yolu keya
nogo kongkirigesen Yisuyegi ngizi kumuli nalaga nalege wawere uli mizi puwiliyegi
waligeleyi puragi pugu kozak kai penangai.
18 Iniyaga nawili lewege kisa meli logo pelik kisi, Paulu teniyegi lewagirikki kazi, kisi.
19 Kapura ne nguk namizi iniyegi keriyiweki lewagi tamizeige Yemizibokko keli purik
logo lewege puwili tawili miza purik ne makngezego keriyiweki keya puwili yeik ngago
yeiktikyengko kisiwili ma wameik Anotogi kozanda warawili miza purikki keriyiweki.
20 Anotogo yongkambanu puguwiligi yungke ngai pura yeik ngago yeiktikku ono pura
Anotogi kozandagi ngaige yolu pura.
21 Tegi ne lewawekke inugu keliyengki kumuli. Ne iniyegi wizalebek kiling lewagi ma ne
iniyegi ya kuzigera keya kelira kiling lewagi? Legi ini makngeze pangka pangka mizi logo
ne iniyegi kelira kiling lewaweki.

5

1 Ini tepekke pulogo lewagelageya piyengki langai mamok iniyegi kozak keli kani. Inigi
tepekka nawili kazing kaile yongkambu mizimokko mizi kani. Logo purik korowali panu
logo ngizi kumuli ono puwiligurau mizi ono. Inigi ngizi kumuli wawere ula puwiligi
tepekka yombanu nak pigi mangobekki yongokpumele weiya logo yolu kani.

2 Tegi ini nangki lewegewili mizi? Ini ingkisi kakwili kani. Pulagarik yombanu yaka pilik
mizabok inigi tepekka kang wezameli kakpek kani.
3 Neyegirik korikwekkerik ne iniyaga koweige yolu kele kapura kung nogobek ini kiling
pulogo yolu. Keya Yemizi tonugubek Yisugi kozandago mizagewiyege ne pulogo ono
kapura pura mizabokyegi weik talik kelemiyagi miza purikki nogo kumula.
4 Purik ini Yisu Kilisi Yemizi tonugubekki yeiktaga wawere uli puwekke kung nogobek
ini kiling wiziyagi keya Yemizi tonugubek Yisugi kozandarau ini kiling wiziyagi logo
puwekke
5 yombanubok Sadangyegi miza managirikki kai logo Sadangko korik puguwek neneng
ngela wizigeya wok Yemizibek yogibokko kung pugubek yaliya wazamiweki.

6 Inugu ini lewege mizi purik pangka ono. Ngeragi Yis meirikku mizagewiyege iwing
palewarik yemane si pilik korowaliyeng inigi tepekke yemane sagi tamizeige korowali
pilik piyeng wizi pani mizi purikki kumuli.
7 Ini yaliya wazayagine were inugu kaile miza logo yis wezarik yemane si kang piyeng
wezamelizo logo ini palewa yisriktau ono purik kelikweki. Purik ini wameik pangka panu
keya purik Kilisi liyeng memeng Pasobaragi pumok kelik pok tenigi wiyeke ibeng sa legi
logo kaile tonuguyeng tumuliweki.
8 Tenigi Kilisiyegi sawela yolu pura ngeragi yemane miza nira kelik logo teni korowali
kaile tonugu nalangai nalangai mizi piyeng wiyiweki mabilik Yudawiligu Pasobara
nawekke perekyengke yisyeng wiya mabilik. Logo tenigi yolu puraga teni ngizi miziweki
keya wameik kisiweki.
9 Nogo kapiya ulogo miza purikke ne pelik kaiya, Yombanu kazing kaile yongkambu
mizimokko mizi puwili kiling kabengmek mizi nagani, kaiya.
10 Nogo kai purik ngizi kumuli ono yongkambu mizi puwili ma watabi nakki piyengki
ngora keli puwili logo king menalege yawe naraga wawiya piyengka ngowei puwili ma
anoto ikuyogorikwiligi kungyengki inge laliyi keya ngago yei mizi puwiliyegi kai ono. Pilik
puwekkerik ini ngabelakpek wiyagi.
11 Kapura nogo iniyegi pelik kai yagenda, pobilik kaibok kiling kabengmek mizi nagani,
Ne ini kiling Kilisiyegi ngizi kumulibek kai, kapura tamizeige pi yongkambu mizi ma
watabi nayengki ngora keli ma anoto ikuyogorikwiligi kungyengki inge laliyi keya ngago
yei mizi ma yombanuwiliyegi ngago kaile yei ma kai nameli kang keya mizi ma ngowei
mizi purik, pilikpok kiling kabengmek mizi nagani. Pilik puwili kiling menalege ngeragi
ni nagani.
12 Yaka ngizi kumuli onowiliyegi pi talikpek keya mizi pura watabi nogoyeng ono.
Kapura ini wawere ula puwekke Kilisiyegi ngizi kumuli puwiliyegi pi talikpek keya mizi
pura kele watabi inuguyeng.
13 Anotogo ngizi kumuli ono puwiliyegi pi talikpek keya mizi. Kapiya Walektikke pelik
kai purikki kumula, Inigi tepekka korowalibok kang wezameli.

6

1 Ni Yisuyegi ngizi kumuli nakyegi ngago narawekkerik talik miza logo ni kazi namizi
wizimowei kele ngereke, panga loraga, kuna logo Yisuyegi ngizi kumuliwiligu yaliyaga
tak pangka kai mizagirikka ngereke ngizi kumuli onowiligu ngagozak yaligira kebangke-
liweki kunagi.
2 Pobilik purikki kumulagirikki kai, kalike purik Yisugi puwiligu ngabelakpekkewiligi
ngagozakta kerewiyagi legi nangki watabi marek songono ngabelakpekke pilik piyeng ini
ini makngezegi tepekke kozak kelagi langai ono.
3 Teni ngizi kumuliwili kalike angelawiligi ngagozakta kerewiyagiwili purikki kumulizo.
Legi inigi ngabelakpekke pelege kuneng pilik piyeng ini pangka kozak keli keya mizagi
langaiwiligu.
4 Tegi ini kuneng pilikyeng kilingwekke nangki Yisuyegi ngizi kumuliwiligu ngizi kumuli
onowili mizi puwiliyegi ngagozakyeng puwiligu kerewiyiweki kang.
5 Ini pilik mizi purikki kendek ono. Ini ngizi kumuliwiligi tepekke yombanu kangka
yemane yaka kunengyeng kilingwekke ngago kerewiyagi nawilirau koyinda.
6 Kapura pilik purik segeya ini ngizi kumuliwiligi tepekka nawili ngagozaktaga taberek
mei logo ini ngizi kumuliwiligi tepekka nawiliyegi mele yowi nangaiweki pulaga ngizi
kumuli onowiligu kuneng puwiligiyengki kerewiyi.
7 Wameik yaka ini makngezegi tepekke nakko nak ngagozaktaga miza orowei kang
purikku walimizi purik inuwagi wawere ula purikke kokowa narik wizinda. Nangki
nakko kaile kaile mizi mabura miza meli peli pani mizara ngai yuke yolu ono? Keya nangki
iniyaga ngowei peli pani mizi ono?

8 Nawiligu iniyegi kokowa mizagi purikki ini wilik ono segeya ini makngezego nawiliyaga ngowei mizi keya kokowa mizi logo ini kiling ngizi kumuliwiliyegi ini pilik mizi.
9 Yongkambanu korowali mizi puwilirau yereng Anotogo ngaigi puragi kangki ono purikki kumulagirikki kai. Nawiligu ini ikuyogorik keleyi pani mizi nagani, purik yongkambanu pilik puwili kazing kaile yongkambu mizimekke mizi puwili keya anoto ikuyogorikwiligi kungyengki inge laliyi keya ngago yei mizi puwili keya nak ma namelegi kerekpubek ma yongokpumele kiling iwek kola mologabok ma kazing yombu neyau kazing yongkambu mizimekke mizi puwili,
10 keya ngowei puwili keya nakki piyengki ngora keli mizi puwili keya kai nameli keya mizi puwili keya yongkambanuwiliyegi ngago kaile yei mizi puwili keya king menalege yawe naraga wawiya piyeng ngowei puwilirau Anotogo yereng ngaigi puraga kiliya yabelagi ono.
11 Inigi tepekke nawili koka pilikyeng miziwili kapura inigi Kilisiyegi sawela purikku keya Anotogi Kung Walekpokko kaile inuguyeng kaigesawili keya ini Anotogi yongkambanu kaile nayendau onowili keya Anoto kiling pangka wazayagiwili.

12 Ini pelik kisi wilibek, Anotogo mizi nagani kaiya ono piyeng mabiyeng ne mizagi logo nogo pilik mizi purik pangkarikku, kisi. Ei, kapura watabi nayeng teniyegi saweli ono yengko. Nogo pelik kai, Ne watabi nangaiyeng miza piyeng mizagirikki pangkara nana kapura ne mizagirikki pangkara nana puriktau ne kiyebukki tamizeige nogo kumularik piyengko ne kozang kebangkela wizigeya ne wila melagi keliweki pangka wila melagi ono mabura.
13 Keya ini pelik kisi wilibek, Ngeragiyeng ya tonuguyengkiyeng keya ya tonuguyeng ngeragiyengkiyeng, kisi. Ei, kapura pilik mizi kanda purik Anotogo ya tonuguyeng keya ngeragiyendau yeik sa wazamiyagi legi yawe ngeragi ni pura yemane nara mizi nagani. Korik tonuguyeng kazing kaile yongkambu mizi pumokkowekiyeng ono kani, segeya korik tonuguyeng Yemizibekyegi yawe mizagiyeng keya korik tonuguyeng Yemizibek ngezebokko pangka sagiyeng.
14 Anotogi kozandago Yemizibek ibendaga ngereke wik yangalekta wazamiya keya pugu mabilik kozang pugurago teni ibengwili wik yangalekta wazayagi.
15 Keya korik inuguyeng Kilisigiyeng purikki keremareke mizi nagani, tegi korik tenigi Kilisigi puwek weiya logo yongok kazingke namele kiling sawelagi? A'a', piliktau ono.
16 Keya kazing yongkambu mizimekke yombanu yongok kazingke namele kiling korik puguwek sawelabok weik yongok kazingke pumolo kiling korik wamenawek purikki keremareke mizi nagani. Purik Kapiya Walektikku kimeike pelik kai, Piyau weik wamenakweki, kai.
17 Kapura yongkambanu Yemizibek kiling saweli puwili weik pi kiling kazing kumbekki lewengke wamenakwili.
18 Piliktikki wiyeke ini kazing kaile yongkambu mizimokka kazi kunagirikki ne kai yagenda. Kaile mabiyengko wilek kang nugubek kaile kaile kelemiya meli kapura kazing yongkambu mizi pumokko wilek kang nugubek keya korik ni makngezegiwektau kaile kaile kelemiya meli.
19 Keya korik inuguyeng Kung Walek Anotogo ini yanabokki i walekyeng purikki keremareke mizi nagani. Korik inuguyeng inuguyeng ono kani.
20 Anotogo ini watabi yemane panuyengko weiya. Tegi korik inigi puwek mabuwekko Anotogi yeikta yongolok mei purik korikwek puguwek legi.

7

1 Ne weik kapiya inugu ulogo miza nana purikke lende miza piyengki ngago kangayeng miziweki. Tamizeige Yemizibekki wiyeke ini yombu keke yoluweki keli logo yongok namele kilindau iwek kolagi ono mabura pura wazono.
2 Kapura ini kazing kailemekke miza nelegi purik kolokngagono yongok nawili kiling iwek koli logo kazing kaile yongkambu mizimekke mizi legi ini yombanuwili nak nak yongok ngezebekkimele wei keya ini yongokwili namele yombu ngezemelegibek wei mizi.
3 Keya yongokpanu namelegi kerekpubek kazing weiyawiligu yongkambu mizimokkorik korik puguwek yongokmeleyaga kazi warara wiziyagi ono keya yongokmelerau mabilik yombubekyaga korik puguwek kazi warara wiziyagi ono.
4 Yombanu nakki yongokpumelegi korik puwek ngezemelegiwek ono, puwektau yombubekkiwekko keya kazing mabilikmekke yongok namelegi kerekpubekki korik puwek ngezebekkiwek ono, puwektau yongokmelegiwekko.
5 Yombanu nak yali yongokpu kazing yongkambu mizi pumok wiya wazami nagani. Piyaugu kazing pumok wiya wazamiyagirik tamizeige piyau mabiyaugu pelik kisa logo

ei miza purik, Towa tek narik wiya wazamiya logo koyagi logo towa watabi nayengki
waberek miziweki. Kalike korik piyaugiyau ngereke menalege saweli pani logo Sadangko
piyau kangka kaile yani onoweki purik piyaugurau korik piyaugiyengka keli piyengki
pangka ngaigi ono legi.
6 Ne ini yongkambu weizo kai ono kapura weiweki mizi puwiliyegi ne pangka kai
yagenda.
7 Eiye, yongkambu mabuwili nogo yeik yolu pilik yongkambu wei ono yeik yolugi pe,
kapura nak nak Anotogo kozang nalik manabek kiling koyinda. Anoto nawiliyegi yongok
namele ma yombu nak mana keya Anotogo nawiliyegi yongok namele ma yombu nak
mana ono.
8 Ne weik yongkambu weiya onowili keya yongok komatewiliyegi pelik yei, Nogo yeik
keke yolu pilik puwili yolu purik puwiliyegi wazono.
9 Kapura tamizeige korik puwiligiyengko keli piyengki puwili ngaigi langai ono mabura
puwili yongkambu weiyagiwiligu, purik korik puwiligiyengka keliyengko puwili wok
mabiyeng ngorageya purik segeya yongkambu wei purik pangka legi.
10 Ne ngago pera yongkambu weiya puwiligu miziweki kozang yei kapura nogo keke kai
ono Yemizibokkorau pelik kozang kai, Yongokpanu namelerau pigi kerekpubek wezami
kangki ono.
11 Tamizeige pi pilik mizi mabura pi ngereke yombu nak weiyagi ono kapura kerekpu
kiling ya wamenara koyimowei ngereke menalege yolugi purik kele. Keya yombu nakko
yongok pugumele wezamelagi ono.

12 Keya Yemizibokkorau ono ne makngezego kele yongkambanu nawiliyegi yeirik pelik,
Tamizeige yombu Kilisiyegi ngizi kumuli nakki yongokpumele Kilisiyegi ngizi kumuli
onomele logo tamizeige pi keya pigi kerekpubek menalege yolu purikki pi wilik mabura
pi pigi yongokpumele wezameli nagani.
13 Tamizeige yongok Kilisiyegi ngizi kumuli namelegi kerekpubek Kilisiyegi ngizi kumuli
onobek logo pi keya pigi yongokpumele menalege yolu purikki pi wilik mabura pi pigi
kerekpubek wezameli nagani.
14 Purik yombu Kilisiyegi ngizi kumuli onobok pigi yongokpu Kilisiyegi ngizi kumuli
pumolo kiling Anotogo piyauyegi saweliragi yungke wilik kagowing yolu, keya yongok
Kilisiyegi ngizi kumuli onomolo pigi kerekpu Kilisiyegi ngizi kumulibok kiling Anotogo
piyauyegi saweliragi yungke wilik kagowing yolu kopong. Tamizeige pilik ono mabura
piyaugi yango keya marekngangwili Kilisiyegi ngizi kumuli ono koyagi. Kapura pilik
legi piyaugi yango keya marekngangwilirau Anotogo morokyegi saweliragi yungke wilik
kagowing yolugi logo Kilisiyegi ngizi kumulagi langai.
15 Kapura tamizeige yongkambu Kilisiyegi ngizi kumuli ono namele keya nakko pelik
kaiyagi keli purik, Ne negi kerekpu Kilisiyegi ngizi kumulibek ma ne negi yongokpu
Kilisiyegi ngizi kumulimele wezamelagi, kaiyagi keli purik mabura pilik mizi pani. Pi-
lik piyengki purik mabura yombu ma yongok Kilisiyegi ngizi kumuli mologabok pilik
mologabokyegi wizei meiyagi ono purik Anotogo kelirik pigi yango keya marekngangwili
kazing kuzigeragamekke menalege yolugi purikki keli legi.
16 Purik yongokpanumele tamizeige pigi kerekpubek yolu purik pi kaileyengka yaliya
wazamiyagi ma yeikki miza purik pi lusuwei. Keya yombanubek tamizeige pigi yon-
gokpumele yolu purik pi kaileyengka yaliya wazamiyagi ma yeikki miza purik pi lusuweigi
legi.
17 Kapura nak nak Anotogo kozang manabokki pangka pangka yolu keya Anotogo
izawekke koya mabilik koyagiwiligu. Pera nogo kongkirigesen Yisuyegi ngizi kumuli
wawere uli mizi puwili mabuwiliyegi kozak yei mizira.
18 Pelik, tamizeige yombanu nak Anotogo mizawekke weik ulogo puwiligu yombu korik-
wekki korik ngalegewek ngelabek mabura mak, Ne Yudabek, kai purik wameliweki mizi
nagani. Keya tamizeige yombanu nak Anotogo mizagine were ngoluk yombu korikwekki
korik ngalegewek puwiligu ngela onobek mabura puwiligu pi ngelagirikki mizi nagani.
19 Purik, yemane panurik Anotogo ngago miziweki kaiya piyeng kebangkelara yolu
purik. Yaka yombu korikwekki korik ngalegewek ngela ma ngela ono miza purik yeik-
tikku.
20 Yongkambanu mamok Anotogo puwili izagine were koya mabilik koyiweki.
21 Ni Anotogo nizawekkerik ni yombanu ngai nakko kingyengki ngane weiya wizigeya
piyegi yeik yawe mizageya ma? Mabura purikki ni kuneng nanibene kelemi wak kapura
ni wok nakka yombanu yeikpek keleni mabura weik yeik kune.
22 Purik yombanu ngai nakko weiya logo were pilik wiziyawekke Anotogo mizabok
Yemizibekki yombanu weik kaileyengka wila wazamiyabek, keya kazing mabilikmekke

were yeik wiziyawekke Anotogo mizabok weik Kilisigi yombanu weiya logo yeik piyegi yawe mizibek.
23 Anotogo watabi yemane panuyengki ngane ini weiya tegi yombanu yeikwiligu ini weiyawili miza yolu wak.
24 Tegi ini ne kiling ngizi kumuli puwili teni Anotoyegi mereke yoluweki keya Anotogo teni izawekke tonugu yawe mizageya koya piyeng mizageya koyiweki.

25 Ne weik inugu mabilik nara nguk neiya puragi kangayeng yeiweki. Yongkambu keke ngoluk yongkambu wei nangai puwiliyegirik talikki? Neyegirau Yemizibokko ngago inugu miziweki neiya nara ono kapura nogo kumulayeng ne kozak yeiyagi. Nogo kai piyengki ini ngizi kumuli purik pangka, purik Yemizibokko neyegi yalek miza legi nogo kai piyeng wameik purik ini iwakagirikki kai.
26 Nogo kumularik ngabelakpekke kuneng mabek yolu peyengki wiyeke legi ini yongkambu wei ono pilik yolu purik wazono.
27 Tamizeige ni ulogo yongok weiya ma yombu weiya mabura piliktikki wiyeke yombu nugubek ma yongok nugumele wezameli nagani. Kapura tamizeige ni yongok wei ma yombu weiya ono mabura teng peraga nguk namizi yongkambu weiyagirikki mizi nagani.
28 Kapura ini yombuwili teng peraga mabilikka yongok weiweki mizi mabura purik pangka. Keya yongok keke namele teng peliktaga yombu wei purik kaile ono. Kapura yongkambanu wei puraga kuneng nayendau wiriyagi logo ini piyengko wiregawerege yelagi purikki ne kiyebuk.
29 Ini ne kiling ngizi kumuli puwili nogo kai purik Anotogo piyegi yawe miziweki teng yana pura ngerewalektikki ne kai yagenda. Perikka mabuwili Anotogo keliyeng were wiyi keya ngezewiligu keliyeng kalike wiyiweki keya ini yombu yongok weiya puwili yongok inuguwiligu inigi kang Anotoyegi yawe mizagi purik waliya nagani. Kang purik yeik tiya wizi pani.
30 Ingkeya ngabik mizira ma wilik kagowinda ma watabi wawiyi purago kang Anotoyegi yawe mizagi purik waliya nagani.
31 Yombanu ngabelakpekki watabiyengki wok mabiyeng mereke yolu mizibok watabi piyengko piyegi ngai nagani segeya pi Anotoyegi yawe mizagibokko, purik ngabelakpek weik yeikkiweki mereke.
32 Inugu mizi piyeng mabiyengke ini kumula meli nariktau ono purikki ne keli. Yongok weiya onobok Yemizibekki yawera mizi keya Yemizibek kang tamekke wilik kagowing kelemiyagi miza purikki kumuli penangai.
33 Kapura yongok weiyabokkorau pilik mizagi ono, purik pi pigi yongokpumele talik wilik kagowing kelemiyagi miza purikki kumuli penangai.
34 Pugu keliyeng sanga miza. Kazing mabilikmekke yombu wei pumolorau. Yombu weiya ono pumolo kang tamekke korik puguwek keya wilek kang pugubokko Yemizibekki yawera mizagi miza legi mizi. Kapura yombu weiyamele i keya yawe keya piyeng yombubek wilik kagowing kelemiyagiyengki kumuli.
35 Ne iniyegi sawelagirikki wiyeke ne pilik kai. Ne ini waliwei keleyi ono. Segeya ini pangka piyeng mizi keya wilek kang inuguyeng mabiyeng Yemizibekyegi yawe miziweki tiya managi purikki ne keli.
36 Tamizeige yombanu nakko kumularik yongok keke pugu weiweki sawiyamele yongok kerek siweki mizi kang keya keli yemane pumoloyegi pura kusa wiyagi langai ono legi pugu kumulirik piyau weiyagi mabura pilik mizi pani. Yongkambanu wei purik kaile ono.
37 Kapura yombanu ngezebokko kumula logo piyegirau kuneng keli ono keya keli pugurago ulumowei kelemi onobok logo yongok weiyagi ono kaibok Yemizibekyegi yawe mizagirikki wiyeke wilek kang tiya maniweki pilik miziboktau mak pangka mizi yagenda.
38 Logo yongok kekemele weibok pangka yamizinda kapura yongok wei onobok pangka panu yamizinda.
39 Yongokpanu namelegi kerekpubek wik yolu purik pi pi weiyara yolugimologo. Kapura pi ibeng purik pugu kelibok pi wei purik pangka kapura pi Yemizibekyegi sawelabekweki.
40 Kapura kumula nogoragarik pi yombu wei ono purik pi wilik kagowingki. Keya nogo kumulirik ne pilik kai purik kangka wazono Anotogi Kung Walekpokko nanibokka.

8

1 Ne weik ngereke inugu ngeragi anoto ikuyogorikwiligi kungyengki yana piyengki langai neyegi lende miza piyengki ngago kangayeng kozak yeiweki. Ngago puragirik nak nakko kumula pura pangkara mizi. Keya mabiyengki iwakabek, mizi purikku teni yeikta kilingwili mizi kele, kapura ngizi kumuli wawere ula puwili kazing kumbekki lewengke yemane sagirik kazing nakko nakyegi keli puluwengko.

2 Tamizeige yombanuwiligu, Teni mabiyengki iwaka mizi, purik puwili ngoluk kazing
Anotogo watabiyengki iwakaweki keli pumok puwili lusuwei.
3 Kapura tamizeige yombanuwili Anotoyegi keli mabura Anoto puwili puguwili purik pi
iwaka.
4 Togo weik piliktikki talik mizagi? Teni anoto ikuyogorikwiligi kungyengki wata
waberek miza piyeng nagi ma yeikki? Tonugu kung narik anoto ikuyogorikpek kisi
puwekkerik teni wameik kisi purik teni iwaka. Anoto wamenakpek Anoto purik teni
iwaka.
5 Tamizeige paka ngalege keya ngabelakka pelege watabi kolokngagonoyengki Yisuyegi
ngizi kumuli onowiligu pelik kisi, Piyeng anotowili, kisi, logo wameik puwiliyegirik anoto
kolokngagono keya yemizi kolokngagono,
6 kapura teniyegirik Anoto wamenak, Pok tenigi Mango watabi mabiyengki solorik keya
teni pigi wik yolu. Keya Yemizi wamenak, Yisu Kilisi kazing watabi mabiyeng lewamek
keya kazing tonugu yolu pumok.
7 Kapura nawili watabi piyengki lusuwei. Puwiligu kumulageya koyimarik anoto ikuyo-
gorikwiligi kung piyeng wik yolugiyeng mizageya koyima. Logo puwili weik Yisuyegi
ngizi kumuli pewekke puwiligu ngoluk kumularik ngeragi anoto ikuyogorikwiliyegi yana
piyengka ni purikku puwili kaile mizi keleyi. Togo puwili kazing kumbekki lewengke
kozang ono kopong puwili wata pilikyeng ni purik puwili kumula meli.
8 Kapura ngeragiyengko teni Anotogi ngezege iza orowei lewa ono purik ini iwaka. Purik
tamizeige teni wata pilikyeng ni purik keya teni wata pilik piyeng ni ono purikkurau
teniyegi saweli ma ngangang yanagi ono. Logo ini wata piyeng ni ma nani purik watabi
inuguyeng.
9 Kapura ini wata piyeng ni puwiligu Kilisiyegi ngizi kumulira kozang ono pilik puwili
kaile mizibene keleya nelegi waberek panu.
10 Purik tamizeige Yisuyegi ngizi kumulira kozang onobokko ini watabi piyengki
iwakawiliyaga nak i anoto ikuyogorikwiligi kungyengki inge laliyi keya ya kumuli miz-
imakke nageya wizilege keriya purik, pugu kumularik kaile kele kapura pi anoto ikuyo-
gorikwiligi kungyengki wata yana piyeng nagi.
11 Logo yaka kozang onobok nugu ni watabi piyengki iwaka kai purikku pi neneng ngeli.
Kilisi pigi wiyekerau ibeng sabek kani.
12 Logo piyegi pilik kelemi purikku ni pigi ngizi kumuli kozang ono pura kaile kaile
kelemi yagenda logo Kilisiyegi kaile mizi yagenda.
13 Tegi tamizeige nogo niyengko mizagewiyege nak kaile mizi purik ne mawinda wata
nagi ono logo pi kaile mizibene kelemiyagi onoweki.

9

1 Ne yeikpokko nerau nakko nani onobokko. Ne Yisugi ngagora oroweibek logo
Aposolobek meibek purik nogo Yisu Yemizi tonugubek pakelarikki wiyeke. Keya ini yawe
negi Yemizibekyegi puragi ngizirik.
2 Neyegi nawiligu aposolobek mizi ono kele kapura ne ngoluk iniyegi aposologibokko.
Ini makngeze inigi Yemizibekki yungke yolu purago mizagewiyege ne ngizi aposolobek
mizi.
3 Logo neyegi kisi puwiliyegi nogo kanga yeira pura.
4 Ma negi pangka nararau ono? Nogo yawe mizi puragi ngane inugu ne ngeragi keya kai
wik nanagi purik pangka ono ma talik?
5 Ma ne yongok ngizi kumuli namele weiya logo miza orowei ne kiling kelemi kangki
logo kongkirigesendikku pi king managine yaka aposolo nawili keya Yemizibekki sakwili
keya Pitago mizi pilik mizi purik pangka ma talik?
6 Ma ne keya Panabas te makngezego miziyengki ngaige yolugiyau?
7 Ami takko watabi ngezebekkiyengki amiragi yungke king wezameli keya miza? Yawe
ngeriyi tak ngezebokko ngeriya piyengka ngeragi ni ono? Keya liyeng kauwiligi mango tak
kau ngezebekkiwiligi yebili kolok piyengka ni ono?
8 Peyeng watabi wok mabiyeng miziyengkayeng kapura nogo Kapiya Walektikka ngoluk
kolokngagono yanagi.
9 Anotogi lo Mosego lende mizayengka tonugu meirik pelik,
Liyeng pulumakau yawe mizagimek iwingyengke yawe mizi puwekke iwingyeng nibene
kili pugura tariyi nagani. *Utoronomi 25:4*
Anoto pilik kaiya purik liyeng pulumakau yawe mizagiwiliyegi kumula wizimowei ma?
10 Pi pura teniyegi kaiya wizinda kani? Ei, pura tenigi lende miza purik yokoribek yokori
keya wawiyibek wawiyi puwekkerik piyau piyengka wale narik weiyagirikki kumula
koyimowei yawe mizagiyaugu legi.

11 Logo kazing mabilikmekke tonugu kazing kumbekki lewengke ngeragi wazonoyeng
yani legi korik tonuguyengki ngeragi keya pulangai piyengka inugu teni yani purik
pangkarikku.
12 Te Panabas iniyaga wei purik pangkarikku, purik iniyegi ngago wazonora kozak
yeiyawili iniyaga weiya kapura te iniyaga weiya onoyaugu. Segeya te kuneng kolokn-
gagono wara, purik te pilikyengki iniyegi nguk yeiya kapura tegi ngago Kilisiyaga puragi
kiyebuk miza nelegi te kazi.

13 Yombanu Anotogi i walek yemanemakka yawe mizi puwili yongkambanuwiligu
ngeragi i walek yemanemakka wiyayeng ni purikki kumulagirikki kai. Keya alataraga
ngeragi kolak mizi piyengka pulogo kolak mizi puwili ni.
14 Kazing mabilikmekke Yemizibokko ngago miziweki kai nara yombanu ngago wa-
zonora kozak kisi puwili king puwiligi nagiyeng yongkambanu ngago wazonora kerewiyi
keya wei puwiliyaga weiyagiwiligu.
15 Kapura nogorau iniyegi king nalikki nguk yeiya ono kai keya nogo kapiya perik lende
miza perik ne weik pilikta miziweki mizi kani keleyi ono. Segeya ne yagasimokko ibeng
purik pangka kapura nogo iniyegi kingyengki nguk yei purik pangka ono, purik nogo
ngago wazonora yeik yanagi purik wiyagi purikki ne kiyebuk.
16 Kapura ne ngago wazonora kozak kai purikki yeik nogora yongolok mei purikki
pangkara kiling onobokko, purik ne ngago wazonora kozak kaiweki yawera nanabokko
legi ne miziweki. Ne miza ono purik ne wilikki ono. Neyegi korowali panugi.
17 Tamizeige ne keli ne makngezegiraga mizi kesak ne king nanagirikki mizi kak kapura
ne yawe pura miziweki nana, legi ne yeik yawe nogora mizageya wizinda.
18 Ne piyengki ngane talik weiyagi? Yeik poburik, ne king weiyagirikki pangkara
kilimbokko kapura ne king wei ono, ne yeik ngago wazonora kozak kai purikki wilik
kagowinda wei purikku. Ne king naniweki nguk kai onobokko.
19 Logo purik wazonorikku, ne nakko king nanagirikki wiyeke pilikpokyegi panga
yungke kiliyagi ono. Ne yeikpokko kele kapura ne mamokyegi yeik yawe mizibek logo
nogo yombanu kolokngagono Kilisiyegi iza orowei wiriyiweki.

20 Ne Yudawiligi tepekke wiziyawekkerik ne Yuda wezabek wiziya logo puwili ngago
wazonoragi kerewiyiweki keya Yudawili Kilisiyegi iza orowei wiriyiweki. Keya Yudawiligi
kazingyengki kiriwei mizi keya Anotogo lo Mosego lende mizayengki puwili kiling ne yolu
puwekkerik loyengko neyegi ngai ono kele kapura loyengko ngai wezalik wiziya purik
puwili neyegi kerewiyagi purikki ne keli logo loyengko ngai ono puwili kiriwei mizi puwili
Kilisiyegi wiriyiweki.
21 Kazing mabilikmekke ne Yuda ono loyengko ngai ono puwili kiling yolu purik ne
loyengko neyegi ngai mena mizi ono logo puwili neyegi kerewiya logo nogo Kilisiyegi iza
oroweiweki. Purik ne Anotogi loyengki nagerewiyi mizi yagenda ono, ne Kilisigi loyengki
kiriwei mizi yagenda.
22 Ne Kilisiyegi ngizi kumulira kozang ono puwili kiling yolu puwekkerik ne mabiyengki
iwakabek mizi ono keya puwili lelewewili yei ono. Logo purik puwili neyegi kerewiyagi
logo nogo puwili Kilisiyegi kozang sibene keleyagi. Ne nakyegi saweli onobokko segeya ne
yongkambanu mabuwiliyegi ne kunimowei kazing nalangai piyeng mabiyengko Kilisiyegi
iza oroweiweki mizi logo Kilisigu puwili yaliya wazayiweki.
23 Nogo pilik mizi purik ne ngago wazonora puwiliyegi yaniweki pilik mizi keya puwili
Kilisiyegi lewa puwekke wilik kagowinda nogo weiyagirikkirau ne mizi.

24 Keya resisi narikke nginda kang puwili mabuwili nginda kang purik ini iwaka kapura
wamenakko peraisirik wei. Logo ini mabilik mizagirikki kai logo Anotoyaga peraisirik
weiweki.
25 Logo nginda kambok resisirikke lewege mizagi purik pi were watabi korik puguwekka
keli logo pi waliwei kelemiyagi piyeng wezamelagirikki pi kozang mizi. Nginda puwili
peraisi nguk namizi yeik sawiyagi pilik purikki wiyeke yawe kozang mizi kapura teni
peraisi wizagomagirik weiyagirikki mizi.
26 Piliktikki wiyeke ne kozang sowei peraisirik weiweki Yemizibekyegi yawe mizi. Ne
yombanu lewege miziweki wilekpek keya mizibok kelik keya yeik karagare mizibok kelik
ono.
27 Nginda wei mizi keya paleng uli keya mizi puwiligu mizi pilik ne korik nogowekko
keli piyengko korik nogowekke ngai nelegi kozang sibene kelemi logo keli nogora Anotogo
keliragi kulengkeweki logo ne ngago wazonora kozak yeiya wizigeya Anotogo neyegi
kiyebuk mizi onoweki.

10

1 Ini ne kiling ngizi kumuli puwili tenigi yelibungang koka Moseyegi kiriwei miza
puwiligu miza purikki kumula. Anoto kozainundikke wiziyarikku puwili mabuwiliyegi
ngai wiziya keya Wizang Wagobekke puwili mabuwili pangka kuna.
2 Purik meiyagirik puwili kaimelara meiyagirik. Purik puwili mabuwili kozainumbek
keya wizambekke Moseyegi kiriweiwili miza logo kaimela. Purikku kai purik puwili
mabuwili pigi kulengke wiriya.
3 Puwili mabuwili Anotogi Kung Walekpokko ngeragi yana piyeng na,
4 keya Anotogi Kung Walekpokko kai yanabok mabuwili na. Ei, keya Anotogi Kung Walek
puwili kiling kunabokko king yanabokka kai wik pundabok puwili mabuwili na. Kimbok
Kilisi ngezebek.
5 Anotogo puwili mabuwiliyegi watabi wazono piyeng yana kele kapura puwekkerik
Anotogo kolokngagonogo kaile mizayengki kumbak miza logo pugu puwili pugu kurung
yeikwekke neneng ngela.
6 Peyeng mabiyeng teniyegi waligeleyiyengko logo teni puwiligu miza pilik kaileyengki
ngora kiliya nelegi waberek ngaiweki.
7 Puwiliyaga nawiligu miza pilik anoto ikuyogorikwiligi kungyengki inge laliyi keya
ngago yei mizi nagani. Kapiya Walektikku tenigi yelibungang kokawili liyeng kaumekki
kung koliyengka keremiza purikki inge laliyi keya ngago mei mizarikki pelik kai,
Yongkambanuwili ngeragi ni keya kai niweki mogosa logo pulaga luweza logo yongolo ula,
kai. *Ekosora 32:6*
8 Keya puwiliyaga nawiligu miza pilik teni kazing kaile yongkambu mizimekke mizi
nagani. Puwili pilik miza logo wok wamenakke yongkambanu ibengwili sangkelarik 23
tausen.
9 Keya nawiligu miza pilik teni Yemizibekki yelakkelek yolu pura yang kelemi nagani.
Puwili pilik miza logorik kemalewiligu limita logo ibeng.
10 Keya puwiliyaga nawiligu miza pilik Anotoyegi langai ngago ngelek ngelek mei
nagani. Puwili pilik miza logo angela yombanu neneng ngelibokko puwili neneng ngela.
11 Puwiliyegi pilik keleya piyeng teni waligeleyiwekiyeng logo yombanuwiligu lende
mizi logo teni ngabelakpekki teng kangkaliraga yolu puwiliyegi waberek panu yeiweki.
12 Tegi tamizeige ini pelik kumulageya, Nerau pilik mizagi ono, ne kozang mizageya,
mabura waberek panu. Pera iniyegi waberek panu mena kai yagenda kani logo inirau
kanda kaile mizi onoweki.
13 Inugu kazing kokowayeng miziweki keli pumok watabi wik nayeng ono. Kapura
Anoto pugu kai piyeng ngeli onobek logo pugu inugu pangka kik ula melagirikki pangka
yaka kokowa miziweki keli pilikyeng iniyegi wiriyi pani keleyagi keya pilik keli pumokka
kaziwei kuniweki kazing namek waligeleyi penangai.

14 Tegi ini ne kiling ngizi kumuli nogo keliwili kazing anoto ikuyogorikwiligi kungyengki
inge laliyi keya ngago yei mizi pumokka kazi kunagirikki kai.
15 Nogo kumularik ini yongkambanu iwaka panuwili. Ini weik mena waberek kumuli
logo nogo kai pera ngizi ma ngaigu miza purikki keriyi.
16 Teni pasa niwekke kakpekki solorikki kumula logo Anotoyegi wazono meiwekkerik
teni Kilisigi iwibek kiling menalege mereke wazaya. Keya teni pasa niwekke pereksik
sikila logo ni puwekkerik teni Kilisigi korikwek kiling menalege mereke wazaya.
17 Keya perek wamenaksik tonugu ni mabilik teni yombanu kolokngagono korik wame-
nawek purik perek wamenaksikka teni mamok ni legi.
18 Togo Isileili yongkambanuwiliyegi kumuli. Ngeragi kolak mizayeng na puwili alatara
kiling menalege mereke wazayarikki.
19 Ne taliktikki kai yagenda? Nogo kai purik ngeragi anoto ikuyogorikwiligi kungyengki
kolak miza piyeng ngizi ma kung narik ngezerik kele ngizi kai yagenda ma?
20 A'a', nogo kai purik Anotoyegi ngizi kumuli onowiligu ngeragi kolak miza piyeng
kerewawiliyegi yani, Anotoyegi mani ono. Logo ini kerewawili kiling kewengke mizagi
purikki ne kiyebuk.
21 Inugu Yemizibekki kakpekkarau ni keya kerewawiligi kakpekkarau kemenak nagi
langai ono. Keya inugu Yemizibekki lalektage pasa ni keya kerewawiligi lalektagarau
kemenak nagi langai ono.
22 Purik ini pilik mizi purik inugu Yemizibek sisik mizibene kelemiyagi. Pi kozang logo
tamizeige teni anoto ikuyogorikwiligi kungyengki kolak mizi purik Yemizibokko wameik
teni ngangang yanagi.

23 Ini pelik kisi, Anotogo mizi nagani kaiya ono piyeng mabiyeng nogo mizi purik
pangkarikku. Wameik kapura watabi nayeng teniyegi saweli onoyengko. Ei, Anotogo mizi
nagani kaiya ono piyeng mabiyeng inugu mizi purik pangka kapura watabi nayeng wilek
kang tonuguyeng kazing kumbekki lewengke yemane sibene kelemi onoyengko.
24 Togo ini makngezeyegi kumuli nagani. Nakyegirau kumuliweki mizagirikki kai keya
pigi wazono wiziyagi puragi kumuli.
25 Pung wata wiyirikke wata wiya piyeng ni purik pangka kapura takyegi kolak miza-
yeng yei ono, purik ngago kanga melarago kangka nugubek ngangang miza nelegi.
26 Purik Anotogi Kapiya Walektikku ngabelakpek keya ngabelakpekke piyeng mabiyeng
Yemizibekkiyeng kai logo teni watabi nangaiyeng miza piyeng nagiwiligu.
27 Tamizeige ngizi kumuli ono nawiligu ini puwili kiling ngeragi niweki ngago yeiya logo
ini kangweki keli purik ini niweki yani piyeng mabiyeng ni logo takyegi kolak mizayeng
keya yei ono, purik kangka inuguyeng ngangang miza nelegi.
28 Kapura tamizeige nakko pelik kozak nei, Ngeragi peyeng anoto ikuyogorikwiligi
kungyengki opa mizayeng, nei purik mabura piyeng ni nagani, kemenak wazono ngeze-
bekkirage wiyeke keya kangka pugubekki wiyeke.
29 Pilik puwekkerik pugu keli pura yemanerago keya nugu keli pura yemane onorago.
Legi watabi piyeng ni nagani.
Tamizeige nakko pelik nguk nei, Ne nangki nagi purik pangka ono. Nakko kumularikku
kokowa kairikki wiyeke ne nagi ono purik pangka ma?
30 Tamizeige ne Anotoyegi ngeragi nogoyengki wazono mei purik nangki nakko neyegi
ngeragi nogo wazono mei piyengki langai ngago kaiyagi?
31 Mena nogo nangki miza purikki kozak nei pei. Purik ngeragi ni ma kai ni ma watabi
nugu mizi piyeng mabiyengki Anoto yemanebek mizizo.
32 Keya Yudawili ma Kirikwili ma ngizi kumuli puwilirau kaile mizibene keleyi nagani.
33 Nogo mizi mabiyengke ne mabuwili wilik kagowing keleyiweki mizi pilik inirau
mizizo. Ne ne makngezegi wazono puragi kumuli onobek kapura mabuwiligi puragi kele
logo puwili yaliya wazayiweki.

11

1 Togo nogo Kilisigi kazingmekke yang kiriwei mizi pilik neyegi yang kiriwei mizi.

2 Nogo ini waligeleya piyeng warara yolu keya kiriwei mizageya koya purikki nogo ini
wazono miza kai.
3 Kapura ne ngago naragi langai iniyegi kozak yeiweki. Pura pelik, kebira korikwekki
ngaira. Keya kazing mabilikmekke Kilisi yombuwiliyegi ngaibek keya yombubek yongok-
meleyegi ngaibek keya Anoto Kilisiyegi ngaibek.
4 Yombanu nak waberek mizi ma Anotogi ngagora kozak kaiwekke watabi nayeng
kebige wakiya wizimowei mizibok Kilisiyegi kaile sawiyi yagenda.
5 Kapura yongok yombu weiya namele waberek mizi ma Anotogi ngagora kozak
kaiwekke kebira watabi nayengko ngokmorokta wizimowei mizi onomolo pigi
kerekpubekyegi kaile sawiyi yagenda. Purik tamizeige kebi pugura mabura wiliyawekke
yombu pugubek kaile sawiyagi mabilik mizi yagenda.
6 Tamizeige yongok namele kebira ngokmorokta wiyagirikki kiyebuk mabura pi kebira
ngelagimologo. Kapura tamizeige yongokpanu pumolo kebi nganelek pugura ngeli ma
wiliyi purikku pi kaile sawiyi mabura molo kebira ngokmorokta wiyagimologo.
7 Yombanu nak kebi pugura pi Anotoyegi inge laliyi keya ya kumuli mizi puwekke
ngokmorokta wiyagi onobokko, purik pi Anotogi kangmek keya ngaiwaktik walimiz-
ibek kapura yongokmele kebi pugura ngokmorokta wiyagimologo, purik pi yombanu
pugubekki ngaiwaktik walimizimele legi.
8 Purik Anotogo yombanu were keremizabok yongokmeleyaga ono kapura Anotogo
yongok weremele yombubekyaga keremiza kopong.
9 Keya yongokmelegi wazonoragi wiyeke Anotogo yombanubek keremiza ono kapura
yombanubekki wazonoragi wiyeke Anotogo yongokmele keremiza.
10 Tegi pangkara yongokwili Anotogi wirege inge laliyi keya ya kumuliwekke watabi
nayengko kebiyeng ngokmorokta wiyi purik logo purikku walimizi purik yombuwili
puwiliyegi ngaiwili, purik angelawili keriyara koyinda legi.
11 Kapura yongkambu Anotogi piyau yombubokko keke nayeng mizi keya yongokmol-
ogo keke nayeng mizagi ono.
12 Purik Anotogo yongok weremele yombubekyaga keremiza logo perik yombu
mabuwili yongokwiliyaga punda keya watabi mabiyeng Anotoyaga lewa kopong.

13 Ini makngezego purikki kumularik talik? Yongokpanu namele yombanu lembekke
kebira ngokmani nangai wizimowei waberek mizi purik pangka ma talik?
14 Teni mamokyegirik yombu kebira yokolombok wazono onorikku.
15 Kapura yongokwiliyegirik kebi yokolong piyeng lewegeyengko. Purik kebi yokolong
pura Anotogo yongokwili kebiyeng ngokmorokta wiyiweki yanara kopong.
16 Kapura tamizeige nak yongokwiligi kebiyengki langai nara mawinda kaiyagi mabura
nogo kairik teni ma Anotogi Yisuyegi ngizi kumuli wawere uli mizi puwili Anotogi wirege
inge laliyi keya ya kumuliweki kazing kalogomok nayendau ono.

17 Nogo yeiweki mizi peyengkirik ini wazono miza ono purik ini Anotoyegi inge laliyi
keya ya kumuliweki wawere uli puwekke kaileyengko wazonoyengki lewege legi.
18 Pilik wawere uli piyengke ngalik keli piyengki mabuwiligu kozak nei keya ini sanga
miza logo nawili narikke mizi purik logo nogo ngizi kumularik narik purik wameik.
19 Inigi tepekke pilik piyeng yolu purik mizagelik logo yombanuwiligu inigi tepekke
tawili ngizi kumuli panuwili miziweki.
20 Kapura ini menalege wawere uliwekkerik ini Yemizibekyegi kumuliweki ngeragi
niweki lewa ono.
21 Nogo pelik kai purik pangka, purik ini ngeragi ni purik ini kemenak menalege mogosa
logo ngeragi ni ono logo nawili yagasi keya nawili kai waing na logo lelewe mizi.
22 Inigi i pilik ngeragi ni keya kai nagiyeng wizinda kapura segeya ini Anotogi yongkam-
banu Yisuyegi ngizi kumuliwiliyegi kumbak keya watabigi yeik puwili kendek mizibene
keleyi.

Logo nogo iniyegi talik yeiyagi? Nogo ini wazono panu miza yeiyagi? A'a', piliktau ono.
23 Purik nogo Yemizibekyaga pugu ngeragi lalek puguragi langai kaiya pura weiya
logo pulaga nogo iniyegi yana. Pura pera, Yemizi Yisu Yurasgu pi yelagiwiliyegi miza
yanawekke kusaga pi pereksik weiya
24 logo puzikki pugu Anotoyegi wazono meiya. Pulaga sikila logo pelik kaiya, Pobuzikku
walimizi purik korik negi inigi wiyeke ibeng sa puwekki walimizi yagenda. Pilik mizi
kunizo logo ini neyegi kumuliweki.
25 Keya kazing mabilikmekke puwili ngeragi na logo pi kakpek weiya logo pelik kaiya,
Waing kakpekke yolu pobokko walimizi purik iwi nogobokko mizagewiyege Anotogo kaile
tonuguyeng tumulagirikki ngago wik silok tiya pura ngai kozang kelemiya. Ini pek ni
puwekke purik mabura neyegi kumuliweki mizizo.
26 Purik ini perek pezik ni keya kakpekka niwekkerik ini Yemizibek inigi wiyeke ibeng
sa purikki mawinda kozak kisi kanda pi yo puwekkegine.

27 Tegi kazing pangka onomekke pereksik ni ma kakpekka ni puwili Yemizibekki
korikwek keya iwibek kaile kaile kelemi yagenda.
28 Pilik mabura yongkambanuwili were ya kumuli pani logo tamizeige puwili pangka
nagi mabura pereksik ni keya kakpekka ni pani.
29 Purik Anotogo yongkambanu kazing pangka onomekke na puwili ngangang yanagi,
legi purik puwili Yemizibekki korikwekki solorikki pakela ono legi.
30 Pilik kopong ini kolokngagono kemegeme keya kozang ono. Ini pangka onomekke
pasa na. Keya iniyaga nawili mabiliktago ibeng.
31 Kapura tamizeige teni were pasa nagine teni makngeze ya kumuli mabura Anotogo
teni ngangang yanagi ono.
32 Kapura Anotogo teni mabek ngangang yani keya ngalik yei puwekkerik pugu pilik
mizi purik pi ngabelakpekke ngizi kumuli ono puwili kaile kaile puwiligiyengki kemenak
ngangang yani puwekke puwili kiling tenirau kemenak ngangang yanagi onoweki.
33 Tegi ini ne kiling ngizi kumuli puwili ini menalege Yemizibekyegi kumuliweki nger-
agiyeng niweki wawere uli puwekke mabura mabuwili kemenak menalege mogosa logo
nagirikki kai.
34 Tamizeige yombanu nak yagasimokko pangka ono mabura were panga ige ngeragi ni
pani kelemi logo ini pasara menalege niwekke Anotogo pi ngangang mani onoweki. Keya
watabi nayengkirik ne lewagela pilikwekke nogo piyengki langai kozak yeiyagine.

12

1 Keya ini ne kiling ngizi kumuli puwili ne weik kangka wazono Kung Walekpokko ini
nak nakyegi yeik yani piyengki langai kozak kaiweki, purik piyengki langai ngizira ini
iwakagi purikki ne keli legi keya purik ini piyengki langai nguk kisa legi.

2 Ini ngoluk Yisuyegi ngizi kumuli onowekke Sadangko iniyegi ngai wizimowei anoto
ikuyogorikwiligi kung ngago kisi onoyengki inge laliyi keya ngago yeiyagirikki iza orowei
kuna purik ini iwaka.
3 Tegi nogo kelirik ini pobilik purikki iwakaweki, Anotogi Kung Walekpokko ngaibokko-
rau pelik kaiyagi ono, Kaile nayeng Yisuyegi lewagela wale kaiyagi ono. Keya nakko
kumula ngezebekkiraga pelik kaiyagi ono, Nogo ngizi kumulirik, Yisu Yemizi nogobek,
kaiyagi ono, yeik Kung Walekpokko piyegi ngai logo pi pilik kai purik kele.
4 Anotogo teni mamokyegi nak kangka nalik nak, nak kangka nalik nak keleyi kambela
kapura Anotogi Kung Walek wamenakpokko piyeng teni yani.
5 Teni kazing kolokngagonoyengke Yemizibekyegi yawe mizi kapura Yemizi wame-
nakpokko teni piyegi yawe miziweki iza.
6 Teni nak nak yawe nalangai nalangai mizayeng Anotogi mizi kapura Anoto wame-
nakpokki kozandago yongkambanu mamokki yungke yawe pura mizi.
7 Anotogi Kung Walekpek ngezebokko peyeng yombanu nak nakyegi waligeleyi logo
puwiligu yongkambanu puguwili mabuwiliyegi saweliweki.
8 Anotogo kangka nalangai nalangaiyeng yongkambanuwiliyegi yani. Nakyegirik An-
otogi Kung Walekpokko pigi yungke yawe miza logo purik pi Anotogi iwakaragi kaiweki
kangkabek mani. Keya nakyegirik pugu ngago iwakara kiling Kung Walek mabokko kozak
meiya pura wizimowei kozak kaiweki kangkabek mani.
9 Nakyegirik Anotogi Kung Walek mabokko pi keya nawiliyegi Anotogo wizimowei keke
mizi piyeng mizagi purikki kozang kumuli. Keya Kung Walek mabokko nakyegi kozang
yombanu yombiyangai sa wazayagi pilikpek mani.
10 Nak kozang Anotogo keke mizi piyeng miziwekibek mani. Nak kangka ngago Anotoy-
aga weiyara kawela wiyiwekibek mani. Nak kangka watabi Anotogi Kung Walekpekya-
gayeng keya kerewawiliyagayengki iwaka sagibek mani. Nak kangka ngago yeik pugu
lusuweiyengki ngago kaiyagibek mani. Nak kangka ngago yeik pugu lusuweiyeng kow-
itagibek mani.
11 Kung Walek wamenak mabokko watabi piyeng mabiyeng mizi logo keli puguragi
kiriwei watabi piyeng yombanuwiliyegi sanga mizagelega yani.

12 Korik tonuguwek wale kolokngagono kapura korik wamenawek mabilik logo wale
kolokngagono piyengko korik wamenawek keremizi. Logo Kilisigi menalege wawere ula
puwili pilik.
13 Tenigi tepekke nawili Yudawili keya nawili Kirikwili keya nawili ngai nawiliyegi yeik
yawe miziweki kingyengki ngane weiyawili keya nawili yombanu yeikwili kapura Anotogi
Kung Walekpek teniyegi yarageyawekke teni ngai wamenamekke menalege wawere ula
wazaya. Keya Anoto Kung wamenakpok wezamela logo pi tenigi yungke kiliya logo
ngezebek tenigi yungke wilakweki.
14 Korik tonuguwekke wale wamenarik ono kapura wale kolokngagono panu.
15 Yombanu nakki ingezikku, Ne mele puguzik ono legi ne korik puguwekka walerik ono,
kai kele kapura pi ngoluk korik puwekka wale narik wiziyagi.
16 Ma yombanu nakki kerangandikku pelik kai purik, Ne wire pugubek ono legi ne korik
puguwekka walerik ono, kai kele kapura pi ngoluk korik puwekka wale narik wiziyagi.
17 Togo tamizeige korik tonuguwek mabuwek wireyeng kesak teni talik kerewiyagi
mizi kak, purik teni kerangangyengki yeikki kopong. Keya korik tonuguwek mabuwek
kerangangyeng kesak teni mengkeri kak ono.
18 Kapura Anotogo korik tonuguyeng pilik keremiza ono. Pugu keli puguragi kiriwei
korik tonuguwekke wale piyeng mabiyeng wiyi kambela.
19 Korik tonuguyeng wale wamenarik kesak korik tonuguyeng wizi kak ono.
20 Kapura korik tonuguyeng pilik ono. Yombanubekki korikwek wale kolokngagono
kapura korik wamenakwekko.
21 Tegi nakki wirebokko mele puguzikki pelik meiyagi ono, Nerau niyegi keli ono, keya
kebi pugurago inge puguzikki, Ne niyegi keli ono, meiyagi ono, a'a'.
22 Tamizeige korik tonuguyengke wale tonugu kozang onoyeng mizi piyendau ono purik
teni wik yolugi ono.
23 Keya korik tonuguyengke tonugu wale yemane onoyeng mizi piyeng tonugu kagorik
palumuyengko ngokmani keya wale tonugu kimeike walimizi ono piyeng tonugu waberek
panu ngokmani.
24 Keya wale kimeike piyendau pilik keleyagi ono. Korik tonuguyengke tonugu wale
yemane onoyeng mizi piyeng Anotogo yemaneweki keremiza,
25 logo purik korik tonuguyeng wale narik narikke mizi onoweki kapura pugu piyeng
menalege wiya logo korik tonuguyengke wale piyeng narikku narikke kumuliweki.

26 Tamizeige korik tonuguyengka wale narik ngangang mizi purik wale mabiyeng
ngangang pura wageli. Tamizeige teni wale narikki wilik kagowing kelemi purik wale
mabiyeng wilik kagowing mizi.
27 Ini mabuwili Kilisigi korikwek kelik logo ini nak nak Kilisigi korikwekka wale narik.

28 Keya Anotogo Yisuyegi ngizi kumuliwiligi tepekke were aposolowili iza keya pulaga
ngago Anotoyaga weiyara kawela wiyiwekiwili keya pulaga waligeleyiwili keya pulaga
Anotogo keke miziyeng mizagiwili keya pulaga kemegemewili yombiyangai sa waza-
yagiwili keya nawiliyegi sawelagiwili keya yombanu yawe nalangai nalangai piyengki
ngaigiwili keya ngago yeik puwiligu lusuweiyengke ngago kisagiwili iza.
29 Anotogo iza puwili mabuwili aposolo onowili. Yombanu mabuwili Anotoyaga
ngagoyeng weiya logo kozak kisi onowili. Yombanu mabuwili nawili kapiya keleyi
onowili. Yombanu mabuwili Anotogo keke mizi piyeng mizi onowili.
30 Yombanu mabuwili nawili yombiyangai sa wazayiweki kozang pura kiling ono.
Yombanu mabuwili ngago yeik puwiligu lusuwei piyeng kozak kisi ono. Yombanu
mabuwili ngago yeik puwiligu lusuwei piyengke ngago kowiti ono.
31 Anotogo watabi yeik yani yemane nayeng ini yaniweki ini wok mabiyeng kelagiwiligu.
Nogo weik kazing mabiyengka lewege panumek waligeleyiweki.

13

1 Tamizeige ne ngilumbek keya ngabelakpekki pangka ngago yeik wizageya kambeli
piyeng mabiyeng nakkorau waligeleni ono kapura ne iwaka panu kapura ne nazuwagaw-
iliyegi kelirau ono purik ne yeik kelambelang mizi yagenda.
2 Tamizeige ne ngago Anotoyaga weiyara kawela wiyagirikki iwaka panu keya Anotogi
liwik piyeng mabiyeng iwaka keya watabi mabiyengki iwaka keya tamizeige negi ngizi
kumulira kozang panu logo nogo lewakpek towiliweki meiya logo towili kapura nerau
nazuwagawiliyegi keli ono purik ne yeik ulakpokko.
3 Tamizeige nogo watabi negi piyeng mabiyeng watabiyengki yeik puwiliyegi yani keya
Anotogi ngago wazonora kozak kairikki wiyeke wik waliya wazani kapura nazuwagaw-
iliyegi keli ono purik piyengkorau neyegi sawelagi ono.
4 Tamizeige teni wameik nazuwagawiliyegi keli purik teni puwiliyegi yelakkelek mizagi
keya teni puwiliyegi wazono keleyagi. Tamizeige teni nazuwagawiliyegi wameik keli
purik teni puwiliyegi ngago senze kisagi ono. Teni nakki watabiyeng keya nakyegi yagolok
mizagi ono. Teni lewege kisagi ono. Teni lewegewili mizagi ono.
5 Kazing nazuwagawiliyegi keli pumok pelik, Teni kaile kaile keleyagi ono, ma teni kerezi
mizagi ono teni nazuwagawiliyegi kumulagi, ma teni pesang pesang keya kisagi ono, ma
nazuwagawiligu teniyegi kaile mizi piyeng teni sangkelagi ono.
6 Ma nazuwagawiligu korowali miziwekke teni wilik mizagi ono kapura nazuwagawili
wazono mizi puwekke teni wilik mizagi.
7 Tamizeige ni nakyegi keli purik ni piyegi panga yungke kiliya panugi keya ni wok
mabiyeng piyegi wazono wiziyagi keya pugu pangka mizagi purikki kumuli wilibekki keya
piyegi wiyeke luwezagi.
8 Keya Anotoyaga watabi yeik wei piyeng keya kozang piyeng wangki yeikkiyengko
kapura nakko nakyegi keli pura wizagomagira. Wangki wok nakka purik ngago Anotoyaga
weiyara kawela wiyi purik keya ngago yeik lusuweiyengki ngago kisi pura keya watabi
iwaka piyeng yeikki.
9 Purik tenigi yeik yana piyengki iwaka pura keya ngago Anotoyaga weiya logo kawela
wiya purarau ngoluk mabura iwaka ono.
10 Kapura mabura iwaka panubek yo puwekke watabi yeik yani piyeng teniyegi
mawinda sawelagi ono logo yeikki.

11 Ne mandik songonowekkerik ngago nogora, keli nogora, keya kumuli nogora mandik
songonowili kelik kapura ne weik yombu kerek perik ne mandik songonowiligi kazing
piyeng weik wiyi.
12 Kazing mabilikmekke perik teni weik Anotoyegi iwaka panu ono logo purik kung teni
makngezegimekke waberek pakeli ono pilik kapura wangki puwekke teni pi wiregaw-
erege pakelagi. Nogo iwaka piyeng weik ngoluk kimeike panu ono kapura Anoto neyegi
iwaka mabilik ne piyegi iwaka panugi.

13 Tegi watabi neyauganayeng peyeng wiziyagi purikki kumulizo. Kazing teni Anotoyegi
ngizi kumulagi pumok keya kazing Anoto kiling paka ngalege yolugirikki wilekpek
keya ngai yuke yolu pumok keya kazing teni nazuwagawiliyegi kelagi kapura piyengka
nazuwagawiliyegi kelagi pumokko waligeleyi purikku ngalege panu.

14

1 Tegi wok mabiyeng nazuwagawiliyegi kelagi purikki wilek kang tiya mani. Keya
Anotogi Kung Walekpokko watabi yeik yani piyeng weiyagi purikki keli. Keya kazing An-
otoyaga ngagora weiya logo kawela wiyagi pumok kele weiyagi purikki kozang kelagirikki
kai.
2 Yombanu nak ngago yeik pugu lusuweiraga ngago kaiyageya puwekkerik pi Anotoyegi
ngago meiyageya wizinda. Pi yombanuwiliyegi ngago yei yagenda ono, purik nakkorau
pugu kai pura iwaka ono kopong, pi Anotogi Kung Walekpokko kelemiyageya wizimowei
pi Anotoyegi langai liwikyeng kozak kai.
3 Kapura yombanu Anotoyaga ngagora weiya logo kawela wiyibok yombanuwiliyegi
kozak yei yagenda logo puwili kazing kumbekki lewengke yemane siweki keya pugu
puwili kozang keleyiweki keya pugu puwili Anotogi yalekta yaniweki.
4 Yombanu ngago yeik pugu lusuweiraga ngago kaibok kung pugubek yemane sibene
kelemi yagenda kapura yombanu ngago Anotoyaga weiyara kawela wiyibok yongkam-
banu Yisuyegi ngizi kumuliwili mabuwiligi kungwili yemane sibene keleyi yagenda.
5 Ini mabuwili ngago yeik inugu lusuweiyengke ngago kisagi purikki ne keli kapura
nogo keli panurik ini mabuwili ngago Anotoyaga weiyara kawela wiyagi purikki. Purik
yombanu ngago Anotoyaga weiyara kawela wiyibokko mizi pura yaka yombanu ngago
yeik pugu lusuweiraga ngago kawela wiyibokko mizi puraga ngalege tamizeige pugu
ngagoragi solorik waberek kowiti ono logo yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuliwili
mabuwiligi kungwili yemane si onoweki mabura.
6 Ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwili ne iniyegi lewa puwekke tamizeige ne
ngago yeik inugu lusuweiyengke ngago kai mabura nogo iniyegi sawelagi ono. Keya
tamizeige Anotogo watabi ne waligeleniyayengka nayeng iniyegi kozak yei ono keya An-
otogi wameiktaga nogo iwaka nayeng mabura nogo iniyegi sawelagi ono. Keya tamizeige
nogo ngago Anotoyaga weiyaraga nayeng kawela wiyi ono ma tamizeige nogo ini nayeng
waligeleyi ono mabura nogo iniyegi sawelagi ono.

7 Keya watabi wik yolu ono kulelera keya kitara kelik piyengkirik takko ei ingi purik uli
yagenda kaiyagi tamizeige puwili kang uli kunagimekke uli ono purik.
8 Tamizeige sangubek kimeike kai ono purik naktau ngairaga kunagirikki kangkere
mizagi ono, purik puwili sangubekki waberek kerewiya ono kopong.
9 Logo kazing mabilikmekke tamizeige nugu yombanu nakyegi ngago yeik pugu
lusuweiraga ngago meiya purik mabura pi talik miza logo nugu kai pura pi iwakagi? Ni
yengelei wale narikke ngago mei nobiyeng mizagi.
10 Ngago yeik kolokngagono ngabelakpekke wizinda kapura ngoluk ngago piyeng kisi
puwili ngezewiligu ngagoyengki soloyeng iwaka.
11 Kapura tamizeige ngago yeik kisi piyengki soloyeng ne lusuwei purik nogo ngago pura
kaibekyegi ngabelak nakkabek mizagi keya pugurau neyegi mabilik mizagi.
12 Tegi iniyegiriktau, ini Anotogi Kung Walekpokko watabi yeik yaniyeng weiyagirikki
wirangai mizi legi watabi yeik yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuliwili mabuwiligi kung-
wili yemane sagi pilik piyengki weli.
13 Tegi yombanu ngago yeik pugu lusuwei naraga ngago kaibok kangka ngago yeik
puragi solorik kowitagi purikkibek waragi purikki waberek mizagirikki kai.
14 Purik tamizeige ne ngago yeik ne lusuwei naraga ne waberek mizi purik kung nogobek
waberek mizi kapura kangka nogobekkarau watabi nakyegi sawelagi nayeng lewagela
ono.
15 Tegi ne talik mizagi? Ne mabiyau mizagi. Ne makngeze keke puwekke neyegi sawe-
libene ne ngago yeik lusuweiyengki waberek mizagi keya tiyamekki ngalege puwekke
puwiliyegi sawelibene ngago yeik mabuwiligu iwakayengki waberek mizi mizagi. Keya
ne makngeze keke puwekke ne ngago yeik mabuwiligu lusuweiyengki ingi meiyagi keya
tiyamekki ngalege puwekke ngago yeik mabuwiligu iwakayengki ingi mei mizagi.
16 Tamizeige ni ngago yeik nugu lusuwei naraga ni Anotogi yeikta yongolok mei purik
mabura talik miza logo yombanu pura lusuweiwiligi tepekke wiziya nak nugu Anotoyegi
wazono mei purikki walege, Wameik panu, kaiyagi? Pi nugu kai kang pura pi lusuwei
wizinda.
17 Nigi waberek Anotoyegi wazono meimok pangka kele kapura pumokko nakyegi
sawela ono.
18 Nogo Anotoyegi ne ngago yeik ne lusuweiraga ngago kai purikki wazono mei logo nogo
pilik mizirikku iniyaga ngalege.
19 Kapura yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuli wawere uli mizi puwiligi wiregerik
ngago kolokngagono ngago yeik ne lusuweiraga pumokyegi yei purik segeya ngago lang

melenazik yombanuwiligu iwaka logo puwiliyegi sawelagi pilik piyeng kaiyagi purikki kele ne keli.
20 Ini ne kiling ngizi kumuli puwili ini piyengki kumuliwekke mandik songonowiligu mizi pilik mizi nagani. Mandik leklingigewiligu mizi pilik kaile mizagirikki ono kapura yongkambu kerek wezawili kumuli yaka ngago yeik inugu lusuweiyengke ngago kisi pumokko langai.
21 Perik Kapiya Walektikke lende miza,
Yemizibokko pelik kai, Nogo pewiliyegi yeiyagirik yombanu nalaga lewawiligi ngago yeikyengke kozak yeiyagi kapura ne pilik miza logoriktau yombanu puwili mabilik neyegi nagerewiyi mizageya koyi nangai, kai. *Isaya 28:11,12*
22 Togo ngago yeik inugu lusuweiraga ngago kisi pura Yisuyegi ngizi kumuliwiliyegi Anotogi kozandagi waligeleyiweki onora purik inugu pakela kapura Anotogi kozandagi ngizi kumuli ono puwiliyegi waligeleyagira. Kapura ngago Anotoyaga weiyara kawela wiyi pura ngizi kumuliwiliyegi waligeleyira, ngizi kumuli onowiliyegi ono.
23 Tegi tamizeige Yisuyegi ngizi kumuli Anotogi wirege inge laliyi keya ya kumuliweki wawere uliwili mabuwili ngago puwiligu lusuweiyengki ngago kisi logo ngizi kumuli ono nawili kanda purik puwili pelik kisagi, Ini lelewe, kisagi.
24 Kapura tamizeige mabuwili ngago Anotoyagara kawela wiyi yaka Yisuyegi ngizi kumuli ono nak ma peyengki iwaka panu ono nak wizigeyawekkerik ngago peyeng mabiyengko pi kailebek mizi penangai logo piyeng mabiyengko pi talikpek mizi penangai.
25 Logo pugu liwik kumuliyeng kawela wiyagi logo pi ingeyau laliya logo Anotoyegi ya kumulagi pelik kaiyageya wizimowei, Wameik ini kiling Anoto pelege yolu kaiyagi.

26 Tegi ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwili nogo kai perik ini wawere uliwekkerik mabuwili nak yawe nara mizi. Nakko ingi narik, nakko waligeleyi, nakko ngago Anotogo kozak meiya nayeng kawela wiyi, keya nakko ngago nara ngago yeik pugu lusuwei naraga kai keya nak puragi solorik kozak kai. Yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuliwili wawere uliwekkerik peyengko nakko nakyegi saweli.
27 Tamizeige pulogo nawili ngago yeik puwiligu lusuwei naraga kisi purik mabura neyau ma neyauganakko kisi pani keleyi. Keya nak nak kisi pani keleyi. Keya nakko kai puragi solorik kowiti.
28 Kapura ngagora kowitagibek pulogo ono mabura ngago yeik naraga kaibok kai nagani. Puwili ngezewiliyegi ngago kisagi purik kele keya nalege kang narage Anotoyegi ngago mei nangine.
29 Yombanu neyau ma neyauganak ngago Anotoyaga weiyara kawela wiyi puwili nak nak ngago kisagiwiligu keya nawili puwiligu kisi piyengki yang keleyi.
30 Kapura tamizeige kaiyageyabok kaiyageya keya mogosa wiziya nak Anotoyaga ngago nara wei purik mabura ngago kaiyageyabok ngagora ulumi nagani kapura yaka Anotoyaga ngago wikta weiyabok kele ngago kai pani kelemi.
31 Kazing pilikmekke ini mabuwili nak nak ngago Anotoyaga ngagora kozak kisagi logo mabuwili iwakaweki logo ngizi kumuli puwiligiraga kozang keleyiweki.
32 Yombanu Anotoyaga ngago narabok ngago pugura leng kelemiya logo pigi teng ngago kaiyagi purage ngago kaiyagirikki kozanda kiling purik ini iwaka,
33 purik Anoto kisageli meiya meli piyengki kiyebuk mizibek legi, purik Anoto ngezege sa yolu puragi kelibek.
Kongkirigesen Yisugi piyegi ngizi kumuliwili wawere ula logo
34 Anotogi wirege inge laliyi keya ya kumuli puwekkerik yongokwili ngagoluk koyagiwiligu. Teni puwili ngago kisi pani keleyi onowiligu, puwili Kapiya Walektikku kai mabilik kulengke koyagiwiligu.
35 Tamizeige puwili watabi nayengki langai nguk kisagi purik puwili puwiligi kerekpuwiliyegi panga ige yei pani. Menalege wawere uliwekkerik yongokwili ngago kisi purik pangka onorik.
36 Wau. Ini nogo kisi purikki a'a' kisi. Anotogi ngagora iniyaga wiriya ono keya iniyegi keke wiriya ono. Ini pilik kumuli mabura ini kokowa puloge.
37 Tamizeige nak pelik kumuli, ne ngago Anotoyaga weiyara kawela wiyibek ma Anotogi Kung Walekpokko ne watabi yeik yani piyengka nara nana, mabura nogo lende mizi pera Yemizibekki ngago miziweki kaira purikki pi iwaka simo mei.
38 Tamizeige pugu purikki yeiktik mizi mabura ngezebek Anotogi wameikta kawela wiyibek mizi purik yeiktik mizagi kani.
39 Tegi ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwili Anotoyaga ngagora weiya logo kawela wiyagi purikki wilek tiya mani kapura yombanuwili ngago yeik nayengke kisagi purikka waliyi nagani.

40 Keya ini Anotoyegi ya kumuli ma ingimek mei puwekke watabi mabiyeng kazing
pangka panumekke mizagirikki kai.

15

1 Ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwili ne ngago wazono Yisu Kilisiyegi langai nogo
ulogo iniyegi kozak yeiya puragi ne mawinda kozak yeiweki. Ini ngago pura wilek kang
inuguyengke wiya logo ngago pura inugu Kilisiyegi ngizi kumuli purikki solorik.
2 Tamizeige ini ngago puragi yeik ulak ngizi kumula ono keya tamizeige ini waligeleya
piyeng ini kozang kebangkela mabura ngago wazono Yisu Kilisiyegi langai purago ini
yaliya wazayageya wizinda.
3 Nogo iniyegi ngago neyegi kozak neiya pura kozak yeiya logo ngago pura ngago
yemane panura. Ngago pura Kilisi kaile tonuguyengki wiyeke ibeng sa puragira, Kapiya
Walektikku pugu mizagi kaiya mabilik
4 keya pi kawitikke waliya logo wok neyau wiziya logo wok kalikebekke Anotogo pi
ibendaga yangalekta wik wazamiya, Kapiya Walektikku pugu mizagi kaiya mabilik.
5 Keya Pitago pi pakela purikki, pulaga Yisugu yombanu meleyau keya ingenazikka
neyau ngezebokko waligeleya puwili mabuwiligu pi pakela.
6 Keya pilik miza logo pulaga yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuli sangkelarik 500 pekka
ngalegewiligu pi pakela, puwiliyaga kolokngagono ngoluk wik yolu keya nawili weik ulogo
ibeng.
7 Pulaga Jemsgu pi pakela logo kalike aposolowili mabuwiligu pi pakela.
8 Pulaga kalik panuge nogorau pi pakela, ne ngoluk korowali mizageya tawizeige kapura
nguk namizi pugu ne wik keremiza.
9 Nogo pelik kai, purik ne Anotogi ngagora oroweiwili mabuwiliyaga kulengke panubek
kopong keya ne Anotogi ngagora oroweibek neiyagi langai onobek purik nogo ulogo
Anotogi yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuliwiliyegi ngangang keleya puragi wiyeke.
10 Kapura kang nogomek mabek yolu mabilik, purik Anotogo neyegi wazono miza
kopong. Pugu neyegi watabi wazono pigi nogo weiyagi langai ono piyeng nani. Keya negi
yungke pugu yawe miza pura yeik ulak ono, a'a'. Pura pelik, aposolo Anotogi ngagora
orowei nawili yawera wazono miza kapura nogo Anotoyegi yawe mizara puwiligu yawe
miza puraga ngalege. Keya ne makngezego yawera keke miza ono kapura Anotogi wazono
purago ne kiling yawe miza keya neyegi sawela.
11 Kapura ne ma aposolo nawili yawe kozang miza ma talik miza purik yemane onorik
kapura yemanerik kele tonuwago ngago wazono Kilisiyegi pura kawela wiya logo ini
ngago puragi ngizi kumula.

12 Tonuwago kozak kisirik Anotogo Kilisi ibendaga ngereke wik yangalekta wazamiya
purikki. Tegi nangki inigi tepekka nawiligu ibeng puwili kalike wik yolugi ono kisi.
13 Tamizeige ibengwili mawinda wik yolugi ono purik ngizi mabura Anotogo Kilisi
ibendaga ngereke wik yangalekta wazamiya kisi purarau ngizi ono.
14 Tamizeige Anotogo Kilisi ibendaga ngereke wik yangalekta wazamiya ono pura ngizi
mabura tonuwa ngagora yeik ulak kozak kisa keya ini yeik ulak ngizi kumula puriktau
ngizi.
15 Logo pilik mabura tonuwago Anotoyegi langai ikuyogoriktaga Anotogo Kilisi ibendaga
ngereke wik yangalekta wazamiya kisi purik ngizi. Kapura tamizeige Anotogo ibendaga
ngereke wik yangalekta wazayagi ono kai purik ngizi mabura Anotogorau Kilisi ibendaga
ngereke wik yangalekta wazamiya ono.
16 Purik tamizeige Anoto ibengwili kalike ngereke ibendaga yangalekta wik wazayagi
ono mabura Anotogorau Kilisi ibendaga wik yangalekta wazamiya ono.
17 Keya tamizeige Anotogo Kilisi ibendaga yangalekta wik wazamiya purik ngizi ono
mabura ini yeik ulak ngizi kumula keya Anotogo ini kaile inuguyengka yaliya wazaya ono.
18 Mabura Kilisiyegi ngizi kumula koyimowei ibeng puwili ngoluk kaile puwiligiyengki
yungke ibeng logo puwili kemenak ngangang weiyagi.
19 Tamizeige teni yongkambanu Kilisigu teniyegi ngabelakka pelege keke sawelaweki
yuke koyimawili logo kalike pi kiling ngereke wik yolugi onowili mabura yongkambanu
mamokki tepekke tonuwa talikki mizagi.
20 Kapura ngizira Anotogo Kilisi ibendaga yangalekta wik wazamiya pura. Ibeng-
mek mamokki tepekka Kilisi wamenak were ngereke wik yangalekta yo yabekeya logo
mawinda ibengki ono. Logo purikku walimizi purik Anotogo wameik ibengwili kalike
ibendaga pi kiling wik yoluweki wik yangalekta wazayagi.

21 Perikki kumulagirikki kai. Yombanu wamenak Aram pokko ibengkirik ngabelakpekke puwili mabuwiliyegi orowei wiriya mabilik yombanu wamenak Yisu Kilisi pokko ibengwili mabuwiliyegi ngereke wik yangalekta yogirik orowei wiriya.
22 Purik yongkambanuwili mabuwili wazayiwekkerik Aram kiling sawela kopong kazing kumbekki Anotoyegi leweng ibeng logo korikwektau ibeng, kapura mabilik yongkambanu Yisu kiling sawela puwili mabuwiligi kazing kumbekki Anotoyegi leweng wik yolu keya korikyeng ibeng sa logo purik Anotogo ibendaga ngereke wik yangalekta wazaya logo wik yolugi.
23 Kapura nak nak kang puguraga ngereke wik yolugi. Kilisi were ngereke wik yolu keya Kilisigi puwili ngereke wik yolugi pi ngereke yo puwekke.
24 Pulaga Kilisigu ngai yemane pilik puwiligi kozanda keya ngaira neneng ngela logo yongkambanu pugu ngai puwili Anoto pigi Mangobekyegi iza mana logo puwekke weik mabiyeng yeikkira lewagi.
25 Purik Kilisigu ngai wiziyagi purik miza keliktik Anoto yeik kozang kaile Kilisiyegi ngai miziyeng keya Kilisiyegi kiyebuk miziwiliyegirau lewege miza logo pugu Kilisigi kulengke Kilisigu ngaiweki wazayirikka.
26 Keya kozang kaile kalik panubek yombanuwili ibeng si pura logo Kilisi puragi lewege mizi yagenda logo yeikki.
27 Purik Kapiya Walektikku pelik kai,
Anotogo watabi mabiyeng Kilisigi kulengke pugu ngaiweki wazaya, kai. *Ingi Sam 8:6*
Anoto watabi mabiyeng Kilisigi kulengke wazayabokko ngezebek Kilisi kulengke kunagi purikki langai kozak kai ono, purik wameik kimeike wizinda.
28 Keya Kilisi watabi mabiyengki ngai puwekke pi, Anotogi Marekpek, ngezebek pigi Mangobekki ngagoragi kulengke kunagi logo Anoto pi watabi mabiyengki lewegera manabek watabi mabiyengki kemenak ngaigi.
29 Mena tamizeige inugu kumularik ibengwili ngereke wik yangalekta yogi ono mabura nangki kambela puwiligi wiyeke yongkambanuwili kaimeliweki, iniyaga nawiligu mizageya pilik? Inigu ngizi kumulirik ibengwili ngereke wik yangalekta yogi mabura pilik mizi.
30 Keya teniyegirik tamizeige ngago pera ngizi ono mabura nangki teni lelewe sara koyimowei ngangang wageliweki mizageya mizi.
31 Ini ne kiling ngizi kumuli puwili perikki iwaka si. Ne wok mabiyeng yombanuwiligu ne neliweki mizi wilibek logo purik wameik. Purik wameik mabilik ini Kilisi Yisu Yemizi tonugubekkiwili purikki ne wilik logo puriktau wameik.
32 Tamizeige Anoto ne ngereke wik yoluweki niza orowei yogi ono mabura Epese pelege yombanu liyeng wizing ngai mizi puwili kelikwiligu ne ngangang nani purik yeik ulaktik. Tamizeige ibengwili Anotogo ngereke wik yangalekta wazayagi ono kai purik wameik mabura tenirau ngago nawiligu pilik kisi puragi kiriwei miziweki, Teni mabek wokpekke kai ni keya ngeragi ni keya watabi mabiyengki wilik kagowing miziweki, purik wangkopek tonuwa ibengki.
33 Nawiligu kisi piyengki kokowa nara mizi nagani purik, kaile kaile miziwili kiling menalege yolu piyengko wilek kang wazonobokki kazingmek kaile kaile kelemi.
34 Ini kai nawiligu kumuli pilik kumuli puwili yangalekta waberek kumuli. Inugu kaile mizi piyeng wiya wazami. Kerewiyi, nogo pilik kai purik inigi tepekka nawili Anotoyegi iwaka ono kai purik ini ya kuneng miziweki.

35 Tamizeige nakko pelik nguk yei, Anotogo ibengwili talik ibendaga ngereke wik yangalekta wazayagi? Anotogo puwili ibendaga wik yangalekta wazaya logo purik korik kang tamekkeyeng puwiliyegi wiziyagi?
36 Nogo piyegi pelik meiyagi, Ni lelewe panubek. Iwing wirebekki kumule. Ni iwing wirebok ngabelakpekke yungke ngeriya purik kele keya yeik purik pendik pundagi ono.
37 Keya peng wiktik punda puwekkerik nugu were ngeriya pilik wizei penangai ono. Purik nugu ngabelakpekke iwing wire ngeriyabok yeik iwing wire yeikpek.
38 Anoto ngeragi mabiyeng kang ngezeyengki namek yani, keli puguraga kiriwei logo watabi mabiyeng kang ngezewiligiyeng yana.
39 Keya ngeragi nalangai nalangai yolu piyengki pangka korik nalangai nalangaiyeng wizinda. Yombanuwili, liyengwili, watabisiwili keya winakwilirau korikyeng nalik lewi kang kuna.
40 Mabilik korik paka ngalegeyeng keya korik ngabelakpekkiyendau wizinda. Kapura korik paka ngalegeweki palumura nara keya korik ngabelakpekkiweki palumura nara.
41 Yokmekki palumura nara keya ngombekkira nara keya pelewewiligira nara. Keya pelewe namelegi palumura nameleyaga nalik.

42 Logo Anotogo korik tonuguyeng kiling teni wik yoluweki ibendaga iza orowei yo
puwekke korik tonuguyeng nalik wiziyagi. Korik tonugu kawiktikke waliyi puwek sok sagi
kapura tenigi korik Anotogo wik yoluweki orowei yogi puwek sok sagi ono.
43 Korik tonugu waliyi puwek kaile kaile kelemiya melawek kapura korik Anotogo
wik yoluweki ibendaga yangalekta wazayagi puwek ngaiwaktik kilingki. Korik tonugu
waliyi puwek kozang ono kapura korik Anotogo wik yoluweki yangalekta wazayagi puwek
kozanda kiling.
44 Korik tonugu waliyi puwek yeik ngabelakpekkewek kapura korik Anotogo wik
yoluweki ibendaga yangalekta wazami puwek paka ngalegewek. Purik korik tenigi
ngabelakka pelege puwek ngizi tegi korik paka ngalege puwek ngizi.
45 Kapiya Walektikke miza mabilik, Anotogo Aram yombanu werebek keremiza logo
wilek kang pugubek wik wizeibene kelemiya kapura Kilisi yombanu kalika wiriyabokko
teni kazing kumbekki lewengke Anotoyegi wik yolu keya kalike ibendaga korik wikwek
kiling wik yangalektaweki keleyi.
46 Kapura korik paka ngalege puwek were lewa ono. Korik ngabelakkawek were lewa
pulaga korik paka ngalegewek kiriwei.
47 Anotogo Aram yombanu werebek ngabelakpekka keremiza kapura yombanu Kilisi
kalika wiriyabok paka ngalegabek.
48 Yombanu ngabelakka yolu puwili Anotogo yombanu ngabelakpekka keremizabok
kelikwili. Keya paka ngalege yolu puwili yombanu paka ngalegabok kelikwili.
49 Kang tenigi yolu pemek yombanu Anotogo ngabelakpekka keremizabok kelik, kapura
kang tonugumek paka ngalegabok kelikki.
50 Ini ne kiling ngizi kumuli puwili ne peliktikki inuwayegi kozak yeiweki mizi yagenda.
Korik yeik piyeng Anotogo ngai yolugi pulogo yabelagi ono keya watabi sok si piyeng
yereng watabiyeng sok si ono puraga kiliya kunagi ono.
51-52 Kerewiyi. Nogo watabi yemane ngizi panu yombanuwiligi kangkayeng
ngezeyengko iwakagi langai ono nayeng kozak yeiweki. Sangu kangkalibek tiyi
puwekkerik Yisuyegi ngizi kumuli, nawili ngoluk mabilik wik koyigeyagi kapura Anotogo
teni Yisuyegi ngizi kumuli puwili mabuwili yombanuwiligi wireyengko nguk namizi kusi
keya ngaiwili pilik nguk namizi mabuwekke nalik wazayagi. Nogo kozak kai pei. Sangu
kangkalibek tiyi puwekke Anotogo Yisuyegi ngizi kumuli ibengwili wik wazayagi. Korik
tonuguyeng mawinda ibengki ono keya puwekke teni Yisuyegi ngizi kumuli ibeng ono
ngoluk wik yolu puwilirau Anotogo nalik wazayagi.
53 Pugu pilik mizagi purik korik tenigi sok si keya ibeng si puwek wezameliweki, logo
korik sok si keya ibengki ono puwek wakiyiweki.
54 Tenigi korik sok si keya ibeng si puwek wezameli keya sok si keya ibeng si ono puwek
wakiyi puwekke ngago lang Kapiya Walektikke pobilik lende miza piyeng ngizigi,
Anotogo yombanuwiligi ibengki pura yeik sa wazamiya keya pugu kemenak lewege miza
mela. *Isaya 25:8*
55 Keya nararau pelik lende miza,
Teni ibengki sawiya purago teniyegi lewege mizagi ono. Ibengkiragi kozandago teni
mawinda ngangang yanagi ono. *Osiya 13:14*
56 Kozang teni ibeng si keya ngangang yaniweki pura teni kiling yolu, purik teni kaile mizi
keya kaileragi kozanda kiling yolu kopong. Keya kaileyeng kozanda kiling purik Anotogi
lora yolu kopong.
57 Kapura Anotogo tonuwa lewege miziweki keleya purikki tonuwa piyegi wazono mei-
weki purik watabi Yemizi tonuwagibek Yisu Kilisigu tenigi miza piyengki wiyeke.
58 Tegi ini ne kiling ngizi kumuli nogo keli puwili mabilik ngizi kumuli kuni keya kozang
koyi keya ini Yemizibekki yawera mizageya koyimowei kangka neyau kumuli nagani.
Yemizibekki yawe miza pura yeik ulak ono purikki kumulagirikki kai.

16

1 Ini king Yisugiwiligiweki inugu menalege wiyageya piyengki langai nguk nei legi ne
king piyengki langai lende miziweki. Pelik mizi, nogo Anotogi kongkirigesen Yisuyegi ngizi
kumuli ngabelak Kalesiyabekke wawere uli mizi puwiliyegi nogo miziweki kozak yeiya
pilik mizi.
2 Purik peliktikki, ini nak nak inugu king inugu yawe mizayengki ngane weiya piyengki
pangka Sondayengki purik king nayeng wawiyi logo ne lewa puwekke ini ngereke king
wei yo keya to mizagi purikki miza nelegi.
3 Pulaga ne lewa puwekke ne kapiya nayeng lende mizagi logo yongkambanu inugu
sawiya pilik puwiliyegi yanagi logo king inugu wawiya piyeng nogo panga Yirusalem
yerengke orowei wezayelagi.

4 Tamizeige nerau kang purik pangka mabura teni mabuwili menalege kangki.

5 Ne Maseroniya kambela logo pulaga iniyegi lewagine purik ne Maseroniya lemeng
neing were kangkiweki sawiya legi.
6 Ne ini kiling tek yokolong narik wiziyagi mane miza ma ngong kabenembek lewage-
layengke ne ini kiling wiziyagi mane miza pulaga inugu negi kazing kang kunagi pumokki
wiyeke neyegi king keya pulangaiyengki saweli nangine pulaga ne ngereke kangki pulogo
kangkine.
7 Ne yereng inigi Korintira mei pura neing kang puwekke ne ini tek songono narik inuwa
kiling wiziyagi purikki ne kiyebuk. Ne kiling tek yokolong narik wiziyagi purikki ne keli,
purik tamizeige Yemizibokko kelira pura mabura.
8 Ne mabelege yereng Epeseraga wiziya Pendekosora mizi logo puwekkegine,
9 purik Yemizibokko kazing yemane naleweng tiya nowiya kopong logo yawe nogoragi
ngizi narikweki. Keya ne yolugi purik yongkambanu kolokngagonowili neyegi ngai kele
kapura.
10 Tamizeige Timoti iniyegi lewa mabura pi watabi nayengki kazi miza nagani, purik
nogo mizi mabilik pirau Yemizibekyegi yawe mizi legi.
11 Nakko Timotiyegi kiyebuk mizi nagani. Piyegi saweli logo pi ya ngezegera kiling
kelemi kang kuniweki. Pulaga pi neyegi yogi purik ne pi keya ngizi kumuli yogi puwiliyegi
ne yuke legi.
12 Ne weik Apolo teni kiling Yisuyegi ngizi kumulibokyegi langai kozak yeiweki. Nogo
piyegi nawili kiling pirau iniyegi keriyi lewaweki nguk kozang meiya, kapura pugu kumu-
larik purik Anotogi kelira ono. Kapura kalike piyegi kazing namek tiya puwekkegine.

13 Wireyeng ngaiwila koyi logo watabi kung inuguyeng ngangang keleyagi piyengki
keriyi nangaiweki keya Yemizibekyegi wameik kozang kumuli pura watabi nayengko
waliyi nagani keya kozang yolu, kazi mizi nagani.
14 Keya inugu mizi piyeng mabiyeng ya wazonora keya kelira kiling mizi.
15 Ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwili Setepana ibubek ngabelak Kirik meibekke
solo Yisuyegi ngizi kumula logo sawela purik ini iwaka. Keya ngezewili ngizi kumuli
nawiliyegi saweli keya yawe miziweki miza purik ini iwaka. Logo ne iniyegirau kelegele
yei,
16 Inirau puwiligi kulengke koyi keya ini kiling Yemizibekyegi yawera kozang mizi
puwiliyegirau.
17 Setepana keya yogo Potuneta keya yogo Akaika lewagelawekkerik ne wilik miza, purik
ne puwili kiling yolu purik wazono, ini kiling wiziyagi langai ono legi.
18 Keya ne wilik miza purik puwiligu ini wilik kagowing keleya keya nerau wilik
kagowing keleniya legi. Yombanu pilik puwiligi yeikyeng yongolok meiyagiyengko.
19 Kongkirigesen Yisuyegi ngizi kumuli Asiya ngabelakkewiligu iniyegi wangane kisi.
Keya Akuwila yali yongokpu Pirisila keya Yisuyegi ngizi kumuli i piyaugimakka wawere
uli mizi puwiligurau ini Yemizibekki puwiliyegi wangane kisi.
20 Yisuyegi ngizi kumuli mamok iniyegi wangane kisi. Ini ngizi kumuli puwili nakko
nakyegi kelira wilik kagowinda kiling melegulang mizi purago walimizi mizizo.
21 Ne Paulugu kapiya perik mele ne makngezegizikku waliyi keya wangane nogora
iniyegi yani.
22 Tamizeige nak Yemizibekyegi keli ono mabura Anotogo piyegi kelemiyagi piyeng
kelemi pani. O Yemizibek, Yemizi tonugubek, koli.
23 Yemizi tonugubek Yisu Kilisigi wazono pura ini kiling wizei pani.
24 Nogo ini mabuwiliyegi keli purik inirau Kilisi Yisugiwilirikki wiyeke.
Mabura.
Ne Paulu kapiya perik iniyegi wezamelabek.

2 Korinti
Paulugi Kapiya Kalike Yongkambanu Yisuyegi Ngizi Kumuli Yereng Korinti Mei Puraga Yoluwiliyegi Lende Miza Yanarik

1 Ne Paulugu kapiya perik ini Anotogi yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuli yereng yemane Korinti meiraga yolu puwili keya ini Yisuyegi ngizi kumuli ngabelak Kirik meibekke yolu puwili mabuwiliyegi lende miza yani. Anotogi kelirago mizagewiyege ne Kilisi Yisugi ngagora orowei mizi logo ne Aposolobek meibek. Keya Timoti teni kiling Yisuyegi ngizi kumuliboktau ne kiling pelege logo pi nogo lende mizi peyengki ei kai.

2 Peba Anoto keya Yemizibek Yisu Kilisigu iniyegi wazono piyaugira keya ngezege sa piyaugira wilek kang inuguyengke yani pani.

3 Teni Yisu Kilisi Yemizi tonugubekki Anotobek keya Mangobekyegi ngago wilik kagowing meiweki, purik pi yalektagi Mangobek keya pi Anoto ya kuneng miza pilik puwili yalekta yanibek.

4 Tonugu kuneng mizi piyeng mabiyengke pugu teni yalekta yani logo tonugu nawiliyegi Anotoyaga yalek weiya pura ngereke yaniweki.

5 Teni Kilisiyegi sawelarikki wiyeke teni Kilisigu ngangang wagela mabilik ngangang wageliweki sawiya pilik Kilisi kiling tenirau kemenak Anotogo yalek yani pura teni mabuwili wei logo teni kunengyeng mawiyarekka wageli puwekkerik Anotogo yalekta mawiyarekka yani.

6 Ne ngangang wageli puwekkerik ne ini yalek Anotogo yani pura keya Anotoyaga yaliya wazayira ini weiweki iniyegi sawelibek kopong. Purik Anotogo ne yalekta nani puwekkerik ini keriya logo yalek Anotogo yani pura weibene iniyegi sawelagi logo ini kozang sara koyimowei ne ngangang wageli mabilik ngangang wageliweki.

7 Keya nogo ngizi kumulirik ini ngangang wagelageya koyimowei ini kozang sara koyagi, purik nogo ngangang wageli puraga ini wale narik weiyagi mabilik yalek nogo wei puraga ini wale narik weiyagi purik ne iwaka legi.

8 Ini ne kiling ngizi kumuliwili ne ngabelak Asiya meibekke ngangang wagelarikki iwaka si nangaiweki kozak yeiweki. Ne kuneng yemane panu wagela logo neyegi pangka onorikki wiyeke nogorik ne ibengki nobiyeng.

9 Nogorik ne ibengki nobiyeng miza logo ne makngeze kozang ono purikki ne keriya. Kapura neyegirik purik wazono, purik nogo Anotoyegi pelik meiya, Anoto nugu neyegi saweliweki purik ne pangka ono legi, purik ni Anoto ibengwili ngereke wik wazayibek, meiya.

10 Logo Anotogo neyegi sawela logo ibengkiraga yaliya wazaniya. Ei, pugu puwekke pilik miza keya nogo kumularik pi mawinda pilik mizi kai kunagi.

11 Inugu neyegi saweliweki waberek mizageya koyimowei purik pugu pilik mizagi. Pilik miza logo purik yongkambanu kolokngagonowili negi wazono wiziyagirikki wiyeke waberek mizayengki kangayengki keriya logowekke Anotoyegi wazono mei nangai.

12 Ini nawiligu kumulirik ne wok mabiyeng ne makngeze keya yawe nogora yongolok mei mizi sawiyi. Kapura nogo kozak kaiweki kelirik peliktikki, kangka nogobokko kairik nogo nawili keya iniyegi miziriktau pangka panuraga keya wameik panumekke, logo purik yombanu yeikwiligi kangkayengki kiriwei ono kapura Anotogi wazonorago neyegi sawelarago.

13 Keya kapiya nogo lende mizayengkiriktau nogo ngizi pilik kaiweki sawiya logo lende miziyeng mizi yagenda purikki ini iwakaweki. Nogo lende mizi piyeng inugu iwaka piyeng keke lende mizi.

14 Ne inugu mabek neyegi langai iwaka panu ono piyengki wangki iwakagi purikki ne yuke yolura wok Yemizibek Yisu yogibokko nogo iniyegi langai lewege kaiyagi mabilik inugu neyegi langai lewege kisagi.

15 Inugu neyegi iwaka keya ngizi kumularikki ne wilekpek ngalege panu wiya logo kang neyau iniyegi keriyi lewaweki sawiya logo Anotogo teni mabuwiliyegi kang neyau wazono mizibene.

16 Purik ne panga ngabelak Maseroniya meibekke kang puwekke iniyegi keriyimekke lewaweki sawiya keya pangalaga yogi puwekkeriktau. Logo puwekke neyegi panga Yudaya kangkirikki kazingmekke neyegi sawelagiyengki keriyi nangine.

17 Inugu pelik kumulagi, pi nangki ngereke pugu sawiyara ngelamela? Ma pi ngoluk kangka nakke keke kumula ono? Ma pi yombanu Anotoyagabek ono wizigeya a'a' kaiyagirikki ngereke ei kisi puwili kelikpek?
18 A'a' piliktau ono. Wameik Anotoyegi. Ne yombanu pilik onobek. Nogo ei kai purik ne wameik ei kai yagenda.
19 Teni Timoti keya Silasi keya nerau iniyegi Yisu Kilisi Anotogi Marekpekyegi langai kozak yeiyageya koya. Pi a'a' kaiyagiwekke ngereke ei kai onobek. Pi wok mabiyeng pugu kaiya puragi kiriwei mizibek.
20 Keya Anotogo pugu mizagi kaiya piyengki Kilisigu ei kai keya Kilisi Mesiyabek talikpek keya talik mizagibek kaiya piyeng mabiyeng weik ngizi miza. Legi tenirau Yisu kiling Anotogo pugu mizagi kaiya piyengki wameik meiweki logo Anotogi yeikta yongolok meiweki.
21 Anoto pokko te keya inirau Yisuyegi ngizi kumulageya keya kebangkelara yoluweki keleyi. Pugu teniyegi ngago Kilisi yombanu yaliya wazayibek kai pura kozak yei kangweki teni wezayela.
22 Pugu Kung Walek pugubek teni yana logo purik silok tiyarik logo teni puguwili purik walimiziweki. Pugu teni yanagi piyengka solo panurik pigi Kung Walekpek ya tonuguyengke yenge yungke wazamiya logo purikku walimizi purik pugu teni puguwiliyegi yanagi kaiya piyeng ngizi wameik panu yanagi.

23 Ne kayima ono purik nogo ini waberek keleyagiyeng kaiya logo nogo kaiyayengko ini kuneng yana nelegi. Tamizeige nogo Korinti pulogo iniyegi ngoluk lewa ono purikki solorik wameik kozak kai ono mabura Anoto pokko kawela wiyibene ne piyegi nguk mei.
24 Inugu ngizi kumuli piyengki ne iniyegi ngaigirikki ne kai ono, purik inugu ngizi kumulira kozang kapura nogo ini pangka koyibene iniyegi saweliweki purik ini mawiyarekka wilik kagowing keleyiweki.

2

1 Tegi nogo ne makngezeyegi pelik kaiya, Nogo pilik mizagi ono. Nogo puwili ya kuneng mizibene puwiliyegi keriyiweki kangki ono, kaiya.
2 Purik tamizeige nogo ini waberek keleya purikku ini ya kuneng mizibene keleya kapura ini kowiti ono mabura takko ne wilik kagowing mizibene keleniyagi? Ini ne wilik kagowing keleniyagiwiligu.
3 Togo piliktikki wiyeke ne kapiya ulogo kalike purik lende miza logo ini watabi mabiyeng pangka pangka kelemiya wizigeya ne lewarik kele. Pulaga ne lewawekke ngereke ne wilik kagowing keleniyagi langaiwiligu ne ya kuneng keleniyane. Ne pelik kai purik ne iwaka, watabi ne wilik kagowing keleni piyengko inirau wilik kagowing keleyagi.
4 Ne negi kapiya wererik lende mizagirikki kiyebuk miza. Ne ingi yemane kaiya logo yenge ya nogoraga kaile kelageya wizimowei ne kapiyarik miza. Kapura nogo lende miza purik ini ya kuneng keleyiweki ono kapura keli negi iniyegira waligeleyiweki.

5 Inirau yombanu kuneng yemane yana logo nogo piyegi langai kapiya miza yanabokyegirau iwaka. Pokyegirik pugu ini kuneng yanarik neyaga ngalege logo nogorau purik keriya. Kapura inugu pi ngalik si mei nagani.
6 Kapura kapiya nogorik ini weiya logo pi yenge wilingke wazamiya purik weik pangka.
7 Logo perik weik ngereke pugu miza piyeng inugu keremareke wiyagira logo pi kuneng mizagela kaile sowei kuna nelegi kozang wizeiweki kelemiyagira.
8 Tegi pi iwaka sibene inugu piyegi keli pura wameik kani kelemizo.
9 Togo ini ngago nogoragi kiriwei mizi yaga ma yeik miza legi ne kapiya purik lende miza.
10 Ini yombanu nakko kaile miza piyeng keremareke wiyi puwekkerik nogorau mabilik keremareke wiyagi. Keya tamizeige kaile nakki keremareke wiyagi nayeng wizigeya nogo keremareke wiya puwekkerik purik nogo Kilisigi wirege kaile pilikpokki piyeng keremareke wiyi yagenda logo inigi wazono koyagiragi wiyeke mizi yagenda.
11 Legi tonuwa kaile puguyeng keremareke wiyiweki, purik Sadangko teniyegi lewege miza nelegi, purik pugu miziyeng teni iwaka legi.

12 Ne panga ngabelak Asiya meibekka logo yereng Torowa meiraga ngago Kilisigu yombanu yaliya wazayiraga kozak kaiweki tabundawekke, Yemizibokko weik yongkambanuwiligi yayeng kangkere miza yowiyarikki ne keriya.
13 Kapura Taitus ne kiling Yisuyegi ngizi kumulibek keya nogo yawe mizi mabilikta mizibek ne wilek neliweki wizilege ono keya ini talik yolu miza legi kozak kaiweki logo

nerau leng miza ono purik ne iniyegi kumula meli. Tegi ne pulogowiliyegi koyimi yeiya logo Maseroniya mei lemengke kambela.

14 Kapura ngago wazono mabiyeng Anotoyegi mani. Purik teni Kilisi kiling sawela koyimowei Anotogo teni kazing lewege mizagimekke iza orowei keleyi logo tonugu ngezebekyegi iwaka pura kukngizi wazono wezamek kang wale mabiyengke orowei miziweki keleyi legi.
15 Anotoyegirik teniyegi kukngizi wazonomek wizinda. Logo pumok Kilisi tenigi yungke yolu pumok logo yombanu yaliya wazaya puwili keya kemenak ibengki puwiligu mengkera.
16 Yaka Kilisiyegi iwaka onowiliyegirik kukngizi kemenak ibengwiligimek keya Kilisiyegi iwaka puwiliyegirik kukngizi wik koyimagira yanimek. Logo takko yawe pura pangka mizagi langai?
17 Ne makngeze kelik puwili logo Anotogo wezayela logo Anotogi kozandago wameikta kozak kisi logo Anotogi wireyau tenigi ngalege ngai yuke yolu pilik puwiligu keke mizagi langai. Teni puwili keya kolokngagonomokko mabek king weiyagirikki wiyeke Anotogi ngagora kozak kisi puwili kelik onowiligu.

3

1 Logo inuwago keriyarik perikku kai perik ne ne makngeze yongolok meiweki ne makngezeyegi langai inuwayegi kozak yei ma? Ma ikuyogorikyeng kozak kisi puwiligu kapiyayengke ngezewiliyegi langai wazono kisi pilik yawe nogoragi langai wazono kaiweki nawiligu kapiyayeng lende mizagi?
2 A'a' piliktau mizagi ono. Ini kapiya yenge ya nogoraga lende miza wezaliktik, purik nawili yeik kazing inuwago yolu lewengki keriya logo nogo yawe wazono inuwagi tepekke miza puragi iwaka. Wilek kang inuwagiyeng kazing wazonomekki kiriwei mizirikki pakeli nangai.
3 Yawe nogorago mizarikki kandik puwiligu keriyirik inuwa kapiya Kilisigu lende mizarik kelik nobiyeng miza. Logo kapiyarik kilipibokko miza ono segeya Kung Walek Anoto wik yolubekkibokko lende miza. Keya Anotogi loyeng mawinda king tapeleyengke lende miza ono segeya weik yombanuwiligi yayengke lende miza.
4 Logo nogo pilik kai purik nogo Anotoyegi yemane kumuli purago Kilisi kiling sawela purikku.
5 Logo purik Anoto wizigeya teni makngezego Anotogi yawera pangka mizagi mizi yagenda ono, a'a', purik kozang tonugura keya tonugu lewege mizi purarau Anotoyaga lewa.
6 Pugu nawiliyegi tonugu kazing wik pigi yombanu yaliya wazayi pumokki langai kozak yeiweki teniyegi sawela. Tonugurau puwiliyegi ini Anotogi loyeng mabiyengki kiriwei miza ono purik ini ibeng koyimagi yei ono segeya tonugu puwiliyegi Kung Walekpokko puwiliyegi wik koyimagira yanagi yei. Kazing were lo meleyaugu yaliya wazayiweki loyengki kiriwei mizi pumokki kangkira ibeng koyimagi pura, purik teni loyengki kiriwei panugi langai ono logo Anoto kiling pangka wazayagi langai ono legi. Kapura Kung Walekpekki kazing wik puluweng kele wik koyimagira yani leweng.
7 Keya ngoluk kazing were loyengki pumok solo wiriyarik Mosego loyeng kingyengke lende miza logo ngaiwak yemanerik kiling wiriya lewengko logo yongkambanuwili Mose lo piyeng kebangkelabekki wiregawereragi talik pakelagi miza. Purik pugu Isileiliwiliyegi Anotogi loyeng kiriwei miziweki yaniweki mizageya wiziyarik wiregawere pugura Anotogi ngaiwaktikku mizagewiyege ngaiwak wiya. Logo puwili piyegi pakelawekke weik yeik sawiyi kang.
8 Keya mabek wang perikke Kung Walekpokko wik yolugira yanageya pewekke teni ngaiwak yemane panurik keriyi.
9 Tamizeige kazing were ibengkiraga iza orowei kuna pumok ngaiwaktik kiling mabura kazing Anoto kiling pangka wazayagi pumokki ngaiwaktik lewege panu wizinda,
10 purik ulogo were ngaiwak wiziya purik weik yeik keya mabek ngaiwak yolu perikku kele lewege panu kopong.
11 Tamizeige kazing were yeik sawiya puluweng ngaiwak paka ngalegarikku kola mabura Anotogi kazing wik kaileyengka yaliya wazayi pumokki ngaiwaktik lewege panu, purik pumok wizagomagimek kopong.
12 Tegi ngaiwak wik perik yeik sawiyagi ono purik ne iwaka legi ne Anotogi ngagora kozang sara wizimowei kawela kai.
13 Ne Mose wiregawere puguraga ngaiwaktik yeik sawiyi kandikki Isileiliwiligu pakela nelegi wiregawerera ngokmorokta wiyabok kelikpek ono.

14 Logo Mosegi wiregawerera keke ngokmorokta wiya ono kapura Isileiliwiligi
kangkayeng keya kumulayendau waliya. Mabek pewekkeriktau were loyeng Mosego
lende mizayeng mei puwekkerik Yudawiligi kangkayeng keya yayendau waliya nobiyeng
miza purik Anotogi ngagoragi solorik puwiligu keriyi keya iwaka ono kopong. Yombanu
nak Kilisiyegi sawela puwekkerik kele yaka waliya piyeng tiyagi.
15 Keya ngoluk yokopekke yolu puriktau Mosegi loyeng mei puwekkerik kangka keya ya
puwiligiyeng ngoluk mabilik waliya yolu.
16 Kapura nak kaile puguyengka kowita logo Yemizibekyegi saweli puwekkerik kangka
pigi waliyabok tiya.
17 Keya yaka nogo pelege Yemizibek kai purik Anotogi Kung Walekpekki kai yagenda
logo kang wale Yemizibekki Kung Walekpokko yolu piyeng loyeng ma kaileyengkorau
waliya ono.
18 Logo Yudawiligi kangkayeng ngoluk waliya kapura teni weik ulogo Yemizibekyegi
sawela puwiligi kangkayeng weik tiya. Teni wiriwilik wezayeng Yemizibekki ngaiwak
purik walimizagiwiligu, purik Yemizibekki Kung Walekpek tenigi yungke yawe mizageya
purik teni pi kelik mawiyarekka sagi.

4

1 Tegi ne kazi ma yawe nogora wiya wazamiweki mizi ono, purik Anotogi yalektaga ne
yawe pura nana.
2 Kapura ne yongkambanuwili ngizi kumulibene ikuyogorik keleyi ono. Ne kazing liwik
kendek ngelangai piyengki kiyebuk mizibek logo nogorau nawili ikuyogorik keleyi ono.
Nogorau Kapiya Walektikke miza ono nayeng kozak kai ono. Segeya Anotogi wirege ne
kimeike wameikta kozak kai logo neyegi iwakawiligu ne wameikta kozak kai kisi nangai.
3 Ne kele wameikta kozak kai kapura tamizeige nogo ngago Yisugu yombanu yaliya
wazayiragi kozak kai pura ngoluk kimeike ono mabura purik yombanu kazing kumbekki
lewengke ibeng si kang puwiliyegi kimeike ono wizinda.
4 Sadangko ngizi kumuli onowiligi kangkayeng waliya logo puwili Yisuyegi kazing kang
puluwengki lang ngoriyi purikki ngagoragi kerewiyi keya Kilisi Anotogi kangmekke pokki
ngaiwaktikkirau keriya nelegi.
5 Keya ngago nogo kozak kai pura ne makngezeyegi langaira ono kapura Yisu Kilisi
Yemizibek mizagi pokyegi langaira. Kapura ne makngezeyegirik ne pelik kai, Yisugu negi
wiyeke miza puragi weraga ne yeik iniyegi yawe mizibek kai.
6 Nogo pilik kai purik Anoto pelik kaiyabok, Kusabanurikki yungka wilangkarik wiriyi
penangai, kaiyabok Anoto wilangka pugurik ya tonuguyengke wiriyibene kelemiya
maboktikki wiyeke, logo purik Anotogi ngaiwak Yisu Kilisigi yungke purikki teni iwaka
sibene.
7 Kapura tonugu Anotogi ngaiwaktikki iwaka pura watabi yemane kalagalo wara yolu
piyeng kelik logo pura korik tonuguwekke watabi nguk namizi sopela walagi piyeng kelik.
Kapura purikku walimizi purik kozang yemane tenigi yungke yolubok teni makngezeyaga
onobek, Anotoyagabek.
8 Keya kang wale mabiyengka kunengyengko ne kawiye waliyiweki keleni kapura
kozang pugurago mizagewiyege nerau kawiye keya mizi ono. Kuneng pilik piyeng nangki
neyegi lewagela miza purik ne lusuwei kapura piyengki wiyeke yawe nogora wiyi ono.
9 Keya neyegi kiyebuk mizi puwili kolokngagono kapura Anotogo ne keke wezani ono.
Keya kang nayeng neyegi kiyebuk mizi puwiligu ne ngangang yemane keleni keya kuneng
nani kapura ne kemenak ibeng sa wazani ono.
10 Keya korik negi pewek wok mabiyeng purik Yisugu miza mabilik ibengkira wilek uli
mizi logo Yisugu yolu pura nawiligu korik nogowekke wizilege pakeliweki.
11 Ei, nogo kazing yolu pumok kuneng wagelagimekke ne yolu purik ne Yemizibekyegi
yawe mizirikki wiyeke kapura pilik piyengki yungke ngereke nogo ngabelakpekke pelege
yolu puragi Yisu Kilisigi kozanda waligeleyi.
12 Nogo Yisugu yombanu yaliya wazayiragi langai ngago pura kozak kaiya kopong ne
ibengki pura wilek uli kapura pilik purikki kangarik ini wik koyimagira weiya purik.
13 Anotogi Kapiya Walektikku pelik kai, Ne ngizi kumula kopong ne kozak kaiya, kai.
Logo kazing mabilikmekke ne kozak kai purik ne ngizi kumuli kopong.
14 Anoto Yemizibek Yisu ibendaga yangalekta wik wazamiyabokko nerau Yisu kiling
yangalekta wazaniya logo niza oroweirik inirau ne kiling pigi wirege wiriyagi purik ne
iwaka.
15 Nogo kuneng wageli piyeng iniyegi sawelagiyeng. Keya ini Kilisiyegi lewa purikku
kolokngagonowilirau Kilisiyegi lewagi logo Anotogi wazono yemane puragi wazono
meiyagi logo purikku Yemizibekki yeikta yongolok mei.

16 Piliktikki wiyeke ne yawe pura teni wiyi ono. Purik korik nogowek yombusi si kang
kele kapura wilek kang nogobek wok mabiyeng wik si kang.
17 Nogo ngabelakpekke kuneng wageli keya ngangang mizi piyeng yeik songonoyengko
logo wok panu yolugi onoyeng. Kapura kuneng tek songono perikke wageli piyeng paka
ngalege wazono koyimagi puragi pangka ono.
18 Togo nogo ngabelakka pelege keriyi piyengki ne wilek kang tiya mani ono segeya paka
ngalege piyengki kele ne wilek kang tiya mani. Purik ngabelakka pelege keriyi piyeng yeik
yagongyeng kapura paka ngalege keriyagi langai ono piyeng wizagomagiyeng legi.

5

1 Nerau yawe nogora wiyi ono purik korik nogowek imak kelik logo korik puwekke
yungke kung nogobek keya wilek kang nogobek yolu logo tamizeige korik nogowek ibeng
logo ne korikwek wizami kangwekkerik Anoto paka ngalege korik negi yolugi nawek paka
ngalege kangkere miza wiya purik ne iwaka legi. Logo korik puwek Anoto ngezebokko
keremizawek logo wizagomagiwek.
2-3 Ne mabek pewekke yolu perik ne korik ngabelakpekke pewek wiyiweki ne ingkei
logo melewangkayengko wakiyi pilik korik paka ngalege puwek wakiyiweki ne keli, purik
korik nogowek ibeng sa logo purik kung nogobek keya wilek kang nogobektau korik
nawek kilingki.
4 Ne korik pewekke wizimowei purik ne ya kuneng miza logo ingkei. Logo purik ne
ibengkirikki wiyeke ono kapura negi korik paka ngalege puwek ne wakiyagirikki ne keli
logo negi korik ibengki puwek ngereke korik ibengki onowekweki.
5 Anotogo tenigi pilik korik nawekka nawekke mizagi purik sawiya logo pugu tenigi
kebangkelara yolu piyeng pugu yanagi purikki waligeleyiweki were Kung Walek pugubek
teniyegi yana.
6 Anoto ne paka ngalege niza orowei kangweki sawiya tegi neyegi wok mabiyeng
kunengyeng yolu kapura ne mabilikka yawe mizi. Keya ne korik pewek i negi wezamak
keremiza logo yolu purik ne Yemizibek kiling i negi paka ngalege pumakka koweige purik
ne iwaka.
7 Watabi peyeng ngizi purik ne iwaka logo pakelarikku ono kapura ngizi kumulirikku.
8 Ya nogora kozang ibengkirikki ne kazi ono, purik negi i korik pewekke pemak wiya logo
paka ngalege Yemizibek kiling wiziyagi purikki ne keli panu.
9 Keya watabi mabiyengki ngalege nogo kelirik korik nogowekke pelege ma paka ngalege
puriktau Anoto wilik kagowing kelemiyagi purik.
10 Ne pi wilik kagowing kelemiyagirikki keli purik ne keya mabuwilirau Kilisigi
wirege pugu ngagozak keleyiweki wiriyagi legi. Nak nak ngabelakka wiziyawekke korik
puguwekke wazono miza ma kaile miza miza piyengki kanga weiyagi.

11 Pulaga ne Yemizibokko ngangang naniragi kulili puragi iwakabek kopong nogo nawili
Kilisiyegi sawelibene keleyi. Anotogo neyegi piyeng mabiyeng iwaka logo nogo ngizi
kumulirik yenge ya inuguyengke inugu neyegirau pilik iwaka panuweki.
12 Ne ngereke yeik nogora yongolok meiweki keleyiweki mizi ono segeya nawiligi wirege
ini neyegi langai wazono kisiweki, ne mizi. Keya yombanu wok mabiyeng korikwekke
yeke ngalegeyengki kozak kisi kapura yenge ya puwiligiyengki yungke lemengkirau kozak
kisi ono puwiliyegi ini kanga yei nangaiweki.
13 Inugu keriyarik ne lelewe ngago kai ma? Tamizeige ne pilik mabura purik watabi
Anoto keya nogoyeng, tamizeige ne pilik ono mabura nogo pilik kai piyeng mabiyeng
inuwayegi saweliwekiyeng.
14 Nogo mizi piyeng ne Anoto keya pigi ngizi kumuli puwiligi mizi yagenda, purik ne
Kilisigi keli neyegi purago neyegi ngai kopong keya purik Kilisi wamenakko ne keya
mamokki ibeng sa purik ne iwaka kopong logo mamok pugu ibeng sa purago pangka sa.
15 Pugu mamokki ibeng sa purik mabek wik yolu logo piyaga wik koyimagira weiya
puwili ngezewili wilik kagowing mizi purik segeya Kilisi puwiligi wiyeke ibeng sa logo
ngereke yangalektabokyegi kele wilik kagowing kelemiyageya koyimiweki.
16 Tegi purik teni ngizi kumuli nakyegi melebek yowa logo pelik meiyagi ono, Ni talikpek
miza purik nogo iwaka, ni ngizi kumuli onowiligu niyegi kisi mabilik panu. Tonugu kele
koka Yisuyegi mabilik melebek yowa kapura perik nogorau pilik mizi ono.
17 Keya nak Kilisiyegi sawela puwekkerik pi weik yombanu wikpek. Yombanu werebok
weik yeik keya yombanu wikpek ngereke lewagela.
18 Logo pilik mizi piyeng Anotogo miziyeng. Pi teni piyegi kiyebukwili mizara koyagi laga
weik pi kiling ya wamenarawili keleya mabokko pilik miza. Keya pugu teniyegi nawilirau
pi kiling ya wamenara keremiziweki yawe pura yana.

19 Ngago tonugura pelik, Anoto Kilisiyegi wizimowei yongkambanu nalangai nalangai pumok mamokyaga pigi kewengkewili izageya wiziya. Anotogo puwiligi kaile piyengki ngane puwili ngangang yaniweki kumulara wiziya ono keya teniyegi pugu ngago puwiliyegi kozak yeiya logo puwili pigi kewengke keremizagira teniyegi yana.
20 Teni weik Kilisigi wiyeke ngago kisi. Anotogo kili tonuguyengka Kilisigi wiyeke iniyegi ngago yei nobiyeng mizi. Tonuwa pobilik kisi puwekkerik pilik wizinda, Tonuwa iniyegi kelegele yei, Anoto inuwa piyegi kiyebukwili miza yolu puraga pigi kewengkewili keleyi pani, yei.
21 Kilisi kaile nayendau onobek kapura teniyegi saweliweki Anoto pi kaile tonuguyeng wagelibene kelemiya logo tonugu Kilisiyegi sawela purikku Anotogi wirege teni pangka wazaya.

6

1 Teni Anoto kiling menalege yawe miziwiligu inuwayegi pelik kelegele yei, Ini Anotogi wazono inugu weiyagi langai onoyeng kapura pugu yeik yani piyeng weiyawili mena piyeng yeik wezameli wak.
2 Keya Anotogo kai perikki kerewiyi,

Ne kerewiyiweki kangkere miza wizilegewekke ini neyegi kek kisa logo puwekke nogo kandik tiya wiziya. Keya wok nogo ini yaliya wazayiweki mizabokko inugu kisirikki nogo kerewiya, kaiya. *Isaya 49:8*

Ne Paulugu iniyegi pelik yei, yokopek wok Anoto inugu weiyagi langai ono piyeng yanagibek. Kerewiyi, yokopek wok Anotogo ini yaliya wazayiweki kelibek.
3 Nogo kazing yolu pumokko mizagewiyege nawilirau kazing Yemizibek yolok ngelagi pumok suwei welagi ono. Nogo pilik mizi purik nawiligu yawe Yemizibekkiraga yungke kokowa nayeng keriya nelegi.
4 Logo pilik segeya nogo mizi piyeng mabiyengke ne Anotoyegi yawe mizibek mizi. Logo piliktikki walimizirik yaka kunengyeng ma watabi neyegi lewege mizi piyeng ma neyegi kaile kaile keleni piyengkerik ne yeik ngagoluk yolu.
5 Purik kang kolokngagonoge puwiligu ne nela keya kang nayeng i wigiriyengke wazaniya keya kang nayeng ne yawereng keleniya logo kek ngago ngago neiya. Yawe nogorago ne nela keya mogosara wizagomamokko iwek kola ono keya ngeragirau na ono.
6 Ne wameik panu yolu keya iwakara kiling keya ngagoluk yolu keya nawiliyegi wazono keleyirikku ne Anotoyegi yawe mizibek mizi. Keya Anotogi Kung Walekpek neyegi yolurikku keya keli negi nawiliyegi purago.
7 Keya ngago nogo wameik kozak kai puragorau walimizi keya Anotogi kozang neyegi yolu puragorau. Keya negi Anoto kiling pangka yolu pura negi lei keya wizang ngai miziweki wari piyeng kelikta logo purago teni ngai mizi keya purago teni makngezeyegi ngai.
8 Nawiligu yeik nogora yongolok mei keya nawiligu yeik nogora kaile sawiyi. Nawiligu neyegi langai kaile kisi keya nawili neyegi langai wazono kisi. Nawiligu ne ikuyogorik kaibek nobiyeng keleni kapura ne wameikta kozak kaibek.
9 Nawiligu ne nalaga lewabek nobiyeng keleni kapura kolokngagono yeik nogoragi iwaka. Nawiligu ne watabi ibeng nayeng nobiyeng keleni kapura ne wik yolu perikki keriyi. Ne wik yolu logo ne neli kapura Anotogo ne ibengkirikka niza warara yolu.
10 Ya nogora kuneng kapura mabuwekke Yemizibekki wilik kagowinda neyegi. Ne watabiyengki yeik kapura kazing kumbekki lewengke nogo yombanuwili Yemizibekki watabi yeik yani piyeng kolokngagono yani. Keriyiwekkerik ne watabiyengki yeik nobiyeng miza kapura watabi mabiyeng kele neyegi wizinda.
11 Ini Korintiwili nogo keliwili nogo weik iniyegi neyaga keliyeng mabiyeng kozak yeiya. Nogo iniyegi kelirik yemane.
12 Nogo keli negi iniyegira liwik wiyi ono kapura ini kele keli inigi neyegi pura liwik wiyi.
13 Ne ini negi yango keya mareknggang wezalikwili keleyi yagenda logo nogo iniyegi keli pilik ini neyegi keli.

14 Keya ini ngizi kumuli ono puwili kiling menalege yolu keya mizi nagani. Anotogi yongkambanuwili kaileyengki lewengke yolu puwili kelik ma talik? A'a'. Yombanu wilangkarikkewili keya yombanu kusabanurikkewili menalege koyagi ma talik? A'a'.
15 Keya Kilisi keya Sadandau watabi nayengki mabiyau ei mizagi? A'a'. Keya ngizi kumulibek keya ngizi kumuli onobekyegi keriyiwekkerik piyauyegi watabi nangaiyeng menalik? Yeik.
16 Keya Anotogi i walekmak keya anoto ikuyogorikwiligimakko watabi ei miziyeng nangaiyengki? Yeik. Mabura ngizi kumuli ono puwili kiling menalege yolu keya mizi

nagani, purik teni Anoto wik yolubekki i walekmak legi. Anoto ngezebokko pobilik kaiya pelik,
Ne yolugirik yongkambanu nogowiligi yungke yolugi logo puwili kiling to keya yo mizagi.
Ne puwiligi Anoto wiziyagi keya puwili yongkambanu nogowili mizara koyagi. *Lebitika 26:12*
17 Logo piliktikki wiyeke Yemizibokko pelik kai,
Ini kaile mizi puwili wezayi logo puwiliyaga koweige koyi. Ini kaileyengki kazing puluwengka koweige yolu purik nogo ini nogowili mizagi. *Isaya 52:11*
18 Ne inigi Mango wiziyagi keya ini negi yango keya marekngangwili mizara koyagi, *2 Samuwele 7:14*
Yemizi kozang yemanerago kolabek keya mabiyengki ngaibokko pilik kai.

7

1 Togo ini nogo keli panu puwili Anotogo tonuwayegi ngago pilik piyeng sawiya legi teni korikwek keya wilek kang tonuguyengke kaileyengkimekke mizi pura wiya logo kazing kaile nayendau onomekke Anotogo ngangang yanagi puraga kazi yoluweki.
2 Ya inuguyeng neyegi langai wazono kelemi keya ini neyegirau keli inugura kimeike walimizi. Nogorau nakyegi kokowa nayeng miza ono. Nogorau nawili kokowa nayengki ngizi kumulibene keleya ono. Nogorau nawiliyegi liwikliwik keleyi ma puwiliyaga watabi nayeng weiya ono.
3 Ne iniyegi melebek yowagirikki kai ono. Segeya nogo ulogo kaiya mabilik, Ne iniyegi keli panu logo tonuwa menalege yolu keya yawe mizi keya ibeng wezalik mizi.
4 Nogo iniyegi wilekpek ngalege wiya. Ne iniyegi wilik panu, purik kuneng nogoyengke inugu ne wilik kagowinda nana logo ne piliktikku kozang sa wilek kang nogobek wilikwilikmokko pangka ono.
5 Ne Maseroniya lewagelawekkerik nerau narik leng miza ono. Purik wale mabiyeng kunengyeng kiling keya ngalik keli yo keya to mizi logo ya nogoragi yungka ne kazi.
6 Kapura Anoto ya kuneng mizi puwili wilik kagowinda yanibokko Taitus inuwayaga neyegi wezamelarikku ya nogora kabeneng sa wazaniya.
7 Pugu neyegi kayima pura keya inugu pi wilik kagowing kelemiyarikki kozak kaiyarikku ne wilik kagowing miza. Inugu neyegi keriyagirikki kisageya purikki kozak kai keya ulogo miza purikki inuwago yalek mizirikkirau kozak kai. Keya nogo miziyengki inuwago kalika kozambek nanagirikki kangkere miza yolu kai purikku ne wilikmek yemane keli.
8 Ne wilik purik kapiya nogo lende miza purikku ya inuwagiyeng kuneng kele kapura ne purik lende miza purikki ya kuneng ono. Kapiyarikku kele inuwa ya kuneng yana purikki ne keriyawekke ne yalek miza, kapura ya kuneng inuwagira wok wiziya ono.
9 Logo ne weik wilik logo purik nogo ini ya kuneng keleya purikki wiyeke ono kapura ya kuneng inuwagirago mizagewiyege kazing kaile inuguyengka kowitarikki wiyeke. Kapiya nogo lende miza purikku ini ngangang yana ono, yeik Anotogo miziweki kaiyalik ini miza.
10 Purik yombanunak kaile puguyengki kuneng mizi purikku pi kazing Anotogo pi yaliya wazamiyagi pumokki kowitibene kelemi. Logo naktau kazing pumokki ya kuneng mizagi ono. Kapura Yisuyegi ngizi kumuli onowili ya kuneng mizibene keleyi piyengko puwili Anotoyegi wilek kangyeng kowitibene keleyi ono, logo ibeng koyimagira puwiliyegi lewagela logo wik yolu keya ngai yukegi nararau ono.
11 Anotogo ya kuneng inuwagi puraga miza purikki keriyagirikki kai. Perik weik inuwa waberek kerewiya logo ini kaile inuguyengki ya kuneng logo nogo kapiya miza purikki wiyeke ini piyeng wezamelagirikki kelegele mizi. Inugu kaile mizabok ngalik meiya logo yenge wilingke wazamiya. Ini ulogo miza purikki kazi logo nogo iniyegi saweli lewagirikki ini miza. Logo ini kazing pumok pangka kelemiyagirikki nguk namizi yawe miza. Logo kang wale mabiyengke ngago puragi wiyeke iniyegi nogo ngago tiya mela nelegi ini makngezego kazing inuguyeng mabiyeng yeik kani keleya.
12 Togo nogo kele kapiyarik inuwayegi lende miza kapura purik ya kokowa mizabok ma kokowa lewengke kelemiyabokyegi saweliwekirik ono. Segeya Anotogi wirege inuwa wameik neyegi keli keya kumulageya koyinda purikki waligeleyiweki.
13 Piliktikki wiyeke neyegi kozang miza. Ne inugu neyegi keli kai puragi keke wilik ono kapura Taitusgi wilik kagowindagirau ne keriya logo ne wilikmokko kola. Ini mabuwiligu kangka pugubek kabeneng sa wazamiyarikki wiyeke pi wilik.
14 Keya iniyegi langai nogo piyegi wazono meiya logo nogo kaiya pura wameiktikki pugu keriya. Ini nogo kozak meiyalik koyilege logo nerau kendek ono. Logo nogo iniyegi kozak

yeiyayeng wameik mabilik Taitusyegi inuwayegi langai wazono kozak meiyayendau wameik pilik.

15 Keya wok mabiyeng pi inugu ini kazi keya leli uli kele kapura ini mabuwili pugu kaiyengki kerewiyi keya inugu koli kelemiya purikki pi kumuliwekkerik pugu iniyegi kelira kozang si lewa.

16 Tonuwagi tepekke watabi mabiyeng weik pangka purikki ne wilik. Inugu pangkaraga mizagi purik nogo iwaka.

8

1 Ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwili nogo kelirik Anotogo Maseroniya pulogo ngizi kumuliwiliyegi wazono pigi nakkorau weiyagi langai onoyeng kapura pugu yana piyengka keremungke yanarikku miza purikki ini iwakaweki.

2 Keya puwiliyegi kuneng wiriya piyengko puwiliyegi yang yemane keleya kapura pilikyeng kilindik puwili wilik kagowing yemanerago kola logo puwili king keremungke ono kele kapura puwiligu kolokngagono yana purik ya puwiligiyeng keya kangka puwiligiyengka yaniweki keli kopong.

3 Keya puwili puwiligu yanagirikki pangka yani keya ngoluk yeke langak nayendau yana logo purik wameik. Keya keli ngezewiligirikku

4 neyegi puwili yani pani keleyiweki kisi logo Yudaya pulogo Yisugiwiliyegi puwiligurau narikka saweliweki kozang kisi.

5 Nogo puwiligu mizagi mena sawiyayengka ngoluk puwiligu mawinda yeke langak nayendau miza. Puwili wererik ngezewiligu ngezewili Yemizibekyegi yawe mizibene yana. Pulaga Anotogo kelalik ngezewiligu ngezewili neyegi nana.

6 Tegi puwiligu king wiyi purikki wiyeke nogo Taitusyegi nguk meiya purik yawe pulogo kingyeng menalege wawiyi keya miza pura ulogo pugu solo miza legi pura kozang kunibene logo mizi kanda yawe pulogo keli inugurago mizi pura yeik puwekkegine.

7 Ini yongkambanu puwili watabi kolokngagonoge inugu nawili yela logo piyeng ngizi kumulira keya ngago iwakara kilingyeng kisiyeng keya nawiliyegi sawelagirikke wilek kang tiya manara keya keli inigi neyegi pura. Mena weik mena king inugu yani piyendau yenge ya inuguyengka kelira kiling meli purikku lewege mizibene mizagirikki kai.

8 Nogo kai purik inuwa pilik pura miziweki kai ono. Kapura inuwayegi nawiligu wilik kagowinda kiling yanirikki kozak yeirikku inuwago king meli piyeng keli inuwagira wameik wizimowei meli ma talik mizarikki ne yang keleyi,

9 purik Yemizi tonugubek Yisu Kilisi kelira keya wazonorago kola purik ini iwaka legi. Pi watabiyengko kola kele kapura tenigi wiyeke ngezebek watabiyengki yeikpek kelemiya purikku teni kazing kumbekki lewengke watabiyengko kolawili keleya.

10 Logo nogo ngago kaiweki mizi pera inuwagi wazono koyagiragi kai yagenda. Kirisimasi ulogo peragirik ini solo panu kingyeng meliweki miza logo mabilik solo melawili.

11 Mena weik inugu miza pura mabilik mizi kuni logo inugu yani pura inugu solo yaniweki kela mabilik mizi kanda yeik sawiyiweki. Keya inugu yanagirikki pangka yanizo.

12 Purik tamizeige yanibok yanagi kelirau mabura watabi pigi piyengka pugu yanagi langai purikki pangka Anotogo ei mizagi. Purik Anoto watabi nakyegirau ono piyengki pakela logo pi pangka meli ma pi pangka meli ono kai ono, Anoto watabi nakyegi piyengki pakela logo pi pangka meli ma pi pangka meli ono kai.

13-14 Nogo kai purik nawili king watabi weiya ni kang keya mizagiyeng kiling keya ini keremungke yana logo yeikkirikki kai ono. Kapura ini perik weik ngelek wara legi watabiyengki yeik pilik puwiliyegi saweli purik pangkarikku. Pulaga ini ngereke yeik pilik puwekke puwili ngelek wara purik ini yanagi. Logo kazing pilik mizimekke yali mabiyau pangka pangkaweki.

15 Anotogi Kapiya Walektikku pobilik kai pelik,

Yombanu ngeragi kolokngagono menalege wawiyabok kolokngagono panu wawiya ono, purik kolokngagono yana mela keya yombanu songono menalege wawiyagi langaibok songono panu wawiya logo yagasi miza ono purik nawiligu piyegi mana. *Ekosora 16:18*

16 Keya Anoto Taitusgi yaraga nogo iniyegi keli mabilikta mowiyabokyegi ne wazono mei.

17 Pi nogo iniyegi keriyi lewaweki meiya puragi ei mizi. Kapura nogo kumularik ngezebokkorau iniyegi keriyi lewaweki keli purik pi inuwayegi keriyagimokko ibeng.

18 Ne yombu yongkambanu kolokngagonomokko iwaka nak Taitus kiling wezameli puloge. Piyegirik yongkambanu kolokngagonomokko kisira pi ngizi kumuliwiligu wawere ula piyengke Yisugu yombanu yaliya wazayi puragi langai wazono panu kaibek.

19 Keya purik kiling ngizi kumuliwiligu pi teni kiling panga Yirusalem opayeng orowei
kangweki sawiya. Purikku Yemizibekki yeikta yongolok mei keya tonuwago nakko
nakyegi saweliweki mizimokki walimizagi.
20 Keya namele keya nakko king peyengki tonuwago ngairikki kaiya nelegi ne pi Taitus
kiling wezameli.
21 Nogo kelirik pangka mizi pura mizagi maburik kele logo Yemizibekki wirege keke ono
kapura yombanuwiligi wiregerau.
22 Keya piyau kiling yombanu Yisuyegi ngizi kumulibek logo kang kolokngagonoge nogo
yang kelemiya logo nguk namizi nawiliyegi sawelagirikki mizibek logo ne kiling yawe
mizibektau wezameli puloge. Keya ini pangkayeng keke mizagi kisi purikki pi kerewiya
logo pi iniyegi sawelagirikki weik wilekpek tiya yolu.
23 Keya Taitusyegirik pi te menalege wei miziyau keya ne kiling iniyegi saweliweki yawe
mizibek. Keya teni kiling yawe mizi pi kiling kang puwiliyegirik puwili Kilisigi yeikta
yongolok mei miziwili logo ngizi kumuli nawiligi yeikta weiya logo kangwili.
24 Tegi yombanu puwiliyegi keli inuguragi ngizirik keya nogo iniyegi langai wazono kai
purikki solorik waligeleye logo ngizi kumuli wizageya koyi kang puwili nogo iniyegi langai
wazono kai piyeng pangka kai miziweki.

9

1 Iniyegirau nogo panga Yudaya pulogo Yisugi watabiyeng yeikwiliyegi king wezame-
lageya piyengki langai kapiya mizagi ono, purik ini ulogo ngago puragi kerewiya.
2 Ini were kerewiyawekke ini saweliweki miza logo ne Maseroniyawiliyegi purikki
langai ulogo kozak yeiyageya wiziya. Ini Kirik ngabelakpekkewili kirisimasi ulogo puraga
king inuguyeng yaniweki kangkere mizarikki kozak yeiya. Logo keli inugurago miza-
gewiyege nawilirau weik mabek saweliweki keleya.
3 Legi ne yombanu pewili wezayeli purik nogo puwiliyegi kozak yeiya mabilik ini yani-
weki kangkere mizara koyiweki. Nogo waze ngaiguraga ini yaniweki kangkere mizara
koyagi yeiya kapura yeikki purikki ne kiyebuk. Kapura nogo yeiya mabilik kangkere miza
koyizo.
4 Purik tamizeige Maseroniyaga nawili ne kiling kayima logo ini ngoluk kangkere miza
onorikki pakela purik ne keya inirau kendek wagelagi, purik ne waze inugu mizagirikki
wilekpek tiya mana legi.
5 Tegi nogo kumularik ne kiling ngizi kumuli pewili iniyegi pulogo were lewaweki
nguk yei purik pangka logo inugu king keya pulangai yaniweki sawiya piyeng were
menalege wiyi keya mizi nangaiweki. Pulaga ne lewagela purik weik kangkere miza
wiya wizigeyaweki. Logo inugu yani piyeng yawe inugurarikki wiyeke ono kapura inugu
kelirikki wiyeke purikki walimiziweki.
6 Yaka yani pura yombanu ngeragi songono ngeriyabok songono yokoragibek kapura
yombanu yemane ngeriyabok yemane yokoragibek logo purikki keremareke mizi nagani.
7 Tegi nak nak pugu sawiya purikke yani logo kingyeng warara wiziyagirikki wiyeke ma
nawiligu pi yanagibek mizagirikki wiyeke ono, purik Anoto wilik kagowinda kiling yani
puwiliyegi kelibek legi.
8 Keya Anotogi wazono puraga mizagewiyege nugu wara piyengka ngoluk yeke langak
nayendau nanagi, logo wok mabiyeng purik ini makngezegiweki pangka wiyagi keya
ngoluk yeke langak nayeng yeik pilikwili wilik kagowinda kiling yanagiyendau yanagi.
9 Anotogi Kapiya Walektikku pobilik kai pelik,
Wazonobok watabi pugu yani piyengki kangayeng weiyagirikki kumuli nangai wizimowei
watabi pugu yeik yani piyeng watabiyengki yeikwiliyegi yana meli. Logo watabi
wazono pugu mizi piyeng keremareke mizagi ono, kai. *Ingi Sam 112:9*
10 Keya Anotogo watabi ngeriyibekyegi watabi ngeriyagiyeng mana logo ngeragi nagiyeng
lewibene kelemi mabilik pugu nirau ya wilik kagowinda kiling kolokngagono yanagi nara
nanagi logo nugu wazono mizi puragi ngizirik yemane panu wiriyibene.
11 Ini wok mabiyengke nawiliyegi kolokngagono yaniweki Anotogo ini kolokngagono
yanagi, logo watabi inugu yani wizigeya tonuwago orowei kang piyengki nawili Anotoyegi
wazono meiweki.
12 Yawe inugu pilik yani purago keke Yisugi puwiliyegi watabi yeik pilik piyeng meli ya-
genda ono kapura mabuwekke kolokngagonowili piyeng wei puwiligu Anotoyegi wazono
yemane panu meiyagirikki kazing namek tiya yowiyi yagenda.
13 Keya yongkambanu inugu saweli puwili ngezewili keya nawiliyegirau inugu kolokn-
gagono yani piyengki keke wilik mizi nangai ono kapura Anotogo yeikta puwili yongolok
meiyagi purik purikku walimizi purik inugu miziyeng inugu waligeleyi piyeng kelik
wazono legi.

14 Keya iniyegi yemane kumula koyimowei inigi wiyeke waberek mizi nangai, purik
Anotogo wazono yemanera iniyegi yana purikki wiyeke.
15 Mena pugu pigi Marekpek teniyegi yeik yana logo watabi yeik ngagoyengkorau kozak
kisagi langai onobokki wiyeke Anotoyegi wazono meiweki.

10

1 Ne Paulu iniyegi ne lewarik kele kuneng mabiyeng pangka pangka mizibene kelegele
yei. Keya ne Kilisi ngezebokko mizagelikmekke yelakkelek yei. Kapura iniyaga nawili
ngoluk pelik kisi, Paulu koweige puwekkerik kapiya puguyengke ngagoyeng kozang kai
kapura pi kanda pelege puwekkerik pi ngagoyeng kozang kaiyagirikki kazi, kisi.
2 Ne pulogo lewagela puwekke nerau mak kozang sara wizimowei yamek nangeli
mizibek purikki waligeleyiweki miza nagani. Ini neyegi ne ngizi kumuli onowiligu mizilik
korikwekko keliyeng mizibek kisi puwiliyegi nogo yamek nangeli wizimowei keleyagi
sawiya pobura miza nelegi ne kiyebuk.
3 Ne ngizi kumuli onowiligi tepekke yolu kisi purik wameik kapura ne ngizi kumuli
onowiligu kazing miziyeng weiya logo kaileyeng neneng ngeli ono.
4 Nogo watabi weiya logo kaileyeng neneng ngeliweki mizi piyeng ngizi kumuli ono
puwiligi watabiyeng ono kapura ne Anotogi watabi kozanda kilingyeng weiya logo
piyengko Sadangko ngai yolu piyeng neneng ngeli.
5 Anotogi watabiyeng ngalik kela yongomo mizi piyeng ngela meliyeng keya Anotoyegi
lewege miziweki kisi piyeng kawiye walibene keleyiyeng keya Kilisi keriya nelegi lemeng
wezamek ula wazamiya piyendau. Logo watabi piyengki nagerewiyi mizi puwili ke-
bangkela logo Anotoyegi nogo iza orowei yogi logo ya puwiligiyeng kowita wizigeya
ngereke yombanu Kilisigu kairagi kerewiyiweki keliwili miziweki.
6 Kapura were inuwago neyegi inuwa Kilisigu kaiyengki kerewiyiwili miziweki pulaga
tonuwago nagerewiyi mizara yolu puwiliyegi ngangang yanirik kele.
7 Inuwago neyegi pakelarik ne kozandarau onobek mizi purik inuwa yeik yeke ngalege
maburikki pakela kopong kapura inuwagorau yenge negi yungke lemengki pakela ono.
Logo tamizeige inuwayaga nakko pi Kilisigibek kai mabura yeik ngezebekyegi langai
mawinda kumuli pani purik pugu pi Kilisigibek kai mabilik nerau mabilik wizinda legi.
8 Logo keriyiwekkerik neyegi Anotogo inigi ngizi kumulira kozang kelemiweki pangka
nana puragi lewege kaiya meli nobiyeng mizagi kapura purikku ini ngangang yanagi ono
yeik iniyegi saweliwekirikku kapura wameiktago ne ne makngezeyegi langai kai pera
wameik mamizi nangine logo ne lewege kaiya meli purikki ne kendek ono.
9 Kapura kapiya nogo lende miziyengko ini kazi mizibene keleyagirikki ne kiyebuk.
10 Purik nawiligu pelik kisi, Paulugu kapiya miza meliyengkirik ngagoyeng kozang keya
kunengke kapura pi teni kilingwekke purik pi kozang ono keya ngago pugu kaiyeng yeik
ulak kaiya meli, kisi.
11 Legi pilik puwiliyegi yei mabura ne pulogo onowekke kapiyayengki lende mizi piyeng
ne pulogowekke inigi wirege ngizi mizagiyeng kani yei.
12 Wameik, nogorau ne yombanu mabek ngezewiliyegi langai puwili yombiyangaiwili
kisi puwili kelikpek kaiyagi ono. Puwili kangkayendau onowili. Purik puwili nakko
nakyegi keriya koyimowei pi pilikpek keya ne pilikpek mizi, logo kangka ngezewil-
igiyengki kiriwei.
13 Kapura neyegirik ne Anotogorau nana onoragi langai lewege kaiyagi ono kapura
pangka inuwayegi sawelagiragi kele nogo lewege kaiyagi. Anotogo wale nana purikki
pangka keke ne lewege kaiyagi logo puragi yungke negi yawe inigi tepekke mizageya
purarau wiziyagi.
14 Ne Anotogo pangka nana puragi pangka yawe mizi kapura ne inuwayegi pangkara
kiling purik nogo solo panu inuwayegi ngago Kilisiyegi langai Kilisi yombanu yaliya
wazayibek kai pura orowei kayima legi.
15 Keya Anotogo ne pangka nani puraga yeke ngalege nararau nogo mizi ono logo
nawiligu miza piyengki ne lewege kai ono legi. Segeya ngizi kumuli inigi puraga ini
yemane sagi purikki nogo wilekpek keya ngai yuke yolu keya inuwagi tepekke yawe
yemane nara mizagi purikki. Logo wok mabiyeng pilik mizagi purik Anotogo ne pangka
nana puragi pangka yawe mizagi.
16 Pulaga yereng nayengkerau Kilisigu yombanu yaliya wazayi puragi ne kozak kaiweki,
wale nawiligurau yawe mizi ono piyengke. Pulaga nogo miza wezalik ne nawiligu
mizaragi lewege kai kisagi ono.
17 Kapura Anotogi Kapiya Walektikku kai pelik,

Nak watabi nayengki lewege kaiyagi mabura Yemizibokko miza piyengki lewege kaiyagirikki kai. *Seremaya 9:24*

18 Purik yombanu ngezebekyegi langai lewege kai pok pangkabek mizi yagenda ono segeya yombanu Yemizibokko pok pangkabek mizibok kele.

11

1 Nogo kelirik inuwa mabilik kerewiya koyigeya ne lelewe ngago kai kuniweki. Kapura purikki nogo pilik kelagi ono purik ini ne pilik mizi purik yeik mabilikka yoluwili.

2 Keya Anotogo inuwayegi yangeze mizi mabilik nerau inuwayegi yangeze. Nogo inuwayegi yangeze mizi purik inuwagi keli pura Kilisi wamenakyegi kunagi purikki. Nogo kelirik ini yongok nawekke yombanu nak kilindau iwek kola ono logo yombanu nak weiweki sawiya wizigeya keli pugura pokyegi keke warara yolumolo kelikwili miziweki. Legi yombanu Kilisibokyegi keke keli inugura mani.

3 Kapura ne kazi purik Sadangko Ewa ikuyogorik kelemiya pilik inuwagi kangka piyeng inuwagi Kilisiyegi ngizi keli puraga ngereke kokowa leweng neing iza orowei kuna nelegi.

4 Ini nawiligu kanda walimizi piyengki ei mizi. Keya nawiligu Yisu nogo kozak kaibokyegi langai ono kalogomok nakyegi kozak kisi puriktau ini ngizi kumuli. Ma nakko Kung Walek inugu Anotoyaga weiyabok ono kalogomok nakyegi langai kozak kai keya tamizeige nogo kozak yeiya puraga ngereke nakko kanda kazing ini yaliya wazayagi kalogomok namekki langai kozak kai purik ini yeik mabilik kerewiyara yolu.

5 Kapura ngoluk nogo kumularik yombanu ngezewiligu ngezewiliyegi langai yombanu lewege Anotogi ngagora orowei miziwili kisi puwili neyaga lewege ono.

6 Inugu kumulagirik nogo ngago kaiyeng kapiya miza onowiligu kisilik kai mizagi kapura nogo kai piyengki ne ngoluk iwaka wizinda, purik Anotogo neyegi kawela wiya piyeng mabiyeng nogo inuwayegi kimeike kozak yeiya.

7 Ne Anotogi ngago Kilisigu yombanu yaliya wazayi puragi langai kozak yeiyawekke nogo iniyegi kazingmekki king keya pulangaiyengki keriya naniweki yeiya ono. Nogo kele ne makngezeyegi kulengke panubek keleniya logo ini lewegewili keleyiweki. Logo neyegi purik kaile narik ma talik? Nogo kumulirik pilik ono.

8 Ne inigi tepekke yawe mizageya wiziyawekkerik kongkirigesen kalogomokyengko ne king nana. Iniyegi sawelagirikki wiyeke nogo puwiliyaga ngowei nobiyeng miza.

9 Keya ini kiling wiziyawekke ne kingki yeik purik inuwayegi nguk yeiya ono. Ne kiling ngizi kumuli Maseroniyaga kayima puwiligu watabi neyegi yeikyeng wara nuwei kayima. Koka miza pilik wangki puriktau king keya pulangaiyeng neyegi keriya naniweki yeiyagi ono.

10 Ne wameik Kilisigi yeiktaga ngago pura kozang kelemi. Ngabelak Kirikpekke pumok mamokyegi negi yawe Anotogi ngagora kozak yeiya puragirau iniyaga king nayeng yongona ono purikki nogo kozak yeiyagi.

11 Nangki? Purik nogo iniyegi keli ono legi ma? A'a'. Nogo iniyegi keli purik Anotogo iwaka.

12 Ne nogo mizageya pura mizi kunagi keya kingyengkirau nguk kaiyagi ono logo waligeleyi Anotogi wameikta kozak kisi ono puwili lewege sara koyimowei puwilirau nogo kazing mizi mamokko Anotogi yawera miziwili kisane.

13 Purik yombanu pilik puwili Anotogi ngago wameikta orowei mizi onowili keya yawe mizi ikuyogorikyeng miziwili logo yeke ngalege yeik ulak Kilisigi ngagora orowei miziwili.

14 Mak pilik kopong legi. Purik Sadandau ngezebek kowita logo ngereke angela wilangkarikkebek nobiyeng miza purik mizi penangai.

15 Togo piyegi yawe miziwili ngezewili kowita logo ngereke wameiktagi yawe miziwili nobiyeng miza purik mizagelik. Waleleige purik puwiligu miza piyengki pangka pangka kangayeng wei nangaiwiligu.

16 Nogo ulogo kaiya pura ne mawinda kai. Inuwagorik ne lelewebek mizi nagani. Kapura inuwago kumulirik pilik mabura ne lelewe wezabek pekyegi kerewiyi logo ne Anotogi ngagora wameik orowei mizi onowiligu ngezewiliyegi langai kisi pilik kaiweki mena.

17 Nogo kai pera Yemizibokko ne kai pani keleniyagi onorago. Ne makngezeyegi kozak kaiweki mizi pera ne lelewe wezabek mizi yagenda.

18 Kapura yombanu kolokngagono ikuyogoriktaga Anotogi ngagora orowei miziwili mizi puwili logo ngizi kumuli onowiligu mizimekke ngezewiliyegi langai kozak kisi legi nerau lewege kaiyagi.

19 Inugu kumulirik ini kangka yemane mizi kapura ini lelewewiligu kisi piyengki
kerewiyi legi ne lelewe wezabek kai pani keleni.
20 Ini perikka pangarikke keleyi puwili mizi pani keleyi ma watabi inuguyeng yeik
sawiyi puwili ma kazingmek waliwei keleyi puwili ma iniyegi pakela to meli puwili ma
wiregawerege koso ulayeli puwili mizi pani keleyi.
21 Ne kawela kaiyagirikki kendek kapura wameik ne puwiligu mizi pilik mizagirik ne
kozang ono. Kapura tamizeige nak ngezebekyegi langai kozak kai purik nerau kozang sara
wizimowei mabilik mizagi. Purik ne weik ngereke lelewe wezabek kai yagenda kani.
22 Puwili Iburuwili kisi. Nerau pulangaibek. Puwili Isileiliwili kisi. Nerau pulangaibek.
Puwili Abalamgi yango keya mareknganggwili kisi. Nerau pilikpek.
23 Puwili Kilisiyegi yawe miziwili kisi. Ne ngereke lelewe wezabek kai yagenda. Ne
puwiliyaga ngoluk Kilisiyegi ngalege yawe mizibokko. Ne puwili kelik ono ne yawe
yemane panu miza. Kerewiyi, ne i wigiriyengke kang kolokngagono wigira wazaniya keya
ne kang kolokngagono pikang kozangyengko lik keleniya keya kang kolokngagono ibeng
siweki miza. Kapura puwili pilik nayeng miza ono.
24 Keya ne ibengweki mizarik ne kang melenazik wizale 39 lik keleniya, Yudawiligu.
25 Keya Romwiligu kang neyauganara lik keleniya. Keya kang nara kingyengko nela.
Panga wizambekke sik neyauganamak kiliyayengke ne wiziya keya wok nak wilibek wang
naleige wale narikki ngalege kebangkela wizimowei ne kaibokko niza orowei yo keya to
keleniya.
26 Nogo wei kelemi kambelayengkirik ne kaingaiyeng keya ngoweiwiligu ngangang
naniweki keleniya keya Yudawili keya Yuda onowiligurau mabilik keleniweki miza. Keya
yereng yemaneyengkirau keya kalogoyengke keya wizang yemaneyengke keya ngaig-
uraga ngizi kumuliwili miziwiligurau ngangang naniweki keleniya.
27 Ne iwek nagoli yawe yemane mizi keya kaiyageya wiziya. Ne yagasi mizi keya kai
wikki kaile sageya wiziya. Ne kang kolokngagono ngeragi keya wakiyagiyengki yeik logo
kabeneng wiziya.
28 Keya piyeng mabiyengki ngalege wok mabiyeng purik yenge ya nogoraga ne ngizi
kumuliwili mabuwiliyegi yangeze mizi.
29 Nak kazing kumbekki lewengke kozang onowekkerik nerau mabilik keli. Keya nak
kaileyengki ulumowei kuna puwekkerik ne yalekmokko yezi yeiksik ngori mizi.
30 Tamizeige ne makngezeyegi ne lewege kaiyagi purik mabura watabi ne kozang
onobek mizi piyengki ne kozak kaiyagi.
31 Yemizi Yisugi Anotobek keya Mangobekki yeikta yongolok meiyageya koyimiweki. Ne
ngaigu kai ono purik pugu iwaka wizinda.
32 Ne Tamasiko yerengke wiziyawekke Romwiligi King Ngai Areta meibekyegi kulengke
ngai yemane wiziyabokko ne kebangkeliweki wagelawili yerendagi kang yemanerikke
ngai wazaya.
33 Kapura lemeng yemane kingyengka keremiza logo yerenda yawereng kelemiyamekki
yungu tiya narik neing ne leng kik nagikke wazaniya wizigeya pongo ngabelakka
wazaniya logo ne ngai yemanebekyaga kazibela.

12

1 Negi watabi wazono nayeng purikka lewagelagi ono kele kapura ne mawiyarekka
negi pangka ne Kilisigi ngagora orowei miziweki. Neyegi Yemizibokko wangakyeng kelik
nayengke waligeleni logo kawela wiyiyengki ne weik kozak kaiweki mizi.
2 Koka weik kirisimasi meleyau keya mangorarau ono kambelayengke ne Kilisiyegi ngizi
kumuli pobok paka ngalege lemengke yeke solo walerikke niza orowei kambela. Perik
ngizi mizarik ma wangakyeng kelik naraga wire nogoyaugu yeik pakela miza purik ne
lusuwei, Anoto ngezebokko iwaka.
3 Ne mawinda kai, ne paka ngalege paka Paladisi mei pulogo yogokta niza orowei
kambela purik ne iwaka. Yaka kai pilik, perik ngizi mizarik ma wangakyeng kelik naraga
wire nogoyaugu yeik pakela miza purik ne lusuwei, Anoto ngezebokko iwaka.
4 Logo Paladisi pulogo pugu watabi kozak kaiyagi langai onoyeng keya kiliyengko
kawela wiyagi onoyeng kerewiya.

5 Logo pilik miza purikki kaiyagirik pilai kaiyagi onorik logo yeik nogora yemane
sawiyagi kapura nogo pilik mizagi ono. Segeya ne kozang ono purikki ne kozak yeiyagi.
6 Nogo lewege kaiya melagiyeng kolokngagono logo ne kaiya meliwekkerik ne lelewe
sawiyagi ono, purik ne wameik kaiyagi kapura nogo piyengki lewege kaiyagi ono, purik
nawili nogo yolura keya ngago nogo kairagi kerewiya logo neyegi lewegebek mizagi
purikki ne kiyebuk, yeik ngezewiligi wireyengko keriyi purik kele.

7 Kapura watabi wazono nogo paka ngalege keriya piyengki wiyeke ne lewege miza logo
kawiye wala nelegi neyegi kemegeme ngangangmokko kola namek neyegi wiriya. Logo
yeik nogora yongolok meiweki miza nelegi pumokko mizira Sadangyegi yawe mizibokko
mizilik ngangang yemane nani.
8 Logo kang neyauganara nogo purikki Yemizibekyegi langai waberek miza, logo nogo
piyegi kemegememek wameliweki kelegele meiya.
9 Kapura pugu neyegi pelik kanga kai, A'a'. Negi wazono nugu weiyagi langai onora
kapura nogo nana pura pangka. Ni watabi nayendau weiyagi ono purik ni kozang
onowekke negi kozang nigi yungke yolu pura kozang panu kopong, kai. Logo ne kozang
ono puragi ne wilik logo negi ngalege Kilisigi kozang yolu puragi ne keriyiweki.
10 Piliktikki wiyeke Kilisiyegi ngizi kumulirikku ne kozang ono ma kaile neiya wiyi ma
kuneng mizi ma ngangang wageli ma talikki miziwekkerik ne wilik. Purik ne kozang ono
keya pangka onowekkerik ne piyaga kozambek wei.

11 Ne lelewe wezabek kaiya meli yagenda, kapura inugu mizagewiyege ne pilik kai.
Purik ini neyegi langai wazono kisa kesak ne pilik mizi kak ono. Purik ne yombanu
ulakpek kele kapura ne inigi yombanu ngagora orowei mizi logo inugu lewegewili mei
puwiliyaga kulengke onobokko.
12 Purik ne ini kiling pulogo wiziyawekkerik ne wameik ngagora orowei iniyegi Anoto
ngezebokko wezamelabek kani keleya. Purik nogo watabi ne Anotoyaga kozanda kilimbek
mizi piyeng keya wirangai piyeng keya Anotogo keke miziyeng nogo mizageya wizimowei
neyegi ngai izakkazek mizi puwiliyegi ne yeik yelakkelek keriyara wiziya.
13 Nogo iniyegi miza onorik kapura ngizi kumuli nalegewiliyegi keleyirik logo purik
nogorau iniyegi ngeragi keya pulangaiyengki wiyeke kuneng yana ono purik. Nogo
puwiliyegi ne ngeragi nani keya iwek kolagi namak naniweki yeiya kapura nogorau
iniyegi pilik miziweki nguk yeiya ono. Logo nogo pilik miza purik kokowa miza wizinda
ma talik? Tamizeige ne kokowa mabura nogo pilik miza pura tumula logo keremareke
wezameli.
14 Ne weik negi kang neyauganara iniyegi keriyi lewagiragi kangkere mizi logo nerau
iniyegi ngeragi keya piyengki kuneng yanagi ono. Ne king keya pulangai inuguyengki
mizi ono, ne iniyegi mizi yagenda. Purik koloyakamandik songonowiligurau panu keya
mangongangwiliyegi watabiyengki ngaigi ono segeya panu keya mangongangko koloy-
akamandik songonowiliyegi ngaigi purik kele.
15 Neyegi piyeng mabiyeng ini yanagi purikki ne wilik keya ne makngezerau ini yani logo
kazing kumbekki lewengke iniyegi saweliweki. Kapura keriyiwekkerik keli negi iniyegira
yemane si lewa purik keli inigi neyegi pura songono si lewa.
16 Iniyaga nawili pelik meiyageya, Wameik pugu teniyegi kayima piyengke tonugurau
king nalik wezamela ono kapura Paulubok liwikliwik mizibokko logo pugu teni ikuyogorik
keleyi. Pugu kazing namekke teniyaga king yongonageya wizindagi langai.
17 Kapura talikmekke pilik miza miza purikki ne nguk yei. Nogo iniyegi yombanu
wezayela puwiligu inuwayegi ikuyogorik keleya? A'a'.
18 Nogo Taitusyegi iniyegi keriyi lewaweki meiya logo ngizi kumuli nak pi kiling
wezamelawekke Taitusgu iniyaga king yongona ma talik? A'a'. Togo teyegi Anotogi Kung
Walek menalikpek yolu legi te kazing menalewengke wei mizi keya watabi togo miziyeng
menalik mizi.
19 Inuwago kumulagirik inuwagi wirege nogo ne makngeze waliwei kang keya mizi
mizagi. A'a', piliktau ono. Anoto kerewiya wizigeya ne pelik kai, Kilisi kiling sawela
purikku watabi nogo pilik kai piyeng mabiyeng ini nogo keliwiliyegi saweliweki logo
ini kazing kumbekki lewengke yemane siweki logo purik ne makngezeyegi saweliweki
onorik.
20 Purik ne iniyegi keriyi lewawekke nogo pulogo pakelagi piyengki ne kiyebuk mizagi
pulaga purik nogo iniyegi keleyagi piyengki ini kiyebuk mizagi. Ini ngalik kela yongomo
mizi, keya nakko nakyegi senze mizi, keya nakko miziyengki ma watabi nakki piyengki
yagolok kopong sisik mizi, keya watabi mabiyeng nakki kekeweki kerezi mizi, keya
nawiligu nawiliyegi kaile kisi, keya yang keli mizi, keya lewegewili mizi, keya ini kangka
wamenak kiling menalege koyilege ono purikki ne keriyagirikki kazi.
21 Ei, ne iniyegi lewawekkerik inugu kaile mizayengki wiyeke Anotogo ne inigi tepekke
yolu purikki kendek mizibene keleniyagi purikki ne kazi. Keya ini kolokngagono kaile
miza puwiliyegi wiyeke ne yalek mizi keya ingkeiyagi. Ini yaka mawiyarekka kaile mizi
keya kazing kaile mizi piyeng mizi keya kazing kaile yongkambu miziyeng mizi keya
kazing inigi tepekke pangka ono mizi ma kerewiyi ma kozak kelagi langai ono piyengkirau

mizi logo inugu kaile miza piyengkirau kuneng miza logo piyengka kowiti keya Anotoyegi kowita logo pugu kaile inuguyeng tumulibene nguk mei ono.

13

1 Nogo inuwayegi keriyi lewaweki mizi pera weik kang neyauganarara. Ne lewawekke tamizeige ngizi kumuli nak ngizi kumuli nazuwaga nakyegi langai ngago nara neyegi orowei lewa purik mabura ne Anotogi Kapiya Walektikku pobilik kai pelik mizagi,

Tamizeige nakko nakyegi ngago naragi melebek yowi purik mabura neyau ma neyauganakko kokowa narik pakela purik mabura purik wameik mizaliktik sawiyagi logo puragi nganganda kiriweigi. *Utoronomi 19:15*

2 Ne iniyegi kang neyaura kayimawekke nogo iniyegi ngago ngai wazamiya nara yeiya. Ne weik pura mawinda kozak kaiweki. Ne yowekkerik ulogo kaile miza puwili keya kaile mizageya puwili ngangang yanagirik.

3 Keya puwekkerik Kilisi nogo kairagi yungke ngago kai yagenda purikki ngizirik nogo ini yanagi. Pi iniyegi yawe miziwekkerik pi kozang ono mizi ono segeya inigi tepekke kozang pugura pi walimizi.

4 Ei, pi yengeleileige ibeng sa wazamiyarik pi korik kozang ono puwek wizigeya. Kapura Anotogi kozandago mizagewiyege pi wik yolu. Tonuwarau korikyeng kozang ono, pugu wiziya mabilik kapura tonuwa weik pi kiling wik yolu logo inuwayegi yawe miziweki Anotogi kozanda tonuwayegi wilak wizinda.

5 Ini makngeze yang keleyi logo talikwili mizi. Ini wameik Kilisigiwili ma? Tamizeige ini ngizi Kilisigiwili mabura pi inigi yungke yolu. Ma ini yeik ngaigu Kilisigiwili kisi kapura pigi onowili? Mabura ini puraga kawiye puloge.

6 Ini ini makngeze yang keleya logo keriyiwekkerik ne makngeze kele Kilisigibek.

7 Ne Anotoyegi weik waberek mizi perik ini kerewiyi keya kokowa nayendau miza ono wizigeya ne lewaweki kani. Nogo Anotogi kozandago ini ngangang yani purikki yongkambanuwiligu ne Kilisigi ngagora orowei mizibek mizagirikki mizi ono kapura ini pangkayeng mizagi purikki ne mizi, nogo iniyegi miziweki mizayeng kawiye nobiyeng miza kapura.

8 Purik teni wameikta kiling izakkazek mizagirikki kozang naktau ono kapura kele wameikta kiling yawe mizagi purikki kozanda kiling kopong.

9 Teni aposolowiligi pangkara kiling onowili mizi purikki tonuwa wilik tamizeige ini weik ngizi kumuli iwakara kiling wizigeya pangkaraga yoluwili mabura. Tegi ini ngizi kumuliraga yemanewili mizi keya kazing pangka lewengke wei mizagi purikki ne waberek mizi.

10 Piliktikki wiyeke ne pulogo ono purik ne piyeng lende mizi logo ne lewawekkerik ini kozangka keleya nelegi. Yemizibokko ini yangalekta wazayiweki, ini ula yelagirikki wiyeke ono logo pangka pilikta nana.

11 Keya ini ngizi kumuliwiliyegi ne weik kusa yei. Watabi mabiyeng pangka kelemi keya pangkaragi kozang mizi. Nogo kaiya piyengki pakeli, waberek menalege koyi. Keya Anoto kelira keya ngezege sara yanibek ini kiling wizei pani.

12 Ini ngizi kumuli puwili nakko nakyegi kelira wilik kagowinda kiling melegulang mizi puraga walimizi mizizo.

13 Yisugi pelege puwiligu wangane kisi.

14 Yemizi Yisu Kilisigi wazono inugu weiyagi langai ono pugu yani pura keya Anotogi kelira keya Anotogi Kung Walekpekki merekera ini kiling wizei pani.

Mabura.

Ne Paulu kapiya perik lende mizabek.

Kalesiya
Paulugi Kapiya Yongkambanu Yisuyegi Ngizi Kumuli Ngabelak Kalesiya Meibekke Yoluwiliyegi Lende Miza yanarik

1-2 Ne Paulugu kapiya perik ini kongkirigesen Yisuyegi ngizi panu kumuli ngabelak Kalesiya meibekke yolu piyeng mabiyengke puwili mabuwiliyegi lende miza yani. Ne Anotogi ngagora orowei mizi logo ne Aposolobek meibek, purik nakko ne yawe pera miziweki nana onorikka ma nakko neyegi ni Anotogi ngagora orowei kune neiya onorikka, kapura Yisu Kilisi keya Peba Anoto, Yisu Kilisi ibendaga yangalekta wik wazamiyaboktau piyaugu ne niza logo yawe ngago piyaugira orowei mizagira nana. Ne kiling pelege Yisuyegi ngizi kumuli puwiligu iniyegi wangane yei.

3 Peba Anoto keya Yemizibek Yisu Kilisigu iniyegi wazono piyaugira keya ngezege sa piyaugira wilek kang inuguyengke yani pani.

4 Yisu Kilisi Peba Anoto tonugubokko kelirikki kiriwei miza logo ngezebokko ngezebek ngaungaugu kaile tonuguyengki wiyeke ibeng sa purik ngabelakpekke kaile kaile yongkambanuwiligu mizageya piyengka teni yaliya wazayiweki.

5 Tegi teni Anotogi yeikta yongolok meiyageya koyimiweki. Wameik panu.

6 Kazing inugu miziyengki ne lebuk ngeli. Purik ini yombanu pelik kaiyabok, Koli, Kilisigi wazono inugu weiyagi langai ono pura weiweki mena, kaiyabok inugu nguk namizi wezamela legi. Ini weik Anotogi ngago wazono Kilisiyegi langai pura ono ngago kalogomoktagi kiriwei mizi.

7 Ngago wameik wamenara keke wizinda kapura ngabelak nakkawili kayima logo ngago wazono Kilisiyegi langai pura nalik kaibene kelemiya logo ini wiyalowei mizi.

8 Tamizeige nawili ma ne makngeze ma angela paka ngalega nakko ngago wazono nogo kozak yeiya puraga nalik nara kozak kai mabura Anotogi sisikta pilikpokyegi kuni pani.

9 Nogo yaka kaiya mabura ngereke mawinda kai, tamizeige nakko iniyegi ngago wazono inugu weiya puraga nalik nara ngereke kozak yei mabura Anotogi sisikta pilikpokyegi kuni pani.

10 Weik mena purikku kai purik ne yongkambanuwiligu neyegi kelibene mizi kai ma talik? A'a'. Nogo kelirik Anotogo nogo mizi piyeng pangka kaiyagi purikki ne keli. Ne yongkambanuwiligu neyegi kelibene mizi kesak ne Kilisiyegi yawe mizi kak ono.

11 Ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwili, ini pobilik purikki iwakaweki, purik ngago wazono nogo kozak kai pura ngago yombanuwiligi kazingyengki kiriweigirikki kozak kaira ono.

12 Purik ngago wazono pura ne nakyaga weiya ma nakko ne waligeleniya ono. Yisu Kilisi ngezebokko neyegi kawela wiya logo pura kozanda kiling.

13 Yisugu ne nizagine wererik ne Yudawiligu mizi pilik nerau Anotoyegi kiriwei panu kaiyageya wiziya. Logo ne talikpek miza purik ini weik ulogo kerewiya makne miza. Inugu kerewiyagirik nogo Yisuyegi ngizi panu kumuliwiliyegi kunengyeng yani keya ngangang yemane keleyi keya Anotogi kongkirigesenyeng ula waliyiweki miza purikki.

14 Keya puwekkerik kazing teni Yudawiligu Anotoyegi kiriwei mizi pumokki kiriwei miziyengkirik nogo negi kabelarikka kolokngagonowiliyegi lewege miza logo kazing tenigi yelibungang kokawiligi ngago yogong puwiligu teni waligeleyi piyengki kiriwei miziweki ne kozang panu miza.

15 Kapura Anotogi wazonorago mizagewiyege ne wazagine pugu ne niza logo pelik kumula, Nogo Pauluyegi yawe yemane pugu mizagi nara neyegi yolu pera, meiyagi, logo pulaga Anotogo sawiyara wiriyawekke

16 pugu pigi Marekpek waligeleniya logo ne kowita logo nogo Yisuyegi langai ngago wazono pura Yuda onowiliyegi kozak yeiweki.

Logo ne Yisuyegi keriya logowekkerik nogorau nakyegi purikki solorik talik miza purikki nguk meiya ono,

17 ma Yisugi ngagora orowei mizi panga Yirusalem yerengke yolu nawiliyegirau talik mizagi mizarikki nguk yeiya ono. Segeya ne panga Arebiya ngabelak Yisu ngezebokko ngezebekyegi langai waligeleniyabekke mabuwekke kambela. Pulaga pilik miza logo ne Tamasiko yerengke yo kayima.

18 Ne weik ngizi kumula wizigeya kirisimasi neyauganara miza logo ne panga Yirusalem
Pitayegi pakeli kambela logo pi kiling yeik sonda neyau miza.
19 Nogorau ngago wazonora orowei miza nawili keriya ono yeik Jems Yemizibekki
sakpek ngezebek.
20 Nogorau ngago wazono pura yombanu nakyaga weiya ono. Nogo pura Kilisiyaga
weiya legi nogo iniyegi kozak yei piyeng mabiyeng ngiziyengko. Wameik Anotoyegi ne
ngizira kozak kai.
21 Ne Yirusalem lemeng wiya logo pulaga ngabelak Siriya keya Silisiya meiyaugi yereng
nayengke kambela.
22 Logo puwekkerik ngizi kumuli kongkirigesen panga Yudaya pulogo wawere
uliyengkiwili neyegi lusuwei.
23 Kapura puwili nawiligu pelik kisiyengki iwaka, Yombanu koka teni kunengyeng yani
keya ngangang keleya logo tonugu Yisu Kilisibek mizi purik yeik sawiyiweki mizabok weik
mabek perik yongkambanuwiliyegi puwili Yisuyegi ngizi kumuliweki yei.
24 Puwili neyegi langai kerewiyayengki iwaka kapura ne pulogo kambela logo ne weik
Yisuyegi ngizi kumulirikki puwili keriyawekke puwili Anotogi yeikta yongolok meiya.

2

1 Ne solo paka Yirusalem yerengke kambelarikka wizagomeige kirisimasi meleyau keya
pongo inge nazikka mangobektau ono miza logo ngereke kambela logo ne Panabas kiling
kambela logo mabuwekke Taitusrau nogo ne kiling miza orowei kambela.
2 Logo ne kambela purik Anotogo neyegi kangweki waligeleniya kopong ne kambela.
Logo Yuda ngai ngizi kumuliwiligu keke ngago kozak keli narikke koyawiliyegi nogo
Yuda onowiliyegi ngago wazono Kilisiyegi langai nogo kozak yeiya puragi waberek kozak
yeiya. Purik nogo kelirik nogo ulogo Yemizibekki miza piyeng keya nogo mabek mizageya
peyendau ngaiwiligi wirege pangka mizibene.
3 Nogo ngaiwiliyegi yeiyarik nogorau Yuda ono anoto ikuyogorikwiliyegi kezanga yana
logo Yisuyegi ngizi kumuli puwiligi yombu korikyengki korik yeke ngalege piyeng ngeli-
weki keleyi ono, yeiya. Logo ngaiwili Taitus ne kilimbek Yuda onobek kapura ngoluk
yombu korikwekki korik yeke ngalegewek ngeli nangaibek yombu korikwekki korik yeke
ngalegewek ngeliweki kelegele kelemiya ono.
4 Kapura kongkirigesendikke nawili pi yombu korik puguwekki yeke ngalege korik
puwek ngeliweki kisi. Puwili ikuyogoriktaga ngizi kumuliwili miziwili logo tonugu
wawere uli piyengke sengekta kanda teni Kilisi Yisuyegi ngizi kumuliwili legi Mosegi
loyengka taragi kiriwei mizi ono miza purikki liwik keriyiweki wiriyawili. Purik tonugu
ngizi kumulirik tamizeige yombanu nakyegi Yisugu ngai mabura Mosegi loyengko piyegi
mawinda ngai ono kapura puwiligu kisirik Mosegi loyengko teniyegi ngai logo teni
Yudawiligi loyengko tonugu miziweki kai piyeng mabiyengke kiriwei panu mizagiwiligu
kisi.
5 Logo puwiligu pelik kozang kisi, Tamizeige ini Mosegi loyengko kaiya piyengki kiriwei
mizi ono purik mabura Anotogo ini yaliya wazayagi ono, kisi. Kapura puwiligu miziweki
kisi piyengki teni ei yeiya ono, purik teni ngago ngizi Yisugu yombanuwili yeik Yisuyegi
ngizi kumuli purikku puwili yaliya wazayi kai pura ini Yuda onowiligi nalik kaiya nelegi
yeik mabilik warara yoluweki keli.
6 Yombanu ngaiwili nobiyeng mizi puwiliyegirik logo ne ngaiwili nobiyeng mizi
puwiliyegi kai yagenda, purik puwili ngaiwili ma yeik miza purik watabi nogoyeng
ono legi, logo puwiliyegirik Anotogo yombanu nakyegi yeik yeke ngalege pakela logo pi
wazonobek keya pi kailebek kai ono. Logo ngai puwili ngago nogo kai pura nalik kaibene
keleni ono.
7 Segeya Anotogo neyegi yawe Yisuyegi langai ngago wazono pura Yuda onowiliyegi
kozak yeiweki nana, mabilik Anotogo Pitayegi yawe Yisuyegi langai ngago wazono pura
Yudawiliyegi kozak yeiweki mana pilik logo purik puwiligu keriya.
8 Purik Anoto Pita ngago pugura Yudawiliyegi orowei kangweki manabok Anoto ngago
pugura Yuda onowiliyegi orowei kangweki ne nana mabok.
9 Togo Jems keya Pita keya Yowan kongkirigesen were panuyengki mangowili sawiyiwili
Anotogi wazono tonugu weiyagi langai ono pura Anotogo nana logo ngago pugura orowei
miziweki neiyarikki keriyawekke puwili yawe nogoragi ei miza logo ne keya Panabas
kiling melegulang miza. Tonuwago menalege sawiyarik Yuda onowili yolu pulogo te
Panabas yawe mizagi keya Yudawili yolu pulogo nawili yawe mizagi.
10 Puwiligu watabi wamenak nayeng togo miziweki nguk yeiyara kongkirigesenyengke
watabiyengki yeik puwiliyegi kumulageyaweki. Logo ne purikki wilik miza purik ne
mabilik mizagirikki ne yawe yemane mizi.

11 Paka Yirusalemwekkerik Pita yaka yombu korikwekki korik yeke ngalege puwek
ngelagi purikki te menalik kumula kapura kalike pi panga Antiyok yerengke neyegi keriyi
kayimawekkerik ngizi kumuli mabuwiligi wirege pugu mizaragi ne ei miza ono, purik
pugu miza pura pangka ono purik kimeike panu legi.
12 Purik Pita solo Antiyok yerengke kayimawekkerik pi Yuda ono ngizi kumuli yombu
korikyengki korik yeke ngalege piyeng ngela ono puwili kiling ngeragi na. Pulaga yombu
Jems kiling paka Yirusalem koyima nawili Antiyok yerengke kayima. Pulaga yombanu
puwili kandawekkerik Pita ngereke Yuda onowiliyaga koweige yolu logo pi puwili kiling
ngeragi nagirikki kiyebuk, purik pi piyegi pelik meiyagi puwiliyegi pi kazi, Yombu
korikyengki korik yeke ngalegeyeng ngeli nangai puwili kiling ngeragi ni purik kokowa
legi ni nangki puwili kiling ngeragi ni?
13 Keya Yuda ngizi kumuli nawili Yuda onowili kiling ngeragi ni purik pangka purik
puwili iwaka kele kapura puwilirau yombanu paka Yirusalemga puwiliyegi kazi logo
Yuda onowili kiling ngeragi nagirikki kiyebuk. Logo purikku mizagewiyege Panabasrau
puwiligu mizi pilik miza logo pirau kokowa miza.
14 Kazing puwiligiyeng ngago wameiktagi kiriwei mizi onorikki ne, Paulugu
pakelawekke nogo mabuwiligi wirege Pitayegi pelik meiya, Ni wazaniyarik Yudabek
kapura walaka mabura nugu Yudawiligi loyengki kezanga mana. Kapura yombu paka
Yirusalemgawili kandawekkerik ni ngereke Yudawiligi kazingyengki kiriwei mizi. Logo
purik ni weik Yuda ono puwili mabuwilirau Yudawiligi kazingyengki kiriwei miziweki
keli legi ma talik? Purik pilik mizagi onorik kani, meiya.

15 Nogo ini Kalesiyawiliyegi yeirikki ini kerewiyi. Teni wazayarik Yudawili mei puwili,
Yuda ono kaile miziwili, sawiya ono kele kapura
16 teni ngoluk peliktikki iwaka, yombanu nak Mosegi loyengki kiriwei mizi purikku pi
Anoto kiling pangka wazamiyagi ono, kapura yeik Yisu Kilisiyegi ngizi kumuli maburikku.
Logo tenirau Anotogi wirege pangkaweki teni Yisu Kilisiyegi ngizi kumula logo purik
Mosegi loyengko miziweki kai piyeng mizi purikku ono. Purik Anotogo yombanu nak
Mosegi loyengki kiriwei mizi purikku pilikpok ngezebek kiling pangka wazami ono.
17 Teni Yudawili Yisu Kilisiyegi ngizi kumuli purikku teni Anoto kiling pangka wazayi
legi teni Mosegi loyeng wiyi. Kapura tamizeige teni lo piyeng wiyi purik Yudawiliyaga
yolu puwiligu teni kaile miziwili mizagi, puwiligu Yuda ono puwili mabuwiliyegi kumuli
mabilik. Mabura weik purikku kai purik Kilisigu teni kaile mizibene keleya kai yagenda
ma? Piliktau ono.
18 Pilik segeya tamizeige kazing yombanuwili Mosegi loyengki kiriwei mizi purikku
puwili Anoto kiling pangka wazayi nogo wiya wazamiyamekke ne to purik mabura
purikku ne kailebek keleni.
19 Kokarik ne Mosegi loyengki kiriwei miza logo purago kaile nogoyeng waligeleniya
kapura ne pura wiya logo Kilisi ne Anoto kiling pangka wazaniyagibekyegi ne kiriweiweki.
Logo lo piyengkirik ne ibeng nak kelik logo Mosegi lo piyengko mawinda neyegi ngai ono
logo ne Anotogi wiyeke yolurik kele.
20 Logo nogo pakelarik ne Kilisi kiling yengeleileige ibeng sa mizi, kapura ne ngoluk
wik yolu kapura wik yolubok ne ono, Kilisigu negi yungke wik wizinda logo negi nga-
belakpekke yolu pura Anotogi Marek neyegi keli panurikki wiyeke ngezebek ngaungaugu
negi wiyeke ibeng sabokyegi wilekpek ngalege wiyi purikku.
21 Logo ne Anotogi wazono pugu ne Yisugu mizagewiyege ngizi yolugira nanawekke
nana puragi kezanga managirikki kiyebuk. Mena tamizeige teni Mosegi loyengki kiriwei
mizirikku teni Anoto kiling pangka wazayi kesak Kilisi yeik ulak kaile miza.

3

1 Eiye, ini Kalesiyawili lelewe kani. Nakko ini watabi keleya logo ini weik ikuyogorik
kisiyengki kerewiyi ma? Te Panabasgu iniyegi Yisugu yengeleileige ibeng sa purikki
waberek panu kozak yeiya logo ini kerewiyi keya ngizi kumularikku Anotogo ini ngezebek
kiling pangka wazaya. Kapura mabek perik ini lusuwei nobiyeng mizi.
2 Ini inugu Anotogi Kung Walekpek weiya puwekkerikki kumula yo melizo. Anotogo
Kung Walek pugubek ini Kilisiyegi langai ngago wazono pura kerewiyi keya ngizi kumula
puwekke yana ma ini Mosegi loyengko miziweki kai piyeng mizarikki wiyeke kopong
yana. Keriyiwekkerik ini Anotogi Kung Walekpek weiya purik ini ngago wazono Yisu
Kilisiyegi langairagi kerewiyi keya ngizi kumula kopong.
3 Tegi lelewe mizi wak. Purik Anotogi Kung Walekpokko kazing wik lewengke solo
yoluweki keleniya legi inugu kumularik korik inuguyengki kozandago mizagewiyege
kazing wik inigi puluwengke ini koyima yenge wila wiyi pulogo yeikki? A'a'.

4 Keya ini ngizi kumulirikki wiyeke nawiligu ini ngangang keleya piyeng mabiyeng
yeik ulakyeng ma? Nogo kumularik pilik ono. Purik ngangang wagela purikku ngago
wazonoragi ngizi kumuli purik watabi yemaneyeng keleyagi. Logo pura wiya wazami
purik segeya puragi wiyeke ngangang wageli purik pangka.
5 Anotogo ini Kung Walek pugubek yana logo inigi yungke watabi Anotogo keke mizi
piyeng ini Mosegi lorago miziweki kai piyeng mizi kopong lewagela walibene keleyi ono,
kapura ini ngago wazono Yisu Kilisiyegi langairagi kerewiyi keya ngizi kumuli kopong.
6 Togo tonuwa weik Yudawiligi yelibungang kokawiliyaga Abalam meibokyegi mizagi-
ragi kumuliweki. Kapiya Walektikku piyegi langai pelik kai,
Abalam Anotoyegi wilekpek ngalege wiya logo pugu Anotogo kai piyengki ngizi panu
kumularikki wiyeke Anotogo pi pangkabek miza. *Genesi 15:6*
Kazing mabilikmekke teni Kilisi Anotogi Marek panubek purikki ngizi kumuli kopong
Anotogo teni pangkawili mizi.
7 Pilik mabura ini peliktikki iwakaweki, Abalam kelik Anotoyegi ngizi kumuli keya piyegi
wilekyeng ngalege wiyi keya puwiligu yolura puwiligu ngizi kumuli puragi kiriwei yolu
puwili Abalamgi yango keya mareknganga ngiziwiligu.
8 Keya Kapiya Walektikkerau koka kaiyarik Anotogo Yuda onowili ngezewiligu Anotoyegi
ngizi kumuli keya wilekyeng ngalege wiyirikku ngezebek kiling puwili pangka waza-
yagi. Keya Kapiya Walektikkurau kairik ngago wazonora Abalamyegirau Anotogo pobilik
meiyawekke kozak meiya,
Ni kazing nogo yongkambanu ngabelak mabiyengkewiliyegi wazono keleyagimek, meiya.
Genesi 12:3
9 Logo Abalam ngizi kumuli wilibek keya wilek pugubek Anotoyegi ngalege wiya wilibek
kopong Anotogo piyegi wazono kelemiya. Kazing mabilikmekke Abalamgu mizalik
Anotoyegi ngizi kumuli keya wilek puwiligiyeng Anotoyegi ngalege wiya puwili mabuwili
Abalamgu wazono weiya puraga puwilirau weiyagi.
10 Kapura Mosegi loyengko miziweki kai piyengki kiriwei mizirikku Anoto kiling pangka
wazayagi mizi puwili wok mabiyeng Anotogo puwili wezayeli keya ngangang yanageya
koyimagi mizara yolu, purik puwili nak nak lo nara weik ulogo ngela purik puwili iwaka.
Purik Kapiya Walektikku pobilik kai purikki kiriwei,
Anotogo Mosegi lo Kapiya Walektikke lende miza piyeng mabiyengki wok mabiyeng
kiriwei mizi keya mizi ono puwili wezayeli keya ngangang yanageya koyimagi.
Utoronomi 27:26
11 Keya nariktau pelik. Kapiya Walektikku pobilik kai,
Yombanu Anotoyegi wilekpek ngalege wiyarikku Anoto kiling pangka wazamibok Anoto
kiling paka ngalege wizagomagi, kai. *Abakak 2:4*
Logo purikku walimizi purik naktau Mosegi loyengko miziweki kai piyengki kiriwei mizi
keya mizi purik Anoto kiling pangka wazamiyagi ono.
12 Keya kazing Mosegi loyengki kiriwei mizimok kazing Anotoyegi wilekpek ngalege wiyi
pumok kilingmek ono, a'a'. Wameik, Kapiya Walektikku pelik kai,
Mosegi loyengko miziweki kaiya piyeng mabiyeng mizibok Anoto kiling paka ngalege
wizagomagi kai, *Lebitika 18:5*
kapura nakkorau lo piyeng mabiyeng pangka warara wiziyagi langai ono purik teni iwaka.
13 Tegi Mosegi loyengko teniyegi pelik kai yagenda, teni lo piyeng mizagi langai ono legi
Anotogo teni wezayela logo teni ngangang yanageya koyimagi. Kapura Kilisigu purik
teniyegi ngizi mizagirikka waliya purik pugu weik teni Anotogo wezayelagirikka iza
kopong. Pilik miza purik Anotogo Kilisi wezamela logo ngangang tonugura pi mana logo
pi yengeleileige nili ula puwekke. Purik Kapiya Walektikku pobilik kai purikki kiriwei,
Anotogo yengeleileige nili ula puwili wezayeli, kai. *Utoronomi 21:23*
14 Anotogo Kilisi wezamela logo ngangang mana logo Anotogo wazono Abalamyegi miza
pura Yisugu miza purago mizagewiyege Yuda onowiliyegirau kunibene. Weik Yudawili
keya Yuda onowilirau Anotogi Kung Walek pugu Kilisiyegi ngizi kumuli puwili yanagi
kaiyabok weiyagi.

15 Ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwili ne ngago saweliwei pera Anotogo yanagi
kaiya piyeng miziragi waligeleyiweki. Yombanu neyau ngago nara silok tiya logo yeke
ngalega ngagora kozang kelemibene yeik piyaugiyau lende mizi puwekkerik nakkorau
ngago piyaugi pura ngelagi ono ma ngago nara kaiyagi ono. Logo Anotogi ngago silok
tiyaragirik pilik.
16 Kapura Anotogo Abalam yali marek kiling ngago pugura silok tiya purikki keriyi.
Purik Kapiya Walektikku pelik kai ono, Nigi mareknganga wili kiling kai ono, a'a'. Kapura
Kapiya Walektikku kele pelik kai, Nigi marekpek kiling kai logo pigi mareknganga wiliyaga

nakyegi kai yagenda logo ngago lang purik yombanu wamenakyegi keke kaiya wizinda logo pok Kilisi.
17 Nogo kai purik peliktikki. Anotogo ngago nara Abalam kiling silok tiya logo pelik meiya, Nogo mizagi kaiya pura ne mizagi, meiya logo kirisimasi 430 miza logo waleleige Anotogo lo puguyeng Moseyegi mana kapura Mosegi loyengki Anotogo silok tiya pura ngela logo yeik ulakta kelemi ono.
18 Purik tamizeige nakko Mosegi loyenki kiriwei mizi kopong pilikpok Anotogo melagi kaiya piyengka wei mabura purik Anotogo meliweki kai kopong ono. Kapura pilik ono, segeya Anotogo Abalamyegi managi kaiya piyeng mana purik yeik pugu managi kaiya kopong.
19 Inugu pelik kisi, Mosegi lo piyeng nangaiyeng mizagiyeng, kisi. Logo nogo kairik pelik, Ei, Mosegi loyengko mizagiyeng wizinda. Mosegi loyeng Anotogo ngago silok tiyaragi ngalege wiyayeng logo yongkambanuwiligu mizageya piyeng kaileyeng kani keleyiweki. Anotogo loyeng keremiza purik piyengko yongkambanuwiligu mizagiyeng keya mizagi onoyengkirau kaiyageyara Abalamgi marek ulogo kozak kaiyabok lewa puwekkegine. Loyeng Anotoyaga angelawiligu oroweirik Moseyegi mana, pulaga Mosego loyeng yongkambanuwiliyegi yana logo pi Anoto keya yongkambanuwiligi tepekkebek miza.
20 Yombanu neyaugi ngago nara ma watabi nayengki mizi puwekkerik tepekke ngago kerewiyi keya orowei mizagi pilik nak mizi. Logo purik wazono kapura kazing nakko nakyegi kanda nogo watabi piyeng mizagi kaiya piyeng ngizi mizi pumok wazono panumokko. Anoto wamenak kopong yombanu tepekke nak miza ono logo pi yeik kanda Abalamyegi Kilisi lewagirikki ngago silok tiya pura mana.

21 Logo inugu kumularik Mosegi lo piyengko Anotogo silok tiya pura nolo uli ma? A'a', piliktau ono. Tamizeige Anotogo yongkambanuwiliyegi lo kiriwei mizagi nayeng yana purikku yongkambanuwili wik koyimiweki keleyagi kesak, yongkambanu mabuwili Mosegi loyengko miziweki kai piyeng mizirikku mabuwili Anoto kiling pangka wazayi kak.
22 Kapura Kapiya Walektikku kairik yongkambanu ngabelak mabiyengkiwili mabuwiligi kaile mizagirikki kozang keli purago puwiliyegi ngai logo Anotogo tamizeige puwili Yisu Kilisiyegi ngizi kumuli purik puwili yanagi yeiya pura ngizi kumuli pilik puwiliyegi yaniweki.
23 Kazing Yisuyegi ngizi kumulimok lewagine wererik kazing Mosegi loyengki kiriwei mizamokko teni wigira wezawili wigirara kazing ngizi kumulagimek kimeike kawela wiyirikka yuke koya.
24 Logo teni sikaikaik miza nelegi Kilisi lewarikka Mosegi loyengko teniyegi ngai wezabek ngai wiziya logo pi kandarikka purik Kilisiyegi ngizi kumulirikku teni Anoto kiling pangka wazayiweki.
25 Kapura kazing Yisuyegi ngizi kumulimek weik pelege legi Mosegi loyeng mawinda ngai wezabek teniyegi ngai wiziyagi ono.

26 Togo ini Kalesiyawili weik Yisuyegi ngizi kumuli kopong ini mabuwili inigi Kilisi Yisu kiling sawela purikku ini weik Anotogi mareknganwili.
27 Ini kaimelarikku ini Kilisi kiling sawelawili mizi puwili weik Kilisigi kang pumok melewangka wezarik wakiya.
28 Kilisiyegi wilekpek ngalege wiyirikku mabuwili piyegi sawela legi kazing kumbekki lewengkerik Yudabek keya Yuda onobek nalik ono keya yombanu ngai nakko weiya logo yawe pugura wiyagi langai onobok keya yombanu nakko weiya onobok nalik ono. Keya yombu nak keya yongok namele nalik ono. Logo tenigi Kilisi Yisuyegi sawela purikka Anotogo teniyegi keriyirik teni wamenak mizi.
29 Logo tamizeige ini Kilisigiwili mabura ini Abalamgi yango keya mareknganwili tegi ini Anotogo Abalam managi kaiya piyengka ini weiyagi.

4

1 Ne weik Anotogo yanagi kaiya piyengki langai ngago kaiyageya wiziyagi. Nogo purikki ngago saweliwei pera kozak kaiweki. Tamizeige kemegeme ibengweki mizi nakko pigi marekpekyegi ngaigibekyegi pelik mei, Ne ibeng wizigeya purik watabi negi piyeng mabiyeng negi marekpek manimo kapura pi piyeng weiyagi ono wiziya pi yombu nawekke puwekkegine, mei. Logo purik ngiziwekkera pelik mizagi, mandikpek pigi mangobekki watabi piyeng mabiyengki mango wiziyagi kele

2 kapura pi ngoluk songono yolu puwekkerik piyegi ngaibokko piyegi ngai logo pi
keli puguragi mizagi ono, pi yeik piyegi ngaibokko kairagi kiriwei mizageya wiziya wok
ngezebekki mangobokko sawiyabok lewagela puwekkegine.
3 Kazing mabilikmekke Kilisi lewagine Mosegi loyengko Yuda mabuwiliyegi ngai wiziya.
Logo teni piyengki kiriweiweki yawe kozang miza logo teni kazing puluweng wiyagi langai
ono.
4 Kapura wok Anotogo sawiyabok lewagelawekke Anotogo ngezebekki marekpek
ngabelakpekke wezamela logo yongkambanu mabuwili wazaya mabilik yongok nga-
belakpekkimologo pi wazamiya logo Yudawiligi loyengko piyegi ngai wiziya.
5 Yisugu pilik miza logo teniyegi loyengko ngai puraga teni iziweki logo teni Anotogi
yango keya marekngang pugu yemane sawili mizibene.
6 Keya teni weik Anotogi marekngangwili kopong Anotogo pigi Marekpekki Kung
Walekpek wilek kang tonuguyengke yoluweki wezamela. Keya Kung Walekpokko teni
Anotoyegi pelik kaibene keleyi, Peba, O Peba nogobek.
7 Logo ini nak nak yombanu ngai nakko weiya logo yawera wiyagi langai onobok
kelikwili ono. Purik Kilisigu ini iza logo ini nak nak Anotogi marek kalogolibek kelemiya.
Keya ini nak nak Anotogi marek kalogolibek mizawili legi Anotogo ini nak nak mandik
kalogoli watabi pugu yanagi piyengka weiyagibek keleya.

8 Ini Yuda ono Kalesiya ngabelakpekke yolu puwili, ini koka Anotoyegi iwaka
onowekkerik ngabelakpekki watabi piyengko iniyegi ngai logo piyeng anoto ikuyo-
gorikyeng.
9 Kapura ini Anoto weik Anoto inugubek purik ini iwaka ma nogo pelik kai pei,
Anoto ini weik pigi yango keya marekngangwili purik pugu iwaka kapura nangki watabi
ngabelakpekki piyengko iniyegi ngaiweki ini mizi? Watabi piyeng kozang ono keya yeik
ulakyeng kani keya iniyegi sawelagi onoyeng.
10 Keya ini wokyeng keya ngongyeng keya kirisimasiyengki sonda yemane Yudawiligu
keriyi piyeng keriyi logo ini piyengki keriyi puwekke Anotogo iniyegi wilik mizagi mizi.
11 Iniyegi nangaiyeng lewagelagi miza purikki ne kazi. Purik inugu miziyengko yawe
ini kiling wiziyawekke nogo miza piyeng yeik ulak miza ma talik miza purikki ne kumuli.
Nogo ngago wazonora iniyegi yeik ulak kozak yeiya nelegi purikki ne kazi.
12 Tegi ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwili nogo miza pilik inirau Yudawiligi loyeng
kemenak wiyiweki ne iniyegi kelegele yei. Ne pilik miza logo ini kelik lewagela. Wameik,
ini neyegi kokowa nayeng keleniya ono kapura Kilisiyegi kele inugu kokowa kelemiya.
13 Keya kemegeme nogomokko mizagewiyege ne mabulogo wiziya kopong solowekke
nogo ngago wazonora iniyegi kozak yeiya purik ini iwaka.
14 Keya kemegeme nogomek korowali kele kapura ini neyegi kezanga nana ono, segeya
ngago nogoyeng angela Anotogiwili nakyaga lewa wezalik ini wilik miza. Keya ini Kilisi
Yisu ngezebekyegi koli kelemiyagi pilik inugu mabilik neyegi koli keleniya.
15 Logo nogo iniyegi Kilisiyegi kozak yeiya kopong inugu Kilisi Yisuyegi koli kelemi-
yarikki kandik ini wilik kagowingmokko kola. Kapura wilik kagowing inigi pura weik
talege? Nogo wameik kumulirik puwekke inugu negi watabi nangaiyeng miza piyeng
mizagi kesak ini mizi kak, keya iniyaga nakko wire puguyau koriya logo ne nanagi kesak
nani kak.
16 Nogo iniyegi inugu mizageya piyengki langai wameikta kozak yei purikku ne iniyegi
weik ngai mizibek keleyi ma?
17 Yombanu iniyegi ini Mosegi loyengki kiriwei miziweki yei puwili ini puwiliyegi sawel-
iweki yasese keleyi yagenda kapura puwiligu kumula koyimowei mizi piyeng wazono ono,
purik puwiligu mizi purik ini ne wezaniya logo puwiliyegi kiriweigirikki mizi yagenda.
18 Tamizeige nawili pangka kumula koyimowei ini puwiliyegi kiriweiweki kisi purik ne
ngago nara ono. Wameik wok mabiyeng ne koweige ma mereke yolu miza kele kapura ini
neyegi kiriweigi purikki ne keli.
19 Ini negi yango keya marekngang ne makngezego wazayawili nobiyeng keleyi logo
nogo keli puwili nogo ya nogoraga iniyegi ngangang kelirik yongokpanu mandik sulu
mizimologo mandikpek waza logowekke yeikkine were ngangang keli pilik keli logo nerau
iniyegi ngangang kelageyara ini weik kazing kumbekki lewengke yemane sa logo Kilisi
kelikwekke yeikkine.
20 Ne weik ini kiling pulogo wiziyagi keli logo ini kiling ngago keya mizi keya nogo iniyegi
talik keli miza pura waligeleyiweki. Ne iniyegi kang tamekke langai kumulagi mizi.

21 Ini loyengko iniyegi ngaiweki mizi puwiliyegi ne ngago naragi nguk yeiweki. Ini
loyengko iniyegi miziweki kai piyengki ini waberek iwaka ma talik?

22 Abalam kiling pigi marekyauyegi langai kai purikki kumuli. Abalamgi yongokpumele
Sera pigi marekyauyaga nakki panumele. Keya yongokpanu Abalamgu Serayegi yawe
miziweki kingyengki ngane weiya logo yeikta Aiga meimolo nakki panumele.
23 Abalamgi marek yongok kingyengki ngane weiya pumologo wazamiyabok Abalamgu
sawiyaragi kiriwei kopong kazing korikwekko keliragimekke wazamiya, kapura Abalamgi
yongokpumologo wazamiyabok pigi marek Anotogo pi managi kaiyabok.
24-25 Logo Aiga yongok kingyengki ngane weiya pumolo ngago silok tiya naragi wal-
imizimele logo pura Anotogo Mose lewak yeikta Sainai mei ngabelak Arebiya meibekke
yolubokko mana pura. Keya Aiga yongok kingyengki ngane weiyamele legi pigi yango
keya marekngang puwili mabuwili nawiliyegi yeik yawe mizi kangki. Keya tonugu Aiga
yereng Yirusalem puragi walimizimele kisagi purik pangka, purik yereng pura kiling
pulogo yolu puwiliyegi loyengko ngai keya puwiligi yango keya marekngang puwili
mabuwiliyegi loyengko ngaigi.
26 Kapura yongok Sera mei kingyengki ngane weiya ono pumolo ngago silok tiya Anotogo
Abalamyegi mana puragi walimizamele. Sera Anotogi yereng Yirusalem paka ngalege
puragi walimizamele logo yongkambanu kalike purage yolugi puwili mabek yolu perik
Mosegi loyengko puwiliyegi ngai ono. Sera tenigi panu wezamologo logo teni pigi yango
keya marekngang wezawili pewili Mosegi loyengko ngai ono.
27 Purik Anotogi Kapiya Walektikku Yirusalem paka ngalegeragi langai kozak kai, yaka
Sera Isak wazagine piyegi langai pelik kai puwekke,

Ni yongok kabili mandik nak wazamiya ono pumolo logo mandik sulu mizi pumok kolok
ula ono pumolo wilik kagowing mizi keya kek ngago ngago kaiyagimologo, purik
koloyakamandik nuguwili yongok nigi kerekpubek kiling yolu pumologiwiliyaga
kolokngagono panugi, kai. *Isaya 54:1*

28 Kerewiyi, ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwili teni Anotogi yango keya mareknggangwiligu mabilik Anotogo mizagi kaiyarikki kandik Abalamgu Isak wazamiya pilik.
29 Kapura Abalamgi marek korikwekka kelirago mizagewiyege wazamiyabokko Abalamgi marek Anotogi Kung Walekpekki kozandago mizagewiyege wazamiyabokyegi ngai mizi mabilik mabek perik Mosegi loyengko ngai puwili Anotogi Kung Walekpokko wazami logo wik keremizi puwiliyegi ngai mizi.
30 Kapura ngai mizibokyegirik Kapiya Walektikku teniyegi Anotogo Abalamyegi pelik meiyarikki kozak kai,

Yongok nigi yongokpumeleyegi yawe miziweki nugu kingyengki ngane weiya pumolo
yali marek wezayelimo, purik yongok kingyengki ngane weiya pumologi marekpek
watabi mangogo managi piyengka weiya nagani, purik piyeng mabiyeng nigi yon-
gokpu kingyengki ngane weiya onomologi marekpokko weiyagiyeng, kai. *Genesi*
21:10

31 Tegi ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwili teni yongok kingyengki ngane weiya
pumologi yango keya marekngangwili mizagi ono kapura teni yongok kingyengki ngane
weiya ono pumologi yango keya marekngangwili mizi. Tegi kozang sara koyi.

5

1 Kilisigu ini Mosegi lo tonugu wiyagi langai ono piyengka ini iza. Tegi ini yongkambanu
izawili mizara koyiweki keya ini loyengko ngereke ngaiwili mizara yolu nagani.
2 Ne Paulugu iniyegi yei puragi kerewiyi, purik tamizeige inigu nawili yombu korik
inuguyengki korik yeke ngalege piyeng ngeli pani keleyi logo ini Anoto kiling pangka
wazayiweki mabura Kilisigu inigi wiyeke miza pura yeik ulakta mizi yagenda.
3 Ne mawinda mabilik kai, tamizeige nak ngago yombu korikwekki korik yeke ngalege
puwek ngeliweki kai puragi kiriwei mizi mabura pi Mosegi lo nayengkirau kemenak
kiriwei mizagirikki kai.
4 Ini lorago miziweki kai piyengki kiriwei mizirikku Anoto kiling pangka wazayiweki
mizi puwili Kilisi kiling yolu puraga ini makngezego ini makngeze ngela logo Anotogi
wazonorago ini wezaya.
5 Kapura teni nawiliyegirik Anotogi Kung Walekpekki kozandago mizagewiyege teni
Anotogo ngezebek kiling kemenak pangka wazayiweki teni wilekpek keya ngai yuke yolu,
purik teni ngizi kumuli logo wilek kang tonuguyeng Kilisiyegi ngalege wiyi kopong.
6 Purik teni Kilisi Yisu kiling sawelawekke teni yombu korikyengki korik yeke ngalege
piyeng ngela ma ngela ono miza kele kapura purik Kilisigu teni yaliya wazaya puragi
solorik ono segeya solorik yongkambanuwiligu ngizi kumuli logo wilek kang puwiligiyeng
Kilisiyegi ngalege wiyi purikku logo puwiligu yongkambanu nawiliyegi keli purago walim-
izi.

7 Ini Kalesiyawili kazing Anotoyegi wilek kangyeng ngalege wiyi pumokko pangka panu
mizageya koyawili kapura takko kanda inugu kazing wameik lewengke kiriwei mizi pura
wizamiweki keleya?
8 Anotogo ini ngezebekki yango keya marekngangwili keleyiweki koli keleyi legi pugu-
rau ini kazing kokowa lewengke iza orowei kuna ono. Logo pilik mizabok Anotoyaga
wiriyabekki langai ono pi kailebekyaga wiriyabek,
9 purik ngago lang pelik mei purikki kiriwei, Yezi songono nazikki wilitikku miza-
gewiyege lewak nak mabok ngori purik pangka.
10 Teni mabuwili Yemizibek kiling sawela kopong nogo kumularik ini nogo kai puragi ei
mizagi keya iniyegi lelewe keleyi puwili tawili miza kele kapura Anotogo puwili ngangang
yanagi.
11 Tamizeige ne ngoluk puwiligu kisilik yombuwili yombu korikyengki korik yeke
ngalege puwek ngeliweki kozak yeiyageya kesak nangki Yudawiligu ne ngangang keleni?
Tamizeige ne yombu korikwekki korik yeke ngalege puwek ngelirikku Anotogo yongkam-
banuwili yaliya wazayagi yeiyageya kesak Yudawili ngago nogoragi kiyebuk mizi kak
ono. Kapura nogo kairik Anotogo yongkambanu Kilisi puwiligi wiyeke yengeleileige ibeng
sa purikki ngizi kumuli puwili yaliya wazayagi yei logo Yudawili kiyebuk wizigeya ne
ngangang keleni.
12 Yuda waligeleyi ini lelewe mizibene keleyi keya yombu korikyengki korik yeke
ngalege piyeng ngeliweki ngalowei mizi puwili nangki kelilikkiki kiriwei korik ngezewil-
igi piyeng ngelagelega wiyi ono.
13 Keya ini ne kiling Kilisiyegi ngizi kumuli puwili Anotogo ini ulogo piyegi wiriyibene
ngago yeiya logo Mosegi loyengko iniyegi ngai onoweki. Pangka, logo iniyegi loyengko
ngai ono kapura korik inuguyengki kelirago iniyegi ngaiweki mizi nagani. Segeya nakko
nakyegi keli pura nakko nakyegi saweli puraga walimizi. Tamizeige ini pilik mizi purik ini
Mosegi lo mabiyengki kiriwei mizagi.
14 Purik lo Mosego teni yana piyeng mabiyeng ngago ngai puragi yungke kopong teni
makngezego teniyegi keli pilik teni mabuwiliyegirau kelagirikki kai.
15 Kapura tamizeige ini nakko nakyegi kiyebuk mizi keya nakko nak sela niweki mizi
mabura kazing kumbekki inigi puluweng neneng ngelagi kani waberek panu.

16 Logo nogo iniyegi pelik yei, ini Anotogi Kung Walekpokko inigi yungka inugu miziweki
kozak yeiyageya piyengki kiriwei mizi logo ini pilik mizi purik mabura ini korikwekko keli
piyengki kira orowei mizi piyengki kiriwei mizi yagenda ono.
17 Purik korikwekko keliyeng Anotogi Kung Walekpokko tonugu miziweki keli piyeng
nolo uli keya Anotogi Kung Walekpokko tonugu miziweki keli piyengko korikwekko
keliyeng nolo uli. Piyau nakko nakyegi kiyebuk mizi logo tenigi yungke ngai keli logo teni
wazono mizi ma kaile mizi mizayengka iza warara koyiweki.
18 Mena, tamizeige ini Anotogi Kung Walekpokko inugu miziweki kairagi ini kiriwei mizi
mabura iniyegi Mosegi loyengko mawinda ngai ono.
19 Kazing korikwekki piyeng tonugu kimeike pakeli logo piyeng peyeng, kazing
yongkambu weiya puwili namelegi kerekpu onobek ma nakki yongokpu onomele kiling
iwek kolimok, ma kazing yongkambu weiya ono puwili namele ma nak kiling iwek
kolimok, ma kazing kaile mizimok, ma kazing inigi tepekke pangka onoyeng mizi ma
kerewiyi ma kozak kelagi langai onoyeng kozak kelimok,
20 ma kazing anoto ikuyogorikwiliyegi ingeyau laliyi keya ngago meimok, ma kazing
watagak ngeli ma watagak kaigesimok, ma kazing nakko nakyegi kumbak mizimok,
ma kazing ini makngezegi tepekke ngalik kela yongomo mizimok, ma kazing nakko
miziyengki ma nakki watabi piyengki yagolok kopong sisik mizimok, ma nakko nakyegi
senze meimok, ma kazing sisik kameneng mizimok, ma kazing watabi mabiyeng nakki
kekeweki kerezi mizimok, ma kazing nawiligu nawili lelek melimok, ma kazing nakko
nakyegi ngai miza logo sanga mizimok,
21 ma kazing nakki piyengki yagolok mizimok, ma kazing yombanu ula logo ibeng
mizimok, ma kazing kai nameli keya mizimok, ma kazing ngeragi keya kai namelageya
koyimowei kisageli meiya melimok, ma kazing kaile kaile pilik piyeng. Nogo ulogo iniyegi
yeiya pilik, nogo weik ngereke mabilik iniyegi yeiweki, yombanu kazing yaka pobilik
piyeng mizageya koyimowei yolu puwilirau yereng Anotogo ngai puraga kiliya yabelagi
ono.
22 Kapura Anotogi Kung Walek yombanu nakki yungke yolubokki ngizirik lewagela
wazamirik peyengko, kazing yongkambanuwiliyegi kelimok, keya kazing wilik
kagowindago kolamok, keya kazing wilek kambek ngezege sara yolumok, keya kazing

yelakkelek yolumok, keya kazing kuzigemok keya kazing nawiliyegi wazono keleyimok,
23 keya kazing ni makngeze kulengkebek mizimok, keya kazing keli ni makngezegi
piyengki ngaigi langai pumok. Logo lo naragorau kazing pumokko yolu pilik puwiliyegi
ngalik kai ono.
24 Logo Kilisi Yisugi puwili korik ngezewiligiyengka keli piyeng kiling korowali piyeng
mabiyeng miziweki kozang ulumi pura yengeleileige weik nili ula. Tegi korikwekki keli
purago mawinda teniyegi ngai ono.
25 Tegi Kilisiyegi ngizi kumuli puwili Anotoyegirik kazing kumbekki lewengke wik
legi teni Anotogi Kung Walek tenigi yungka tonugu wok mabiyeng miziweki kozak
yeiyageyabokko kaiyengki teni kiriwei miziweki.
26 Teni yeik teni makngezegiyeng yongolok meiweki keli nagani keya teni nawili sisik
mizibene keleyi nagani keya teni kazing izakkazek mizimok mizi nagani. Tamizeige teni
pilik mizi purik teni kazing kumbekki tenigi puluweng kaile kaile kelemi yagenda.

6

1 Ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwili tamizeige inigi tepekka nak kaileyengke
kawiyerikki ini iwaka mabura ini Anotogi Kung Walekpokko miziweki kai piyeng mizi
puwili yaka pilikpok kaile mizi pumok wiyibene piyegi saweli kapura ini makngeze
kulengkewili miza koyimowei kuzigera kiling pilikpokyegi mei. Keya kaileyengko yang
keleyiraga ini makngeze kawiye nagani waberek panu.
2 Tonugu kaileyeng uliweki mizi puraga ini nakko nakyegi sawelagirikki kai. Purik ini
nakko nakki kunengyeng wageliweki saweliwekkerik ini Kilisigi loyengki kiriwei mizi
yagenda.
3 Kapura tamizeige nakko pi lewege miza logo nakyegi pugu saweli ono ma nakko piyegi
saweliweki mizi ono mabura pi ngezebekyegi ikuyogorik kelemi yagenda, purik ngizirik
pelik, pugu pi lewegebek miziwekkerik Anotogo pi yeik ulakpek mizi.
4 Logo nak nak pugu mizayengki pakeli logo wazono miza ma yeik mizi. Tamizeige pugu
mizayeng wazono mabura pugu wazono miza puragi pi wilik mizagibokko keya pi nakko
miza puragi pi pilik miza keya ne pilik miza kaiyagi onobokko.
5 Keya nakko mizayengki pi pilik miza keya ne pilik miza kai nagani, purik teni mabuwili
tonugu miza piyengki wiyeke Anotogi wirege luwezagiwili.
6 Yombanu Kilisigi kazing pangka lewengke waligelemiyageyabok waligeleyi pugubek
kiling watabi wazono pigi piyeng pi kiling sanga mizagibokko logo pilik mizi purikku pi
kazing kumbekki lewengke yemane sibene ngezebokko ngezebekyegi saweli yagenda.
7 Inugu kumularik inugu Anoto ikuyogorik kelemiyagirik pangka sawiya? A'a'. Ini
makngeze ikuyogorik keleyi wak, purik inugu mizi piyeng Anotoyaga liwik wiyagi ono.
Kerewiyi, ini yawe nalei ngeriyi puwekkerik ini inugu ngeriya piyeng panu yokori.
Tamizeige ini ngaba ngeriyi purik ini ngabayeng weiyagi, keya tamizeige ini songono
ngeriya purik ini songono yokoragi, keya tamizeige ini wazono ngeriya ma kaile ngeriya
miza purik ni wazono yokori ma kaile yokoragi. Kazing mabilikmekke inugu yolu puragi
ngizirik lewagela wiriyi penangai.
8 Tamizeige yombanu nak korik puguwekko pugu miziweki keliyeng mizi mabura korik
puguwekko keliyeng mizi purikki kangara kemenak ibeng wizagomagi pura. Kapura
tamizeige yombanu nak Anotogi Kung Walekpokko pugu miziweki keliyeng mizi mabura
Anotogi Kung Walekpekki kangara ngizi panu wik wizagomagi pura.
9 Tegi teni pangka lewengke koyagi purikki kiyebuk sende mizi nagani, purik tamizeige
teni wiya wazami ono purik mabura wok teni kanga wazono panura weiyagi nak lewage-
lagi.
10 Pilik legi wok nugu nawiliyegi wazono keleyagi nak lewagela puwekke purik mabura
puwiliyegi wazono keleye keya teni kiling Kilisiyegi ngizi kumuli logo Anotogi yango keya
mareknganga puwiliyegi kele.

11 Ne makngezego weik ngago kangkali peyeng iniyegi lende mizi logo mele nogozikku
yemane miza wazamiya purik inugu keriya.
12 Yombanu ini yombu korikyengki korik yeke ngalege piyeng ngeliweki kelegele ke-
leyi puwili yeik yombanuwiligu watabi korikwekkiyengki puwiliyegi pakelagirikki mizi
yagendawiligu. Puwili pilik mizi purik nawiligu puwili ngangang keleya nelegi. Purik
tamizeige puwiligu Kilisigu yengeleileige ibeng sa pura kazing wamenak leweng yombanu
yaliya wazayagi leweng yei purik nawiligu puwili ngangang keleyagi.

13 Purik yombu korikyengki korik yeke ngalegeyeng ngela puwili ngezewilirau Mosegi
loyengko miziweki kai piyeng mabiyeng mizi ono, kapura puwili yombu korik in-
uguyengki korik yeke ngalege piyeng ngeliweki mizi logo Yuda nawiligu yeik puwiligiyeng
yongolok meiweki, purik ini ngago puwiligiragi kiriwei miza kopong.
14 Kapura neyegirik ne yeik ne makngezegira yongolok meiyagirikki kiyebuk, ne Yisugi
yeikta yongolok mei purik pi yengeleileige negi wiyeke ibeng sarikki wiyeke. Kazing kaile
ngabelakpekki piyengkirik ne ibeng keya neyegirik kazing kaile ngabelakpekki piyeng
ibeng.
15 Purik yombanu nakki yombu korikwekki korik yeke ngalege puwek ngela ma ngela
ono miza purik yeiktikku kopong, kapura ngereke Anotogi Kung Walekpokko yombanu
wikpek kelemiya pura watabi yemaneyengko.
16 Keya yongkambanu ngereke wik panuwili mizara yolu puwiliyegirik Anotogo
puwiliyegi yalek miza yoluweki keya wilek kang puwiligiyengke ngezege sara yanageya
wizeibene ne waberek mizi. Ne puwiligi keke waberek mizi ono kapura Anotogi yongkam-
banu puwili mabuwiliyegi logo puwili ngizi Isileili yongkambanu puwili.
17 Nogo ngago kangkali nogora pelik kai, waligeleyi Anotogi wameikta waligeleyi onow-
ili mawinda ne Anotogi ngagora orowei miziwiliyaga nak ma yeik miza purikki kisagirikki
pangka nararau ono, purik wizing kung korik nogowekke peyengko walimizirik Yisugu ne
weiya logo pi ngai nogobek logo ne piyegi yawe mizi pura wiyagi ono mizi.
18 Ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwili Yemizi tonugubek Yisu Kilisigi wazono pura
wilek kang inuguyengke wizei pani.

Wameik panu.

Ne Paulu kapiya perik lende mizabek.

Epese

Paulugi Kapiya Yongkambanu Yisuyegi Ngizi Kumuli Yereng Epese Mei Puraga Yoluwiliyegi Lende Miza Yanarik

1 Ne Paulu ne Anotogi kelirago mizagewiyege Kilisi Yisugi ngagora orowei mizi logo ne
Aposolobek meibek. Nogo kapiya perik ini Kilisi Yisugi yongkambanu piyegi ngizi kiriwei
mizi yereng Epese meiraga yolu puwili mabuwiliyegi lende miza yani.
2 Peba Anoto keya Yemizibek Yisu Kilisigu iniyegi wazono piyaugira keya ngezege sa
piyaugira wilek kang inuguyengke yani pani.

3 Teni Yisu Kilisi Yemizi tonugubekki Anotobek keya Mangobekyegi ngago wilik kagow-
ing meiweki purik teni Yisu Kilisi kiling sawela keya Yisu Kilisiyegi weraga pugu watabi
kolokngagono wazono kumbekkiyeng yani. Piyeng paka ngalega lewayeng keya piyengko
paka ngalege kangkirikki weraga wiragak keleyiyeng.
4 Purik koka were ngabelakpek keremizagine Anotogo were teni Yisu kiling sawela
purikka yongkambanuwili pigiweki iza logo Anotogi wirege kungkak nayendau onoweki
keya pugu teni kaile nayendau onowili miziweki.
5 Keli pigi teniyegi purago pi ulogo mabura Yisu Kilisigu mizarikku teni pigi marekngang
pugu yemane sawili miziweki sawiya. Kumula pugura keya keli ngezebekkiragi kiriwei pi
pilik miza,
6 legi wilik kagowing mabiyeng Anotoyegi maniweki, purik pugu teniyegi wazono miza
logo pugu teni pigi Marek pugu keli panubek kiling sawela wazaya purikka pigi wazono
yemane panu tonugu weiyagi langai ono pura pugu teniyegi yeik yanageya.
7-9 Purik pugu tenigi Kilisi kiling sawela purikka teni weik kaileyengka wila wazaya,
logo purik teni Kilisigi iwibekki ngane kaile tonuguyengki wiyeke ngangang yanagi
puraga weiya kopong, logo Anotogo wazono puguragi kiriwei pugu kaile tonuguyeng
tumula logo keremareke wezamela. Anotogi wazono tonugu weiyagi langai onora pugu
teniyegi yemane panu yana, tonugurau sangkelagi langai ono. Mabilikmekke pugu kaile
tonuguyeng tumula logo keremareke wezamela. Anoto koka miziweki miza piyeng miza
logo kazing liwik pugu sawiyamok Kilisigu mizarikku teniyegi kimeike panu logo iwaka
pugura keya kangka pugubokko pilik miza.
10 Anotogo sawiyara wok pugu iwakabokko watabi ngabelakpekke keya ngilumbekke
pugu keremiza piyeng mabiyeng pugu menalege wawere ulagi logo Kilisi mabiyengki ngai
wazamiyagi.
11 Watabi nayendau Anotogo sawiya piyeng ngezeyeng keke lewagelagi ono. Pi teni
ngezebekki sawiya wizigeya Kilisi kiling sawela wazaya. Purik keli ngezebekkirage
kiriwei koka pugu solo sawiya.
12 Pilik mabura teni Yuda were Kilisiyegi wilekpek ngalege wiyiwili tonugu yolu puragi
waberek ngaiweki logo tonugu pilik yolu purikku Anotogi yeikta yemane sibene kelemi-
weki.
13 Anotogo ini Yuda onowili mabilik iza. Ini ngago wazono wameik Kilisigu ini yaliya
wazayagiragi kerewiyawekke ini Kilisiyegi ngizi panu kumula logo Anotogo pigi Kung
Walek pugu yanagi kaiyabok yana logo purik silok tiyarik logo teni puguwili purik
walimiziweki.
14 Kung Walekpek Anotogo teni watabi yanagi kaiya piyengka wale were yanarik logo
purikku walimizi purik yombanu puguwiliyegi pugu yanagi kaiya piyeng ngizi wameik
panu yanagi. Pugu teni pigi Kung Walekpek yana purikku pugu ulogo kaileyengka weiya
logo teni puguwili mizara koyi kanda pugu teni pi kiling koyimagiweki wok izibokko-
girikki walimizi. Tegi teni Anotogi yeikta yemane sibene kelemiweki.

15 Anotogo pilik mizarikki wiyeke nogo ini Yemizi Yisuyegi ngizi kumuli keya Yisugi-
wiliyegi kelirikki kerewiyawekkerik
16 ne iniyegi weraga Anotoyegi wazono meiyageya keya waberek negi Anotoyegimekke
iniyegi langai kozak meiyageya. Ne wok mabiyeng pilik mizi wilibek, ne lendau nangezi
ono.
17 Logo nogo Yemizi tonugubek Yisu Kilisigi Anoto ngaiwaktikki mangobekyegi nguk
meirik pugu ini pigi Kung Walekpek yanibene logo pugu iniyegi pangkayeng kaileyengka
iwaka sibene keleyiweki keya Anoto iniyegi waligeleyibene logo ini Anotoyegi iwaka
panuweki.

18 Logo nogo Anotoyegi nguk mei logo kangka inuguyeng ulu tiyibene logo ini tonugu
weibene Anotogo ngago yei logo wilekpek keya yuke yolu puragi iwakaweki keya watabi
wazono pugu teni Yisugiwiliyegi yanagi kaiya piyengki yemanerik teni iwakaweki.
19-20 Keya ini pigi kozang yemane panu teni yongkambanu ngizi kumuliwiligi yungke
yawe mizi puragirau iwakaweki. Kozang pura pugu Kilisi ibendaga yangalekta wazamiya
logo paka ngalege mele ngaigezikke tung mabiyengka yemane panurikke mogosa waza-
miyaweki kozang miza mabura.
21 Kilisigi ngai paka ngalege yolu pura ngabelakpekke mabek ngai nalangai nalangai
yolu puwili keya kalike lewagi puwiliyaga lewege panura. Keya Kilisigi yeikta teng
mabek perage yeik piyeng keya teng kalike wiriyagiraga yeik piyengka yemane panura.
Keya Kilisigi kozanda yombanubekki kozanda keya Sadangki kozanda keya kerewawiligi
kozanda keya kozang nalangai nalangai yolu piyeng mabiyengka yemane panura.
22-23 Anotogo watabi mabiyeng Kilisigi kulengke wazaya. Keya yongkambanu Kilisiyegi
ngizi panu kumuliwili logo Yisugi I Walekmak mei puwili korik Yisugiwek kelik logo kebi
wilektikku korikwekke ngai pilik Anotogo Yisu Yisugiwiliyegi ngai yemizi panu wazamiya.
Yisu pigi puwiligi yungke yolu logo ngezebokko kola koyibene keleyi keya pi ngezebek
kang wale mabiyengke yolu keya watabi mabiyengki ngai yolu.

2

1 Ini wererik kazing inigi kumbekki Anotoyegi leweng ibeng purik ini makngezego
kokowa miza pumokko keya kaile kaile miza piyengko.
2 Puwekke ini yongkambanu ngabelakpekkewiligu kazing kaile kaile mizi pumokko ini-
rau kiriwei mizi miza. Keya ini kerewawiligi ngaibek paka kurung yeikwekka wizimowei
ngai yolu keya ngoluk yongkambanu Anotoyegi mabek nagerewiyi yolu puwiligi yungke
yawe mizibekyegi kiriwei mizi miza.
3 Tenirau ulogo puwili kelik mabilik koya keya ya wereraga tabunda piyengko kela
piyengki kiriwei mizi miza keya kangka keya korik tonuguyengko keli piyengki kira
orowei mizi piyengki kiriwei miza, mabuwiligu mizi mabilik. Teni kazing Anotogo
teniyegi sisik panu mizagimokko kuna.
4-5 Kapura Anotogo teni Kilisi kiling wik yaliya wazaya. Anotogo pilik miza purik yalek
pugura unatuba panu keya keli pigi teniyegira yemane panu legi. Tenigi kazing kumbekki
leweng ibengwekke pugu pilik miza. Teni Anotogi wazono tonugu weiyagi langai ono
purago teni yaliya wazaya.
6 Keya tenigi Kilisi kiling sawela purikka Anotogo Yisu kiling teni wik yangalekta wazaya
logo pi kiling paka ngilumbekke ngalege mogosa wazaya.
7 Pugu pilik miza purik yongkambanu teng kalike lewagi piyeng mabiyengki lewagi
puwiliyegi pigi wazono tonugu weiyagi langai ono keya sangkelagi langai ono pura pugu
teni Kilisi Yisu kiling sawela purikka kela purago walimiziweki.
8 Ei, Anotogo keliragi wiyeke pigi wazono tonugu weiyagi langai ono pugu yani logo
Yisuyegi ngizi panu kumularikku teni yaliya wazaya. Keya ngizi panu kumuli pura teni
makngezegira ono, a'a', Anotogo teni yeik yanara.
9 Tonugu wazono mizi piyengko teni makngeze kemenak ibeng koyimagi puraga paka
ngalege kemenak wik koyimagi puragiweki yaliya wazayagi ono, pilik kesak teni pelik kisi
kak, nogo ne makngeze yaliya wazaniya, kisi kak.
10 Purik Anotogo teni keremiza logo tenigi Kilisi Yisu kiling sawela purikka Anotogo
teni wik keremiza logo yawe wazono pugu koka tonugu wik koyimowei miziweki sawiya
piyeng miziweki.

11 Ini Yuda ono wazaya logo Yudawili yombu korikyengki korik yeke ngalegeyeng ngela
puwiligu yombu korikyengki korik yeke ngalegeyeng ngela onowili mei puwili koka inugu
kazing koyamokko keremareke mizi nagani. Yombu korikyengki korik yeke ngalege
piyeng ngeli pura yeik yombuwiligu ngezewiligi meleyengko mizira logo Yudawiligu
kumularik pilik mizi purikku puwili Anotogi kekewili mizi.
12 Wererik ini Yuda onowili Kilisiyaga koweige koyawili keya ini yombu ngabelak
nakkawili mizawili keya ini Isileili yongkambanu puwiliyaga yenge wilingkewili mizawili.
Keya ini Anotogo yongkambanu puguwili kiling silok tiya logo pugu ngelagi ono kaiya
piyengka wale nariktau onowili keya inigi kalike Kilisi kiling wik yolugi nararau ono keya
ini Anoto kiling sawela koyimowei ngabelak kailebekke koya onowili.
13 Kapura mabek Kilisi kiling sawela perikka ini koka koweige koya puwili Kilisigi
iwibokko weik ini Anotoyegi mereke iza orowei wiriya.
14 Purik Kilisi ngezebek kazing teni Yudawili weik Yuda onowili kiling ya wamenara
yolugimok. Pugu ngai neyauga teni menalege ngai wamenamek wazaya. Yudawili kazing

Yuda ngaiwiligu miziweki kisa piyeng keya lo piyengke kiriwei miziwili keya Yuda onowili piyengki kiriwei mizi onowili, legi puwili ngai keremiza yoluwili. Kapura Yisu ibeng sa puwekke korik ngezebekkiwekko lo puwiligi nawiligu nawiliyegi ngai keremiza yolu pura pugu ngela mela.
15 Kilisigu Yudawiligi ngago miziweki kisa piyeng keya ngago yogongyengke kiriweiweki kisa piyeng pi ibeng sa puwekke pugu ngela mela. Pugu pilik miza purik ngai neyau piyauga ngai wik wamenakmek pi kiling sawelamek keremiziweki. Togo pilik mizamokko pugu Yudawili weik Yuda onowili kiling ya wamenara koyibene keleya.
16 Kilisigu yengeleileige ibeng sa purikku pugu puwiligi sisik yemane panu yolu pura neneng ngela mela keya ngai pugu menalege wazaya piyau weik ngai wamenakmek keremiza logo weik Anoto kiling ya wamenara wazaya.
17 Togo Kilisi ngago wazono teni Anoto kiling ya wamenara koyagiragi ngagora ini Yuda ono Anotoyaga koweige yolu puwili keya Yuda Anotoyegi mereke yolu puwiliyegi kozak yeiweki kayima.
18 Kilisigu kazing miza pumokko, teni Yuda keya Yuda onowili mabuwili weik Kung Walek wamenakpekke yungke Pebagi wirege kiliya wiriyagi.

19 Tegi ini Yuda onowili weik mawinda koweigawili ma wilingkewili mizagi ono kapura ini weik Anotogi yongkambanu puwili kiling kapiyarik waliyawili keya Anotogi yango keya mareknganggwili.
20 Inirau yombanu ngago Kilisiyegi langaira orowei mizi puwili keya yombanu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kisa puwiligu kuleng toro ngiza puraga yeke ngalege sawela wazaya keya Kilisi Yisu ngezebek i pumakki king panu imak mamak kebangkela yolu pura kani.
21 Kilisi wamenak i pumak kebangkelabek keya pugu tomang sa ngizi logo Anotogi i yemane Yemizibek kiling sawelarikka walek keremiza pumak weikweki.
22 Kilisi kiling sawela purikka Anotogo ini kemenak nawili kiling wazaya logo teni i Anotogo Kung Walek pigibokko yungke yolumak mizimak.

3

1 Anotogo iniyegi wazono mizarikki wiyeke ne Paulu ne ini Yuda onowiliyegi Kilisi Yisuyegi langai kozak yeiyarikki weraga wigirabokko Anotoyegi iniyegi langai waberek mizi.
2 Nogo kumularik ini weik ulogo Anotogi wazono nogo weiyagi langai ono pugu ne nana logo yawe ngago pugura iniyegi kozak yeiyagira miziweki nana puragi kerewiya.
3 Inugu neyegi iwaka ono kele kapura Anotogo pigi liwik sawiya pura neyegi kawela wiya keya ne iwaka sibene keleniya logo nogo iniyegi puragi yaka lende miza.
4 Keya tamizeige nogo lende miza piyeng ini mei purik inugu keriyagirik ne Kilisiyegi langai liwik sawiya puragi iwaka panubokko.
5 Kokawekkerik Anotogorau nakyegi liwik sawiya puragi kozak meiya ono, kapura Anotogo weik mabek Kung Walekpek kiling pigi yombu ngago Kilisiyegi langaira orowei mizi keya yombanu ngago Anotoyaga weiyara kawela wiyi Anotoyegi keke yawe mizi puwiliyegi kawela wiya.
6 Anotogi liwik sawiya pura pelik, ngago wazono Kilisiyegi langai puragi ngizi kumuli purago watabi Yudawiligu Anotogo pigi marek kalogoliwili miza puwili yanagi piyengka wei piyeng Yuda onowiligurau weiweki, keya puwili Yudawili kiling ngai wamenakmekke kapiyarik waliyawili miziweki, keya puwili Kilisi Yisu kiling sawela purikka Anotogo Yudawiliyegi ngizi yanagi kaiya piyengka puwilirau weiweki.
7 Togo Anotogo neyegi yawe ngago wazono Kilisi Yisuyegi langai pera kozak kaiyagira pigi wazono nogo weiyagi langai ono pugu yeik nani puragi kiriwei kozang pugu negi yungke yawe mizarago nana.
8 Yongkambanu Kilisigi songono puwili mabuwiliyaga ne kulengke panubek kele kapura ngoluk Anotogo neyegi pigi wazono nogo weiyagi langai onora nani logo purikku ngago wazono Kilisiyegi langai yemane panu sangkelagi langai onoyengki nogo Yuda onowiliyegi kozak yei kangweki keleniya,
9 keya yongkambanu mabuwili Anotogo Yisuyegi langai liwik sawiyarago yawe mizagira iwaka sibene keleyiweki keleniya. Anoto watabi mabiyeng keremizabokko kazing liwik pigi sawiya pumok koka wererik liwik wiya wiziya.
10 Pugu miza purik mabek pewekke kazing yongkambanu Yisuyegi ngizi panu kumuliwiligimokko mizagewiyege angela keya kawere kung keya kerewa nalangai paka kurung yeikwekke kozang puwiligiyeng keya ngai puwiligiwili kiling yolu puwili Anotogi kangkabokko kang wale iwaka mabiyengke iwakaweki keleyi.

11 Anotogo pilik miza purik koka walaka pugu kazing miziweki sawiya pumok tenigi
Yemizibek Kilisi Yisu wezamelagimek.
12 Yisuyegi pilik saweli keya piyegi ngizi panu kumuli purikku watabi nayengkorau
kazing tenigi Anotogi wirege kiliya kunagimok waberek miziwekke waliyagi ono keya teni
kozang sara koyimowei kunagi, purik pugu teniyegi kerewiyagi purikki teni iwaka panu
kopong.
13 Tegi ne iniyegi nguk yei, ini negi ngangang mizi puragi weraga inigi ngizi kumuli
piyeng kawiye nagani. Negi ngangang pura iniyegi wazonora lewagela wiriyibene.

14 Anotogi sawiya puragi wiyeke Pebagi wirege ne inigi weraga ngizi panu waberek mizi.
15 Peba mabokyaga yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuli mamok paka ngilumbekkewili
keya ngabelakkewilirau yeik puwiligira wei.
16 Logo nogo piyegi nguk meirik wazono yemane panu sangkelagi langai ono puguragi
kiriwei pugu Kung Walek pigibokko inigi yungkemek kozang yaniweki
17 logo inigi piyegi ngizi kumuli pumokko Kilisi yenge wilek kang inuguyeng i pugumak
mizibene. Keya pigi keli pura wilek kang inuguyengke yungke kozang ngeriya keya ini
puragi ngai kalagalo koyibene logo
18 ini keya yongkambanu Kilisigi puwili menalege Kilisigi keli puragi nazuwaga
nazuwagi purik keya yokolong ngalege kandik keya yongorik talik keya kulakkarik talik
miza purikki iwaka siweki.
19 Ei, Kilisi iniyegi keli keya ini Kilisiyegi keli keya nazuwagawiliyegi keli purikka ini
Kilisigi keli pura mawiyarek iwaka panuweki, nakkorau pilik puragi pangka iwaka panugi
ono kele kapura, keya watabi Anotoyegi kola yolu piyeng iniyegi kola koyibene keleyiweki
nogo Anotoyegi nguk mei.
20 Anotoyegirik pi watabi mabiyeng mizagi langaibek, tonugu nguk mei piyendau keya
ngoluk mawinda kolokngagonoyendau keya tonugu nguk meiweki kumulagi langai ono
piyengkirau logo piyeng pigi kozang tenigi yungke yawe mizibokka miziyengko.
21 Tegi Anoto keya Kilisigu yongkambanu piyauyegi ngizi kumuliwiliyegi miza piyengki
Anotoyegi wok wizagomagi piyengke piyegi wilik ngago mei keya yeik pugura yongolok
meiyageya koyimiweki, mabek pakeli pewili keya wangki kalike pakelagi puwilirau.
Wameik panu.

4

1 Tegi Anotogo kazing ini kiriweiweki ngago yeiya pumokko ini pangka pangka koyiweki,
ne Paulu Yemizibekyegi yawe mizirikki weraga wigirabokko iniyegi pilik kelegele yei.
2 Ni maknzezeyegi ni lewegebek sawiyi nagani, ni nazuwagawiliyaga kulengkebek
mizi, keya kazing kuzigemek mizi, keya nazuwagawili kiling yelakkelek wizei, keya
nazuwagawiligu miziyengki yeik kerewiyara yolu. Nakko nakyegi saweli purikka keli
inuwagi nakko nakyegi pura walimizizo.
3 Anotogi Kung Walekpokko teni wamenakwili keleya legi nakko nak kiling ya wame-
naraga koyimowei kangka wamenakweki purikki teni ngai koyiweki kozang yawe mizizo.
4 Anotogi yongkambanuwili sawela logo purik ngai wamenakmek keremizi keya Kung
Walek wamenakpek wizinda. Ngizi kumulibok kalike Anoto kiling paka ngalege pigi wik
yolugi naragi wilekpek keya yuke yolu Anotogo piyegi weiweki ngago meiya pura wizinda.
5 Yemizi wamenak wizinda keya Yisuyegi ngizi kumuli wamenara wizinda keya kaimeli
wamenara Kilisi kiling sawela purikki walimizira wizinda.
6 Keya ngizi panu kumuli puwiligi Anoto puwiligi Mangobek, pi puwiligi Yemizibek keya
puwiligi yungke yawe mizibek keya puwiligi yungke yolubek legi puwili ngai wamenamek
koyinda.
7 Kapura teni mabuwili nalik nalik kai kunawili keya Anotogo wazono puguraga teni
mabuwili nak nakyegi kangka yawe ngizi panu kumuliwiliyegi saweliwekiyeng yana.
Piyeng pigi watabi kolokngagono sangkelagi langai ono piyengka yaniyeng.
8 Logo purik Anotogo Kapiya Walektikke yungke pobilik kai puragi kiriwei,
Pi paka ngalege kambela puwekke yombanu kolokngagono wigira wazaya puwili iza
orowei yabela logo pugu yombanuwiliyegi watabiyeng yeik yana. *Ingi Sam 68:18*
9 Mena paka ngalege kang kai purik talik kai yagenda? Purik pelik, pi were ngabelakpekke
pelege wirageyarikki kai yagenda.
10 Togo pi ngabelakpekke wirageya mabok paka ngalege yongo yabelabok paka ngalege
lemengki ngalege panu yeke solo walerikke ngai kozang pigi pura yolulege logo ngeze-
bokko ngilumbek keya ngabelakpek kolaweki kambela.
11 Pi ngeze mabokko yombanuwiliyegi watabi kumbekkiyeng yeik yana. Watabi piyeng
pelik, pugu nawiliyegi Anotogi ngagora orowei miziweki kangkabek yana, nawiliyegi

ngago Anotoyaga weiyara kawela wiyiweki kangkabek yana, nawiliyegi yerengyengki
Kilisiyegi langai kozak kisi yongomo miziweki kangkabek yana, nawiliyegi yawe kaimeli
pura miziweki kangkabek yana keya nawili Anotogi ngagoragi waligeleyiweki kangkabek
yana, nawiliyegi yawe Anotogi ngagora yani pura miziweki kangkabek yana.
12 Pugu yombanuwiliyegi watabi piyeng yeik yana, purik puwiligu mabilik ngizi kumuli
nawili Kilisi keya nakko nakyegi yawe mizagi pumokki kangkere keleyiweki keya pilik
purikku Kilisigi yongkambanu puwili kazing kumbekki lewengke mawiyengka yemane
si kunibene wiziya
13 weik teni mabuwili Yisu Anotogi Marekpekyegi ngizi kumulira keya iwakara kangka
wamenakweki keya kumbekki langai yemane si kang wiziya kazing tonugu mizi piyeng
weik Yisugu miza pilikweki.
14 Teni weik kumbekki langai yemane sa puwekke teni mawinda mandik songonow-
iligu ngiziyeng keya ikuyogorikyengki mabiyeng ngiziyeng mizi pilik mizagi ono, keya
yombanu ngago ngaiguyeng ngaigu kele kapura ngizi panu wezalik kozak kisi puwiliyegi
teni kerewiyagi ono.
15 Pilik purik segeya tamizeige kelira kiling koyimowei wameik kisi purik mabura teni
Kilisi tenigi ngaibok kelik kazing nalangai nalangai piyengki yungke teni yemane sagi.
16 Kebi wilektik korikwekke ngai pilik Yisu ngai tonugubek keya pugu teni menalege
yawe miziwekke teniyegi saweli keya pugu yawe teni menalege kebangkelara yolu pura
mizagiwili yanagi, legi teni nak nak yawe pi pugura mizi puwekke purik teni mabuwili
yemane sagi keya kemenak kozangki purik kazing nakko nakyegi saweli keya keli mizi
pumokko.

17 Togo Yemizibekki yeiktage nogo iniyegi ngago pera kozang panu yei, ini yombanu
Yisuyegi lusuwei panu puwiligu kazing yolu pilikmekke mawinda yolu nagani, purik
puwili kangka yeik ulak kumuli puwiligi piyeng
18 keya puwiligi kangka kumuli kusabanurikke yolubokki kiriwei miziwili. Puwili
Anotogo wik yolugiweki yanagi puraga lelek mela yowiya ono, purik puwili Anotoyegi
iwaka panu ono keya puwiligi kangkayeng kingyeng kelik,
19 legi puwili kazing kendek mizagi pumoktau ono. Puwili ngezewiligu ngezewili kazing
kaile yongkambu miza melimokko wilek kangyeng tiya meli keya kazing kaile kaile piyeng
kerezimek kiling mizi.
20 Iniyegirik Kilisigu pilik miza meli piyeng iniyegi waligeleya ono kani.
21 Nogo kumulirik ini ulogo Kilisigi ngago wameik pura kerewiya keya tonugu ulogo
ngago wameik Yisuyegi yolu pura iniyegi waligeleya.
22-23 Ini wilek kang wereyengko mizagewiyege kazing were korikwekko keli piyengki
ikuyogoriktagi kira orowei miza logo wilek kang were inuguyeng neneng ngela meli
piyengki kiriwei miziweki keleya legi ini wilek kang werebek wezamela logo ya keya
kangka inuguyengko kumuliyeng wik panu lewagela siweki mizagirikki kai.
24 Ini wilek kang wikpek weiyagirikki kai. Wilek kang wikpok Anotogi wilek kambek
kelik keremizabek keya wilek kang wikpok ngezebokko ngizi wik yolugira walimizi. Ngizi
wik yolugi pura pangka pangkayeng keli wilibek keya kaile kaileyeng kumbak wilibek.
Piyaugi solorik ngago wameiktaga yungke yolu.
25 Tegi ngaigu kisi pumok wiya wazami keya inigi ngezege puwiliyegi ngago wameik
panuyeng keke kozak yei, purik teni mabuwili nak nak Yisu kiling sawela purikka teni
korik wamenawek kelik legi.
26 Tamizeige ini sisikmek lewagela mabura sisik inigi piyengko mizagewiyege ini kaile
miziweki keleya nagani keya wokpok sisik kameneng mizageya wizagomeige yokmek
kiliya nagani.
27 Keya Sadang yombanu kailebekki tek narik tiya mowiyi nagani.
28 Yombanu ngoweibok kazing pumok wiya wazamiya logo mele ngezebekkiyaugu yawe
miziweki, wizigeya ngezebekki keya kokowa piyeng nazuwaga watabiyengki yeik puwili
yani miziweki.
29 Ini nawili kiling ngagozakka puwekke purik ngago kaile nazuwagawiliyegi ngangang
mizagi pilik piyeng kili nuguraga lewagela nagani. Ngago lang nugu kaiya logo puwiliyegi
sawelagi pilik piyeng keke kozak kai keya puwiliyegi sawela logo Kilisigi yungke yemane
sagi pilik piyeng kai.
30 Keya Anotogi Kung Walekpek ya kuneng mizibene kelemi nagani, purik Kung
Walekpok Anotogo teni pigiweki teniyegi luwe silok tiyabek. Keya Kung Walekpek teniyegi
mabilik silok tiyara wiziya wok Yisu teni iwi pugubokko kaileyengka wila wazaya puwili
iza wariweki yobokkogine.

31 Ini ngago kaile sanga kisi piyeng keya ngalik kisi mizi piyeng mabiyeng wezamelizo.
Keya ngago si kaiyeng keya ngago yombanu kendek sowei kunagi langai piyeng weza-
melizo. Watabi nayengki ma nazuwagawiliyegi kumbak keli mizi pumok wezamelizo.
32 Pilik segeya nakko nakyegi wazono mizizo keya ya inuguyengka nakko nakyegi yalek
mizizo keya nakko niyegi kaile miza piyeng tumula logo keremareke mizimo, Anotogo
kaile nuguyeng Kilisi kiling sawela purikka tumula logo keremareke miza mabilik.

5

1 Ini Anotogi yango keya marekngang pugu keli yemane panu miziwili legi ini pi
kelikweki yawe kozang panu mizizo.
2 Keya inugu mizi piyeng mabiyeng kazing keliragi pumokko mizizo mabilik Kilisigu
teniyegi kela logo ngezebek ngaungaugu teniyegi weraga ibeng sa pilik. Pi Anotogo wilik
mizibene korik puguwek Anotoyegi kolak wazono kelibene mana.
3 Ini Kilisigiwili legi ini kazing kaile yongkambu mizimek keya inigi tepekke pangka ono
kerewiyi keya kozak kelagi langai ono piyeng ma watabi nazuwagabekkiyeng keya yongok
pugumele weiweki kerezi miza logo ibeng si nagani. Togo pilik piyeng inigi tepekke mizagi
langai onoyeng purik pilik piyeng Kilisigiwiligu pangka mizagi onoyeng.
4 Keya ngago korowaliyeng ma ngago wazewaze ma ngago kowiyeng ma ngago kaile
sanga kisiwekke kozak kisi piyeng kozak kisagi langai onoyengko kapura pilik segeya
Anotoyegi kele wazono meiweki.
5 Ini pelik peragi iwaka, yombanu kaile yongkambu mizibok ma pangka ono kerewiyi
keya kozak kisagi langai onoyeng kozak kaibok ma watabi ngezebokko keliyengki kerezi
mizi ma watabi nakki piyengki ibeng sibok watabi wazono Anotogo keremiza piyeng
anoto pugubek mizi yagenda logo pilikpok Kilisi keya Anotogo yereng ngai puraga lelek
mela mowiyagi onobek.
6 Ini waberek ngai koyizo. Ini nazuwagawiligu ngago yeik ulakyengko ikuyogorik keleyi
keya kazing kaile piyengki ulumowei kunibene keleya nagani, purik piyengki weraga
Anotogi sisikta yongkambanu piyegi nagerewiyi puwiliyegi wiriyagi.
7 Tegi ini yombanu pilik mizi puwili kiling kewengke wei yongomo mizi nagani.
8 Purik ini makngeze were kusabanurikke koyawili kani kapura ini Yemizibekyegi
wiriyarikka weik ini Yemizibekki wilangkarikke koyinda, pilik legi ini yombanu
wilangkarikkewili kelik koyiweki,
9 purik wilangkarikke yolu puwiliyaga watabi mabiyeng nalangai nalangai wazono keya
pangka keya ngizi piyeng lewagela legi.
10 Ini Anotogi Kapiya Walektikka kazing inugu talik nalik miziyengko Anoto wilik
kagowing kelemiyagi miza legi keriyagirikki kai keya mizagirikki kai.
11 Yombanu kusabanurikkiwiligu yawe mizi piyengki saweliwei mizi nagani. Pilik
segeya puwiligu mizi piyeng mabiyeng welawekke punda wiyizo.
12 Puwiligu watabi liwik mizi piyengki ne kozak kaiyagirikki kendek panu.
13 Togo watabi mabiyeng welawekke lewagela puwekke watabi piyeng talik nalikyeng
miza purik kimeike pakelagi.
14 Piliktikki wiyeke ngaiwaktik watabi nayengke ngaiwak wiyi puwekke watabi piyeng
pakelagi keya nawili Anotoyegi ngizi kumuli nangai. Tegi piliktikki wiyeke ngago lang
narikku pelik kai,

Ini iwek kola yolu puwili yangalek mei keya ibendaga wik yangalek mei logo Kilisigi
ngaiwaktik niyegi ngaiwak wiyibene.

15 Tegi kazing inugu yolumekki kani waberek panu. Yombanu kangkayendau onowiligu
yolu pilik yolu nagani, pilik segeya yombanu kangkayeng kilingwiligu yolu pilik yolu
mizizo.
16 Mabek pewekke perik korowaliyengko teni yawereng keleyara yolu legi watabi
mabiyengki wok mabiyeng yawe kozang panu miziweki, purik wokyeng yagoneiga ini
wazonoyendau mizagi ono nelegi.
17 Keya purikki wiyeke ini yombanu lelewewili kelik yolu nagani kapura yawe talikta
Yemizibokko ni miziweki pi keli miza purikki iwaka sizo.
18 Kai waing piyeng nameli keya mizi nagani. Piyengko ini neneng ngela melagi
pilik segeya Anotogi Kung Walekpek inigi yungke wilak mereng miza logo wilek kang
inuguyengke ngai wizeibene kelemi.
19 Keya ini nakko nakyegi ngagoya kelemi puwekke kemenak Yemizibekyegi langairau
pilik kozak keliweki Ingi Samyeng mei keya ingimekke ingi piyengka mei keya ingi
kumbekki piyengka ini mei purik Yemizibekyegi wilek kang inuguyeng wilikwilik yemane
mizageya wizinda.

20 Keya Kilisi Yisu tenigi Yemizibekki yeiktaga watabi mabiyengki Anoto tenigi Mangobekyegi wazono wilibek meiweki.

21 Keya ini Kilisi Yisuyegi keli keya yeik pugura yongolok meiyagi keli legi ini ya inuguyeng ngezege sara koyimowei ini nakko nakki kulengke kiliya yoluweki.
22 Purik pelik, ini Kilisi Yisuyegi panga kulengke kiliya yolu pilik ini yongok yombu weiya puwili ini inigi kerekpuwiliyegi panga kulengke kiliya koyizo.
23 Pobiliktikki wiyeke yombubek yongok pugumeleyegi ngaibek, purik Kilisi Yisu yongkambanu piyegi ngizi panu kumuliwili Yisugi I Walekmak meiwiliyegi ngai pilik. Teni Yisuyegi ngizi kumuliwili Kilisigi korikwek kelik keya Kilisi korikwekki kebi wilektik kelik. Keya kebi wilektikku korikwekki ngai pilik Kilisi puguwiliyegi ngaibek keya Kilisi Yisu pi ngezebokko yongkambanu puguwili yaliya wazaya.
24 Togo yongkambanu Kilisi Yisuyegi ngizi panu kumuli puwiligu piyegi kulengke mizi keya panga pigi yungke kiliya yolu pilik ini yongokwilirau inigi kerekpuwiliyegi mabilik miziweki.
25 Yombu yongok weiya puwili yongok inuguwiliyegi keli keya yalek miziweki Kilisi Yisugu mabilik yongkambanu piyegi ngizi panu kumuli Yisugi I Walekmak mei puwiliyegi keli keya puwiliyegi yalek miza logo pugu puwiligi weraga pi yelagiwiliyegi ngezebek ngaungaugu iza yana pilik.
26 Purago pugu puwili wik panu wazaya keya lewe Anotogirikke wazaya. Pugu puwili kaibokko kaigesa keya ngago pugura kiling puwili pilik keleya.
27 Pi pilik miza purik pi yongkambanu ngai wamenamek piyegi ngizi panu kumuli ngezebek lewa puwekke ngezebekkiweki kangkere keleyageya logo puwili kaileyendau ono keya kungkak nayendau ono wik panu logo kailemekkewiliweki.
28 Keya nariktau ini yombu yongok weiya puwili korik keya kang ini maknngezegiyengki keli mabilik yongok inuguwiliyegirau mabilik keliweki. Purik yombubek yali yongokpu korik wamenawek legi yombubek yongokmeleyegi keli purik pi ngezebekyegi keli yagenda.
29 Togo yombu nak korik keya kang ngezebekkiyengki kumbak mizagi ono, pi korik keya kang puguyengki weraga ngeragi wazono ni keya waberek panu ngai. Kazing mabilikmekke Kilisi Yisugu yongkambanu piyegi ngizi panu kumuliwiliyegi ngeragi kazing kumbekkiyeng yani keya puwiliyegi wok mabiyeng waberek panu ngai,
30 purik teni pi kiling kemenak sawela logo teni mabuwili korik puguwekki waleyeng kelik legi.
31 Anotogi Kapiya Walektikku pobilik kai,

Piliktikki wiyeke yombubek pigi panu keya mangoyau wezaya logo yongok pugumele kiling sawela logo korik wamenawek keremiziweki. *Genesi 2:24*

32 Yaka ngago lang yemane ngizi panu yombanuwiligi kangkayeng ngezeyengko iwakagi langai ono pera Kilisi Yisu kiling yongkambanu pigi piyegi ngizi kumuli Yisugi I Walekmak meiwiliyegi langai kozak kaiya wizinda.
33 Kapura inuwa yombu yongok weiya puwili nak nak yongok pugumeleyegi keliweki pi ngezebekyegi keli mabilik, keya yongokwili yombu inuguwiliyegi panga yungke kiliyiweki.

6

1 Ini koloyakamandikwili Yemizibek kiling sawela legi ini wok mabiyeng inigi panu keya mangowiligu ngago kisi piyengki kerewiya logo kiriwei mizi, purik kazing pumok pangka panumokko.
2 Anotogi Kapiya Walektikku pelik kai,

Inigi panu keya mangowiliyegi panga yungke mizizo,
Anotogi lo pera ngago lang yemane panura keya lo peragi kiriwei mizi purikki kangara ngai wazamiya wizinda,

3 logo ini wazono yoluweki keya ngabelakpekke wok yoluweki, kai. *Utoronomi 5:16*
Pilik kai legi koloyakamandikwili inigi panu keya mangowiligu ngago kisi piyengki kerewiyizo.
4 Ini koloyakamandikwiligi panu keya mangowili ini kazing koloyakamandikwiliyegi ngalik momaneng keya yeiya logo iniyegi sisik kameneng keya nagerewiyi mizagi piyengka puwiliyegi keleyi nagani segeya pangkaraga keleyi keya iza orowei kazing Yemizi ngaibekki pumokko waligeleyi keya kazing Kilisiyegi ngizi kumulagi pumokkirau kozak yei.

5 Ini yombanu ngai nawiligu weiya logo yawe inuguyeng wiyagi langai ono pilik puwili
ngai inuguwiligu ngago kisi piyengki kerewiya logo yawe inigu mizi piyeng yangeze miza
koyimowei mizi keya Kilisiyegi mizi yagenda miza koyimowei ya wamenara kiling yawe
mizi.
6 Puwili pakela yolu puwekke yawe mizi keya puwili pakela yolu ono puriktau mak yawe
mizi. Tamizeige ini puwili pakela yolu puwekke keke yawe mizi purik ini ngaigu puwiligu
iniyegi keliweki mizi yagenda. Pilik segeya Kilisiyegi yawe mizi yagenda miza koyimowei
wilek kang inuguyeng mabiyeng Anotogi keli puraga wok mabiyeng tiya mani.
7 Keya yombanu ngai nakko weiya logo yawe pura wiyagi langai onobek legi pilik
purikki wilik mizi mabilik yombanu yeikpekyegi yawe mizi ono, Yemizibekyegi yawe mizi
yagenda miza wizimowei.
8 Pilik legi kumuli, Yemizibokko yongkambanu mamok yawe wazono wilek kang
puwiligiyengka ngizi panu mizi piyengki kanga wazono weiyagira yanagi, yombanu ngai
nakko weiya logo yawe puwiligiyeng wiyagi langai ono puwili keya yombanu nakkorau
weiya ono keli ngezewiligiyengka mizi puwilirau.
9 Keya ngaiwili iniyegi yawe mizi puwiliyegirau mabilik mizi keya puwiliyegi ngago
kazi mizagiyengka yei nagani. Ini ngaiwili keya iniyegi yawe mizi puwiligi paka ngalege
ngai wamenak keya ngaibok yombanuwiliyegi yewizek mizi onobek, pi menalik ngagozak
keleyibek. Pilik legi iniyegi yawe mizi puwiliyegi waberek ngai.

10 Ngago pera negi ngago kangkalira, ini Yemizibekyegi sawela koyimowei pigi kozang
yemane panubokko iniyegi kozang keleyibene kelemi.
11 Anotogi ini kaileyeng kiling ngai keli puwekke wariweki yana piyeng ini wari, logo
Sadang kazing kaile pigi ini yukung keleyagiyeng kiling lewa puwekke purik ini kozang
koyiweki.
12 Purik teni yombanuwili kiling ngai kelagirikki kai ono kapura teni kozang nalangai
nalangai yolu piyeng keya Sadang keya pigi kerewa keya kawere kung paka kurung
yeikwekke yawe mizi keya ngai yolu keya kaile ngabelakpekke piyengki kusabanurikke
ngai puwili kiling ngai kelagirikki kai yagenda.
13 Tegi weik Anotogi watabi ngai keliwekke wari piyeng mabiyeng wari. Togo
kaileyengki mangobekki ngaimek ngai lewa puwekke purik wizang puwiligiyeng inugu
yogokta wezamelagi logo ngai keli kanda wila wiyi ngizige ini ngoluk mabilik luwe kozang
koyagi.
14 Togo ngai luwe koyi. Anotogi watabi kaileyeng kiling ngai kelagiyeng pelik, ngago
wameik panu pura pikang wezabek wang nugurikke ngai kozang tiye keya kazing pangka
panu pumok ngeleleng nuguraga melewangka wezarik wakiye.
15 Keya ngago wazono teni Anoto kiling ya wamenara koyagi puragi ngago pura ingegang
wezayau inge nuguyauge wakiye keya wok mabiyeng nawiliyegi kozak yeiweki kangkere
miza yolu.
16 Wok mabiyeng ngizi panu kumuli pumok kolau wezalei orowei kaiyageya. Purik
kiling purik kaileyengki mangobokko wizang wilek ngori kang keya niyegi yowi piyeng
kusa wiyagelik.
17 Kazing Yisugu ni kaileyengki kozandaga yaliya wazaya pumok weiya logo yeke
kebiraga kilulung ngayeng wezabek wagele. Keya Anotogi ngago Kung Walekpokko ni
nana pura weiya logo lang yemane wezawek melege wara wizeimo.
18 Piyengki Anotoyegi waberekmekke mizi keya iniyegi sawelibene nguk mei. Anotogi
Kung Walekpokko orozarikke kunimowei kang mabiyengki ini waberek mizi. Piliktikki
wiyeke ngai koyizo keya karagare mizi nagani. Kang mabiyengki Yisugi yongkambanu
mabuwiliyegi waberek mizi.
19 Keya neyegirau waberek mizizo logo Anotogo ne ngago kozak kaiyagi nara nanibene,
keya wok ne kozak kaiwekibokko ne kozang sara wizimowei ngago wazono Kilisiyegi
puragi liwik piyengki yongkambanu nawili iwakaweki saweliweki ne iniyegi nguk yei.
20 Ne wigirimakke sengyaugu wigira yolu kele kapura Kilisigi ngago wazonora yemane
sibene ne kozak kaibek logo ne ngagora nogo kozak kaiyagelik kozang kozak kaiweki
neyegi waberek mizizo.

21 Titika tonuwayegi mereke wameik kumulimek kiling nak keya neyegi kang mabiyeng
saweli mizibek pi Yemizibekki yawerage ne wezani onobek logo pugu neyegi lewagela
piyeng iniyegi kozak yei penangai logo nogo yolurik talik miza purikki ini iwakaweki.
22 Pilik puragi wiyeke nogo pi iniyegi kang wezameli puloge, purik pugu tonuwa talik
yolu miza purikki iniyegi kozak yeibene logo ya inuguyeng wiyeik sibene.

23 Peba Anoto keya Yemizi Yisu Kilisigu ini teni kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwili
mabuwiliyegi ya ngezege sara keya kelira kiling ngizi panu kumulira yani pani.
24 Keya Anotogi wazono pura ini tenigi Yemizibek Yisu Kilisiyegi keli ibengki ono pura
kiling puwiliyegi wizei pani.
Mabura.
Ne Paulu kapiya perik lende mizabek.

Pilipai

Paulugi Kapiya Yongkambanu Yisuyegi Ngizi Kumuli Yereng Pilipai Mei Puraga Yoluwiliyegi Lende Miza Yanarik

1 Ne Paulu keya Timoti, te Kilisi Yisuyegi yawe miziyau. Tegi wilek kang keya korik kang
mabiyeng piyegi tiya mana logo pugu ngai yoluyau. Te kapiya perik ini Kilisi Yisuyegi
ngizi panu kumuli logo pi kiling sawela puwili keya kemenak puwiligi ngaiwili kiling
ngaiwiliyegi saweli yereng Pilipai meiraga yolu puwili mabuwiliyegi lende miza yani.
2 Peba Anoto keya Yemizibek Yisu Kilisigu iniyegi wazono piyaugira keya ngezege sa
piyaugira wilek kang inuguyengke yani pani.

3 Inugu miza piyengki wiyeke ne iniyegi kang mabiyeng kumuli puwekke ne Anoto
nogobekyegi wazono mei.
4 Keya kang mabiyeng ne ini mamokki waberek mizi puwekke ne wilik kagowingmek
kiling waberek mizi,
5 purik solo ne panga Pilipai lewagelarikka logo wizagomeige yokopekke inugu neyegi
Anotogi yawe ngago wazono Kilisiyegi langai pura kozak yeiweki saweli kang wiriyarikki
weraga.
6 Togo Anoto inigi yungke ulogo kazing wazonomekke yawe miza mabilik mawiyengka
mizi penangai, kanda pugu inigi sawiya pura wok Yisu Kilisi yobokko weikkine purik nogo
iwaka panu.
7 Ini negi ngezege panuwili, tegi nogo iniyegi pangka kumulagelik kumuli yagenda,
purik ulogo ne yeik yo keya to mizageya puwekke keya mabek ne wigira pewekkerau
ini mabuwiligu yawe Anotogo wazono puguraga nogo miziweki nana logo ngago wazono
Kilisiyegi langai pura wameik keya yongkambanuwili ngago puragi kozang ngizi panu
kumuliweki kozak yeiyagi puragi, ini mabuwiligu neyegi sawela legi ini mabuwili ne kiling
Anotogi wazonoraga weiyagi.
8 Nogo ini negi ngezege panuwili kai pera wameik panura miza purik Anotogo iwaka
wizinda purik nogo iniyegi keli pura Kilisi Yisu ngezebekyaga lewa pura.
9 Keya waberek negi iniyegimek pelik, ne waberek mizi logo ini nazuwagawiliyegi mawi-
yarekka kelageyaweki keya mabuwekke wameikta ini iwakaweki keya kazing kailemekka
kazing pangkamekke iwakaweki.
10 Pilik mizi purikku kazing inugu pangka panu mizagi langaiyengki iwakaweki, logo
iniyegi kaile nayeng wiziyagi ono keya inugu mizagewiyege wok Kilisi yobokko nak
kawiyegi ono.
11 Ini Kilisigu watabi inugu miziweki keleya piyeng keke miziweki logo ini Anotogi yango
keya marekngangwili sawiyiweki logo yongkambanuwiligu Anotogi yeikta yongolok mei
keya wilik kagowing meiweki, ne waberek mizi.

12 Ini ne kiling ngizi kumuli puwili, ne ini peliktikki iwakaweki, nogo ngangang yemane
wageli perago mizagewiyege weik yongkambanu kolokngagono Kilisiyegi ngizi panu
kumuli.
13 Ngangang nogorago mizagewiyege, yombanu Romwiligi ngai yemane panubekki
imakke ngai puwili keya puwiliyaga nawilirau, ne Kilisiyegi yawe mizirikki wiyeke
sengyeng kiling wigira purik puwili iwaka.
14 Keya ne wigira purikka ne kiling ngizi panu kumuli puwili, weik kozang sa logo
nawiliyegi Anotogi ngagoragi langai kozak yeiyagirikki kazi ono.
15 Wameik, nawili Anotogo miza logo yeik nogora ngalegerikki wiyeke kazing yagolok
keya izakkazek mizimekke koyimowei ngago wazono Kilisiyegi langaira kozak yei, kapura
nawiliyegirik puwili kazing pangkamekke kumula koyimowei nawiliyegi Kilisiyegi langai
kozak yei.
16 Purik yongkambanu puwili neyegi keliwili keya puwili Anotogo ne kalogomokwiliyegi
ngago wazono Kilisiyegi langai pera wameik yeiweki nizabek purik puwili iwaka.
17 Kaile kumula koyimowei mizi puwili Kilisigi yeikta yongolok meiweki mizi yagenda
ono puwili, yeik ngezewiligiyeng yongolok meiweki pilik mizi yagenda. Ne wigira yolu
peragi puwili mawiyengka ne kuneng naniweki mizi.
18 Mabilik. Ne puwiligu kalogomokwiliyegi ngago wazonora kozak yei purikki ne wilik.
Puwiligu ne ngangang mizibene mizi piyeng yemane onoyengko. Kazing pangkamekke
keya pangka onomekke puwili yawe mizi kele kapura nawili Kilisiyegi langai kozak yei
pura yemane panurago.

Neyegi wilikwiliktik nazuwagawiliyegi Kilisiyegi langai kozak yei purikki keya ne
wilikwilik mizagiyagi,
19 purik ne iwaka, waberek inuguyeng keya Kung Walek Yisu Kilisigibokko sawelarago
ne wila wazaniyagi.
20 Negi keli panura yawe nogora kawiyene, kapura kang mabiyeng keya mabek mabe-
wekke ne kozang sara wizeiweki ne wik wizimowei ma ibeng puriktau korik nogowek
mabuwekko Kilisigi yeikta yongolok meiweki.
21 Neyegirik wik yolu pura Kilisigi yungke pura logo negi wik yolu puragira Kilisiyegi
yawe mizagi pura. Tamizeige ne ibeng purik ibeng puraga ne kanga wazonora weiyagi.
22 Kapura tamizeige ne korikwekke wik wizimowei Anotogi yaweyeng mawiyengka
mizageya purik, ne lusuwei, ne wik yolugirikki kumulagi ma ibengkirikki kumulagi
mizagi.
23 Ne kazing neyauge kemenak kuniweki keli. Nogo keli panurik ne ngabelakka pelege
yolurik wiya logo Kilisi kiling paka ngalege yolugiweki kangki purik pangka panurikku.
24 Kapura inigi wiyeke ne wik yolu purik pangkarikku logo iniyegi ne sawelagelik.
25 Nogo iwaka ne wik yolugi purikki kumula. Ne wik wiziyagi keya ne Yisuyegi ngizi
kumuli inuguragi kazingmekke ini orozarikke kunibene sawelagi keya iniyegi sawela logo
inigi Kilisiyegi ngizi panu kumuli puragi wilikwilik yemanera weiweki.
26 Nogo pilik mizagi purik ne ngereke ini kiling puwekke ini Kilisi Yisuyegi sawela
koyimowei Kilisi Yisuyegi watabi kolokngagonoyengki wilik ngago meiyagi.

27 Kazing ngizi panumek pelik, kazing inugu koyagi pumok kazing ngago wazono
Kilisiyegi langai purago koyagimekke kozak kai pilik koyiweki logo nogo iniyegi keriyagi
langai ma yeikki miza puriktau, ini solo wamenarikki wiyeke ini kozang keya ngago
wazono Kilisiyegi langairagi wiyeke menalege sawela koyimowei yawe kozang mizi logo
ne inugu kumuli pura wiyi ono kai purikki kerewiyiweki.
28 Iniyegi ngai mizi logo iniyegi kuneng yani puwiliyegi kazi mizi nagani, ma ini
makngeze liwik kiliyaweki mizi nagani. Ini pilik mizi ono purik mabura puwili kawiye
mamizi nangai keya ini lewege mizagi purik Anotogo mizagewiyege ini lewege miza
melagi.
29 Togo kunengyeng lewagelagi, kapura Anoto ini Kilisiyegi yawe mizagirikki kazingmek
kira logo inugu Kilisiyegi ngizi kumuli keya pigi wiyeke ngangang mizi purikkurau kazing
piyegi yawe mizagimok tiyi.
30 Togo ini keya nerau ngai wamenara keli yagenda. Pura ngai ulogo ini pakela koyigeya
nogo kelageya mabura keya inugu mabek ngoluk kelageya legi weik kerewiyi pura.

2

1 Ini Kilisi kiling sawela purikku ini kozanda yani keya keli pugurago ini yalekta yani
keya ini Kilisigi Kung Walekpek kiling mele kebangkeliwei mizi keya ini nakko nakyegi
wazono mizi keya nakko nak ngangang mizi puwekke yalek mizi legi
2 ne kemenak wilik panu miziweki ini mabuwili kangka wamenak kumuli keya nakko
nakyegi kazing menalikmekke keli keya ya wamenara kiling kangka wamenak koyimowei
miziweki ne iniyegi kelegele keya nguk yei.
3 Ni makngeze yongolok meiyagirikki wiyeke watabi nayeng mizi nagani, ma keli
nugura yongkambanuwiligu ne lewegebek sawiyibene mizi nagani kapura nakko nakyegi
kulengke mizi keya wok mabiyeng nawili niyaga ngalegewili mizi.
4 Ni makngezeyegi keke kumuli nagani kapura segeya nazuwagawiliyegirau kumulimo.
5 Watabi ya nuguraga keya kangka nugubekke kumula yolu piyeng Kilisi Yisuyegi wiziya
mabilikyeng wizeibene mizi. Piyeng pobilikyeng,
6 Pi Anoto ngezebekki kangmek kelik wiziya kapura pi Anotogi pangka pangkaweki
ngaungaugu miza ono.
7 Pilik segeya pi wilik miza wizimowei tung pigi purik wiya logo yombanu yeikwili
kelik wiziya. Pi yombanu yeikwili kelik ngabelakpekke lewagela wiriya keya yongkam-
banuwiligu piyegi yombanu yeikpek miza.
8 Pi ngezebokko ngezebek songono sawiya keya pi Anotogo kai mabiyengki kiriwei
mizi kai kanda paka pi ibeng pungezigerau, logo pura yengeleileige kendek nge-
laimekke ibeng sa pura.
9 Pugu pilik miza purikki weraga Anotogo pi yeik mabiyengka yemane panura mana
keya tung mabiyengka yemane panurik mana.
10 Togo puwili Yisugi yeikta kerewiyi puwekke, ngilumbekkewili ngabelakpekkewili
keya ngabelak yengezegebekke puwili mabuwili pigi yungke kiliya wiriyagi logo
pigi wirege ingegereyeng laliyagi

11 keya mabuwiligi kiliyengko pelik kisagi, Yisu Kilisi tenigi Yemizibek logo purikku
Anoto tenigi Mangobekki yeikta yongolok meiweki.

12 Ini nogo keli panu puwili, ne ini kiling wizagoma puwekke ini nogo kaiyengki
kerewiyageya koyima legi ne iniyaga koweige yolu pewekke nogo kai piyengki kazing
mabilikmekke kerewiyageya koyizo. Keya ini yaliya wazaya pura weikweki, Anotoyegi
kemenak wilek kang inuguyeng tiya mana koyimowei kozanda kiling mizizo,
13 purik Anoto wok mabiyeng inigi yungke ini pugu keliyeng miziweki kelibene keya
mizibene iniyegi yawe mizageya wizinda.
14 Ini watabi mabiyengki waze kaile keriyi logo munumunu mei nagani, ma ngalik kisa
meli mizi nagani,
15 logo iniyegi kaile nayendau onowili miziweki keya nakko iniyegi melebek yowi onow-
ili miziweki. Ini Anotogi yango keya marekngang kaile nayendau ya inuguyengke yungke
yolu ono koyimowei ngabelak kaileyeng keya yongkambanu kaile kaile miziwiligibekke
yoluwili miziweki, ini pelewe wezawili puwiligi tepekka ngela ulara ngilumbek ngela ula
nobiyeng mizizo
16 keya pilik mizageya koyimowei yongkambanuwiliyegi ngago puwili Kilisi kiling wik
panu yoluweki keleyi puragi kozak yei. Tamizeige ini pilik mizi purik wok Kilisi yobokko
ne iniyegi wilik mizagi, purik nogo yawe miza pura ulak ono legi.
17 Ne nelagi langai logo kazing pilikmekke kolak mizi pilik iwi neyegi wik yolubok
Anotoyegi kolak mizagi logo inugu Yisuyegi ngizi panu kumuli purago keya piyegi wiyeke
ngangang wagela purago piyegi kolak kelemi puragi ngalege iwi nogobek kubulagi.
Tamizeige ne ibeng purik mabura ne wilik keya wilik kagowing negi pura ini mabuwili
kiling sanga mizagi.
18 Kazing mabilikmekke inirau wilik mizi keya wilik kagowing inigi pura ne kiling sanga
mizizo.

19 Tamizeige Yemizibek ne Timoti wezamelagirikki keli mabura, ne keli keya nogo
kumulirik ne Timoti iniyegi wezamelagiweki mereke logo pugu iniyegi langai kozak
kaiyengka iniyegi nogo yangeze miza yolu pura yeik sibene.
20 Timoti wamenak keke nogo iniyegi kumuli piyeng kumulibek logo iniyegi sawelaweki
keli panubek.
21 Mamok nak pi puguyengki mizi keya Yisu Kilisigi watabi piyengki talik mizagi mizi
ono.
22 Ini ini makngeze weik iwaka ngezebokko pi pangkabek keleya wizinda kazing togo
nak yali marek wezalik menalege yawe mizi pumokko logo yongkambanu kolokngagono
ngago wazono Yisuyegi langaira kerewiyiweki.
23 Tegi ne wila wazaniyagi ma yeikki miza purikki pakela logo pi iniyegi wezamelagine.
24 Keya nogo Yemizi Yisuyegi wilekpek ngalege wiyi kopong nogo kumularik ne iniyegi
keriyi lewagi langaiweki mereke.

25 Ne Epapolorita teni kiling Yisuyegi ngizi kumuli nak nogo iniyegi wezameliweki
kumula, pi ne kiling Kilisigi yawera mizabek keya ne kiling Kilisigi ngaira kelabek keya
pi inugu neyegi saweliweki wezamelabek.
26 Pi ini mabuwiliyegi keriyagimokko kaile sara yolu keya ini kemegeme pugumekke ini
kerewiyarikki pi kerewiya wizigeya pi ya kuneng.
27 Pi kemegeme yemane miza purik wameik panu logo ibengweki miza, kapura Anotogo
piyegi yalek panu miza keya neyegirau ne ingkeya ngabik miza nelegi.
28 Pilik tegi ne pi iniyegi ngezangai wezameliweki keli logo ini piyegi keriyi puwekke ini
wilik miziweki keya negi iniyegi yangeze miza pura songonoweki.
29 Yisu kiling saweliwiliyegi wilik kagowing keleyi mabilik pi wilik kagowing yemanera
kiling mizizo. Ini yongkambanu pugu miza pilik miza puwiliyegi wilik mizizo.
30 Pi Kilisigi yawera mizageya wizimowei ibengweki miza logo pi neyegi saweliweki, ini
makngezego mizagi langai onora pugu miza.

3

1 Ne kapiya nogorik pilik kaiyageya wizimowei wiyi, ini ne kiling ngizi panu kumuli
puwili ini Yemizibek kiling sawela purikka wilik mizizo. Tamizeige nogo ulogo lende miza
mabiyeng ngereke lende mizi purik neyegirau kumbak ono, purik iniyegi sawelagiyeng
legi.
2 Yombanu kazing yombu korikwekki korik yeke ngalegewek ngeli pumokko ini kaile
kaileyengka yaliya wazayagi kisi puwiliyegi kani waberek panu. Nogo puwiliyegi yeirik

keri wizingwili yei kani. Kazing yombu korikwekki korik yeke ngalegewek ngeli pumok teni Anotogi yango keya mareknganggwili keleyiweki onomek kani.
3 Teni Anotogi yango keya mareknganggang ngiziwili purik teni korikwekko mizi piyengki wilekpek ngalege wiyi ono, teni Kilisigu teniyegi miza puragi wilekpek ngalege wiyi, keya Anotogi Kung Walekpokko mizagewiyege teni kazing ngizi panu kumbekki lewengke Anotoyegi ngago mei keya ya kumuli mizi kopong.
4 Ne keli kesak korik nogowekke kazing neyegi sawelagi pumokko ne ngizi kumuli. Tamizeige nawili Anotogi yango keya mareknganggwili miziweki kazing korik puwiligiyengki pumokko sawelagi sawiyi purik ne ngoluk pilik puwiliyaga nganegebekkegi langai.
5 Purik ne wok melenazik keya nazikka neyau wiziya logo wok kalikebekke yombu korik nogowekki korik yeke ngalegewek ngela. Negi panu keya mangoyau Isileiliyau, piyau Peniyamigi ngaimekkayau logo ne Iburuwiligi iwibekkabokko. Keya Yudawiligi loyengkirik ne ngai Palisi meimekkabokko.
6 Ne Anotogi yawera mizagimokko kozang logo yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuliwili nogo kunengyeng yani keya ngangang yana. Keya tamizeige nak Anotogo pi pangkabek miziweki lorago kai piyeng mizibok mabura, nakkorau ne nayengka kawiye kaiyagi ono.
7 Kapura nogo weik Kilisiyegi mizagimokko loraga were nogo kiriwei mizi wiriya piyeng ngizi nariktau ono.
8 Ei, piyeng keke ono watabi mabiyeng logo Yisu Kilisi negi Yemizibek miza purik watabi mabiyengka yemane panurikku. Nogo watabi mizi wiriya piyeng mabiyeng weik wiya logo piyeng sobozoboyeng kelikyengko purik ne Kilisi kozang kebangkela wiziyagirikki wiyeke,
9 keya piyegi kemenak sawelaweki. Ne weik iwaka, ne loragi kiriwei mizarikku ne Anotogi wirege pangkabek miza ono. Nogo Kilisiyegi ngizi kumulirikku ne Anotogi wirege pangka. Anotogo mizagewiyege ne pangka purik ne Kilisiyegi ngizi kumuli legi.
10 Keli nogorik Kilisiyegi ne iwaka panuweki keya kozang pi ibendaga yangalekta wazamiya mabura kolok uliweki keya pugu korikwekke yungka ngangang miza mabilik miziweki keya pugu kumula wizimowei ibeng sa mabilikweki.
11 Nerau Kilisi yo puwekke Anotogo ibendaga wik yangalekta wazaniya logo ne pi kiling paka ngalege yoluweki keli.

12 Nogo kumularik ne weik lewege ma weik pangka panu miza ono. Ne mak Kilisi kelikweki lewege miziweki resisi mizi keya ne kozang negi pulei mabulei Kilisi kelikweki kelemi, purik piliktikki wiyeke, Kilisigu ne ngezebekyegi sawela wazaniya.
13 Ini ne kiling kumuli wamenara puwili ini peliktikki iwakaweki, nogo kumularik ne weik Kilisi kelik ono kapura nogo wamenarik mizirik watabi negi kezangka yolu piyengki ne keremareke keya watabi kalike lewagi piyengki ne yawe mizi.
14 Yombu resisi narikke nginda kambokko peraisirik weiweki kozang nginda kang pilik nerau mak mak nogorikke langai kozang yawe mizi logo Kilisi Yisu kiling sawela purikku Anotoyaga peraisi paka ngalege yoluweki pugu ngago yeiya purik weiweki.
15 Teni kazing kumbekki lewengke kozang yolu puwili teni mabuwili kazing mabilikmekke kumuliweki. Kapura tamizeige ini nawili kangka nalik nak kumula mabura Anotogo ini kumulagelikmekke keleyi penangine.
16 Ini nawili kangka nak miza kele kapura kazing pangka inugu ulogo kiriwei mizi wiriya mamokko mizi koli.
17 Ini ne kiling kumuli wamenara puwili ini nogo mizi piyeng mizi. Tonugu waligeleya puwiligu kazing mizi pumokko wire ngela yolu. Pumok kazing pangka inugu mizagimek.
18 Nogo kozak yeiweki mizi peyeng nogo kang kolokngagono ulogo nogo iniyegi kozak yeiya keya ne mawinda kozak kai kapura purikku neyegi yalek yemane nani logo ne ingkei. Kolokngagono kaile kaile miza meli piyengko Kilisigu yengeleileige ibeng sa purikki ngai keremizi.
19 Puwili yereng yezi kusagi onozik ngoriraga wezayelagi purik anoto puwiligibek korik ngezewiligiyengko keli piyeng. Puwili watabi puwiligu mizi nayengki wilik mizi kapura piyeng puwiligu kendek mizagi langaiyeng keya puwili watabi ngabelakpekkewiligu kaile kaile mizi piyengki keke kumuli.
20 Teniyegirik yereng tonugura paka ngalege Anoto yolu lemeng keya Yemizi Yisu Kilisi teni yaliya wazayabek paka ngalega yogirikki teni wilekpek keya ngai yuke yolu.
21 Kozang pugubokko korik kang tenigi kozang ono keya ibengki peyeng kowitagi keya ngereke korik tonuguyeng pigi wazono puwek kelik keremizagi. Kozang ngilung keya ngabelak wiza kambeli piyeng mabiyeng ngai puguraga yungke orowei lewa mabokko pilik mizagi.

4

1 Tegi ini ne kiling ngizi wamenara kumuli puwili nogo ini kozak yeiya piyengko
Yemizibekyegi luwe kozang koyizo. Ini ne kiling ngizi wamenara kumuli puwili ne iniyegi
keli panu keya ne ini kiling wiziyagi keli. Inugu mizagewiyege ne wilik panu keya
wilikwilik nogora kalogomokwiliyegi langai kozak yei pura.

2 Eiye, yali Eworiya keya Sindiki, yali yongok ingini wezayau kangka wamenak koyi-
mowei Yemizibekki ngagoragi kerewiyagirikki ne yaliyegi kelegele keya nguk yei.

3 Keya ni ne kiling yawe wazono panu mizabok yongokpanu piyauyegi sawela logo
ngalik piyaugi pura yeik sawiye, purik ne kiling piyau ngago wazono Yisuyegi langairagi
yongkambanu kolokngagonowiliyegi kozak yeiweki yawe kozang miziyau. Ne keya piyau
kiling yogo Kelemendau keya nazuwaga ne kiling yawe miza puwilirau teni mabuwili
yeikyeng Anotogi kapiya wik koyimagiwiligirikke waliyawili.

4 Wok mabiyeng inigi Yemizibek kiling sawela purikka wilik kagowindago kola koyi-
weki. Ne mawinda pelik kai wilik kagowing koyimi.

5 Mabuwiliyegi ya kuzige pura waligeleyi. Yemizibek yogiweki mereke mena.

6 Watabi nayengkirau yangeze mizi nagani segeya watabi mabiyengki langai waberek
mizizo. Ini Anotoyegi waberek mizi puwekke Anotoyegi watabi inugu keli piyengki nguk
meizo keya pugu kanga yo meli piyengkirau wilik ngago meiyagirikki keremareke mizi
nagani.

7 Togo Anotogo ya ngezege yani purago ya inuguyeng keya kangka inuguyeng kumula
meli keya yangeze mizi piyengka iza wara koyibene. Ya ngezege sa Anotogo yani pura teni
yongkambanuwiligu ngizi iwakagi onora.

8 Keya ini ne kiling kumuli wamenara puwiliyegi ngago kangkali nogora pelik, kangka
inuguyeng kazing wazono nawiligu yongolok meiyagi pilik piyengka wilak koyibene mizi
logo kazing piyeng pelik, kazing wameik piyeng, wazono piyeng, pangka piyeng, kowiyeng
ono piyeng, palumu panu piyeng keya yombanu mamokko wazono kumulagi langai pilik
piyeng.

9 Nogo iniyegi waligeleya keya yana piyeng nogo kaiyageya wizilege inugu kerewiya
keya nogo mizageya wizilege inugu keriya piyeng mizi keya Anoto teniyegi ya ngezege sara
yanibok ini kiling wiziyagi.

10 Ne wilik panu keya Yemizibekyegi wilik ngago mei purik ini neyegi ngereke yangeze
miza logo neyegi king nana legi. Ini wok mabiyeng pilik miziweki miza purik ne iwaka
kapura ini tek pilik mizagi narik wiziya ono.

11 Ne watabi nayeng weiyagirikki wiyeke ne pilik kai mizi nagani. Ne king songono ma
king ngelek pilik piyengki wilik mizagi purikki ne weik iwaka wizinda.

12 Watabiyengki yeik mizi pumoktau nogo mizamokko keya watabi keremungke purik-
tau. Ne wilak ma yagasi ma watabi keremungke ma watabi songono panu miza piyengki
wilik mizagi purikki ne iwaka wizinda.

13 Kilisigu mizagewiyege ne kozang kazing nalangai piyeng mabiyengki luwe wiziyagilei
nana wizinda.

14 Inugu wazono miza logo kuneng nogoraga inugu neyegi sawela purik wazono panu.

15 Ini Pilipaiwili ini makngezego iwaka purik peliktikki, ini kongkirigesen wamenarik
neyegi keke sawelarik. Inugu keke neyegi watabi nana yo keya to miza. Pilik miza
purik ne Maseroniya wiya logo inigi tepekke solo ngago wazono Yisuyegi langaira kozak
yeiyawekke.

16 Keya ne Tesalonika wiziyawekkeriktau ne kingki yeik purik inugu kang ngelek
wezamela.

17 Ne king keya watabi yeik weiyagi piyengki yangeze ono segeya kazing wazono
inugu mawiyengka mizi piyengki kangara paka ngalege keremungke weiyagi purikki ne
keriyiweki.

18 Ne weik nogo keliyeng mabiyeng peyeng. Ei, piyengka ngoluk kolokngagono purik
Epapoloritago king keya watabi yeik inugu mela piyeng neyegi orowei kayima peyeng.
Piyeng Anotoyegi wazono kolak mizi piyeng kelikyengko logo pugu pangkayeng miziyeng
keya piyegi keliyeng.

19 Keya Anoto nogobek watabi paka ngalegeyengko kolabek logo inigi Kilisi Yisu kiling
sawela purikka pugu watabi inigi kumbekki yeik piyeng keya watabi inigi korikwekki yeik
piyendau mabiyeng pugu yanagi.

20 Tegi teni Anoto tenigi Mangobekyegi wok mabiyeng wazono meiyageyaweki keya yeik
pugura yongolok meiweki. Wameik panu.

21 Nogo Kilisi Yisuyegi ngizi kumula logo pi kiling sawelawiliyegi wangane yei. Yisuyegi
ngizi panu kumuli ne kiling yolu puwilirau iniyegi wangane puwiligiyeng wezameli.
22 Keya pelege yereng perage Kilisigi nawilirau wangane puwiligiyeng wezameli keya
mabilik Sisagi imakka yawe mizi pewilirau.
23 Yemizi Yisu Kilisigi wazono pura ini mabuwiligi wilek kangyengke wizei pani.
Wameik panu.
Ne Paulu kapiya perik iniyegi lende mizabek.

Kolosi

Paulugi Kapiya Yongkambanu Yisuyegi Ngizi Kumuli Yereng Kolosi Meiraga Yoluwiliyegi Lende Miza Yanarik

1-2 Ne Paulugu kapiya perik ini Kilisi Yisugi yongkambanu piyegi ngizi kiriwei mizi yereng Kolosi mei puraga yolu puwili mabuwiliyegi lende miza yani. Anotogi kelirago mizagewiyege ne Kilisi Yisugi ngagora orowei mizi logo Aposolobek meibek miziweki keleniya. Keya Timoti mabilik teni kiling Yisuyegi ngizi kumuliboktau ne kiling pelege logo pi nogo lende mizi piyengki ei kai.

Peba Anotogo iniyegi wazono pugura keya ngezege sa pugura wilek kang inuguyengke yani pani.

3 Togo wok mabiyeng Anoto tenigi Yemizibek Yisu Kilisigi Mangobekyegi inigi wiyeke waberek mizi puwekkerik togo wazono mei,
4 purik togo kerewiyarik ini ngoluk Kilisi Yisuyegi ngizi panu kumulageya keya Kilisigi yongkambanu mabuwiliyegi kelageya legi.
5 Yisugi ngago wazono wameik panu pura solo iniyegi kozak yeiyawekkerik ini watabi wazono puguwiligu paka ngalege weiweki yuke yolu piyengki ini kerewiya. Inugu ngai yuke yolu puragi solorik Kilisi Yisuyegi wilekpek ngalege wiya yolu keya keli inigi pigi yongkambanuwiliyegi pura. Anotogo iniyegi yanagi mizara ini wilekpek keya ngai yuke yolu pura Anotogo paka ngalege pi yolu pulogo inigiweki ngai kisara wiya wizinda.
6 Ngago wazono wameik panu Yisuyegi langai pura yongkambanu yereng ngabelak mabiyengkewiliyegi weik kozak yei yagenda logo yongkambanu kolokngagono mawiyarekka ngago puragi ngizi kumuli logo purago yongkambanuwiligi kazingyeng kowitiweki ya puwiliyengke yungke yawe mizageya wizinda, mabilik ini solo ngago Anotogi wazono yongkambanuwiligu weiyagi langai ono pugu yani puragi kerewiyi keya kolok ulawekkerikka ngago maburago kazing inuguyendau kowiti kai kayima yokopekke pilik.
7 Epaparasa Anotogi wazono yongkambanuwiligu weiyagi langai ono pura iniyegi kozak yeiyabokko. Pirau Kilisiyegi yawe ngizi mizi wilibekpek keya togo keli panubek. Keya kazing pemekke Epaparasago te Timotiyegi saweli.
8 Epaparasago teyegi Kung Walekpokko ngizi kumuli puwiliyegi inugu keliweki keleya puragi teyegi kozak yeiya.
9 Purik iniyegi miza piyeng mabiyengki wiyeke te solo iniyegi kerewiyawekke te waberek miza keya inigi wiyeke te ngoluk waberek mizi. Togo Anotoyegi iniyegi pigi Kung Walekpokko kangka kaileyengka pangkayeng iwakagibek yani keya Anotogo inugu miziweki keli pura iwakara kilingweki keleyibene, te waberek mizi.
10 Tamizeige ini kazing Yemizibekki puwiligu pangka koyagi langaimekke yolu mabura ini kang mabiyeng Anotoyegi wilik mizagi pilik piyengka ini mizagi. Logo inugu mizi mabiyengke inugu wazono mizi piyeng ngizirik kilingki keya ini Anotoyegi mawiyarekka iwakagi.
11 Ne waberek mizi purik ini kozang pigi yemane puraga pugu ini kozang keleyiweki wizigeya kuneng iniyegi lewagelagi piyengki ini yelakkelekta kiling kozang koyiweki.
12 Keya teni mabuwiligi Mangobekyegi wilik kagowinda kiling koyimowei piyegi wazono mei. Pugu ini pangka keleyarikku ini kiling Yisugi puwili mabuwili Anotogo yongkambanu wilangkarikke yolu logo Anotogo ngai yolu puwiligi sawiya piyeng weiyagi.
13 Pugu teni weik kusabanu Sadangko ngairikka yaliya wazaya logo teni iza orowei panga pigi Marek pugu keli panubekki ngairaga kulengke wazaya
14 purik tenigi Kilisi kiling sawela purikka teni mawinda kaileyengko wigirawili mizagi ono, teni kaileyengka wila wazaya, purik Kilisigi iwibekki ngane kaile tonuguyengki wiyeke teni ngangang yanagi piyengka weiya kopong, logo Anotogo weik kaile tonuguyeng tumula logo keremareke wezamela.

15 Kilisi Anoto kelikpokko wizigeya piyegirik yongkambanuwiligu keriyagi langai kapura Anoto nakkorau keriyi onobek. Pi Anotogi Marek kalogolibek, pi watabi keremiza piyeng mabiyengka ngalege panubek.
16 Purik pi kiling sawela wizimowei Anotogo watabi ngilumbekke keya ngabelakpekke piyeng mabiyeng keremiza, watabi yongkambanuwiligu keriyi piyeng keya keriyagi langai ono piyeng keya kemenak kozang nalangai nalangai yolu piyeng mabiyeng, keya angelawili, keya kawere kungwili, keya kerewawili kiling puwiligu yolu piyeng kiling puwiligi yemiziwili kiling puwiligi ngai yemanebek Sadang kiling puwiligu wale ngai

piyeng logo ngilumbekke keya ngabelakpekke tepekke purikki ngaiwili. Anotogo watabi keremiza piyeng mabiyeng Kilisi kiling sawela wizimowei logo yawe watabi mabiyengkira Kilisigi yeikta yongolok meiyagi pura.
17 Watabi mabiyeng keremizagine Kilisi were wiziya keya Kilisigu mizagewiyege watabi mabiyeng menalege limana.
18 Kilisiyegi ngizi kumuliwili korik Kilisigiwek kelik keya Kilisi korikwekki kebi wilektik kelik logo kebi wilektikku korikwekki ngai pilik Kilisigu pigi yongkambanu Yisugi I Walekmak meiwiliyegi ngai logo pugu kazing kumbekki wiziyagi leweng puwili yani. Pi were ibendaga yangalekta wazamiya logo ngereke ibengki onobek logo pi watabi mabiyengka ngalegeweki keya watabi mabiyengki ngaiweki.
19 Purik Anotogo kelara keya sawiyara piyegi watabi yolu piyeng mabiyeng pigi Marekpekyegirau mabilik yoluweki. Togo watabi mabiyengkirik Kilisi Yisu pigi Mangobek kelik.
20 Keya purik Anotogo miziweki miza, logo watabi ulogo kaileyengko mizagewiyege Anotoyaga koweige wiziya piyeng weik pigi Marekpokko miza puraga weik watabi mabiyeng, kemenak ngabelakpekkeyeng keya ngilumbekkeyeng weik mawinda ngezebekyaga koweige ono, weik ngezebekyegi mereke orowei wiriya. Pigi Marekpekki iwi yengeleileige ibeng sawekke kubulabokko kazing ya wamenaragi pumok Anoto keya watabi mabiyengki tepekke keremiza.
21 Ini were ngizi kumulaginerik, ini Anotoyaga koweige koya logo ini makngezego Anoto iniyegi sisik mizibene kelemiya purik kazing kaile keya kaile kumula inigi piyengko.
22 Kapura mabek perik pigi Marekpokko ibeng sa purago ini weik Anoto kiling ya wamenara menalege wazaya logo kaile nayendau ono keya kungkak nayendau ono pigi wirege wiriyiweki,
23 tamizeige ini ngago wazono Yisuyegi langai peragi ngizi kumulageya, keya pura kozang kebangkeli keya puragi ngai kalagalo yolu, keya inugu ngago wazonoraga weiya logo paka ngalege kangkirikki wilekpek keya ngai yuke yolu pura wiyi ono mabura. Ngago Yisuyegi langai inugu kerewiya logo ngizi panu kumula pera ne Paulugu ngago wazono kozak kaiweki yawe mizi wiriya mabura logo yongkambanu ngabelakpekkewili mabuwiliyegi weik kozak yeiya pera.

24 Keya ne weik inigi weraga wigira perikki ne wilik. Ne korik nogowekke Kilisigu kazing ngangang miza mabilikmekke mizi logo ngangang kalike wizagomagi piyengka nayeng nogo wageliweki. Nogo ngangang mizi pera Yisuyegi ngizi kumuli Yisugi I Walekmak meiwiligi wiyekera. Puwili Kilisigi korikwek mei.
25 Anotogo ne ini Yisuyegi ngizi kumuli puwiliyegi yawe mizibekweki keleniya. Pugu ne yawe peraga sawiya logo iniyegi saweliweki. Yawe pera pugu kaiya piyeng mabiyeng kozak kaiwekira.
26 Pugu kokarau yongkambanuwiliyegi ngago liwik peragirau kozak yeiya ono kapura mabek weik pugu yongkambanu Kilisigi puwiliyegi kimeike kozak yeiya pera.
27 Anotogi kelira yongkambanu Kilisigi puwili liwik puguragi iwaka sibene. Ngago liwik palumu panu keya yemane panu pera yongkambanu pigi puwili mabuwiligira keya kemenak ini Yuda ono puwilirau. Ngago liwik pura pelik, Kilisi inigi yungke yolu logo pura inugu wok pugu ini iza orowei paka yereng ngaiwaktikku kola puraga kangki puragi wilekpek keya ngai yuke yolu puragi solorik.
28 Pilik legi te yongkambanu mamokyegi Kilisiyegi langai kozak yei. Te Anotogi ngago pura iwakara kiling yeiyageya koyimowei puwiligu mizagi langai ono piyengki ngago yani keya puwiligu mizagi piyeng waligeleyi logo Kilisi kiling sawelawili keya nak nak kazing kumbekki lewengke yemane sabek miziwei Anotogi wirege iza orowei wiriyiweki.
29 Pilikta lewagelaweki ne yawe kozang panu mizi. Purik Kilisigi kozang yemanebokko negi yungke yawe mizageyamokko ne peyeng mabiyeng mizagi langai.

2

1 Ini keya yongkambanu yereng Leyorisiya mei puragawili keya kolokngagono neyegirau keriya ono puwili ne ini mabuwiliyegi sawelagirikki wiyeke ne yawe kozang panu mizarikki nogo kelirik ini iwakaweki.
2 Ne kazing pilikmekke yawe mizi perik ini mabuwiligi yayeng kozandago kolaweki keya nakko nakyegi keli puraga menalege wazono yoluwili miziweki keya ini Anotoyegi langai wameiktaga iwakaweki, purik tamizeige ini mabuwili wameiktagi iwaka purik ini kangka neyauge kumulagi ono, ini kangka wamenakka kumulara koyagi. Kazing pilikmekke ini mabuwili Anotogi liwik Kilisi ngezebekyegi pura iwakagi keya pi Anotogo koka waligeleyagirikka liwik miza wara wiziyabok.

3 Kilisi Anotogi iwaka keya kumulira maburagi walimizibek wizigeya pura watabi
wazono liwik wiya pilikyeng kelikta.
4 Ne pilik kaiyageya wizimowei kapiya miza yani. Nakko ini kazing pangka leweng
wiyibene keleya nagani purik ngago ikuyogorikyeng kiling logo wameikyeng nobiyeng
mizagi kani.
5 Ne ini kiling pulogo ono kele kapura wilek nogobek ini kiling pulogo wiya keya ne wilik
purik nogo kazing inugumek pangkarikki iwaka keya ini Kilisiyegi kozang panu kumula
legi.

6 Ini weik ngizi kumuli inugurago Kilisi Yisu inigi Yemizibek miza legi ngizi kumuli
inuguyeng kiling piyegi sawela yolugirikki kai.
7 Ini pigi yungke panu yolugirikki kai keya ngizi kumuli piyegi pura kozang kelemi keya
pigi yungke kazing ini waligeleya pumokko yemane si logo pilik mizageya koyimowei wok
mabiyeng Anotoyegi wazono panu mei.
8 Yombanu Yisugurau kumuli ono kerewawiliyaga kazing ma ngago wazewaze kaile
piyeng waligeleyi puwiligu ini piyengki kiriwei miza logo Yisuyegi ngizi kumuli inugura
kaileweki keleya nagani waberek panu. Kazing yombanu ngabelakpekkiwiligi iwakaragi
keke yongkambanu nawiligu nawiliyegi waligeleyi kayimimok kani.
9 Pura Yisugu kumuli onora, purik wilek kang pigi yombanu wezabek ngabelakpekke
wiziyawekkebok Anotoyaga nalik wiziya ono.
10 Keya ini piyegi mereke sawela koyimowei ngizi panu yoluweki pugu iniyegi keleya. Pi
kozang nalangai nalangai yolu piyeng mabiyengka ngalege panubek keya pi Sadang kiling
pigi kerewawiliyaga ngalege panubek keya ngai wizageya kambeli puwiliyegi ngaibek.
11 Yombanu ngago wazewaze kaile piyeng waligeleyi puwiligu iniyegi ini yombu ko-
rikyengki korik ngalege piyeng ngeliweki kisi kapura ini weik Kilisi kiling sawela purikku
ini weik yombu korikyengki korik ngalege piyeng ngela nobiyeng miza. Pilik pura
yombanuwiligi meleyengko korikyeng ngela puraga naliktago. Purik Kilisigu mizarikku
inigi wilek kang were korikyengki kaile keli piyengko ngai piyeng ngela mela logo wilek
kang wikpek tundikke wiya.
12 Purik ini kaimelarikku ini Kilisi kiling ibeng logo pi kiling ngereke yangalektawili
mizi puwili inigi wilek kang were piyeng pi kiling kawiktikke kemenak waliya keya
Anotogi kozandago Kilisi ibendaga yangalekta wazamiya purikki ini ngizi kumuli legi
pugu ini kemenak Kilisi kiling kazing wikmekke wilek kang wikyeng kiling wik yolugiweki
yangalekta wazaya.
13 Ini werewekkerik kaile inuguyengko mizagewiyege kazing inigi kumbekki leweng
ibeng wiziya keya purik ini Yuda onowili ini korik inuguyengko keliyeng keke mizageya
koya kapura Anotogo kaile tonuguyeng mabiyeng tumula logo teni ngereke Kilisi kiling
wik wazaya.
14 Anotogo kapiya kaile tonuguyengki dinarik kiling kemenak pigi lo Mosego lende miza
wizigeya tonugu kiriwei miza ono piyeng weiya logo Kilisi kiling yengeleileige kemenak
ula wazamiya.
15 Kazing pilikmekke kawere kungwiligi kozang pura keya kerewawiligi kozang pura
keya Sadangko teniyegi kaile miziwili kaiyagi pura Anotogo wezamela keya pugu
yongkambanu mamokko keriyiweki Kilisi yengeleileige ibeng wazamiya logo Kilisi
Sadang keya kawere kungwili keya kerewawili keya kaileyengkirau lewege miza.

16 Tegi nakko iniyegi yang kaiya nagani purik ini ngeragi keya kai kang namekkeyeng
nirikki wiyeke ma Yudawiligi wok walekyengki ini kiriwei mizi onorikki wiyeke ma ngong
wikpekki kaibak miza ni piyengki kiriwei mizi onorikki wiyeke ma puwiligi wok yawe
mizi ono piyengki ini kiriwei mizi onorikki wiyeke nakko yang kaiya nagani.
17 Puwiligu ini piyeng mizibene keleya nagani, purik piyeng kazing were lewengkiyeng.
Piyeng weik ngizi lewagela piyengki kungyeng. Watabi ngizi panu piyeng Kilisi.
18 Lo yombanuwiligu keremiza nararau angelawiliyegi ngago yei keya ya kumuliwekira
kapura nawiligu ini angelawiliyegi ngago yei keya ya kumuli onorikki wiyeke ini Anotogi
yango keya marekngang onowili kisa nagani. Puwiligu wangakka pakela legi angelaw-
iliyegi ngago yei keya ya kumulagi purikki puwili iwaka kisi nangai kani. Puwiligu puwili
kulengke panuwili kisi kele kapura puwiligu puwili lewegewili miziwiligu logo wilek kang
were puwiligiyengko puwiligu mizi piyengki ngai.
19 Keya puwili weik Kilisi korikwekki kebi wilektik kelikpokyegi kebangkelara yolu
pura wiya. Logo puwili kozanda yanibekyaga ngela melawili kelik. Kilisigu mizarikku
pi kiling sawela puwili mabuwili kazing kumbekki lewengke yemane sa logo menalege

Anotogo kazing puwili yemane sagi kelimekke mizibene wazaya. Mabilik korik tenigi puwek ngeragi mani keya ulok keya pulangaiyengko menalege warara yolu pilik.

20 Ini Kilisi kiling ibeng sa wezalikwiligu logo pugu ini ngabelakpekke kerewa ngai puwiligi ngai puraga yogok meiya. Tegi ini nangki wiyeke ngoluk ngabelakpekkiwiligu yolulik yolu?
21 Ini nangki lo yombanuwiligi pobilik kisi piyeng watabi kang namekke nayeng kebangkeli nagani, ngeragi kang namekke nayeng ni nagani keya watabi kang namekke nayeng kuming kelemi nagani kisi piyengki kiriwei mizi? Pumok kazing Sadang kiling sawelawekke inugu mizamek.
22 Lo keya ngago yogong pilik piyeng yombanuwiligu keremizi keya waligeleyiyengko purik ngeragi mabiyeng nagiyengko keya ngeragi piyeng na logo purik yeik sawiyagiyengko.
23 Lo peyeng wazono nobiyeng mizagirik puwiligu pelik kisi puwekke, Ini angelawiliyegi inge laliyi keya ya kumuli mizizo keya yongkambanuwili ngezewiliyegi kulengkewili mizizo keya yongkambanuwiligu Yisuyegi yawe mizagirik korikyeng ngangang mizibene mizimokko, kisi puwekke kapura piyeng wazono onoyengko purik lo piyengko yongkambanuwiliyegi sawela logo korik ngezewiligiyengko keke miziweki kaile piyeng wezameli ono.

3

1 Ini Kilisi kiling ibendaga ngereke yangalektawiligu legi paka ngalege Kilisi Anotogi mele ngaigezikke ngaiweki mogosara yolu pulumengki piyengki yayeng koyagirikki kai.
2 Ngabelakpekki piyengki keli nagani segeya paka ngalege piyengki kele kangka inuguyeng warara koyagirikki kai.
3 Wilek kang were inuguyeng Kilisi kiling ibeng legi ini watabi ngabelakpekki piyengki kelagi onowiligu. Inigi ngizi panu yolu pura Kilisi Anotoyegi sawelabek kiling ini sawelarikku menalege kebangkela.
4 Ngizi panu yolu pura Kilisi tenigi yungke yolu pura keya pi yo puwekkerik tenirau pi kiling kemenak kimeike ngaiwaktik kiling lewagela wiriyagi.

5 Tegi pilikki mabura kazing korikwekke keli pobilik peyeng kemenak ula waliyizo. Kazing korik nuguwek kaile kaileyengki manimok, keya kazing yongkambu mizi piyeng mizimok, keya kazing korikwekko keli piyengki kira orowei mizimok keya kazing kaileyengka miziweki kelimok, keya kazing watabi nakkiyengki ngora keli pumok logo pumokko walimizi purik watabi wazono Anotogo keremiza piyeng anoto nugubek mizi yagenda.
6 Kazing peyeng miziwili Anotoyegi nagerewiyiwili logo pugu pilik puwili nganganda yanagi mena kazing pilik mizi piyeng wizami.
7 Kokarik keli pilikyeng iniyegi wiziyarikku ini piyeng kiling koya logo puwekkerik keli kaile pilikyengko iniyegi ngai koya.
8 Kapura mabek weik pilik mizi piyeng mabiyeng wiyizo. Ini mawinda sisik mizi nagani. Ini sisikmek kiling sanga kisi nagani keya nawiliyegi kaile kaile keleyiweki keli nagani. Ini yongkambanu nawiliyegi langai kaile kisi piyeng wiyizo. Ini ngago kowiyeng piyeng wiyizo keya ngago lang kisagi langai ono pilik piyeng wiyizo.
9-10 Keya nakko nakyegi ngaigu mei nagani, ini weik wilek kang werebok kiling kazing pokko mizayeng wezamela logo wilek kang wikpek weiya legi. Wilek kang inigi wikpok Anotogo keremiza wizigeya ngezebek kelikweki kelemiyageyabok pura logo ini piyegi kemenak iwaka panuweki.
11 Kazing wik pumokkorik nakki yerenda ma ngaimek ma kapiya i talikmakka wiriya ma yeikpek ma ngai nakko weiya logo yawera wiyagi langai ono pilikpok miza piyeng mabiyeng yeikyengko kapura Kilisi kele ngizi panubokko keya piyegi ngizi panu kumuli puwiligi yungke yolubokko.

12 Anoto ini kazing wik pumok yanabokko iniyegi keli keya ini pigi kekewili miziweki iza legi ya inuguyengka nazuwagawiliyegi yalek mizi keya nazuwagawiliyegi wazono mizi keya ni nazuwagawiliyaga kulengkebek mizi keya nazuwagawiliyegi ya kuzigera kiling koyimowei mizi keya nazuwagawili kiling wok panu yolu puwekke yelakkelek koyi.
13 Keya nazuwagawiligu mizi piyengki ngagoluk mizara yuke koyi. Nak nazuwaga nak kiling ngago nara purik nakko nakyegi yalek miza logo ngagora yeik sawiyi. Yemizibokko kaile inuguyeng tumula logo keremareke mizi mabilik nakko kaile miza piyeng tumula logo keremareke mizi.

14 Piyeng mabiyengki yeke ngalegerik kazing yongkambanuwiliyegi keli pumokko kazing ini yolu pumok waligeleyageya wizeibene mizizo purik mabura ini mabuwili kemenak menalege wamenakwili nobiyeng mizagi kani.
15 Inugu Kilisigi ngezege sarago wilek kang inuguyengki ngai wizeibene kelemi logo purikki inugu pangka mizagi piyeng sawiyiweki keleyi, purik Anotogo ini menalege wamenakwili keleyi logo ini nakko nakyegi ngezege sara koyibene logo pilik purikki wiyeke ini Anotoyegi wazono meizo.
16 Kilisigu iniyegi waligeleya piyeng keremareke mizi nagani keya ngago wazono pigi purago kazing inugu yolu pumokki wilak wizeibene mizizo. Kilisigi kazing pangkamekke nakko nakyegi iwakara kiling waligeleyizo. Keya Ingi Samyengka ingimei keya ingimekke ingi piyengka mei keya ingi kumbekki piyengka mei keya yayeng wazono miza koyimowei Yemizibekyegi ingimeiya mani.
17 Tamizeige inugu watabi nayeng mizi keya tamizeige inugu watabi nayeng kisi mabura piyeng mabiyeng Yemizi Yisugi yeiktaga mizi keya kemenak Anoto tenigi Mangobekyegi kemenak wazono mei.

18 Ni yongok yombu weiya pumolo, nigi kerekpubekyegi panga kulengke kiliya yoluweki. Ni Kilisiyegi ngizi kumulamele legi pera ni mizagirago.
19 Ni yombu yongok weiyabok nigi yongokpumoloyegi keliweki keya piyegi kaile kaile kelemi nagani.
20 Ini koloyakamandikwili Yemizibekyegi ngizi kumuli legi ini wok mabiyeng inigi panu keya mangowiligu kisi piyengki kerewiyiweki, purik pilik purikku Yemizibek wilik kagowing kelemi.
21 Ini koloyakamandikwiligi panu keya mango puwili koloyakamandikwili ngalik momaneng keya yei nagani purik puwili watabi nayeng pangka mizi onowili mizagi logo watabi mabiyengki kangka keya kerangang puwiligiyeng waliyagi kani.

22 Ini ngai nawiligu puwiliyegi yeik yawe miziweki weiya pilik puwili ngai inuguwiligu kisi piyengki wok mabiyeng kerewiyi. Puwili ngai yuke yolu ma kakwela puriktau mabilik kazing wameik panumekke yawe mizi keya keli inigi Yemizibekyegi puragi wiyeke keli inugura puwiliyegi wilik kagowing keleyagi pura.
23 Inugu mizi mabiyengke ya inuguyengka wilik kagowinda kiling yawe kozang mizi. Ini ngai inigi ngabelakpekkewiliyegi yawe mizi ono Yemizibekyegi yawe mizi mamizizo.
24 Ini kalike paka ngalege Anotogo pigi mandik kalogolibek mizawili watabi yanagi piyengka weiyagi puragi weraga ini yawe mizi purik ini iwaka. Ini Kilisi inigi Yemizibekyegi yawe ngizi panu mizi yagenda kani.
25 Keya kaile kaile mizabok pugu miza piyengki pangka pangka Anotogo kanga kelemiyagi purik Anoto yombanuwili ngagozak keleyi puwekke wiregawere puwiligiyengki pangka pangka ngagozak keleyi onobokko.

4

1 Ini ngai yombanu nawili weiya logo iniyegi yawe mizi puwili ini yombanu pilikwiliyegi kazing pangkamek keya wazonomekke ngai koyizo. Iniyegi ngaibek paka ngalege yolu mizizo.

2 Waberekmek wiya wazami nagani keya inugu Anotoyegi mei piyengki kumuli keya piyegi wazono mei.
3 Ini waberek mizi puwekke kemenak tenigirau waberek mizizo logo Anotogi ngago Kilisiyegi langai koka liwik wiya wiziya logo puragi wiyeke ne wigira yolu pera kozak yeiweki Anotogo kazing namek tiya yowiyibene mei. Ne Anotogi ngago yaka pura kozak kaiyarikki wiyeke ne weik wigirimakke yolu
4 Tegi ne ngago pera kangmekke pangka panu kerewiyagelik ne kozak kaiweki pilik mabura ini waberek mizi, purik yawe pura nogora legi.
5 Ini Kilisiyegi ngizi kumuli ono puwili kiling watabi mizi purik kazing pangkamekke piyeng mizi keya Kilisiyegi ngizi kumuli ono puwiliyegi tek mabiyengke yungke puwiliyegi Kilisiyegi kozak yei.
6 Ini yongkambanuwiliyegi ngagozakka keleyi puwekke inugu kisi piyeng palumu keya kerewiyagi keliyengweki keya nawiligu kisi piyengki kanga yeiya to meli piyeng ngizi panuyengweki.

7 Yogo Tikika teni kiling kumuli wamenarabokko ne talik yolu miza purik iniyegi kozak yei penangai. Pi yawe ngizi mizi wilibekpokko keya ne kiling Yemizibekyegi yawe mizibek.

8 Pi teni talik yolu miza purikki iniyegi kozak yeibene nogo wezameli logo kemenak ini
wilik kagowing keleyibene keya kozanda yanibene.
9 Yogo Onesima pi kiling kangki. Pi teni kiling kumuli wamenarabek keya pi Yemiz-
ibekyegi yawe ngizi mizi wilibekpek keya pi iniyagabokko. Piyaugu pelege mizageya
piyeng mabiyeng iniyegi kozak yei nangai.

10 Yogo Arisaka ne kiling pelege wigirabokko iniyegi wangane pugura wezameli puloge
keya Mak yogo Panabasgi ingembubokkorau. Keya nogo ulogo kaiya pilik tamizeige Mak
lewa puwekke mabura wilik kagowinda kiling mizizo.
11 Yogo Yosuwa mabok Yasita meibokko iniyegi wangane pugurarau wezameli pu-
loge. Neyauganak pewili Yuda Kilisiyegi ngizi kumuliwili logo puwili keke ne kiling
Anotogo yombanuwiligi wilek kangyengki yungke ngaiweki keli pura yongkambanuwili
iwakaweki yawe miziwili. Puwili neyegi yemane panu sawelawili.
12 Yogo Epapara yereng inuguraga Kilisi Yisugi yawe mizibokkorau wangane pugura
iniyegi pulogo wezameli. Pi ya puguraga wok mabiyeng inigi wiyeke waberek mizi. Ini
kazing ngizi kumulimok wiya nelegi pi Anotoyegi ini kozang koyibene keleyiweki nguk
mei mizi keya kazing kumbekki lewengke yemane sibene keya Kilisiyegi langai kangka
wamenak koyibene keya Anotogi keli puragi panga yungke kerewiya panuweki.
13 Ne makngezegorau wameik pelik kai, pi inigi wiyeke yawe yemane panu miza keya
yongkambanu yereng Leyorisiya keya Irapoli mei piyaugiwiligirau mabilik miza.
14 Yogo Luka tota tonuwagibek kiling yogo Timasi wangane piyaugirarau wezameli
puloge.
15 Wangane nogora yereng Leyorisiya mei puraga puwiliyegi yanizo keya ik Nimbayegi-
rau keya kongkirigesen Yisuyegi ngizi kumuli i pugumakke menalege wawere uli mizi
puwiliyegirau.
16 Kapiya perik mabuwiligi wirege meiya logo purik mabura nakko kongkirigesen
Yisuyegi ngizi kumuli yereng Leyorisiya mei puragawiliyegi kapiyarik meiya yowiyibene
mizizo keya kazing mabilikmekke kapiya nogo puwiliyegi miza yana purik ini weiya logo
meizo.
17 Keya yogo Akipayegi yawe Yemizibokko piyegi miziweki mana piyeng mabiyeng
mizimo mei.
18 Ne Paulugu kapiya perik mele ne makngezege panuzikku waliyi keya wangane nogora
iniyegi yani. Ne wigira perikki keremareke mizi nagani tegi neyegi saweliweki waberek
mizi.
Anotogi wazono pura ini kiling wizei pani.
Mabura.
Ne Paulu kapiya perik lende mizabek.

1 Tesalonika
Paulugi Kapiya Were Anotogi Yongkambanu Yereng Tesalonika Mei Puragawiliyegi Lende Miza Yanarik

1 Ne Paulu kiling kemenak Silasi keya Timoti kapiya perik ini kongkirigesen Yisuyegi
ngizi kumuli yereng Tesalonika mei puraga Anoto tenigi Mangobek keya Yemizi Yisu Kilisi
kiling sawela puwiliyegi lende miza yani.
Peba Anotogo iniyegi wazono pugura keya ngezege sa pugura wilek kang inuguyengke
yani pani.

2 Tonuwa Anotoyegi waberek mizi puwekkerik ini Yisu Kilisiyegi ngizi panu kumulageya
purikki Anotoyegi wazono mei keya tonuwa wok mabiyengkirik Anotogo iniyegi sawe-
lageya wizeibene nguk mei.
3 Tonuwa Anoto tenigi Mangobekyegi waberek mizi puwekke pilik mizi logo purik pelik-
tikki wiyeke, inugu Yisuyegi ngizi kumulirikku yawe miza piyengki tonuwa keremareke
mizi ono keya ini yongkambanu mamokyegi keliwili kopong inugu yawe kozang panu
miza pumokki keya inugu wok mabiyeng tenigi Yemizibek Yisu Kilisigu wangki kalike yogi
puragi wilekpek keya ngai yuke yolu mizi puragirau.
4 Ini tonuwa kiling Yisuyegi ngizi panu kumuli Anotogo keli puwili ini Anotogo ngeze-
bekkiweki iza purik tonuwa iwaka.
5 Teni pilik purikki iwaka purik teni ngago wazono Yisu Kilisiyegi langai pura iniyegi
orowei wiriyawekkerik teni yeik ngago yeikta orowei wiriya ono, a'a', teni ngago wazono
pura kozanda kiling orowei wiriya logo Kung Walekpokko yawe miza wizigeya pugu
iniyegi sawela wizigeya ngago wazono pura wameikta keleya. Tonugu ini kilingwekke
koya pumok ini iwaka. Logo teni pilik koya purik inigi wiyeke.
6 Ini teniyegi kiriwageliwei miza keya Yemizibekyegirau kiriwageliwei miza logo
yombanuwiligu ini ngangang yemanera wageliweki keleyi kele kapura Kung Walekpokko
ini ngagora weiyawekke ini wilik kagowing mizibene keleya.
7 Logo inugu ngagora ngizi weiya logo nawiliyegi orowei mizi keya ngangang
wageliyengke kozang koya purikku yongkambanu ngabelak Maseroniya keya Kirik mei
piyauge Kilisiyegi ngizi kumulageyara yolu puwili mabuwiliyegi waligeleya.
8 Purik ini Anotogi ngagora ngabelak Maseroniya keya Kirik mei piyauge yungke keke
orowei miza ono segeya yereng mabiyeng weik inugu Anotoyegi ngizi kumuli puragi
langai kebarek ula legi. Tonugu weik mawinda nawiliyegi inugu Kilisiyegi langai ngizi
kumulimokki kozak yeiyagi ono.
9 Yongkambanu yereng piyengkewili kazing inugu teni iniyegi kambelawekke inugu teni
iza pumokki kozak kisi keya inugu kazing anoto ikuyogorikwiligi kungyengki inge laliyi
keya ngago yeimok wiya logo Anoto ngizi wameik wik yolubekyegi inge laliyi keya ngago
yei keya kerewiyimokkirau.
10 Keya inugu pigi Marekpek Yisu paka ngalega lewagirikki yuke yolu purikkirau
kozak kisi. Yisu Anotogo ibendaga wik yangalekta wazamiyabok. Yisu Anotogo teni
yongkambanuwiligu kaile kaile mizayengki wiyeke sisik yemane miza puraga yaliya
wazayageyagibek.

2

1 Ini tonuwa kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwili ini tonuwago koka iniyegi kambela
puwekke yawe miza pura yeik ulakta ono purik inuwa ngezego iwaka.
2 Tonuwa were Tesalonika pulogo lewaginerik, yongkambanu yereng Pilipai mei pura-
gawiligu tonuwa ngangang yana keya tonuwayegi ngago kaile yeiya kapura Anotogo
tonuwa kozang sibene keleya logo Anotogi ngago wazono Yisuyegi langai pura tonuwago
kozak kisa nelegi yongkambanu kolokngagonogo waliwei keleya kele kapura tonuwa
yereng inuguraga kambela logo iniyegi kozak yeiya.
3 Keya ngago tonuwago iniyegi sawela logo ini kazing pangkamekke mizibene kozak yei
pura ngaigura ono ma kaile kaile kumulayengka lewara ono ma tonuwa iniyegi ikuyogorik
keleyiwekira ono.
4 Pilik segeya tonuwa wok mabiyeng Anotogo keliragi kiriwei kozak kisi logo purik pugu
ngago wazono pura nawiliyegi kozak yeiweki yana keya pugu keriyarik tonuwa pangka
legi. Logo tonuwago kozak kisi piyengko yongkambanuwili ngaugngaugu wilik mizibene
keleyi ono, segeya tonuwago kozak kisi piyengki Anotogo wilik mizibene. Anoto tonugu
kumula koyimowei mizi piyengki yang keleyibek.

5 Tonuwa iniyegi kambelawekke ngago tonuwago iniyegi kozak yeiya piyeng ini wilik
miziwekiyeng ono purik ini iwaka, ma ini tonuwagi kewengke panuwili mizagiyeng kozak
kisa logo inugu tonuwa king yaniweki kozak kisa ono purik Anotogo iwaka.
6 Keya kumula tonuguyengkirik inugu ma nazuwagawiligu yeik tonuwagiyeng yongolok
meibene tonuwa miza ono.
7 Tonuwa Kilisigi ngagora orowei miziwili logo tonuwa iniyegi king keya pilikyengki
nguk yeiyagi kesak nguk yeiya kapura yongokwiligu puwiligi marekngangwiliyegi ngai-
wekke yelakkelek keleyi pilik tonuwa ini kiling koya puwekke yelakkelek keleyageya koya.
8 Tonuwayegi kelarik Anotogi ngago wazono Yisuyegi langai pura ini kiling kozak
keliweki purik tonuwa iniyegi keli legi, kapura ini kozak yeiyarikki wiyeke nawiligu
tonuwa yela kesak tonuwa ibeng purik pangka, purik ini weik yongkambanu tonuwago
keli panuwili legi.
9 Nogo kumularik ini tonuwa kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwili ini tonuwago yawe
kozang mizi keya ulong wala purikki ini iwaka. Ini tonuwayegi ngai koyagi purikki
yangeze miza nelegi kusaga yoklongko piyeng mabiyeng yeik nayendau te makngezeyegi
ngaigirikki wiyeke yawe miza keya iniyegi Anotogi ngago wazono Yisuyegi langai pura
kozak yeiyagi purarau te miza.
10 Teni ini Yisuyegi ngizi kumuliwili kiling koyawekkerik kazing tonuwago iniyegi
keleyamek ngizi keya pangka panu keya kaile nayendau ono logo purik Anotogo iwaka
keya inugurau iwaka.
11 Ini mabuwiliyegi tonuwago keleyarik mandik songonowiligi mangowiligu mandik
puwiligiwiliyegi keleyi pilik keleya purik ini iwaka.
12 Tonuwago ini waligeleya keya kozanglei yana logo ini Anotogo ngai pugu ngai yolu
pura keya ngaiwak pugurikki kiliyiweki koli yeiya puwili Anotogi yango keya mareknngangwiligu koyagelik koyibene kelegele keya nguk yeiya. Anoto kele inugu wilik kagowing
kelemiyagibokko.

13 Tonuwago mabilik Anotoyegi wazono mei nara wizinda. Anotogi ngagora teni
orowei kayimawekke ini kerewiya logo weiya. Ini ngagora yombanu yeikwiligira ono
Anotogira miza logo pura wameik Anotogi ngago wameiktago, logo Anotogi ngagora ini
yongkambanu Kilisiyegi ngizi kumuli pilikwiligi yungke yawe mizageya.
14 Ini teni kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwili iniyegi lewagela piyeng mabilik An-
otogi kongkirigesen Yisu Kilisiyegi ngizi kumuli panga ngabelak Yudaya meibokko yolu
puwiliyegirau lewagela. Piyeng Yuda Yisuyegi ngizi kumuli onowiligu Yisuyegi ngizi
kumuli panga Yudayagawili ngangang keleya mabilik iniyagawiligu ini ngangang keleya.
15 Yudawili Yemizi Yisu ulawili keya yombanu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak
kisawilirau yelawili keya tenirau nganganda kiling ula yelawili. Puwiligu miza piyengko
Anoto wilik kagowing kelemi ono keya kazing pobilikmekke yongkambanu mamokyegi
ngai keremizi.
16 Keya puwili tonuwago Yuda onowiliyegi kazing Kilisigu puwili yaliya wazayagi
pumokki kozak yeiya nelegi tonuwa waliwei keleya. Tegi puwili kik kaile puwiligu wok
mabiyeng mereng mizagigik pangka pangka mereng mizi keya kaile piyeng weik mabek
Anoto puwiliyegi sisik wizigeya sisik pugura puwiligi ngalege kubula yana.

17 Ini teni kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwiliyegirik ini keya tenirau tek narik nakko
nakyegi pakeli nangai koyarikka teni iniyegi pakelagimokko kaile sara koya keya teni
iniyegi lewaweki kozang panu miza logo purik kumuli tonuwagiyengko tonuwa koweige
koya ono segeya korik yeikyengko koweige koya.
18 Tonuwago kelarik tonuwa iniyegi yoweki kela keya ne Paulu ne kang nayeng
lewaweki miza kapura Sadangko ne waliya.
19 Keriyiwekkerik inugu, nawili ono, inuwa tonuwagi kozanglei, tonuwagi wilikwilikta
keya tonuwago tenigi Yemizibek Yisu lewa puwekke tonuwago Yemizibekyegi yawe
mizayengki lewege kisagirik solorik iniyegi.
20 Wameik, tonuwago lewege kisirik iniyegi keya tonuwagi wilikwilikta ini.

3

1 Tegi te yogo Silasi weik mawinda iniyaga ngago kerewiya onowekke te yuke koyimagi
langai ono. Piliktikki wiyeke sanga miza wizigeya ne, Paulu, keya yogo Silasirau, te
mabiyau Atenese mei lemengke mabulogo koyima keya
2 Timoti iniyegi wezamela, pi te kiling ngizi kumuli Anotoyegi yawe mizibek keya ngago
wazono Kilisiyegi langai pura kozak kaibek. Logo togo pi iniyegi wezamela purik pugu
iniyegi ngago yana logo ini kazing kumbekki lewengke yemane si kuniweki keya inugu

Kilisiyegi ngizi kumuli pura kozang kelemiweki logo togo pi pulogo iniyegi wezamelagi kela.
3 Purik ini Yisuyegi kiriwei mizi kopong nazuwagawiligu iniyegi kaile kisi keya ngangang keleyiwekke ini Anotoyegi kezanga mana nelegi te Silasi, Timoti ini kozang keleyibene wezameli puloge. Yongkambanuwiligu teni ngangang yani purik Anotogo teni ngizi kumuli puwiligi sawiyaragi yungke wizinda purik ini iwaka.
4 Tonuwa ini kiling koyawekke tonuwago iniyegi yongkambanuwiligu teni keya inirau ngangang yanagi purikki kozak yeiyageya koya. Keya tonuwago kozak yeiya mabilik pura lewagela purik ini iwaka.
5 Tegi ne wok panu yuke wizagomagirikki kiyebuk tegi ne watabi peyengki iwakaweki ne Timoti wezamela. Logo watabi piyeng pelik, kazing inigi Yisuyegi ngizi kumuliragi pumok ngoluk mabilik kozang wiziya ma yeik? Ma Sadang teni kaileyeng mizibene yang keleyibokko ini kaile kaile mizibene keleya ma talik? Ma tonuwagi yawe ini ngizi kumuliweki iniyegi sawela pura yeik ulak ma talik?
6 Logo Timoti kambela logo weik inuwayaga teyegi yo kayima logo pugu ngago wazono inuwayegi langai tonuwago kerewiyiweki kelara pugu tonuwayegi orowei kayima. Pugu kairik ini ngoluk Yisuyegi kozang panu ngizi kumuli keya Yisu keya nazuwagawiliyegi keli kai. Pugu kaira ini tonuwayegi langai wok mabiyeng wazono kumuli kai keya tonuwago inuwayegi pakeliweki keli mabilik inuwarau tonuwayegi pakeliweki keli kai.
7 Tegi ini tonuwa kiling ngizi kumuli puwili, tonuwa ngangang wageli keya watabi nalangai nalangai miza piyengko pelege tonuwa kuneng yani kele kapura inuwago kozang ngizi kumulirago ya tonuwagiyeng weik kozanda yani.
8 Logo teni weik wik koyimowei sabu ulara kiling yawe mizagi keli tamizeige ini Yemizibekyegi mawiyarekka kozang sawela yolu purik.
9 Teni Anoto tenigibekki wirege iniyegi wilik kagowing mizi wilibek legi Anotogo teniyegi wilik kagowing yani peragi pangka pangka teni kang talik talikke Anotoyegi wazono meiyagi?
10 Tonuwa kusaga yoklongko piyeng yenge ya tonuwagiyengki yungka inuwa kiling wiregawere pakela yongomo mizi keya inugu Kilisiyegi ngizi kumuli puraga ini yemane sibene tonuwa Anotogi ngagora yaniweki waberek mizi.
11 Anoto tenigi Mangobek keya tenigi Yemizibek Yisugu kazing tonuwago iniyegi keriyi lewagi namek tiyibene ne waberek mizi.
12 Yemizibokko keli inigi nazuwagawiliyegi pura yemane si kuniweki kelemibene ne waberek mizi logo watabi piyeng pelik, ini Yisuyegi ngizi kumuliwili nakko nakyegi mawiyarekka kelibene keya ini yongkambanu mamokyegi kelibene keli pura wilak wizeibene, tonuwago iniyegi keli panu mabilik,
13 logo Yemizibokko inigi yungkeyeng kozang keleyiweki logo wok tenigi Yemizibek Yisu pigi puwili mabuwili kiling lewagibokko ini kowiyeng nayendau onoweki keya Anoto tenigi Mangobekki wirege kaile nayendau onoweki ne waberek mizi.

4

1 Ne weik watabi kalogomokyengki lende miziweki. Ini ne kiling ngizi kumuli puwili tonuwa ini kiling koyawekke kazing tonugu koyagimek logo Anoto wilik miziweki pumokkoyeng tonuwago inuwayegi waligeleya. Piyeng kazing tonugu koyagimekkiyeng keya inugu mabek weik mizageya mabilikyeng. Teni weik Yisugi yeiktaga ini kazing mabilikmekke mawiyarekka koyiweki kelegele keya nguk yei.
2 Ne mak mawinda iniyegi Yisugi yeiktaga miziweki waligeleya pumokki piyeng Anotogi kazing pangka pumok purik ini iwaka legi mizizo.
3 Anotogo kelirik ini kaile miza melirau ono koyimowei yoluweki keya kazing kaile yongkambuyegi mizi piyengki kezanga maniweki.
4 Keya yongok weiyagi purik walek legi ini yombuwili kazing pangka panumekke yongokwili weiyagi purikki ini iwakaweki logo nawiligu pakela logo ei kazing pemek pangkamek kisibene.
5 Keya ini yombanu Anotoyegi lusuwei puwiligu mizi pilik ya inuguyeng yezi yeiksik ngorageya koyimowei mizagi ono.
6 Watabi piyengkirik nakko ngezebekkamolo kiling ngizi kumuli mologabokyegirau kaile narik mizagi ono, keya ulogo weiya wizilege melegabek weiyagi ono, purik Yemizibokko piyeng mizi puwiliyegi nganganda yanagi mabilik tonugu ulogo iniyegi pugu pilik mizagi kisa mabilik.
7 Anoto teni iza logo kazing kaile yongkambu mizimokko koyagiweki kaiya ono segeya pugu teni iza purik teni kazing kaile nayendau mizi onomekke koyiweki.

8 Tegi yombanu ngago peragi kezanga manibok yombanuwiliyegi keke kezanga mani
yagenda ono segeya pilikpok Anoto teniyegi Kung Walekpek yanibokyegirau kezanga
mani yagenda.
9 Togo Anotogo ini ngizi kumuliwiligu nakko nakyegi kelagi pumok ulogo waligeleya legi,
logo nogo purikki mawinda iniyegi lende mizagi ono.
10 Keya wameik ini ini makngeze kiling ngizi kumuli ngabelak Maseroniya meibekke
yolu puwiliyegi keli kapura ini ne kiling ngizi kumuli puwiliyegi ne kelegele keya nguk
yei, nakko nakyegi mawiyarekka keli mizizo.
11 Ini peyengki yawe kozang mizizo, ini kangmekke koyizo keya nawiliyegi kai
purik segeya ini yawe ini makngezego mizagiyengka kele mizizo keya mele ini
makngezegeyengko yawe mizizo logo ini ngeragi nageya koyiweki, tonuwago iniyegi
miziweki kozak yeiya mabilik,
12 logo ini namakka ngeragi ni pulaga namakka ni mizi onowili miziweki, Yisuyegi ngizi
kumuli ono puwiligu ini ngizi kumuli wazonowili mizibene ngago piyengki kiriwei mizizo.

13 Ini tonuwa kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwili, ngago ulogo ibengwiliyegiragi ngizirik
ini iwakaweki, logo iniyaga nak ibeng puwekke ini Yisuyegi ngizi kumuli ono puwiligu
puwiliyaga ibembok mawinda paka ngalege pakelagi onorikki wiyeke ingkisi pilik ingkisa
nelegi. Purik pilik ingkisi puwili paka ngalege Yisu kiling wik koyimagiragi ngai yuke
nararau ono.
14 Tonuwa Yisugu ibendaga ngereke wik yangalekta purikki tonuwa ngizi panu kumuli,
tegi tonuwago ngizi kumulirik Anotogo Yisu kiling yongkambanu piyegi ngizi kumulageya
koyawekke ibeng puwili iza orowei wiriyagi.
15 Yemizibokko pura waligeleya keya tonuwago iniyegi kozak yei, Yemizibek yo puwekke
teni Yisuyegi ngizi kumuli wik yolu puwili Yisuyegi ngizi kumula ulogo ibeng puwili
wezaya logo were kunagi ono.
16 Purik Yemizibek ngezebek paka ngalega lewa puwekke pi kek kai penangai keya
mabuwekke angelawiligi yemanebek kek kai penangai keya Anotogi sangubek tiyi penan-
gai. Logo yongkambanu Kilisi kiling sawela ulogo ibeng puwili were yangalek mei nangai.
17 Pulaga Kilisigu teni piyegi ngizi kumuli wik yolu puwili mabuwili ngizi kumuli
ibendaga yangalek meiya puwili kiling paka kozainumbekke menalegeweki iza orowei
yabelagi logo purik teni Yemizibek paka kurungwekke wilek uliweki. Togo teni wok
mabiyeng Yemizibek kiling koyimagiweki.
18 Pilik tegi ngago peyengko nakko nakyegi kozang kelemi.

5

1 Ini tonuwa kiling ngizi kumuli puwiliyegirik wok keya kazing Kilisi kozainumbekke
yowekkerik nakko iniyegi pilik kozak yeiweki iniyegi lende miziweki mizagi langai ono.
2 Ini makngezego pilik puragi iwaka panu. Wok yombanu nakkorau pilik mizagi ono
mizabokko puwekke ngoweibek lewa pilik Yemizibek yogi.
3 Wok yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuli onowiligu ei watabi mabiyeng weik wazono
keya teni kulili ono kisi piyengke pura watabi kulili mizagi nayeng puwiliyegi nguk namizi
lewagelagi logo puwili kuneng yanagi. Pura yongok mandik waziweki nguk namizi
ngangang mizimolo kelik mabilik nguk namizi puwiliyegi wiriyagi. Pura lewagi logo
puwili kazi kunagi ono.
4 Kapura ini teni kiling ngizi kumuli puwili ini kusabanurikkiwili ono, ini wilangkarikki-
wili. Tegi ngoweibokko yongkambanuwiliyegi keleyi pilik wokpokko ini lebuk keya ngane
keleyagi ono.
5 Teni mabuwili Anotogi wilangkarikkiwili. Teni mabuwili wok Yisu yogibokkowili. Teni
kusabanurikkiwili ono teni kusabanurikki ngaibokkiwili ono.
6 Tegi teni yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuli ono puwiligu iwek kola yolu pilik
mizi nagani, kapura teni ngai yuke koyiweki keya yongkambanu kai na ono, wirere
yoluwiliweki.
7 Yongkambanu iwek koli puwili kusaga iwek koli pura yawe puwiligira mizi keya
yongkambanu kai ni puwili yawe puwiligira kusaga kai nagi pura mizi.
8 Kapura teni wok Yisu yogibokkowili legi teni wokpokki yuke keya ngai koyiweki.
Teni Anotogi melezikke watabi mabiyeng maniweki keya teni yongkambanu nazuwagaw-
iliyegi keliweki. Watabi piyeng amiwiligu melewangka ngelelengyengki wakiyi piyeng
kelik wakiyiweki. Keya Kilisigu teni ngabelakpekka yaliya wazayagi puragi wilekpek keya
ngai yukeweki. Pura amiwiligu kilulung ngayeng wakiyi piyeng kelik wakiyiweki.

9 Anotogo teni iza purik pugu mabuwiliyegi sisik pugura kubuli puwekke teni ngangang
yaniweki iza ono kapura pugu teni Yemizi tonugubek Yisu Kilisigu teni Anotogi sisiktaga
teni yaliya wazaya pura weiweki pugu iza.
10 Yisu Kilisi tenigi wiyeke kaile mizabek logo pi yo puwekke teni ibeng ma wik miza
purik teni pi kiling menalege yoluweki.
11 Tegi wok mabiyeng nakko nakyegi kozang kelemi keya nakko nak watabi peyengki
iwaka si keya yemane si kunibene kelemi mabek inugu mizageya mabilik.

12 Ini teni kiling ngizi kumuli puwiliyegi ne pelik kelegele keya nguk yei, inigi tepekke
iniyegi ngai yawe mizi Yemizibokko kozang yani pulei kiling ini waligeleyi puwili keya
iniyegi Anotogi ngago puraga miti yani puwiliyegi panga yungke kiliyizo.
13 Keya ini puwiliyegi yemanewili mizagiwili kani keya yawe puwiligiragi wiyeke
puwiliyegi keli. Ini mabuwiligi yayeng wamenaraga pumokko menalege koyiweki.
14 Ini ne kiling ngizi kumuli puwili ne iniyegi pelik kozang yei, ini yawe mizagirikki
kiyebuk sende mizi puwiliyegi yawe mizi yei keya kendek mizi puwili kozang keleyi keya
ngizi kumulira kozang ono puwiliyegi saweli keya watabi mizagi nayeng mizi puwiliyegi
yelakkelek keleyi.
15 Nakko nakyegi kaile mizarikki wiyeke nakko nakyegi kanga kelemi pani mizi nagani.
Kapura wok mabiyeng nakko nakyegi wazono miziweki yawe kozang mizizo.
16 Ini wok mabiyeng wilik kagowingweki.
17 Ini wok mabiyeng waberek miziweki.
18 Ngenangaiyeng lewagela kele kapura wok mabiyeng Anotoyegi wazono mei, purik
kozang ini Yisu Kilisigiwili legi pugu yana pulei kiling pilik mizi purik Anotogi kelira legi.
19 Anotogi Kung Walekpek inigi yungke yawe mizagirikka waliya wazami nagani.
20 Ngago Anotoyaga weiya logo kozak yei piyeng Anotoyagayeng logo piyeng sobozobo
keremizi nagani.
21 Watabi mabiyeng wameik mane miza legi yang kelemi. Wameik piyengki kozang
kebangkela.
22 Watabi kaile kaile piyeng mabiyengki kezanga mani.
23 Anoto teniyegi ya kuzige yanibokko ini nak nak kemenak kaile nayendau onoweki
keleyibene ne waberek mizi. Keya pugu kung inuguwili, keya wilek kang inuguyeng,
keya korik kang inuguyeng kaileyengka iza wara wizeibene ne waberek mizi logo tenigi
Yemizibek Yisu Kilisi yo puwekke Anotogo ini kaile nayendau onowili keleyibene.
24 Anoto weiweki mena koli kaibok ngago pugura kebangkelara yolu wilibekpokko keya
teniyegi keremareke mizi onobokko pilik mizagi.
25 Ini teni kiling ngizi kumuli puwili tonuwayegi waberek mizi.
26 Ini ngizi kumuli puwili nakko nakyegi kelira wilik kagowinda kiling melegulang mizi
puraga walimizi mizizo.
27 Ne Yemizibekki yeiktaga ngago nara pelik kai, Kapiya perik pulogo teni kiling Yisuyegi
ngizi kumuli mabuwiliyegi meizo.
28 Tenigi Yemizibek Yisu Kilisigi wazono pura ini kiling wizei pani.
Mabura.
Ne Paulu kapiya perik lende mizabek.

2 Tesalonika
Paulugi Kapiya Kalike Anotogi Yongkambanu Yereng Tesalonika Mei Puragiwiliyegi Lende Miza Yanarik

1 Ne Paulu kiling Silasi keya Timoti kapiya perik ini kongkirigesen Yisuyegi ngizi kumuli
yereng Tesalonika mei puraga Anoto tenigi Mangobek keya Yemizi Yisu Kilisi kiling sawela
puwiliyegi lende miza yani.
2 Peba Anoto keya Yemizi Yisu Kilisigu iniyegi wazono piyaugira keya ngezege sa
piyaugira wilek kang inuguyengke yani pani.

3 Ini teni kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwiliyegi weraga yawe tonugu wok mabiyeng
mizageyara Anotoyegi wazono mei pura. Ini Anotoyegi mawiyarekka ngizi kumuli keya
inuwa ngezego nakko nakyegi kelirik yemane si kang wilibek legi teni Anotoyegi wazono
mei pilik purik pangka.
4 Tegi tonuwa ngezego Anotogi kongkirigesen wiza kambeli piyengki iniyegi langai
yeirik ini lewege panuwili yei. Tonugu ini ngizi kumuli wilibekwili yei logo Yisuyegi ngizi
kumuli ono nawiligu ini ngangang keleyi keya kuneng yani kele kapura ini pilik piyeng
wagelageya koyimowei kozang yolu yei.

5 Anotogo ini ngangang wageli pani keleyi purago walimizi purik pugu ngagozak keleyi
piyeng pangkaraga ngagozak keleyi. Keya ini pilik ngangang wageli purago Anotogo ini
paka yereng pugu ngai yolu puraga kangkirik weik pangka mizi penangai logo yereng
puragi wiyeke ini mabek weik ngangang wageli.
6 Anotogo mizi piyeng pangkayeng. Iniyegi ngangang keleyi puwiliyegi pugu nganganda
kanga keleyagi.
7 Ini keya tenigi ngangang piyeng mabiyeng Yemizi Yisu paka ngalega angela kozang
puguwili kiling lewagela puwekke Anotogo ngangang teni mabuwiligi piyeng wezamelagi.
8 Logo pulaga kangara yani penangai keya Anotoyegi iwaka ono puwiliyegi yezizik
kiling yani penangai keya mabilik ngago wazono tenigi Yemizibek Yisuyegi langai puragi
nagerewiyi puwiliyegirau pilik mizagi.
9 Pilik puwili kazing pobilikmekke kangara yanagi, Yemizibokko puwili ngangang
mizageya koyimagira yanagi keya wire puguyau keya kozang puguragi yemane puraga
yenge kezangka wazayagi, pi wokpokko lewawekke.
10 Keya wok pi yogibokko pigi puwiligu yeik yemanera managi keya piyegi ngizi kumuli
puwili mabuwili yeik pugura yongolok meiyagi. Ini nogo kozak yei puragi ngizi kumuli
legi ini kiling ngizi panu kumuli puwili mabuwili wokpokko pulogo koyagi.

11 Tegi tonuwa wok mabiyeng iniyegi wiyeke waberek mizi. Tonuwa Anotogo ini kazing
pangka pugu weiweki kaiya pumokko ini pangka pangka koyiweki keleyibene tonuwa
piyegi nguk mei. Pigi kozang purago iniyegi sawela wizigeya watabi pangka inugu keli
piyeng keya yawe ini ngizi kumuli legi mizi piyeng miziweki.
12 Kazing pilikmekke inugu tenigi Yemizibek Yisugi yeikta yongolok meiyagi keya
pugu yeik inuguyeng yongolok meiyagi purik Anoto tonugubek keya Yemizi Yisu Kilisigu
wazono tonugu weiyagi langai ono teni yani purago mizagewiyege.

2

1 Ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwili ne wok Yisu Kilisi yorik pugu pi kiling teni
menalege wawere keleyibokko
2 ini wilek ngelengelek kumula meli keya nakko iniyegi Yemizibekki wokpek weik yaka
lewa kai purikki yangeze miza nelegi ne iniyegi kelegele keya nguk yei. Nalikwekkerik ini
nakko ngago pera Anotoyaga weiyara logo kozak kaira kai purikki ini kerewiya ma nakko
Anotogi ngagora kozak kaiyawekke ini ngago pera kerewiya ma nawiligu kapiya narikke
tonugu lende mizarik kisi nangai.
3 Kazing nalangai nalangai miza piyengki nawiligu ini ikuyogorik keleya nagani purik
wok Yemizibek yogibok tabundagine watabi neyau were wiriyagi. Watabi piyau pe-
lik, teng kangkali puraga purik yongkambanuwili Yemizibekyegi nagerewiyi mizi keya
kezanga managi logo pura nara keya nara yombanu korowali panu yezizikke wezamelag-
ibek kaiyabok tabundagira.
4 Pilik mizibok watabi yongkambanuwiligu walek keya ya kumulagiyeng kisi pilik
piyengki ngai mizibek. Pugu ngezebek watabi piyeng mabiyengka yeke ngalege panu

wazamiyagi. Keya peliktiktau mizi penangai pi Anotogi i walek yemanemakke yungke kiliya yabela logo mogosagi wizigeya ngezebekyegi langai pelik kaiyagi, Ne Anoto, kai penangai.

5 Nogo kumularik ini piyeng mabiyengki keremarekegi langai ono, purik ne ini kiling wiziyawekke iniyegi nogo mawiyarekka kozak yeiya.

6 Ngoluk nak yaka yombanu korowali panubok wiriyagirikka waliyi wei kelemiyagibek wizinda logo pilik purikki ini iwaka. Pi pilik mizi purik wok Anotogo sawiyabokko yombanu korowali panubok lewagelaweki.

7 Yombanu korowali panu yaka liwik yongkambanuwili kaile mizibene keleyibok weik mabek yawe mizageya wizinda. Kapura yombanu korowali panubok lewagela nelegi waliyageyabok Anotogo towilizami mabuwekke yombanu korowali panubok lewagi.

8 Yombanu korowali panubok tabundagi logo Yemizi Yisugi kiligawereraga yaumbokko pi ulagi logo Yemizibek lewa puwekkerik ngaiwak pugurik kiling wiriyagi logo purago yombanu korowali panubok neneng ngela melagi.

9 Yombanu korowali panubok Sadangki kozanda kiling wiriyagi keya pugu watabi kozangka yombanuwiligu mizagi onoyeng mizagi keya wirangai piyeng keya watabi lebuk mizagiyeng ikuyogorikta kiling mizagi.

10 Keya yombanu korowalibokko yongkambanu yezizikke kangkiwili kazing kaile nalangai nalangai miza piyeng mabiyengko ikuyogorik keleyi penangai. Yongkambanu puwili Anotogo yezizikke wezayelagi purik puwili wameiktagi kezanga mani legi keya wameiktagi keli ono legi logo piliktikki wiyeke Anotogo puwili yaliya wazaya ono.

11 Tegi Anotogo kozang puwiliyegi ngaigu keleyagi nara puwiligi yungke yawe mizibene wezamelagi logo puwili ngizi ono puragi ngizi panu kumuli nangai.

12 Kanga yanagira Anotogo yongkambanu wameiktagi ngizi kumuli ono kapura kaile kaileyeng mizagirikki wilik mizi puwili mabuwili ngangang mizageya koyimagira weibene yezizikke wezayelagi.

13 Ini ne kiling ngizi kumuli Yemizibokko keli puwili yawe nogora iniyegi langai nogo Anotoyegi wazono meiyagi pura purik ini pugu izawili legi. Anotogo watabi mabiyeng keremizawekke pugu ini yaliya wazayiweki iza. Pugu ini Kung Walek pigi teni kaile nayendau onoweki keleyibokko yaliya wazaya, keya inigu wameiktagi ngizi kumuli purikku.

14 Anotogo iniyegi weiweki mena koli kaiyarik tonugu iniyegi ngago wazono Kilisiyegi langai pura kozak yeiya puwekke logo ini tenigi Yemizi Yisu Kilisigi ngaiwak purikka inigi wale sawiya purik weiweki.

15 Tegi ini ne kiling ngizi kumuli puwili ini kozang koyizo keya watabi wameik tonugu iniyegi kozak yei keya kapiya wererikke lende miza yana piyengka waligeleya piyeng kozang kebangkelara koyizo.

16 Yemizi Yisu Kilisi ngezebek keya Peba Anoto teniyegi keli keya wazono pugurago teniyegi tonugu pigi yogiragi wilekpek keya ngai yuke yoluweki kozang wizagomagira yanabokko

17 ya inuguyeng ngezege sara koyiweki keleyi keya ini mawiyarekka pangka piyengka mizi keya kisiweki kozang keleyi pani.

3

1 Ne weik watabi kalogomokyengki lende miziweki. Ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwili Anotoyegi tonuwagi wiyeke waberek mizizo logo ngago Yemizibekyegi langai pura yongkambanu mamokyegi kang peyeng mabiyengki pangka pangka siweki keya yongkambanu mamokko ngago puragi panga yungke kiliyi keya yongolok meiweki mabilik ngagora iniyegi pangka pangka sawekke inugu yongolok meiya pilik.

2 Keya mabilik Anotogo tonuwa yongkambanu korowali teniyegi kaile kaile keleyiweki mizi puwiliyaga kazi iza orowei kunibene waberek mizizo, purik yongkambanu nawili Yisuyegi ngizi kumuli onowili kani.

3 Kapura Anoto wok mabiyeng pugu mizagi kaiya piyeng mizibokko. Logo pugu ini kozang keleyi penangai keya pugu ini Sadang kailebekyaga iza warara wizi penangai.

4 Yemizibokko mizagewiyege tonugu ini pangkayeng mizagiwili purikki teni iwaka. Tonuwago ngizi kumulirik ini tonugu miziweki yeiya piyeng ini mizageya keya tonugu mabek miziweki yei piyeng ini mizagi keya ngoluk mizi kai kang kunagi.

5 Yemizibokko Anotogi keli iniyegi yolu maburago nawiliyegi kelageya koyimowei ini keli puraga yemane sibene keleyi pani keya Kilisigu iniyegi sawela wizigeya pugu luwe kozang wiziya mabilik inirau luwe kozang koyibene keleyi pani.

6 Ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwili nogo wameik panu yei kani ini pilik mizizo
keya Yemizi Yisu Kilisigu neyegi iniyegi pelik yeiweki kai kani, ini Yisuyegi ngizi kumuli
yawe namizi kiyebuk sende wizigeya kazing tonugu iniyegi koyiweki waligeleya pumokka
kokowa yolubokyaga koweige koyizo.
7 Ne keya Silasi keya Timoti ini kiling koyawekke tonuwago koya mabilik ini koyiweki
purik ini iwaka koyinda. Tonuwa nawiligu tonuwa yanagi mizara koyimowei yeik koya
ono purik ini iwaka koyinda.
8 Tonuwa kingyeng yana onowekkerik tonuwa i keya ngeragi nayeng weiya ono kapura
tonuwago yokolong panu yawe miza keya kusaga yoklongko yawe miza purik tonuwayegi
ngaigirikki wiyeke iniyaga nawili yawe kozang miza nelegi.
9 Tonuwago inugu kiriwei miziweki kung wezarik waligeleyi kuna logo tonuwago pilik
miza. Tonuwago iniyegi watabiyeng yani keya teniyegi ngaiweki nguk yeiya kesak purik
pangka.
10 Tonuwa ini kiling koyawekke tonuwago iniyegi ngago kozangka nara pelik kozak
yeiya, Yawe namizibok ngeragi nagi onobek, yeiya.
11 Tonuwago pilikyeng kisi purik yongkambanu iniyaga nawiligu tonuwayegi yongkam-
banu tenigi tepekke nawili kiyebuk sende logo yawe mizi ono logo yawe mizagirikka yeik
mogosara koyimowei nawiliyegi langai kozak keli keya wok mabiyeng nawiliyegi peyeng
pilik mizagiyeng keya peyeng pelik mizagiyeng yei, kisi legi.
12 Tonuwago pilik puwiliyegi keleyagi nara logo pura pelik, tonuwago Yemizi Yisugi
yeiktage puwiliyegi waberek panu keleyi logo puwiliyegi kozang pelik yei, Wokyengki
pangka pangka yawe mizi keya king ini makngezegiyengki yawe mizizo, yei.
13 Ini ne kiling ngizi kumuli puwili pangka mizagirikki kiyebuk miza meli keya wiyi
nagani.
14 Tamizeige nak ngago nogo kapiya perikke lende miza piyengki nagerewiyi mizi
mabura pilik pok kangka inuguyengke wiyizo keya ini pilik pok kiling yawe mizi ma
kewengke mizi ma ngago keli nagani logo pi kazing pugu mizimokki kendek miziweki.
15 Kapura pilik pok iniyegi kumbak mizibek mizi nagani, kapura segeya inigi ingem-
buwili nakyegi ni waberek panu wizimo meiyagi mabilik pilik pokyegirau waberek panu
wizimo meizo.

16 Yemizibek ngezebek ngezege saragi mangobokko wilek kang inuguyengke kazing
ngezege saragimek inugu mizi mabiyengki yungke wok mabiyeng yani pani.
17 Ne Paulugu kapiya perik mele ne makngezege panuzikku waliyi keya wangane nogora
lende mizi logo pumok kazing nogo kapiya nogoyengke mizimek. Tamizeige kapiya
narikke pilik lende miza wizilege pakeli purik mabura kapiya purik neyagarik kani.
18 Yemizi Yisu Kilisigi wazono pura ini kiling wizei pani.
Mabura.
Ne Paulu kapiya perik lende mizabek.

1 Timoti
Paulugi Kapiya Were Timotiyegi Lende Mizarik

1-2 Ne Paulugu kapiya perik ni Timotiyegi lende mizi. Anoto teni yaliya wazayibek keya Kilisi Yisu tonugu pakeliweki wilekpek keya yuke yolubokko ne ngago piyaugira orowei miziweki sawiya logo ne Aposolobek meibek. Nogo ni kazing Kilisiyegi ngizi panu kumulagimekke niza orowei wiriya legi ni negi marek ne makngezego ngizi wazamiya wezalikpek.

Peba Anoto keya Kilisi Yisu tenigi Yemizibokko niyegi wazono piyaugira keya yalek piyaugira keya ngezege sa piyaugira wilek kang nugubekke nani pani.

3 Togo ne Paulugu, ni Timotiyegi mabilik nei, Nogo panga Maseroniya were kangkiwekke nogo niyegi kozang neiya pilik Epese mabulogo wizei. Purik pulogo yombanu yemane nawili kaile nayeng mizi wizigeya nugu puwiliyegi piyeng mizi wak, yeiweki mabulaga wizei.

4 Puwiligu mizi piyeng pelik, Anotogi ngago piyengka kalogomokyeng yongkambanuwiliyegi waligeleyi, keya Yudawiligi yelewikyeng keya puwiligi yelibungang kokawiligi yeik yokolong lende mizi kai kayima piyengki wilibek kumuli. Yombanuwili pilik mizi purikku ngezewiligi tepekke ngalik keli yongomo mizibene keleyi. Kapura purikku yongkambanuwili Anotogi kazing ngizi panu kumulimekki iwaka siweki keleyi ono. Tegi nogo niyegi nei purik, puwiliyegi kazing kaile piyeng mizi wak, yeiyagirikki nei yagenda.

5 Puwili kaile piyeng mizi purik segeya yongkambanuwiliyegi keliweki yei. Puwili yongkambanuwiliyegi kelagirik wilek kang pangkayeng keya kangka wazono kumulayeng keya Anotogi ngago ngizi panura puwiligi yenge yungke ngizi panu kumuli pura miza logo piyengka keli lewa pura kiling puwili yongkambanuwiliyegi keliweki kani yei.

6 Pewili kazing wazono peyengki kezanga mana kopong wiyalowei mizagela ngago yeik ulakyeng kela yongomo miza.

7 Puwili Anotogi loyeng waligeleyagi keli mizi kapura puwili ngago ngezewiligiyengke iwaka ono keya puwili loyengki iwaka wezalik ngai kelegele kisi kapura piyengki puwili iwaka ono legi puwili ngalik keli yongomo mizi.

8 Mosego lo lende mizayeng wazono purik teni iwaka tamizeige teni piyengki waberek kiriwei mizi purik. Teni mabuwili loyengko kozak kai piyengki iwakaweki. Teni peyeng iwaka purik teni wilek kang wazonoyeng kiling loyeng waligeleyi purik wazonogi.

9 Yombanu wazonowiliyegi weraga Anotogo loyeng keremiza ono, kapura kaile kaile pobilikyeng miziwiliyegi weraga loyeng keremiza, yongkambanu loyeng ngeliwili, Anotoyegi nagerewiyiwili, Anotoyegi ngizi panu kumuli onowili, kaile kaile miziwili, Anotogo puwiliyegi wilik kagowing onowili, Anotogi walekyengki sikaikaik miziwili, panu keya mangowili ibeng sibene yeliwili, yongkambanu kalogomok nawilirau ibeng sibene yeliwili,

10 yongkambanu yongkambu mizimekke miziwili, yombu neyau yongkambu mizimekke mizi ma yongok neyau yongkambu mizimekke miziwili, yombanu nawili ngowei puwili, ngaigu kisiwili, ngago ngezewiligiyeng ngeliwili, keya watabi lo wameik panurago mizagi kaiya piyengka nayendau ngela meliwili.

11 Ngago wazono Yisuyegi langairago lo wameik panura waligeleyi keya Anoto yeik yaniragi mangobokko ngago wazono panu pera nogo kozak kai keya waberek ngaiweki nana.

12 Togo Kilisi Yisu tenigi Yemizibokko ne kozang pugura nana logo wizimowei ne yawe pugura mizi legi ne piyegi wazono mei. Kilisi Yisu tenigi Yemizibokko kumularik ne yawe pugura ngizi mizagirik pangka legi pi yawe pugura neyegi nana legi ne piyegi wazono mei.

13 Koka nogo piyegi ngago kaileyeng kaiya kele keya piyegi ngizi panu kumulawiliyegi ngangang keleya kele keya yeik pugura korowali kelemiya kele kapura Kilisi Yisu neyegi yalek miza wiziya, logo purik ne piyegi ngizi panu kumula ono keya ne piyegi lusuwei miza logo kaile piyeng keremareke sara wizimowei miza.

14 Tenigi Yemizibokko neyegi pigi wazono nogo weiyagi langai ono pura yemane panu nana legi nogo weik Kilisi Yisuyegi ngizi panu kumula keya nogo piyegi keli panu.

15 Ngago lang ngizi nara yombanu mabuwiligu ngizi panu kumulagira keya mabuwiligu wameik panura kisagira pelik kai, Kilisi Yisu ngabelakpekke yongkambanu kaile kaile miziwili yaliya wazayiweki kayimabek, kai. Ne yongkambanu kaile miziwiliyaga korowali panubek.

16 Piliktikki wiyeke Anoto neyegi yalek miza logo Yisu ne kaile miziwiliyaga korowali
panubekyegi kemenak yelakkelek keleniya purik yongkambanu nawiliyegi pi puwiliye-
girau mabilik yelakkelek keleyagirikki waligeleyibene. Puwili kalike piyegi ngizi panu
kumula logo wik koyimagi pura weiyagiwili.
17 Togo ne Anotoyegi langai pelik kai, Anotogi ngaira ibengki onora, pi ibengki onobek,
pi kaileyendau onobek, pi wireyengko pakeli onobek, keya pi Anoto ngizi wamenakpek.
Tegi teni yeik pugura wok mabiyeng yongolok meiyageyaweki keya wok mabiyeng piyegi
wilik panu mizageya koyimiweki. Wameik panu.

18 Togo Timoti, negi marekpek, nogo ni yawe mizagi nara nani. Koka Anotogo yombu
nawiliyegi ngago niyegi langaiyeng kozak yeiya logo puwiligu ni solo yawe kaimeli pura
miziwekke kozak kisa. Togo ngago peyengki kumula wizimowei Yemizibekyegi yawe mizi
keya Sadangyegi ngai miziweki yawe kozang mize.
19 Keya pilik mizageya wizimowei nigi ngizi Anotoyegi kumula pura kozang ke-
bangkela wizei keya kangka nugubek pangka pangka mize. Yongkambanu nawili kangka
puwiligiyengko kairagi kerewiya ono logo Anotoyegi puwiligu ngizi kumula pura kaile
kaile miza mela. Piliktikki kandik puwili Anotogi ngago ngiziragi mawinda ngizi panu
kumuli ono, puwili ngago ngizi onoragi ngizi panu kumuli.
20 Pilik miza neyau Aimeniya keya Alesenda. Piyau Anotoyegi ngago kaile meiyayau legi
nogo Sadangyegi iza mana kalike piyau iwaka sibene.

2

1 Togo ne Paulugu ni Timotiyegi kozak neiyengka ngago yemane nara waberekmek
mizagira. Nogo kozak nei perik ni yongkambanu Anotoyegi ngizi panu kumuliwiliyegi
watabi puwiligi wik yoluweki piyeng Anotogo puwili yaniweki nguk mei, keya puwili
waberek mizi, keya puwili yongkambanu ngabelakpekki nalangai koyi kambeliwiliyegi
waberek mizi, keya puwili watabi mabiyengki Anotoyegi wazono mei mizizo, yei.
Waberek puwiligimokko yongkambanu mabuwiliyegi saweliweki mizagi.
2 Keya nawili kiling mabilik ngabelakke ngai yemanewili keya yongkambanu
yaweyengki ngai puwiliyegirau waberek mizizo yei logo puwili ngai wazono koyiweki
logo teni yongkambanuwiligi yolu pura wazonoweki logo tonuwa ngeze Anotogo pangka
yolu pilik yoluweki keya tonuwa kazing kaile nayendau onomekke yoluweki.
3 Pilik mizi purik wazono logo Anoto teni yaliya wazayibekyegi wilik kagowing
kelemiyagi kani. Tegi nogo niyegi nei purik puwiligu kalogomokwiliyegirau waberek
mizagirikki kozak yeibene, nei yagenda.
4 Anoto yongkambanu mamok yaliya wazayagi keli keya puwili ngago wameikta iwak-
agi purikki keli legi teni Anotoyegi waberek mizi purik pi wilik kagowing.
5 Anoto wamenak wizinda keya Anoto keya yongkambanuwiligi tepekke nak wizinda
logo pok Kilisi Yisu keya ngeze mabok yombanubek.
6 Logo teni mabuwiligu kaile mizayengki weraga Anotogo teniyegi ngangang yana ono,
pilik segeya Kilisi Yisugu ngangang tonuguyeng wagelarik, pugu ngezebek pi ulagiwiliyegi
ngaungaugu iza yana logo teni yongkambanu kaile tonuguyengko wigira puwili mabuwili
kaile tonuguyengka wila wazayiweki. Logo purikku walimizi purik Anotogo teng sawiya
puraga ngabelakpekke yongkambanu mamok yaliya wazayiweki keli.
7 Tegi Anotogo ngago pera Yuda onowiliyegi kozak yeiweki sawiyabek ne logo ne ngago
pera orowei mizi logo Aposolobek meibek. Ne ngaigu kai ono, ne wameik kai. Purik
peliktikki, Anotogo Yuda onowiliyegi kazing ngizi kiriwei mizagi piyeng keya ngizi panu
kumulagiyeng waligeleyiweki sawiyabek ne.
8 Tegi ne Paulu yombu ngabelakpekke yereng mabiyengkiwili waberek miziwiliweki
keli. Waberek mizi puwekke kazing tonugumek mele tonuguyeng Anotoyegi yongolok
mei pumok legi mele tonuguyeng kaile nayendau ono pangka panu wizigeya waberek
miziweki. Yombu pilik mizagi puwili sisik mizagi langai onowiliweki ma nawili kiling nga-
lik kelagi langai onowiliweki keya Anotogo waberek puwiligiyengki kanga yo melagirikki
ngizi panu kumulawiliweki.

9-10 Keya ne Paulugu kelirik yongokwili kagorik kendek ngelaiyeng wakiyi purik segeya
pangka pangka kangmekkeyeng wakiyagi purikki ne keli. Kapura yongok Anotogi ngagor-
agi kiriwei mizi kisi puwili tamizeige puwiligi yolura wazonogirikki keli mabura pobilik
peyeng mizi onowiliweki, kebiyeng tariyi keya selei lali wilibek ma kagorik king yemanege
weiya piyengka wakiyi ma kolau keya watabi korikwekke wakiyiweki koliyengka kerem-
iza piyeng wakiyi mizi onowiliweki kapura pobilik miziwiliweki, puwiligu mabuwiliyegi
wazono mizi keya wazono kisiyengko Anoto wilik kagowing kelemiwiliweki.

11 Yongokwili watabi nayengki iwakagi purik puwili ngagoluk koyimowei miziweki keya
yombu ngaiwiligu kisi piyengki panga yungke kerewiya yoluweki.
12 Keya nogo kumularik pelik, Yongok namologo yombu nakyegi waligeleyigi ono ma
yongok namologo yombu nakyegi ngaigi ono kapura pi ngagoluk yolu purik kele.
13 Purik Anotogo Aram were keremiza keya kalike Ewa keremiza.
14 Keya Sadangko Aramyegi ngago yogorik meiya ono kapura Sadangko yongokmele
ngago yogorik meiya legi piliktikki wiyeke pi Anotogo mizi nagani kaiyara ngela melamele.
15 Piliktikki kandik yongok mabuwili yawe mandik wazayagira mizi puwekke ngangang
mizagi kapura Anotogo puwili kemenak ibeng koyimagi puraga yaliya wazayagi logo
purik pelik, puwili yeik nawiliyegi kulengke koyimowei puwili Anotogi ngagoragi ngizi
kumulageya keya yongkambanu nazuwaga puwiliyegi keli keya Anotogi keke yoluweki.

3

1 Yawe Anotogi yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuli Yisugi I Walekmak mei puwiliyegi
ngaigiragi ne Paulugu ni Timotiyegi ngago ngizi nara kozak neiweki. Tamizeige nak
Yisuyegi ngizi panu kumuliwiliyegi ngaibek mizagi keli mabura yawe pura wazono
panurago.
2 Togo yombanu ngaibekki kazing yolumek pangka wiziyagirikki kai, yongkambanu
nawiligu piyegi ngago kerewiya nelegi. Tegi pi ngezebokko yawe mizagi piyeng pangka
pangka mizagibekweki. Keya pi yongok wamenamele weiyara wiziyagibekweki, keya pi
pangka mizagi piyeng iwakagibekweki, keya pi kangka pugubek keya korik puguwekko
keliyengki waberek ngaigibekweki, keya yongkambanuwiligu yombanu nak miziweki
keya pi yongkambanu mabuwiliyegi i pugumakki koli keleyagibekweki, keya pi yongkam-
banuwiliyegi Anotogi ngagora waligeleyagibekweki.
3 Keya pi kai nameli onobekweki, keya pi sisikka ulukameneng mizagi onobekweki pilik
segeya ya kuzige mizagibekweki, keya pi ngai mizagi onobekweki, keya pi kingyengki
kerezi mizagi onobekweki,
4 keya pi i keya yongok keya mandik puguwiliyegi pangka ngaigibekweki, keya puwili
pugu kai piyengki kerewiyiweki keleyagibekweki.
5 Purik tamizeige yombu nak i pugumakki ngaigirikki lusuwei purik mabura pi Anotogi
yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuliwiliyegi ngaigi langai ono, legi pi i ngezebekkimakke
were ngai waberekweki.
6 Keya yombanu ngolukku Yisu kiling saweliweki ngizi panu kumulibok, ngai kerem-
izagi ono, purik pi ne weik ngaibek keya ne yeikta kilimbek legi ne lewegebek miza nelegi
logo Anotogo piyegi pelik meiyane, ni kaile miza meiyane logo Sadangko pi lewege miza
kopong Anotogo Sadangyegi ni kaile miza meiya mabilik mizane. Tegi yombanu ngolukku
Yisu kiling saweliweki kumulibok ngai keremizagi ono.
7 Mawinda nararau, yongkambanu Anotoyegi ngizi kumuli onowiligu yawe puguyeng
wazono kisiweki ngizi kumuliwiligi ngaiwiligi ngaibek pi ngezebokko ngezebekyegi ngai
waberekweki, logo yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuli onowiligu ngaibekyegi langai
kazing wazonomek mizibek kisiweki. Pi ngezebokko ngezebekyegi ngai waberek ono
purik Sadangki wakulalekko yogok meiyagi logo pi kawiye wala logo yongkambanuwiligu
yeik pugura kaile sawiyagi.
8 Keya mabilik Anotogi yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuliwiligi ngaiwiliyegi sawel-
iwiliyegirik puwilirau ngezewiligu ngezewiliyegi kazing pangkamekke yoluweki ngai-
weki. Puwili yawe puwiligiragi yemanera miziweki, keya ngaigu mizi ono ngizi panu
miziweki. Keya puwili kai waing kolokngagono nagi keli onowiliweki, keya puwili king
keya watabi mabiyengke kerezi mizagi onowiliweki.
9 Keya puwili Anotogi ngago koka ngoluk liwik wiza kang yabekeya kapura mabek
Anotogo kimeike lewagela wazamiya peragi wameik ngizi kumulageya koyimowei kangka
wazono kumulayeng kiling koyagiwiliweki.
10 Puwiligi yolu puragi were keriyi logo tamizeige puwiligi yolu pura pangka purik
mabura puwili yawe ngaiwiliyegi sawelagi pura mizagiwili.
11 Puwiligi yongokpuwilirau mabilik, ngezewiligu ngezewiliyegi kazing pangkamekke
yoluweki ngaiweki, keya ngaigu mizi ono, ngizi miziwiliweki. Keya puwili yongkambanu
nawiliyegi yang kelagi onowiliweki, keya puwili kai waing kolokngagono nagi onowili-
weki, keya puwili watabi mabiyeng wameik panu mizagiwiliweki.
12 Keya Yisuyegi ngizi kumuliwiligi ngaibekyegi sawelagibok yongok wamenamele
weiya wiziyagibokko, keya pi yongokka mandik puguwili kiling i pugumakki waberek
panu ngaiweki.

13 Togo yombu ngaiwiliyegi saweliwili yawe wazono mizi purik mabura yongkambanuwili puwiliyegi kazingik mizagi keya puwili yongkambanuwiliyegi kozang sara koyimowei Kilisi Yisuyegi ngizi panu kumuli puwiligi puragi kozak yeiyagiwili.

14 Ne peyeng niyegi lende mizi kele kapura ne niyegi pakeli lewagi keli,
15 kapura ne ngezangai lewagi langai ono mane miza legi ne kapiya perik niyegi lende miza nani logo ni Anotogi yango keya mareknganwiligu kazing mizagi piyeng iwakaweki. Teni Anoto wik yolubekki i walekmak keya teni wakyeng kelik logo ngago wameikta tonugu yongomana meiya.
16 Anotogi ngago wameik pera yemane panu purik wameik panu. Anotogi ngago teni Anoto kelik pangka yoluweki pera koka liwik wiza kang yabekeya kapura mabek Anotogo kimeike lewagela wazamiya. Perago yombu nakyegi langai pelik kai,
Pi yombanu keremiza,
Anotogi Kung Walekpokko walimizirik pi kaileyendau ono keya ngizi panubek,
pi Anotogi angelawiligu pakelabek,
piyegi langai yongkambanu nawiligu ngabelakpekkewiliyegi kozak yeiyabek,
pi yongkambanu ngabelakpekkewiligu piyegi ngizi panu kumulabek,
keya pi Anotogo paka ngalege ngaiwaktik yolulege miza orowei yabelabek.

4

1 Anotogi Kung Walekpokko kimeike pelik kai, kalike kang naraga purik yongkambanu nawili ngago ngizi Kilisiyegi langai tonugu ngizi kumuli pura wiya logo puwili yombanu ikuyogorik kisiwiliyegi kiriweigi, keya puwiligu ngago Anotogi wameiktaga kalogomok waligeleyi naragi kerewiyagi. Nogo puwiliyegi yeirik kerewawili kilingwili yei.
2 Yombanu kili neyau lewa puwili ngaigu kisiwili keya kangka puwiligiyeng weik pak ula logo kangka puwiligiyengko ngago kisiyengki mawinda kerewiyi onowili.
3 Puwiligu pelikyeng waligeleyi, yongkambu weiyagi ono keya yongkambanuwili ngeragi nalangai nayeng nagi ono. Kapura Anotogo ngeragi peyeng keremiza, logo yombanu Kilisi Yisuyegi ngizi kumuliwili keya Anotogi ngago wameiktagi iwakawili ngeragi peyengki Anotoyegi wazono meiya logo nagiwiligu.
4 Purik watabi Anotogo keremiza piyeng mabiyeng wazono legi nayeng yombanuwiligu yobuk mizagi onoyeng kapura were waberekmokko Anotoyegi wazono meiya logo nagiyeng.
5 Purik Anotogi ngagora kiling waberekmokko watabi mabiyeng pangkayeng kai.

6 Togo ni Yisuyegi ngizi kumulawiliyegi peyeng waligeleyi purik ni Kilisi Yisugi yawera wazono mizagibek. Togo ngago wazono teni mabuwiligu ngizi kumula pura keya Anotogi wameikta nugu kiriwei miza pura Anotogi ngeragi wilek kambekkiyeng legi ngoluk mawiyengka nimo.
7 Kapura ni yelewik Anotoyaga ono yeik ulak piyengki kezanga manimo.
Togo ni makngezego kazing Anoto kelik pangka yolugimekki ni makngeze yang mizimo.
8 Nogo mabek kai puragi langai niyegi ngago saweliwei pera kozak neiweki. Resisi nara yereng yemane narage lewagelagi logo yombu nak pilai puragi yungke nging keya wei mizagirikki wiyeke pi wok mabiyeng kazing leweng neing yang mizi yo keya to wilibek. Pilik mizi purikku inge puguyau ngezangai nginda kunibene keleyi. Togo wok resisira tabundabokko pi weik yombu nawili kiling nginda. Pi nging keya wei kaiyageyara resisira weik yeik logo pigi ulogo ngezangai ngindagirikki wiyeke yawe yemane miza pura pulogo yeik sawiya logo weik yeik yolu. Kapura mabilik yombu nak kazing Anoto kelik pangka yolugimekki weraga wok mabiyeng ulong wali keya yagasi mizi keya sulu keya kezanga mizi kang keya yawe yemane panu mizibok pi kazing pigi ngabelakpekke wiziyagimok keya kalike pi ibeng puwekke Kilisi Yisu kiling paka ngalege wik yolugi pumokki weragarau mizi yagenda. Yombanu werebokko kazing miza pumok ngabelakpekke mabelege yeik sawiyagimek keya yombanu kalikebokko miza pumok pi ibeng puwekke Anoto kiling paka ngalege wik yolugirikki weraga mizi yagenda.
9 Ngago nogo mabek kozak kai pura wameik panura logo yongkambanuwiligu kerewiyi keya ngizi panu kumulagira,
10 keya piliktikki wiyeke teni pangkamekke yoluweki yawe yemane panu mizi wilibek, purik teni Anoto wik yolubekyegi ngizi panu kumuli keya pugu teni iza wari yogirikki yuke yolu. Pi yongkambanu mamok yaliya wazayibek kapura teni Kilisi Yisuyegi ngizi panu kumuli puwili kele ngizi panu yaliya wazayi, legi teni piyegi yawe kozang mizageya.
11 Timoti, ni ngago miziweki peyeng yongkambanuwiliyegi yanimo, keya kiriwei mizibene waligeleyimo.

12 Togo nawiligu ni yombu nawekkebek kisa logo yeik nugura momane meiya nelegi,
ni kazing pangka nugu yolumokko yombanu Yisuyegi ngizi panu kumuliwili kiriwei mizi-
weki kung wezarik waligeleye. Kazing nugu puwiliyegi waligeleyagiyeng pelik, ngago wa-
zonoyeng kozak kai mizimo, keya kazing pangkayeng mizi mizimo, keya yombanuwiliyegi
keli mizimo, keya wilekpek Yisuyegi ngalege wiyi mizimo, keya nugu kumuli piyeng keya
mizi piyeng kangka wazono kumula wizimowei mizimo.
13 Ne lewagirikke yuke wizimowei wilek kang nuguyeng pobilik peyengke tiya manimo,
Anotogi Kapiya Walektik yongkambanuwiligi wirege meimo, keya yanimo, keya waligeleyimo.
14 Koka yawe kaimelera ni solo miziwekke yombu Anotoyaga ngago nara weiya nawiligu
niyegi langai kozak kisa keya ngizi kumuliwiligi ngaiwiligu mele puwiligiyeng nigi ngalege
walamiya logo Anotoyegi waberek mizawekke, Anotogo ni yawe pugura miziweki kangk-
abek keya kozanda nana legi wiyi nagani, mabilik mizi kunimo.
15 Wok mabiyeng yawe peragi wilek kang nuguyeng tiya manimo logo yongkambanu
mamokko yawe nugu mizi logo pangka lewa puragi pakeliweki.
16 Ni makngezego mizi piyengki waberek ngai keya Anotogi ngago wameikta waligeleyi
puragirau keya kiyebuk sende miza logo wiyi nagani. Ni pilik mizi purik mabura ni
makngeze keya niyegi kerewiyiwilirau yaliya wazayagi.

5

1 Togo yombu kerek nak ma yombusi nak kaile nara miza mabura ni ngago pesang
pesang mei, nagani purik segeya sabu ula wizimowei mei. Nigi mangobekyegi mizi
mabilik piyegirau mabilik mizi. Yeikta yombu nawekke meiya puwiliyegi purik mandik
sak nuguwiliyegi wazono mizi pilik puwiliyegirau mabilik mizi.
2 Yongok kerekwiliyegi purik nigi panumeleyegi wazono mizi mabilik puwiliyegirau
mizi, keya yongok nawekkewiliyegi purik nigi kolomandik sak puwiliyegi wazonora kiling
wizimowei pangka kumuli keya mizi mabilik puwiliyegirau mizi.
3 Keya yongok komate keke panumoloyegi ni waberek ngai wizeimo.
4 Tamizeige yongok komatemele pigi yango keya marekngang nawili ma yelibu nawili
kilingmele mabura yawe puwiligira piyegi sawelagi pura. Logo pilik mizi purikku
puwiligu ngizi kumuli pura walimizi yagenda. Yawe puwiligira were i ngezewiligimakke
yolu puwiliyegi ngaiwekira purik koka puwili koruwekke panu keya mango keya yelibun-
gangko puwiliyegi ngai koyima puragi kanga miziweki, yawe pilik pura Anotogo kelira.
5 Yongok komate keke panu piyegi ngaigi naktau onomolo Anotogo piyegi sawe-
lagi puragi iwakamele logo kusaga yoklongko Anotogo piyegi sawelagirikki nguk
meiyageyamele.
6 Kapura yongok komate wik wizimowei kumula ngezemelegiragi kiriwei mizimolo
yenge yungke wilek kang puguyeng Anotoyegirik ibeng wizinda.
7-8 Tamizeige nak ingini ngezebekki ya wamenaragawiliyegi waberek ngai ono keya
ngezebekki ingembungangwiliyegirau ngai ono mabura pi Kilisiyegi ngizi kumuli puragi
a'a' kai yagenda logo pi Kilisiyegi ngizi kumuli onowiligu mizi piyendau mizi onobek
logo purik kaile. Tegi nakko puwiliyegi kaile kumula nelegi ni yongkambanu Yisuyegi
ngizi kumuliwiliyegi puwiligi ya wamenaragawili keya i keya puwiligiyengki waberek
ngaiweki kozak yeimo.
9 Yongok komate kongkirigesendikku kingyeng yaniwiligi yeikyeng lende mizi purik
mabura yongok komate kirisimasiyeng yombu neyauganak tikindaga yongoleige, logo
yombubek wik wiziyawekkerik piyegi kumula panu wiziya keya mabilik kumula panu
yolu,
10 keya pugu yawe wazono mizayengki mamokko iwakamele purik mabura ni yeik
pugura lende mizi purik pangka. Keya yawe pugu mizayeng pelikyengweki, Pi koloy-
akamandik puguwiliyegi waberek panu ngai wiziyamele, pi nalaga lewawiliyegi i pugu-
makke ige li yeiya keya ngeragi yanamele, pi Yisugi puwiliyegi wazono keleyamele, pi
yongkambanu kunengyeng kiling puwiliyegi sawelamele, keya pi ngezemelerau yawe
wazono piyeng mabiyengki wilek kang tiya manameleweki.
11 Kapura yongok nawekke komate ngela puwiligi yeikyeng lende mizi nagani, puwili
yombu puwiligu weiyagiwiliyegi keriya logo purik puwili ngereke yombu weiweki mizagi.
Puwili were Kilisiyegi pelik meiya, Teni kazing pangka nugumekke koyagi keli keya
yawe nugura mizagi keli, meiya kapura puwili yombu puwiligu weiyagi keliwiliyegi
keriya logo purik puwili kazing pangkamek wiyagi. Keya korik puwiligiyengka kelirikku
mizagewiyege
12 puwiligu Anotoyegi ngago sawiya pura puwili ngelagi logo Anotogo puwili ngangang
yanagi.

13 Keya puwili yawe nayendau ono wezalik, i namakka namakki yo keya to miziwili
keya puwili yang keli keya wazewaze miziwili, keya puwili nameleyaga nameleyegi ngago
kozak kelagi langai onoyeng kozak keliwili legi ni yeik puwiligiyeng lende mizi nagani.
14 Tegi nogo kelirik yongok nawekke komate ngela puwili ngereke yombu weiweki keya
mandik wazayiweki keya i puwiligiyengki waberek ngaiweki keya puwili wazonoyeng
keke miziweki. Pilik purik yombanu nakkorau puwiliyegi kaile ngago kisagi ono.
15 Yongok nawekke komate ngela nawili Kilisi Yisuyegi weik ulogo kezanga mana logo
mawinda kiriwei ono, Sadangyegi kiriwei mizi legi ne niyegi pobilik kozak neiweki,
16 yongok Kilisiyegi ngizi panu kumuli namele yongok komate nawili i pugumakke iza
wara yolu purik mabura pi puwiliyegi waberek ngaiweki, Yisuyegi ngizi kumuli nawiligu
puwiliyegi ngaigirikki yawe yemane miza nelegi, kapura Yisuyegi ngizi kumuliwiligu
yongok komate keke panu yolu pilik puwiliyegi keke ngai yoluweki.

17 Yisuyegi ngizi kumuliwiligu yombanu puwiligi ngai yawe Yisugi i walekmakkiyeng
waberek mizi puwiliyegi king keya watabiyeng pangka yaniweki kapura puwili Anotogi
ngagora yani keya waligeleyibokyegi kele pangka panu maniweki.
18 Purik Anotogi Kapiya Walektikku pelik kai,
Liyeng pulumakau yawe mizagimek iwingyengke yawe mizi puwekke iwingyeng nibene
kili pugura tariyi nagani, kai, *Utoronomi 25:4*
keya peliktarau kai,
Yawe mizibok yawe pugu miziragi wiyeke kanga maniyeng wei purik pangka, kai. *Luka 10:7*
19 Tamizeige yombu ngizi kumuliwiligi ngai nakyegi langai yombanu nakko, ngizi kumuli-
wiligi ngaibok kaile nara mizabek, kai purik kerewiyi nagani. Tamizeige yombu neyau ma
neyauganakko pugu miza puragi kozak kisi purik mabura ni kerewiyi.
20 Tamizeige ngizi kumuliwiligi ngai nawili kaile nayeng miza purik mabura yongkam-
banu Yisuyegi ngizi kumuli mabuwiligi wirege kaile puwiligu miza piyeng pangka pangka
mizizo logo yombu ngai kaile namizi puwili kaile pilikyeng miza nelegi, kulili mizibene.
21 Nogo niyegi ngago neiyageya peyeng Anoto keya Kilisi Yisu keya Anotogi angelawiligi
wirege nugu kiriwei miziweki neiyeng. Pilik piyeng nawiliyegi langai keke sawela
wizimowei mizi nagani, mabuwiliyegi menalik keleyimo.
22 Ni ngizi kumuliwiligi ngai nakyegi welagi purik mabura ni waze nguk namizi, pek,
mei nagani, purik ni kaile nakyegi meiya purik ni kaile puguyengki kuneng pura wagelagi.
Keya kaile kaile miziwiliyegi kani ngai panu purik ni makngezerau kaile nayeng miza
nelegi. Keya kolomandik namele ma yongok kerek nameleyegi kaile kumuli ma kaile kai
ma kaile kelemi nagani.
23 Ni kai wikpek keke nageya purik segeya ni kemegeme mizibek legi ya nugurage
saweliweki kai waing songono nangezi nimo.
24 Nawiligu kaile mizi piyeng waberek mizagine were welawekke lewagela logo
mabuwili iwaka kapura nawiligu liwik kaile mizi piyeng mabuwiligu kalike iwakagi logo
ngizi kumuliwiligi ngai nakyegi welagi purik waze nguk namizi pek mei nagani.
25 Kazing nawiligu mabilik yawe wazono miziyeng welawekke mabuwili iwaka kapura
nawiligu wazono liwik miza piyeng liwik wilibek yolugi ono, kalike welawekke lewagelagi.

6

1 Yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuliwiliyaga ngai nawiligu weiya logo yeik ulak yawe
mizi puwili ngai puwiligiwiliyegi wazono kumuliweki, logo puwiligi kulengke koyimowei
yawe puwiligiyeng pangka miziweki. Puwili pilik mizi purik, nawiligurau Anotogi yeiktagi
langai kaile kisagi ono ma kazing wazono tonugu waligeleyimokki kaile ngago kisagi ono.
2 Tamizeige yombanu ngai puwiligiwili Yisuyegi ngizi panu kumuliwili mabura yawe
miziwili pelik kumuli nagani, Te ngaibek Yisugu ingini keremiza logo ne ngago pugura
ngela meliweki, mizi nagani, a'a', segeya pelik kumuliweki, Pi kazing ngizi kumulimek
kilimbek keya Anotogo piyegi keli legi ne piyegi kelageya wizimowei ne piyegi yawe
yemane panu miziweki logo pi yawe nogo mizi puraga pi watabi wazonoyeng weibene.
Ni peyeng yongkambanuwiliyegi yani keya waligeleyi mizimo logo puwili mizibene.

3 Nakko Anotogi ngago peyengka kalogomokyeng waligeleyi keya pi Yemizi Yisu Kilisi
tonugubokko ngago ngizi waligeleyi piyengki pangka kai ono purik pi ei miza ono keya pi
kazing tonugu Anoto kelik pangka yolugimekki waligeleyiyengki ei miza ono, mabura
4 pi lewegebek mizi yagenda keya kangkabektau onobek pi ngago songonoyengki
nguk kai kang keya ngago si kela yongomo miziyengki kelibek, logo piliktikki kandik
yongkambanu piyegi kerewiyiwili nakki watabiyeng keya nakko miziyengki yagolok mizi,

keya nakko nakyegi ngalik mei yongomo mizi, keya puwili nakko nakyegi kaile mei, keya
nakko nakyegi wilek kaile kumuli.
5 Keya nakko nakyegi ngalik mei purik puwiligi yungkerik kaile keya puwiligu wameik
waligeleyi piyeng mawinda waligeleyi ono kopong. Keya puwiligu kumularik kazing
Yisuyegi kiriweimok watabi kolokngagono weiyagimek miza logo puwili Yisuyegi wilek
kangyengko kelirikku ono, korik yeikyengko keke kelirikku kiriwei mizi.
6 Nak Anotogi kazing pangkamekki kiriwei mizi keya watabi ngezebekkiyengki ne
peyeng weik pangka miza purik mabura pi watabi piyegi sawelagiyeng kolokngagono
weiyagi.
7 Teni tenigi panuwiligu wazayawekkerik teni watabi nayeng orowei yerageya ono keya
teni ibeng puwekke puriktau watabi nayeng orowei kangki ono.
8 Keya teni ngeragiyeng keya kagorikka wakiyagiyeng pangka mabura teni peyeng weik
pangka mizagiwiligu.
9 Kapura yongkambanu watabi kolokngagono weiweki keliwili keli puwiligi piyengki
kangayeng kazing kaile miza meli piyeng, keya puwiligi keli kaileyengko yang keleyi logo
kawiye wali keya puwiligi watabi kolokngagonoyengki kira orowei mizimokko puwili
korowali panu keleyagi keya piyengko puwili neneng ngelagi.
10 Kazing kingyengki ibengmok kaileyengki solorik. Yongkambanu nawili kingyengki
ibeng sa logo ngizi kumulira keremareke wiya logo ngangang yemane wagelageya.

11 Kapura niyegirik ni yombanu Anotoyegi yawe mizibek legi ni watabi pilik piyeng mizi
nagani. Kaileyengki kezanga manimo, keya kozang sara wizimowei kazing pangka nugu
mizagiyeng mizimo, keya ni Anotogo pangka yolu pilik wizeimo, keya ni wilek nugubek
Yisuyegi ngalege wiya wizeimo, keya ni yongkambanu mabuwiliyegi kelimo keya ni
kuneng wagelageya wizimowei kozang wizeimo, keya ni yongkambanu mabuwiliyegi
yara kuzige wizeimo.
12 Yombanu resisi narikke peraisirik weiyagirikki yawe kozang mizibok kelik nirau kaz-
ing wilekpek Yisuyegi ngalege wiyimokko yawe yemane mize logo kazing wik wizagomag-
imokki ni kebangkela wizei purik kazingmok Anotogo ni piyegi ngizi panu kumuliweki
ngago neiya logo nanamek logo yongkambanu mamokko wirege wizimowei, Ne Yisuyegi
ngizi panu kumulibek, yeiya puwekke logo pilik kaiya pura wazono kaiya wizinda.
13 Anoto watabi mabiyeng wik yolugira yanibekki wirege keya Kilisi Yisu Pontiya Pailetgi
wirege solo pugurik kozak meiyabokki wirege ne Paulugu niyegi ngago nugu mizagi pera
nei,
14 Yombanu nawiligu ni kaile miza kisa nelegi ngago nogo miziweki niyegi kozak neiya
piyeng mabiyeng mizimo, keya ni Anotogi ngago ngizi puraga kokowa mizi nagani mabilik
wiziya Yisu Kilisi tenigi Yemizi ngaibek yo lewa puwekkegine.
15 Togo Yisu yo lewagira Anoto yaniragi mangobek, pi wamenak Anoto, pi King Ngai-
wiligi King Ngai Yemanebek, keya pi yemiziwiligi Yemizi Panubek ngezebokko yogi kaiya
puraga yogi.
16 Keya Anoto wamenak ibengki onobek, keya pi ngaiwak yemanerikke yolubek logo
nakkorau piyegi mereke kunagi langai ono, keya pi nakkorau walaka pakela onobek keya
pi nakkorau pangka pakelagi langai onobek, keya kozang pugura ibengki onora, keya
pugu yongkambanu ngabelakpekkewiliyegi ngaigi pura ibengki onora legi pokyegi teni
mabuwiligu yeik pugura yongolok meiyageya koyiweki. Wameik panu.
17 Yongkambanu watabi ngabelakpekke langai kolokngagonoyeng kiling puwiliyegirik
nugu pelik kozak yeimo, puwili lewegewili mizi nagani, yei, keya watabi piyeng talik-
wekke yeikkiyeng miza purik puwili lusuweigi legi puwiligu piyengki wilekpek ngalege
wiyi ma ngezewiligi watabi keremungke wawiyi kai kangkirikki wilek kang tiya mani
nagani, yei, kapura Anoto watabi mabiyeng teni wilik kagowing koyimibene pugu yeik
yanageya legi puwiligu Anoto wik wizagomibekyegi wilekpek ngalege wiyi keya wilek
kang puwiligiyeng piyegi tiya maniweki, yei.
18 Keya mawinda nararau pelik yeimo, puwili kazing wazonoyeng miziweki, keya yawe
wazono kolokngagono miziweki, keya puwili nazuwagawiliyegi watabi puwiligu wara
piyengka nayeng wilik kagowingmek kiling yana meliweki, yeimo.
19 Pilik mizi purago puwili kalike paka ngalege ngezewiligi watabi Anotoyaga kanga
weiyagi piyengki weraga mabek yawe mizi yagenda logo purik puwili wameik panu ngizi
wik yolugi puraga weiweki, mabek pelegerau keya paka ngalegerau.
20 O Timoti, yawe Anotogo niyegi nana puragi waberek panu ngai, kapura ngago kaile
wazewaze Anotogo wilik mizagi ono piyeng keya ngago ngizi ono, Anotoyegi ngai mizi
piyeng nawiligu iwakayeng mei piyengki ni kezanga manimo.

21 Purik yongkambanu teni iwaka kisiwili kazing Yisuyegi ngizi kumulimokka
kokowawili legi piyengki kezanga manimo.
Anotogi wazono panu tonugu weiyagi langai ono pura ini mabuwili kiling wizei pani.
Wameik panu.
Ne Paulu kapiya perik lende mizabek.

2 Timoti
Paulugi Kapiya Kalike Timotiyegi Lende Mizarik

1 Ne Paulugu kapiya perik ni Timotiyegi lende mizi. Anotogi kelirago mizagewiyege
ne Kilisi Yisugi ngagora orowei mizi logo ne Aposolobek meibek. Anotogo ne yongkam-
banuwiliyegi Anotogo pelik kai yeiweki wezanela, Tonugu Kilisi Yisuyegi sawela purikku
teni ngizi wik yolu logo pura weik yolu pera keya ngoluk wizagomagi.
2 Timoti ni negi marek nogo wazaniya wezalikpek keya nogo keli panubek. Peba Anoto
keya Kilisi Yisu tenigi Yemizibokko niyegi wazono piyaugira keya yalek piyaugira keya
ngezege sa piyaugira wilek kang nugubekke nani pani.

3 Ne kusaga yoklongko waberek miziwekkerik ne niyegi kumulageya wizimowei An-
otoyegi wazono mei. Ne Anotoyegi yawe mizi keya yawe nogoragarik watabi pangka nogo
miziweki piyeng ne iwaka tegi ne piyeng keke mizi.
4 Keya nogo ni wezaniyawekke ni ingkilak miza purik ne iwaka keya ne niyegi pakela-
girikki ibeng logo ne wilik kagowindago kolaweki.
5 Nugu wilek kang nugubek mabok Anotoyegi ngizi kumulirikki tiya mana purik ne
ngoluk iwaka mabilik koka nigi yelibumele Lowise pilik ngizi kumula keya nigi panumele
Yunisigurau miza mabilik logo nogo kumulirik nirau wameik ngizi panu kumuli.
6 Tegi ni keremareke miza nelegi ne niyegi pelik nei, Nogo mele nogozik nigi ngalege
walamiya logo Anotoyegi waberek mizawekke Anotogo niyegi wazono miza logo yawe
pugura miziweki kangkabek nana logo Anotogo nana piyeng yombanuwiligu yezizik
yemane ngoribene kelemi pilik piyeng yemane sibene kelemiye.
7 Purik Kung Walek Anotogo teni yanibokko teni kazi mizibene keleyi ono kapura
segeya Kung Walek pugubokko teni kozandago wilak keya nawiliyegi keli keya korik
tonuguwekka keli piyengki pangka ngaigiweki keleyi.
8 Tegi yongkambanuwiliyegi Yemizi tonugubekyegi langai kozak yeiyagirikki kazi mizi
nagani. Keya Yemizi tonugubekki ngagora ne kozak kaiyarikki wiyeke ne wigirimakka
yolubekyegi kendek mizi nagani. Kapura segeya ini yawe Anotogi ngago wazono Kilisiyegi
langaira kozak kisagi pura ne kiling kuneng wageli kunimowei mizi kuni keya Anotogo ini
kozang sara koyimowei piyegi wiyeke kuneng wagelibene ini kozanda yanagi.
9 Anotogo teni yaliya wazaya logo kazing kaileyendau onomekke yoluweki teniyegi koli
keleya logo purik tonugu watabi wazono miza nayengki wiyeke ono, a'a', kapura pugu
sawiyarikku keya pigi wazono tonugu weiyagi langai ono pugu yani purago. Tenigi Kilisi
Yisu kiling sawela purikku mizagewiyege pugu wazono pilik yana pura koka panu ngoluk
pi ngabelakpek keremizi onowekke pilik yana.
10 Kapura mabek perik Kilisi Yisu teni yaliya wazayibek kayima purikku Anotogo
wazono pugura teniyegi kimeike waligeleya. Kilisi Yisu Sadangki kozang teni ibeng sibene
keleyibok ngela melibek, keya pi ngago wazono pi yongkambanuwili kaileyeng keya
kemenak ibeng koyimagi puraga yaliya wazayi logo ngizi wik koyimagira yanibek kai pura
kimeike walimizabek. Logo wilek kang tonuguyeng ibengki ono keya teni korik sok sagi
onowek weiyagi.
11 Keya ngago wazono puragirik Anotogo ne pura orowei miziweki nizabek logo
yongkambanuwiliyegi kozak yei keya waligeleyiweki kozak neiyabek.
12 Ne pilik miza logo piliktikki kandik ne weik kuneng keya ngangang wageli. Kapura
ne kuneng keya ngangang wageli purikki ne kendek ono, purik nogo wilekpek ngalege
wiyibokyegi ne iwaka logo nogo piyegi korik nogowek keya wilek kang nogobek keya
kung nogobektau ulogo mana. Keya watabi nogo pi pilik mana piyeng mabiyengki pugu
waberek panu ngai wizagoma wok pugu yongkambanuwiligi ngagozakyeng kerewiyagi-
bokkogine purik nogo iwaka panu.
13 Ni ngago wameik nogo waligeleniya pura kozang kebangkela wizeimo logo ni ngizi
kumulageya wizimowei ngago purago ni waligeleniyageya wizeimo keya nawiliyegi keli
yaka nigi Kilisi Yisuyegi sawela purikka lewa puraga.
14 Anotogo niyegi yawe ngago pugura kozak kaiyagira nana legi ngago wameik pigi pura
nalik kaibene kelemiya nelegi Anotogi Kung Walek nigi yungke yolubokko niyegi sawela
wizimowei puragi waberek panu ngai wizeimo.
15 Ngizi kumuli Asiya ngabelakpekke kolokngagonowili keya yogo Pisela keya yogo
Imosinirau ne keke wizei pani keleni purik ni iwaka.
16 Kapura nogo waberek mizi perik Yemizibokko Onesiporagi yongok keya mandik-
wiliyegi ngai waberek wizeibene purik pi kang kolokngagono kanda ne kiling mogosa

logo ngago kai keya miza logo purikku mizagewiyege ya kuneng negi pura weik yeik sawiyi mizi. Keya ne i wigirimakka sengyaugu wigira yolu kele kapura pi neyegi keriyi lewagirikki kendek miza ono.
17 Segeya Epese yerengka pi Rom yerengke pelege kayima logo neyegi welageya wizagomeige ne weik yolok ngela.
18 Togo nogo waberek mizirik wok kangkali panu Yemizibek yongkambanuwiligi ngagozakta kerewiyiweki lewagibokko pugu Onesiporayegi yalek mizibene. Ne yereng Epese puraga ulogo wiziyawekke Onesiporago neyegi kang kolokngagono wazono keleniyageya wiziya piyengki ni iwaka.

2

1 Tegi Timoti negi marekpek Anotogi wazono pugu nigi Kilisi Yisuyegi sawela puraga ni nani purago ni kozambek nani pani.
2 Ngago nogo yongkambu kolokngagonogi lengke kozak kaiyagalege nugu kerewiya pura yongkambu pangka wameiktagi wilek kang tiya mani puwiliyegi kozak yeimo logo pulaga puwiligu nawiliyegirau waligeleyibene.
3 Kilisi Yisuyegi yawe mizibok ami nakki pangkabokko logo ni nugu ngizi kumuli pura kozang kebangkela yoluweki keya ni Kilisi Yisugi ami ngaimekka nak kelik miza wizimowei yelakkelek ngangangyeng keya kunengyeng wagelagirikki mizagirikki kai.
4 Nogo kai purik peliktikki, Amiragabok yombanu yeikwiligu yawe mizi piyeng mizi onobokko, a'a', pi yeik amiwiligi yawe pura mizibokko logo piyegi ngaibok wilik mizibene kelemiweki.
5 Keya periktau, yombanu resisi narikke nging keya wei mizibok tamizeige ngago resisi purikki kiriwei miziweki kaiya piyengki kiriwei mizi ono mabura pilikpok peraisirik weiyagi ono.
6 Keya periktau, yombanu ngeragi yawe puguleigi yawe yemane mizibok ngeragi yawe puleige nagi piyeng nagelikpokko.
7 Nogo kaiyageya purikki kumuli logo ini purikki langai kumulageyawekkerik Yemizibokko ini piyeng mabiyengki kazing iwaka sagimek waligeleyagi.
8 Ini Yisu Kilisiyegi pobilik purikki langai kumulageya koyagirikki kai, pi yombanu yeik ngai Tawitigi ngaimekkabek kapura pi maboktau Anoto purik Anotogo pi ibendaga wik yangalekta wazamiya logo wik yolu. Logo ne ngago wazonora kozak kai puwekke nogo kozak kaira mabura.
9 Keya ne ngago wazono Kilisiyegi langaira kozak kairikki wiyeke nawiligu neyegi ngangang keleni logo ne kuneng wagelageya. Keya yombanu ulawili sengyengko meleyeng uluwakiyi pilik mele nogozik sendago uluwakiya kapura puwili Anotogi ngago wazonora sengyengko uluwakiya logo wiyagi ono.
10 Tegi ne nogo ngizi kumula yolu purage kozang kebangkela wizimowei ne Anoto ngezebokko yongkambanu iza puwiliyegi wiyeke kuneng kolokngagono wageli logo puwilirau Kilisi Yisuyegi ngizi kumulibene, logo pi kiling sawela purikka puwili weik kaileyeng keya kemenak ibeng wizagomagi puraga yaliya wazayi pura yereng ngaiwaktikku kolaraga wik koyimagiweki.
11 Ngago lang Kilisiyegi langai pobilik kai purikku ne kozang keleni.
Tamizeige teni pi kiling sawela puwili pi kiling sawela puwekke wilek kang tenigi were piyeng pi kiling ibeng sa purik wameik mabura teni pi kiling wik koyimagi puriktau wameik.
12 Tamizeige teni nawiligu kuneng yanageya keya teni tonugu Yisuyegi ngizi kumuliragi kozang kebangkela yolu mabura tenirau pi kiling ngaiwili mizara koyagi.
Kapura tamizeige teni kiyebuk sende miza logo piyegi kezanga mani mabura pugu teniyegi kezanga yanagi.
13 Keya tonugu teni piyegi kiriweigi kisa logo pulaga ngereke ngago tonugura ngeli kele kapura pi ngago pugura ngeli ono, purik ngezebek wameik logo pi ngezebekyegi kezanga managi langai ono.

14 Ni ngago lang yaka pobiyeng yongkambanuwiliyegi mak kozak yei kozak yei mizagirikki kai. Keya Anotogi wirege puwiliyegi ngago yeik ulakyeng kela yongomo mizi nagani yei. Purik puwili pilik mizi puwekkerik watabi wazono nayendau lewagelagi ono logo kerewiyara koya puwiligi ngizi kumuli pura kaile kaile kelemiya melagi.
15 Logo inigi yawe Anotoyegi mizi puragi yawe yemane panu mizi keya Anotogi ngago wameik pura pangka kozak kai mizi logo Anotogo yawe nuguragi keriyi puwekke pi niyegi pelik kaibene, Ni yombiyangai miza. Ni yombanu yaweyeng yombiyangai mizibek mize, purik ni kendek mizagi ono.

16 Keya ngago wazewaze Anotogo wilik mizagi ono pilik piyengka ni kazi wizeimo, purik
pilik kisi puwili mak mawiyarekka kaile mizi nangai logo nawili Anotogi kazing wameik
puluwengka kokowa iza orowei kunagi.
17 Keya kizi lewa meli mizi mabilik ngago puwiligu kisi piyendau orowei mizi logo nawili
kaile kaile mizibene keleyi mabilik kizimokko yombanuwiligi korikyeng ngeli keya ni
pilik. Logo Aimeniya keya Pailita yombanu pilik miziyau.
18 Piyau Anotogi kazing wameiktagimek weik wiya logo ikuyogoriktaga ibendaga
ngereke wik yangalekta pura ulogo lewagela logo teni mawinda korik wikyeng kalike
weiyagi ono kisi. Logo purikku mizagewiyege nawili Kilisiyegi ngizi kumuli pura weza-
mela.
19 Kapura ngago piyaugirago ni kuneng nanibene keleniya nagani, purik watabi
nayengkorau Anotogi yongkambanu ngizi kumulira kiling puwili kawiye walibene ke-
leyagi ono purik puwili king ngai kozang kawiye walagi langai ono Anotogo wiya logo
ngago lang peliktik miza wazamiyara kelikwili,
Yemizibek pigi pilik puwiliyegi iwakabek. *Namba 16:5*
Keya lang periktau pelik kaibok,
Ne Yemizibekkibek kaibok kazing korowali piyengki kezanga managirikki kai.
20 Mena yombanu yeikta kiling nakki i yemane panumakki kumuli. Imakki yungkerik
peleng nalangai nalangai piyeng yolu logo nayeng silibayengka keremiza keya nayeng
koliyengka keremiza wizigeya piyeng wok nalaga nawili kandabokko weiyeng keya ma-
bilik nayeng yengeleiyengka keremiza keya nayeng ngabelakpekka keremiza logo piyeng
wok mabiyeng weiya logo watabi ngola ni miziyeng keya nayeng ngeragi orowale keya
piyeng wakiyiyeng.
21 Tamizeige nak korowaliyengki kezanga mani logo waligeleyi Anotogi ngago wameik-
tagi waligeleyi onowili keya puwiligu waligeleyi piyengka koweige yolu mabura pi kak
silibayengka keremiza wizigeya wok nalagawili kiling ngeragi nagi piyengki weibok
kelikpokko. Purik pilikpok kaile nariktau ono logo Anotogi yawe wazonora miziweki
ngago meirik kele kangkere miza yolubokko.
22 Logo kazing kaile yombu nawekkewiligu miziweki kira orowei mizi piyengka koweige
wizei keya pangka pilik piyengki kiriwei kune keya kazing wilekpek Yisugi ngalege wiyi
keya nawiliyegi keli keya ya ngezege saragimekki kiriweiweki yawe kozang mize. Ni kaz-
ing pilikmekki kiriwei mabura ni yombanu wilek kang pangkayeng kiling Yemizibekyegi
keli puwili kiling wazono yolugi.
23 Ni yombanu Anotogi ngago ngiziragi waligeleyi ono puwiligu waligeleyi piyengka
koweige wizeimo, purik ngago pilik piyeng wazewazeyeng keya yeik ulakyeng keya pilik
piyengko ngalik kela yongomo miziweki keleyi purik ni iwaka.
24 Yombanu Yemizibekki yawera mizibok ngalik kela yongomo mizi nagani, segeya pi
nawiliyegi wazono mizagibokko keya nawili kazing pangka lewengke waligeleyi keya
pugu kairagi ngoluk lusuwei mizi pilik puwiliyegi yelakkelek keleyibokko.
25 Keya piyegi ngai mizi puwiliyegirik pi wazonora kiling wizimowei puwiliyegi puwili
kokowa miza kani yeiyagibokko. Pilik pumokko Anotogo puwili kaile puwiligiyeng wiya
logo panga wameiktagi iwakaweki keleyi penangai makne miza.
26 Keya pulaga purik puwili kangkayengka kaile puwiligu mizi piyengki kumuli nan-
gai logo Sadang puwili wakula pugulekko kebangkela logo keli puguragi kiriweiweki
keleyageyabokyaga kazi kunibene.

3

1 Ni pobilik puragi keremareke mizi nagani, wangki wok kalik panuyengke Kilisi
lewagine were yombanu korowaliwiligu yongkambanu mabuwiliyegi ngangang yemane
keleyi keya kuneng yemane waribene keleyagi.
2 Purik teng puraga yongkambanu pobilik mizi puwili koyagi, ngezewiliyegi keli puwili,
keya kingyengki ibeng puwili, keya ngezewiligu mizayeng keya warayengki lewege kisi
puwili, keya ngezewili lewegewili mizi puwili, keya Anotoyegi songomeiya mani puwili,
keya panu keya mangongangki ngagoyengki nagerewiyi mizi puwili, keya nawiligu wa-
zono keleyiyengki wazono kisi ono puwili, keya Anotoyegirau nangezi kumuli nangai
panuwili,
3 keya nawiliyegirau keli onowili, keya nawili kiling ngalik kela pura kozak kelagirikki
kiyebuk mizi puwili, keya nawiliyegi langai yang keli puwili, nawiliyegi kaile panu
keleyi puwili, keya korik puwiligiyengka keli piyengki talik ngai koyagi mizi puwili, keya
pangkaraga yoluweki mizi puwiliyegi songomeiya yani puwili,

4 keya nawiligu yelibene yombanu iza yani puwili, keya watabiyeng wazewaze mizi
puwili, keya ngezewili yeikta kilingwili mizi puwili, keya watabi korikwek wilik kagowing
kelemiyagiyengki keli keya Anotoyegi kiyebuk puwili,
5 keya puwili sonda mizi kang mizirikki wiyeke nawiligu puwili Anotogi yango keya
mareknganwili mizagi kapura yenge yayengki yungkerik ngago wazonora kozandarau
ono purik purago puwiligu mizi piyeng kowitiweki kelemi ono puwili koyagi legi pilik
puwiliyaga koweige wizeimo.
6 Purik puwili kolu wezawili iyengki kiliya kambeli logo yongok ngizi kumulira kozang
ono pilik puwili kokowa lewengke iza orowei kang. Yongok pilik puwili kaile ngezewil-
igiyengko kuneng yaniwili keya kaile korik ngezewiligiyengko keliyeng kolokngagono
wizigeya pilik piyengko ngaiwili. Logo yongok pilik puwili yaka wameikta waligeleyi ono
puwiligu kelegele keleyagi langaiwili logo yombanu puwiliyegi kiriwei miziwili.
7 Puwili yongok kazing wikyengki welagirikki wiyeke ngago nalangai nalangai kisi
piyeng mabiyengki kerewiyiwili kapura taragi kiriweigi mizawili logo wire puwiligiyeng
Anotogi ngago wameiktagi kusawili purik puwili were kaile puwiligiyengki kuneng miza
logo kowitagirikki keli onowili kopong.
8 Yombanu wameikta waligeleyi ono puwili wameiktagi ngai miziwili logo puwili
yogo Yani keya yogo Yambiri koka Moseyegi ngai miza piyau kelikwili. Puwiligi yenge
yungkeyeng korowali logo kazing ngizi Yisuyegi ngizi kumulagimekka puwili kokowa
kuna.
9 Puwiligu pilik mizi piyengki ngizirik lewagelagi ono. Purik Yani keya Yambiriyegi miza
mabilik yongkambanuwili kazing yombanu puwiligu mizageya piyengki keriya logo yeik
ulakyeng mamizi nangai.

10 Kapura ne yombanu pilikpek ono purik inugu keriya logo ini iwaka. Ini ngago
nogo waligeleyi puragi iwaka, keya nogo miziyengki iwaka, keya nogo sawiya piyengki
iwaka, keya wilek kang nogobek mabok Kilisigi ngalege wiya purik ini iwaka, keya ne
yongkambanuwiliyegi yelakkelekta kiling wizimowei keleyibek purik ini iwaka, keya ne
mabuwiliyegi kelibek purik ini iwaka, keya nawiligu ne ngangang keleni keya kunengyeng
nana kapura ne Anotogi ngagoragi wok nak ngagoluk yolu ono purik ini iwaka.
11 Keya yereng Antiyok keya Aikoniyam keya Lisita piyengke nogo ngago wazono Yisu
kaileyengka yongkambanuwili yaliya wazayibek kai pura kozak yeiyarikki wiyeke ne
ngangang yemane wagela. Keya nogo kuneng yemane wagela piyengki ini iwaka kapura
ngoluk piyeng mabiyengka Yemizibokko ne yaliya wazani.
12 Ei pobilik kai purik wameik, yongkambanu Kilisi Yisu kiling sawelarikka Anotogi
kazing pangka lewengke yoluweki mizi puwili mabuwili yombanu korowaliwiligu kuneng
yanagi keya ngangang keleyagi purik puwili Yisuyegi kumbak kopong.
13 Keya puwili pilik mizageyarik yombanu korowaliwili keya ngizira waligeleyi ono
waligeleyiwili mizi puwili kailerikka panga korowali panurikke kunagi logo nawili ikuyo-
gorik keleyi keya ngezewilirau Sadangko ikuyogorik keleyi penangai.
14 Kapura Timoti, niyegirik ni Anotogi wameik ni waligeleniya logo nugu ngizi kumulirik
ngiziyeng mizi piyengki mabilik kiriwei kaiyageya wiziyagirikki kai purik ni waligeleniya
puwili ni makngezego iwaka.
15 Keya ni mandik songonowekka Anotogi Kapiya Walektik waligeleniya logo Kapiya
Walektik kangka Kilisi Yisugu ni kozang kaileyengkira keya kemenak ibeng wizagomagi-
raga yaliya wazaniragi ngizi kumulagibok nanagi langairik.
16 Keya ngago Anotogi Kapiya Walektikke miza piyeng mabiyeng Anotogo Kung Walek
pugubokko pura lende miza puwiligi kangkayengke wiyibene kelemiya. Logo pura po-
bilik piyengki langai wiyekera, teni wameikta waligeleyiweki, kaile tonuguyeng teniyegi
waligeleyiweki, teni kokowaraga mizi purik pangkaraga wazayiweki, teni Anotogi kazing
pangka lewengke waligeleyiweki.
17 Logo weik Anotogi Kapiya Walektikku mizagewiyege Anotogi pilik puwili yawe
wazono nalangai nalangai piyeng mizagi langai keya kangkere mizaweki.

4

1 Anotogi wirege keya Kilisi Yisu ngoluk wik yolu puwili keya ulogo ibeng puwiligi
ngagozaktagi kerewiyagibekki wirege nogo ngago kiriwei miziweki pera nei, purik pi
ngaiweki yogi legi,
2 yongkambanuwiliyegi Anotogi ngagora kozak yei. Wok mabiyeng wok kozak kaiyag-
ibek ma kozak kaiyagi onoboktau kozak kaiweki kangkere miza yolu. Keya yongkam-
banuwili kerewiyagi keli ma kerewiyagi keli ono miza kele kapura kozang sa wizimowei
kozak yei. Keya nugu Anotogi ngago wazonora kozak yeiwekkke yeiyagirik Anotogi kazing

pangkamekke koyagirikki kozak yei logo nak nak yenge ya puwiligiyengka kumulimokko
mizagewiyege kaile puwiligiyengki iwaka sibene keleyiweki keya peliktarau yeiyagira,
puwiligu mizi piyengka tayeng kokowayeng keleyi logo kokowa piyeng mizi nagani yei,
keya peliktarau yeiyagira, ngago kozanda yanagira keya ngago ngizi kumuli puwiligira
kozang kelemiyagirarau kozak yeimo. Keya yelakkelekta kiling wizimowei Anotogi ngago
wameikta waberek panu kozak yei.
3 Nogo niyegi pilik miziweki nei purik wangki kang naraga purik yongkambanuwili
ngago wameiktagi kerewiyagi ono, segeya keli korowali puwiligiyengko mizagewiyege
puwili yombanu kolokngagono kerangang puwiligiyengko kolok kerewiyagi pilikyeng
kozak kisagiwili izagelega wazayagi.
4 Keya puwili Anotogi ngago ngiziragi kezanga mana logo ngago yelewik yeik ulak
piyengki kerewiyi nangai.
5 Keya niyegirik wok mabiyeng kangka nugubekki waberek panu ngai wizeimo. Keya
ni Anotogi ngago wazonora kozak kairikki wiyeke kazing kuneng nanagimek niyegi lewa
mabura kuneng pilikyeng yeik si kandikka yeik yelakkelek wagelara wizei. Keya ngago
wazono Yisugu yombanu yaliya wazayi puragi ngoluk ngizi kumuli ono pilik puwiliyegi
kozak yei kambele. Keya Anotogo yawe nalangai nalangai nugu miziweki nana piyeng
mabiyeng mize.

6 Keya neyegirik puwiligu ne nelagi purik ne weik iwaka logo neyaga kelirik ne weik
ibeng nobiyeng keli logo iwi nogobek opa wezarik Anotoyegi managi. Keya teng ne
ngabelakpekke yolu pura wiya logo paka ngalege yoluweki kangkira weik mereke.
7 Yombanu resisi narikke nging keya wei mizibokyegi kumule. Pi solo nginda kandikka
kozang panu nginda kanda paka wila wiyilege wila wiyi. Logo kazing mabilikmekke
nerau Yemizi nogobekki yawe kozang miza keya pangka miza. Keya piyeng mabiyeng mizi
kunimoweirik ne ngizi kumuliragi kozang kebangkela keya Yisuyegi ngizi wiziya weik
yokopekke logo ne weik paka ngalege kangkira weik pera.
8 Logo paka ngalege negi pangka lewengke yolu puragi kangarik wizinda logo pura Yem-
izibek ngagozakyengki pangka kerewiyibokko wok pugu ngagozakyeng kerewiyagibokko
ne nanagi. Kapura ne makngeze wamenakpek pura weiyagibek ono, pugu pigi yogiragi
tarikke keya mizageya koyimowei ngai yelili mizara yolu pilik puwili mabuwilirau yanagi.

9 Ni neyegi ngezangai pakeli lewaweki yawe kozang mizagirikki kai,
10 purik yogo Timasi meibok watabi ngabelakpekkiyengki keli kopong pi ne wezaniya
logo yereng Tesalonika mei puraga kambela. Keya yogo Keresen meibek ngabelak
Kalesiya meibokko kambela, keya yogo Taitus meibok ngabelak Talamesiya meibokko
kambela.
11 Logo neyegi saweli puwiliyaga yogo Luka wamenak ne kiling pelege yolu. Keya ni lewa
puwekke yogo Mak miza orowei kayimimo, purik pi yawe negi pelege ngago wazonora
kozak kai puragi sawelagibek legi.
12 Nogo yogo Tikika yereng Epeseraga wezamela.
13 Keya ni lewa puwekke mabura negi melewangka yemane yeke ngalege wakiyi,
Torowa yerengke yogo Kapagi imakka keremareke wiya purik orowei keya kapiya no-
goyendau kapura kapiya wata korikyengka keremiza piyeng kele keremareke nagani.
14 Keya yogo Alesenda yombanu ngayengyengka watabi keremizibokko neyegi korowali
keleniya. Kapura Yemizibokko pugu miza piyengki pangka pangka kanga managi.
15 Keya inirau piyegi kani waberek panu, purik pi ngago tonuwago Kilisiyegi langai
kozak kai puragi ngai mizibek kani.
16 Keya puwiligu ne solo ngagozak keleniyawekkerik nakkorau neyegi sawela ono, ne
makngezegi wiyeke ngago kaiya, purik mamokko ne wezaniya. Logo nogo kelirik Anotogo
puwiligu miza pura keremareke wezameliweki.
17 Kapura mabilik, purik Yemizibek ngezebokko ne kiling wizimowei neyegi saweli keya
ne kozang nani keleniya wizigeya ne ngago Kilisiyegi langai pura mabura kozak kaiyagirik
pangka logo Yuda ono puwili weik pangka kerewiya.
Togo teng puraga Yemizibokko ne ibengkiraga yaliya wazaniya.
18 Keya Yemizibokko ne yombanuwiligu korowali keleni piyeng mabiyengka yaliya
wazani kunagi. Keya pugu paka ngalege pugu ngai yolulege waberek niza orowei
kangki. Tegi teni wok wizagomagi piyeng mabiyengke yeik pugura yongolok meiyageya
koyimiweki. Wameik panu.
19 Keya ik Pirisila yali kerekpu yogo Akuwila kiling i Onesiporagimakka yolu puwiliyegi
wangane nogora yane.

20 Keya yogo Erasata kairik nogo yereng Korintiraga wezamiya keya yogo Topima
kemegeme legi nogo yereng Mailitaraga wezamiya.
21 Ni teng kebarekpek uli keya kilili mizira lewarik kele ni pelege neyegi ngezangai pakeli
lewagirikki kai.
Keya yogo Yubulu kiling yogo Pureni keya yogo Laina keya yogo Kiloriya keya ngizi
kumuli nawilirau neyegi iniyegi wangane puwiligira naniweki kisi.
22 Keya Yemizibek wilek kang nugubekke yungke wizeibene ne waberek mizi.
Anotogi wazono tonugu weiyagi langai ono pugu yani pura ini mabuwili kiling wizei
pani.
Mabura.
Ne Paulu kapiya perik lende mizabek.

Taitus
Kapiya Paulugu Taitusyegi Lende Mizarik

1 Ne Paulugu kapiya perik ni Taitusyegi lende mizi. Ne Anotoyegi yawe mizibek keya ne
Yisu Kilisigi ngagora orowei mizi logo ne Aposolobek meibek. Anotogo ne niza logo yawe
yongkambanu pugu iza puwili Yisuyegi ngizi panu kumulira yemane sibene keleyageya
wizimowei Anotogi wameikta iwakaweki waligeleyi pura nana. Logo puwili Anotogi
wameikta pangka iwaka logo purik, puwili Anoto kelik pangka yoluweki mizi mizagi.
2 Wameiktagi solorik tonugu kalike paka ngalege Yisu kiling wik koyimagi puragi
wilekpek keya ngai yuke puraga wizinda. Anoto ngaigu kai onobokko ngabelakpek
keremizagine pi kiling kalike wik koyimagi puragi kozak yeiya.
3 Keya yongkambanuwiligu kozak kisayengke Anotogo teng pugu keliraga kalike wik
koyimagi pura walimiza. Pugu ne ngago pura kozak kaiyagibek miza legi neyegi pura nana
logo Anoto teni yaliya wazayibokko neyegi kozak kaiweki kai legi ne mabuwiliyegi kozak
yei.
4 Taitus, ni negi marek ne makngezego wazaniya wezalikpokko logo purik nogo niyegi
Yisuyegi langai kozak neiyawekke nogo ngizi kumuli pilik nirau ngizi kumula legi. Peba
Anoto keya Kilisi Yisu teni yaliya wazayibokko niyegi wazono piyaugira keya ngezege sa
piyaugira wilek kang nugubekke nani pani.

5 Nogo ni ilibu Kiriti meileige wezaniya purik yawe nogo mizi keya wiya piyeng
nugu kemenak miziweki keya ni yereng Yisuyegi ngizi kumuliwili wawere uli
miziyeng mabiyengke kambek logo yereng naraga narage Yisuyegi ngizi kumuli pulogo
yoluwiliyaga ngai ngizi kumuliwiliyegi ngaigi nawili iziweki. Nogo puragi kozak neiya
piyengki keremareke mizi nagani.
6 Yombanu yongkambanuwiligi wirege kaile nariktau onobok keya yongok wame-
namele weiyara wiziyagibek keya pigi yango keya marekgnangwili Yisuyegi ngizi ku-
muliwili keya nawiligu kisi piyengki kerewiyiwili keya wazewaze miza meli onowili kisi
puwiliyaga izimo.
7 Keya ni iwaka, Anotogi yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuliwiliyegi ngaibok Anotogi
yawerage ngaibek legi pilikpokyegi yongkambanuwiligu kaile nangezi pakela nelegi
kazing pangkamekke wizeiweki. Pi kelegele keya mizagi onobek, pi nguk namizi sisik
mizagi onobek, pi kai nameli kang keya mizagi onobek ma ngai miza melagi onobek ma
king keya watabiyengki kerezi mizagi onobek.
8 Pilik segeya pi yombanu nalaga lewa puwiliyegi i pugumakki koli keleyagibekweki
keya kazing pangkayengki wilibek kelibekweki, purik pelik, pi ngezebokko pangka mizagi
piyeng iwakabekweki, keya pugu mizi piyeng mabiyeng pangkara kiling mizibekweki
keya pi wok mabiyeng kazing Anoto wilik kagowing kelemiyagimokko kumulibekweki
keya pi kangka pugubek keya korik puguwekko keli piyengki ngai waberek panubekweki.
9 Pi Anotogi ngago ngizi kumulagi langai tonugu waligeleyi pura kozang kebangke-
labekweki logo kazing pangkamekke yongkambanuwili ngago wameikta waligeleyiweki
keya ngago wameiktagi ngizi kumuliwiliyegi kozang yaniweki keya ngago wameiktagi
wageliwei mizi puwiliyegi kaile kumula puwiligi piyeng kimeike waligeleyiweki.

10 Nogo nei, yongkambanu kolokngagono ngago wameiktagi ngai mizi keya ngago
Anotogi wameikta ono, puwiligiyengko nawili ikuyogorik keleyi. Pilik puwili Yudawili
logo puwili weik mabek Yisuyegi ngizi kumuli kapura ngoluk pelik kisiwili, Anotogo nak
yaliya wazamiyagi purik were yombu korikwekki korik yeke ngalege puwek ngela logo,
kisiwili.
11 Nogo kelirik nawiligu kiligang puwiligiyeng waliya wazayiweki. Purik puwiligu
kingyengki wiyeke ngago puwiligu yongkambanu waligeleyagi langai onoyeng waligeleyi
logo purikku nak ibuwili mabuwiligi Yisuyegi ngizi kumuli pura korowali kelemi kai kang
mizi.
12 Yombanu Kiriti pulaga kalike lewagelagiyeng kozak kai nakko pelik kai, Kiriti
pulagawili ikuyogorik kisi miziwiligu keya nawiliyegi kaile kaile keleyiwili keya yawe
namiziwili keya ngeragi yemane niwili.
13 Togo pugu kaiya pura ngizirago. Logo pilik puragi wiyeke puwili pangkamekke
Kilisiyegi ngizi kumuliweki kozang sara koyimowei yei,

14 mawinda Yudawiligi ngago yelewik yeik ulak piyengki kebangkelara koya nelegi keya
ngago wameikta kik ula mela logo kazing yombanu yeikwiligu keremiza piyengki kiriwei
miza nelegi.
15 Yombanu yeikwiligu kazing keremizayengki kiriwei mizi piyeng watabi yemane
onoyeng purik pilik mizi purik yeik yeke ngalege Anotoyegi kiriwei mizi yagenda. Pilik
segeya Anoto wilik kagowing kelemiyagirik wilek kang pangkabek kiling purikku. Pilik
mabura nakko kumuli keya mizi piyeng pangkagi. Kapura yombanu Yisuyegi ngizi kumuli
ono keya wilek kang pugubek korowalibokko kumuli keya mizi piyeng pangka onogi,
purik ya pugura keya kangka pugubek pangka ono legi.
16 Puwiligu kisirik pelik, Teni Anotoyegi iwaka, kapura watabi puwiligu mizi piyengko
puwili Anotoyegi lusuweiwili mizi. Puwili kungizagi langaiyeng mizi keya puwili wok
mabiyeng nagerewiyi mizi keya puwiligurau watabi wazono nayeng mizagi langai ono.

2

1 Keya ni watabi Anotogi Kapiya Walektikke miza piyengki pangka pangka kiriwei
waligeleyimo.
2 Keya ni yombu kerekwiliyegi kai nameli keya mizi nagani keleye, segeya ngizi piyengki
wilek kang tiya mani keya kangka keya korik puwiligi piyeng pangkayeng miziweki
yei. Puwiligi Kilisiyegi ngizi kumuli pura kozang kebangkelaweki keya nazuwagawiliyegi
keli pura pangkaraweki keya kozang sara koyimowei nawiligu ngangang yani piyeng
wageliweki yei.
3 Keya mabilikmekke yongok kerekwilirau kazing Anotoyegi kazi mizara koyagi
pumokko koyiweki yei keya puwili nawiliyegi langai nawili kiling yang keli nagani yei
keya puwiliyegi kai walekyengko puwiliyegi ngai koyibene keleya nagani yei keya puwili
watabi wazono piyengka kele waligeleyiweki yei logo
4 puwiligu yongok nawekke yombu weiya pilikwiliyegi kazing yombu keya mandik
puwiligiwiliyegi kelagi pumokko waligeleyiweki.
5 Keya puwiliyegi korik keya kangka puwiligiyengko keli piyengki ngai waberek
panuweki yei, keya mandik nak ma yombu kerek nakyegi kaile kumuli ma kaile kai
ma kaile kelemi nagani yei, keya i puwiligiyengki waberek ngaiweki yei, nawiliyegi
wazono keleyiweki yei, keya puwiligi kerekpungangwiligu kisi piyengki kerewiyiweki
purik yongkambanuwiligu Anotogi ngagoragi kaile kerewiya nelegi, yei.

6 Keya mabilik yombu nawekkewiliyegi korik keya kangka puwiligiyeng watabi
mabiyengki pangkaraga miziweki waligeleyiweki yei.
7 Nugu watabi wazono mizi piyeng mabiyengki puwili kiriwei miziweki kung wazono
wezarik wiziyagirikki kai. Nugu nawili waligeleyi piyeng ni makngezegorau ngizi panu
miziweki.
8 Yombanu niyegi kumbak miziwiligu kaile nayeng niyaga kerewiya nelegi ngago
pangka Anotogo keli piyeng kozak kai logo puwili teni Kilisigiwiliyegi talik kisagi miza logo
teniyegi kaile nayendau onorikki wiyeke puwili kendek mizagi.

9 Yombanu ngai nawiligu weiya logo yeik ulak yawe mizi pilik puwiliyegi ngago ngai
puwiligiwiligu kisi piyeng mabiyengki kerewiya panuweki yei keya watabi puwiligu mizi
piyeng mabiyengki ngai puwiligiwili wilik kagowing keleyiweki yei keya puwiligi ngai
puwiliyegi ngago wageliwei kisi nagani yei.
10 Puwili ngaiwiligi i keya yawe keya piyengka ngowei nagani yei keya i keya piyengki
pangka ngaigibek miziweki yei. Anotogi ngagorago waligeleyi piyeng kimeike yemane
wiriyibene pilik miziweki yei.

11 Ne pelik kai, Anotogi wazono tonugu weiyagi langai ono kapura pugu yeik yani pura
weik walimiza. Anotogi wazono pura yongkambanu mabuwili yaliya wazayagi pura.
12 Keya Anotogi wazono purago teniyegi kairik teni kaile yolu puragi kezanga maniweki
kai keya keli kaile ngabelakpekke teni ulumowei mizi piyengkirau kai keya tenigi kangka
keya ya piyeng pangkaraga kumula koyimowei miziweki kai keya teni pilik Anotogo
kelimekke ngabelakpekke yoluweki kai.
13 Teni pilik mizageya koyimowei wok wilik kagowing tonugu yuke yolubokki wilekpek
keya ngai yukeweki kai. Wokpok Anoto tenigi yemanebekki ngaiwak yemanerik keya Yisu
Kilisi teni yaliya wazayibek lewagibek.
14 Pi ngezebek tenigi wiyeke uliweki yana logo pigi ibendago kaile teniyegi ngai piyengka
teni wila wazayiweki logo yongkambanu kaile nayendau ono ngezebekki kekewili mizi-
weki keya pangkaragi piyeng keke miziweki tarikke keya miziweki keleya.

15 Ni peyeng mabiyeng kozak yeimo keya Anotogi kozanglei kiling wizimowei kozang
yane, keya puwiligu mizi piyengka tayeng kokowayeng miza logo kokowa piyeng mizi
nagani yei, keya nakko ni yombanu yeik ngizi miza nagani.

3

1 Yongkambanu nigi puwiliyegi ngai puwiligi puwili keya yombanu yemanewiliyegi
panga yungke kiliyaweki yei. Puwiligu kisi piyengki kerewiyiweki yei keya puwili watabi
wazono piyengka miziweki wok mabiyeng kangkere mizaweki yei.
2 Puwili yongkambanuwiliyegi kaile kisi nagani yei ma ngalik keli yongomo mizi nagani
yei kapura pilik segeya yongkambanu mabuwiliyegi ya kuzige keleyi keya yombanu
mamokyegi ya puwiligiyeng yalektago kolaweki yei.
3 Nogo pelik kai, teni were kaile kaile koya keya Anotogi ngagoragi nagerewiyi miza keya
yombanuwiligu teni ngago yogorikyengko teni ikuyogorik keleya. Teni makngezego keli
tonuguyengko kira orowei mizi piyengki teni kiriwei miza keya watabi korikwekkiyengki
teni wilek kang tiya mana koya logo teni makngezeyegi wilik kagowing keleyiweki.
Teni nazuwagawiliyegi kaile kaile keleyageya koya keya watabi nazuwagawiligiyengki
ma puwiligu miziyengki yagolok miza. Yombanuwili teniyegi kumbak miza keya teni
puwiliyegi kumbak miza.
4 Kapura Anoto teni yaliya wazayibekki wazonora keya kelira tabundawekke
5 pugu teni yaliya wazaya. Teni makngezego pangka mizayengki wiyeke pugu teni
yaliya wazaya ono, a'a', yalek pigi teniyegirago teni yaliya wazaya. Anotogo tenigi
yungkeyeng kaigesa logo wik keremiziweki keya pigi Kung Walekpokko tenigi kazing
kumbekki Anotoyegi leweng wik yoluweki keleyageya wizimowei teni kemenak yaliya
wazaya.
6 Tenigi wiyeke Yisu Kilisi teni yaliya wazayabokko mizagewiyege Anotogo Kung Walek
pugubek teniyegi keremungke panu yana
7 logo pigi wazono tonugu weiyagi langai ono kapura pugu yeik yani purago teni pi kiling
pangka wazayi keya teni pigi kalogolibek mizawili legi tonugu wilekpek keya yuke yolu
pura weiweki logo purik pelik, teni pi kiling paka ngalege wik koyimiweki.
8 Ngago mabek nogo kozak kai piyeng wameikyengko. Ni ngago nogo mabek kozak
kai piyeng yongkambanuwiliyegi kozak yeimo, purik piyeng wazonoyengko keya piyeng
mizi puwiliyegi saweliyeng. Piyeng mawiyengka kozak yeiyageya purik Anotoyegi ngizi
kumuli puwili wazono mizagi piyengki wilibek wilek kang tiya maniweki.
9 Kapura yombanu Anotogi ngago piyengki wiyeke ngalik kela yongomo mizi puwiliyaga
koweige koyizo ma walakawiligi yeikyengki kozak keli puwili ma sisik kameneng mizi
puwili ma Mosegi loyengki wiyeke ngalik kela yongomo mizi puwili, purik piyeng yeik
ulakyeng kani.
10 Yombanu ngizi kumuliwili sanga miziweki keleyibokyegi kang nara ma neyau ngalik
meimo keya tamizeige pi ngoluk mabilik mizi mabura piyegi kezanga manimo.
11 Nogo kumularik yombanu pilikpok kailebek purik ini iwaka wizinda keya kaile pugu
miziyengko pi kailebek mizi.

12 Ne yereng Nikopoli meiraga yolu purik mabura neyegi keriyi lewaweki kozang
mizimo logo purik ne yogo Atema keya yogo Tikika niyegi wezayeli puwekke. Ne ngong
kabenengmek lewagelagiyeng yereng puraga mizagi sawiya mena.
13 Keya yogo Sinasi ngagozak mizi puwiliyegi sawelibokyegi saweliweki yawe kozang
mizimo keya yogo Apolorau logo piyau kangkere keleyimo keya piyau watabi orowei
kangkiyeng pangka pangka miza makne keriyimo.
14 Keya yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuli tenigi puwiliyegi yei mabura puwili watabi
wazonoyeng wilibek mizageyaweki yei keya yongkambanu watabi puwiliyegi sawelagi
nayendau ono pilik puwiliyegi saweliweki. Puwiligi yolu pura ngizi panuweki pilik mizizo
yei.
15 Ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli pelege yolu puwili wangane puwiligiyeng iniyegi
wezameli puloge. Anotoyegi ngizi kumuli logo teniyegi keli puwiliyegi wangane tonuwa-
gira wezameli puloge.

Anotogi wazono tonugu weiyagi langai ono pugu yani pura ini mabuwili kiling wizei
pani.

Mabura.

Ne Paulu kapiya perik lende mizabek.

Pilimo
Kapiya Paulugu Pilimoyegi Lende Mizarik

1 Ne Paulu puwiligu ngago wazono Kilisi Yisuyegi langaira kozak kairikki wiyeke wigira
wazaniyabokko kapiya perik lende mizi, keya Timoti ne kiling Yisuyegi ngizi kumulibok
te mabiyau wangane togora ni Pilimoyegi wezameli puloge. Togo niyegi kumulirik, ni tegi
kewengkebek mizi, keya mabilik Kilisiyegi yawe mizibek mizi.
2 Togo niyegi kapiya perik lende mizi keya Apiya nigi yongokpu teni kiling Yisuyegi ngizi
kumuli pumoloyegirau, keya mabilik Akipa nigi marek wagelawiligu ngai mizi pilik te
kiling Kilisigi ngai kaileyeng kiling pura kelibokyegirau, keya kongkirigesen Yisuyegi ngizi
kumuli i nugumakke Anotoyegi ya kumuli miziweki wawere uli mizi puwiliyegirau lende
miza yani.
3 Peba Anoto keya Yemizi Yisu Kilisigu iniyegi wazono piyaugira keya ngezege sa
piyaugira wilek kang inuguyengke yani pani.

4 Ne wok mabiyeng Anotoyegi waberek nogomekke yungke yeik nugura ngeriyi keya
Anotoyegi wazono mei.
5 Purik yongkambanuwiligu ni Yemizi Yisuyegi ngizi panu kumuli keya keli mizibek keya
Yisugi puwiliyegi kelibek, kisirikki ne kerewiyarikki wiyeke ne Anotoyegi wazono mei
mizi.
6 Ne waberek mizageya perik, nugu Kilisiyegi ngizi kumuli purage nazuwagawiliyegi
kozak yei purikka, puwili ni Kilisi kiling sawela purikka Anotogo niyegi wazono keleniya
piyengki puwili keriyiweki, keya piliktikki kandik watabi wazono pilik piyeng Yisuyegi
ngizi kumuli puwiligiyeng purikki, puwili iwakagi.
7 Nugu nazuwagawiliyegi keli keya nugu mizagewiyege Yisugi puwiligi yayeng wilik
kagowindago kola legi ne wilik kagowingmokko kola keya ne weik kozang sa.

8 Kilisigu pangkara nana legi nogo pangkayeng miziweki ngago kozangkayeng nei purik
pangka,
9 kapura pilik purik segeya ne niyegi ngago ngezege nguk nei purik towa nakko nakyegi
keliyau legi. Ne yombusibokko keya ne Kilisi Yisuyegi yawe mizirikki wiyeke weik ne
sengyengko wigira wazaniya,
10 legi ne ngago ngezege niyegi nguk nei, ni Onesima nugu kingyengki ngane weiya logo
niyegi yeik ulak yawe mizi niyaga kazi kambelabekki watabi nayeng miziweki. Ne pelege i
wigirimakka yungke wizimowei nogo piyegi sawela logo Kilisi Yisuyegi ngizi kumulibene
kelemiya logo pi ne makngezego wezamiya wezalikpokko.
11 Yeik Onesima mei puragi solorik, Saweli, mei logo Onesima kokawekkerik niyegi
sawela onobek, kapura mabek pewekkerik neyegi sawela panu keya niyegirau sawelagi.
12 Tegi nogo pi niyegi wezaromeli puloge. Pi neyegi mereke panu sawelabek, logo pi kang
purikku neyegi yenge wilekpekka ngangang.
13 Ne ngago wazono Yisuyegi langaira kozak kaiyarikki wiyeke sengyengko wigira
wazaniya logo yolu pewekke pi ne kiling mabelege miza wara yolugi keli logo tamizeige
ne pilik miza kesak pi tung nugurik weiya logo neyegi saweli.
14 Kapura nugu ei ma a'a' kai nangai wizigeya nogo pilik miza warara yolugirikki
kiyebuk. Nugu mizagirikki ne niyegi ngaungaugu nguk neiyagi ono, segeya keli ni
makngezegerago mize.
15 Nogo kumularik Onesima niyaga kazi kayima purik kalike nugu pi kemenak miza
wara yolugiweki.
16 Kapura pi yeik ulak yawe mizi pura keke mizagibek ono segeya pi puraga ngoluk
ngalege, purik pi weik Kilisiyegi ngizi panu kumulibek. Logo pi neyegi mereke panubek
kapura niyegi kele mereke panu sawelagi langaibek, kemenak ulak yawe mizi purikkirau
keya nugu mizi mabilik Yemizibekyegi ngizi kumuli purikkirau.
17 Tegi nugu kumularik towa kewengkeyau mabura nugu neyegi mizagi mabilik pi i
nugumakka miza orowei kunimo.
18 Tamizeige pugu koka niyegi kaile nayeng miza ma niyaga watabi nayeng ngoweiya
purik mabura nogo kangayeng nanagine.
19 Pakele, ne mele ne makngezegezikku ngago lang peyeng lende mizi perik inugu nogo
ngago lang perikke miza peyeng ngizi mizagi purikki iwakaweki. Pugu ni kanga nanagi
piyeng nogo pigi mela nowiyagi. Kapura nogo ni Kilisiyegi kazing wik lewengke niza
orowei wiriya purikki kanga keleniyagiragi kozak neiyagi ono.

20 Tegi ni ne kiling Yisuyegi kumulibek, Onesimago niyegi sawelagi legi neyegi saweliweki watabi nayeng mize keya Yemizibekyegi kelemi nobiyeng mize. Ni Kilisiyegi ngizi kumulibek mena ya nogora wilik kagowing kelemiweki Onesima i nugumakka koli kelemiye.
21 Ne perik lende mizageya wizimowei nogo iwakarik nogo niyegi nguk nei peyeng nugu mizagi. Ei, nogo nguk nei peyengka mawinda nayendau mizagi purik nogo iwaka.
22 Ni Onesimago iwek kolagi namak ngaiyek mizi mabura kemenak negi namektau ngaiyek mize. Purik nogo kelirik waberek nuguyengki Anotogo kangayeng naniweki keya ne niyegi pakeli yogiweki kelenibene.

23 Yogo Epaparasa Kilisi Yisugi wiyeke wigira wizigeya ne kiling wigirimakke wizimoweibekko niyegi wangane pugura wezameli.
24 Keya yogo Mak keya yogo Arisaka keya yogo Timasi keya Luka yombu ne kiling kewengke yawe mizi puwiligurau mabilik wangane puwiligira wezameli.
25 Yemizi Yisu Kilisigi wazono pura ini mabuwiligi wilek kangyengke wizei pani.
Mabura,
Ne Paulu kapiya perik iniyegi lende mizabek.

Iburu
Kapiya Iburu Perik Yuda Yongkambanu Kilisi Yisuyegi Ngizi Kumuliwiliyegirik

1 Koka walaka panuwekkerik kang kolokngagonoge keya kazing kolokngagonoge Anotogo tenigi yelibungang kokawiliyegi ngago yeiya. Pugu yombanu ngago pugu yanayeng kozak kisawiligi yungka wizimowei watabi Anoto ngezebokko yongkambanu puguwili iwakaweki keli piyengki langai kozak kisibene keleya.
2 Kapura wok kangkali peyengki yungke Anotogo pigi Marekpekki kiliragi yungka teniyegi ngago yeiya keya pigi Marekpekyegi watabi mabiyeng mana logo pi kiling wizimowei ngilumbek keya ngabelakpek kiling watabi mabiyeng keremiza.
3 Anotogi Marekpek Anotogi ngaiwaktik kiling ngela ulara yolu keya kang pugu yolu pumok keya pugu mizi piyengko walimizirik pi Anoto kelik panu mena mizi. Ngago pigi ngaira kiling purago kairikku ngilumbek keya ngabelakpektau ngoluk yolu. Pi tenigi kaile piyeng tumula meliweki ibeng sabek logo pulaga Anoto yemane paka ngilumbekke yolubek kiling tung yemane lewege panurikke mogosa.

4 Tegi Anotogi Marekpokko angelawilirau yela, mabilik Anotogo yeik piyegi mana purago puwiligiyeng yela pilik.
5 Purik pelik, Anotogorau angela puguwiliyaga nakyegi pelik meiya ono,
Ni negi Marekpek. Yokopekke ne nigi Mangobek purikki kimeike walimizi. *Ingi Sam 2:7*
Ma Anotogo angela nakyegi langai peliktau kaiya ono.
Ne pigi Mangobek keya pi negi Marekpek. *2 Samuwele 7:14*
6 Anotorau angela nakyegi pilik kaiya ono kapura Anotogo Yisuyegi kele pilik kaiya keya pigi Marek kalogolibek ngabelakpekke wezamelawekkeriktau pugu kaiyarik,
Anotogi angelawili mabuwili piyegi inge laliya maniweki. *Ingi Sam 97:7*
7 Anotogo angelawiliyegi langai pelik kaiya,
Anotogo angela puguwili kebarek keremizi, keya piyegi yawe miziwili yezi wilik keremizi. *Ingi Sam 104:4*
8 Kapura pigi Marekpekyegirik pelik kai,
O Anoto, ngai nugura wok mabiyeng wizagomagi keya kazing pangka lewengke ni yongkambanu nuguwiliyegi ngai wiziyagi.
9 Ni pangkaragi keli keya kokowaragi kumbak tegi Anoto, Anoto nugubokko ni niza logo mamokyaga wilik kagowing yemane panura nana. *Ingi Sam 45:6,7*
10 Keya Anotogo pigi Marekpekyegirik peliktau kai,
O Yemizibek, koka solowekke nugu ngabelakpek keremiza keya mele ni makngezegeyaugu ngilumbek keremiza.
11 Ngabelakpek keya ngilumbek kakwelagi kapura ni kele wizagomagi. Piyeng melewangkayengko sobok si pilik mizi nangai.
12 Keya piyeng wezamela logo purik piyengki kangayeng keremizagi. Kapura ni wok mabiyeng mabilik wilibek yolu keya nirau yombusigi onobek. *Ingi Sam 102:25-27*
13 Anotogorau angela puguwili nakyegi pelik meiya ono,
Nogo niyegi kiyebuk miziwili nigi kulengke nugu ngaiweki wazayirikka negi ngaigezuwaga pelaga mogosi, koli, meiya ono. *Ingi Sam 101:1*
14 Pilik mabura angelawili ngenangai langaiwili? Puwili kung Anotoyegi yawe miziwili logo Anotogo yombanu ngezebokko kaileyeng keya kemenak Anotoyaga koweige koyagi puraga yaliya wazayiweki puwiliyegi sawelibene wezayeliwili.

2

1 Weik Anotogo pigi Marekpekki kiliraga teniyegi kozak yeiya logo piliktikki wiyeke teni watabi wameik ulogo tonugu piyaga kerewiya piyengki waberek kerangang maniweki logo teni yamek nangeli koyimowei tenigi ngizi kumuli pura keya wazono mizi pura wiya ne.
2 Purik koka walaka angelawiligu Moseyegi ngago meiyayengko walimizarik wameik logo piyengki kerewiya ono puwili ma kiriwei miza ono puwili ngangang puwiligu weiyagira yana legi.
3 Tegi tamizeige Anotogo teni yaliya wazaya pura yemane panura logo teni puragi kezanga mana purik mabura talik miza logo puragi kanga weiyagi puraga teni kazi kunagi? Tenigi kazi kunagi namektau ono, yeik panu. Koka Yemizibek ngezebokko teni izagi puragi kozak kaiya logo piyegi kerewiya puwiligu teniyegi wameik mena miza.

4 Keya ngago pura kozang kelemiweki Anotogo watabi kozang nayengko
yombanuwiligu mizagi langai ono nayeng keya wirangai piyeng miza keya keli puguragi
kiriwei Kung Walekpokko kangka yani piyeng yongkambanu ngizi kumuliwiliyegi sanga
miza yana.

5 Keya angelawiliyegi mawinda keriyiwekkerik Anotogorau angelawiliyegi
ngabelakpek keremiza logo purik puwili ngabelakpekki ngai wazayagi kaiya ono.
6 A'a', segeya Kapiya Ingi Samyengkirikke Tawitigu Anotoyegi pelik mei,
Yombanubek meibok ngenangaibek legi ni piyegi yangeze mizi, ma yombanubek talikpek
legi nugu piyegi ngai?
7 Keya tek nangezige nugu pi angelawiliyaga kulengke wazamiya kapura mabek perik
weik ngereke nugu pi ngaiwaktik keya yeik yemanera mana.
8 Purik nugu pi watabi wizageya koyi kambeli peyeng mabiyengki ngai wazamiya. *Ingi Sam 8:4-6*
Tawitigu kaiyarik Anotogo yombanuwili watabi mabiyengki ngai wazaya. Watabi nayen-
dau kokowa ono. Tonugurau ngoluk yombanuwili watabi mabiyengki ngai koyilege keriyi
ono.
9 Kapura Yisu kele tonugu keriyi. Keya tek nangezige Yisu yombanu keremizawekke pi
angelawiliyaga kulengke wazamiya logo Anotogi wazono tonugu weiyagi langai ono pugu
yana pura Yisugu ngabelakpekke puwili mabuwiligi kaileyengki wiyeke ibeng puraga
kimeike lewagela wazamiweki. Pugu ibeng sa puragi wiyeke pi weik ngaiwak yemanerik
kiling tung lewege panurikke wizilege teni keriyi.
10 Keya Anoto watabi mabiyeng ngai yemane ngezebekkiragi wiyeke keremizabokko Yisu
nganganda wagelibene kelemiya purik pangkarikku, purik Yisugu ngangang mizi purikku
yongkambanu kolokngagono Anotogi ngaiwak purikka sanga miziweki iza orowei yo,
keya Yisugu ngangang miza puraga walimizirik pi ngai pangka panubek keya yongkam-
banuwili kemenak ibengki puraga iza orowei yo wiriyagi langaibek.
11 Logo pi yongkambanuwili kaileyendau onowili keleyibok kiling teni kaile nayendau
onowili miziweki keleya puwilirau tenigi Mango wamenak. Logo piliktikki kandik Yisugu
teni pigi si keya sakwili kaiyagi purikki pirau kendek ono.
12 Purik Yisugu Kapiya Ingi Samyengki purikke pelik kai,
Nogo si keya sak nogowiliyegi Anoto negi Mangobekyegi langai kozak yeiyagi logo nogo
ingi yeik pugura yongolok meiyagiyengka yeik puguraga wawere uli puwiligi
wirege meiyagi. *Ingi Sam 22:22*
13 Keya kang naraga pugu pelik kaiya,
Ne kiling negi si keya sakwilirau kemenak Anotogi melezikke managi. *Isaya 8:17*
Keya ngereke pugu pelik kaiya,
Kerewiyi, ne pelege keya koloyakamandik Anotogo nana puwilirau. *Isaya 8:18*

14 Teni Anotogi yango keya marekngangwili mei puwili yombanu korikwek kilingwili
legi Yisu teni yombanuwiligi kangmekke wazamiya. Logo pugu pilik miza purik pigi ibeng
sa purago Sadang neneng ngela melibene keya ibengkiragi kozang Sadangko kebangkela
yolu pura neneng ngela melibene,
15 keya yombanu wok mabiyeng ibengkirikki kulilimokko wigirara yolu puwili kazing
pilik mizi pumokka wila wazayiweki.
16 Purik pi angelawiliyegi saweliweki angela wezabek kayima ono purik kimeike kapura
pi yombanu yeik wezabek kayima, purik yombanuwiliyegi saweliweki.
17 Purikku kai purik Yisu kazing mabiyengkirik teni pigi si keya sakwili kelik sa kai logo
tenigi ngai yemane panu yalektago kolabek keya wok mabiyeng Anotogo keliragi mizi logo
tenigi wiyeke panga Anotoyegi kang mizibek miziweki. Pilik miza purikku pugu pangka
tenigi wiyeke tonugu kaile miza piyengki kolak miza logo kaile tonuguyeng tumula logo
keremarekeweki.
18 Logo mabek perik weik kaile miziweki yang kelemibokyegi pugu sawelagi purik
Sadangko Yisu yang kelemiyawekkerik Yisugu yang kelemi puragi nganganda wagela
kapura pi puraga kawiye wala ono tegi pugu yaka yang kelemibok kawiye nelegi sawelagi.

3

1 Tegi ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli kaileyeng wizamiya logo Anotogi sawiya logo
paka ngalege kangkiweki iza puwili Yisuyegi kumulagirikki kai. Pi Anotogi ngagora
oroweibek keya tenigi ngai yemane panu teniyaga Anotoyegi mizibek logo ngizi kumuli
tonugu ngizi kumuli kisi puragi ngaibek.

2 Yisu ngizi Anotogo pugu miziweki kelayeng mabiyeng wilibek miza keya Anotogo
pi yawe pura miziweki mana mabilik Anotogi kelaragi Mose kiriwei miza logo yawe
Anotogira Isileili yongkambanuwiligi tepekke miza.
3 Kapura Yisugi yeikta Mosegi yeiktaga ngoluk ngalegerago mabilik yombanu i wazono
panu namak ngizabokki yeikta ngoluk i pugu ngiza pumak wiziga yeik pugura kele ngalege
yongolok meiyagi pilik.
4 Keya yombanu kolokngagono i ngiziwiligu kapura Anoto wamenakko watabi
mabiyeng keremiza.
5 Mose ngizi Anotogo pugu miziweki kelayeng kerewiyira kiling wizimowei Isileili
yongkambanuwiligi tepekke miza, logo yawe pugura ngago wameik kalike Anotogo kozak
kaiyagi pura kozak kai yongomo mizagira.
6 Kapura Kilisi Anotogi Marek Anotogo pugu miziweki kelayeng mizabok Anotogi
imakke puwiliyegi ngaibokko. Keya teni Yisuyegi ngizi kumuli puwili teni Anotogi imak. Pi
tenigi yungke yolu, purik tamizeige tenigi piyegi ngizi kumuli pura kozang yolu keya piyegi
wilik kagowing tonugurarau kozang keya Yemizibekyegi ngizi mena mizara wilekpek keya
yuke yolu purarau kozang mabura.

7 Keya Kilisi yemane panubek kopong Kung Walekpokko teni piyegi kerewiyiweki kai.
Logo Kung Walekpokko Anotogi Kapiya Walektikke yungke pelik kai,

Yokopekke Anoto ngago kaiyagalege ini kerewiyi puwekke purik mabura

8 Isileili yongkambanuwiligu Anotoyegi kerangangyeng waliya logo nagerewiyi miza pilik
mizi nagani purik puwili Anotoyegi kezanga mana purik wok puwili kurung yeikwekke
koyayengke logo puwiligu piyegi yang kelemiya.
9 Keya Anotogo pelik kai, Puwili nogo puwiliyegi kirisimasi yombu neyauge ke-
leyayengki keriya kele kapura pulogo inigi yelibungang kokawiligu ya nogora yang
kelemiya.
10 Logo piliktikki wiyeke ne yongkambanu puwiliyegi sisik miza logo pelik kaiya, Ya
puwiliyeng wok mabiyeng nalege langai pakeli kapura ngalege pelegerau neyegi pakela
yongo meli ono keya kazing nogo lewengkerau wei mizi ono.
11 Ne sisikmokko pangka ono logo nogo ngago sawiya ngelagi ono pera pelik ngai
wazamiya, Wameik panu, puwilirau ne kiling pelege leng miziweki kiliya, wiriyagi ono,
kai. *Ingi Sam 95:7-11*
12 Ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwili waberek panugirikki kai. Iniyaga nak
kaile panu keya Yisuyegi ngizi kumuli nariktau ono wizimowei kemenak Anoto wik
yolubekyaga kokowa kuna nagani.
13 Pilik segeya iniyaga nak kaileyengki ikuyogoriktago ulumiya logo nagerewiyi miza
nelegi yokopek keya wok mabiyeng nakko nakyegi ngago ngizi kumuli pugura kozang
kelemiyagira manimo.
14 Purik pelik, tamizeige teni koka solo Yisuyegi ngizi kumuliwekke piyegi wilekpek
ngalege wiyaragi kozang kebangkela mabilik mizi kanda wok teni ibeng sagibekke purik
mabura teni menalege Kilisi kiling paka ngalege pugu ngai lemengke yungke wazayagi-
wili.
15 Kapiya Walektikku pelik kai,

Yokopekke Anoto ngago kaiyagalege ini kerewiyi puwekke purik mabura Isileili yongkam-
banuwiligu kurung yeikwekke Anotoyegi kerangangyeng waliya logo nagerewiyi
miza pilik mizi nagani, kai. *Ingi Sam 95:7,8*

16 Anoto ngago kaiyagalege kerewiya wizigeya nagerewiyi mizawili tawili? Yongkambanu
Mosego Isip lemengka iza orowei kuna puwili mabuwiligu pilik miza.
17 Tawiliyegi Anotogo kirisimasi yombu neyauge sisik kameneng keleya. Pi yongkambanu
kaile miza logo kurung yeikwekke ibeng sa puwiliyegi sisik miza.
18 Keya Anotogo puwilirau ne kiling leng miziweki wiriyagi ono kaiya purik tawiliyegi
kaiya wizinda? Piyegi nagerewiyi miza puwiliyegi pi kaiya wizinda.
19 Keya taliktikki wiyeke Anotogo puwili ngabelak pugu puwiligi kangkere miza
yowiyabokko kiliya kunagi ono kai? Purik puwiligu Anotoyegi nagerewiyi miza legi, keya
purago puwili piyegi ngizi kumuli ono purikki walimiza.

4

1 Anotogo teni piyegi kiliya kuna logo pi kiling leng miziweki kaiyara wizinda kele
kapura teni Anoto kiling leng miziweki kiliya kunagirikki kazing pumok wangka ngela
nelegi teni waberek panu ngaigi langaiwiligu.

2 Purik Yisugi ngago wazonora teniyegi kozak yeiya wizinda mabilik puwiliyegi kozak
yeiya pilik. Puwili kele ngago wazono puragi kerewiya kapura purago puwiliyegi wa-
zono narik keleya ono logo purik peliktikki wiyeke, puwili puragi kerewiyawekkeriktau
puwiligu puragi wameik miza ono logo puragi wilek kang tiya mana ono.
3 Legi teni Yisuyegi ngizi kumuli puwili keke Anoto kiling leng miziweki kiliya kunagi.
Kapura Yuda ngizi kumuli ono koka puwili kiliya kuna ono, Anotogo pelik kaiya purikki
kiriwei,
Ne sisikmokko pangka ono logo ngago ngelagi ono pera pelik ngai wazamiya, Wameik
panu, puwilirau ne kiling leng miziweki pelege kiliya wiriyagi ono. *Ingi Sam 95:11*
Pugu solo ngabelakpek keremiza logo purikkarik pi kele puwili leng miziweki kiliya
kunagirik wiragak mizara yuke wizagoma.
4 Logo pi wiragak mizara yolu purik teni iwaka, purik Kapiya Walektikke yungke wok
melenazik keya nazikka neyaubekke pi leng miza purikki pelik kai,
Anoto yawe puguyeng mabiyeng mizi kanda wok melenazik keya nazikka neyaubekke
leng miza, kai. *Genesi 2:2*
5 Kapura nawili pi kiling leng miziweki kiliya ono, purik pugu pelik kaiya puragi mawinda
kumuli,
Puwilirau ne kiling pelege leng miziweki kiliya wiriyagi ono. *Ingi Sam 95:11*
6 Logo ngago ngelagi ono pilik ngai wazamiya pura yolu logo nawili kiliya kang kapura
yongkambanu ngago wazonoragi kerewiya logo Anotoyegi nagerewiyi miza puwili yeke
yungke kiliya kunagirikka weik yeik purik puwiligu Anotoyegi nagerewiyi miza purago
puwili piyegi ngizi kumuli ono mizi legi.
7 Kapura pugu kang ngereke kiliya kunagi nara sawiya logo pura weik yokopekke pera.
Logo nagerewiyi puwili kiliya kuna ono weik kirisimasi kolokngagono kambela wizigeya
pulaga kalike Anotogo Tawiti ngago pera kozak kaibene kelemiya.
Yokopekke Anoto ngago kaiyagalege ini kerewiyi puwekke purik mabura kerangangyeng
waliya logo nagerewiyi mizi nagani. *Ingi Sam 95:7,8*
8 Pugu yereng leng mizagira kai pura Yosuwago yombanuwili iza orowei panga Isileili
ngabelakpekke kuna pulogo ono. Purik Anoto pulumengki langai kaiya kesak ngago lang
yokopekke kai purik kalike ngereke kozak kai kak ono.
9 Tegi Anotogo wok melenazik keya nazikka neyaubekke leng miza mabilik Anotogi
yongkambanu puwiligi kemenak ngizi panu leng mizagi nara wizinda.
10 Pulogo kiliya kang puwili yawe puwiligiyengka leng mizi yagenda mabilik Anotogo
watabi mabiyeng keremiza wizigeya leng miza pilik.
11 Tenirau leng mizagi puragi kangkirikki kozang miziweki. Logo pilik mabura Isileili-
wiligu Anotoyegi kerewiyirago puwiligu piyegi ngizi kumuli pura walimiza ono pilik miza
ne logo puwiligu kiliya kunagimek waliya pilik miza nelegi teni waberek panu koyiweki.
12 Purik Anotogi ngagora ibeng ono, wik keya ngairago kolara logo lang walingina logo
ngaimokko kola puwektau ula. Ngago pugura yombanuwiligi wilek kangyengki yungke
panu ngeli logo tonugu kumuliyeng keya keliyeng kawela wiyi keya teniyegi nangaiyeng
kaileyeng keya nangaiyeng pangkayeng keleyi.
13 Anoto wizageya koyi kambeli puwili mabuwiliyegi langai piyeng mabiyengki iwaka.
Tonugu mizi piyeng mabiyeng Anotogi wireyaugu pakeli. Watabi nayendau piyaga liwik
wiyagi ono keya piyegi tonugu miza piyeng kozak meiyagi.

14 Tegi Yisu Anotogi Marek ulogo teniyegi saweliweki paka ngilumbekke kambok tenigi
ngai yemane panu teniyaga Anotoyegi mizibek legi teni piyegi ngizi kumuli tonugu warara
yolu kisi puragi kozang kebangkelageyaweki.
15 Tenigi kozang kaileyengko yang keleyiyeng kik ula melagi nararau ono logo purikki
ngai yemane panu tonugubokko iwaka logo pi teniyegi yalek purik pirau koka nalangai
piyeng mabiyengko yang kelemiyabek kapura pirau kawiye ono.
16 Legi teni Anotoyegi kozang sowei kuniweki logo piyegi yalek puguragi nguk mei keya
wazono tonugu weiyagi langai ono pugu yani logo teni yang keleyi puwekke teniyegi
saweli puragi nguk meiweki.

5

1-3 Yuda yombu ngai yemane panu Anotoyegi kolak kelibene mizibok yombanu yeik
nazuwaga puwili kelikpokko kapura pi Anotoyaga panga yongkambanuwiliyegi yawe
miziweki sawiyabek. Pugu watabi yeik yongkambanuwiligu orowei lewa piyeng An-
otoyegi opa mani keya puwiligi kaileyeng keya ngezebekkiyendau tumula melibene
Anotoyegi wata kolak kelemi. Keya pi yombanubek kopong yombanu nagerewiyi mizi
keya kangkayeng kumula koyimowei mizi ono puwiliyegi kazing kuzigeragimekke keleyi

penangai, keya ngezebektau kaile mabilikyengko yang kelemibek logo puwiliyegi kuneng
yolu piyeng pi iwaka.
4 Keya yombanu nak keli ngezebekkirago pi ngai yemane yongkambanuwiligi wiyeke
panga Anotoyegi kambek mizagi ono kani. Pi ngoluk Anotogo Alongyegi kelemiya pilik
were pilikpokyegi ngago meiyagi logo pulaga Anotoyaga yongkambanuwiliyegi mizagi.
5 Keya Kilisi ngezebokko ngezebek ngai yemane panu yongkambanuwiligi wiyeke panga
Anotoyegi kambek miza onobokko. Pi Anotogo mizabokko. Anotogo piyegi pelik meiya,
Ni negi Marekpek, yokopekke ne nigi Mangobek purikki kimeike walimizi. *Ingi Sam 2:7*
6 Keya wale narikkerau pelik kaiya,
Ni yombanu yongkambanuwiligi wiyeke Anotoyegi kambek mizageya wizagomagi,
Melekiserekko miza mabilik. *Ingi Sam 110:4*
Melekiserek Abalamgi tendagawekkerik ngai yemane yongkambanuwiligi wiyeke An-
otoyegi kunabokko.
7 Keya Yisu ngabelakpekke wiziyawekkerik waberek pigi Anotoyegimek kek ngago
ngagomek keya ingkilakyau walageya wizimowei nguk meiyageya wiziya. Pugu Anoto
wamenak pi ibengkiraga kazi kuna nelegi piyegi sawelagibekyegi waberek miza logo
Anotogo waberek pugumekki kerewiya purik pi Anotoyegi keli keya wok mabiyeng
Anotogo kelira miziweki kelibek kopong.
8 Keya pi Anotogi Marekpek kele kapura pi nganganda wagela purikku pi kazing Anotogi
keliragi kerewiyagimek waligelemiya.
9 Keya pi ibengkiragi nganganda wagelarikku pi Anotogi kelira maburagi kemenak
kiriwei miza, logo pilik mizarikku pi yongkambanuwili pangka yaliya wazayageya wiz-
agomagi puragi mangobek kelemiya logo piyegi kerewiyi puwili wik koyimagira yanibek.
10 Purik Anotogo pi ngai yemane panu yongkambanuwiligi wiyeke Anotoyegi
Melekiserekko miza mabilik kuniweki miza purikki keremareke mizi nagani.

11 Ngago puragi langai iniyegi kozak yeiyagiyeng kolokngagono kapura ini nguk namizi
iwaka si onowili logo iniyegi kozak yeiyagi langai ono.
12 Inugu teng nazuwagawiliyegi waligeleyagira weik pera kapura ngoluk ini mabobuwili
Anotogi ngagoraga were lewa piyeng mawinda waligeleyageyaweki mizi. Ini Anotogi
ngagoraga ngeragi kozang nagerikka ini ngoluk yebili ni puwili kelik yebili ni.
13 Yombanu ngoluk yebili nibokyegi keriyiwekirik pugu Anotoyegi ngizi kumuli pura
ngoluk mandik songonowili kelik logo pangkayeng ma kaileyeng miza piyendau iwaka
ono.
14 Keya ini ngeragi kumbekki kozang piyengka nagi langai ono keya Anotogi ngagoragi
solo piyendau iwakagi ono koyimeige weik inugu Yisuyegi ngizi kumuli pura inugu
kaileyengka pangkayeng iwaka mizi kayima purikka yemane si puwekkegine.

6

1 Tegi Yisuyegi ngizi kumulagirikki Anotogi ngagoraga were lewa piyeng mawiyarekka
waligeleyageya koyimi pura wiya logo Anotogi ngagoragi solorikke keriyiweki logo kazing
kumbekki lewengke yemane siweki. Teni mawinda kaile kemenak ibeng wizagomagi pura
yani puraga kowita logo Anotoyegi ngizi kumulirikku piyegi saweli purikki kozak kelagi
ono
2 keya kaimelagirikki waligeleyi puriktau keya kazing ngaiwiligu mele puwiligiyeng
inigi ngalege walamiya logo iniyegi langai waberek mizi puriktau keya ibengwili yangalek
meiya logo ngagozak yemanera mizagi puriktau.
3 Keya tamizeige Anotogo keli mabura teni weik watabi kalogomok nayengki kozak
keliweki.
4 Yombanu Anotogi wilangkarikke koya logo watabi paka ngalegayeng kolokula keya
Kung Walekpek puwiliyegi wiziya
5 keya Anotogi ngagora wazono purik iwaka keya Anotogi teng wazono kalike wiriyagi
puragi kozanda ulogo kolokula
6 pilik puwili Yisuyegi ngizi kumuli puwiligira wezamela purik mabura puwiligi yayeng
kowitiweki iza orowei yo wiriyagirik pangka ono, purik puwili ngezewili ngereke Anotogi
Marekpek yengeleileige ula wazamiyagi legi keya yongkambanuwiligi wirege kendek
mizibene kelemiyagi legi.
7 Koboyau ngabelak nakki ngalege kuli wilibek puwekkerik ngabelak pilikpokko watabi
ngeriya piyeng wazono panu lewa logo purikku Anotogo ngabelakpokke wazono miza
purikki walimizi.
8 Kapura ngabelak yeik wi ingakyeng kilingyeng lewagela wazamibok ngabelak kaile-
bokko logo Anotogo kaile sawiyagibokko logo waleleige yezizikku ngoragi.

9 Ini nogo keli puwili, teni piliktikki kozak keli kele kapura nogo kumulirik piyeng iniyegi
langai kozak kisi yagenda ono. Nogo ngizi panu kumulirik inugu kazing kaile leweng wiya
logo Anotogi kazing lewengke wiriya purikki ngizirik weik wiriyi yagenda.
10 Purik Anoto pangkabek legi, inugu piyegi yawe miza piyeng pugurau keremareke
mizagi ono ma inugu keli inigi piyegi waligelemiya purarau keremareke mizagi ono.
Purik inugu ngizi kumuliwiliyegi sawela purikku inugu piyegi keli pura walimiza keya ini
ngoluk pilik mizageya.
11 Keya tonugu keli panurik ini pilik mizi kai kanda paka wila wiyagi pulogoweki
keya kangka neyauge ono, kangka wamenakka koyimowei inugu paka ngalege weiweki
wilekpek keya ngai yuke yolu pura ini wameik weiyagi miza yolugi purikki.
12 Ini Anotoyegi kiriwei mizagirikki kiyebuk sende mizagi purikki teni kiyebuk, segeya
Yisuyegi kozang ngizi kumuli kopong Anotogo yanagi kaiya piyengki yelakkelek yuke yolu
puwili kelik koyi logo ini pilik yolu purik mabura Anotogo yanagi kaiya piyeng inirau
yanagi.

13 Koka walaka panu Anotogo Abalamyegi ngago ngizi mizagi nara pilik sawiya. Logo
Anotoyaga yeke ngalege pulogo naktau ono legi yeik ngezebekkiraga ngago sawiya pura
kozang kelemiya.
14 Pugu Abalamyegi mawiyarekka wazono kelemiyagi meiya keya pigi marek nak
managi meiya keya pugu pigi yango keya marekngang kolokngagono lewagela wazayagi
meiya.
15 Logo Abalam yelakkelek yuke wizagoma weik Anotogo pigi marek nak Isak meibek
mana logo pugu sawiya pilik miza.
16 Yombanu nak ngago pugura kozang kelemiyagi purik ngoluk piyaga yeke ngalege
pulogobokki yeikta ngeriyi penangai. Logo pilik mizi purikku watabi pugu wameik mizagi
langai piyeng mizagi keya miza ono purik maburago pi kuneng managi. Keya yombanu
nakko ne yombu yelebegi yeiktaga pura ulu waliyi kai purik yeik purago kozang kelemi
yagenda.
17 Anotogo yongkambanu pugu sawiya pura weiyagi puwiliyegi pugu pilik sawiya
purarau ngelagi onora kani keleyiweki miza tegi yeik ngezebekkirago yeke langak ulu
waliya.
18 Keya watabi neyau wizinda logo kowitagi ono keya Anotogo piyaugi langai ikuyogorik
kaiyagi ono. Logo piyau nara pugu sawiya pura keya nara Anotogo ngezebekki yeikta yeke
langak ulu waliya pura. Logo ngago lang wameik kozang pilikyeng kerewiyirikku teni
pugu yaliya wazayiweki piyegi nginda kang puwili kozang keleyi. Keya mabek perik weik
pugu tonugu wilekpek keya ngai yuke yolu pura yanagi purik teni ngizi iwaka koyinda.
19 Pilik wilekpek keya ngai yuke yolu purago ya tonuguyeng kozang kebangkelara yolu.
Pura sengyengko mizi mabilik teni ngilumbekki kezangka walek lemengke Anoto kiling
uluwakiya wazaya.
20 Logo pulogo Yisu teniyegi were kambelabek tenigi wiyeke kiliya kuna logo pugu
pulogo yolu purikku walimiza purik tenirau kalika kiriwei kunagiweki mereke. Pi weik
ngai yemane panu yongkambanuwiligi wiyeke Anotoyegi kunabek, Melekiserekko miza
mabilik.

7

1 Melekiserek meibok yereng Seleme mei puragi King Ngaibek keya pi Anoto Yemizi
Ngizi Lewege Panubekyegi yawe mizabek. Abalam ngairaga kambela logo King Ngai
nawiliyegi lewege mizarikki wiyeke wilik kagowing mizi yo tawereige pugu pi wilek ula
logo Melekiserekko Anotogi yeikta weiya logo Abalamyegi wazono meiya.
2 Pulaga Abalamgu ngairaga wawiya piyeng mabiyeng sanga miza logo limak meleyau
keremizayengka limak narik Melekiserek mana. Melekiserekki yeiktago kai purik, pangka
panu, logo pi pangkaragi King Ngaibek keya yereng pugu ngai puragi yeiktago kai purik,
ngai keli ono, wazono yolu logo pi wazono yoluragi King Ngaibek.
3 Melekiserekki mango naktau ono ma panu namelerau ono keya pigi yelibungang
kokawiliyegi langai kapiya kozak kaiyagi nariktau ono. Pigi solo nariktau ono keya pigi
yeik sa nariktau ono. Tegi pi Anotogi Marekpokko wizagomagi pilik ngai yemane panu
yongkambanuwiligi wiyeke Anotoyegi kang kaiyageya wizagomagibek.
4 Melekiserek yemane wiziya purikki kumulagirikki kai keya Abalam Yudawiligi man-
gobokko watabi ngairaga weiya piyengka limak narik mana purikki keriyagirikki kai.
5 Abalam nangki pilik miza? Tamizeige teng puraga lo Mosego lende miza piyeng wiziya
kesak Abalamgu pilik miza purikki teni iwaka, purik kalike Anotogo yombanu Lebigi
ngaimekkawili Yuda yongkambanuwiligi wiyeke Anotogi wirege kuniweki iza. Logo

Anotogo lo Mosego lende miza piyengki yungke yeiyarik puwili mabuwili Abalamgi yango keya mareknganwili kele kapura Yuda yongkambanuwiligu ngeragi ngeriya ni piyeng keya king wei piyengko limak meleyau keremiza piyengka limak narik Lebiwili yaniweki yeiya purik puwili yongkambanuwiligi wiyeke Anotogi wirege kangwili legi.

6 Kapura Melekiserek Lebigi ngaimekkabek ono keya pi Abalamgi mareknganwiliyaga nak ono. Melekiserek Anotogi yeikta weiya logo Abalam Anotogo ngago sawiyayeng kozak meiyabokyegi Melekiserekko wazono meiya. Tegi Abalamgu Melekiserek watabi limak meleyau piyengka limak narik mana.

7 Keya yombanu Anotogi yeikta weiya logo nakyegi wazono meibok yaka wazonora weiyabokyaga lewegebek purik teni iwaka. Tegi Melekiserek Abalamyaga lewege purik teni iwaka.

8 Keya nariktau pelik. Yuda yongkambanuwili watabi limak meleyau piyengka limak narik yombanu Lebi yongkambanuwiligi wiyeke Anotoyegi kang puwili yani mizi. Logo Lebiwiliyegirik puwili yawe mizi kanda ibeng purik weik ibeng miziwili kapura Melekiserek Abalamgi watabi limak meleyauga limak narik weiyabokyegirik Kapiya Walektikku kairik pi ibeng sa ono Anotogo korikwek kiling miza orowei kambela logo pi wik yolu.

9 Yombanu Yuda yongkambanuwiligi wiyeke Anotoyegi kang Lebiwili mei puwili kele watabi yaka pilik piyengka walerik weiwili kapura walaka Melekiserekko Abalamgiyengka wale narik weiya logo purik Lebiwiligi waleyendau weiya wizinda.

10 Purik Melekiserek Abalam yoromaure mizawekkerik Lebiwili ngoluk lewagela ono kapura puwili kalike Abalamgi yango keya mareknganwili mizagine were pilik miza.

11 Koka lorago kaiyarik Lebiwili yawe yongkambanuwiliyaga Anotoyegi mizagi pura puwiligu kebangkelara koyagira logo yawe puwiligi purago mizagewiyege yongkambanuwili Anoto kiling pangka wazayi mabura nangki yongkambanuwiliyaga Anotoyegi mizi Along Lebigi ngaimekkabek kelik ono, Melekiserek kelikpek ngereke lewaweki?

12 Pi kayima purik Lebiwiligi yawerago yongkambanuwili pangka wazayagi langai ono logo Anotogo ngai wik nak wezamela. Logo ngai wikpokko lo wereyeng yeik sa wazamiya logo lo wikyeng keremiza.

13-14 Kilisi Lebiwili mei puwiligi ngaimekkabek ono, Yudagi ngaimekkabek purik teni iwaka. Yudagi ngaimekkawili yawe yongkambanuwiliyaga Anotoyegi miziweki pura miziweki iza onowiligu. Purik Mosegorau yawe pura Yudagi ngaimekkawiligu mizibene yana ono.

15 Togo yombanu wik Melekiserek kelik yongkambanuwiliyaga Anotoyegi mizagiweki nak lewagela logo puragi solorik kimeike panu wizinda.

16 Keya ngai namokko ma yombanu nawiligu ma lo naragorau pi yongkambanuwiliyaga Anotoyegi miziweki kelemiya ono, a'a'. Pi kozang wik wizagomagi puraga lewa purago pilik kelemiya.

17 Purik Kapiya Walektikku pelik kai,

Ni yombanu yongkambanuwiligi wiyeke Anotoyegi kambek mizageya wizagomagi, Melekiserekko miza mabilik. *Ingi Sam 110:4*

18 Ei, Anotogo lo Mosego lende miza koka piyeng weik wezamela purik lo piyeng kozang ono legi keya teniyegi sawelagi langai ono legi.

19 Keya Mosego lo lende miza piyengkorau yongkambanu nawili Anoto kiling pangka wazaya ono. Anotogo kazing wik kalogomok naleweng tiya logo puluweng Kilisi logo Mosego lo lende miza piyendau ula logo teni weik kazing wik puluweng neing Anotoyegi mereke kunagi.

20 Keya Anotogo yeik ngezebekkira Yisu yombanu yongkambanuwiliyaga Anotoyegi mizibek kelemiyawekke ngeriya wizinda. Kapura nawili yongkambanuwiliyaga Anotoyegi miziweki iziwekkeriktau pugu pilik miza ono.

21 Kapura Anotogo yeik ngezebekkira ngeriyarikku Yisu yongkambanuwiligi wiyeke Anotogi wirege kunagiweki ngai yemane panubek kelemiya, Anotogo pelik meiyawekke,

Ne Yemizibokko yeik ne makngezegira ngeriya wizinda logo kangka nogobektau kowitagi ono, Ni ngai yombanu yongkambanuwiligi wiyeke Anotoyegi kambek mizageya wizagomagi, meiya. *Ingi Sam 110:4*

22 Purik Yisu yongkambanuwiliyaga Anotoyegi miziweki kelemiyawekkerik Anotogo yeik ngezebekkira ngeriya kopong purikku walimizi purik Yisugu ngago wazono Anotogo teni kiling silok tiya pura ngago koka Anotogo Abalam kiling silok tiya puraga lewege wizeibene kelemi penangai.

23 Keya nariktau ngai yemane yongkambanuwiliyaga Anotoyegi miziweki koka koyima puwili kolokngagono logo purik puwiliyaga nak ibeng puwekkerik ngereke nak tundikke wazami kai kayima kopong.
24 Kapura Yisuyegirik pi wik wizagomagi keya yawe pigi purarau nakyegi managi ono.
25 Logo pugu pangka yombanu Yisuyegi ngizi kumulirikku Anotoyegi lewa puwili mabek pewekkeriktau keya wangki wizagomagi puriktau yaliya wazayagi logo purik pi wik wizagomagi wizigeya puwiligi wiyeke Anotoyegi nguk mei penangai.

26 Yisu walek, keya kaile miza nayendau ono, keya pigi yungke kaile nangezirau ono keya Anotogo pi yombanu kaile kaile miziwiliyaga keke wazamiya keya Anotogo pi tung ngalege panurikke wazamiya legi pi ngai yemane panu tenigi wiyeke Anotoyegi kambek mizi purik pi pangkabokko.
27 Pi ngai yemane panu yongkambanuwiliyaga Anotoyegi miziweki wok mabiyeng kaile ngezewiligiyengki kolak miza logo pulaga yongkambanuwiligi kaileyengki kolak mizi kaiyageya koyimi puwili kelik onobokko. Pugu kang wamenara kolak miza logo purik weik pangka logo purik korik ngezebekki puwek uliweki ngaungaugu yana mabuwekke.
28 Mosegi loyengko yombanu kaileyeng kilingwili ngai yemane panu yongkambanuwiliyaga Anotoyegi miziweki keremiza wazaya kapura Anotogo ngago sawiya logo yeik ngezebekkira ngeriya logo loragi kalika kiriwei lewarago pigi Marek kaile nangezirau ono logo wizagomagibok ngai yemane panu yongkambanuwiliyaga Anotoyegi miziweki kelemiya.

8

1 Tonugu kisi purik peliktikki, Kilisi mabek tonugu kozak kelibok tenigi ngai yemane panu tenigi wiyeke Anotoyegi kambok logo pi paka ngilumbekke Anotogi mele ngaigezikke tung mabiyengka ngalege panurikke mogosa.
2 Pi i walek paka ngalegemakki yawe mizi logo i walek pumak ngizi panu Anotoyegi ya kumulagimak keya i walek pumak yombanu yeikwiligi meleyengko ngiza onomakko, pumak Yemizibokko ngizamak.

3 Ngai yemane panu yongkambanuwiliyaga Anotoyegi mizi puwili mabuwili watabi yeik mani keya liyeng ulagelega Anotoyegi kolak kelemiweki sawiyawili logo tenigi ngai yemane panu yongkambanuwiliyaga Anotoyegi miziboktau watabi nayeng kolak mizabokko.
4 Keya pi ngabelakke pelege wiziya kesak pi ngai yemane panu yongkambanuwiliyaga Anotoyegi mizi kak ono purik yombanu yongkambanuwiliyaga Anotoyegi miziweki loyengko kairagi kiriwei Anotoyegi watabi yeik maniwekiwili koyinda.
5 Puwili i walek ngabelakkamakki yawe mizi logo pumak i walek paka ngilumbekke pumakki kundikku. Piliktikki wiyeke Mose sela i walek namak ngiziweki mizi legi Anotogo pelik meiya, Watabi mabiyeng nugu paka lewakpekke keriya mabilik panu ngizimo, meiya.
6 Kapura Yisu ngai yemane panu yongkambanuwiliyaga Anotoyegi miziweki kelemiya logo yawe pigi pura puwiligiraga lewege logo purik pi Anoto keya yongkambanuwiligi tepekke ngagora silok tiya logo pilik silok tiya purago koka walaka silok tiya puraga lewege. Keya ngago were silok tiya pura watabi wazono piyengki kozak kaiya kapura ngago wik silok tiya pura watabi wazono palumu panu lewagelagiyengki kozak kaira legi wikta koka puraga lewege.

7 Keya ngago were silok tiya puraga kokowa nariktau ono kesak kalike silok tiya purarau wiriyi kak onorago.
8 Kapura Anotogo yongkambanuwiligu kokowa mizayengki keriya logo pelik kaiya,

Wok nogo Isileili yongkambanuwili keya Yudagi ngaimekkawili kiling ngago wikta silok tiyagiyeng weik mereke si lewa.
9 Keya ngago wik silok tiyagi pura wok nogo puwiligi yelibungang kokawili ngabelak Isippekka iza orowei kunawekke nogo silok tiya pura kelikta ono. Puwiligu ne kiling ngago silok tiya purago miziweki kaiyayendau puwiligu miza ono logo nogo puwiliyegi kezanga yana, Yemizibokko pilik kai.
10 Keya ngereke Yemizibokko pelik kai, Ngago were silok tiya pura weik yeik puwekke nogo Isileili yongkambanuwili kiling ngago wik silok tiyagira pelik, nogo lo nogoyeng kangka puwiligiyengke wiyagi keya ya puwiligiyengke lende miza wazamiyagi. Ne Anoto puwiligibek keya puwili yongkambanu nogowili mizagi.

11 Keya nakkorau ngezebek kiling yereng wamenaragabekyegi waligelemi ma pigi
ingembumelegabekyegi pelik kozak meiyagi ono, Yemizibekyegi iwaka se, meiyagi ono.
Purik songono panubekyaga yeke yemane panubekyegi pumok mamok iwakagi.
12 Ne puwiliyegi yalek mizagi keya puwiligi kaile miza piyeng tumula logo ne mawinda
kaile puwiligiyeng keya puwiligu korowali miza piyengkirau kumulagi ono, kai. *Seremaya*
31:31-34
13 Togo Anotogo ngago wik silok tiya puragi kozak kairikku were pura weik sobok sawiya
logo watabi pilik sobok sawiyi piyeng nguk namizi kakwelagiyengko.

9

1 Ngago were silok tiya puraga Anotoyegi ya kumulagirikki lo nayeng mela keya
yongkambanuwiligu sela i walek Anotogi wirege inge laliyi keya ya kumuliweki namaktau
ngiza.
2 Puwiligu sela i walek namak ngabelakpekke pelege ngiza logo i yeke yungke mabulogo
neyau ngiza wizigeya yenge yowerengkemak Walekmak meiya. Logo pumakki yungke
yoluyeng lambek keya lalekta keya iwing perek Anotoyegi opa wiyazik.
3 Pulagarik kagorik imakki waliya narik wiramiya logo kagorik purikki yeke kezangka
pulogo i namak, Walekyauga Walek Panumak, meimak yolu.
4 Logo i pumakke yungke alata kolak mizi koliyengka keremizara yolu keya loponglei
koliyengka keremiza logo Ngago Silok Tiyaragi Loponglei meileirau pumakke yolu. Logo
lopongleige yungke king tapele Mosego lo meleyau piyeng lende miza wazamiya piyau
wiya, keya kelebak peleng koliyengka keremiza logo iwing perek Manayeng meiyeng wiya
naktau, keya Alongki lukung peyeng lewa puleirau.
5 Keya lopongleigi ngalege angela kung serabimyaugi kangmekke keremiza neyau
mogosa. Logo piyau Anoto pulogo yolu purikki walimiziyau. Keya piyaugi sabengyau
lopong wata iwiyeng wezamelaleigi ulurikki ngalengale tungkula logo pulei, Yalektagi
Tundik, meilei. Watabi peyeng mabiyeng soloyeng kiling kapura ne piyeng mabiyengki
soloyengki weik kozak kaiyagi ono.
6 Weik piyeng mabiyeng pilik pangka pangka kelemiya wizigeya pulogo yombanu
Anotoyegi kolak miziwili i yenge yowerengke pumakke puwiligu keli puwekke yawe
puwiligiyeng mizageya koyimowei yeke iga yenge yowerengke mizi.
7 Kapura puwiliyaga ngai yemane panubok ngezebek kirisimasi naraga wok wame-
nakka purik i yeke yungke Walekyauga Walek Panu pumakke kang mizi. Pi yeke yungke
kang puwekkerik wata iwi nak orowei Anotoyegi kolak miziweki kang logo iwibokko
ngezebokko kaile miza piyeng keya yongkambanu mamokko kaile miza piyendau tumula
meliweki keya ngezebek keya yongkambanuwiligu lusuwei koyimowei kaile onoyeng
mena miza kapura Anotoyegirik kaileyeng miza piyendau tumuliweki.
8 Logo Kung Walekpokko mizagewiyege pilik pangka pangka mizi kayima purik ngoluk
kazing yeke Walekyauga Walek Panu pumakki kandik yongkambanu yeikwiliyegi tiya ono
purikki kimeike waligeleyi yagenda logo yongkambanuwili i yenge yowerengke mamakke
kang wale piyengki yo keya to mizageya koya purikki.
9 Logo purikku yokopekke teniyegi watabi yemane nayeng waligeleyi yagenda. Purik
ngago silok tiya wereragirik watabi yeikyeng orowei lewa keya liyeng kolokngagono kolak
miza kapura piyeng orowei wiriyawiligi yayengki kaile piyeng pilik kolak mizayengko ya
puwiligiyeng kaigesa wazayagi langai ono.
10 Logo purik ngago were silok tiya puragirik puwili ngeragi talikyeng nagi keya kang
tamekke ngezewili kaigesagi keya kazing nalangai nalangai piyengki langai lo korikwekki
ngalegeyeng keke mizageya koya. Yongkambanuwili lo piyeng teng puragirikki wiyeke
Kilisi Anotogi kazing wik pangka panu puluweng kiling lewarikka puwili lo piyeng warara
koya.

11 Kapura Kilisi ngago wik silok tiya pangka panu mabek yolu puragi ngai yemane
panu wezabek kayimawekkerik pi i walek yemane kangmekke panu paka ngilumbekke
yombanuwiligu ngiza ma ngabelakpekka ono pumakke kiliya kuna.
12 Logo kemenak iwibek orowei yeke I Walekyauga Walek Panumak mei pumakke kiliya
kuna logo iwibek alataraga kukuk uli yongomo miza. Kapura yombanu Anotoyegi kolak
miziwiligi ngai yemane panubokko mizi pilik liyeng keya pulangaiwiligi iwibokko miza
ono, a'a'. Iwi ngezebekkibekke ngane teni kaileyengko wigira puraga weik kemenak wila
wazaya.
13 Keya ngago were silok tiyaraga liyeng memengwili keya pulumakauwiligi iwiyeng
keya kau marek songono ngora pilikwiligi koza keya pilik piyengko yombanuwiligi kaile
lo korikwekki ngalege piyeng ngeli pumok kaigesa purik wameik legi,

14 Kilisigi iwibokko kumula tenigi piyeng watabi teni kazing kumbek ibengki puluwengki iza orowei kunagi pilik piyengka kaigesa wazayi purik wameik panu panu. Kilisigu ibeng sa purikku lo were teni yaliya wazayagi langai ono piyengki kiriwei mizagi purikki yangeze mizagi puraga yaliya wazaya logo teni Anoto wik yolubekyegi yawe miziweki kelibene keleyi. Purik Anotogi Kung Walek wizagomagibokki kozandago Kilisi ngezebek kaile tonuguyengki ibengweki ngezebokko ngezebek Anotoyegi mana. Logo Anotogo keriyarik purik pangka panu, purik pi kaile nangezirau ono pi yeik pangka panu wiziya legi.

15 Tegi Kilisi ngago wik silok tiya puragi yombanu libugebek wizigeya yombanu ngago yeiya puwili mabuwili watabi palumu panu Mangogo pigi marek kalogoliwili miza puwiliyegi yanageya wizagomagi sawiya piyengka puwili kanda weibene. Purik weik Kilisigi ibendagi ngane puwiligu ngago were silok tiyarage kulengke koyawekke kaile miza piyengki wiyeke ngangang wagelagi puraga wila wazaya.

16 Tamizeige yombanu nak ibeng logo watabi pugu wizami kang piyeng tak managi miza purikki kapiya yeik keya pilikwiligiyeng miza wiya pungindeing waze namele keya nakko weiya logo watabiyeng weiyagi ono. Kapiyangindeing ngoluk wiyi keya were yombanu kapiya pungindeing mizabek ngizi ibeng ma talik mizagi.

17 Logo yombanu kapiya pungindeing mizabok ibeng puwekke purik weik kapiya pungindeingke watabiyeng weiweki yeikyeng miza yowiya puwili watabiyeng weiyagi. Kapura pi ngoluk wik wizigeya puriktau yaka puwili waze watabi puwiligu weiweki pugu yeiya piyeng puwili weiyagi ono.

18 Logo piliktikki wiyeke ngoluk ngago were silok tiya puragirau kiriwei mizagine were liyeng keya pulangaiwili yela logo ibeng wizigeya iwiyeng kubuli yongomo miza logo purikku ngago were silok tiya pura kozang kelemiya.

19 Purik Mosego yongkambanuwiliyegi Anotogi lo meleyau keya lo nayendau mabiyeng kozak yeiya logo weikwekke pi liyeng pulumakauwiligi kongwiligi iwiyeng kiling kai keya kapuk keya yengelei marek songono isop mei mereke meleyeng weiya logo iwibek kapiya loyeng lende mizarikke ngalengale wezameli keya yongkambanuwiligi ngalengale wezameli miza.

20 Logo pugu pelik kaiya, Iwibokko ini keya Anotogi tepekke ngago silok tiya inugu kiriweiweki pura weik kozang kelemi purikki walimizi.

21 Logo kazing mabilikmekke pugu iwibek sela i walek pumakke ngalengale wezameli keya watabi yeke ige Anotoyegi ya kumuliweki wei keya mizi piyengkirau mabilik miza.

22 Logo loyengkirik watabi mabiyeng iwibokko kowiyeng piyengkiyeng kaigesiweki kai, keya iwibektau kubula ono purik kaileyendau Anotogo tumula logo keremareke wezamelagi ono.

23 Piliktikki wiyeke Mosego ngabelakka pelege sela i walek ngiza pumak kiling pumakke yungke watabi paka ngalege yoluyengki yang miza piyeng miza logo piyeng mabiyeng kazing pilikmekke Mosego watabiyengki kowiyengyeng liyeng keya pulangaiwiligi iwiyengko tumula. Kapura i walek pelege yang miza piyengki paka ngalege ngizi panumak ngoluk liyeng keya pulangaiwiliyaga lewege panuyengko kaigesa wazamiya logo pilik kaigesa wazamiya purik Kilisigu yengeleileige ngalege ibeng sa purikku.

24 Purik Kilisi i walek yombanuwiligi meleyengko keremiza logo yeik yang mizamakka kiliya kuna onorikki wiyeke. Pi paka ngalege lemeng ngeze lemengke kiliya kuna logo weik tenigi wiyeke ngago kaiweki Anotogi wirege lewagela.

25 Keya kirisimasi mabiyengke purik Yudawiligi yombanu Anotoyegi wata kolak kelibene waliyi puwiligi ngai yemane panubek yeke Anotogi i walek yemanemakki yungke Walekyauga Walek Panumakka liyeng memeng keya pulumakauwiligi iwiyeng kiling kiliya kang miza. Kapura Kilisi mawiyarekka ibeng sa ono.

26 Pilik kesak ngabelakpek keremiza ngiziga wizageya kayima perik pi ngangang mizi kayimi kak. Kapura segeya pi yeik kang wamenara kemenak lewagela, logo purik weik kirisimasi keya piyeng mabiyeng yeik siwekke mizi lewa ngizige. Pi pilik miza purik ngezebokko ibengkirago kaileyeng keya kaileyengki kozang pura neneng ngeliweki.

27 Keya Anotogo sawiya mabilik yombanuwili kang wamenara ibengki keya pulaga ngagozak yemaneraga pigi wirege ngagozak mizagi.

28 Togo Kilisi kang wamenara yongkambanu kolokngagonomekki kaileyengki wiyeke ibeng sa. Keya pi ngereke yogi kapura pi kaile yombanuwiligiyengki wiyeke ibengweki yogi ono. Pi yo purik piyegi tarikke keya mizageya koyimowei yuke puwili yaliya wazayageya pura weik kemenak yeikweki mizagi.

10

1 Yudawiligi lo ngago were silok tiyarage piyengko teniyegi yeik songono nangezi watabi
wazono Kilisigu teniyegi mizagi piyengki kozak kaiya. Anotoyegi kolak miziweki liyeng
keya pulangai ula pura kirisimasi mabiyeng mizi keya mizi miza kapura pilik kele mizi
kapura Anotoyegi kaile puwiligiyeng tumuliweki wiriya puwili ya puwiligiyengki kaile
piyeng kemenak tumulagi langai ono.
2 Logo pilik mizagirik pangka kesak kang wamenara Anotoyegi kolak miza purikku
pangka logo Anotoyegi wiriya puwiligi kaileyeng kemenak tumuli kak logo kaile
puwiligiyengki ya puwiligiyengka kuneng mizi piyeng yeik si kak.
3 Kapura piliktau miza ono. Puwiligu kirisimasi mabiyeng Anotoyegi wata kolak
kelemiyageya koyima piyeng puwiligu nagerewiyi mizi keya kaile puwiligiyengki kuneng
mizi piyengki kumulageya koyibene mizayeng logo kangka puwiligiyendau ngezege koya
ono.
4 Logo purik pobiliktikki wiyeke, yaka liyeng memengwili keya pulumakauwiligi iwi
Anotoyegi kolak kelibene waliyabokkorau kaileyeng tumulagi ono.

5 Purikki wiyeke Kilisi weik ngabelakka wirageyaweki merekewekke pugu Anotoyegi
pelik meiya,

Ni niyegi wata kolak kelibene liyeng keya pulangaiwili ula logo waliyi piyengki kiyebuk
kapura nugu negi korik yombanu yeikwiligi pilik nawek kangkere miza nowiya.

6 Keya ni liyeng keya pulangai ulubek alataraga wiya logo waliyi puwiliyegi wilik ono keya
kaileyeng tumuliweki kolak mizi piyengkirau ni wilik ono.

7 Tegi nogo niyegi pelik neiya, Ne pelege, Anoto, ne nugu keli pura miziweki, kapiya
loyengkirikke neyegi langai lende miza pilik, meiya. *Ingi Sam 40:6-8*

8 Yisugu were kaiya pura keya pulaga kaiya puragirau kumuli. Pugu were pelik kaiya, Ni
liyeng keya pulangaiwili ula logo kolak kelibene waliyi piyengki kiyebuk keya wilik ono
keya liyeng keya pulangai ulubek alataraga waliyi keya kaileyeng tumuliweki kolak mizi
piyengkirau kiyebuk, kaiya. Kolak mizi piyeng mabiyeng loragi kiriwei miza kele kapura
pugu pilik kaiya.
9 Pulaga pugu pelik kaiya, Ne pelege Anoto, nugu keli pura miziweki, kaiya. Tegi Anoto
ngago were silok tiyarage kolak mizi keya liyeng uli piyeng wezamela logo Kilisigu ibengki
pura wata kolak wezabek piyengki tundikke ngereke wiya.
10 Keya kazing ngago wik silok tiyaragi lewengke Yisu Kilisi Anotogo kelira miza kopong
pugu kang wamenara kemenak ibeng sa purikku Anotogi wirege teni kaile nayendau
onowili keleya.

11 Keya ngago were silok tiyaragirik Yudawiligi yombanu Anotoyegi wata kolak kelibene
waliyi puwili wok mabiyeng luwezara koyimowei Anotoyegi kolak kelibene puwiligu
waliyi piyeng kang kolokngagono waliyageya koyimi. Kapura pilik mizi piyengko
kaileyeng tumulagi ono.
12 Kapura Kilisigu kang wamenara kaileyeng tumuliweki ibeng sa logo pura wizagoma-
gira logo pilik miza wizigeya pulaga pi tung lewege panurikke Anotogi mele ngaigezikke
mogosa.

13 Pulaga Anotogo piyegi kiyebukwili ngai puguraga kulengke wazayirikka pi yuke yolu.
14 Purik pugu kang wamenara ibeng purikku Anotogi wirege pugu kaile nayendau
onowili keleya puwili weik kemenak pangka.
15 Keya Anotogi Kung Walekpokkorau teniyegi pura ngizi kani keleyi. Pugu Kapiya
Walektikke pelik kai,

16 Yemizibokko pelik kai, Ngago were silok tiya pura weik yeik puwekke nogo Isileili
yongkambanuwili kiling ngago wik silok tiyagira pelik, nogo lo nogoyeng ya
puwiligiyengke wiyagi keya kangka puwiligiyengke lende miza wazamiyagi, kai.
Seremaya 31:33

17 Pulaga pugu perarau kai,

Ne mawinda kaile puwiligiyeng keya puwiligu korowali miza piyengkirau kumulagi ono,
kai. *Seremaya 31:34*

18 Tegi kaile piyeng tumula puwekke ngereke mawinda piyeng tumuliweki liyeng keya
pulangaiwili ula logo Anotoyegi kolak mizagi ono.

19 Tegi ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwili weik teni perik yeke Walekyauga Walek
Panu Anoto ngezebokko yolu pulogo kozang sowei kiliya kunagi pi kiling ngagoya keliweki
purik pangka, purik Yisugi iwibokko mizarikku.

20 Kazing puluweng wik leweng keya kazing wik yolugirikki kunagi leweng logo kagorik
Walekmak keya Walekyauga Walek Panumakkirau tepekke wiramiya purik libuga koli-
yarikku Kilisigi korikwek ibendikki walimiza logo kazing wik puluweng Kilisigu teniyegi
tiya wazaya logo teni wale Walek Anotogo yolu lemengke kiliya kunibene.
21 Logo yombanu ngai yemane panubok tenigi wiyeke Anotoyegi kang keya teni Anotogi
yongkambanuwiliyegi ngai legi,
22 teni yayengke pugu teni izagi mena mizara ngizi panu kumula koyimowei An-
otogo yolu pulogo kiliya kambi, purik Kilisigi iwibokko wilek kang tonuguyeng kaile
tonuguyengki kuneng mizi piyengka kaigesa wazayarikki wiyeke keya korik tonuguyeng
kai kowiyeng nangezirau onobokko kaigesarikki wiyeke.
23 Tonuwago Anoto kiling yolugi puragi wilekpek keya ngai yuke yolu kai puragi tonuwa
kozang kebangkelara yoluweki, purik Anoto pugu sawiya piyeng ngeli onobek legi.
24 Tonuwa nakko nakyegi yangeze mizi keya nakko nakyegi sawela logo Anotogi keli
pura nakko nakyegi waligelemiweki keya nakko nakyegi wazono mizagirikki.
25 Tonuwa tonuwago menalege Anotoyegi ya kumuli mizageya piyeng ngezeyengko mizi
nagani nawiligu mizi pilik segeya nakko nak kozang kelemi keya kazing koyagi pumokki
waberek yei logo mawiyarekka mizi mizi purik weik wok Yisu yogibek mereke si lewa legi.

26 Purik tamizeige yombanu nak kazing Anotogo Kilisigu ibeng purago kaileyeng tumuli
pumok iwaka sa wizigeya ngaungaugu kaile mizi kaiyageya purik mabura pulogorau
kazing kaileyeng tumulagi nalewengki ono.
27 Segeya weik yeik mizagirik ngagozak yemanera keya yezi yemane Anotoyegi kumbak
mizi puwili waliyagi puzikki kulili mizagi purik kele.
28 Keya walakarik yombanu Mosegi loyengki nagerewiyi mizabok ngagozak mizi
puwekkerik yombanu neyau ma neyauganakko pugu mizayengki ei pugu pilik miza kisi
puwekkerik yombanu nagerewiyi mizabokyegirau yalek miza ono yeik ula logo ibeng sa.
29 Tegi yombanu Anotogi Marekpekyegi kezanga manibok keya iwi pigi pi kaile nayen-
dau onoweki kelemibokkibok iwi yeikpokko mizibok keya Anotogi Kung Walek An-
otogi yongkambanuwiliyegi Anotogi wazonora orowei lewabokyegi ngago kaile kaiya
pilikpokyegi ngoluk ngangang yemane ngai miza panu Anotogo managi puragi kumuli.
30 Purik tonuwa pobilik kaiyabokyegi iwaka, Kanga yanagi pura watabi nogoyeng legi
puwiligu kaile kaile keleniya piyengki kangayeng nogo yanagi, kaiyabokyegi iwaka, keya
peliktarau kaiya, Yemizibek ngezebokko yongkambanu puguwiligi ngagozakta kebangke-
lagi, kaiyabokyegi iwaka.
31 Tegi waberek, purik Anotoyegi kezanga mana logo pulaga Anoto wik yolubekki
melezik ngela mani purik korowali soweigirik.

32 Wok inugu solo panu Kilisiyegi iwaka sawekke piyengki keremareke mizi nagani.
Ini Yisuyegi ngizi kumulirikki wiyeke ini ngangang yemane wagela kele kapura inugu
Yemizibekyegi kiriwei wilibek kaiyageya koya purikki kumula.
33 Keya kang nayengke purik tiyamekke wirege ini ngago kaile yeiya wiya keya kuneng
yana keya ngangang keleya keya kang nayengke purik iniyaga nawili pilik keleya puwekke
ini puwili kiling kuneng keya ngangang puwiligu wagela pura wagela.
34 Ini Yisuyegi ngizi kumulirikki wiyeke wigirawiligu ngangang wagela piyengki kuneng
mizawili keya watabi inuguyeng Anotoyegi kumbak miziwiligu weiya puwekkerik ini
wilik miza purik watabi lewege inigi ini kiling wok mabiyeng wizagomagiyeng paka
ngalege iniyegi yuke yolu purik ini iwaka kopong.

35 Tegi inugu wilek kang inuguyeng Yemizibekyegi ngalege wiyi pura yeik sa nagani,
purik puragi kanga weiyagira yemane panu legi.
36 Ini yeik yelakkelek koyimowei Anotogo kelira mizi kunagirikki kai tamizeige inugu
kelirik pugu inigi mizagi kaiya piyeng mabiyeng mizagi mabura.
37 Purik Kapiya Walektikku pobilik kai pelik,

Tek nangezirau miza logo purik lewagibok lewagi, pi wok panu mizagi ono.
38 Keya Anotogi wirege pangkawili miza puwili ngizi kumulageya koyimowei koyagirikki
kai kapura tamizeige puwiliyaga nawili ngereke ngizi kumuli pura wiya wazami mabura
wilek kang nogobek puwiliyegi wilik mizagi ono, kai. *Abakak 2:3,4*
39 Teni yombanu ngizi kumuli pura wiya wazamiya logo kemenak ibeng wizagomagi
onowili, segeya teni Yisuyegi ngizi kumuliwili logo Anotogo wilek kang tonuguyeng ibeng
wizagomagi puraga yaliya wazayiwili.

11

1 Keya ngizi kumuli mei pura nangaira? Pura watabi tonugu wilekpek keya ngai yuke
yolu piyeng ngizi panu lewagelagi mizara yolu pura keya watabi tonugu pakelagi langai
ono piyeng wameik ngiziyeng miza pura.
2 Anotogo yombanu koka panu piyegi iwaka puwiliyegi langai wazono kaiya purik
puwili ngizi kumulara kiling kopong.
3 Anotoyegi ngizi kumuli purikku teni ngilumbek keya ngabelakpektau Anotogi kilirago
keremiza purik teni iwaka wizigeya wire tonuguyengko keriyi piyeng wire tonuguyengko
piyeng miza onoyengka keremiza.

4 Abele ngizi kumulira kiling kopong purikku pi Anotoyegi kerewiyibene kelemiya logo
pugu Anotoyegi wata kolak kelibene waliya purikku pigi sibek Kaingku keli ngezebekki-
ragi kiriwei kolak miza purikka lewege logo Kaingkirik segeya Abelegirikki Anoto wilik
miza. Keya Abele ngizi kumula kopong Anotogo pi pangkabek meiya. Keya Abele koka
ibeng kele kapura ngago pugu Anotoyegi ngizi kumula puragira ngoluk yolu logo teni wilek
tonuguyeng Anotoyegi ngalege wiyagi purikki waligeleyi.
5 Inok meibektau Anotoyegi ngizi kumula logo piliktikki wiyeke ibengkira kolok ula ono
yeik korik mabuwek kiling Anotogo paka ngalege miza orowei yabela logo nawiligurau
welagi langai ono purik Anotogo pi miza orowei yabela kopong. Purik Anotogo Inok miza
orowei kangkine were pelik kaiya, Ne Inokyegi wilik, kaiya.
6 Nak ngizi kumuli purarau ono wizimowei waze Anoto wilik kagowing kelemiyagi
ono. Purik Anotoyegi watabi nalangai nalangai piyengki wiyeke lewabok Anoto yolu keya
Anotoyegi ngizi panu weli puwili Anotogo kangayeng yani kai purikki ngizi kumulagirikki
kai.
7 Yogo Nowarau mabilik Anotoyegi ngizi kumulabek. Purik pi Anotogo watabi pugu
keriyagi ono kalike lewagelagiyengki kozak kaiyawekke pi ngizi kumula. Pi Anotogi
ngagoragi kerewiya logo sik yemane kaingai yemaneyau lewa puwekke pi ibubek wilingke
koyi nangaimak ngiza. Nowagi ngizi kumulirago yawe mizarago mizagewiyege teng
puraga ngabelakpekkewiligi ngizi kumuli nangai pura kozang walimiza logo pi ngizi
kumulirikki kandik yeik Pangka mei pura ngezebekkiweki weiya.

8 Abalam Anotoyegi ngizi kumula logo Anotogo yereng pugura wiya logo ngabelak
koweige pugu managi kaiya nakki kangweki meiyawekkerik pi kerewiya. Pugu kangki
pulumengki lusuwei wizimowei pi yereng pugura wiya.
9 Logo pi ngizi kumula kopong piliktago mizagewiyege pi Anotogo ngabelak wik pi man-
agi kaiyabokko pangka wiziya. Logo ngabelak wikpokko pi Isak keya Yakop Anotoyaga
ngago sawiya maburarau weiyayau kiling sela i ngizayengke nalaga lewawiligu kanda
yolulik koyima.
10 Logo Abalamgu pilik miza purik pi Anotogo yereng paka ngalege kozang panu ngiza
puragi yuke kopong.
11 Serarau Anotoyegi ngizi kumula logo ngizi kumuli pigi purago mizagewiyege pi
yongoksi panu kele kapura pi mandik waza, purik Anotogo pi mandik wazamibene korik
puguwek pangka kelemiyagi kaiya purikki Anoto ngago puguragi kiriwei mizi penangai
miza kopong.
12 Logo Abalam yombusi panu wizigeya mandik naktau wazamiyagi langai onobekyaga
weik yeligagang yemane sangkelagi langai ono ngilumbekke pelewewili keya wizambekke
laluwekke kaingimbek kelik kubula melamek lewagela.
13 Yombanu Anotoyegi yaka ngizi kumula pewili Anotogo puwiliyegi watabi yanagi
yeiya piyeng mabiyeng wei nangai wizigeya puwili ibeng kapura puwiligu kalike weiyagi
miza logo puwili wilik miza. Puwili wilik purik puwiligu keriyarik ngabelakpek yereng
puwiligira ono, puwili yeik kanda yagong koyinda miza kopong.
14 Yongkambanu pilikyeng kisi puwiligu walimizi purik puwili ngabelak ngezewiligi
nakki weli.
15 Purik puwili keli kesak puwili ngabelak puwiligu wiya wazami kayimabokko kando-
beli kak.
16 Kapura puwili kandogirikki kiyebuk miza. Purik wilek puwiligiyeng yereng paka
ngalegeragi wiya kopong. Logo Anoto weik Anoto puwiligibek kaiyagi purikki kendek ono,
logo yereng puwiligira paka ngalege ngizi yowiya purikku walimizirik pi kendek ono.
17 Anotogo Abalamgi ngizi kumula puragi yang kelemiyageyarik Abalam ngoluk An-
otoyegi ngizi kumulageya wiziya keya pugu piyegi kozak meiya piyengkirau, logo pigi
marekpek Isak opa wezarik wiya logo alataragi ngalege weik uliweki wiya.

18 Ei, pi weik Isak uliweki miza, were Anotogo pobilik meiya kele kapura, Nigi yeliga-
gangmekkawili Isakyaga lewagelagi, meiya kele kapura.
19 Purik Abalamgu ngizi kumularik tamizeige Isak ibeng purik Anotogo ngereke wik
yangalekta wazami penangai miza logo weik pilik kele kumula legi Abalamyegirik Isak
ibeng sa logo ngereke wik yangalekta nobiyeng miza.

20 Isakki ngizi kumulirago mizagewiyege pi Anotogo pigi marekyau Yakop keya Isau
wazono keleyagi purikki iwaka logo purikki langai pigi marekyauyegi kozak yeiya.
21 Yakopgi ngizi kumulirago mizagewiyege pi ibengkine lukung puguleige yongomanara
Anotoyegi waberek mizageya wizimowei Anotogi yeikta weiya logo Yosepgi marekyauwili
nak nakyegi wazono yeiyageya wiziya.
22 Keya Yosepgi ngizi kumulirago mizagewiyege pi ibengkiweki merekewekke Isileiliwili
Isip lemeng wiyagirikki pugu kozak kaiya logo pugu yongkambanuwiliyegi puwili pulu-
meng wiya wazami kang puwekke yombu koza puguyendau orowei kangweki yeiya.

23 Keya Mosegi panu keya mangoyau ngizi kumuli piyaugirago mizagewiyege Mose
waza wizigeya ngong neyauganak yeik panu liwik miza warara koyima, purik piyaugu
keriyarik pi ngoluk mandik nalikpektikki wiyeke keya piyau King Ngaibokko yongok
koyang wazaya puwiligi mareknngangwili yeliweki kaiya purikki piyau kazi ono kopong,
purik Anotogo Mose King Ngaibokko sawiya puraga yaliya wazamiyagi purikki ngizi
kumula.
24 Keya Mosegi ngizi kumulirago mizagewiyege pi weik yombu nawekkewekkerik pi
King Ngaibek Perogi yelibubek miza logo wazono kelemiya nelegi pi kiyebuk miza.
25 Kapura segeya pugu kelarik Anotogi yongkambanu kaile kaile keleya wiyi kang keya
mizi puwili kiling pirau kaile kaile kelemiyageya wiziya logo kaileyengki tek nangezi wilik
kagowing keya mizageya koya puwili kiling wilik kagowing miziweki kuna ono.
26 Purik pugu kumularik pi Kilisi lewagi kaiyabokki wiyeke ngangang wageli purik wa-
zonorikku keya ngabelak Isippekke king keya pulangai weiyagi purikyeng yeiktikyengko,
purik Anotogo pi kanga yemane managi puragi pi kangkabek wiya kopong.
27 Keya Mosegi ngizi kumulirago mizagewiyege pi King Ngaibek Perogi sisiktagi kulili
mizarau ono yeik wizimowei Isip lemeng wiya. Logo pirau yongolik meiya ono yeik
kemenak kuna. Keriyiwekkerik pi Anoto kiling mabulogo yawenelege pakela nobiyeng
mizagi.
28 Mose Anotogo yongkambanu puguwili yaliya wazayagi purikki ngizi kumula kopong
Anotogo kozak yeiya pilik miziweki pugu yongkambanuwiliyegi liyeng memeng namek
uliweki yeiya logo i puwiligiyengki kangyengke iwibek pukmeliweki logo Anotogi angela
yombanu ulibokko Isipwiligi koloyakamandik kalogoliwili yeli pilik yela nelegi Yuda
koloyakamandik kalogoliwili wezayibene. Logo teni Pasobaraga ngeragi ni puwekkerik
teni puragi kumula koyimowei ni.

29 Keya Yudawiligu ngizi kumularikku puwili Wizang Wagobek meibekke yeik ngabelak
yeikpekke ngalengale kang nobiyeng mizi kuna kapura Isipwili puwiliyegi kiriweiweki
mizawekke wizambek ngereke wizang keremiza wizigeya puwili kaiyaga na.
30 Keya Yudawili ngizi kumula kopong yereng Yeriko meiragi lemeng yokolong wizigeya
yemane panu kingyengka keremiza logo yerenda yawereng kelemiyamek logo puwili
ngizi kumula kopong puwili Anotoyegi kerewiya logo puwiligu wok melenazik keya
nazikka neyauge yawereng kelemi yo keya to kaiyageya koyimamek Anotogo kelemiya
logo topelora.
31 Keya yongokpanu yeikta Leyap meimele logo were yongok kazingkewiligu miz-
imekke mizageya wiziyamele ngizi kumularikku yongkambanu Anotoyegi nagerewiyiwili
yelawekke pi wezamiya, purik yombanu Yosuwago Yeriko lemengke liwik pakeliweki
wezayelawili pugu i pugumakke koli keleyarikki wiyeke.
32 Logo nogo taliktarau mawinda kozak kaiyagi? Nogo Kiriyong keya Parak keya Sem-
song keya Yepeta keya Tawiti keya Samuwele keya Anotogi yombanu piyaga ngagoyeng
weiya logo kozak kisa puwiliyegi kozak kai purik yokolong panu kozak kai kambelagi.
33 Yombanu yaka puwili mabuwili Anotoyegi ngizi kumula kopong piliktikki kandik
ngai yemaneyengki lewege mizi, keya yereng yemane nayeng weiya logo ngai, keya
yongkambanu puwiligiwiliyegi waberek ngai logo Anotogo puwiliyegi keleyagi yeiya
piyeng keleya. Keya nawili Anotoyegi ngizi kumula kopong keri pusi keri wizingwili kelik
yemanewiligu limita logo na nelegi mele puguzikku iza warara koya.

34 Keya nawili Anotoyegi ngizi kumula kopong Anotogo yezi yemanezikki yungke yezi
yemanezikku waliya nelegi iza warara koya. Nawili ngizi kumuli puwiligirago miza-
gewiyege lang yemanewekko yela logo ibengkirikka kazi. Nawili kozabektau ono ma
kemegeme mizageya koyimawili ngereke kozambek yana. Nawili ngai yemaneyengke
kozang ngai yemane mizagibek yana logo puwili kiling ngai kela puwiligu pakela logo ngai
puwiligu miziragi wiyeke kazi walewale kuna.

35 Keya yongok nawili ngizi kumularikku puwiligi ingembu ibeng puwili ngereke
ibendaga wik yangalekta yo. Kapura yombanu nawili Anotoyegi ngizi kumula logo
kailewiligu watabi kozangkayengko yela logo ibeng, purik puwiligu kelarik Anotogi
wiyeke puwili ibeng purik kele kapura puwili Anotoyegi kezanga mana logo puwiligu
ngangang wagelagi puraga wila wazayagi purikki puwili kiyebuk. Logo puwiligu pilik
miza purik puwili kalike yangalekta paka ngalege wazono koyimagi purikki ngizi kumula
kopong.

36 Nawili ngago kaile yeiya logo pulaga wizale ngai kozangyengko yela keya nawili inge
keya meleyeng tariya logo wigirayengke wazaya.

37-38 Nawili Anotoyegi ngizi kumula kopong kingyengko yela logo ibeng keya nawili
soyengko libuga mita long ibeng. Nawili kailewiligu puwiligi ngizi kumulira wiyi purik
puwili ibengki puraga wila wazayagi yei kapura puwili wizami ono legi kailewiligu
lang yemaneyengko yeli. Nawili Anotoyegi ngizi kumula kopong kailewiligu yereng
puwiligiyengka kiriwei keleya. Logo puwili liyengwiligi korik piyengka melewangka
keya pulangai keremiza logo wakiya logo ngabelak ngaingai liya keya lewakyeng neing
kambela keya king ururuyeng keya ngabelakyengke yunguyengke liwik kiliya koya.
Puwili yagasi miza keya kemegeme miza keya nawiligu kaile kaile keleya. Yombanu
pilikwili ngabelakpekke pelege koyagi purik pangka ono.

39 Logo yombanu ngizi kumulara kiling puwili Anotoyegi wilekpek ngalege wiyi keya
Anotogo puwiliyegi langai wazono kaiya kele kapura puwiliyaga naktau Anotogo puwili
yanagi kaiya piyeng mabiyeng weiya ono.

40 Purik Anotogo kelirik puwili yuke yolura teni kiling kemenak kanga lewege panu
tenigi pugu kangkere miza wiya pura teni mabuwili sanga mizagirikki wiyeke.

12

1 Tegi yombanu ngizi kumuli kolokngagono yaka nogo kozak kai puwili kozainung
wezabek yawereng keleya logo puwiligu teniyegi ngizi kumulagirikki waligeleyi legi
watabi teni yelakkelek kunibene keleyi piyeng ma kaile teni kozang kebangkelara yolu
piyeng wezameliweki keya kaile inge tonuguyeng tariya logo teni kawiye walibene
keleyi piyendau wezameli, keya resisi narikke nginda wei mizagibokko lewege miziweki
wilekpek keya mizi pilik tenirau Anotogo tonugu miziweki sawiya piyengke wilekpek keya
mizi kanda paka wila wiyi pulogoweki.

2 Tenigi wire piyeng Yisu ngizi kumuli tonuguragi solorik keya ngizi kumuli tonugura
pangka panu sibene kelemibekyegi pakelaweki. Pi ya puguraga pangka miza wizimowei
yengeleileige kendek ngelaimekke ibeng sa purik wilik kagowing kalike pugu weiyagi
puragi pi iwaka kopong logo purik weik yokopek pi tung lewege panurikke Anotogi mele
ngaigezuwaga mogosa.

3 Tamizeige ini kazing ngizi kumuliragi pumok mizagi kapura nawiligu iniyegi ke-
leyiyengko ini kiyebuk sende mizi wizigeya kazing pumok wizamiweki keli purik mabura
Yisuyegi kaile kaile mei keya mizi kele kapura pirau kiyebuk sende miza logo wizami kuna
ono purikki kumulagirikki kai.

4 Keriyawekkerik ini ngoluk kaileyeng kiling ngai keli puraga ini ngai keli kang kemenak
ibengki pulogo wiya ono kani.

5 Anotogo ini pigi marekngangwili miza logo ngago yogong ini kozang yaniweki pobilik
yei piyengki ini keremareke miza ma talik?

Mandik nogowili, Yemizibokko ini pangkaraga keleyi puwekke purik mabura waberek
keriya koyizo keya pugu ini kokowa miza kani keleyi puwekke wizami kang mizi
nagani,

6 purik Yemizibek wok mabiyeng pugu keli puwili mabuwili pangkaraga keleyiweki
mizi wilibekpek keya pugu pigi marekngangwili miza puwili keli pigi puwiliyegi pura
waligeleyiweki puwili kokowa miza purik pangkaraga ngangang yanibek kopong. *Ngago
yogong 3:11,12*

7 Anotogo ini pangkaraga keleyi pani, purik yombanu pigi marekngangwiliyegi keli panu
nakko puwili pangkaraga keleyi pilik Anotogorau ini pigi marekngangwili pangkaraga ke-
leyi yagenda. Purik mandik tak pigi mangobokko pangkaraga waligelemiweki ngangang
mana ono?
8 Tamizeige yombu nawiligu puwiligi yango keya marekngangwiliyegi keleyi pilik Anoto-
gorau ini kokowa mizi puwekke ngangang yani ono mabura purikku walimizi purik ini
Anotogi yango keya marekngang puwiliyagawili ono.
9 Tenigi mangowiliyegirik puwili teni wizale lik keleya logo tonugu puwiliyegi langai
wazono kisa. Tegi kung tonuguwiligi mangobekyegi teni panga yungke kiliyiweki logo
kazing kumbekki lewengke koyagi purikki iwaka siweki.
10 Tenigi mangowili puwiligu iwaka puragi pangka kirisimasi teni puwiligi kulengke koya
piyengke ngangang yana kapura Anotogo teni ngangang yani pura wok mabiyeng pangka
panu keya teniyegi wazono mizagira wizigeya tenirau pugu kaile nangezirau ono yolu
pura weiweki.
11 Mandik nak watabi nayeng kokowa mizageya wizilegewekke mangogo kanda wizale
ula logo ngangang mani purik mandikpok puwekkerik wilik kagowing ono. Kapura
kalike purik mandik kokowa mizageya wizilege wizale ula logo ngangang manabok kazing
pangka yara ngezege sa yolu puluwengke yemane si kandikki teni keriyagi. Anotogo teni
pangkaraga keleyi puriktau mabilik.

12 Tegi ini Yisuyegi kiriwei mizagirikki kiyebuk sende mizi puwili yangalek meiya logo
Yemizibekyegi ngereke kiriwei kuniweki wilekpek keya mizi keya pangkaraga kiriwei
mizagi purikki yeik kumula wilibek koyi,
13 keya watabi niyegi keriya logo kiriwei mizagi puwili kaile mizibene keleyagi pilik
piyengka mizi nagani, tamizeige puwili tayeng pangkayeng keya tayeng kokowayeng miza
purikki ngoluk iwaka ono kele kapura puwili niyegi kiriwei mizi purikku ngizi kumuli
puwiligira kozangki.
14 Keya ngalik kela wali piyengka koweige yolu keya kazing kaileyendau ono koyagi
pumokki kiriwei panu yoluweki mizagirikki kai, purik ini kazing puluwengke yolu ono
purik inirau Yemizibek keriyagi ono.
15 Keya ini kazing mabuluwengke kuniweki nakko nakyegi saweli logo iniyaga nak
Anotogi wazono tonugu weiyagi langai ono kapura pugu teni yani piyengka ini yaniweki
keli piyeng ini yeik nelegi waberekkirikki kai. Keya sisik kelira yenge ya ini nakkaraga
yemane si kanda kuneng yemaneyeng lewagela sibene kelemiya logo nawiligi kazing
kumbekki puluweng kaile kaile miza yowiya nagani waberekkirikki kai.
16 Keya iniyaga nak kazing nazuwagawili kiling yongkambu mizimokko mizi ma Isaugu
Anotoyegirau kumuli nangai miza pumokko miza nelegi waberekkirikki kai. Purik
pi yagasi wizigeya ngeragi nagerikki wiyeke pigi sakpek Yakopyegi pigi mangobokko
Anotoyegi pi watabi wazono pi mandik kalogolibek legi maniweki piyeng mana keya
ngeragiyeng piyaga weiya logo na.
17 Logo pulaga kalike Isau ngereke yeik mandik kalogolibek mei pura weiya logo watabi
wazono piyeng weiyagi nobiyeng miza logo pigi mangobekyegi ingi yemane panu kelemi
keya kazing pugu pilik mizamok tumula logo watabi wazono piyegi maniweki meiya kele
kapura pigi mangobokko pilikkirau ono meiya. Legi puragi kumula logo waberek panu.

18-19 Kazing inugu mabek Anotoyegi mereke lewa pumok kazing koka Yudawiligu
Anotoyegi mereke wiriya pilikmek ono. Yudawili lewak Sainai meibekke Anotogo lo pigi
meleyau piyeng yanawekke puwiligu lewakpekke yezi yemanezik keya kusabanurik keya
kobo keya kebarekyau keya sangubokko kaiya meliyau keya Anotogi kilirago kaiyarikki
keriyi keya kerewiya. Logo yongkambanuwili kilira kairikki kerewiyawekke puwili kulil-
imokko mizagewiyege ngago nayendau mawinda kerewiyagi ono weik mabilik meiya,
20 purik puwili kilirago ngago pobilik kai puragi ya kuneng panu, Tamizeige yombanu
nak ma liyeng keya keri namektau lewakpek kebangkela purik mabura pilikpok ma mok
kingyengko ula logo ibeng sa wazami, kai puragi.
21 Lewakpekke keriyawekkerik kulili mizagi langairik mizara wizigeya Mosego pelik
kaiya, Ne kulilimokko pangka ono logo ne leli uli, kaiya. Kapura ini Yisuyegi ngizi
kumuliwiliyegi Anotogo ngago wik silok tiyara yanawekkeriktau pilik miza ono. Anotogo
paka ngalege pi yolu pulogo mereke kunagirikki pangkara yana.
22 Logo ini lewak Saiyong Anoto wik yolubekki yereng Yirusalem wik paka ngalege
angela sangkelagi langai ono wilik kagowing miziwili yolu pulogo kemenak kiliya wiriya.
23 Ini Anotogi yongkambanu pugu koloyakamandik kalogoli puguwili yei, yeikyeng
paka ngalege lende miza puwiligu wawere ulalege kiliya wiriya. Ini Anoto mabuwiligi

ngagozakyengki kerewiyagibokyegi kiliya wiriya. Keya yongkambanu pangka Anotogo weik kemenak kaile nayendau ono wazaya puwiligi kungwili yolulege kiliya wiriya.
24 Ini Yisu Anoto keya yongkambanuwiligi tepekke ngago wik palumu panu pura silok tiyabokyegi wiriya. Keya ini kaile tonuguyeng tumulagi langai onoyeng kapura iwi kaile tonuguyeng tumulibokko wiriya. Logo iwibok Abelegi iwibokko kanga managirikki wiyeke ingkeya ngabik keya miza pilik mizi onobek.

25 Tegi Anoto iniyegi inigi yungka wizimowei kozak yeiyageyabokyegi kerewiyagirikki kiyebuk miza nagani waberek panu. Purik Yudawili Mose ngabelakka mabelegebokko kaiyengki nagerewiyi mizawekkerik puwili ngangang yana kapura teniyegirik tamizeige Anoto paka ngalegebokko kaiyengki teni nagerewiyi miziwekkerik ngoluk tonugu ngangang yemane panu weiyagi puragi kumuli.
26 Keya Anotogo puwili loyeng yanawekkerik kili puguragi ngai ngagomokko ngabelakpek urukang kelemiya kapura mabek perik ngereke ngago sawiya nararau mawinda puragi ngalege pelik kaiya,
Ne ngabelakpek keke urukang kelemiyagi ono kapura ngilumbektau urukang kelemiyagi, kaiya. *Agai 2:6*
27 Logo pugu pilik kaiya purik pobiliktikki, pi watabi ngabelakpekki wire tonuguyengko keriyi logo kozang ono urukang kelemiyagi langai pilik piyeng kemenak tumulagi logo watabi kumbekki kozang wizagomagi ngoluk wire tonuguyengko keriyi ono piyeng ngezeyeng wizeibene.
28 Tegi teni Anotogo yereng ngai logo kozang wizagomagi puragi kiliya kunagiwili legi teni Anotoyegi kazing pugu kelimekke wazono mei keya ya kumuliweki, yayeng kazi miza koyimowei keya yeik pugura lewege miza koyimowei,
29 purik Anoto tonugubek yezi yemane ngoriyizik kelik, purik yezizikku watabi mabiyeng kemenak waliyi pilik Anoto tonuwagibokko korowali piyeng mabiyeng kemenak ula waliyagi. Tegi Anotogo ini yezizikke wezayela nelegi korowali mizagi purikki kazi miza koyi.

13

1 Ini ne kiling Kilisiyegi ngizi kumuli puwili mabuwili nakko nakyegi kelageya koyagirikki kai.
2 Keya nugu iwaka ono pilikpokyegi wazono kelemi, purik yongkambanu nawili puwiligu iwaka ono pilik puwiliyegi ngeragi yani keya kaiyageya koyimarik angelawiliyegi keleyageya koyima kapura puwiligurau angelawili miza ono.
3 Keya ni wigirimakka wigira yolu puwekke nugu kuneng kelagi pilik piyeng Yisuyegi ngizi kumuli wigira yolu puwiligu kelageya koyinda legi puwiliyegi kumulagi purikki keremareke mizi ono. Keya ni nawiligu neli kang keya miza logo kozaga mizawekke ngangang yemane kelagi pilik Yisugi wiyeke nawiligu yela logo kozaga miza wizigeya ngangang yemane mizageya pilik puwiliyegi keremareke mizi nagani.
4 Yongkambanu wei pura mabuwiligu yemanera mizagira logo yombubek keya yongokmelerau pigi kerekpu onobek ma pigi yongokpu onomele kiling iwek koli ma wire walebek mizagi ono, purik Anotogo kaile pilik pura mizi mologabok ngagozak kelemiyagi.
5 Keya kingyengki ngora keli purago iniyegi ngai nagani. Watabi inuguyeng ngelek ma songono miza puriktau wilik miza yolu. Purik Anotogo pobilik kaiya purikki wiyeke,
Nogorau ini watabiyengki yeik kunibene keleyagi ono keya nogorau ini kelaleng keke wezawili wezayagi ono. *Utoronomi 31:6*
6 Tegi teni pobilik kisi puwekkerik kozang sara koyimowei Kapiya Walektikka lang poburik kisagiwiligu,
Yemizibek neyegi sawelibek legi yongkambanuwiligu neyegi keleniyagi piyengki ne kazi ono, kisagiwiligu. *Ingi Sam 118:6*

7 Keya ngai inigi were iniyegi Anotogi ngagora kozak kisa puwiliyegi kumulizo. Puwiligu koya puraga wazono lewagela puragi kumula to melizo. Keya puwiligu Anotoyegi kazing ngizi kumulamokko kumuli kanda ibeng purikki kiriwei mizi.
8 Yisu Kilisi ulogo keya yokopekke keya wangki wizagomagi puriktau mabilik yolu.
9 Tegi nawiligu watabi wik nalik kazing pangka lewengka kokowa iza orowei kunagi nayeng kozak yeiya nagani. Anotogi wazono tonugu weiyagi langai ono pugu yani purago wilek kang tonuguyeng kozang kelemi logo purikku Anoto wilik kagowing kelemi. Teni lo ngeragi nagi piyengki kiriwei mizi purikku wilek kang tonuguyeng kozang ono. Logo yombanu lo piyengki kiriwei mizi puwili lo piyengkorau puwiliyegi saweli ono.

10 Kilisi tenigi wiyeke ibeng sabok teni piyegi ngizi kumuli puwiligibek. Keya
kaileyengka yaliya wazayiweki Yudawiligi loyengki kiriwei mizi puwiliyegi sawelagi ono.

11 Yudawiligi yombanu Anotoyegi wata kolak kelibene waliyiwiligi ngai yemane
panubok liyeng keya pulangai yela puwiligi iwiyeng I Walekyauga Walek Panumakki
yeke ige kaileyengki wiyeke opa miziweki orowei yabela kapura ngiziwili yerendagi kang
yemanerikke yenge yerengke waliya.
12 Logo Yisurau yerendaga yenge yerengke ngangang miza logo yongkambanu puguwili
iwi pugubokko kaile nayendau miza onowili sibene keleya.
13 Togo wameik teni kazing Anotogo pangkawili miziweki Yudawiligi loyengki kiriwei
mizi pumok wizamiweki logo Yisuyegi kuniweki keya piyegi kiriwei miziwilirikki wiyeke
Yisugu ngangang wageli keya ngago kaile meiya wiya mabilik tenirau ngangang wageli
keya ngago kaile yeiyawiliweki.
14 Purik ngabelakpek yereng tonugura ono kopong. Teni yereng tenigi paka ngalege
wizagomagi puragi ngai yuke yolu.
15 Tegi teni Anotoyegi Kilisigu teniyegi sawela wizimowei ngago wilikwilikyeng opa
wezarik meiyageyaweki purik kili tonuguyeng Anotogi yeik yemane puragi langai naw-
iliyegi kozak yeiyagiyengko.
16 Keya nazuwagawiliyegi wazono keleyi keya nazuwagawili kiling sanga mizagi purikki
keremareke mizi nagani purik, purik opa Anoto wilik kagowing kelemiyagirik kani.
17 Yisugi i walekmakki ngai inuguwiliyegi kerewiyi keya kiriwei mizagirikki kai keya
puwiligu miziweki kisi piyeng miziweki keli. Purik yawe puwiligira kung inuguyengki
kazingmekki ngaigi pura logo puwiligu kang tamekke iniyegi ngai koya miza purikki
Anotogo pakelagi. Yawe puwiligiraga puwili wilik kagowing mizibene puwiligu kisi
piyengki kerewiyi kapura inugu kuneng yani purik iniyegi wazono onogi.

18 Neyegi wiyeke waberek mizageya koyi. Kili negi yenge yaraga purago neyegi ni
kokowa miza kai ono purik ne iwaka, purik ne kazing pangkamekke miziweki keli wilibek
kopong.
19 Keya Anotogo ne ngereke inuwayegi ngezangai wezayonelagi purikki kele waberek
mizi.
20-21 Anotogo Yisu Yemizi tonugubek Anotogi yongkambanuwiligi ngai yemanebek iwi
ngago wik silok tiya wizagomagi pura kozang kelemiyabokko mizagewiyege ibendaga
ngereke wik yangalekta wazamiya. Anoto mabilik mizabok logo ngezege sa yolu puragi
mangobokko ini watabi wazono keli pugura miziweki iniyegi sawelagi piyeng yani pani.
Keya pugu mizagi keli pura Yisu Kilisigi kozang tenigi yungke yolubokko iniyegi yawe mizi
pani. Keya ngaiwak yemanerik Kilisiyegi wilibek wizagomi pani. Wameik panu.
22 Ini ne kiling ngizi kumuli puwiliyegi ne kelegele keya nguk yei, nogo kapiya perikke
lo lende miza piyengki waberek panu kerewiyi purik kapiyarik ngerewalek panuriktikki
wiyeke.
23 Tonuwa kiling ngizi kumulibek, Timoti weik wigirimakka welagela wezamela logo
purikki inuwa iwaka sibene kozak yei. Tamizeige pi neyegi pelege ngezangai lewa purik
mabura te mabiyau inuwayegi pakeliweki lewagi.
24 Inuwago yeik nogora weiya logo ngai inuguwili mabuwili keya yongkambanu Yisugi
pulogo puwili mabuwiliyegi wangane nogora yani.
Yisuyegi ngizi kumuli ngabelak Itali meibekka pelege yolu pewiligu wangane puwiligi-
rarau inuwayegi wezameli.
25 Keya Anotogi wazonora ini mabuwili kiling wizei pani.
Mabura.
Ne Paulu kapiya perik lende mizabek.

Jems
Kapiya Yogo Jemsgu lende Mizarik

1 Ne Jems ne Anoto keya Yemizi Yisu mabiyaugibek logo ne piyau mabiyauyegi yawe
mizibokko kapiya perik lende mizi keya ini Yuda yongkambanu Kilisiyegi ngizi kumuli
wizageya koyi kambeli puwiliyegi wangane nogora wezameli.

2 Ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwili iniyegi kuneng kingyengkirik, kemege-
meyengkirik keya nazuwagawiligu iniyegi kuneng yani ma ngangang keleyiyengkirik
lewa puwekkerik wilik mizagi maburikki kumulizo,
3 purik iniyegi tamizeige ini ngizi kumulageya koyimowei kuneng piyengko iniyegi yang
keleyi puwekkerik piyengko ini kozang koyagiweki waligeleyagi logo purik ini iwaka.
4 Pilik tegi kazing kuneng piyengki kozang yolu pumok yemane sibene kelemi keya
kuneng inigi piyengka kaziweki mizi nagani, purik ini kunengyeng kilingwekke purik
piyengko mizagewiyege ini Anotoyegi kebangkelagi logo pilik mizagirikki mawiyarekka
mizi purik mabura ini kawiyegi ono logo ini kemenak pangkayengka kaileyeng iwakagi.
5 Kapura tamizeige iniyaga nawiliyegi pilikyeng lewagelawekke ini Anotogo inugu
miziweki keliyengki lusuwei mabura piyegi nguk mei. Logo pugu wilikwilikta kiling kozak
yei penangai keya iniyegi kaile keriyi penangai ono, purik Anotoyegirik piyegi nguk mei
puwili mabuwiliyegi kangka wazonoyeng yobuk keleyi ono yeik yana meli.
6 Kapura ini piyegi nguk mei puwekkerik pugu iniyegi kozak yeiyagi mizara ini ngizi
kumula koyimowei piyegi nguk mei keya pugu iniyegi kozak yeiyagi ono mizi nagani.
Purik yombanu Anotogo piyegi kanga meiya to melagi ono mizibok, kai wizang yemane
kebarekpokko ula meli kang keya mizibok kelikpokko logo pilikpok kangka neyau kilim-
bokko.
7-8 Tegi kangka neyau kilimbok ngenangaiyengka mizagi mizi logo pilikpok Anotogo
waberek puguyengki kangayeng managi mizagi onobokko, purik Anotogorau pilik mizagi
ono, legi ini Anotoyegi nguk mei puwekke pugu kangka wazonoyeng yani penangai mizara
koyimowei nguk mei.

9 Tamizeige ngizi kumuli nak kingyeng yeik keya kulengkebek mizibok wilik miziweki
kai, purik Anotogi wiregerik pi yemanebek.
10 Tamizeige Anotogo ngizi kumuli watabiyengko kolabek keya yemane nak mizibokki
watabiyeng weiya mowiyi purik pilikpok watabi puguyeng suwei purikki wilik miziweki
kai, purik pi watabiyengki wilekpek ngalege wiyagi onobokko. Purik pelik, pilik mizibok
purukpuruk yengelei marekyengki piyengko liya wala logo ngoliyi wizigeya yeik sawiyi
pilik pi yeik sawiyagi.
11 Nogo pilik kai purikki mawinda kozak kai pei, yokpek kebarek ngaingaibek kiling
lewa logo yengelei marekyeng ngoliyibene kelemi logo purukpurukyeng kawiye wali
purik purukpurukyengki ngaira weik kemenak yeikki. Kazing pilikmekke yombanu
watabiyengko kolabok yawe keya watabi puguyengki mizageya wizimowei yeik sawiyi
kuni penangai logo pi Anotogo ngagozak kelemiyagi.

12 Yombanu kaile mizibene yang kelemi kapura kaile mizi onobokyegi wilikwilikta yolu,
purik pi kaile nangezirau mizi nangai wizimowei yang kelemiya kapura lewege, purik pigi
kanga weiyagira kalike paka ngalege wik yolugi pura logo pura Anotogo yongkambanu
piyegi keli puwiligi sawiyara.
13 Tamizeige yombanu nak kaile mizibene yang kelemi puwekke pi pelik kaiyagi ono,
Anotogo ne kaile mizibene yang keleni kaiyagi ono, purik Anotorau kaileyengko kaile
mizibene yang kelemiyagi ono keya pi ngezebokkorau nak kaile mizibene yang kelemi
kunagi ono.
14 Kapura yongkambanu mabuwili nak nak yenge pigi yungke kaileyengki kira orowei
mizi piyengko pi kaile mizibene yang kelemi logo pangkayengka koweige iza orowei keleyi
keya ngago kaile kaile yani.
15 Pulaga puwiligu kira orowei mizi piyengki marekyeng tabunda logo kaileyeng
lewagela logo kaileyeng yemane si lewa purik ibenda lewagela, kazing kumbekki
lewengke Anotoyegi ibeng logo Anotoyaga koweige wazayi.
16 Ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli nogo keli puwili ini kaile miziweki yang keleyi
piyengki mangobek tak miza purikki ikuyogorik keleya nagani.

17 Watabi Anotoyaga yeik lewa piyeng wazono keya watabi pangka panu piyeng paka
ngalega lewayengko, paka Anoto Peba ngilumbekke pelewewili keremizabokyaga. Pi
ngezebek mabilik wilibek yolubek keya teniyegi kezanga yani onobek keya yokpek keya
pelewewiligu mizi pilik teni kusabanurikke wazayi onobek.
18 Pugu teni ngago wameiktagi yungke keli ngezebekkirago Kilisigi yungke wik keremiza
logo teni pugu keremiza piyeng mabiyengka yenge orozarikke pigi yango keya marekn-
gang pigi yeligagang wikmekkiwili miziweki.

19 Ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli nogo keli puwili ini pobiyeng kangka inuguyengke
wiyi keya pilik perikki keremareke mizi nagani, kazing palumu panumek nakko kairagi
nguk namizi kerangang mani pumok, sisikta kiling nguk namizi kaiya yo meli ono pumok
keya nguk namizi sisik mizi ono pumok.
20 Purik yongkambanuwiligi sisik kamenengmokko teni Anotogo pangka koyiweki keli
pilik teni pangka koyiweki keleyagi ono.
21 Tegi kazing kowiyeng mabiyeng keya kazing korowali kumuli piyeng mabiyeng
wezameli logo Anotoyegi panga yungke kuni logo ngago pigi ya inuguyengki pugu ngeriyi
pura wei purik purago ini yaliya wazayagi mena.
22 Anotogi ngago yeik puragi kerewiyi keya purago kai piyeng ngizi namizirikku ni
makngezeyegi ikuyogorik keleniya nagani.
23 Yombanu ngagoragi yeik kerewiyi keya purago kai piyeng ngizi namizibok yombanu
ngezebokko ngezebekyegi wiriwiliktikki pakelibok kelikpokko.
24 Pi ngezebekyegi pakela logo weik kang keya nguk namizi wiregawere puguragi
keremareke mizi pilik purikku pi Anotogi ngagora keremareke keya kazing pugu were
mizayeng wiyi ono.
25 Kapura yombanu Anotogi lo pangka panu yongkambanu wila wazayi piyengki yungke
pakelabok logo mabilik pakelageyabok keya piyengko kai piyengki keremareke mizi
onobok kapura wok mabiyeng piyengko kaiyengki kiriwei mizibok, watabi pugu mizi
mabiyengki wilikwilikta wiziyagi.
26 Yombanu nak ngezebekyegi pi Yemizibekyegi kiriwei panu yolubek mizi penangai
kapura tamizeige pi longok pugubekki waberek ngaigi langai ono purik pi ngezebek
ikuyogorik kelemi yagenda logo pugu Yemizibekyegi kiriwei mizi pura yeik ulakki.
27 Kazing Yemizibekyegi kiriweiweki Peba Anotogo ngizi mizamek keya kaile nariktau
ono mizamek koloyakamandik kelaleng ngela keya yongok komate ngela pilikwiligi
kunengyengki ngai pumok keya yongkambanu Anotoyegi lusuwei puwiligu kaile mizi
piyengka koweige yolu keya kaile piyeng mizi nagani.

2

1 Ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwili ini yombanu ngaiwaktikki ngaibek tenigi
Yemizibek Yisu Kilisiyegi ngizi kumuliwili logo yombanuwiligi korik kang yeke ngalege
piyengki yewizek mizi nagani.
2 Tamizeige yombanu neyau sonda inuguraga wiriya logo nak melegombekke ring
koliyengka keremiza nak uluwakiya logo watabi palumuyeng wakiyabek keya nak
watabiyengki yeik panubek logo watabi koliya waleyeng wakiyabek mabura
3 ini watabi palumuyeng wakiyabokyegi pakela logo piyegi pelik meiyagi, Ni pelege
mogosiweki, kapura koliya waleyeng wakiyabokyegi inugu pelik meiyagi, Panga purikka
luwe wizei, ma ngabelakka purikke inge nogoyauge ngezege mogose, meiyagi.
4 Mena inirau ini makngezegi tepekke yewizek mizageya pumokko mizagewiyege
yemane panu piyengki kokowa kumuli purikki pakela ma yeik?
5 Ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli nogo keli puwili kerewiyi. Anotogo yongkambanu
ngizi kumuli onowiligu watabiyengki yeikwili mizi puwili ngizi kumulirago kolaweki iza
keya pigi yereng pugu piyegi keli puwiliyegi yanagi sawiya pura weiweki,
6 kapura ini watabiyengki yeikpekyegi kaile sawiyi. Watabiyengko kolawiligu iniyegi
kaile keleyi ma talik? Puwili ini ngagozak keleyi mabuwili ma talik? Ei, puwili pilik piyeng
miziwili.
7 Ei, puwili inuwagibokki yeik wazono puragi ngago korowaliyeng kisiwili.
8 Tamizeige ini lo Anotogi yerendaga Anotogi Kapiya Walektikke pelik lende miza, ni
makngezego ni makngezeyegi keli mabilik nakyegirau mabilik kelimo, kai pura wara yolu
mabura ini pangkaraga mizi yagenda.
9 Kapura tamizeige ini yongkambanuwiliyegi yewizek mizi, purik ini kaile mizi yagenda
logo loyengko loyeng ngelibek kaiyagi.
10 Keya tamizeige nakko loyengka lang wamenarik ngela purik pi loyeng mabiyeng
ngelabokko ngangang wei pilik pi weiyagi.

11 Purik pi pelik kaiyabok, Yongkambu weiya puwili nigi kerekpu onobek ma nigi
yongokpu onomele kiling iwek koli nagani, kaiya mabokkorau pelik kai, Yombanu uli
nagani, kai. Ini nigi kerekpu onobek ma nigi yongokpu onomele kiling iwek kola ono mane
miza kapura tamizeige ini yombanu ula purik ini Anotogi loyeng mabiyeng ngela wizinda.
12 Kilisigu inugu miziweki pugu lo keliyeng ini mizi ma yeik miza keya inugu miza pura
ngenangki miza miza purikki ini ngagozak keleyagi. Togo inugu mizi keya inugu kumuli
piyengki waberek panu,
13 purik ngagozakta mizibokko yombanu nazuwagawiliyegi yalek miza onobokyegirau
yalek mizagi ono. Kapura tamizeige ni nazuwagawiliyegi yalek mizageya wiziyabok
mabura ni ngagozaktaga kulili mizagi nariktau ono.

14 Ini ne kiling Kilisiyegi ngizi kumuli puwili, tamizeige nakko pelik kai, Ne Yisu Kilisiyegi
ngizi kumulibek, kai kapura pugu miziyengko wameik kai ono mabura pugu kai puragi
wazonorik tarik? Pigi ngizi kumuli purago pi yaliya wazamiyagi?
15 Tamizeige yombu nak ma yongok namele tonuwa kiling Kilisiyegi ngizi kumuli
melegabek wakiyagiyengki yeik keya ngeragiyeng wok wamenakki pangka ono,
16 logo inuwayaga nakko pelik mei, Wizagome, yezingei wizeimo keya ngeragi wazono
miza nimo, meiya logo ngeragi keya wakiyagiyeng mani ono purik ngago nugu yaka meiya
puragi wazonorik tarik?
17 Togo ini keriya, ngizi kumulira keke wara purik pangka ono kani. Ni ngizi kumuli pura
warabek miziweki wazono mizi. Ngizi kumuli nugura watabi nugu miziyengki walimizi
ono purik ngizi kumuli nigi purik ngizi ono, ibeng, logo yeik ulaktikku.
18 Kapura nakko pesang ula wizimowei pelik kaiyagi, Yombanu nak ngizi kumulira
kilimbek, yombanu nak ngizi mizira kilimbek logo piyau mabiyau kaileyengka yaliya
wazayagi ma yeik, kaiyagi. Logo nogo pelik meiyagi, Mena, ngizi kumuli nugura nugu
miziyengka keke neyegi walimize keya nogo miziyengko ngizi kumuli nogora waligeleniyagine, meiyagi.
19 Inugu ngizi kumulirik Anoto wamenak keke ma talik? Wazono. Kerewawiligurau
mabilik ngizi kumuli kapura puwili kulilimokko leli uli.
20 Lelewe ngizi. Talikwekke ini Anotogo keliragi mizi ono purik ngizi kumuli inuwagi
pura yeik ulakki kai purikki iwakagi? Ngizi kumuli wazono mizi onoyeng lewagela
wazami pura ngizi kumuli wameikta ono.
21 Tenigi mangobek Abalamyegi kumuli. Pugu mizarago pi Anoto kiling pangka wazamiya ma talik? Ei, pilik miza. Pi kerewiyirago kolabek kopong pigi marekpek Isak
alataraga kolak miziweki wazamiya.
22 Inirau ngizi kumuli pugura keya pugu ngizi miza pura menalege yawe miza purikkirau keriya ma? Pugu mizarago ngizi kumuli pugura ngizi mena miza.
23 Logo Kapiya Walektikku pelik kai purik miza, Abalam Anotoyegi wilekpek ngalege
wiya logo pugu Anotogo kai piyengki pi ngizi panu kumularikki wiyeke Anotogo pi
pangkabek miza, logo Anotogo pi kewengke pugubek meiya.
24 Keriya, yombanu nak ngizi kumuli purago keke Anoto kiling pangka wazamiyagi ono
kapura pugu wazono mizi piyengkorau.
25 Ik Leyap yongok Yuda ono kazingkemeleyegi kumuli. Pi talik mizarikku Anoto kiling
pangka wazamiya? Pirau watabi nayeng miza. Pugu Yuda ngago orowei miziwiligi
ngagoragi ngizi kumula kopong pugu puwili i pugumakke iza orowei yabela keya pugu
puwili kazing kalogomokmek neing kazi kambelibene wezayela.
26 Korikwek yaumbektau ono puwekke ibeng mabilik ngizi kumuli, wazono miziyendau
ono pura ngizi ono, ibeng.

3

1 Ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwili miti yanibek keremiziweki wilekpekka mizi
nagani, purik mamokyaga teni miti yaniwili ngalege panu ngagozak keleyagiwili purik
teni iwaka.
2 Teni mabuwili kang nayengki purik ngago kokowa kisi kapura yombanu pugu
kaiyengkirau ngago kokowa nara kai onobok pangka panubokko. Yombanu pilikpok korik
kang pigi puwek mabuwekke ngaigi langaibokko.
3 Tonugu liyeng osiwiliyegi keleyirik ngayeng wibek kilimbek kiligandaga uluwakiyi
logo wibekka ulumi puwekke ngayeng korokwekko osimekki kiliganda ngangang mani
logo purikku mizagewiyege tonugu kunagi keli pulogo osimek yeik kerewiya logo keli
tenigi puragi kiriwei mizi.

4 Keya sik yemaneyengkirau kumuli, piyeng yemane panuyengko logo kebarek
unatubabokko orowei kang kele kapura sitiya koru panu ngizi kowiti purik sikmak orowei
mizibekki keliragi kiriwei mizi penangai.
5 Togo longokpek kilindiktau mabilik, songono kele kapura ngago lewegeyeng kaiya
melibokko. Yeik kumuli, kalogolei yemane panu kele kapura yeziwilik songono pungezigu
pulei mabulei langiyagi,
6 logo longokpek yezizik kelikpokko, korowaliyengko wilak. Longokpek korik tenigi
puwekke yolu piyeng kiling ngelaming yolu pobu, logo kaileyeng korik tenigi puwek
mabuwekki pangka pangka orowei kang keya mizi. Yezi longokpekki puzik yereng yezi
kusagi onozik ngori pura ngezeraga lewazikku logo teni wazaya pulaga paka ibengki
pulogo koyi kang lewa pura kaile kaile kelemi.
7 Yombanuwiligu wata keya winak keya kemale keya watabi nalangai nalangai wiz-
ambekke piyendau mabiyeng ulogo weiya logo keli yombanuwiligiragi kiriwei mizibene
waligeleya logo ngoluk mabilik mizagi langai.
8 Kapura yombanu nakkorau longokpek kuzige kelemiyagi ono, pi korowali panubokko
keya pi otapazi kaiya melibek keya marasing yombanu neneng ngela melagi langaiyeng
kilimbek.
9 Teni longok tenigibokko tenigi Yemizibek keya Mangobekyegi wilik kagowing mei.
Mabokko yongkambanu Anotogi kangmekke keremiza puwili ngago kaile yei.
10 Kiligang maburaga wilik kagowingyeng keya ngago kaileyeng tabunda wali. Ini ne
kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwili, ini pilik mizagi onowili kani.
11 Kai kulek narikka kemenak kai kolok kelibek keya kai solo kelibek tabunda ma talik?
A'a'.
12 Yengelei ngoyeileigu yengelei popoleigi wilekyeng wiragi? A'a'. Keya kopimerekko
ngoyeileigi wilekyeng wiragi? A'a'. Keya solo kaibokko kai kolok kelibek lewagela
wazamiyagi ono.

13 Inigi tepekke yombanu kaileyengka pangkayeng iwaka nak ma? Ngezebokko pi
ngizi pilik nak mizagirik kazing pangka pugumekka keya iwaka puguraga mizirikku keya
watabi pugu kulengkebek miza wizimowei mizi piyengka.
14 Kapura ni pangkayengka kaileyeng iwakabek keya wazonobek purikki lewegebek
mizi nagani, purik tamizeige ya nuguraga nakko miziyengki ma nakki piyengki yagolok
kopong sisik mizi, keya nazuwagawiliyegi kumuli ono kerezi mizi purik ikuyogorik kaile
panurikku.
15 Purik iwaka pilik pura paka ngalega lewa onorago, pura ngabelakpekkira keya wilek
kang werebekkira logo puragi mangobek Sadang.
16 Purik watabi nakki piyengki yagolok miza logo ngong kumuli pumok keya ni
makngezeyegi keke kumuli pumoktau yolu pulogo kisageli meiya meli kang keya kazing
korowali piyeng mabiyeng wizinda.
17 Kapura iwaka paka ngalega pura solo panu lewarik korowali nayendau ono, pulaga
ngai kelirau ono, kuzigera kiling keya kerewiyira kiling lewa. Pumok yalektago kola logo
wazono kolokngagono lewagela wazami, yewizek mizi nariktau ono keya kiligang neyau
lewa nariktau ono.
18 Keya yombanu nazuwagawili kiling ya wamenara wizimowei nakko nak kiling ya
wamenara koyibene keleyibokyegi wazono kolokngagono lewagela wiriyi penangai.

4

1 Inigi tepekke ngai keli keya ngalik keli yongomo mizi piyeng talaga lewayeng? Inigi
yungka keli ngezeyengkiyengki kiriwei miziweki kerezi keli piyengko ma talik? Inigi
yungka kerezi keli piyeng inugu pangka iwaka piyeng kiling ngai kelageya.
2 Ni watabi nayengki keli kapura watabi piyeng weiyagi langai ono legi weiweki
yombanu uli. Ni watabi nugu weiyagi langai ono nayeng weiyagimokko ibeng logo ni
ngalik kai keya ngai mizi. Logo purik ini Anotoyegi nguk mei onorikku inigi keliyeng
iniyegi ono.
3 Keya puriktau ini nguk mei kele kapura ini yani ono, purik ini keli kokowayeng keya
kailelangaiyengki kumula koyimowei nguk mei legi. Ni watabi ni makngezeyegi wilik
kagowing mizagiyengki nguk mei yagenda.
4 Ini Anotoyegi ngizi onowili. Ini yombanu yongok ngezebekkemele weiya wizimowei
ngereke namele kiling iwek kolibok kelik mizi yagenda, purik inugu Anotoyegi ngizi
kumuli kele kapura ini watabi ngabelakpekkiyengki keli. Tamizeige ni watabi nga-
belakpekkiyengki keli purik ni Anotoyegi kumbak mizi purik ni iwaka ma yeik? Yombanu

watabi ngabelakpekkiyengki kewengke miziweki keliweki mizibok, Anotoyegi ngezebokko ngai keremizi yagenda.
5 Purik Kapiya Walektikku pobilik kai purik wameik kai yagenda,
Anotogo teni nak nak keremiza logo wilek kang tonuguyeng wik wizeibene kelemiya legi pugu kozang kelirik teni kangka neyau ono koyimowei piyegi wilek kang tiya managirikki keli. *Ekosora 20:5*
6 Togo pugu teni piyegi wilek kang tonuguyeng mabiyeng tiya managirikki kelirik yemane kapura pugu pigi wazono tonugu weiyagi langai ono pura teniyegi yaniweki kelirik yemane panu. Purik Kapiya Walektikku pelik kai,
Anoto lewegewili mizi puwiliyegi kezanga yani kapura pigi wazono tonugu weiyagi langai ono pugu yani pura kulengkewili mizi puwiliyegi yani mizibek, kai. *Ngago yogong 3:34*
7 Tegi ini Anotoyegi panga kulengke kiliya yolu mizizo. Sadangyegi wiregawere mani purik pi kazi kuni penangai mena.
8 Anotoyegi mereke kang purik pi iniyegi mereke wiriyi penangai mena. Ini kaile mizi puwili meleyeng kaigesi keya ini kangka neyau puwili watabi ngabelakpekki piyengki kezanga manirikku ya inuguyeng pangka wizeibene mizi.
9 Teng mabek pera weik kaile inuguyengki wiyeke yombugi mizagira, legi inugu songomei pumok wiya logo ingkeya ngabik mizizo, keya inugu wilik kagowing mizimok wiya logo kaile inuguyengki ya kuneng mizizo.
10 Yemizibekki wirege ini makngeze kulengkewili kelemi logo piyegi kaile inuguyeng kozak mei, pulaga pugu kaileyeng tumula logo pugu ini yongolok meiyagi.

11 Ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwili nakko nakyegi langai kaile kai nagani. Yombanu nazuwaga nakyegi langai kaile kai ma nakyegi melebek yowi pilikpok Anotogi lo nakko nakyegi keliweki kai puragi langai kaile kai yagenda logo kazing pilikmekke pi Anotogi lora pangka onora kai yagenda. Tamizeige inugu Anotogi loyengki langai piyeng pangka keya peyeng pangka ono kisi purik ini loyengki kerewiyiwili ono, ini loyengki melebek yowiwili.
12 Loyeng yani wamenak keya ngagozakta kerewiyibek wamenak wizinda, pok Anoto wamenak logo pi teni yaliya wazayagi ma neneng ngelagibek, tegi ni ngenangai miza melegabokko nazuwagabekyegi kaile kai ma melebek yowiweki?

13 Ini nawiligu kisirik pelik, Mabek ma wangkopekke ne yereng naragi kangki logo yereng puraga kirisimasi nara wiziyagi logo ne yawe yemane nara mizagi wizigeya king kolokngagono weiyagi. Kapura yek yakai.
14 Iniyaga nakkorau wangkopekke piyengki iwaka ono keya ni talik wiziyagi miza purikki. Ini newizi yolak lewa logo nguk namizi yeik sawiyi piyeng kelikwili kani.
15 Logo inugu kisagirik pelik, Tamizeige Yemizibokko keli purik ne ngoluk wik wiziyagi logo watabi nogo miziweki piyeng mizagi.
16 Ini waze ini makngeze pangkawili sawiya logo ini makngeze yongolok mei. Ini makngeze yongolok mei piyeng korowali kani.
17 Tegi yombanu kazing pangkayeng mizagirikki iwakabek logo piyeng mizi onobok, yombanu kaile mizibokko.

5

1 Weik mena, ini king keya watabiyengko kola puwili waberek panu. Ini iniyegi ngangang wiriyagi puragi ingkisi keya ulu walageya koyi kakwili kani.
2 Inigi watabi kolokngagono piyeng weik sok keya melewangka keya inugu wakiyi piyeng weik wata koruwiligu ngela na.
3 Keya koli keya siliba inigi piyeng weik rosi mena. Rosibokko kaile nuguyeng ni makngeze keya nazuwagawiliyegirau waligeleyi penangai, purik rosibokko walimizi purik kingyeng inugu wezamelagilikmekke ni wezamela ono, purik kingyeng wawiyi kambeli pumok wilek kambek neneng ngelagimek mabilik yezizikku korikwek waliyi pilik. Ngabelakpek yeik sawiyi lewa keya king keya watabi inuguyeng mereng mizi lewa.
4 Kapura iniyegi yawe mizi puwiligi kingyeng ngoluk yani ono, logo Anotogo keriyirik king piyeng kelele kisi nobiyeng mizi keya iniyegi yawe mizi puwiligu ingkeya ngabik mizi pura weik Anoto Yemizi kozang panubekki kerangangyauge kiliya.
5-6 Inugu yombanu kaile nayendau miza ono logo ngai miza to mela ono pilik puwili ngagozak keleya logo yela. Ini ngabelakpekke yolurik watabigu kolokngagono keya ini makngezeyegi wilibek mizi. Ini makngeze unatuba sibene kelemi logo wok ini yelagibek weik lewagela.

7 Ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwili, Yemizibek kaile puwiligiyengki kangayeng
yaniweki yorikka yelakkelek yuke koyi. Ngeragi ngeriyibok ngabelakpekka ngeragiyeng
lewarikka yuke yolu. Pi kobo solo kuli piyau keya kalike kulagi piyaugi yelakkelek yuke
yolu.
8 Inirau yelakkelek yuke koyi keya luwe kozang koyi, purik Yemizibek korowali puwili
ngagozak keleyiwekke yogirik mereke mena.
9 Ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwili nakko nakyegi langai ngalik kisa meli keya
mizi nagani pilik mizi ono purik mabura ini makngezeyegirau ngagozak keleyagi ono.
Ngagozak piyengki kerewiyiwekibek kangkere miza yolu pelege.
10 Tamizeige ini ngangang wageliyengke yelakkelekta kiling kozang yolu pilik piyengki
iwakagi mabura ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwili yombanu Poropekwili mei-
wiligu Yemizibekki yeiktagi kozak kisa purikki kumuli.
11 Tonugu wilik miziwili kisi puwili yombanu kaile kaile keleyi kapura ngizi kumuli
purarau wezameli ono puwili. Ini Yopgu kuneng yemane wageli keya kozang wiziya
purikki kerewiya keya ngago Anotogo waleleige piyegi kelemiya puragirau kerewiya.
Yemizibek yalektago kolabokko keya wazono panu.

12 Ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwiligi ngago yemane nara pelik, ngago kaile kai
ma ini waze wameik panu, ngalegebekyegi ma ngabelakpekke ma waze yeik wizageya
kambeli peyeng naragi kisi nagani. Yek inigi ei kisi pura ei kelemi keya a'a' kisi puwekke
a'a' kelemi purik mabura ini Anotogi ngagozaktagi yungke wiriyagi ono.

13 Iniyaga nak kuneng narik mabura Anotoyegi waberek mizagirikki kai. Iniyaga nak
wilik keli purik pilikpok ingi Yemizibekyegi wilikwiliktagiyeng meiyagirikki kai.
14 Iniyaga nak kemegeme? Mabura yombanu Yisuyegi ngizi kumuliwiligi ngaiwili ngago
yei logo puwiligu pi kaibokko Yemizibekki yeiktaga kaigesa wazamiweki koyimowei pigi
waberek mizi.
15 Tamizeige waberek mizi puwili ngizi kumulira kilingwili purik kemegemebek wa-
zonogi logo Yemizibokko tung pugurikka yangalekta wazamiyagi keya pi kaile mizabek
purik Yemizibokko kaile puguyeng tumula melagi.
16 Tegi nakko nakyegi kaile inugu miza piyeng kozak mei keya nakko nakki waberek mizi
logo ini wazono siweki. Pangkabokki waberekmek kozang purik Anoto waberek pumokki
yungke yawe mizi kopong.
17 Ilaya yombanu yeik teni kelikpek purikki kumuli. Pugu kobo kula nelegi waberek
kozang panu miza logo kirisimasi neyauganara keya ngong melenazik keya nazikka
naktau ngabelakke kobo kula ono.
18 Keya pulaga mawinda waberek miza logo ngilumbokko koboyau mana keya nga-
belakpokko ngereke ngeragiyeng lewagela wazamiya.

19 Ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwili tamizeige iniyaga nak Anotogi ngago
wameiktaga koweige kang purik mabura iniyaga nakko pi kazing pangkamekka miza
orowei yo wiriyizo,
20 purik pobiliktikki waberek kumuli, yombanu kaile miza nak kazing kaile pugu
lewengka miza orowei yo purik pilikpokko kaile mizabokki wilek kang keya kumbek
kemenak ibeng wizagomagiraga yaliya wazami yagenda logo kaile kolokngagono tumula
melibene kelemi yagenda.
Mabura.
Ne Jems ne kapiya perik lende mizabek.

1 Pita
Kapiya Pitago Were Lende Mizarik

1 Ne Pita, ne Yisu Kilisigi ngagora orowei mizibokko kapiya perik yongkambanu Anotogo iza logo ngabelakpekke pelege yereng nararau ono logo yagong yereng Pondasi, Kalesiya, Kaparosiya, Asia keya Pitiniya mei piyengki yolu wizigeya yereng puwiligi paka ngalegeragi yuke yolu puwiliyegi lende miza yani.
2 Ini kazing Anoto Pebago sawiyamekke iza logo ini pigi yango keya marekngangwili mizagi purik pugu koka solowekka iwaka. Ini Anotoyegi yawe miziweki pigi Kung Walekpokko kaile nayendau onowili keleya logo ini Yisu Kilisiyegi kerewiyibene keya iwi pugubokko kaile inuguyeng kaigesa wazayibene.
Anotogo pigi wazono tonugu weiyagi langai ono pugu yani pura keya ngezege sa yolu pura iniyegi keremungke panu yani pani.

3 Teni Yisu Kilisi Yemizi tonugubekki Anotobek keya Mangobekyegi ngago wilik kagowing meiweki, purik Anotogi yalek yemane purago mizagewiyege Yisu ibendaga yangalekta wazamiyarikku Anotogo teni ngereke wik keremiza. Logo teni wik keremiza kopong teni Anotogo paka ngalege yongkambanu puguwili yaniweki palumu panu wara yowiya yolu puragi wilek kang tiya mani.
4 Logo teni teni maknge zegi weiweki teni wik koyimagi palumu panu Anotogo yongkambanu puguwiligi wara yowiya yolu puragi wilek kang tiya mani. Wik koyimagi pura pugu paka ngalege kaile kaile mizi, ma kowiyeng mizi ma wazono puragirarau ibengki onolege pugu inigi warara yolu.
5 Keya Anoto kozang yemane puguraga ini pura weiweki keleyi penangai purik ini Yisuyegi ngizi kumuli legi. Wangki wok kangkali panubekke wik koyimagi pura inigiweki inugu weirikki mamokko keriyibene waligeleyi penangai.
6 Pobilik purikki wilik mizi. Ini mabek ngabelakka pelege ngangang kolokngagono wageli kele kapura paka ngalege wilik kagowing yemanera ngoluk wizinda.
7 Yang keleyi pobiyengki yawera ngizi kumuli inigi Kilisiyegi pura kozang keya kaile nangezirau ono ma talik miza legi miziyengko. Kolibek yeik sawiyibokko logo yezizikke kulugulu nayendau mane miza legi yang kelemibokko. Anotoyegirik kumuli inigi pura ngalege panu logo kolibektau ula. Logo tamizeige ngizi kumuli inugura yeziyeng kelikyengko yang kelemiya kapura mabilik kozang purik mabura wok Yisu Kilisi yobokko pilikpokyegi wilik ngago mei keya ngaiwaktiktau managi keya yeik pugurarau yongolok meiyagi.
8 Inugurau pi pakeli ono kele kapura ini piyegi keli, keya inugu mabek pi pakeli ono kele kapura ini piyegi ngizi kumuli logo iniyegi wilik kagowing yemane panu ngaiwaktikku kola wizigeya ngago yeiktago kozak kaiyagi langai ono nara iniyegi wizinda.
9 Logo purik ini ngizi kumuli inuguragi kangara wei yagenda kopong logo pura wilek kang inuguyeng kaileyengka wila wazayi pura.
10 Yaka kaileyengka kemenak wila wazayi pura yombanu koka Anotoyaga ngagoyeng weiya logo kozak kisawiligurau iwaka panu onoyeng. Puwili wazono tonugu weiyagi langai ono Anotogo yanagi puragi langai kele kozak kisa kapura pura talik nalikta miza purik puwili lusuwei miza,
11 logo puwili Anotogi Kung Walek puwiligi yungke yolubok ngenangaiyengki kaiyageya wizinda miza, purik Kung Walekpokko puwiliyegi Kilisigi ngangang weik ulogo lewagela pura keya pulaga kalike yeik yemane pigi lewagela puragi langai kozak kisiweki yeiya, logo puwili pura talikwekke lewagelagi keya takyegi piyeng lewagelagi miza.
12 Anotogo puwiliyegi watabi piyeng teng puwiligiraga lewagelagi ono yeiya, kapura kalike panu teng inuguraga lewagelagi yeiya. Logo weik mabek ngago wazono Yisuyegi langai pura teni mabuwiliyegi kimeike panu kozak yeiya. Ngago wazono pura Kung Walek paka ngalega wezamela logo yombanu Anotoyaga ngagoyeng weiya logo kozak kisawiliyegi kozak yeiya mabokko kozanda kiling teniyegi kozak yeiya. Watabi peyeng lewege panu logo angela paka ngalege yolu puwiligirau mawiyarek iwakaweki keli.

13 Tegi kangka inuguyeng kangkere mizi logo inugu ngai yuke yolu puragi ini ngizi iwakaweki yawe kozang mizi nangairikka keya inugu mizageya puragi ini iwaka koyizo. Purik pelik, Watabi nayengkirau wilek kang tiya mani wak kapura Anotogi wazono tonugu weiyagi langai ono pugu yeik yani logo Yisu Kilisi yowekke inugu ngereke kolok ulagi puragi keke wilek kang tiya mani.

14 Anotoyegi kerewiyagirikki kai, purik ini pigi yango keya mareknganggwili legi keya
kazing were inigi pumokko kando wak, pumok inigi koka ini ngoluk pangka iwaka
onowekke korik inuguyengki keli kaileyengki kira orowei mizamek pumok.
15 Logo pilik segeya inugu mizi piyengka yeikta kaileyeng mei pilik piyengka koweige
koyi, mabilik Anoto ini pigi yango keya mareknganggwili kaiyabokko kaile nayendau ono
yolu pilik.
16 Kapiya Walektikku pelik kai,
Ini kaile nayendau ono koyagirikki kai, purik ne Anoto kaile nayendau ono legi. *Lebitika 11:44*

17 Keya inigi Mango paka ngalege inugu piyegi waberek mizi pok yongkambanuwili
ngagozak keleyiwekkerik yewizek mizi onobek kani logo kumulizo. Pugu inugu mizi
piyeng mabiyengki pangka pangka ngagozak keleyi penangai legi mabek pewekka paka
ngalege kangki pulogo tek purik pi sisik mizibene kelemiya nelegi waberek panu koya-
girikki kai.
18 Ini inigi yelibungangwiligu kazing kaile ngizi nariktau ono koyamekke kokarik ini
koya kapura Anotogo kazing pumokka ini weiya logo Anotogi kazingmekke iza orowei
wiriya logo pugu pilik miza purik watabi ngabelakpekke siliba keya koliyeng mei piyengki
ngane weiya ono, logo purik inugu ngizi panu iwaka.
19 Pilik segeya pugu ini Kilisigi iwi Anotogi wilekpekke kumanabokki ngane weiya. Pi
kaile nayendau onobek keya pi wamenak Anotogi liyeng memeng kungkak nangezirau
onomek.
20 Ngabelakpek keremizagine Anotogo pilik miziweki pugu pi miza kapura inigi weraga
ulogo ngolukku wok kangkali peyengke yombanugi lengke miza orowei wiriya.
21 Logo purik piliktikki wiyeke ngizi kumuli inigi pura Anoto, Kilisi ibendaga yangalekta
wazamiya logo ngaiwak yemanerik manabokyegi yolu purik pangka. Keya weik ngizi
kumuli inigi pura keya inugu ngai yuke yolu purarau Anoto wamenakyaga kebangkelara
koyagi.

22 Ini weik mamokyegi ngizi kelagi, purik ini Kilisigu yaliya wazayagi miza puwekke
Anotogo ya inuguyengke kazing nazuwagawiliyegi kumbak mizi keya ini makngezeyegi
kumuli wilibek mizimokka kaigesa wazaya, legi ini wameik nakko nakyegi yezingeira
kiling ya inigi pura maburagi yungka kelagirikki kai.
23 Purik ini weik ngereke wik keremiza logo inigi panu keya mango ibengki puwiliyaga
lewagelara ono segeya Anotogi ngago wik wizagomagi puraga lewara.
24 Kapiya Walektikku pobilik kai pelik,
Yongkambanu mabuwili yengelikpek kelik keya ngaiwak puwiligirik purukpuruk
ngezeyeng lewa meli piyeng kelik. Pulaga yengelikpek ngaingai liyi keya
purukpurukyeng wali
25 kapura Yemizibekki ngagora wizagomagira. *Isaya 40:6-8*
Keya ngago pura ngago wazono Yisuyegi langai iniyegi kozak yeiya pura.

2

1 Tegi wilek kang werebekki kazing korowali pobilik piyeng, ikuyogorik kisi piyeng
keya nugu kai puragi kiriwei yolu ono pumok keya nakko miziyengki ma nakki piyengki
yagolok miza logo sisik mizi pumok keya nazuwagawiliyegi kezanga mana koyimowei
puwiliyegi langai ngago kaile kozak keli piyendau kemenak wezamelizo.
2-3 Ini ulogo Yemizibekki wazonora kolok ula legi mandik songono melegewiligu
yebiliyengki ingkisi pilik mawiyarekka yebili kumbekki pangka panu pumokki ingkisi.
Anotogi ngagora ngeragi wezarik ni, purik pelik kai yagenda, ngago pura mei logo puragi
kumuli keya Yemizibokko ini kozang sibene keleyi pani logo kazing kumbekki lewengke
ini yemane si kuniweki.
4 Kilisi king wik yolubek logo Anotogo imak pigi ngalege ngizi kambekyegi mereke
koli. Yombanuwiligu yeik ulakpek meiya logo kang wezamela kele kapura pi Anotogi
wilekpekke kumanabek keya Anotogo piyegi kumulirik ngalege panu logo pi miza.
5 Keya ini weik king wik i ngiziyeng kelik logo Anotogo i pugumak ngiziweki weiyayeng
kelik. Keya Yisu Kilisigu mizagewiyege ini i pugumakke King Ngaibekki yombanu
nazuwagawiligi wiyeke Anotoyegi kang miziwili logo Anotoyegi yawe pugu kelagiyeng
kolak miziweki puraga keke yawe miziweki wazaya.
6 Kapiya Walektikku pelik kai pelik,
Keriyi, ne Saiyong mei lemengke king nogo miza pura keya negi wilekpekke kumana pura
wiyi, pi king panu imak mamak kebangkela yolu pura kani.

Yombanu piyegi ngizi kumulibok yeik ulak ngizi kumulagi ono, kai. *Isaya 28:16*
7 Keya ini ngizi kumuliwiliyegirik kimbok yemane panubokko, kapura piyegi ngizi kumuli
ono puwiliyegirik, Kapiya Walektikku pelik kai,
King yombanu imak ngiziwiligu kiyebuk miza logo wezamela pura ngereke king panu
imak mamak kebangkela yolu pura kani, kai. *Ingi Sam 118:22*
8 Keya Kapiya Walektikku piyegi ngizi kumuli ono puwiliyegi pobiliktarau kai,
King pobokko yongkambanuwili natengka walibene keleyagi, kai. *Isaya 8:14*
Puwili Anotogi ngagoragi ngizi kumula keya kerewiya ono kopong puwili natengka wala
logo Anotogo puwili pilik mizibene sawiyawili.
9 Kapura ini Anotogo izawili, keya ini King Ngaibekki yombanu nazuwagawiligi wiyeke
Anotoyegi kangwili, keya ini ngai kaile nayendau onomekkiwili, keya ini yongkambanu
Anotogi kekewili, logo ini Anoto ini kaileyengki kusabanurikka panga pigi wilangka
palumu panurikkeweki ngago yeiyabokko wazono mizi piyengki kozak kisiweki izawili.
10 Ulogorik ini Anotogi yongkambanuwili miza ono kapura mabek perik ini weik yongkam-
banu puguwili. Ulogorik ini Anotogi yalekta kolok ula ono kapura mabek weik yalek
pugura ini waligeleya.

11 Ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwili keya nogo keli puwili, ini yeik pelege
yagong koyinda kani. Inigi yereng ngizi panura paka ngalege legi ngabelakpekki langai
korikwekko kaile keli piyengki kira orowei mizimokka koweige koyiweki ne kelegele keya
nguk yei. Korowali pilik piyeng inigi onoyeng purik piyeng wilek kang inuguyeng kiling
ngai keliyeng legi.
12 Inugu ngizi kumuli ono puwiligi tepekke mizi piyengki waberek panu purik puwiligu
ini kaile kumula koyimoweira kiling miza kisi keya iniyegi langai yang kisi nangai kele
kapura wok Kilisi yobokko inugu wazono mizayengki keriya logo Anotogi yeikta yongolok
meiyagi.
13 Keya Yemizibek kazing kerewiyimekke wiziya legi Kapmanwiligi lo piyeng
mabiyengki kiriwei mizi keya ngabelak inigibokki ngai yemanebokki lo piyengkirau
kiriwei mizagirikki kai, purik pi ngai koru ngabelakpokki wizageya koyi kambeli
puwiliyaga ngai ngalege panubek legi.
14 Keya ngai yemanebokki yawera miziweki wezayela puwiligi ngagoyengkirau kiriwei
mizagirikki kai, purik korowali mizi puwili nganganda yanibene pugu wezayela keya
wazono mizi puwiliyegi wilik kagowing yeiweki.
15 Purik Anotogi kelira pera, pugu kelirik inugu wazono mizi piyengko wazewaze kisa
meli puwiligi ngagoyeng ngagoluk sa wazayiweki.
16 Yombanu wigira ono puwiligu mizi pilik kerewiyi keya kiriwei mizi kapura korowali
mizi piyeng kazing pumokko kagorik wezarik ngokmanagi onoyeng kani kapura segeya
Anotoyegi yeik yawe mizi ngezebekkiweki ngezebokko weiyawili logo ngezewiligi keliragi
kiriwei mizi onowili kapura Anoto ngai puwiligibekki keliragi kiriwei miziwili mizi.
17 Yongkambanu mabuwiligi yungke wazono nara wizinda mizi keya inugu Kilisiyegi
ngizi kumuli pilik nazuwaga piyegi ngizi kumuli puwiliyegirau keli keya Anotoyegi kazi
mizi keya Kapmanbekki ngai yemanebekki yeikta yongolok mei.

18 Ini yombanu ngai nakko weiya logo piyegi yeik ulak yawe miza puwili, inigi ngai
puwiligu kisi piyengki panga yungke mizi keya kerewiyi keya puwiligu miziweki kisi
piyeng mizi. Ngai wazono keya pangkaraga keleyi puwiliyegi kerewiyi keya ngai ngalik
kisa meli keya kaile kaile keleyi puwiliyegirau kerewiyi.
19 Nugu kaile narik miza ono kele kapura puwiligu waze yeik ula neli puwekke mabura
ni yeik neli pani mizara yolu, purik Anotogo nugu mizagiweki keli pura ni makngezego
iwaka logo pilik mabura Anotogo niyegi wazono mizagi keya niyegi sawelagi.
20 Purik tamizeige ni kaile narik miza wizigeya neli logo neli mizara kozang yolu purik
yeik nugura yongolok meiyagi ono kapura tamizeige ni pangka mizawekke neli logo neli
mizara kozang yolu purik mabura Anotogo niyegi wazono mizagi keya pilik mizarikki
wiyeke niyegi sawelagi.
21 Purik ngangang pilik wageli piyeng Anotogo miziweki nana piyengkayengko. Kilisi
tenigi wiyeke ngangang miza purago waligeleyi legi kazing pugumekki kiriwei mizi,
22 Pi kaile narik miza ono keya kili puguraga ikuyogorik nara punda wiriya wizigeya
nakko kerewiya ono.
23 Piyegi kendek mizagiyeng meiyawekke pugu kangara kaiya yo mela ono. Pi ngan-
gang mizawekke pugu kanga mizagi kaiya ono segeya piyeng mabiyeng pugu Anoto
ngagozakyeng pangkaraga kerewiyibekki melezikke mana purik Anoto watabi mabiyeng
pangkaraga keleyibek legi.

24 Kilisi ngezebek yengeleileige ibeng sawekke kik kaile tonuguyengko wilak pugik korik
ngezebekkiweki ngalege wara keya kaile tonuguyengki wiyeke tonugu kanga weiyagi
langai pura pugu wagela logo kaileyengkirik teni ibeng keya pangkayengkirik teni wik
yoluweki, Wizing kung puguyengko teni kemegeme ya kaileyeng kiling puraga weik
wazono keleya.
25 Purik ini liyeng memeng kazing leweng wiya logo lelewe sowei mizi puwili kelik koya
kapura ini weik iniyegi ngaibek keya wilek kang keya kung inuguwiligi ngai yolubekyegi
kiriwei kuniweki iza orowei yo wiriya.

3

1 Nogo yombanu ngai nakko weiya logo ngai pilikpokyegi yeik yawe mizi puwiliyegi
langai kozak kaiya mabilik ini yongokwili inigi kerekpungangwiliyegi panga kulengke
mizi logo tamizeige puwiliyaga nawili Anotogi ngagoragi wameik mizi ono purik inugu
kazing mizimekki keriya logo inugu ngago nara kisi nagai wizigeya waze Anotoyegi ngizi
kumuli nangai.
2 Purik inugu puwiliyegi panga kulengke mizi keya inugu Anotoyegi kazi miza logo
kazing pangka panumekke yolurikki pakela puwekke pilik mizi nangai.
3 Ni yongok palumumele mizagirik kebi polo ula keya kolau keya watabi koliyengka
keremiza keya kagorik keya melewangka wazono panu piyengko pilikmele mizi nagani.
4 Pilik segeya ni pilikmele mizagirik yenge ya nuguragi yungka legi yenge ya nuguraga
kazing ya kuzigeragi pumok keya ngago wageliwei kaiya meli ono ngagoluk yolumok nigi
yungke yolu purikku logo Anotogi wiregerik purik yemane panurikku.
5 Purik kazing pilikmekke koka yongok pangka panu koya logo Anotoyegi wilekpek
ngalege wiya puwiligu ngezewili palumuwili miziweki puwiligi kerekpungangwiliyegi
panga kulengke koya.
6 Ik Sera pilik namologo. Pi Abalamgu kaiyengki kerewiya keya pugu Abalamyegi,
Yemizi nogobek, meiya. Ni pigi yangomele, tamizeige ni pangkayeng mizi purik logo ya
nugura nigi kerekpubek keya Anotoyegirau ngezege sa wizei penangai.
7 Kazing mabilikmekke ini yombuwilirau inigi yongokpungangwiliyegi kazing Anotogi
pangkamekke waberek ngai, keya puwiligu mizagi keli keya pilik piyengkirau waberek
keriyi purik puwili yombuwiligi kozang puleirau onowili legi. Ni yali yongokpu Anotogi
wazono pura yali mabiyau weiyagiyau logo tamizeige ni piyegi waberek ngai ono purik
waberek nugumekki kazing leweng waliyagi legi kumulizo.

8 Keya ngago piyengki kangkalira ini Yisuyegi ngizi panu kumuli mabuwiliyegira, ini
kangka wamenak koyi keya ya inuguyengka nakko nakyegi yalek mizi keya kunengyengke
nakko nakyegi saweli keya ya kuzigera kiling ni makngeze kulengkebek miza wizimowei
nakko nakyegi keli.
9 Keya nakko korowali keleni purikki wiyeke korowalira kiling kanga kelemi nagani
ma niyegi kaile kisi puwiliyegi kailera kiling kanga yeiya to meli nagani segeya Anotogo
puwiliyegi wazono mizibene nguk mei purik teni nazuwagawiliyegi wazono miziweki-
wiligu logo tonuwago pilik mizirikki wiyeke Anotogo tonuwayegi wazono mizagi.
10 Kapiya Walektikku pobilik kai pelik,
Yombanu pugu yolura wazono keya wok wilik kagowing yemaneyeng pakelagi kelibok,
kiligawere puguraga ngago korowaliyeng punda nelegi waliyagirikki kai keya
ikuyogorik kai piyeng wiya wazami.
11 Keya pi kazing korowaliyengki pumok wiya logo wazonoyeng mizagibokko keya pi
nazuwagawili kiling kazing ngezege saragimekke yoluweki welagibokko logo kazing
pilikmekki kiriwei yoluweki mizagibokko.
12 Purik Yemizibek pigi yango keya marekngang pangkayeng mizi puwiliyegi ngai yuke
yolubek keya wok mabiyeng puwiligi waberekyengki kerewiyibek kapura kaile mizi
puwiliyegi wiregawerera kokowa sibek, kai. *Ingi Sam 34:12-16*

13 Ni wazono miziweki kelibokyegi nakko kaile kaile keleniyagi ono.
14 Kapura tamizeige ni pangka pura mizawekke nakko kaile kaile keleni purik, purik
wazonorik mizi. Yombanu kaile kaile kelenibokyegi kazi mizi nagani keya wilek ngong
mizi nagani.
15 Kapura ya inuguyengke yungke Kilisi wamenak kaile nayendau onobok Yemizi
inugubek kelemi. Keya nakko iniyegi ini ngenangki pilik Yisuyegi wilekpek keya ngai
yuke yolu keya ngizi kumuli kai purik mabura piyegi kozak meiyagirikki kangkere mizara
wiziyagerikki kai keya yelakkelek wizimowei wazono kozak mei.

16 Kazing pangkamekke mizizo logo tamizeige nawili iniyegi kaile kisi purik inugu
Kilisi kiling sawela purikka pangka mizawekke puwiligu ikuyogoriktaga iniyegi meleyeng
yowarikki wiyeke ngezewili kendek mizi nangaiwiligu.
17 Purik kaile mizarikki ngangang wageli purik pangka kapura tamizeige Anotogi kelira
mabura wazono mizarikki wiyeke ngangang wageli purik pangka panu.

18 Kilisirau ngangang wagela. Teni kaile miziwili mabuwiligi kaileyengki wiyeke keme-
nak kang wamenara ula logo ibeng sa, pi ngezebek kaile nayendau onobek kaileyengko
kolawiligi pilik miza. Pi tenigi wiyeke ibeng sa purik pugu teni iza orowei Anoto kiling
pangka koyagimekke wazayiweki. Korik puguwek ula logo ibeng sa kapura kung pugubek
wik yolu.
19 Keya pi yeik kung yeikpek wizimowei yombanu kaile puwiligiyeng kiling ibeng
puwiligi kungwili logo wigira yoluwiliyegi ngago wazono pugura kozak yei kambela.
20 Kung puwili yongkambanu wok Nowago sik yemanemak ngizageya
wiziyayengkewekke Anotoyegi nagerewiyi mizi legi pi yelakkelek wizimowei puwili
kaile puwiligiyengki kuneng miza logo kowitagi nobiyeng yuke wizagoma puwiligi
kungwili. Anotogo yongkambanu melenazik keya nazikka neyauganak kaingai yemane
yombanu kaiyaga na piyauga yaliya wazaya.
21 Purikku walimizi purik kaimeliragi walimizi yagenda logo kaimeli inigi purago
walimizi purik Yisu Kilisigu ibendaga yangalekta purikku mizagewiyege ini weik mabek
kemenak ibeng koyimagi puraga yaliya wazaya pura. Kaimeli pura korikwekke kowiyem-
bok kaigesagerikki kai ono kapura kumuli tonuguyeng kaileyengka tumula melibene teni
Anotoyegi nguk meirikki kai yagenda.
22 Keya Kilisi weik paka ngalege Peba Anotogi mele ngaigezikke mogosa logo angela
mabuwili, keya Sadang keya ngai nawili, keya kerewawili keya kozang yemane paka
kurung yeikwekke piyeng mabiyeng piyegi ingegere laliya mani keya pugu kaiyengki
kerewiyi.

4

1 Kilisigi korikwek ngangang miza legi inirau pugu kangka kumula wizimowei ngangang
wagelabok kumulagirikki kai keya ngangangyeng lewarik kele kangkere mizagirikki kai,
purik nakki korikwek ngangang mizi puwekkerik kaileyengki kozang pura weik kawiyegi.
2 Mabek pewekka purik mabura ngabelakka pelege koyi kang kunagi purik Anotogi
kelirago iniyegi ngaiweki mizagirikki kai keya ngabelakpekkewiligu keli piyengko iniyegi
ngai nagani.
3 Ini weik ulogo kang kolokngagono yongkambanu Anoto kiling ono puwiligu keli keya
miziyeng mizageya koya logo purik weik. Ini kazing inigi tepekke pangka ono mizi ma
kerewiyi ma kozak kelagi langai ono piyengkirau mizageya koya, keya korikwekko kaile
keli piyengki kira orowei mizimekke kiriwei mizageya koya, keya kai nameli keya miza-
geya koya, keya kai kozangyeng weiya logo ni kaiyageya koya keya ngeragi yemane miza
niyengke kisageli meiya meliyaugi kang kaiyageya koya, keya anoto ikuyogorikwiliyegi
ngago yeiyageya koya keya kaile kolokngagono nayendau mizageya koya.
4 Wameik, purik ini kiling walaka kewengke miza puwili, ini puwili kiling sawela logo
kazing korowali puwiligu mizi piyengka mizi onorikki wiyeke lebuk ngeli nangai logo
puwili iniyegi songomeiyageya koyimowei iniyegi ngago kaile kisi nangai.
5 Kapura yombanu wik yolu puwili keya ibeng puwili mabuwili ngagozak keleyagibekki
wirege kang puwekkerik kanga meiyagiyeng kiling kunagi legi kumulizo. Kazing puwiligu
koya pumokki wiyeke puwili ngangang yanagi.
6 Logo piliktikki wiyeke ngago wazono Yisuyegi langai pura yombanu ulogo kain-
gaiyauge ibengwiliyegi kozak yeiya logo korik puwiligiyeng yombanu mabuwiligu ibeng
si pilik ibeng sa kele kapura ngago Yisuyegi langai pura kerewiya logo ngizi kumularikku
kung puwiligiwili Anoto kiling paka ngalege wik yolu.

7 Watabi mabiyeng yeik sawiyagira weik mereke, legi ini wirere yolu keya ngai yukeweki
logo kangka inuguyeng pangkaraga koyimowei Anotoyegi waberek miziweki.
8 Keya nakko nakyegi keli panu pura kozang panu warara koyi purik ini nakko nakyegi
keli puwekke kaile kolokngagono mizi piyeng keli purago tumuli.
9 Keya wilik kagowinda kiling koyimowei nazuwagawili i inuguyengke koli keleyi.
10 Anotogo wazono puguraga teni mamokyegi nak kangka nak keleya, legi nak nakyegi
Anotogo kangka manibokko nazuwagawiliyegi sawelagibokko.
11 Tamizeige iniyaga nak Anotogi ngagora kozak kaibek mabura ngago pugu kozak kai
pura Anoto ngezebekki Kapiya Walektikkaraweki. Keya tamizeige iniyaga nak nawiliyegi

yaweyengki saweli mabura kozang Anotogo piyegi manabok kiling yawe miziweki logo watabi mabiyengki Yisu Kilisigi yeiktaga Anotogi yeikta yongolok mei keya Kilisiyegi ngaiwaktik keya kozanda wok mabiyeng wizagomagi. Wameik panu.

12 Ini kiling Yisuyegi ngizi kumuli nogo keli puwili iniyegi yang keleyi nganganda kiling puragi pura wikta miza logo lebukka ngane mizi nagani.
13 Segeya ini Kilisigu ngangang wagela mabilik wageli purikki wilik mizi logo ngaiwak pugurik walimizi puwekke ini wilik kagowingmokko kolaweki.
14 Tamizeige ini Kilisiyegi kiriwei mizirikki wiyeke ngago kaile yei mabura purikku walimizi purik Anotogi Kung Walek ngaiwaktikku kolabek ini kiling wizeiweki wiriya wizinda, legi pilik purikki wilik kagowing mizi.
15 Keya iniyaga nak yombanu ula ma ngoweiya ma kaile kaile miza ma watabi nawiligiyengki wazewaze miza logo pilik piyengki wiyeke kuneng ma ngangang mizi kisiyagalege nogo kerewiya nagani.
16 Kapura ini Kilisiyegi ngizi kumulirikki wiyeke kuneng ma ngangang wageli purik kendek mizagi onorikku kapura ini yeik pugura kilingwili mizara koyimowei ngangang wageli purikki Anotoyegi wazono mei.
17 Teng ngagozakta mizagira weik lewagela logo Anotogi yango keya marekngangwili were ngagozak keleyagi logo tamizeige teni yeikta ngizi kumuliwili meiya puwili ngagozak keleyagi mabura Anotogi ngago wazono Yisuyegi langairagirau nangezi kumula ono yeik panu puwili ngagozak yemane panu keleyagi purik teni iwaka.
18 Kapiya Walektikku pelik kai,
Tamizeige yombanu Anotogo keliragi kiriwei panu mizi nak ngangang keya kuneng piyengke kozang wiziyarikka paka ngalege kangki mabura Anoto kiling onobok keya kailebok paka ngalege talik kangki, kai. *Ngago yogong 11:31*
19 Tegi ini Anotogo kelirarikki wiyeke kuneng ma ngangang wageli puwili kazing pangkaragi pumok mawiyarekka mizi keya ini makngeze kemenak Anoto ini keremizabekki melezikke mani purik pugurau ini kawiye walibene keleyagi ono.

5

1 Ne weik inigi tepekke yombu Yisuyegi ngizi panu kumuliwiligi ngai puwiliyegi ne ngago nara kozak yeiweki. Nerau ngizi kumuliwiligi ngai nakko. Wire ne makngezegeyaugu Kilisi yengeleileige ibeng sageya wizilege keriya. Logo Kilisi yo puwekke nerau ngaiwak pigi purikki yungke wiziyagi, logo ne ini Yisuyegi ngizi kumuliwiligi ngai puwiliyegi pelik nguk kozang yei,
2 Anotogi yongkambanu Yisuyegi ngizi panu kumuli liyeng memengwili kelik inugu ngai yolu puwili ngeragi yaniweki. Liyeng memeng nuguwiliyegi kelirikki wiyeke puwiliyegi ngai wiziyagi mabilik Anotogi keliragi kiriwei yongkambanu puwiliyegirau ngai koyi. King weiyagirikki wiyeke yawe mizi yagenda mizi nagani kapura yenge wilekpekka ngizi Anotoyegi yawe mizagi keli legi mizi.
3 Nugu ngaiweki wazaya pilik puwili ulumowei keleyi kang keya mizi nagani kapura segeya kazing pangka inugu yolumokko puwili kiriwei miziweki kung wezarik waligeleyibene mizi.
4 Logo Kilisi ini liyeng memengwiliyegi ngai puwiligi ngai yemane panubek lewa purik wokpokko ini peraisi ngaiwaktikku kolarik weiyagi keya ngaiwak purik yeik sagi onorik.

5 Keya mabilik ini yombu nawekkewili yombu Yisuyegi ngizi kumuliwiligi ngaiwiligu kisi piyengki kerewiyizo. Ini makngeze kulengkewili mizara koyimowei nakko nakyegi yawe mizi purik Kapiya Walektikku pelik kai,
Anoto lewegewili mizi puwiliyegi kezanga yani kapura pigi wazono tonugu weiyagi langai ono pura kulengkewili mizi puwiliyegi yani mizibek, kai. *Ngago yogong 3:34*
6 Tegi Anotogi mele kozang panuzikke yengezege tung ngabelakka panurik weiyagi purikki wilik mizi logo teng pugu sawiya puraga pugu ni yongolok meiyagine.
7 Pi iniyegi wilek ngong mizibek legi kuneng inigi piyeng mabiyeng piyegi mani.
8 Wirere koyimowei ngai yuke koyi. Ini Yisuyegi ngizi kumuli kopong iniyegi kumbak mizi yogo Sadang meibok namele keya nak niweki keri wizing yagasimok kelik sengekta wei kaiyageya puloge.
9 Pi ngai mizi purik mabura luwe kozang koyi logo Yemizibekyegi wilekpek ngalege wiyi keya yombanu ngabelakpekke Yisuyegi ngizi kumuli puwili mabilik ngangang mizi yagenda mena kozang sara koyi.
10 Kapura ini tek nangezi kuneng ma ngangang wagelarikka purik Anoto ngezebokko ini luwe wazayi penangai keya inugu ngizi kumuli puraga ngai kalagalo keleyi penangai

keya kozang sara koyibene keleyi penangai. Anoto wazonoragi mangobek ini Kilisi kiling sawelarikka ngaiwak pigi ibengki ono purikka weiweki ngago yeiyabokko iniyegi pilik mizagi.
11 Piyegi kozang yemane panu watabi mabiyengki ngaiwekira wok mabiyeng wizagomagi. Wameik panu.

12 Ne kapiya ngerewalek perik Silasiyegi orowei wezameli puloge. Pi nogo Kilisiyegi ne kiling ngizi kumulibek mizibek keya pangkayeng mizi wilibekpek. Ini kozang sibene nogo Anotogi wazono pugu yani puragi langai kozak yei keya nogo kozak yei pura wameik panurago. Mena wazono puguragi yungke koyi.
13 Kongkirigesen yereng Pabilong mei puraga ini kiling kemenak iza puwiligu wangane puwiligira iniyegi wezameli keya Mak negi marekpokkorau mabilik mizi.
14 Ini ngizi kumuli puwili nakko nakyegi kelira wilik kagowinda kiling melegulang mizi puraga walimizizo.
Ini Kilisi kiling sawela puwiliyegi Anotogo ngezege sara yani pani.
Mabura.
Ne Pita kapiya perik lende mizabek.

2 Pita
Kapiya Pitago Kalike Lende Mizarik

1 Ne Simong Pita, Yisu Kilisiyegi yawe mizibek keya ngago pugura orowei mizibokko
kapiya perik yongkambanu Anoto tonugubek keya Yisu Kilisi teni yaliya wazayibokko
teniyegi ngizi kumuli wilek tonuguyengke kumana pura kelik ngizi kumuli pura yana
puwiliyegi lende miza yani. Piyaugu kazing pangkamekke keya yewizekkazek mizi
onomekke pilik miza.
2 Ini Anoto keya Yisu tenigi Yemizibekyegi mawiyarek iwaka si lewa mabuwekke
Anotogo pigi wazono tonugu weiyagi langai ono pugu yani pura keya ngezege sa yolu pura
iniyegi keremungke panu yani pani.

3 Purik ini piyegi iwaka si lewa puwekke kozang pigi paka ngalega purago mizagewiyege
watabi iniyegirau ono Anotogo inugu koyimowei miziweki keli piyengki kiriweiweki
iniyegi sawelagi piyeng mabiyeng pugu yanagi. Pugu ngaiwak pugurik keya wazono
puguraga teni weiweki ngago yeiya.
4 Keya kozang yemane maburago keya ngaiwak maburikku teniyegi watabi yemane
tenigi wilekpekke kumana yeik pugu teniyegi kozak yeiya piyeng yana keya watabi
yeik piyengko mizagewiyege kaile teni yawereng keleyi yongkambanu korowaliwiligi
keli korowaliyengko mizi piyengka teni yaliya wazayiweki keya tonugu Kilisiyegi sawela
purikka teni Anotogi kang pumokkowili miziweki.
5 Kapura watabi yeik piyeng weiyagi purik were yawe inigi mizagi pura mizi logo pura
Yisuyegi ngizi kumuli pura. Pulaga inigi Yisuyegi ngizi kumuli puragi ngalege kazing
pangkamekki kiriwei mizi. Keya kazing pangkamekki kiriwei puragi ngalege Anotogo
inugu miziweki keli puragi iwaka si.
6 Keya Anotogo inugu miziweki keli puragi iwaka si puragi ngalege keli ini makngezegi
piyeng yenge kezangka wiyi. Keya keli ini makngezegi piyeng yenge kezangka wiyi puragi
ngalege yang keleyiyengke luwe kozang koyi. Keya yang keleyiyengke luwe kozang yolu
puragi ngalege Anotogo ngai wizeibene kelemi.
7 Keya Anotogo ngai wizeibene kelemi puragi ngalege ini kiling Yisuyegi ngizi kumuli-
wiliyegi wazono mizi. Keya ini kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwiliyegi wazono mizi puragi
ngalege nazuwagawiliyegi keli.
8 Ini mawiyarekka kazing piyengke mizi kang purik kung inugubekki kazing leweng ye-
mane sagi keya ngizirik lewagelagi logo tenigi Yemizibek Yisu Kilisiyegi ini mawiyarekka
iwakagi logo pugu inugu miziweki keli piyeng miziweki kangkere mizara koyagi.
9 Kapura yombanu kazing peyengka kawiyebok were ngizi kumula logo kalike wei
piyengki wireyau kusabokko ma koweige pakelagi langai onobokko, keya Kilisigi iwibokko
kaile pugu miza piyeng kaigesa purikki weik keremareke miza.
10 Tegi ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli nogo keli panu puwili ini wameik Anotogo
ngago yeiya logo iza puwiligi tepekkawili miziweki nazuwagawiliyegi waligeleyiweki
mena kozang mizi. Logo purik ini natengka wali ma kaile mizagi ono.
11 Logo kazing pilikmekke kang inigi paka tenigi Yemizibek keya teni yaliya wazayibek
Yisu Kilisigi yereng pugu ngai wizagomagi puragi kangkirik tiya wizi penangai.
12 Purikki wiyeke ne wok mabiyeng iniyegi peyengki langai kozak yeiyageyagi, ini weik
ulogo wameik piyengki iwaka keya kozang kebangkela kele kapura.
13 Keya nogo kumulirik watabi piyengki ne ngoluk wik yolu pewekke iniyegi yaka yan-
gang keya kangka inuguyeng kumulageya koyibene urukang keleyi purik pangkarikku,
14 purik Yemizi Yisu Kilisigu wok negi ngabelakpekke wik wiziyagi piyengki weik
waligeleniya logo wok piyeng ngelek ono logo ne ibengkira mereke.

15 Ne kambela wizigeya inugu piyengki kumulageyaweki nogo kazing namekki wela
yowiyiweki kozang mizagine.
16 Purik yombanuwiligu yelewik keremiza logo kozak kisayengka weiya logo tenigi
Yemizibek Yisu Kilisigi kozang puragi solorik keya pigi kalike yogi puragi teni kozak kisi
yagenda ono, wire ne makngezegiyaugu ngaiwak yemane pugurik keriya.
17-18 Nerau lewak walekpokko wiziyawekke Peba Anotogo yeik pugura yongolok mei
keya ngaiwak manarikku pi ngela ulara wiziyarikki pakela. Logo nogo kili ngaiwaktikku
kola wizigeya lewege panu narago paka ngalega pongo ngabelakpekke langai pelik kaiya-
galege nogo kerewiya, Pek negi Marek nogo keli panubek, ne piyegi wilik panu.

19 Tegi tonugu pakela piyengko yombanu Anotoyaga ngagoyeng weiya logo kozak kisa
puwiligu kozak kisa piyengki tonuwago ngizi kumuli pura kozang kelemiya. Ini pilik
piyengki waberek panu pakelara koyagirikki kai, purik watabi yombanu pilik puwiligu
lende miza piyeng mabiyeng lam wezayeng wale kusabanu piyengki langiyiyengko keya
ngago puwiligiyengko teniyegi liwik wiziyagi langai pilik piyeng welarikke kimeike
wawiyi. Kapura ini yombanu puwiligu kisa piyengki ngiziragi kumuli puwekke purik
mabura wilek kang inuguyeng langiya koyi penangai logo Kilisi pelewe wangane lewi
pumolo ya inuguyengki yungke ngori penangai.
20-21 Purik ngago kalike lewagelagi Kapiya Walektikke lende miza wiya piyeng yombanu
piyeng kozak kisawiligu kumula logo ngaungaugu kozak kisayeng ono. Ngago peyeng
wameik Anotoyagayeng logo Kung Walekpek yombanu puwiligi yungke wizimowei pugu
ngago piyeng yana.

2

1 Kapura yombanu ikuyogoriktaga ngago Anotoyagara kisa nawilirau teng puraga koya
iniyegi inigi tepekke yombanu Anotogi wameiktaga nalikta kozak kisi nawili koyagi mabi-
lik. Puwili kangmekke panu koyimowei Anotoyegi langai ngago ikuyogorik puwiligiyeng
kozak kisi nangai keya Yemizi puwili kaileyengki kazing lewengka weiyabokyegi kezanga
mani nangai. Ngezewiligu ngezewili nguk namizi neneng ngela meli nangai.
2 Kapura ngoluk yongkambanu kolokngagonowili kazing kaile yongkambu mizimekke
mizi purik kaile onorikku kisi purikki kiriwei mizagi. Keya puwiligu miziyengki wiyeke
nawiligu Kilisiyegi langai kaile kisagi keya kazing wameik pigi pumokkirau.
3 Yombanu Anotogi wameiktaga nalikta kozak kisi puwiligu ngago kolokngagono
ngezewiligu kumuliyeng kozak yei nangai ngaigu king inuguyeng weiyagirikki wiyeke
keya puwili kerezi panuwili kopong pilik mizi nangai. Kapura walaka Anotogo puwili
neneng ngelagi kaiya logo puwili pilik keleyagira weik mereke si lewa.
4 Anotogo angela kaile miza puwili yeik wazaya ono kapura yezizike yungu yenge
yungke kambelirikke wigira wazayara wok yemane ngagozak mizagibokko yuke yolu.
5 Keya yongkambanu walaka koyima puwiliyaga naktau kaingai yemane kayima
piyaugerau wik koya ono Nowa wamenak Anotogi ngago yongkambanuwiliyegi pangka
yoluweki pura kaiyageya wiziya mabok kiling yongkambanu melenazik keya nazikka
neyau puwili wazaya. Teng puraga Anotogo miza logo ngabelakpekke Anoto iwaka ono
puwili mabuwili kaingai yemaneyauge kaiyaga na.
6 Pulaga kalike yereng Sorong keya Komola mei piyau ula waliya logo yezi kozo yeikpek
wiya logo kemenak ngabelakpekka tumula. Pugu miza purik kalike Anotoyegirau mizi ono
pilik puwiliyegi keleyagirikki waligeleya.
7 Kapura teng maburaga Yemizibokko yombanu Loto meibok yereng Sorong mei puraga
kazi miza orowei kuna purik pi yombanu pangkabek legi. Pi yongkambanu loyengki
kezanga maniwiligu kazing korowaliyeng miza meli kopong pi kangkabek ngangang miza.
8 Yombanu pangkabok wok mabiyeng pigi ngezege korowali wirangaiyau yongkam-
banuwiligu miza melirikki keriyi keya ngago kaile puwiligu kisa meliyengki kerewiyi pura
pi kangkabek ngangang mizi kai kayima.
9 Logo Yemizibokko teni piyegi kazi mizi puwili kaile teni yang keleyi teni yawereng
keleyi piyengka yaliya wazayi kuni penangai, keya wok ngagozak mizagibek lewarikka
kaile mizi puwili mawiyarekka ngangang yani penangai.
10 Yongkambanu korikwekki keli kaile ngezewiligiyengki kira orowei mizi piyengki kiri-
wei mizi keya puwiliyaga ngalege ngai wazaya puwiliyegi kerewiyi ono puwiliyegirik pura
wameikta. Yombanu Anotogi wameiktaga nalikta kozak kisi puwili ngezewili lewegewili
mizi keya kangka puwiligiyeng kingyeng kelik keya watabi paka ngalege ngaiwaktikku
kola piyengkirau kaile kisagirikki kulili ono.
11 Keya angela yombanu puwiliyaga ngoluk kozang panu puwili Yemizibekki wirege
ngaiwaktikku kola puwiliyegirau ngago kaileyengko meleyeng yowiyi ono.
12 Kapura yombanu puwili watabi puwiligu lusuweiyengki kaile kisi wilibek. Puwili
kemalewili kelik kangkayendau ono logo kemalewiligu waza logo kebangkela logo yeli
pilik puwili kemale mabuwili kelik yeik sawiyagi.
13 Purik pelik, puwiligu nawiliyegi ngangang yani piyengki pangka puwilirau ngangang
yanagi. Puwiliyegi wiliktik kazing kendek ngelangai korik puwiligiyengko keli piyeng
wilangkarikkerau mizi keya ini kiling ngeragi yemane miza niyeng keya Pasa niyengke
purik puwili korowali panu koyi nangai, purik puwili koyimowei kazing ikuyogorik
puwiligi piyengki wilik kagowing mizageya koyi nangai.
14 Puwili yongok kazingkewiliyegi pakeliweki keli wilibek, purik puwili kaileyengki ya-
gasi mizi wilibek. Puwiligu yongkambanu Yisuyegi ngizi kumulira kozang ono pilik puwili

kawiktikke kawiye walibene iza orowei wilibek, purik ya puwiligiyeng kerezimokko kola. Puwili Anotogi sisiktagi kulengke yoluwili.
15 Puwili kazing pangka leweng wiya logo kazing puwiligi lewengke lusuwei miziwili logo purik puwili kazing yogo Palam, yogo Piyo meibokki marekpokko kaile mizi piyengka king wei piyengki keli pumokki kiriwei mizi.
16 Logo Palamyegirik kaile puguyengki wiyeke ngalik meiya logo liyeng tongki pugumokko yombanubekki kiliraga piyegi ngago meiyawekke kazing kaile pigi pumok pulogo yeik sa wazamiya.
17 Yombanu Anotogi wameiktaga nalikta kozak kisi puwili yeik ulakwili logo kai yemane wiriyagi langai kapura ngereke kelang liya logo kai nalindau lewa ono puling kelikwiligu, keya puwili kozainung kebarekpokko orowei yo keya to mizi piyeng kelikwiligu logo solo puwiligiriktau kozang onowiligu. Puwili kawik wizagomagi kusabanurikku kola purikke kangkiwiligu.
18 Puwiligu kaile mizi keya kaile mizi piyengka lewege mizi piyengki lewege kisa meli keya korikwekki keli korowali puwiligiyengki kira orowei mizi piyengko mizagewiyege yombanu ngolukku kazing kaile piyeng wiya wazami kuna puwili ngereke kazing kaile yongkambu miziweki keli pumokko ulumowei yo.
19 Puwiligu kisirik pelik, Ini wigira onowili legi Anotogi loragi kiriwei mizi wak mena inugu mizagi keli piyeng miza meli, kisi. Kapura yombanu Anotogi wameiktaga nalikta kozak kisi puwili ngezewili kaileyeng keya ibengkirago wigirawili. Purik yombanuwili watabi puwiliyegi ngai piyengki yawe miziwili.
20 Logo yombanu kazing korowali pumok wiya logo Yemizi tonugubek keya teni yaliya wazayibek Yisu Kilisiyegi iwaka sabok ngereke kaile miza wizigeya kaileyengko ulumowei kelemibok kaileyengko wigira purik mabura weik ulogo were purik kaile songono nangezi kapura perik pi weik kaile panugirik.
21 Pi Kilisiyegi lusuwei panu kesak korowali kapura pi Kilisiyegi iwaka sa logo kalike ngereke Anotogi ngago walek piyegi mana puragi kezanga mani purik korowali panurikku.
22 Ngago lang walaka narik pelik, Keri namek ngezemokko yaka kungizarikke ngereke yogi keya liyengmek wazono kaigesa kele kapura ngereke lomokpekke lelemeli yogi. Yombanu kaile puwiligiyengki ngereke yo puwili pilikwiligu.

3

1 Ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli nogo keli panu puwili, perik kapiya kalike nogo iniyegi lende miza yanirik. Kapiya nogo lende miza piyau mabiyaugi yungke kangka inuguyengka kumuli wazonoyeng lewagela wiriyibene nogo mawiyarekka watabi nogo lende miza piyengki kozak yei.
2 Nogo kelirik ngago walaka yombanu pangka Anotoyegi keke yawe mizageya piyaga ngagora weiya logo kozak kisa puwiligu kozak kisa piyeng keya Yemizi teni yaliya wazayibokyaga ngago teni yombanu ngago pugura orowei mizi puwiligu iniyegi yana puragi kumulageyaweki.
3 Ini pobiliktikki were iwakaweki. Wangki wok kangkaliyengke purik yombanu korik puwiligiyengko keli piyengki kira orowei mizi piyengko ngai pilik nawili lewagela wiriyi nangai. Puwiligu iniyegi songomeiya yani nangai.
4 Logo pelik kisagi, Pugu pi lewagi kaiya? Logo pi talege? Tenigi mangowili ulogo ibeng kapura watabi mabiyeng ngabelakpek keremiza puwekke wiziya mabilik ngoluk yolu pura, kisagi.
5 Kapura puwili walaka mabura Anotogi ngagorago mizagewiyege paka ngilumbek wiziya keya ngabelakpek kaibekka keremiza keya kaibokko keremiza purikki ngaungaugu keremareke mizi.
6 Kai kaingaiyauge wiriyabokko ngabelak werebektau ibeng wazamiya.
7 Kapura ngilung keya ngabelak mabek yolu peyeng yezizikku ngori keya ngago Anotogi maburago ula waliyirik kele ngezara wiyi. Puwili wok yombanu Anoto iwaka ono puwili ngagozak keleya logo yelagibokki wiyeke ngiza wiya yolu.

8 Ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli nogo keli panu puwili wamenara poburagi keremareke mizi nagani. Yemizibokko kirisimasi tausen nak tikindayengki keriyirik wok nakki pangka keya wok nak kirisimasi tausen nak tikindayengki pangka.
9 Pugu lewagi sawiya puragi nawiligu kumuli pilik yelakkelek mizi yagenda ono. Segeya pi iniyegi yelakkelek yuke wizinda purik namele keya nak ibeng wizagomagiraga kuna nelegi pi kumbak keya kaile puwiligiyengki kuneng miza logo kaile piyengka kowitirikka pi yuke.

10 Kapura wok Yemizibek yogibok ngowei wezabek nguk namizi tabundagi. Wokpokko
ngilumbek ngai ngagora kiling kakwela si penangai keya yokmek kiling ngombek keya
pelewewilirau ngora kiliyi nangai logo ibengki keya ngabelakpek kiling ngabelakpekke
piyeng mabiyeng yeik sawiyagi.
11 Peyeng mabiyeng pilik mizagi mabura teni kang talikmekke koyagiwili? Kazing inugu
koyagimek kaile nayendau ono keya Anotogi keliragi kiriwei wilibekweki.
12 Purik inugu Anotogi keliragi kiriwei mizi purikku wok Anotogibok ngezangai wiriy-
ibene kelemi yagenda, purik wokpokkowekke Anotogo ngilumbek yezi wali penangai keya
yok keya ngong keya pelewewili mabuwili yezi ngaimokko ngoragi logo kai keremizagi.
13 Kapura teni Anotogo ngilung keya ngabelak wik kalike pugu wazonora keke wiziyagi
kaiyabokki yuke yolu.

14 Togo ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli nogo keli puwili, wokpokki ini yuke koyimowei
kaile mizi nagani keya pi kiling ya wamenara yolu keya mamok kiling ya kuzige yolu logo
pi yo puwekke iniyegi wilik mizibene.
15 Pugu yuke yolu puragi keremareke mizi nagani. Pugu teni wok ngelek yani, purik
pugu kelirik ngago pigi yombanu yaliya wazayi pura nawiliyegi kandikka mizi yagenda.
Mabilik Paulu tonugu kelibek keya teni kiling Yisuyegi ngizi kumulibokko Anotogo kangka
manabek kilindago iniyegi lende miza pilik.
16 Pugu kang mabilikmekke kapiya pugu lende miziyengke watabi peyengki kozak kai
mizi. Kapiya puguyengki yungke ngago lang pugu miza nayeng pangka iwakagi onoyeng.
Logo ngago lang piyeng yombanu kangkayendau ono keya ngago wameiktagi kozang
kebangkelara yolu ono pilik puwiligu weiya logo ngereke ngagoragi ngizirik kowita meli
keya mizi, mabilik Kapiya Walektikke puwiligu lang nayengke mizi pilik logo ngezewili
neneng ngelagiyeng ngezewiliyegi keleyi.
17 Kapura ini nogo keli puwili ini ulogo weik puragi iwaka. Ini makngezerau ngai koyizo,
purik yombanu kaile puwiligu ngaigu kisiyengko ini iza orowei kuna nagani logo inugu
ngai kozang yolu puraga kawiye nagani.
18 Kapura kumbekki puluwengki kozang yemane si kuni logo tenigi Yemizibek keya teni
yaliya wazayibek Yisu Kilisiyegi waberek iwakaweki. Piyegi yeik yemanera mabek keya
wok mabiyeng wizagomagi.

Wameik panu.

Ne Pita kapiya perik lende mizabek.

1 Yowan
Kapiya Yowangu Were Lende Mizarik

1 Ne ini ngago yongkambanu wik koyimiweki keleyi puragi langai lende miza yani.
Ngago pura Kilisi logo pi solo panuwekkabek. Pi ngago kaiyagalege nogo kerewiya keya
wire ne makngezegiyaugu pi pakela. Ei, nogo pi pakela keya mele nogoyaugu pi kuming
kelemiya.
2 Kilisi teni wik koyimagira yanibek lewagelawekkerik nogo piyegi pakela logo piyegi
langai ne kozak kai keya Peba Anoto kiling paka ngalege wik wizagomagi ulogo ne keya
pugu waligeleya nawiliyegi kimeike kawela wiya puragi ne iniyegi kozak yei. Keya wik
koyimagi pura Yisu.
3 Puragi tonugu keriyi keya kerewiya logo iniyegirau nogo kozak yei logo kumbekki
watabi tonugu wilik kagowing mizi piyengka inirau Peba Anoto yali Marek Yisu Kilisi
kiling sawela panu yolu mabuwekke ini weiweki.
4 Ne peyeng lende mizi logo ini keya negi wilik kagowing pura teniyegi ngizi wilak
panuweki.

5 Ngago nogo piyaga kerewiya logo iniyegi kozak yeira pera, Anoto wilangkarik keya
kusabanu nariktau piyegi ono.
6 Tamizeige tonugu nazuwagawiliyegi teni pugu kaiyengki kerewiyi keya pi kiling ngago
keya mizi yei logo teni kaile miza melageya koyimowei pilik yei purik teni ngaigu kisi
yagenda keya teni kazing wameiktagimekke pangka pangka koyinda ono.
7 Kapura Kilisigu Anotogi wilangkarikke yolu pilik tenirau Anotogi wilangkarikke yolu
purik teni nakko nak kiling ya wamenara koyimowei ngago keya mizi yagenda keya Yisu
pigi Marekpekki iwibokko kaile tonuguyeng mabiyeng kaigesageya.
8 Tamizeige tonugu nazuwagawiliyegi ya tonuguyengki yungke kaile nayendau ono
yei purik teni makngezego teni makngeze ikuyogorik keleyi keya Anotogi wameikta ya
tonuguyengke ono.
9 Kapura kaile miza puwekke tamizeige teni Anotogi wirege piyegi kimeike tonugu kaile
miza puragi kozak mei purik Anoto ngago puguyeng ngeli onobek keya wire puguyaugu
pangkayeng miza piyeng mizi wilibekpokko kaile tenigi piyengki wiyeke ngagozak mizagi
pura tumulagi logo kaile tonugu miza piyeng tumula logo keremareke wezamela logo
watabi tonugu pangka ono miza piyeng mabiyeng kaigesagi.
10 Keya nazuwagawiliyegi teni kaile miza onowili yei purik Anoto ngaigu kaibek mena
kai mabilik kai yagenda logo ngago pugura ya tonuguyengki yungke ono.

2

1 Ini Yisuyegi ngizi panu kumuli negi yango keya marekngang ne makngezego wazaya
nobiyeng mizawiligu tegi ne iniyegi watabi peyeng lende miza yani logo ini kaile miza
nelegi iza wara koyiweki kapura iniyaga nak kaile nara miza purik tenigi wiyeke Man-
goyegi ngago mei nak wizinda kani.
2 Logo pok Yisu Kilisi Pangka Panubek meibok logo ngezebokko Anotogi sisik kaile
tonuguyengki weraga pura weiya logo ngezebokko yengleileige orowei kuna logo
ngereke teni menalege Anoto kiling wazaya. Logo pugu mizagewiyege kaile tonuguyeng
weik tumula logo purik kaile tonuguyeng keke ono kapura ngabelakpekke pumok
mamokkiyengki pangka tumula.
3 Tamizeige teni Anotogi ngagorago miziweki kai piyengki kerewiyi keya mizi mizi purik
mabura teni piyegi ngizi iwaka mizagi.
4 Tamizeige yombanu nakko kalogomok nakyegi, Ne piyegi iwaka, mei kapura ngago
pugurago miziweki kai piyengki nagerewiyi mizi purik pok ngaigu kai yagenda keya pi
kazing wameiktagimekke pangka pangka wizinda ono.
5 Kapura Anotogi ngagorago miziweki kai piyengki kerewiyi keya mizi puwili Anotoyegi
keli panuwili. Kazing wamenamek pumokko ini pigi yungke koyinda ma yeik mizagi.
6 Keya ne pigi yungke wizindabek kaibok Kilisigu wiziya mabilik wiziyagirikki kai.

7 Ini kewengke nogo keli puwili ini keriyi puwekkerik ngago nogo miziweki kai logo nogo
lende mizi pera ngago wik onora kani kapura pera ngago koka solo panu ini Kilisiyegi ngizi
panu kumulawekke kerewiya mabura nogo lende mizi yagenda. Ngago miziweki pura
ngago ulogo iniyegi kozak yeiyara.

8 Kapura ngago nogo lende mizi pera tonugu ngago wik miziwekira meiyagirago logo
ngago kazing nakko nakyegi kelimekke miziweki pera wameikta. Purik Kilisi puragi kiri-
wei wizagoma keya inirau mabek weik puragi kiriwei yolu, purik kaileyengki kusabanurik
weik yeik sawiyi kang keya Kilisigi pangkaragi wilangkarik weik ngela uli lewa.
9 Yombanu nakko nazuwagawiliyegi ne Kilisigi wilangkarikke yolu yei kapura pi kiling
Yisuyegi ngizi kumuliwiliyaga nakyegi kumbak mizibok ngoluk kaileyengki kusaba-
nurikki yungke wizindabokko.
10 Keya yombanu pi kiling Yisuyegi ngizi kumuliwiliyegi kelibok Kilisigi wilangka
purikki yungke wizindabokko keya wilangkarikki yungke wiziya nayengkorau pi ulu wali
kang keya mizibene kelemiyagi ono.
11 Kapura pi kiling Yisuyegi ngizi kumuliwiliyegi kumbak mizibok kaileyengki kusaba-
nurikki yungke wizinda logo talegi kangki mizi keya kazing kangkimekkerau pakeli ono
purik kusabanurikku wire puguyau kusa wazamiya kopong.
12 Ini Yisuyegi ngizi kumuli negi yango keya marekngangwili nobiyeng mizi puwili ne
iniyegi lende miza yani, purik kaile inuguyeng Kilisigu mizarago weik tumula legi.
13 Ini yombusi Yisuyegi ngizi kumuli puwiliyegi kapiya lende miza yani, purik ini pi
walaka solo panuwekkebokyegi iwakawili legi. Keya ne ini yongkambu nawekke ngizi ku-
muliwiliyegi kapiya miza yani, purik inugu kazing kaile kaile yongkambu nawekkewiligu
mizi piyeng wiyarikku ini weik Sadang ula legi.
14 Ini Yisuyegi ngizi kumuli negi yango keya marekngangwili nobiyeng mizi puwiliyegi
ne kapiya miza yani, purik ini Peba Anotoyegi iwaka legi. Keya ini yombusi ngizi
kumuliwiliyegi kapiya lende miza yani, purik ini koka solo panuwekkabokyegi iwakawili
legi. Ini yongkambu nawekke ngizi kumuliwiliyegi kapiya miza yani, purik kazing kung
inuguyengki leweng kozang keya Anotogi ngagora inigi yungke yolu logo inugu kazing
kaile kaile yongkambu nawekkewiligu mizi piyeng wiyarikku ini weik Sadang ula legi.

15 Kazing ngabelakpekkiyengki keli nagani ma ngabelakpekki piyengki keli nagani.
Tamizeige ini kazing ngabelakpekke piyengki pumokki keli purik ini Peba paka ngalege-
bekyegi keli ono keya pigi keli pura inigi yungke ono.
16 Watabi ngabelakpekki pobilikyeng, watabi korikwekko keliyengki kira orowei miz-
imok keya watabi wireyaugu pakela logo weiweki keli piyengki kira orowei mizi pumok
keya ngabelakpekke pelege watabi yombanuwiligu lewegeyeng mizi piyeng mabiyeng.
Kazing pilik mizi piyeng Peba paka ngalegebekyaga lewa onoyengko, piyeng mabiyeng
kazing ngabelakpekki lewengka lewayengko.
17 Kazing ngabelakpekke puluweng kiling watabi ngabelakpekki yongkambanuwiligu
keli piyeng ibengki kapura yombanu Anotogo keliragi mizibok wik wizagomagi.

18 Ini Yisuyegi ngizi kumuli negi yango keya marekngangwili nobiyeng mizi puwili
tonugu teng yolu pera weik yeikweki mizi kani. Ini yombanu Yisugi ngagora waligeleyaw-
iligu Kilisiyegi ngai mizi ngaigu pi Kilisibek kaiyagi nak lewagi kisa purikki ini kerewiya
logo wameik Kilisiyegi ngai mizi kolokngagonowili weik lewagela walageya koyinda logo
ngabelakpek weik yeikweki mizi kang purik teni iwaka.
19 Yombanu Anotogi wameiktaga nalikta kozak kisi puwili teniyaga onowiligu pilik togo
teni wezayi kunawiligu. Puwili teniyagawili kesak teni kiling koya. Kapura puwili teni
wezayi kuna logo purikku walimizi purik puwiliyaga naktau teni kiling Yisuyegi ngizi
panu kumula ono.
20 Kapura ini pilik ono. Kilisigu Kung Walekpek iniyegi yana logo wameikta ini
mabuwiligu iwaka.
21 Logo nogo iniyegi kapiya miza yani perik ini wameiktagi lusuwei legi mizi onorikku
segeya ini wameiktagi iwaka keya wameiktaga ngaigu kai nara punda lewa ono purik ini
iwaka.
22 Logo pilik mabura tak ngaigu kaibek? Yombanu Yisuyegi pi Kilisibek ono kaibok.
Pi Kilisiyegi ngai mizibek logo pi Peba paka ngalegebek keya pigi Marekpekyegi kezanga
yanibokko.
23 Purik Koyambekyegi kezanga manibok Mango paka ngalegebekyegirau kezanga mani
yagenda kapura Koyambekyegi ngizi kumulibok Mangoyegirau ngizi kumuli yagenda.

24 Tegi wok ini solo Yisuyegi ngizi kumula pokkowekke wameikta waligeleyiwiligu
waligeleya piyeng warara koyi. Tamizeige ini pilik mizi purik mabura Peba Anoto keya
pigi Marekpekyegi wok mabiyeng ini mereke sawelara koyagi.
25 Logo ngago sawiya pura wik koyimagi Kilisi ngezebokko teni yanagi sawiya pura.

26 Ini ikuyogorik keleyiweki mizageya puwiliyegi langai ne peyeng yaka lende miza yana.
27 Kapura iniyegirik Kilisigu Kung Walek pugubek ya inuguyengki yungke wizeibene yana logo pi pulogo yolu puwekke puriktau nakko ini waligeleyiweki mizagi ono, purik Anotogi Kung Walekpokko watabi wameik panuyeng mabiyeng waligeleyi keya pugurau watabi ngaigu songono nangezi waligeleyi ono legi Kung Walekpokko waligeleyi mabilik ini Kilisigi yungke koyi.
28 Ei, ini negi yango keya marekngangwili nobiyeng mizi puwili Kilisigi yungke koyi logo pi yo puwekke inugu kendek mizagi nariktau ono mizara koyimowei piyegi wiregawere panu pakeli nangerikka.
29 Purik pi pangka piyeng keke mizibek legi ini pangkayeng mizi puwili mabuwili Kilisigu wik keremiza logo Anotogi yango keya marekngangwili purikki ini iwakagirikki kai.

3

1 Peba paka ngalegebokko kang teniyegi kelayengki kumuli. Keli pigi teniyegi pura yemane panu logo teni pigi yango keya marekngangwili kai. Logo teni pilikwiligu. Ngizi kumuli onowili tonugu teni pigi yango keya marekngangwili kisi purikki iwaka panu ono, purik puwili Anotoyegi iwaka panu onowili kopong.
2 Ini nogo keli panu puwili, teni weik Anotogi yango keya marekngang panuwili kani, kapura teni kalike talikki miza purik kimeike ono. Kapura tonugu iwaka, purik Kilisi yo puwekke teni ngereke pi kelikki logo piyegi pakelarikku pugu yolu pilik.
3 Keya yombanu puragi wilekpek keya yuke koyimowei Kilisiyegi ngizi kumulageya puwili wok mabiyeng kaile miza nelegi Kilisigu kaile nayendau ono yolu pilik ngezewilirau pangka koyiweki mizageya koyinda.
4 Kapura yombanu kaileyeng mizi wilibek puwili Anotogi lora ngeli yagenda purik kaileyeng mei piyeng Anotogi lora ngeli piyeng.
5 Kilisi yombanuwiligi kaileyeng tumula meliweki kayima purik ini iwaka keya piyegirau kaile nayendau ono.
6 Tegi yombanu Kilisigi yungke koyimowei piyegi mereke yolu keya piyegi kerewiyi puwili kaileyeng mawiyarekka mizagi ono kapura mawiyarekka kaile mizi puwiliyegirik pelik, puwili piyegi pakeli keya piyegi iwaka ono kopong puwili kaile mizi.
7 Ini Yisuyegi ngizi panu kumuli negi yango keya marekngangwili nobiyeng mizi puwili nawiligu ini kazing kaileyeng mizimekki yolu purik pangka keleyi nagani. Yombanu pangkaraga mizibok yombanu pangkabokko Kilisigu pangkaraga yolu mabilik.
8 Yombanu mawiyarekka kaile mizibok Sadangkibokko purik Sadang koka solowekkerikka kaile mizi kayimabek legi. Anotogi Marekpek kayima purik yawe Sadangki pura ula waliyiweki.
9 Yombanu Anotogo wik keremizabok mawiyarekka kaile mizi onobok purik Anoto ngezebekki kang pumok pigi yungke wizinda kopong purik pelik, pi mawiyarek kaile mizagi langai ono purik Anotogo pi wik keremiza legi.
10 Tegi teni weik mabek tawili Anotogi yango keya marekngangwili keya tawili Sadangkiwili miza purikki pakelagi. Yombanu kazing pangkamekke yolu wizigeya pi kiling Yisuyegi ngizi kumulibekyegi keli onobokko walimizi purik pi Anotogi marekpek ono.

11 Ngago koka solowekke tonugu kozak kisageya koyilege inugu kerewiya purago kairik nakko nakyegi keliweki kai.
12 Teni Kaing Aramgi marekpek kelik miza nelegi kai. Pi Sadangkibek kopong ngezebekki sak iwi wamenakpekkabek ula. Taliktikki wiyeke Kaingku pi ula? Purik kazing Kaingku miziyeng kaile keya pigi sakpokko kazing mizi wiriyayeng pangka purik ngezebokko iwaka panu, legi pugu sakpek ula.
13 Logo tamizeige ngizi kumuli ono nawili iniyegi kumbak mizi mabura ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli nogo keli puwili ini lebuk mizi nagani.
14 Purik teni ngizi kumuli puwiliyegi keliwili kopong teni kazing kumbekki lewengke Anotoyegi ibengmokka panga kazing kumbekki Anotoyegi wik yolumekki kuna logo purik teni iwaka. Yombanu kelira pigi yungke yolu onobok Anotoyegi kazing kumbekki lewengke ibeng wizinda.
15 Keya yombanu ngizi kumuli nazuwagabekyegi kumbak mizibok yombanu uli mabilik mizi yagenda logo yombanu yombanu ulibokki yungke wik wizagomagi nararau ono purik ini iwaka.

16 Tonugu keli mei purik pobiliktikka teni iwaka. Kilisigu korik ngezebekkiwek tenigi
wiyeke ulagewiliyegi ngaungaugu yana. Pilik tegi tenirau ngizi kumuli nawiliyegi wiyeke
korik tenigi piyeng puwiliyegi sawelagi piyengka miziweki.
17 Kapura yombanu ngezebokko ngezebekyegi ne Kilisigibek kaibok logo watabi kolokn-
gagonoyeng kilimbokko ngizi kumuli nak kemegeme ma watabigi yeik panu ma yagasi
mizageya wizilege keriya logo pilikpekyegi saweli ono purik pilikpokyegi Anotogi keli pura
pigi yungke wizinda ono.
18 Ini Yisuyegi ngizi kumuli negi yango keya marekngangwili nobiyeng mizi puwili,
tonuwago nakko nakyegi keli pura yeik ngago yeiktago mizagi onora kani pura ngizi panu
nakko nakyegi kelemi piyengko kimeike walimizagira kani.
19 Pilik purago teni wameiktagi yango keya marekngangwili mamizagi. Logo Anotogi
wirege lewa puwekkerik ya tonuguyeng kazi mizagi ono kapura yeik kozang wiziyagi.
20 Kapura ya tonuguyengka teni nawiliyegi mawiyarekka kelagirikki kai purik Anotogo
purikkirau iwaka wizinda purik Anoto yemane keya pi tonugu mizi piyeng mabiyengki
iwakabek.
21 Kapura ini nogo keli puwili tamizeige ya tonuguyengka teni kaile miza ono kai purik
teni Anotogi wirege pugu teniyegi sawelagi mizara koyimowei piyegi wiriyagi.
22 Teni tonugu nguk mei piyengka teni wei purik teni ngago pugurago miziweki
kaiyengki kerewiyi keya keli puguragi kiriwei miziwili legi.
23 Togo Anotogi ngagorago miziweki kairik pelik mizizo kai, Teni pigi Marekpek Yisu
Kilisigi yeiktaga ngizi kumuliweki kai keya nakko nakyegi keliweki kai Kilisigu teniyegi
miziweki kaiya mabilik.
24 Anotogi ngagorago miziweki kaiyengki kerewiyi keya mizibok Anotogi yungke yolu
keya Anoto pigi yungke yolu. Kung Walek pugu teni yanabokko teniyegi pura wameikta
kani yeiya logo Anoto tenigi yungke yolu purik teni iwaka.

4

1 Nakko kanda ngago pera Anotoyagara kai purikki wiyeke piyeng mabiyengki ini nogo
keli puwili ngizi kumuli nagani. Ngizi Anotoyagara ma talik miza legi yang kelemi, purik
yombanu ikuyogoriktaga ngago Anotoyagara kisi kapura Anotogi wameiktaga nalikta
kozak kisi puwili koyi kang yagonenda legi.
2 Keya ngago pura Kung Walekpekyaga lewara ma talik miza legi ni makngezeyegi
were pobilikta nguk mei, Pura Yisu Kilisibek Anotogi Marekpek ngabelakpekki korik kang
puwekke wiriya, kai ma yeik kai? Purago ei, kai purik mabura ngago pura Anotogi Kung
Walekpekyagara.
3 Kapura a'a', kai purik mabura ngago pura Anotogi Kung Walekpekyagara ono kapura
kung Anotoyegi ngai mizibokyagarago logo Anotogo pok lewagi kaiya logo mabek weik
yongkambanuwiligi tepekke yolubok.
4 Ini negi yango keya marekngangwili nobiyeng miza puwili ini Anotogi yango keya
marekngangwili kopong yombanu Anotogi wameiktaga nalikta kozak kisi puwiligurau
ini ikuyogorik keleyagi langai ono purik Kung Walek inigi yungke yolubok Sadangki kung
ngabelakpekke yolubokyaga kozang panu.
5 Puwili watabi ngabelakpekkiyengki keke kozak kisi logo ngabelakpekke puwiligu kisi
piyengki kerewiyi purik puwili yeik ngabelakpekkiwili kopong.
6 Kapura teni Anotogiwili. Anotoyegi iwaka puwili teni Anotoyegi iwaka puwiligu
kisi piyengki kerewiyi, Anotogi ono puwili teniyegi kerewiyi ono. Kazing pumoktau
ngagora Anotogi Kung Walek wameikta waligeleyibokyagara ma Sadangki kung ngaigura
waligeleyibokyagara mizagimokko. Purik tamizeige Anotogi Kung Walekpekyagara purik
yongkambanu Sadangki puwiligurau kerewiyagi ono.

7 Ini nogo keli puwili teni mabuwili nakko nakyegi keliweki, purik kazing keliragi
pumok Anotoyagamek legi. Kazing keliragimek walimizibok Anotogi wik keremizabek
logo Anotogibek keya Anotoyegi iwakabek.
8 Yombanu kazing keliragimek walimizi onobok Anotoyegi iwaka onobokko, purik
Anotogo mizi piyeng mabiyengki kazing keliragimek yolu legi.
9 Anotogi keli pigi teniyegi yolu pura walimizarik pugu ngezebekki Marek wamenakpek
ngabelak kaileyengko kolabekke pugu ibeng sa puraga teniyegi wik koyimagira yaniweki
wezamela logo purago teniyegi keli pugura walimiza.
10 Kazing keliragimek pelik, tonugurau Anotoyegi kela onowekke Anotogo teniyegi
kela logo pigi Marekpek wezamela wizigeya pugu mizagewiyege kaile tonuguyeng weik
tumula mela.

11 Ini nogo keli puwili Anotogo teniyegi kelirik ngalege panu kani legi teni nakko nakyegi
kelagirikki kai.
12 Ngoluk nakkorau Anoto pakela ono kai purik wameik panurikku kapura tamizeige
teni nakko nakyegi keli purik Anoto tenigi yungke ngizi yolu. Logo teniyegi pugu pangka
panu keli pilik nazuwagawiliyegi mawiyarekka pangka panu kelagi.
13 Anotogo Kung Walek pugubek teni yana purikku pi tenigi yungke yolu keya teni pigi
yungke yolu purik teni iwaka.
14 Keya tonugu ulogo weik pigi Marekpek keriya keya tonugu nawiliyegi Mangogo pigi
Marekpek ngabelakka pelege puwili yaliya wazayiweki wezamela yei.
15 Yombanu Yisu Anotogi Marek panubek kaibokki yungke Anoto yolu keya pi Anotogi
yungke yolu.
16 Keya Anoto teniyegi kelageya wizinda purikki teni iwaka keya ngizi kumuli. Anotogo
mizi mabiyengki kazing keliragimek yolu logo kazing keliragimekke yolubok Anotogi
yungke wizinda keya Anoto pigi yungke yolu miza wizinda.
17 Keya teni Anotogi yungke koyimowei purik teni mawiyarekka nawiliyegi Anotogi keli
pangka panu purago kelagi keya keli tonugura pangka panugi logo wok ngagozak mizag-
ibekke pugu teni kang wezayelagirikki kazi ono kapura Anotogi wirege wilik kagowinda
kiling kozang koyagi, purik ngabelakpekke pelege pugu teniyegi keli keya tonugu piyegi
keli keya teni pi kelik miza legi.
18 Kazing keliragimekke yungke kazi mizi nariktau ono, purik keli pigi teniyegira pangka
panu logo teniyegi kazi mizi pumok yeik sa wazami. Tamizeige nawili kazi purik pugu
puwili talik keleyagi miza purikki puwili kazi mizi yagenda logo purik keli pigi puwiliyegi
puragi puwili wameik mena miza ono.
19 Tonugu piyegi keli, purik pugu were teniyegi kela legi.
20 Tamizeige Yisuyegi ngizi kumuli nakko nawiliyegi, Ne Anotoyegi keli, yei kapura pi
kiling ngizi kumuli nakyegi kumbak mizibok ngaigu kaibokko. Purik talik miza logo Anoto
pugu pakela onobekyegi pi keli keya pi kiling ngizi kumuli pugu pakelibekyegi kumbak
mizagi?
21 Keya Kilisi ngezebokko ngago pera miziweki pelik kaiya, Anotoyegi kelibok pi kiling
Yisuyegi ngizi kumuli nawiliyegirau keliweki kaiya.

5

1 Yisu Kilisibek Mesiya Anotogo yawe pigi yongkambanuwili yaliya wazayagi pura mizi-
weki sawiyabek purikki ngizi panu kumulibok Anotogo wik keremizabek, legi pilikpok
Anotogi marekpek. Logo Peba Anotoyegi kelibok Anotogi yango keya marekngangwiliye-
girau kelibokko.
2 Keli inigi Anotoyegi pura keya ngago pugurago miziweki kaiyengki kerewiyi purikku
keli inigi pigi yango keya marekngangwiliyegi pura talik miza purik walimizagi.
3 Anotoyegi keli kai purik taliktikki kai, purik ngago pugurago miziweki kai piyeng
mizagirikki kai yagenda logo keriyiwekkerik purik yawe yemane mizagirik ono.
4 Purik Anotogo wik keremiza logo pigi yango keya marekngang puwiliyegirik kazing
namek wizinda logo pumokkirik Yisuyegi ngizi kumulirikku puwili ngabelakpekke pelege
kaileyeng keya kaileyengki kelimok ulagi.
5 Takko ngabelakpekke kaile piyengki kozanda ulagi langai? Yisu Anotogi Marek
panubek purikki ngizi panu kumuli pilikpokko pilik mizagi langai.

6 Keya Yisu kayimabok Anotogi Marekpek purik teni iwaka, purik Yisu kaimelawekke
Anotogo paka ngilumbekka langai pilik kaiya keya ngereke pi ibengwekke miza ngizige
pelik kaiya, ei pilik kaiyarik kaimelagi puwekke keke kaiya ono kapura ibengwekkeriktau
pilik kaiya. Keya Kung Walek wameiktagi mangobokkorau pilik kaiya.
7 Tegi kili neyauganarago pelik kaiya,
8 Kili Kung Walek yenge ya tonuguyengki yungke yolubokkirago keya Kilisi
kaimelawekke kili paka ngilumbekka purago keya kili Kilisi ibengkine kaiya purago
kaiya. Logo kili piyeng mabiyengko kisirik Yisu Kilisi Anotogi Marekpek kisi.
9 Yombanu ngagozak tonuguyengki ngago puwili kiling miza wizigeya puwiligu
iwakayengki kozak kisi puwiliyegi tonugu ngizi kumuli. Tegi teni Anoto yombanuwiliyaga
lewegebokko kozak kai piyengki teni ngizi kumuliweki purik pugu kai piyeng wameik
panuyengko logo pugu kaiyarik Yisu pigi Marekpek.
10 Tegi yombanu Yisu Anotogi Marekpekyegi ngizi kumulibok ya puguraga Yisu Anotogi
Marekpek purik pugu wameik mizara wizinda. Tamizeige nak puragi wameik mizi
onobok, pilikpok Anotoyegi ikuyogorik kaibek mei yagenda purik Anotogo Yisu pigi
Marekpek kai purikki pi ngizi kumuli ono kopong kai yagenda.

11 Peragi Anotogo pelik kaiya, Pugu teni wik koyimagira yana logo wik koyimagi puragi
solorik pigi Marekpek.
12 Tegi yombanu Anotogi Marekpek pigi yungke yolubok piyegi wik wizagomagirarau
wizinda keya yombanu Anotogi Marekpek piyegi onobok wik wizagomagi purarau piyegi
ono.

13 Ini Anotogi Marekpekyegi ngizi kumuli puwili weik teni wik koyimagira kiling
mamiziweki ne iniyegi perik lende mizi.
14 Keya teni pobilik purikki iwakagi purik tonugu pi kiling sawela purikka tamizeige teni
Anotoyegi watabi nayengki nguk meiya logo watabi piyeng pugurau keliyeng purik tonugu
nguk mei piyengki pugu kerewiyi yagenda mizi.
15 Keya tamizeige tonugu ngizi kumularik tonugu nguk mei piyengki pi kerewiyi mabura
mabilik tonugu nguk mei piyeng teni yanagi purikkirau ngizi kumuli.
16 Tamizeige ini kiling Yisuyegi ngizi kumuli nak kaile kazing pi kemenak ibeng
wizagomagi puragi miza orowei kunagi ono lewengke miza purik mabura ini Anotogo
kaile pugu miza pura tumula melibene nguk meizo logo purik Anotogo pilikpokyegi wik
wizagomagira managi purik tamizeige pugu kaile kemenak ibeng wizagomagi puragi miza
orowei kunagi nara miza ono purik. Kapura kaile yombanuwili kemenak ibeng koyimagi
puragi iza orowei kunagi nara wizinda logo tamizeige pi kaile pura miza mabura ini weik
mawinda pilikpokki waberek mizagi nariktau ono.
17 Kazing pangka ono yombanuwiligu mizi piyeng mabiyeng kaileyengko kapura kaile
yombanuwili kemenak ibeng koyimagi puragi iza orowei kunagi ono nara wizinda, logo
pugu kaile pura miza mabura pigi waberek mizizo.
18 Anotogi marekngangwili kaileyeng mawiyengka mizi onowili purik teni iwaka purik
Anotogi Marekpokko puwili waberek iza wara yolu logo Sadangko puwili ngangang
keleyagi ono.
19 Ngabelakpekke nazuwaga yolu puwiliyegi Sadangko ngai kele kapura teni Anotogiwili
purik teni iwaka.
20 Anotogi Marekpokko kanda teniyegi kangka wazono tonugu Anoto wameik
panubekyegi iwakagibek yana. Logo teni weik Anoto wameik panubekki yungke koyinda
purik teni pigi Marekpek Yisu Kilisigi yungke koyinda legi. Pi Anoto wameik panubek
keya wik koyimagiragi mangobek.
21 Ini negi yango keya marekngangwili nobiyeng mizi puwili anoto ikuyogorik
puwiliyaga koweige panu koyizo.
Wameik panu.
Ne Yowan kapiya perik lende mizabek.

2 Yowan
Kapiya Yowangu Kalike Lende Mizarik

1 Ne Yisuyegi ngizi kumuliwiligi ngaibokko kapiya perik pulogo yongok keya yombu Yisu
Kilisigi kongkirigesen Anotogo iza purikke nogo keli panu puwiliyegi lende miza yani. Ne
Anotogi ngago wameiktagi iwaka kopong nogo iniyegi keli. Ne makngezego keke iniyegi
keli yagenda ono kapura wameik panu puragi iwaka puwili mabuwiligu iniyegi keli,
2 purik wameik pura tenigi yungke teni kiling wizagomagi.
3 Peba Anoto keya Yisu Kilisi Pebagi Marekpokko teniyegi wazono piyaugira keya yalek
piyaugira keya ngezege sa piyaugira wilek kang tonuguyengke kazing wameikta keya
keliragimekke yani pani.

4 Iniyaga nawili Peba tenigi Mangobokko teniyegi miziweki kaiya mabilik wameiktagi
kiriwei mizirikki ne pakela logo ne wilik yemane panu keli.
5 Logo ne ini yongkambanu kongkirigesendikke puwiliyegi kelegele keya nguk yei purik
teni mabuwili nakko nakyegi keliweki. Pera ngago wik nogo iniyegi miziweki lende miza
yanira ono pera ngago walaka solowekka miziweki yani kayimirago keya ngagorago kairik
kazing keliragi pumokko yoluweki kai.
6 Anotoyegi keli kai purik taliktikki kai? Purikku kai purik teni pugu miziweki kai piyeng
mabiyeng tonugu mizagirikki kai yagenda. Keya kazing nakko nakyegi kelagimekki
koyiweki pumok pugu walaka panu kozak yeiya.

7 Yombanu Anotogi wameiktaga nalikta kozak kisi puwiliyegi kani waberek ngai koy-
izo keya puwiliyaga kolokngagono koyinda kani logo puwili Yisu Kilisi ngabelakpekke
yombanu ngabelakpekkewiligi korikwekke kayima purikki wameik mena mizi ono kani.
Pilik puwili wameikta keya Kilisiyegi kumbak mizi keya ngai miziwili kani.
8 Puwili kelik miza nagani waberek panu logo kanga ini keya nogorau Yemizibekki yawe
mizi puragi wiyeke weiweki paka ngalege yolu pura wei ono nagani. Inigi kangara mabura
Yemizibekyaga weirikki kani mizizo.
9 Yombanu Kilisigu teniyegi waligeleyi pura wiya logo ngago yongkambanuwiligu
Kilisigi ngago wameik puraga nalik puragi walibokyegi Anotorau wizinda ono. Yombanu
Kilisigu waligeleyi pura kozang kebangkelabokyegi Anoto keya pigi Marekpek mabiyau
wizinda.
10 Tamizeige yombanu nak ini waligeleyiweki lewa logo pi Kilisigu teni waligeleya
piyengki keke ngizi kumuli ono, Kilisigi wameiktaga nalikta waligeleyi mabura i in-
uguyengki wiriyibene ngago mei nagani. Keya pi kiling ngago keya mizi nagani.
11 Purik tamizeige ini pi kiling kabengmek miza purik ini pugu kaile mizi mabilik inirau
mizi yagenda.

12 Nogo iniyegi kozak yeiyagiyeng kolokngagono kapura kapiyarik keya kilipibokko
mizagi keli ono purik ne makngezego ini kiling ngagozakka miziweki ne lewagi keli logo
teni mabuwili wilik miziweki.
13 Yongkambanu kongkirigesen perikke Anotogo iza puwiligu wangane puwiligira
iniyegi wezameli.
Wameik panu.
Ne Yowan kapiya perik lende mizabek.

3 Yowan
Kapiya Yowangu Kalik Panuge Lende Mizarik

1 Ne Yisuyegi ngizi kumuliwiligi ngaibokko kapiya perik Kayasa nogo keli panubekyegi
lende miza mani. Ne Anotogi ngago wameiktagi iwaka kopong nogo niyegi keli.
2 Ni negi kewengke nogo kelibek korik nigi puwek kung nugubokko wazono panu yolu
pilik wizeibene keya watabi nigi piyeng mabiyeng pangka wizeibene, ne niyegi langai
waberek mizageya.
3 Tonugu ngizi kumuli pilik mizi nawili pelege kazingke kang wirimowei neyegi ni
wameik kazing wameiktagimekke kiriwei yolu keya Yisugi ngagorago kai piyengki pangka
pangka yolu kisa logo ne puwekke wilik miza.
4 Neyegi wilik panu kelirik yongkambanu nogo Yemizibekyegi mereke iza orowei wiriya
puwili kazing Yemizibekki wameiktagi pumokko ngoluk kozang yolu kai purikki ne wilik.

5 Negi kewengke nogo kelibek, ni yombanu nalaga nalege kelemi kang Yisugi ngagora
kozak yei kang puwiliyegi ni lusuwei kele kapura nugu puwiliyegi waberek ngai wilibek
logo purik ni wazono mizi yagenda.
6 Puwiligu Yisuyegi ngizi kumuli kongkirigesen perikke wawere ula pewiliyegi nugu
kazing keliragimekke keleyi keya ya nuguraga pangka kumula wizimowei keleya piyengki
kozak yeiya. Logo wazono keriyagirik nugu puwiliyegi king keya ngeragi keya pilik
kazingke melege orowei kangkiyeng kazing Anotogo wilik mizagimekke yani purikku.
7 Purik puwili Yisugi yeiktagi wiyeke kelemi kang logo ngizi kumuli ono puwiliyegi
Yisugi ngagora kozak yei kele kapura puwiliyagarau ngeragi ma melewangka keya pilik
piyeng wei keya i iwek koli keya mizagiyengkirau nguk yei ono keya king yongoni ono.
8 Tegi teni makngezego puwiliyegi ngaiweki logo teni Yemizibekki yawe ngago wameik
pugura ululu miziweki kozak kisagiragi kewengkewili.

9 Logo piliktikki langai nogo Yisuyegi ngizi panu kumuliwiliyegi kapiya lang ngerewalek
narik miza yana kapura Tiyotepi ngezebek puwiligi ngaibek miziweki tarikke keya mizi-
boktau nogo kai piyengki kerewiyi ono.
10 Ne lewa pilikwekke pugu miziyengka nayeng kozak yeiyagine keya neyegi langai pugu
korowali kaiyengki. Keya ngezebokkorau Yisugi ngagora nalaga nalege orowei kozak kisi
kang puwili i pugumakka koli keleyi ono kapura nazuwaga puwiliyegi ngago yei nagani
yei logo puwili mabilik keya ngago yeiya puwekkerik mabura pugu puwili Yisuyegi ngizi
panu kumuli puwiligi kabengmekka wezayeliweki keleyi.

11 Negi kewengke nogo kelibek korowali piyeng yamizi nagani segeya wazono piyeng
yamize. Wazonoyeng mizibok Anotogibokko keya kaileyeng mizibok Anotorau kolok ula
onobokko.
12 Kapura mabuwili Temitiyayegi langai wazono kisi keya ngago wameikta ngezerago-
rau yeik pugura kawela wiyi. Nogorau piyegi langai wazono kai logo nogo kai piyeng
wameik panuyeng purik ni iwaka.

13 Nogo niyegi kozak neiyagiyeng kolokngagono kapura ne kapiyarik kiling kilipibokko
mizagi keli ono.
14 Ne niyegi ngezangai keriyi lewaweki keli logo puwekke towa ngizi nakko nakyegi
ngagogeya mizagine.
Anotogi ngezege sara yolu pura niyegi wizei pani.
15 Ngizi kumuli pelegewili niyegi wangane puwiligira wezameli keya pulogowili
mabuwili nak nakyegi wangane nogora yane.
Mabura.
Ne Yowan kapiya perik lende mizabek.

Jut
Kapiya Jutgu Lende Mizarik

1 Ne Jut, ne Yisu Kilisiyegi yawe mizibek keya piyegi kulengkebek keya Jemsgi sakpokko
kapiya perik yongkambanu Anotogo ngago yeirikki kerewiya logo kiriwei wiriya logo
Anoto Pebago keliwili keya Yisu Kilisigu Sadangyaga iza warara yolu puwiliyegi lende
miza yani.
2 Nogo kelirik Anotogi yalektago iniyegi yelakkelek keleyi keya wilek kang inuguyengke
Anotogo ngezege sara yani keya Anotogo iniyegi keli keya watabi piyeng mabiyeng iniyegi
keremungke panu yani pani.

3 Ini nogo keli puwili ne iniyegi kazing Anotogo teni yaliya wazayi teni mabuwiligu kolok
ula pumokki langai lende miza yaniweki kumula wiziya kapura nogo ngereke mabek
kumuli perik pilik purik segeya ne watabi kalogomok nayengki langai iniyegi lende miza
yaniweki logo pura ini teni waligeleya puragi langai luwe kozang koyiweki keleyiweki
keya Anotogo teni yana puragi ngizi kumuliweki ne kelegele keya nguk yei. Anotogo pura
kemenak kang wamenaraga yongkambanu Kilisigi puwiliyegi yana.
4 Nogo pilik kai purik yombanu Anotoyegi kazi namizi Anotogi wameiktaga nalikta
kozak kisi nawili weik ulogo inigi tepekke sengekta wiriya logo inugurau puwiliyegi
pakela ono legi ne pilik kai yagenda. Kaile puwiligu miziyeng mizi pani mizagirikki
wiyeke puwiligu Anotogo wazono teni yani puragi langai kozak kai piyeng kowiti keya
mizi logo Yisu Kilisi tenigi King Ngai wamenakpek keya Yemizi wamenakpekyegi kezanga
mani. Kapiya Walektikku koka walaka kairik yombanu pilik puwili ngagozak yemaneraga
puwekke keriyagiwili kaiya.
5 Keya ini ulogo pilik piyeng mabiyengki iwaka kele kapura neyegi kelirik ini kere-
mareke miza nelegi Yemizibokko yongkambanu Isileiliwili Isipwiligi ngabelakpekka iza
orowei wiriya logo pulaga ngereke Isileili yongkambanu piyegi ngizi kumuli ono keya
kerewiyi ono puwili pugu yela logo ibeng purikki ini kumulageyaweki.
6 Keya puwili Anotogo puwiligu miziweki pangkara yana piyengka kokowa keli
ngezewiligiyengki kiriwei nayendau miza logo paka ngalege yereng puwili yolura wiya.
Puwili weik Anotogo ngagozak yemaneraga yuke wizimowei kusabanurikke sengyengko
wigira wazaya.
7 Keya yongkambanu yereng Sorong keya Komola mei piyaugewili kiling yereng mereke
piyengki puwiligu angelawiligu miza mabilik miza logo kaile yongkambu miza meli kang
keya yombanu nakko nak kiling yongkambu miziweki keli miziyengki wiyeke keleya
puragi keremareke mizi nagani. Yereng piyeng yezizikku waliya wazaya logo purikku
teniyegi walimizi purik yezi wizagomagi yaka kaile mizi pilik puwili ngangang yanageya
koyimagi nazik wizinda.
8 Logo kazing mabilikmekke yombanu Anotogi wameiktaga nalikta kozak kisi puwili
wangakyeng kelik nayeng wire ngezewiligiyengko pakeli logo piyengko mizagewiyege
kaile yongkambu miza melimekke yolu logo korik kang ngezewiligiyeng kaileyengko
mizagewiyege weik kozo kubula. Puwili Anotogo pi pangka mabiyengki ngaigibek mizi
purikki songomei keya angela ngaiwaktikku kolawili mei paka ngalege puwiliyegi langai
ngago kaile kisi.
9 Kapura angelawiligi yemanebek Maikol meibokkorau pilik nariktau miza ono. Pi
keya Sadandau Mosegi korikwek piyauyaga takko weiyagi mizarikki ngalik kela yongomo
mizawekkeriktau pugu ngago kaile nayeng Sadangyegi meiya ono kapura kele pelikta
keke meiya, Yemizibokko ni ngagozak keleniyagi, meiya.
10 Kapura yombanu puwili watabi puwiligurau iwaka ono pilik piyengki langai kaile
kisi keya liyeng keya keriwili kelik waze keli ngezewiligiyengki miza meli logo pilik
miziyengko ngezewili neneng ngela meli.
11 Puwiliyegi kuneng wiriyagi piyeng wageli pani, purik puwili kazing Kaingku pigi
sakpek ula puluwengki kiriwageliwei miza legi, keya yogo Palamgu miza mabilik king
weiyagirikki weraga yongkambanuwiliyegi kaile mizi purik pangka keleyi legi, keya yogo
Korago miza pilik Anotoyegi nagerewiyi miza legi piyegi miza pilik Anotogo puwili neneng
ngelagi sawiyawili.
12 Keya yombanu pilik puwili ini Yisuyegi ngizi kumuli puwili menalege ngeragi
ni puwekke puwilirau lewa logo inigi tepekkerik puwili liyengwili kelik logo kisageli
meiya meli kang keya mizi nangai keya ngeragiyeng nazuwagawiliyegirau yamek nameli

koyimowei mabiyeng yenge ngabangka wezameli mizi nangai. Puwili kozainung kebarekpokko orowei mizi logo kobo keremizi ono piyeng kelikwiligu. Puwili yengelei wilekyendau wira ono puliya logo ngoliya piyeng kelikwiligu.
13 Keya puwiligu mizi keya kisi piyengko puwiligu kendek ngelai miziyeng kawela wiyi logo kai sibesibe kowiyeng wizambokko orowei kanda kaingimbekke kubula melibok kelik. Puwili pelewe wali puwili kelikwiligu logo Anotogo puwiligi kabelak kusabanu wizagomagi puwiliyegi yuke yolu nara kangkere mizara yowiya wizinda.

14 Ini Inok meibokyegi iwaka. Pi walaka panu wizagomabek keya pigi mangobek Yerete, keya Yeretegi mangobek Malalali, keya Malalaligi mangobek Kenang, keya Kenangki mangobek Inoso, keya Inosogi mangobek Sek, keya Sekki mangobek Aram, logo Inok keya pigi yelibu kokabek Aramgi tepekke tek purikke yombanu melenazik koya logo Inokko Anotoyaga ngago kalike yombanu Anotogi wameiktaga nalikta kozak kisi puwiliyegi langai lewagelagi naragi pelik kozak kaiya, Pakeli, Yemizibek pigi angela tausen kolokngagono pangka panu keya walek panuwili kiling lewa mena,
15 logo mamok ngagozak keleyiweki logo Anotorau ono puwiliyegi puwili Anotogi onowilirikki waligeleyiweki, purik kazing puwiligu mizi piyeng Anotogi onoyendikki wiyeke keya kaile Anotorau ono puwiligu ngago korowali Anotoyegi langai kisa piyengki wiyeke.
16 Yombanu Anotogi wameiktaga nalikta kozak kisi puwili wok mabiyeng watabi mabiyengki sisik kameneng miziwili keya nawiliyegi ngagoyeng tiya meliwili. Puwili keli korowali ngezewiligiyengko kira orowei mizi piyengki kiriwei mizi. Puwili ngezewiliyegi langai lewege kisi keya puwili nawiliyegi langai wazono kisi ngaigu pilikwiligu yeik puwiligiyeng yongolok meiweki logo purik kaile.

17 Ini nogo keli puwili tenigi Yemizibek Yisu Kilisigi ngagora orowei miziwiligu kozak yeiya piyengki keremareke mizi nagani.
18 Puwiligu kisarik Yisu lewagine wok were piyengke yombanu Anotogi kazing piyengki songomei nawili wiriyi nangai logo Anotoyegi kezanga mana logo kazing keli korowali ngezewiligiyengko kira orowei mizi logo Anotogo keli ono piyengki wilik kagowing mizi nangai kisa.
19 Logo pilik puwiligu ini sanga miza logo nawili narikke keleyi keya puwili korik ngezewiligiyengko keli piyengki kiriwei mizi keya Kung Walekpektau puwiligi yungke ono.
20 Kapura ini nogo keli puwili inigi koyagi puraga Yisuyegi ngizi kumuli inigi pangka panu keya walek panu pura kozang kelemizo keya Kung Walekpekki kozandaga waberek miziweki mizi.
21 Keya tenigi Yemizibek Yisu Kilisigi yalek purago ini wik koyimagira ini kemenak yanirik kele yuke koyimowei Anotogi keliragi lemengmekke yenge yungke koyagirikki kai.
22 Keya yombanu Anotogi wameikta nalik kozak kisiwiligu iza orowei kuna puwili ngoluk taleweng neing kunagi mizageya mabuwekke puwiliyegi yalek miza koyimowei puwiliyegi puwili kazing kokowa leweng neing yagonenda kani yeiyagirikki kai.
23 Logo yezi yemane ngorizikka yezi wale wazono nak yogok mei pilik yaka puwili Yemizibekyegi yo wiriyibene puwiliyegi sawelagirikki kai. Keya nawiliyegirau yeizo kapura kaile puwiligi piyengko ini ulumowei kuna nagani kazi miza koyimowei mizi keya puwiliyegi wazono keleyi kapura kaile puwiligi piyengki kumbak mizizo.

24 Keya weik mena ini kawiye wala nelegi kebangkelara yolubok keya kaile nayendau ono keya wilik kagowinda kiling ngaiwak yemane pugurikki wirege iza orowei lewabokyegi wazono mei.
25 Anoto wamenakpek Yisu Kilisi tenigi Yemizibek wezamelarikku teni yaliya wazaya legi piyegi ngago wilikwilikyeng mei keya ngaiwak yemanerik mani keya kozang yemanera mani keya yeik yemanera mani keya ngaiweki pangkara maniweki. Piyeng piyegi wizagomayeng keya yolu peyeng keya ngoluk yolugi.
Wameik panu.
Ne Jut kapiya perik lende mizabek.

Ngago Kawela Wiyara
Ngago Yisu Kilisigu Kimeike Kawela Wiyara

1 Koka walakarik ngago pera liwik wizagoma kapura mabek weik Anotogo Yisu Kilisiyegi ngago pera mana. Anotogo pilik miza logo Yisu Kilisigu nguk namizi lewa kelagiyengki pigi yawe miziwiliyegi kimeike kawela wiyiweki. Yisu Kilisigu pigi yawe mizibek Yowanyegi wangakyeng kelik naraga peyeng waligelemiya logo pulaga wangakyeng kelik puragi solorik piyegi kozak meiweki pugu angela nak wezamela.
2 Logo Yowangu watabi pugu keriya piyeng mabiyeng kozak kaiya keya pugu kairik pi Anotogi ngago puragi wameikta Yisu Kilisigu kimeike walimizi puragi langai wameik kai.
3 Tamizeige nak kapiya kalike mizagiyengki kozak kai perik mei purik Anotogo piyegi wazono kelemiyagi keya tamizeige nakko meiyagalege nak kerewiya logowekke ngago purago kai piyeng mabiyeng mizi purik Anotogo piyegirau wazono kelemiyagi purik watabi piyeng mabiyeng ngizi mizagirik weik merekerikki wiyeke.

4 Ne Yowan ne ngabelak Asiya meibekke Yisuyegi ngizi kumuli kongkirigesen melenazik keya nazikka neyau piyengki ngago kozak yeiyagi naragi langai kapiya perik lende miza yani.
Anoto yokopekke yolubek keya koka wizagomabok keya wangki yolugi mabok keya Anotogi tundikki wirege kung melenazik keya nazikka neyau yolu puwili
5 keya Yisu Kilisigurau iniyegi wazonora keya ngezege sara wilik kang inuguyengke yani pani. Yisu Kilisi Anotoyaga ngago ngizi lewa pura kozak kai wilibekpek keya pi were ibendaga yangalekta wazamiya logo ngereke ibengki onobek keya pi ngai ngabelakpekke koyi kambeli puwili mabuwiliyegi ngaibek.
Pi teniyegi keli keya pugu ibeng sa puraga iwi kubulabokko teni kaileyengka wila wazaya legi yeik pugura yongolok meiweki.
6 Keya pugu teni pigi ngai pugu ngai yolumek miziweki wazayi keya pugu teni Anoto pugubek keya pigi Mangobekki yombanu nazuwagawiligi wiyeke piyegi kangweki keremiza. Ei, piyegi ngaiwaktik keya kozang watabi mabiyengki ngaiwekira wok mabiyeng wizagomagi. Wameik panu.
7 Keriyi, pi kozainumbekke yungke Anotogi kozanda keya ngaiwaktik kiling lewa logo wire mabiyengko pakelagi keya ulogo pi wizang yowa puwiligi yango keya mareknganggwiligurau pakelagi. Keya yongkambanu ngabelakpekkewili mabuwili ingkisagi purik puwili pugu ngangang yanagi puragi kazi kopong. Pura pilik mizagi. Wameik panu.
8 Yemizibek Anotogo pelik kai, Ne werebek keya ne mabok kalik panugebek, ne makngeze solo walerik keya ne makngeze kangkalirik, ne mabek yolubek keya koka wizagomabek keya ngoluk wangki wizagomagibek, ne kozang yemanerago kolabek, kai.

9 Ne Yowan ini kiling Yisuyegi ngizi kumulibek keya Yisu kiling sawela purikka tonuwa kemenak ngai puguragi kulengke koyimowei teni Yisugu yeik yelakkelek yoluweki yani pura wara logo tonuwa ngangang wageli kele kapura tonuwago piyegi ngizi kumuli puragi tonuwa yeik kozang panu kebangkelara yolu. Ne nawiliyegi Anotogi ngagoragi langai kozak yei keya nogo Yisu Kilisiyegi langai iwaka puragi langai puwiliyegi kozak yeirikki wiyeke puwiliyaga nawiligu ne ilibu Patomoso meileige puwiligu wigira wezabek niza warara koya.
10 Yemizibekki wokpek logo Sondabek meibekke Anotogi Kung Walekpokko korik nogowekke pangka pangka sa logo ne kerewiyiraige pura yenge negi kezangka kili sangubekki ngagorago kailik kai nara ngalizi panu ngago kaiyageya mamiza.
11 Logo kilirago pelik kai, Nugu keriyi piyeng lende mize logo kapiyarik Yisuyegi ngizi kumuli kongkirigesen melenazik keya nazikka neyau pobilik mei piyengki wezamele, Epese keya Simena keya Pegamang keya Tayataira keya Sarisi keya Pilarelepiya keya Leyorisiya, mei piyengke wezamele, kai.
12 Logo kili neyegi ngago kaiyageya puragi ne keriyiweki ne yongolikta sa. Logo ne yongolikta si keya tapakeleige pura wak yokolong melenazik keya nazikka neyauyeng koliyengka keremizayeng wizilege logo piyengki ngalege lamyeng wiramiyagi nayeng keremiza wizilege.
13 Keya piyengki tepekke yombanu wezalik nak luweza. Pi melewangka yokolong panu pongo ingeyaugi pangka narik wakiya keya ngelelendaga pikang koliyengka keremiza nak tiya.

14 Keya kebi nganelek pugura liyeng memengwiligi kebi nganelek wilangka panu piyeng
kelik logo kozainung wilangkabek kelik keya wire puguyau ngai korik lewa.
15 Keya inge puguyau ngayeng wang yezi yemanezikke waliya wizigeya ngorageya purik
kelik ngori keya pugu ngago kaira wizambekke kailau yemanerikki ngai ngagomek kelik.
16 Keya pigi mele ngaigezuwagazikke pelewe melenazik keya nazikka neyau wara keya
lang yokolong wale neyau walingina logo ngaimokko lewege nawek kiligawere puguraga
lewagela. Keya wiregawere pugura yokmokko yoklongko ngaiwak wiya pilik ngaiwak
wiya.
17 Logo ne piyegi pakelawekke ne ibeng wezabek inge puguyaugi ngezege ulu walara
wiziya. Pulaga pugu mele ngai puguzikku ne luweza wazaniya logo pelik kai, Ni neyegi
iwaka, legi kazi mizi wak. Ne werebek keya ne mabok kalik panugebek.
18 Ne wik yolubek. Keya ne ibeng sa kapura keriye, ne wik yolu keya wik wizagomagi.
Keya kazing ibendagimek keya kaile ibeng puwiligi kungwiligi yereng puragi kozanda
nogo wara.
19 Tegi nugu keriya piyeng keya nugu weik keriyi piyeng keya wangki lewagelagi
piyengki langai lende mize, kai.
20 Pulaga pugu mawinda pelik kai, Nogo niyegi pelewe melenazik keya nazikka neyau
mele ngai nogozikke wara piyengki solorik keya wak koliyengka keremiza logo mele-
nazik keya nazikka neyau piyeng kiling piyengki ngalege lamyeng wiramiweki keremiza
piyengki solorik kozak neiweki. Pelewe melenazik keya nazikka neyau piyeng ngago
orowei mizi Yisuyegi ngizi kumuli kongkirigesen melenazik keya nazikka neyau piyengki-
wili keya wakyeng kiling lamyeng wiramiweki piyeng ngizi kumuli kongkirigesen mele-
nazik keya nazikka neyau piyeng, kai.

2

1 Paka Epese pulogo kongkirigesendikke ngago orowei mizibekyegi kapiya narik pelik
lende mize, Ngago peyeng yombanu pelewe melenazik keya nazikka neyau mele ngai
puguzikke wara keya wak melenazik keya nazikka neyau kiling watabi lamyeng wirami-
weki keremiza piyengki tepek neing wei mizibokkoyeng.
2 Logo pokko pelik kai, Inugu mizi piyeng ne iwaka. Inugu yawe kozang mizi keya kaile
miziwiligi tepekke kozang yolu purik ne iwaka. Keya ini kaile mizi puwiliyegi kiyebuk
keya ini aposolo ngiziwili kisi kapura ngizi ono puwili yang keleya logo pakela kapura
wameik ikuyogorikwili purik ne iwaka.
3 Nawiligu iniyegi kaile kaile keleyi keya mizi piyengki ini kozang sara yolu keya
yelakkelek yolu keya ini nogowili kisirikki wiyeke kuneng kolokngagono inuwayegi wiriya
kapura inuwa pilik piyengki kiyebuk sende ono purikkirau ne iwaka.
4 Kapura nogo kele inuwayegi pobilik purikki kaile keriyi, purik inugu mabek wang
perikke neyegi keli perik koka ini solo ngizi kumulawekke neyegi kela pilik ono songono
keli.
5 Inugu koka solo neyegi kela puragi kumuli logo kaile inuguyengki kuneng mizi logo
weik kaile inugu mizi piyengka kowita logo koka inugu mizageya koya mabilik mizi.
Kapura tamizeige ini kaile inuguyengka kowiti ono purik ne nguk namizi kanda lam
inuwayegi ngorageya pok wamelagi logo inuwa yeik sawiyagi.
6 Kapura wameik inuwago wazono mizi narik kele pelik purik, ini yombanu Nikolasiwili
mei puwiligu mizi piyengki nogo kumbak mizi pilik inirau kumbak mizi.
7 Tamizeige ini kerangangyeng kilingwili mabura Anotogi Kung Walekpokko kongkirige-
senyengki ngizi kumuliwiliyegi yei piyengki waberek panu kerewiyi. Pugu pelik kai,
Nogo yombanu Yisugiwilirikki wiyeke kuneng yani keya ngangang keleyiyeng ulageya
pilik puwiliyegi yengelei wik wizagomagiragi Anotogi yawe Paladisi meileigi yungke yolu
puleiga nagiweki pangkara yanagi, kai.

8 Paka Simena pulogo kongkirigesendikke ngago orowei mizibekyegi kapiya narik pelik
lende mize, Ngago peyeng yombanu werebek keya mabok kalik panugebek keya mabok
ibeng logo ngereke yangalekta wik yolubokkoyeng.
9 Nogo kuneng inuguyengki iwaka. Ini ngabelakpekke pelege watabigi yeik purik ne
iwaka kapura ini kumbekki watabiyengko kola. Yombanu Yudawili kisi kapura yenge
wilek kang puwiligiyengke Yuda ngizi ono puwiligu iniyegi langai ngago korowali kisi
piyengki ne iwaka. Puwili Yisuyegi kiyebuk miza legi puwili yombanu Sadangkiwili.
10 Keya inugu kuneng keya ngangang wageliweki mizi puragi kazi mizi nagani. Nogo
iniyegi kozak yei, Sadangko ini Yisuyegi kezanga manibene keleyiweki ini nawili ngaigu
wigirimakka wazayagi logo wok meleyaugi pangka ini ngangang mizagi. Kapura neyegi

ngizi panu kiriwei koyizo puwiligu ini yela logo ibengki kele kapura, pulaga nogo ini peraisi paka ngalege ngaiwak koyimagiragirik yanagine.

11 Tamizeige ini kerangangyeng kilingwili mabura Anotogi Kung Walekpokko kongkirigesenyengki ngizi kumuliwiliyegi yei piyengki waberek panu kerewiyi. Pugu pelik kai, Yombanu Yisugiwilirikki wiyeke kuneng yani keya ngangang keleyiyeng ulageya mologaboktau kemenak ibeng wizagomagiragi ngangang pura weiyagi ono. Kemenak ibeng wizagomagi pura Kalike Ibengkira meira.

12 Paka Pegamang pulogo kongkirigesendikke ngago orowei mizibekyegi kapiya narik pelik lende mize, Peyeng yombanu lang yokolong wale neyau walinginawek warabokki ngagoyeng.

13 Inugu yolu pulumeng ne iwaka. Sadang pulumengka wizimowei kaileyengki kazing pumokki ngai purik ne iwaka. Kapura ini ngoluk ne keya yeik negi puragi ngizi kumulageya. Keya Antipa kili nogora weiya logo ngago kaiyabek Sadangyegi kiriwei miziwiligu ulawekke inirau inugu neyegi ngizi kumuli pura wiya ono purik ne iwaka.

14 Kapura nogo kele inuwayegi pobilik peyengki kaile keriyi, purik inuwagi tepekka nawili yombanu Anotogi wameiktaga nalikyeng waligeleyi Palam meibokko waligeleyiyengki kiriwei mizi. Palambokko yombanu King Ngai Palak meibokko Isileiliwili anoto ikuyogorikwiligi kungyengki ngeragi opa miza piyeng na keya kazing nakki yongokpumele ma kerekpubek kiling iwek koli pumokko kaile miziweki keleyibene waligelemiya.

15 Keya pobiliktiktau inuwagi tepekka nawili yombanu Nikolasiwiligu korowali waligeleyi piyengki kiriwei mizageya puloge.

16 Tegi kaile inuguyengki kuneng mizi logo kaile inuguyengka kowiti kapura tamizeige ini pilik mizagirikki kiyebuk purik mabura ne iniyegi ngezangai lewagi logo lang yokolong kili nogoraga lewagela puwekko ini yongkambu pilik mizi puwiliyegi ngai mizagi.

17 Tamizeige ini kerangangyeng kilingwili mabura Anotogi Kung Walekpokko kongkirigesenyengki ngizi kumuliwiliyegi yei piyengki waberek panu kerewiyi. Pugu pelik kai, Nogo yombanu Yisugiwilirikki wiyeke kuneng yani keya ngangang keleyiyeng ulageya puwili ngeragi Manayeng meiyeng logo liwik wiya yolu piyengka yani keya nak nakyegi king wilangka yeik wik puwiligiyeng lende miza wazamiyayeng yanagi logo king piyeng wei puwili ngezewiligu yeik piyengki iwakagi kapura nawiligurau iwakagi ono.

18 Paka Tayataira pulogo kongkirigesendikke ngago orowei mizibekyegi kapiya narik pelik lende mize, Ngago peyeng Anotogi Marek wireyau ngai korik lewa keya ingeyau ngayeng wang yezizikke waliya wizigeya ngori purik kelik ngoribokki ngagoyeng.

19 Inugu mizi piyeng nogo iwaka. Ini yongkambanu mamokyegi keli keya ini neyegi ngizi kumuli keya ini nawiliyegi saweli purik ne iwaka. Kuneng kolokngagono inuwayegi lewagela kapura inuwa yeik yelakkelek yolu keya kozang yolu keya inuwa solo ngizi kumulawekkerik yawe wazono miza kapura perik yawe inugu miziyeng wazono panu purik ne iwaka.

20 Kapura nogo kele inuwayegi pobilik purikki kaile keriyi, purik inuwago Sesebele yongok ngezemologo pi Anotoyaga ngagoyeng weiya logo kozak kaimele kaimologo neyegi yawe miziwiliyegi kazing yongkambu mizi keya pilik mizi pumok kaile onomek yei purik waligeleyi pani mizi. Pugu yongkambu weiya ono puwili kazing yongkambu mizimekke mizibene keleyi keya wata anoto ikuyogorikwiligi kungyengki opa miza piyeng nibene keleyi.

21 Nogo pi kaile pigi piyengka kowitibene tek yokolong narik mana kapura pi pilik mizagirikki kiyebuk.

22 Ngago peragi kerewiyi. Nogo pi keya pi kiling kazing yongkambu mizimekke miza puwili mabuwili kemegeme yemane namekka mizibene keleyagi logo yongkambanu puwili pumolo kiling mizi piyengka kowiti ono purik mabura puwili ngangang yemane panu wagelagi.

23 Keya piyegi kiriwei puwilirau nogo yelagi logo Yisuyegi ngizi kumuli kongkirigesen mabiyengko ne yombanuwiligi kangka keya keliyengki iwakabek purikki iwaka sibene. Keya ini nak nakko miza piyengki ngane nogo kangayeng yanagi.

24 Mena ne weik ngereke Tayataira pulogo ini Sesebelego kaile waligeleyi piyengki kiriwei mizi ono keya Sadangki liwik panuyeng kai piyengki iwaka sa ono pilik puwiliyegi ne pelik yei, nogorau iniyegi mawinda kuneng nayeng yanagi ono.

25 Kapura ne lewarikka ini wazono inugu mizi piyengki kele kozang kiriwei kaiyageya koyizo.

26 Keya yombanu nogowilirikki wiyeke kuneng yani keya ngangang keleyiyeng ulageya puwili logo nogo kelira mizi kang kang ibeng si ngizige wiyi puwiliyegi ngabelak mabiyengki kozang ngai wiziyagi pura yanagi.
27 Puwili Kapiya Walektikke pobilik kaiya pelik mizagi,
Pilik puwili ngayeng nayeng kebangkela koyimowei puwiliyegi ngaigi keya pilik puwiligu kaile kaile miza puwili neneng ngelagelega wezayelagi. *Ingi Sam 2:9*
Puwili negi Mangobekyaga kozang ngai wiziyagi pura ulogo nogo weiya logo yolu mabilik puwili weiyagi.
28 Keya pilik puwiliyegi nogo pelewe wangane lewamolo yanagi.
29 Tegi tamizeige ini kerangangyeng kilingwili mabura Anotogi Kung Walekpokko kongkirigesenyengki ngizi kumuliwiliyegi yei piyengki waberek panu kerewiyi.

3

1 Paka Sarisi pulogo kongkirigesendikke ngago orowei mizibekyegi kapiya narik pelik lende mize, Ngago peyeng Anotogi kung melenazik keya nazikka neyau puwili keya pelewe melenazik keya nazikka neyau puwili kebangkela yolubokki ngagoyeng. Inugu mizi piyeng nogo iwaka. Nawiligu kisirik ini kazing kumbekki lewengke wirere yolu puragi yeikta kilingwili kisi kapura pilik ono inuwa kazing kumbekki lewengkerik inuwa ibeng.
2 Mena wireyeng ngaiwili. Purik nogo pakelarik inugu inigi tepekke watabi mizi piyengka Anotogi wiregerau pangka narik ono legi kazing kumbekki lewengke tek muneng wirere yolu pungezirau kemenak ibendikka, ngeragi kumbekkiyengka mani.
3 Tegi inugu ngago were kerewiya logo pangkara miza puragi kumuli logo kerewiya logo kaile inuguyengki kuneng miza logo kaile piyengka kowiti. Kapura tamizeige ini wireyeng ngaiwili ono mabura ne ini ngagozak keleyiweki ngowei wezabek nguk namizi tabundagi logo ne talikwekke inuwayegi lewagi miza purik inuwa lusuweigi.
4 Kapura Sarisi pulogo nawili ngoluk kaileyengki panga yungke kuna ono. Logo pilik puwili ne kiling yo keya to mizagiwili logo wilangkayeng wakiyagiwili, purik Anotogo pakelarik puwili pangkawili.
5 Keya yombanu nogowilirikki wiyeke kuneng yani keya ngangang keleyiyeng ulageya mologaboktau yaka puwili kelik wilangkayeng wakiyagi. Nogorau pilik mologabokki yeikta kapiya wik koyimagiwiligi yeikyeng lende miza purikka tumulagi ono segeya negi Mangobek keya angela puguwiligi wirege yeik pugura kozak kaiyagi.
6 Tamizeige ini kerangangyeng kilingwili mabura Anotogi Kung Walekpokko kongkirigesenyengke ngizi kumuliwiliyegi yei piyengki waberek kerewiyi.

7 Paka Pilarelepiya pulogo kongkirigesendikke ngago orowei mizibekyegi kapiya narik pelik lende mize, Ngago peyeng yombanu kaile nangezirau ono Anotoyagabok keya Mesiya ngizibok keya Tawitigi ki Yirusalem wiktagi kandik tiyibokki ngagoyeng. Pugu tiyi piyeng nakkorau waliyagi ono keya pugu waliyi piyeng nakkorau tiyagi ono.
8 Inuwago mizi piyeng nogo iwaka. Ini kozang ono purik ne iwaka kapura ini nogo kaiyengki kerewiyagi purikki kozang miza keya ini yeik nogoragi kezanga mana ono. Tegi nogo iniyegi kang nakkorau waliyagi onorik tiya yowiya.
9 Kerewiyi. Sadangki yongkambanu yenge wilek kang puwiligiyengke yungke Yuda onowili kapura ngaigu Yudawili kisi puwili nogo mizagewiyege puwili inigi wirege kanda iniyegi ingeyeng laliya yani nangai, logo puwili mabuwiligu ne inuwayegi keli kisi nangai.
10 Keya ini nogo kunengyengki purik kozang koyiweki yeiya pura kebangkelara koya legi nogorau mabilik ini teng yongkambanu mabuwiliyegi kuneng yemane panu wiriyagi logo yongkambanu ngabelakpekkimek mamok yang keleyiweki puraga waberek iza warara wiziyagi.
11 Ne lewagi mereke. Legi inigi wameiktagi ngizi kumuli pura keya keli wara yolu piyau kozang kebangkelara koyi logo nakko ini peraisirik weiyagirikka kawiye waliweki keleya nelegi.
12 Keya yombanu nogowilirikki wiyeke kuneng yani keya ngangang keleyiyeng ulageya mologabok nogo Anotogi ngezege wizeibene kelemiyagi logo pi tung puriktau ngereke wiyagi ono. Pigi ngalege nogo Anoto nogobekki yeikta keya Anoto nogobekki yerenda, Yirusalem wiktagi yeiktarau miza wazamiyagi logo yereng pura paka ngalege Anoto nogobekyaga punda wirageyagi. Keya yeik wik negi purarau pigi ngalege miza wazamiyagi.
13 Tamizeige ini kerangangyeng kilingwili mabura Anotogi Kung Walekpokko kongkirigesenyengki ngizi kumuliwiliyegi yei piyengki waberek kerewiyi.

14 Panga Leyorisiya pulogo kongkirigesendikke ngago orowei mizibekyegi kapiya narik
pelik lende mize, Ngago peyeng Wameik Panubekyagayeng keya luwezara kozang yolubek
keya wok mabiyeng pangkayeng mizi wilibekpek keya watabi walaka piyeng keya mabek
piyeng keya wangki wizagomagi piyengki langai wameikyeng kozak kaibek keya Anotogo
watabi keremiza piyengki solorikki ngagoyeng.
15 Inuwago miza piyeng ne iwaka. Ini neyegirau keli ono keya neyegirau kumbak ono
purik ne iwaka. Ini neyegi ngizi keli ma neyegi ngizi kumbak miza purikki ne keriyagi keli
perikki.
16 Kapura ini neyegirau keli ono keya neyegirau kumbak ono miza legi ne ini neyaga
kungiza melagi.
17 Purik inugu ini makngezeyegi langai pelik kisi, Teni watabiyengko kola keya
mabiyengkirik pangka keya kazing kumbekki lewengke piyeng teni pangka kisi. Kapura
kazing kumbekki lewengkerik ini kamakaile sara yolu keya yalekke sara yolu keya
watabigi yeik keya wire kusa keya komozilik yolu purikki ini keriya ono.
18 Pilik legi nogo inuwayegi pelik yei, watabi kumbekki koli wezayeng negi piyengka wei
logo watabi kumbekki piyengko kolawili miziweki. Keya pangka nogorago melewangka
wilangka wezarik inigi kendek ngelaimekke komozilik yolu pura ngokmaniweki. Keya
marasing kumbekki wireyauge wiyagi nayeng wei logo wire inuguyeng ngaiwila logo
kazing kumbekki lewengki pakeli nangaiweki mena.
19 Nogo keli puwili nogo ngalik yei keya waligeleyi. Legi nguk namizi kazing kaile inigi
piyengki kuneng miza logo kaile inuguyengka kowiti.
20 Kerewiyi. Ne kandikke wizimowei ketakketak mizi, tamizeige nakko kili nogoragi
kerewiya logo kandik tiyi purik mabura ne i pugumakke kiliya wiriyagi logo pi kiling
ngeragi nagi keya pi ne kiling ngeragi nagi.
21 Keya yombanu nogowilirikki wiyeke kuneng yani keya ngangang keleyiyeng ulageya
mologabokyegi nogo tung mogosa wizimowei yongkambanuwiliyegi ngaigirikke ne kiling
mogosiweki pangkara managi, ne negi Mangobekkibektikki wiyeke kuneng nani keya
ngangang keleniyeng ula logo negi Mangobokko tung mogosa wizimowei ngairikke ne
mogosa mabilik.
22 Tamizeige ini kerangangyeng kilingwili mabura Anotogi Kung Walekpokko
kongkirigesengki ngizi kumuliwiliyegi yei piyengki kerewiyi.

4

1 Pilik miza logo pulaga ne pakeliraige pura negi wirege kang narik paka ngalege tiya
wizilege. Logo kili sangu wezabek yaka neyegi ngolukku ngago kai purago pelik kai,
Ngalege pelege koli logo kalike lewa kelagiyengki nogo waligeleniweki mena, kai.
2 Nguk namizi ne Kung Walekpokko neyegi kola logo ne paka ngalege nobiyeng miza.
Logo negi wirege tung ngai nakkarik wizilege logo purikke yombanu nak mogosa.
3 Logo mogosabokki wiregawerera king simbele langiyi Saspa meibek keya king wago
Koniliyang meibek kelik. Keya kobolaulau king kabeng Emeralibek meibek kelikpokko
ngai yemanebekki tung purik yawereng kelemiya.
4 Logo tung yombu nak keya pongo ingenazikka mangobektau onoyengko yaka tung
ngai yemanebekki purik yawereng kelemiya logo piyengke ngaiwili pangka pangka
mogosa. Puwili wilangkayeng wakiya logo kilulung King Ngaiwiligu wakiyi pulangai
koliyengka keremizayeng wakiya.
5 Keya yaka tung ngai yemanebekki purikka langka wililik mizi keya ngai ngago kaiya
meli keya lendik liyi. Keya tung ngai yemanebekki purikki wirege lang langiya melenazik
keya nazikka neyau luwe ngorageya. Puwili Anotogi kung melenazik keya nazikka
neyauwili.
6 Keya wizambekki pangka kalasiyeng kelik wela mela panu nayendau tung ngai
yemanebekkirikke wirege wizilege. Keya tung ngai yemanebekkirik keya ngaiwiligirau
tepekke watabi wik yolu nayengko tung ngai yemanebekkirik yawereng kelemiya logo
wiregawererarau keya yenge kezangkariktau wire kolokngagono lewawili.
7 Yaka watabi wik yolu piyengka weremek keri pusi yemane Laiyongmek mei pumok ke-
lik keya pumokki kelengkemek liyeng kau kerekmek kelik keya pumokki kelengkemekki
wiregawerera yombanuwili kelik keya kalik panumek winak yezigok porora kangmek
kelik.
8 Logo piyeng mabiyeng namek sabeng melenazik keya nazikka narik lewi miza logo
sabengyengki yengezega yeke korikwekke purik maburik wireyengko kola. Logo kusaga
yoklongko piyeng mabiyeng puwili pelik wilibek ingi meiyageya,

Yemizibek Anoto kozang yemanerago kolabok, Walek, Walek, Walek, pi kaileyendau onobek pi koka wizagomabek, mabek yolubek keya ngoluk wangki wizagomagibek, meiyageya.

9 Watabi mangobektau ono yaka wik yolu piyeng tung ngai yemanebekkirikke mogosa logo wizagomagibokyegi ingi ngaiwak pugurik keya yeik pugura yongolok mei keya wazono meiyagiyeng mei mizi.

10 Logo puwili pilik miziwekkerik ngai yombu nak keya mangobektau ono puwili ngai yemanebekki tundikke mogosabokki wirege ingeyeng laliya logo pi wizagomagibokyegi ya kumuli mizi. Puwili kilulung puwiligu wakiya piyeng pugusagelega ngai yemanebekki tundikke wirege wiya logo pelik kisi mizi,

11 Yemizi tonugubek keya Anoto tonugubek nugu watabi mabiyeng keremiza keya keli nugurago mizagewiyege puwili wik yolu pura kilindikki wiyeke yongkambanuwiligu ni ngaiwaktik nani keya yeik nugura yongolok mei keya kozanda mabura nugura kisi purik pangka, kisi mizi.

5

1 Pulaga ne pakeliraige pura paka ngai yemanebekki tundikke mogosabokki mele ngaigezuwagazikke kapiya wale mabiyauge lende miza narik wizilege logo kapiyarik silok melenazik keya nazikka neyauyengko silok tiya logo wizangkiyebokko ngai kozang kelemiya logo mak nayeng miza wazamiya logo ngaingai liya puwekke nakkorau ngoluk tiya ono purikki walimiziweki.

2 Keya nogo angela kozang kili ngai ngago yemanera kiling nak pakela. Logo pi kek kaira kiling pelik nguk kai, Pangka takko wizangkiyebek sopela logo kapiyarikke silok tiya piyeng wila logo kapiyarik welelagi, kai.

3 Kapura paka ngalege ma pongo ngabelakpekke ma yenge ngabelakpekki yungka nakkorau kapiyarik welelagi langai ono ma kapiyarikki yungkerau pakelagi langai ono.

4 Logo ne ingi yemane panu kaiya purik pangka kapiyarik welela logo yenge yungke pakelagiweki naktau onorikki wiyeke.

5 Pulaga ngaiwiliyaga nakko neyegi pelik kai, Ingkei wak, pakele. Laiyong Yudagi ngaimekkamek keya Tawitigi yeligagangmekkabek mizabokko kaileyengki kozanda ula logo pugu silokyeng wila wizigeya kapiyarik welelagi, kai.

6 Pulaga ne keriyiraige pura liyeng memeng kong namek ngai yombu nak keya mangobektau ono puwili keya watabi wik yolu piyengkorau yawereng kelemiyara ngai yemanebekki tundikke wirege luweza wizilege. Logo liyeng memeng kongmekki korikwekke ngalege wizing kung koka pi ibeng sibene kelemiya piyeng wizilege kapura pi ngereke wik yangalekta weik yolu. Pi kari melenazik keya nazikka neyau lewa keya wireyendau melenazik keya nazikka neyau lewa logo piyeng Anotogi kung melenazik keya nazikka neyau ngabelakpekki pangka pangka wezayela puwili.

7 Liyeng memeng kongmek kanda ngai yemanebekki tundikke mogosabokki mele ngaigezuwagazikka kapiyarik weiya.

8 Logo pi weiya logowekke ngai yombu nak keya mangobektau ono piyeng keya watabi wik yolu mangobektau ono piyendau liyeng memeng kongmekki wirege ingeyeng laliya. Ngaiwili mabuwili nak kita nara wara keya peleng kululangka koliyengka keremizayeng nak nawek miza logo piyengka yolak kukngizi keliyeng lewa logo piyeng yongkambanu Kilisigi puwiligi waberekyeng.

9 Logo puwili ingi wik narik pelik mei, Ni pangka kapiyarik weiya logo silokyeng wilagibek. Purik ni nela logo iwi nugubekki ngane ngai mabiyeng keya ngago yeik mabiyeng keya yongkambanu mabuwili keya ngabelak mabiyengka Anotogi yongkambanuwili kaileyengka wila wazaya logo Anotoyegi iza mana.

10 Nugu puwili nigi ngai nugu ngai yolumek miziweki keremizi keya puwili nazuwagawiligi wiyeke Anotoyegi kangweki keremiza logo Anotoyegi yawe miziweki keya puwiligu ngabelakpekke ngaigi, mei.

11 Pulaga ne pakeliraige pura angela kolokngagonowiligi kiliyengki ne kerewiya. Puwili sangkelarik tausen kolokngagono keya miliyon kolokngagonogi langai. Puwiligu ngai yemanebekki tundik keya watabi wik yolu mangobektau ono piyeng keya ngaiwilirau yawereng keleya.

12 Logo puwili ngalizi pelik ingi mei,

Liyeng memeng kong ula pumok pangkara keya watabi keremungkeyeng keya kangka yemanebek keya kozang yemanera kilindikki wiyeke yongkambanuwiligu yeik pugura yongolok mei keya ngaiwaktik mani keya piyegi wilik kagowing mei purik pangka, mei.

13 Pulaga watabi ngalega ngabelakka keremiza piyeng mabiyeng keya yenge nga-
belakpekke yungke piyeng keya wizambekke piyeng keya piyengke yolu piyeng mabiyeng
pelik ingi meirikki ne kerewiya,
Ngai yemanebekki tundikke mogosabok keya liyeng memeng kongmekyegi ngago wilik
kagowing mabiyeng keya yeik yemanera keya ngaiwaktik keya kozandarau wok
mabiyeng koyimagi, mei.
14 Logo watabi wik yolu mangobektau ono piyengko pelik kisi, Wameik panu. Pulaga
ngaiwili ingeyeng laliya logo piyegi ya kumuli.

6

1 Pulaga ne keriyiraige pura liyeng memeng kongmek weik silok melenazik keya nazikka
neyau piyengka werebek weik wili logo watabi wik yolu mangobektau ono piyengka kili
ngai ngagora lendik kelik kai namokko pelik kairikki ne kerewiya, Koli, kai.
2 Pulaga ne pakeliraige pura liyeng osi wilangka namek wizilege. Logo pumokki ngalege
mogosabek lei nalek kebangkela logo puwiligu pi kilulung koliyengka keremiza logo King
Ngaiwiligu wakiyi pilik nak mana. Pi ulogo ngai kolokngagonoge lewege miza logo weik
ngai naragerau lewege miza meliweki kang.
3 Pulaga liyeng memeng kongmek silok narik ngereke wila logo watabi wik yolu
piyengka kalikemokko pelik kairikki ne kerewiya, Koli, kairikki.
4 Pulaga osi wago namek ngereke lewagela. Logo puwiligu pumokki ngalege mogosabek
ngabelakpekka yayeng kuzige sa yolu pura weibene kozanda mana keya yombanuwili
nakko nak ulibene keleyiweki. Puwiligu pi lang bainak yokolong nawek mana.
5 Pulaga liyeng memeng kongmek ngereke silok narik wila logo watabi wik yolu
piyengka ngereke kalike namokko pelik kairikki ne kerewiya, Koli, kairikki. Logo ne
keriyiraige pura osi kusabanu namek lewagela. Logo pumokki ngalege mogosabek kak
nak melege kebangkela wararikki ne pakela.
6 Pulaga kili nara kelik nara watabi wik yolu piyengki tepekka lewa wezalik lewarikki
ne kerewiya. Logo pugu kakpek melege kebangkela warabekyegi pelik mei, Yombanu nak
kolu ngek wilangka narik weiyagi keli puwekke purik mabura kolu ngek kak mangobektau
ono pela mane logo pugu king wok nakka ngane yawe miza piyeng mongone, ma yombanu
nak kolu ngek kusabanu narik weiyagi keli puwekke purik mabura kolu ngek kak meleyau
keya pongo ingenazikka neyau pela mane logo pugu king wok nakka ngane yawe miza
piyeng mongone. Kapura weliyeng keya kai waingyengki kingyeng ngalege kelemi nagani,
kai.
7 Pulaga liyeng memeng kongmek ngereke silok narik wili logo watabi wik yolu piyengka
kalik panumokko pelik kairikki ne kerewiya, Koli, kairikki.
8 Logo ne pakeliraige pura osi simengkaime namek lewagela. Logo pumokki ngalege
mogosabekki yeikta, Kazing Ibendagimek, mei, pulaga piyegi kiriwei nakki yeikta, Yereng
Kaile Ibeng Puwiligi Kungwili Yolura, mei. Logo piyau ngabelakpekka wale songono
narikke ngaiweki kozanda yana logo yombanuwili ngai keliyeng keya yagasimek keya
kemegemeyeng keya wata ngai mizi pusurikkewiligu yelibene keleyiweki.
9 Pulaga liyeng memeng kongmek ngereke silok narik wili. Pi pilik miziwekke ne
pakeliraige pura alataragi yengezege ngizi kumuli koka Anotogi ngagora kozak kisi keya
puragi ngizi panu kiriwei kaiyageya koyarikki wiyeke yombanu kailewiligu yela puwiligi
wilek kangyeng wizilege.
10 Logo wilek kang piyengko ngalizi pelik kek kisi, O Yemizibek, kozandago kolabek
watabi mabiyengki ngaibek, Kaile nayendau onobek keya nugu kaiyeng ngizi panu
mizibek, talikwekke yombanu ngabelakpekkewili nugu ngagozak keleyagi logo teni yela
purikki wiyeke ngangang yanagi, kisi.
11 Logo pugu wilek kangwili nak nak melewangka wilangka yokolong wakiyagi narik
keleya logo mawinda tek narik leng mizara puwili kiling yawe mizi keya ngizi kumuli
Anotogo ngezebekkiweki ulogo mabura sawiya puwili yombanu kailewiligu puwili yela
pilik puwilirau yela logo weik yeik puwekkegine yeiya.
12 Pulaga liyeng memeng kongmek ngereke silok narik wilirikki ne pakela. Pulaga
kuburuk yemane nak uli keya yokpek kagorik kusabanuyeng kelik kusabanu sa keya
ngombek iwi wezabek wago.
13 Pulaga pelewewili sabuk wilek koliyeng kebarekpokko miza logo wali pilik paka
ngilumbekka pongo ngabelakpekke wali.
14 Keya ngilumbek komuyeng laliya logo tariyi pilik nguk namizi tamek neing miza keya
lewak keya ilibu mabiyeng were yolurik segeya ngereke nalege langai tomang sa miza.
15 Pulaga ngabelakpekke King Ngaiwili keya ngaiwili keya amiwiligi ngai yemanewili
keya watabiyengko kolawili keya yeikyeng kiling puwili keya ngai nakko kingyengki

ngane weiya logo piyegi yeik yawe mizi puwili keya yombanu yeik puwilirau king ururuyeng keya king yemane paka lewakyengkiyengke yenge kulengke liwik sa.
16 Logo puwili lewakyeng keya kingyengki pelik kek yei, Tenigi ngalege wali logo tung
ngai yemanebekkerikke mogosabokki wireyau keya liyeng memeng kongmekki sisiktaga
liwik wezaye,
17 wok yemane sisik piyaugiragabek weik pelege logo takko puragi kozang wiziyagi,
yeirikki Yowangu kerewiya.

7

1 Pilik miza logo ne ngereke keriyiraige pura angela mangobektau ono ngabelakpekki
wale mangobektau ono piyengke luwezara koyilege. Logo puwili kebarek wale mangob-
ektau ono piyengka lewayeng ngabelakpek keya wizambek keya yengelei nayengkerau
ula nelegi puwiligu kebangkelara yolu.
2 Keya angela nak panga yokmek lewagela laga punda lewarikki nogo pakela, logo piyegi
Anoto wik yolubekki maktik ula. Logo pi angela mangobektau ono Anotogo ngabelakpek
keya wizambektau kaile kaile miza melibene kozanda yana puwiliyegi ngalizi kek yei.
3 Logo pugu angela mangobektau ono puwiliyegi pelik yei, Inuwago ngabelakpek
keya wizambek ma yengeleiyendau kebarekpokko kaile kaile mizi nagani, wiziya Anoto
tenigibekyegi yawe mizi puwili luwagozayengke mak ula logowekkegine, yei.
4 Pulaga ne Yowanyegi Anotogo mak pugurik luwagozayengke ula puwili sangkelarik
kozak neiya. Logo sangkelarik 144 tausen logo puwili Isileiliwiligi ngai meleyau keya
ingenazikka neyauyengkawili.
5 Logo tausen meleyau keya ingenazikka neyau Yuragi ngaimekka,
keya tausen meleyau keya ingenazikka neyau Lubengki ngaimekka,
keya tausen meleyau keya ingenazikka neyau Katgi ngaimekka,
6 keya tausen meleyau keya ingenazikka neyau Asagi ngaimekka,
keya tausen meleyau keya ingenazikka neyau Natalaigi ngaimekka,
keya tausen meleyau keya ingenazikka neyau Manasegi ngaimekka,
7 keya tausen meleyau keya ingenazikka neyau Simiyongki ngaimekka,
keya tausen meleyau keya ingenazikka neyau Lebigi ngaimekka,
keya tausen meleyau keya ingenazikka neyau Isakki ngaimekka,
8 keya tausen meleyau keya ingenazikka neyau Sebulangki ngaimekka,
keya tausen meleyau keya ingenazikka neyau Yosepgi ngaimekka,
keya tausen meleyau keya ingenazikka neyau Peniyamigi ngaimekka, miza.

9 Pilik miza logo ne pakeliraige pura yongkambanu kolokngagono sangkelagi langai ono
ngai mabiyengka keya ngabelak mabiyengka keya ngago yeik mabiyengka keya yongkam-
banu mabuwiliyagawili ngai yemanebekki tundik keya liyeng memeng kongmekki wirege
luweza koyilege. Logo puwili melewangka wilangka yokolongyeng wakiyi keya kirekkirek
kabuyeng meleyengke wara.
10 Logo puwili ngalizi pelik kisi, Teni yaliya wazayi pura Anoto tonugubek paka ngai
yemanebekki tundikke mogosabok keya liyeng memeng kongmekyaga lewa, kisi.
11 Keya angelawili mabuwiligu ngai yemanebekki tundik keya ngaiwili keya watabi wik
yolu mangobektau ono piyeng yawereng kelemiya. Logo angelawili ingeyeng laliya logo
Anotoyegi ya kumulageya koyimowei
12 pelik kisi, Wameik panu. Anoto tonugubekyegi ngago wilik kagowing meiyeng keya
ngaiwaktik keya kangka yemanebek keya wazono meiyeng keya yeik yemanera keya
kozandarau wok mabiyeng wizagomagi. Wameik panu, kisi.
13 Pulaga ngaiwiliyaga nakko neyegi pelik nguk kai, Melewangka wilangka yoko-
longyeng wakiya puwili tawili keya puwili talaga lewawili, kai.
14 Legi nogo pelik kanga meiya, Yemanebek, ne lusuwei kapura ni kele iwaka, meiya.
Logo pugu pelik kai, Puwili teng kuneng yemane panuyeng kilingwekke Anotogi ngagora
kozak kisarikki wiyeke yombanuwiligu yelawili. Keya puwili kaile puwiligiyeng liyeng
memeng kongmekki iwibokko kaigesarikki walimiziweki puwili melewangka wilangka
yokolongyeng wakiyawili.
15 Logo piliktikki wiyeke puwili Anotogi tundikke wirege luwe yolu logo kusaga yok-
longko piyeng mabiyeng paka ngalege pigi wirege piyegi yawe mizageya logo ngai ye-
manebekki tundikke mogosabokko puwili kiling wizagomagi keya puwiliyegi ngaigi.
16 Puwili mawinda yagasi mizagi ono ma kaigi kelagi ono keya yokpek ma watabi
yezingei nayengkorau puwili ngoragi ono.

17 Purik liyeng memeng kongmek paka ngai yemanebekki tundikke libulibu yolubokko puwiliyegi ngaigi keya pugu kai wik wizagomagira yanibekke iza orowei kunagi. Keya Anotogo ingkilak puwiligiyeng tumula yowiyagi, kai.

8

1 Pulaga liyeng memeng kongmek silok kangkali panurik wilawekkerik paka ngalege lemeng tek narik ngagoluk panu wiziya.
2 Pulaga angela melenazik keya nazikka neyau Anotogi wirege luwe yolu puwili nogo pakela. Logo pugu puwiliyegi sangu melenazik keya nazikka neyau yana.
3 Pulaga angela peleng yezi yolak kukngizi keliyeng waliyi koliyengka keremiza nawek wara nak kanda paka alataraga luweza. Puwiligu pi kamba waliyiwekke kukngizi kelagi kolokngagono mawinda yaka puwekke Kilisigi yongkambanuwiligi waberekyengki ngalege wiyi keya paka alata koliyengka keremiza logo ngai yemanebekki tundikke wirege yolu puragi ngalege Anotoyegi maniweki mana.
4 Logo angelabekki melezikka yaka kukngizi kelibene waliya piyengki yolakpek kiling kemenak Kilisigi yongkambanuwiligi waberekyeng punda paka Anotogi wirege kang.
5 Pulaga angelabek pelengwek weiya logo alataraga yezi ngorageya puzikka yezi nayeng kolagela pelengwekke wiya logo ngabelakpekke wezamela logo lendik liyi keya lang keya wililik mizi keya kuburuk nak tabunda.

6 Pulaga angela melenazik keya nazikka neyau puwili weik sangu melenazik keya nazikka neyau puwiligi piyeng tiyiweki kangkere mizi.
7 Logo angela werebek sangu pugubek tiya. Logo kobo wilek aisiyeng kelikyeng keya yeziziktau ngelaming iwibek kiling ngabelakpekke wali. Ngabelakpekki wale songono narik kemenak ngora kiliya keya yengelei ngabelak wale purikki pangkayeng kemenak ngora kiliya keya yengelik ngoliya ono pilik piyeng mabiyeng ngora kiliya.
8 Pulaga angela naktau sangu pugubek tiyi. Pulaga lewak yemane ngoriyi nak kelik nayeng panga wizambekke wezameli. Logo wizambekki wale songono narik iwi kaibek keremiza.
9 Wizambekke wale songono narikki pangka watabisi keya pulangai koyawili mabuwili ibeng keya wizambekke wale songono narikke pangka sik yemane kuna piyeng neneng keya ngane keleyayela.
10 Pulaga angela naktau sangu pugubek tiyi. Logo pelewe yemane langyeng kelik ngori namele paka ngilumbekka wei kayimeige kai yemaneyengke wale songono narikke wali keya kai songonoyengki walimiza.
11 Logo pelewemelegi yeikta, Walek Kelameli, mei. Logo kaiyengka wale songono narik walek kelameli. Keya kaiyeng walek kelameli kopong yombanu kolokngagono kai piyengka nawili ibeng.
12 Pulaga angela naktau sangu pugubek tiyi. Logo yokmekka wale songono narik keya ngombekka mabilik keya pelewewiliyaga mabilik kelemiya logo piyeng mabiyeng kusa, logo yoklongka wale songono narik kusa keya kusarikka wale songono narik kusa panu panu miziweki.
13 Pulaga ne pakeliraige pura winak yezigok namokko paka ngilumbekke porora kunimowei ngalizi pelik kairikki ne kerewiya, O yalek keli. Yalek keli. Yongkambanu ngabelakpekkiwiliyegi yalek keli, angela neyauganak ngoluk sangu puwiligiyeng tiyi ono puwili tiyi puwekke puwiliyegi watabi korowali lewagelagi piyengki wiyeke yalek keli, kai.

9

1 Pulaga angela naktau sangu pugubek tiyi. Logo pelewe paka ngalega pongo ngabelakka wala namele wizilege nogo pakela. Logo Anotogo ki yungu yenge yungke kambelirikkibek piyegi mana.
2 Logo pelewemologo yungu yenge yungke kambelirikki kandik tiya logo purikki yungka yolak yezi yemane ngori piyengka yolak lewa piyeng kelik yolakpek welagela lewa. Logo yokmek keya ngilumbektau yaka yolakpokko ngokmorokta wiya logo kusabanu sa.
3 Keya yolakpekki yungka komulikwili punda ngabelakpekke wei miza meli logo Anotogo komulikwili yogowulungwiligu ngai mizi pilik ngai mizibene kozanda yana.
4 Puwiligu komulikwiliyegi yengelikyeng keya yengelei keya pulangaiyeng kaile kaile miza meli nagani, segeya yongkambanu Anotogi maktik luwagoza puwiligiyengke ono puwili kele ngangang keleyizo yeiya.
5 Puwili yombanu puwili yelagi ono kapura ngong melenazikki pangka ngangang yanageyaweki yeiya. Logo puwiligu ngangang kelagi pura yombanu yogowulung namokko limitabokko ngangang keli pilik kelagi.

6 Logo ngong melenazik piyengke pilik miziwekke yongkambanu puwiligu ngezewili
yeliweki mizi nangai kapura yeikki purik ibengki purarau puwiliyegi wiriyagi ono. Keya
puwili ibengkiweki kelagi kapura ibengkira puwiliyaga kazi kunagi.
7 Komulikwili osi ngairagi kangweki kangkere miza yoluwili kelik. Kebiyengke kilulung
King Ngaiwiligu wakiyi koliyengka keremiza piyeng kelik nayeng wakiya. Keya wire-
gawere puwiligiyeng yombanuwiligi wiregawereyeng kelik.
8 Keya kebi puwiligiyeng yongokwiligiyeng kelik keya kili puwiligiyeng laiyong-
wiligiyeng kelik.
9 Keya puwiligu ngelelengke wakiyayeng ngayeng korikyeng kelik keya sabeng
puwiligiyengki ngai ngagomek kailing kai ngai yemane lewa wizigeya king yemaneyeng
tukung kai lewa pilik.
10 Keya sulu puwiligiyengki ngaira yogowulungwiligiyeng kelik logo sulu
puwiligiyengko mizagewiyege puwili kozang yombanuwili ngong melenazikke ngangang
yanagira kiling.
11 Logo angela yungu yenge yungke kambelirikki ngaibokko puwiliyegi ngai. Logo Iburu
ngago yeiktaga yeik pugura Abandong mei keya Kirik ngago yeiktaga Apoliyong mei logo
puragi solorik neneng ngela melibek.
12 Togo watabi korowali were lewagelagiyeng weik yeik kapura ngoluk mabilik neyau
kalika lewagi.
13 Pulaga angela naktau sangu pugubek tiya. Pulaga kili nara alata Anotogi wirege yolu
koliyengka keremiza puragi kariyengki sobongyengka lewarikki ne kerewiya.
14 Logo kili purago angela yaka sangubek tiyabokyegi pelik mei, Kai yemane Yupereti
meilingke angela mangobektau ono wigira yolu puwili wila wazaye, mei.
15 Angela mangobektau ono puwili kirisimasi peragi ngombek keya wokpekki awabek
yawe puwiligira miziweki pulogo kangkere mizara wazayawili logo weik pugu puwili
yombanu ngabelakpekke pumok mamokyaga wale songono narik yeliweki wila wazaya.
16 Ami osiwiligi ngalege mogosawiligi sangkelarik kozak kairikki ne kerewiyarik andet
miliyon neyau.
17 Keya osiwili kiling osiwiligi ngalege mogosawiliyegi nogo pakelarikki ne kozak kai-
weki. Osiwiligi kebiyeng laiyongwiligiyeng kelik keya kiligang puwiligiyengka yezi keya
yolak keya salapa lewa. Puwiligu ngelelengke wakiyayeng wago logo yezi wezazik ngori
keya kusabanu keya salapa wezabek simengkaime panu.
18 Logo puwiligi kiligangyengka yezi keya yolak keya salapa lewa piyengko nga-
belakpekke yongkambanu puwiliyaga wale songono narik yela.
19 Keya osiwiliyegirik kozang puwiligira kiligang puwiligiyengke keya sulu
puwiligiyengke. Logo sulu puwiligiyeng kemalewili kelik wizigeya kebiyeng kiling,
logo piyengko yombanuwili ngangang yani.
20 Keya watabi yongkambanu yeliweki lewagela piyengko yela ono puwili ngoluk
puwiligu watabi kaile puwiligu mizi piyengki kuneng miza logo kaile puwiligu mizi
piyengka kowita ono. Purik puwiligu kerewawili keya anoto ikuyogorik koli keya siliba
keya brons keya king keya yengeleiyengka keremiza logo pakelagi langai ono keya
kerewiyagi langai ono keya wei mizagi langai ono puwiliyegi ngoluk inge laliyageya keya
ngago yeiyageya mizi.
21 Keya mabilik puwiligu yombanu uli keya watagak ngeli keya yongkambu mizi keya
ngowei pilik piyengkarau kowiti ono.

10

1 Pulaga angela kozandago kola naktau paka ngalega punda lewarikki nogo pakela. Pi
kozainung narik wakiya keya kobolaulau nak kebige wakiya. Wiregawere pugura yokmek
kelik ngaiwak wiya keya inge puguyauga yezi wilekyeng punda wali.
2 Keya mele puguzikke kapiya songono welela narik wara. Pulaga inge ngaigezuwa
puguzik wizambekke wiyi keya inge koranengke puguzik ngabelakpekke wiyi miza logo
3 laiyongmokko ngai ngiriring kailik ngalizi kek kai. Logo pi kek kaiyawekkerik leng
melenazik keya nazikka neyauyengki kiliyeng ngago kisi.
4 Keya leng melenazik keya nazikka piyeng ngago kisawekke ne ngago piyengko kisi
piyeng lende miziweki miza kapura paka ngalega kili narago pelik kairikki ne kerewiya,
Lende mizi wak, keya nakyegi kozak mei nagani, kai.
5 Pulaga angela yaka ingenazik wizambekke keya ingenazik ngabelakpekke mizi ya-
galege nogo keriyabok mele ngaigezuwaga puguzik paka ngalege langai yongolok mei.
6 Logo angelabokko Anoto wizagomagibek keya paka ngalege lemeng kiling watabi
paka ngalege piyeng mabiyeng keremizabek keya ngabelakka lemeng kiling ngabelakka

piyeng mabiyeng keremizabek keya wizambek kiling wizambekke piyeng mabiyeng keremizabekki yeiktaga wameik pobilik kai, Anoto wok panu yuke wiziyagi ono.
7 Kapura angela sangubek kangkali panu tiyibok sangu pugubek tiyi mabuwekke Anotogo piyegi yawe mizi koka ngagora Anotoyaga weiya logo kozak kisa puwiliyegi kozak yeiya mabilik pugu liwik sawiya yolu pura weik ngizi mizagi, kai.
8 Pulaga kili yaka paka ngalega neyegi ngago kaiya purago ngereke neyegi pelik kai, Angela wizambekke ingenazik keya ngabelakpekke ingenazik mizabokko kapiya marek songono melege warara yolu purik wei kune, kai.
9 Logo ne kanda angelabekyegi ne kapiyarik naniweki meiya. Logo pugu neyegi pelik kai, Weiya logo ne. Kanda yenge ya nuguraga purik walek keli penangai kapura kili nuguraga purik yabi wezara kolok keli penangai, kai.
10 Logo ne kapiya songonorik angelabekki melezikka weiya logo na. Logo kili nogoragarik yabi wezara kolok kapura kanda yenge yaragawekkerik ngereke walek.
11 Pulaga pugu neyegi pelik kozak neiya, Ni kalike mizagi piyengki mawinda kozak kaimo. Ni Anotogi ngago kalike yongkambanu kolokngagonowili keya ngabelakyeng keya ngago yeikyeng keya King Ngaiwiliyegi lewagelagiyengki langai mawinda kozak yeimo, neiya.

11

1 Pulaga pugu ne wireng watabiyengki yokolondik sangkelagi nak nana logo pelik kai, Yangalekta Anotogi i walek yemanemak keya alataragi yokolondik sangkele keya i walek yemanemakke Anotoyegi inge laliyi keya ya kumulageya puwilirau sangkele.
2 Kapura i walek yemanemakke yenge yerengke lemeng pumokki yokolondik sangkeli nagani purik Anotogo lemeng pumok yongkambanu Yuda ono puwiliyegi yana legi. Puwiligu ngong yombu neyau keya neyaugi pangka yereng walekta Yirusalem meiragi ngalengale wei miza meli nangai.
3 Pulaga nogo ngago nogoyeng kozak kisagiyau wezayelagi logo piyau pekikyengka kagorik keremiza logo wakiyagi, puwiligu kaileyengki ya kuneng mizi puragi waligeleyiweki keya wok 1,260 piyengke piyau Anotoyaga ngagoyeng weiya logo kozak kisagi, kai.
4 Yaka ngagora kozak kisagi kisi piyau yengelei olipyau keya yengelei wang yokolonglei kiling watabi lamyeng wiramiyagiyau Anoto Yemizi ngabelakpekke ngaibekki wirege luwe yolu piyeng.
5 Tamizeige nakko kaile kaile keleyiweki mizi purik kiligawere piyaugiyauga yezizik puta mizi logo piyau kaile kaile keleyiweki mizi puwili yeli mizi. Logo kazing pilikmekke piyau kaile kaile yaniweki mizagi puwili yelagi.
6 Keya yombanu piyauyegirik piyau ngagora kozak kisageya puwekke kobo kula nelegi ngilumbek waliyagirikki kozanda kiling. Keya piyau kaiyeng ngereke iwi keremizi keya keli piyaugiragi pangka kemegeme nalangai nalangai piyeng ngabelakpekke wezamelagi purikki kozanda kiling.
7 Piyau ngagora kozak kisageyara weik puwekke liyeng wizing yungu yenge yungke kambelirikka lewa pumok kiling piyau ngai kelagi. Logo pugu piyauyegi lewege miza wizigeya piyau yelagi.
8 Piyaugi yasuyau yereng yemane Yemizi piyaugibek yengeleileige nili ula pulogo kazing lewengke wangka wiya koyi nangai. Logo yerendagiwiligu kazing yolumek walimiziweki yeikta, Sorong keya Isip, meiya.
9 Yongkambanu ngabelak mabiyeng keya ngai mabiyeng keya ngago yeik mabiyeng keya yongkambanu mabuwiliyagawiligu wok neyauganak keya nakka walerikki pangka yasu piyaugiyaugi pakelagi keya piyaugi yasuyau waliya nelegi ngalik yeiyagi.
10 Piyau ibeng purikki ngabelakpekkewili wilik yemane mizagi. Yombanu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kisi wizigeya puwili kuneng kolokngagono yanageya koya piyau weik ibeng legi puwili ngeragi yemane miza nagi keya nakko nakyegi watabi mana yo keya to mizi nangai.
11 Kapura wok neyauganak keya nakka wale narik miza logo Anotogi yaumbek piyauyegi kiliya logo piyau luweza logo piyauyegi pakelawili mabuwili kulili yemane miza.
12 Pulaga piyau kili narago paka ngalega piyauyegi pelik yeirikki piyau kerewiya, Ngalege pelege koli, yeirikki. Logo piyauyegi ngai mizawili yuke koyigeya piyau kozainung narikke paka ngalege kuna.
13 Pilik mizi ngizige kuburuk yemane nak lewagela logo yereng yemaneragi yongkambanu 70 tausen puwiliyaga lewe songono panu narik neneng ngela mela. Logo kuburukpokko yongkambanu yelawili sangkelarik tausen melenazik keya nazikka neyau logo nawili kulilimokko pangka ono logo Anoto paka ngalegebekki yeikta yongolok mei.

14 Togo watabi korowali kalike lewagela piyeng weik yeik kapura pakeli, watabi korowali peyengki kiriweiyeng weik lewagelagiweki mereke.

15 Pulaga angela nak sangu pugubek tiyi logo paka ngalege kili nayeng ngalizi pelik kisageya, Ngilumbek keya ngabelakpekke ngaigi puragi kozanda Yemizi tonugubek keya Anotogi Kilisibekkira logo pi ngai wizagomagi, kisageya.
16 Pulaga ngai yombu nak keya mangobektau ono tung puwiligiyengke Anotogi wirege mogosa puwili Anotogi wirege ingeyeng laliya logo piyegi ya kumulageya koyimowei pelik kisageya,
17 Yemizibek Anoto kozang yemanerago kolabek, ni mabek yolubek keya ni koka wizagomabek. Nugu kozang nugurago mizagewiyege ni weik watabi mabiyengki ngai purikki teni niyegi wazono nei.
18 Ngabelak mabiyengkewili niyegi sisik miza kapura weik perik ngereke nugu puwiliyegi sisik mizagirik.
Weik teng ibengwili ngagozak keleyagira keya niyegi yawe mizawili keya ngago niyagayeng kozak kisa puwili keya Kilisigi yongkambanu yeik nuguragi kazi mizi songonoga yemanege puwili mabuwili kangayeng yanagira keya ngabelakpekke kaile kailera mizageya koya puwili ngereke kaile kaile keleyagira, kisageya.
19 Pulaga Anotogi i walek yemane paka ngalegemakki kandik tiya logo yeke yungke lopong walek Anotogi ngago silok tiya Mosego lende miza pura wiyalei pakelagi langai. Pulaga lang keya wililik ngai mizi keya ngai ngago kaiya meli keya lendik liyi keya kuburuk nak uli keya kobo wilekyeng aisi wezayeng wali.

12

1 Pulaga watabi yemane wirangai panu kalike mizagi narik paka ngalege lewagela. Logo yongokpanu melewangka pugu wakiyarik yokpek, keya ngombekke ngalege inge puguyau luweza keya kilulung King Ngaiwiligu wakiyi pilik nak logo pelewe meleyau keya pongo inge nazikka neyau kiling keremiza nak kebige wakiya namele nogo pakela.
2 Pi mandik kogo logo pi weik mandik wazamiweki mizi kopong ngangang logo ingkei.
3 Pulaga ngereke watabi yemane wirangai panu narik paka ngalege lewagela. Kemale wago yemane panu kebi melenazik keya nazikka neyau keya kari meleyau lewa keya kebi mabiyengke King Ngaiwiligu kilulung wakiya pilikyeng wakiyamek wizilege.
4 Pumokko ngilumbekke pelewewiliyaga wale songono narik sulu pugurikku ulumiya logo pongo ngabelakke wezameli. Keya yongok yaka mandik waziweki mizimolo mandik wazi puwekke pi mandikpek nirik kele pi pumologi wirege luweza yolu.
5 Pulaga yongokpanumele mandik nak wazamiya logo pi kozanda kiling ngabelak mabiyengkewiliyegi ngai wiziyagi. Kapura mandikpek nguk namizi yogok meiya logo paka Anoto kiling tung pugurikke miza orowei kuna.
6 Logo yongokpanumele kemalemekyaga kazi panga ngabelak kurung yeikpekke igazi Anotogo pigi kangkere miza wiyarikke kang logo pulogo kirisimasi neyauganara keya walerik puwiligu piyegi ngai koyagi.
7 Pulaga ngai nara paka ngalege keli. Angela Maikol kiling angela puguwilirau kemalemek keya angela puguwili kiling ngai keli.
8 Kapura kemalemek ngairaga kawiye logo pi keya angela puguwilirau paka ngalege koyagi langai ono.
9 Kemalemek paka ngalega wara wezamela logo pongo ngabelakka kelemiya mela. Pi kemale koka walakamek keya kerewawiligi ngaibek keya yeik pugura Sadang. Pi ngabelakpekkewili ikuyogorik keleyageyabek. Togo pi keya angela puguwilirau pi kiling kemenak ngabelakka pelege wezayela.
10 Pulaga paka ngalege kili narago ngalizi pelik kaiyageyarikki ne kerewiya,
Anoto tonugubokko teni Sadangki kozandaga yaliya wazaya pura keya kozang pugura keya ngai pugura keya Kilisigi pangka ngaiweki purarau weik yaka lewa, purik Anotogi wirege kusaga yoklongko piyeng mabiyeng wizagomowei teni kiling ngizi kumuliwiliyegi mele yowageyabek weik paka ngalega wara wezamela.
11 Teni kiling ngizi kumuliwili liyeng memeng kongmekki iwibek keya Anotogi ngago puwiligu puragi ngizi kumuli kisi pura miza logo piyaugu mizagewiyege puwiligu piyegi lewege miza. Keya puwiligi keli puragi mabilik miza logo Yisugi wiyeke kele puwili ibengkirikki pangka miza.
12 Tegi ini paka ngalege yolu puwili wilik kagowing mizi kapura ni ngabelakpek keya ni wizambek yaliyegi Sadang yaka weik wiriya legi yali waberek panu. Teng pigi wiziyagira yokolong ono purikki pi iwaka kopong pi sisiktago kola, kisageya.

13 Keya kemalemek keriyiraige pi pongo ngabelakka wara wezamela mamizawekke pi yongokpanu yaka mandikpek waza pumolo weik kiriwei kelemi.
14 Logo Anotogo yongokpanumele winak yezigok yemane narikki sabengyau mana logo kurung yeikwekke i kazi pugurikke porora kambeliweki logo pulogo kirisimasi neyauganara keya walerik Anotogo piyegi ngaigi logo kemalemokkorau piyegi ngai mizagi ono.
15 Pulaga kemalemokko kiligawere puguraga kai yemane naling kelik ling ngiza mela logo yongokpanumele wageliwei kunibene kailing kiriwei kang.
16 Kapura ngabelakpek yongokpanumeleyegi sawela logo ngabelakpek teliya wizigeya kemalemokko kai yaka ngiza mela puling na.
17 Pulaga kemalemek yongokpanumeleyegi sisikmokko korowali logo pigi yango keya marekngangwili kiling ngai miziweki kuna. Logo puwili Anotogi ngagorago miziweki kai piyengki kiriwei mizi puwili keya Yisugu ngago wameik kawela wiya puragi ngizi panu kiriwei mizi puwili.
18 Logo kemalemek wizambekki kaingindikke luweza yolu.

13

1 Pulaga liyeng wizing namek wizambekki yungka punda lewarikki nogo keriya. Pumok kari meleyau keya kebi melenazik keya nazikka neyau lewa keya kari mabiyengke King Ngaiwiligi kilulung pulangaiyeng wakiya. Keya kebi mabiyengke yeik Anoto kiling puwili pangka pangka sawiyagi nayeng lende miza.
2 Yaka liyeng wizing nogo keriya pumok keri pusi yemane wizing Lepatemek meimek kelik keya ingeyau Peyamek meimokkiyau kelik keya kiligawerera keri pusi yemane Laiyongmek meimok kelik. Logo kemalemokko liyeng wizingmekyegi kozang pugura mani keya tung pugurik mani keya ngaiweki pangkararau mani miza.
3 Keya liyeng wizingmekki kebiyengka narik nakko ula nobiyeng miza kapura wizing kundik weik ngoliya. Keya ngabelakpekkewili mabuwili liyeng wizingmokko watabi Anotogo keke miziyeng mizirikki lelengkira logo piyegi kiriwei mizi.
4 Yongkambanu mamok kemale wago yemane panumekyegi inge laliyi keya ya kumuli, purik pugu ngaiweki pangkara liyeng wizingmekyegi manarikki wiyeke. Puwili pilik kisageya koyimowei liyeng wizingmekyegi inge laliyi keya ya kumuli, Pigi pangka naktau ono. Nakkorau piyegi ngai mizagi langai ono, kisi.
5 Logo nakkorau liyeng wizingmokko ngago ngezemekyegi langai lewege kai piyeng keya pi Anoto kai piyeng keya nawiliyegi ngaigirikki pangkara kiling wizimowei mizirikki kazingmek waliya mowiya ono. Logo pilik mizarik kirisimasi neyauganara keya walerik.
6 Pi Anoto kai logo yeik Anotogiragi kaile kai keya pugu yolu lemengki kaile kai keya paka ngalege yolu puwiliyegi kaile kaiweki kiligang pugura tiyi.
7 Keya nakkorau pi Kilisigi yongkambanuwiliyegi ngai miza logo lewege mizirikki kazing pugumek waliya mowiya ono. Keya pi ngai mabiyeng keya yombanu mabuwili keya ngago yeik mabiyengkiwili keya ngabelak mabiyengkiwiliyegi ngaigirikki pangkara mana.
8 Keya yongkambanu kolokngagono ngabelakpekke yolu puwili liyeng wizingmekyegi inge laliyi keya ya kumulagi. Kapura yongkambanu yeik puwiligiyeng Anotogo walaka ngilumbek keya ngabelakpektau keremizagine liyeng memeng kong ulamokki kapiya wik koyimagiwiligi yeikyeng lende miza purikke lende miza puwili liyeng wizingmekyegi inge laliyi keya ya kumulagi ono.
9 Tamizeige ini kerangang kerewiyagiyeng kilingwili mabura waberek panu kerewiyi.
10 Yombanu nak wigiragibek kaiyabok wigiragi keya nak lang bainakwekko ula logo ibengkibek kaiyabok lang bainakwekko ula logo ibengki. Logo pilikta lewawekkerik Kilisigi yongkambanu puwili kozang koyagirikki kai keya piyegi ngizi kumuli puwiligi puragi kozang kebangkela yolu.
11 Pulaga liyeng wizing namek ngereke ngabelakpekki yungka punda lewarikki nogo pakela. Pi liyeng memeng kong wezamek keya kari neyau lewa kapura pugu ngago kaiya melira kemale wagomok kelik.
12 Liyeng wizing weremokko nawiliyegi ngaiweki pangka weiya pura pugu weiya logo piyau mabiyau menalegewekke pirau ngai yolu mizi. Logo pugu ngabelakpek keya ngabelakpekke yolu piyeng mabiyeng liyeng wizing were wizing kung pi ibeng sibene kelemiya purik weik ngoliya pumokyegi inge laliyi keya ngago meibene keleya.
13 Liyeng wizing kalike pumokko watabi Anotogo keke mizi pulangai kolokngagono miza. Keya yongkambanu mamokki wirege pugu miza logo yezizik paka ngalega punda pongo ngabelakka lewa.

14 Logo watabi Anotogo keke mizi piyeng mizirikku liyeng wizing weremek kiling menalege wizimowei kozang pugura weiya logo yongkambanu ngabelakpekke yolu puwili mabuwili ikuyogorik keleya. Keya pugu ngabelakpekkewili mabuwiliyegi liyeng wizing weremekki yeiktaga kung yemane liyeng wizing were bainakwekko ngangang mana kapura ngoluk wik yolumok kelik narik keremiziweki yeiya.
15 Keya liyeng wizing weremekki kung purik ngago kaiya logo piyegi inge laliyi keya ngago mei mizi ono puwili ibeng sa wazayiweki liyeng wizing kalikemokko yaumbek manarik nakkorau kazingmek waliya mowiya ono.
16 Keya pugu kelegele keya miza logo yombanu songonoga yemanegi puwili keya watabiyengko kola puwili keya watabiyengki yeik puwili keya nakyegi yawe miziweki kingyengki ngane weiya puwili keya yeikwili miza logo pumok mamok mak narik mele ngaigezuwagayengki wiyi ma luwagozagayengke wiyiweki keleya,
17 logo maktik kiling puwili ngezewili watabi wei keya kingyengki ngane yani miziweki. Logo maktik liyeng wizingmekki yeikta ma yeik puguragi nambarik.
18 Logo weik mena kozang kumuli. Perik yombanu kangara pangka melagi langai puwiligu keke solorikki welagi. Purik nambarik sangkeli kanda purik liyeng wizingmekki yeikta keremizagi. Logo namba pugurik 666.

14

1 Pulaga ne pakeliraige pura liyeng memeng kongmek Yirusalem lemengke lewak Saiyong meibekke luwezara wizilege. Keya yongkambanu sangkelarik 144 tausenwili pi kiling koyilege logo puwili yeik pugura keya pigi Mangobekki yeiktarau luwagoza puwiligiyengke lende miza.
2 Keya ngai ngagomek kai kaingai yemane lewaling kelik keya leng yemane liyirik kelik narago paka ngalega ngago kairikki nogo kerewiya. Yaka ngai ngago nogo kerewiya pumok nawili kita uli wizigeya kitayengko kailik kai.
3 Keya puwiligu ingi wik narik ngai yemanebekki tundik keya watabi wik yolu mangobektau ono piyeng keya ngaiwili miza logo puwiligi wirege koyimowei mei. Nawilirau ono yaka 144 tausen puwili ngezewiligu ingirik iwaka. Puwili ngabelakpekka liyeng memeng kongmekki iwibekki ngane weiyawili.
4 Puwili yombanu yongok pugumeleyegi ngizi panu yolubok kelik Anotoyegi ngizi panu yoluwili. Puwili liyeng memeng kongmokko kang pulogo kang miziwili. Puwili yongkambanu mamokyaga liyeng memeng kongmekki iwibekki ngane weiyawili logo were panu Anoto keya liyeng memeng kongmekyegi opa wezarik yanawili.
5 Puwili wik koyawekkerau ikuyogorik nangezi kisiyagalege kerewiya onowili. Puwiliyegirau kokowa narik ono.

6 Pulaga angela ngago wazono kazing wik wizagomagimekki pura ngabelakpekkewili keya ngai mabiyengkewili keya ngago yeik mabiyengkewili keya ngabelak mabiyengkewiliyegi kozak yeiyagira oroweibek ngalege panu porora lewarikki nogo pakela.
7 Logo pugu ngalizi pelik kai, Teng Anotogi yombanu ngagozak keleyagira weik mereke legi piyegi kazi mizi keya yeik pugura yongolok mei. Pi paka ngalege lemeng keya ngabelakke lemeng keya wizambek keya kai kulek mabiyeng keremizabekyegi inge laliyi keya ya kumuli, kai.
8 Pulaga angela kalike nak werebekyegi kiriwei wirimowei pelik kai lewa, Pi weik kawiye. Yereng yemane Pabilong meira weik kawiye. Pugu waing pugubek yongkambanu mamokyegi yana logo nibene keleya logo waimbok kazing yongkambu mizi pugu mizi pumokkibek logo purikku pugu miza logo puwili waing Anotogi sisiktagibek na, kai.
9 Pulaga angela were piyauyegi kiriwei nak ngalizi pelik kai, Liyeng wizingmek keya kung pugurikke inge laliyi keya ngago yei mizabok keya liyeng wizingmekki maktik luwagozage ma melege ulabok,
10 Anotogi waing sisiktagibek nagi logo pugu kozang mabilik kak pigi sisiktagibekke kubulabok. Logo pok nabok angela walekwili keya liyeng memeng kongmekki wirege king salapa ngoriyengko ngangang yemane managi.
11 Keya pilikpokki ngangandagi yolakpek paka ngalege kang kang kaiyageya wizagomagi. Keya liyeng wizingmek keya kung pugurikkerau inge laliyi keya ngago yei mizi puwili ma liyeng wizingmekki yeiktagi maktik weiyaboktau kusaga yoklongko narik leng mizagi ono, kai.
12 Piliktikki wiyeke Kilisigi yongkambanu Anotogi ngagorago miziweki kai piyengki kiriwei mizi puwili keya Yisuyegi ngizi panu kumula yolu puwili kozang yolu keya kuneng wageli piyeng kiling mabilik yoluweki kai purik.

13 Pulaga kili narago paka ngalega pelik kairikki ne kerewiya, Ngago pera lende mize. Perikka wilik kagowing mizagi puwili yombanu Yemizibekyegi ngizi panu kumulageya koyimowei ibeng puwili, kairikki. Logo Kung Walekpokko pelik kanga kai, Ei, puwili wilik panugi, purik puwiligi yawe yemane mizi puraga puwili leng mizirikki wilik mizagi purik puwiligu miza piyengki ngiziyeng puwili kiling paka ngalege kangki, kai.

14 Pulaga ne pakeliraige pura kozainung wilangka narik wizilege logo kozainundikki ngalege yombanu wezalik nak logo King Ngaiwiligi kilulung pulangai nak kebige wakiyi keya lang ngai nawek melege wara nak wizilege.
15 Pulaga angela nak i walek yemanemakka welagelarik yaka kozainundikke mogosa yolubokyegi pelik mei, Lang nuguwek weiya logo ngeragiyeng yokore, purik teng ngeragiyeng yokoragira weik pera mena, purik yaweleige ngeragiyeng weik kuk legi, mei.
16 Tegi kozainundikke mogosabok lang puguwek weiya logo ngabelakpekke ngeragiyeng yokora.
17 Pulaga angela naktau paka ngalege i walek yemanemakka welagela lewarikki nogo pakela logo pirau lang ngai nawek wara.
18 Pulaga angela alataraga yezizikke ngaibek alatara wiya logo lewa. Logo pi angela lang ngaiwek warabokyegi ngalizi pelik kek mei, Lang ngai nuguwek weiya logo yengelei waing ngabelakpekke moroki wilekyeng tiyagelega wiye purik wilekyeng weik kuk legi, mei.
19 Logo angelabek lang ngai puguwek weiya logo waing wilek ngabelakpekkiyeng tiyagelega kawik yemane waing wilekyeng neneng ngelagelega wiyirikki wezamela logo purikku Anotogi sisikta walimizi.
20 Logo waing wilekyeng yerendaga yenge wilingke neneng ngela logo kawiktikka iwi kai yokolondik 200 mail keya kulakkarik 5 fit mizaling welagela kang.

15

1 Pulaga watabi kalike mizagi yemane wirangai panu narik paka ngalege lewagelarikki ne pakela. Logo angela melenazik keya nazikka neyau kiling watabi kangkali panu melenazik keya nazikka neyauyeng yongkambanu kuneng yemane yanagiyeng logo Anotogi sisikta weik yeik sawiyagiyeng wizilege.
2 Pulaga kalasi wizambekki pangka yemane narik logo yezizik kiling ngelaming miza narik wizilege nogo pakela. Keya yongkambanu liyeng wizingmek keya kung pugurik keya nambarikku yeikta kozak kaibokyegirau inge laliyi keya ngago yei miza ono puwilirau nogo pakela. Keya puwili Anotogo kita yanayeng warara kalasi wizambekki pangka yemane purikke ngezege luwezara yolu.
3 Puwili Mose Anotoyegi yawe mizibekki ingirik keya liyeng memeng kongmekki ingirik pelik meiyageya,
Yemizibek Anoto kozang yemanerago kolabek, watabi nugu miziyeng lewege keya yemane. Ni King Ngai mabuwiligibek, kazing nuguyeng pangka panu keya wameik panu.
4 O Yemizibek, ni wamenak kaileyendau onobek legi yombanu mabuwili niyegi kazi mizi keya yeik nugura yongolok meiyagiwiligu.
Keya watabi nugu pangka mizi piyeng mabuwiligu keriya kopong ngabelak mabiyengkewili kanda nigi wirege niyegi inge laliyi keya ya kumuli mizagi.
5 Pilik miza logo ne pakeliraige pura paka ngalege Anotogi i walek yemanemakki I Walekyauga Walek Panu Anotogo yolu pumakki kandik yemane tiyirikki pakela.
6 Pulaga angela melenazik keya nazikka neyau yombanuwiliyegi kuneng yemane yanagi melenazik keya nazikka neyauyeng warawili i walek yemanemakka welagela lewa. Puwili kagorik wilangka wazono panu keya kowiyeng nayendau onoyeng wakiya keya ngelelengyengke pikang koliyengka keremizayeng tariya.
7 Pulaga watabi wik yolu mangobektau ono piyengka namokko angela melenazik keya nazikka neyau puwili peleng kululangka melenazik keya nazikka neyau koliyengka keremiza logo Anoto wik wizagomibokki sisikta mereng mizayeng yana,
8 logo i walek yemanemak Anotogi ngaiwaktik keya kozandagi yolakpokko wilak keya naktau i walek yemanemakka kiliya kunagi ono, wiziya kuneng yemane melenazik keya nazikka neyau piyeng weik puwekkegine.

16

1 Pulaga kili ngago ngalizi kai narago i walek yemanemakki yungka angela melenazik keya nazikka neyau puwiliyegi ngago yeirikki nogo kerewiya, Anotogi sisik peleng kululangka melenazik keya nazikka neyauyengke mereng miza piyeng ngabelakpekke kubuli kuni, yeirikki.

2 Logo angela werebek kanda ngabelakpekke peleng puguwek kubula logo wizing
yemane korowali ngangang keli panurikyeng yongkambanu liyeng wizingmekki maktik
ula keya liyeng wizingmek keya kung pugurikke inge laliyi keya ngago yei mizi puwiliyegi
lewa.
3 Keya angela werebokki kelengke kalikebek peleng puguwek wizambekke kubula logo
ibeng nakki iwibek kelik keremiza logo wizambekke watabi wik yolu piyeng mabiyeng
ibeng.
4 Keya angelabokki kelengkebek peleng puguwek kai yemaneyeng keya kai kulekyengke
kubula logo piyeng iwi keremiza.
5 Pulaga angela kaiyengki ngaibokko pelik kairikki ne kerewiya, Ni kaileyendau
onobek keya ni mabek yolubek keya ni koka wizagomabek nugu pilikta wezameli purik
pangkaraga yamizinda
6 purik puwiligu yongkambanu nuguwili keya yombanu niyaga ngagora weiya logo
kozak kisawili yela logo nugu puwili iwibek niweki yana. Puwiligu weiyagelikta puwili
wei yagenda, kairikki.
7 Pulaga paka alataraga kili narago pelik kairikki ne kerewiya, Yemizibek Anoto kozang
yemanerago kolabek, nugu yombanu ngagozak keleyira wameik panu keya pangka panu,
kairikki.
8 Pulaga angela naktau peleng puguwek yokpekke kubuli logo yongkambanuwili
yezingei pugurago ngoribene Anotogo kozang pilik mizagira mana.
9 Logo yongkambanuwili yezingei yemanemokko ngora logo Anoto kuneng yemane
piyengki ngaibokki yeiktagi puwili ngago kaile mei. Kapura puwili kuneng miza logo kaile
puwiligiyengka kowita logo yeik pugura yongolok meiyagirikki kiyebuk.
10 Pulaga angela naktau peleng puguwek liyeng wizingmekki tundikke ngalege kubula.
Logo liyeng wizingmokko ngai pulumeng mabulumeng kusa logo yombanuwili ngangang
kopong longok puwiligiyeng limiti,
11 logo ngangang puwiligira keya wizing puwiligiyengki wiyeke puwili Anoto paka
ngalegebekki yeiktagi ngago kaile mei. Kapura puwili kuneng miza logo kazing kaile
puwiligiyengka puwili kowitagirikki kiyebuk.
12 Pulaga angela naktau peleng puguwek kai yemane Yupereti meilingke kubula. Logo
kailing ngaingai liya logo King Ngai paka yokmek lewi lagawiligi kazing leweng keremizi-
weki.
13 Pulaga kerewa neyauganakwili yolangwili kelikwili kemale wago yemane panumekki
kilira keya liyeng wizingmekki kilira keya yombanu ikuyogoriktaga ngago Anotoyagara
kaibokki kiliraga lewagela.
14 Puwili kerewa Anotogo keke miziyeng miziwili. Logo kerewa neyauganak puwili King
Ngai ngabelak mabiyengkiwiliyegi kang logo Anoto kozang yemanerago kolabekki wok
yemane panubekke ngai yemane kelagi puragi menalege iza oroweiweki.
15 Yisugu pelik kai, Kerewiyi, nakkorau talikwekke ngoweibek ngoweiweki lewagi miza
purik iwaka ono pilik, wok nakkorau pilik mizagi ono mizabokko ne yogi. Yombanu neyegi
ngai yuke yolubok wok mabiyeng kangkere miza yolu logo ne nguk namizi lewa puwekke
kendek mizagi ono wilik kagowing mizagibek, kai.
16 Pulaga kung puwiligu King Ngaiwili iza orowei ngago yeik Ibururaga Amagerong
meiraga menalege wazaya.
17 Pulaga angela kalik panubek peleng puguwek yeik ngalengale kubula. Logo kili
ngalizi kai narago ngai yemanebekki tung yeke i walek yemanemakki yungke puraga pelik
kai, Weik yeik, kai.
18 Pulaga lang keya wililik ngai mizi keya ngai ngagoyeng lewa keya lendik liyi keya
kuburuk yemane nak uli. Kuburuk pilik naktau koka yombanu keremiza ngiziga uli
nangai wizageya kayimeige ngolukku. Logo kuburuk mabiyengka pek kaile panu.
19 Logo yereng yemane Pabilonda libuga sanga miza logo wale neyauganarik keremiza
keya yereng yemane ngabelak mabiyengkeyeng neneng ngelagelega wiya. Logo Anoto
yereng yemane Pabilong purago kaile mizayengki kumula logo waing sisik puguragi pok
ni kanda songko panuriktau nibene mana.
20 Keya ilibuyeng keya lewak mabiyeng tamek neing miza.
21 Keya kobo wilek aisiyeng kelik togo kunendik kopi pekik yemane nagikki pangkayeng
paka ngilumbekka pongo yombanuwiligi ngalege wali. Keya kobo wilekyengko puwili
kuneng yemane yani kopong puwili Anotogi yeiktagi kaile mei, purik korowali panu legi.

17

1 Pulaga angela melenazik keya nazikka neyau peleng kululangka melenazik keya
nazikka neyau wara puwiliyaga nakko kanda neyegi pelik kai, Yongokpanu kazingkemele

kai kolokngagonoge mogosa yolu pumolo ngangang pugura weik weiweki mizirikki waligeleniweki mena koli.
2 Ngabelakpekke King Ngaiwili yongok kazingke pumolo kiling kazing yongkambu mizimekke miza keya ngabelakpekkewili kaile pumologiyengka kilisagelega na logo kai nawiligu mizilik lelewe mizi, kai.

3 Pulaga Anotogi Kung Walekpokko neyegi kola logo angelabokko ne niza orowei ngabelak kurung yeik ngaingai liya nakka kuna. Logo pulogo yongok namele liyeng wizing wago namekke ngalege mogosamele wizilege nogo pakela. Logo liyeng wizingmek yeik Anoto kiling pi pangka pangka miza piyengko kola wiya keya kebi melenazik keya nazikka neyau keya kari meleyau lewa.
4 Logo yongokpanumele kagorik pepol keya wago mizayeng wakiya keya kolau keya pulangai koli keya king palumu panuyengka keremizayengka wakiya. Keya mele puguzikke kak koliyengka keremiza nak wara logo kakpok korowali pugu miziyeng keya kazing yongkambu miziyengko kola.
5 Keya luwagoza puguraga yeik solorik liwik panura lende miza logo pera, Pabilong Yemanera logo pura pi yongok kazingkewili keya kazing korowaliyengkimekke kuna puwiligi panumele logo pura lende miza wazamiya.

6 Pulaga ne pakeliraige pura yongokpanumele Kilisigi yongkambanu piyegi ngizi panu kumuliwili kisi puwiligi iwiyengka na logo wilak wizigeya kai nawiligu miza melilik mizageya wizilege. Ne piyegi pakelawekke ne lelengkira.

7 Pulaga angelabokko neyegi pelik kai, Ni lelengkirira nangki? Nogo yongokpanumele keya liyeng wizing kebi melenazik keya nazikka neyau keya kari meleyau lewa logo yongokpanumele wageliwei mizi pumok miza logo solo piyaugi liwiktik kozak neiyagi.
8 Keya liyeng wizing nugu pakelamok ulogo kang naraga wik wiziyamek kapura perik weik mawinda wik yolu ono. Pi weik yungu yenge yungke kambelirikka welagela logo pigi kemenak ibengkiragi kunagi. Keya Anotogo yongkambanu ngabelakpek keremizagine were yeikyeng kapiya wik koyimagiwiligi yeikyeng lende mizarikke lende miza ono puwili mabuwili liyeng wizingmek ibendaga ngereke yangalekta yorikki lelengkiri nangai.

9 Keya weik mena kozang kumuli. Liyeng wizingmekki kebi melenazik keya nazikka neyau piyeng yereng yemane lewak melenazik keya nazikka neyauyengke ngizara logo yongokpanumele yoluragi walimizi yagenda.
10 Keya kebi melenazik keya nazikka neyau piyendau mabilik King Ngai melenazik keya nazikka neyauwiliyegi walimizi yagenda. Logo King Ngai melenazik ulogo kawiye keya nak ngoluk ngai yolu keya nak ngoluk lewa ono. Logo pi lewawekkerik pi wok ngai wiziyagi ono.
11 Keya liyeng wizing ulogo wiziya kapura weik mabektau yolu ono pumok King Ngai melenazik keya nazikka neyauganakpek. Pi yaka King Ngai melenazik keya nazikka neyau puwiliyagabek logo pigi kemenak ibengkiraga yagonenda.

12 Keya kari meleyau inugu pakela piyeng King Ngai meleyau ngoluk ngai onowili kapura puwili King Ngai keremiza wazayagiwili logo awa nakki pangka liyeng wizingmek kiling ngai koyagiwili.
13 Keya meleyau puwili kangka wamenakwili logo puwili kozang puwiligira keya ngaigirikki pangka purarau liyeng wizingmekyegi mani.
14 Puwili liyeng memeng kongmek kiling ngai kelagi kapura liyeng memeng kongmek keya piyegi kiriweiweki ngago yeiya puwili keya pugu iza puwili keya piyegi wok mabiyeng ngizi kiriwei puwiligu yaka puwili yelagi purik pi yemiziwiligi Yemizi Panubek keya King Ngai mabuwiligi King Ngai Yemanebek kopong, kai.

15 Keya angelabokko neyegi peliktarau kozak kai, Kai kolokngagono yongokpanu kazingkemologo mogosara yolu piyeng logo nugu keriya piyeng ngabelak mabiyeng keya yongkambanuwili keya ngago yeik mabiyengkiwili.
16 Keya kari meleyau nugu pakela piyeng keya liyeng wizingmek miza logo puwili yongokpanu kazingkemeleyegi kumbak mizagi. Puwiligu watabi puguyeng mabiyeng mongonagi logo pi komozilik wazamiyagi. Keya korik puguwekke muzukyeng puwiligu nagi keya pi yezizikku waliyagi.
17 Purik Anotogo wilek kang puwiligiyengke keli pugura miziweki kelagira wiya. Puwili kangka wamenak koya Anotogi ngagora ngizi mizi puwekkegine puwiligi ngaigirikki pangka pura liyeng wizingmekyegi managi.

18 Keya yongokpanu nugu pakelamolo yereng yemane King Ngai ngabelakpekkiwiliyegi ngaimele, kai.

18

1 Pilik miza logo ne pakeliraige pura angela naktau paka ngalega yeragelege. Pi kozang
yemanera kiling keya ngabelakpek ngaiwak pugurikku ngaiwak wiya.
2 Logo pi ngalizi panu pelik kai,
Pi weik kawiye. Pabilong yemanera weik kawiye. Pi weik kerewa mabuwiligi yerenda.
Winak korowali kaile kailewili pigi yungke yolu,
3 purik pugu yongkambanu mamok kazing kokowa lewengke iza orowei kuna logo puwili
pugu kazing kaile yongkambu mizi puluwengka nibene keleya. Keya King Ngai nga-
belakpekkewili pugu kaile yongkambu miziyengki lewengke piyegi kiriwei mizibene ulu-
miya keya yombanu king keya watabi kolokngagonoyeng kilingwili kaile pugu miziyengka
king weiyengko watabi kolokngagono, kai.
4 Pulaga ngereke kili narago paka ngalega pelik kairikki ne kerewiya,
Ini yongkambanu negi puwili yongok kaile pumologo mizi piyengka miza logo kuneng
pugu wagelagi puraga wagela nelegi piyaga kazi koli.
5 Purik kaile pumologiyeng weik kiraga meli kayimeige paka ngalege lewagela keya
Anotogo kaile pumologiyeng keremareke miza ono.
6 Pugu yana mabilik mani keya pugu miza piyengki kanga mani piyengka yeke ngalege
nayendau mani. Pugu iniyegi kaile kaile keleya piyengki ngane mabilik ngangang yemane
panu mani.
7 Keya ngezemelegi yeikta yongolok mei keya watabi kolokngagono ngezemeleyegi man-
ageya wiziya pilik ngangang yemanera mani keya yalek yemane mizibene kelemi. Pugu
yenge ya puguraga ngezemeleyegi langai pelik lewege kumuli, Ne yongok yeikta kiling-
mele. Ne King Ngaibekki tundikke mogosamele. Ne yongok komatemele ono keya ne
ibengwiliyegirau ingkeiyagi ono, mizi.
8 Tegi nguk namizi kemenak kuneng ibenda keya ibengwiliyegi ingkeya ngabik mizi keya
yagasi yemanerarau pilik piyeng piyegi wiriyagi. Pi yezizikku waliyagi purik Yemizibek
Anoto pi ngagozak kelemibok kozang yemanera kilimbokko, kairikki.
9 Keya King Ngai ngabelakpekkewili pi kiling kemenak kaile pugu mizayeng miza keya
piyaga king keya watabi kolokngagono weiya puwili pi ngori wizigeya yolakpek lewarikki
keriyawekke puwili ingkeya ngabik kisagi.
10 Keya puwili panga koweiga luwezara koyagi purik puwili ngangang pugu wageli
puragi kulili kopong logo pelik kisagi, Yalek keli, korowali panu. O yereng kozang yemane
Pabilondagi, Yalek keli. Ni nguk namizi weik ngangang nana perikki, kisagi.
11 Keya yombanu yemane yawe kingyeng ulumiyeng kiling puwilirau piyegi ingkeya
ngabik kisagi purik nawilirau watabi puwiligiyeng wei ono legi.
12 Keya nawiligurau koli keya siliba keya king palumu panu king kolokngagono weiyagi
langaiyeng keya king palumu panu Pel mei panga wizambekka king kolokngagono
weiyagi langaiyeng weiya yowiyi ono. Keya kagorik wazono wilangka keya pepol keya
luling keya wago miza piyeng keya yengelei nalangai nalangai miza piyeng keya watabi
yengelei keya king keya pulangai nalangai nalangaiyengka keremiza logo king yemane
piyendau wei ono.
13 Keya nakkorau puwiligi kobulu keya pulangaiyeng keya paura kolak kelibene
waliyiyeng keya kirisi kukngizi keliyeng keya waing keya weli keya iwing palewa keya
wityeng keya liyeng kau keya liyeng memengwili keya osiwili keya wili karek osiwiligu
ulumowei miziyeng keya yombanu ngai nawiliyegi weik yawe miziweki kingyengki ngane
weiya puwilirau weiya yowiyi ono.
14 Keya yombu yawe kingyeng ulumiyeng kilingwiligu pelik kisi, Watabi wazono
pigiweki pugu yagolok keli piyeng weik yeik keya king keya watabi kolokngagono pigi
piyendau weik yeik logo pugurau mawinda weiyagi ono, kisi.
15-16 Keya yombanu yereng puraga yemane yawe kingyeng ulumiyeng keremiza puwili
pugu ngangang wageli puragi pakela logo panga koweiga ngai yuke koyi nangai. Puwili
ingkeya ngabik mizageya koyimowei pelik kisagi, Yalek keli. Yereng yemane peragi yalek
keli. Pi koka kagorik wazono wilangka keya pepolyeng keya wagoyeng wakiyimele keya
kolau koliyeng keya king palumu panuyeng keya king Pel mei panga wizambekka king
yemanegi piyengka keremizayeng wakiya yolumele.
17-18 Kapura mabek ngolukku nguk namizi watabi pigi nalangai nalangai piyeng
mabiyeng weik ulu waliya logo yeik, kisagi. Keya sik yemane panuyengki kaptenwili
keya pasindiyawili keya sik yemaneyengki yawe miziwili keya watabisi uliwilirau panga
koweiga luwezara ngai yuke yolu, logo yolak piyaga lewabekke pakela logo puwili pelik
kelele kisi, Yereng yemane peragi pangka nararau wiziya ono, kisi.
19 Logo puwili kebiyengke kozo mela logo ingkeya ngabik kisageya koyimowei pelik kisi,
Yalek keli. Yereng yemane peragi yalek keli. Yombanu sik yemaneyeng orowei mizi puwili

yeik yemaneyeng keya king kolokngagono weiyara yereng puraga. Kapura nguk namizi watabi pigi nalangai nalangai piyeng mabiyeng weik ulu waliya logo yeik.
20 Paka ngalege yolu puwili yereng yemane yaka pura ulu waliyarikki wiyeke wilik kagowing mizi. Ini Kilisigi yongkambanuwili keya aposolowili keya yombanu Anotoyaga ngago weiya logo kozak kisiwili wilik kagowing mizi. Purik pugu iniyegi mizayengki wiyeke weik Anotogo ngagozak kelemiya legi, kisi.
21 Pulaga angela kozang nakko king yemane nara weiya logo wizambekke ngayang wezamelageya wizimowei pelik kai, Yereng yemane Pabilondaga ngai wiriyawiligu yerenda ulu waliyagirik pilik logo yerendarau mawinda pakelagi ono.
22 Keya kitayeng kiling kolanduyeng keya kabayeng uliwili kiling sanguyengki ngai ngagorarau yereng puragi yungke kaiyageya wizilege kerewiyagi ono. Yawe nalangai nalangai miza piyeng kebangkela puwilirau pulogo mawinda yawe mizagi ono keya king yemane iwing palewa keremiziweki wit wilekyeng neneng ngeli piyendau pulogo mawinda keremizagi ono.
23 Keya yerendagi yungke lang naktau ngorageya wizilege pakelagi ono. Yongkambanu nawilirau pulogo weiyagi ono. Yereng puraga yawe kingyeng ulumiyeng kiling puwili ngabelakpekke yeikyeng kilingwili keya pugu yongkambanu ngabelakpekkewili watabi wazono nobiyeng nalangai nalangai pigi piyengko mawinda ulumiya logo kazing kokowa lewengke iza orowei kunagi ono, kai.
24 Anotogo Pabilong yerenda ngangang mana purik pugu yombanu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kisawiligi iwiyeng keya Kilisigi yongkambanuwiligi iwiyeng keya ngabelakpekke yela puwili mabuwiligi iwiyendau yerendagi yungke pakelarikki wiyeke. Ei, Anotogo pi ngangang mana.

19

1 Pulaga waleleige ne kerewiyiraige pura yombanu kolokngagonogi kiliyengko kisilik paka ngalega pelik kisageyarikki ne kerewiya,
Anotogi yeikta yongolok mei. Yaliya wazayi pura keya ngaiwaktik keya yeik yemanera keya kozanda Anoto tonugubekkira.
2 Anotogo yongkambanuwiligi ngagozakta kerewiya logo ngangang yanirik wameikta kiling keya pangkara kiling. Pugu yongok yemane kazingkemeleyegi weik melebek yowa purik kaile puguyengko ngabelakpek kaile kaile miza mela legi. Pugu Anotogi yawe miziwili yelarikki wiyeke Anotogo pi ngangang mana, kisageyarikki.
3 Pulaga puwili mawinda pelik kek kisi,
Anotogi yeikta yongolok mei. Yezi yerenda ngora waliyizikki yolakpek paka ngilumbekke kang kaiyageya wizagomi, kisi.
4 Logo ngai yombu nak keya mangobektau ono puwili keya watabi wik yolu mangobektau ono piyendau ingeyeng laliya logo Anoto paka ngai yemanebekki tundikke mogosabekyegi inge laliyi keya ya kumuli mizi wizigeya pelik kisi, Wameik panu. Anotogi yeikta yongolok mei, kisi.
5 Pulaga paka ngai yemanebekki tundikka kili nara pelik kai, Ini piyegi yawe mizi yongkambanu yeikyeng kiling keya yeikyeng kiling ono yeik pugura yemanera mizi puwili mabuwili yeik pugura yongolok mei, kai.

6 Pulaga kili nara kelik nara logo ngai ngagomek yombanu leng nakko meiyageyalik kai keya kai yemane nalingku kailik kai keya leng yemane liyirikku kailik kai nara pelik kairikki ne kerewiya,
Anotogi yeikta yongolok mei. Purik Yemizibek Anoto tonugubek kozang yemanerago kolabokko ngai legi, Anotogi yeikta yongolok mei.
7 Teni wilik kagowing miziweki, keya teni yeik pugura yongolok meiweki purik liyeng memeng kong yongok weiyagimekki wok yongok weiyagibek weik pelege logo pi weiyagimele weik kangkere miza legi.
8 Logo pi kagorik wilangka wazono panu simbele langiyi keya kowiyeng nayendau onoyeng wakiyibene mana, kairikki.
Kagorik wilangka wazono panuyeng Kilisigi yongkambanuwiligi kazing pangkayengki walimizi yagenda.
9 Pulaga angelabokko neyegi pelik kai, Pera lende mize, Yongkambanu liyeng memeng kongmek yongok weiwekke ngeragi yemane miza niraga kangweki yeiya puwili wilik kagowing mizi puwili, kai. Logo angelabokko mawinda pelik kai, Peyeng Anotogi ngago wameikyeng, kai.
10 Pulaga ne angelabekyegi ya kumuliweki pigi wirege ingeyau laliya kapura pugu neyegi pelik kai, Pilik mizi wak. Ni keya ni kiling ngizi kumuli Yisugu ngago wameik

kozak kaiya pura kozang kebangkela yolu puwili keya nerau teni mamok Anotoyegi yawe miziwili. Ni Anotoyegi inge laliyi keya ya kumule. Purik ngago Anotogi Kung Walekpekyaga weiya logo kozak kisa pura ngago wameik Yisugu kozak kaiya puragi kimeike walimiziwekira, kai.

11 Pulaga paka ngalege lemengki kandik tiya logo liyeng osi wilangka namek luwe wizilegerikki ne keriya. Logo osi pumokko ngalege sabekki yeikta Yombanu pangkaraga mizi wilibekpek keya Yombanu wameiktaga mizi wilibekpek. Pi ngagozakyeng pangkaraga kebangkela logo pangkara kiling ngai mizibek.
12 Keya wire puguyau yezi wiliktik kelik keya kebi puguraga King Ngaiwiligi kilulung pulangaiyeng kolokngagono wakiya. Yeik nara pigi ngalege ula kapura nawilirau ono yeik ngezebek keke yeik puragi solorik iwaka.
13 Keya melewangka yokolong pugu wakiya purik iwibokko kek miza. Yeik pugura meirik Anotogi Ngagora.
14 Logo ami paka ngalegewili liyeng osi wilangkawiligi ngalege mogosi keya kagorik wilangka wazono panuyeng keya kowiyeng nayendau onoyeng tiyawili piyegi kiriwei.
15 Keya kiligawere puguraga bainak yokolong ngai nawek logo ngabelak mabiyengke lewege mizagiwek punda. Keya pi ngayeng nalei warara wizimowei kozanda kiling yongkambanu ngabelakpekkewiliyegi ngai keya nakko waing wilekyeng neneng ngela meli pilik pugu puwili Anoto kozang yemanerago kolabekki sisik yemanerago neneng ngelagi.
16 Keya melewangka yokolong pugurik keya yobu pugumekke yeik lende mizara pelik, King Ngaiwiligi King Ngai Yemanebek keya yemiziwiligi Yemizi Panubek.
17 Pulaga angela nak paka yokpekke luwe yolurikki ne keriya. Logo pi winak Yezigok porora wei mizageyawiliyegi ngalizi pelik kek yei, Anotogo ngeragi yemane miza niraga mogosa logo ngeragi niweki mena koli.
18 King Ngaiwiligi korikyeng keya amiwili kiling ngai yemane puwiligiwiligi korikyeng keya liyeng osiwili kiling puwiligi ngalege sawiligi korikyeng, keya yombanu ngai nawiligu weiya logo yawe puwiligiyeng weiyagi langai ono puwiligi korikyeng, keya yombanu yeikyeng kiling onowili keya yeikyeng kiling puwiligi korikyeng niweki mena koli, yei.
19 Pulaga liyeng wizingmek keya King Ngai ngabelakpekkewili kiling ami puwiligiwilirau yaka osi wilangkamekke ngalege sabok kiling ami puguwilirau ngai miziweki wawere ulirikki ne pakela.
20 Kapura pugu liyeng wizingmek wigira wazamiya keya yombanu ikuyogoriktaga ngago Anotoyagara kaibok logo liyeng wizingmekki yeiktaga Anotogo keke miziyeng mizaboktau. Logo pugu Anotogo keke mizi piyeng mizarikku yongkambanu liyeng wizingmekki maktik ula keya kung pugurikke inge laliyi keya ngago yei miza puwili ikuyogorik keleya logo Anotogo piyau mabiyau yezi yemane kusagi ono king salapayeng kiling ngorageya kai luwang wezabek ngorageyazikke wara wezayela.
21 Keya ami piyaugiwili yombanu osi wilangkamekke ngalege sabokki kiligawereraga bainak ngai yokolong punda puwekko yela. Logo winakwiligu korik puwiligiyeng momaneng keya na.

20

1 Pulaga angela nak paka ngalega ngabelakka lewarikki ne keriya. Logo melege ki yungu yenge yungke kambelirikkibek keya seng kuneng nararau wara.
2 Logo pugu kemale were solo panu Ewayegi ikuyogorik meiya logo yeikta Sadang meibok kirisimasi tausen wamenakki pangka wigira wazamiya.
3 Logo angelabokko pi yungu yenge yungke kambelirikke wara wezamela logo lokpek waliya logo ngayang tek ula wazamiya logo ngereke ngabelak mabiyengkewili ikuyogorik keleya nelegi yeik wizagoma kirisimasi tausen wamenak piyeng miza logowekke ne. Logo kirisimasi tausen piyeng miza logo waleleige purik tek nangezi yeik kuni pani kelemiyagi.
4 Pulaga nogo ngaiwiligi tung nayeng keriya logo piyengki ngalege mogosawili nogo keriya. Logo Anotogo puwiliyegi yongkambanuwiligi ngagozakyeng kerewiyiweki kozanda yana. Keya yongkambanu Yisugu ngago wameik kozak kaiya pura kozak kisi keya Anotogi ngagora kozak kisarikki wiyeke yela puwiligi wilek kangyeng koyilege nogo keriya. Puwilirau liyeng wizingmek ma kung pugurikkerau inge laliyi keya ngago yei miza onowili. Keya liyeng wizingmekki maktiktau luwagoza puwiligiyeng ma mele puwiligiyengke ula ono. Logo puwili ngereke wik yangalekta King Ngai wezawili Yisu kiling kirisimasi tausen wamenakki pangka ngai koya.
5 Pura ibengwiligi solo ibendaga ngereke wik yangalek mei pura. Keya ibeng nawili mabilik ibeng koya weik kirisimasi tausen piyeng miza logo ngereke wik yangalekta yolu.

6 Yongkambanu ibengwili yangalekta wazayi puraga were yangalektagi puwili wilik
kagowing mizi puwili keya walekwili, purik kalike ibengki puragorau puwiliyegi watabi
nayeng mizagi ono. Puwili yongkambanuwiligi wiyeke Anoto keya Kilisiyegi kang mizagi-
wili. Keya puwili pi kiling kirisimasi tausen nakki ngai koyagi.

7 Keya kirisimasi tausen piyeng miza logo waleleige purik Sadang wigira puguraga wila
wazamiyagi,
8 logo ngabelak mabiyengkewili ikuyogorik keleyiweki pi kunagi. Keya Sadangko
yongkambanu ikuyogorik keleya Gok keya Megok mei puwili mabuwili Anotogi yongkam-
banuwili kiling ngai keliweki menalege wazayagi. Sadangkiwili sangkelarik kainging
wizambekke kerelege piyengki pangka.
9 Puwili ngabelakpekki pangka pangka sa keya Kilisigi yongkambanuwiligi yereng pugu
keli pura yawereng kelemiya. Kapura paka ngalega yezizik puta kanda puwili ula waliya.
10 Pulaga kailebek Sadang, puwili ikuyogorik keleyabek Anotogo yomizora panga
yezi yemane kusagi ono king salapayeng kiling ngorageya kai luwang wezabek ngor-
ageyazikke wara wezamela. Pulumeng Anotogo mabilik liyeng wizingmek keya yombanu
ikuyogoriktaga ngago Anotoyagara kaiboktau wezayela lemeng. Logo puwili kusaga
yoklongko piyeng mabiyeng ngangang mizageya koyimagi.

11 Pulaga ne keriyiraige pura ngai nakki tung yemane wilangka narik keya puraga
mogosaboktau nogo keriya. Logo pigi wirege paka ngalege lemeng keya ngabelakpekke
lemendau tamek neing miza logo mawinda keriyagi langai ono.
12-13 Logo yongkambanu ibengwili yeikyeng kilingwili keya yeikyeng kiling ono kazing
puwiligi kumbekki lewengke Anotoyegi langai ibeng puwili mabuwili yangalek meiya logo
tung purikke wirege luwezarikki nogo keriya. Logo kapiya puwiligu miza piyengki lende
mizayeng welela. Keya kapiya nariktau welela logo kapiya purik yongkambanu puwiligi
kazing kumbekki leweng Anotoyegi langai wik koya logo puwiligi yeikyeng kapiya purikke
lende mizarikki wiyeke kapiya purik Kapiya Wik Koyimagiwiligirik meirik. Puriktau
welela.
Pulaga yongkambanu kaile ibeng logo wizangyengke waliya ma ngabelakpekke waliya
puwiligi kungwili pongo yereng kaile ibeng puwiligi kungwili yoluragi kuna puwili
mabuwili yangalek meiya logo nak nak puwiligu miza piyengki pangka ngagozak ke-
leya. Ei, yongkambanu kazing puwiligi kumbekki leweng Anotoyegi langai ibeng puwili
puwiligu miza piyengke lende mizayengki kiriwei ngagozak keleya.
14 Pulaga Anotogo kazing ibendagimek keya yereng kaile ibeng puwiligi kungwili
yolurarau yezi yemane kusagi ono ngorageya kai luwang wezabek ngorageyazikke wara
wezayela. Logo yezi puzik kalike ibengki pura.
15 Tamizeige nakki yeikta kapiya wik koyimagiwiligi yeikyeng lende miza purikke lende
miza wizilege yolok ngela ono purik mabura pok yezi yemane kusagi ono ngorageya kai
luwang wezabek ngorageyazikke wara wezamelagi.

21

1 Pulaga paka ngalege lemeng wik si keya ngabelakpek wik sirikki nogo pakela. Keya
paka ngalege lemengki were lemeng kiling ngabelak werebek tamek neing miza keya
wizambektau kakwela.
2 Keya yereng walek Yirusalem wikta paka ngalege Anotoyaga punda lewa. Logo
yerenda yongokpanu yombu weiweki yombubek wilek uli kangmologo watabi wazono
wakiya piyeng kelik kangkere miza wizigeya lewegera kelemiya.
3 Logo kili ngalizi narago paka ngai yemanebekki tundikka pelik kaiyageyarikki ne
kerewiya, Anotogi yerenda weik yombanuwili kiling. Pi puwili kiling yolugi keya puwili
yongkambu puguwili mizara koyagi. Anoto ngezebek puwili kiling wiziyagi keya pi
puwiligi Anoto wiziyagi.
4 Pugu wire puwiligiyengke ingkilak piyeng mabiyeng tumula yowiyagi. Mawinda naw-
ili ibengki ono ma yalek nara wiziyagi ono ma ingkeya ngabik mizagi ono ma ngangang
nararau wiziyagi ono, purik watabi were wiziya piyeng kakwela, kaiyageyarikki.
5 Pulaga paka ngai yemanebekki tundikke mogosabokko pelik kai, Weik nogo watabi
mabiyeng wik keremiza wazami, kai. Pugu neyegi peliktarau kai, Pera lende mize purik
ngago peyeng wameik legi logo nogo mizagi puragi yongkambanuwili ngizi kumuliweki,
kai.
6 Logo pugu pelik kai, Yawera weik. Ne werebek keya ne mabok kalik panugebek, ne
makngeze solo walerik keya ne makngeze kangkalirik. Ngabandik kelakkelak liyabokyegi
nogo kai kulek wik wizagomagi purikka yeik nibene managi.

7 Keya yombanu nogowilirikki wiyeke kuneng yani keya ngangang keleyiyeng
ulageyabok neyaga nogo yanagi kaiya piyeng mabiyeng weiyagi. Ne pigi Anoto wiziyagi
keya pi negi marekpek mizara wiziyagi.
8 Kapura neyegi kiriweigirikki kazi miza logo kang puwili, keya neyegi ngizi kumuli
ono puwili, keya yongkambanu kaile kaileyengki kiriwei mizi puwili, keya yombanu yeli
puwili, keya kazing kaile yongkambu mizimekke miza meli puwili, keya watagak ngeli
puwili, keya anoto ikuyogorikwiliyegi ngago yei puwili, keya ngaigu kisi puwilirau, puwili
kunagirik yezi yemane kusagi ono king salapayeng kiling ngorageya kai luwang wezabek
ngorageya puzikke kunagi. Logo pura kalike ibengki pura.

9 Logo angela melenazik keya nazikka neyauwili peleng kululangka melenazik
keya nazikka neyau kuneng kalike melenazik keya nazikka neyauyeng wilak piyeng
warawiliyaga nakko neyegi kanda pelik kai, Nogo liyeng memeng kongmekki yon-
gokpumeleyegi waligeleniweki mena koli, kai.
10 Logo Anotogi Kung Walekpokko neyegi kola logo angelabokko, ne niza orowei lewak
yemane panu nakki lewebekke kuna. Pugu neyegi yereng walek Yirusalem wikta paka
ngalege Anotoyaga punda lewarikki waligeleniya.
11 Logo Anotogi ngaiwaktik yerendaga ngaiwak wiya. Logo ngaiwak puragira king saspa
simbele langiyibek kelik.
12 Logo yerendagi kowelemek ngalege panu keya kang yemaneyeng meleyau keya pongo
ingenazikka neyau logo angela mabilik meleyau keya pongo ingenazikka neyauwiligu
kang piyengke ngai. Isileiliwiligi ngai meleyau keya pongo inge nazikka neyau piyengki
yeikyeng nakko kangyengke lende miza wazamiya.
13 Logo kang neyauganarik yokmek tabundalege wale puleige keya kang neyauganarik
yokmek kiliyalege wale puleige keya kang neyauganarik wale pongoleige keya neyauga-
narik wale pakaleige miza.
14 Anotogo yerendagi kowelemek king panu meleyau keya pongo ingenazikka
neyauyengke ngalege ngiza logo liyeng memeng kongmekki aposolo meleyau keya
pongo ingenazikka neyauwiligi yeikyeng kingyengki ngalege lende miza.
15 Logo angela neyegi ngago kaiyabok wireng koliyengka keremiza nak logo yerenda
keya kangyeng keya kowelemekki yokolondik sangkelagi nak wara.
16 Logo yerendagi waleyeng mabiyeng sangkelarik pangka pangka. Logo angelabek
wireng pugubokko yerendagi yokolondik sangkela logo yokolondik 15 tausen mail keya
kawegawerik 15 tausen mail keya ngalege yongorikki yokolondik 15 tausen mail.
17 Keya angelabek mabilik kowelemekki yemanerik sangkelarik 216 fit.
18 Keya kowelemek king saspabekka keremiza keya yerenda ngezera kele koli kalasibek
kelik wela melabekka keremiza.
19 Keya king panu yenge yerendagi yengezege wiya piyeng king palumu panu nalangai
nalangai king yemanegi piyengka keremiza. Logo king panu werebek king palumu panu
saspabekka, keya kalikebek king pulu sapayabekka, keya pokki kiriweibek king wilangka
agetpekka, keya pokki kiriweibek king kabeng emeralibekka,
20 keya pokki kiriweibek king wagoga wilangka saronikisibekka, keya pokki kiri-
weibek king wago koniliyombekka, keya pokki kiriweibek king simengkaime kiriso-
laikpekka, keya pokki kiriweibek king perili wizambek kelikpekka, keya pokki kiriweibek
king simengkaime topasibekka, keya pokki kiriweibek king kabengka simengkaimege
kirisopasibekka, keya pokki kiriweibek king wagoga puluge ayasimbekka, keya pokki
kiriweibek king pepol amatisibekka.
21 Keya kang meleyau keya neyau piyeng king Pel mei panga wizambekke king yemanegi
piyengka keremiza logo kang narik pel nakka keremizi kai kuna. Keya yerendagi kazing
libugemek koli kalasibek kelik wela melabekka keremiza.
22 Nogorau i walek yemane namak yerendage keriya ono purik Yemizibek Anoto kozang
yemanerago kolabek keya liyeng memeng kongmektau ngezeyau i walek yerendagimak
kopong.
23 Keya yerendarau yokmek ma ngombekko ngaiwak wiyiweki mizagi ono purik Anotogi
ngaiwaktikku yerenda mabura ngaiwak wiya keya liyeng memeng kongmek yerendagi
lambek kopong.
24 Keya ngabelakpekkewili ngaiwak purikki ngaige wei mizagi keya ngabelakpekke King
Ngaiwili yeik yemane puwiligiyeng keya king puwiligiyeng keya watabi kolokngagono
puwiligiyeng yerendagi yungke orowei wiriya logo piyau yanagi.
25 Keya kangyeng wokyeng mabiyeng tiyara wiziyagi. Kangyendau waliyagi ono purik
kusabanu nariktau wiziyagi ono kopong.

26 Keya yereng yemaneyengki yeikyeng keya ngabelak yemaneyengki yeikyeng keya
watabi kolokngagono puwiligiyeng yerendagi yungke orowei wiriya logo piyau yanagi.
27 Kapura kaile nayeng ma kaile kaileyeng mizi puwilirau yerendagi kiliya kunagi ono.
Yongkambanu yeikyeng liyeng memeng kongmekki kapiya wik wizagomagiwiligirikke
lende miza puwili keke yerendage kiliya kunagi.

22

1 Keya angelabokko mabilik kai wik wizagomagibekki kailing waligeleniya. Logo kailing
simbele langiyi wizigeya Anoto keya liyeng memeng kongmekki tung ngairikka lewa.
2 Logo kailing yerendagi kazing libuge kang puluweng neing kang. Keya kailingki
kerelemekke yengelei wik wizagomagiragiyeng wizageya koyi kuna. Logo kirisimasi
naraga kang meleyau keya ingenazikka neyau wilekyeng wiri keya ngong nakka kang wa-
menara wiri. Keya lekyeng ngabelakyengkiwili kazing kumbekki lewengke yombiyangai
sa wazayiweki wei.
3 Keya Anotogo keli ono piyendau yerendage wiziyagi ono.
Anoto keya liyeng memeng kongmekki tung ngaiyau yerendaga wiziyagi logo Anotoyegi
yawe mizi puwili piyegi inge laliyi keya ya kumuli mizagi.
4 Puwiligu wiregawere pugura pakelagi keya yeik pugura luwagoza puwiligiyengke
lende mizagi.
5 Keya kusabanu nariktau wiziyagi ono keya puwilirau lang ma yokpekki ngaiwaktikki
wei mizagi ono purik Yemizibek Anoto ngaiwak puwiligirik kopong logo King Ngai
wezawili ngai koyimagi.

6 Pulaga angelabokko neyegi pelik kai, Ngago peyeng wameik logo yongkambanuwili
Anotogo kai piyeng pi wameik mizagi purikki ngizi kumulagiwiligu. Keya Yemizibek
Anoto Kung Walek pugubek yombanu piyaga ngagora weiya logo kozak kisawiliyegi
yanabokko angela pugubek piyegi yawe miziwiliyegi watabi lewagelagiweki mereke
piyengki waligeleyiweki wezamela.
7 Togo Yisugu pelik kai, Kerewiyi, ne lewaweki mereke. Yombanu kapiya perikke lende
miza piyengki ngizi kumuli logo kiriwei mizi puwili wilik kagowing mizi puwili, kai.
8 Ne Yowan watabi piyeng mabiyeng kerewiyi keya keriyabek. Logo ne pilik kerewiyi
keya pakela logo angela piyeng waligeleniyabekki wirege piyegi ya kumuliweki ingeyau
laliya.
9 Kapura pugu neyegi pelik kai, Pilik mizi wak. Ne, ni keya ni kiling ngizi kumuli puwili
keya kalike mizagiyeng kozak kisi logo ngago kapiya perikke lende miza piyengki kiriwei
mizi puwili kiling yawe mizibek legi Anotoyegi keke inge laliyi keya ya kumuli mize, kai.
10 Keya pugu neyegi pelik kai, Kapiya perikke miza piyeng liwik wiya yolu nagani purik
piyeng lewagelagirik weik mereke legi.
11 Tegi korowali mizibok korowali mizi pani keya kaile panu mizibok kaile panu mizi
pani keya pangkabok pangka mizi pani keya kaile nariktau onobok kaile nariktau ono yeik
wizi pani, kai.
12 Yisugu pelik kai, Kerewiyi, ne lewaweki mereke. Ne mamokyegi nak nak pi pugu miza
piyengki pangka kangayeng yaniweki kangayeng orowei lewagi.
13 Ne werebek keya ne mabok kalik panugebek, ne makngeze solo walerik keya ne
makngeze kangkalirik, ne watabi mabiyeng keremizabek keya ne watabi mabiyeng yeik
sawiyagibek.
14 Keya yombanu kaile puwiligiyeng liyeng memeng kongmekki iwibokko kaigesage-
yarikki walimiziweki melewangka wilangka yokolongyeng wakiya puwili wilik kagowing
mizi puwili purik puwili yerendagi kandikke kiliya kunagiwili keya yengelei wik wizago-
magiragi puleiga nagirikki pangkara kilingwili.
15 Kapura yerendaga yenge wilingke yolu puwili pobilikwili, yombanu watagak ngeli
puwili, keya kazing kaile yongkambu mizimekke miza meli puwili, keya yombanu yeli
puwili, keya anoto ikuyogorikwiliyegi ngago yei puwili, keya ikuyogorik kisi keya ikuyo-
gorik mizi puwili.
16 Ne Yisugu, angela nogobek neyegi ngizi kumuli kongkirigesen ini yongkambanu
mabuwiliyegi watabi mabiyengke peyengke kozak yeiweki nogo wezamela. Ne Tawitigi
yeligagangmekkabek. Ne pelewe ngaiwaktikku kola logo wangane lewimolo.
17 Keya Anotogi Kung Walekpek keya liyeng memeng kongmekki yongokpumologo pelik
kisi, Koli. Ngago pera kerewiyi puwili mabuwili koli. Ngabandik kelakkelakpok wiriyi pani
keya kai nagi kelibok kai wik wizagomagira yeik yanibokka ni pani, kisi.
18 Ne Yowan kapiya perikke ngago Anotoyaga weiya logo lende miza piyeng kerewiyi
puwiliyegi ngai waberekkirikki yei. Purik nakko lende miza piyengki ngalege kokowa

nayendau lende miza purik kuneng pelege miza piyeng mabiyeng Anotogo pilikpok managi.
19 Keya pelege miza piyengka nakko ngago lang narik wiya purik Anotogo pilik pokki yengelei wik wizagomagiragi puleiga nagiweki kapiyarikke lende miza pura mongonagi, keya yereng walektage wiziyagi kapiyarikke lende miza pura mongonagi.
20 Keya ngago kapiya perikke piyeng wameik kaibokko pelik kai, Ei, ne lewaweki mereke, kai.
Wameik panu. Ei, Yemizi Yisu, Ni koli.
21 Yemizi Yisugu watabi wazono pigi puraga ini mawiyarek yani pani.
Ne Yowan kapiya perik lende mizabek.

Read the New Testament daily

January

date	Scripture
1	Matiyu 1:1–2:12
2	Matiyu 2:13–3:6
3	Matiyu 3:7–4:11
4	Matiyu 4:12-25
5	Matiyu 5:1-26
6	Matiyu 5:27-48
7	Matiyu 6:1-24
8	Matiyu 6:25–7:14
9	Matiyu 7:15-29
10	Matiyu 8:1-17
11	Matiyu 8:18-34
12	Matiyu 9:1-17
13	Matiyu 9:18-38
14	Matiyu 10:1-23
15	Matiyu 10:24–11:6
16	Matiyu 11:7-30
17	Matiyu 12:1-21
18	Matiyu 12:22-45
19	Matiyu 12:46–13:23
20	Matiyu 13:24-46
21	Matiyu 13:47–14:12
22	Matiyu 14:13-36
23	Matiyu 15:1-28
24	Matiyu 15:29–16:12
25	Matiyu 16:13–17:9
26	Matiyu 17:10-27
27	Matiyu 18:1-22
28	Matiyu 18:23–19:12
29	Matiyu 19:13-30
30	Matiyu 20:1-28
31	Matiyu 20:29–21:22

February

date	Scripture
1	Matiyu 21:23-46
2	Matiyu 22:1-33
3	Matiyu 22:34–23:12
4	Matiyu 23:13-39
5	Matiyu 24:1-28
6	Matiyu 24:29-51
7	Matiyu 25:1-30
8	Matiyu 25:31–26:13
9	Matiyu 26:14-46
10	Matiyu 26:47-68
11	Matiyu 26:69–27:14
12	Matiyu 27:15-31
13	Matiyu 27:32-66
14	Matiyu 28:1-20
15	Mak 1:1-28
16	Mak 1:29–2:12
17	Mak 2:13–3:6
18	Mak 3:7-30
19	Mak 3:31–4:25
20	Mak 4:26–5:20
21	Mak 5:21-43
22	Mak 6:1-29
23	Mak 6:30-56
24	Mak 7:1-23
25	Mak 7:24–8:10
26	Mak 8:11–9:1
27	Mak 9:2-29
28	Mak 9:30–10:12

date	Scripture
1	Mak 10:13-31
2	Mak 10:32-52
3	Mak 11:1-26
4	Mak 11:27–12:17
5	Mak 12:18-37
6	Mak 12:38–13:13
7	Mak 13:14-37
8	Mak 14:1-21
9	Mak 14:22-52
10	Mak 14:53-72
11	Mak 15:1-47
12	Mak 16:1-20
13	Luka 1:1-25
14	Luka 1:26-56
15	Luka 1:57-80
16	Luka 2:1-35
17	Luka 2:36-52
18	Luka 3:1-22
19	Luka 3:23-38
20	Luka 4:1-30
21	Luka 4:31–5:11
22	Luka 5:12-28
23	Luka 5:29–6:11
24	Luka 6:12-38
25	Luka 6:39–7:10
26	Luka 7:11-35
27	Luka 7:36–8:3
28	Luka 8:4-21
29	Luka 8:22-39
30	Luka 8:40–9:6
31	Luka 9:7-27

date	Scripture
1	Luka 9:28-50
2	Luka 9:51–10:12
3	Luka 10:13-37
4	Luka 10:38–11:13
5	Luka 11:14-36
6	Luka 11:37–12:7
7	Luka 12:8-34
8	Luka 12:35-59
9	Luka 13:1-21
10	Luka 13:22–14:6
11	Luka 14:7-35
12	Luka 15:1-32
13	Luka 16:1-18
14	Luka 16:19–17:10
15	Luka 17:11-37
16	Luka 18:1-17
17	Luka 18:18-43
18	Luka 19:1-27
19	Luka 19:28-48
20	Luka 20:1-26
21	Luka 20:27-47
22	Luka 21:1-28
23	Luka 21:29–22:13
24	Luka 22:14-34
25	Luka 22:35-53
26	Luka 22:54–23:12
27	Luka 23:13-43
28	Luka 23:44–24:12
29	Luka 24:13-53
30	Yowan 1:1-28

date	Scripture
1	Yowan 1:29-51
2	Yowan 2:1-25
3	Yowan 3:1-21
4	Yowan 3:22–4:3
5	Yowan 4:4-42
6	Yowan 4:43-54
7	Yowan 5:1-23
8	Yowan 5:24-47
9	Yowan 6:1-21
10	Yowan 6:22-40
11	Yowan 6:41-71
12	Yowan 7:1-29
13	Yowan 7:30-52
14	Yowan 7:53–8:20
15	Yowan 8:21-30
16	Yowan 8:31-59
17	Yowan 9:1-41
18	Yowan 10:1-21
19	Yowan 10:22-42
20	Yowan 11:1-53
21	Yowan 11:54–12:19
22	Yowan 12:20-50
23	Yowan 13:1-30
24	Yowan 13:31–14:14
25	Yowan 14:15-31
26	Yowan 15:1-27
27	Yowan 16:1-33
28	Yowan 17:1-26
29	Yowan 18:1-24
30	Yowan 18:25–19:22
31	Yowan 19:23-42

date	Scripture
1	Yowan 20:1-31
2	Yowan 21:1-25
3	Yawe Aposolowiligu Mizayeng - Apoloso 1:1-26
4	Yawe Aposolowiligu Mizayeng - Apoloso 2:1-47
5	Yawe Aposolowiligu Mizayeng - Apoloso 3:1-26
6	Yawe Aposolowiligu Mizayeng - Apoloso 4:1-37
7	Yawe Aposolowiligu Mizayeng - Apoloso 5:1-42
8	Yawe Aposolowiligu Mizayeng - Apoloso 6:1-15
9	Yawe Aposolowiligu Mizayeng - Apoloso 7:1-29
10	Yawe Aposolowiligu Mizayeng - Apoloso 7:30-50
11	Yawe Aposolowiligu Mizayeng - Apoloso 7:51–8:13
12	Yawe Aposolowiligu Mizayeng - Apoloso 8:14-40
13	Yawe Aposolowiligu Mizayeng - Apoloso 9:1-25
14	Yawe Aposolowiligu Mizayeng - Apoloso 9:26-43
15	Yawe Aposolowiligu Mizayeng - Apoloso 10:1-33
16	Yawe Aposolowiligu Mizayeng - Apoloso 10:34-48
17	Yawe Aposolowiligu Mizayeng - Apoloso 11:1-30
18	Yawe Aposolowiligu Mizayeng - Apoloso 12:1-23
19	Yawe Aposolowiligu Mizayeng - Apoloso 12:24–13:12
20	Yawe Aposolowiligu Mizayeng - Apoloso 13:13-41
21	Yawe Aposolowiligu Mizayeng - Apoloso 13:42–14:7
22	Yawe Aposolowiligu Mizayeng - Apoloso 14:8-28
23	Yawe Aposolowiligu Mizayeng - Apoloso 15:1-35
24	Yawe Aposolowiligu Mizayeng - Apoloso 15:36–16:15
25	Yawe Aposolowiligu Mizayeng - Apoloso 16:16-40
26	Yawe Aposolowiligu Mizayeng - Apoloso 17:1-34
27	Yawe Aposolowiligu Mizayeng - Apoloso 18:1-21
28	Yawe Aposolowiligu Mizayeng - Apoloso 18:22–19:12
29	Yawe Aposolowiligu Mizayeng - Apoloso 19:13-41
30	Yawe Aposolowiligu Mizayeng - Apoloso 20:1-38

date	Scripture
1	Yawe Aposolowiligu Mizayeng - Apoloso 21:1-16
2	Yawe Aposolowiligu Mizayeng - Apoloso 21:17-36
3	Yawe Aposolowiligu Mizayeng - Apoloso 21:37–22:16
4	Yawe Aposolowiligu Mizayeng - Apoloso 22:17–23:10
5	Yawe Aposolowiligu Mizayeng - Apoloso 23:11-35
6	Yawe Aposolowiligu Mizayeng - Apoloso 24:1-27
7	Yawe Aposolowiligu Mizayeng - Apoloso 25:1-27
8	Yawe Aposolowiligu Mizayeng - Apoloso 26:1-32
9	Yawe Aposolowiligu Mizayeng - Apoloso 27:1-20
10	Yawe Aposolowiligu Mizayeng - Apoloso 27:21-44
11	Yawe Aposolowiligu Mizayeng - Apoloso 28:1-31
12	Rom 1:1-17
13	Rom 1:18-32
14	Rom 2:1-24
15	Rom 2:25–3:8
16	Rom 3:9-31
17	Rom 4:1-12
18	Rom 4:13–5:5
19	Rom 5:6-21
20	Rom 6:1-23
21	Rom 7:1-14
22	Rom 7:15–8:6
23	Rom 8:7-21
24	Rom 8:22-39
25	Rom 9:1-21
26	Rom 9:22–10:13
27	Rom 10:14–11:12
28	Rom 11:13-36
29	Rom 12:1-21
30	Rom 13:1-14
31	Rom 14:1-23

date	Scripture
1	Rom 15:1-21
2	Rom 15:22–16:7
3	Rom 16:8-27
4	1 Korinti 1:1-17
5	1 Korinti 1:18–2:5
6	1 Korinti 2:6–3:4
7	1 Korinti 3:5-23
8	1 Korinti 4:1-21
9	1 Korinti 5:1-13
10	1 Korinti 6:1-20
11	1 Korinti 7:1-24
12	1 Korinti 7:25-40
13	1 Korinti 8:1-13
14	1 Korinti 9:1-18
15	1 Korinti 9:19–10:13
16	1 Korinti 10:14–11:1
17	1 Korinti 11:2-16
18	1 Korinti 11:17-34
19	1 Korinti 12:1-26
20	1 Korinti 12:27–13:13
21	1 Korinti 14:1-17
22	1 Korinti 14:18-40
23	1 Korinti 15:1-28
24	1 Korinti 15:29-58
25	1 Korinti 16:1-24
26	2 Korinti 1:1-11
27	2 Korinti 1:12–2:11
28	2 Korinti 2:12-17
29	2 Korinti 3:1-18
30	2 Korinti 4:1-12
31	2 Korinti 4:13–5:10

date	Scripture
1	2 Korinti 5:11-21
2	2 Korinti 6:1-13
3	2 Korinti 6:14–7:7
4	2 Korinti 7:8-16
5	2 Korinti 8:1-15
6	2 Korinti 8:16-24
7	2 Korinti 9:1-15
8	2 Korinti 10:1-18
9	2 Korinti 11:1-15
10	2 Korinti 11:16-33
11	2 Korinti 12:1-10
12	2 Korinti 12:11-21
13	2 Korinti 13:1-14
14	Kalesiya 1:1-24
15	Kalesiya 2:1-16
16	Kalesiya 2:17–3:9
17	Kalesiya 3:10-22
18	Kalesiya 3:23–4:20
19	Kalesiya 4:21–5:12
20	Kalesiya 5:13-26
21	Kalesiya 6:1-18
22	Epese 1:1-23
23	Epese 2:1-22
24	Epese 3:1-21
25	Epese 4:1-16
26	Epese 4:17–5:2
27	Epese 5:3-33
28	Epese 6:1-24
29	Pilipai 1:1-26
30	Pilipai 1:27–2:18

date	Scripture
1	Pilipai 2:19–3:6
2	Pilipai 3:7–4:1
3	Pilipai 4:2-23
4	Kolosi 1:1-20
5	Kolosi 1:21–2:7
6	Kolosi 2:8-23
7	Kolosi 3:1-17
8	Kolosi 3:18–4:18
9	1 Tesalonika 1:1–2:9
10	1 Tesalonika 2:10–3:13
11	1 Tesalonika 4:1–5:3
12	1 Tesalonika 5:4-28
13	2 Tesalonika 1:1-12
14	2 Tesalonika 2:1-17
15	2 Tesalonika 3:1-18
16	1 Timoti 1:1-20
17	1 Timoti 2:1-15
18	1 Timoti 3:1-16
19	1 Timoti 4:1-16
20	1 Timoti 5:1-25
21	1 Timoti 6:1-21
22	2 Timoti 1:1-18
23	2 Timoti 2:1-21
24	2 Timoti 2:22–3:17
25	2 Timoti 4:1-22
26	Taitus 1:1-16
27	Taitus 2:1-14
28	Taitus 2:15–3:15
29	Pilimo 1:1-25
30	Iburu 1:1-14
31	Iburu 2:1-18

date	Scripture
1	Iburu 3:1-19
2	Iburu 4:1-13
3	Iburu 4:14–5:14
4	Iburu 6:1-20
5	Iburu 7:1-19
6	Iburu 7:20-28
7	Iburu 8:1-13
8	Iburu 9:1-10
9	Iburu 9:11-28
10	Iburu 10:1-18
11	Iburu 10:19-39
12	Iburu 11:1-16
13	Iburu 11:17-31
14	Iburu 11:32–12:13
15	Iburu 12:14-29
16	Iburu 13:1-25
17	Jems 1:1-18
18	Jems 1:19–2:17
19	Jems 2:18–3:18
20	Jems 4:1-17
21	Jems 5:1-20
22	1 Pita 1:1-12
23	1 Pita 1:13–2:10
24	1 Pita 2:11–3:7
25	1 Pita 3:8–4:6
26	1 Pita 4:7–5:14
27	2 Pita 1:1-21
28	2 Pita 2:1-22
29	2 Pita 3:1-18
30	1 Yowan 1:1-10

date	Scripture
1	1 Yowan 2:1-17
2	1 Yowan 2:18–3:2
3	1 Yowan 3:3-24
4	1 Yowan 4:1-21
5	1 Yowan 5:1-21
6	2 Yowan 1:1-13
7	3 Yowan 1:1-14
8	Jut 1:1-25
9	Ngago Kawela Wiyara 1:1-20
10	Ngago Kawela Wiyara 2:1-17
11	Ngago Kawela Wiyara 2:18–3:6
12	Ngago Kawela Wiyara 3:7-22
13	Ngago Kawela Wiyara 4:1-11
14	Ngago Kawela Wiyara 5:1-14
15	Ngago Kawela Wiyara 6:1-17
16	Ngago Kawela Wiyara 7:1-17
17	Ngago Kawela Wiyara 8:1-13
18	Ngago Kawela Wiyara 9:1-21
19	Ngago Kawela Wiyara 10:1-11
20	Ngago Kawela Wiyara 11:1-19
21	Ngago Kawela Wiyara 12:1-18
22	Ngago Kawela Wiyara 13:1-18
23	Ngago Kawela Wiyara 14:1-20
24	Ngago Kawela Wiyara 15:1-8
25	Ngago Kawela Wiyara 16:1-21
26	Ngago Kawela Wiyara 17:1-18
27	Ngago Kawela Wiyara 18:1-24
28	Ngago Kawela Wiyara 19:1-21
29	Ngago Kawela Wiyara 20:1-15
30	Ngago Kawela Wiyara 21:1-27
31	Ngago Kawela Wiyara 22:1-21